

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

15.10.11
15.12.11

ԼԵՆՆԱՆ ԵՐԱՆՈՒՆԵՐ ՄԱՏԵՆ

ՀՅՆ ԵՒ ՆՈՐ ԿՏԱԿԱՐԱՆԱՑ

Իստ Ճշգրիտ Թարգմանութիւն Վախճանաց մե-
րոց՝ ի հեղինականն հաւատարմագոյն բնա-
գրէ՝ ի հայկականս բարբառ :

Նորոգադէս՝ լոյս ընծայեալ յընթերցափոյն Գրչափոյ Գա-
ղաթաբէ, համեմատութիւն այլեւ այլ օրինակաց, հանդերձ իւ-
րեոր ծանօթութիւնք Բնաբանին :

Յաշխատասիրութիւն Տէ Զ. Յովհաննու Զօհրապեան
Վեպաի, ի միաբանութիւն Մեծին Մխիթարայ Բաբու-
նապետի և առաջին Աբբայի :

Տպագրեալ Կրօնական Տ. Տ. Ստեփաննոսի Ագոն, Ամապատիւ
Արհիեպիսկոպի, և Առաջնորդի Ուխտին յէյն Ղազարու :

528 p.

Բաժանեալ ի Չորս Հատորս :

ՀԱՏՈՐԱՌԱՌԱՋԻՆ

Յորում բովանդակին ութ դիրք. սկսեալ ի ծննդոց
մինչև ցՀռութի :

1805 ՅԱԵՆԵՏԻԿ՝ ՌՄԾԴ
՝ ի Դործարանի Սէյն Ղազարու :

GRAD

EDEN

3122

Bulw

V.1

ՀԱՅ
ԷՐԵՎԱՆ
3122 1094
3122 1094
3122 1094

ՆԵՒԵՐԻՆՆԵՆՈՒԹԻՒՆ

ԱՌ ՎԵՐԾԱՆՕՂՍ

ԱՍՏՈՒԱԾԱՀՈՒՆՉ ՄԱՏԵԱՆՍ

գանձարան թանգէն անքննին խորհրդոց, և
յայտարար քամաց նորին բարեհաճութեան,
նախ առաջին՝ ուղարկարեւ ընտրեալ սեպհական ժո-
ղովքերան, աւանգեցաւ երբայականն ազին արտահա-
մեան սերնդոց, 'ի նոցին հարազատ բարբառ գրողեալ
'ի գիր: Քանզի զհիմն սորայս գծագրութեւ եզեալ նա-
խամարդարեն Մովսէս, զինի նորին հետ զհետեւ շարու-
նակեալ լաւելին 'ի նոյն իսրայելեան առհմ իմաստունից
և մարգարից 'ի գարս իւրաքանչիւր: որոց մասնագամ
թելադիր եղև թմ 'ի միտս նոյն՝ մատենագրել: ոչ զառ-
նոսին և եթ եզեալ յայտնութիւն ապագայիցն, որ են
Մարգարեութիւն, այլ և զխրատականն՝ յառաջնոր,
գութն ուղիղ քաղաքավարութեւ, և զՊատմական կար-
գի անցս գիպուածոց աղբի իւրեանց՝ խեղճանկ մինչև
ցկատարած ընդ հայրաքանամ առաջնորգութիւն առջին
բարձրելոյ: որով զբովանդակ զեծային մատենագրու-
թիւն՝ յերիս յայտոսիկ իմանալի գլխաւորեալ տարազո-
բանից: Այսու սարասիւ ցորչափ լոյս թագիտութեն՝
յեբրայականն ազին սեպհականեալ լուսաւորեր, համ-
բուն և թծալունչ մատենան 'ի միտի նոցին հայրենի
բարբառ ամփոփեալ պահեցաւ 'ի յոլով գարս, ուղ գանձ
թաքուցեալ յանարժանից անտի յարտաքին հեթանոս
սական աղգաց: Այլ իբրև մերձեցաւ ժամանակն, յո-
բում 'ի ինամոց վերին անտեսութեն պարս եր լուսոյ
աւետարանին յընդհանուր ազինն ընդ ոլորտս օրեզե-
րաց ճառագայթեալ ծաւալել, դաւառամբ ասեմ Մե-
սիային Քրիստոս, որ նոյն ինքն նպատակն եր բանից օր
մատենագրութեն, այնու հետև՝ ըստ աւանգելոյ նախնի
հաւատարիմ պատմարանից, անկաներ 'ի սիրտ Պաղ-
մեսսի փիղագեղճեայ արքայի եգիպտացւոց, որ 'ի ժա-

մանակի անդ՝ կազմէր զիւրն հոյակապ մատենարան, ինքիր առնել և երգայական մատենից : Եւ նմին իրի յընալ առ 'եղիւզարոս քահանայապետ հրէից, ընկալաւ 'ի նմանէ՝ ուն ասեն, եւ թանասուն և երկու բանիւ բուն րաբունիս հրէից, քաջովարժա երկաքանչիւր բարբառոյ, որք 'ի բնիկ իւրեանց յերբայականէն յեղին 'ի հելլենականն զողջոյն զածաշունչ գիրս, կամ լաւ ևս ասել, որքան ինչ միանգամ՝ առնողին ժամանակօք 'ի կանոնի անդ հրէից՝ ուն հաւատարիմ ծածաշունչ աւանդ՝ ընկալեալ և պատուեալ էր 'ի նոցանէ : (Թողում աստուծոյ մի ըստ միջե յառաջ բերել՝ որ ինչ յազագս եղանակի կատարման թարգմանուես պատրիկ պատմի 'ի գիրս արիստեասի, վասն որոյ բազմապատիկ և պէսպէս են կարծիք մատենագրաց :

Բ. Եւ որ՝ սոյն այս հելլենականս թարգմանութի նք մատենից, որ առեալ զանսւանակաշունչն յեւթանասուն և երկու թարգմանչաց անտի՝ յարանունաբար յորջորջեցաւ : Եւ նախնից, վն իւրոյ չգրիտ հաւատարմութեն և անսպերիւր ուղղութեն, 'ի սկզբան անգ. առ իմաստունս հրէից, և յետ այնորիկ յընդհանուր եկեղեցիս քրիստոնէից՝ սկսեալ յառաքելոց անտի այնչափ 'ի յարգի եղեալ պատուեցաւ, մինչ զի և 'ի բազմաց իսկ վարդապետաց արեւելեայց և արեւմտեայց իբրև իսկական ծածաշունչ պատգամ 'ի հոգւոյն սբջ. թեւագրեալ՝ քարոզեցաւ : Եւ այսպէս՝ իրաւամբք նաև քան զառաջիկայ երբայական սկզբնագիրն նախամեծար համարեցաւ : մի ասկա անստոյգ հանգամանաց գրչուն բարբառոյն այնորիկ, որոյ չգրիտ վերծանութեն կեղակարծելի մնայ յետնոց : և մէն ևս՝ վն հետ զհետեւ աղաւաղութեն նոցին, ինչ միայն յանհմտութէ և 'ի վրիպմանէ գրչաց, ուն սովոր է լինել : այլ և բժմ ուրեք 'ի չարամտութէ նոցին իսկ հրէից, այլայլելով յայն վայրս որք նպաստ բերէին քրիստոնէական դաւանութեն : Այլ զլիով հարցաքննութեն զայսոցիկ փաստս ունի տեսանել ուղղագառ բանասէրն 'ի ճառս այնոցիկ, որոց օրինաւոր գլխովք յանձին կալեալ է անաշտաբար ջատագով լինել շրջմարտութեն, զպատճառանս հրէաշունչ հակառակորդացն նանրացուցեալ : որք 'ի բազմապատկու մատուցեալ զհելլենական օրինակս 'ի հնութէ ժամանակի խան

խանդարեալս և այլայլեալս՝ ընդ երբայականին , այնմ
ասեմ՝ ըստ որում յետոյ փոխադրեցաւ նորահնար կե-
տանչանիւք՝ որք Մասորեթեանքն անուանին , և ոչ սա-
կաւ տարբերութիւն նշմարեալ 'ի նն , ժպրհեցան ըստ-
գտանել զեւթանտսունսն զքաղաքութիւն յանգսնութե
և թանձր տգիտութե : Ուր ընդհակառակն՝ եւթանա-
սունքն այնոքիկ , որոց և ժամանակ կենաց ոչ մգի աւել-
լի քան զհարիւր յիսուն ամ՝ յետ եղբայ , (այն որ 'ի
կարգի եգ զսկզբնագիրն երբայական) գողով ինքեանք
ընածին երբայեցիք , որով և տեղեկագոյնք ընգաբոյս
բարբառոյ իւրեանց , և ոմ չմտադոյնք ընտրեալք 'ի
քահանայապետէն յայտ գործառնութի . ապաքէն ան
համեմատ առաւելութիւն ունէին գերազանցել , քան որ
բազմեք յետոյ՝ յայլոց ազգաց և 'ի ընդուաց մուրացիկ
հմտութիւն մասորեթեանն ասացեալ երբայական գող-
րութե եպեն աշակերտ : Ոչինչ կարի՝ աննման այսու-
ցիկ և վաղուրեմն յերկրորդ գարու անգ . քրիստոնէութե՝
երեւեցան Ակիւզաս , Թէոգիտոն , և Սիմաբոս , որք
յայլ և այլ հերձուածողական ազանգս տարաբերեալ .
և հոսակ ուրեմն 'ի հրէութե շրջեալ , և 'ի նմին աշու-
կերտեալք երբայականն բարբառոյ , ձեռնամուխ եղեն
իւրաքանչիւր 'ի նորանոր հելլենական թարգմանութե ,
այսու՝ ոմ պատմեն , կամեցեալ իմն նպատակ մատուցա-
նել ազանգոց իւրեանց : Յաւել 'ի սոստ և զայլ կցիւր-
տուր թարգմանութիւն այլոց ոմանց , որք տեսեալ զայլ-
այլութի օրինակաց եւթանասնից , հնարեցան ուղղա-
գրել զնոյն յերբայականէն , որպիսիս ասեն լինել զե-
րեքովեանն , և զՆիկիոպոլսեան յորջորջեալ թարգմա-

նութիւն . զորոց չե՛ տեղոյս յերկարել :
Գ . Իսայց արգարեա՝ որպէս ասացաք . 'ի միջոցս բա-
ղում գարուց օրինակաց յօրինակս ամանցեալ և այս
աջանչիւի գաղափար թարգմանութե եւթանասնից՝ կէս
մի յանհագութե և կէս մի յանհմտութե նոցին իսկ
գրաց , որպէս սովոր է հանգիսիւ , սարգեցան և 'ի
ամա ոչ սակաւ այլայլութիւնք և երեւելի աղաւաղութիւնք :
Վն այսորիկ յիրաւի այսպիսի արկածից ինամով իմն
կամեցեալ գարման մատուցանել Որոգինէս՝ յերրորդ
գարու անգ , խորհեցաւ կազմել զՎեցիջեան մատեան
իւր , թո՛ղ զբառիքեանն և զութիւնեանն , ևն , զորոց և

պէսպէս են կարծիք: Եւ զայս վեցիջեան յայտ կերպարան ասեն յօրինել նմա . յառաջին էջս մատենին կարգեաց զերբայական բնագիրն՝ բուն իսկ նոյն նշաւնագրովք . յերկրորդ էջսն՝ զնոյն երբայականն բնագիր հելլեն տառիւք ձեացեալ . յերրորդն՝ զԹարգմանութի սկիւզասայ . 'ի չորրորդն՝ զԹարգմանութի սիմաքոսի . 'ի հինգերորդն՝ զԹարգմանութին որ յանուն եւթանասնից յածեր յայնմ ժամանակի . և 'ի վեցերորդն՝ զԹարգմանութին Թէոփիառնի: Սակայն զասացեալ օրինակ եւթանասնից՝ ոչ սոսկապէս ուղ եզիան այնպէս փոխադրեաց , այլ յաւելուածով և կրճատութեամբ համեմատութեւ երբայականին , այսպիսի իմն եղաւ նախաւ . զի սւր միանգամ պակասեր ինչ յերբայականն անտի ելից 'ի Թարգմանութեցն սիմաքոսի կմ ա հիւզասայ , և յաճախութե իսկ 'ի Թէոփիառնի , որպէս զիարդ յաւէտ համաձայն Թուէին նոյնն բնագրին երբայեցւոց , գրողն ալ հանգէպ նոյնն աստեղանիչ այսպիսի ✕ : Իսկ ուր ուրեք առաւելեալ գտաներ յօրինակն եւթանասնից՝ բառ կմ բան քան զերբայականն , Թողեալ ուղ և երն , որոշեաց զայնս բրգածն ասացեալ նշանաւ ֆ կմ ա . առ շէգրիտ հաւատարմութե զանազանելոյ զնուագուի և զառաւելուի օրինակին եւթանասնից՝ և բնագրին երբայեցւոց իւրուան ժամանակի: Եւ յայնմ հետէ իսկ՝ առ սակաւ սակաւ խափանեալ այլոց հելլենական Թարգմանութեց , հանգերձ նորայարգար Թարգմանութի Ղուկիանու վկային , և իօիքոսի ասացեալ ուղղադրութեցն՝ որ յետ այնորիկ երևեցան . այս Վեցիջեանն օրինակ եւթանասնից քան զամենսին նախամեծար համարեալ , որպէս գլխովին անթերի և հաւատարմագոյն գաղափար սբ մատենից՝ ընկալեալ եղև յամենեցունց : Մանաւանդ առ ժամանակօք մեծին կոստանդիանոսի մեռնարկութե քաջահմուտն եւսնբեայ կեսարացւոյ սրոյ առեալ հրաման՝ ի մեծէ ինքնակալէն , (ուղ գրէ նա ինքն 'ի վարս նորին . գիրք . ք . գլ . ւլ . ւէ .) զքնաիր պատճէն եւթանասնից ըստ վեցիջեանն գաղափարի ընկալեալ յարկեղաց գրոց պամփիւլեայ վկային , հոգացաւ յիսուն Թուով օրինակս 'ի մատենն անտի աւել գծագրել յորէնման շէգրիտ և անվրէպ գրութե՝ պաշտօնազարգեալս 'ի մագաղաթի .

և բարձրաւ գնոտս յերկուս տայլս՝ յընաց 'ի կոտանե,
գնուպոլիս Թագաւորեալ քաղաք՝ ըստ պատուիրանի
նորին ինքնակալի :

Գ. Լ'պս' 'ի ինամոց բարձրելոյն առ հինգերորդ գո-
րու բարգաւաճեալ ուսման իմաստից 'ի մերումս հայ-
աստան աշխարհի, ստատուի շառագայթաւեա ըու-
սաւորաց աղչեա՝ ոքցն Սահակայ և Մեսրոպայ, առա-
ջին փոյթ եղև նշ քաղաքաւոր հայրմայրմանք յորի
նուած գրոց հայկական բարգաւառ, առ 'ի զԹարգմա-
նութիւն նմային մասնից անայրմաք կատարելոյ,
ոնց ցուցանե պատմութիւն : Յայն սակս 'ի մեռնարկել
նոցին երկրորդ անգամ կատարելագոյն Թարգմանութե
'ի հելլենական բարգաւառ, 'ի քաց Թոգեալ զառաջինն
զոր սկսեալն էին առնել յառաջի օրինակաց : Իբրև քեզ
եղև նմին իբի 'ի Թագաւորեալ քաղաքն կոտանեգնուպո-
լիս առաջել զաշակերտս իւրեանց 'ի խնդիր ընտրելա-
գոյն հելլենական գաղափարի 'ի մաքսիմաւստե պառ-
քիարդե Ժամանակին աւանդեցաւ 'ի մեռս մերոց գեւ-
պանաց, ըստ գրելոյ խորենացոյն, Գ. 63. Սորոյ օրի-
նալ գրոց : Զոր և պատմելով կորիւն՝ արև . Հապափան
օրինալս անապար գրոց . . Գային երեւել յաշխարհին հայոց
Ապաղէն 'ի պատմութե Թարգմանութե Եր գրոց առ մեզ,
(զորմէ գրեցին աշակերտք՝ նոյն և գործակիցք քաղա-
ւորաւ Թարգմանչացն մերոց սահակայ և մեսրոպայ,)
գրեթե աներկբայ ունիմք իմաստասիրել լինելոյ այնմ
'ի հաւատարմագունեցն 'ի հելլենական գաղափարս, որ
'ի հինգերորդ գարու անգ նախամեծար յածել 'ի Թա-
գաւորեալ քաղաքին, յոր սակս խորենացին և կորիւն
կոչն գնոյն՝ Սորոյ և Հապափան օրինալ : Առ եթե ոոյն
այս էր անանցեալն 'ի վեցիջեան օրինակէ անտի որո-
գինեայ, զոր 'ի բիւժ պատմենս յընաց եւսերի 'ի կող-
տանգնուպոլիս, որպէս 'ի վերոյ ցուցաք . իբր ակներև
հաւաստեն մեզ հետք որոգինեան աստեղանշանայն և
քրդաձեւայ՝ որ 'ի դրչադիրս մեր երևին այսօր . ըստ ո-
րում իմանամք գոուչուք նշանակեալ 'ի Թարգմանչաց
անտի մերոց 'ի հայկականս՝ ոնց զիարդ և գաին 'ի հել-
լենական գաղափարի իւրեանց : զորս և մեք յառաջի-
կայցք իմամով նշանակեցաք յիւրաքանչիւր վայրս՝ հա-
մամատ մերումս գաղափարի . զանց արարեալ զբոլա-

ձեռքն , զոր արտաքայ մերումն ունեկն այլ երկուք 'ի
 գրչագրաց մերոց 'ի գիրս ինչ : Թեպէս և 'ի վր այնք
 Ծով անտեղի էր մեզ կարծել , եթէ այնչափ և այնու
 քիչ միայն՝ զորն ըստ տեղեաց տեղեաց նշմարեմք յառա-
 ջիկայ գրչագիրս մեր , իցեն որոգիներան նշանագրութիւնք
 Զըզրախ գրչաւմալք : Քանզի ոչ միայն 'ի հայկական
 մատենան մեր , այլ և 'ի նոյն 'ի հելլենականն՝ օրինակաց
 յօրինակս փոխագրեալ 'ի միջոցս բազում գարուց 'ի
 պակասութիւն աշխուրջ խնամոց գրչաց , յորովն աղաց-
 լէցան այն նշանք . կամ զմին փոխանակ միւսոյ գնելով՝
 կամ առաւելութիւն նշանակելով ուր ոչ պարտն էր , և
 կամ իսպառ զանց տանելով զկարեւորքն . ըստ որում
 քաջ ունին 'ի վերայ հասանել քննիչք այսպիսեաց ,
 որով ըստ ասացեալոց՝ հաւատարապէս ընդ երկրաց-
 ութն անկանին նա և նշանագրութիւնն այնոքիկ՝ որ 'ի
 հելլենական գրչագիրս երեւին այսօր .

Այլ արդ՝ գառնալով մեր անգրէն 'ի նպատակ բա-
 նիցս՝ որ զհայկականն Թարգմանութիւն . 'ի գէպ էր
 արգելք յառաջիկայ պատեհութիւն ըստ արժանեացն եր-
 կար գովեստիւ 'ի ներբողութեան նորին պատաղել . 'ի պէս
 պէս գլխոց յառաջ բերեալ զգերազանցութեցն նորա
 զվարկ , եթէ պատշաճ չափաւորութիւն նախաբանութե
 մատենին ոչ ստիպէր զմեզ այլուր ընդարձակ նստիւ
 հատուցանել . շատացեալ առ այժմ ասել , եթէ Երա-
 նելի Թարգմանիչք մեր քաջ հմտացեալք և 'ի հելլենա-
 կանն , որպէս և տեսանել յարգեանց վաստակոց նց ,
 զայսպիսի ընտրելագոյն գաղափար յանգիման ունելով ,
 այնուհետեւ փոյթ յանձին կալան յեզուլ զայն 'ի հայ-
 կականս բարբառ՝ գլխովին խնամով և զգուշութիւն ըստ
 Զիշդ . կանոնաց հաւատարմութե , զոր օրինակ պահան-
 ջէր կարեւոր գործոյն հանգամանք , մինչև գոգցեո՝ բառ
 առ բառ և ոճառ ոճ պատշաճեցուցեալ , ըստ որում
 առ այս ոչ սակաւ օժանդակէր , նաև մերձուորութիւն
 հայկականս սովորութե ասից ընդ հելլենականին , ոնց
 'ի բարդութիւն անուանց և 'ի շարամանութիւն ձայնից ,
 և այլն ևս : Այլ և 'ի վերայ այսորիկ՝ չքնաղ և վայելչա-
 բան յօրինուածով ընտիր հայկաբանութիւն՝ այնպէս ան-
 վըմար յերկրեցին 'ի մերս հայրենի բարբառ , մինչև
 համարձակիմ ասել , զի եթէ 'ի նմա զբառ ինչ կ'ի ըզ-

գրա-

գրականք մի կամփոյնի ոք փոփոխել, կամ յաւելուել և կամ
նուազեցուցանել, արգարե քննութի առանց խանդա-
լելոյ զգրանչի ներգաշնակութի շարագրութեն՝ յայն
ձեռնամեք լինել: Ասացելոցս Զմարտութի՝ ի վերայ հա-
սեալ վկայեցին՝ նաև այնպիսի ի հնախնդիր հմտացելոց
անախ այլալեզու եւ բոսպուսոց: որոց միանգամ գեալ եղև
լոտ կարի տեղեկանալ հայկականս գարութի. և գոյշն
մի առեալ զճաշակ մերումս թարգմանուէ, Հասարակիճ
աւանդ Թագաշեալ՝ ի հայկական Բաշեառ, համարեցան զնա.
և սքանչացեալ՝ Ղալիայ համրիկ Բարգմանութի Դր Գրոյ,
ի շխեցին կարգալ զնոյն, ի սակա պէտքս մասանց կա-
տարելութեցն. զորոց զբանն մի լոտ միովն աստանոր
՝ ի մէջ առնուել՝ ոչ ներքն հանգամանք սղութի յառա-
ջարանիս: Ուր զի և յաւետ զարմանալին այն է, զի
զայսպիսի գերազանց կարծիս հաստատեցին ազա ըզ-
թարգմանութեա մերմէ, ոչ ունեւոյ ի ձեռին զհա-
ւատարիմ ինչ գրչագիր գաղափար, այլ հանգիտեալք
և եթ տպագիր օրինակին սկանայ. զորոյ և զբազմա-
պատիկ խանգարմունսն ինքնին իմաստասիրեալք, ոչ
սակաւ մեղադրութիս լոտ արժանեաց գիտացին ա-
ծել ի վերայ անուսումն և ձեռներեց համարձակու-
թեանց նորա:

Է. Ա յայտորիկ ի պահանջել պիտոյից չորրորդ ապա-
գրութի լոյս ընծայելոյ Թագաշեալ մատենիս. յերկ-
րորդումս առա՝ ի մերս գործարանէ. յայս նուագ առ-
ընթեր ունեւոյ զայլ և այլ գրչագիր օրինակս, և ի նո-
սին քաջ նկատեալ զանբաւ աղաւաղութիս Ոսկանեանն
օրինակի, ապաքէն անտեղի իմն թուէր զնոյն վերադին
՝ ի տիպ արձանացուցանել. մահաւանգ զի և անձուկ
փափաքանաց բազմաց ուղղախոհ բանասիրաց մերոց,
տեսանելոյ զհայկականս Թագաշեալ մարտար,
գար ապագրութի ի հաւատարիմ՝ գրչագրաց անախ,
՝ ի վաղուց հետե առ այս յորդորագոյնս զմեզ պատրաս-
տէր: Նմին իրի յակնարկութի Թագապատիւ Վեհիս՝ և
մուսմս յանձնեալ չափաւորութի այսմ փոյթ ունել, և
բաւմ անգամին ի մատաղ տիոցս յամ պարապմունսս սի-
րիքի եր անձանձիր ի նոյն գեղերունս. այնու հետե
ձեռն ի գործ արգի յուսով վերին օգնականութեն ի
գլուխ տանել զորեքնեալն էի: Եւ որպէս պարան է՝
հիմն

հիմն հաստատուէ դուռնայի գործոյս եզեալ զնորիս
և զանխարգախ հաւատարմութի, ոչինչ բնական կա-
մեցաք այլայլել 'ի մէնջ' կամ ըստ բերման նախագա-
տութի, և կամ ըստ իրիք ակնածութի. ուղ սողորե-
ցան անցեալ գարու ապագրապետք կմ ծանօթարարք
մատենից, խմաստախոհութի իմն մեռն մեռել 'ի գրութե
նախնեաց' ուղղագրութի փորձեալ. այլ գլխովին ան
կեղծութի յար և նման գրչագիր դադարեաց ջանացաք
գործել զտիպ օրինակի առաջիկայիս: Բայց զի հան-
գերմ անվթար հաւատարմութի զոր խոստանամք, նաեւ
ըստ կարի սակաւ ժրիպակոք գլխաւորեացի այս մերդ
գործաւնութի. որով հետեւ և նոցին իսկ գրչագրաց
գրեթէ անհնար է զերծ լինել 'ի մարդկօրէն թերուելց'
ըստ յաւեալ կմ նուազ սխալանաց գրութի. յայնտեա
նախաձեռնար արարեալ 'ի նս զընտրեալոցն հնութի
և ուղղագրութի, եզաք մեր յանգիման կէտ նպատա-
կի, զբաժաւոր վրիպակա գրութի սորին 'ի համաձայն
ուղղաբանութի այլոց յարգարելով: Այդքանեաւ ըս-
տացեալ առ այժմ' մինչև կատարեալոցն և ևս քան
զայն, զուպեալ արգելք յանկեան ուրեք 'ի յաջողուէ
ժամանակին 'ի վեր երևեացի: Վս այսորիկ կարեւոր է
մեզ այսուհետեւ' նախ առաջին ծանօթա տալ զն գրչա-
գիր օրինակաց մերոց, և զորպիսուէ ապագրութիսն ու
կանայ, և ապա զնշանակէ մերումս առաջիկայիս:

Հանգանակ գրչագիր օրինակոյ, և ունեան քաղա-
բանիս:

Խ. Առաջին 'ի գրչագիրս' զոր և ընտրեցաք մեզ տիպ
դադարի, էր 'ի սկիզբն չորեքաներորդ գա-
րու առ չիլ թուականաւ գրեալ' 'ի մեծ քառանկալ տա-
ցեալ գիրս' երկիջեան, բոլորագիր, ամբողջ ծայրէ 'ի
ծայր առանց ինչ պակասուե թերթից' 'ի մագաղաթի:
Մատենան' թէպէտ ըստ արտաքինոյն էր պարզ առանց
պաշտօնազարդ նկարուց և պատկերաց, և ոչ երեւելի
ինչ վայելչութի տառից գծագրեալ. այլ միակերպ և ան-
սայթաք գրչութի ըստ ուղիւ առողանսւնն' ապր ցոյց
լինելոյ այնմ գործ հմուտ և արուեստաւոր գրի. որով
և պերազանցէր գրեթէ քան զնմ գրչագիր մատենան
յա.

յաճեալս առ մեզ : Բայց 'ի վեր քան զընտան' ըստ հա-
ւատարմութեան մասին, որ յայսպիսիս յաւեա ինդրելին և,
գրիչս մեր ցուցանէր ունել զնոյն բլժ՝ առաւելութե-
լստ որում անասնեմք զի 'ի շնորհն ըստ բերման 'ի գա-
ղափարէն իւրմէ՝ գարմեալ բերելով յարմարեր . և յուր
վակի 'ի նոյն իսկ 'ի վրիպական և 'ի թերութեան գաղա-
փարին, գաաթիկ թողեալ 'ի միջոցին՝ արապոյ 'ի լու-
սանցս գրէր զուղեղն, և 'ի տարակուսական՝ չափերախ-
նշանակեր, և այլ ևս այսպիսի զգուշաւոր հաւատար-
մութե ցոյց . զորոց և ըստ իւրաքանչիւր վայրի փոյթ
կաշաք ակնարկել 'ի Ծանօթութեան : Եկառակարանք
գրչին 'ի մասանիս, ըստ նախնի սովորութե 'ի վեց տե-
ղիս էին գրողեալ . յորս երևելիքն . Մի՛ յաւարտ մար-
գարեալութեն եղեկիկի, այսպէս . փառք քր երբոր
, գութեն յաւիտեանս յաւիտե' : Ես մեղաւորս յահա-
, նէս՝ ըստ կարի զփափաքս իմ լթի յանկ ելանելովս .
, և այս՝ եղև ներելովն քյ . զի յանաբաժանէս թերեւ
, արժանաւոր այս գործ եղև յանկեալ . և զայս ոչ ա-
, սեմ զի գեղապաճոյճ չարագրութեցս, այլ զի ազ-
, նիւ սուրինակիս, զոր սուրբ և երանեալ վարդապե-
, տին գէորգեա մեռացն չարահիւսեալք էին : ազա-
, չեմ զժառանգաւզսք, ևս և զհանգիպաւզսք ներե-
, ցէք սղալմանս 'ի սա, և սիրով ուղղեցէք, և միոյ քր
, ողորմի արժանի արարէք զողորմելի գրիչս յահ' . և
, զնն' . իմ, և զեղբ' : Աւարտի սա՝ 'ի մայիսի Ժ և 'ի
, Խն , : Դարմեալ 'ի վախճան գործոց առաք' . : Զմե-
, զաւարտ յոհանէս և զնաւազն իմ և զեղբարս յիշեցէք
, 'ի մեղաց թողութե, անասեր ընթերցաւք, և մի մե-
, զագրեք, զի այսչափ էր կար իմ, չկէ : : Այս յի-
շատակարանք թեպէտ յայտ առնեն զանուն գրչին հան-
գերձ թուականաւն, բայց զանց արարեալ զայլ ևս կա-
րեւոր հանգամանօք՝ յերկրայս թողուն զմեզ գիտել ինչ
լիազոյն՝ զպատուական գաղափարէս : Այլ սակայն 'ի
նշանաց ինչ 'ի նմա՝ մարթ և մեզ կարծիս առնուլ եթէ 'ի
կիկիկիս լեալ իցէ գրութի սորա, 'ի մեռնագրէ անտի,
նորայն ասի՝ գէորգոյ վարդապետի : Իսկ թէ ոչ ար-
դեօք իցէ այն գէորգ, առ այժմ՝ չունիմ ստուգութի հա-
տասել ինչ զնմանէ . քզի 'ի գարս գարս բաղում եղին
գէորգ անուն վարդապետք, ուղ և տեսնել 'ի նախ-
նի

նի պատմագիրս մեր և 'ի յիշատակարանս մատենից .
 և գեռևս արտադրոյ այսր ոչ ուրեք հանգիպեցաք գեորդ
 գեայ ումեք՝ որ յառանձին կազմուծէ օրինակի անա-
 շունչ գրոց իցէ աշխատասիրեալ, որպէս ակնարկի 'ի
 վերոգրեալ բանսգ : Սոյն այս ձեռնագիր օրինակ յով-
 հաննու գրի եղև բուն գաղափար՝ որպէս ասացաք,
 մերումս առաջիկայ տպագրութե : Իսկ որ միանգամ
 յայլոց գրչագրաց զոր ունէպք՝ ձեռնառւ եղեն այսմ
 գաղափարի 'ի ստուգաբանութե կմ յուղագրութե . և
 'ի լրումն թերութեցն , են յետագայքգ : Վս որոյ
 Երկրորդ օրինակն էր չղագիր, կամ որպէս ասի՝ նօշ-
 րագիր աղողաձեռն գրեալ 'ի վերայ փայլուն թղթոյ ,
 և սա Թուէր իմն ճշգիւ ընդօրինակեալ յառաջնոյ
 անտի, նա և յաղովակի ըստ վրիպանացն իսկ, որ և
 գրեթէ բառ առ բառ զնոյն յիշատակագիրս ունէր 'ի
 նոյն վայրս՝ զորս 'ի վերոյ յառաջ բերաք, փոխեալ միայն
 զանուան յահանէս 'ի Ֆատլալահ, կամ Ֆատլալայ, և
 զանց առնելով զբանն , զր սորբ և երանելւ վարդապետի
 փերփէս ևն . և 'ի միումն գնէր զթուական գրութեն՝
 ող . առանց յիշելոյ զտեղին՝ որպէս առաջինն : Եւ այս
 է գրչագիրն . զոր ուրեք ուրեք 'ի ծանօթութեան յի-
 շմէ անուանելով Ընդօրինակող մատենիս :

Երրորդ գրչագիր օրինակն 'ի փոքր քառածալ գիրս 'ի
 մագաղաթի երկկիջեան բոլորագիր գրեալ՝ անպաշտոյճ
 'ի նկարուց, էր 'ի տեղեւ տեղեւ պակասաւոր , յորմե-
 հատեալ և 'ի բաց հանեալ էին թերթք . թերեւս առ
 իսպառ անհետ առնելոյ զյիշատակարան գրչութեն ,
 որով և անթուական մնացեալ էր մատենն , որպէս
 տեսանեմք հանգիպեալ այսպիսի արկածից նաևս այ-
 լոց գրչագիր մատենից : Գրութե ոտրա թէպէտ և վայել-
 լուչ միակերպ՝ ըստ արուեստի էր յերկրեալ, բայց
 ոչ զերծ 'ի բազում սխալանաց և 'ի թերութեց : Ըստ
 արտաքինն երևութի կարծիս իմն արգեօք տայր սա յա-
 ւէտ հնութե քան զառաջինն , եթէ նովին գրչաւ չէր
 գրողեալ 'ի լուսանցս գրոց Թուագիր գլխակարգու-
 թեց ըստ համեմատութե լատինականին . նշանակելով
 այսպէս . Ք . Թ . Ք . Բ . ևն . և 'ի սկիզբունս գրոցն .
 Քառագոն համար 'ի յայտ գլխիս . ի . կամ ին . ևն . յոր-
 մէ մարթ է իմաստասիրել՝ թէ գրութե նք լեալ իցէ 'ի
 կի

կիւրիկա՝ համեմատութեամբ լատինական մատենից . երանք
 թէ ըստ գլխակարգութենցն միայն՝ առանց ինչ այլոյ
 ութնց բնաբանին : Այս մատենն հետքով գրչապետ
 անձր առաւելագոյն համեմատներ ընդ գաղափարին ու
 կանայ, մանաւանդ յերկու գիրսն ստղծմանի՝ յառակոյն
 'ի ժողովոյն . և յերգան, ունի զի՝ ի սոսա բազմատեալ
 ընդ այլոց՝ թուին իմն այլ և այլ թարգմանութիւնք :
 Չորրորդ և Հինգերորդ գրչապետք՝ ի մագաղանի բո
 լորագիր գրեալք, ոսկեղծ գլխագրովք, և խիտ ան
 խիտ գունազոյն նկարուք զարգարեալ, եին անմոյց
 եալք յօրինակէն : Ղազարու բարեբաղնայ . ունի յայտ
 առնէր յառաջաբանէն և վերջաբան զառմատւորն ռո
 րին արձանագրեալ՝ ի նոսա, որ պո ընդ թուականաւ
 'ի քաղաքն ի վով՝ ի լեհաստան յօրինեալք . զգաղափար
 անմոյց մատենին իւրոյ : Քանզի նախանձ բերեալ
 արտա ընդ լատինականին՝ բազում աշխատութիւն յար
 մարեալ ըստ այնմ՝ օրինակի կիւրիկայ ցուցակս անուանի
 և բանից պարունակելոյ՝ ի նր գիրս՝ պարունակեալ
 կարգաւ . մի՞ ըստ նախնի գլխագրուոյն . և երկրորդ
 ըստ գլխակարգութեց և մանր համեմատանց լատին
 նացւոյ, վասն որոյ և առ ի գիւտ նային՝ քաղ յառաջ
 նոյ յաւել նշանակել՝ ի լուսանցս և զլատինականն : Ուր
 ոչ համարձակիմ երաշխաւոր լինել և սմա՝ ուրեք ուրեք
 նաև բնաբանին անհուպ լինելոյ : Չորրորդ գիրս՝ նորին
 դէպ եղև ինձ անսանել ի նմին քաղաքի, և զայլ և այլ
 օրինակս նր՝ ի հոգմանս բնականացւոյ տնայորդին, յարմ
 և սփռեցան՝ արտաքոյ՝ ի բազում տեղիս : Յայնսկա և
 գրիչ առաջնոյն ի վերոյնացելոցս, որ փառաւորա
 գոյնն էր . և հարստագոյն ըստ զարգարեալայ՝ ասի՝ ի յի
 շատակարանին լինել՝ տէր գասպար երէց, որ ծախիւք
 տէր խաչատուր արեղայի գրեալ ի թուին իւրեք . յերկ
 րին պարսկաստանի՝ ի ժողովն գաղկեցւոյ : իսկ զմեան
 գրեալ մարկոս ոմն առ ինձ թուականաւ, որոյ սու
 կատեալ վերջին թղթոյ յիշատակարանին, անգիտելի
 մնայ տեղին հանգերմ այլ ևս հանգամանք : Գրուած
 երկոցունցս՝ որպէս պատգաւ, լեկպտակից քաղաք
 կերպ ըստ արտաքնոյն՝ քաղ բազմա՝ նուազեալ յա
 րուեստե . մանաւանդ երկրորդն՝ որ և զին է անհա
 մար սխալանք : Երես և զարմանալ գոյք ընդ այն . զի
 ուր

ուր երկուքն ալիս որպէս յարապէս գծագրութեան
զարգուց, նոյն և 'ի բանն' 'ի բազում' տեղիս այնպէս
համեմայնէին իրերաց նաև 'ի վերիակն իսկ, մինչև
թուէին կամ 'ի միմեանց' և կ' 'ի մի և 'ի նոյն աղբերն
անընդմիջապէս փոխադրեալ. սակայն ուրեք ուրեք,
և երբեմն յամբողջ իսկ գիրս գլխովն տարբերէին յի-
րերաց, մերթ ընդ միում' և մերթ ընդ այլուսն 'ի գը-
շագրաց համեմայնելով. որպէս և յուսմակի իսկ ընդ
մերումս առաջիկայ օրինակիս:

Վեցերորդ օրինակն էր ըստ կարի շափաւոր ուղղագ-
րութիւն, և վայելչագոյն սակեղծ նկարուք 'ի մագաղա-
թի գրեալ 'ի հաստանգնուպօղիս, մեռամբ ակնեցի յա-
կոք գպրի առ իզք թուականաւ: Գրութիւն սորա էր
յաւելաւ անսայթաց գրեթէ քան զամենայն նորագիր
օրինակս. որ և առաւելապէս քան զայլս համեմատ
ընթանայր ընդ մերումս գաղափարի 'ի բազում գիրս:
Եթէ 'ի լուսանցս սորին չէին յաւելեալ և գլխահա-
մարք լատինացւոյ' թէ և առանց թուոյ տանց, կար-
ծիս տայր մատենան 'ի հնագոյն յանձնաւմերձ և 'ի հա-
ւատարիմ' գրչապրէ լինելոյ ընդօրինակեալ:

Եւթներորդ գրչագիր օրինակին յիշատակարանն ցու-
ցանէր գրեալ առ իշն թուականութիւն 'ի պէտս պէ-
լըրդատցի աբրահամու, 'ի ընհացի յովհաննէս գպրե-
այլ թէ ուր ուրեք' չէ յայտ, զի ոչ նշանակեալ էր ինչ
'ի նմա զայմանէ: Այս բոլորագիր մատենան թէպէտ
ըստ արտաքին երևութին 'ի վերայ մագաղաթի գը-
րեալ' սակեղծ գլխագրովք և վայելուչ նկարուք էր
զարդարեալ, սակայն չէր զերծ 'ի վերիակաց, նաև ու-
րեք ուրեք յարասոյ անհաւատարմութե' մանաւանդ 'ի
նոր կտակարանի. ուր 'ի համեմայնելն գրին զգլխակար-
գութիւն ընդ լատինականին' երևէր ձեռն միեւ և 'ի
քնաբանն. զորօրինակ այն' որ 'ի Թ. յովհ. Ե. 6. զորմե-
տնիս տեսանել անգամօր 'ի կարգին: 'ի սմա յաշա-
խութիւն նշմարելին հետք վերայիշատակեալ որոգինեան
առտեղանշանացն և բրգամեաց, որպէս և 'ի յերրորդ
գրչագիրն անթուական. թէպէտ և բազմեք տարբերէին
յիրերաց 'ի բանն, և յեղանակ գրչութեն:

Ութերորդ գրչագիրն մատենական' տեղեալ 'ի գրոցն
յորայ մինչև ցաւաքս' հանգերձ թղթովք առաքելոց,
էր

էր գրեալ բաշտագիր 'ի Թուզթ բաժնակեայ, յաշխ-
սիանէ քարաւազարէ ան Փիլիպպոսի կաթողիկոսի: Սա
'ի տեղիս տեղիս անսովոր տարբերութիւնն որոշիւ յոյ-
ւոյ օրինակաց, բայց պինշ առաւելութիւն ցուցանէր
այնու: Զպակասութիւնն այսր օրինակի՝ լրացանն
այլ ևս մասնաւոր հին և նոր գրչագիրք 'ի հասարակ
Թուոյս. որք և ուրիշ ընդ միում՝ և մերթ ընդ պլլում
'ի վերոյսացեալ օրինակաց համեմայնէին: Յաւել 'ի
սոսս և զօրինակս շէշոց ասացեալ գրոց. յորոց ու-
նեալ առնթներ հնագոյն ամիսը գրչագիրս չորս:

Առեւն ըստ կարգի իններորդ օրինակ մերթ և համա-
բել զգրչագիր գաղափարն՝ զոր 'ի կիր առ սահան 'ի
տպագրութի: Այս մասերն թէպէտ ըստ հանգամա-
նաց՝ տեղոյ և ժամանակի, և թէ՛ յիւսմէ և յգիր տպաս
գրեցաւ՝ անդիտելի և մեղ, զի ունեւոյ գրամն իսկ 'ի
մեւին. սակայն համեմատելով մեր զնորին օրինակն
յոսկանեան տպագրութն անգ՝ ընդ վերոյշխաակեալ
գրչագրաց մերոց, չորիս ընտելլագոյն ինչ գաղափար՝
զի ըստ հմուտ գրչութեն, և զի ըստ այլոց մասանց
անվթարութն. քաղմիջ նմանեալ՝ որպէս ասացար, եւ
բորդ գրչագիր օրինակին մերոց. ըստ որում և 'ի փորձ
մատուցեալ՝ ունի ստուգել մատգիր քննողն 'ի ծանօ-
թութիս տարբերութնց օրինակաց. որով և զմանե
գուշակեմք գրեալ 'ի կիլիկիա իբր 'ի վերին շրջառաս
ներորդ գաբու: իսկ զոր կարծեցին սմանք լինել այնմ
Թագաւորական օրինակ՝ իբր 'ի պետա շիթմոյ արքայի
գրեալ, որով և յալս պարզամտաց ոմանց նախամեծար
պատուէր ազնուութի, Թուի թէ վերջին յիշատակա-
րան ստանաւոր նորա պատճառս եւս այսպէս համա-
բելոյ նոցա. որովհետեւ սքինշ յիշէ սահան զայսմանե,
սեղ և զի զայլ ևս հանդամանաց բնաւ այնմ գաղափարի:
Պատմէ արգեմք 'ի յիշատակագրի իւրում՝ Զպա-
րիտա առաջնորդ ամաստանեաց՝ աշակերտ Մովսէսի Դ
կաթողիկոսի, եթէ իւր տապեալ իցէ 'ի կարին զայսպի-
սի մասերն՝ Թագաւորական ստանաւորաւ, և յղեալ
յարագածոան 'ի Վանս իւր 'ի պահեստ. այլ չիք ստու-
գութի հաստատելոյ՝ թէ սա այն իցէ:

Այսպիսի ինն ամիսը գրչագիր օրինակք զորս ունեալ
առնթներ՝ եին ըստ մասին հին հասկարահաց. իսկ նաք
կատ.

կառնարանացն գրինապոյ թիւ՝ հանգերձ գծագրէն լոճքն ընդ հնոյն միահետ, Աւետարանագրացն միայն՝ ընդ տմբողքն և ընդ մասնական կամ թերատ՝ հասանէր գրեթէ՝ ի համար երեսնից, և Գործոց և Թղթոցն առաքելոց՝ չորեքասան. զորոց բացառել մի ըստ մտնէ զանց առնեմք յառաջիկայդ, զանգիտեալ յանապատարն երկարածգործէ բանիցս :

Զ. Յայս վայր յառաջ բերեալ զհանգամանաց, գրեալ էր օրինակաց անծառունչ մատենիցն՝ զորս վարեցաք ի կազմութի առաջիկայիս, մատիցուք այժմ՝ ի ծանօթութի տպագրելոցն : Արդ՝ Թողեալ զմասնական տպագրութիս Սալմուսարանաց, որք սկսեալ յամէ 1565, որպագրեցան ի զանազան տեղիս, ի հոռմ, յիլվով, ի վեհեմիկ, և այլն : ապաքէն ըստ տմբողքութեն՝ զառաջինն առնիմք Կոպագրութիս Ռսկանայ վարգապետի երևալեցւոյ : Քանզի նախքն ըստ իւրումն աղելոյ՝ հրամանաւ տն Զահրայ կաթուղիկոսի, այնու միտն գրեալ էր օրինակաւ եկեալ յարեմուտս, և յետ բազմագէմ հանգիպմանց հաստատեալ տպագրապուն հայկական ի յանգելոտամ՝ քաղաք հոյսնտացւոց, յամի 1666. որպագրեաց զառաջին անծառունչ հայկականս բարբառոյ, ի մեծ քառածալ ասացեալ գիրս՝ վայրչապոյն տառիք, քան զոր մինչև ցայսժամ՝ ի զանազան կազմանս էին փորագրեալ հայերէն այբուբենք ի սահա տպագրութի : Այս այսորիկ ի հրատարակել մատենին զառաջինն անգ յարեալս, ոչ սակաւ գովասանութի ընկալեալ եղև ի պարզամտաց ազգիս՝ հայեցեալ ի վայրելութի տառիցն և ի մաքրութի տպագրութեն, և մանաւանդ ի գեւրադնութի մախաւցն՝ համեմատութի գրեալիս մատենից ի ստացումն, որով և անունն ասկանայ պատուեալ ծաւալեցաւ յազգիս՝ որպէս բազմեցաւ աշխատաւորսն մեծ իմաստ վարդապետի, այլ արգեամիք զհակառակ նմին կարծիս ժառանգեաց յալս իմաստնաբանից որոց զարտաքին հանգամանս տպագրութեն ոչ արհաւմարհեալ, ի ներքինն գիտացին յառել զտեսանելի մտնցն : Բայց թիւ այսպիսեաց նաւազագոյն գողով առնալ իմաստնական, և անյաջողութի արգելեալք զլուսնային փորձոյրուսն հարկանել. առ սակաւ սակաւ այնպէս սովորեալ վարժեցան նովաւ, մինչ զի կամեցեալ

ցեալ ապագրեւ յետ այնորիկ զԵրմանեանս ըստ մեզ
սին կի՞ ըստ բողոքին՝ հեշտեաւ իմն ի նմանէ առեալ փո-
խագրեցին. ուղ է տեսանել զապագրութեանս և զնոր կառ-
կարանս՝ յետ այնորիկ ապագրեալս: Ընդ որս և թա-
գէտս երէց, որ յամին 1686, զառաջինն ապագրեաց ի
վենետիկի զՃաշոց գիրան, ոչ սակաւ աշխատութիւն կար-
ծեմ յարմարեալ զայնչափ ընթերցուածոն՝ ըստ ոսկա-
նեանն գաղափարի՝ ազաւազեալ զթագաւորականն ազ-
նիւ օրինակ, որում ասե հանգիսիլ յաջողութիւնն:
Եմին իրի և երկրորդ անգամ հարկ եղեալ ապագ-
րութե ողջոյն Աճաշանչ մասեմին, աղլական նորին
ոսկանայ՝ Պետրոս ոմն Լազկնացի անուանեալ, ունե-
լով առ ձեռն պատրաստ զգործիս ապագրական պի-
տոյից, յարեւման ամենեկին օրինակի իւրումն նախ-
նոյն, բայց մանրագիր և անմաքուր՝ ապագրեաց յա-
մին 1705 ի կոստանդնուպոլիս ի Թաղն պեկեղլի:
Իսկ յետ ժամանակաց՝ մերս բազմագրիս Մխիթար
Աբգարայր տեսեալ զնուազուկ երկուց պատգիկ տարա-
բութեց յազգի մերում, որով գծուաբացիւս և մծեա
գին եղեալ մատենան, անկարանայր և քննի ի պէտս ա-
շակերտաց իւրումն գորտատն չափաւոր ծափիւք ստա-
նալ, խորհեցաւ մուսանդամ ապագրութիւն պիմ գառ
ման մատուցանել: Եւ զի պակասեին առ նմա հայեա-
կան գրչագիր օրինակք առ ուղագրութիւն վրիպանացն՝
ջրս ծանեաւ յոսկանեան օրինակի անգ. վասն այնա-
րիկ առ ժամն ըստ մարթեւլոյ հայթհայթեալ զուղադ-
րութի նոյին ի լուսանդս, առեալ ի լատին Թարգ-
մանութիւն անտի եւթնաշեղուեան մասեմին փարիզու,
(որ գեղեւս ի յարգին եր ի ժամանակին.) և ինչ ինչ որ
անտանեւի թուեցաւ նմա՝ նսե ի բնաբանին մուծեալ-
պատկիս իմն գուղնադեայ ալլոյլութիւն՝ ըստ պիմ ոսկա-
նեան օրինակի վայելչագոյն և յաւեա պայծառ յորի
նուածով զարգուց, գործակցութիւն ձեռնասուս աշակեր-
տաց իւրոյ՝ երրորդ անգամ ի լոյս ընծայեաց զԱճա-
շանչ մատենան՝ ի վենետիկ յամին 1733:

Գ. Եւ քանզի և հիմն Մխիթարեանս այսորիկ ապագ-
րութե եղև ոսկանեանն. ապագին ոչինչ աւելի քան
զնորայն գերազանցութիւն մարթ եր ունեւ սմա ըստ հա-
րազատութեան, այլ տակաւին մնային նոյն Թերութեք՝

որ

որ ինչ 'ի յաղիւրն անդ: Զի նա ինքն Ռսկան, որպէս
յարգեանց անտի գործոց իւրոց ունիմք իմաստասի-
րել, (ըստ որում տեսանեմք արարեալ նր նաև 'ի ապա-
գրութիւն այլոց գործոց նախնեաց մերոց, շարահնոցին
ասեմ' և հասարակաց ազօթից. որոց առաջին և ընա-
րելագոյն ապագրութիւն ձախողակի վիճակեցաւ. 'ի մեռա-
նորա.) նախ' գլխովին անձաշակ գոլով շէքրիտ հայ-
կաբանութե, ըստ բերման ժամանակին՝ յորում կարի
իմն նուազեալ էր գպրութե հայկական քերթողութե
յազգի մերում. և երկրորդ՝ նա ևս անտեղեակ ուս-
մանց գիտութե իմաստասիրականին, որով և կանանց
ուղիղ գաղման. զայսպիսի զգուշաբէ գործառնութե
յանձին կալեալ, ոչ միայն ըստ քերթողական արուեստ
տին ձեռներէց եղև այլայլել զգրանչելի յորինուած շա-
րագրութե 'ի մասունս բանի, և 'ի համաձայնութե ա-
նուանց, այլովքն հանգերձ. այլ և ըստ առաջնորդութե
գիտման նախագաղութեց իւրոց հնարեցաւ իմն ուղղա-
բանել հայկական բնաբանն 'ի լատինական Վուլգա-
թա ասացեալ Թարգմանութե անտի. անգիտացեալ ա-
պագին՝ եթէ մերս յառաջ գայ 'ի հելլենականն աղբը-
րէ եւթանանից, զորօրինակ և տեսաք 'ի մեր անգր.
և վուլգաթայն լատինացւոց՝ յերայականն օրինակէ,
յորս անբաւ տարբերուիք են 'ի միջի. զորոց չի տեղ-
ւոյս հարցալննել: Բայց արդարև ըստ միում կողմնն
և եթ սագտանելի առնէր զանձն, եթէ գեթ շէքրի-
տմանայն ուրեք յաջողէր նմա առնել զիւրն կարծեց-
եալ ուղղաբանութեա, սակայն առաւելու զամբաստա-
նութե անձին յայն իսկ, զի ըստ հաճոյից իմն երևի
բերիլ անխիբ, ոչ պահելով զմիօրինակ կանոն յամբ
ըստ երկուց ևս եղանակաց փոփոխումն՝ զոր ասացաք:
Որով նշաշունչ իւր՝ ըստ իմաստիցն ձեւացաւ խառնա-
բան այլ և այլ Թարգմանութեց՝ հելլենականին և լա-
տինականին. իսկ ըստ քերթողական արուեստին՝ խառ-
նաձայնութե նախնի հայկական վայելչաբանութե՝ ընդ
նորահնար օտարալուր բարբառոյ: Թողում և զոր ող-
ջոյն գիրս Սիրաբայ՝ և չորրորդ Եղբայ՝ հանգերձ Թու-
թով ինչ երևիայ մարգարէի, իբրև ամբողջական մայ-
սունս՝ Թարգմանեալ 'ի լատինականէն՝ իւրովն իսկ Թեբ-
ուսունն հմտութե բարբառոյն այնորիկ, յաւել 'ի մերս՝
խու-

խառնագույն հայկազնութիւն. օրինակ իմն իբրեւ կա-
պերա քրճոյ առ կերպասիւ ազուցեալ, մինչ զի և և
րեկեան համբանին արամեանս գայրուծն մարմի որո-
շումն զանազանութն առնել 'ի նոսա : Այս որոյ և իրա-
ւամբք անընդունելի եղեալ վայրապար աշխատութի
նորա՝ պախարակեալ շիներ 'ի մատուր բանասիրաց իւ-
րոյ ժամանակին . թէպէտ՝ և ինքն զայրացեալ, որպէս
աղնարկէ ուրեք, քննէ զնոսա, Սոփոսագոս, և Բար-
դայոս ինսպոս : Այն զի՝ ընդ հակառակն՝ ըստ ուղիւ
բանի խոհականութն, զմի միայն գրչագիր գաղափար
ծածառննչ մատենի ունելով 'ի ձեռին, և այն՝ ոչ զերծ
'ի բազմապատիկ սխալանաց, որպէս և ինքն վկայէ 'ի
վերջարանին, 'ի ստիպել հարկի տպագրութեն՝ պարա-
կէր ամենայն հաւատարմութիւն ընդօրինակել 'ի նմանէ,
նա և եթէ մարմ ինչ է ասել՝ ըստ յայտնի վերականգն
իսկ 'ի գրչաց հանդիպեալ, և զուգիզն երեւեալ ինքեան՝
արտաքոյ բնաբանին՝ ի լուսանկան անդ նշանակել, միւ-
շե այլ ևս չգրապիր օրինակ ժամանակաւ 'ի յայտ ե-
կեալ՝ մարմացի ուղիւ զմարմն վերական :

Եղանակ խզնաթի տառիկայ քաղաքութիւն :

20. () ասացելոցս զտարազեպ հանգամանաց տպագ-
րութեն ասկանայ՝ յայտ յանդիման երեւեալ անհը-
բաժեշտ կարեւորութիւն նորակերտ տպագրութեւ, մեայ
մեզ արդ ծանօթս տալ բարենախանձ վերծանադաց մ-
րումն՝ զերանակէ սորին ձեռնարկութն . զոր ըստ ճը-
գրիտ կանանաց հաւատարմութիւն գուն գործեցաք կա-
տարել յաղնուագոյն գրչագիր գաղափարէ անտի, զորմի
լիով ասացաք 'ի վեր անգր : Արդ՝ նախ առաջին զնոյն
թիւ և զկարգ պահեցաք գրոցն՝ ըստ որում և 'ի գաղա-
փարի մերում գաղք՝ համաձայն այլոց բազմաց՝ հնա-
գոյն օրինակաց . և վասն այսորիկ իսկ ոչ խզնեցաք ար-
տաքոյ կարգի Թողուլ կգիրսն Սիրաքայ, զոր Թէպեա
Էրր երեք 'ի նորագիր օրինակաց, ք' շորրորդն, հինգե-
րորդն, և ութերորդն ունեին՝ տակապէս գրեալ ա-
ռանց սովորակաբ նախագրութն և ցանկի գլխոյ, բայց
այլք ընդ մերումն իսպար զանց առնելին զնովաւ : Եւ
արգարեւ կամեցեալ մեր հետազոտել զհանգամանաց

պէնդ գրոց՝ զոր այսօր ունիմք 'ի հայկականս, բայց 'ի հասընտիր իմն եղանակաւ Թարգմանութէնք նր՝ բազմաթափալ ընդ յունականին, նաև կարի զանազանութի տեսանեմք ունոյ շարագրութեն յայլոց նմանատիպ գրոց անտի՝ զոր արարին նախնի Թարգմանիք մեր, մինչ զի և զնոցին կրտսերագոյն աշակերտաց համարձալ կելի և մեզ ընծայել բայց կարծել եթէ բազմաք յետոյ՝ 'ի նուագրութե ասեմ ընտիր հայկաբանուն հայթհայթ ետալ իցէ Թարգմանութե նորա, և հուսի ուրեմն 'ի յետին ժամանակս 'ի համեմատութե կանոնին ըստի նացոց՝ 'ի բարենախանձ գրչաց անտի մուծեալ 'ի հայկականս: Ուր և առ այսպիսի նորակերտութե նորին բազացոյց՝ չէ ինչ անակղի զայն ևս իմանալ, իբր զի 'ի ցուցակս եկեղեցական պաշտամանց մերոց, որոյ վերջին կարգաւորութի եղև յերկոտասաներորդ դարու, ինչն ընթերցուած 'ի գրոցն սիրաբայ նշանակեալերեւի, որպէս գրեթէ յայլ ամենայն գրոց հին կտակարանաց առեալ է, բայց յովանց սակաւուց՝ սակս ոչ յարմարելոյ բանիցն, և բայց 'ի Զայանուէն յովհաննու՝ 'ի նորն, զորոյ զԹարգմանութէն ևս 'ի մերս՝ կասկածիմ ոչ անցանել հնութի քան զութերօրդ դարն, և յետոյ ուրեմն յարեալ 'ի կանոնն, ըստ որում ունին զնոյն ամենայն գրչագիր օրինակք՝ որ այսօր երեւին առ մեզ:

Եւ յան թէ զխաբ պստանց հանգիսեցան գրոցն սիրաբայ, որպէս և յայտնութեն յովհաննու. ինձ այսպէս թուի անշուշտ՝ (զոր և ինչ պատճառաւոր մարմն է ստերիւրեղ՝ թիւրս խորհելով զհաւատարմութե անտրեալ հարցն մերոց,) եթէ Թարգմանիք մեր ոչ ունելով զնոսին 'ի հելլենական գաղափարի իւրեանց յարմե Թարգմանեինն, արտաքոյ մնացին նոքին և յետոյ, որպէս ասացաք՝ յայլոց Թարգմանեալ 'ի յայտ եկին առ մերս, որով և 'ի միջին դարու վարդապետաց մերոց ուրեք ուրեք 'ի վկայութե անան: Այլ սիրաբն, ոչ երբեք եղաւ 'ի նախնեաց անտի 'ի բովանդակութե կանոնի մերոյ, այլ արտաքոյ պատուեցաւ. որպէս և կանոն ժողովոյն Սիոնի կաթողիկոսի 'ի պարտաւ՝ յութեթէ դարու անդ, յետ թուելոյ զգիրս հին կապալ բանաց, յաւելու. իս արքայապետ պապականութեցի առ 'ի յատարանելոյ պիտ խնկանս... օրոհայ իմարտութի: Ըստ որում

արում և տեսանեմք իսկ, զի մեծ մասն օրինակաց նորին՝
կամ գլխավորն առանձինն են գրեալ, և կամ մասնաւ
ւորապէս ընդ առականցն սոգումանի՝ իբրև համառոտակ
խրատական պատգամն: Իսկ զոր քերթաղաչայրն մեր
'ի գիրս պիտոյից. Թ. 2. յառաջ բերէ վկայութի՝ ի սէ
րաբայ, այն է ըստ հելլենական սկզբնագրին, որպէս
անգանձօր նշանակեալ եմք. որ ոչ երևի 'ի յառաջիկայ
հայկական օրինակս. որով և անգրէն հաստատի մերս
պատճառ: Բայ 'ի գրոցն սիրաբայ՝ նաև զԹուղթ
երեմիայի, զոր ոսկան կարգեալ ունի 'ի վերջ գրոցն
բարուքայ, մէջ գլխավորն արտաբայ թողաք, որով հե
ռև ոչինչ 'ի հետոյ նորին նշմարեալ տեսաք երբեք 'ի
գրչագիրս մեր: Ըստ այսմ օրինակի 'ի բաց բարձաք
նաև զսկզբն հատուածս բանից կամ զպարբերութեո՝
յրնթացս իւրաքանչիւր գրոց, յորս ոսկան և կամ այլ
ոք 'ի յետին գրչաց պակասաւոր համարեալ զմերս՝ 'ի
ներքս մուծեալ եին 'ի լատինականէն, Թեպէտ յա
ռաջ բերեալ և զնոսին նշանակեցաք 'ի Ժանթութիսն:
Յորպէս ըստ Թուոյն՝ զոր ասացաք, նոյնգունակ և ըստ
կարգի մասնաւոր գրոցն համաձայնեցաք գրչագիր զ
րինական, ըստ որում ունեին և հելլենական հաւա
տարմագոյն օրինակք: Այս որոյ ոչինչ գոյ զարմանալ
և 'ի չիթթումն պաշարիլ ուշիմ վերծանողի մատենիս,
'ի տեսանելն և յայսմ զտարբերութի մերումս՝ յօրինա
կէ նախ ոսկանայ, զոր մինչև ցարգ վարեր միամիտ
սովորութի. զի նա ինքն ըստ բնաբանիցն՝ համայն և
զգիբոն հնարեցաւ դասակարգել համեմատ լատինակա
նին: Քանզի 'ի հին կտակարանին եզ նախ զմեծ մար
գաբեութիս այլով իմն կարգաւ, և ապա զփոքունս .
և 'ի նորն՝ զԹուղթոն կաթուղիկեայս յետ պաւղոսեան
Թղթոց, և 'ի սոսա զեբրայեցին յետ ամենեցուն: Ուր
ոչ գիտաց ակնածել նաև 'ի սովորութի հասարակաց
աղթից հայաստանեայցս եկեղեցւոյ. յորս նախնիք մեր
համեմատ կանոնի Թաշուհնչ մատենին զոր վարէին, 'ի
կարգաւորութի անգ առաքելական ընթերցութեոց,
սկսեալ 'ի զտակէ յարուհն, (աւստի և սկիզբն առնու
եկեղեցական ամն մերոյս պաշտաման) սահմանեցին նախ
զԹուղթոն կաթուղիկեայս, և ապա զպաւղոսեանսն՝
ընդ ողջոյն չքաբերութի, ամին մինչև ցառալիկայ ա

զուհայցան . որպէս յայտ իսկ և հմուտ պաշտօնէից և
կեղեցւոյ :

Ք . Երկրորդ՝ ի գեպ իսկ և շահաւետ վարկաբ գնել
զյաւաջարանս կ՛մ զնախագրութեա , և զցանկս գրեաց
իւրաքանչիւր գրոց հին և նոր կտակարանաց , հանգերձ
նոցին համեմատեալ թուագրովք որ ՚ի լուսանցս անդ
բնարանին . ըստ որում ունեկին կարգեալ առհասարակ
ամ գրչագիր օրինակք . զորս իբր աւելորդս և անպի-
տանս՝ արհամարհեալ զանց արար ոսկան , որպէս գրե-
ի ժերջարանութն իւրում : Զքաղմահմուտ հեղինակ
բանիցս՝ ըստ մասին հին կտակարանաց , ապաքէն ՚ի հոյ-
կազանց անտի մերոց արժան էր համարել , նկատեալ
ի վայելուչ հայկարան տրտագրութի լարագրութեն՝
հանգերձ այլ ևս սեպհական ինչ նշանք , եթէ չէր . ի
վեր երեւեալ ՚ի նոր թարգմանութն ասորւոց յեւթա-
րասնիցն օրինակաց . զոր և հաստատեն եղեալ յեւթ-
իերորդ դարուն ՚ի հելլենական գաղափարէ . որոյ ընտ-
րելագոյն գրչագիր օրինակի յաջողեցաւ և ինձ ականա-
տես լինել յամբոսեանն գրատան ՚ի մեդիոլան : Քան-
զի գրչագիրս այս՝ ըստ իմս գաղման , իբր ՚ի Ժճ գա-
րու գրեալ կիսամանեայ , որ պարունակէր զմաստ-
նական և զմարգարեական գիրս և եթ , ՚ի սկիզբն անց ,
նիւր գրոց ունէր կարգեալ զցանկ գլխոց , որ գրեթէ
բառ առ բառ համեմատէր ընդ մերումս . այլ պակս-
ւեկին ՚ի նոսա նախագրութիք՝ որ անթերի յամենայն
գիրս գտանին առ մեզ : Արդ՝ այս նախագրութիք և
ցանկք գլխոց , զորս ամբողջարար ունին ամ գրչագիրք
մեր . եթէ ըստ ասացելումս՝ ոչ են նախագիծ գրութիք
յօրինեալ ՚ի մերս հայկական բարբառ , սակայն հարա-
դաս հայկաբանութն որ նշմարի ՚ի նոսին , կարծիս իմն
տան՝ եթէ ՚ի նոցին իսկ ՚ի թարգմանաց անտի մերոց
զոյգ ընդ ամաշտնչ բնաբանիցն յեղեալ են ՚ի մեզ . ու-
նելով թերեւս ՚ի յառաջագրեալն իւրեանց հելլենական
գաղափարի : Թեպէտ և զարմանք մեծ այն են . զի ոչ
դասնին նոքին ՚ի հելլենական գրչագիրս մինչև ցարդ
ի յոյս եկեալս , որ յայլ և այլ մատենարանս եւրոպիոյ
դանձեալ պահին . յորս յաղէքսանդրեանն և եթ , որպէս
ասեն՝ տեսանին ՚ի լուսանցս բնաբանիցն ՚ի հնուէ զեղ-
եալ հետք թուահամարոյ գլխոց՝ որք ուրեք ուրեք
հա

համեմատին մերումն բաժանման . Նման իրի և անեալ
նախ դասն 'ի սոցանե մասենագիրք եւրոպացւոց' ան
տեղեւոյք մերումն . դարութե , մինչև հրատարակումն
մարգարեութեն գանիելի հանքերն ցանկով գլխոց 'ի
լատին բարբառ' 'ի վերոյստացեալ ասորի մասենե ան
տի , ապագրեալ 'ի մեդիւլան յամեն 1788 . և 'ի թարգ
մանքս գործոյն վեղենակ այնոց գլխակարգութեց կար
ծեցաւ լինել եւսերիտ կեսարացի . ճիւղ . ապաքեն և
մեղ ոչ եր տարագրեալ նոյնգունակ իմաստասիրել , եմեկ
և 'ի մարս պակասին նախագրութեք . քանզի 'ի նոսա
սկներե ցուցանի , թե մասենագիր նոցին հանգերն
փքեակարգութեքն , (յորս չիք զանազանութե օճոյ տը
տագրունեն ,) այլ որ է ' յետոյ ժամանակաւ քան զեւ
սերիտ , որ 'ի քրոնիկոնե նորին սւրեք ուրեք վկայ
ութե 'ի մեղ անէ ' յանուանել յիշելով զնա . որպէս է
տեսանել 'ի նախագրութե եսմերայ , յուգթայ , և ին .
մակարայեցւոց : Այլ և 'ի սմա յիշատակելով զյառա
ջաբանիցն գրոց գտաւորաց և թագաւորացն արա
բեալ յիւրմե , գրեթե աներկբայ տայ մեղ համարել ' ե
թե համարեն նախագրութեք և ցանկք գլխոց հին կառ
կարանաց' այնմ միայ մասենագրի են գործ . բայց թե թ
որ արգեք նա' և յորմամ գարու ծոցիեալ , չանխիք ա
յլմամ ասել ' ոչ տաւագրութեք և ոչ ' զարե գաւաղմամբ
Ըստ պայմանի գրոց հին կառկարանացն ' համաձայն
դրչագիր օրինակաց մերոց' եգաք և զնոր կառկարանացն
զնախագրութեք և զքանկա առ իւրաքանչիւր գիրս . որ
պէս զնախագրութե շորից աւետարանացն , որք կար
ծին լինել Սամբիւլեայ վկային , և կ' իշտերեայ կե
սարացւոյ : Նաե զսկզբունս գլխոց աւետարանաց' հա
մաձայնութե չորիցն միանգամայն ' թուահամարով նշա
նակեալ զորմե և հաւանեալ եմ լինել ուրուականն այն
Ամմանի աղէքսանգրոցւոյ . զոր կառարելագոյն ևս ձեալ
ցոյց ներհունն եւսերի , ըստ որում գրե ' ի ծանուցումն
կանոնաց իւրումն համարարբառի : Նոյնգունակ կար
գեցաք և զյառաջարանս և զքանկա գլխոց' գործոց և
թղթոցն առաքելոց' արարեալս յիշմարտեայ անտի բա
նիբուն վարդապետե . որ ըստ ակնարկելոյ ' ի բանս իւր'
երեւի ծաղկեալ ' ի միջոցին հինգերորդ գարու . այլ
թե յորմամ կողման , և ով այնք յորոց ' ի ինգրոյ բերա

յոյնականի անհատականութիւն, ընդ երկրորդութիւն և :
Այլ 'ի վերայ այս ամենայնի առ 'ի շնանրարեանելոց
առաւելապէս գրովանդակութիւն մտանքին, շատապա
այնոքեւք զորս և եզաք. զգուշացեալ յառաւելի յա-
ճախել' պատճառս իմն տալ շփոթման վերծանողաց մե-
րոց. Վասն այսորիկ ոչ զոր միանգամ գտաք գրուածն
յօրինակի մերում' անխափր եզաք 'ի կարգին. այլ ինչ
ինչ թողաք արտաքոյ. որպէս 'ի հին կտակարանի զանց
արարաք զիրկնակ նախագրութիւնք 'ի գիրս ինչ. և ետ'
զորհնութիւնք կանոնաց սաղմոսարանին, և զհամառօտ
պատմութիւնք մարգարէից. իսկ 'ի նորն' զխնոնոք համա-
բարբառին եւսերեայ' յաւետարանն, և զսուցանիւք ըն-
թերցուածոց և վկայուեց 'ի թուղթոս առաքելոց' հան-
գիւրձ այլովք. զորոց և մի ըստ միով յիւրաքանչիւր
վայրի ոչ դանդաղեցաք ծանուցանել: Բայց զի մի և
յոյսմ' պատճառե արտաքոյ միացեն ինչ ինչ և 'ի պի-
տանեաց անտի. որոց պակասութիւն թերեւս անկատա-
բութիւն իմն բերէր գործոյս, յայն սակս պատշաճ վար-
կաք 'ի վախճան մատենին իբր յաւելուած այսպիսի մեզ
ցորդաց առնել, կարգելով 'ի նմա և որ արտաքոյ մե-
րուած գաղափարի յայլ գրչագիրս գտանէին. յորս գլխաւ
ւորն էր գիրքն Սիւրբայ, որ 'ի կանոնին շատինացոց
Է այլ սրբամատեան գրուածն աներկբայարար պատու-
եալ է. և այլքն ըստ կարգի. զորոց յայտ առնէ անգոյ
նոր նախակարգեալ ծանուցումն զնոցանէ:

Գ. Երրորդ' ունելով մեր առ ընթեր զպաճախութիւն
գրչագիր օրինակաց, որպէս 'ի վերայ ցուցաք, վասն
այն առ 'ի կատարելագոյն հանգամանիւք 'ի լոյս ընծայե-
լոյ զառաջիկայ գործառնութիւն, ոչ շատացաք և եթ
ըստ մարթելոյ ուղղագրել նոքոք զառաջի եզեալս օ-
րինակ 'ի վերայանաց գրչին' ուրուրեք 'ի մարդկայինս
պայմանն սխալեալ տեսաք. այլ և բաց 'ի ճշգրիտ ծա-
նօթութեան զիջանակէ գրչութե նորին, պատշաճ գա-
տեցաք նա ևս զաարբերութիւն այլոց օրինակաց առ
նմին մերձ գնել' 'ի պէտս մերոց ուսումնասիրաց, ու
րոց գէալ լինի 'ի զանազան առիթմ վարել զմե մտա-
կանն, որով իբր միով հայեցիւք յանգիման ունին հա-
մամատեալ տեսանել զայլ և այլ օրինակս: զորս և այս-
պիսի իմն կարգաւ որոշեալ նշանակեցաք: Նախ' ուր
միան

միանգամ ըստ առաջինըս, զայսինի երևեալ վրիպակն
գրչին մերոյ անգղապարհացի՝ ի միտքան գրութի այլ ամ
գրչագիր օրինակաց, անգանոր առ ի ցոյց հաւատար
մութե, միանգամայն և յառաւել զգուշութի՝ կամեցեալ
առաջի աւնել և զվրիպական զայնոցիկ, եզաւ. * Յը
բինակին՝ այդիս, կամ այնդիս) : Երկրորդ՝ քոյքի կա
շեալ ծանուցանել և զորս ի լուսանցս մերումս օրե
նակի եին նշանակեալ ի նմին գրչի՝ տարբերութից ինչ
այլոց օրինակաց, անգին որպէս զիարդ գառը համա
նայն առ մեզ եղելոց՝ ի կարգի բնաբանին գրեալ,
յայտ արտաք գնելով. * ի լուս՝. այդիս, կամ այն
դիս, համաձայն սմանց, կիմ բազմաց ի բնար) : Այլ ի
լուսանցս նշանակելոց առախ՝ որք խացատրութից եւթ
եին բաւից, կիմ տարբերութից Թարգմանութեց, սու
կապէս եզաւ առանց յաւելուածոց :

Իսկ զտարբերութիս այլոց գրչագիր օրինակաց՝ յա
ռաւել գիւրութե, ի շորս կարգս պատշաճ Թուեցաւ,
որոշել ըստ այսմ եղանակի : Կոխ՝ ուր գառը կիս
մի յօրինակաց, և մերթ նաեւ երկուք տարբերեալ ի
մերմէս, և մնացեալքն համեմատ մերումս. անգին նշա
նակեցաւ. * Ոմանք այդիս, կիմ այնդիս) : և յայտ տեսակ
եին մեծ մասն տարբերութեց : Երկրորդ՝ յորս բազ
մութիւ օրինակք քան զկէսն՝ միտքան ունեին այլազգի ի
մերմէս, որպէս զի՝ ընդ մերումս մնալ երկուց, և մերթ
նաեւ միոյ, ըստ առաւելութե կամ նուազութե Թուոց
նոցին, յայնժամ եզաւ. * Բազումք այդիս, կիմ այնդիս) :
Երրորդ՝ ուր առ հասարակ ամենայն օրինակք որ առ
մեզ՝ համեմատ իրերաց միտքան ունեին այլազգի ի մեր
մէս, անգանոր նշանակեցաւ. * Այլս այդիս, կիմ այն
դիս) : Յայսպիսին արժան էր արգելք այլայլել զընաբան
մեր, կտակածեալ զվրիպանաց գրչին, եթէ վառն բող
մապատիկ պատշաճողութեց ոչ առաջի եզեալ էր մեր կէս
նոյառակի զմի միայն ընտրելագոյն գաղափար, ուղղապ
րեալ եւթ զնոյն ի յայտնի վրիպակաց գրչին : Թող զի
և ուրեք ուրեք առանձնական տարբերութե մերումս՝
զկատարելագոյնն ունի տեղի քան զայլոցն ամենեցուն,
որպէս յայտ է որոց մատչին ի հետապտուէ հեղինա
կան ընթերցուածոց : Իւր ևս՝ գուցէ ունեւորմիւր առ
ընթեր և զայլ գրչագիր օրինակս, մարթ էր տեսանել

և այնպէս ինչքան զհամաձայնութիւն տարին ընդ նոստ, և այնպէս շրջներ ինչքան միայնակ առանձնական: Չոր րորդ՝ ոչ անպատկան վարկաբ բազում ուրիշ և զտար բերութիւն մի միայն օրինակի՝ որ շնորհ յայլոց ամենե ցուն, ի միջ բերեալ նշանակել, * Օրինակ մի՝ աշուհի, (մի, արիւն): Մի զի այսպիսի տարբերութիւն երևիկն երբեմն ի հնազոյն՝ և յընտիր համարեալ գրչադիւր - ջորոց զխելատեիս ևս կամեցաք անկորուստ պահել, զի ի յայտնել թերևս և այլոց նման օրինակաց՝ հաբ ցայնմութիւն նոցին՝ ստուգեացի ճշմարտութիւն: Իս գաբ մեալ այլ ուրիշ՝ առ ի հմտութիւն վերածնողին, քաղ ի միտ առնուլ՝ եթէ յաղով անգամ՝ տարբերութիւն ի գրչա դիրս՝ հանգիսեալք՝ ոչ միայն յառաջ դան ի տարտա մութե և ի թիւր սովորութե ընդօրինակողաց, այլ և ի կամակար յանգձնութե նոցին, որք ուղղադրութե մեաք մեռնամուխ լինին ըստ քմաց իւրեանց այլայլել: ի սոյն պատճառ գլխաւորաբար փոյթ եղև մեզ յառաջ ցերեզ և զտարբերութիւն սակմանց, առ ի յատու ցոյց վերադասեցելոցս զմանե փոքր ի ըստ: Ժամս որոյ ի նշանակելն մեր՝ լոկ: * Ոսկան աշուհ, և՛. իմանամք ցուպանել, եթէ նա ինչն միայն զարտուղեալ յետ գրչա դիր օրինակաց, մերթ առ ի համաձայնութե լատինակա նին, և մերթ ի վերածումն նորահնար կանանաց հայկազ կոնքեր(Թողութե՝ հնարեցաւ ուղղաբանել ըստ այնմ օրինակի: Ուր զայս ևս յուշ առնել ուսումնասիրին՝ ոչ դանգաղեմք, եթէ ոչ առհասարակ զհամարին տարբերութիւն այլոց օրինակաց խոտանամք ի ամա առաջի առ նել, այլ ըստ մեծագոյն մասին. ուղ զի արտաբոյ մեալ սակաւ ունն պիտանեաց, որք ի տեսութե մերմեակամաց վերիսեցան. և այնոցիկ՝ զորովք տիրապէս զանց արաբաբ, աներկբայ ծանուցեալ զնոցին վերապահմութիւն ի թերութեցն գրչաց մեացեալ:

Գ. Մի վերայ սասցելոցս ամենայնի՝ ողին տարաբ գեպ վարկաբ, իբր հակառակ ինչ գործելով մերս խառ տարանեալ ճգրիտ հաւատարմութե, մեռնամուխ լի նել ի յայլայլութե նիւթակտն գրուածոց մտանեխ՝ ըստ երկց այսոցիկ գլխոց: Առաջին՝ զի առ յաւիտ հնազ ընկալ առնելոյ զնոյն այժմեանս մերասեր ուսումնա սիրաց. մանաւանդ զի մի յետ նորակեցաւ փոփոխութիւն որով

որով մինչև ցածրագ. վարժեալն էին, վայրապար գտնու
մակութե առաւելապէս պատշառս անցուք այնոցին՝
որոց սակաւ է հմտութի 'ի գրութեան նախնեաց. յա-
ռաջիկայդ յետին դարու սովորութե զհետ երթեալ
վարեցաք զնշանագիրն (օ), 'ի հասարակ ասացեալ անու-
անս. բայց յանսովորին ոմանց, զորօրինակ, օբ. օրեն, օ-
րենել, ևն. յորս օրինակ մեր ըստ նախնի յարմարագ-
րութե ունէր յետք վերկերարտու (ա), գրեալ՝ աբ,
աբէ, աբէել, ևն : Այլ 'ի յատուկ անուանս, որք
յայլ աղագ. 'ի մեզ փոխադրեցան, ապաքէն անտեղի հա-
մարեցաք այսմ յետամուտ սովորութե զիջանել, թէ և
զառաջինն անգ. անախորժ հնչեցէ 'ի լսելիս այլապէ-
սովորելոյն. վն որոց և ոչ խղճեցաք դնել ըստ գրչագիր
օրինակաց մերոց, անան, ապոփոս. սաւզս, պաւզո, ևն :
'Դոյնպէս և զանուանս՝ էֆն, էւզ. ֆեւզ. ֆմ ֆեւաւ, ֆ
էւբ, Բէւբ, հաբէւբ, Ժաս, աբէւտ, ևն. զորս ըստ իւրա-
քանչիւր վայրաց համաձայնեցաք օրինակի մերում :
Երկրորդ՝ 'ի կետագրութե մասին ոչ ըստ ամենայնի
զհետ չոգաք մերումն զօրինակի. քանզի ոչ էր ամենայն
ուրեք միակերպ կանոնաւ կետագրեալ. այլ երբեմն՝
մանաւանդ թէ յոջոյն գիրս ինչ յաճախեալ ունէր ըզ-
կետագրութիւն. և այլ ուրեք՝ նաև 'ի կարեւորոյն զանց
աւնէր. զմասն պարբերութիւն բանի՝ 'ի նմին վայրի մերթ
ստորակետիւ, մերթ միջակետիւ, և մերթ վերջակե-
տիւ անխախտ յանգէր. նմին իրի պատշաճ թուեցաւ
մեզ ըստ կարի յամենայն տեղիս միապէս կետագրել,
բայց յայնցանէ որք զիմաստ բանին կարէին այլայլել,
յորս զգուշացաք ձեռնամերձ լինել : 'Դոյնգուանակ և
զգնաանշանս 'ի վր բառից ոչ էր միակերպ եզեալ. այլ
'ի գիրս ինչ կարի յաճախէր, և յայլս ոմանս խապառ
նուաղեցուցանէր. յորս մեք լծ պատշաճին՝ զաւելորդմն
բարձաք, և զպակասորդն յայլուստ լցուցաք. մանա-
ւանդ յայնս՝ որք ունին նպատուել ուղիղ վերծանութե,
որով և բացայայտութե նոցին իոկ իմաստին : Ուր
զարմանալի իմն թուի, համաձայնութի գրեթէ առ հա-
սարակ նմ գրչագրաց՝ շեշտանշանն 'ի վերայ անուանց
աւաքելոց յաւետարանագրի անգ. ըստ հնչելնական ա-
ռոգանութեն եզեալ, պէգրոս, յախոս, յովաննէս, ևն. առ-
տաքոյ մերումն հայկական սովորութե, ըստ որում

ու-

և յայնպէս փոքր զհամաժողովն տարին շնոր նստաւ,
 և այնպէս շերտեր ինքն միացնակ տառնմանաւ: Չոր
 րորդ՝ ոչ անպատկան վարկաբ բազում ուրիշ և զտաշ
 րերութիւն մի միայն օրինակի՝ որ շնոր յայնչոյ ամենե
 ցուն, ի մէջ բերեալ նշանակել, * Օրինակ մի՝ աշտիս
 կթ, արիւն): Մի զի այսպիսի տարբերութիւնք երևեկի
 երբեմն ի հնագոյն՝ և յնախոր համարեալ գրչադիրս
 զորոց զիշխապէս եւս կամեցաք անկորուստ պահել,
 զի յայնպիսի թերեւ և այլոց նման օրինակաց՝ հաջ
 ցաքնութիւն նոցին՝ ստուգեացի շնորարութիւն: Եւս գալ
 ձեալ այլ ուրիշ՝ առ ի հմտութիւն վերածնողին, քաղ ի
 միտ առնուել եմեկ յոլով անգամ տարբերութիւնք ի գրչա
 դիրս՝ հանգիւսեալք՝ ոչ միայն յառաջ դան ի տարտա
 մութե և ի թիւր տգիտութե շնորօրինակապայ, այլ և
 ի կամակար յանգիւսութե նոցին, որք ուղղադրութե
 մտք ձեռնամուխ լինին ըստ քմաց իւրեանց այլայլել:
 ի սոյն պատճառ գլխաւորաբար փոյն եղև մեզ յա
 ռալ թերեւ և զտարբերութիւն սահմանոյ. առ ի յաղա
 ցոյց վերադասացելոցս զնմանե փոքր ի ըստ: Ժամս որոյ
 ի նշանակելն մեր՝ լոկ. * Ոսկան աշտիս, ևն. իմանալի
 ցուպանել, եթէ նա ինքն միայն զարտուղեալ յեմ գրչա
 դիր օրինակաց, մերթ առ ի համաժողովն ըստինակա
 նին, և մերթ ի վերածումն նորահնար կանանաց հայկա
 կան քերթողութե՝ հնարեցաւ ուղղաբանել ըստ այնմ
 օրինակի: Ուր զայս եւս յուշ առնել ուսումնասիրին՝ ոչ
 դանգադիմք, եթէ ոչ առհասարակ զհամարին տարբե
 րութիւն այլոց օրինակաց խոտանամք ի ամա առաջի առ
 նել, այլ ըստ մեծագոյն մտաին. ուն զի արտաքոյ մեալ
 սակաւ ուն պիտանեաց, որք ի տեսուէ մերմակաւաց
 վերակցան. և այնոցիկ՝ զորովք տիրապէս զանց արա
 րաք, աներկբայ ծանուցեալ զնոցին վրիպականութիւն
 ի թերութեցն գրչաց ձեւացեալ:

Բ. Վ. Պ. ի վերայ ասացելոցս ամենայնի՝ ոչնչ տարա
 ղեւ վարկաբ, իբր հակառակ ինչ գործելով մերս խոս
 տարանեալ շնորիս հաւատարմութե, ձեռնամուխ լի
 նել ի յայլայլութե նիւթական գրուածոց մասերէն՝
 ըստ երկց այսոցիկ գլխոյ: Առաջին՝ զի առ յաւեա հնա
 ընկալ առնելոյ զնոյն այժմեանս մերաւեր ուսումնա
 սիրաց. մանաւանդ զի մի յեմ նորակերպ փոփոխուի
 որով

որով մինչև ցածրագ փերժեալն էին, վայրապար գծիկ
մակուլթե առաւելըպէս պատճառս անցուք այնպիկ՝
որոց սակաւ է հմտութի 'ի գրուածն նախնեաց. յա-
ռաջիկայդ յետին դարու սովորութի զհետ երթեալ
վարեցաք զնշանագիրն (օ), 'ի հասարակ ասացեալ անու-
անս. բայց յանսովորից ոմանց, զորօրինակ, օր, օրէնս,
օրնէլ, ևն. յորս օրինակ մեր ըստ նախնի յարմարագ-
րութե ունէր յնմի քերէրարբառս (ա), գրեալ՝ ա-ր,
ա-րէնս, ա-րհնէլ, ևն. Այլ 'ի յատուկ անուանս, որք
յայլ ազգաց 'ի մեզ փոխադրեցան, ապաքէն անտեղի հա-
մարեցաք այսմ յետամուտ սովորութի զիջանել, Թէ և
զառաջինն անգ անախարժ հեշեսցէ 'ի լսելիս այլազգ
սովորելոցն. զի սրոյ և ոչ խզմեցաք դնել ըստ գրչագիր
օրինակաց մերոց, տնան, ափոսփոս. սաղոս, պաղոս, ևն.
Նշոյնպէս և զանուանս՝ Է-թն, Է-ալ. Գե-ալ. Գթ Գե-ալ, Թ
Վ-ալ, Բե-ալ, Էթե-ալ, Թսս, աթե-ալ, ևն. զորս ըստ իւրաք
քանչիւր վայրաց համաձայնեցաք օրինակի մերում:
Երկրորդ՝ 'ի կետագրութե մասին ոչ ըստ ամենայնի
զհետ չոգաք մերումն օրինակի. քանզի ոչ էր ամենայն
ուրեք փակերպ կանոնաւ կետագրեալ. այլ երբեմն՝
մանաւանդ Թէ յողջոյն գիրս ինչ յաճախեալ ունէր ըզ-
կետագրութիւն. և այլ ուրեք՝ նաև 'ի կարեւորցն քանց
տաւներ. զիման պարբերութիւն բանի՝ 'ի նմին վայրի մերթ
տարափեալիւ, մերթ միջակեալիւ, և մերթ վերջակե-
ալիւ անխախտ յանգէր. նմին իրի պատշաճ թուեցաւ
մեզ ըստ կարի յամենայն տեղիս միապէս կետագրել,
բայց յայնցանէ որք զիմաստ բանին կարէին այլայլել,
յորս զգուշացաք ձեռնամերձ լինել: Նշոյնգունակ և
զեշտանշանս 'ի վր բառից ոչ էր միակերպ եղեալ. այլ
'ի գիրս ինչ կարի յաճախէր, և յայլս ոմանս իսպառ
նուագեցուցանէր. յորս մեք ը պատշաճին՝ զաւելորդմն
բարձրք, և զպակասորդն յայլուստ լցուցաք. մանա-
ւանդ յայնս՝ որք տաւին նպատակ ուղիղ փերժանութի,
որով և բացայայտութե նոցին իոկ իմաստիցն: Ուր
զարմանալի իմն թուի, համաձայնութի գրեթէ առ հա-
սարակ ձմ գրչագրաց՝ շեշտանշանն 'ի վերայ անուանց
աւաքելոց յաւետարանագրի անգ՝ ըստ հիւլինական ա-
ռոգանուեն եղեալ, պեքս, յախոս, յովանէս, ևն. առ
տաքոյ մերումն հայկական սովորութե, ըստ որում

ու-

ուսուրք 'ի բազմազանի անուանս շնորհ ցեղին , գրե-
լով , գեգրոս , յախմոս , յովհաննէս , ևն :

Երրորդ կարևոր վարկաբ զւերաբանիւր գիրս Եծա-
շունչ մատենիս ըստ լատինական գլխակարգութեց և
համարատանց որոշեալ բաժանել զորօրինակ ունելին և
ածանցեալքն 'ի գաղափարէն զազարու բարերգացոյ՝
'ի գործածուի ցանկիցն յարմարեալ . և բաց 'ի նոցանէ
նաե այլք՝ ըստ գլխակարգութե մասին ևեթ : Քանզի
այսպիսի մանրամասն բաժանումն բնաբանից Իբ գրոց
մեծապէս բերին 'ի գիւրութի՝ որոց կամիցինն 'ի վար
արկանել զնոսս յիւրաքանչիւր պէտա , առ 'ի անյապազ
որոնել և գտանել , և պատրաստութեց նշանակել 'ի նմա
նէ զոր խնդրեն : Նմին իբի և 'ի սկզբան ուրեմն ձեալ
ցեալ միանգամ 'ի վր Վալիկաթտ անուանեալ Թարգ-
փնութե լատինացոց , յետ այնորիկ ցանգ անպղաղ-
լելի պահեցաւ նոյն տրոհումն , մինչև նա ևս 'ի հրա-
տարակումն ապագրութե՝ երբայական և հիլլինական
բնագրաց : զոր 'ի գրչագիր մատենից խոստացան բնա-
ւին հաւատարմութե կատարել :

Ե . Երկրորդ տարադու 'ի լոյս տնեալ զհարազատ հայ-
կականս Թարգմանութե Ածաշունչ մատենիս՝ ըստ ընտ-
րելագոյն օրինակին , յուսամբ մերոցս ուղղագրաւ բա-
նասիրմ ընդունելի ընծայեցուցանել զմերս աշխատա-
սիրութե , մանաւանդ թէ՝ 'ի գէպ իսկ պատշաճել նո-
ցին բազմակարօտ բազմանաց . և կարեկից տրգահա-
տութե ներումն գտանել , եթէ 'ի բերմանէ մարգկաշ-
ինս պայմանի ահամայ պակասեալ իցէ մեր 'ի հոգա-
բարձութե մեծի գործոյս՝ շնորհով երեւք 'ի յառաջագ-
րեալ նպատակէս , զոր խոստացաք շնորհա 'ի գլուխ
տանել : Չորոյ զվաստակս կամակար յանձն առեալ
յօգուա և 'ի պարծանս մերոյնն աղգիս , ող արգարե
հաւատարիմ աւանգապահք հոյակապ ժառանգումն՝
Թողեալ 'ի բարեացապարտ մերոցն Նախնեաց , զնոյն
անդրէն ող և անվթար , ըստ մարթեղոյն արեալ յի-
կամուա այլալլութեց և յարտաւորութեց՝ բերիմ
նուիրել 'ի նոցանէ յաջորդեալ մանկանց . 'ի յիշատակ
յաւիտենական 'ի փառս բարձրելոյն :

Յ Ո Ւ Յ Ա Ն Կ Գ Ի Ր Ո Յ

ԱՍՏՈՒԱԾԱԸՈՒՆՉ ՄԱՏԵՆԻՍ.

Ի չորս հատորս բաժանեալ, ըստ առաջինիս
կարգին:

Ի Հ Ա Տ ՈՐ. Ա.

	ԳԼԷ
ա. Օճուխք	7:
բ. Եւք	110:
գ. Ղևորական	197:
դ. Թեւք	257:
ե. Խրկրորդութիւնի օրինակ	341:
զ. Գիրք Յետուայ օրգւոյ նաւակայ	415:
է. Դասարարք	470:
ը. Հարութ	521:

Ի Հ Ա Տ ՈՐ. Բ.

թ. Թագաւորութեց առաջին	5:
ժ. Թագաւորութեց երկր	72:
ժա. Թագաւորութեց երրորդ	128:
ժբ. Թագաւորութեց չորրորդ	193:
ժգ. Մնացորդաց առաջին	254:
ժդ. Մնացորդաց երկր	311:
ժե. Գիրք Եզրի առաջին	377:
ժզ. Եզրայ երկրորդ	409:
ժէ. Բանք Երեւմտայ օրգւոյ աքաղակայ	429:
ժը. Եսթեր	457:
ժթ. Յուդիթ	480:
Կ. Տովբիթ	510:
կա. Գիրք առաջին Մակարայեցւոյ	534:
կբ. Գիրք երկրորդ Մակարայեցւոյ	606:
կգ. Գիրք երրորդ Մակարայեցւոյ	663:

Ի

Ի ՀԱՏՈՐ Գ

ԻԳ. Գերբ Սողոմոնայ գաւթի	13:
ԻԶ. Առաիք Սողոմոնի	141:
ԻԸ. Բանք ժողովողին	200:
ԻԿ. Երգ երգոյ	221:
ԻԽ. Իմաստութի Սողոմոնի	235:
ԻԹ. Գերբ Յորայ	269:
Լ. Մարգարէութի Եսայայ	328:
ԼԱ. Մարգա՞. Բիւկայ	434:
ԼԲ. Մարգա՞. Ամուլայ	449:
ԼԳ. Մարգա՞. Միքիայ	460:
ԼԴ. Մարգա՞. Յովելայ	468:
ԼԵ. Մարգա՞. Աբգիւ	473:
ԼԶ. Մարգա՞. Յովնանու	475:
ԼԷ. Մարգա՞. Կաւածայ	479:
ԼԸ. Մարգա՞. Ամբակումայ	483:
ԼԹ. Մարգա՞. Սոփինիայ	487:
Խ. Մարգա՞. Անգիայ	492:
ԽԱ. Մարգա՞. Զաքարիայ	495:
ԽԲ. Մարգա՞. Մաղաբիայ	511:
ԽԳ. Գերբ Երեմիայ մարգարէի	522:
ԽԴ. Թուղթ Բարուքայ	634:
ԽԵ. Բղբ սէյն Երեմիայ մարգարէի	643:
ԽԶ. Մարգարէութի Դանիէլի	657:
ԽԷ. Մարգարէութի Ելէիէի	702:

Ի ՀԱՏՈՐ Գ

Ա. Աւետարան ը Մատթէոսի	5:
Բ. Աւետարան ը Մարկոսի	70:
Գ. Աւետարան ը Լուկասու	114:
Դ. Աւետարան ը Յովհաննու	183:
Ե. Գործք Առաքելոյ	242:
Զ. Թուղթ Յակոբայ . Կաթուղիկի	320:
Է. Թուղթ Պետրոսի առաքին	329:
Ը. Թուղթ Պետրոսի երկր	339:
Թ. Թուղթ Յովհաննու առաքին	346:

Ժ. Թուղթ Յովհաննու. Կրկ.	355:
ԺԹ. Թուղթ Յովհաննու. Երկ.	357:
ԺՔ. Թուղթ Յուդայի. Կաթնի.	359:
ԺԴ. Պաւղոսի առաքելոյ առ Հռովմայ. Թուղթ.	371:
ԺԶ. Ա. Կորնթացիս. առաջին.	402:
ԺԷ. Ա. Կորնթացիս. Կրկ.	433:
ԺԸ. Ա. Գաղատացիս.	454:
ԺԹ. Ա. Եփեսացիս.	463:
ԺԽ. Ա. Փիլիպպիս.	470:
ԺԾ. Ա. Կաղսացիս.	484:
Զ. Ա. Թմուզոնիկեցիս. առաջին.	492:
ԶԹ. Ա. Թմուզոնիկեցիս. Կրկ.	499:
ԶՔ. Ա. Եբրայեցիս.	509:
ԶԴ. Ա. Տեմոթէոս. առաջին.	528:
ԶԵ. Ա. Տեմոթէոս. երկ.	537:
ԶԶ. Ա. Տեոս.	544:
ԶԸ. Ա. Փիլիմոն.	549:
ԶԹ. Յայտնութի սբյն Յովհաննու. առաքելոյ.	553:

ՅԱԻԵԼՈՒԱԾ

Սերաբ.	4:
Խօսք սերաբայ.	37:
Եւք երբորդ.	40:
Աբթբ մանասէի.	76:
Թուղթ Կորնթացւոց առ Պաւղոս.	78:
Հանգիստ յովհաննու.	83:
Ա զերս եւթաղի.	88:

Յ Ա Ն Կ Գ Ր Ո Ց

Ըստ Աբու-Բեհայի խոհի :

Լադիու	Գ. 473:	Ղաապան	Թ. 197:
Լճապան	Գ. 483:	Ղապան աւել	Գ. 114:
Լճով	Գ. 449:	Մահարայ	Թ. 534:
Լճակ	Գ. 492:	Մաղարի	Գ. 511:
Լճակ սող	Գ. 141:	Մաղարի աւել	Գ. 5:
Բարու	Գ. 694:	Մարտի աւել	Գ. 70:
Գաղաթ	Գ. 454:	Մեղե	Գ. 460:
Գործ	Գ. 242:	Մնացորդայ	Թ. 254:
Գանիէ	Գ. 657:	Յակոբայ թղթ	Գ. 320:
Գաղաթ	Թ. 470:	Յայնուէյոհ	Գ. 553:
Երայե	Գ. 505:	Յառ	Թ. 415:
Եղեկիէ	Գ. 702:	Յով	Գ. 269:
Եղ	Գ. 377:	Յովէ	Գ. 468:
Եւ	Թ. 110:	Յովհանն	Գ. 183:
Եսայի	Գ. 328:	Յովհ	Գ. 346:
Եսթեր	Գ. 457:	Յովհան	Գ. 475:
Երգ երգ	Գ. 221:	Յուդայի թղթ	Գ. 359:
Երեմի	Գ. 522:	Յուդի	Գ. 480:
Երկր	Թ. 341:	Կառու	Գ. 479:
Եփեսայ	Գ. 465:	Կէնայ բան	Գ. 429:
Զարարի	Գ. 495:	Ողթ Երեմի	Գ. 643:
Թարուէ	Գ. 5:	Ովսէ	Գ. 434:
Թեոս	Գ. 492:	Պաղատի թղթ	Գ. 362:
Թիւ	Թ. 257:	Պետր	Գ. 329:
Ժողով	Գ. 200:	Սաղմոս	Գ. 13:
Իմաստութի	Գ. 235:	Սոփոնի	Գ. 487:
Ծնունդ	Թ. 7:	Տիմոթ	Գ. 528:
Կողոսայ	Գ. 484:	Տիմոթի	Գ. 544:
Կորնթ	Գ. 402:	Տովթի	Գ. 510:
Հռոմայ	Գ. 371:	Փիլիմոնի	Գ. 548:
Հռոմ	Թ. 521:	Փիլիպպ	Գ. 476:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ ԾՆՆԴՈՑ

Օւր և զածային գիրս ծննդոց՝ գրեաց նախահարգարին
 ■ Տալէս ուր ՚ի քանէն աբրահամ զնորայի : Սա ՚ի ծա-
 ճանախ յեկեղատո ծառայութեն քիւր, արծանի էղև յայ շնորհաց
 մարգարէութե . և ՚ի հոգնոյն ալ շարեալէրէալ՝ ուսումն զնորհա-
 ճան լինէլաւիլ արարածոց , և զայլոց հնազանդից իրաց զորս
 պատմէ ՚ի գիրս յայս : Եւ քանզի սա է առաջին մարգարէ . և սա
 մա գրով օրէնս յայ . և սա առաջին գրեաց գիրս Ծննդին : Սախ
 այսոցիկ առցուտ ՚ի մէջ զնաւոյն ծերունեացն : Եւսի քի
 զին և մարգարէութի . և յին պարաճառս քառաս մարգարէութի .
 և ին զին պէտք էին գրոյ , և գրով օրէնս քալոյ ալ : և ապա
 խնդրել զպարաճառս գրելոյ ծննդոց գրոցս , և զնեղեալսն ըստ
 խաբի : Զլրդ՝ է մարգարէութի , անյայտից իրաց գիրութի .
 ոչ մայն ապագայից ալ և անցելոց և մերայայից : Եւ քանզի
 մարգարէութե , է՝ որ բանիս , և է՝ որ իրօք : Բանիս , խնիսառ-
 ցութի , և պարաճութի , և օրհնարութի : և իրօք , որպէս
 խոյն , յէտն , զնաւ , գաւազանն :
 Եւ պարաճութ քալոյ մարգարէութե . նախ զի ողորմեալ ալ մարգ-
 արէ Էք զմարգարէութի , իբր զայլէնի բարիս զբ ունիւր ա-
 դամ , դարչնացեալ յորդիս նք : Էրիւրդ՝ զի լաւոյն զխաբեա-
 լին դիւայ , որք խաբէին զմարգիլ , իբրս քի ունին ինչ
 էանք նախագիրութի . որ մայն ալ , և որոյ նա յայտնէ . որ
 էն մարգարէն : Էրիւրդ՝ զի զխրիստիսն որ ճիս լինելոց էք՝
 խնաւս գաւազանացն մարգիսն : Իսկ պարաճառ գրով օրէնս քա-
 լոյն . զի առաջնոց՝ առանց գրոյ Էք օրէնս և պարաճառս Ծն-
 արածայ՝ լաւել ՚ի գիրութե ծառայն . քանն ուլալ՝ լիստանել
 ընդ քառնն խաբի . քանն նոյն՝ լաւել զարիսն ինքնանայ . աբ-
 բահամա զնախապարաճութի : Իսկ ՚ի յէտն Տալէսի գրով . Եւսի զի
 այնոցիկ ոչ բազում քիւր , ալ պարզ էին և մէկին . Իսկ այսոցիկ
 քառն գլխաւորս , և զյլ բնէս նա ճանաւորս , զորս ոչ էր խաբ-
 արութի առանց գրոյ ՚ի մօր պահել : և ապա՝ զի ՚ի հեռանալ մարգ-
 արէ յեղեստան ալ , հարկ լինիւր գրով օրէնս առաքել :
 Իսկ պարաճառ ծննդոց գրոցս՝ է այս . զի Տալէս մարգարէս յայ ,
 ունիւր առաջին ոչ բնաւ գալ ալ . և այլ զարեւոյ առաքաւծա առա-
 ցին : և զաշխարհս ունիւր ինքնէլ առաջին . և այլ զնիւնն մշտն .
 զնաւոր և անսկզբնայից ալ , ուստի առեալ աւելն ալ արար զաշ-
 խարհս : Ուրացան և զնախախնածնն ալ զաշխարհս՝ առելով ին ըստ
 պարաճանն բերի մե : Զայսպիսի մուրաբիս ուղղել խաբելով գրեաց
 ՚ի գիրս յայս , ին իւրայն է աշխարհս և սկզբնաւոր , և ին ալ արար
 զաշխարհս , ոչ ՚ի հեղեղ , ալ բանիս յաւելից գոյացոյց զերկինս

Ա Ա

և յիս

և վերինը և պայնն ամ = Կոյն ինքն արար և սմարտն 'ի պարկեր
 իւր, և եր 'ի Կրտսերին, որ ու պահեաց պարտաւերն ան . այլ
 խաբէցաւ օյնին, յանդէս և եւ 'ի Կրտսերին յայս ընդատաւան
 ինչպապ = Եւ 'ի վերայ վեծաց արարաւելնցն որ ինչաւնմա, զպա
 ցաւ և այնն . և ի անարանիկ որդին ապաւն զիջելին, և սոսո
 վեծ հասոյց ծնողացն = և ինքն անիծիւք դարկար յայ = Եւ ըն
 'ի Բաղմանաւ ճարդանն ամենոյն լարիք, զորս զհեղեղաւարաբե
 ցաւ ամ . պահելով սերուն իրին ամանն ճարդանն պտանն նոյն =
 յորոց 'ի Բաղմանայն Կարկէաւ 'ի Բաղմանայն զլիւղաւն նոյն առ աղա
 բանան = Եւ որոյ 'ի ծննդոցն սեմայ ամպարաւելք յայնելաւ աբ
 բահամ երկայ զհեղ հրամանին ան, 'ի Կաղդէացոցն առ Կանանա
 յին . և հարկաւորելն էղէաւ ծնաւ զԻսահակ, և իսահակ զյա
 յիւ, որոյ երկէաւ 'ի Խառանն Կանանայ Կանանք և որդանով 'ի
 Կանգն զԻսահակ = Իսկ որդին յայնոց յովելի նինգէաւ 'ի յեղ
 բարոյն վաճառի յեգիպոս, և Կանանայն զհեղաւելք երազոյն Կա
 բանին = Եւ 'ի պարճառաւ սովոյն իջանել յայնք ամ Կանին յե
 գիպոս, իերայի 'ի յովելիայ, և վաճանի անդին = Վախճա
 նի ապա և յովելի և եղբարք նք = Չայս ամ պարսկ գիրք ծնել
 Կորոյ, որդի 'ի հօրն զԿանանայն Կանանայն Կանանք, յեղին ա
 Կանայ 'ի Կրտսերին ինչն զման յովելիա, որ էն ապագ ինք . և
 Կանանայն ամաց ըսք իսկանանիցն . *ի վերայ* =

ԳԼՈՒԽ ԾՆՆՈՂԱՅՆ:

- Թ. Ընդհանրել վերջեաց արարաւործելոյն ան պարտին, և
 դնելոյ 'ի Կրտսերին ճարդին =
 Բ. Վերաբերել օյնին զինն, և յանդանայ ճարդոյն, և պարտահան
 իրելոյն =
 Գ. Ծնանդին խոյնին, և ինչ որանելոյ զեղբարն պարտահան նո
 րին . և աղբահամար Կանն նք ինչն զեղին ապագ =
 Դ. Ծննդաբանաւելք հանդերձ Կանանայն Կանանք Կանն ունայ
 ինչն զնոյ . յորում և ինչ հոյակոցն =
 Ե. Չարման առանաւ նոյ 'ի աղբել պարտանն, որով ապրի 'ի զհե
 զեղին ինքն և Կանն իւր =
 Զ. Պարտաւորել նոյ ան . և ընդունի օրէն և առիպ յայ =
 Է. Կանանայն Կանան վանն Կանանիւն զնոյ =
 Ը. Ծնանդի երկոց որդանոյն նոյն 'ի Կանանայն և երկոց ապագ
 յորում և ինչ Կանանայն իսկանայն =
 Թ. Ընդհանրել աղաւարտին, և Կանանել ինչոցն, և Կանել
 ապագն ըսք ամ երկոց =
 Ժ. Կանանայն Կանան Կանանայն Կանանայն Կանանայն Կանանայն
 Կանան =
 ԺԱ. Ինչն աղբահամաւ 'ի Կանանայն, և Կանն 'ի Կանանայն և
 Կանան . և Կանան Կանան հանդերձ զոյնաւ զհեղ իսկան
 Կանն ան, 'ի Կանան, և ինչ սովոյն իջանել յեգիպոս =
 ԺԲ. Պարտել ամ զԿանանայն ինչ Կանանայն . և Կանանայն Կանանայն
 Կանանայն 'ի Կանան =

ԺԳ. Այն խառնայն հովանայն մինի զմէջ յաբարհան , և ելեալ
քնայն 'ի սարս :
ԺԶ. Երբեք զառնի խառնանն աչ սառն արհամ քաւննա զերկիւն ,
և քնայնն եք 'ի մամբրն :

ԺԷ. Գրեթէ զմէջ ընդ սարսանքն 'ի սարսանքանդ . որոյ զմէջ
գրեալ արհամ յառնն և զարսանքան զառնն քերեանն :

ԺԸ. Մեծ թանձարահամ քաւնն միջիւնդն ' օրնն զարհամ ,
և սառնա հան զառնանդնն :

ԺԹ. Չորեքնի խառնանն աչ սառն արհամ , և զառնանդն
գառնն նմա զմէջս որդանդն յեղիպոս , և սահմանն զթանանն
եկնն :

ԺԺ. Քնն ծնառն արհամ զխանդն յաբարհայն աղայնդ յառնան
և լէյ աթի արհայն իւրոյ :

ԺԻԳ. Մեծարի արհամ յաչ յարհանմանն անառնն , և հրանա
նա աչ իւրայն ինն և իւրայն նմն :

Ի. Երեւի նմա ած երկա հրեւրայն 'ի իւրայնն արհայն , և
քնայնն զիւրայնն , հառարհ զառնայն ծննդնն անառնայ
'ի նմն արհայն :

ԻԱ. Կարծանի սարս , և զմէջ զերծեալ 'ի լիւսանն ' ծնանի 'ի
գառնանդն զմէջս և զմէջս :

ԻԲ. Գառնայն արհամ իւրայն իւրայն զառնա , և 'ի սարսանդն
աչ զարհամն ' հարհայն իւրայն , և սառն 'ի բարս :

ԻԳ. Կարհայն անառնն աչ , զի ծնառն սառն զխանայն ինն
անառնն քաւնն , և արհամ հարհարհանն :

ԻԴ. Խառնանն սառնայն 'ի բարս արհայն արհամ զառնանն որդ
առն 'ի խառնանն :

ԻԵ. Երբեք արհամ արհամնայ 'ի լիւսանն երհան , և հառ
արհայն իւրն որդանն իւր գառն զլիւսանն , որ և իւրայն զմէջ 'ած
յառնանն :

ԻԶ. Փորթի արհամ , և ընդիւր գրեալ զառնանդն , ընդառ
նի զառնանն զառնայն իւրոյ գառն . յարն օրննն անառնն առն
երհայն :

ԻԷ. Մերանդ իւրայն իւրայն արհամն , յարս և սահմանն :

ԻԸ. Մեծանն սառն 'ի լիւսանն , և քնն արհամ զառնանն իւր
անն . յարս և սարս իւրն , որ և իւրայն 'ի նմա զառնա :

ԻԹ. Առնայն արհամ զառնանն 'ի խառնանն , և սահմանն զառնանդն
անառնն զառնանն ' ինն որդայն իւրայն անառնայ :

Լ. Սարհամ ծնանն և սառն և սարս 'ի լիւսանդն . և ինն
'ի իւրայն ծնանն հարհանն , և իւրայն յարս անառն իւրայն :

ԼԱ. Մերանդ իւրայնն որդայն հարհարս , և մանն իւրայն :

ԼԲ. Վարհանն գառն իւրայն ' ծնառն զառնայն և զառնա . և զի
անառնայն իւրայն ընդ իւրայն զառնանն իւրայն իւր յառնայն ընդ
երհամն :

ԼԳ. Խառնանն և զառնանն յառնայն իւրայն ' ծնանն 'ի մեջ
քերեանդն . և արհամն զառնանդն զառնայն զառնանն ,
որ և հարհարս գրեալ զառնայն իւրայն ' հարհայն յառնայն :

ԼԷ. Պէտք է վնասէ՛ւ ջրհոսն, և զնո՛սն. ընդ որոյ զգնէաւ Դ. Գրգարեան. և ապա տնորդէաւ՝ Էդուարտն Ռմեանի սահմի և աւ Բիւրէճի :

ԼԷ. Խորապահ Տօբն առնեալ յալոբ զժողովութիւն 'ի Կօրէն, որոյ ան
արժան գաւեալ էաւաւայ՝ որաւաւ ապաւանայր ապանանել զյալոբ :

ԼՃ. Պրոպոնէի առեւելյան յայտը՝ հորէն գնալ՝ ի կտառան։ Եւ հաւ
սեալ՝ ի բերելէ հասնողին պէս վերանն աչ։ Եւ օծելու զարքայնն՝ ուղիս քի
զպատանոցդունն տալ աչ։

Է. Հաճեալ 'ի Տէրութեալս 'ի դաշտին, և պարտեալս դառնելոյ՝
քանիս, զԶգորն, և արբորեալս զխաշինոն Տփանէ 'ի քառն զա-
բանոս :

ԷՄ. Չորեքօրյանն ամ ծառայելա՝ ասանու պահպանի զաբանու
էրլու նախապետ, 'ի խորհուրդ էրլու-ն ծառայութեան գործ :

ԷՔ. Ճեմաւ, 'ի իմանեցեալս արդիւն յետանաւ. յեմանայ, և լեւիտ, և հրահանաւ աս, որտեանայ գիտաւ մտաւ հայրն իսահակ զանգա 'ի լաւանայ:

Բ. Չորանայ, Կոստանյե Վիլհոմսն . Ե պետի լաբան զճեք ցախ-
բայ . Ե խափանելալ ցախն Ե պաշտպանել Ե պաշտպանել Ե
պաշտպանել Ե պաշտպանել Ե պաշտպանել Ե պաշտպանել Ե պաշտպանել Ե

Ինչպէս. Ընդ առաջ լինին յսկիւայ հրեշտակաւ, ալ իստիտիտեալ
նք յիստաւ, առաջին նմա պարագայով. և խաչաւիտեալ յերկինդէն
ծառիտիւլիւն ընդ ալ և Ինչ իստիտեալ. պարագայեալ ապա իստաւ,
չառաջին սիւնով:

խթ. Հասեալ է՛լ 'ի սիկիմ ասացան զսփարալն Էմովա, Կարիւր
ալխարաց :

Բաժ. 'Ի պատճառս զոսկերն յանոթայ, Բլէսապին ուիլիմայիդ. և անպատանայ աղջկանն զՎրէժ' Ի սուր և յառաք վարեցեալս քառօթին :

Բաժ. Ուսարի խրախուսեալ Դէլ Եւթ' ուր տէր տէրի 'ի վերայ Բաւի-
լայ Էրիբն, Լորուսանէ զանոսի աստուածոն :

խել. Միեկըստ ան զիկէլ էր զէրհուլայ, ի պայ նմա ի պահուի
ժիւղիկ. ապա ի կտակ. ի յիշման աստուծոյ՝ աստի մ. ի յիշման ի յիշման

ԽՆ . Մ երբ յերբաւն հասեալ՝ Դժոռաբածին եղևաւ հաարելէն
 Գորայն . և անդին խողիդատ :

ԲԷ՛. Եւստիկոսիոս յանդիպելէս հօրն, ընդ որում իմեաց, յալիք
 ԲԷ՛, Ի՛ Տառ : Ապա խնայել զԲիւրաւանսն ոգորիսն յալիքաց : Եւ ին
 ԲԷ՛, Եւստիկոսիոս յանդիպելէս անցնելէս ԲԷ՛, Եւստիկոսիոս յանդիպելէս ԲԷ՛

ԽԸ. Ճանաչող խառնայ՝ Լափաւորք է իշխանի՝ ի նմանէ, որդի ուրիշ գտնուելիք ԽԹ. աստ. է նիւտանի Բեւեռելիք ի սեփա :

ԽԹ. Թե՛ Վեբապոնի նախանձ իրեաւ յեղբարդի Եղեղի՝ Վաճառի
յեզիպոս :

Ծ. Չարք Գողթն որդիսն յառաջ, մեռան 'ի քննե - իսկ լաճաբայ, յղաղեալ 'ի յառաջ, ծնանի էրլուս :

Ժամ. Թիւ 1 Վաւառ քիմիոյնքն զբարբաթեալ յովնէի և յաբեալ 'ի
Բաղնիք, յիշնէ զէրազո ծառայիցն զարաւանսի :

ԹՔ . ՄԷԼԻՆԿ ապա և գլխաբանանի գլխապան , և իշխանադեալ ԺՂ
գլխի քաղկան լին առիւն . և Ժնանի որդիս :

ԾԳ. Ելին իշխանի յովնէի, զյորենայ . և 'ի իշխանի դարձին ծա-
նօնս քուէալ նոցա, յընաց զհօրեն և զքուր քանին լի խելաց
սովոյն :

ԾԴ. Իջեալ յալոք յէգիպտոս Էմանասան և հինգ ոգաւ, և
օրհնեալ զխաբաւան, ծերաբաժի ամ օրդաւոյն 'ի յովնէի :

ԾԵ. Թիւ սրադաս յովնէի զիւրիկն հանդէլն բնակչոյն խաբաւ
նի' Բաց 'ի քրմացն :

ԾԶ. Մեք 'ի լախան Էլեալ յալոքայ, օրհնէ զորդին յովնէ
իւս . Գծարեալ զլոյսն 'ի խորհուրդ նորոյս . և զիւրիկ յովնէիս
սէպհականեալ :

ԾԷ. Օրհնէ 'ի ծախ մահան զորդին իւր մարգարէաւն . և
իւրդն 'ի յովնէի, Բաղլ զինքն 'ի գերեզմանին արհամանց 'ի
քէրոն . զոր և արար նմա :

ԾԸ. Միտիւրէ յովնէի զլաւոյն իշխանի . և ինքն զերիս ծը-
նանդս Էրիէի քէնեալ, մարգարէանայ լի էլիցն . ևս և լի ու
կէրաց իւրոց պապաիլեալ լախանի 'ի խառն ար :

ԼԿ. Պիպէ վայելալ ջրհորն , և զնոսն . ընդ որոյ զգնեալ 'ի
փղպաղայոցն . և ապա անդորրեալ՝ երգեալն միմանց սահակ և Ե-
բթեմէ :

ԼԵ. Խորաբա՛ճօն առնուալ յախոբ զօրհնութիւն 'ի հօրէն , որոյ ան-
արժան գտեալ Խառայ՝ սխալով սպառնալոյր սպանանել զյախոբ :

ԼՂ. Պապաւե՛ր առնեալ յախոբ 'ի հօրէն գնալ 'ի Խառան . և հա-
սեալ 'ի բէթել հանդիպի քեսեանն ալ . և օծեալ զարշանն՝ աւխարհ
պառանորդսն քաւ ալ :

ԼԵ. Հասեալ 'ի Տղմաքէա՛ 'ի դաշտին , և պապահեալ Խառայեալ՝
քանայ զՋրհորն , և արբառեալ զխառայինն մփանէ 'ի քանն զա-
բանուալ :

ԼԶ. Չորեքասան ամ ծառայեալ՝ առնուալ զպապերն զաբանուա-
լ երկու նաժույցօն , 'ի խորհուրդ երկուց ծառայեցաւ քոյի :

ԼԸ. Տննեալ 'ի Կանանցն որդիս մկառան , մեծանայ , և ընկեալ ,
և հրամանաւ ալ դառնայ գնալ մոտ հայրն Խառայի գահալ 'ի լա-
բանայ :

ԼԹ. Գողանայ հոռաքել զԿոռան . և պեղի լաբան զհեք յախ-
ոբայ . և խառնեալ յայն եկեղեցի յախոբայ , ալ խաղաղութիւն քանեալ
դառնայ անդրէն յեքս :

ԼԱԹ. Ընդ առաւ լինին յախոբայ հրէշքով ալ , այլ Կառնածեալ
նք յիսաւայ առապի նմա պապարագո . և քաղալեալ յերկիւղին
ծառնալ լաւով ընդ ալ , և Դիւն Կոյմաճին . պապահեալ ապա Խառայ
յաղաքիկ սիրով :

ԼԲ. Հասեալ Դիւն 'ի սիկիմ սպաղան պապարայն Էմովայ հարիւր
ալ խառայ :

ԼԿ. 'ի պապառաւ դապերն յախոբայ Բլիւթին սիկիմայի . և զնա
խառնալ ալ զյանն զԷրեմ 'ի սուր և յառաք լաբեցեալ քանածին :
ԼԸ. Ուստի խրատաւեալ Դիւն յաժ՝ որ ան ալ 'ի վերայ Բնալ-
ւայ երկրին , Կորուսանէ զանաքի սաքառածն :

ԼԵ. Միտիւարէ ած զԴիւն իւրեմովայ , և քալ նմա լապահոյի
մեծուե . ուստի իողեալ Կրկնայի զարշանն՝ քանն ալ Կրկնային :

ԼԶ. Մերձ յեկրաւա հասեալ՝ դժուարածին Էրեալ հոռաքելի
Քառան , և անդէն Բաղեղաւ :

ԼԷ. Ելանէ Խառնէ յանկողինս հօրն , ընդ որում խիւայր յախոբ
մեալ 'ի մահ : Ապա Բնալ զերկոյսանն որդիսն յախոբայ : և Բե
Քառաւ սահակ 'ի մամբրէ՝ այն է Դեբան :

ԼԸ. Տննուեղալ Խառայ , Բաղաւոր և Իլխանի 'ի նմանէ , որդի
քանն պառնեցին ԻԸ. աղք , և ինչեանի բնակեցին 'ի սիկի :

ԼԹ. Թե իւրեալոցն նախանջ Կրեալ յեղբարցն յովնէ՝ վաճառի
յեգիպոս :

Ե. Չորք գովով որդիսն յառայ մեռան 'ի քնէ . Իսկ Բաղաւայ
յղայեալ 'ի յառայէ ծնանի երկուս :

ԾԱ. Թե 'ի վառալ քիկնային զպապարեալ յովնէ՝ և մեալ 'ի
Բանալ , մինէ զերազ ծառայիցն Խառանի :

ԾԲ. Մեկնէ ապա և զԽառանի զերազն , և Իլխանայեալ ծա-
ղովի քրեան լԵ սովն . և ծնանի որդիս :

ԾԳ. Ելիկն եղբարսն յովե՛կայ, զքորէնոյ. և 'ի կրկին դարձիկն ծաւ
նօճա քաւեալ նոցա, յըլեաց զհօրնն և զբոլոր քանկն զի կարեաց
սովոյն :

ԾԶ. Իջեալ յախօ՛ք յէգիպտոս Էւֆանասան և հինգ ոգաւ, և
օրհնեալ զխարաան, ծերապածի ամ օրդաւցն 'ի յովե՛կայ :

ԾԷ. Թիւ օքայաւ յովե՛կ զերկիս հանդէր, բնակչոսն խարաւ
նի՛ բաց 'ի գրմայն :

ԾԸ. Մէք 'ի վախճան եղեալ յախօ՛ք, օրհնէ զարդիսն յովե՛կ
դոս. Թծարեալ զկրղերն 'ի խորհուրդ նորոց. և զերկիս յովե՛կոս
սեպհականեալ :

ԾԹ. Օրհնէ 'ի ծամ մահուն զարդիսն իւր մարգարէաւք. և
իմարէ 'ի յովե՛կայ Բաղէլ զինքն 'ի գէշեղմանին աբրահամանց 'ի
զնքրոն. զոր և արար նմա :

ԾՐ. Միտիւմարէ յովե՛կ զկալած եղբարսն. և ինքն զերիս ծը
նունդս է՛րէն՝ քաւեալ, մարգարէանայ զի էլիքն. ևս և զի աւ
նէրաց իւրոց օղաքաւիլեալ վախճանի 'ի խառս ան :

Արարչութիւն Տիեզերաց :

Ծ Ա Ռ Ի Ն Դ Ք

ԳԼ. Ա.

Ս Կ Զ Բ Ա Ն Է Ա Ր Ա Ր

- 1 ԶԻՆՆԵՐ Ե ԶԵՐԿԵՐ . * Եւ երկիր
- 2 Էր աներեւոյթ և անպատրաստ . և խաւար 'ի վերայ անդնդոց . և հոգի այլ
- 3 ջրէր 'ի վերայ ջուրց : * Եւ ասաց ԹԺ,
- 4 եղեցի լոյս . և եղև լոյս : * և ետես ԹԺ զլոյսն զի բաւրի է : և ԹԺնեաց ԹԺ 'ի մէջ լուսոյն և 'ի մէջ խաւարին :
- 5 * և հոշեաց ԹԺ զլոյսն ախ , և զխաւարն հոշեաց
- 6 գիշեր : և եղև երեկոյ և եղև վաղորդայն՝ օր մի : * Եւ ասաց ԹԺ . եղեցի հաստատութի 'ի մէջ ջրոց , և եղեցի
- 7 մեկնել 'ի մէջ ջուրց . և ջուրց : և եղև այնպէս : * Եւ արար ԹԺ զհաստատութի : և անջրպետեաց ԹԺ 'ի մէջ ջրոյն որ 'ի ներքոյ հաստատութի , և 'ի մէջ ջրոյն որ 'ի
- 8 վերայ հաստատութի : * և հոշեաց ԹԺ զհաստատութի երկին : և ետես ԹԺ զի բարի է : և եղև երեկոյ , և եղև
- 9 վաղորդայն , օր երկրորդ : * Եւ ասաց ԹԺ . ժողովեալին ջուրք որ 'ի ներքոյ երկնից 'ի ժողով մի , և երեսեցի ջամբն : և եղև այնպէս . և ժողովեցան ջուրքն , որ 'ի ներ

Ծ Ա Ն Օ Թ Ռ Ի Թ Ի Ի Ն Ք

Ալեքսանդր Գրոյս Ժննդոց պալատէր յօրինալի մերամ . ոպ եւ յայլ՝ Բոյ յոմանց որտ ունէին՝ Գիլգե Ժննդոց , իմ Գիլգեարարաւ Ժոյ : իսկ մէտ առեալ 'ի նշանալիւոյն 'ի սարդին իողմ իւրախէի իւր իլիցն օրինալի մերոյ , երաւ յառաջիկայը՝ Ծնունդք . համեմար Ալեքսանդրոյ այլոց յաջորդ Գրոյն :

ԳԼ. Ծ . (7) Ոման . Եւ արար ԹԺ զհաստատութի . և ան՝ . 'ի մէջ ջրոյն որ էր 'ի ներքոյ : (8) Յոման պալատի . երկին . և երես ԹԺ զի բարի է :

'ի ներքոյ երկնից' ի ժողովս իւրեանց . և երևեցաւ ցա-
 մայն : * Եւ կոչեաց ձեռքս զցամայն երկիր . և զժողովս 10
 ջուրցն կոչեաց ծովս : և ետես ձեռքի բարիէ : * Եւ ա- 11
 սաց ձեռքս . բղխեացէ երկիր բանջար խոտոյ . սերմանել
 սերմն ըստ ազգի և ըստ նմանութե . և ծառ պտղաբեր
 առնել պտուղ ըստ ազգի իւրում . որոյ սերմն իւր 'ի
 նմին ըստ ազգի 'ի նմանութե 'ի վր երկրի : և եղև այն-
 պէս : * Եւ եհան երկիր բանջար խոտոյ , սերմանել 12
 սերմն որ է 'ի վր ձեռք երկրի : և փայտ պտղաբեր առ-
 նել պտուղ որոյ սերմն իւր 'ի նմին ըստ ազգի 'ի վերայ
 երկրի : և ետես ձեռք բարիէ : * և եղև երեկոյ , և 13
 եղև վաղորդայն , օր երրորդ : * Եւ ասաց ձեռքս երկնիցն 14
 լուսաւորել 'ի հաստաւորութե երկնից , 'ի լուսաւորութե
 'ի վր երկրի . և մեկնել 'ի մէջ առւելնիւն և 'ի մէջ գե-
 չերոյ . և եղիցին 'ի նշանս , և 'ի ժամանակս , և յաւուրս ,
 և 'ի տարիս : * և եղիցին 'ի լուսաւորութե 'ի հաստա- 15
 տութե երկնից ծագել յերկիր . և եղև այնպէս : * Եւ 16
 արար ձեռքս զերկուս լուսաւորսն զմեծամեծս . զլուսա-
 ւորն մեծ յիշխանութե առւելնիւն , և զլուսաւորն փոքր
 յիշխանութե գիշերոյ . և զաստեղս : * և եղև զնոսա ձեռքս 17
 'ի հաստաւորութե երկնից լուսաւոր լինել յերկիր : * և 18
 իշխել առւելնիւն և գիշերոյ , և մեկնել 'ի մէջ լուսոյն
 և 'ի մէջ խաւարին : և ետես ձեռք բարիէ : * և եղև 19
 երեկոյ , և եղև վաղորդայն , օր չորրորդ : * Եւ ասաց 20
 ձեռքս . հանցեն ջուրը զեռունս շնոց կենդանեաց , և թռչ-
 ջունս թեւաւորս 'ի վր երկրի ըստ հաստաւորութե երկ-
 նից : և եղև այնպէս : * Եւ արար ձեռքս մեծամեծս , 21
 և զձեռքս շունչ զեռնոց կենդանեաց , զոր հանին ջուրը ըստ
 ազգի իւրեանց . և զձեռքս թռչունս թեւաւորս ըստ ազգի :
 և ետես ձեռք բարիէն : * Եւ օրհնեաց զնոսա ձեռքս 22
 ասէ . աճեցէք և բազմացարձք , և լցէք զճուրղ որ 'ի
 ծովս . և թռչունք բազմացին 'ի վր երկրի : * և եղև 23
 երեկոյ , և եղև վաղորդայն : օր հինգերորդ : * Եւ ա- 24
 սաց ձեռքս . հանցէ երկիր շունչ կենդանի ըստ ազգի չոր-
 քոսանի , և սողունս , և զաղանս երկրի ըստ ազգի : և
 եղև այնպէս : * Եւ արար ձեռքս զգաղանս երկրի ըստ աղ- 25
 դի , և զանասունս ըստ ազգի , և զձեռքս սողունս երկրի
 ըստ ազգի իւրեանց : և ետես ձեռք բարիէն : * Եւ 26
 ասաց ձեռքս . արասցուք մարդ ըստ պատկերի մերում և

ըստ

(11) 'ի լուսանց մերսնս դնի' ջրանջար խոտոյ . համայն աշ-
 ւոյ 'ի Բեռքանի : (12) Ոմանք յաւելան . Սերմն ըստ ազգի և ըստ
 նմանութե , որ է 'ի վերայ : (17) Ոմանք . լուսաւորութե լինել
 երկրի : (21) Ոմանք . Եւ զձեռքս թռչունս թեւաւորս ըստ ազգի
 (26) Ոմանք . Եւ իշխեացէ ձեռքս ծովու :

քան նմանութիւն, և իշխեացեն ձկանց ծովու. և թռչնոց
երկնից, և անասնոց, և ամենայն երկրի, և ամենայն
սողունոց որ սողին 'ի վերայ երկրի:

- 27 * Եւ արար ամ զմարդն 'ի պատկեր իւր. ըստ պատկե-
րի ներայ զնա. արտ. և էդ արար զնա: * Եւ օրհ-
նեաց զնա անձն. և անէ. անձնցիք և բազմադարձ: և լինի
զերկիր. և անիւրեցիք զմա. և իշխեցիք ձկանց ծովու,
և թռչնոց երկնից, և ամ անասնոց. և ամ երկրի, և ամ:
- 29 սողնոց որ սողին 'ի վր երկրի: * Եւ ասաց ան. ահա
լազիկ կանաւ ձեզ զամ խոտ սերմանելի՞ սերմանել
սերմն ըստ սաղբի և ըստ նմանութեան, որ է 'ի վերայ ամ
երկրի. և ամ փայտ որ ունիցի յինքեան պատու սերման
30 սերմանելոյ, ձեզ լինի 'ի կերակուր: * և ամ զազանաց
երկրի. և ամ թռչնոց երկնից. և ամ սողնոց որ սողին
'ի վր երկրի՝ որ ունիցի շունչ կենդանի. և ամ խոտ գա-
31 լար 'ի կերակուր: և եղև այնպէս: * Եւ ետես ամ զամ
զոր արար, և ահա բարի էն յոյժ: և եղև երեկոյ, և
եղև վաղորդայն, օր վիցերորդ:

ԳԼ. Բ.

- 1 Եւ կառարեցան երկինք և երկիր և ամ զարդ նց:
2 * և կառարեաց ամ յառաւր զեցերորդի զամ ըզ-
գործս իւր՝ զոր արար: Եւ հանդեմաւ յառաւրն եւթ
3 ներորդի յամ գործոց իւրոց՝ զոր արար: * և օրհնեաց
ամ զօրն եւթներորդ, և արեաց զնա. զի 'ի նմա հան-
4 զեաւ յամ գործոց իւրոց՝ զոր սկսաւ առնել ան: * Ասա-
հ գիր արարածոց երկնի և երկրի, յառաւր յորում ա-
5 րար ամ զերկնս և զերկիր: * և զամ բանաւր վայրի
մինչ չի լեալէր 'ի վր երկրի, և զամ խոտ վայրի մինչ
չի բուսեալէր, զի չեւս եր ստեղծեալ: * ան նայ 'ի վր
6 երկրի. և մարգ չի՞ր որ գործեր զերկիր: * Բայց ազ-
բիւր երաներ յերկրէ՝ և ուռաքաներ զամ երեսս երկ-
7 րի: * Եւ ստեղծ * ար ամ զմարդն հոգ յերկրէ: և
փշեաց յերեսս նր շունչ կենդանի, և եղև մարդն յո-
8 ղի կենդանի: * Եւ անկեաց ամ զգրախան յեզեմ
9 քնդ արեւելս, և եդ անդ զմարդն զոր ստեղծ: * Եւ
բոււ:

(29) Յայլ պոխտի. Սերմն ըստ սաղբի և ըստ նմանութեան. որ է
'ի վր: (29) Ասա. Եւ զամ փայտ որ:
ԳԼ. Բ. (2) Յայլ պոխտի. Վեցերորդի զամ զգործս իւր:
(3) Ոման. Զօրն եւթներորդի, և ար: (4) 'ի յառաւր յորում
'ի վր յառաւր յորում, 'նախի՞ յորում եղև: (5) Ոման. Տեղացեալ ար ամ 'ի վր երկրի: (8) Ոման. Եւ անկեաց
ար ամ զգրախան եզեմ ք:

բուստոց և ա թր ԹԺ յերկրէ զԹԺ և առ դեղեցիկ 'ի տե-
 անեւ, և քաղցր 'ի կերակուր. և զԺառն կենաց 'ի
 մէջ գրախախն, և զԺառն գիտելոյ զգլխաւթն բարւոյ
 և չարի: * Եւ գնա երանէր յերկրեայ ոռոգանել ըզ- 10
 քրախան: և անտի բաժանի 'ի ցիրս առաջս: * Անուն 11
 միտան փխալն. նա է որ պատէ զԹԺ երկրին եւ իջա-
 ւայ, անդ ուր սակին է. * և ասկի երկրին այնորիկ 12
 ազնիւ. և անդ է սուտակն և ակն դահանակ: * Եւ 13
 անուն դեռոյն երկրորդի դեհամն: նա պատէ զԹԺ եր-
 կրին եթալպոցւոյ: * Եւ գեան երրորդ՝ անդրին: 14
 նա է որ երթայ յանգիման ասորեասանի: Եւ գեան
 չորրորդ եփրատէս: * Եւ առ թր ԹԺ զմարդ զոր ա 15
 և եր գնա 'ի գրախախն փափկուէ գործել զԹԺ
 և պահել: * Եւ պատուիրեաց թր ԹԺ ազամայ 'և ա 16
 սէ: յԹԺ Ժառոց որ է 'ի գրախախն՝ ուտելով կերիցան:
 * բայց 'ի Ժառոյն գլխաւթն բարւոյ և չարի՝ մի ու- 17
 տիցէք, զի յորում առաւր ուտիցէք 'ի նման՝ մահա-
 ւեռանիցիք: * Եւ ասոց թր ԹԺ, ոչ է բարւոյ մար 18
 դոյդ մայն լինել, արաոցսւք դմա օգնական ըստ դմա:
 * Եւ սակզծ և ա թր ԹԺ զԹԺ դազանս վայրի, և զԹԺ 19
 Թաչունս երկնից. և ան գնոսա առ ազամ տեսանել
 զինչ կտեղսէ զնն: և ԹԺ շնոյ կենդանւոյ զինչ և ան
 ուտանեաց ազամ, այն անուն է նր: * Եւ կրեաց ա 20
 դամ անուանս ԹԺ անանոց, և ԹԺ Թաչնոց երկնից,
 և ԹԺ դազանայ վայրի: բայց ազամայ ոչ գտաւ օգ-
 նական նման նմա: * Եւ ասկ թր ԹԺ Թաչունս 'ի վր 21
 ազամայ, և ննջեաց. և առ մի 'ի կողից նր և ելից ընդ
 այնր մարմն: * և շինեաց թր ԹԺ զկողն զոր առ յազա- 22
 մայ 'ի կին, և ան գնա առ ազամ: * Եւ ասն ազամ. այս
 այրմիկ սակր յոտեւեաց իմոյ, և մարմն 'ի մարմնոյ ի 23
 մի: սա կոչեացի կին, զի յոտնի իւրմէ առաւ: * Վ 24
 այնորիկ Թաչնէ այր զհայր իւր՝ և զմայր իւր, և երթիցի
 զհետ կնոջ իւրոյ: * և եղիցին երկուքն 'ի մարմն մի: Եւ 25
 եին երկդեան մերի՝ ազամ՝ և կին իւր, և ոչ ամաշխն:

ԳԼ. Դ.

Եւ օճն էր իմաստնազոյն քան զԹԺ դազանս որ 'ի
 վր երկրի զոր արար թր ԹԺ: և ասն օճն ցիկին. 1
 զի է զի ասոց ԹԺ ԹԺ յԹԺ Ժառոց որ իցեն 'ի ներքս
 'ի

(12) Ոմանք. Եւ անդ է սուտակ և ակն դահ:՝ Ուր ասին.
 և անդ է ակն սուտակ: (19) Օրթալ Գ. Այն է անուն
 շն: (23) 'ի ցիրս՝ սպրալ Բառիս՝ այս այրմիկ. նշանալի երեւ
 ընա՝ այս այրմի: (23) Ոմանք. 'ի մարմնոյ իմմէ:

- 2 'ի գրափախ այդր' մի ուսիցէք : * Եւ ասէ կինն զանն .
 3 'ի պաղղոյ ծառաց գրափախից կերիցեալք : * Բայց 'ի պաղղոյ ծառայն , որ է 'ի մէջ գրափախին , ասաց ինձ' մի ուսիցէք 'ի նմանէ , և մի հուպ լինիցեք' զի մի մեռանի .
 4 ցեք : * Եւ ասէ օմն ցկինն . ոչ եթէ մահաւ մեռանի .
 5 ցեք : * զի գիտեմք ինձ թէ յորում աւուր ուսիցէք 'ի նմանէ , բանալոցն աշք ձեր , և լինիցեք իբրեւ զաստ .
 6 ուսածս , ձանաշէր զբարի և զսար : * Եւ ետես կինն , զի բարի էր ծառն 'ի կերախուր , և հաճոյ աշայ հայեւս ,
 7 և զի զեղեքի 'ի տեսանել : և աս . 'ի պաղղոյ նր , երկեր . և ետ ասն իւրում ընդ իւր , և կերան : * և բաշտն աշք երկուցանց , և գիտացն զի մերկ էին , և կարեցին տերես թղենաւոյ , և արարին իւրեանց սփաշանելիս : * Եւ լուսն զձայն զանալոյ ինն յայ 'ի գրափախի անգ' ընդ երեկս , և թալքեան ագամ և կին իւր .
 9 յերեսաց ինն յայ 'ի մէջ ծառաց գրափախին : * Եւ կը լուսն յար ինն զագամ , և ասէ ցնա . ուր ես : * և ասէ , լուսն զձայնքո'ի գրափախ ասա' և երկեալ . քան .
 11 զի մերկ էի և թալքեալ : * Եւ ասէ ցնա . մ'պատանաց քեզ թէ մերկ ես , բայց եթէ 'ի ծառայն յորմէ պաւտաբեցիք քեզ' անտի և եթ չուտել , կերար արգելք .
 12 'ի նմանէ : * Եւ ասէ ագամ . կինս զոր ետուր ընդ .
 13 իս' աս ետ ինձ 'ի ծառայ անտի և կերայ : * Եւ ասէ ինն ինն ցկինն . * զի' ոչ գործեցեր . զայգ : և ասէ կինն .
 14 օմն խաբեաց զես , և կերայ : * Եւ ասէ ինն ինն ցնա .
 15 փոխանակ զի արարեր գու զայն : անիծեալ լիկի գու . յամենայն անասնոց և յամ . զազանաց երկրի . 'ի վերայ լանջաց և որովայնի քոյ դնացես , և հնդ կերիցես .
 16 զիմ աւուրս կենաց քոց : * և եզից թշնամութի 'ի մէջքս և 'ի մէջ կնիք , և 'ի մէջ զաւակի քոյ և 'ի մէջ զաւակի գորս . նա աստանայէ քմամ գլխոյ , և գու .
 17 սպասեացես նորս գարշապարի : * Եւ ցկինն ասէ .
 18 բազմացուցանելով բազմացուցից զարամութեա քո և զկեծութեա քո . արամութի ծնցես որդիս . և աս այր .
 19 քո գործ քո , և նա տրեացէ քեզ : * Եւ ցագամ ասէ .
 20 փոխանակ զի լուար ձայնի կնիքք քոյ , և կերար 'ի ծառայ անտի , յորմէ պատաւերցիք քեզ անտի միայն չուտել , և կերար 'ի նմանէ , անիծեալ լիցի երկից 'ի գործս քո . արամութի կերիցես զիս զիմ աւուրս կե .
 21 նաց քոց : * փաշ և աստանակ բուսուցէ քեզ . և կե .
 22 բիցես զբանջար վայրի : * Զբառմից երեսաց քոյ կերիցես

ԳԼ . Գ . (6) . Ոմանս . 'ի պաղղոյ նորս և եկեր : (8) Ոմանս .
 Զայն զանալոյ ինն յայ 'ի գր' : և օրինակ Գ . զձայն գաղղոյ :
 (11) Ոմանս . Անտի միայն չուտել , կերար :

ցես զհայ քս, մինչև դարձցիս յերկիր ուստի առար: զի
հոգ էիր և 'ի հոգ դարձցիս: * Եւ կոչեաց ագամ զաւ 20
նուն կնոջ իւրոյ կեանս. զի նա է մայր թմ կենդանեաց:
* Եւ արար իւր թմ ագամայ և կնոջ նր հանգերձս 21
մաշկեղէնս, և զքեցոյց զնս: * Եւ ասէ իւր թմ. ահա 22
ագամ եղև իբրև զմի 'ի մէջ' գիտել զբարի և զսոր:
և արդ գուցէ ձգիցէ զձեռն և առնուցու 'ի ծառոյն
կենաց, ուստիցէ և կեցցէ յաւիտեան: * Եւ եհան ար 23
ձակեաց զնա իւր թմ 'ի գրախտէ անտի փափկութե'
գործել զերկիր ուստի առաւ: * և եհան զագամ, և 24
բնակեցոյց յանգիման գրախտին փափկութե'. և հրաւ
մայեաց քերորէից և բոցեղէն սրոյ շուրջանակաւ պաւ
հել զշահապարհս ծառոյն կենաց:

ԳԼ Դ.

Դ Եւ մեծ ագամ առ եւայ կին իւր, և յղացաւ և ծը 1
նաւ զկային. և ասէ. ստացայ մարդ թմ: * Եւ 2
յաւել ծնանել զեղբայր նր զհարեւ: և եղև հարեւ
հովիւ խաշանց, և կային գործէր զերկիր: * Եւ եղև 3
յետ աւուրց' երեւր կային 'ի պտղոյ երկրի պատարագ
այ: * ան և հարեւ յանդրանկաց խաշանց իւրոց և 'ի 4
պարարտաց նց: և հայեցաւ թմ յարեւ և 'ի պատա
րագս նր: * և 'ի կային և 'ի զոհս նր ոչ նայեցաւ: և 5
արտմեցաւ կային յոյժ, և խոնարհեցան անկան երեսը
իւր: * Եւ ասէ իւր թմ ցկային. բնդէր արտմեցար, 6
կամ բնդէր խոնարհեցան անկան երեսը քո: * ոչ ա
պարեհն եթե ուղիւ մատուցանես, և ուղիւ ոչ բաժա
նես մեղար. լուռ լեր, առ քեզ լիցի դարձ նր, և գոա 7
տիրեսցես նմա: * Եւ ասէ կային ցհարեւ եղբայր իւր,
եկ երթիցուք 'ի դաշտ: և եղև իբրև չոգան 'ի դաշտ
անգր, յարեաւ կային 'ի վերայ արիլի եղբոր իւրոյ և 8
սպան զնա: * Եւ ասէ իւր թմ ցկային. ուր է հարեւ
եղբայր քո. և նա ասէ չգիտեմ. միթէ պահապան ի
ցեմ եղբորն իմոյ: * Եւ ասէ թմ. զնչ գործեցեր 10
զայդ. գոչումն արեան եղբոր քո բողոքէ առիս յերկ
րէ: * և արդ' անիծեալ լիցիր գու 'ի վր երկրի, որ 11
երաց զբերան իւր ընդունել զարեւն եղբոր քոյ 'ի ձե
ռաց

(21) Այս. Եւ արար թմ ագամայ:

ԳԼ Դ. (1) Ոման. Եւ մեծ ագամ. և յղացաւ ծը
նաւ: (3) Ոման. 'ի պտղոյ երկրին պտղաւ: (4) Ոման.
Հայեցաւ թմ 'ի հարեւ և 'ի: (5) Ոման. Ոչ հայեցաւ...
անկան երեսը նր: (9) Ոման. յաւելան. Պահապան ի
ցեմ է՝ եղբոր իմոյ:

- 12 և այլ քայլ : * զի գործիցես զերկիր՝ և ոչ յաւելցի տալ
 քեզ զգործութի իւր . երերեալ և տառանեալ եղիցես
 13 'ի վր երկրի : * Եւ ասէ կային ցոր ձծ . մեծ է պա
 14 տիւ իմ քան զԹողուլդ զիս : * Եթէ հանես զիս այսօր
 յերեսաց երկրէ , և յերեսաց քոց (Թաքեալ) . և լինի
 ցիմ երերեալ և տառանեալ յերկրի . և եղիցի ամոր
 15 դառանիցէ զիս՝ ապանցէ զիս : * Եւ ասէ ցնա ար ձծ . ոչ
 այդպէս : Իմ ար ապանանէ զկային , եւ թն վրեժա լուծ
 ցէ : և եդ ար ձծ նշան 'ի կային՝ չապանանել զիս ամբ
 16 ար դառանիցէ դնա : * Եւ եւ կային յերեսաց ար . և
 17 բնակեալ յերկրին նայիդ յանդիման եզեմայ : * Եւ
 մեռ կային առ կին իւր , և յաջաւ և ծնաւ զնորդ : և
 շինէր քաղաք , և գնէր անուն քաղաքին յանուն որդւոյ
 18 իւրոյ կնոջայ : * Եւ եղև որդի կնոջայ զայսրի քաղ .
 և դայերի քաղ ծնաւ զմայիկ : և մայիկ ծնաւ զմա
 19 Թուսաղա : և մաթուսաղա ծնաւ զդամէր : * Եւ ան
 իւր դամէր երկուս կանայս . անուն միումն ագգա , և
 20 անուն երկրորդին սելլա : * Եւ ծնաւ ագգա զյովբէլ .
 նա է հայր այնոցիկ որ բնակեալն 'ի վրան խաշա
 21 բաժաց : * և անուն եղբոր նր յովբաղ : նա է հայր՝ որ
 22 եղբայ զերգա և զքնարա : * Եւ սելլա ծնաւ զԹորէլ ,
 և եր ճարտարապետ գարբին՝ պնծոյ և երկաթոյ . և
 23 քոյր Թորբելայ նոյնմա : * Եւ ասէ դամէր ցիտնայս
 իւր ցագգա և ցսելլա . լուարուք ձայնի իմում կա
 նայք զամէրայ , և անկնդիք բանից իմոց . զի այր սպա
 նի 'ի վերա ինձ , և երեսասարդ՝ 'ի հարուածս ինձ :
 24 * զի թէ եւ թն անգամ վրեժք ինդրիցին 'ի կայինէ .
 տպա և 'ի զամէրայ եւ թանաանեկին եւ թն :
 25 * Իմուտաղամ առ եւայկին իւր , և յաջաւ և ծնաւ . Դ
 որդի . և անուանեաց զանուն նր սէթ * ասէ : զի յա
 րոյց ինձ ամ գաւակ այլ փոխանակ հարիչի զոր սպանն
 26 կային : * Եւ սելլայ եղև որդի , և անուանեաց զա
 նուն նր՝ էնոփ . նա յուսացաւ կոչել զանուն նն այ :

ԳԼ Ե .

- 1 Եւ ասէ գիր արարածոց մարգիան . յաւուր յարում
 արար ձծ զաղամ . ըստ պատկերի նյստեղծ զնա .
 2 * արու և էգ արար զնն , և օրհնեաց զնն . և անուա
 նեաց

(12) Այլ . 2ի գործեացես : (16) Ուն . Թերեսաց ան :
 (17) Ուն . Եւ եմուտ կային . և շինէ քոք : (17) Յոյս
 փոխ . Որդւոյ իւրոյ Կնոջայ : (21) Ուն . Եւ էր հայր որ :
 (22) Ուն . Եւ քոյր Թորբելայ նեմայ : (24) Ուն .
 Ապա և 'ի զամէրէ : (25) Ուն . Եւ եմուտ աղամ :

Դեկայ զանունն ից ագամ, յաւուր յարուստ արար զին :
 * Եկեաց ագամ ամս երկերիւր և երեսուն . և ծնաւ 3
 ըստ կերպարանաց իւրոց և ըստ պատկերի իւրում .
 և անուանեաց զանունն իբր սկիւթ : * Եւ եղին աւուրք 4
 ագամայ յետ ծնանելոյ իբր զսկիւթ՝ ամբ եւթնհարեւր . և
 ծնաւ ուստերս և գատերս : * Եւ եղին ամ աւուրք 5
 ագամայ զորս եկեաց, ամբ ինն հարեւր և երեսուն,
 և մեռաւ : * Եւ եկեաց սկիւթ ամս երկերիւր և հինգ, 6
 և ծնաւ զենովս : * և եկեաց սկիւթ յետ ծնանելոյ իբր
 զենովս՝ ամս եւթնհարեւր և եւթն . և ծնաւ ուստերս 7
 և գատերս : * և եղին ամ աւուրք սկիւթայ, ամբ ինն 8
 հարեւր և երկստասան, և մեռաւ : * Եւ եկեաց եւ
 զովս ամս հարեւր և իննըսուն, և ծնաւ զկայնայն : 9
 * և եկեաց ենովս յետ ծնանելոյ իորս զկայնայն՝ ամս 10
 եւթնհարեւր և ասան և հինգ : և ծնաւ ուստերս և
 գատերս : * և եղին ամ աւուրք ենովայ՝ ամբ ինն 11
 հարեւր և հինգ, և մեռաւ : * Եւ եկեաց կայնայն 12
 ամս հարեւր և եւթանասուն, և ծնաւ զմաղաղայէլ :
 * և եկեաց կայնայն յետ ծնանելոյ իբր զմաղաղայէլ, 13
 ամս եւթնհարեւր և քաւասուն, և ծնաւ ուստերս
 և գատերս : * և եղին ամ աւուրք կայնայնայ՝ ամբ ինն 14
 հարեւր և ասան, և մեռաւ : * Եւ եկեաց մաղա 15
 զայէլ ամս հարեւր և զաթսուն և հինգ, և ծնաւ ըզ-
 յարեգ : * և եկեաց մաղաղայէլ յետ ծնանելոյ իբր ըզ- 16
 յարեգ՝ ամս եւթնհարեւր և երեսուն . և ծնաւ ուս-
 տերս և գատերս : * և եղին ամ աւուրք մաղաղայէլ 17
 ամբ ութ հարեւր և իննսուն և հինգ, և մեռաւ :
 * Եւ եկեաց յարեգ ամս հարեւր և զաթսուն և եր 18
 կաւ, և ծնաւ զենդ : * և եկեաց յարեգ յետ ծնանել- 19
 լոյ իբր զենդ՝ ամս ութ հարեւր . և ծնաւ ուստերս
 և գատերս : * և եղին ամ աւուրք յարեգ 20
 հարեւր զաթսուն և երկուք, և մեռաւ : * Եւ եկեաց 21
 ենդ ամս հարեւր զաթսուն և հինգ, և ծնաւ զմա-
 թուսաղա : * Եւ հաւնայ եղև ենդ իյ յետ ծնանելոյ 22
 իորս զմաթուսաղա՝ ամս երկերիւր : և ծնաւ ուստերս
 և գատերս : * և եղին ամ աւուրք ենդայ՝ ամբ երեք 23
 հարեւր և զաթսուն և հինգ : * և հաւնայ եղև ենդ 24
 իյ .

ԳԼԵ. (3) Ոման . Եւ ծնաւ որդի ըստ կերպարանի և
 ըստ պտկերի իւր : (4) Ոման . Զսկիւթ ամս եւթնհարեւր :
 Ուր ասան . Զսկիւթ ամբ ութն հարեւր : (10) Աս .
 Եւթն հարեւր և հնգստասան : (12) (13) Ոման . Զմա-
 զաղայէլ : (22) Երես օրեւս և երկ հանգստի Իբրայ՝ արեւ-
 յաւերան . Թեա ծնանելոյ իբր զմաթուսաղայ, և եկայ եւ
 ինք ամս երկերիւր :

25 Եւ ինչ ուրիշ գտանելը , զի փոփոխեց զիս ան : * Եւ
եկեայ մատուցապահ ամս հարիւր ութսուն և եւթն ,
26 և ծնաւ զգամեք : * և եկեայ մատուցապահ յետ ծնաւ
նոյլը նք զգամեք՝ ամս եւթնհարիւր ութսուն և եր
27 կու . և ծնաւ ուստերս և գտերս : * և եղին ամ
ուսուրք մատուցապահ զորս եկեայ , ամբինհարիւր
28 վաթսուն և ինն , և մեռաւ : * Եւ եկեայ զամբս
29 հարիւր ութսուն և ութ . և ծնաւ զգլխ . * և ան
ուսնեայ զանուկն նք նոյ . ասէ՛ սա հանգուսցե զմեզ
'ի զործոց մերոց և 'ի տրամուծեց ձեռաց մերոց , և
30 յերկրէ զոր անկեմ նք ան : * և եկեայ զամբս յետ
ծնանկլոյ նորա զնոյ՝ ամս հինգհարիւր և վաթսուն և
31 հինգ , և ծնաւ ուստերս և գտերս : * և եղին ամ
ուսուրք զամբայ՝ ամբ եւթն հարիւր յետսն և երեք ,
32 և մեռաւ : * Եւ եր նոյ ամաց հինգ հարիւրից , և ծն
նաւ նոյ երկու զգլխ . զսեմ , զամ , և զաբեմ :

٢٤. ٢.

1 **Ե**ղև իբրև սկսաւ մարդիկն բազմանալ 'ի վերայ
2 երկրի . և դատեբք ծնան նոց : * տեսնալ որդւոցն
նոյ զդատեբն մարդկան զի գեղեցիկ էին , առին իւր
3 բնանց կանայս յամենեցունց զոր ընտրեցին : * Եւ
ասէ տօր ամ . մի մնացէ ոգէ իմ 'ի մարդկանդ յայդ .
միկ յաւիտեան . վն լինելոյ դոցաւ մարմին : և եղեցին
4 աւուրք դոցա ամբ հարիւր բաւան : * Եւ սկայք էին 'ի
վերայ երկրի յաւուրսն յայնոսիկ : և յետ այնորիկ իբրև
մասնէին որդիքն նոյ աւուրքսն մարդկան , և ծնան
իւրեանց որդիս . նոքա էին սկայքն որ յաւիտենից
5 արք անուանիր : * Եւ իբրև ետես տօր ամ եթէ բազ-
մացան չարիք մարդկան 'ի վն երկրի . և ամ ոգ խոր-
հէր 'ի սրտի իւրում ինամամ 'ի չարիս զամ աւուրս .
6 * Եւ ստորջացաւ ամ զի արար զմարդն 'ի վն երկրի .
7 և մտաւնէ եղև 'ի սրտի իւրում : * և ասէ տօր ամ .
ջնջեցն զամ մարմին զոր արար յերեսաց երկրի , 'ի
մարդոյ մինչև յանասուն . և 'ի սողնոց մինչև 'ի թռչունս
8 երկնից . զի տարկացայ զի սրտդի վն : * Բայց 'նոյ
եդէս շնորհս առաջի ամ նոյ :

* 12

(25) Դպրատ. Ի Եւթն հարեւր ութսուն և եր', նշան
 ֆի' օրն : Թ' ութ հարեւր երեսու. համայն ունի ֆի' քնար' :
 (32) Ուխտ. Եւթաց հինգ հարեւրոց :
 ԴԼ. Է. (1) Թ' օրն « Խաչ աղան մար' : (4) Ուխտ. - Զրոյ
 հայք էին Ի վր' եր' : (7) Ուխտ. - Չնշեցիք զմարդն զոր ու
 թարի : (7) Ուխտ. - Զոր արարի յերեսաց երկրի :

Ե * Եւ այս թն. ծնունդդ նոյի : նոյ՝ այր արդար կանաւ 9
 բնալ էր յազգի անդ իւրում. և հաշնյ եղև նոյ թյ :
 * և ծնաւ. նոյ երիս որդիս. զսէմ, զքամ, զյարէթ : 10
 * Եւ ապականեցաւ երկիր առաջի թյ, և լցաւ երկիր 11
 անիրաւութիւնք : * և ետես ար ամ զերկիր, և էր աւ 12
 պականեալ. զի ապականեաց ամ մարմին զանապարհս
 իւր ի վր երկրի : * Եւ տակ ար ամ ցնոյ. Ժամանակ 13
 ամ մարդոյ հասեալ է առաջի իմ. զի լցաւ երկիր ա
 նիրաւութիւնք ի նոցանէ. և հաւ ես ապականեցից զնո՝
 և զերկիր : * Արդ՝ արա՝ դու քեզ տապան ի չորեքկաւ 14
 աի փայտից, խորշս խորշս դործեսցես զտապանն. և
 նաւութիւ ծեփեսցես զնա ներքոյ և արտաքոյ : * Եւ 15
 այսպէս արասցես զտապանն : յերեքհարեւր կանգնոյ
 զերկայնութիւն տապանին, և ի յիսուն կանգնոյ զայլ
 նաւութիւն, և յերեսուն կանգնոյ զարծրութիւն : * քա 16
 ղէլով դործեսցես զտապանն, և ի մի կանգուն կա
 տարեսցես զնա ի վերուստ. և զդուրս տապանին ի
 կողմանէ արասցես : ներքնատունս, և միջնատունս.
 և վերնատունս դործեսցես ի նմա : * Եւ ահա ես աւ 17
 Թից ջրհեղեղ ջրոյ ի վր երկրի, ապականել զամ մար
 մին յորում է շունչ կենդանի ի ներքոյ երկնից. և ինչ
 որ իցէ ի վր երկրի ստապակեացի : * Եւ եղից դու իս 18
 իմ ընդ քեզ. և մոցես ի տապանն. դաւ և որդիք քո, և
 կինքո, և կանայք որդւոց քոց ընդ քեզ : * և յամ աւ 19
 նասնոց և յամ դազանաց և յամ մարմնոյ. երկու երկու
 յամի մուծցես ի տապանն բուծանել ընդ քեզ. արու
 և էգ լինիցին : * Յամ հաւուց թռչնոց քաւ ազգի, և 20
 յամ անասնոց քաւ ազգի. և յամ սպիտակ երկրի քաւ ազգի
 իւրեանց. երկու երկու յամի մասնիցն առ քեզ կերակ
 րել ընդ քեզ արու և էգ : * Եւ դու առնուցուս քեզ 21
 յամ կերակրոց զոր ուտիցէք, և ժողովեսցես դու առ
 քեզ. և եղիցի քեզ և նից կերակուր : * Եւ արարնոյ զամ 22
 զոր պատուիրեաց նմա ար ամ. նոյնպէս և արար :

ԳԼ. Է.

Եւ տակ ար ամ ցնոյ մեւա դու և ամ տունք ի
 տապանդ. զի զքեզ տեսի արդարաւոր իմ յազ
 գիդ յայգմիկ : * և յամ անասնոց սրբոց մեջ ընդ 2
 քեզ

(16) Թորիսիս պատիւք. կատարեսցես փա ի վերուստ :
 (16) Որմնս. Եւ միջատունս : (20) (21) Որմնս. Մասնի
 ցնն առ քեզ զի կեցցեն : Եւ դու : (22) Որմնս. Զոր
 միանգամ պատուիրեաց նմա :

ԳԼ. Է. (1) Որմնս. Եւ տակ ամ ցնոյ :

Ա

- քեզ եւ թն եւ թն արու եւ հգ, և յամ անանայ որ ոչ են
 3 նք, երկու երկու արու եւ հգ: * և 'ի թն շնոյ երկնից
 արու եւ թն եւ թն արու եւ հգ. և 'ի թն շնոյ որ ոչ
 4 նք են՝ երկու երկու արու եւ հգ, բուծանել զառակ
 'ի վր թմ երկրի: * Եւ այլևս եւ թն օր, և ամից եւս
 անձրեւ 'ի վր երկրի զքառասուն տիւ և զքառասուն
 գիշեր, և ջնեցից զթմ հասակ զոր արարի յերեսաց
 5 երկրի: * Եւ արար նոյ զթմ, զոր միանգամ պատուի:
 6 Բեաց նմա Թր Թմ: * Կոյ էր ամաց վեց հարիւրոց,
 7 և ջրհեղեղ ջուրցն եղև 'ի վր երկրի: * և եմուտ նոյ և
 որդիք իւր, և կին նր, և կանայք որդւոց նր ընդ նմա
 8 'ի տապանն վն ջուրցն հեղեղի: * Եւ 'ի թն շնոյ արւ
 բոց, և 'ի թն շնոյ որ ոչ նք էին. և յամ սողնոց որ
 9 սողնն 'ի վր երկրի, * երկու երկու մտին առ նոյ 'ի
 տապան անգր արու եւ հգ, ուն պատուիրեաց նմա Թր
 10 Թմ: * Եւ եղև յեւ եւ թն առուր, և ջուր ջրհեղեղին
 11 եղև 'ի վր երկրի: * Յամին վեց հարիւրորդի կենացն
 նոյի. յեւ թն երրորդում ամեանն 'ի քսան և եւ թն ամ
 սոյն: և պատուեցան Թմ աղբիւրք անդնդոց * բաղ-
 12 մաց. և սահանք երկնից բացան: * և եղև անձրեւ 'ի վր
 13 երկրի զքառասուն տիւ, և զքառասուն գիշեր: * Յա-
 ւուր յայնմիկ եմուտ նոյ. սէմ, քամ, յաբեթ. որդիք
 նոյի, և կին նոյի, և երեք կանայք որդւոց նր ընդ նմա
 14 'ի տապան անգր: * նոքա և Թմ գաղանք ըստ աղբի, և
 Թմ անասուն ըստ աղբի իւրեանց, և Թմ սողուն չար-
 Ժուսն 'ի վր երկրի ըստ աղբի իւրեանց: և Թմ հաւ թըռ-
 15 չուն ըստ աղբի իւրում, * մտին առ նոյ 'ի տապան անգր
 երկու երկու յամ մարմնոյ յորում է շունչ կենդանի:
 16 * և որ մտան էինն՝ արու եւ հգ յամ մարմնոյ մտան էին,
 17 ուն պատուիրեաց Թմ նոյի: * Եւ փակեաց Թմ Թմ ար-
 տաքոյ նր զտապանն: և եղև ջրհեղեղ զքառասուն տիւ
 և զքառասուն գիշեր 'ի վր երկրի: և բազմացաւ ջուրն
 18 և վերացոյց զտապանն. և բարձրացաւ յերկրէ: * և
 զօրանայր ջուրն և բազմանայր յոյժ 'ի վր երկրի: և
 19 ջրէր տապանն 'ի վր ջրոց: * Եւ սաստկանայր ջուրն
 յոյժ յոյժ 'ի վր երկրի. և ծածկեր զԹմ լերինս բար-
 20 ձուս որ էին 'ի նրոց: Երկնից: * Հնդեառան կան
 դուն բարձրացաւ ջուրն 'ի վր: և ծածկեաց զԹմ լե-
 րինս:

(8) Ոման յաղթան: Ար ոչ նք էին և յանանոց սրբոյ, և
 յանանոց որ ոչ սարք ին. և յամ սողնոց: (9) Ոման. Մամն
 առ նոյ 'ի տապանն անգր: (11) Ոման. Երկրորդում
 ամեանն 'ի քսան և: (14) Ոման. Սողուն չարժուն
 ըստ աղբի իւրեանց 'ի վերայ: (14) Երկնային Գիշեր. Եւ
 Թմ հաւ թն շուն: (15) Ոման. Երրորդ էր շունչ կեն:

բինա : * Եւ մեռաւ թմ մարտն շարժուն 'ի վր երկրի , 21
 (Թռնոց և անանոց և գաղանաց , և թմ սողուն , և
 ոռն 'ի վր երկրի , և թմ մարդ : * և թմ որ ունէր 22
 շունչ կենդանի յոռնգունս իւր . և թմ որ կնէր 'ի
 վր ցամաքի մեռաւ : * Եւ ջնջեաց զթմ հասակ որ էր 23
 'ի վր երեսաց երկրի , 'ի մարդոց մինչև յանասուն . 'ի
 սողնոց մինչև 'ի Թռչունս երկնից . և ջնջեցան յերկրէ :
 և մնաց միայն նոյ և որ ընդ նմա էին 'ի տաղանի անդ :
 * Եւ բարձրացաւ ջուրն 'ի վերայ երկրի առուս հա 24
 բիւր և յիսուն :

ԳԼ Ը .

Եւ յիշեաց թմ զնոյ և զթմ գաղանս , և զթմ անա 1
 սունս , և զթմ Թռչունս որ էին ընդ նմա 'ի տա
 րանի անդ . և թմ թմ հողմ 'ի վր երկրի , և գաղաւթաց
 ջուրն : * և իցան աղբււրք անդրնդոց , և սահանք 2
 երկնից . և արգելաւ անձրև յերկնից : * և զիջանէր 3
 տակաւ , երթայր ջուրն և Թռչանայր յերկրէ և նաւա
 դէր ջուրն յետ հարիւր և յետուն առուր : * Եւ նստաւ 4
 տապանն յեւթներորդում ամսեանն 'ի քսանեւեւթն
 ամսոյն 'ի լերինս արարատայ : * և ջուրն երթայր և 5
 նստաւ 'ի մինչև 'ի տասներորդ ամսն : իսկ յամսեանն
 մեռաւսներորդի , որ օր առաջին էր ամսոյն երեւ
 ցան գլուխք լերանց : * Եւ եղև յետ քառասուն առաք 6
 երանց նոյ զդատուհան տապանին զոր արար : * և աղ 7
 ձակեաց զաղաւն , և ել . և անդրէն ոչ գարձաւ մին
 չև զամաքել ջրոյն յերկրէ : * Եւ արձակեաց զաղաւ 8
 նին զհեա նր տեսանել թէ ցածուցեալ իցէ ջուրն յե
 րեսաց երկրի : * և չգտեալ աղաւնոյն հանգիտա ոտից 9
 իւրոց , գարձաւ անդրէն առ նա 'ի տապան անդ . զի
 ջուր դեռ ունէր զթմ երեսս երկրի : և ձգեաց զձեռն
 և ընկալաւ զնա , և առ զնա անդրէն առ իւր 'ի տա
 պան անդ : * Եւ գաղաւթաց ևս առուս եւթն , և 10
 դարձաւ արձակեաց զաղաւնին 'ի տապանի անտի : * և
 գարձաւ առ նա աղաւնին ընդ երեւիս , և ունէր տեղի
 ձիթեանայ չիզ 'ի բերան իւրում . և գիտաց նոյ , թէ
 ցաւ :

- (23) Առ . Եւ 'ի սողնոց մինչև :
 ԳԼ Ե . (3) Ռիս . Եւ Թռչանայր յերկրէ : (4) Ռիս .
 'ի յերինս արարատայ : և անս . արարատայ : (7) Առ .
 Մինչև ցամաքել ջրոյն : (8) Ռիս . Երեսաց երկրէ :
 (9) Ռիս . Անդրէն առ նոյ 'ի տա' . և ձգեաց զձեռն
 իւր և ընկալաւ : (10) Ռիս . Եւ գարձաւ արձակեաց :
 (11) Ռիս . Եւ զ 'ի բերան իւրում :

- 12 ցամառից ետև ըստքին յերկրէ : * Եւ գաղարկաց աւարտ եւեթն եւս , և գարմեալ արմախեաց զաղաւնին :
- 13 և ոչ եւս յաւելուաւ գառնալ առ նա : * Եւ եղև 'ի վեց հարիւրորդի եւ 'ի միսւմ' ամբ կենաց նոյն , յամսեանն առաջնում որ օր մի եր ամսոյն , նուազեաց ըստն յերեսաց երկրի : Եւ երայց նոյ զմեղուն առաջնին զոր արար * : և ետես զի նուազեալ եր ըստն յերեսաց
- 14 երկրի : * Իսկ յամսեանն եւեթներորդի , որ օր քսան և 15 եւեթն եր ամսոյն' ցամառեցաւ երկրի : * Եւ խոսեցաւ 16 ար արմ քնդ նոյն և ասէ . * Եւ 'ի առաջինն պատի , դու և կին քո , և որդիք քո , և կանայք որդւոց քոց ընդ 17 քեզ : * և եւմ գաղանք որ նն ընդ քեզ , և եւմ մարմին 'ի Թուշոց մինչև ցանառուն : և զեւմ աղբուն զեռուն երկրի հան ընդ քեզ , և զեռապցեն 'ի վր երկրի : և ա 18 ձեցէք և բազմացարուք 'ի վր երկրի : * Եւ եւ նոյ . և կին նր և որդիք նր , և կանայք որդւոց նր ընդ նմա :
- 19 * և եւմ գաղան , և եւմ աղբուն յարծուն , և եւմ Թուշուն յերկրէ ըստ աղբի իւրեանց , ելին 'ի առաջինն անտի :
- 20 * Եւ յինեաց նոյ անդան եյ : և առ ցամ անաանոց արբոց , և ցամ Թուշոց արբոց , և եհան ողբակէզ 'ի վր 21 սեղանդին : * և հաստեցաւ ար արմ 'ի հոս անուշից : Եւ ասէ ար արմ , անեալ զմտաւ , ոչ եւս յաւելից անի մանել զերկիր վր գործոց մարդկան : զի միտք մարդ կան հաստատունալ են 'ի խնամս յարի 'ի մանկութե իւր մէ : Եւ ոչ ոչ եւս յաւելից հարկանել զեւմ մարմին կեն 22 զանի որպէս արարի : * պատհանեալ զեւմ աւարտ երկրի սեղան և հունձք , ցնորաւ ասեմ , ամսեան և գաղաւն , զտիւ և զգիշեր մի գաղարկացեն :

ԳԼ Թ.

- 1 Եւ օրհնեաց արմ զնոյ և զորդիս նր . և ասէ քնմ , անեցէք և բազմացարուք և լցէք զերկիր և տի 2 ընցէք զմա : * և ասէ և երկիւզ մեր եղիցի 'ի վր եւմ գաղանաց երկրի . և 'ի վր եւմ Թուշոց երկնից , և 'ի վր եւմ զեռնոց երկրի , և 'ի վերայ եւմ մկանց ծովու : 3 զորս ընդ մեռածմ մերոց ետու : * Եւ եւմ զեռուն որ ե կենդանի , մեզ լիցի 'ի կերակուր . իորե զքանջար 4 խոտոյ ետու մեզ զեւմ : * Բայց զմիս արեալսն ընդ մի ուտի

(12) Ոման . Եւ ոչ եւս յաւել գառն : (13) Ոման . Եւ եղև յեւմ վեց հարիւրորդի և . . . յերեսաց երկրի : (14) Ոման . Իսկ յամսեանն երկրորդի : (20) Ոման . Եւ եհան ողբակ կէզս 'ի վերայ սեղանոյն : (21) Ոման . Զի միտք մարդ զոյ հաստատունալ ին :

ուսուցեք : * քիչ է զձեր արիւն շնչոյնդ ընդից , 'ի մե . 5
 ուայ ամ գազանայ խնդրեցից զնա , և 'ի ձեռաց մար
 գոյ . 'ի ձեռաց առն զունչ արեան եղբօր իւրոյ խնդ
 րեցից : * Որ հեղու զարիւն մարգոյ , փոխանակ ար . 6
 եան նք հեղցի արիւն նք : զի 'ի պատկեր այ արարե
 ես զմարդն : * այլ գուք աճեցէք և բազմացարուք . և 7
 լցէք զերկիր , և բազմացարուք 'ի վր գորա : * Եւ խա . 8
 սեցաւ ար ամ ընդ նոյի , և ընդ որդիս նք որ ընդ նմա
 էին . և ասէ . * և ահաւասիկ ես հաստատեմ զուխո 9
 իմ ընդ ձեզ , և ընդ զաւակի ձերում յետ ձեր : * և 10
 ընդ ամ շնչոյ կենդանւոյ որ ընդ ձեզ են , 'ի Թռչնոց
 և յանասնոց և յամ գազանաց երկրի * որ ընդ ձեզ . և
 յամենեցունց որ ելին 'ի տապանէ անտի , և ամ անաս
 նոց երկրի : * և հաստատեցից զուխո իմ ընդ ձեզ . և 11
 ոչ ևս մեռանիցի ամ մարմին 'ի ջրհեղեղէ . և ոչ ևս եղի
 ցի ջրհեղեղ ջուրոց ապականել զամ երկիր : * Եւ ասէ 12
 ար ամ ցնոյ . այս է նշան ուխտին զոր ես տայ ընդ իս
 և ընդ ձեզ , և 'ի մէջ ամ շնչոյ կենդանւոյ որ է ընդ
 ձեզ , յաղգս յաւիտենից : * Չաղեղն իմ եղից յամայս , 13
 և եղիցի 'ի նշանակ յաւիտենական ուխտին ընդ իս և ընդ
 ամենայն երկիր : * Եւ եղիցի 'ի գումարել ինձ զամայս 14
 'ի վր երկրի , երեւեցի աղեղն իմ յամայս : * և յերեցից 15
 զուխո իմ որ ընդ իս և ընդ ձեզ , և 'ի մէջ ամ շնչոյ
 կենդանւոյ յամ մարմին . և ոչ ևս եղիցի ջրհեղեղ 'ի սա
 տակել զամ մարմին : * Եւ եղիցի աղեղն իմ յամայս . և 16
 տեսից , յիշէլ զուխտն յաւիտենական 'ի մէջ իմ և 'ի
 մէջ ամ շնչոյ կենդանւոյ յամ մարմին որ է 'ի վր երկ
 րի : * Եւ ասէ ամ ցնոյ . այս է նշան ուխտին զոր ուխ 17
 տեցի ես ընդ իս և ընդ ձեզ , և 'ի մէջ ամ մարմնոյ
 որ է 'ի վր երկրի : * Եւ էին որդիք նոյի որ ելին 'ի տա 18
 պանէ անտի . սէմ , քամ , յաբեթ . քամ էր հայր քա
 նահու : * երեք սղբա էին որդիք նոյի , և 'ի նոցանէ 19
 սփռեցան ընդ ամ երկիր :

Ե * Եւ սկսաւ նոյ , այր հոգադործ զերկիր դործել . և 20
 անկեաց այգի : * և արբ 'ի գինւոյն և արեցաւ . և 21
 մերկացաւ 'ի տան իւրում : * Եւ ետես քամ հայր քա 22
 նանու զմերկութի հօր իւրոյ , և ել պատմեաց երկուց
 եղբարց իւրոց արտաբոյ : * Եւ առեալ սեմայ և յա 23
 բեթի հանդերձ , եղին 'ի վերայ Թիկանց երկացուն , և
 զնա

ԳԼ Բ . (5) Ոման . Չունչ եղբօր իւրոյ խնդրեցից :
 (11) Ոման . Եւ ոչ ևս մեռցի ամ : (12) Ոման . յաւելան .
 Եւ ասէ ար ամ ցնոյ և որդիս նք , այս է : (13) Ոման .
 Եւ եղիցին նշանակ յա : (16) Ոման . Յամ մարմնոյ որ
 է 'ի վր եր : (17) Ոման . Եւ ասէ ար ամ ցնոյ :

գնացին յհաս յեսա, և ծածկեցին զմերկուք հօրն իւրեանց . և զերեսս իւրեանց յեսա ընդդէմ ունէին, և 24 զմերկուք հօրն իւրեանց ոչ տեսին : * Եւ սթափեցաւ նոյ . 'ի գինւոյ անտի իւրմէ, և գիտայ զինչ արար ընդ 25 նա որդին իւր կրասեր : * և ասէ . անիծեալ քանան 26 մանուկ, և եղիցի ծառայ եղբարց իւրոց : * Եւ ասէ օրհնեալ տր անձ, անձ սեմայ, և եղիցի քանան ծառայ 27 նք : * ընդարձակեացէ թիւ յարեթի, և բնակեացէ 'ի 28 ասն սեմայ . և եղիցի քանան ծառայ նց : * Եւ եկեաց 29 նոյ յես ջըհեղեղին՝ ամս երեքհարիւր յեսան : * Եւ եղև ամենայն ամուրք նոյի, ամբ բնեհարեւր և յե սման . և մեռաւ :

ԴԼ. Ժ.

1 Եւ այս են ծնունդք որդւոցն նոյի . սկմ, բամ, յա Ը
2 բեթ . և ծնան նց որդիք յես ջըհեղեղին : * Որդիք յարեթի . գամեր, և մագովգ, և մագա, և յաւան, և ելիսա, և Թթիլ, և մոսդ, և Բիբաս : * Եւ որդիք գամերայ՝ տղանադ . և ըրիփաթ, և Թորգոմա : 4 * Եւ որդիք յաւանայ՝ եղիսա և Թարսիս . կիաացիք, 5 և ուդացիք : * և 'ի սոցանէ՝ մեկնեցան կղզիք աղգաց յերկրի իւրեանց . իւրաքանչիւր ըստ ընդուս յաղգս 6 իւրեանց և 'ի տոհմս իւրեանց : * Եւ որդիք քամայ՝ 7 քուշ, և մեսարեմ, փուգ, և քանան : * Եւ որդիք քուշայ՝ սաբա, և եւփլա, և սաբաթա, և ռեգմա, և սաբաթաթա : և որդիք ռեգմայ, մաբա և յաւազան : 8 * Եւ քուշ ծնաւ զնեբրովթ . նա սկսաւ լինել հսկայ 9 'ի վրերի : * և նա էր սկայ որսորդ առաջի ան նոյ . զն այնորիկ ասն, իբրև զնեբրովթ սկայ առաջի ան նոյ : 10 * Եւ եղև սկիզբն Թագաւորութե նր բարեղովն . և որէգ, և արգ . և քաղանէ յերկրն սենայար : 11 * Զերկրէն յայնմանէ ել ասուր, և շինեաց զնինուս, և 12 զուրովթ քաղաք . և զքաղան . * և զգատեման 'ի մեջ 13 նինուսի և 'ի մեջ քաղանայ, այն է քաղաք մեծ : * Եւ մեսարեմ ծնաւ զլուդիիմացին, և զսենիիմացին և ըզ 14 սաղբիիմացին . և զհեփթաղիիմացին . * և զպատրոս ճիիմացին, և զքաղանիիմացին, ուստի ելին փղառսցեք :

(24) Ոմնէ . Զինչ արար ընդ նմա որդին իւր : ԳԼ. Ժ. (3) Ոմնէ . Աքանաս և ըրիփաթ : (4) Ոմնէ . Կիաացիք և ու : (7) Ոմնէ . Սաբա և Բոգ . և սեբաթաթա : (8) Զօրնային ասքէն Իսայ 4րէ՝ Ծնաւ զնեբրովթ : (13) Զօրնային . Եւ մեսարեմ ծնաւ : (14) Այս . Զքաղաղիիմացին, ուստի :

ցիք • և զկաթթորիմացին : * Եւ քանն ծնաւ զտի 15
 գոն զանդրանիկ իւր, և զքեռացին : * և զյերուսա 16
 ցին, և զամովրհացին, և զգերգերացին, * և զիւեացին, 17
 և զարուակացին, և զամնացին, * և զարագիոնացին, և 18
 զսամարացին, և զամաթացին : Եւ յետ այնորիկ սփռե-
 ցան ազգք քաննացւոց : * և եղեն սահմանք քաննաց 19
 ւոց, 'ի սիդոնէ մինչև 'ի գալ 'ի գերարա և 'ի դազա-
 մինչև 'ի գալ 'ի սողոմ և 'ի գոմմը, և յադամա և 'ի սե-
 բոյիմ մինչև 'ի լասա : * Սղոս են որդիք քանայ յադգա 20
 իւրեանց, ըստ լեզուա իւրեանց, յաշխարհս իւրեանց,
 և 'ի տոհմս իւրեանց : * Եւ սեմայ ծնան որդիք և նր, 21
 հօրն ամ որդւոցն երեքայ, եղբօրն յարեթի երկու :
 * Որդիք սեմայ • Էլամ և ասուր, արփաքսադ և լուդ, 22
 և արամ : * և որդիք արամայ • հուս և էմուդ, և դա 23
 դեր, և մուդը : * և արփաքսադ օնաւ զսաղա • և սա 24
 զա ծնաւ զերեր : * Եւ երեքայ ծնան 'երկու որդիք • 25
 անուն միոյն փաղէկ • զի յաւաւրս նր բաժանեցաւ եր-
 կիր : և անուն եղբօր նր յեկամն : * Եւ յեկամն ծնաւ 26
 զէլմովքադ, և զսաղիք, և զամթամովդ, և զյարաք :
 * և զյոգորամ, և զեղէլ, և զգէկլա, * և զգերադ, և 27
 զարբիեկ, և զսաբի, * և զուփիթ, և զէիզա, և զյո 28
 բար : Ամենեքան սոքա որդիք յեկամայ : * և եղև բնա 30
 կուծի նց 'ի մասեաց մինչև 'ի գալ 'ի սովփերա լեառնն
 արեւելայց : * Սղոս են որդիք սեմայ յադգա իւրեանց, 30
 ըստ լեզուա իւրեանց, յաշխարհս իւրեանց և 'ի տոհմս
 իւրեանց : * Այս են ազգք որդւոց նոյի ըստ ծնունդս 32
 իւրեանց ըստ տոհմս իւրեանց : և 'ի սոցանէ սփռեցան
 կղզիք ազգաց 'ի վր երկրի յետ ջրհեղեղն :

ԳԼԺԱ

Եւ եր ամ երկիր՝ լեզու մի, և բարբառ մի ամենեւ 1
 ցան : * Եւ եղև 'ի խաղալն նց յարեւելոց, զտին 2
 զայս մի յերկիրն սենասար, և բնակեցան անգ : * և 3
 ասեն այր ցընկեր իւր, եկայք արկցուք աղիւս, և
 Թրեմեցուք զայն հրով • և եղև նց աղիւսն 'ի տեղի քա-
 ըի, և կուղր 'ի տեղի շաղախոյ : * Եւ ասեն եկայք շե 4
 նեացուք մեզ քաղաք և աշտարակ, որոյ լինիցի գլուխն
 մինչև յերկինս • և արասցուք մեզ անուն յառաջ քան
 զսկ

(21) Ոմանք • Որդիք • և նա է հայր ամ որդւոցն երեք :

(24) Երկու օրինակ • և էն համայնի էրեքայ յաշխարհս ապա-
 նաք • Եւ արփաքսադ ծնաւ զխաթան • և խաթան ծնաւ զսա-
 զա • և սաղա • (29) Յօրինակն • Որդիք յեկամայ :

ԳԼԺԱ • (2) Այս • Յերկիրն սենասար :

- 5 զփռել 'ի վր երեսաց ամ երկրի : * Եւ ել ար տեսաւ
նէլ զքաղաքն և զառասարակն զոր շինեին որդիք մարդ
6 կան : * և ասէ ար : անո՛ւ արդ մի և ընդու մի ամենե
յուն , և զայդ սկսան գործել : և արդ՝ անէնչ պահասի
7 'ի նոցանէ , զամ զգի ինչ յօժարեացն զգործել : * Եկաց
իջուք և խառնակեացուք անդ զեղուս նոյ , զի մի լսի
8 ցին իւրաքանչիւր բարբառոյ ընկերի իւրոյ : * Եւ սփռ
եաց զնոսաւոր արծ մանտի ընդ երեսս ամ երկրի , և զա
9 զարեցին 'ի շինելոյ զքաղաքն և զառասարակն : * զի այլ
նորիկ կոչեցաւ անուն նոյ խառնակութեւ : զի անդ խառ
նակեաց ար արծ զեղուս ամ երկրի : և անտիցրուեաց
լին ար ամ ընդ երեսս ամ երկրի :
- 10 * Եւ այս են ծնունդք տեանոյ : սկս՝ որդի հարիւրեւ , ժ
ման եր , յորժամ ծնաւ զարփաքսագ յերկրորդում ա
մի յետ ընկերդին : * Եւ եկեաց սկս յետ ծնանելոյն
զարփաքսագ՝ ամս հինգ հարիւր . և ծնաւ ուստերս և
12 դատերս , և մեռաւ : * Եւ արփաքսագ եկեաց ամս հա
13 րիւր երեսուն և հինգ , և ծնաւ զսաղա : * և եկեաց
արփաքսագ յետ ծնանելոյ նորա զսաղա ամս երեքհա
րիւր և երեսուն . և ծնաւ ուստերս և դատերս , և մե
14 ռաւ : * Եւ եկեաց սաղա ամս հարիւր երեսուն , և ծն
15 նաւ զերեր : * և եկեաց սաղա յետ ծնանելոյն զերեր
ամս երեքհարիւր երեսուն . և ծնաւ ուստերս և զքա
16 լաքս , և մեռաւ : * Եւ եկեաց երեր ամս հարիւր և
17 բնուն և չորս , և ծնաւ զփաղէկ : * և եկեաց երեր
յետ ծնանելոյն զփաղէկ , ամս երկերիւր և եւթաւ
18 նասուն . և ծնաւ ուստերս և դատերս , և մեռաւ : * Եւ
եկեաց փաղէկ ամս հարիւր երեսուն և չորս , և ծնաւ
19 զսաղա : * և եկեաց փաղէկ յետ ծնանելոյն զսա
ղա , ամս երկերիւր ինն . և ծնաւ ուստերս և դատերս ,
20 և մեռաւ : * Եւ եկեաց սաղա ամս հարիւր երեսուն և
21 երկու . և ծնաւ զերուք : * և եկեաց սաղա յետ ծն
անելոյն զերուք , ամս երկերիւր եւթն . և ծնաւ
22 ուստերս և դատերս , և մեռաւ : * Եւ եկեաց սերուք
23 ամս հարիւր երեսուն , և ծնաւ զնաբոք : * և եկեաց
սերուք յետ ծնանելոյն զնաբոք , ամս երկերիւր , և
24 ծնաւ ուստերս և դատերս , և մեռաւ : * Եւ եկեաց
նաբոք ամս եւթանասուն և ինն , և ծնաւ զթարա
25 * և եկեաց նաբոք յետ ծնանելոյն զթարա՝ ամս հա
րիւր քսան և երկու . և ծնաւ ուստերս և դատերս , և
26 մեռաւ : * Եւ եկեաց թարա ամս եւթանասուն , և
ծնաւ

(5) Ոմանք : Չոր շինեցին որդիք մար' : (6) Յայս պատի :
Գործել . և արդ ոչինչ պա' : (9) Ոմանք : Կոչեցաւ անուն
նոյ բարեւել զի անդ խառ' : (10) Ոմանք : Որդի հարիւր

յիւր • և զիսփութորինացիս : * Եւ քանն ծնաւ զսիւ 15
 գոն զանգրանիկ իւր, և զքեաացին : * և զյերուսա 16
 յին, և զամօլբայցին, և զքերգեսացին, * և զկեւացին, 17
 և զարուակացին, և զամինացին, * և զարագիտնացին, և 18
 զսամարացին, և զամաթացին : Եւ յետ այնորիկ սփռե-
 յան ազգք քաննացւոց : * և եղին սահմանք քաննաց 19
 ոց, 'ի սիդոնէ մինչև 'ի դալ 'ի գերարա և 'ի դազա-
 մինչև 'ի դալ 'ի սողոմ և 'ի գոմմը, և յազաման և 'ի սե-
 բոյիմ մինչև 'ի լասա : * Սղբս են որդիք քամայ յազգս 20
 իւրեանց, ըստ լեզուս իւրեանց, յաշխարհս իւրեանց,
 և 'ի տոհմս իւրեանց : * Եւ սեմայ ծնան որդիք և 'նր, 21
 հօրն իմ որդւոցն երեքայ, եղբորն յարեթի երկուց :
 * Որդիք սեմայ • Էլամ և ասուր, արփաքսադ և լուգ, 22
 և արամ : * և որդիք արամայ • հուս, և էփուգ, և սա, 23
 դեր, և մուդը : * և արփաքսադ ծնաւ զսաղա • և սա, 24
 զա ծնաւ զերեր : * Եւ երեքայ ծնան Երկու որդիք • 25
 անուն միոյն փաղէկ • զի յաւաւրս նր քամանեցաւ եր-
 կիր : և անուն եղբոր նր յեկաման : * Եւ յեկաման ծնաւ 26
 զէլմովդադ, և զսաղիք, և զսամբմովդ, և զյարաք :
 * և զյորդորամ, և զերէլ, և զդէկլա, * և զգերադ, և 27
 զարբիմէլ, և զսաբի, * և զուփիր, և զէլիզա, և զյո 28
 բար : Ամենեքան սղբս որդիք յեկամանայ : * և եղև բնա 30
 կուծի նց 'ի մասեաց մինչև 'ի դալ 'ի սովփերա լեւոնն
 արեւելայց : * Սղբս են որդիք սեմայ յազգս իւրեանց, 30
 ըստ լեզուս իւրեանց, յաշխարհս իւրեանց և 'ի տոհմս
 իւրեանց : * Այս են ազգք որդւոց նոյի ըստ ծնունդս 32
 իւրեանց ըստ տոհմս իւրեանց : և 'ի սոցանէ սփռեցան
 կղզիք ազգաց 'ի վր երկրի յետ ջրհեղեղին :

ԳԼ. ԺԱ.

Եւ եր իմ երկիր՝ լեզու մի, և բարբառ մի ամենեւ 1
 յուն : * Եւ եղև 'ի խաղալն նց յարեւելից, գտին 2
 գայտ մի յերկիրն սենասար, և բնակեցան անդ : * և 3
 ասեն այր ջընկեր իւր, եկայք արեցուք աղիւս, և
 Թրծեսցաւ զայն հրով • և եղև նց աղիւսն 'ի տեղի քա-
 ըի, և կուար 'ի տեղի չաղախոյ : * Եւ ասեն եկայք զի 4
 նեցուք մեզ քաղաք և աշտարակ, որոյ լինիցի գլուխն
 մինչև յերկինս • և արացուք մեզ անուն յաւա՛ ըսն
 զսիւ

(21) Ոմանք • Որդիք • և նա է հայր իմ որդւոցն երեք :

(24) Երկու օրինակ • և էն համայնիս Երեքայ յաշխարհս ասա-
 նօր • Եւ արփաքսադ ծնաւ զսաղա • և իսկան ծնաւ զսա-
 զա • և սաղա • (29) Յօրինակն • Որդիք յեկամանայ :

ԳԼ. ԺԱ. (2) Այս • Յերկիրն սենասար :

- 5 զսփռել ի իմ քերտաց իմ երկրի : * Եւ եղ ար տեսաւ
նէլ զքաղաքն եւ զաշտարակն զոր շինեին որդիք մարդ
6 կան : * Եւ ասէ ար : ական ապք մի եւ ընդ ա մի ամենե
յուն , եւ զայդ սխառն գործել : Եւ արդ՝ անիւն պահաւի
7 ի նոցանէ , զիմ զոր ինչ յօժարեացին գործել : * Եկաց
իջուք եւ խառնակեսցուք անդ զընդուս նի , զի մի ըսի
8 ցին իւրաքանչիւր բարբառոյ ընկերի իւրոյ : * Եւ սփռ
եաց զնոսաւոր ձծ անտի ընդ երեսս իմ երկրի , եւ զա
9 զարեցին ի շինելոյ քաղաքն եւ զաշտարակն : * Գնալ
նորիկ կոչեալ անուն նի խառնակութ . զի անդ խառ
նակեաց ար ձծ զընդուս իմ երկրի . Եւ անտի յրուեաց
զիմ ար ձծ ընդ երեսս իմ երկրի :
- 10 * Եւ այս են ծնունդք սեմոյ : սեմ որդի հարիւրե . ժ
մեան էր յորժամ ծնաւ զարփաքսադ յերկրորդում ա
11 մէկեա ջրհեղեղին : * Եւ եկեաց սեմ յետ ծնանելոյն
զարփաքսադ՝ ամս հինգ հարիւր . Եւ ծնաւ ուստերս եւ
12 դատերս , Եւ մեռաւ : * Եւ արփաքսադ եկեաց ամս հա
13 ըիւր երեսուն եւ հինգ , Եւ ծնաւ զսաղա : * Եւ եկեաց
արփաքսադ յետ ծնանելոյ նորա զսաղա ամս երեքս
14 ըիւր եւ երեսուն . Եւ ծնաւ ուստերս եւ դատերս , Եւ մե
15 ռաւ : * Եւ եկեաց սաղա ամս հարիւր երեսուն , Եւ ծը
16 նաւ զերեր : * Եւ եկեաց սաղա յետ ծնանելոյն զերեր
ամս երեքհարիւր երեսուն . Եւ ծնաւ ուստերս եւ զըս
17 տերս , Եւ մեռաւ : * Եւ եկեաց երեր ամս հարիւր ե
18 ըիւրս , Եւ չորս , Եւ ծնաւ զփաղէկ : * Եւ եկեաց երեր
յետ ծնանելոյն զփաղէկ , ամս երկերիւր եւ եւթս
19 նաստի . Եւ ծնաւ ուստերս եւ դատերս , Եւ մեռաւ : * Եւ
եկեաց փաղէկ ամս հարիւր երեսուն եւ չորս , Եւ ծնաւ
20 զաւաղա : * Եւ եկեաց փաղէկ յետ ծնանելոյն զաւ
21 զաւ . ամս երկերիւր ինն . Եւ ծնաւ ուստերս եւ դատերս ,
22 Եւ մեռաւ : * Եւ եկեաց աւաղա ամս հարիւր երեսուն եւ
23 յոթս . Եւ ծնաւ զսերուք : * Եւ եկեաց սերուք յետ ծնանելոյն
զսերուք ամս երկերիւր , Եւ
24 ծնաւ ուստերս եւ դատերս , Եւ մեռաւ : * Եւ եկեաց
նալոք ամս եւթսասուս եւ ինն , Եւ ծնաւ զԹարա
25 * Եւ եկեաց նալոք յետ ծնանելոյն զԹարա՝ ամս հա
րիւր քսան եւ երկու . Եւ ծնաւ ուստերս եւ դատերս , Եւ
26 մեռաւ : * Եւ եկեաց Թարա ամս եւթսանասուն , Եւ
ծնաւ .

(5) Ոման : Զոր շինեցին որդիք մար : (6) Յայս պատի :
Գործել . Եւ արդ ոչ ինչ պա : (9) Ոման : Կոչեցաւ անուն
նի խառնակութ : (10) Ոման : Արդի հարիւր

ծնաւ զաբրամ, և զնաբովբ, և զառան : * Այս են 27
ծնունդք թարայի : Թարա ծնաւ զաբրամ, և զնաբովբ,
և զառան : և առան ծնաւ զզովտ : * և մեռաւ ա 28
ան առաջի թարայի հօր իւրոյ, յերկիրն յորում ծը-
նաւ, յաշխարհին քաղղեացւոց : * Եւ առին աբրամ և 29
նաբովբ իւրեանց կանայս . անուն կնոջն աբրամու՝ սա-
րա, և անուն կնոջն նաբովբայ՝ մեղքայ, դուստր առա-
նայ, հօր մեղքայ, և հօր՝ յեղքայ : * Եւ էր սարա ա 30
մեռլ և ոչ ծնանէր :

ԺԱ * Եւ առ թարա զաբրամ զորդի իւր, և զնաբովբ 31
զորդի իւր, և զզովտ որդի առանայ որդւոյ իւրոյ . և
զսարա զնու իւր զկին աբրամու որդւոյ իւրոյ, և եհան
զնա յաշխարհէն քաղղեացւոց երթալ յերկիրն քանա-
նացւոց . և եկին մինչև ցխառան, և բնակեցին անդ :
* Եւ եղեն իմ առուք թարայի ի խառան, ամբ եր 32
կերեւր և հինգ . և մեռաւ թարա ի խառան :

ԳԼ. ԺԲ.

Եւ ասէ իմ յաբրամ . ել դու յերկրէ քուսմէ և 1
յազդէ քուսմէ և ի տանէ հօրքոյ, յերկիր զոր ցու-
ցից քեզ : * և արարից զքեզ յազդ մեծ . և օրհնեցից 2
զքեզ, և մեծացուցից զանուն քո . և եղիցես օրհնեալ :
* և օրհնեցից զօրհնիչս քո, և զանիծիչս քո անիծից : 3
և օրհնեցին ի քեզ իմ ազդք երկրի : * Եւ գնաց աբ- 4
րամ ուղ և խօսեցաւ ընդ նմա իմ . երթայր ընդ նմա
և զովտ : և աբրամ էր ամաց եւ թանասուն և հնգից յոր-
ժամ ել ի խառանէ : * Եւ առ աբրամ զսարա զկին 5
իւր, և կրովտ զեղբօրորդի իւր, և զիմ զինչա իւրեանց
զոր ստացան, և զիմ ոգիս զոր ստացան ի խառան . և
եկին գնալ յերկիրն քանանացւոց . և եկին յերկիրն քա-
նանու : * Եւ շրջեցաւ աբրամ յերկիրն ընդ երկայնու և 6
նր մինչև ի տեղին ի սիւքէմ, ի կադնին բարձր . բայց
քանանացիք բնակեալ էին յայնժամ յերկիրն : * Եւ ե- 7
րեւցաւ իմ աբրամու, և ասէ ցնա . զաւակի՞ քուսմ
տաց զերկիրս զայս : և չինեաց անդ աբրամ սեղան իմ
որ երեւեցաւ նմա : * Եւ մեկնեցաւ անտի ի լեւառն ընդ 8
արեւելս ի բեթէլ . և եհար անդ զխորան իւր ի բեթէլ,
յանդիման ծովուն՝ և անգէի ընդ արեւելս : և չինեաց
անդ

րաման էր : (29) Ոմանք . Եւ անուն կնոջն աբրամ :
(31) Յօրհնալիս . Եւ նաբովբ զորդի իւր :
ԳԼ. ԺԲ. (1) Ոմանք . Եւ ի տանէ հօրքոյ, և եկ յերկիր :
(3) ի խառան : Եւ զանիծիչս քո անիծեցից : (7) Ոմանք .
Եւ երեւեցաւ իմ աբրամ :

- 9 անդ. անդուն ան, և կեցեաց յանուն թն: * յաւեաց աք,
10 բամ, և գնաց բնակեցաւ յանապատն: * Եւ եղև անդ,
յերկրին, և ել արբամ յեգիպտոս բնակել անդ պան,
11 ցիտուք, զի զգոցաւ սով յերկրին: * Եւ եղև իբրև
մերձեցաւ արբամ մասնել յեգիպտոս, և ասեց ցարբա
12 յիկն իւր. * գիտեմ զի կին գեղեցիկ ես գու: * արդ
եգիպտի և թե անասնիցեն եգիպտացիքն, և ասիցեն թե
կին նորա է սա. և ասանանիցեն զիս, և զքեզ ասարե,
13 ցուցանիցեն: * ասացեն և թե քոյր նր իմ. զի բարի լի
14 քե ինձ վնքո, և կեցցի անձն իմ յազազս քո: * Եւ
եղև իբրև եմուտ արբամ յեգիպտոս, և անեալ եգիպ
15 տացւոյն զիկն զի գեղեցիկ էր յայտ: * անին զնա և
իբնանքն փարաւունի, և զամեցին զնա առաջի փարաւա
16 նի. և ասարան զնա ի տուն փարաւունի: * Եւ արբամու
բարին անէին վնքո. և եղեն նր խաշինք, անգեպք,
և էք. ծառայք, և աղանդք, ջարեք, և ուղար:
17 * Եւ պատժեաց անդ զփարաւունի պատժք մեծապէս ժԲ
ծք և յարգք, և զտուն նր, վն արայի կնոյն արբա
18 մու: * Կոչեաց փարաւունի զարբամ, և ասեց զնա. զինչ
զարծեցեր զայդ ընդիս, զի ոչ պատմեցեր թե կին քո
19 է: * Ընդեր ասացեր թե քոյր իմ է, և ասի զգա ինձ
կնու թե. և արդ ասանիկ կինքո առաջի քո. ան և զնա
20 ի բաց: * Եւ պատուէր ետ արանց վն արբամու, յա
ղարկել զնա և զկին նորա, և զամ ար ինչ էր նր. և
զղովա ընդ նմա:

ԳԼ. ԺԳ.

- 1 Եւ եւ արբամ յեգիպտոս, ինքն և կին իւր և ամ
2 որ ինչ էր նր, և զովա ընդ նմա յանապատն: * Եւ
արբամ էր մեծատուն յայտ, անասնով և արծաթով և
3 ոսկեով: * և գնաց անգրէն ուստի եկն յանապատն
1 մինչև քրեթել, մինչև ցանդին ուր էր խորան նր զառա
4 ջինն, ընդ բեթել և ընդ անգէէ. * ի տեղի անգանոյն,
զոր արար անգ զառաջինն. և կարգաց անգ արբամ
; զանուն ան անգ:
5 * Եւ զովայ որ երթեալն էր ընդ արբամու, էր արժԳ
6 ջառ և ոչխար և անասուն: * և ոչ քուէր նոցա էր
կիրն բնակելոյ ի միասին. զի էին նոցա ստացուածք
7 բազումք, և ոչ կարէին բնակել ի միասին: * Եւ եղև
մարտ

(17) Ոման. Մեծամեծք և յարեք: (18) Ոման. Ոչ
պատմեցեր ինձ եթէ: (20) Ոման. Եւ զամ զոր ինչ
էր նորա:

ԳԼ. ԺԳ. (6) Աս. Երկիրն բնակել ի միասին:

մարտ 'ի մէջ հովուաց խաչանցն արբամու, և 'ի մէջ հով
ուաց խաչանցն զովտայ : և քանանացիքն և փերեզա
ցիքն յայնժամ բնակեալ էին յերկրին : * Ասէ աբրամ 8
զովտ . մի լիցի կուիւ ընդիս և ընդ քեզ, և ընդ հովիւս
իմ և ընդ հովիւս քո . զի արք եղբարք եմք մեք . * ոչ 9
աւադիկ երկիրդ ամ առաջի քո է, մեկնեաց յինչն . ե
թէ դու յահեակ ես յաջ . եթէ դու յաջ ես յահեակ :
* Ամբարձ զովա զապ իւր և ետես զամ կողմանս յոր 10
դանանու, զի ամ յուսթի էր . մինչև կործանեալ էր
այ զսողում և զգոմոր, իբրև զդրախտ այ էր, և իբրև
զերկիրն եգիպտացւոց՝ մինչև 'ի գալ 'ի զոորա : * Եւ 11
ընարեաց իւր զովտ զամ կողմանս յորդանանու . և չու
եաց զովտ յարևելից, և մեկնեցան իւրաքանչիւր յեղբո
րէ իւրմէ : * Եւ աբրամ պանդխտեցաւ յերկրին քա 12
նանացւոց . և զովտ նստաւ 'ի քաղաքի միում կողմանցն,
և բնակեցաւ 'ի սողում : * և մարդ իմն սողումացւոց չարք 13
և մեղաւորք էին առաջի այ յոյժ :

ԺԴ * Եւ ասէ ամ ցարբամ յետ մեկնելոյն զովտայ 'ի նմա 14
նէ . հայեաց աչք քովք և տես 'ի տեղւոյն յայդմանէ
յորում դու ես, 'ի կողմանէ հիւսւոյ և հարաւոյ, յա
րևելից և 'ի ծովու . * զի զամ երկիրդ զոր տեսանես 15
դու, քեզ տաց զգա և զաւակի քում մինչև յաւիտեան :
* Եւ արարից զգաւակ քո իբրև զաւազ երկրի . եթէ 16
կարիցէ՞րք թուիւ զաւազ երկրի՝ ապա և քո զաւակ
ընդ թիւ մոցէ : * և արդ՝ արի շրջեաց ընդ երկիրդ 17
յերկայնու թիւ գորա և 'ի լայնութի գորա *, զի քեզ
տաց զգա : * Եւ չու արարեալ աբրամու, և հին բնակե 18
ջաւ առ կաղնուքն մամբրէի, որ է 'ի քեբրոն : և չե
նեաց անդ սեղան ան այ :

ԳԼ. ԺԴ.

ԺԵ | Եւ եղև 'ի Թադաւորութեն ամարփաղայ արքայի սէ 1
նարայ, արիովք արքայ ռոգլասարայ, և քաղաղ
գոմոր արքայ ելամայ, և Թարգաղ արքայ աղգայ .
* ետուն պատերազմ ընդ բաղակայ արքայի սողումաց 2
ւոց, և ընդ բարսայ արքայի գոմորացւոց, և ընդ քե
նայ արքայի ագամնացւոց . և ընդ սիմորայ ար
քայի սերայիմացւոց . և ընդ Թադաւորին բաղակայ,
այն ինչն է սեգովը : * Ամենքեան սոքա՝ գումարեցան 3
'ի ձորն

(9) Ոմանք Ու ահաւադիկ երկիրդ : (10) Ոմանք Մե
ջէ 'ի գալ 'ի տեղւոյ : (14) Ոմանք Եւ յարևելից և ծո
վու : (15) Բիւքն . Չոր տեսանես քեզ տաց :
ԴԵ. ԺԴ. (3) Ոմանք Ասա ինչն է տեղւոյ :

- 4 'ի ձորն անի, որ է՝ ծով ազտից : * Ջերկատառան ամ
'ի ծառայութե կացեալ էին քաղաքամերայ : և յերեք
5 տասաներորդում ամին ապաամբեցին : * և յամին չու
րեքտասաներորդի՝ եկն քաղաքամեր և Թագաւորէն
որ է նմա, և կոտորեցին զսկայսն որ յառարով ի կառ
նայիմ էին, և զազգահորս որ ընդ նոսա : և զազմա
6 յիսն 'ի շահէ քաղաքին նշ : * և քաղաքիսն որ 'ի ըն
րինս սեկրայ, մինչև ցրեւելի ձորցն որ է յանապատի
7 անդ : * Եւ դարձան եկին յաղտւոյն դատաւառանի :
այն ինքն է՝ կապիս, և կոտորեցին զնա ի իշխան ամա
ղեկայ : և զամովրհացին զմահեալն յառաւանդաւոր :
8 * Եւ եւ արքայ սողոմոնաց և արքայ գամբրաց, և
արքայ ագամագաց, և արքայ սեբիմաց, և ար
քայ բաղկայ որ է սեգովք, և ձակասեցան ընդ նո
9 սա 'ի պատերազմ 'ի ձորն ազտից : * ընդ քաղաքա
մերայ արքայի ելամայ, և ընդ Թարգարայ՝ արքայի աղ
դաց, և սամարիտայ արքայի սնարայ, և արիովայ
արքայի սեղոսարայ : արք Թագաւորէ՝ ընդ հնդից :
10 * և 'ի ձորն ազտից ջրհորք, ջրհորք նաւի : Եւ փա
խեաւ արքայ սողոմոնաց և արքայ գամբրաց, և
այնիսն անդր : և մնացեալն փախեան 'ի ընտակաւորին :
11 * Եւ առին զնա աւար սողոմոնաց և գամբրաց,
12 և զնա համբարս նշ՝ և դնացին : * առին և զոգտ զեղ
քաղաքին աքրամու, և զինչածորա, և երկային : քան
13 զի բնակեալն 'ի սողոմ : * Եւ եհան ոմն 'ի զերմեւոյ
անտի, և պատմեաց աքրամու յոյնիցս կայելոյ : և նա
էր բնակեալ առ կապիսան մովորէի ամովրհացոյն՝
եղբորն եղբայ՝ և եղբորն աւանայ, որ էին դաշա
14 ւորք աքրամու : * Եւ իբրեւ լուաւ աքրամ թէ գերի
վարեցաւ եղբայրն իւր զովա : համարեցաւ զընդոյնինսն
15 իւր երեքհարիւր և ութ և տասն : * և պնդեցաւ զինի
նշ գիշերի, ինքն և ծառայք իւր : և եհար զնոսա մին
16 չև ցքոթաղ, որ և 'ի ձախմէ գամսեկոսի : * Եւ դար
ժոյց զնա՝ աւարն սողոմոնաց : և զոգտ զեղբայր իւր,
և զնա՝ ստացուածս նր դարձոյց : և զինայա և զմա
17 զովաբգն : * Եւ եւ արքայ սողոմոնաց ընդ առաջ նր
յեսա

(4) Բէնի : Գաղաղաքամերայ : (6) Ոմնի : Մինչև ցրեւելի
'ի ձորցն : (7) Ոմնի : Եւ զմահեալն յառաւ : (8) Յե
րիսայի : Եւ արքայ սեբիմաց : (10) Յերիսայի : Եւ ար
քայ գամբրաց : (12) Ոմնի : Եւ զինչ նր և զհա
քանդի բնա : (13) Ոմնի : Ամովրհացոյն : որ էին
դաշնակիցք արքայ : (14) Ոմնի : Գերի վարեցաւ եղբոր
որդին իւր զովա : (14) Յերիսայի : Բաւարով այսպէս 4ր
Եւ ԺԷ : (17) Ոմնի : Այն ինքն էր գաւա :

յետ գտունայլ չի 'ի կոտորածէ քողողութեամբ, եւ
Թաղաւորացն որ ընդ նմա էին 'ի ձորն շաւէ՝ այն ինքն
է գաշտ Թաղաւորաց :

ժ2 * Եւ մէջքիս գեղ արքայ շաղեմայ եհան հաց եւ դէ 18
նի . քանզի քահանայ էր այ բարձրելոյ : * Եւ օրհնեաց 19
զարքամ և ասէ : * Օրհնեալ է արքամ յայ բարձրելոյ 20
որ արար զերկինս եւ զերկիր : օրհնեալք անբարձրեալ
որ մատնեաց 'ի ձեռս քաղթնամիս քո : և ետ նմատա
սանորդս յամէ : * Եւ ասէ արքայ սողունացուց ցար 21
բամ : տուր ցիս զմարդիկդ, և զաւարդքդ առ : * Եւ 22
ասէ արքամ ցարքայն սողունացուց : ձգեմ զձեռն իմ
առ անձ բարձրեալ որ արար զերկինս եւ զերկիր, * Եւ 23
Թէ 'ի շաղամամբէ միտէ մինչև 'ի խրացս մի կողմաց ա
ռից էս յամէ որ ինչ քո իցէ . զի մի ասիցես Թէ ես մե
ծացուցի զարքամ : * Բայց որչափ ինչ կերան մանկ 24
տիգ . և մասն արանցդ որ եկին ընդդու . աւանս և եւ
քող, և մամբրէ . նոքա սողեն դաւածին իւրեանց :

ԳԼ ԺԵ .

ժԵ Եւ բանիցս այսոցիկ եղև բան ան առ արքամ 'ի 1
տեղեան գիշերի, և ասէ . մի երկնից արքամ,
ևս զերակացու եղեց քեզ . և վարձք քո բազում եղև
ցին յորժ : * Եւ ասէ արքամ . ար' ար, զի'նչ արասցես 2
ինձ, զի ես կորնջիմ անորդի : և որդի մատակայ ըն
տոծնի իմոյ . այն է եղևադար դամասկացի : * Եւ ասէ 3
արքամ . որո՞վնու ինձ ոչ ետուր դաւակ, ընտոծնն
իմ ժառանգեացէ զես : * Եւ վաղվադակի ձայն այ եղև 4
առ նա և ասէ . ոչ ժառանգեացէ զքեզ դա, այլ որ ե
լանէն 'ի քէն՝ նա ժառանգեացէ զքեզ : * Եւ եհան զնա 5
արտաքս՝ և ասէ ցնա . հայեաց ընդ երկինս, և Թուեա
ղաստեղս, եթէ կարիցես Թուել զնոսա : և ասէ ցնա .
այնպէս եղիցի զաւակ քո : * Եւ հաւատաց արքամ այ, 6
և համարեցաւ նմա յարգարուհի : * Եւ ասէ ցնա . ես 7
եմ ար անձ քո, որ հանի զքեզ յաշտարհէն քաղցեաց
ուց, տալ քեզ զերկիրդ զայդ 'ի ժառանգութի : * Եւ 8
ասէ արքամ . ար' ար 'իլ գիտացից եթէ ժառանգիցեմ
դա : * Եւ ասէ ցնա . առ դու ինձ երկն երեմեան, 9
և քօշ երեմեան, և խոյ երեմեան, և տառապ, և ա
ղաւնի : * Եւ առ զանձ զայն, և յօշեաց զնոսա ընդ մէջ, 10
և եգ .

(18) ՈՒՆԻՔ . Արքայ սողունայ եհան :

ԳԼ ԺԵ . (1) 'ի տեղեան և ասէ : (2) Ունի . Տք ար զինչ
տպցիս ինձ . զի : (5) Աստ . Եթէ կարացես Թուել
զնն : (7) Ունի . Զերկիրդ զայդ 'ի ժառանգել զդա :

- և եղ. զնոսա՝ զէմ ընդ գէմ միմեանց : և զմուշանան ոչ
 11 յոշեաց : * և ի վանէին թուշալը 'ի վր' յոշելոյ՝ անգա :
 12 մաթուին նց : և նստէր առ նոցաք արքամ : * Եւ մաս
 ընդ մուտս արեան թըմբուրէ անկանէր 'ի վր' արքա :
 13 մու. և ահա՝ ան խաւարին հասանէր 'ի վր' նր : * և ա.
 սացաւ առ արքամ. Գիտելով. գիտաւ թիւ. զի պան.
 գաւառ եղելի զաւակ քո յերկիր սր ոչ իւր իցէ. և
 ծառայեցուացին զնոսա և չարչարեացին : և տառապել
 14 ցուացին զնն ամա չարեքարեւր : * Բայց զապն որում
 ծառայեացին՝ դատեցաւց ես : և յիս տխրորիկ ելցին
 15 այր բազում ստացուածովք : * Եւ գու երթիցես առ
 հարս քո խաղաղութիւն, անեալ 'ի բարւոյ ծերութիւն :
 16 * և 'ի չորրորդում աղբի դարձցին այսին. քանզի չեւ
 17 լցեալ է մեղք ամեղհացուցն մինչև ցայժմ : * Եւ իբրե
 արեւն 'ի մուտս լինէր, բնցք հասանէին, և ահա հնոց
 ծիսեալ. և շառագալովք հրոյ անցանէին ընդ միջ անգա :
 18 մեցն յոշելոյ : * Յաւուր յայնմիկ եղւոր անխա ընդ ար.
 բամու, և ասէ. դաւակն քում առց զերկիրդ զայդ.
 19 'ի գետոյն եգիպտացւոց մինչև 'ի գետն մեծ եգիպտոս :
 20 * Զկնեցեալ, և զկնեղացիս : և զկն գամնացիս, * և
 20 զգետացիս, և զգետեղացիս, և զափիմացիս, * և զա.
 21 մեղհացիս, և զքանանացիս, և զգերգետացիս, և զե.
 բուսացիս :

ԳԼ. ԺԶ.

- 1 Եւ սարա կին արքամու ոչ ծնանիր նմա : և երնր ժև
 2 աղիկ մի եգիպտացի որոյ անուն էր ագար : * Եւ
 ասէ սարա ցարքամ յերկիրն քանանացւոց. որովհետև
 արդեւ զես ար 'ի ծնանելոյ, արդ՝ մուտ առ աղիկդ
 : իմ զն արարելոյ ինձ արդ 'ի գմանէ : և ունեցիք իցէ
 3 արքամ ձայնի սարայի : * Եւ սու սարա կին արքամու
 : զարարեգիպտացի զարարին իւր, յիս տասն ամի բնա
 կելոյ արքամու յերկիրն քանանացւոց, և ես զես ար.
 4 բամու ասն իւրում կնութիւն : * Եւ եմուտ առ ագար,
 և յղացաւ : իբրև ետես թիւ յղի է՝ արհամարհեցաւ տի.
 5 կնին իւր * յալա նր : * Եւ ասէ սարա ցարքամ, բամու
 է ինձ 'ի քնն. ես ետու զարարինն իմ 'ի գիրկս քո : և
 արդ :

(12) Ոման. Եւ ան խաւարին հա' : (17) Ոման. Եւ
 անցանէին ընդ միջ :

ԳԼ. ԺԷ. (1) Յերեմիայն ասէր. Եւ եր նոսա աղիկ մի :
 (2)(3) Այս. Յերեմիայն քանանացւոց : (3) Այս. Զա.
 դար զեգիպտացի : (4) Ոման. Եւ իբրև ետես իմ
 յղի է :

արդ՝ իբրև նոսրեմ թէ յղացաւ, արհամարհեցանց նա յան
նք. դասա արասցէ ԹՃ ընդ իս և ընդ քեզ: * Եւ ասէ 6
արքամ ցաարա. ահաւանիկ ազախին քո՝ ի ձեռս քո,
արսն նմա զինչ հանդ է առաջի սաղ քոց: և չարա-
րեաց դնա սարա. և փախեալ յերեսաց նք: * Եղիս 7
զնա հրեշտակ ան յաղբեր Զուրց յանապատի անդ. *
յաղբերն որ ի ձանապարհին սուրաց է: * և ասէ ցնա 8
հրեշտակ ան. ազար՝ ազախին սարայի, ուտալ՝ գտն
կամ յո երթաս: և ասէ՝ յերեսաց սարայի ախինձ ի
մոյ փախուցեալ եմ ես: * Ասէ ցնա հրեշտակն ան. 9
գարձիբ առ տիկին քո՝ և հնազանդ ըր ընդ ձեռամբ
նոր: * և ասէ ցնա հրեշտակն ան, բազմացուցանե-
լով բազմացուցից զգաւակ քո, և անթիւ լինի ի բազ-
մութի: Եւ ասէ ցնա հրեշտակն ան. * ահաւազիկ գո. 11
յոյն իսկ ես. և ծնցես որդի, և կոչեսցես զանուն նք իս
մոյն. զի ըսաւ Թր տառապանաց քոց: * և նա եղէ 12
զի այր վայրագ. ձեռք նք յամենեւին, և ձեռք ամե-
նեցուն ի նա. և յանդիման ԹՃ եղբարց իւրոց բնա-
կեացէ: * Եւ կարգաց ազար զանուն ան որ խոսեցաւ 13
ընդ նմա, և ասէ. գու. ես ԹՃ որ հայեցար յիս. քանզի
տապ եթէ յանդիման իսկ տեսի զայն, որ երեւեցան
ինձ: * զի այնորիկ կոչեաց զՐհորն՝ Զհորայնորիկ զոր 14
յանդիմանն տեսի. և ահա է՝ այն ընդ կապէս և ընդ
բարադ: * Եւ ծնաւ ազար արքամու որդի, և կոչեաց 15
զանուն որդւոյն իւրոց որ ծնաւ նմա ազար՝ խամայէլ:
* Եւ արքամ էր ամաց ութսուն և վեցից, յորժամ 16
ծնաւ նմա ազար զխամայէլ:

ԳԼ. ԺԵ.

ԺԹԼ Եւ եղև արքամ ամաց իննսուն և ինուոց: և երև. 1
եցաւ Թր ԹՃ արքամու և ասէ ցնա, նա եմ ԹՃ
քո, հանդ ըր առաջի իմ, և ըր անարատ: * և եղից 2
զուխա իմ ընդիս և Ե. քեզ, և բազմացուցից զքեզ յոյժ
յոյժ: * Եւ անկեւ արքամ ի վք երեսաց իւրոց: և 3
խոսեցաւ ընդ նմա ԹՃ * և ասէ, և իմ ահաւազիկ 4
ուխա ընդ քեզ. և եղիցես հայր բազմութե ազգաց:
* և ոչ կոչեսցի այդուհետե անուն քո արքամ, այլ և 5
զինչ անուն քո արքամ. զի հայր ազգաց բազմաց
եղի զքեզ: * Եւ անցուցից զքեզ յոյժ, և եղից ըզ. 6
քեզ

- (6) Ոման. Զինչ և հանդ է առա՞: (14) իւտա՞. ի վք՞
Եւ ընդ բարագ, նախալ՞ փառան:
ԳԼ. ԺԵ. (2) Թախալին գախակ: Ընդ իս և ընդ քեզ է
(5) Ոման. Բազմաց եղից զքեզ:

7. Բերդ յաղգս. և թաղաւորք 'ի բէն եղան : ք. և հաստեղ
տեցից զուխտ իմ ընդ իս և ընդ քեզ, և 'ի մէջ զաւա-
նի քոյ յետ քո յաղգս իւրեանց յաւիտեանական :
8. Ընկել քեզ ամ և զաւակի քում յետ քո : * Եւ տաց քեզ
և զաւակի քում զերկերս զայս, յորում բնակես առն
զխառն : ք. քում երկերդ քանանացաց 'ի ժառանգում
9. յաւիտեանական, և եղեց նշ ամ : * Բայց զու զուխտ
իմ պահնացես, և զաւակ քո յետ քո յաղգս իւրեանց :
10. * Եւ այս ք. ուխտ իմ, զոր պահնացես ընդ իս և ընդ
քեզ, և 'ի մէջ զաւակի քո յետ քո յաղգս իւրեանց :
11. * Թշվառեացի ձեր ամ արու, և Թշվառեացիք զմար-
մին անթշվառութե ձերոյ. և եղիցի նշանակ ուխտին
12. ընդ իս և ընդ ձեզ : * Եւ մանուկ ութօրեայ Թշվա-
ռեացի ձեր, ամ արու յաղգս ձեր. ընտոծինն և աղ-
ծաթազինն, և յամ օտարածնէ որ ոչ իցէ 'ի զաւակի
քումմէ, Թշվառելով Թշվառեացի ընտոծին տուն քոյ.
13. և արծաթազին քո : * և եղիցի ուխտ իմ 'ի վր մարմնոց
14. ձերոյ յուխտ յաւիտեանական : * Արուն անթշվառ' որ
ոչ Թշվառեացի զմարմին անթշվառութե իւրոյ յաղգ-
ութեբորդի, սատակեացի անձնն այն յաղգէ իւրմէ.
15. զի ցրեաց զուխտ իմ : * Եւ ասէ ամ ցարբաամ, և աս-
րայի կնոջ քո ոչ կոչեցի անուն նր սարս, այլ սարբս
16. եղիցի անուն նր : * և օրհնեցից զնա, և տաց քեզ 'ի
նմանէ որդի, և օրհնեցից զնա, և եղիցի յաղգս, և
17. թաղաւորք աղգաց 'ի նմանէ եղիցին : * Անկաւ ար-
բաամ 'ի վր երեսաց իւրոց և ծիծաղեցաւ. և խօսե-
ցաւ 'ի սրտի իւրում և ասէ. Թէ հարկւրսմենի' որդի
18. ընկիցի. և սարբս' ինքնամանայ ծնանիցի : * Եւ ասէ
19. արբաամ ցեմ. խամայելո այս կնոջի առաջի քո : * Եւ
ասէ ամ ցարբաամ. այս ահա սարբս կին քո ծնցի քեզ
արդի. և հաստատեցից զուխտ իմ ընդ նմ ուխտ յաւի-
տեանական, և ընդ զաւակի նր յետ նր : * Եւ վն իմայե-
լի ահա ըսայ քեզ. և օրհնեցից զնա, և առնեցուցից զնա
և բազմացուցից զնա յոյժ. և երկոտաւան աղգ ծնցի.
21. և տաց զնա յաղգ մեծ : * Բայց զուխտ իմ հաստատե-
ցից ընդ սահակայ, զոր ծնցի քեզ սարբս 'ի ժամանա-
22. կի յայսմիկ 'ի մի սում տարւոյ : * Եւ վախճանեաց զնա
23. սելն ընդ նմա. և վերացաւ ամ ցարբաամ : * Եւ աս-
արբաամ զիմայել զորդի իւր, և զամ ընտոծինս իւր
և զամ

(8) Ոման. Յորում բնակեալ ես պան : (9) Ոման. Եւ
չաւակի քո յետ քո : (10) Ոման. Ցարբաամ. այր, ա-
հա սարբս : (11) Ոման յաւիտեան օրդի. և իշույն զման
նր խառն : և հաստ : (12) Ոման. Եւ օրհնեցի զնա, և
ամն : (13) Ոման. 'ի միկ տարւոյն այսմիկ :

և զնմ զարծաթագինս իւր, և զնմ արու արանց որ
էին ի տան արբամու. և թլփատեաց զմարմին ան-
թլփատուէն նց ի ժամանակի աւուրն սյնորիկ, ունի իւ-
սեցաւ ընդ նմա նծ: * Եւ արբամ իւր ամաց իննը. 24
սուն և ինունց ի ժամանակի յորում թլփատեաց ըղ-
մարմին անթլփատութե իւրոյ: * և իմացել որդի նր 25
երեքտասանամեայ էր՝ յորժամ թլփատեաց զմարմին
անթլփատութե իւրոյ: * ի ժամանակի աւուրն այնո 26
րիկ թլփատեցաւ արբամ և իմացել որդի նր. * և 27
նմ արբ ասն նր: և ընտոծինք և արծաթագինք որ էին
յաջգաց օտարաց՝ թլփատեաց զնոսա:

ԳԼ. ԺԸ.

Եւ երեւցաւ նմա նծ առ կապնեաւն մամբրէի, մինչ 1
զեռ նստէր առ դուրս խորանի իւրոյ ի մէջօրէի:
* ամբարձեալ զաւ իւր և ետես. և ասա արք երեք 2
կային ի վերոյ քան զնա: Եւ իբրեւ ետես՝ ընթացաւ
ընդ առաջ նց ի դրանէ խորանին իւրոյ. և երկիր ե-
պագ ի վերայ էկրի և ասէ: * Տր՝ եթէ գտի շնորհս ա 3
ռաջի քո՝ մի զանց առներ ի ծառայէ քումմէ: * այլ ա 4
ռից տակաւ մի ջուր, և լուսացեն զոտս ձեր, և զովաս
ջեր ընդ ծառովս: * և առից հաց՝ և կերի՞նք, և ապա եր 5
թիջնք զճանապարհս ձեր. փոխանակ զի դարձարուք առ
ծառայ ձեր: և ասէ՝ այդպէս արա՛, ուն ասացերդ: * Եւ 6
սնդեցաւ արբամ ի խորանն առ սարրա, և ասէ ցնա.
փութա թրեա գրիւս երիս ալեր նաշոյ, և արա՛ նկանա:
* Եւ յանդեայ ընթացաւ արբամ, և առ որթ մի մա 7
տաղ և բարի, և ետ ցաղատանին, և փութացոյց վաղվա
ղակի հասուցանել: * Եւ առ կողի և կաթն, և զորթն 8
զոր հասոյց, և եդ առաջի նց, և կերան. և նա կայր ա
ռաջի նց ընդ ծառովս: * Եւ ասէ ցնա, ուր է սառա 9
կին քո: նա պատասխանի ետ և ասէ. ահաւանիկ ի խո-
րանի անդ է: * Եւ ասէ. դարձեալ եկից առ քեզ ի 10
Ժմիկ յայտմիկ ի սոյն աւուրս, և ունիցի որդի սառա կին
քո: և սարրա՛ ունին զնէր առ դրամ խորանին. քանզի
յետոյ նր կայր: * Եւ արբամ և սարրա ծերացեալք 11
էին և անցեալք զաւուրքք: և պակասեալ էր ի սառայէ
լինել ի կանանց օրինի: * Ծիծաղեցաւ սառա չ միտս՝ 12
և ասէ. որ ինչ ցայժմ ոչ եղև ինձ, արդ լինիցի. և
տէր իմ՝ ծերացեալէ: * Եւ ասէ արբամ. զի է 13
զի

ԳԼ. ԺԸ. (4) Ոմնս. Այլ առցի սակաւ մի ջուր, և :
(5) Այս. Եւ ասեն՝ այդպէս արա: (6) Ոմնս. Եւ արա
նկանակա: (9) Այս. Եւ ասեն ցնա. ուր է սարրա :

- դէ ծիծաղեցաւ սառա ընդ միտս իւր՝ և փսէ . Թէ աբ
 14 գարն ծնանիցնիմ . զի ծհա ես պառաւեանլեմ : * Մի
 Թէ ակարանայցէ՝ առ ՚ի յայ բան : ՚ի ժամանակի յայ
 15 ապի որդի : * Ժխտեաց սառա և ասէ , Թէ ոչ ծի
 ծաղեցայ . քանզի երկեան : և ասէ , ոչ այգպէս . այլ
 16 ծիծաղեցար : * Եւ յարուցեալ անտի արանցն հայե
 ցան ընդ երեսս սողոմացւոց և գոմորացւոց : և ար
 17 բաամ՝ երթար ընդ նն յուղարկէլ զնն : * Եւ տսե
 18 մէ զորինչ գործելոց եմ : * այլ արբաամ ընեղով լի
 նիցի յայգ մեծ և ՚ի բաղում . և օրհնեացին ՚ի նա ամ
 19 աղքէ երկրի : * քղէ գիտէի եթէ պատուիրեսցէ որդ
 ւոց իւրոց և ասն իւրոյ յետ իւր , պահէլ զձանա
 պարհսն , և առնէլ զարգարով Թի և զիրաւունս : և
 ածցէ ձր ամ ՚ի վերայ արբաամիւ զամենայն զոր խ
 անցաւ ընդ նմա :
 20 * Եւ ասէ ար . աղապակ սողոմացւոց և գոմորացւոց **ԻԱ**
 21 յաճախեաց , և մեղք նց մեծացան յորժ : * արդ իջեալ
 տեսից եթէ ըստ աղապակին նց որ յիսն հասանէ՝ վճա
 22 բիցեն . ապա Թէ ոչ զի գիտացից : * Եւ դարձեալ ան
 տի արանցն եկին ՚ի սողում : և արբաամ կայր առաջի
 23 ան : * Եւ մատուցեալ արբաամ ասէր . մի Թէ կորու
 ցանիցեն զարգարն ընդ ամպարաին , և լինիցի ար
 24 գարն իբրեւ զամպարիան : * Եթէ իցեն յիսուն ար
 գար ՚ի քաղաքի , կորուսանիցեն զնոսա . և ոչ ներեսցես
 25 ամ տեղեացն վն յիսուն արգարդն եթէ իցեն ՚ի նմա :
 26 Բաւ լիցի քեզ առնել զայն բան , սպանանել զար
 գարն ընդ ամպարաի , և լինիցի արգարն իբրեւ զամ
 պարիան : քաւ լիցի քեզ որ գատիս զամ երկիր , մի
 27 արացես զայն դատաստան : * Եւ ասէ ար , եթէ գտցի
 ՚ի սողում յիսուն արգար ՚ի քաղաքի անդ , Թողացու
 28 ցից նմ տեղեացն վասն նց : * Պատասխանի ետ ար
 բաամ և ասէ . այժմ սկսայ խօսել ընդ ան . բայց ես
 29 հոգ եմ և մոխիր : * Եթէ պակաս իցեն քան զյիսուն
 արգար հնգիւ չափ , կորուսանիցեն վն հնգիցն զամ
 քաղաքն : և ասէ՝ ոչ կորուսից՝ եթէ գտցի անդ քա
 29 ռասուն և հինգ : * Եւ յաւել ևս խօսել ընդ նմա՝ և
 ասէ . իսկ եթէ գտցի անդ քառասուն : և ասէ՝ ոչ կո
 30 րուսից վն քառասնիցն : * Եւ ասէ՝ մի Թէ իցէ՝ ինչ ար
 եթէ խօսիցիմ . իսկ եթէ գտցի անդ երեսուն : և ա
 սէ ,

(15) Ոմանս . Ոչ այգպէս է . այլ : (18) Ոմանս . Լինելով
 երկիցի յայգ : (21) Այս . Եւ արդ իջեալ տես : (23) Ո
 մանս . Զարգարն ընդ ամպարիտս :

Դ Ը

սէ, ոչ կորուսից՝ եթէ գացի անդ երեսուն : * Եւ ասէ . 31
որովհետեւ կապայ խօսեւ ընդ նո, թէ գացի անդ քառն .
և ասէ՝ ոչ կորուսից զի քսանիցն : * Եւ ասէ, մի թէ 32
իցէ՞ ինչ թր եթէ խօսեցայց ևս միւս անգամ : Եթէ
գացի անդ տասն և ասէ, ոչ կորուսից զի տասանցն .
* Եւ գնաց թր իբրեւ լռեաց ՚ի խօսելոյ անտի ընդ աբ . 33
րաամու . և արբամա՞դարձաւ ՚ի տեղի իւր :

. ԳԼԵ ԺԺԹ .

Եւ եկին երկու հրեշտակքն ՚ի սողոմ ընդ երեկս . 2
և զովտ նստեր առ գրանն սողոմնացւոցն : Իբրեւ
ետես զովտ՝ յարեաւ ընդ առաջ նց , և երկիր եկադ . 3
՚ի վր երեսաց իւրոց յերկիր՝ և ասէ . * ահաւասիկ 2
ես՝ տեարք, եկայք ՚ի սղւն Ժառայի ձերոյ, հանգերուք,
և լուացից գոտս ձեր, և կանխեալ ընդ առաւօտս երթի
ջիւղ զձանապարհ ձեր : Եւ ասէն, ոչ . այլ ՚ի քաղաքամիջի
աստ ագցուք : * և բռնադատեաց զնոսա յոյժ . և խոտո 3
րեցան առ նա, և մտին ՚ի տուն նր . և արար նց ընթրիս :
և բաղարջ եփեաց նց՝ և կերան : * Մինչ չէ՝ ՚ի քուն 4
մտեալէր նց, և արք քաղաքին սողոմնացւոց պատեցին
գտունն յերխտասարդաց մինչև ցծերս, ձմ ժողովուրդն
՚ի միասին : * և կոչէին արտաքս զզովտ, և ասէն ցնա . 5
մեր են արքն որ մտին առ քեզ գիշերի . անձ զնր առ մեզ
զի գիտասցուք զնս : * Եւ եւ առ նոսա զովտ՝ արտաքոյ 6
գրանն, և զգուռն ձգեաց զկնի իւր : * և ասէ ցնս . քաւ 7
լիցի ձեզ եղբարք, մի գործէք դայդ չարիս : * են իմ 8
երկու գասերք որ զայր ոչ գիտեն, հանից զնս առ ձեզ,
և արարէք ընդ նոսա ուղ հաճոյ իցէ ձեզ, բայց միայն
արանցդ այգոցիկ մի ինչ մեղ առնիցէք . որովհետեւ 9
մտին ընդ յարկաւ գերանաց իմոց : * Եւ ասէն, ՚ի
բաց կայ . մտեր բնակել պանդխտութիւն . մի թէ և գա
տաստան ևս գատեւ : այժմ՝ և զքեզ ևս չարչարեսցէք
առաւել քան զնս : և բռնադատեցին զայրն զզովտ յոյժ,
և մերձ էին զգուռն խորտակել : * Եւ ձգեալ արանցն 10
զձեռս իւրեանց կորեցին յինքեանս զզովտ ՚ի տուն
անդր, և զգուռն տանն փակեցին : * և զարան որ առ 11
գուռն տանն կային հարին կուրուծի ՚ի փոքուէ մին
չև ցմեծն . և լքան ինդրեւ զգուռն : * Եւ ասէն արքն 12
ցղովտ .

(32) Այս . Եթէ գտանիցի անդ տասն :
ԳԼԵ ԺԺԹ . (2) Ոման . Ահաւասիկ ես . . ընդ առաւօտն
երթի : (5) Այս . Եւ ասէին ցնա : (8) Ոման : Մի ինչ
մեղա առնիցէք : (9) Այս . Զգուռն խորտակել : (12) Ո
ման . Ե ոք բռնադատեց ինքսայ : (12) Ոման . Աւագ որ բռնիցէ :

- ցողովա . է՞ր որ քո աստ փեսայ կամ որդիք կամ գետերը ,
կամ այլ ո՞ր քո՞ իջէ՞ր ի քաղաքի աստ . հան զնոսա՞ր ի տե՛
- 13 զորէ յայսմանէ : * զի կործանելոց եմք զքաղաքս զայս .
զի բարձրացաւ աղաղակ արցա առաջի ան , և անա-
- 14 քեաց զմեզ ան սատակէլ զսա : * Եւ զովա և խօսե-
ցաւ ընդ փեսայս իւր որ առնուոց էին զգետերս ն՞ր .
և ասէ , արի՞ք՝ ելէ՞ք ի տեղւորէ աստի յայսմանէ , զի
սատակէ՛ ան զքաղաքս : և թուէր ծաղր առնել յաւ-
- 15 փեսայից իւրոց : * Եւ իբրեւ եղև առաւօտ , փութա-
ցուցանէին հրեշտակքն զղովա՝ և ասէին . արի՛ առ ըզ-
կին քո և զերկուս գետերս քո զոր առնիս , և ել աս-
տի , զի մի և դու կորնմիցիս ընդ անօրէնութիւն քաղա-
- 16 քիդ : * Եւ նոքա խոսովեցան : և կալան հրեշտակքն
զձեռանէ ն՞ր , և զձեռանէ կնոջ ն՞ր , և զձեռանէ եր-
կուց գետերաց ն՞ր . զի խնայեաց ան ի նա՝ և հանին
- 17 զնա , և եդին արտաքոյ քաղաքին : * Եւ եղև իբրեւ հա-
նին զնոսա արտաքս , ասեն՝ տալերցո՞ զանձն քո , մի
գառնայցես յետս , և մի կայցես յեմ՝ կողմանս աշխար-
հիդ . զերծի՞ր ի լեառն , գուցէ՛ ընդ նն ըմբռնիցիս :
- 18 * Եւ ասէ զովա ցնն . աղաքմ տէր , * որովհետեւ ե-
19 դիտ ծառայ քո աղորմութի առաջի քո , և մեծ արարեր
զարգարուհ քո , զոր առնես յիս ապրել անձին իմոյ .
և արդես ոչ կարեմ զերծանել ի լեառն , գուցէ՛ հա-
- 20 սանիցեն ինձ չարիքն , և մեռանիցիմ : * ահա քաղաքս
այս մերձ է անկանել ի նա , որ է փոքրիկ , անդ ապ-
- 21 րեցայց , և չէ՛ փոքր , և կեցցէ անձն իմ մօ քո : * Եւ
ասէ ցնն՝ ահաւասիկ արարի մեծարանա երեսաց քոց .
և ի բանիդ յայգմիկ չկործանել զքաղաքն մօ որոյ խօ-
- 22 սեցար : * Եւ արդ՝ փութա՞ զերծանել ի նա . զի ոչ
կարեմ առնել իրս ինչ մինչև անկանիցիս անգր . մօ
այնորիկ կոգեաց զանուն քաղաքին այնորիկ սեգովոր :
- 23 * Արեգակն ծագեաց յերկիր , և զովա եմուտ ի սե-
- 24 գովոյ : * և ան տեղաց ի սողոմ՝ և ի գօմոր ծըծումբ և
25 հուր ի ձեռ յերկնից . * և կործանեաց զքաղաքսն զայլ
նոսիկ , և զեմ՝ կողմանսն , և զեմ՝ բնակիչս քաղաքացն ,
- 26 և զեմ՝ բոյս երկրին : * և դարձաւ կինն զովտայ յետս , և
27 եղև արձան ազի : * Եւ կանխեալ աբրաամ ընդ առա-
- 28 ռօան ի տեղին ուր կայր առաջի ան . * և հայեցաւ յե-
րեսս սողոմացւոց և գոմորացւոց , և յեմ երեսս երկ-
րի գաւառին . և ետես և ահա ելանէր քոց երկրին
երբև .

(13) Ռհն . Զի կորուսանելոց եմք մեք զքաղաքս :
(15) Արդ . Ընդ անօրէնութիւն քա՞ : (18) Ռհն . Աղա-
քմ տեաղք իմ : (19) Ռհն . Գուցէ՛ հասանիցէ ինձ չա-
րիք : (24) Ռհն . Եւ ան տեղաց ի սողոմ :

իբրեւ մարդիկ հնոցի : * Եւ եղև 'ի սատաղել տն զեմ' 29
 զքաղաքսն զայնոսիկ շուրջ զքնակուծքն, յիշեաց թծ
 դարբնամ, և եհան արձակեաց զգովտ 'ի միջոյ կոր
 ծանմանն, 'ի կործանել տն զքաղաքսն յորս բնակեալ
 էր 'ի նոսա զովտ : * Եւ ել զովտ 'ի սեգովայ, և նըս 30
 տէր 'ի լերինն, և երկողքին գագերքնր ընդ նմա . քան
 զի երկեալ բնակել 'ի սեգով . և բնակեաց յայրի անդ,
 ինքն և երկողքին գագերքնր ընդ նմա : * Եւ ասէ ե 31
 լէցն ցերցերն . հայր մեր ծերացեալ է, և չիք դը
 յերկրի որ մտանիցէ առ մեզ, ուն օրէն է թմերկրի :
 * եկ արբուսցուք հօր մերում գինի, և ննջեսցուք 32
 ընդ նմա, և յարուսցուք 'ի հօրէ մերմէ զաւակ : * Եւ 33
 արբուցին հօրն իւրեանց գինի 'ի գիշերին յայնմիկ . և
 եմուտ երէցն ննջեաց ընդ հօրն իւրում զգիշերն զայն .
 և ոչ գիտէր 'ի ննջելն նր և 'ի յառնել : * Եւ եղև 'ի 34
 վաղել անդր, և ասէ երէցն ցերստերն . ահա ննջցի
 ես երեկ ընդ հօր իմում, արբուսցուք նմա գինի և 'ի
 գիշերիս յայնմիկ . և մուտ ննջեալ ընդ նմա . և յարուս
 ցուք զաւակ 'ի հօրէ մերմէ : * Եւ արբուցին և յայնմ 35
 գիշերի գինի հօրն իւրեանց . և եմուտ կրտսերն և նըն
 ջեաց ընդ հօրն իւրում . և ոչ գիտէր 'ի ննջելն նր և
 'ի յառնել : * Եւ յաջան երկողքին գագերքն զովտայ 'ի 36
 հօրէն իւրեանց : * Եւ ծնաւ երէցն որդի, և կոչեաց 37
 զանուն նորա մովթ . ասէ, 'ի հօրէ իմմէ . նա է հայր
 մովթացւոց մինչև ցայսօր ժամանակի : * Ծնաւ և 38
 կրցերն որդի' և 'կոչեաց զանուն նորա ամման . ասէ,
 որդի աղգի իմոյ . նա է հայր ամմնացւոց մինչև ցայս
 օր ժամանակի :

ԳԼ Ի .

ԻՅ Եւ չուեաց անտի աբրաամ յերկիրն հարաւոյ, և 1
 բնակեցաւ ընդ կադէս և ընդ սուր . և պանդել
 տեցաւ 'ի գերարայ : * և ասաց աբրաամ զմ սառային 2
 կնոջ իւրոյ թէ քոյր իմ է : և առաքեաց աբիմեէլք
 արքայ գերեարացւոց, և առ զսարրա : * Եւ եկն թծ 3
 առ աբիմեէլք 'ի տեսլեան * գիշերոյ, և ասէ . ահա
 մեռանիս զմ կնոջդ զոր առեր, զի կին՝ առնակին է :
 * Բայց

(29) Աստ . Զքղքսն շուրջ զքնա՝ : (31) Անուն՝ կրտսեր,
 արքայոյ սովորականին՝ յօրինակի մերում տրէտ տրէտ գրեալ եր'
 կրցեր, ըստորում եւ մեծագոյն համայն իւրաքանչիւր փղեաց :
 (32) Աստ . Եկ և արբուսցուք : (38) Ոման . Զանուն
 նր ամմն :

ԳԼ Ե . (2) Աստ . կնոջն իւրոյ . . . արքայ գերարացւոց :

- 4 * Բայց արխմէլէք ոչ մերձեցաւ 'ի նա : և ասէ՛ Թր ,
 5 զաղդ մի զանգէ՛տ և զարգար՝ կորուսանիցէս : * ոչ ա-
 պաքէն նա՛ ասաց ցիս քոյր իմ' է , և սա՛ ասաց ցիս եղ-
 բայր իմ' է , և ես սրբութի՛ք սրտի՛ և արգարութի՛ք ձե-
 6 ռաց արարի զայս : * Եւ ասէ ցնա թծ՝ 'ի տեսլեանն .
 ես գիտացի զի սրբութի՛ք սրտի արարեր գու զայդ ,
 և խնայեցի ես 'ի քեզ չմեղանել քեզ յիս . վն այնորիկ
 7 ոչ ետու թոյլ քեզ մերձենալ 'ի գա : * Բայց արձակեմ
 զկինդ յայր իւր . զի այր մարդարեւ է , և արասցէ ա-
 ղօթս վն քո և կեցցես : ապաթէ ոչ տացես , գիտեա՛ զի
 8 մեռանիս գու և թմ՝ որ ինչ քո է : * Եւ կանխեաց արի-
 մէլէք քո սուսաւոն՝ և կոչեաց զԹմ՝ զժառայս իւր , և խօ-
 տեցաւ զԹմ՝ բանս զայսոսիկ յականջս նց : և զահի՛ հա-
 9 րան թմ՝ մարդիկն յոյժ : * Եւ կոչեաց արխմէլէք զառ-
 բաամ , և ասէ ցնա . զի՛նչ գործեցեր գու զայդ ընդ մեզ .
 միթէ մեղաք ինչ քեզ զի ամեր 'ի վր իմ' և 'ի վր թագա-
 ւորուի իմոց մեղս մեծամեծս . գործ զոր ոչ ոք գործէ՛
 10 գործեցեր ընդիս : * և ասէ արխմէլէք ցարբաամ . զի՛նչ
 11 տեսեալ արարեր զբանդ զայդ : * Եւ ասէ արբաամ .
 զի ասացի՛ թէ գուցէ ոչ գուցէ թմաշառուի 'ի տեղ
 12 աջս յայտիկ . և զիս սպանանիցեն վն կնոջդ իմոյ :
 13 * Բայց արգարե՛ քոյր իմ' է 'ի հօրէ և ոչ 'ի մօրէ : և
 14 եղև ինձ կին : * Եւ եղև յորժամ եհան զիս թծ՝ 'ի տա-
 նէ հօր իմոյ , և ես ասացի ցգա . զայս արգարուի ա-
 րասցես ընդիս . յիմ՝ տեղիս ուր և երթիցուք , ասա-
 14 ջիւր զինէն թէ եղբայր իմ' է : * Եւ առ արխմէլէք հա-
 զար սատեր , և արջառ . և ոչխար , ծառայս և ազախ
 նայս , և ես արբաամու . և ես ցնա զսառա զկին իւր :
 15 * և ասէ արխմէլէք ցարբաամ , ահաւասիկ երկիրդ
 16 առաջի քո , ուր հաճոյ իցէ քեզ բնակեաց : * Եւ ցա-
 ռա ասէ . ահա ետու հազար սատեր եղբօր քում , այն
 եղբիք քեզ 'ի պատիւ երեսաց քոց , և թմ՝ կանանց որ
 17 ընդ քեզ են . և զԹմ՝ արգար խօսեցիս : * Եւ եկաց յա-
 ղօթս արբաամ առ թծ . և բժշկեաց զարխմէլէք և ըզ-
 18 կին նր , և զաղախնայս նր , և ծնանէին : * զի փափե-
 լով փափեաց Թր արտաքուստ զԹմ՝ արգանդ . 'ի տան ա-
 րխմէլէքայ վն սառայի կնոջ արբաամու :

ԳԼ.

(6) Ոմանք . Այլ ետու թոյլ մերձենալ : (7) Ոմանք . Ապա
 թէ ոչ տայցես . . և թմ՝ ինչ որ քո է : (13) Ոմանք . Զայդ
 արգարութի : (15) Ոմանք . Ահաւասիկ երկիրդ իմ
 առա՛ : (16) Այս . Արգար խօսեցիս : (17) Յօրեանի .
 Եւ եկեաց յաղօթս :

ԳԼ. ԻԱ.

ԻԳ. Եւ ար յայցել սառայի որպէս և ասաց. և արար 1
 ար սառայի՝ ուն և խօսեցաւ : * Եւ յեղեաց և ծը 2
 նաւ սառա արբաամու որդի ծերութե. ըստ ժամա
 նակին որպէս և խօսեցաւ ընդ նմա Իծ : * Եւ կողեաց 3
 արբաամ զանուծ որդւոյ իւրոյ զոր ծնաւ նմա սառա
 իսահակ : * Եւ թլիխտեաց արբաամ զիսահակ զորդի 4
 իւր յաւուր ութերորդի, որպէս և պատուիրեաց նմա
 ար Իծ : * Եւ արբաամ հարեւրամեան էր յորժամ Ե 5
 ղև նմա իսահակ որդի իւր : * Եւ ասէ սառա ծաղր
 արար զիս Իծ. զի որ և լսիցէ՝ ուրախ լինիցի ընդիս :
 * Եւ ասէ. « Ի՞նչ պատմեցէ արբաամ Եթէ սնուցա 7
 նիցէ մանուկ՝ սառա. զի ծնայ որդի՝ ի ծերութե և
 մուծ : * Եւ Իծեաց մանուկն, և հատուցաւ ի ասե 8
 նէ. և արար արբաամ ուրախութի մեծ յաւուր յորում
 հատուցաւ ի ստեանէ իսահակ որդի իւր :

ԻԴ. * Եւ տեսեալ սառայի զորդին ազարայեգիպտացւոյ՝ 9
 որ եղև արբաամու, զի խաղայր ընդ իսահակայ որդւոյ
 իւրում, և ասէ ցարբամ : * Ի բաց հան զաղախինդ 10
 և զորդի դուրա. զի մի ժառանգեացէ որդի աղախինդ
 ընդ որդւոյ իմում իսահակայ : * Եւ խիտ թուեցաւ 11
 բանն առաջի արբաամու զասն որդւոյ նորա : * Եւ ա 12
 սէ Իծ ցարբամ. մի ինչ խիտ թուեցի առաջի քո
 զի մանկանն և զի աղախինոյն : զիմ զոր զինչ ասիցէ
 քեզ սառա՝ լուր ձայնի նր. զիսահակաւ կողեացի քեզ
 զաւակ : * Բայց զորդի աղախինոյդ արարից յաղգ մեծ, 13
 զի սերմն քո է : * Յարեաւ արբամ ընդ առաւգոն՝ 14
 և տա հաց և տիկ ջրոյ և ետ ցաղար, և եդ յուս նր
 զմանուկն, և արձակեաց զնա : և երթեալ մուրեաւ
 շրջէր յանապատի անդ առ ջրհորով երգման : * Եւ 15
 նուազեաց ջուր ի տիկ անտի. և ընկէ զմանուկն ի
 ներքոյ միոյ եղևին ծառոյ : * Եւ երթեալ նստաւ յան 16
 դիման նր՝ ի բացեայ իբրև զտաւանաւ. զի ասէր Թէ
 ոչ տեսից՝ զմահ որդւոյն իմոյ. և նստէր յանդիման նր :
 ձայն բարձեալ մանկանն լայր : * Եւ լուսն Իծ ձայնի 17
 ման.

ԳԼ. ԻԲ. (2) Ոման. Եւ յղացաւ ծնաւ սար : (6) Ոման. Ծաղր արարեր զիս Իծ. ուրախ լիցի լիս : (7) Ոման. Եթէ սնուցանէ մա : (8) Ոման. ի ստեանէ իսահակ որդի նր : (13) Ոման. Բայց և զորդի աղախինոյն : (14) Ոման. Եւ ետ յուս նր զմա : (16) Ոման. Երթեալ նստէր յան գիման նր ի բացե : (17) Ոման. ի լուսն. Եւ կողեաց հրեշտակ զաղար :

- մանկանն 'ի տեղւոյնն ուր էր : և կոչեաց ձեզ զպար
յերկնից՝ և ասէ ցնա . զի նշ է այդ ապար , մի երկն
չի . զի լուսն ձեզ ձայնի որդւոյ քո , և զօրացն զնա ձե
18 աւր է : * արի սա զմեռակն քո , և զօրացն զնա ձե
19 աւմբ : զի յաղգ մեծ արարից ցնա : * Եւ երաց ձե
զաւ նի , և ետես ջրհոր ջրոյ կենդանւոյ . և չողաւ ե
լից զտիկն ջրով և արբոյց մանկանն : Եւ էր ձեզ ընդ
20 մանկանն . * և ածեաց , և եղև արեգնաւոր : * և բնա
21 կէր յանապատին փառանու : և սա նմա մայր նի կին
յերկրէն եգիպտացւոց :
- 22 * Եւ եղև 'ի Ժամանակին յայնմիկ խօսեցաւ արիմելէք , ԻԵ
և որոպաթ տաճարապետ նի , և փիլաւղ սպարապետ
զօրաց նի , և պսեն ցաբրաամ . ձեզ ընդ քեզ է յմեծ
23 զինչ և գործես : * Արդ՝ երգուիք ինձ յմեծ զմեզան
չել ինձ , և մի զպաւկի իմուժ , և անուան իմոյ . այլ
բաւ ճորտարուեն զոր արարի ընդ քեզ՝ արասցես ընդ
24 իս , և երկրիս յորում բնակեալ ես 'ի սմա : * և ասէ աբ
25 բաամ . Ես երգեաւմ : * Եւ յանգիմանեաց արբաամ զա
րիմելէք՝ զմ ջրհորոյն ջրոց զորս հանին Ծառայքն արի
26 մելէքայ : * Եւ ասէ ցնա արիմելէք . մչ գիտացի մ ա
րար զայն իրս , և գու ոչ պատմեցեր ինձ , և իմ ոչ էր
27 լուեալ բայց այսօր : * Եւ սա արբաամ արջաւս և ոչ
խարս՝ և ետ արիմելէքայ . և եգին երկղքին ուխտ ընդ
28 միմեանս . * և կացոյց արբաամ եւ թն որով ոչխարաց
29 միայն : * Եւ քսէ արիմելէք ցաբրաամ , զինչ են այս
30 եւ թն որովք ոչխարաց զորս կացուցեր միայն : * Եւ ա
սէ՝ զայդ եւ թն որոյս առցես յինէն , զի եղիցի ինձ 'ի
31 վկայութի , թէ ես փորեցի զջրհորդ զայդ : * զմ արե
րիկ անուանեաց զանուն տեղւոյն այնորիկ ջրհոր երգ
32 ման . * զի անդ երգուան երկղքին միմեանց , և անդ ե
գին ուխտ առ ջրհորին երգման : Զարեաւ արիմելէք
և որոպաթ տաճարապետ նի , և փիլաւղ սպարապետ
զօրաց նի . և զարձան անդրէն յերկիրն փղշտացւոց :
33 * Եւ անկեաց արբաամ տունկ առ ջրհորոյն երգման .
34 և կարգաց անդ զանուն նոն , ձեզ յաւիտենական : * Եւ
աւանգիտեցաւ արբաամ յերկրին փղշտացւոց աւուրս
բազումս :

ԳԼԺ

(22) Ոման . Եւ խօսեցաւ արիմելէք . և ասէ ցաբրաամ :
(23) Ոման . Արդ երգուիք գու ինձ : (23) 'ի լուսն' .
Եւ մի անուան իմոյ . կապայն ոմանց 'ի Բաբ' : (25) Ոման .
Այլ ջրհորոյն ջրոց զորս : (31) Ոման . Զանուն տեղւոյն
այնորիկ ջրհոր բերսարէն : (34) Ոման . Զանուն նոն այ
յաւիտենական :

ԷԶ Եղև յետ բանիցս այսոցիկ, փորձեաց Թժ զար 1
 բաամ՝ և ասէ ցնա. արբաամ՝ արբաամ. և նա 2
 տսէ անասիկ եմ: * Եւ ասէ ցնա. ան գուգորգիդք 3
 սիրելի զոր սիրեցեր զիսահակ, և գնա գու յերկիր
 բարձր, և հանցես զքա անդ յողակէզ 'ի վր միոյ լե-
 րանց յորոց ասացցից քեզ: * Եւ յարեաւ արբաամ ընդ 4
 առաւօտն, համեռեաց զէշ իւր. և առ ընդ իւր եր-
 կուս ծառայս. և զիսահակ զորգի իւր. և պարտուեաց
 փայտ յողակէզ՝ և յարեաւ գնաց. և եկն 'ի տեղին զոր 5
 ասաց նմա Թժ: * Եւ յառուրն երրորդի համբարձ ար-
 բաամ զաշս իւր * և ետես գտեղին 'ի հեռաստանէ: 6
 * Եւ ասէ արբաամ ցպատանիս իւր. նստարուք դուք
 այդր հանդերձ իշովք. և ես և պատանեակդ երթի-
 ցուք մինչև ցանդր, և երկիր պագցուք և դարձցուք 7
 առ ձեզ: * Եւ առ արբաամ զփայտ ողակիցին, և եդ
 'ի վր իսահակայ որդւոյ իւրոյ. և առ 'ի ձեռն զսուրն և 8
 զհուրն. և գնացին երկոքեան 'ի միասին: * Եւ ա-
 սէ իսահակ ցարբաամ հայր իւր, հայր. և նա ասէ,
 զի է որդեակ: և նա ասէ, ահա հուր՝ և ահա փայտ. 9
 ուր է ոչխար յողակէզ: * Եւ նա ասէ. Թժ տեսցէ իւր
 ոչխար յողակէզ որդեակ: գնացին երկոքեան 'ի միա-
 սին, * և եկին 'ի տեղին զոր ասաց նմա Թժ: Անդ չի 10
 նեաց ուղան արբաամ. և եդ 'ի վերայ զփայտն: և կա-
 պեաց զիսահակ զորգի իւր, և եդ գնա 'ի սեղան 'ի վր
 փայտին: * Եւ ձգեաց արբաամ զձեռն առնուլ զսուրն 11
 և զհնուլ զորգին իւր: * Եւ կոչեաց զնա հրեշտակ Թժ 12
 յերկնից՝ և ասէ. արբաամ՝ արբաամ: և նա ասէ ցը-
 նա. անասիկ եմ: * և ասէ, մի մտեր զձեռն քո 'ի պա-
 տանեակդ, և մի ինչ առներ դմա. զի այժմ գիտացի 13
 Թժ երկիւկած ես գու յմոյ, և ոչ խնայեցեր յորդիդ-
 քս սիրելի վն իմ: * Համբարձ արբաամ զաշս իւր և
 ետես, և ահա խոյ մի կախեալ կայր զծառոյն սարե-
 կայ զեղբերաց: և գնաց արբաամ առ զխոյն, և եհան 14
 զնա յողակէզ փոխանակ իսահակայ որդւոյ իւրոյ:
 * Եւ կոչեաց արբաամ զանուռն տեղւոյն այնորիկ Թժ 15
 ետես. զի ասիցեն ցայսօր 'ի լերինս յայնմիկ Թժ երեւե-
 ցաւ: * Եւ կոչեաց հրեշտակ Թժ զարբաամ երկիցո ան 16
 դամ յերկնից՝ և ասէ: * Յանձն իմ երդուայ՝ ասէ Թժ,

փո

ԳԼ. ԻԲ. (6) Ոման. 'ի ձեռն զհուրն և զսուրն: (7) Ոման. Զարբաամ ցհայր իւր: (9) Այս. 'ի սեղանն 'ի վերայ փայտին: (14) Ոման. 'ի լերինս յայնմիկ Թժ:

- ժողովանակ զի արարեմք զառ զքանդալսդ, և ոչ խնայեմք 17 ցեր յորդիգ քո տերեւի վնիմք : * այսօրհնելով օրհնեցից զքեզ, և բազմացուցանելով բազմացուցից զառապի քո ոմ զաստեղս երկնից բազմութիւն . և ոմ զաւազառ ափն ծնովու . և ժառանգեցից զաւակ քո զքաղաքս 18 հակառակորդաց իւրոց : * և օրհնեցին 'ի զաւակի քում ամապքք երկրի . փոխանակ զի լուար ձայնի 19 մում : * Վարձան աբրաամ առ պատանխն իւր, և յարուցեալ զնոցին 'ի միասին 'ի ջրհորն երգման . և բնակեցաւ աբրաամ առ ջրհորն երգման :
- 20 * Եւ եղև յեա բանիցս այսոցիկ, պատմեցաւ աբրաամ ի Եւս, Թէ ահա ծնաւ մեզքս և նա որդիս նաբոլայ 21 եղբոր քում : * զովք զանգրանիկն նր, և զքաւ զեզ 22 բայր նր, և զկամուէլ հայր տառուց, * և զքաղաք, և զտաւ, և զփաղգաս, և զյեազափ, և զբաթուէլ . 23 * և բաթուէլ ծնաւ զուրեկա : Ժամ սքա որդիք՝ զորս 24 ծնաւ մեզքս նաբոլայ եղբոր աբրաամու : * Եւ հարձն նորին որոյ անուն էր ունա, ծնաւ և նա զտարեկ, և զգաամ, և զտոբոն, և զմովքս :

ԳԼ ԻԳ .

- 1 Եւ եղեն կեանք սառայի հարիւր և քսան և եւթն իւ 2 ամ : * և մեռաւ սառա 'ի քաղաքի արբոկս 'ի ձորն, այն ինքն է քերթոն յերկրին քանոնացուց : և եկն ազ 3 րոամ կոծել զսառա և սոգ առնուլ : * Եւ յարեաւ աբրաամ 'ի մեռելոցն իւրմէ, և խօսեցաւ ընդ որդիսն 4 քեանայ՝ և ասէ : * Պանգոռխա և նժդեհ եմ ես 'ի միջի մերում . արդ՝ ասեք ինձ ստացուած գերեզմանի 5 ընդ մեզ և Թաղեցից զմեռեալս քմ : * Պատարխանի 6 ետուն որդիքն քեռայ աբրաամու՝ և ոսեն . * ունկն գեր մեզ աէր, Թաղաւոր յայ ես 'ի միջի մերում, յըն 7 տիւր շիրմաց մերոց Թաղեա զմեռեալսն . զի սէ զք 'ի մէնջ արգելու 'ի քէն զշիրմն : * Յարեաւ աբրաամ երկիր 8 եպագ ժողովրդեան երկրին որդւոցն քեռայ : * և խօսեցաւ ընդ նոսա աբրաամ՝ և ասէ : եթէ յօժար իցեք 'ի մահ

- (17) Ո՞նե . Իբրեւ զաստեղս երկ' . . և Իբրեւ զաւազ :
 (19) Ո՞նե . Եւ բնակեաց աբրաամ առ ջրհորն երգ' :
 (22) Ո՞նե . Եւ զքաղաք և զասաւ : (24) Այս . Ուրոյ էր անուն ուրեմայ :
 ԳԼ ԻԳ . (3) Ո՞նե . 'ի մեռելոյ անտի իւրմէ : (6) Այս . Թաղեա զմեռեալք քո : (6) Յօբնային ձիւեր . Զի ոչ ոք 'ի միջ արգէն : (7) Ո՞նե . Եւ երկիր եպագ ժա' : (8) Յօբնային ձիւեր . Վս ին ընդ եփրոնի :

'ի մեծի անբուժ թաղեր զվեռեալք իմ յերեսաց իմոց,
 հունկն գիշ ինձ, և խօսեցարսուք զն իմ ընդ եփրոնի
 որդւոց տահառայ, * և տացէ ինձ զայրն կրկին, որ է 9
 'ի վիշնակի ագարակի իւրոյ, արծաթոյ՝ որչափ և ար
 փան իցէ. տացէ զնա ինձ 'ի միջի ձերու՝ 'ի ստացուած
 բնակաց: * և եփրոն նստէր 'ի միջ որդւոցն քեռայ: 10
 Պատասխանի եւս եփրոն քեռայի արբաամու՝ և ասէ,
 ըսէ 'ի բու որդւոցն քեռայ, և ամենեցուն որ մտանէին
 ընդ գուռն քաղաքի նր: * և ասէ. յիս գարձ տէր. և 11
 ունկն դիր ինձ. զագարակն ետու քեզ, և զայրն որ
 'ի նմա տաց քեզ առաջի ձմ քաղաքակցաց իմոց ետու
 քեզ թաղել զվեռեալն քո: * Եւ երկիրեալագ արբաամ 12
 առաջի ձմ ժողովրդեան երկրին. * և խօսեցաւ ընդ 13
 եփրոնի յականջս ժողովրդեան երկրին, և ասէ. որով
 հետե անասցեր ինձ, ունկն դիր ինձ. տաց քեզ ար
 ծաթ ընդ ագարակին, ուր յինէն և թաղեցից անդ
 զվեռեալս: * Պատասխանի եւս եփրոն արբաամու՝ և 14
 ասէ ցնա. * ոչ տէր իմ. լուայ թէ գետինն չորեքհաւ 15
 բեււր սատեր արծաթոյ է, ընդ իս և ընդ քեզ զինչ է
 այն. բայց գու թաղեալ զվեռեալն քո: * Եւ իբրեւ լուաւ 16
 արբաամ յեփրոնէ, կռեաց զարծաթն եփրոնի, զոր
 խօսեցաւ յականջս որդւոցն քեռայ, չորեքհարիւր սա
 տեր արծաթոյ ընտրոյ վաճառականաց: * Եւ հաստաւ 17
 տեցաւ ագարակն եփրոնի, որ է առ կրկնով այրին
 յանդիման մամբրէի, ագարակն և այրն որ է 'ի նմա
 և ձմ ծառատունկ որ է յագարակի անդ, շուրջ յոմ
 աահմանս նր, * 'ի ստացուածս արբաամու առաջի որդւ 18
 ոցն քեռայ, և որ մասնէին ընդ գուռն քաղաքի նր:
 * Եւ յետ այնորիկ թաղաց արբաամ զսառազկին իւր 19
 'ի կրկնումն այրի ագարակին, որ է յանդիման մամբ
 րէի. այն է քերթոն յերկրին քանանացւոց: * և հաս 20
 տատեցաւ ագարակն և այրն որ է 'ի նմա՝ արբաամու,
 'ի ստացուածս չորմաց յորդւոցն քեռայ:

ԳԼ ԻԴ.

Եւ արբաամ ծերացեալ էր և անցեալ զաւուրբք. 1
 և ար օրհնեաց զարբաամ ամենայնիւ:
 Իծ * Եւ ասէ արբաամ ցծառայն իւր ցերեց տան իւրոյ, 2
 ցիւ

(11) Աստ. Թաղեալ զվեռեալն քո: (15) Ոմն. * Չոր
 քեքհարիւր սատերի ար: (16) Ոմն. * Կռեաց արբաամ
 զարծաթն: (17) Աստ. Որ էր յագարակի անդ:
 Գլ. ԷԳ. (1) Աստ. Եւ ծերացեալ և անց: (2) Ոմն. *
 Ընդ երանգք իւրովք:

- ցիւնան թմ ընդց նր : գիր զձեռն քո չ երանօք խնովք :
- 3 * և երգմեցուցից զքեզ 'ի ան, յանձ երկնից , և յանձ երկրի , զի մի առցես կին սրգալոյ իմում խաահակայ 'ի գառն :
- 4 Բայ քանանացալոյ յորոց միջի ևս բնակեմ : * այլ յերկիրն իմ ուստի երեալեմ երթիցես , և 'ի տուն իմ . և
- 5 առցես դու անախի կին որդւոյ իմում խաահակայ : * Ասեցնա ծառայն . գուցէ 'կինն ոչ կամիցի գալ ընդիս յերկիրս յայս , գարծուցանելով գարծուցից զորդեքոյ յերկիրն ուստի ելեր : * Եւ ասէ արքամ . զգոյշ լեր , մի
- 7 գարծուցանիցես զորդի իմ անդր : * Տբ անձ երկնից , և անձ երկրի , որ ան զիս 'ի տանէ հօր իմոյ , և յերկրէն ուստի ծնեալ էի , որ խառնեցան ընդ իս ' և երգուաինձ և ասէ . զուակի ջուամ ասց զերկիրդ զայդ . նա առաքեսցէ զհրեշտակ իւր առաջի քո . և առցես ան
- 8 ախի կին որդւոյ իմում խաահակայ : * Ապաթե ոչ կոմիցի կինն գալ ընդ քեզ յերկիրս յայս , քառաւ լիջիկդ դու յերգմանէդ . յայգմանէ : Բայց միայն զորդեակդ
- 9 իմ մի գարծուցանիցես անդր : * Եւ եդ ծառայն արքամու զձեռն իւր ընդ երանօք տեսան իւրոյ ' և եր
- 10 գուաւ նմա զն բանիս այսարիկ : * Եւ ան ծառայն տասն ուգոյ յուգուոյ տեսան իւրոյ ' և դնաց : և յանձ գարուծեց անառն իւրոյ ընդ իւր : և յարեա զնաց
- 11 'ի միջադեռս 'ի քաղաքն նախօքայ : * և նաուոյ զուգտնս արապոյ քաղաքին առ ջրհորոյ ջրոցն չ երեկա յորժամ
- 12 ջրուորն ելաներ : Եւ ասէ . * անձ անառն իմոյ արքամու ' յարդեա առաջի իմ այսօր . և արա որդմու
- 13 թի ընդ անառն իմում արքաման : * Աւասիկես կամ 'ի լք ապեր ջրոյս , և գտեքք բնակեաց քաղաքիս և
- 14 լանն հանել ջուր : * և եղիցի կոյս մի որում ես առաջից , թէ խանարհեցս զսափարդ քո զի արբից , և ապէ ցիս ' արբ , և ուղտուցք քոց ևս արբուցից մինչև գաղարեացին յմայելոյ , քայն պատրաստեցեր ծառային ջուամ խաահակայ . և այնու գիտացից թէ արարեր ա
- 15 զորմութե տեսան իմում արքաման : * Եւ եղև մինչև կատարեալ էր նր զնստն 'ի մաի իւրում , և անառն երեկա եկն ել , որ ծնեալն էր բաթուելի որդւոյ մեղքեայ կնոջ նաքոփայ եղբոր արքաման . և ունէր սու
- 16 փոր յաւ իւր : * և եր կոյսն գեղեցիկ երեւօք յոյժ : կոյս ' զոր

(3) Ոման . 'ի գտերայ աստի քանանաց . յորոց միջի ես բնակեալ եմ : (9) Ոման . Ընդ երանօք արքամու տեսան : (11) Յօրիաիկ . Յորժամ ջրուորն ելաներ : (14) Այդ . Եւ ասացէ ցիս արբ . . մինչև գաղարեացն : (16) Ոման . Կոյս ' որ զայր ոչ գիտէ : (16) Յօրիաիկ ' զի . Եւ ելից զսափորն իւր և ել :

զոր այր ոչ գիտէր : Էջ յաղբերն , և ելից զսափորն իւր
 և ել : * Ընթացաւ Թառայն ընդ առաջ նր՝ և ասէ . ար 17
 բո ինձ սակաւ մի ջուր 'ի սափորոյ այտի : * Եւ նա 18
 ասէ . արբ տէր : և փռլծացաւ ինչոյ զսափորն 'ի վր
 բաղկաց իւրոց . և արբոյց նմա՝ * մինչև դադարեաց 19
 յրմակելոյ : և ասէ՝ և ուղտուց քոց հանից ջուր մինչև
 տանկեքեան արբցեն : * Եւ փռլծացաւ Թափեաց զսա 20
 փորն յաւաղանն , և ընթացաւ դարձեալ 'ի ըրհօրն հա
 նել . և եհան ջուր ամ սւղտուց նր : * Եւ այրն միտ 21
 գնէր նմա , և լուռ կայր 'ի միտ առնուլ . եթէ աջ
 ղեաց ար զճանապարհ նր՝ և թէ ոչ : * Եւ եղև իբրև 22
 դադարեցին ամ ուղաքն յրմակելոյ , և առ այրն գինգս
 ոսկիս մի մի ըստ գահեկանի ձուգոյ , և երկուս ապա
 բանջանս 'ի ձեռս նր . 'ի տանն գահեկանէ ձոյլ նոցա :
 * Եւ եհանց զնա՝ և ասէ . ոյր դուստր ես գու , պատ 23
 մեա ինձ թէ իցէ՝ 'ի տան քում մեզ տեղի յիջալանաց :
 * Եւ ասէ ցնա . դուստր բաթուելի եմ ես որդւոյ մեզ 24
 քեայ զոր ծնաւ նաքովոյ : * և ասէ ցնա . և յարգե 25
 խոտ շատ է մեր , և տեղի իջալանաց : * Իսնգաց այրն , 26
 և երկիր եպագ մոյ , * և ասէ . օրհնեալ ար ամ տեառն 27
 իմոյ արբաամու . որ ոչ վրիպեցոյց զարդարութի իւր
 և զճմարտութի 'ի տեքնէ իմեկ . և ինձ յաղողեաց ար
 'ի տան եղբօր տեառն իմոյ : * Եւ ընթացաւ աղիկն 28
 պատմեաց 'ի տան մօր իւրոյ ըստ բանիցն այնոցիկ : * Եւ 29
 ուրեկայթէր եղբայր որում անուն էր դաբան : և ըն
 թացաւ դաբան առ այրն արտաքս յաղբերն , * իբրև 30
 ետես զգինգան և զապարանջանսն 'ի ձեռսն քեռ իւ
 րոյ . և զի լուաւ զբանսն յուրեկայ քեռէ իւրմէ՝ որ
 ասէր , թէ այսպէս ինչ խօսեցաւ ընդիս այրն : և եկն
 առ այրն , մինչ կայր 'ի վր ուղտուց իւրոց առ ալբերն .
 * և ասէ ցնա . եկ մեւտ 'ի տուն օրհնեալ ան . զի՛ կադ 31
 արբաքոյ , զի ես պատրաստեցի տուն և տեղի ուղ
 տուցդ : * Եւ մեւտ այրն 'ի տուն անդր , և ինչոց ուղ 32
 տուցն : և ետուն յարգ և խոտ ուղտուցն , և ջուր լուա
 նալոյ ոտից նր , և ոտից նց որ ընդ նմոյն էին : * Եւ 33
 եղին հաց առաջի նց ուտել : և նա ասէ . ոչ կերայց
 մինչև խօսեցայց զբանս իմ : և ասեն՝ խօսեաց : * Եւ 34
 ասէ . ծառայ արբաամու եմ ես . * և ար օրհնեաց ըզ 35
 տէր իմ յոյժ , և բարձրացաւ . և ետ նմա արջառ և
 ոչնար , և արծաթ և ոսկի , ճառայս և աղտինայս ,
 ուղտս

(16) Թօրիսիկն . Էջ յաղբերն : (23) Աստ . Տեղի իջա
 վանաց : (27) Ոման . 'ի տէ իմեկ , և ինձ . . 'ի տան եղ
 բօր տեառն իմոյ : (28) Ոման . Պատմեաց 'ի տան հօր իւ
 րոյ : (32) Ոման . Եւ ինչոց յղաղտուցն :

- 36 ուշառ և էշն : * և ծնաւ սպառ՝ կին տեառն իմոյ որ
դի մի տեառն իմում յետ ծերունի իւրոյ . և նմա՝ եւ
37 զամ ինչ որ էր նր : * Եւ երգանցոյց զիս տէր իմ՝ և
ասէ . ոչ առցես կին որդւոյ իմում իսահակայ՝ ի գու
տիրաց աստի քանանացւոց , յորոց միջի ես պանգիւ
38 տեալս եմ յերկրի սոցա : * ալ ի տուն հօր իմոյ եր
թիցես և ի տուն իմ , և առցես աստի կին որդւոյ ի
39 մում : * Եւ ես ասացի ցտերն իմ . գուցէ՝ ոչ գայցե
40 կինն ընդիս : * և ասէ ցիս . Թր ԹԾ իմ որում հաճոյ
եղէ առաջի նր , նա առաքեսցէ զհրեշտակ իւր ընդ
քեզ , և յաջորդեցէ զճանապարհս քո . և առցես կին
41 որդւոյ իմում յազգէ իմմէ , և ի տանի հօր իմոյ : * և
յաջոժամ քաւեալ լիցիս ի նշովից աստի իմոյ . յոր
ժամ երթիցես ի տուն իմ՝ և ոչ տացեն , քաւեալ լի
42 ցես յերգմանէ աստի իմմէ : * Եւ իբրեւ եկի այսօր յաղ
բեւրն՝ ասեմ . Թր ԹԾ տեառն իմոյ արբամու . և թէ
յաջորդեցեր ինչ զճանապարհս իմ , զոր ես այժմիկ ե
43 կեալ եմ . * ահաւասիկ ես հասեալ կամ ի վր աղբեր
ջրոյս , և դասերք մարդկան քաղաքիս ելանեն տանել
ջուր . և եղիցի կոյս ցոր ես ասացից՝ Թէ արբո՛ ինչ
44 սպիաւ մի ջուր ի տափորոյդ քումմէ , * և ասացէ ցիս՝
Թէ արբ , և ուղաուցդ ևս քոց հանից ջուր , այն է կին
զոր պատրաստեաց Թր ծառայի իւրում իսահակայ . և
այնաւ դիտացից Թէ արարեր զողորմուի ընդ տեառն
45 իմում արբամու : * Եւ եղև մինչքե՛ իմ կատարեալ
էր զիտս ի մօի իմում , անդէն զաղաղակի ելանէր
ռեբեկա՝ և ունէր սափոր յուս իւր . էջ յաղբերն և
46 եհան ջուր : և ասեմ ցնա արբո՛ ինչ : * և փութացեալ
իջոյ զսափորն յինքենէ՝ և ասէ . արբ գու , և ուղ
աուցդ ևս քոց արբուցից : և արբի . և ուղաուցն ի
47 մոց արբոյց : * Եւ հարցի ցնա՝ և ասեմ , դր գուտոր
եւ գու՝ պտտմա ինչ . և նա ասէ , գուտոր բաթուե
լի եմ ես՝ որդւոյ նաքովայ զոր ծնաւ նմա մեղցա : և
եզի գինգս յահանջս նր , և ապարանջանս ի ձեռանր .
48 և խնդացի . * և երկիր պազի ԹԾ . և օրհնեցի զԹր ԹԾ
տեառն իմոյ արբամու . որ յաջորդեաց ինչ ի ճանա
պարհի աստ ճնմարտութե . առնուլ զդուտոր եղբօր
49 տեառն իմոյ որդւոյ նր : * Արդ՝ եթէ առնէք գուք
ճորհս և արգարութե առ տէրն իմ , պատեցէք ինչ .
ասպա թէ ոչ ցուցէք ինչ զի գարձայց յաջ կամ յա
50 հեակ : * Պատասխանի ետուն զարան և բաժուէլ՝ և
ասեն .

(41) Ոմանո՛ յերկրին եւ փշին ունին . Քաւեալ լիցես՝
Ուր ոմանո՛ . ի նշովից աստի իմոյ : (42) Ոմանո՛ . Չոր ես
այժմ եկեալ եմ : (43) Ոմանո՛ . Ելանեն հանել ջուր :

ասեն. 'ի տէ՛ եւ իրդ այդ. և մէք ո՛չ կարեմք հակա
ռակ ինչ չար ասել բարւոյ. * ասաւագիկ ուրեկաւ 51
ոսջի քոյ, առ և գնա. և եղիցի կին որդւոյ տեառն
քոյ ուն՝ և խօսեցաւ ւոր: * Եւ եղև իբրև լուսաւ ծա: 52
ուայն արբաամու զբանս նոցան, երկիր եզրագ. քն: * և 53
եհան ծառայն անթառ Խոհւոյ և անթառ արծաթոյ, և
հանգերան, և ետ ուրեկայ. և ետ ընծայն եղբարցնր
և մօրն: * Կերան և արբին նա, և արքն որ ընդ նմա 54
էին. և ննջեցին: և յարուցեալ 'ի վաղորդայն անդր՝
ասէ. արձակեցէք զիս զի երթայց առ տէր իմ: * Եւ 55
ասեն եղբարք նր և մայրն. կազցէ կոյժն առ մեզ իբրև
աւուրս տասն, և ապա երթիցէ: * Եւ նա ասէ ցնա. 56
մի խափանէք զիս. զի տր աջողեաց զճանապարհս իմ.
արձակեցէք զիս զի երթայց առ տէրն իմ: * և ասեն 57
եղբարք նր. կոչեսցուք զաջիկն, և հարցցուք 'ի բէ: 58
րանոյ նր: * Կոչեցին զուրեկա' և ասեն ցնա. երթան
ընդ առնն ընդ այսմիկ. և նա ասէ՝ երթան: * Եւ յուս 59
զարկեցին զուրեկա զքոյրն իւրեանց, և զինչա նր. և
զծառայն արբաամու, և որ ընդ նմայն էին: * և օրհ 60
նեցին զուրեկա' և ասեն ցնա. քոյր մեր եղիցես 'ի հա
գարս և 'ի բերս. և ժառանգեսցէ զաւակ քո զբա
ղաքս թնամեաց քոց: * Յարուցեալ ուրեկա և նա 61
ժիշտք իւր, ելին յուզտան և գնացին ընդ առն: և ա
ռեալ ծառային զուրեկա' գնաց: * Եւ խառնակ յանազ 62
պատի տեղ. առ Զբհորովն տեսեան բնակէր յերկրին
'ի կողմ հարաւոյ: * և եւ իտահակ զբօսանել 'ի գաշաին 63
ընդ երեկս. ամբարձ զաչա իւր' և ետես' զի գային
ուզտք տասն: * Ամբարձեալ զաչա իւր և ուրեկա եւ 64
տես զիտահակ, էջ վաղվաղակի յուզտուէ անտի. * և 65
ասէ ցծառայն. ով է այրն որ գալ 'ի գաշաին ընդ ա
ռաջ մեր: և ասէ ծառայն, նա է տէրն իմ: և նր ա
ռեալ ձորձա արկաւ զիւրև: * Եւ պատմեաց ծառայն, 66
իտահակայ զամ գիտան զոր արար: * Եւ եմուտ իսա 67
հակ 'ի տուն սառայի մօր իւրոյ, և ան զուրեկա, և
եղև նր կին. և սիրեաց զնա. և մխիթարեցաւ իսա
հակ վն սառայի մօր իւրոյ:

ԳԼ.

(56) Ոման. Զի տր աջողեաց զճանապարհս իմ: (59) Ոման
յաւելոս. Եւ զինչա նորա. և զաչա նր. և զծառայն
արբաամու: (61) Ոման. Զուրեկա' և գնաց: (62) Ո
ման. Եւ խառնակ չքէր յանապատի անդ. առ Զբհ
րով տեսեան բնակէր: (63) Ոման. Զբօսանել 'ի գաշ
աին: (64) Օրինակ. Յուզտէ անտի: Իս' տիտ. Յուզ
տու անտի:

ԳԼ. ԻԵ.

- 1 Եւ յաւելլ աբրահամ անուղէ կին որում անուն էր **Լ**
 2 քետորուրա : * և ծնաւ նմա զհմբան , և զյեկ
 3 ւէ : * Եւ յեկսան ծնաւ զսարա , և զԹեման , և զգա
 4 զեէլ , և ասուերիմ , և զասուսիմ : և զովովմ : * Եւ
 5 որդիք մադիսամու , զեմար , և ամեր , և եմք , և Ե
 6 բիգա , և եգրադա : ամենեքեան որդիք քե
 7 տուրայ : * Եւ ետ աբրահամ զնմ ինչս իւր իսահակայ
 8 որդւոյ իւրում : * Եւ որդւոյ հարձիցն իւրոյ որ էին
 9 աբրահամու , և աբրահամ պարգեւ . և արձակեաց զն
 10 ա յիսահակայ որդւոյ իւրոյ մինչդեռ ինքն կենդանի
 11 էր՝ ընդ արեւելս յերկիրն արեւելից : * Եւ այս են ամք
 12 աւուրց կենացն աբրահամու զորս եկեաց , հարիւր եւ
 13 Թանասուն և հինգ ամ : * և պակասեալ աբրահամու մե
 14 ռաւ ՚ի բարւոյք ծերութե , արևորեալ Ե լի աւուրց .
 15 և յաւելլաւ առ ժողովուրդ իւր : * Եւ Թադեցին զնա
 16 իսահակ և իսմայել որդիք նր , յայրի անդ ՚ի կրկնում .
 17 յապարակին եփրոնի որդւոյ սահաւայ քեռացւոյ . որ
 18 է յանդիման մամբրէի . * ագարակն և այրն զոր սաա
 19 ջաւ աբրահամ յորդւոցն քեռայ : անդ Թադեցին զար
 20 րահամ և զսաւա կին նր : * Եւ եղև յետ մահուանն
 21 աբրահամու , օրհնեաց Թք իսահակ զորդի նր : և ընա
 22 կեցաւ իսահակ առ ջրհորի տեսլեանն :
 23 * Եւ այս են ծնունդք իսմայելի որդւոյ աբրահամու , **ԼԱ**
 24 զոր ծնաւ ագար եգիպտացի աբրահամու աղախինն սա
 25 լայի : * Եւ այս են անուանք որդւոցն իսմայելի . ըստ
 26 անուանց ազգացն նր : Անդրանիկն իսմայելի նաբեովթ
 27 և կեդար , և արգեէլ , և մաբսամ , * և մասմա , և Ք
 28 գումա , և մասէ , * և քողդադ , և Թեմա , և յետուր ,
 29 և նափէս , և կեդմա : * Սոքա են որդիք իսմայելի ,
 30 և այս են անուանք նց ՚ի հանգրուանս իւրեանց , և ՚ի
 31 խորանս իւրեանց , երկոտասան ի ընդ նց ըստ ազգաց
 32 իւրեանց : * Եւ այս են ամք կենաց իսմայելի , հա
 33 րիւր երեսուն և եւթն ամ . և պակասեալ մեռաւ ,
 34 և յաւելլաւ յազգ իւր : * և բնակեցաւ յիւրայ մինչև
 35 ջսուր օր է յանդիման եգիպտոսի , մինչև ՚ի գալ յա
 36 տրեւ

ԳԼ. ԻԵ. (1) Ոման . Անուղ իւր կին . . քետուրա :
 (2) Ոման . Եւ զյեկսան . . և զյեսբոկ : (7) Թօրնային .
 Ջորս եկեաց ճէն ամ : (16) Այս . Եւ այս անուանք են :
 (18) Ոման . Եւ բնակեցաւ յիւրայ մինչև ցարբ :

սորեասանեայ . յանդիման ամենայն եղբարց իւրոց
բնակեցաւ :

ԼԲ * Եւ այս են ծնունդք իսահակայ որդւոյ արքաամու . 19
արքամ ծնաւ զիսահակ : * Եւ էր իսահակ ամաց քա 20
ուսանից յորժամ ան զոբեկա զգուտար բաթուկի
տտորւոյ , որ էր 'ի միջագետաց ասորւոց , զքոյր լու
բանու ասորւոյ իւր 'ի կնուծե : * Եւ ազաչք իսահակ 21
զեւր զիս ոբեկայ կնոջ իւրոյ՝ զիամուլ էր : Եւ լուան
նմա ան . Եւ յոչցաւ ոբեկայ կին նր : * Եւ խաղային 22
մանկուանք 'ի նմա : Եւ ասէ՝ եթէ այսպէս լինիցի ինձ ,
ընդէր իցե ինձ ար : Եւ գնաց հարցանել 'ի տէ : * Եւ 23
ասէ ցնա եւր . երկու ազգք են յարգանդի քում , Եւ եր
կու ժողովուրդք յորովայնէ քումնէ՝ զատցին . Եւ ժող
վուրդ . զժողովրդեամբ ելեկէլ առնիցե , Եւ երեցն կրտ
սորոցն ծառայեսցէ : * Եւ իբրեւ լցան նր առուրք ծնա 24
նելոյ . Եւ էին երկու որդիք յորովայնի նորա : * Եւ եկէ 25
եւ որդին անդրանիկ շառագոյն ամենեկին՝ իբրեւ զմորթ
թաւ , Եւ անուանեալ զանուան նր եսաւ . Եւ ասաւ եւ
եղբայր նր , Եւ ձեռն նր ունէր զգարշապարէ եսաւայ .
Եւ հոչեաց զանուան նր յակոր : * Եւ իսահակ էր ամաց 26
վաթանից՝ յորժամ ծնաւ զնմ ոբեկայ : Եւ աճեցին ման
կուանքն : * Եւ էր եսաւ՝ այր հմուտ որոյ վայրագ : Եւ 27
յակոր՝ այր առանց պաճուճանաց ընտասոցն : * Եւ 28
սիրեաց իսահակ զեսաւ , զի որս նորա կերակուր էր
նմա . Եւ ոբեկա սիրէր զյակոր : * Եւ էր եփեալ յա 29
կորայ թան . Եւ եկն եսաւ 'ի գաշտէ՝ նրթեալ : * Եւ ա 30
սէ եսաւ ցյակոր . տուր ինձ ճաշակել 'ի չեկաթանէ՝ զ
յայգմանէ , զի նրթեալ եմ : զի այնորիկ կոչեցաւ ա
նուն նր եղամ : * Եւ ասէ յակոր ցեաւ . Կաճառեա 31
ինձ այսօր զանդրանկուծին քո : * Եւ ասէ եսաւ՝ ա 32
հաւասիկ ես երթամ 'ի վախճանել , Եւ առիմէ՝ իցեն ինձ
այն անդրանկուծիք : * Եւ ասէ ցնա յակոր . երգուիր 33
ինձ այսօր : Եւ երգուան նմա : Եւ վաճառեաց եսաւ
զանդրանկուծին իւր յակորայ : * Եւ յակոր ետ ետա 34
այ հաց Եւ թան սսպեայ . կերաւ Եւ արբ , Եւ յարեաւ
գնաց : Եւ անարգեաց եսաւ զանդրանկուծին :

ԳԼ.

(21) Ռմն . Եւ յաջաւ ոբեկայ : (22) Այս . Եւ խա
ղային մանկուանքն 'ի : (23) Ռմն . Եւ յորովայնէ քում
գաա : (28) Ռմն . Եւ սիրէր իսահակ զեսաւ : (28) Յւ
բնակին . կերակուր է նմա : (32) Ռմն . Եւ առ իմ է
ցեն ինձ այն : (34) Ռմն . Եւ անարգեաց . զանդրան
կուծին իւր : Եւ Ռմն , զանդրանկուծին :

Գ

ԳԼ. ԻԶ.

- 1 Եւ եղիւ սոփ յերկրին . Թեղ զառաջին տիկն որ է ԼԳ
 զի 'ի ժամանակս արքամու : և չորսու խաչակ
 2 առ արխմէլէք արքայ փղապաղաց 'ի գերարա : * Եւ ե-
 րեւցաւ նմա տը' և ասէ . մի իջանէր յերկրապատ , այդ
 3 բնակեալ գաւ յերկիրդ . յորում ասացի . քեզ : * և պան-
 զիտեայ յերկրիս յայտիկ . և եղից ընդ . քեզ , և օրհնե-
 ցից զքեզ . զի քեզ և զաւակի քում ասցում զերկիրս
 զայս . և հաստատեցից զերգումն իմ զոր երգուայ ար-
 4 ղաամու հօր քո : * Եւ բազմացուցից զգաւակ քո ի քոն
 զառաւղս երկնից . և ասց զաւակի քում զեմ զերկիրս
 զայս . և օրհնեցիք 'ի զաւակի քում իմ ասցք երկրի :
 5 * Բոխանակ զի լուաւ արքամս հայր քո ձայնի իմում ,
 և պահեայ զհրամանս իմ և զպատուիրանս իմ , և զի
 6 բաւաւնս իմ , և զօրէնս իմ : * Եւ բնակեցաւ խաչակ
 7 'ի մէջ գերերացուց : * և հարցին արք տեղւոյն զա-
 բեկայ կնոջն նր . և ասէ . քիչ իմ է , քանզի երկնաւ
 ասեւ թէ կին իմ է . Թե գուցե պապանիցեն զնա արք
 8 տեղւոյն քս աբեկայ . զի զեղեցիկ էր երեսօք : * և ե-
 ղի անդ բլմ ժամանակս Եւ կարկառաւ արխմէլէք ար-
 9 քայ փղապաղաց ընդ պատուհան , և ետես զխաչակ
 զի խաղչք ընդ աբեկայ կնոջ իւրում . * Կոչեաց ա-
 բխմէլէք զխաչակ' և ասէ ցնա . ուրեմն կին քո էր ,
 և ընդէր ասացեր թէ քոյր իմ է : ասէ ցնա խաչակ ,
 10 քանզի ասացի թէ գուցե մեռանիցիմ քս նր . * Ասե-
 ցնա արխմէլէք . ընդերարարեր զայդ ընդ մեզ . աս-
 կաւիկ միւսեւ մտեալէր ուրումն յայդէ իմն առ կին
 քո . և անէիք 'ի վր մեր անդիտութի . Եւ պատուի
 11 րեաց արխմէլէք իմ ժողովըդեան իւրում և ասէ . * Եւ
 մեռայն որ հարկանիցի ընդ այդք ընդ այդ , կամ ընդ
 12 կին գորա' մահաւ պարտական լիցի : * Եւ սերմնեայ
 սերմ խաչակ յերկրին յայնմիկ , և եգիտ 'ի տարաճն
 յայնմիկ հարիւրաւոր զգարին : և օրհնեայց զնա տը :
 13 * և բարձրացաւ պարն . և երթայր յառաջագէմ և մե-
 14 ծանայր , մինչև եղև մեծ յոյժ : * և եղև նր անասուն
 ոչնարի և արջաւոյ , և արմուիք բազում : Եւ նախան
 15 ձեցան ընդ իմս փղապաղին : * և զեմ ջրհորս զոր փո-
 րեցին ծառայք նր 'ի ժամանակս արքամու հօր նր ,
 16 խցին փղապաղին և լին զնա հոգով : * Եւ ասէ արի
 մեղէք ցիտակ . երթ գնա 'ի մէնջ , զի կարի զօրաւո
 րա

ԳԼ. ԻԷ. (3) Ոման . Արքամու հօր քում : (14) Ոման .
 Եւ եղին նր անաս' : (16) Ոման . Զի կարի զօրաւոյն :

Դ D

րադոյն քան զմեզ եղբր : * և զնաց անտի իսահակ , և 17
 բնակեցաւ 'ի ձորն գերերացւոց . և լանդ բնակեաց :
 ԼԴ * Եւ դարձեալ իսահակ փորեաց զԶհորան ջրոց , զոր 18
 փորեցին ծառայքն արքաամուհւ հօր նր , և խցին զայն
 փղշտացիքն յետ մահուանն արքաամուհւ հօր նր . և եդ
 նց անուանս ըստ անուանցն զոր անուանեաց նց ար
 քամ հայր իւր : * Եւ փորեցին ծառայքն իսահակայ 19
 'ի ձորն գերերացւոց , և գտին անդ ջրհոր ջրոյ կէն
 դանւոյ : * Եւ մարտնչին հովիւքն գերերացւոց ընդ 20
 հովիւն իսահակայ . և ասէին՝ եթէ իւրեանց իցէ ջր
 հորն . և կոչեաց զանուն ջրհորոյն զԵկնուհի . քանզի զԵր
 կէին զնա : * Չուեաց անտի . և փորեաց միւս ևս ջր 21
 հոր ջրոյ . հակառակէին և վն այնորիկ ևս : և կոչեաց
 զանուն նր Թննամուծի : * Չուեաց անտի և փորեաց 22
 այլ ջրհոր , և ոչ մարտնչին վն այնր : և կոչեաց զա
 նուն նր անգորրուծի . ասէ՝ զի այժմ ընդարձակեաց
 մեզ ար : և աճեցոյց զմեզ յերկրի : * Եւ ել անտի 'ի 23
 ջրհորն երգման : * և երեւցաւ նմա ար 'ի գիւրիին յայն 24
 միկ' . և ասէ : ես եմ քո հօր քոյ , մի երկնչիւր . զի ընդ
 քեզ եմ , և օրհնեցից զքեզ , և բազմացուցից զգաւակ
 քո վն արքաամուհւ հօր քոյ : * Եւ շինեաց անդ սեղան . 25
 և կարգաց քնդ զանուն տն : և եհար անդ զկորան իւր :
 փորեցին ծառայքն իսահակայ անդ ջրհոր : * Եւ արե 26
 մեկէք չոգաւ պահա 'ի գերարա , և զբողաթ տաճարաւ
 պէտ նր , և փերաւս սպարապետ զօրաց նր : * Եւ ա 27
 սէ ցնոսա իսահակ . զի՝ եկիւ ատիս , զի գուք ատե
 ցեք զիս' . և հալածեցէք 'ի ձէնը : * Եւ ասին . տեսա 28
 ներսի սոսաք' զի եր ար ընդ քեզ . և ասեմք՝ եղիցի
 դանն ընդ միմեանս , ընդ մեզ և ընդ քեզ . և գեցուք
 ընդ քեզ ուխտ * չառնէլ ինչ մեզ չար : ող և մեք ոչ 29
 ինչ մեղաք քեզ . և զոր օրինակ արարաց քեզ բարի' . և
 արձակեցաք զքեզ խաղաղութե . և արդ գու օրհնեաց
 'ի տէ ես : * Եւ արար նց խրախուծի . կերան և ար 30
 բին : * և յարուցեալ 'ի վաղիւ անդր երդուան այր ըն 31
 կերի իւրոյմ . և արձակեաց ցնոսա իսահակ , և զնա
 ցին 'ի նմակէ զընուծի : * Եւ եղև յաւուր յայնմիկ ե 32
 կին ծառայքն իսահակայ' . և պատմեցին նմա վն ջրհո
 րոյն զոր փորեցին , թէ ոչ քոսք ջուր : * և կոչեաց զնա 33
 երդուհի : վն այնորիկ է անուն քաղաքին այնմիկ ջրհոր
 երդման' մինչև ցայսօր ժամանակի :

* Եւ

(18) Ամս . ջոր անուանեաց զնն արքամ : (20) Ա
 մս . թէ իւրեանց իցէ ջուրն . . . քզի զրկեցին զնա :
 (25) Ամս . Եւ կարգաց զանուն տն : (32) Ամս . Եւ
 պատմեցին նմա . . . թէ գոսք ջուր : (33) Ամս . Եւ

- 34 * Եւ երբ ետաւ ամաց քառասնից, և առ իւր կին զուր
գիծ գուար բեկրայ քեռացւոց, և զմասեմայ դուստր
35 ելովմաց խեացւոյ : * և գառնացուցանէին զխաչակ
և զուրեկա :

ԴԼ. ԻԷ.

- 1 Եւ երբ իբրեւ ծերացաւ խաչակ, և վատեցին աչք
նր 'ի տեսանելիւր : Կոչեաց զեսաւ զմոր իւր զերեց
և ասէ ցնա . Երգեակ իմ և նա ասէ ցնա, անաւասիկ ես :
2 * Եւ նա ասէ ցնա . անաւասիկ ես ծերացեալ եմ, և ոչ
3 դիտեմ զօր վախճանի իմոյ : * արդ' ան գուրդովի քո
զարեցի և զկապարճս, և ել 'ի գալստ և որսս ինձ որս
4 * և արաս ինձ խորտիկս սոց և նա սիրեմ Ք. բեր մատո ինձ
զի կերայց և օրհնեացէ զքեզ անձն իմ մինչ չե մեռեալ
5 իցեմ : * Եւ լուաւ ուրեկա զի խօսէր խաչակ ընդ որդւ
ւոյ իւրում : Գնաց ետաւ 'ի գալստ որսալ որս հօր իւ
6 լում : * Եւ խօսեցաւ ուրեկա ընդ յակրբայ որդւոյ
իւրում և ասէ . անա լուայ ես 'ի հօրե քումմէ զի խա
7 ւեր ընդ եղբոր քում և ասէր . * բեր ինձ որս և ա
րս ինձ խորտիկս զի կերայց և օրհնեցից զքեզ առաջի
8 քն' մինչ չե մեռեալ իցեմ : * Եւ արդ' որգեակ իմ լուր
9 ինձ ուց նա պատուիրեմ քեզ : * Գնա գու 'ի գալստ, և
ան ինձ անտի երկուս ուլս փափուկս և ընտիրս, և ա
10 րարից զնր խորտիկս հօր քում սոց և սիրէ : * և մա
տուցեա հօր քում և կերիցէ . զի օրհնեացէ զքեզ հայր
11 քո մինչ չե մեռեալ իցէ : * Եւ ասէ յակրբ յուրեկայ
մայր իւր . Եղբայր իմ ետաւ, այր իմաւ և, և ես լինի
12 * գուցէ շաղկիցէ զես հայր իմ և լինիցիմ առաջի նր
իբրեւ արհամարհոտ, և ամիցեմ 'ի վր իմ անեծս և ոչ
13 օրհնութի : * Եւ ասէ ցնա մայրն իւր . յիմ վերայ ա
նէծք այն որդեակ . բայց մայրն լուր ձայնի խնում և
14 երթ ան ինձ : * Գնաց և ան ամ մօր իւրում և ա
15 րար խորտիկս ուց և սիրէր հայր նորս : * Եւ ասեալ
ուրեկայ զպատմութիւնն ապիւր որդւոյ իւրոյ երկցու
որ կայր առ նմա 'ի տան, զգեցոյց յակրբայ որդւոյ իւ
16 րում կրցերոյ : * և ուղեմիսն ապոյց 'ի քաղուկս նր և
17 'ի վերայ մերձոյ պարանոցի նր : * Եւ ետ զխորտիկն և
զհացն

Կոչեաց զնա առատուի . վն այնորիկէ : (34) Երբնայն
զախտէր . Զորդիծ գուար բեկրայ : (34) Ունի . Բեկ
րայ քեռացուր և զմասեմայ դուստր :
ԴԼ. ԻԷ. (1) Ունի . Եւ ասէ ցնա անաւասիկ եմ : (3) Ու
նի . Եւ ել 'ի գալստ և որսս : (12) Ունի . Եւ ոչ
օրհնութի : (13) Այս . Անէծքն այն որդ' :

զհայն զոր արար 'ի ձեռս յակոբայ որդւոյ իւրոյ : * և 18
 տարաւ հօր իւրում և ասէ՝ հայր իմ : և նա ասէ՝ ա-
 լասիկ եմ : և ասէ . ով ես գու՛ր որդեակ : * Եւ ասէ 19
 յակոբ ցհայրն . ես եմ եսաւ անգրանիկն քո , արարի
 որպէս և խօսեցար ընդիս , արի նիստ և կեր յոցսոյ
 իմմէ . զի օրհնեսցէ զիս անձն քո : * Եւ ասէ իսահակ 20
 ցորդին իւր . զի՛ է զի վաղվադակի գտեր որդեակ : և
 նա ասէ , որպէս պատրաստեաց ար ար ասալի իմ :
 * Եւ ասէ իսահակ ցյակոբ . մօտ եկ՛ և չօափեցից ըզ 21
 քեզ որդեակ , եթէ գու՛ր իցես որդի իմ եսաւ : Եւ ոչ :
 * Մատեաւ յակոբ աւ իսահակ հայր իւր , և չօափեաց 22
 զնա՝ և ասէ . ձայնդ՝ ձայն յակոբայ , և ձեռքդ՝ ձեռք
 իսաւայ : * և ոչ ծանեաւ զնա . զի եկին ձեռք նր իբրեւ 23
 զձեռսն ի պաւայնդոր իւրոյ թաւ : Եւ օրհնեաց զնա
 * և ասէ . գու՛ր ես որդի իմ եսաւ : և նա ասէ՝ ես եմ : 24
 * և ասէ մատո՛ր ինձ՝ և կերայց յորսոյ քումմէ որդեակ , 25
 զի օրհնեսցէ զքեզ անձն իմ : աւ մատոյց նմա՝ և կե-
 րաւ . և երբեր նմա զինի՝ և արբ : * Եւ ասէ ցնա իսաւ 26
 հակ հայր իւր . մօտ եկ և համբուրեա՛ զիս որդեակ :
 * Եւ մատեաւ համբուրեաց զնա : և աւ զհոտ հանդեր 27
 ձից նր . և օրհնեաց զնա՝ և ասէ . Ահա հոտ որդւոյ ի
 մոյ իբրեւ զհոտ անգույ լիոյ զոր օրհնեաց ար : * և աւ 28
 ցէ քեզ ար՝ 'ի ցօղոյ երկնից՝ և 'ի պարարտուէ երկրի ,
 և բազմուի ցորենոյ և զինւոյ : * և ծառայեցեն քեզ 29
 աղք . և երկիր պագցեն քեզ իշխանք . և եղիցես տէր
 եզբօր քում , և երկիր պագցեն քեզ որդեք հօր քոյ .
 որ անիծանիցէ զքեզ՝ անիծեալ լիցի . և որ օրհնեսցէ
 զքեզ՝ օրհնեալ : * Եւ եղև յեռ գաղարեւոյն իսահակ 30
 կայ օրհնելոյ անտի զյակոբ զորդի իւր . իբրեւ ել յա-
 կոբ յերեսաց իսահակայ հօր իւրոյ : և եկն եսաւ եղ-
 քայր նր յորսոյ : * արար և նա խորտիկս , և մատոյց 31
 հօր իւրում . և ասէ ցհայր իւր . յարեցէ՛ հայր իմ , և
 կերեցէ յորսոյ որդւոյ իւրոյ՝ զի օրհնեսցէ զիս անձն
 քո : * Եւ ասէ ցնա իսահակ հայր իւր , ով ես գու՛ր : 32
 և նա ասէ , ես եմ որդին քո անգրանիկ եսաւ : * Եւ 33
 զարմացաւ իսահակ զարմացումն մեծ յոյժ . և ասէ , իսկ
 այն ով էր որ որսացաւ ինձ որս՝ և երբեր մատոյց . և կե-
 րայ յամենայնէ մինչ չե՛ քո եկեալ էր . և օրհնեցի զնա
 և եղիցի օրհնեալ : * Եւ եղև իբրեւ լուաւ եսաւ ըզ 34
 քանսն սահակայ հօր իւրոյ . աղաղակեաց 'ի ձայն մեծ
 գառնացեալ յոյժ . և ասէ ցհայրն իւր , օրհնեա՛ արդ՝
 և զիս հայր : * Եւ ասէ ցնա . եկն եղբայր քո նենգու 35
 թք

(25) Ոման . Աւմատոյց նմա : (33) Այս . իսկ այն ով
 է որ որսա՛ : (33) Ոման . Եւ երբեր մատոյց ինձ , և :

- 36 Թէ և առ զօրհնութիւն քո : * Եւ նա ասէ . յերաւի կոչեցաւ անուն նր Բաղոր . զի այս երկիցս խաբեաց զիս . առ զանգրանկութեն իմ , և ամբ առ զօրհնութիւն իմ : և ասէ եսաւ . զհայր իւր . և ոչ մի ինչ օրհնութիւն թողէր ինձ հայր : * Պատասխանի ետ խաահակ՝ և ասէ ցեաւ . որովհետեւ տէր արարի զնա քեզ . և զնմ եղբարս քո արարի նմա ծառայս . ցորենով և գինեով հաստաւ տեցի զնա . քեզ զինչ արարից որդեակ : * Ասէ եսաւ . զհայրն իւր , միթէ՞ մի օրհնութիւն իցէ քո հայր . օրհնեմ և զիս հայրս և իբրեւ սարջացաւ խաահակ . ամբարձ զհայն
- 39 իւր եսաւ և ելաց : * Պատասխանի ետ խաահակ հայր նր և ասէ ցնա . ահա՛ ի պարարառուէ երկրի եղբցի բնաւ
- 40 կուէ քո , և ի ցօղոյ երկնից ի վերուստ : * և արձկնով մեցցես . և եղբոր քում ծառայեսցես . և եղիցի յոր ժամ քակեացես և լուծցես զլուծ նր ի պարանոցի քում
- 41 մէ : * Եւ պահէր եսաւ ձիս յակովբայ զի օրհնութեցն զոր օրհնեաց զնա հայր իւր . և ասէր եսաւ ի մօր * իւրում . մերձեցին աւուրք կարեաց հօր իմոյ , զի սպանից
- 42 դպակոր զեղբայր իմ : * Այդ եղև ռերելայ բանքն եսաւ . այ որդւոյ իւրոյ երկցու . և յեաց կոշեաց զորդի իւր զկրտսեր դպակոր՝ և ասէ ցնա . ահա եսաւ եղբայր քո
- 43 սպանոյ սպանանել զքեզ : * արդ՝ լուր որդեակ ձայնի իմում , և արի գնա՛ ի միջագետս առ քարան եղբայր
- 44 իմ ի խառան : * և բնակեացես ընդ նմա աւուրս բաղումն , մինչև անցցի արամաութի բարկութիւն եղբոր քո
- 45 ի բէն : * և մոռացի զոր ինչ արարեր նմա . և ապա առաքելից կոշեցի զքեզ անախ . գուցէ՛ անշտակից յիմ յերկոցունց ի ձէնդ ի մոռում աւուր :
- 46 * Եւ ասէ ռերելայ ցիսահակ . ձանձրացեալէ անձն իմ և զգտերաց որդւոց քեռայ . եթէ աւանդու յակոր կին ի * գտերաց անախ քեռայ , ի գտերաց երկրիս այսորիկ . ընդէր իցէ ինձ կեալ :

ԳԼ . ԻԸ .

- 1 Սոքեաց առ ինքն խաահակ դպակոր . օրհնեաց զնա , և պատուիրեաց նմ և ասէ . մի առնուցուս կին ի քաղեաց ասախ քանանացոյ : * Այլ արի գնա՛ ի միջագետս ասորոց , ի առն բաթուրի հօր մօր քո . և

առ .

(37) Ոման . Եւ զնմ եղբարս նորա արա : (39) ի լուս . Սէա ի պարարառուէ . համայն անցի ի բնաբ : (39) Որ կան յակու . ի վերուստ ելիցի օրհնութիւն քո : (41) Այդ . Քի օրհնութեն զոր օրհն : (42) Ոման . Այդ եղև ռերելայ : (46) Ոման . Եւ ընդէր իցէ ինձ :

[illegible]

ԳԼԻ ԽԵ. (5) Ո՛հոհ. Եղբոր ուրեկայ, մօր յա՛: (9) Ո՛հոհ. Զբոյր նարեհոլայ. Կո՛մ՝ նարեհոլայ. . իւր՝ ի խուհ: (11) Այս. Եւ հհաս իտեղի ժիւնը: (12) Այս. Որոյ գլուխն հաստնէր յերկինս: (15) Այս. Եւ ես աւառիկ ընդ քեզ եմ: (15) Յոլեալիս պատեր. Զամ՝ ինչ զոր խօսեցայ: (17) Ո՛հոհ. Ահեղ իմն է տեւսիւսայս:

- անէ. ահիւ իմն է տեղիս այս. և ոչ է սա՛ եթէ ոչ
 18 տուն այ. և այս է դուռն երկնից: * Եւ յարեալ յա-
 կոր ընդ առաւօտն, և ան զվէմն զոր եդ ընդ մնարս
 իւր. և հանդնեաց զնա արձան. և արկ եւլ 'ի գլուխ
 19 նր: * և կոչեաց յակոր զանուն տեղւոյն այնորիկ տուն
 այ. և յաւաջ անուն էր քաղաքին այնորիկ ուշմաւուս:
 20 * Եւ ուշմաւուս յակոր ուխտ և ասէ. եթէ եղիցի Եր
 եմ ընդիս, և ապրեցուսցէ զիս 'ի ճանապարհիս յայս,
 միկ զերես երթամ, և սացէ ինձ հաց ուտելոյ և հան
 21 դերձ գզեայոյ, * և գարձուսցէ զիս ողջութի 'ի տուն
 22 հօր իմոյ, և երկցի ինձ Եր յեմ: * և վէմն զոր կանգ-
 նեցի արձան, եղիցի ինձ տուն այ. և յեմն զոր ան-
 ցես ինձ, տայ քեզ տասանորդս:

ԳԼ. ԻԹ.

- 1 Եւ զօտս իւր ամբարձեալ յակորայ զանշ յերկիրն ԼԵ
 արեւելից, առ լաբան որդի բաթուելի ասորոյ,
 2 եղբայր Բեբեկայ՝ մօր յակորայ և եսաւայ. * Եւ հայե-
 ցաւ և անա ջրհոր մի 'ի գաղտի անդ. և էին անդ երեք
 հօտք խաշանց մակաղերդք 'ի նոս, և 'ի ջրհորոյն յայն,
 մանէ՛ արբուցանէին զխաշինս: և վէմ՝ մի մեծ կոյր 'ի
 3 վր բերանոյ ջրհորոյն: * և անգր ժողովին ամ հօտք
 և տապալէին զվէմն 'ի բերանոյ ջրհորոյն, և Կային ջուր
 խաշանցն. և կապուցանէին զվէմն 'ի բերան ջրհորոյն:
 4 անգրին 'ի անդի իւր: * Եւ ասէ զնա յակոր. եղբար՛
 5 ուսա՛րէք դուք: և նորա ասեն. 'ի խառանէ եմք: * ա-
 6 տէ զնա. դիտէ՛ք դուք Կայրան զորդի նպրովայ: և նո-
 7 քա ասեն՝ գիտեմք: * անէ զնոսա. ող իցէ: և նորա ա-
 8 սեն՝ ող է: և անա Կայրէ՛լ դուստր նր դայր ընդ ին-
 9 շինսն: * Եւ ասէ յակոր. դեռ անգր շատ կայ. չեւս է
 10 ժամ խաշանց ժողովելոյ. արբուցէք խաշանցդ, և եր
 11 թայք արածեցէք: * Եւ նորա ասեն. չէ՛ հնար՝ թէ մինչ
 ոչ ժողովեացին ամ հողիւք, և տապալեացին զվէմն 'ի
 բերանոյ ջրհորոյդ. և արբուցանիցեմք խաշանցս:
 12 * Մինչդեռ նա ընդ նոսախօսէր, անա Կայրէ՛լ դուստր
 13 լաբանու գայր ընդ խաշինս հօր իւրոյ. քանզի նա ա-
 14 րածէր զխաշինս հօր իւրոյ: * Եւ եղև իբրև ետես յա-
 կոր զԿայրէ՛լ դուստր լաբանայ եղբօր մօր Կայրոյ * և
 զԿաւ

(19) Ոման. Քղբին այնորիկ՝ Եւղովմաւուս: և ոման
 այնորիկ՝ լուգա: (22) Ոման. Ջոր կանգնեցի յարձան:
 ԳԼ. ԻԹ. (7) Ուսան. Դեռ օր շատ կայ: (9) Ոման
 յասէլան. Ընդ խաշինս լաբանու հօր իւ: (10) Ոման. 'ի
 բերանոյ ջրհորին, և ար:

զխալինս զարանայ եղբոր մօր իւրոյ : և մատուցեալ
 յակոբ տապալեցոյց զվէմն 'ի բերանոյ ջրհորոյն , և ար
 բոյց խաշանցն զարանու եղբոր մօր իւրոյ : * Եւ համ 11
 բուրեաց յակոբ զհոպէլ . և ձայն եբարձ և ելաց : * և 12
 պատմեաց յակոբ ուաքելայ թէ եղբայր հօր նր է , և որ
 դի ուեբեկայ : և ընթացաւ պատմեաց հօր իւրում ըստ
 բանիցս այսոցիկ : * Եւ եղև իբրև լուաւ լաբան զանուն 13
 յակոբայ որդւոյ քեռ իւրոյ , ընթացաւ ընդառաջ նր ,
 գիրկս արկ և համբուրեաց զնա . և տարաւ զնա 'ի տուն
 իւր : և պատմեաց լաբանու զնա՝ զբանս զայսոսիկ : * Եւ 14
 ասէ ցնա լաբան . յոսկերացս իմոց , և 'ի մարմնոցս իմոց
 ես դու : և էր ընդ նմա ամսօրեայ մի Յամանակ :
 ԼԸ * Եւ ասէ լաբան ց յակոբ . զի եղբայր իմ ես դու , ոչ 15
 ծառայեսցես ինձ ձրի . յայտարա ինձ զինչ իցեն վարձք
 քս : * * Եւ լաբանայ էին երկու դատերք . անուն երի 16
 ցուն լիա , և անուն կրտսերոյն ուաքէլ : * և աչք լիայ՝ 17
 գիջադոյնք . բայց ուաքէլ բարի էր տեսլամբ և գե
 ղեցիկ երեսօք : * և սիրեաց յակոբ զուաքէլ : Եւ ասէ՝ 18
 ծառայեցիք քեզ եւ թնամ վն ուաքելայ դատերքոյ կրտ
 սերոյ : * Եւ ասէ ցնա լաբան . լաւ իցէ քեզ տալ զնա , 19
 քան տալ զնա առն օտարի . բնակեալ դու ընդիս : * Եւ 20
 ծառայեաց յակոբ վն ուաքելայ ամս եւ թն . և էին յաւ
 նր իբրև աւուրք սակաւք , քանզի սիրէր զնա : * և աւ 21
 սէ յակոբ ցլաբան . տո՛ւր ինձ զկին իմ , լցեալ են աւ
 ուրք , զի մոկց առ նա : * Եւ ժողովեաց լաբան զնա՝ 22
 արս տեղւոյն , և արար հարսանիս : * և եղև երեկոյ՝ 23
 առեալ լաբանու զլիա դուստր իւր տարաւ առ յա
 կոբ . և եմուտ առ նա յակոբ : * Եւ ետ լաբան զգեւի 24
 զաղախին իւր նաժիշտ դատեր իւրում լիայ : և իբրև
 այդ եղև , և ահա լիա էր : * Եւ ասէ յակոբ ցլաբան . 25
 ընդէր դործեցեր զայս . ոչ վն ուաքելի ծառայեցի
 քեզ . ընդէր խաբեցեր զիս : * Ասէ լաբան . չն'օրէնք 26
 աղախնի մերում տալ նախ զկրտսերն քան զերեց :
 * արդ կատարեալ եւ թն ևս ամ ընդ նր . և տայ քեզ 27
 և զնա՝ փոխանակ վաստակոցն զոր վաստակեսցես ինձ
 զեւթն ամ ևս այլ : * Արար այնպէս յակոբ . և կա 28
 տարեաց եւ թն ևս ամ ընդ նր : և ետ նմա լաբան ըզ
 ուաքէլ դուստր իւր կնու թն : * և ետ լաբան ուաքելի 29
 դատեր իւրում զբալայ զաղախին իւր նաժիշտ : * Եւ 30
 եմուտ

(16) Ո՛հնդ . Եւ անուն կրտսերին ուա՛ : (17) Աւչ . Եւ
 աչք լիայի գիջա՛ : (24) Յօրէնալին . Չեւիա զաղախին :
 (25) Ո՛հնդ . Չինչ գործեցեր զայս : (26) Ո՛հնդ . Չեն
 օրէնք յաղախնի մե՛ . . քան զերեցն : (27) Յօրէնալին պա
 խտէր . Եւ տայ քեզ և զնա :

եմուտ առ ուրեղ, և սիրեաց զուրեղ քան զլիս . և ծառայեաց նմա այլևս եւթն տմ :

- 31 * Իբրեւ ետես ար եթէ ատելի է լիս , երայ զարդանդ լիս
32 նր . բայց ուրեղ ամուլ էր : * Եւ յղացաւ լիս , և ծնաւ որդի յակորայ . և կոչեաց զանուն նր առքէն . ասէ՝ զի ետես ար զտառապանս իմ . արդ՝ սիրեացն զիս այր իմ :
33 * Յղացաւ զարձեալ լիս՝ և ծնաւ երկրորդ որդի յակորայ և ասէ՝ զի լուաւ ար եթէ ատելեալ եմ , և յաւ
34 լեւ ինձ զսա . և կոչեաց զանուն նորա շմաւոն : * Եւ յղացաւ՝ և ծնաւ որդի . և ասէ , արդ առիս եղիցի այր իմ , զի ծնայ նմա երիս որդիս . զի այնորիկ կոչեաց
35 զանուն նր զեի : * Եւ յղացաւ զարձեալ , ծնաւ որդի . և ասէ , զայս միւսանգամ գոհացայց զիմ . և կոչեաց զանուն նր յուգա : և եկաց ՚ի ծննդոց :

ԳԼ. Լ.

- 1 Իբրեւ ետես ուրեղ եթէ ոչ ծնաւ որդի յակորայ , նա խանձեցաւ ուրեղ ընդ քեռն իւրում , և ասէ զյաւ
2 հոր . տուր ինձ որդիս , ապաթէ ոչ՝ մեռանիմ : * Բարկացաւ յակորա ուրեղայ՝ և ասէ ցնա . միթէ փոխանակ
3 անի իցեմ ես , որ արդեւ զպտուղ որովայնի քոյ : * Եւ ասէ ուրեղ զյակորա . իսկ աւանիկ ազատինն իմ բալլա , մեռաւ առ նա՝ և ծնցի ՚ի վերայ ծննդաց իմոց : և արաւ
4 ընդ և ես որդիս ՚ի նմանէ : * Եւ ետ նմա զբալլա զաղա .
5 իսկ իւր կնուծե : Եւ եմուտ առ նա յակորա : * Եւ յաւ
6 ցաւ բալլա նաժիշտն ուրեղայ , և ծնաւ որդի յակորայ : * Եւ ասէ ուրեղ . իրաւ արար ինձ ան . և լուսաւ ձայնի իմում , և ետ ինձ որդի . զի այնորիկ կոչեաց
7 զանուն նր քան : * Եւ յղացաւ զարձեալ բալլա նա
8 ժիշտն ուրեղայ . և ծնաւ որդի երկրորդ յակորայ : * Եւ ասէ ուրեղ . օգնեաց ինձ ան , զի գումարեցայ ընդ քեռն իմում և յաղծեցի . և կոչեաց զանուն նր նեփ
9 Թաղիմ : * Իբրեւ ետես լիս եթէ եկաց Ք ծննդենէ ,
10 առ զեղիփա զնաժիշտ իւր և ետ յակորայ կնուծ : * Յղացաւ զեղիփա նաժիշտն լիս , և ծնաւ որդի յակորայ :
11 * Եւ ասէ լիս , առ իս բախա իմ . և անուանեաց զանուն
12 նր գադ : * Յղացաւ զեղիփա նաժիշտն լիս , և ծնաւ

որ

(32) Յօրիմայի մորաւ ՚ի գիրս յայտնարի ուրեղ անգամ , որ այլ սովորաբար անին առ բէն , և երբեք ուրեղն : (34) Ոման . Եւ յղացաւ ևս և ծնաւ որդի :

ԳԼ. Լ. (2) Ոման . Միթէ փոխան ան իցեմ : (3) Այլ . Սակորա . աւանիկ աղա՝ : (12) Ոման . Եւ յղացաւ զեւ

որդի երկրորդ յակոբայ : * և ասէ լիա . երանելի եմ 13
 ես . զի երանիցեն ինձ կանայք . և կոչեաց զանունս
 իմ ասեր , մեծութի : * Գնաց ոտքէն յառուս հնձոց 14
 ցորենոյ , և եգիպտ ինձոր մանրագորաց յանդի , և ե-
 բեր զայն առ լիա մայր խր . ասէ ռաբէլ ցլիա քոյր
 իւր , առեր ինձ 'ի մանրագորաց որդւոյ քոյ : * Եւ ա 15
 սէ լիա . ոչ իցէ քեզ շատ զի առեր զայրն իմ . միթէ և
 զմանրագորս որդւոյ իմոյ առնուցուս : և ասէ ռաբէլ
 ոչ այդպէս է . ննջեաց ընդ քեզ զայս գիշեր ' փոխանակ
 մանրագորաց որդւոյ քոյ : * Եւ իբրեւ եմուտ յակոբ 16
 յանդէ ընդ երեկս . ել լիա ընդ առաջ նր և ասէ ' առ-
 իս մոցես այսօր . քանզի 'ի վարձու կաւայ զքեզ ' փո-
 խանակ մանրագորաց որդւոյ իմոյ : և ննջեաց ընդ նմա
 զայն գիշեր : * Եւ լուաւ ամ լիայ : Յղացաւ և ծնաւ 17
 յակոբայ որդի հինգերորդ : * և ասէ լիա . ետ ինձ ամ 18
 զվարձս իմ , փոխանակ զի ետու զաղախինն իմ առն ի
 մեւմ . և կոչեաց զանուն նր խաբար , որ է վարձ : * Եւ 19
 յղացաւ միւսանգամ լիա . և ծնաւ որդի վեցերորդ .
 յակոբայ : * և ասէ լիա . պարզեաց ինձ ամ պարզի 20
 բարի . յայսմ հետէ սիրեացէ զիս այր իմ . զի ծնայ նմա .
 որդին վեց . և անուանեաց զանուն նր զաբոողն : * Եւ 21
 յետ այսորիկ ծնաւ գուար . և կոչեաց զանուն նորա
 գլինա : * Եւ յիշեաց ամ զռաբէլ . և լուաւ նմա ամ , 22
 և եբաց զարգանդ նր : * և յղացաւ և ծնաւ որդի յա 23
 կոբայ . և ասէ ռաբէլ , եհմն յինէն ամ զնախառնս
 իմ : * և կոչեաց զանուն նր յովսէփ . ասէ ' յաւելցէ ինձ 24
 ամ որդի մեւս ևս : * Եւ եղև իբրեւ ծնաւ ռաբէլ ըզ 25
 յովսէփ , Ասէ յակոբ ցլաբան . արձակեա զիս զի եր-
 թայց 'ի տեղի իմ և յերկիր իմ : * և տուր զկանայս և 26
 զմանկունս իմ , վն օրոց ծառայեցի քեզ զի գնացին
 զի գու ինքնին իսկ գիտես զծառայուն զոր ծառայե-
 ցի քեզ : * Ասէ ցնա զաբան . եթէ գտի շնորհս առա 27
 ընքո . հմայեցի զի օրհնեաց զիս ամ յոտին քու : * և 28
 ասէ լաբան . յայտարար ինձ զվարձսքո յինէն և ասց :
 * Ասէ ցնա յակոբ . գու գիտես որչափ ինչ ծառայե 29
 ցի քեզ . և որչափ խնշն էրքո առ իս . սակաւիկ ինչ
 էր յառաջ քան զիս , * և ամեաց 'ի բազմութի . և օրհ 30
 նեաց զքեզ ար ամ յոտին իմոււմ . և արդ ես երբ առ-
 նի

փա նաժ" . . . և ծնաւ ևս որդի : (13) Ոմանք . Զի երա-
 նեացեն զիս կա" . . ասեր , որ է մեծութի : (16) Յօրէ-
 նային աներ . Եւ իբրեւ եմուտ յա" : (16) Ոմանք . Քանզի
 'ի վարձու կաւայ զքեզ այսօր : (20) Այս . Եւ կոչեաց
 զանուն նր զաբոող : (21) Այս . Եւ յետ այսորիկ ծնաւ :
 (26) Ոմանք . Եւ տուր զկանայս իմ և զման" :

- 31 Եկե՛մ ինձ տուն : * Եւ ասէ ցնա լաբան . զինչ ասոյ
քեզ : և ասէ ցնա յակոր , մի թնչ տաք ինձ , բայց զայս
և եթ թանա արասցես ինձ : Եւ արձեալ արածեցից Եւ
- 32 խաչինս քո՝ և պահեցից : * և անցցեն այսօր ամ խա
չինքդ տառիկքո . և զատոս 'ի միմեանց զամ ոչնար ըզ
խայտախարիւ և զգորշ . և զամ արօտողան զհամակ ը
դեաց : Եւ ամ խայտախարին յօդեաց և սպիտակն
- 33 յայծեաց եղիցին վարձք : * և երևեացի սորդարուծե
իմ 'ի վաղեւ օր՝ թէ դոն իմ վարձք տառիկ քո : ամ որ
ոչ եղէ խայտ և սպիտակ յայծեաց , և գորշախայտ յօդ
- 34 եաց , 'ի գործոս համարեալ ըիցի ինձ : * և ասէ ցնա
- 35 լաբան եղիցի ըստ բանի քու : * Եւ զատոյց յաւաք
յայնմիկ զբալս հապոյտս և զպիտակս , և զամ այծս
հազոյտս և զպիտակս , և զամ սպիտակս 'ի նոցանէ ,
և զամ համակս յօդեաց , ետ 'ի ձեռն որդւոցն իւրոց .
- 36 * և մեկնեցոյց ձանաբարհ երից աւուրց' ընդ մէջ նց
և ընդ մէջ յակորայ . և յակոր արածէր զխաչինս ըս
37 թանու զմիացեալս : * Եւ ան յակոր դաւաղան չէր գա
լար և ընդուզի և տաւուոյ , և հեղեեաց զմ յակոր , և
եղև սպիտակ . և էքերծ զգալմրն 'ի դաւաղանացն . և
երևէր 'ի դաւաղանսն սպիտակն զոր քերծոյր' նկարէն :
- 38 * Եւ գնէր զդաւաղանսն զոր քերծոյր' յաւաղանս ջար
բից ջոյն . զի իբրև գայցեն խաչինքն ըմպել ջուր հա
դէպ դաւաղանացն զկծիցին յորժամ գայցեն ըմպել
- 39 ջուր : * Եւ զկծէին խաչինքն 'ի դաւաղանսն , և ծնա
նէին խաչինքն գորշախայտս և սպիտակս և խայտախար
- 40 իւս : * և զորոյն ուրոյն զատանէր յանիւր , և գա
ցուցանէր յանդիման մաքեացն . և զնոյ կապոյտ , և զամ
գորշախայտս յօդեաց . և զատանէր իւր հօտս տուն
- 41 թին . և ոչ խառնէր զմ 'ի խաչինս լաբանու : * Եւ ը
նէր յորժամ զկծէին խաչինքն 'ի խառնսն , և յիմեցին ,
դնէր յակոր զդաւաղանսն յանդիման խաչանցն յաւա
- 42 զանսն , առ 'ի զկծելոյնց ըստ դաւաղանացն : * և յոր
ժամ ծնանէին խաչինքն ոչ գնէր : Եւ ընէր տնիւնսն
- 43 լաբանու , և նշանաւորն յակորայ : * և մեծացան այրն

յոյժ

(32) Ո՛հն . Եւ զամ արօտ արօտական . . և ամ խայտա
խարին և սպիտակն յայծեաց : (32) Ո՛հն . Եղիցին
վարձք իմ : (33) Ո՛հն . 'ի վաղեւանդր' թէ դոն : (35) Ո՛
հն . Եւ զպիտակս և զամ սպիտակս 'ի նցէ . և զամ
այծս կապոյտս և սպիտակն , և զամ զհամակս յօդեաց ետ
'ի ձեռն : (37) Ո՛հն , Գաւաղան չէրա գալար ընկուզի :
(37) Այս . Զգալարն 'ի դաւաղանաց անտի : (38) Ո՛
հն . Զբարբից ջուրցն : (41) Ո՛հն . Եւ յղանային ,
գնէր յա' : (43) Այս . Եւ ծառայք և աղախ' :

յոյժ յոյժ, և եղև նորոշեալ և արջաւ յոյժ, ծառայք
և ազախնայք, ուղղք և հշք:

ԳԼ. ԼԱ.

Եւ լուաւ յակոբ զբանս որդւոցն լաբանու՝ զի ա 1
սէին, եթէ առ յակոբ զամ ինչա հօր մերոյ. և ի 2
հօր մերոյ ընչեց արար իւր զայն ամ փառս: * և ետես 3
յակոբ զերեսս լաբանու, և ահա՛ ոչ էին ընդ նմա ոն 4
յերեկն և յերանդ: * Եւ ասէ նոր ամ ցյակոբ. դար 5
մէր յերկիր հօր քոյ և յազք քո. և եղեց ընդ քեզ: 6
* Եւ յրեաց յակոբ, և կոշեաց զուպէլ և լլիա ի դաշտ 7
մնոր՝ ուր էին խաշինքն: * և ասէ ցնոսս. տեսանեմ 8
ես զերեսս հօր ձերոյ, զի ոչ են ընդ իս ոն յերեկն և 9
յերանդ: և ամ հօր իմոյ էր ընդ իս: * Եւ գուք ինք 10
նին գիտեք զի յամ զօրութի իմմէ ծառայեցի հօր ձե 11
րում: * և հայր ձեր ընդհարաւ ընդ իս, և փոխեաց 12
զվարձս իմ զտասն բծացդ. և ոչ ետ նմա ամ սունել 13
ինչ ար: * Եթէ ասիցե, նկարէնքդ եղեցին քո վարձք, 14
ամ խաշինքս նկարէնս ծնանին: և եթէ ասիցե թէ սպի 15
տակքդ եղիցին քո վարձք, ամ խաշինքս սպիտակ ծնա 16
նին: * և եհան ամ զամ խաշինս հօր ձերոյ՝ և ետ ինձ: 17
* Եւ լինէր յորժամ զվծէին խաշինքն, տեսանէի աջք 18
իմովք յերազել, և ահա քաղք և խոյք ելանէին ի վր 19
մաքեաց և այծից. պիտակք և խալտախարիւք և գոր 20
լափայտք: * Եւ ասէ ցիս հրեշտակ նոյ ի տեսլեամ. 21
յակոբ: և ետ ասեմ. զի է: * և ասէ՛ հայեաց աջք 22
քովք, և տես զքաղան և զխոյս որ ելանեն ի մաքիսն 23
և յայն. զխարդ պիտակք և գորլախայտք և խալտախա 24
րիւք են: քանզի տեսի որչափ ինչ առնէր ընդ քեզ լա 25
բան: * Եւս եմ ամ որ երևեցայ քեզ ի տեղւոջն նոյ. 26
ուր տեսի ինձ զարձանն, և եղիր ուխտս: և արդ՝ ա 27
րի ել յերկրէս յայսմանէ, և երթ յերկիր ծննդեան 28
քոյ, և եղեց ընդ քեզ: * Պատասխանի ետուն ուպէր 29
և լիա՛ և ասեն ցնա, միթէ գոյ ես մեր այսուհետե 30
բաժին և ժառանգութի ի տան հօր մերոյ: * Յոյ ապա 31
քէն իբրեւ զօտարոտիս համարեալ եմք նմա. զի վաճա 32
ռեաց զմեզ՝ և եկեր ուտելով զարծաթ մեր: * ամ մե 33
ծուծի և փառք զոր եհան ամ ի հօրէ մերմէ, մեզ ե 34
ղեցի

Գլ. Լա. (2) Թօրինալին պատեի. Ոչ էին ընդ նմա ոն:
(4) Այս. Ուր խաշինքն էին: (8) Ոման. Եթէ ասիցե
եթէ նկա: (11) Ոման. Եւ ասէր ցիս հրեշտակ: (12) Ո
ման. Որչափ ինչ առնէ ընդ քեզ: (13) Ոման. Եւ արդ
արի և ել:

զեցի՝ և որդւոց մերոց : արդ զոր ինչ ամաց քեզ ամ՝
արա :

- 17 * Յարեաւ յակոր՝ ան զկանայս իւր և զմանկունս իւր , իս
18 և եհանն զնոսա յուղտս : * և խաղացոյց զեմ՝ զինչա իւր
և զեմ՝ ստացուածս իւր զոր արար ի միջազեռոս ասոր
ւոց՝ երթալ առ սահակ հայր իւր յերկիրն քանանաց
19 ւոց : * Եւ լաբան երթեալ էր ի կտուրս իաշանց իւ
20 րոց : և գողացաւ ռաբէլ զկուռս հօր իւրոյ . * և գո
ղացաւ յակոր զսիրտ լաբանու աներոյ իւրոյ՝ չպատ
21 մէլ նմա թէ գնայցէ : * և գնաց ինքն և եմ որ ինչ
իւր էր : և յարուցեալ անց ընդ գետ՝ և գիմնաց ի
22 լեառն գաղաադու : * Ազգ ելե լաբանու ասորւոց
23 յաւուրն երրորդի , եթէ գնաց յակոր : * և առեալ
զեղբարս իւր ընդ իւր , անդեցաւ զինի նր ճանապարհ
24 զեւթն աւուր , և եհասնմա ի լերինն գաղաադու : * Եւ
եկն եմ առ լաբան ասորի ի տեսեալն գիւրոյ՝ և ա
սէ ցնա . գգոյլ լեր անձին քում , գուցէ խօսիցես ընդ
25 յակորայ անգգամուք : և եհաս լաբան յակորայ : * Եւ
ժակոր եհար զխորան իւր ի լերինն : և լաբան կացոյց
26 զեղբարս իւր ի լերինն գաղաադու : * Եւ ասէ լաբան
յակոր՝ ընդէր արարեր զայդ , ընդէր գաղաադնաց ե
զեր յինէն , և գողացար զիս . և վարեցեր զգասերս իմ
27 իբրեւ զգերեալս սրոյ : * և եթէ ազգ արարեալ էր ինձ ,
առաքէի զքեզ ուրախուք , և արուեստականք թմր
28 կաց և քնարաց : * և չի՛ արգելք արժանի համբու
րել զորդեակս իմ՝ և զգասերս իմ : և արդ՝ անմուք
29 արարեր : * Եւ այժմ ձեռնհաս էի առնել քեզ չար ,
բայց եմ հօր քոյ երեկ ասաց ցիս . զգոյլ լեր գուցէ
30 խօսիցիս ընդ յակորայ անգգամուք : * և արդ՝ գնա
լեալ երթաս , զի ցանկանալով ցանկացեալ ես երթալ
ի տուն հօր քոյ : և ընդէր գողացար զստուածսն իմ :
31 * Պատասխանի ետ յակոր՝ և ասէ ցլաբան , քանզի եր
կեսն : ասացի թէ գուցէ հանիցես զգասերս քո յի
32 նէն , և զեմ ինչ զիմ : * Եւ ասէ յակոր . առ որում
գացես զաստուածսն քո , մի կեցցէ առաջի եղբարցս
մերոց : և արդ՝ ծանիր ինչ ի քոյ՝ ընչից առիս , և առ
ցես . և ոչ ծանեաւ առնմա և ոչ ինչ : և ոչ գիտեր յա
33 կոր թէ ռաբէլայ կնոջ իւրոյ գողացեալէր զիս : * Եւ
մտեալ լաբան յուղէր ի տան յակորայ . * և ի տան
լիայ , և ի տան երկոցուն հարձիցն , և ճոջ գասներ
և ելեալ ի տանն անտի լիայ՝ եմուտ ի տուն ռաբէլի :
* իսկ

(20) Ուսեմ . ի չպատմել նմա թէ : (29) Այս . Ասաց
ցիս , ասէ զգոյլ : (32) Ուսեմ . Առում գացես զաստ՝ . . .
ի քո ընչից առիս :

* Եւ յառաջէլ արեալ զկուռան եդ ընդ ուղղաւ պա 34
տատաւ, և նստաւ ի վերայ նց: և յուզեաց լաբան
զամ տաղաւարն և ոչ եդիւ: * և նա առէ ցհայր իւր. 35
վի ինչ ծանր թուեսիլ քեզ տէր: ոչ կարեմ յոան յառ-
նէլ առաջի քո, քանզի ի կանանց օրէնս եմ: և յուզեաց
լաբան զամ տունն և ոչ եդիւ զկուռան: * Բարկացաւ 36
յակօր և կադէր ընդ լաբանու: պատասխանի ետ յա-
կօր և առէ ցհայրան: զինչ փնաս է իմ, կամ զինչ յան-
ցանք են իմ, զի պնդեցար զհետ իմ, * և յուզեցեղ զամ 37
պնէս իմ: զինչ գտեր յամ ընչից քոց ի տան իմում: դիր
առաջն եղբարցս իմոց, և եղբարց քոց, և յանդիմանես
ցեն ի մէջ մեր երկոցունց: * Այս քան ամ է զի եի 38
ընդ քեզ, ոչկարք քո և այժիբ՝ ոչ ստերջացան, և զնոյս
մարեաց քոց ոչ կերայ: * զգաղանաբեկն ոչ բերի առ 39
քեզ, պլ կէ յանձնէ տուժի: զգողունի տունքեան,
և զգողոնի գիշերոյ: * զցերեկ այրեալ լինի ի տօթոյ, 40
և զցայտ ի ցրտոյ: հատեալ էր քուն յաչաց իմոց:
* Այս քան ամ է ի տան քում էի: զտրեքտասան ամ 41
փոխակակ գատերաց քոց վաստակեցի, և զվեց ամ՝
խաշինս քո. և խաբեցեր զիս ի վարձս տան բծացս:
* Եւ Թէ ոչ ամ հօր իմոյ ամ աբրաամու, և երկեւղն 42
խաբհայ էր ընդիս, այժմ թերևս ունայն իսկ ար-
ձակէր զիս: պլ գտառապանս իմ և զվաստակն ձե-
ռաց իմոց ետես ամ, և յանդիմանեաց զքեզ երեկ:
* Պատասխանի եդ լաբան և առէ ցհայր: զստերք: 43
գտերք իմ են, և ուստերք՝ ուստեք իմ են, և իս-
շինքդ խաշինք իմ են. և ամ ինչ զոր գու տեսանես՝ իմ
է. և գտաբացդ իմոց: և արդ զինչ արարից գոցաւ այսօր՝
կամ որդւոց գօցաւ զոր էս ճկաց: * Բայց արդ՝ էի ունիւ 44
դեցաւ քեւ և գու. և եպիցի ի վկայու ընդիս և թ քեզ:
և առէ ցնա. ահա ոչ ոք է ի միջն մեքում. բայց ամ վկայ
ընդիս և ընդ քեզ: * Եւ առեալ յակօրայ վեմ, կանդ 45
նեաց արձան: * և առէ ցեղբարս իւր. և կուտեցէր քո 46
րինս: և կուտեցին քարինս և արարին բոլոր, և կերան
և արբին անդ ի վր բլթոյն: * Եւ կոչեաց զիս քան 47
կարկառ. վկայութե: և յակօր կոչեաց զիս կարկառ.
վկայ: * և առէ ցնա լաբան. բոլորս պլ վկայ ընդիս և 48
ընդ.

(34) Այս. Իսկ գարեւի արեալ զկուռ. (37) Յօննա
ինչ փոքր. ի մէջ Բերեկացունց: (38) Յօննա. Եւ պնէս
քո ոչ ստերջեցան: (39) Ո՛հնա. Ոչ բերէի առ քեզ. .
զգողոնի տունքեան և զգողոնս գիշ: (42) Ո՛հնա. Եթէ
ոչ ամ հօր իմոյ: (47) Ռոման յանուս. Կարկառ վկայ.
Խաբահաւիւր զոր յարեալ է լիւր: (48) Ռոման. Բլուրս
այս վկայ է ընդիս. . . ահա բլուրս պլ և արձանս այս:

- Ընդ. քեզ պարտեալ կոչեաց զնա լաբան բլուր վկայուէ,
 և յակոբ կոչեաց զնա բլուր վկայ: Եւ ասէ լաբան զյա-
 կոբ. բլուրս այս և արձանս այս՝ զոր կանգնեցի ընդ
 իս և ընդ. քեզ. վկայ է բլուրս այս, վկայ է արձանս
 այս: Վր պիտոյի կոչեցաւ անուն բլրոյն վկայութի:
 49 * Եւ տեսին զորմէ պատգ. թէ տեսցէ թո՛ւ ընդ իս և ընդ.
 50 քեզ. զի մեկն ինքն կերպրեցէ: * Եւ թէ վրապուսցես
 զգոտերս իմ: Եւ թէ պոչես կանաչս ար. գոտերք ի
 մոլք: Զգոյւ լեր զի ոյցէ ընդ մեզ որ տեսանէ: * Թո՛ւ
 51 լեցե վկայ ընդ իս և ընդ. քեզ: * Եւ ասէ լաբան զյա-
 կոբ. անա կապկապս այս՝ և անա արձանս, զոր հաստաւ
 52 տեցաք, ընդ իս և ընդ. քեզ * Եղեցի վկայ կարկառոս, և
 վկայ արձանս. զի ոչ ես անցից ըստ կարկառոս, և մի
 գու. անցանկեցես ըստ բլուրս՝ և ըստ արձանս ըստ այս՝
 53 յարութի: * Թո՛ւ արքաամաւ և պատուած՝ նաքովցայ ե-
 ղեցե գառաւոր. ի միջի մերուս. Թո՛ւ հարց նո՛ւ: Եւ եր-
 54 գուս. յակոբ յերկեւ չոր եւթոյ խաւակայ: * Եւ եղին
 յակոբ զնոյն ի լեռնին, և կոչեաց զեղբարս իւր ու-
 մեզ հաց: Կերան և արբին, և ուգան ի լեռնին անդ:
 55 * Եւ յարութեալ լաբան ի վաղեւ անդք համբուրեաց
 զորմաւ իւր և զգոտերս իւր, և օրհնեաց զնոսա, և
 գնաց. գործ արարեալ լաբանայ ի տեղի իւր:

ԴԼ. ԼԲ.

- Եւ յակոբ գնաց զճանապարհս իւր:
 Եւ հայեցեալ ետես զբանակն նոյ բանակեալ. և ընդ իս
 2 առնէ եղին նմա հրեշտակք նոյ: * Եւ ասէ յակոբ իջրե-
 ետես զնոս. այս բանակն նոյ է: Եւ կոչեաց զանոնս տեղ-
 3 լոյն պիտոյի բանակն: * Եւ պապեաց յակոբ հրեշ-
 տակս յողար բան զնոն աս ետես եղբայր իւր յերկիրն
 4 ի տեղի, յաշխարհն եղոմայ, * պատուէր եղնոյ և ասէ.
 բոլորս աստաջեք տեառք իմուս ետաւայ: Թէ այսպէս
 5 մեղէ ջարժուի: * Եւ եղին իմ. արջաւ և զխար և եղբ, ծա-
 ռայք և արախնայք. և տուրեցի պատուել տեառն ի
 մուս ետաւայ՝ զի գտցէ ծառայք զո՛ւ շնորհ առաջի բո:
 6 * Եւ գործեալ հրեշտակացն առ յակոբ՝ ասեն. չորսն
 առ ետաւ եղբայրքո. և գոյ ընդ առաջի բո, և չորք հա-
 7 յրեւր պրք ընմա: * Զանի հարաւ յակոբ. և տարակու-
 սեալ

(52) Բանակ. Ըստ արձանս ըստ այսմիկ չար: (55) Յոն-
 նաիս նոյնք. Համբուրեաց զորմաւ իւր և զգոտերս իւր:
 ԴԼ. ԼԲ. (5) Աստ. Ընդ իս և արձանս քո: (6) Աստ. Եւ
 չորք հարեւր պրք:

տեալ էր . և զատայց զժողովուրդն որ ընդ նմա էր . և
 զարկառ և զղխար և զուղտս՝ յերկուս բանակս : և ասէ 8
 յսկոր . եթէ եկեսցէ եսաւ յառաջին բանակն և հարցե-
 զնա , ապրեսցի երկրորդ բանակն : * Եւ ասէ յսկոր . 9
 Թծ հօր խնդ աբրահամու , և Թծ հօր խնդ խաֆայայ , ար-
 որ ասացեր յիս [Թէ երթ յերկիր ծննդեան , քո՝ և բարի
 արարից քեզ : * Եւ քաւական Թմ՝ արգարտու՝ և իջմար 10
 Թեան անցի ընդ այս յորդանան . և արգ՝ աւառիկ եղբ-
 յերկուս բանակս : * Եւ արգ՝ ապրեցոյ զիս 'ի ձեռաց 11
 եղբօր խնդ եսաւայ . զի զահի հարեալ եմ ես 'ի նմա
 նէ . գուցէ՝ եկեալ հարկանիցէ՝ զիս մայր առ մանկան :
 * Եւ քաւ ասացեր՝ [Թէ բարի արարից քեզ , և եդից ըզ- 12
 զաւակ քո իբրև զաւաղ ծովու որ ոչ թուեսցի 'ի բազ-
 մութէ : * Եւ նիջեաց անդ զայն գիշեր : Եւ ան յորաց 13
 ամէնն ձեռամբ իւրով պատարագս : և առաքեաց եսա-
 ւայ եղբօր իւրում . * այնս երկերիւր , քաղք քան , մա 14
 քիս երկերիւր , խոյս՝ քան . * ուղտս ծնեալս կողանաք 15
 հանգերձ՝ երեսուն . կովս քառասուն , ցուլս տասն ,
 եւս քսան , և մարուկս տասն : * Եւ ետ 'ի ձեռս ծա 16
 ւայից իւրոց . հօտս հօտս առանձինն : և ասէ ցծառայն
 իւր . երթայք դուք յառաջ քան զիս , և բացադոյնս 'ի
 միմեանց տանիցիք հօտս 'ի հօտից : * Պատուիրեաց ա 17
 առջնոյն՝ և ասէ . եթէ պատահիցէ քեզ եսաւ եղբայր
 իմ , և հարցանիցէ [Թէ ոչ ես՝ և յո՛ւ երթաս , և ոչ ե-
 սցդ որ առաջի քո երթայ : * Եւ ասացես , [Թէ ծառայի՝ 18
 քոյ յսկորայ պատարագք են . զոր առաքեաց տեառն
 իւրում եսաւայ . և ինքն զինի մեր գայ : * Պատուի 19
 րեաց առաջնուն և երկրորդին և երրորդի . և ամե-
 նեցուն որ երթային յառաջ զհետ խալանցն , ասեր՝ ըստ
 բանիս ըստ այսմիկ խօսեսիք ընդ եսաւայ , յորժամ
 գտանիցէք զնա : * Եւ ասառիք , անա ծառայ քո յսկոր 20
 գայ զհետ մեր : քանզի ասաց՝ [Թէ ցածուցից զերեսոնք
 պատարագդք որ երթան առաջի . և ապա տեսից զե-
 րեսոնորա , [Թերևս արացի՝ մեծարանս երեսաց խնդ :
 * Եւ երթային յառաջ ընծայքն քան զնա . և ինքն նրն 21
 ջեաց զայն գիշեր անգէն 'ի բանակին : * Եւ յարուցեալ 22
 'ի նմին գիշերի՝ քա զերկուս կանայսն , և զերկուս ա-
 զախնայսն , և զմեծասանն որդիս իւր , և անց ընդ հունն
 յոր

(10) Ոմնո՛ւ . Զիցուպ'ի ձեռին անցի : (11) Այս . Եւ
 ապրեցոյ զիս 'ի ձե' : (15) Բաղւնո՛ւ . Ուղտս ծնեալ
 կողմն : (18) Ոմնո՛ւ . Տեսան իմում եսաւայ : (21) Այս .
 Բառաշագոյն ընծայքն քան : (22) Ոմնո՛ւ . Ընդ հունն
 յսկորայ :

- 23 յորովայն : * և անցոյց զնո ընդ ձորն , և զամ ինչ
 24 որ իւր էր : * Եւ մնաց յակոր միայն : և մարտեաւ այր
 25 մի ընդ նմա մինչև ցառաւատ : * և իբրեւ ետես թէ ոչ
 յազթե նմա , բնուն եհար զամուլաջէն զըստի նր և ընդ-
 արմացոյց զամուլաջի զըստին յակորայ 'ի կռուելն իւ-
 26 բում ընդ նմա : * Եւ ասէ ցնա . արձակեալ զիս քանզի
 այդ եղէ : և նա ասէ . ոչ արձակեցից զքեզ 'եթէ ոչ
 27 պհնեցես զիս : * Եւ նա ասէ ցաա , զինչ անուռնէքո :
 28 և սա ասէ ցնա , յակոր : * Եւ ասէ ցաա . յայտմ հետէ
 ոչ կոչեցեն զանուն քո յակոր , այլ ինչ եղիցի անուն
 քո . զի ժառփկալեցեր ընդ նոյն . և ընդ մարդկան զը-
 29 բումոր լիջի : * Եւ հարց յակոր , և ասէ . պատմեալ ինձ
 զանուն քո : և ասէ ' զի ' հարցանես զանուանէ իմմէ : և
 30 պհնեաց զնա անդ : * Եւ կոչեաց յակոր զանուն տեղ-
 ւոյն այնորիկ ' տեսիլ նոյն . զի տեսի զամ դէմ յանդի-
 31 ման , և ապրեցաւ անձն իմ : * Եւ ծագեաց նմա արեւ
 փքր և անց տեսիլն նոյն : և նա կազար երթայր 'ի զըստե
 32 անաի : * վն այնորիկ ոչ ուտեն որդիքն ինչ զամուլա-
 ջին զոր ընդարմացոյց , որ է 'ի վր տախտակի զըստին ,
 մինչև ցայսօր : զի բուն եհար զտախտակէ զըստին յա-
 կորայ , և ընդարմացոյց զամուլաջի նր :

(ԳԼԷ ԼԳ.)

- 1 () աչա իւր 'ի վեր եբարձ յակոր և ետես , և ահա ե-
 2 րան եղբայր իւր գայր , և ընդ նմա արք չորեք-
 հարիւր : և բախեաց յակոր զմանկունսն 'ի լիա' և յաւ-
 2 քէլ , և յերկուս ազոփնայս : * Եւ արար զերկուս ա-
 զոփնայսն և զորդիս նոյն առաջի , և զլիա և զորդիս նր
 3 զինի , և զապէլ և զյովսէփ հնւակ յետոյ : * և ինքն անց
 յառաջ քան զնոսա , և երկիր եպագ եւթն անգամ 'ի
 4 վերայ երկրի' մինչև մերձենալ առ եղբայրն իւր : * Եւ
 ընթացաւ ետաւ ընդ առաջ նորա . գիրկս արկ նմա և
 համբուրեաց , և անկաւ 'ի վր պարանոցի նր և համբու-
 5 րեաց զնա . և լացին երկոքեան : * Եւ հայեցեալ 'ի վեր
 ետես զկանայսն և զմանկունս , և ասէ . գորա' զինչ են
 քո : և նա ասէ . մանկունք իմ են , որովք ողորմեցաւ քո
 6 ծառայիքում : * Եւ մատան ազախնայքն և որդիք նոյն ,
 7 և երկիր պագին նմա : * և մատեաւ լիա և որդիք իւր'
 և երկիր պագին նմա . յետոյ մատեաւ յովսէփ և ու-
 քէլ :

(25) Ոմանք . Թէ ոչ յազթեաց նմ : (30) Օրնալ մ . Տեղ-
 ւոյն այնորիկ ' փանուէլ տեսիլ նոյն :

ԳԼԷ ԼԳ . (1) Յօրնալին Բաագրու . Եւ ընդ նմա արք 2 :

(7) Ոմանք . Եւ յետոյ մատեաւ ուքէլ և յովսէփ :

Ե Ե

քել՝ և երկիր պագին նմա : * Եւ ասէ զինչ էր այն ամ 8
 չու՝ որ ինձ դիպեցաւ : և նա ասէ . զի գտցէ ծառայ քո
 շնորհս առաջիքո : * և ասէ եսաւ . կայ և իմ շատեղ 9
 բայր՝ քեզ լիցն քոյդ : * Եւ ասէ յաւոր . մի այդպէս . 10
 եթէ գտի շնորհս առաջիքս՝ ընկալ զընծայսն՝ ի մեռաց
 իմոց . քանզի այնպէս տեսի զերեսս քո՝ որպէս ոք տե-
 սանիցէ զերեսս ւոյ : և զուարթացիս ընդիս : * և ան 11
 զօրհնութիս իմ, զոր մատուցի քեզ . զի ողորմեցաւ ինձ
 ամ . և է՛ իմ ամ ինչ : և բռնադատեաց զնա : և ան : * Եւ 12
 ասէ՛ չուեացո՛ւք դնասցուք՝ և երթիցուք զուղորդն :
 * Եւ ասէ ցնա . տէր իմ ինքնին գիտէ, զի մանկունքս 13
 մատակ են . և ոչնարի, և արջառոյ ծնունդ արձակեալ
 է . և եթէ մի օր ստիպեմ զգոստ , մեռանին ամ խա-
 շինքդ : * Ալ յառաջեացէ տէր իմ քան զծառայ իւր . և 14
 ես ըստ կարի և ըստ պարապոյ ճանապարհիդ առաջի իմ,
 և ըստ կազգուրեւ մանկանց իմոց խաղացից , մինչ և եկից
 առ տէր իմ՝ ի սէիր : * Եւ ասէ եսաւ . իսկ թողից առ 15
 քեզ ի ժողովողենէ աստի՝ որ ընդիս են : և նա ասէ .
 ընդէր է ինձ այդ . շատ է զի գտի շնորհս առաջիքս տէր :
 * Եւ գարձաւ յաւուր յայնմիկ եսաւ ընդ ճանապարհս 16
 իւր ի սէիր : * Եւ յաւոր չուեաց՝ ի խորանս . և արար 17
 իւր անդ տունս , և խաչանց իւրոց արար դադարս . զի
 այնորիկ կոչեաց զանուն տեղւոյն այնորիկ խորանս .
 իսկ * Եւ եկն յաւոր ի սաղմ բաղաք սիկիմացւոյ , որ է 18
 յերկրին քանանացւոյ իբրեւ եկն ի միջագետաց ասոր
 ւոց , և բնակեցաւ յանդիման քաղաքին : * Եւ ստացաւ 19
 զվիճակ անդին ուրեհար զխորան իւր՝ յեմովքայ հօրե
 տիւքեմայ հարիւր ոչնարի : * Եւ շինեաց անդ սեղան , 20
 և կարդաց զԱՅ ելի :

ԳԼ ԼԴ .

ԽԳ. Եւ երբնա դուստր լիայ՝ զոր ծնաւ յաւորայ , ի 1
 զին դստերաց աշխարհին : * և ետես զնա սիւ 2
 քեմ որդի եմովքա քողեցի , որ իշխանն էր երկրին : և
 ան զնա , և ննջեաց ընդ նմա . և տառապեցոյց զնա :
 * Եւ ուշ եղեալ զինչի դստերն յաւորայ՝ սիրեաց ըզ 3
 կոյսն , և խօսեցաւ ըստ մտաց կուսին : * Եւ խօսեցաւ
 տիւքեմ ընդ եմովքայ հօր իւրոյ՝ և ասէ . ան դու ինձ 4
 դաղձիկս զայս կնութի : * Եւ լուաւ յաւոր եթեպղղ 5
 ծեաց որդի եմովքայ զգինա զգուստր իւր : և որդեք
 նր

(10) Ոման . Եւ զուարթացի շիս : (12) Ոման . Եւ եր-
 Թիցո՛ւք զուղորդ : (14) Ոման . Ըստ կազգուրեւյ ման :
 ԳԼ ԼԶ . (4) Ոման . Ընդ եմովքայ հօր իւրում : (5) Աս .

- 6 Կէն նորա : * Եւ եւ եմով հայր սիրեմայ առ յակոբ
 7 խօսել ընդ նմա : * Եկին և որդիքն յակոբայ 'ի գալստ :
 8 Իբրև լուսն ստրջացան արքն , և արամուի եր նց յոյժ .
 9 զի խայտառակուի արար յիլի , մտանելով առ դուստրի
 10 յակոբայ . և ոչ այնպէս զձարիցի : * Եւ խօսեցաւ ընդ
 11 նոսա եմովք և ասէ . սիրեմ որդի իմ սիրեաց որդով
 12 չափ զդուստրն ձեր . արդ տուք զնա նմա կնուծե , * և
 13 արարէք ընդ մեզ խնամուծե . զգտտեալ ձեր անուք մեզ ,
 14 և զդուստր մեր առէք որդւոյ ձերոց : * և բնակեցէք
 15 'ի միջի մերում . և երկիրդ ահա ընդարձակ է առաջի
 16 ձեր , և բնակեցէք և շահեցարուք 'ի դմա . և սաացաւ
 17 ըրուք ստացուածս 'ի դմա : * Եւ ասէ սիրեմ զհայր նր
 18 և զեղբարս նր . գալից շնորհս առաջի ձեր . և զոր ինչ
 19 ասիցէք , սացնէք : * յաճախեցէք յոյժ զժարձանս և զօ
 20 փոս . և սաց ' որչափ և ասիցէք . և տուք ինձ զաղ իկն
 21 զոյն կնուծե : * Պատասխանի ետուն որդիքն յակոբայ
 22 սիրեմայ և եմովայ հօր նր նենգուք և ասեն ցնն . զն
 23 զի պղծեցին զդինա քոր նց : և ասեն շմաւն և զւիեղ
 24 բարք զինայ ' որդիքն լիայ : * Ոչ կարեմք առնել զայդ
 25 բան . տալ զքոր մեր անն թլփատի . քզի նախատինք
 26 են մեզ . * բայց այսու նմանեցուք ձեզ , և բնակեա
 27 ցաք 'ի միջի ձերում , իծե լինիցիք և գուք իբրև զմեզ
 28 'ի թլփատել ձեզ զեմ արու : * և տացուք զդուստրս մեր
 29 ձեզ , և 'ի գտտեալ ձերոց առցուք մեզ կանայս . և բնա
 30 կեցուք առ ձեզ , և եղեցուք իբրև անդ մի : * ապա լծե
 31 ոչ լսեցէք մեզ թլփատել , առեալ զդուստրս մեր 'ի բաց
 32 գնասցուք : * Եւ հաճոյ թուեցաւ բանքն առաջի եմով
 33 լայ , և առաջի սիրեմայ որդւոյ եմովայ : * և ոչ յա
 34 մաց պատանին առնել զբանն . զի յոյժ հարեալ եր 'ի
 35 տէր գտտերն յակոբայ : և իս եր պատուականագոյն բան
 36 զամենեանն որ 'ի տան հօր նր էին : * Եւ եկին եմով
 37 և սիրեմ որդի նր 'ի գաւոն քաղաքին իւրեանց . և խա
 38 սեցան ընդ արս քաղաքին իւրեանց և ասեն . * որեւորն
 39 այն խաղաղուծք են ընդ մեզ . արդ բնակեցին յերկ
 40 րիս , և շահեցին 'ի սմա . զի երկիրս ընդարձակ է ա
 41 ռաջի նց . զդուստրս նց առցուք մեզ կանայս , և զգս
 42 յեն մեզ որեւորն բնակել ընդ մեզ լինել ազգ մի : 'ի
 43 թլփատել մեզ զեմ արու , ոպ նորայն թլփատեալ են :
 44 * և ինչ նց և անասունն նց և չորքոտանի նց ոչ ապա
 45 բեն

Զգինա զդուստր նր : (18) Այս . Եւ հաճոյ թուեցաւ
 բանքն : (21) Ոսկան . Առքն այնորիկ խաղաղուծք են
 և 22 . Նմանեցին մեզ արքն բնակել ընդ մեզ :

քէն մեր լինիցի . բայց այնու և եթ նմանեցուք նց,
 և բնակեցեն 'ի միջի մերում : * Եւ լուան եմովայն 24
 սիւքեմայ որդւոյ նր ամենեքին . որ ելանէին ընդ գուռն
 քաղաքին իւրեանց . և թլփատեցին զմարմին անթլփա
 տուէ իւրեանց իմ արու, ամենեքին որ ելանէին ընդ
 գուռն քաղաքի նր : * Եւ եղև յաւուրն երրորդի մինչ 25
 գեռ էին նոքա 'իցաւան, առին երկու որդիքն յակո
 բայ, շմաւոն և զէի եղբարք գինայ՝ իւրաքանչիւր զսուր
 իւր, և մօտին 'ի քաղաքն կազմուծի, և կոտորեցին զիմ
 արու : * և զեմովք և զսիւքեմ զորդի նր սպանին 'ի սուր 26
 սուսերի, և առին զգինա 'ի տանէ սիւքեմայ՝ և ելին :
 * Եւ որդիքն յակոբայ մօտին 'ի վր զիւրաւորացն, և ա 27
 ռին աւար զքաղաքն, յորում պղծեցին զգինա զբոյրն
 նց : * զարջաւ և զոչխար և զեշ նոցա՝ որ էին 'ի քաղա 28
 քին, և որ ինչ 'ի բացի էր՝ առին : * և զիմ մարդք 29
 գերի նց, և զիմ գհահ և զկարասի նոցա . և զկանայս
 նց գերեցին : և յափառակեցին որ ինչ էր 'ի քաղաքն՝
 և որ ինչ 'ի տունս : * Եւ ասէ յակոբ ջմաւոն և ջգէի, 30
 ասեալի արարէք զիս, երեւել անգգամ իմ բնակեաց
 Երկրիս 'ի միջ քանանացւոց և փերեզացւոց . և ես սպ
 կաւաւոր եմ թուով . արդ՝ եթէ Ժողովեցին 'ի վր իմ
 և հարկանիցեն զիս, սատակելով սատակելիմ և ես, և
 տուն իմ : * Եւ ասեն, իսկ զիարդ . զն իբրեւ զբազմի 31
 քարէցին զբոյրն մեր :

ԳԼ ԼԵ .

ԽԻՆ Եւ ասէ իմ ջյակոբ . արի անց 'ի տեղին 'ի բեթէլ . 1
 և անդ բնակեցես . և արասցես անդ սեղանն իյ
 որ երեւցան քեզ 'ի փախչելն քո յերեսաց եսաւայ եղ
 բօր քոյ : * Եւ ասէ յակոբ ջրնտանին իւր, և ցամ 2
 նեսին որ ընդ նմա էին . 'ի բաց առէք զսատուածսգ
 ստարտաիս որ ընդ ձեզ են 'ի միջոյ ձերմէ, և սրբեցու
 ղուէք . և փոխեցէք զպատմուածսն ձեր : * և յարու 3
 ցեալ ելցուէք 'ի բեթէլ, և արասցուէք անդ սեղանն իյ
 որ լուաւ ինձ յաւուր նեղութեն, որ էր ընդիս . և
 ասալ

(24) Ոման . Ընդ գուռն քաղաքի նց : և ոման . քաղա
 քի իւրեանց : (25) Յօրեմայիս արտեր . Եւ եւե յաւուրն :
 (26) Յօրեմայիս արտեր . Եւ զեմովք և : (28) Ոման . Եւ
 զարջաւ և զոչխար : (30) Այս ասանց հարցախն ուրախի .
 Սատակելիմ ես և տուն իմ : (31) Ոման . Իսկ զիարդ
 և բազմ քարէցին զբոյրն մեր :

ԳԼ ԼԵ . (1) Ոման . Առի և ել 'ի տեղին 'ի բեթէլ :

(2) Ոման . Ար ընդ նմայն էին : (3) Ոման . Ար էրն ընդ

- 4 ապրեցոյց զիս 'ի ճանապարհին' զոր գնացի : * Եւ եւ
 ետան ջլակոր զաստուածսն օտարութիս որ էին 'ի ձեռս
 նոց, և զգինգս որ յաղանջս իւրեանց : և ծածկեաց զն
 յակոր. 'ի ներքոյ բեռնիցն 'ի սիկիմ', * և կորոյս զն
 5 մինչև ջլաթոր ժամանակի : * Եւ չուեաց ինչ 'ի սիկի
 մայ. և եղև ան. այ 'ի վր. քաղաքացն որ շուրջ զնովաւ.
 6 և ոչ ելին դճեա որդւոցն ինչ : * Եւ եկն յակոր 'ի լուզ'
 որ է յերկրին քանանացւոց, այն ինքն է բեթէլ, ինքն
 7 և ամ ժողովուրդն որ ընդ նմա : * և շնեաց անդ սե-
 ղան. և կոչեաց զանուն տեղւոյն այնորիկ բեթէլ. զի
 անդ երևեցաւ նմա ամ 'ի փախել նորա յերեսաց ետա-
 ւայ եղբոր իւրոյ :
 8 * Եւ մեռաւ գէրովսա գայեկն ռերեկայ, և Թաղեցաւ խե
 'ի ներքոյ բեթելայ ընդ կադնեաւն. և կոչեաց զանուն
 9 նր կադնի սգոյ : * Եւ երևեցաւ ամ յակորայ՝ մինչեւ
 անդ էր 'ի լուզ. յորժամ եկն 'ի միջագետաց ասորոց :
 10 և օրհնեաց զնա ամ : * և ասէ ցնա ամ. անուն քո յա
 կոր. ոչ ևս կոչեսցի յակոր, այլ ինչ կոչիցի անուն քո.
 11 և կոչեաց զանուն նր ինչ : * Եւ ասէ ցնա ամ. Ես եմ
 ամ. քո բաւական. անհոյժիւր և բազմաոյժիւր. աղքատ և ժո-
 ղովուրդք աղքատ կոչցին 'ի բէն, և Թաղաւորք յերա-
 12 նաց քոց ելցին : * և զերկիրդ զոր ետու արքաամու և
 սահակայ՝ բեղ տաց զգա, բեղ կոչիցի, և զանակիքում
 13 յեա քո տաց զերկիրդ զայդ : * Եւ վերացաւ 'ի նմանէ
 14 ամ 'ի տեղւոյն' ուր խօսեցաւ ընդ նմա : * Եւ կանգ-
 նեաց յակոր արձան 'ի տեղւոյն ուր խօսեցաւ չնմա,
 արձան քարեղէն. և նուիրեաց 'ի նմա նուկրս. և արկ
 15 'ի վերայ նր եւզ : * և կոչեաց զանուն տեղւոյն ուր խօ-
 սեցաւ ընդ նմա ամ՝ բեթէլ :
 16 * Եւ չուեաց 'ի բեթելայ : և եղև իբրև մերձեցաւ 'ի խՁ
 քարրաթա երկիր, մտանել յեփրաթա, ծնաւ ուղեւի :
 17 * և գծուարածին եղև 'ի ծննդեանն. և եղև 'ի վտառ
 նալն նր 'ի ծննդեանն, և ասէ ցնա ծնուցիլն՝ քաջաբե-
 18 րեաց, զի և այդ. ևս քո ուստի է : * Եւ եղև ընդ հանել
 ողւոցն, քանզի մեռաւ, կոչեաց զանուն նր որդի վրաց
 19 իմոց. և հայրն կոչեաց զնա բենիամին : * Մեռաւ ուղ-
 քէլ և Թաղեցաւ 'ի ճանապարհին եփրաթայ. այն իսկ
 20 է բեթէլահեմ : * և կանգնեաց յակոր արձան 'ի վերայ
 զիւ

իս : և անս. որ է ընդ իս : Ուր ասեմ. Յաւաւորն զուն
 իմոյ, որ է ընդ իս : (6) Այս. 'ի լուզա' որ է յերկրին :
 (7) 'ի լուս'. 'ի վր.' բեթէլ, նշանալի հօր : (8) Այս.
 'ի քայն ան ռերեկայ : (11) Ոման. Աղքատ և ժողով աղ-
 քատ : (14) Ոման. Ուր խօսեցաւ ընդ նմա ամ : (18) Ոմ-
 ան. Եւ հայրն կոչեաց զանուն նր բենիամին :

չորմն նորա, այն է արձան շիրմի ուրեքն մնալ ցալ
սոր ժամանակի :

ԽԵ * Եւ չուեաց իէլ՝ և էհար զխորան իւր յայնկոյս աշտա 21
րակին դագերայ : * Եւ եղև իբրև բնակեաց իէլ յերկ 22
բին յայնմիկ . դնաց ոտքն՝ և ննջեաց ընդ բալլայ հար
քի հօր իւրոյ . լուաւ իէլ՝ և չար թուեցաւ առաջի նր :
Եւ էին որդիք յակորայ երկոտասանք : * **Որդիք լիայ՝** 23
անգրանիկ յակորայ՝ ոտքն . շմաւն . զեի . յուգայ .
խաբար . զաբաղոն : * Եւ որդիք բալլայ նաժտի ուրեք 24
լայ՝ դան , և նեփթաղիմ : * Եւ որդիք զելփա նաժտին 25
լիայ՝ զադ և ասեր : * Եւ որդիք ուրեք լի յովսէփ և բե 26
նիափին : Այս են որդիք յակորայ . որ եղեն նմա ՚ի մի
ջադեառ անորոց : * Եւ եկն յակոր առ խաահակ հայր 27
իւր ՚ի մամբրե՝ ՚ի քաղաք գալտին . այն է քերքոն , յերկ
բին քանանացոց , ուր պանդխտեցան արքամ և խա
հակ : * Եւ եղեն իմ աւուրք խաահակայ՝ զոր եկեաց . 28
ամբ հարիւր ութսուն : * և պակասեալ խաահակայ մե 29
սուն , և յաւելաւ յաղգ իւր . ծերացեալ և լի աւուրք
և լծալեցին զնա ետաւ և յակոր որդիք իւր :

ԳԼ . ԼԶ .

ԽԸ Եւ այս են ծնունդք ետաւայ . նա է եգոմ : * և առ 1
իւր ետաւ կանարս ՚ի դասերաց քանանացոց . զադ 2
դա զգուստր եղնայ քեռացոյ : և զղիբամա գուստր
անայի՝ որդւոց սերեգոնի իւնացոյ : * և զբասեմաթ 3
զգուստր իմայիլի՝ զորոյ նաբեուծայ : * Եւ ծնաւ 4
ադ դա ետաւայ զիլփադ : և բասեմաթ ծնաւ զու
դուիլ : * և ողիբամա ծնաւ զբեուա , և զեգդոմ , և զկորիս 5
սորա են որդիք ետաւայ , որ եղեն նմա յերկրին քանա
նացոց : * Եւ առ ետաւ զկանայս իւր , և զուստերս և 6
զգուստրս իւր , և զնմ մարգիկ տան իւրոյ , և զնմ ինչ
և զանասուն . և զնմ ինչ զոր ստացաւ , և զոր արար
յերկրին քանանացոց . և գնաց յերկրէն քանանացոց 7
յերեսաց յակորայ եգդո իւրոյ : * Զի էին բաղնմ
ինչք նոցա ՚ի միտին բնակելոյ . և ոչ կարէր երկրն
պանդխտաւ հանգարտել նց ՚ի բաղնմ լի ընդ իւր 8
եանց : * և բնակեցաւ ետաւ ՚ի լեւինն սէիր : ետաւ՝ որ
նա

(25) Ոմանք . Եւ երկու որդիք զելփայ : Աստուծոյ յօրե
նայաց զմանք՝ յիսր արքայն լիայ , զինն դատելին . ապա զբաւ
լայն , և յիսր զելփայն : Իսկ զմանք յիսր լիայ և զատելին՝
զելփայն , և հասն յիսրոյ զբաւլայն :

ԳԼ . ԼԷ . (2) Ոմանք . Զադա զգուստր եղնայ . զոր
բամա զգուստր : (5) (14) Ոմանք . Եւ զեգդոմ :

- 9 նա ինքն է եղում: * Եւ այս են ծնունդք՝ եսաւայ՝ հօրն
 10 եղումայեցւոյ, ի լերինն սէիր: * Եւ այս են անուանք
 որդւոցն եսաւայ. եղիփաղ որդի ագապի կնոջ եսաւայ: Եւ ռազուէլ՝ որդի բասեմաթայ կնոջ եսաւայ:
 11 * Եւ եղեն որդիք եղիփաղայ, Թեման, ռովմար, սով-
 12 փար, գոթամ, Եւ կենէզ: * Եւ Թամար էր հարձ եղիփաղ
 զու որդւոյ եսաւայ. Եւ ծնաւ եղիփաղու զամաղէկ:
 13 սղբա են որդիք ագապի կնոջ եսաւայ: * Եւ այս են
 որդիք ռազուէլի, նաբովթ, զարեհ, ամմա, Եւ մեղա,
 14 սղբա են որդիք բասեմաթայ կնոջ եսաւայ: * Եւ այս
 են որդիք ողիբամայ գառեր անայի որդւոյ սեբեգոնի
 կնոջ եսաւայ: Եւ ծնաւ եսաւայ զյէուս, Եւ զեզրոմ. Եւ
 15 զկորի: * Սղբա են իշխանք՝ որդիք եսաւայ: Որդիք ե-
 ղիփաղու անդրանկանն եսաւայ. իշխան Թեման, իշ-
 16 խան ռովմար, իշխան սովփար, իշխան կենէզ, * իշխան
 կորի, իշխան գոթամ, իշխան ամաղէկ: սղբա են իշ-
 խանք եղիփաղու յերկրին եգոմայեցւոյ. Պք են որդիք
 17 ագապի: * Եւ այս են որդիք ռազուէլի որդւոյ եսաւայ.
 իշխան նաբովթ, իշխան զարեհ, իշխան ամմա,
 իշխան մողէ: այս են իշխանք ռազուէլի յերկրին եգո-
 18 մայ: սղբա են որդիք բասեմաթայ կնոջ եսաւայ: * Եւ
 այս են որդիք ողիբամայ կնոջ եսաւայ. իշխան յէուս.
 իշխան յեզրոմ. իշխան կորի: այս են իշխանք ողիբա-
 19 մայ գառեր անայի կնոջ եսաւայ: * Եւ այս են իշխանք
 20 նջ. Եւ այս են որդիք եգոմայ: * Եւ այս են որդիք սե-
 բայ քոռաւցւոյ որ բնակեալ էր ի սէիր. զովտան, սե-
 21 բաղ, սեբեգոն, անա, * գեսոն. Եւ սսեր՝ Եւ ռիտոն: Պք
 են իշխանք քոռեցւոյն, որդւոյ սէիրայ յերկրին եգո-
 22 մայ: * Եւ եղեն որդիք զովտանայ. քոռի, Եւ մմման.
 23 Եւ քոք զովտանայ՝ Թամմա: * Եւ սղբա են որդիք թա-
 բողայ. գաղոմ, Եւ մանաբաթ, Եւ դերաղ, Եւ սովփար.
 24 Եւ աւան. * Եւ այս են որդիք սեբեգոնի. այլիէ, Եւ աւ-
 նան. այս աւանն է որ եդիս զաղբիւրն յանապատի՝
 25 մինչ արածէր զէշն սեբեգոնի հօր իւրոյ: * Եւ այս են
 26 որդիք անայի՝ գեսոն, Եւ ողիբամա գուտոր անայի: * Եւ
 այս

- (10) Ոմանք. Որդի ագա կնոջ... որդի բասեմաթայ.
 (11) Ոմանք. Սովփար, գոթամ, իսմ գոթամ: (13) Ոմանք.
 Սամմա Եւ մեղա: (16) Յօրինալին պատմել. իշխան իւրի-
 իշխան գոմ: (16) Ոմանք յաւելուն. Սղբ են որդիք ագապի
 կնոջ եսաւայ: (18) Ոմանք յաւելուն. Սղբայ կնոջ եսաւայ.
 Այս են որդիք եսաւայ: (20) Ոմանք. Որ բնակեալ էր յերկ-
 րին զովտան, սովբաղ ի՞ նեբաղ սեբեգոն: (21) Ոմանք.
 իշխանք քոռաւցւոյն... յերկրին եգոմայ: (24) Ոմանք.
 Եւ ուլան. այս ուլան է որ:

այս են որդիք գեստնայ. ամազան, և եսրան, և յեթ
 րան, և քառան : * Եւ այս են որդիք ասերայ . բաղ 27
 զան, և զուկան . ոսնիկան, և ուկամ : * Եւ այս են որ 28
 դիք Ռիսոնի . ովս, և առան : * Եւ այս են իշխանք քո 29
 ռայ . իշխան զովտան, իշխան սովբաղ, իշխան սերե
 գոն, իշխան անա . * իշխան գեսոն . իշխան ասեր . Եւ 30
 խան Ռիսոն : այս են իշխանք քո ռայ . ի պետուէս իւր
 եանց յերկրին յեդոմայ : * Եւ այս են Թագաւորք որ 31
 Թագաւորեցին յերկրին եդոմայեցւոց, մինչ չե Թագա
 ւորեալ էր Թագաւոր յեթի : * Եւ Թագաւորեաց յե 32
 դոմ բաղակ որդի սեպփովբայ . և անուռն քաղաքի նր
 դէննաբա : * և մեռաւ բաղակ : Եւ Թագաւորեաց ընդ 33
 նր յորբար որդի զարեհի 'ի բոսորայ : * և մեռաւ յորբար : 34
 Եւ Թագաւորեաց ընդ նր ասոմ յերկրի Թամանացւոց :
 * և մեռաւ ասոմ : Եւ Թագաւորեաց ընդ նորա ազադ 35
 որդի բարադայ, որ կոտորեաց զմադիամ 'ի գաշտին
 մովբացւոց . և անուռն քաղաքի նր գեթեմ : * և մեռաւ 36
 ադադ : Եւ Թագաւորեաց ընդ նր սամաղա մասեհկայ :
 * և մեռաւ սամաղա : Եւ Թագաւորեաց ընդ նր սա 37
 ւուղ յաբաւթայ որ առ գետեզերն : * և մեռաւ սա 38
 ւուղ : Եւ Թագաւորեաց ընդ նր բաղիլայինոն որդի ո
 քորորայ : * և մեռաւ բաղիլայինոն որդի որորորայ : Եւ 39
 Թագաւորեաց ընդ նորա ազադ որդի բարադայ . և ա
 նուռն քաղաքի նր փոգով . և անուռն կնոջ նր մետաբէէլ
 գուսար մատեթայ, որդւոյ մաղովբայ : * Այս են ան 40
 ուանք որդւոցն եսուայ, և իշխանացն եսուայ յադգա
 իւրեանց . ըստ տեղիս իւրեանց յաշխարհս իւրեանց,
 և 'ի տոհմս իւրեանց ըստ անուանց նց : իշխան Թամոց
 նա, իշխան զովտան, իշխան յեթաթ, * իշխան ողիբա 41
 մասա, իշխան հեդայ, իշխան փենոն, * իշխան կենեզ, 42
 իշխան Թեման . իշխան մադար : * իշխան մագեդէլ . Եւ 43
 խան զտրոյին : Սքա են իշխանք եդոմացւոց ըստ բը
 նաի ութե յերկրի ստացուածոց իւրեանց : և այս է ե
 սաւ հայր եդոմայ :

ԳԼ.

(31) Ոման . Եւ այս Թագաւորք են : . մինչ չե Թագաւոր
 Թագաւորեալ էր յեթի : (33) Ոման . Եւ Թագաւորեաց
 ընդ նմա յովբար : (34) Ոման . Ասովմ յերկրի Թեման :
 (36) Ոման . Սամաղա 'ի մասեհկայ : (37) Ոման . Սա
 ւուղ յորբոթայ, որ առ գետեզերն : (39) Ոման . Ս
 աբէէլ գուսար մատեթայ : (43) Այս . Սք են իշ
 խանք եդովմացւոց :

ԳԼ ԼԵ.

- 1 **Ե**ւ բնակէր յակոր յերկրի ուր պանդխտեցաւ հայրիւնսն.
 2 նր, յերկրին քանանացւոյ : * Եւ այս են ծնունդք
 յակորայ : Յովսէփ եւ Թուլաւանամայ եր , մինչ ա-
 րածէր եղբարքն հանգերձ խաշինս . և երկրասեր ընդ-
 որդիսն բալլայ , և ընդ որդիսն զելփայ Կանանց հօր իւ-
 րոյ : Եւ բերէին համբաւ չար զյովսէփայ առ Բէլ հայրն
 3 իւրեանց : * Բայց Բէլ սիրէր զյովսէփ առաւել քան
 զամորդիսն իւր . քանզի որդի ծերունի ընդ էր : և ա-
 4 թար նմա պատմուեալն ծաղկեայ : * Իբրեւ տեսին եղ-
 բարքն նր թէ սիրէ զնահայրն քան զամորդիս իւր ,
 5 զազուծէ : * Եւ ետես երազ յովսէփ և պատմեաց եղ-
 6 բարց իւրոց . և յաւելին ևս ատել զնա : * Եւ ասէ ցնո-
 7 լուարուք զերազն զոր տեսի : * Թուէր եթէ որայկա
 պէսք ի գաշտի միում : և Կանանցաւ որայն իմ , եկաց
 ուղարդ . և դարձան որայքն ձեր , և պաղին երկիր ի
 8 մում որայոյն : * Եւ ասեն ցնա եղբարքն իւր . մի՞հ
 Թագաւորելով Թագաւորեսցեն 'ի վր մեր , կամ աի-
 րելով տիրեսցեն մեզ . և յաւելին ևս ատել զնա զն ե-
 9 րազոյն նր . և վն բանիցն նր : * Եւ ետես միւս ևս ե-
 րազ . և պատմեաց հօր իւրում եղբարց իւրոց : և ա-
 10 սէ . ահա տեսանէի միւս ևս այլ երազ : որպէս Թէ ա-
 րեգակնդ . և լուսին՝ և մտասան ատակդք երկիր պա-
 11 րանէին ինձ : * Սաստեանց նմա հայրն իւր՝ և ասէ . զինչ
 է երազն զոր տեսի : արդ՝ գալով գայցեմք ես և մայր
 12 ըս՝ և եղբարք ըս , և երկիր պաղանիցեմք քեզ : * Եւ
 նախանձեցան ընդ նմա եղբարքն իւր . բայց հայրն պա-
 13 շինա հօրն իւրեանց 'ի սիւքէմ : * Եւ ասէ Բէլ զյովսէփ .
 ոչ աւանիկ եղբարք ըս արածեն զխաշինսն 'ի սիւքէմ .
 14 եկ առաքեցիք զքեզ առ նոսա : * և ասէ ցնա : ահա
 ասիկ ես : ասէ ցնա Բէլ . երթ տես եթէ ո՞չ իցեն
 եղբարքն ըս՝ և խաշինք , և բեր ինձ զդոյց : Եւ առա-
 15 քեաց ցնա 'ի ծործորոյն քեզրոնի . եկն 'ի սիւքէմ : * և
 եգիտ զնա այր մի մալորեալ 'ի գաշտին : եկարց ցնա
 16 այրն և ասէ . զինչ խնդրես : * և նա ասէ . զեղբարսն իմ
 17 խնդրեմ . պատմաւ ինձ ուր արածիցեն : * և ասէ ցնա
 այրն . բարձին աստի . և լուայ զի ասէին , երթիցուք
 'ի դով .

ԳԼ ԼԵ. (2) Ոման . Յովսէփ եւ Թն և տամեմ : (7) Ա-
 ման . Պաղին երկիր իմոյ որայոյցն : (8) Յօրինակն պա-
 խտեր . Վն երազոյն նորա , և վն բանիցն նր :

այս են որդիք գետոնայ . ամադան , և եսքան , և յեթ-
րան , և քառան : * Եւ այս են որդիք ասերայ . բաղ- 27
դան , և զուկան . ասնիկան , և ուկամ : * Եւ այս են որ- 28
դիք ռիսոնի . ուլս , և առան : * Եւ այս են իշխանք քո- 29
ռայ . իշխան զովտան , իշխան սովբաղ , իշխան սերե-
գոն , իշխան անա . * իշխան գետոն . իշխան ասեր . իշ- 30
խան ռիսոն : այս են իշխանք քոռայ . 'ի պետուեա իւր
եանց յերկրին յեգոմայ : * Եւ այս են Թագաւորք որ 31
Թագաւորեցին յերկրին եգոմայեցւոց , մինչ չե Թագա-
ւորեալ էր Թագաւոր յիշի : * Եւ Թագաւորեաց յե- 32
գոմ բաղակ որդի սեպիտիլայ . և անուն քաղաքի նր
գէննարա : * և մեռաւ բաղակ : Եւ Թագաւորեաց ընդ 33
նր յորաք որդի զարեհի 'ի բոսորայ : * և մեռաւ յորաք : 34
Եւ Թագաւորեաց ընդ նր ասոմ յերկրի Թամանացւոց :
* և մեռաւ ասոմ : Եւ Թագաւորեաց ընդ նորա աղաք 35
որդի բարադայ , որ կոտորեաց զմադիբամ 'ի գաշտին
մովբացւոց . և անուն քաղաքի նր գեթէմ : * և մեռաւ 36
աղաք : Եւ Թագաւորեաց ընդ նր սամաղամասեկկայ .
* և մեռաւ սամաղա : Եւ Թագաւորեաց ընդ նր սա- 37
ւուղ յուրաւ Թայ , որ առ գետեղերն : * և մեռաւ սա- 38
ւուղ : Եւ Թագաւորեաց ընդ նր բաղլայեհնոն որդի ռ
քորորայ : * և մեռաւ բաղլայեհնոն որդի դրորայ : Եւ 39
Թագաւորեաց ընդ նորա ագադ որդի բարադայ . և աւ
նուն քաղաքի նր փոգով . և անուն կնոջ նր մետաբէլ
գուստր մատեթայ , որդւոյ մաղովբայ : * Այս են ան 40
ուանք որդւոցն եսաւայ , և իշխանացն եսաւայ յաղգո
իւրեանց . ըստ տեղին իւրեանց յաշխարհս իւրեանց ,
և 'ի տոհմն իւրեանց ըստ անուանց նց : իշխան Թամո- 41
նա , իշխան զովտան , իշխան յեթաթ , * իշխան ողբաւ 42
մասա , իշխան հեդայ , իշխան փենոն , * իշխան կենեզ , 43
իշխան Թեման . իշխան մադար : * իշխան մագեդէլ . եւ
խան զաբոյին : Սորա են իշխանք եգոմայեցւոց ըստ բը-
նակուեթ յերկրի ստացուածոց իւրեանց : և այս է եւ
սաւ հայր եգոմայ :

ԳԼ.

(31) Ոման . Եւ այս Թագաւորք են : . մինչ չե Թագաւոր
Թագաւորեալ էր յիշի : (33) Ոման . Եւ Թագաւորեաց
ընդ նմ յովբար : (34) Ոման . Ասովմ յերկրի Թեման :
(36) Ոման . Սամաղա 'ի մասեկայ : (37) Ոման . Սա-
ւուղ յուրոթայ , որ առ գետեղերն : (39) Ոման . Մե-
սաբէլ գուստր մատեթայ : (43) Այս . Սք են իշ-
խանք եգոմայեցւոց :

ԳԼ ԼԵ.

- 1 **Ե**ւ բնակէր յակոր յերկրի ուր պանդխտեցաւ հայրիւնսն.
 2 նր, յերկրին քանանացւոյ: * Եւ այս են ծնունդք
 յակորայ: Յովսէփ եւ Թուուամամայ եր, մինչ ա-
 րածէր եղբարքն հանգերձ խաշինս. և էր կրասեր ընդ
 որդիսն բալայ, և ընդ որդիսն զելփայ կանանց հոր իւ-
 րոյ: Եւ բերէին համբաւ շար զյովսէփայ առ Ենչ հայրն
 3 իւրեանց: * Բայց Ենչ սիրէր զյովսէփ առաւել քան
 զամորդիսն իւր. քանզի որդի ծերունի զնր էր: և ա-
 4 րար նմա պատմուածան ծաղկեայ: * Իբրեւ տեսին եղ-
 բարքն նր թէ սիրէ զնահայրն քան զամորդիս իւր,
 5 զազուծէ: * Եւ ետես երազ յովսէփ և պատմեաց եղ-
 6 բարց իւրոց. և յաւելին ևս ատել զնա: * Եւ ասէ ցնն-
 7 լուարուք զերազն զոր տեսի: * Թուէր եթէ որայկա
 պէտք ՚ի գաշտի միում: և կանգնեցաւ որայն իմ, եկաց
 ուղարդ. և գարձան որայքն ձեր, և պագին երկիր ի
 8 մում որայոյն: * Եւ ասեն ցնա եղբարքն իւր. մի թէ
 Թագաւորելով Թագաւորեցեն ՚ի զք մեր, կամ աի-
 րելով տիրեայեն մեզ. և յաւելին ևս ատել զնա զն է-
 9 րազոցն նր. և վն բանիցն նր: * Եւ ետես միւս ևս ե-
 րազ. և պատմեաց հոր իւրում և եղբարց իւրոց: և ա-
 10 սէ. ահա տեսանէի միւս ևս այլ երազ: որպէս Թէ ա-
 րեգակնդ. և լուսին՝ և մտասան ատտեղք երկիր պա-
 11 րանէին ինձ: * Սաստեանց նմա հայրն իւր՝ և ասէ. զինչ
 է երազն զոր տեսի: արդ՝ գալով զայցեմք ես և մայր
 12 քո՝ և եղբարք քո, և երկիր պաղանիցեմք քեզ: * Եւ
 նախանձեցան ընդ նմա եղբարքն իւր. բայց հայրն պա-
 13 չէր հօրն իւրեանց ՚ի սիւքէմ: * Եւ ասէ Ենչ զյովսէփ.
 14 ի՞նչ աւաքեցից զքեզ առ նոսա: * և ասէ ցնա. ահա
 ւասիկ ես: ասէ ցնա Ենչ. երթ տես թէ միջ իցեն
 եղբարքն քո՝ և խաղինք, և բեր ինձ զբոյց: Եւ առա-
 15 քեաց կնա ՚ի ծործորոյն քերոնի. եկն ՚ի սիւքէմ: * և
 եգիպտոս զնա այր մի մելորեալ ՚ի գաշտին: և հարց ցնա
 16 այրն և ասէ. զինչ խնդրես: * և նա ասէ. զեղբարսն իմ.
 17 խնդրեմ. պատմեմ ինձ ուր արածիցեն: * և ասէ ցնա
 այրն. բարձին աստի. և լուայ զի ատէին, երթիցուք
 ՚ի գով.

Գլ. ԼԵ. (2) Ոման. Յովսէփ եւ Թն և տամամ: (7) Ա-
 ման. Պագին երկիր իմոյ որայիցն: (8) Յօրեմիին պա-
 խտեր. Վն երազոցն նորա, և Վն բանիցն նր:

'ի դովթայիմ' և զնայց յովսէփ զհետ եղբարց իւրոց .
 և եղիտ զնոսա 'ի գովթայիմ' : * Տեսին զնա եղբարքն 18
 յառաջագոյն 'ի հեռասանանէ , մինչ լի՝ մօտ եկեալ եր
 առ նոսա : խորհուրդ դատ 'ի մեջ առին սարմաններ զնոս :
 * Եւ տեսն իւրաքանչիւր ջեղբարց իւր . ահա երազա 19
 տեսն զայ . * եկայք սպանցուք զնա , և ընկեացուք 'ի մի 20
 'ի գոց սատի , և ապառոյուք եթէ գազան չար եկեր զնա .
 և տեսցուք զինչ ընկեցին երազքն նր : * Իբրե լուաւ 21
 սորեն , կորդեաց զնա 'ի ձերապց նց , * և ասէ . մի հար 22
 ցուք զգա յոգի : և ասէ ցնոսա սորեն . մի հեղատքա
 բիւն . ալ արկէք զգա 'ի գոր . մի յանապատի բառ .
 և ձեռն մի արկանեք 'ի նա . Զի թափեցէ զնա 'ի ձե
 ապց նց , և հատուցանիցէ զնա առ հայր իւր : * Եւ եղև 23
 իբրե եկն յովսէփ առ եղբարսն իւր , մեկեացին զպառ
 մուշանն նորա ծաղկեաց 'ի նմանէ : * և առին ընկեցին 24
 զնա 'ի գուրն և գուրն ունայն : եր . և ջուր ոչ գոյր 'ի
 նմա : * և նոսան ուտել զհացն : Զալա 'ի վեր բարձեալ 25
 տեսին , և ահա ճանապարհորդք խմայելացիք գալին
 'ի դաղաաղէ . և աղաք նոցա չի եին խնկով . սապաւմբ
 և սեռնիւ : և երթային իջուցանել յեղիպատոս : * Եւ 26
 ասէ յուրա ջեղբարսն իւր . զինչ օգուտ է եթէ աղա
 նանիցեմք զեղբարսն մեր . և թուքուցանիցեմք զարեւն
 նր : * Եկայք վաճառեալուք զնա խմայելացւոցն . և 27
 ձեռք մեր մի շաքախոցին 'ի նմա . զի եղբարք ե մար
 մին մերէ : և լուան նմա եղբարքն իւր : * Եւ անցա 28
 նեին արբ մագիանացիք՝ վաճառեալանք : Եւ ձգեցին հա
 նին զյովսէփ 'ի գոց անտի , և վաճառեցին զյովսէփ
 խմայելացւոցն քսան դահեկանի : * և իջեցին զյով 29
 սէփ յեղիպատոս : Իբարձաւ սորեն 'ի գուրն . ք ոչ
 գիտ զյովսէփ 'ի գրի անդ : * Կառաւառաց զհանգերձա 30
 իւր . և դարձաւ առ եղբարսն իւր՝ և ասէ . պատանեակն
 չի անդ , և ես արգ՝ յո՛ երթայց : * Եւ առեալ զգոր 31
 մուշանն յովսէփայ՝ զենին ուղ այծեաց , և թաթաւե
 ցին զպատմուշանն յարեանն : * և առաքեցին զգոր 32
 մուշանն ծաղկեայ տանել առ հայրն իւրեանց , և ա
 սեն . զայդ գոսիք . ծանիր եթէ որդւոյ քոյ իցէ պատ
 մուշանդ եթէ ոչ : * Եւ ծանեալ զնա՝ և ասէ . պատ 33
 մուշանս որդւոյ խնցէ . գազան չար եկեր զնա . գա
 զան յափշտակեաց զյովսէփ : * Եւ պատառեաց զհան 34
 գերձա իւր , և քուրձ զգեցաւ . 'ի վերայ մեծոյ իւրոյ . և
 սուգ .

(18) Ոման . Եւ տեսին զնա եղ' : (22) Ասա . Ասլ ար
 կէք զնա 'ի գուրն : (22) Ոման յանբա . Արեանեք 'ի նա :
 Երբ արդ զի թափեցէ զնա : (32) Ոման . Իցե պատմու
 ճանդ . և եթէ ոչ :

- անգուշեր՝ ի վերայ որդւոյն իւրոյ աւուրս բաղրում :
 35 * Եւ ժողովեցան ձմռանսրք նր՝ և * Խմ գտանք նր,
 և եկին միմեպեւ զնա, և ոչ կամէր միմեարեւ. ասէ՛
 զի իշխեա սպին ագով առ սրգի իմ՝ ի գծոխս. և ե
 36 լայ զնա հայրն իւր : * Իսկ մագիանացիքն վաճառեցին
 զսովսեփ յեգիպտոս սեփտաբեայ ներքինւոյ գահճա
 ւսեաի փարաւոնի :

ԳԼԵ ԼԸ.

- 1 Եւ եւե՛ ի ժամանակի յայնմի, էջ յուգայ յեղբարց Ծ
 իւրոց, և չագաւ առ ծմն ոգոպմեցի որում ա
 2 նուն էր իրաւ : * Եւ ետես անգլյուգա զգոտաբ աւն
 ջանեանցւոյ, որում անուն էր ջաւա. և առ զնա իւր
 3 կին. և եմուտաբ նա : * յպացաւ և ծնաւ որդի. և կո
 4 ջեաց զանուն նր՝ էր : * յորացաւ գարձեալ և ծնաւ որ
 5 դի. և կոջեաց զանուն որաւ անան : * և յաւել գար
 ձեալ ծնաւ որդի. և կոջեաց զանուն նր անդովմ. և նա
 6 էր ի բաարի յորժամ ծնաւ. զնոպա : * Եւ առ յուգա
 կին էրայ անգրանկին իւրում, որում անուն էր թա
 7 մար : * Եւ եղև էր՝ անգրանկին յուգայ՝ չար սուաջի ան.
 8 և սպան զնա Խմ : * Եւ ասէ յուգա ցաւնաի. միւտ առ
 կին եղբոր քոյ, և ամուսնացին ընդ նմա. և յարուզ
 9 ցես զաւակ եղբոր քում : * Իբրև գիտաց աւան թէ
 ոչ լինի նմա զաւակն. լինէր յորժամ մոպնէր առ կին
 եղբոր իւրոյ, հեղոյր զսերմն յերկիր, չաւա զաւակ եղ
 10 բորն իւրում : * և չար թուեցաւ սուաջի նյ գործն որո
 11 ւորար, և սպան և զնա ևս : * Եւ ասէ յուգա Յթամար
 նու իւր. նիստ այրի ի տան հոր քոյ՝ մինչև եղիցի մեծ
 տելովմ որդի իմ. զի ասէր՝ թէ գուցէ և նա ևս մեռա
 նիցի որպէս և եղբարքն նր : Գնաց Թամար՝ և նստաւ
 12 ի տան հոր իւրոյ : * Բազմացան աւուրքն. և մեռաւ
 գուտորն չաւայ՝ կին յուգայ : միմեարեւ յուգա, և
 զնաց ի կտուրս խաշանց իւրոց, ինքն և իրաւ հովիւ
 13 իւր ոգոպմեցի ի Թամա : * Ազգ եղև Թամարոյ՝ նուոյ
 նր՝ և ասեն. ահա սկեարայր քո ելանէ ի Թամա՝ կտրել
 14 զխաշնա իւր : * Եւ եհան զհանգերճա այրուէ իւրոյ
 յին

(35) Ոման. Աւել ասէ՛ զի իշխեա սպին :

Գլ. ԼԸ. (2) Ոման. Որում անուն էր սաւա : (3) Ո
 ման. Եւ յպացաւ և ծնաւ : Ուին. Որ յպացաւ և ծնա :
 (4) Այլ. Եւ յպացաւ գարձեալ : (9) Ոման. Եւ իբրև
 գիտաց աւան եթէ. (10) Ոման, Եւ սպան զնա ևս :
 (11) Ոման. Յթամար ցնու իւր : (12) Ոման. Դուստրն
 սաւայի կին : (14) Ոման. Ոչ տայր նմա զնա կին :

յինքենէ . արիւաւ տեւ . և զարդարեցաւ . և նստաւ տն
 դրան ենանու յանցա թամնայ : զի ետես եթէ մեծ եղև
 սելովմ . և նա ոչ տայր . զնա նմա կին : * Իբրև ետես 14
 զնա յուգա՝ համարեցաւ թէ բոլ իցէ . քանզի ծածկեալ
 կեալէր զերես իւր՝ և ոչ ծանեաւ զնա : * Խոտորեւ 16
 ցաւ առ նա՝ ի ճանապարհէ անտի՝ և ասէ : Թոյլ տաւք
 ինձ մասնել առ քեզ . զի ոչ ծանեաւ թէ նուննք իցէ :
 և նա ասէ . զի ոչ ասցես ինձ եթէ մտանիցես առ իս :
 * Եւ ասէ՝ ես ասց անկէ քեզ ուլ այժեաց ի խաշանց 17
 իմոց : և նա ասէ . թէ տաս գրաւաւիան մինչև ասցես
 անկէ : * և նա ասէ՝ զի ոչ գրաւաւիան տաց քեզ . և ասէ՝ 18
 զմատանիդ . և զգինդդ , և զգաւաղանդ որ ի ձեռին
 քում : և եմուտ առ նա . և յղացաւ ի նմանէ , * և յա 19
 բեաւ գնաց : և եհան ի քաց զձորձն իւր յինքենէ . և
 զգեցաւ զհանգերոմն այրութե իւրոյ : * Եւ առաքեաց 20
 յուգա ուլ այժեաց ի ձեռն հովուին իւրոյ որդողմաց
 լոյ առնուլ զգրաւաւիանն ի կնոջէ անտի , և ոչ եգիտ
 զնա : * եհարց զարտեղոյն և ասէ յնմ . ուր է բոլոր
 որ էր յենան ի վր ճանապարհիս : * և ասին . Էր ասա 22
 Թրեք բող : և գարձաւ առ յուգա , և ասէ՝ ոչ գտի : և
 արք տեղոյն ասին՝ թէ չիք աստ բող : * Այլ յուգա . 23
 նմա լիցի այն . այլ զի մի ծաղր կաջցուք , ես ետու տա
 նել զուլգ . և գու ոչ գտեր : * Եւ եղև յետ երկց ամ 24
 սոց , աղք եղև յուգայ և ասին . պոռնկեցաւ նու քո
 թամար , և ահա յղի է ի պոռնկութէ : և ասէ յուգա .
 հանէք զնա արտաքս , և այրեսցի : * Եւ մինչդեռ տա 25
 նին զնա , առաքեաց առ սկեսրայրն իւր՝ և ասէ . յառ
 նէ՝ այր այդ գրաւաւիանք են՝ յղի եմ ես : և ասէ՝ ծանիր ,
 մյր իցէ մատանիդ՝ գինդդ . և գաւաղանդ : * Ծանեաւ 26
 յուգա՝ և ասէ . արդարացեալ է նա քան զես . զի ոչ
 ետու զնա որդւոյ իմում սելովմայ : և ոչ ևս յաւել զի
 տել զնա : * Եւ եղև իբրև ծնանէր . և էին երկու որ 27
 դիք յորովայնի նր : Եւ եղև ի ժամանակի ծննդեան
 նր , մին յառաջագոյն եհան զձեռն իւր . և ան ծնու
 ցին՝ կանգեաց կարմիր ի ձեռին նր . * և ասէ , նախ աս 28
 եկեսցէ : * Իբրև ամիսովեաց զձեռն անգրեն . եկն՝ եւ 29
 վաղճաղակի եղբայր նր : և նա ասէ . զի է զի խրամա
 տեցաւ վա քո ցանդ . և կրճեաց զանուն նր փարէս :
 * Եւ յետոյ եկն եւ եղբայր նր , յորոյ ձեռին կապեալ 30
 էր զփարմիրն : և կռճեաց զանուն նր՝ զարա :
 ԳԼ.

(18) Ոման . Եւ նա ասէ՝ զմատանիդ . և զգինդդ : (19) Թե
 բնակի պախաւեր . Եւ յարեաւ գնաց , և եհան : (24) Ոման .
 Աղք եղև յուգայի . . . արտաքս զի այրեսցի : (25) Աստ
 Եւ գինդդ . և գաւա՛ : (30) Ոման . Թորոյ ձեռն :

ԳԼ. ԼԹ.

1. Եւ զյովսէփ ի ծուցին յեգիպտոս, և գնեաց զնա ակծա
 աստիքէս ներքինի փարաւոնի դահնապետ, այր
 եգիպտացի՝ ի ձեռաց խմելոյ լացւոցն. որք ի ծուցին զնա
 2 անգր: * Եւ եր ար ընդ յովսէփայ և եր. այր աշուղակ:
 3 և եղև ի տան տեառն իւրոյ յեգիպտոս: * Իբրև գիտաց
 տէրն նր՝ թէ ար ընդ նմա է. և զամ զինչ և ասներ՝ ար
 4 յաջողէր ի ձեռն նր: * և եգիպտոս յովսէփ ձարհս ասա
 ջի տեառն իւրոյ. զի փայլէր նա: Եւ կացոյց զնա
 ի վր տան իւրոյ. և զամ ինչ որ իւր էր՝ եւ ի ձեռն
 յովսէփայ: և եղև յետ կացուցանելոյ զնա ի վր տան
 5 իւրոյ՝ և ի վր ամ իրից որ ինչ էր նր: * և օրհնեաց ար
 զտուն եգիպտացւոյն փո յովսէփայ. և եղև օրհնութի
 ան ի վր ամ ընկեց նր ի տան և յանդի: և եթող զամ
 6 ար ինչ կայր ի տան իւրում, բայց միայն զհացն զօր
 ուտէր: Եւ եր յովսէփ ազնիւ երեսօք, և գեղեցիկ տես
 7 ըամբ յոյժ: * Եւ եղև յետ բանիցս այսոցիկ, և արկ
 էին տեսնեն իւրոյ զայս իւր ի վերայ յովսէփայ. և ասէ
 8 ցնա՝ քու ձեռն ընդիս: * Եւ նա ոչ կամեցաւ: և ասէ
 ցնէն տեսնեն իւրոյ. զի եթէ տէր իմ ոչ ձանաչէ ինչ
 9 ի տան իւրում վն իմ. * և զամ ինչ եւս ի ձեռն իմ. և
 չիք ինչ ի տան աստ որ մեծ է քան զիս. և չիք ինչ զա
 տեսլ յինէն բաց ի քեն՝ զի տիկին նր ես. և զի արդ աս
 նիցեմ զբանդ զայդ զքոր և զմեծ, և մեղանդիցեմ ք
 10 ուղի մյ: * Եւ եղև իբրև խաւեր ընդ յովսէփայ զը
 բարօրէ, և ոչ անայր՝ քան ինչ ընդ նմա, և ոչ հուպ ըն
 11 նել: * և եղև օր ինչ այնպիսի. մտեալ յովսէփ ի տունն
 գործել զգործ ինչ իւր. և ոչ զը էր անդ յընտանեաց
 12 անախ ի ներքս. * բունն եհար զձորձոց նորս և ասէ.
 նիքն ընդիս. և նր թողեալ զձորձս իւր ի ձեռն նր, և
 13 փախեալ ել արտաքս: * Եւ եղև իբրև ետեսեթէ եթող
 14 զձորձս իւր ի ձեռն նր և փախեալ ել արտաքս. * կո
 ջաց զընտանիս տանն և ասէ. տեսէք. զի ամ մեղ ծա
 ւայ երբայցիցի, խոզ առնել զմեզ. եմզա առիս և ա
 տէ, նիքն ընդիս. և ես աղաղակեցի ի ձայն բարձր:
 15 * և իբրև շուալ թէ մեծաբարբառ աղաղակեցի, և
 16 թող զձորձս իւր առիս և փախեալ ել արտաքս: * Եւ
 եգ.

ԳԼ. ԼԹ. (1) Ռֆա. Երբքինի փարաւոնի դահնա
 պետի: (5) Ռֆա. Եւ եթող զամ ինչ որ իւր էր: (7) Ռ
 ֆա. Եւ ասէ ցնա, նիքն ընդիս: (9) Բար. Բայց
 ի քեն՝ զի կին նր ես: (12) (13) Ռֆա. Փախեալ և ել:

եգ զճորձան առ իւր՝ մինչև եկն տէրն 'ի տուն իւր . և
 խօսեցաւ ընդ նմա ըստ բանիցս այսոցիկ , * և ասէ . և 17
 մուտ առիս ծառայն երբայեցի զոր ածեր մեզ՝ իսպ
 առեել զիս . և ասէ ցիս՝ ննջեա՛ ընդիս : * Իսկ իբրեւ 18
 լուաւ թէ բարձրացուցի զբարբառ իմ և աղաթակեցի .
 եթող զճորձս իւր յիս , և փախեաւ եւ արտաբա : * Եւ 19
 եղև իբրեւ լուաւ տէրն նիզրաւնս կնոջն իւրոյ՝ զոր խօ
 սեցաւ ընդ նմա և ասէ , թէ այսպէս արար ընդ իս ծա
 ռայն քո , բարկացաւ սրտամտաք : * Եւ անտէրն յով 20
 տեփայ՝ արկ՝ զնա 'ի բանա . 'ի տեղի ուր կալանաւորքն
 արբուէի կապեալ կային 'ի բանտին : * Եւ էր ար ընդ 21
 յովսեփայ , և արկ զնովաւ ողորմութեւ , և ետ նմա շը
 նորհսն ասաջի բանտապետին : * և ետ բանտապետն ըզ 22
 բանտն 'ի ձեռս յովսեփայ , և զամ կալանաւորսն որ էին՝
 'ի բանտի անդ . և զամ որ ինչ գործէին անդ , նա էր
 որ գործէր : * Եւ ոչ ինչ գիտէր բանտապետն զբան 23
 տին վննք . զի ամ 'ի ձեռս յովսեփայ էր . քանզի ար էր
 չ նմա . և զոր ինչ գործէր նա՝ ար յաջողէր 'ի ձեռս նր :

ԳԼ Խ .

Եւ եղև յետ բանիցս այսոցիկ , յանցեալ տակառաւ 1
 պէտ արբային եգիպտացւոց , և մատակարար
 տեառն նց արբային եգիպտացւոց : * Եւ բարկացաւ 2
 փարօնէն 'ի վր եգիպտուն ներքինեացն իւրոց . և 'ի վր
 տակառապետին , և 'ի վր մատակարարին : * և եգ ըզ 3
 նոսա 'ի բանտի առ դահնապետին . յայնմ բանտի տեղ
 առ ուր յովսեփն կայր : * և յանձն արար՝ զնոսա 4
 դահնապետն յովսեփայ . և կայր նց 'ի սպասու : և էին
 առուրս ինչ 'ի բանտի անդ : * Եւ տեսին երազ երկու 5
 քին . զերաբանքիւր երազ 'ի միում գիշերի : տեսիլ ե
 րազոյ տակառապետին և մատակարարին որ էին ար 6
 քային եգիպտացւոց , մինչ էին 'ի բանտի անդ : * Եւ
 միւտ առ նոսա յովսեփ ընդ առաւօտն . և ետես զնո 7
 սա՝ և էին խոռովեալք : * Եւ արց ցնեքքինիսն փարաւո
 նի որ էին ընդ նմա 'ի բանտի անդ առ տեառն նր և 8
 ասէ . ընդ էր արտուած են երեք ձեր այսոր : * Եւ նո
 քա ասեն ցիս . երազ տեսնք , և ոչոք իցէ որ մեկնիցէ
 զնա :

(17) Ո՛հա . Եւ ասէ ցիս՝ բունեա ընդիս : (22) Ո՛հա .
 Եւ զամ կապանաւորսն որ էին . . և զամ զոր ինչ գոր
 ծէին անդ :

ԳԼ Խ . (3) Այս . Յայնմ բանտի 'ի տեղառ : (8) Այս .
 Եւ ոչ ոք է որ մեկն . . . 'ի ձեռն այ իցէ : (8) Ո՛հա , յո
 իւր . Որ մեկնիցէ զնա ուր :

- զնա : և ասէ ցնոսա յովսէփ : ոչ ապաքէն 'ի ձեռս արեւ
 9 ցէ մեկնուի նշ : պատմեցէք ինձ : * Եւ պատմեաց տա-
 կառապետն զերազն իւր յովսէփայ' և ասէ : Թուէր ինձ
 10 'ի տեսչեան իմում : որք մի առաջի իմ : * և յորժն է-
 րէք ուռք' կանսէք յոյժ : և ունէր երկս ողկոյցս հա-
 11 սեալս ողկոյց խաղողոյ : * և բաժակն փարաւոնի 'ի ձե-
 ւին իմում : առնուի զխաղողն , և ձմէի 'ի բաժակն
 * փարաւոնի , և ապի զբաժակն 'ի ձեռս փարաւոնի :
 12 * Եւ ասէ ցնա յովսէփ : այս է մեկնութի նորա : երեք
 13 ուռքն , երեք աւուրք են : * այլ ևս երեք աւուրք , և յի-
 շեսցէ փարաւոն զեղխանութիւն քս , և անգէն 'ի նմին տա-
 կառապետու բռն' կացուցէ զքեզ . և տացես զբա-
 ժակն փարաւոնի 'ի ձեռս նր , ըստ առաջնոյ իշխանու-
 14 թեն քո' օրպէս և էիր տակառապետ : * Այլ զիս յի-
 շեսցիւր յորժամ բարի լինիցի քեզ . և արասցես ինձ ու-
 ղորմութի . և յիշեսցես զիս առաջի փարաւոնի . և հան-
 15 ցես զիս 'ի բանտէ աստի յայսմանէ : * զի գողանալով
 գողացան զիս յերկրէն երրոյեցեաց . և աստ' ինչ ոչ ա-
 16 րարի . և արկին զիս 'ի տուն գոյս այսորիկ : * Ի՞րե-
 նան մատակարարն թէ ուզիչ մեկնեաց , ասէ զյով-
 սէփ . և ես տեսանէի յերազն , Թուէր ինձ թէ երկս
 17 խանս նաշչւոյ ունէի 'ի գլուխ իմում : * և 'ի վերնում'
 խանին յամէ գոր ուտեր արքայ փարաւոն' գործ մատա-
 կարարաց . և Թուչուք ուտէին զնա 'ի խանէ անտի' որ
 18 էր 'ի վր գլխոյ իմոյ : * Պատասխանի ետ յովսէփ' և ա-
 սէ ցնա . այս է մեկնութի նր : երեք խանքն' երեք ա-
 19 լուրքն : * յետ երկոց աւուրոց բարձցէ փարաւոն ըզ-
 զգլուխ քո 'ի քէն , և կախեացէ զքեզ զփայտ . և կերի
 20 ցեն Թուչուք երկնից զմարմին քո 'ի քէն : * Եւ եղև
 յաւուրն երրորդի , օր ծննդոց էր փարաւոնի , և առ-
 նէր ուրախութիւն իմ ծառայից իւրոց : և յիշեաց զե-
 խանութի տակառապետին , և զեղխանութի մատակա-
 21 րարին 'ի մէջ ծառայից իւրոց : * Եւ կացոյց զտակա-
 ռապետն անրէն յիշխանութի իւրում . և ետ զբաժակն
 23 'ի ձեռս փարաւոնի : * և զմատակարարն կախեաց ըզ-
 փայտ , օրպէս և մեկնեացն յովսէփ :
 24 * Եւ ոչ յիշեաց տակառապետն զյովսէփ , այլ մոռա ծա-
 ցաւ զնա :

ԳԼ.

(10) Բապտ . Եւ յորժն երեք ուռք : (13) Ոմա . Ուզ
 և էիրն տակառա : (15) Ոմա . Գողացան զիս յերկրէն
 եթր' : (15) Այս . Եւ աստ ոչինչ արարի : (16) Բիշ .
 Եւ Թուէր ինձ . . ունէի 'ի գլուխ իմ : (23) Ոմա . Ու-
 սէս մեկնեաց նմա յովսէփ :

ԳԼ. ԽԱ.

Եւ եղև յետ երկուց ամաց առուրց, ետես փարաւոն 1
 երազ: Թուէր թէ կայցէ յեղը գետոյ: * Եւ ահա 2
 ուր թէ 'ի գետոյ անտի ելանէին եւ թն երինջը գեղե-
 ղիկ տեսանելով, և ընտիրք մարմնով, և արածէին 'ի 3
 խաղի անդ: * Եւ այլ ևս եւ թն երինջը ելանէին յետ
 նոցա 'ի գետոյ անտի. զաղիրք տեսանելով. և վատիրք 4
 մարմնով. և արածէին առայլ երնջովքն առ եղեր գե-
 աղին: * Եւ ուտէին եւ թն երինջն զաղիրք տեսելամբ և 4
 վատիրք մարմնովք, զեւ թն երինջն զեղեցիկս տես-
 լեանք և զընտիրս: Զարթեալ փարաւոն. * և անդրէն 5
 'ի բռն եմուտ: Եւ ետես երազ երկրորդ. և ահա եւ թն
 հասկ ելանէին 'ի փուռ փնջի' ընտիրք և գեղեցիկք: 6
 * Եւ ահա եւ թն այլ հասկք սինք և խորշակահարք ե-
 լանէին յետ նոցա: * և կլանէին եւ թն հասկքն սինք և 7
 խորշակահարք զեւ թն հասկն՝ զընտիրս և զատորս:
 Զարթեալ փարաւոն, և էր երազ: * և եղև առաւօտ, 8
 և խռովեցաւ անձն նր: Եւ առաքեաց կոշեաց զձմ ե-
 րազահանսն եգիպտոսի, և զձմ իմաստունս նորա, և
 պատմեաց փարաւոն զերազն իւր: և ոչոք էր որ մեկ 9
 նէր զերազն փարաւոնի: * Եւ խօսեցաւ տակառա
 պետն առաջի փարաւոնի՝ և ասէ. զյանցանս իմ յիշ- 9
 ցուցանեմ այսօր: * Բարեկացաւ փարաւոն ծառայից 10
 իւրոց. և եղ զմեղ 'ի բանտի 'ի տան զահապետին.
 պիս և զմատակարարն: * և տեսաք երկոքին երազ 'ի 11
 փուռ գիշերի՝ եւ և նա. և իւրաքանչիւր ըստ երազոյ
 իւրում տեսանէաք: * Եւ էր անդ ընդ մեզ պատանի 12
 փ մանուկ՝ եբրայեցի, ծառայ զահապետին. և պատ-
 մեցաք նմա: * և մեկնեաց մեզ զերազսն մեր * առն ըստ 13
 իւրաքանչիւր երազոյ մեկնեաց: և եղև ուր մեկնեացն
 մեզ, նոյնպէս և պատահեաց. ինձ զալ հասանել յիշ- 14
 խանութն. և նմա՝ կախել զփայտէ: * Առաքեաց փա-
 րաւոն և կոշեաց զյովսէփ: և հանին զնա 'ի բանտն ան- 14
 տի. և փոքրեցին զհերս նր, և փոխեցին զպատմուճան
 նր. և եկն առաջի փարաւոնի: * Եւ ասէ փարաւոն 15
 զյովսէփ, երազ տեսի՝ և չիք ոք որ մեկնէ զնա. բայց
 ես

ԳԼ. ԽԱ. (1) Աստ. Թէ կայցէ առ եղեր գետոյն: (3) Ոման. Եւ ահա այլ ևս եւ թն. տեսելամբք և վատիրք մարմնովք. առ եղերք գետոյն: (6) 'ի տա'. Առ հասկք սինք. Կամայն Բիւժ 'ի Բեաբ': (7) Ոման. Եւ կլանէին ոսկին զեւ թն հասկն: (11) Ոման. Եւ տեսաք երկոքեանս երազ. և և նա, իւրաքանչիւր:

- եւ լուսոյ զգէն, արեն՝ եթէ լսեալ զերազս՝ մեկնես :
- 16 * Պատասխանի եւ յովսէփ՝ և ասէ ցփարաւոն : առանց
- 17 նոյն չլինի պատասխանի փրկութեան փարաւոնի : * Իս-
սեցաւ փարաւոն ընդ յովսէփոյ՝ և ասէ . Թաւեր՝ ի տեղ
- 18 լեան իմում, եթէ կայի յեղեր գետոյ . * և որպէս թէ
'ի գետոյ անտի ելանէին եւթն երկնջք ընտիրք մար-
մնովք և գեղեցիկ տեսանելով և արածէին ի խաղի անդ :
- 19 * Եւ ասա այլ ևս եւթն երկնջք ելանէին զինի նոյն ի
գետոյ անտի, զժընգակք և զաղերք տեսանելով յոյժ,
և վտիտք մարմնովք որպիսի ոչ տեսի յամ երկրիս եգիպտ-
- 20 տացւոց զազարագոյնս քան զնոսա : * Եւ ուտէին եւթն
երկնջքն վտիտք և զաղերք զեւթն երկնջքն զառաջինս :
- 21 զգեղեցիկան և զընտիրս : * և մտանէին յորովայն նոյն, և
ոչ երևէին . և երեսք նոյն զաղերք իբրև զառաջինն : Զար-
- 22 թեալ, և զարձեալ ննջեցի : * և տեսանէի միւսանգամ
յերազի : ոչ թէ եւթն հասկ ելանէին ի միում փրջի՝
- 23 իբ և գեղեցիկ : * և այլ եւթն հասկ * ապականեալք,
ազազունք և խորշակահարք, ելանէին մօտ առ նոսա :
- 24 * և կլանէին եւթն հասկքն ազազունք և խորշակահարք՝
զեւթն հասկան զգեղեցիկս և զատոքս : Եւ պատմեցի ե-
- 25 րազահանացն, և ոչոք էր որ մեկնէր ինձ : * Եւ ասէ
յովսէփ ցփարաւոն . երազն փարաւոնի մի է . զոր ինչ
- 26 ամ առնելոց է՝ եցոյց փարաւոնի : * Եւթն երկնջքն
գեղեցիկք՝ եւթն ամ են . և եւթն հասկն գեղեցիկք՝
- 27 եւթն ամ են : երազն փարաւոնի մի է : * և եւթն ե-
րկնջքն աղեղք և վտիտք որ երանէին զհեռ նոյն, եւթն
ամ են . և եւթն հասկքն ոսկեք և խորշակահարք . լեցե-
- 28 զեւթն ամ սով : * քանն զոր ասացի փարաւոնի՝ այն է .
- 29 զոր ինչ ամ առնելոց է, եցոյց փարաւոնի : * Ահա ասէ
եւթն եկեացեն բազում լիութեան յամ երկրիս եգիպտ-
- 30 տացւոց : * Եւ յետ այնորիկ եկեացեալ եւթն ամ սովոյ,
և մոռացին զլիութեան յամ երկրիս եգիպտացւոց .
- 31 և սպառեացէ սովն զերկիր : * և ոչ ծանկեց լիութեան
յերեսաց սովոյն որ գուցէ յետ այնորիկ . քանզի սառ-
- 32 տիկ լինիցի յոյժ : * Այլ վրկնելոյ երազոյն փարա-
ւոնի երկիցս անգամ . զի ճշմարիտ է բանն առ ի յոյ,
- 33 և փութացի ամ պոռնիլ զնա : * Եւ արդ՝ տես . ինչ-
րեա այլ մի իմաստուն և խորհրդական փարաւոնի . և
- 34 կացուցես զնա ի վր երկրիս եգիպտացւոց : * Եւ ա-

բաւ

(16) Աս . Ու լինիցի պինի : (17) Աս . Առ եղբ,
իմ առ եղեր գետոյ : (19) Ոմեք . ի գետոյ անտի
ծանդք և զաղերք տեսա՝ : (27) Ոմեք . Տղեղք և վա-
տիտք : (30) Ոմեք . Եւ յետ այնորիկ եկեացեն : (32) Ո-
մեք . Զի ճշմարիտ իցէ բանն : (34) Ոմեք . Գաղթաւորա-

բապտիսմ, և կայսուսցէ գործակալս փարաւոնի 'ի վերայ
երկրիս : և հինգերորդեացն զարմախ երկրիս եգիպտ
առաջուց զԵԼԹՆ ամացն լիութե : * և ժողովեացն զամ 35
կերակուրս զԵԼԹՆ ամացն բարեաց եկեղոց : և ժողովեացն
յորեան ընդ ձեռամբ փարաւոնի • և կերակուրք 'ի քաղաքս
պահեսցին : * Եւ եղիցի կերակուրքն պահ 36
եալ երկրիս յԵԼԹՆ ամս սովոյն որ լինիցին յերկրիս
եգիպտացուց • և մի սատակեսցի երկրիս 'ի սովոյ : * Եւ 37
հաշիյ Թուեցաւ բանքն առաջի փարաւոնի , և առաջի
ամ ծառայից իւրոց : * և առէ փարաւոնն զամ ծառայս 38
իւր • միմէ զասնիցեմք այր այնպիսի' որ ունիցի զւ
գի նյ յանձին իւրում : * Եւ ասէ փարաւոնն զյովսէփ • 39
որովհետեւ եղոյց քեզ ամ զայդ ամ : Վիք այր իմաստ
նազոյն և խորհրդական քան զքեզ : * գոհ լիցիս 'ի վր 40
տան իմոյ • և բերանոյ քովմ հնազանդ լիցի ամ ժողով
ուրդդ իմ • բայց միայն աթուռովս 'ի վերոյ եղեց ես քան
զքեզ : * Եւ ասէ փարաւոնն զյովսէփ • ահաւասիկ կա 41
ցուցի զքեզ այսօր 'ի վր երկրիս եգիպտացուց : * Եւ 42
հանեալ փարաւոնի զմատանին իւր 'ի ձեռանէ իւրմէ
եգ 'ի ձեռին յովսէփայ • և զքեցոյց նմա պատմուածան
բահեգեայ , և արկ մանեակ ոսկի 'ի պարանոց նր : * և 43
եհան զնա յերկրորդ կառս իւր • և քարոզ կարգայր ա
ռաջի նր : և կացոյց զնա 'ի վր երկրին եգիպտացուց :
* Եւ ասէ փարաւոնն զյովսէփ • ահաւասիկ ես փարա 44
ւոն • առանց քո ոչոք համբարձցէ զձեռս իւր և զոտս իւր
'ի վր ամ երկրիս եգիպտացուց : * Եւ կոչեաց փարաւոն 45
զանուն յովսէփայ՝ փառմիլթոմփանէ : և ետ նմա զասա
նէն զոռասոր պետափրեայ քրմի արեգ քաղաքի կնու
նէ : Եւ ել յովսէփ յերեսաց փարաւոնի : * և եր յով 46
սէփ ամաց երեսնից յորժամ ընծայեցաւ առաջի փա
րաւոնի արքային եգիպտացուց : Եւ յովսէփ յերեսաց
փարաւոնի , և ջընցաւ ընդ ամ եգիպտոս : * Եւ արար 47
երկիրն յԵԼԹՆ ամս լիութեն արգիւնս : * և ժողովեաց 48
զամ կերակուրս ամացն իւթանց , յորս էր լիութին
յերկրին եգիպտացուց : և համբարեաց կերակուրս 'ի
քաղաքս • զկերակուր դաշտաց քաղաքին որ շուրջ զնո
վաւ : * և համբարեաց 'ի նմա : և ժողովեաց յովսէփ 49
զցորեան իբրեւ զաւազ ծովու բազում յոյժ • մինչև ոչ
կարէր համարել • քանզի ոչ գոյր թիւ : * Եւ եղին յով 50
սեփու երկու որդիք մինչ չէ եկեալէր եւթն ամացն
առ

փարաւոն 'ի վր երկ' : (37) Ոհն • Եւ հաշիյ Թուեցան
բա' : (45) Յերեմիին պատմէր • Փարաւոն զանուն յովսէ
փայ փա' : (49) Ոհն • Մինչև ոչ կարէր համբարել • քան
զի : (50) Ոհն • Եւ եղև յովսէփայ երկու :

- անոյ : զորն ծնաւ նմա ասանէ թ գուտար պետտաբերայ
- 51 քրմի արեգ քաղաքի : * և կոչեաց յովսէփ զանուան անդրանկանն մանասէ : զի ասէ թէ մոռացոյց ինձ ԽԺ զԽԺ
- 52 զվերտա իմ, և զԽԺ վերտա հոր իմոյ : * և զանուան երկրորդ զին կոչեաց կփրին՝ զի ասէ թէ անեցոյց զին ԽԺ յերկ
- 53 րի տառապանաց իմոյ : * Եւ անցին եւ թնայմք ընդունն,
- 54 որ եղին յերկրին եգիպտացւոց : * և սկսան գալ եւ թնայմք սովոյն : որպէս ասաց յովսէփ : Եւ եղև սով յամ երկրին : զի յամ երկրին եգիպտացւոց ոչ գտանեց
- 55 հաց : * և սովեցաւ ամ երկրին եգիպտացւոց : և ազազակեաց ամ ժողովուրդն առ փարաւոն վն հացի : և ասէ փարաւոն ցամ եգիպտացիսն, երթայք առ յով
- 56 սէփ, և զոր ինչ ասիցէ ձեզ արառիք : * Եւ էր սով ի վր երեսաց ամ երկրի : և երայ յովսէփ զամ շահմեք րանս ցորենոյ : և վաճառէր ամ եգիպտացւոցն : Եւ
- 57 սասակացաւ սովն յամ երկրին եգիպտացւոց : * և ամ աշխարհք գային յեգիպտոս գնել ի յովսէփայ : զի զարանայր սովն ընդ ամ երկրի :

ԳԼ ԽԲ.

- 1 Եւ ետես յակոր եթէ գոյ վաճառ յերկրին եգիպտացւոց, ասէ յակոր ցորդիսն իւր . ընդէք հեղ
- 2 գայք : * ասէ լսեմ թէ գոյ ցորենսն յեգիպտոս : Ինչք անդր, և գնեցէք մեզ սակաւ մի կերակուր, զի կեց
- 3 ցուք, և մի մեռցուք : * Եւ իջին եղբարքն յովսէփու
- 4 տասնեքին գնել ցորենսն յեգիպտոս : * և զընեմաֆն զեղբայրն յովսէփայ ոչ արձակեաց * յակոր ընդ եղբարսն . քանզի ասէր թէ վուցէ պատահիցէ նմա հիւ
- 5 ւանդու թէ : * Եւ եկին արդիքն իւր գնել ընդ այլ երթ
- 6 և եկան . քանզի էր սով յերկրին . քանանացւոց : * և յովսէփ էր իշխան երկրին : և նա վաճառէր ամ ժողովրդեան երկրին : Եւ եկեալ եղբարքն յովսէփայ երկիր
- 7 պաղանէին ի վր երեսաց խանարսն յերկրի : * և իբրեւ ետես յովսէփ զեղբարսն իւր, ծանեաւ . և օտարանայր ի նոցանէ, և խօսեցաւ ընդ նոսա խստագոյնս . և ասէ,
- 8 ուստի գայք : և նոքա ասեն յերկրէն քանանացւոց գընել կերակուրս : * Ծանեաւ յովսէփ զեղբարսն իւր, և

(53) Ո՛հնա . Որ եղև յերկրին եգիպտաց : (54) Ո՛հնա, քանէ լուսն . Եւ եղև սով յամ երկրին եգիպտաց : (57) Ո՛հնա . Եւ ամ աշխարհն գային :

ԳԼ ԽԲ . (1) Ո՛հնա . Եթէ գոյ ցորենսն յերկրին եգիպտաց : (3) Բարեւ : Տասնեքինք գնել ցորենսն յեգիպտոսն :

և նոքա ոչ ծանեան զնա : * և յիշեաց յովսէփ զերազն իւր զոր ետես : և ասէ ցնոսա . լրտեսք էք դուք , և գիտե՛լ զե՛լ և զմուտ աշխարհիս եկեալէք : * Եւ նոքա ա սեն , ոչ տէր : ծառայք քո եկեալ եմք զնեւ կերակուրս : * ամենեքին մեք որդիք եմք ան միոյ . արք խաղաղու թէ եմք , և չնն ծառայք քո լրտեսք : * Ասէ ցնն՝ ոչ , այլ զե՛լ և զմուտ երկրիս եկեալ էք տեսանել : * Եւ նոքա ասեն . երկոտասան եղբայր եմք ծառայք քո՝ որդիք ան միոյ յերկրին քանանացւոց . և կրտսերն առ հօր իւրում է այսօր . և մեան չէ՝ ի միջի : * Ասէ ցնոսա յովսէփ . այդ իսկ է զոր ասացի , թէ լրտեսք էք : * և դուք լին յայտ արարէք : երդուեալ յարևն փարաւոնի , ոչ ելանէք աստի՝ եթէ ոչ եկեացէ եղբայրն ձեր կրտսերայրն : * Ադ՝ առաքեցէք զփոք ի ձենը և անցէ զեղբայրն ձեր . և դուք կացէք ի դիպահոյ մինչև յայտնի լիցին բանք ձեր եթէ արդար խօսիցիք և թէ ոչ . ապա թէ ոչ՝ երդուեալ յարևն փարաւոնի թէ ոչ լրտեսք էք դուք : * և եդ զնոսա ի բանտի զերիս առուրս : * Եւ ասէ ցնոսա յովսէփ յառուրն երրորդի : զայս արարէք՝ և ասարէք . զի և ես յայ երկիւղած եմ : * Եթէ արք խաղաղութե՛ն էք՝ եղբայր մի ի ձենը անտ մասացէ ի բանտի . և դուք տարայք զվաճառ ցորենոյդ ձերոյ : * և զեղբայրն ձեր կրտսեր անէք առիս . և հաւատարիմ լի նիցին բանք ձեր . ապա թէ ոչ՝ մեռանիք : Արարին այնպէս : * և ասէ իւրաքանչիւր ցեղբայր իւր : այս , քան զի ի մեղս եմք վն եղբօր մերոյ . զի արհամարհեցաք ըզնեղութիւն ոգւոց նր յորժամ աղաչէրն զմեզ , և ոչ լուար նմա . վն այնորիկ եկն ի վր մեր այս նեղութի : * Պա տասխանի ետ ուրէն՝ և ասէ ցնոսա . ոչ խօսեցայ ընդ ձեզ՝ և ասեմ , թէ մի մեղանէք մանկանդ . և ոչ լուարուք ինձ . և ահա՝ արիւն նր խնդրի : * Եւ նոքա ոչ գիտէին թէ լսէր յովսէփ . զի թարգման կայր ի միջի : * և անցեալ մեկուսի ի նոցանէ՝ ելաց յովսէփ : Եւ եկն միւսանգամ առ նոսա , և խօսեցաւ ընդ նոսա : * և առ ի նոցանէ զմեռն , կապեաց առաջի նց : Եւ ետ հրա ման յովսէփ ընդ զամանս նց ցորենով . և զնեւ զարծաթն իւրաքանչիւր ի քրձի իւրում . և տալ նց պաշար ի ճանապարհ . և եղև նց այնպէս : * և նոցա բարձեալ իւրաքանչիւր իւր՝ գնացին անտի : * Եւ լուծեալ միոյ

(9) Աս . Զերազն իւր զոր ետես : (12) Ոման . Զե՛լ և զմուտ աշխարհիս եկ՝ : (14) Ոման . Զոր ասացի ձեզ եթէ չը՝ : (16) Ոման . Մինչ յայտ լինիցին բանք : (21) Ոման . Եւ ասեն իւրաքանչիւրոք ցեղբ : (27) Աս . Յիշաւանին , ետես զծրար :

- միայ զքուրձ իւր տաւ կերակուր գրաստու իւրում * յիշ
 28 ջաղանին, և ետես զծրար արծաթոյն իւրոյ զի կայր 'ի
 բերան քրձի իւրոյ : * ասէ ցեղաբարձն իւր, գարձուցան
 ինձ : այսինն արծաթն, և տէա աստէն կայ 'ի քրձի ի
 մոււմ : և զարձացան միաքն՝ և խոռվեցան ընդ միմեանս :
 29 և ասեն . զի՞նչ է այս զոր արար ընդ մեզ աս : * Եւ եւ
 կին առ յակոբ հայրն իւրեանց յերկիրն քանանու . և
 պատմեցին նմա զամ ինչ որ անց ընդ նոսա՝ և ասեն :
 30 * Խօսեցաւ այրն տէր երկրին ընդ մեզ խոսագոյնս : և
 31 եգ զմեզ 'ի բանտի իբրեւ զլռանս երկրին : * Եւ ասեմք
 32 ցնա, արբ խաղաղութե եմք . և չմէք լրտեսք : * երկու
 տասան եղբայր եմք որդիք հօր միոյ . մին՝ չէ 'ի միջի, և
 կրտսերն այժմ ընդ հօր մերում է յերկրին քանանաց :
 33 Լոյ : * Ասէ ցմեզ այրն տէր երկրին . այսու գիտաւ
 ցին թէ արբ խաղաղութե եք . եթէ զեղբայր մի մեր
 անտ առիս թողուցուք, և զվաճառս ցորենոյդ 'ի առանս
 34 մեր փռեալ տանիցիք : * և զեղբայրն մեր կրտսեր ա
 ծինէք առիս . և գիտացից եթէ չէք լրտեսք, այլ արբ
 խաղաղութե եք . և զայս ևս եղբայր տաց մեզ . և յերեւ
 35 ըի տաս փռնիցէք վաճառ : * Եւ եղև 'ի Թափելն ն՝
 զքուրձս իւրեանց, և կայր իւրաքանչիւր ուրուք ծրար
 արծաթոյ 'ի քրձի իւրեանց : և իբրեւ տեսին զծրար ար
 ծաթոյ իւրեանց, ինքեմեք և հայրն իւրեանց, երկեան
 36 յոյժ : * Եւ ասէ ցնոսա յակոբ հայրն իւրեանց . զիս՝
 անորդի արարէք . յովսէփ չէ 'ի միջի, շնուան՝ չէ 'ի մի
 ջի . և զբնեկամին ևս տանուցուք : յիժմ վրեկն այս ամ :
 37 * Խօսեցաւ ոտքն ընդ հօր իւրում և ասէ . զերկոսին
 զորդիսն իմ ոպանջիւր, եթէ ոչ ամից զգա առ քեզ .
 38 տուր զգա յիժմ մեռն . և ես ամից զգա առ քեզ : * Եւ
 նա ասէ . ոչ իմանե որդի իմ ընդ մեզ . զի եղբայր սո
 բա մեռաւ . և սա միայն մնացեալ է . և գեալ լինիցի ամս
 հիւանդանալ 'ի ճանապարհին զոր երթալցէք . և իջու
 ցանիցէք զծերութիս իմ արամուսնիս 'ի գոփս :

ԳԼ ԽԳ .

- 1 Եւ սոքն ևս քան զէս սաստեանայր 'ի վերայ երկրին :
 2 * Եւ եղև իբրեւ սպառնեցին ուսանչ զցորեանն զոր
 բերին յերկրէն եգիպտացւոց, տե ցնն հայրն իւրեանց
 դար

(30) Բէ՛ . իբրեւ լրտեսս երկրին : (31) Ո՛մեհ, յաւելուան .
 Ամբ խաղաղութե եմք հէ՛ և չմէք : (32) Աստ . Որդեք
 հօր մերոյ . մին՝ չէ : (33) Ո՛մեհ . Եւ ասէ . . այսինն գի
 տացից եթէ արբ . . և զվաճառս ցո՛ : (37) Ո՛մեհ . Տուր
 զգա 'ի մեռս իմ .

գարձեալ երթայք գնեցէք սակաւ մի կերակուր : * Խա 3
սեցաւ ընդ նմա յուգաւ և ասէ . վկայուէ եգ ընդ մեզ
վկայուի այրն և ասէ . մի տեսանիցէք զերեսս իմ , եթէ
ոչ եղբայրն ձեր կրտսեր չէ ձեզ իցէ : * արգ՝ եթէ արձա 4
կես զեղբայրդ մեր ընդ մեզ իջնուք և գնեացուք կերաւ
կուրս : * ապա թէ ոչ արձակես զեղբայրդ մեր ընդ մեզ ,
ոչ երթիցուք . զի այրն խօսեցաւ ընդ մեզ և ասէ , մի տե 5
սանիցէք զերեսս իմ՝ եթէ ոչ եղբայրն ձեր կրտսեր ընդ
ձեզ իցէ : * Եւ ասէ Էէլ . զինչ չարիս հասուցէք ՚ի վր 6
իմ . զի՛ պատմեցէք առնն թէ գուցէ ձեր եղբայր : * Եւ
նորա ասեն՝ հարցանելով եհարց զմենք այրն , և զազցէ
մերմէ , և թէ տակաւին կենդանի՛ իցէ հայրն ձեր , և եւ 7
թէ իցէ՛ ձեր եղբայր . և պատմեցաք նմա ըստ հարցանե
լոյն նր . մի թէ գիտեալք թէ ասելոց է ցնեղ՝ անէք զեղ
բայրն ձեր : * Ասէ յուգա ցնէլ հայրն իւր . արձակեալ 8
իս զպատանեակդ , և յարուցեալ գնացուք . զի կեցցուք
և մի մեռցուք , և մէք և դու , և ստացուածք մեր : * Ես 9
տանուամ զգա յերաշխի . ՚ի ձեռաց իմոց ինդրեալ իր զգա
եթէ ոչ անից զգա և կացուցից առաջի քո , յանցաւոր
երկեց զնմա՛ աւուրս : * զի եթէ ոչ էաք յամեալ , արգ՝ 10
երկիցս իսկ գարձեալ էք այսրէն : * Ասէ ցնոսա Էէլ
հայրն իւրեանց . եթէ այդպէս իցէ , արարէք զայդ :
առէք ՚ի պաղղ երկրիս յամանս ձեր , և տարայք առնն 11
պատարադա . ուտին , և մեզք , և խուսնկ , և ստաշին , և
բեւեկն , և ընկզղ : * և արծաթ կրկին առէք ՚ի ձեռս 12
ձեր . զարծաթն որ գարձաւ յամանս ձեր՝ տարայք ընդ
մեզ . գուցէ ընդ խաբս ինչ իցէ : * և զեղբայրդ ձեր աւ 13
ռէք , և արիք իջէք առ այրն : * և Եմ իմ տացե ձեզ 14
շնորհս առաջի առնն , և արձակեացէ ընդ ձեզ զեղբայրն
ձեր զմեւս , և զբենիամին ; բայց ես՝ ան զաւակեցայ
անզաւակեցայ : * Եւ առեալ արանցն զպատարադան , 15
և արծաթ կրկին ՚ի ձեռս իւրեանց , և զբենիամին . յա
րուցեալ իջին յերաշխոս , և կացին յանդիման յովսէ
փայ : * Իբրև ետես զնո յովսէփ , և զբենիամին եղբայր 16
իւր , ասէ ցհաղարապետ տանն իւրոյ . տար զարսդ ՚ի
առնն ,

Գլ . խդ . (3) Ո՛հնն . Եղբայրն ձեր կրտսեր ընդ ձեզ եւ
դիցի : (5) Ո՛հնն . Ապա թէ ոչ արձակեացես : (7) Այս .
Թէ ասելոց իցէ ցնեղ : (8) Այս . Ասէ յուգա ցնէլ
հայրն իւր : (9) Ո՛հնն . Եթէ ոչ անից առ քեզ զգա , և :
(10) Ո՛հնն . Զի թէ չէաք յամեալ : (11) Ո՛հնն . Եւ
խուսնկս և ստաշին : (12) Ո՛հնն . Եւ զարծաթն որ գար
ձաւ : (14) Ա՛յն Գրեգոր օրինակէ մեր համայն Բիւ
գրի Էօֆանանից՝ յայտ իյրի իբնէն զԲառս՝ անզաւակեցայ :
(16) Ո՛հնն . յաւելան . Արք . այդորիկ հոգ ՚ի միջօրէի :

- տուն, և զին զենքիս և պատրաստեալս . զի ընդ իս ուսե-
- 17 լոց են արքայ զարեի 'ի միջոցէի : * և արար այրն որպէս
և ասաց յովսէփ . և ասարաւ զարսն 'ի տուն յովսէփայ :
- 18 * Եւ տեսեալ արանցն թէ ասարան զնոսա 'ի տուն յով-
սէփայ, տեսն . զի արծաթոյն որ գարձաւ յամանս մեր
զառաջինն : մտանեմք անդր, առ 'ի խաղէց զմեզ . ար-
կանել 'ի վր մեր, և առնուլ զմեզ 'ի ծառայս, և զէշս
- 19 մեր : * Մատուցեալ առ այրն զերակացո՛ւ տանն յովսէ-
- 20 փայ, * խոսեցան առ քրտնն՝ և ասին . աղաչեմք զքեզ
- 21 տէր . իջաք զառաջինն զնեւ կերակուրս : * և եղև իբրեւ
հասաք յիջումանս, և բացաք զամանս մեր . և արծաթ
իւրացանք իւր յամանն իւրում եւ . արգ՝ զարծաթն
այսրէն կռով զարձուցաք, և աւարիկ 'ի ձեռնն մերում
- 22 է : * և այլ արծաթ բերաք ընդ մեզ, գնել կերակուրս .
- 23 և ոչ գիտեմք ո՞վ եւ զարծաթն յամանս մեր : * Ասէ ջնո-
սա . խաղաղութի ընդ ձեզ՝ մի երկնեք : Խնն ձեր և
հարցն ձերոց՝ եւ ձեզ զշանձս յամանս ձեր . պլ իմ
զմեք արծաթն ստեալ, և հաճեալ եմ : և եհան տուն
- 24 սա զմտան : * Եւ ասարաւ 'ի ներքս այրն զարեարն 'ի
տուն յովսէփայ, և բերին ջուր լուանալ զոսս նց . և
- 25 եւս կերակուր գրասարսց նց : * Եւ նոքա պատարասեւ
ցին զպատարագան մինչ յի՛ եկեալ էր յովսէփ 'ի միջ-
- 26 րէին . քանզի լուան թէ անգ ճաշակեալոց է : * Եմուտ
յովսէփ 'ի տուն : և մատուցին նմա զընծայն զոր ու-
նէին 'ի ձեռս իւրեանց՝ 'ի տան անգ, և երկիր պագին
- 27 նմա 'ի վերայ երեսաց իւրեանց յերկիր . * Եհարց զն
և ասէ զեարգ կայք : և ասէ յնոսա, թէ ո՞ր իցէ հայրն
ձեր ծերունի, զորմէ ասացէք թէ ասեղաւին կենդանի
- 28 է : * Եւ նոքա տեսն՝ ճշտ է ետաւայք հայր մեր, տա
կաւին կենդանի է : և ասէ՝ օրհնեալ է այրն այն յայ :
- 29 և խոնարհեցան երկիր պագին նմա : * Ամարձ զաշ
իւր՝ և ետես զտնիսմին զեղբայր իւր զհամամարդ՝ և ա-
սէ . այդ է եղբայրն ձեր կրտսեր՝ զորմէ ասացէք անել
- 30 առիտ և ասէ, թե ողորմեացի քեզ որդեակ : * Եւ իւր
ոովեցաւ յովսէփ և գալարեին աղեք նր 'ի վերայ եղ-
բորն իւրոյ . և ինգրէր լալ : մտեալ 'ի տնեակ անդր
- 31 եւաց . * և լուացեալ զերեսս իւր՝ եւ՝ աղեկաց զանձն,
- 32 և ասէ՝ արեկէք հաց : * Եւ արեկին նմա միտոյնց՝ և նց իւ-
րացանք իւրումեք, և եգիպտացոյն որ ճաշին ընմա՝
իւրացանք իւր առանձինն . զի ոչ կարէին եգիպտացիքն
ուսեւ հաց ընդ երրայեցիսն, քանզի գարշելի էին ե-
գիպտացիքն .

(18) Ոման . Մտանեմք մեր անգր : (21) Ոման . Յամանի
մերում եր . . . և ահաւասիկ 'ի ձե' : (24) Ուսն . Այրն
զնն 'ի տուն յովսէփայ :

գիպապացւոցն : * Եւստաւ առաքին նր անդրանիկն՝ ըստ 33
երկցութեն իւրում, և կրտսերն ըստ կրտսերութեն իւ
րում : և զարմացեալ էին արքն իւրաքանչիւր ընդ եղ
բօր իւրում : * և առին իւրեանց մատունս 'ի նմանէ : 34
և մեծացաւ մասն բննիավիճի քան զմատունս ամենե
ցուն հինգապատիկ քան զնոցայն : արքին՝ և արեւցան
ընդ նմա :

ԳԼ. ԽԴ.

Լ և հրաման եւս յովսէփ հապարապետին իւրում՝ և 1
ասէ . ընէք զամանս արանցն կերակրով որչափ և
կարիցնն բառնալ . և գի՛ք զարծաթն իւրաքանչիւր 'ի
բերան ամանոց իւրոց : * և զսկիհն իմ արծաթի գի՛րէք 2
յամանի կրտսերոյն, և զգինս ցորենոյն : և եղև ըստ
բանին յովսէփայ՝ ոնչ և ասաց : * Եւ իբրև առաւօտ ե
զև՝ արձակեցան արքն, ինքեանք և էլք իւրեանց : * և 4
իբրև ելին ըստ քաղաքն, և չէին մեկնեալ 'ի բաց, ասէ
յովսէփ ցհաղարապետն իւր, արի՛ պնդեալ զկեաւ ա
րանցն, և հասցեն նշ : և ասացես . զի՛ է զի հատու
ցէք չար փոխանակ բարեաց . * ընդէր գողացայք զսկի 5
հնն արծաթի . ոչ այն էր որով բնուէր տէրն իմ, և
նովաւ ինքն հմայելով հմայէր . արգ՝ չար գործեցէք՝ զոր
արարեալք : * Եւ իբրև եզիտ զնոսա, ասէ ըստ բանիցս 6
այսոցիկ : * Եւ նոքա ասեն ցնա . ընդէր խօսիցի տէր
ոյգպիտի բանս . քան լիցի ծառայից քոց առնել ըստ 7
բանիդ պղտիկ : * զի եթէ զարծաթն զոր գտաք յա
մանս մեր՝ դարձուցաք առ ձեզ յերկրէն քանանացւոց . 8
զիմրդ գողանայաք 'ի տանէ տեառն քոց արծաթի կամ
ոսկի : * Եւ արգ՝ առ որում գացի 'ի ծառայից քոց 9
սկիհն՝ մեռցի . և մէք եղիցուք տեառն մերում՝ ծառայք :
* Եւ նա ասէ՝ այդպէս եղիցի ոնչ ասացէքդ . առ որում 10
գացի սկիհն՝ եղիցի իմ ծառայ : և գուք անպարտք լի
նիցեք : * Եւ փութացան իմացին զբեռն իւրաքանչիւր ի 11
'ի գետին . և բացին իւրաքանչիւր զաման իւր : * և 12
յուզեաց, սկսեալ յերկրուէն մինչև եկն կատարեաց
'ի կրտսերն . և եզիտ զսկիհն յամանի բննիավիճի : * Եւ 13
պատահեցին զհանդերձս իւրեանց . և եզին իւրաքան
չիւր զբեռն իւր 'ի վերայ իւրոյ, և դարձան 'ի քա
ղաքն,

(33) Թորնալին . Եւ կրտսերան ըստ կրտսերն : (34) Ոմանս .
Չինգապատիկ քան զնոս :

ԳԼ. ԽԴ. (4) Ոմանս . Եւ ասացես ցնա . զի՛ է : (5) Այդ .
Եւ արգ՝ չար գործեք : (7) Ուրիտ . Ընդէր խօսիցի տէր
մեր այդ : (8) Ոմանս . Գողանայաք 'ի տան տեառն քո :

- 14 Կայն : * Եւ նման յուգաւ և եղբայր իւր առ յովսէփ ,
 15 րի : * Ասէ ցնոսա յովսէփ : զինչ են իրքդ զոր արարէք .
 16 * Ասէ յուգա . զինչ տապուք պատասխանի տեսան՝
 կամ զինչ խօսելիմք , կամ զոր իրաւունս ցուցանիցեմք :
 17 Կառա : * Եւ նա տոհմ . քան լիցի ինձ տոհմել զբանդ
 զայդ : Եւ զուք ելէք ողջութիւն առ հայրն ձեր : * Մա
 18 առցեալ առ նա յուգա՝ և տոհմ : աղաչեմ տէր , խօսեա
 19 լայն քում , զի գու ես յես փարաւոնի տէր : * Դու
 հարցեր ցծառայս քո՝ և ասացեր , եթէ կայցի՞ ձեր հայր
 20 կամ եղբայր : * և անք ասեմք տեսուն . կայ մեր հայր
 ծերացեալ , և մանուկ մի կրտսեր՝ որդի ծերուն . նր ,
 և եղբայր նորա մեռաւ . և նա միայն մնաց մեր իւրոյ , և
 21 հայրն սիրէ զնա : * և ասացեր ցծառայս քո , իջուցէք
 22 զնա առ իս՝ և խնամարկեցից նմա : * և ասացաք ցտեր .
 23 զուցու զհայրն իւր՝ մեռանի : * և գու ասացեր ցծա
 24 ձեր՝ մի յաւելոցուք տեսանել զերեսս իմ : * Եւ եղև
 իբրև ելաք մեք առ ծառայ քո հայր մեր , պատմեցաք
 25 նմա զբանս տեսան մերոյ : * և ասէ հայրն մեր . երթա՛ք
 26 գարձեալ՝ զնեցէք մեզ սակաւ մի կերակուր : * և անք
 ասացաք՝ եթէ ոչ կարեմք իջանել անգոր , եթէ ոչ եղ
 27 բայրդ մեր կրտսեր ընդ մեզ ոչ իցէ : * Եւ ասէ ցտեր
 28 ծնաւ ինձ կին իմ . մին՝ ել յինչն և ասացէք թէ՛ գա
 29 զանակուր եղև . և ոչ ևս տեսանեմ զնա . մինչև ցայժմ :
 30 * արդ՝ եթէ զսակաւ առնուցուք յերեսաց իմոյ , և պա
 տահիցէ սմա հիւանդութի՝ ի ճանապարհի , իրուցանէք
 31 զծերուն իմ արանու թիւ հանգերձ՝ ի դժոխս : * Եւ
 արդ՝ եթէ երթայցեմք առ ծառայ քո հայր մեր՝ և պա
 32 տահեալս լիցէ ընդ մեզ . և նորա որդին կախեալ կայ
 33 զքորա ողւորդ : * և լինիցի իբրև ոչ տեսանիցէ ընդ
 մեզ

(15) Ոման . Ու գիտէիք եթէ հմայ : (16) Ասա . Եւ առ
 որում սկիհն գտաւ : (19) Բաղամ . Զծառայս քո և ա
 սես , եթէ : (25) Ոման . Սակաւ մի մեզ կերակուր :
 (27) Ոման . Դուք իսկ գիտէք , զի եր :

գիպապաւոցն : * Կատաւ առաջի նք անդրանիկն՝ ըսա 33
 երիցութիւն իւրում, և կրտսերն՝ ըսա կրտսերութիւն իւ
 րում : և զարմացեալ էին արքն իւրաքանչիւր ընդ եղ
 բոր իւրում : * և առին իւրեանց մասունս 'ի նմանէ : 34
 և մեծագաւ մասն բնեխամբնի քան զմասունս աւանե
 ցուն հինգապատիկ քան զնոցայն : արբին՝ և արբեցան
 ընդ նմա :

ԳԼ. ԽԴ.

Լ և հրտանն եւս յովսէփ հաղարասպետին իւրում՝ և 1
 ասէ . չէք զամանս արանցն կերակրով որչափ և
 կարիցեն ըսանալ . և գիշ զարծաթն իւրաքանչիւր 'ի
 բերան տմանոյ իւրոյ : * և զսկիհն իմ արծաթի գիշիք 2
 յամանի կրտսերոյն, և զգինս ցորենոյ նք : և եղև ըստ
 բանին յովսէփայ՝ ոնկ և ասաց : * Եւ իբրև առաւօտ ե
 ղև՝ արձակեցան արքն, ինքեանք և էջք իւրեանց : * և 3
 իբրև ելին ըստ քաղաքն, և չէին մեկնեալ 'ի բաց, ասէ
 յովսէփ ցհաղարասպետն իւր, արի՛ մեղեաց զկեռ ա
 րանցն, և հասցեն նց : և ասացես . զի՛ է զև հասու
 ցէք չոր փոխանակ բարեաց . * ընդէր գողացայք զսկի 4
 հնն արծաթի . ոչ այն էր որով ըմպէր տէրն իմ, և
 նովաւ ինքն հմայելով հմայէր . արգ՝ չար գործեցէք՝ զոր
 արարեքք : * Եւ իբրև եգիտ զնոսա, ասի ըստ բանիցս 6
 այսոցիկ : * Եւ նոքա ասեն ցնա . ընդէր խօսիցի տէր
 այգալիսի բանս . քան լիցի ծառայից քոց առնել ըստ
 բանիք պղծմիկ : * զի եթէ զարծաթն զար գտաք յաւ 8
 մանս մեր՝ դարձուցաք առ մեզ յերկրէն քանանացւոց .
 զիարգ գողանայաք 'ի տանէ տեառն քոյ արծաթ կամ
 ոսկի : * Եւ արգ՝ առ որում գացի 'ի ծառայից քոց 9
 սկիհն՝ մեռցի . և մէք եղեցուք տեառն մերում՝ ծառայք :
 * Եւ նա ասէ՝ անգալես եղեցի ոնկ տասցեքք . առ որում 10
 գացի սկիհն՝ եղեցի իմ ծառայ : և գուք անպարտք լի
 նիցեք : * Եւ փութացան իշուցին զբռնն իւրաքանչիւր 11
 'ի գետին . և բացին իւրաքանչիւր զաման իւր : * և 12
 յուզեաց, սկսեալ յերիցուէն մինչև եկն կատարեաց
 'ի կրտսերն . և եգիտ զսկիհն յամանի բնեխամբնի : * Եւ 13
 պատաստեցին զհանգերձս իւրեանց . և եգին իւրաքան
 չիւր զբռնն իւր 'ի վերայ իւրոյ իւրոյ, և դարձան 'ի քա
 �ղաքն,

(32) Յօրնալին . Եւ կրտսերն ըստ կրտսերն : (34) Ոմանս .
 Հինգապատիկ քան զնոյն :

ԳԼ. ԽԴ. (4) Ոմանս . Եւ ասացես ցնա . զի՛ է : (5) Այս .
 Եւ արգ՝ չար գործեք : (7) Ոմանս . Ընդէր խօսիցի տէր
 մեր այգ : (8) Ոմանս . Գողանայաք 'ի տան տեառն քո :

- 14 զայն : * Եւ եմուտ յուգաւ և եղբարք իւր տա յովսէփ ,
 մինչեւ անդէն էր . և անկաւ առաջի նր 'ի վերայ երկէ .
 15 ընդ : * Ասէ ցնոսա յովսէփ : զի նշ են իրեդ զոր արարեք .
 ոչ գիտէք թէ հմայելով հմայէ այր որ իբրեւ զիս է :
 16 * Ասէ յուգա . զի նշ տալոյք պատահանի տեսան՝
 կամ զի նշ խօսելոյք , կամ զոր իրաւունս ցուցանիցեմ :
 եզիտ եմ զյանցանս ծառայից քոց : արդ աւասիկ կամք
 ծառայք տեսան մերոյ . և մեք , և առ որում և սկիհն
 17 դառաւ : * Եւ նա տես . քան լիցի ինձ առնել զբանգ
 զայդ : այն առ որում սկիհն գտաւ 'նա եղիցի իմ ծա
 18 ռայ . և դուք ելէք ողջութիւն առ հայրն մեր : * Մա
 տուցեալ առնա յուգա' և տես : ապաւնմ տեր , խօսեա
 ցի ծառայք բան մի առաջե քոյ . մի բարկացիս ծա
 19 ռայի քում , զի գնւ ես յես փարսառնի տեր : * Դու
 հարցնից ծառայոյ քո' և ասացեր , եթէ կայցե՞մ մեր հայր
 20 կամ եղբայր : * և մեք ասեմք տեսան . կայ մեր հայր
 ծերացեալ , և մանուկ մի կրտսեր' որդի ծերուն' նր ,
 և եղբայր նորա մեռաւ . և նա միայն մնաց մեր իւրոյ , և
 21 հայրն սիրէ զնա : * և ասացեր ցնոսայոյ քո , իշուցեք
 22 զնա առիս' և խնամարկեցից նմա : * և ասացաք ցեղեր ,
 ոչ կարէ մանուկն թողուլ զհայր իւր . ապա թէ թող
 23 զուցու զհայրն իւր' մեռանի : * և դու ասացեր ցնո
 սայոյ քո . եթէ ոչ իջանիցէ եղբայրն մեր կրտսեր ընդ
 24 մեզ' մի յաւելուցուք տեսանել զերեսս իմ : * Եւ եղև
 իբրեւ ելաք մեք առ ծառայք հայր մեր , պատմեցաք
 25 նմա զբանս տեսան մերոյ : * և ասէ հայրն մեր . ելե՞ծայք
 26 զարձեալ' զնեցէք մեզ սակաւ մի կերակուր : * և մեք
 ասացաք' եթէ ոչ կարեմք իջանել անգր , եթէ ոչ եղ
 բայրդ մեր կրտսեր իջանիցէ ընդ մեզ , և ապա իջանի
 ցեմք . զի ոչ կարեմք տեսանել զերեսս անն , եթէ եղ
 27 բայրդ մեր կրտսեր ընդ մեզ ոչ իցէ : * Եւ ասէ ցլեղ
 ծառայք հայր մեր . դուք ինքնին գիտեք' զի երկուս
 28 ծնաւ ինձ էին իմ . * մին' ել յինն և ասացէք թէ զա
 զանակուր եղև . և ոչ ևս տեսանեմ զնա մինչև ցայժմ :
 29 * արդ' եթէ զսակաւ ասնուցուք յերեսաց իմոց , և պա
 ասհիցէ սմա հիւանդութի' ի ճանապարհի , իջուցանիք
 30 զծերունքս իմ արամութիւն հանգերձ 'ի գծոյս : * Եւ
 արդ' եթէ երթայցեմք առ ծառայք հայր մեր' և պա
 ասնեալս յիցէ ընդ մեզ . և նորա ոգին կախեալ կայ
 31 զքորա ոգւոյդ : * և լինիցի իբրեւ ոչ տեսանիցէ ընդ
 մեզ

(15) Ո՛հնէ . Ոչ գիտէիք եթէ հմայ' : (16) Այս . Եւ առ
 որում սկիհն գտաւ : (19) Բազմա . Ցծառայոյ քո և ա
 սես , եթէ : (25) Ո՛հնէ . Սակաւ մի մեզ կերակուր :
 (27) Ո՛հնէ . Դուք իսկ գիտեք : զի եր' :

մեզ զմանուկդ՝ զսահանկիցն . և իջուցանիցեն ծառայք
քո զծերունի ծառայի քոյ հոր մերոյ չարչարանիք հան-
գերձ՝ ի գժսիս : * Զի ծառայի քոյ առեալ է յերաջիկ 32
զմանուկդ՝ ի հորե իւրմէ . առեմ, եթէ ոչ ամից զդա-
ռա քեզ՝ և կոցուցեց առաջի քո, յանցաւոր եղից առ
հայր իմ զամ աւուրս : * Եւ արդ՝ կացից եւ ծառայ քո 33
փոխանակ մանկանդ . սորունկ տեսան իմոյ . և սատա-
նեակդ եղն ընդ եղբարս իւր : * քանզի զհարց ելանի 34
ցեմ առ հայրն իմ, եթէ պատանեակդ չիցե ընդ մեզ : զի
մի տեսից զարքան որ գտանիցեն զհայրն իմ :

ԳԼ ԽԵ .

Եւ ոչ կարաց յովսէփ ժոյժ ունել առաջի ամենեւ 1
ցուն՝ որ շուրջ զնովան կային . այլ ասէ՝ հաննէք
զամենեանն արտաքս յինէն : և չկայր ևս որ անդ առնմա՝
յորժամ եւս ծանօթա եղբարոյ իւրոց : * Եւ ձայն բար 2
ձեալ լալով հանգերձ՝ մինչ լուան եղիպատացիքն . և
անգ երբ՝ ի տուն փարաւանի : * Ասէ յովսէփ զեղբարսն 3
իւր : ես եմ յովսէփ . արդարեւ տախտին կենդանիք է
հայր իմ : և ոչ կարէին եղբարք նր առլ նմա պատաս-
խանի . զի խառնեցան յերեսաց նր : * Ասէ յովսէփ ցեղ 4
բարսն իւր . մնա եկայք տախտ : և չորսն մտա . և ասէ,
եւս եմ յովսէփ եղբայրն ձեր, զոր դուք մաշառեցէք
յեղիպատս : * բայց մի ինչ տրամիք . և մի խիստ թուեա 5
ցի ձեզ զի վաշառեցէք զիս այսր . քանզի ի փրկութեմ
առաքեալս զիս ամ առաջի ձեր : * Զի այս երկրորդ 6
ամ ես սովայս ի վերայ երկրի . և այլ ևս հինգ ամ յորս
ոչ լինիցի վար , * և ոչ հումիք : և զիս առաքեալս ամ ա- 7
ռաջի ձեր առ ի թողլոյ ձեզ զաւակ յերկրի . և կերակ-
րել զձեր միացորդս մեծամեծս : * Եւ արդ՝ ոչ եթէ 8
դուք առաքեցէք զիս այսր, այլ ամ . և արար զիս հայր
փարաւանի, և տէր ամ տան նր, և իշխան ամ երկրիս
եղիպատացոյ : * Արդ՝ փութացեալ երէք առ հայրն 9
իմ և ասացէք ցեա . այսպէս ասէ որդին քո յովսէփ : ար-
բար զիս ամ տէր ամ երկրիս եղիպատացոյ . արդ՝ եկ եկ 10
առեա . և մի հեղգար : * և բնակեցան յերկրիս գետեմ,
յարարիա . և եղիցէս միտ առիս . գու և որդիք քո՝ և
որդիք որդւոց քոց, և ոչխար քո, և արջաւ քո, և որ ինչ 11
քո իցէ : * և կերակրեցից զքեզ աստ . զի այլ ևս հինգ ամ
կայ

(34) Ոման . Ելանիցեմ առ հայրն, եթէ :

ԳԼ ԽԵ . (3) Ոման . կենդանիք իցէ հայր իմ : (5) Ոման .
Զի մի խիստ թուեցի ձեզ : (10) Ոման . Երկրիս գետեմ
յարարաւ : (11) Ոման . Եւ կերակրեցից զձեզ անդ :

- կայստոյնս. զի մի սատակիցիս դու և որդիք քո, և ամ
 12 ստացուածք քո: * Ահաւասիկ աչք ձեր տեսանեն, և
 աչք բենիամինի եղբոր իմոյ տեսանեն, զի բերան իմ
 13 խօսի ընդ ձեզ: * արդ պատմեցէ՛ք հօր իմոյ զամ զփառս
 իմ, որ են յեգիպտոս: և որչափ ինչ տեսանէք գուրք: և
 14 փութացեալ ի ըուցէ՛ք զհայրն իմ այսր: * Եւ անկեալ
 'ի վերայ պարտնոցին բենիամինի եղբոր իւրոյ ելաց, և
 15 բենիամին ելաց 'ի վերայ պարանոցի նր: * Եւ համբաւ
 16 նորիկ խօսեցան եղբարք նորա ընդ նմա: * Եւ հնչեաց
 համբաւն 'ի տուն փարաւոնի, և ասեն. երկին եղբարք
 17 յովսէփու: Ուրախ եղև փարաւոն և ծառայք նր: * Եւ
 սէ փարաւոն ջովսէփ, ասաց եղբարս քո. այսպէս ա
 18 րարիք. լցէ՛ք զբռինս ձեր՝ և երթայք յերկիրն քանա
 18 նացոց: * և ասեալ զհայր ձեր և զստացուածս ձեր՝
 եկեալիք առիս. և ասց ձեզ յամ բարութեցս եգիպ
 19 տացոց: և կերթիք զուղիւղ երկրիս: * Եւ տուր զայս
 հրաման. ասցես առնուլ յերկրէս եգիպտացոց սայլս.
 20 ցէ՛ք: * և մի ազահիցեն աչք ձեր 'ի կահ ձեր. զի բա
 21 րուծե՛ն ամ երկրիս եգիպտացոց ձեզ լիցի: * Եւ արա
 րին այնպէս որդեքն իւր, և ետ նց յովսէփ սայլս՝ ըստ
 22 բանիցն փարաւոնի արքայի. և ետ նց պաշար 'ի ճանա
 22 քարհ: * Եւ ամենեցուն ետ կրկին պատմուեալսն. և
 բենիամին ետ երեք հարիւր գահեկան, և հինգ պատ
 23 մուշանս փոփանակաւ: * Եւ հօրն իւրում ետ տանել
 նոյնպէս: և տասն իւրջ բռնին յամ բարութեց եգիպ
 24 տացոց. և տասն քորի նպարափաւոր, և կերակուր
 24 հօրն իւրում 'ի ճանապարհ: * Եւ արձակեաց զեղբարս
 իւր՝ և գնացին: և ասէ ցնոստ. մի զայրանացէ՛ք ինչ 'ի
 25 ճանապարհի: * Ելին յեգիպտոսէ, և չորան յերկիրն
 26 քանանացոց առ յակոբ հայրն իւրեանց: * Եւ պատ
 մեցին նմա, և տեսն, որդի քո յովսէփ կենդանի է. և
 27 նա է ի իշխան ամ երկրին եգիպտացոց: Եւ զարմացաւ
 'ի ժողոս իւր յակոբ. զի ոչ հաւատայր նց: * և խօսեցան
 ընդ նմա զամ ինչ՝ զոր ասաց յովսէփ: Եւ իբրև ետես
 28 ծեցաւ որդին յակոբայ հօր նոցա: * Եւ ասէ իել՝ մեծ է
 ինձ եթէ արդարև ասկաւին կենդանի իցէ որդի իմ
 յովսէփ. երթայց տեսից զնա մինչ չե՛ մեռեալ իցիմ:

ԳԼ.

- (13) Ոմանք. Հօր իմում զամ... և որչափ ինչ տեսէք:
 (18) Ոմանք. Եւ կերթիք զուղիւղ, իմ՝ զուղիւղ երկր":
 (20) Ոմանք. Ամ եգիպտացոցս ձեր լինիցի: (22) Ոմանք.
 Ետ հինգ հարիւր գահեկան, և հինգ պատմուեալսն:

ԳԼ. ԽԶ.

Դուռնայ խորայել ինքն՝ և թմ որ ինչ իւրեր : և եկն 1
 'ի ջրհորն երգման . և մատուց պատարագ Եյ հոր
 իւրոյ խահակայ :
 ԾԴ* Խօսեցաւ թմ ընդ իւր 'ի տեղեան գիշերոյ . և ասէ : 2
 յակոբ յակոր : և նմ ասէ . մի ես : * Ասէ՛նա եմ թմ 3
 հարցն քոց . մի երկնէն իջանել յեգիպտոս , զի յաղ- 4
 միծ արարից զքեզ անդ : * Ես իջից ընդ քեզ յեգիպ- 4
 տոս , և ես հանից զքեզ 'ի ոպառ . և յովսէփ գիցե զմեռս
 իւր 'ի վերայ աչաց քոց : * Յարեաւ յակոր 'ի ջրհո- 5
 րոյ անտի երգման . և առին որդիքն խորայելի զյակոբ
 հայրն իւրեանց . և զկազմած , և զհանայս իւրեանց , 'ի
 սայլսն զոր առաքեալ յովսէփ առնուլ զնա : և աս- 6
 եալ զինչս իւրեանց . * և զթմ ստացուածս զոր ստա-
 ցան յերկրին քանանացւոց , մտին յեգիպտոս յակոր 6
 և թմ զաւակ նորա ընդ նմա : * Որդիք նորա , և որդիք 7
 որդւոց նր ընդ նմա . զստեբընր , և զստեբը զստեբոց
 նր : և զթմ զաւակ իւրած յեգիպտոս : * Եւ այսն ան 8
 ուսիք որդւոցն իւրի որ մտին յեգիպտոս : Յակոր և
 որդիք իւր : անգրանիկ յակորու՝ Ռոբէն : * Եւ որդիք 9
 ուրինի՝ Ենոք , և փափփուս , սարտոն , և քարփ : * Եւ 10
 որդիք Հմառնի , յամուէլ , և յամին , և անդգ , և յա-
 քին , և սահառ , և սաւուլ որդի քանանացւոյն : * Եւ 11
 որդիք Ղեւայ , զեթսոն , և կահաթ , և մարարի : * Եւ 12
 որդիք Յուգայի՝ Էր , և աւան , և սելովմ , և փարէս , և
 զարա : և մեռան էր և աւան յերկրին քանանացւոց : և
 եղեն որդիք փարէսի՝ սարովմ , և յամուէլ : * Եւ որդիք 13
 Իսաքարայ , Թովգա , և փուգ , և յասուբ , և զամամ :
 * Եւ որդիք Չարուղոնի , սերեգ , և աղլոն , և եէլ : 14
 * Սղեանն որդիք լեայ՝ զոր ծնաւ յակոր 'ի միջագետս 15
 ասորոց . և զգինա գուտոր նր : Թմ որդիք ուստեբը և
 զստեբը երեսուն և երեք : * Եւ որդիք Գաղայ , սա 16
 փոն , և մեգիս , և սաւնիս , և Թաւադամ , և այգիս ,
 և արոյելիս , և Էրիէլիս : * Եւ սղեանն որդիք Աւերայ , 17
 յեմա , և յեուսա , և յեուլ , և բարիս , և սարա քոյր
 նց : և որդիք բարիայ՝ քորոր , և մեգիբել : * Սղեա են 18
 որդիք զելփայ , զորեա լաբան լեայ զստեբն իւրում :
 որ ծնաւ զսոսա յակորայ , վեշաառան որդիս : * Եւ որ 19
 դիք Ռաքիւայ կնոջ յակորայ՝ յովսէփ , և բենիամին :
 * Եւ

ԳԼ. ԽԷ . (3) Ռմա . Արարից զքեզ անդր : (11) Ռմա .
 Գերսոն և կահաթ : (15) Աւր . Չոր ծնաւ յակորայ
 'ի մի՛ (17) Աւր . Յեմա , և յեուսա , և :

- 20 * Եւ եղին որդիք Յովսեփայ յերկրին եգիպտացւոց , զորս ծնաւ նմա ասանէթ գուսար պետափերայ քրմի արեգ քաղաքի . զմանասէ և զերփրեմ : Եւ եղին որդիք մանասէի զոր ծնաւ նմա հարձն ասորի , զմաքիթ . և և մաքիթ ծնաւ զգաղաադ : Եւ որդիք եփրեմի եղբորն մանասէի , սուսաղաամ , և տաամ : և որդի սուսաղաալ
- 21 մայ , եղեմ : * Եւ որդիք Բենիամինի՝ բազա , և բղբոր , և սարեէ . և եղին որդիք բազայ զէեբա , և նէեման , և անաթիս , և ռովս , և մամփիմ , և սփիմին : և զէեբա
- 22 ծնաւ զարադ : * Սղբա եւն որդիք ռաբելի՝ զոր ծնաւ
- 23 յակորայ . ամ որդիք ութ և տասն : * Եւ որդիք Դաւ
- 24 նայ՝ ասամ : * Եւ որդիք Նեփթաղեմի , ասիել , և գովնի :
- 25 և ասասար , և սիլեմ : * Սղբա եւն որդիք բալլայ՝ զոր ետ լարան ռաբելի դասփր իւրում . և ծնաւ զսոսս յափա
- 26 բայ . ամենեղին որդիք եւթն : * Եւ ամ որդիք որ . մաին ընդ յակորայ , յեգիպտոս , որ ելեալ էին յերոնաց նի , արանց կանանց որդւոցն յակորայ , ամ որդիք վաթմադն
- 27 և վեց : * Եւ որդիք յովսեփայ որ եղին նմա յեգիպտոս , որդիք երկու : Եւ ամ որդիք ասան յակորու՝ որ մաին յեւ
- 28 զիպտոս եւ մանասուն և չինգ : * Եւ զյուզա յառաջ չաղոյն առաքեաց առ յովսեփ , գալ նմա ընդ առաջ զքաջաց քաղաքան , յերկիրն ռամերա . և ինքն եկն
- 29 յերկիրն գեսեմ : * Կաղմեաց յովսեփ զկառս իւր , և ել Է առաջ իկ հոր իւրոյ , զքաջաց քաղաքան : և իբրեւ յանգիման եղն նմա՝ անկաւ 'ի վերայ պարանոցի նի ,
- 30 և ելաց 'ի լալիւն մեծ : * Եւ ասէ իկ ց յովսեփ . մե ռալց պարուհեակ . որովհեակ տեսի զերեսս քո՝ զի առ
- 31 կաւին կենդանի ես . * Եւ ասէ յովսեփ ցեղբարս իւր՝ և ցտուն հոր իւրոյ . երթայց պատմեցից փարաւոնի , եթէ եղբարք իմ և տուն հոր իմոյ որ կին յերկիրն քա
- 32 նանացւոց , եկին առ իս : * և արք հովիւք են , և արք խաշնադարմանք են , և զանասուն , և զարջառ , և զամ
- 33 ինչ իւրեանց ամին այսր : * Աւրգ՝ եթէ կռիցն զձեզ
- 34 փարաւոն՝ և ասիցէ , զինչ գործ է ձեր . * ասաւփեք և թէ արք խաշնադարմանք եմք ծառայք քո 'ի մանկուէ մինչև ցայժմ . և մեք և հարք մեր : զի բնակիցեք յերկրին գեսեմ : զի դարելի է եգիպտացւոց՝ ամ հովիւ խաշանց :

ԳԼ :

(21) Ոման . Եւ բղբոր և սարեի : (22) Ոման . Ամենայն որդիք ութ և տասն : (25) Ոման . Ամեն որդիք եւթն : (27) Ոման : Յեգիպտոս , որդիք երկու : (28) Ոման . 'ի գալ նմա ընդ առաջ : (31) Այս . Որ էին յերկիրն քա : (34) Ոման . Քանզի դարելի է եգիպտացւոց :

ԳԼ. ԽԶ.

Դոռեաց խորայել ինքն՝ և թմոր ինչ իւրեր : և եկն 1
 ի ջրհորն երգման . և մատոյց պատարագ . այ հոր
 իւրոյ խահակայ :
 ԾԴ* Խօսեցաւ թծ ընդ իշի ի տեսլեան գիշերոյ . և ասէ : 2
 յակոր յակոր : և նա ասէ . մի՛ ես : * Ասէ՛ ես եմ թծ 3
 հարցն քոց . մի երկնչիւ իջանել յեգիպտոս , զի յազգ
 մեծ արարից զքեզ անդ : * Ես իջից ընդ քեզ յեգիպ
 տոս , և ես հանից զքեզ ի սպառ . և յովսէփ գիցեզ զմեռս 4
 իւր ի վերայ աչաց քոց : * Յարեաւ յակոր ի ջրհո
 րոյ անտի երգման . և ասին որդիքն խորայելի զյակոր 5
 հայրն իւրեանց . և զկազմած , և զկանայս իւրեանց , ի
 սայլսն զոր առաքեալս յովսէփ առնուլ զնա : և աս
 եալ զինչա իւրեանց . * և զամ ստացուածս զոր ստա 6
 ցան յերկրին քանանացւոց , մտին յեգիպտոս յակոր
 և թմ զաւակ նորա ընդ նմա : * Որդիք նորա , և որդիք 7
 որդւոց նր ընդ նմա . գասերք նր , և գասերք գասերաց
 նր : և զամ զաւակ իւրած յեգիպտոս : * Եւ այսին ահ 8
 ուսանք որդւոցն իշի որ մտին յեգիպտոս : Յակոր և
 որդիք իւր : անդրանիկ յակորու՝ Ուրէն : * Եւ որդիք 9
 ուրինի՝ Էնոր , և փաղկուս , սարսոն , և քարոն : * Եւ 10
 որդիք Հմաւոնի , յամուէլ , և յամին , և Կահոյ , և յա
 քին , և սահառ , և սաւուզ որդի քանանացւոյն : * Եւ 11
 որդիք Ղէեայ , զեթսոն , և կահաթ , և մարարի : * Եւ 12
 որդիք Յուգայի՝ Էր , և աւանն , և սելովմ , և փարեա , և
 զարա : և մուսն էր և աւանն յերկրին քանանացւոց : և 13
 երէն որդիք փարեսի՝ արովմ , և յամուէլ : * Եւ որդիք 13
 Իսաքարայ , Թովգա , և փուգ , և յասուգ , և զամամ :
 * Եւ որդիք Չարուղոնի , սերեգ , և աղլոն , և եէլ : 14
 * Սղեան որդիք լիայ՝ զոր ծնաւ յակոր ի միջագետս 15
 ասորոց . և զգինա գուարոն նր : թմ որդիք ուսանք և
 գասերք երեսուն և երեք : * Եւ որդիք Գազայ , սա 16
 փոն , և մեգիս , և սաւնիս , և Թաւադամ , և այեգիս ,
 և արոյելիս , և Էարիէլիս : * Եւ սղեան որդիք Ասերայ , 17
 յեմնա , և յեուսա , և յեուլ , և բարիս , և սարա քոյր
 նց : և որդիք բարիայ՝ քոքոր , և մեգիբիւ : * Սղեա են 18
 որդիք զելփայ , զոր եւ լարան լիայ գասերն իւրում :
 որ ծնաւ զսոսա յակորայ , զկառասան որդիս : * Եւ որ 19
 գիք ուքիւլայ կնոջ յակորայ՝ յովսէփ , և բնիթամին :
 * Եւ

ԳԼ. ԽԷ . (3) Ոման . Աբարից զքեզ անդդ : (11) Ոման .
 Գերսոն և կահաթ : (15) Այս . Չոր ծնաւ յակորայ
 ի մի՛ (17) Այս . Յեմնա , և յեուսա , և :

- 20 * Եւ եղին որդիք Յովսեփայ յերկրին եգիպտացւոց ,
 զորս ծնաւ նմա ասանէթ զուստր պետափրեայ քրմի
 արեգ քաղաքի . զմանասէ և զերփրեմ : Եւ եղին որդիք
 մանասէի զոր ծնաւ նմա հարձն ասորի , զմաքի . և
 և մաքիր ծնաւ զգաղաադ : Եւ որդիք եփրեմի եղբորն
 մանասէի , սուտաղասամ , և առամ : և որդի սուտաղասա
 21 մայ , եղիմ : * Եւ որդիք Բենիամինի բալա , և բղբոր ,
 և սաբեի . և եղին որդիք բալայ դեհրա , և նէէման ,
 և անաքիս , և առվա , և մամփիմ , և ոփիմին : և զեերա
 22 ծնաւ զարադ : * Սղբա են որդիք ռաբելի զոր ծնաւ
 23 յակորայ . իմ որդիք ութ և տասն : * Եւ որդիք Դա
 24 նայ՝ ասում : * Եւ որդիք Եփթաղեմի , ասիել , և գովնի ,
 25 և ասասր , և սիլեմ : * Սղբա են որդիք բալայ՝ զոր ետ
 լարան ռաբելի դստիւր իւրում . և ծնաւ զսոսա յակ
 26 բայ . ամենեղբն որդիք եւթն : * Եւ իմ որդիք որ մահն
 ընդ յակորայ յեգիպտոս , որ ելեալ էին յերանաց նր ,
 որանց կանանց որդւոցն յակորայ , իմ որդիք վամթադն
 27 և վեց : * Եւ որդիք յովսեփայ որ եղին նմա յեգիպտոս ,
 որդիք երկու : Եւ իմ որդիք տասն յակորու՝ որ մահն յե
 28 զիպտոս եւթանասուն և վեց : * Եւ զյուզա յառա
 ջադոցն առաքեաց առ յովսեփ , գալ նմա ընդ առաջ
 զքաջաց քաղաքան , յերկրն ռամերա . և ինքն եկն
 29 յերկիրն դեսեմ : * Կաղմեաց յովսեփ զկառս իւր , և ել
 Է առաջ ելի հոր իւրոյ , զքաջաց քաղաքան : և իբրե
 յանգիման եղե նմա՝ անկան . 'ի վերայ պարանոցի նր ,
 30 և ելաց 'ի լալիւն մեծ : * Եւ ասէ իկել զյովսեփ . մե
 ռայց պսուհեաւ . որովհետեւ տեսի զերեսս քո՝ զի տա
 31 կաւին կենդանի ես . * Եւ ասէ յովսեփ յերաբար իւր՝
 և զտուն հոր իւրոյ . երթայց պաամեցից փարաւոնի ,
 եթէ եղբայրք իմ և տուն հոր իմոյ որ էին յերկիրն քա
 32 նանացւոց , եկին առիս : * և արք հովբեն , և արք
 խաշնադարմանք են , և զանաառն , և զարթառ , և զիմ
 33 ինչ իւրեանց ամին այսր : * Արդ՝ եթէ կռիցե զմեզ
 34 փարաւոն՝ և ասիցե , զինչ գործ է մեր . * ասա՞միք և
 թէ արք խաշնադարմանք եմք ծառայք քո 'ի մանկու
 մինչև զայժմ . և մեք և հարք մեր : զի բնակիցեք յերկ
 րին դեսեմ : զի դարբելի է եգիպտացւոց՝ իմ հովեւ
 խաշանց :

ԳԼ:

(21) Ոմանք . Եւ բղբոր և սաբեի : (22) Ոմանք . Ամենայն
 որդիք ութ և տասն : (25) Ոմանք . Ամբին որդիք եւթն :
 (27) Ոմանք : Յեգիպտոս , որդիք երկու : (28) Ոմանք .
 'ի գալ նմա ընդ առաջ : (31) Այս . Որ էին յերկիրն
 քա : (34) Ոմանք . Քանզի դարբելի է եգիպտացւոց :

ԳԼ. ԽԵ.

Եւ եկեալ յովսէփ պատմեաց փարաւոնի, և ասէ. 1
 Հայր իմ և եղբարք, և խաչինք և արջառ նց, և ամ
 որինչ նց, եկին յերկրէն քանանացւոց. և ասա են 'ի
 գեսեմ: * և յեղբարց անտի իւրոց ամ ընդ իւր հինգ 2
 պը. և կացոյց զնն առաջի փարաւոնի: * Եւ ասէ փա- 3
 րաւոն ցեղբարսն յովսէփու. զի նչ գործ է ձեր: և նորա
 ասեն ցփարաւոն. հովսէփ խաչանց են ծառայք թո, և
 մէք և հարք մեր: * Եւ ասեն ցփարաւոն. պանդխտա 4
 նալ եկաք յերկրս յայտնի. զի ոչ գոյր ճարակ խաչանց
 ծառայեց թոյ, քանչի սասակացաւ սոփ յերկրին քա-
 նանացւոց. և արք' բնակեցուք ծառայք թո յերկրին
 'ի գեսեմ: * Եւ խօսեցաւ փարաւոն ընդ յովսէփու և 5
 ասէ. Հայր թո և եղբարք թո եկին առ քեզ: * ասա՛ եր- 6
 կիրս եգիպտացւոց առաջի քմէ. 'ի բարւոյք երկիր բնա-
 կեցօ զհայր թո և զեղբարս թո. և բնակեցան յերկրին
 գեսեմ: ապա թէ գիտես եթէ իցեն 'ի նոսա անք զը-
 րաւորք, կացո՛ զնոսա իշխանս 'ի վերայ իմոց խաչանց: 7
 * Եւ ամ յովսէփ զպակոր զհայր իւր, և կացոյց առա- 8
 ջի փարաւոնի: և օրհնեաց յակոր զփարաւոն: * Եւ 9
 ասէ փարաւոն ցյակոր. քանի՛ են ամք աւուրց կենաց
 թոյ: * Եւ ասէ յակոր ցփարաւոն. աւուրք կենաց ու- 9
 մաց իմոց որոս պանդխտեցայ՝ հարիւր և երեսուն ամ
 է. սակաւք և դժուարինք եղեն աւուրք ամաց կենաց
 իմոց. և ոչ հասին յաւուրս ամաց կենաց հարց իմոց,
 զոր աւուրս պանդխտեցան: * Եւ օրհնեաց յակոր զփա- 10
 րաւոն՝ եւ եւ 'ի նմանէ: * Եւ բնակեցոյց յովսէփ զհայրն 11
 իւր և զեղբարս իւր, և ետ նց բնակուծի յերկրին եւ
 գիպտացւոց 'ի բարւոյք երկրի. յերկրին ռամեսոս. ոչ
 հրամայեաց փարաւոն: * Եւ տայր յովսէփ ռաշիկա հօրն 12
 և եղբարց իւրոց. և ամ տուն հօր իւրոյ ցորեան լը բե-
 րան: * Եւ կերակուր ոչ գոյր յամ երկրին, զի աստ 13
 կացաւ սոփն յոյժ. և նուազեաց երկիրն եգիպտացւոց
 և երկիրն քանանացւոց 'ի սովոյ անտի:

ԾԵ * Եւ ժողովեաց յովսէփ զամ արծաթ գտեալ յերկրին 14
 եգիպտացւոց և յերկրին քանանացւոց, ընդ ցորենոյն
 զոր վաճառէր. և տայր նց կերակուրս: և տարաւ յով-
 սէփ զամ արծաթն 'ի տուն փարաւոնի: * և նուազեաց 15
 ար

ԳԼ. ԽԵ. (1) Ռահօ. Եկն յերկրէն քանա՛: (2) Թօրիւ
 նն գախտէր. Եւ կացոյց զնոս առաջի փա՛: (6) Ռահօ.
 'ի բարւոյք երկրի բնա՛: (15) Ռահօ. Արծաթ յերկրին
 եգիպտացւոց և յերկրին քանանաց՛:

- արծաթ յերկրէն եդիպտացւոց, և յերկրէն քանանացւոց: Եկին ամ եգիպտացիքն առ յովսէփ և ասեն. տուր մեզ հաց, և ընդէր մեռանիմք առաջիք. զի պակաս էաց արծաթ: * Ասէ ցնս յովսէփ. ամէք զանասունս ձեր, և աաց ձեզ հաց փոխանակ անասնոց ձերոց, և
- 17 Թէ պակասեաց արծաթ: * Եւ ամին զանասունսն առ յովսէփ, և ետ նց յովսէփ հաց. փոխանակ ձիոյ, և փոխանակ ոչխարի, և փոխանակ արջառոյ, և փոխանակ խոյ. և կերակրեաց ցնս հացիւ, փոխանակ ամ անտու
- 18 նոց նց յամին յայնմիկ: Եւ այն ամ, * և եկին առ յովսէփ յերկրորդ ամին և ասեն ցնս: դուցէ՛ սատակիցիմք 'ի փոխել մերմէ. եթէ արծաթ էր՝ պակասեաց, և եթէ խաշիք և ստացուածք՝ առ քեզ են տէր. և չ'ինչ մնացեալ մեր առաջի տեառն, բայց միայն անձինք և երկիրս
- 19 մեր: * Արդ՝ զի մի մեռանիցիմք առաջիք և մէք, և երկիրս աւերիցի: ստացիր զմեզ և զերկիրս մեր փոխանակ հացի. եղիցուք մէք և երկիրս մեր ծառայք փառաւորն: տուր սերմն զի սերմանեացուք, և կեցցուք՝ և
- 20 մի մեռցուք. և երկիրս մի աւերեցի: * Եւ ստացան յովսէփ զամ երկիրն եգիպտացւոց փարաւորն. քզե վաճառեցին եգիպտացիքն զերկիրն իւրեանց փարաւորն. զի սաստիկացաւ 'ի վերայ նց սովն: Եւ եղև եր
- 21 կիրն փարաւորն: * և զժողովուրդն ծառայեցոյց իւր 'ի ստորուկ, 'ի ծագաց սաՀմանացն եգիպտոսի մինչև 'ի ծագս նորուն: * Բայ յերկրէ քրմացն, զինչ ստացաւ զնոսա յովսէփ. քանզի տարով տայր պարգևս քրմացն փարաւորն. և ուսեին զպարգևսն զոր տայր նց փարաւորն. մն այնորիկ ոչ վաճառեցին զերկիրն իւր
- 22 եանց: * Ասէ յովսէփ ցնս եգիպտացիքն. ահա ստացայ իձեզ այսօր և զերկիր ձեր փարաւորն. առէք ձեզ սերմանս, և սերմանեցէք զերկիրդ. * և եղիցին արգիւնք դորս: և տալիք զհինգերորդ մասն փարաւորն. և չորք մասունքն ձեր եղիցին, 'ի սերմն երկրիդ, և 'ի կերակուր ձեզ՝ և ամ՝ ընտանեաց ձերոց, և 'ի կերակուր տղայոց ձերոց: * Եւ ասեն, կեցուցեր զմեզ դուք շնորհս առաջի տեառն մերոյ. և եղիցուք ծառայք փարաւորն: * Եւ եդ նոցա օրէնս յովսէփ մինչև ցայսօր յերկրին եգիպտացւոց՝ հինգերորդէլ փարաւորն. բայց յերկրէ քրմացն որ չէր փարաւորն:
- 27 * Եւ բնակեաց եւլ յերկրն եգիպտացւոց յերկրին 'ի Ծ. 2

(17) Յօրէնաիկն իբնի. Յամին յամին յայնմիկ: (19) Ուսնս. Յերկրորդ ամի անդ: (19) Ուսնս. Եւ երկիրս մեր աւերեցի. ստա՛: (21) Այս. Իւր 'ի ստորուկս: (27) Յօրէնաիկն պակասէր. Եւ բնակեաց եւլ յերկրն եգիպտացւոց:

գետեմ. և ժառանգեցին 'ի նմա, և աճեցին և բազմացան
 յոյժ: * Եւ եկաց յահոր յերկրին եգիպտացւոց ամս 28
 եւթն և տասն: Եւ եղեն աւուրց յահորայ ամաց կենաց
 նր' հարիւր և քառասուն և եւթն ամ: * Եւ մերձեցան 29
 աւուրք ելի մեռանելոյ. և կոշեաց զորդի իւր զյով-
 սեփ' և ասէ ցնա. եթէ գտի շնորհս առաջիքս, գիր
 դնեմք. ընդ երանոց իմոցք. և տրասցես 'ի վերայ
 իմ ողորմութե և ճանարտութե, չմարդիլ զես յեգիպ-
 տոս: * Եւ նշնեցի ընդ հարսն իմ. և բարձցեն զես 30
 յեգիպտոս, և Թադեոսցեն զես 'ի գերեզմանի նց: և
 նա ասէ. ես արարից ըստ քանի քուս: * Եւ ասէ եր 31
 գուրբ ինձ. և երգուաւ նմա: և երկիր եղաց. եւ 'ի
 վերայ գլխոյ գաւազանի իւրոյ:

ԳԼ. ԽԸ.

Եւ եղև յես քանիցս պատգիկ' անգ. եղև յովսեփայ' 1
 եթէ յահոր հայրն քո նեղեալէ: և առեալ յովսե-
 փայ զերկուս որդիսն իւր * ընդ իւր. զմանասէ և զեփ-
 րեմ. եկն առ յահոր: անգ. եղև յահորայ' և ասեն. * ա- 2
 հա որդիք յովսեփ գայ առ քեզ. և զօրացաւ եւլ' և
 նստաւ 'ի մահիճս: * Եւ ասէ յահոր զյովսեփ. Եթ իմ' 3
 երեւցաւ ինձ 'ի լուս' յերկրին քանանացւոց. օրհնեաց
 զես. * և ասէ. ահա ես աճեցուցից զքեզ, և բազմա- 4
 ցուցից զքեզ, և արարից զքեզ 'ի ժողովս անգաց. և
 տաց քեզ զերկիրս զայս 'ի ժառանգութե յաւիտեանս
 կան: * Արդ' երկուս որդիք քո որ եղեն յեգիպտոս, 5
 մինչ չի' եկեալէր իմ յեգիպտոս' իմ են, եփրեմ' և մա-
 նասէ. երբեք զորդէնս և զմեռն եղիցին ինձ: * և այլ 6
 ծնունդք զոց ծնանիցիս յես պարիկ' քեզ եղիցին. յա-
 նուն եղբայրց իւրեանց կոչեցին 'ի նոցա ժառանգու-
 թիս: * Եւ ես յորժամ գայի 'ի միջագետաց ասորոց, 7
 մեռաւ մայր քո ռաբէլ յերկրին քանանացւոց. 'ի մեռ-
 ձեանլ ինձ յասպարէզ երկրին քարբաթայ, 'ի գայն
 յեփրաթայ. և Թադեոս զես յերկրի ասպարիսին. այն 8
 է քեթգահեմ: * Իբրեւ ետես եւլ զորդիսն յովսեփու'
 ասէ. զինչ են սղբա քո: * Ասէ յովսեփ ցհայրն իւր. 9
 որդիք իմ են զոր ես ինձ Եթ աստ: և ասէ յահոր. մա-
 տո՛ առիս զչոսս, զի օրհնեցից զչոսս: * Եւ աւք ելի 10
 Ծան

պատգ. յերկրին 'ի գես': (28) Ոմանք. Եւ եկեաց յա' :
 (28) Ոմանք. Եւ եղեն աւուրց ամաց կենաց նր':
 Գլ. ԽԸ. (1) Ոմանք. Եւ եկն առ յահոր: (3) Ոմանք.
 'ի լուս' երկրին քա': (4) Ոմանք. Եւ ասէ ցնա. ահա
 ես աճեմ: (7) Ոմանք. Եւ Թադեոս զես յերկրի:

- Ծանրացեալ էին 'ի ծերութիւն անտի . և ոչ կարէր առ
անել : և մատոյց զնա առնա . և համբուրեաց զնոսա ,
11 և 'ի գիրկս իւր առ զնոսա : * Եւ ասէ Եկէլ ջյովսէփ .
ահա յերեսաց քոյ ոչ կարգաւ եղի . և եղից ևն ինձ ան
12 զլաւակ քո : * Եւ եհան զնոսա յովսէփ 'ի ծնոցաց նր .
և երկիր պաղֆին նմա 'ի վերայ երեսաց իւրեանց յերկիր :
13 Եւ առեալ յովսէփայ զերկուս որդիան իւր . * զեփրեմ
ընդաջմէ , 'ի ձափմէ Ելի . և զմանասէ 'ի ձափմէ քաջմէ
14 Ելի . մատոյց զնոսա առնա : * Եւ ձգեալ Ելի զաջ ձեռն
իւր արկ զգլխովն եփրեմի , և նա եր կրտսեր . և զձափն
զգլխովն մանասէի , և փոփոխեաց զձեռն , զի մանասի
15 էր անդրանիկ : * և օրհնեաց զնա և ասէ : Ա՛յ , որում
հաճոյ եղին հարցն իմ առաջի նր արքայամէ և խաչակ .
անձ որ կերակրէ զիս 'ի մանկութիւն իմմէ մինչ ցայտօր :
16 * հրեշտակն որ փրկեաց զիս յիմ արեաց . օրհնեացն
զմանկուհա զայստսիկ , և կոչեացի 'ի սոսա անուն իմ և ա
նուն հարց իմաց , արքայամու և սահակայ . և օրհնեացին
17 'ի բազմութի յոյժ 'ի վր երկրի : * Եւ անտեալ յովսէ
փայ ելիէ արկ հայրն զաջ իւր զգլխովն եփրեմի , ծանր
Թուեցաւ նմա . և օգնեաց յովսէփ ձեռին հօրն իւրոյ , հա
18 նել զնա 'ի գլխոյն եփրեմի 'ի գլուխն մանասէի : * Ասէ
յովսէփ ցհայրն իւր . ոչ այդպէս է հայր . քանզի սա
է անդրանիկ . գիր զաջ ձեռն քո 'ի վերայ գլխոյ սա
19 րա : * Եւ ոչ կամեցաւ հայրն նր , այլ ասէ զփեմմ որ
գեակ գիտեմ . և դա եղիցի 'ի փողովուրդ , և դա բարձ
րացի . այլ եզրացս գորա կրտսեր ' եղիցի մեծ քան
20 զլա . և զաւակ արա եղիցի 'ի բազմութի ազգաց : * Եւ
օրհնեաց զնոսա յաւուր յայնմիկ և ասէ . 'ի ձեզ օրհ
նեացի Եկէլ : ասացին , Թէ արասցի զքեզ անձ իբրե
զեփրեմ և զմանասէ : և եգ զեփրեմ յառաջ քան զմա
21 նասէ : * Եւ ասէ Եկէլ ջյովսէփ . ես աւասիկ մեռանիմ
և քեզ եղիցի ընդ ձեզ , և գարձուսցի զձեզ յերկիր
22 հարցն ձերոյ : * Եւ եգ կտու քեզ զսինիմ սեղահախն ,
արատցոյ կղարց քոյ . զոր ասի 'ի ձեռաց ամուլբհոց ,
ւոյն սրով խնով և աղեղամբ :

ԳԼ.

- (10) Ոման . Ծանրացեալ էր 'ի ծերութիւն : (13) Ոման .
Ընդ աջմէ 'ի ձափ Ելի : (14) Ոման . Չի մանասէ էր
անդրանիկն : (16) Ոման . Եւ կոչեացի 'ի նա անուն իմ :
(18) Այս . Դէր զաջ քո 'ի վերայ գլխոյ : (20) Ոման ,
Իբրե զեփրեմն և իբրե զմանասէ :

Ե Գ

ԳԼ. ԽԹ.

ԺԵՆՆԱՅ յաղիք զորդին իւր և ասէ . Ժողովեցարուք : 1
 զի պատմեցից ձեզ ինչ որ պատահեցէ ձեզ 'ի զախ
 ձանձիւ աւուրց : * Ժողովեցարուք և լուարուք որդիք 2
 յաղիքայ . լուարուք ելի հօր ձերուս : * Ռաբէն անգ
 րանիկ իմ . դու զօրութի իմ և սկիզբն որդւոց իմոց : 3
 խառութք գնացեր . և խառութք յանդիմանութք թշու
 մանեցեր : * Իբրեւ զուր մի եռացցիս . զի ելեր յան 4
 փողեմս հօր քոյ , յայնժամ պղծեցեր զանկողինս յոր ե
 լեր : * Հմուտն և Ղեկ եղբարք . կատարեցին զանիկ 5
 բառութի 'ի կամեց իւրեանց : * 'ի խորհուրդս նոցա մի
 մացէ անմն իմ , և 'ի Ժողովս նց ոչ հաշնեցին միմք իմ . 6
 զի արամեութք իւրեանց ասանին զարս , և ցանկութք
 իւրեանց կարծանկատոր արարին զուշս : * Անիծեալ 7
 արամեութի նց՝ զի յանդուգն էր , և ռնութի նոցա՝ զի
 թխա էր . բաժանեցից գնաս 'ի մեջ յաղիքայ . և ցբ 8
 ուեցից զմտա 'ի մեջ ելի : * Յուգա զքեզ օրհնեցեն
 եղբարք քո : ձեռն քո 'ի վերայ թիկանց թշումաց քոց . 9
 մալ յուգա . 'ի շառաւիղէ ելեր որդեակ իմ , ելեր բազ
 մացար , ննիցեր իբրեւ զաւելծ , և իբրեւ զկորիսն առ
 իւծա : և յարուցանէ գնա : * Մի պահասեաց իշխան 10
 յուգայ , և մի պիտ յերանայ նորա . մինչև եկեացէ նա
 որդի իւրն և հանգերձեալ քն . և նմէ անկալութի 46
 Թանոսայ : * Կապեացի զորթոյ զյաւանակ իւր , և 11
 զգնդակէն զյաւանակ իւրն . լուսացէ գինու զպատ
 մուսան իւր , և արեամբ խաղողոյ զհանգերձա իւր :
 * զուարթագին են այք նր 'ի գինւոյ . և սպիտակ ա 12
 տամուք իւր քան զկամ : * Զաբաղմ յերրա ծո 13
 փու բնակեացէ , և ինքն նաւահանգիստ նաւոց . և ձը
 պեացի մինչև 'ի սիգոն : * Իտարար բարւոյ ցանկացաւ . 14
 հանդուգեալ 'ի մեջ վիճակաց . * տեսեալ զհանգիւսն 15
 զի գեղեցիկ էր , և զերկիրն՝ զի պարարտ էր , եգ զուս
 իւր յաշխատեւ . և եղև այրարդիւնարար : * Դան՝ զա 16
 տես

ԳԼ. ԽԹ. (3) Այս . Եւ խառութք յանդիմութք թշու
 ման : (4) Ռաբ . Պղծեցեր զանկողինս յոր ե : (7) Ղ
 փնալ Դ . Բաժանեցին գնա 'ի մեջ յա : (8) Այս . Զեռք
 քո 'ի վերայ թիկանց : (9) Ռաբ . Կնիցեր ուղ զա
 ուելծ . և յարուցանեցէ գնա : (10) Իւրա . Իշխան 'ի
 յուգայ . Կամայալ բաղմոյ 'ի բնա : Ուր ասիւն . Մինչև
 եկեացեն նմա հանգերձեալ քն : (13) Ռաբ . Զաբաղմ
 յերրա ծովուց բնա . մինչև զսիգոն :

- 17 տեսցէ զԺողովուրդ իւր իբրեւ զմի այր 'ի մէջ ելի . * և եղիցի դանձ օձ դարձանալով 'ի ճանապարհի, հարկանել զգարապար երիվարի . և ընկենուլ զհեծեալն յետս ,
- 18 * և մնալ փրկուի ին : * Գազ . հինի ելցէ . և ինքն
- 19 ելցէ հինիւ զհեա նշ : * Ասերայ՝ պարտար հայ իւր .
- 20 և ինքն ասաց ինքապէս իշխանաց : * Նիփթաղիմ ծառ
- 21 բարձրացեալ , աճեցուցանել արմաեղ , զէնցուցանել :
- 22 արմաեղ զգեղեցկուի : * Որդեակ աճեցեալ յովսէփ , որդեակ՝ աճեցեալ նախանձելի . որդեակ իմ մաապղ
- 23 առիս գարմի . զոր բանասրկուքն բամբասէին , * և դատափնս առնէին : և ոխանային ընդ նմա արք աղէ :
- 24 Դանց՝ * և փրկեցան զօրուիք աղեղուիք իւրեանց , և լուծան ջիւք բազկաց նշ . ձեռամբ հորին յակորայ :
- 25 անախ որ զօրացալ զիել . * յայ հօրն քո , և օգնեաց քեզ թմ իմ . և օրհնեաց զքեզ յօրհնուիք երկնից 'ի փրուստ . և զօրհնուի երկրի ' լի թմիւ ք զք օրհնուից ամեանց և արգանդի * օրհնուից հօր քո , և մօր քո , որ զօրացան քան զօրհնուի ընդանց մշտնապարտ , և քան զօրհնուիս բլրոց յաւիտեականաց . եղեցին 'ի վր զիւր յովսէփու , և 'ի վր զիւր եղբայրն որոց առաջ :
- 27 նորդեաց * իննիւսմին՝ գայր յափաղակալ , զայգուին դեռեալ աւտիցէ . և առ երեկա բաշխեաց ի նրա կուսս :
- 28 * Ամենեքոն սորա որդեց յակորայ՝ ազգք երկոստասուն . և այս է զոր խոսեցաւ ընդ նոսա հայրն իւրեանց , և օրհնեաց զնոսա : խառքանելի բնա օրհնուի իւրուս՝
- 29 * օրհնեաց զնոսա : Եւ պատուիրեաց նշ , և ասե ցնալ սա . Եւ յաւելուի առ Ժողովուրդ իմ : Բազկեցիք զիս ընդ հարս իմ յարքանդ՝ որ է յադարակին եփանիքէ :
- 30 ասցուլ . յայրին * որ յանդի անդ է 'ի երկնում , * յանդիման ժամբելի յերկրին քանանացւոց՝ զոր ասացաւ արքանս յերկունս քեաացւոյ 'ի ստացուածս զիրմի :
- 31 * Անդ Թաղելի գարբաւս և զառաւ կին նորա : անդ Թաղելին գեա հափ և զաւրեկա կին նր : անդ Թաղելին զիւս 'ի ստացուածի աւարակին և այրին որ է 'ի նմա սո :
- 32 'ի յորդուցն քեաաց : * Եւ գաղտընոյ յակոր 'ի պատուիրելոյ որդւոցն իւրոց : և առեալ զնոսն իւրանդմն 'ի մահիւնն՝ պակասեաց . և յաւելաւ առ Ժողովուրդ իւր :

ԳԼԵ

(19) 'ի լուս' . Գազ . հինիւ ելցէ . համեայն անոց 'ի բնութ' :
 (25) Ուստ . Ան հօր քո օգնեաց քեզ , և թմ իմ օրհնեաց զքեզ : (26) Զօրինակն պալատի . Եւ 'ի վերայ գլխոյ եղբարցն : (28) Ոման . Ամբին սորա ազգք յակորայ երկոստասունք : (30) Այլ . Չոր ասացաւ արքանս զայրն յերկունս : (32) Ոման . Անդրէն 'ի մահիւնս իւր . և յաւելաւ 'ի Ժողովուրդ իւր :

ԳԼ. Ծ.

Եւ անկեալ յովսէփայ 'ի վերայ երեսաց հօր իւրոյ 1
 ելաց զնա, և համբուրեաց զնա : * Եւ հրաման 2
 եա յովսէփ ծառայից իւրոյ գիազաբգաց, պատել ըզ-
 հայրն իւր : * Եւ պատեցին գիապատիկքն զիսրայէլ : 3
 Եւ լացին զնա աւուրք քառասուն, զի այնպէս Թուէին
 աւուրք Թադելոյ : Եւ սուգ առ զի նր եգիպտոս աւուրս
 եւ Թանասուն : * Եւ իբրեւ անցին աւուրք սգոյն . Խօ 4
 սեցաւ յովսէփ ընդ իշխանսն փարաւոնի, և ասէ . Եթէ
 գտի չորհս առաքի ձեր, խօսեցարուք ընդ փարաւոնի
 և ասացէք : * Հայր իմ երգմենցոյց զիս և ասէ, ահա 5
 ւասիկ ես մեռանիմ . 'ի չիրմ անդ զոր փորեցի ես ինձ
 յերկրին քանանացոյց, անդ Թադելոս զիս . արգ' եւ
 ընալ Թադելոյ զհայր իմ, և եկից : * Եւ ասէ փարա 6
 ւոն . Եւ Թադելոս զհայր քո, որպէս և երգմենցոյց ըզ-
 քեզ : * Եւ եւ յովսէփ Թադել զհայր իւր . ելին ընդ 7
 նմա և ամ' ծառայք փարաւոնի, և ծեցք տան նորա . և
 ամ' ծեցք երկրին եգիպտացոյց : * Եւ ամ' համբօնեան առն 8
 յովսէփայ, և եղբարք նր . և ամ' հայրենի բնակաւ նր
 և զազգատահմ և զոչխար և զարջաւ Թողին յերկրին 'ի
 դեսեմ : * Ելին ընդ նմա և կրողք և հեծեալք, և եղին 9
 քանակ մեծ յոյժ : * Եւ հասին 'ի կալն ատաղայ, որ է 10
 յայնկոյս յորդանանաւ . և կոծեցան զնա անդ . կոծ մեծ'
 և սատակ յոյժ : Եւ արար հօր իւրում սուգ զեւթն օր :
 * Տեսին բնակիւք երկրին քանանացոյց զսուգն 'ի կալն 11
 ատաղայ, և ասեն . սուգ մեծ է եգիպտացոյց . զի այնո
 բիկ կոծեաց զանուննր սուգ եգիպտոսի . որ է յայնկոյս
 յորդանանաւ : * Եւ արարին նմա այնպէս որդիքն իւր, 12
 որպէս պատուիրեաց նց : * Բարձին զնա, և Թադելին 13
 զնա անդ . և տարան զնա որդիքն իւր յերկրին քանա-
 նացոյց . և Թադելին յայրն կրկնում, զոր ստացաւ
 արքայամ' ի ստացուածս չիրմ յիփրոնէ քեառցոյ՝ յան
 գիման մամբրէի : * Եւ դարձաւ յովսէփ յեգիպտոս, 14
 ինքն և եղբարք իւր, և ամենեքին որ ելեալ էին ընդ
 նմա Թադել զհայրն նր :

ԾԸ * Իբրեւ տեսին եղբարքն յովսէփայ Թէ մեռաւ հայրն 15
 նոցա . ասեն, զուցէ միս ունիցի ընդ մեզ յովսէփ,
 և հատուցանիցէ մեզ հատուցումն զամենայն չարեացն
 զոր անցուցաք ընդ նմա : * Եկին առ յովսէփ և ա 16
 սեն

ԳԼ. Ծ. (1) Աստ . Եւ անկեալ յովսէփ 'ի վերայ եր' :
 (3) Աստ . Եւ լցան նր աւուրք քառա' : (13) Աստ . Յեր
 կերն քանանացոյց : (15) Աստ . Զոր անցուցաք ընդ :

- սեն ցնա . հայր քո երգմեցողց զմեզ մեզ ք' զմեզ
 17 ճանեալ էրնորա : * ասէ՛ սյապէս աստա՛նք յյովսէփ .
 (Թողցես գոցա զյանցանս և զմեզս իւրեանց . զի հարկս
 անցուցին ընդ քեզ : և արդ՝ ներեա՛ յանցանաց ծա-
 ռայից այ հոր քոյ : Եւ ելաց յովսէփ զի բանիցն՝ զոր
 18 խօսեցան ընդ նմա : * Եւ եկեալ առ նա եղբարցն իւ-
 րոց՝ անկան առաջի նի և ասին . ահաւաորիկ մէջ ծա-
 19 ռայք քո եմք : * Եւ ասէ ցնոսա յովսէփ . մի երկնչեք .
 20 քանզի և ես այ եմ : * Գուք՝ խորհեցարուք զինէն՝ ի
 չարութի . և ձեռն խորհեցաւ զս իմ՝ և բարութի . որ
 պէս եղև իսկ յառաջ յայսմիկ , զի կերակրեցի ժո-
 21 զովսէփը բազում : Եւ ասէ ցնա . * մի երկնչեք՝ ես կե-
 րակրեցից զմեզ՝ և պուշտ ձեր : և միք (Թարեալ զնոսա ,
 22 և սիրովեանց զսիրաս նց : * Եւ բնակեաց յովսէփ յե-
 դիպատս , ինքն և եղբարք իւր , և ձեռն համօրենն առն
 հոր իւրոյ : և եկեաց յովսէփ ամս հարիւր տասն . և ե-
 անս յովսէփ զորդիս եփրեմի մինչև յերրորդ ազգ : և
 որդեք մարերայ որդւոյ մանասէի ծնան յերանս յով-
 23 սէփու : * Եւ խօսեցաւ յովսէփ ընդ եղբարս իւր՝ և ա-
 սէ : ես՝ աւաակիկ մեռանիմ : արցելուծի՛ն այց արասցէ
 ձեզ ձեռն , և հանցէ զմեզ յերկրէս յայսմանէ յերկրին
 զոր երգուաւ ձեռն առ հարցն մերոց արբանաւ առ
 24 հակայ և յակորայ : * Եւ երգմեցողց յովսէփ զորդիան
 իլի՛ և ասէ : յայցելուծին յորում այց արասցէ ձեզ
 25 ձեռն՝ հանջիք և զիմ ոսկերս աստի ընդ ձեզ : * Եւ վախ-
 ճանեցաւ յովսէփ ամաց հարիւր և տասանց . և թա-
 զեցին զնա , և եղին զնա ի տապանի յերկրպատս :

Կարարեցաւ Ծնունդն :

(20) Ոմանք . Որպէս և եղև իսկ յա՛ն : (24) Ոմանք . Յո-
 ռում այց ասանցէ՛ ձեզ : (25) Ոմանք . Եւ եղին ի տա-
 պանի :

Ի խի՛նան գրոցս ոմանք ասին՝ Կատարեցաւ գիրք ծնուն-
 դոցս : և ոմանք . Արարածքս Կատարեցաւ . զոր որում
 և յիւրադանլիար էլք իջնոյն սարգազին ստա , մեր՝ Ծնունդը ,
 և մեր՝ Արարածք :

Յօրինալի մերում յաւարդ ծննդոցս՝ ուն և յաղորդ գրոցի կեդ
 զեթէ մինչև յգիրս հռոմեայ՝ եին պարզամեալ սոմնաւոր բանք
 ինչ . ինքնա յնորդիմալովի ձարէնիս յօրինեալս , առնական ին
 իմարիւր ի յո՛ւ սարին շարագրութի . զորով զանց արբատ :

Պարբէ եւէնք՝ նախադարձիս գու առի առս հրեայան քան պահէ
նայն գիրքս, ըն ժծաժծէ Բաբելոնի որ եղև նոցա, յայն ի ժամաւ
նախի աեդ, զոր և պարսպին գիրքս այս ։ Որոյ պարսպաւանն է այսպէս
և ըսք այսմ քրիստոսի ։ Ելիեաւ հասեալ էր ժամանակն, զի ըսք
խառաքանն նայնա քրիստոսմ, աքայտիւնց զհրեայան ի ժամս Լծոյ
էգիպտացաւան ։ զի ի Պերսիէնաւ ժամանակի եւիդն իւրի, առաւել
խառաքաւան ապիւսկիւրիս քառասուն քանիւ եւլ զիւր, և հելլադացանեւ
լաւ ի գէեք զհանկուսնո նոցա ։ ի ժամանակն աեդ, զի եթլեք մա
հուան յանկեալայ ամս ին ։ Ժնաս մովսէս ։ ընկեցաւ ի գէեք, և հա
նաս ի ջրոցն իսնամօրն նայ ։ և զարգայեալ յայտնեաց զպիւն առ Խոր
ազգասիանն, ապանանելով զէգիպտացին որ զբիւր զիւրեպին ։ և
քառասունեալ ցիրացոյցն՝ քախքիւր ի մարդեան ։ ուր և քծայնոց
քայսիսաւրիւն հանդիպելաւ առաքիլաք յայ հանեւ զիւր, յէգիպտոսն ։
Որոյ ելիեալ և ժծաժծէ հարաւածով քանիւնաւ զէգիպտոս ։ զիւ
նայր զպարսիկն ի պիւր քիւ ։ և ժովսելով քառելաւ զքառասուն քիւն
էքեկ, անշոյր զիւր ընք ժամ, և եւհան յանապաւան ի սին ։ ալ
առաւորեալ հաւո և ամպով, և ի Երախելաւ մանանայիս ։ պարսպեք
պամպիլ ։ Բծիւր անդ ապա յոմոր զքրդիսն մովսիսի, որս Լուսե
ցան զնապայիսն ։ Եւ յեք յիտան առաւր զինի եւիդն խօսեցաւ ան
ընդ ժողովորեանն պասն առաքաւանն գլխաւորս, և այլ իրա
ւանս մանաւաորս զըս քրեաց մովսիս, և սրովեաց զարիսն ուղջաւ
իիւզոյս պարկէն և զիւրեւ ։ Եւ ապա քիւ մովսիս ի Լեւանն հան
դեւի յետաւաս, և եմապ յամպիս միայն, ուր էր անք զգառաւորան
օր ։ և առ յայ պամպաւանիս խորանին և զերթաս քախպաւան ։ զոր
և իջեալ խորքայնեաց ըն լարեաց նոցա զի աւարին իտառս ։ Արի
եաց այլ քախպաւան, և եւ Դարսիւաւ առաքիւր ։ յորան քրեաց անք զա
ռաւջին քառանեալն, և լուսաւորեցան երեսոսն մովսիսի ։ Էջ և առ
զիւրիս քառանին զոր ի պիւրիսն Բեւելիւն և եւլիաք զեւնն միս ։
Եւ իսնգիւնեաց զխորանն ի սիւրիսն առաւջաւան մանեաւան, յերկրոր
դան մօր եւիդն, յէգիպտոսն, յայտ է յեք մոյ մօր ի սիւրիւն երկ
քորդին, յորոյ վերայ իջին քառասն նայ ամպով ։ Եւ բանի քիւրք եւ
լիդս ապամանի ժամանակի Զիւր ։ ամպոյ ։

20. (Ուսել քալաւորելի հաւելի, յեգիւղքս, որի շար խոտքմանն
այ առելոնն յանելիւ բազմաւորելի :

2. Թե՛ քեզ լախմանին յալեխայ՝ նիշէին Էփրայայիսն զԻԷԼ
 Ի Լինոսածո Բաղատայ և՝ Ի Գործո Գալլայո :

Ք. Թեև հրաման եւ քաղաքան խնկարարացն ոգտանել է ծնունդ
 արն զհաւան իւր, յարմէ լցիպեալ՝ հրամայեաց զծնեալ արտան ի
 քեզ քնկնեալ:

Բ. Վէ ծննդէ մէն մալճուի և գէղարկի շէնիւր : և հանելոյ զի
դարեւ խաբարանի :

Է. Չի սպան մոլեւն զգլխի և գիտաբանի , և ընդ այնք դառա
ձանս իջեալ յիւրայոյն , խախեալ 'ի մարիամ :

Ը. Ուր և առ ընդորի անդ առաքիկացեալ՝ լինող զգլխի հովանայն
զգարեմէ հառաժուելա քրթ . և սփն ըն ինսայտեալ քրթն՝ ծնող
նիւր որդիս :

Թ. Թիւ լուսն ան զհարդ լարարանայն թիւ , և յայտնեալ մալ
րիտի 'ի քրթի հրով՝ արե երթ հան զթողովարդն , և ես էլ ընդ ընդ թեզ :

Ճ. Հրաման ցածու մոլեւն արեալ առ ծողովարդն թիւ՝ որ էն ան
տէրաւսն առաքեալ զիս առ յիւր :

Դ. Հրաման արեալ և առ խաբարան զարծանի :

Ե. Չի 'ի վերայ երկի նշանայն , այն է՝ Գառազանին , և գունա
խոխունի թիւին , և արախունի ընդին . զի դիւ հրամարդ , զս
հարսն ևս քայ նմա 'ի գործակցութի :

Զ. Չի 'ի գնալ նորա սպանակցան հրէշտիս , մինչ քարեայ
անդիսն լինին և զքրթին :

Է. Հրամանս ան քայ ահարն ընդ առաջ մոլեւիս . և մալեւնոց
'ի ծողովարդն առնէ նշան մոլեւն , և ուրախ էղն ծողովարդն :

Ը. Մ քանէն առ խաբարան հրամանս ան , և նա ընթարանայ ,
և ծանաղոցանէ զլարարանն թիւ :

Թ. Բարդեայ ծողովարդն դառնալէն , և մոլեւն դարձաւ առ
քր , և էին 'ի քրէ խոսարմալ , և ու անայ նմա ծողովարդն իւրաքանչիւր :

Ժ. Միտէ հառաքեալս թիւ անլիւր իւրաքանչիւր հրաման էլ ինչ թիւ
'ի թիւն մոլեւիս և ահարնի՝ որդ 'ի քանէն զեւայ : Եւ 'ի քարա
լուսնէ դեռ մոլեւիս , ապառաժ ևս դիւ զնա խաբարանի , զքա
նալ նշանս և հանել զիւր :

Ի. Որդեւ լուսեայ զապին նախ զսպառախի , լուսն և զծա
մանալ քիոյն մոլեւիւնայ . որդ հրաման քայ քր առ խաբարան
գործել քանէնէն :

Լ. Դառնայ յոյ Գառազանն մոլեւիս , և իւրն զառաւոր ծա
լիւր Գառազանս իսխարդացն 'ի նշանալ իւրաքանչիւրն :

Մ. Միտէ առնէ քանջել զէգիպոս , և դարձանայն զընդուն
յարիւն՝ ընտրեանց անմիջ քաջայն զքա հնդ յոյն 'ի գիտն :

Ն. Խորհրդ դանջան գործն , զի զալիւր և բորբոսեալ էին
լուսնս :

Է. Երբորդ հարուած մանն՝ խոլանգիլ՝ մանրածնունդ բարեաց ,
և իւրաքանչիւր բանի նորին :

Թ. Չորբորդ հարուած զանանանն , զմարայն ինամուկայն :

Ժ. Հիւսիւրդ՝ մահ անանայն , անբանաբար յոխորդացելոյն :

Ի. Վեցերորդ հարուած , իտայեալ ինչն խաղաարա՝ խոլա
նալիւր դիւ-նալանն լար խորհրդայ :

Լ. Եւսին հարուած , իւրիւրն հրախառն ; ամբարաբանս զքա
նիւրն 'ի սիրոյն ան :

Մ. Ուրբորդ պապահառ՝ մարտն ապալանել պալոյ՝ զայն
արար յախարակողայն :

- ԻԶ.** Իննէրորդ՝ խառնել լանջրամած, իտիլ խառնելոցն իտաժ
ճաշաթիւ - և հրաւեր նոյնն հանրէրէլաւ անլոյծ խառնելն :
- ԻԷ.** Շրաման առանա ճոճեկ պարտաւերաւ որդառն խրայելի 'ի
դասնէրորդում առաւ ամենանն առաջնոյ պարտաւերաւ զլիւսին
'ի դասիկ, այլովք ևս նշանօքն 'ի խորհուրդ իրէլիէ :
- ԻԸ.** Թե ըսք հրամանին նն պարտաւերէաց ճոճեկ 'ի լորէփասան
առաւ ամոյն զէնուլ զլասիկն - և ըստիւիւլ արեւմտին զնեւմ
դրանիւ - զոր և արաթին այնպէս :
- ԻԹ.** Տասնէրորդ հարաւած, ճաչ անդրանկացն Էփիպփացոյն ,
յորեկ պահուելաւ խարանն հրաման էփ Էլանէլ որդառն ԻԼի :
- Լ.** Թե ԷԼին որդիին խրայելի յեփեպարանգիլէրն առանց խը-
ճոյն, ինչպէս ԷԼ զեփեպացիոն : ԷԼ և խառնել ճաշանձ Բաղամ
յօքար աղփաց ընդ նոսա :
- ԼԱ.** Պարտաւերէ զի անելլապն մի իրէրցն զփասն զարիկն , որ
դէս և լե՛ ևս միքելան զհագնոր գառնին այ :
- ԼԲ.** Զփալապստանէ քաջիւալ 'ի խմորայ, և հապարակ զորէնս
զարիկն - և խնդրէ ինքեան զանդրանիկն ճաղոյ և զանանոց :
- ԼԳ.** Թե ԷԲալ ճոճեկ զաղիւրն յոճեկոս : ԷԼ զի սէամբ հորդ
և ամոյն առաջնորդէր նոյնս ան ընդ ճանապարհն իարիւր ծովան :
- ԼԴ.** Թե ԷԼ խարանն զէնք ԻԼի պարտաւերաթի խառնաց և զը-
բաց, յորդ պահուելաւ ԻԷԼ - և պալապստանէլ նոյնս այ՝ անջրպէ-
տեաց ամոյն 'ի մէջ երկոցանոց, և հրամայեաց ճոճիւի Բաժանել
զճոճն, ընդ որ եանց ԻԷԼ :
- ԼԵ.** Մտեալ Էփեպարանգի սէնք նոյն հէղլան 'ի ջուրն, որդէս
Բանասրիւան 'ի գէփ յորդանին նն առաւանին :
- ԼԶ.** Թե մեծ իրիւսթին հառապաց ԻԷԼ, և երգեաց այ զորհուր-
Թին յաղլաւան :
- ԼԷ.** Չի թաղ յորացոյն փայտիս զդառն ջուրն մեռային « որդէս
փիւս և խալիւսն զքնասթիւս :
- ԼԸ.** Ելին յեղի՛ - ուր երկոցասան աղբէրան և արմաւենիք՝ 'ի
յոյն խորհրդոյ, ըե յեփ դառն զլաց հասանէ միլիւարանի : ևս
և 'ի փեպ երկոցասան և Էլանանանն նն առաւելոցն զաղապստ-
անիւ :
- ԼԹ.** 'ի հեփեպասանէրորդ առաւ երկրորդի ամենանն արանջնոյն ,
և էփ նոյնս նն զլորամարգն և զանանայն լաթով ըսք առաւ առաւ :
- ԼԱ.** Սիւսին օրինադրանիւ առաւ զաբանա :
- ԼԱԱ.** Շրամայէ լիւալ լաթովն զմանանայն 'ի սաթիւր ոսկի, և դնել
'ի պահելորդ 'ի յիլապան սթանիոյն, և 'ի խորհուրդ խառնելն :
- ԼԱԲ.** Շառնալք յառաքիլի՛ արանջնոյն զ՛ ջրոյ - և էփ նոյնս ջուր
'ի լիթն հարմամբ գառապանին :
- ԼԱԳ.** Էլին ամառէկ պարտաւերալէլ ընդ ԻԼի, և քարածմամբ մե-
ռացն ճոճիւի յաղլապստանի :
- ԼԱԴ.** Էլին յոլոր անէրն ճոճիւի 'ի լոր սթանիլէացն - և հառա-
պարտել անդէն զհո այ ճապոյն :
- ԼԱԵ.** Թե խորապան յոլորայ լուալ, խորգեաց ճոճեկն հալաբա-
դէս և հալիւարադէսո դարել ԷԼիէ :

ԻԶ.

ՔԷ. Յիսուսն ասաւ, եւ ինքն նստաւ, որոյ մէջ՝ ողկն պսակն
զարգանան եւ այլ համապարտ :

ԽԷ. Թե՛ ՚ի քեռիւ արհաւիրացի զարհուրեցաւ ծաղկաւորն, որով
կոչին զգաւարացանէն ՚ի խաւարացանէն քանդակեալ նկարաց : Եւ
սեղան հողելոյն իմ յանաւ քարանց իւր ասանել զարարանիք, յոր
մէն ո՛ր եւրէ - ՚ի խորհարար արջն պահելոյ, զԵրեսնածո բնութի :
ԺԷ. Յանկաւ եւ զայն, զի յեւ լին ամի արջակէցն զծառայո
ւեցանէն : ՚ի խորհարար արջակէցն զԵւ ԲԷ զին լին քարան :
ԺԸ. Եւ ինչ ո՛ր զգաւար իւր խաւարէ, եւ ինչ ու հանեցն ընդ
նա ո՛ր գնեալն :

Ճ. Օրէնք զի խաւարն եւ անան, պարտաւոր :

ԺԱ. Օրէնք հարկանալ զծնող :

ԺԲ. Մարգարտն յանաւ պարտնի :

ԺԳ. Բաւարտն ծնողն պարտնի :

ԺԴ. Հարկանեղ զԲԷ՛՛՛ ըստ լախ գանին քանիցնի :

ԺԵ. Սպանողն զծառայ իւր՝ պարտնի. Բայց ինչ Գ օր իմ եւ
իւր ինչն ինչ պարտնի :

ԺԶ. Վ՛՛ ո՛ր զին յԷ ի հարցն - ինչ ասան անկար եւրն իմ ինչ
նկարեալ :

ԺԷ. Վ՛՛ ո՛ր հարկանէ զան իմ զարան ծառայի :

ԺԸ. Վ՛՛ ինչ ցաւ հարեալ զոր պարտնի, եւ ինչ գիտէր քերն նա
բա իմ ու :

ԺԹ. Թե՛ անասան ՚ի հոր իմ ՚ի ընդ անկնի :

Կ. Թե՛ ցաւ զցաւ հարեալ պարտնի :

ԿԱ. Որ արջաւ իմ ու իւր քարայրի :

ԿԲ. Թե՛ ո՛ր զգայ ՚ի հարանելն պսակն պարտնի, ինչ գիտէր
իմ ինչ ՚ի քանիցն :

ԿԳ. Որ զայն անք իմ զայգի արածել քարի :

ԿԴ. Թե՛ ո՛ր զանք հրդեհելի :

ԿԵ. Վ՛՛ յաւանք քանեալ գրանից, ինչ քարի իմ գաղաղի իմ
գիտի անքի :

ԿԶ. Վ՛՛ ՚ի վարչաւ ասանելն իրի :

ԿԷ. Թե՛ ո՛ր իւրիցն զին յաւ քանեալ :

ԿԸ. Զիւրարաւ պարտանել :

ԿԹ. Զանանգիւրաւ պարտանել :

Կ. Զիւրարաւ պարտանել ինչ ինչի ինչ :

ԿԱ. Զարարաւ քերել : ԿԲ. Զարչաւ եւ զարչաւ քանեալ :

ԿԳ. Զարարաւ քանեալ ինչ : ԿԴ. Զարարաւ քանեալ ինչ :

ԿԵ. Զարարաւ զին ինչ, զարչաւ եւ արարածաւ անք - իմ ըն
խաւ ինչ :

ԿԶ. Զարարաւ ինչ, եւ զինանի ու հարանել :

ԿԷ. Զարարաւ անան ինչի զանդրանիս անան :

ԿԸ. Զարարաւ անք ու անք :

ԿԹ. Զարարաւ անք զանանել :

Զ. ՄԷ ինչի ինչ ինչ : ԶԱ. Սաւ ինչի :

ԶԲ. Զարարաւ ինչ ինչ :

ԶԳ.

ձԷ. Չգտեալ եւ գտնիւց տեսաւ ինքանոք՝ անոր եւ ճառից:

ՁԴ. Մի առնուլ խառաւ իրաւանց:

ՁԵ. Մի. նիւիւ՝ պանդաւորսն:

ՁԶ. Ձի յան ճարտար էէջտ պոկեացն եւ ծառոյ՝ եւ քանիւց ծառ լինի:

ՁԷ. Չանգիւն յառաք. քոփակաւ: ՁԸ. Չանտան գիշ ո՛ւն յիւն:

ՁԹ. Չիւրի քան յանգիման լինիւ իրաւարեւոյ էտանիւնոյ քերակին:

Ձ. Չափեալ 'ի վէ Ժնոցոյ. եւ վէ խորպիւր երփխայեաց: Եւ լե յիւ պատան 'ի խմել մօր իւրոյ:

ՁԱ. 'ի պանիւն պրամանն՝ պաշտպանիւ խորպանայ պզին ճե բեւայ Գանահայացոյն՝ հրէշտախաւ եւ պիծալօտ:

ՁԲ. Կուէ ընդ մաշիսի 'ի թիկունս լեռնին եւ պահաքան որդւոյն եւ իւնանաւան ծերովսն:

ՁԳ. 'ի պապօն մաշիսի պրամանն ալ՝ յանիս պա ծողովուրդի ճօն եւ տանիւ:

ՁԴ. Գրեալ մաշիսի պրեման, շինե սեղան, եւ խմօնե վնն իրաւարան:

ՁԵ. Երիտաւարդին հանէն զղջալիկաւ. զորոյ աբիանն խառնեալ ըրաւ պոկե պրաման եւ պծողովուրդեան:

ՁԶ. Չգտնիցալ յառաւ եւ որքեալ էլանէն մաշիս եւ անաղջ նեանդ, եւ իւնանաւան աւնորօն, եւ ընդ սրինն ալ քեւեաւ քեւանէն զի խալ սփ պիծիկաւ:

ՁԷ. Կուէ մաշիս 'ի վէ յայլար՝ պառք առնուլ պախալիս օրէն Խայն. եւ յանիւեալ պծողովուրդն անպրոնի եւ ուրալ՝ ինչն էլալ իւ հոգիւն յառաքիս, եւ միեալ 'ի մէջն պա ալ՝ մայ անդիս:

ՁԸ. Գիւ. եւ զիւ. գիւնը:

ՁԹ. Անդ իմ յաջանե նմա ալ՝ զիւ խորանին իմանալալս. եւ հրամայե առնել զայն ըստ օրինակին յառաքեալ իրաւոյն:

ՁԺ. Տայ նախ պանդաւորսն լաճոյ պապօնալիսն պառաւնին եւ պրամանին. ուր եւ ընել հրամայե պախալիսն 'ի պապանալին:

Ձ. Առնել հրամայե սեղան զինիւն եւ զլահանորին. զինիւ պայն ուր աղային զխանին, եւ պայնն եւս:

ՁԱ. Սեղան երեսայ հային պառաւաւոր սեղանն է, զոր հինգ խմօնեան ասե յառնելն:

ՁԲ. 'ի պապանդի մայ սփայ զպայանալն եւ զճարտանն առնել հրամայե:

ՁԳ. Խորան առնել պանիւն զինն, եւ իւնարան՝ որ է ծածկոյն մալեղին, եւ ալ ծածկոյն 'ի խորի մօրոց. եւ ապի անպի Խանս:

ՁԴ. Եւ երիւս սիւնս յանիւն, եւ վէ 'ի թիկուն, ընդ ալ իւ եւ ը:

ՁԵ. Եւ լարագոր ծածկոյն պապանալին 'ի վէ սեանց լարոյ:

ՁԶ. Որքեւլ քան արքայոյ այս լարագորի քեղան հային 'ի լար հիւստայ, եւ պապանալին 'ի հարաւալողն, եւ զեղան խիւնոյ:

ՁԷ. Եւ այս արքային խորանին լարագոր առնել 'ի վէ սեանց հագի:

ՁԸ. Եւ 'ի Խորան խորանին զպինի սեղանն զղջալիկաւ:

ՁԹ.

ՃԻ. Ընդդէմ դիտարկման 'պարագային' առաջադր անել, հա-
ջիւր խնդրան ընդ հարաւ, և հարկեր ընդ հիւսուտի, և յիսուն ընդ
արեւել, և յիսուն ընդ արեւմուտս :

ՃԹ. 'Ի յիկեայ ի իմեւեաց լապտի ահարն զհարգանան յերկն
քեայ իմեւ ցառաւօսն :

ՃԺ. Առնել հրամայե զարմանան ահարնի ցոյճդունն, յոսի-
ւայ և 'ի ծիրանայ' 'ի պարիս փառայ' - Բազ զԲեհեզեայ պարմա-
նան, որով 'ի Կէն ԲԷց ճարներ :

ՃԺԱ. 'Ի սոյոսն եկեւեց և զվանիսն ուսանոց, յորոց ուսանց լի
երես անիստ զճարիպեայտ' յանդիմանաւիին և ճշմարտաւիին :

ՃԺԲ. Վահանայն անօր ի փառայ 'ի լանհն և 'ի իկեւեւ. և
ճանաւածոյն լիքի լուսնի հիւստաւածոս իտպել զվահանայն ընդ
ուսուի և ընդ անկուի :

ՃԺԳ. 'Ի քաղաքսն դադարարանի' որ և իրծանոցն, ընդլուսազ
նել ասե զանիսն երկարասան. իոյ վահանայն զոր ասք ասե,
ի՛մ այն և զոր նախ ասաց, ի՛մ երկու քաղաքսն մյլ և 'ի իկեւեւ
և 'ի լանհայ, պարել զվանիսն զի մի զերծանիցի :

ՃԺԴ. Վառաւիսն երգանի. և - Կապարայն անդերքի և, զճանաւար
'ի նիկեայ լանիսն անելով 'ի քաղաքսն զանիսն' և նունայնի :

ՃԺԵ. (Թիկեւեւն ասի) Բերնանօր 'ի խոյր գլխոյն 'ի լի ճախարանի
ՃԺԶ. Յին քաղաքսն զքաղաքսն թեմիզելին :

ՃԺԷ. Զքաղաքսն լիքին գօփի ասե զանիսն 'ի լի գլխոյն 'ի լի
աօր պարտաւանիին. և խմար 'Բան գօփին 'ի լի գլխոյն. և անդ
քաղաքսն 'ի յոյոյ ոչ ճախարանի : (Իսկ յաղիին զպարտաւան
'ի ճախար իտպել ասե. այլ այն զարդ իանարի է :)

ՃԺԸ. Կոսերտ քաղաքսնայնայն ահարնի և որդաւոց նք. զար
լուսնեպ լիքով և զգերոսեւալ ճարտաւոյն զաղ ճախարն, և արեւմ
և իտով օծոյն հանդերձիւտ քաղաքսնայն :

ՃԺԹ. 'Ի խոյն անպի իտարման' զճարտաւան ճանն ասել ճախ-
արի, յօրնայն զնիկեւ և զլապարտան անիկեւն անդաւոց քաղա-
քսն, և անդերք :

ՃԺԺ. 'Ի ճանն քաղաքսնայն մի իերեք օրաք' որ քն գարծանից
քաղաքսնայն :

ՃԺԻԱ. Սեպանն ևս քրքել ասե, որ քրք զի լիքայ երեւան
'ի քիպ քի :

ՃԺԻԲ. Երկուս քաղաքսն, զինն աստաւօստա և զվան երկեայն -
երկային' այծմուսոյ իորհուրդ քի, և աստաւօստան' հանդերձի-
լին. ուր և անք' նա ինքն լանիսն մի :

ՃԺԻԳ. Սեպանն ինից' զի և է' յօրն ինիկայն ասաց, զի անդ
աղաքսն անպ լիկեւ պահերեւալ : Ուր և ճանաւած քաղաքսն
պեքն 'ի քաղաքսն քաղաք :

ՃԺԻԴ. Ճարմայն 'ի քաղաքսնայն ասեւալ զին երկրքսն ևս քն :

ՃԺԻԵ. Վառաւիսն աս 'ի լուսնալ 'ի իորհուրդ. և որոյս, ասանց
որոյ լուսնայն զգարծա և զգնայն' ոչ միքն որ յարգայնի :

ՃԺԻԶ. Երկուս իտով օծուէ իորհուրդ լիքից աստաւիսնայն.
և օրաքի ոչ քալն 'ի պարտաւանի, պեքան քրքարնիսն և ք

առաջելովսն պարստայ մի քառ անարժանիցն ։

ՃԻԷ . Եւ լարս խոսնէին զամաք ծիծելոյ 'ի հոսք , անուղակիս
վարս զինի օծմանն ։

ՃԻԸ . Յաղեւոյ անա նիւթնոն եւ խնդի ինչ ան հանձարիւն
գէտելիէն ուրեանց յաւայեան , եւ զեղիւք 'ի յեղէն Դանայ ։

ՃԻԹ . Զգոռաշոյաղանն եւս ինչ զարթալն պարսաւելոյ ։

ՃԼ . Տայ մովսիսի պարսապանսն զմծագիւրս ։

ՃԼԱ . Թիւ ժողովարդն ինքեալ 'ի Վէր անարանի արարին սրբ ,

եւ իտապաշարիին ։

ՃԼԲ . Այդ արար ան մովսիսի պանօրինել ժողովարդեանն ։

ՃԼԳ . Թիւ աղաւեալ մովսիսի զածեալս ար 'ի յամաննն ։

ՃԼԴ . Ինչեալ մովսիս 'ի վեաննն , եւ ինչ ան լարեանց նոցա խոր

բախեալ իսկն զպարսապանս ։

ՃԼԵ . Այլեւոյ զսրբն զայն եւ խարսեալ եւ սրբ 'ի վայսն ըմպել

'ի պարթ իւրեղապառաջ նորին զնոցեւոյ ։

ՃԼԶ . Կարմբե զահարան ընդ այնր . եւ նա զոցանն զյանդգնաւի

խոսք ժողովարդեանն պարսապանս արեանն ։

ՃԼԷ . Հրամանաւն մովսիսի մարին զնապոյտին սրով առնող
վեժն յերկրագործաց արեանն . եւ առնան ընդ այնր օրհնանի

բանանայոսն ։

ՃԼԸ . Յաղանն մովսիս ժողովարդեանն զվեժնաւ մեղաց առնել

ւնոյ արեանն . եւ իսկն դարձեալ աղան զար ընդ մեղաւորացն ։

ՃԼԹ . Զառնեմ անպարս անն ինչ ոչ զաղանոյն . ինչպէս ներք
առնամայն . եւ առաջնորդել նմ հրամայել . զար եւ հարկանն ա

պա ' սաքալմաճ ատ ապաւս ապաւս ։

ՃԼԱ . Հրեւոյսի քառ առաջնորդ նոցա անն եւ ոչ իսկն . եւ իւր
բաճեք զխարսարարանին եւ զսոգն իւրաքարանօք , եւ զգոռաշոյա

ղանն դարձեալ զնոսս ։

ՃԼԲ . Թիւ խորանն մովսիսի ինչոցա խորան վայոսեմ . զի վա՛

եւս եր իողեալ Բան խորանն ։

ՃԼԳ . Խնդրել մովսիս քեաննել զան իսկոմ , եւ լն՛ ինչ զյե

քոյս խառաց իմոց զոցից չեղ ։

ՃԼԴ . Հրաման առեալ մովսիսի 'ի ինչ երկոս քարեղէն քառ
քառն . եւ առեալ ելանն 'ի վեաննն . ուր ինչեալ առ նմ ար 'ի

ծերդ վիճն ' քերական անոսամբ զնա մեծարել . առաքի զհրաշեալ
հարգաց զխորհրդական անոսանն 'ի Վէր ան . եւ հայոցեալ դար

թեալ զերկանն ան ընդ նա ։

ՃԼԵ . Լն՛ ան ան զհայոցաւծոն նք , ստանելեօք մեծել զքանալ
նաղին , եւ զգոռաշոյաղանն զծողովարդն 'ի իրին պոռնիւթնն ,

զի ան նախախոս եւ , եւ ոչ ներք ։

ՃԼԶ . Պարսաւիւրն դարձեալ ինչ քոնի Բաղարզալեւոյն ։

ՃԼԷ . Հրամայե դարձեալ զի իւր իսկ քաղն զանդրանիկն ան ։

ՃԼԸ . Յիւն դարձեալ ինչ զարթալս եւ ինչ քոնի Եւթեբարդացն ,
եւ դաղաւարդարաց . եւ երկոյ 'ի քարաւոյ յանդիման լինել ին

չեան ընծայեալ ։

ՃԼԹ . Մի զնննն զսոգն իմ 'ի վերայ խմբոյ ։ Բոսի ինչ 'ի

խմբ

խմբոյ ամեն զարիւնն լսանաւ :

ՔԹԺ. Չառաջին արժեքացն 'ի քանն քն նստիլէ :

ՃԾ. Մի եկել պատն 'ի խնն ճոյ իւրոյ :

ՃԾԹ. 'ի լրումն երկրորդի այսմ խառանկիւն' հրամայե անձ
մանիսի գրել պարագան յառաջով ծաղկաւանն . զորն ինքն
անձ գրեաց զառաջին քանակին 'ի քախքախն երկրորդս քարելին :

ՃԾԲ. Չի խառանգեցան երեսն մանիսի, 'ի լրումն խոսի
մանն այ թէ հրաչս նոր գործելոյն . ոստիւն և լի 'ի քարելոյ նոյն
հայել' արեաներ քաղ զերեսոյ իւրով :

ՃԾԳ. Երկրորդեաց նոյն պիտանն օրինացն , և հրամայեաց թէ
քն զինքն 'ի կապել խորանին :

ՃԾԴ. Թե յօծարաւ յանախեաց ծաղկաւանն 'ի թերել զինքն
առաջեւ . զորն և քան 'ի յիտա թեւելիկ և եղիւսն :

ՃԾԵ. Թե գործելին զիւրիս խորանին , և զան կապեալ նորին .
և զարագոյրն :

ՃԾԶ. Չի արար պարագանն ըստ յաղելում օրինակին , և զոր
առաջին և զերեսին :

ՃԾԷ. Չառաջաւոր սեղանն ապ' ինկոյն է : զի և զխանու
քն պէք թերե զանկապն և զայնն :

ՃԾԸ. Չի արար պարագանն ուրի յոյ' կանխն :

ՃԾԹ. Սեղանն ուրի հինգ կանգնեան' զառաջաւորն է , յորոյ
զէ հայն երեսաց յառաջին արեւեաց զինքն :

ՃԾԺ. Չի արար զինքն 'ի օծում , և զխանին ծիւղոյ :

ՃԾԻ. Արար զինքնն պիտապար օրե ողբակցացն , 'ի թուր
առաջացն իրիւնեաց' զոր 'ի ինքնն առի :

ՃԾԻ. Իսկ և զառաջանն 'ի հայեւեաց կանանց պահուցոյ :

ՃԾԻ. Արար զառաջապի 'ի բարձրաթի' կանգնան հեղեղ
ան . իսկ զարանն առաջապ' կանգնան քանն :

ՃԾԻ. Միտանաւոր իսկ զիւր ուրի և զարձակոյ , և զին
համարոյ ծաղկաւանն զանցելոյն 'ի հանդիսին օր և պարագա
պիտին իսկ զինքնն :

ՃԾԻ. Արարին պարագանն և զանան , և պարագանն զ
խանակոյ :

ՃԾԻ. Եւ և զպարագանն լսանալ զանաւոր , զանակոյ և
մանակոյն :

ՃԾԻ. Եւ և զպարագանն բեկեղեղին , զպարագանն զխոյն ,
և զայն թիւեղին 'ի խոյնն ծաղկաւանեալ :

ՃԾԻ. Չի կարեւոր պիտին ան թերին առաջի մանիսի , և
օրինեաց զն մանիս :

ՃԾԻ. Չի հրամայեաց ան մանիսի կանգնել զխորանն 'ի մար
մանն առաջն , և օրինել զն և զան կանգն , և զարան և
զարդիսն ի յօծումն քանակայում :

ՃԾԻ. Կանգնեաց մանիս զխորանն ըստ հրամանի քն , և ծաղ
կեաց զն աման , և լի եղև խորանն խառան քն :

Ե Լ Ք

ԳԼ Ա

Ա

ՅԾ ԵՆ ԱՆՈՒԱՆՔ ՈՐԴ 1

Լոցն խորայնի մտեղցն յեզիպոտոս հան
գերձ յակորաւ հարբն իւրեանց . իւրա
քանիւր ըստ համբիւն տանց իւրեանց
մտանէին : * Լորեն . շնուոն . զեի . յուգա . * ինա 2
բար . զարուզոն . և բենիամին : * դան . և նեփթա 3
զեմ . գազ . և ասեր : * Եւ եին ամոգիք ելեալք ի յա 4
կորայ , եւ թանասուն և հինգ ոգի : և յովսէփ էր յե 5
գիպոտոս : * Վախճանեցաւ յովսէփ և ամ եղբարք 6
նորա , և ամ աղքն այն : * Եւ որդիքն խորայնի տանցին 7
և յուսացան . բազմանային և զօրանային յոյժ . զի բազ
մացուցանէր զնո երկիրն :

Բ * Եկաց այլ թագաւոր՝ որ ան գիտէր զյովսէփ : * և 8
ասէ ցաղքն իւր . ահա ազգ որդւոցն իլի մեծ է զօ 9
բաւթ , և զօրանայ բան զմեզ : * Արդ՝ եկայք հնա 10
րեսցուք ինչ նոցա . գուցէ՝ բազմանացեն . և յորժամ
գիպեցիմեզ պատերազմ , յաւերուցուն և նք ի թըշ
նափան : և մտորուցեալ ընդ մեզ , ելանիցն յերկր
աստի : * Եւ կացից ի վերայ նց գործավարս , զի չար 11
չարեացն զնոսա ի գործ : և շինեցին քարաբա ամուրս
փորաւունի , զփիգնոյ և զուամեռ , և զովն որ էարեփ
բաղար : * Եւ որչափ ճնշէին զնոսա , այնչափ առաւ 12
մէջ բազմանայինն զօրանային յոյժ : * Եւ դարձցու 13
ցանէին եգիպտացիքն զորդիսն իլի : և յալթահարէին
եգիպտացիք զորդիսն իլի բռնութիւն : * և կեդէին ըլ 14
կեանս նոցա ի գործ խիստ կաւոյ և աղիւսարիի , և
յամ գործ գաշտաց . ըստ ամ գործոյ իւրեանց՝ որով
ծառայեցուցանէին զնոսա բռնութիւն :

Գ * Եւ խտեցաւ՝ արքայն եգիպտացւոյ ընդ ծնուցիլան 15
երբայեցւոյ . ընդ միում որում անուն էր սեփովրա ,
և անուն երկրորդն փուա : * և ասէ . յորժամ ծնաւ 16
ցանիցէք զկանայս երբեյեցիս , և իցնն ամբ՝ ի ծնունդ
զրո :

ԳԼ Թ . (7) Ուստի : Ամեցին և յուսացան : (8) Ուստի .
Որ ոչ ճանաչէր զյովսէփ : (11) Ուստի . Եւ զուամեռ և
զովն : (15) Ուստի . Ընդ միումն . . սեպտովրա :

դրս. Թե՛ արեւ իցէ՛ սպանիլք՝ զնա, և Թե՛ հո՛ւ ապրեւ,
 17 ցուցանիլիք: * Եւ երկեան ծնուցիլքն յայ. և զ՛ ա-
 րարին՝ որպէս և հրաման ետ նոյ՝ ապրայն եգիպտաց.
 18 Լոց. և ապրեցուցանէին զարուսն: * Կոշեաց ապրայն
 եգիպտացւոյ զծնուցիլքն՝ և ասեցնտաւ. զե՛ և զե՛ ա-
 19 րարէք զիրան զայնոսիկ և ապրեցուցէք զարուս: * Եւ
 ասին ծնուցիլքն ցփարաստն՝ ոչ իբրեւ զհանայս եգիպ-
 տացիս են երբայցիլքն: քանզի նախ ծնանին Կոշ զ՛
 20 մահալ առ նորա մանկաբարձաց: և ծնանէին: * Եւ
 արար լառեր նո՛ւ մանկաբարձացն: և քաղցմանայր յոյ՛
 21 ժողովուրդն, և զօրանայր յոյ՛: * Գորովհետեւ երկեան
 22 մանկաբարձքն յայ, արարին իւրեանց տունա: * Հրաւ
 ման ետ փարաւոն ամ ժողովաբան իւրուս, և ասե-
 ղամ՝ արեւ որ ծնանիցի երբայցւոյ, ի գետ ընկեալ
 չիք, և զամէգ՝ ապրեցոցանիլիք:

ԳԼ. Բ.

1 Եւ եր անգ ոմն յաղգէ զեւոյ. որ տա իւր կին ի Դ
 2 քառերաց անախ զեւոյ: * և յաջտա՝ ծնաւ արուս
 և անսանէին զնա կայտաւ. և Թաղուցին զնա ամիսն
 3 երիս: * Եւ իբրեւ ոչ և զ կարէին Թաղուցանել, առ
 մայրն նորա անախնակ պրտուեայ, և ծեփեաց զնա
 կարաւձիւ-Թով. և եգ. ի նմա զմանուկն, և ընկից զայն
 4 ի խաղ մի առ ամն գետոյն: * և դիտէր քոյրն նորա
 ի հեռատանէ: անսանել Թե՛ զե՛նչ անցք անցանիցեն
 5 ընդ նա: * Եւ իջեալ գուպարն փարաւոնի լուսնաւ ի
 գետն: և նաժիշտք նորա շրջէին առ գետին: Եւ տե-
 6 մի անոնու զնապանակն ի խաղի անգ, անախեաց զնաժիշտ
 մի անոնու զնա: * երայ՝ և կտես զմանուկն. և լայր
 մանուկն ի տապանակի անգ: Խանդադատեցաւ զնոյ
 7 գաւ գուպարն փարաւոնի, և ասե. ի մանկանց երբայր
 8 իցեաց է գաւ: * Եւ ասե քոյրն նորա ցգուստրն փա-
 9 րաւոնի. կամիս զի կոշեցից քեզ կին մի գայեակ ի
 10 հիբրայցւոյ սնտի. և անուցանիցի քեզ զմանուկդ:
 * Ասե գուստրն փարաւոնի՝ երեմ: զնաց աղջիկն և կո-
 չեաց զմայր մանկանն: * և ասեցնա գուստրն փարա-
 ւոնի. առ զմանուկդ, և սնտ ինձ գրաւ. և ես ապք քեզ
 զվարձաք: Եւ առ կինն զմանուկն՝ և սնոյց զնա: և
 իբրեւ հաստատեցաւ մանուկն, աժ զնա առ գուստրն
 փարաւոնի, * և եղև նմա յորդեգիբոս: և անուանեաց
 զաւ

(21) Ուլան. Իբրեւան մանկաբարձքն և արարին իւ՛:

(22) Ուլան. Որ ծնանի երբայ՛:

ԳԼ. Բ: (5) Ուլան. Արաքեաց զնաժիշտն անուել:

զանուն նր մովսէս. ասէ, 'ի ջրոյ անտի հանի զգա: Ե * Եւ եղև յետ աւարց բազմաց. իբրև եղև մին մով 15
սէս, եւ աւ եղարս իւր որդիսն ելի, հայրցեալ 'ի
յարաբանս նց. ետես այր մի եղիպատայի, զի հարկա
ներ զան երբայցի յերարց իւրոյ՝ յորդաւոյն իարայելի
* Հայրցեալ յայս կոյս յայն կոյս՝ ոչ զգ տեղաներ. և 12
հար զեղիպատային, և ծածկեաց զնա ընդ աւարով:
* Եւ ելեալ յերկրորդում աւար, տեղաներ երկուս 13
արս երբայցիս ընդ միմեանս մարտացեալս. և ասէ
ցալին որ զրկերն. ընդէր հարկանես զընկերդ: * և 14
նա ասէ, մի ցալոյց զսեղ * այր իշխան և զառաւոր 'ի
վերայ մեր: և թէ սպանանել զես կամօցես ող իրեկ
սպաններ զեղիպատային: Զանկ հարաւ մովսէս և ասէ.
Թէ այնպէս յայանի եղև բանն: * Եւ լուաւ փարաւոն 15
զբանն, և խնդրէր սպանանել զմովսէս: և փախեաւ
մովսէս յերեսաց փարաւոնի, և ընակեաց յերկրին մա
գիամու:

2 Եւ եկեալ յերկրին մագիամու՝ նստաւ աւ ջրհորի
միում: * Եւ քրմն մագիամացոյ եին գտարք եւին, 16
որ արածէին զխաչինս հորն իւրեանց, և եկեալէին հա
նել ջուր, մինչև լին զաւարանան, արբուցանել իա.
շանց հորն իւրեանց: * և եկեալ այլ հովիւք՝ մերծե 17
ցին զնոսա 'ի բաց: Զարուցեալ մովսէս Թափեաց զնա.
և եհան նց ջուր, և արբոյց զխաչինս նոցա: * Եւ եկին 18
առ հաւաքուել հայրն իւրեանց: և նա ասէ յնոսա. զի՞
ե զի յարեաւ եկիք այսոր: * և նոքա ասին. որք մի 19
զիպատայի փրկեաց զմեզ 'ի հովուաց անտի. և եհան
ջուր և արբոյց խաչանց մերոց: * Եւ նա ասէ զգտեր 20
սին իւր. և ուր է, ընդէր Թափէր զայրն. արդ՝ կոչե
ցէք զնա՝ զի կերցից հայ: * Եւ ընակեցաւ մովսէս առ 21
առնն, և ետ զտեպփոքրա գուտոր իւր մովսէսի կնու
թն: * Եւ ցալաւ կինն և ծնաւ որդի. և անուանեաց 22
զանուն նր մովսէս՝ զերսամ. ասէ՝ զի պանգնախա եմ
ես յոտար երկրի:

Ե * Եւ յետ աւարց բազմաց մեաւ Թաղաւորն եղիւ 23
աւացոյ. և տառապիին որդիքն ելի 'ի գործոյ անտի,
և աղաղակէին 'ի վեր: և եւ աղաղակ նոցա առաջի նոյ
'ի գործոյ անտի: * և լուաւ ան հեծութն նց: Եւ յի 24
շաց

(13) Ոման. Եւ ասէ ցայն որ զրկ': (14) Ոման. Զսեղ
յայր իշխան... ող և երեկ սպա': (16) Ոման. Մինչ
լին զաւարանն: (18) Ոման. Զի՛ է, յարեկ եկիք ալ
սոր: (20) Այս. Արդ կոչեցէք զնա: (23) Ոման. Եւ
աղաղակեցին 'ի վեր: (23) (24) (25) Ոման. Առաջի ան,
և լուաւ ան. Եւ հայրցեալ ան:

չեաց անձ զուխտ իւր որ ընդ արքայամեւ և սահակայ
25 և յակորայ . * և հայեցաւ անձ յորդին իւրայելի . և
ծանոսացաւ նոցա :

ԳԼ. Գ.

- 1 Եւ մովսէս արածէր զեաղինս յոթորայ աներոյ իւրոյ՝ քրմին մագիանացւոց . և ան զեաղինսն յանաւ
2 պատ . և եկն ի լեռանն նոյ ի քորեբ : * Եւ երեւցաւ նմա
հրեշտակ ան բոցով հրոյ ի միջոյ մորենւոյ : և անաւ
3 ներ . * Եւ ասէ մովսէս, անցեալ տեսից զտեսիլն զայն
4 մեծ . զի՛ է՝ զի ոչ այրի մարմնին : * Իբրեւ ետես ար
եթէ մարմնայ տեսանել, կոչեաց զնա ար ի միջոյ մո
րենւոյն , ասէ . մովսէս մովսէս : և նա ասէ, զի՛ է :
5 * և ասէ՝ մի մարմնաւոր այսր . ընդ զիշեկս քո՝ յոտից
քոյ . զի տեղիդ յորում կան գու . ի դմա՝ երկիր սուրբ
6 է : * Եւ ասէ ցնա, ես եմ ան հր քոյ, ան արքա
մեւ . և ան սահակայ . և ան յակորայ : և զարձոյց մով
սէս զերես իւր , քանզի երկնիւն հայել առաջի նոյ :
7 * Եւ ասէ ար ցմովսէս . տեսնելով տեսի զարշարանս
8 ժողովրդեան իմոյ՝ որ յեդիպտաս . * և լուայ ազադակի
նոյ ի գործաւարացն իւրեանց, զի գիտեմ զվիշտս նոյ .
և իջի փրկել զնա ի մեռաց եդիպտացւոցն . և հանել
զնա յերկրէն յայնմանէ , և տանել զնա յերկիրն բարի՝
և յինգարձակ . յերկիր՝ որ բոլե զկամն և զմեղք . յեր
կիրն քանանացւոց, և քեռացւոց, և ամովսացւոց, և
փերիւցւոց, և խեռացւոց, և գերգեռացւոց, և յերու
9 սացւոց : * Եւ արդ՝ առասիկ ազադակ որդւոցն ելի
հառեալ և առիս, և տեսի ես զնկուսիւնն՝ զոր ներն
10 զնոսա եդիպտացիքն : * Եւ արդ՝ եկ առաքեցից զքեզ
առ փարաւոն արքայ եդիպտացւոց, և հանցնա զժո
ղովուրդ իմ զորդին ելի յերկրէն եդիպտացւոց :
11 * Եւ ասէ մովսէս ցնած . ո՞վ եմ ես՝ զի երթայեմ առ
փարաւոն արքայ եդիպտացւոց, և հանիցեմ զորդին
12 ելի յերկրէն եդիպտացւոց : * Եւ ասէ՝ ես եղեց ընդ
քեզ . և այս եղեցի քեզ նշան թէ ես առաքեցի զքեզ
հանել զժողովուրդ իմ յեդիպտաս, և պաշտօնիք զան
13 ի լերինս յայսմիկ : * Եւ ասէ մովսէս ցնած . ահա ես
երթեալ առ որդին ելի, ասիցեմ ցնոսա, ան հարցն
ան

ԳԼ. Գ. (1) Ոման . Յոթորայ աներոյ իւրոյ : (3) Բնի .
Չտեսիլն անձ զայն . . զի ոչ այրիցի : (6) Ոման . Հայել
առաջի ան : (11) Ոման . Եւ հանցեմ զորդին իւրայելի :
(13) Յոթնային . Ահա ես երթալ առ որդին :

ձերոց առաքեալաց զիս առ ձեզ . և հարցանիցեն զիս՝
 թէ զի՞նչ անդուն է նորա . զի՞նչ ասացից ջնոսա : * Եւ 14
 ասէ լո՛ւ ջմովսէս : Ես եմ Սք որ է՛ն : և արէ՛ այսպէս
 ասասցես ցորգին իշի . որէ՛ն առաքեալաց զիս առ ձեզ :
 * Եւ ասէ գարձեալ լո՛ւ ջմովսէս : այսպէս ասասցես 15
 ցորգին իշի : Տր լո՛ւ հարցն ձերոց , լո՛ւ արքաամու ,
 և լո՛ւ սահակայ , և լո՛ւ յակոբայ , առաքեալաց զիս առ
 ձեզ : այս է անուն իմ յաւիտենական , և յիշատակալ
 դաց յաղգա : * Արգ՝ երթեալ ժողովեսցես զձերաւ 16
 կոյտ որդւոցն իշի , և ասասցես ջնոսա : ի՞նչ լո՛ւ հարցն
 ձերոց երեւցաւ ինձ . լո՛ւ արքաամու , և լո՛ւ սահա
 կայ , և լո՛ւ յակոբայ՝ և ասէ . այցելուեմք այց արա
 լից ձեզ . և որինչ անցք անցին ընդ ձեզ յեգիպտոս ,
 * և ասեմ , հանից զձեզ յերկրէ չարչարանաց եգիպ 17
 տացւոցն , յերկիրն քանանացւոց , և քեռացւոց , և ա
 մովհայցւոց , և փերեզայւոց , և գերգեսայւոց , և
 իսկացւոց , և յերուսայւոց . յերկիր՝ օր բոլեզ զիս լո՛ւ
 թողմեզ . * և լուիցեն ձայնիքում : Եւ մնացես գու , և ծե 18
 րակցոյ որդւոցն իշի առ փարաւան արքայ եգիպտաց
 ւոց , և ասասցես ջնա : Տր լո՛ւ երբայեցւոց կռիւ զմեզ
 առ ինքն . արգ՝ երթիցուք մեք երկց առուրց Խանապարհ
 յանապատ . զի զոհեսցուք լո՛ւ լո՛ւ մերում : * Եւ ես 19
 գիտեմ , եթէ ոչ թողուցու զձեզ արքայն եգիպտաց
 ւոց զձաք , եթէ ոչ հզօր ձեռամբ : * և ձգեալ զձեռն 20
 իմ հարկից զեգիպտոս լո՛ւ քանիչ լեզք իմովք՝ զօր արա
 լից ի՛նչոս . և ասա արձակեսցէ զձեզ : * Եւ ասաց 21
 ձորհա ժողովարեան իմայ առաքի եգիպտացւոցն . և
 յորժամ ելանիցէք , մի ելանիցէք գատարիք : * Եւ 22
 իմարեացի կին ի գրացւոց և յերգակցէ իւրմէ անօթս
 տակոյ և անօթս արծաթոյ , և հանգերձա . և զարգա
 րեմիք զուստերս և զգրատերս ձեր . և գաւառնեակից
 զեգիպտացիսն :

Գ.Լ. Գ.

Քառասներանի եւս մովսէս՝ և ասէ : եթէ չհաւատայ 2
 ջնն ինձ , և ոչ լուիցեն ձայնի իմում , քանզի ասի
 ջնն , թէ չիք երևեալ քեզ լո՛ւ . զի՞նչ ասացից ջնոսա :
 * Ասէ ջնն լո՛ւ , զի՞նչ է այդ որ ի՛նչ ձեռին քում է : և 3
 նա ասէ՛ գաւառան : * Եւ ասէ , ընկեալ զգա՛րի գետին :
 և ըն

(16) Որձեմ . Ասաց արարի ձեզ : (18) Որձեմ . Եւ ասա
 ջնն ջնն . լո՛ւ լո՛ւ : (21) Որձեմ , յաւելում . Առաջի արդայն
 եգիպտացւոց :

Գ.Լ. Գ. (1) Ասո . Եթէ ոչ հաւատալցեն ինձ :

- և ընկեց զնա 'ի գետին: և եղև օձ, և փախեալ մով:
- 4 պէս 'ի մօտեն: * Եւ պսէ ար ցմովսէս. ձգեալ զձեռն
քո՝ և բռնուն հար զտառնեն: և ձգեաց մովսէս զձեռն
իւր, և բռնուն եհար զտառնեն. և եղև դաւազան 'ի ձեռ
5 զին նր: * զի հաւատասցեն քեզ՝ թէ երևեալ է քեզ
ար ան հարցն նոցա. ան աբրահամ, և ան սահա
6 կայ, և ան յակոբայ: * Ասէ ցնա դարձեալ ար: արկ
զձեռն քո 'ի ծոց քո: և արկ զձեռն իւր 'ի ծոց իւր, և
եհան զնա 'ի ծոց իւրմէ, և եղև ձեռն նր բորոտ ի բրե
7 զմիւս: * Եւ ասէ ցնա՝ արկ զձեռն քո 'ի ծոց քո: և
արկ զձեռն իւր 'ի ծոց իւր: և եհան զնա 'ի ծոց
իւրմէ, և դարձեալ անդրէն 'ի նոյն հաստատեցաւ 'ի
8 գոյն մարմնոյ իւրոյ: * Եթէ ոչ հաւատայցեն քեզ՝ և
ոչ լուիցեն ձայնի առաջնոյ նշանին, հաւատասցեն քեզ
9 ձայնի երկրորդի նշանի: * Եւ եղցի ի թէ ոչ հաւա
տասցեն երկոցունց նշանացդ այդոցիկ, և ոչ լուիցեն
ձայնի քում, ասցես դու 'ի ջրոյ գետոյն՝ և հեղցես 'ի
ցամաքի. և եղցի ջուրն՝ զոր առնուցուս 'ի գետոյն,
10 արիւն 'ի ցամաքին: * Եւ ասէ մովսէս ցնա. աղաչեմ
զքեզ ար, չեմ բաւական, որպէս թէ յերկէ և յե
դանտէ, և ոչ յորմէ հետէ սկսար խօսել ընդ ծառայի
11 քում. զի նրբաձայն և ծանրալեզու եմ ես: * Եւ աս
է ար ցմովսէս. սկ ետ բերան մարդոյ, կամ ձկ ա
բոր՝ զխուլն և զհամբ, զպկանին և զդոյր, ոչ ապաքեն
12 նա ան: * և արգ՝ երթ, և ետ բացից գրբրան քո. և
13 խելամմաւ արարից զքեզ՝ զոր պարս իցի խօսել: * Եւ
ասէ, աղաչեմ զքեզ ար. ան քեզ 'ի ձեռն զայլ ոք զ
14 բաւոր՝ զոր առաքիցես: * Եւ բարկացաւ ար արամ
տութի 'ի վերայ մովսէսի՝ և ասէ: ոչ աւանիկ կայ ա
հարոն եղբայր քո զհապի. գիտեմ զի խօսելով խօսե
ցի նա ընդ քեզ: և ահա նա ելցի ընդ առաջ քո, և
15 'ի տեսանելն զքեզ բերկրեացի 'ի միտս իւր: * և խ
օսեցիս ընդ նմա, և ասցես զպատգամս իմ՝ 'ի բերան
նր. և ետ բացից գրբրան քո և գրբրան նորա, և խելա
16 մուտ արարից զձեզ՝ զինչ առնիցէք: * Եւ նա խօսե
ցի առ 'ի քէն ընդ ժողովրդեան: և նա եղցի քեզ բե
17 րան. և դու եղցես նմա յածակոյս կողմանէ: * և ըզ
գաւաղանգ որ դարձաւ յոձ՝ առցնս 'ի ձեռքին քում,
18 որով արասցես նշան: * Գնաց մովսէս՝ և դարձաւ առ
յոթոր անի իւր՝ և ասէ ցնա, դարձայց և երթայց
առ եղբարս իմ որ յեգիպտոս, և տեսից, թէ տակա
ւին

(9) Ոմանք. Ասցես ջուր 'ի գետոյն՝ և հեղ... 'ի գետոյ
անտի՝ արիւն 'ի ցա': (10) Ոմանք. Ոչ թէ յերկէ և յե
դանտ: (16) Աստ. Եւ նա եղցի քո բերան:

ւին կենդանի՝ իցին . և ասէ յովոր ջմովսէս, ողբերթ :
ԺԱ * Եւ յետ աւուրցն բազմաց այնոցիկ վախճանեցաւ 19
 արքայն եգիպտացւոց : և ասէ նոր ջմովսէս 'ի մագիամ .
 գնաւ և երթ յեգիպտոս, զի մեռան իմ արք որ խնդ-
 րէին զանձն քս : * Եւ առեալ մովսիսի զինն իւր և 20
 զմանկունս * իւր, և եհան զնոսս 'ի գրաստոս, և դար-
 ձաւ յեգիպտոս : և առ մովսէս զգաւաթանն որ յայ 'ի
 ձեռին իւրում : * Եւ ասէ նոր ջմովսէս . յերթալ քս 21
 և 'ի գառնաբոյ յեգիպտոս . տեսցի զնա՝ նշանս զորե-
 տու 'ի ձեռս քո՝ արասցեն առաջի փարաւոնի . և ետ
 խտացուցցի զսիրտնք, և ոչ արձակեացէ զժողովուրդ
 իմ : * և գուս ասացես ցփարաւոն . այսպէս ասէ նոր, 22
 որդի անգրանիկ իմ ելել : * ասացի ցքեղ՝ արձակեմ 23
 զժողովուրդ իմ, զի պաշտեացին զես . ապա թէ ոչ կա
 միցիս արձակել զդա, ևս եմ ապաքէն որ սպանա-
 նիցեմ զորդի քո զանգրանիկ : * Եւ եղև 'ի ճանապարհ 24
 հի յիշովանս, պատահեաց նմա հրեշտակ նա, և խնդ-
 րի որ տպանանել զնա : * Եւ առեալ սեպտորայի գայ 25
 լախաղ, թլփատեաց զանթլփատուի որդւոյն իւրոյ .
 և անկեալ առ ոսս նք՝ ասէ . ահա եկաց արիւն թլփա-
 տութն մանկան իմոյ : * Եւ գնաց հրեշտակն 'ի նմա 26
 նէ . քափի ասաց՝ եթէ եկաց արիւն թլփատութեան
 մանկան իմոյ :

ԺԲ * Եւ ասէ նոր ցահարոն, երթ ընդ առաջ մովսիսի յա 27
 նապտան : և գնաց և պատահեաց նմա 'ի լերինն այ .
 և համբուրեաց զնա : * Եւ պատմեաց մովսէս ահա 28
 բոնի զնա՝ պատգամն, զոր առաքեաց զնա նոր . և զնա՝
 նշանն զոր պատուիրեաց նմա : * Գնացին մովսէս և 29
 ահարոն և ժողովեցին զնա՝ ծերակոյս որդւոցն ելի :
 * և խօսեցաւ ահարոն զնա՝ պատգամն՝ զոր խօսեցաւ 30
 նր ընդ մովսիսի . և արար նշանս առաջի ժողովրդեանն :
 * Եւ հաւատաց ժողովուրդն և ուրախեղև : զի արար 31
 իմ այլ որդւոցն ելի . և զի հայեցաւ 'ի ներդուէն նշ : և ու
 նարհեցաւ ժողովուրդն՝ և երկիր եպագ :

ԳԼ Ե.

ԺԳ Եւ ասաց մովսէս մովսէս և ահարոն առաջի փարա 1
 ւոնի, և ասեն ցնա . այսպէս ասէ նոր իմ ելի .
 ար

(20) Յօրնալին պատեր . Եւ զմանկունս իւր, և եհան :
 (21) Ոմա . Յերթալ քսում : (21) 'ի լուս' . Եւ ոչ ար-
 ձակիցէ զժողովուրդն . Կամիայն ոմանք 'ի քսե' : (28) Ո-
 մա . Պատգամն . նա զոր առա' : (30) Ոմա . Ջոր խա-
 տեցաւ իմ ընդ :

- արձակեալ զժողովուրդ իմ, զի արձայնեն ինձ առն յա-
- 2 նապատի: * Եւ ասէ փարաւոն. ո՞վ է նա, որում լը-
- 3 ւայց ձայնինք արձակել զորդիսն Ելի: ոչ գիտեմ զան-
- 4 Եւ զիչլ ոչ արձակեմ: * Եւ ասեն ցնա. Թծն եբրայեց-
- 5 ւոց կոչեաց զմեզ առ ինքն. արգ՝ երթիցուք երկից ա-
- 6 ւուրց ձանապարհ յանապատն, զի զոհեացուք ան նոյ
- 7 մերում: գուցի պատահիցէ մեզ մեծ, կամ ապանուան:
- 8 * Եւ ասէ ցնոսա արքայն եգիպտացւոց. ընդէր գու-
- 9 մովսէս և ահարոն խափանէք զժողովուրդն ՚ի գործոյ-
- 10 Եւրեանց. երթայք յիւրաքանչիւր գործ իւր: * Եւ
- 11 ասէ փարաւոն. ահա բազմանայ յորժ ժողովուրդն յերկ-
- 12 րիս. արգ՝ մի հանգարանցուցուք զնոսա ՚ի գործոյ:
- 13 * Եւ հրամայեաց փարաւոն յաւուր յայնմիկ գործա-
- 14 վարաց ժողովրդեանն, և գարաց նորա, ասէ. * մի ևս
- 15 յաւելուցուք ապւլ յարգ ժողովրդեանն յաղիւսարկիս-
- 16 Թի, որպէս յերէկն և յեռանա: ինքեանք երթիցեն
- 17 և ժողովեացեն իւրեանց յարգ: * և զսակ աղիւսար-
- 18 կին որպէս գործէին հանապաղ՝ արկէք ՚ի վերայ նց.
- 19 մի հասանիցէք ինչ անտի. զի գտաարկացան, և վն-
- 20 այնորիկ աղաղակեն՝ և ասեն. երթիցուք զոհեացուք
- 21 նոյ մերում: * Ծանորացի գործ մարգկանն, և այնմ
- 22 հողացեն. և մի հողացեն ՚ի բանա տարապարտա: * Եւ
- 23 ստիպէին զնոսա գործավարք ժողովրդեանն՝ և գալիք
- 24 նք. և խօսէին ընդ ժողովրդեանն. և ասէին. այսպէս
- 25 ասէ փարաւոն, ոչ ևս մաց մեզ յարգ. * գուց մե-
- 26 ղէն երթայք ժողովեցէք մեզ յարգ՝ ուստի և դառ-
- 27 նիցէք. զի ոչ Թողացի մեզ ՚ի սակէն մերմէ՝ և ոչ ինչ:
- 28 * Եւ փոռեցաւ ժողովուրդն ընդ ամ երկիրն եգիպ-
- 29 տացւոց ժողովել եզէզն՝ առ ՚ի յարգ: * Եւ գործա-
- 30 վարքն ստիպէին զնս և ասէին. բովանդակեցէք զգործն
- 31 մեր ըստ հանապաղորդ սակին, ուն մինչ յարգն տային
- 32 մեզ: * Եւ ասնիցան գալիք ազգի որդւոցն Ելի, որ
- 33 կային ՚ի վերայնց՝ ՚ի վերակացուացն փարաւոնի: զի ա-
- 34 սէին, Թե ընդէր ոչ բովանդակեցէք զսակ աղիւսայն
- 35 մերոյ ուն յերէկն և յեռանա՝ և զայնս աւուր: * Եւ
- 36 մահալ գարաց որդւոցն Ելի՝ բողոք կալան առաջի փա-
- 37 րաւոնի և ասեն. ընդէր առնես այսպէս չ Ծառայքո՞ւ:
- 38 * Եւ արգ ոչ տան Ծառայից քոց, և զաղիւսն հրամային
- 39 մեզ գործել. և ահա Ծառայքո՞ւ ՚ի ամեն անառն. բուն
- 40 առնես ժողովրդեան քում: * Եւ ասէ ցնա. գտաարկ
- 41 էք պարապօրգ էք. վն այնորիկ ասէք՝ երթիցուք զը-
- 42 հու

Գլ. Է. (3) Ո՛հնտ. Եւ ասէ ցնա. Թծն եբր': (4) Ո՛հնտ. խափանեցէք զժողովուրդն: (11) Ո՛հնտ. Զի ոչ Թոլացի մեզ: (14) Ո՛հնտ. Զսակ աղիւսայն մերոյ:

Հետցուք նոյ մերում: * արդ՝ երթայք գործեցէք: քան 18
զի յարդ՝ ոչ դք տայ ձեզ: և զտակ աղեւտոյն բովանդակ
տալոցէք:

ԺԴ * Տեսանէին զպիւրք որդւոցն Ելի զանձինս իւրեանց 'ի 19
չարարանս՝ և ասէին . ոչ որ Թողու մեզ զտակ հանապա
զորդ աղեւտութուն: * Վառահեցին մովսիսի և ասաւ 20
բանի . զի զայն հանգեալ նոյ ելեալք յերեսաց փարա
ւանի . * և ասեն ցնտա . տեսցէ՛ ձեռն , և դասեալք ըզ 21
ձեզ . զի զարեցուցէք զհոռ մեր տուաջի փարաւանի ,
և տուաջի ծառայից նոյ . տալ սուր 'ի ձեռնն նոյ կոտո
րել զմեզ : * 'Բարձաւ մովսէս առ իմր՝ և ասէ : ՏԲ , 22
ընդէր չարարեցեր . զժողովուրդն քո . և ընդէր առա
քեցեր զէս : * և յորմէ հետէ մօի առ փարաւան խօ 23
սեւ յանուն քո , չարարեաց զժողովուրդն : և փրկե
լով ոչ փրկեցեր զժողովուրդք քո :

ԳԼ. 2.

Եւ ասէ իմր մովսէս : այժմ տեսցեն զէնչ արարից 1
ընդ փարաւան . զի հզոր ձեռամբ արձակեացէ ըզ
դոսա . և բարձրացեալ բազկաւ հանցէ զդոսա յերկրէ
իւրմէ : * Խօսեցաւ ձեռն ընդ մովսիսի , և ասէ ցնա : 2
Ես եմ իմր . * և երեւցայ արքամաճու սահակայ և յա
կոբայ . ձեռն նոյ եմ , և անուն իմ իմր . և ոչ յայանեցի
նոյ : * Եւ հաստատեցի զուխտ իմ առ նոսա . տալ նոյ 4
զերկերն քանանացոց՝ ուր պանդխտեցանն : * և ես
ըսայ հեծուածն որդւոցք Ելի զոր եգիպտացիքդ ծա
ռայեցուցանեն . և յերեցի զուխտն ձեր : * Երթ խօ 6
տեսց ընդ որդիան Ելի , և ասացես . Ես եմ իմր . և
հանից զձեզ 'ի բունութէ եգիպտացոցդ , և փրկեցից
զձեզ 'ի ծառայուէ դոցա , և տարեցուցից զձեզ բարձր
բազկաւ և մեծամեծ գառառտանաք : * և առից զձեզ ինձ 7
'ի ժողովուրդ . և եղեց ձեր ձեռն . և ծանիրիք թէ ես եմ
իմր ձեռն , որ հանեմ զձեզ յերկրէ եգիպտացոցդ : 8
* և տարայց զձեզ յերկիրն՝ յոր ձգեցի զձեռն իմ առ
զնա արքամաճու սահակայ և յակոբայ . և տայ զնա ձեզ
մեծակաւ , զի ես եմ իմր : * Խօսեցաւ մովսէս այնպէս 9
ընդ որդիան Ելի . և ոչ անսացին նմա 'ի կարճմտուէ ,
և 'ի խիստ գործոցն :

* Խա

(21) Այս . Սուր 'ի ձեռնն նոյ կոտորել :
ԳԼ. Է . (3) Որմն . Եւ անուն իմ իմր է . և ոչ : (4) Ո
մն . Եւ հաստատեցի զուխտ իմ : (6) Որմն . 'ի բունա
ւորութէ եգիպտ' : (7) Որմն . Հանեմ զձեզ 'ի բունութէ
եգիպտաց' : (9) Որմն . Այսպէս Է որդիան Ելի :

- 10 * Խօսեցաւ ար ընդ մոզիսի՝ և անէ . * մուս խօսեանց ժե
 11 ընդ փարաւոնի արքային եգիպտացւոց . զի սղծաիեա
 12 ցէ զորդիսն իլի յերկրէն եգիպտացւոց : * Խօսեցաւ
 մոփօէս առաջի ան՝ և ասէ . ահա որդիքն իլի ոչ լուսն
 քնձ . և զմարդ ընդէ քնձ փարաւոն . և ետ զմ' իս
 13 սող որ : * Եւ խօսեցաւ ար ընդ մոզիսի և ընդ ահա
 րոնի . և ետ նց հրաման առ որդիսն իլի , և առ փա
 րաւոն արքայ եգիպտացւոց . հանել զորդիսն իլի իւր
 14 կրէն եգիպտացւոց : * Եւ այս են նահապետք տանց
 ազգաց նոցա . որդիք Կաթֆին անգրանփանն Գլի . և
 նոր , և փաղկուս . սարոն , և քարմի : այս ցեղ՝ ուռ
 15 բինի : * Եւ որդիք շմուսնի . յամուէլ , և յամին , և ա
 հովգ , և յաբին , և սահառ , և սաւառգ որ 'ի փրնի
 կեցւոյ անոն էր : այս ցեղք են որդւոցն շմուսնի :
 16 * Եւ այս անուանք են որդւոցն զենայ , ըստ ազգա
 իւրեանց . զեթասիւ , կահաթ , և մերարի : և ամբ փ
 17 նաց զենայ հարիւր երեսուն և եւթն ամ : * Եւ այս
 են որդիք զեթասնի . փրնի , և սեւէի . տունք նա
 18 հապեատաց նոցա : * և որդիք կահաթու . ամիամ , և
 սահառ , և քեբրոն , և ողիւն , և ամբ կենաց կահա
 19 թու , հարիւր և երեսուն և երեք ամ : * և որդիք մե
 րարեայ . մոփօգի և մոփի . այս են տունք նահապե
 20 տաց զենայ ըստ ազգաց իւրեանց : * Եւ ան ամրամ
 զտփքարեթ գուտոր Կոր Կոր իւրայ իւր 'ի կնուծն :
 և ծնաւ նմա զահարոն , և զմոփէս , և զմարիամ քոր
 նց . և ամբ կենաց ամրամայ հարիւր և երեսուն և եւթն
 21 ամ : * Եւ որդիք սահառայ . կորիս , և նադեբ , և զէբբի :
 22 * և որդիք ողիւնայ . միսայէլ , և եղիսափան , և սեթրի :
 23 * Եւ ան ահարոն զեղիսաթեթ գուտոր ամնապարաց
 զքոր նաստոնի իւր կնուծն . և ծնաւ նմա զնարադ ,
 24 և զարիուդ , և զեղիազար , և զեթամար : * Եւ որդիք
 կորիսայ . սաբր , և եղիանայ , և բիսատափ . սքա են ազգք
 25 կորիսայ : * Եւ եղիսաթար ահարոնեան ան 'ի գտեռաց
 անաթի փուտիւլի իւր կնուծն , և ծնաւ նմա զփնէէս :
 այս են իշխանք նահապետաց զէտացւոցն ըստ ազգա
 26 իւրեանց : * Եւ այս ահարոն և մոփէս , քոր տասց
 ամ՝ հանել զորդիսն իլի յերկրէն եգիպտացւոց հան
 27 զերմ զորուծի իւրեանց : * Եւ սղծ են որ վիճին
 ընդ փարաւոնի արքային եգիպտացւոց , հանել զոր
 28 դիսն իլի յեգիպտոսէ : այս է մոփէս և ահարոն . * յա
 ւառք

(14) Ո՛հնէ . Եւսիսապետք տանց . . սարոն և քարմի . .
 ուռբնի է : (16) Յրիսափն Բասփուլ այսպիս Գիւ . 25
 ամ . և 'ի հաւար 20 , 2 և 15 : (21) Ո՛հնէ . Եւ նարեդ և
 զէբբի : (24) Ո՛հնէ . Եւ որդիք կորիսայ՝ սաբր , և :

- 14 * Եւ ասէ Թրցմովսէս . կարծրացեալ է սիրան փարաւս ԺԸ
 15 Նի չարձակել զժողովուրդն : * Երթ առ փարաւսն ընդ Ծ
 առաւտն . ահա նա ելանէ 'ի ջուրն . և կացցեն հանդէպ
 նր առ եղերք գետոյն . և զգաւազանն որ դարձաւ յօժ՝
 16 առցես 'ի ձեռին քում : * Լասասցես ցնա . Թր Թժ եր
 րայեցւոց առաքեալց զիս առ ըեղ՝ և ասէ . արձակեան
 զժողովուրդ իմ զի պաշտեացեն զիս յանապատի . և ա
 17 հա ոչ լուար ինձ մինչև ցայտմ : * Այսպէս ասէ Թր .
 այլ զու գիտասցես 'Թէ ես եմ Թր . ահա առիկ ես հար
 18 ապ , և դարձցի յարին : * և ձեռնք որ 'ի գետայեր
 են , սատակեցին , և նեխեցի գետք : և ոչ կարասցեն
 19 եգիպտացիք ըմպել ջուր 'ի գետոյ այտի : * Եւ ասէ Թր
 ցմովսէս . ասոյ ցահարոն . աս իզաւազանն և ձգեան
 զձեռն քո 'ի վերայ ջրոցդ եգիպտոսի , և 'ի վերայ գե
 20 տոց նց . և 'ի վերայ լճաց նց , և 'ի վերայ խաղից նց ,
 և 'ի վերայ ջրակուտաց նց . և եղիցի արին : Եւ եղե
 21 րին : * Եւ արարին մովսէս և ահարոն՝ որպէս և պատ
 ուփրեաց նոցա Թր . և վերացուցեալ զգաւազանն իւր՝
 եհար զջուր գետոյն առաջի փարաւսնի և առաջի ծա
 22 րայից նորա : և դարձոյց զԹ՝ ջուրս գետոյն յարին :
 23 * Եւ ձեռնք որ 'ի գետ անդ էին՝ սատակեցան , և նե
 խեցաւ գետն . և ոչ կարէին եգիպտացիքն ըմպել ջուր
 'ի գետոյ անտի : և եր արին յամ երկիրն եգիպտաց
 24 ւոց : * Եւ արարին այնպէս և գէտքն եգիպտացւոց կա
 խարգուծին իւրեանց : և խտացաւ սիրան փարաւս
 25 նի և ոչ լուաւ նց՝ որպէս ասաց Թր : * Եւ արձաւ փա
 րաւսն և եմուա 'ի տուն իւր , և ոչ հաստատեաց ըզ
 26 րիս իւր և ոչ այնուհա : * Եւ փորեցին Թմ եգիպ
 տացիքն շուրջ զգետով ջուր ըմպելոյ . և ոչ կարէին
 27 ըմպել ջուր 'ի գետոյն : * Եւ լցան աւուրք եւթն յառ
 հարկանելոյ ան զգետն :

ԳԼ Ը.

- 1 Եւ ասէ Թր ցմովսէս . մուտ առ փարաւսն՝ և ասաւ ԺԹ
 ցնս ցնա . այսպէս ասէ Թր . արձակեան զժողով
 ԺԹ լուրդ

(14) Այս . ծանրացեալ է սիրան փարաւս : (15) Այս .
 Աւ եղեր գետոյն : (17) Բն . Այդու գիտասցես :
 (18) Յօրինային փորեց . Սատակեցին . և նեխեցի գետ .
 և ոչ : (20) Բն . Եւ արարին այնպէս մովսէս և : (21) Ո
 հա . Որ 'ի գետ անդ էին : (22) Ոհա . Եւ արարին
 նոյնպէս և : (24) Բարս . ջուր 'ի գետոյ անտի :

վարդիմ, զի պաշտօնացին զիս : * Ապա թէ ոչ կամիս 2
 դու արձափել, ահա ես հարկից զամ սահմանս քո գոր-
 ափս : * Ե թղեկցի գետից գորտ : Ե ելեալ մտանիցեն 'ի 3
 սառնս քո , և 'ի շտեմարանս սենեկաց քոց , և 'ի գա-
 հոյս քո , և 'ի սառնածառայից քոց , և ժողովրդեան քո . 4
 և 'ի թոնիրս քո , և 'ի զանգուածոս քո : * Ե 'ի վերայ 4
 քո , և 'ի վերայ ժողովրդեան քո , և 'ի վերայ ծառայից
 քոց ելանիցեն գորտն : * Եւ ասէ նոր ջմովեսս . ա 5
 սա ջահարոն եղբայր քո . ձգեալ ձեռամբ քո զգաւա-
 զանդ քո 'ի վերայ գետոյն , և 'ի վերայ ջրագործից , և
 'ի վերայ խաղից . ետանցես գորտ 'ի վերայ երկրիդ ե- 6
 դիպառացւոց : * Եւ ձգեաց ահարոն զձեռն իւր 'ի վե-
 րայ ջրոց եդիպառացւոյն , և եհան գորտ : Ել գորտն և
 ժամեկեաց զերկիրն եդիպառացւոց : * Արարին նոյն 7
 ասէս և գէղն եդիպառացւոց կախարդութիւն իւրեանց .
 և հանին գորտ յերկիրն եդիպառացւոց : * Այլեւց ժա 8
 բաւն զմովեսս և զահարոն ' և ասէ . աղօթս արարեք
 առ նոր , և 'ի բաց արապէ զգորտս յինն ' և 'ի ժողո-
 վրդենէ իմեմ . և արձակեցի զժողովուրդդ , և զսհեա 9
 յենն : * Եւ ասէ մովեսս ցփարաւոն . Ժամ գիր ինձ ,
 առ կրք արարից աղօթս վն քո , և ծառայից քոց ' և ժո-
 ղովրդեան քոյ . առաակել զգորտդ 'ի բէն և 'ի ժողո-
 վրդենէ բուժմէ , և 'ի տանց ձերոց . բայց միայն 'ի զեա 10
 անդր մնացեն : * Եւ նա ասէ . առ զաղիւ : Եսա ա-
 սէ , ող ասացիրդ եղեցի . զի գիտացես եթէ չիք այլ 11
 որ բայց 'ի նէ այ ձերմ : * Ե բարձրին գորտքդ 'ի
 բէն և 'ի տանց քոց , և 'ի ծառայից քոց , և 'ի ժողո-
 վրդենէ բուժմէ , բայց միայն 'ի զեա անդր մնացեն :
 * Եւ ելին մովեսս և ահարոն 'ի փարաւոնէ : և աղա 12
 զանեաց մովեսս առ նոր ' վն ժամագրութն գորտոյն ,
 ող ժամագիր եղէ փարաւոնի : * Եւ արար նոր որպէս 13
 և ասացն մովեսս . և աստակեցաւ գորտն 'ի տանց և 'ի
 սրահից և յանդոց : * Ե ժողովեցին զնո կոյտս կոյտս . 14
 և նիխեցաւ երկիրն : * Իբրեւ ետես փարաւոն թէ եղէ
 գիւրութն , ծանրացաւ սիրտ նր . և ոչ լուաւ նոցա ' 15
 որպէս և խօսեցաւ նոր :
 Ի * Եւ ասէ նոր ջմովեսս . առա ջահարոն , թէ ձգեալ ձե 16
 ք ձամբ քով զգաւապաղանդ և հար զհող երկրիդ . և եղև
 յի մեռն 'ի մարդ . և յամ սառն , և յամ երկիրդ եդիպ-
 առց

ԳԼ Ե. (3) Այս . Եւ թղեկցի գետից : (5) Ոհնի .
 Ձեռամբ քով . 'ի վերայ գետոյն : (7) Այս . Եւ հա-
 նին գորտ յերկիրն եդիպ : (10) Ոհնի . Եթէ չիք այլ
 աս բայց 'ի : (11) Ոհնի . Գորտք 'ի բէն . 'ի զեա անդ-
 մնացեն : (16) Ոհնի . Եւ յամ հող երկրի եդիպառաց :

- 17 տապալուց : * Եւ արարին այնպէս . ձգեաց տհարոն ձեռամբ իւրով զգաւտալանն եւ եհար զհող երկրին : եւ եղե մուն 'ի մմարգ եյանառուն , եյամ հոգ երկրին եւ
- 18 գիպտապուց : * Արարին նոյնպէս եւ գէտքն եղիւ տապալուց կախարդութիւնքն իւրեանց հանել մոռն , եւ ոչ
- 19 կարէին : եւ եղե մուն 'ի մմարգ եյանառուն : * Եւ ասեն գէտքն ցփարաւուն . մնան նոյն այդ : եւ խտապաւ սիրան փարաւունի . եւ ոչ լուաւ նոցա որպէս եւ խտեցաւ նոր :
- 20 * Եւ ասե նոր ցմովսէս . կանխեալ ընդ առաւօտն եւ կայ ի Առաջին փարաւունի . եւ հա նա ելանէ 'ի ըւր անգր : Եւ աստացես յնա . այսպէս ասե նոր , արձակեալ զժող
- 21 զովուրդ իմ զի պաշտեցին զիս : * առաջին ոչ կամիցին արձակել զժողովուրդ իմ . Անա ես առաքեմ 'ի վերայ քո' եւ 'ի վերայ ծառայից քոյ , եւ 'ի վերայ ժողովուրդեան քոյ , եւ 'ի վերայ տանց ձերոց շանաճանձ : եւ լցցին տունք եղիպտոսցւոց շանաճանձիւ . եւ երկիրն
- 22 յորում իցին 'ի նմա : * Եւ սքանչելի արարից յառաւին յայնմիկ վերկիրն գետեմ յորում ժողովուրդն իմ իցե . եւ մի լիցի անդ շանաճանձ . զի գիտացես թէ ես եմ
- 23 նոր , նոր նմ երկրի : * եւ տաց խարոց 'ի մեջ ժողովուրդեան իմոյ' եւ 'ի մեջ ժողովուրդեան քոյ : եւ վաղիւ եղեցին շա
- 24 նաճանձդ այդ 'ի վր երկրիդ : * Եւ արար նոր այնպէս . եւ եկն շանաճանձ քաղում 'ի տունս փարաւունի , եւ 'ի տունս ծառայից նոր . եւ յամ երկիրն եղիպտոսցւոց : եւ
- 25 ստապեցան երկիրն 'ի շանաճանձն անախ : * Եւ կոչեաց փարաւուն զմովսէս եւ զահարոն , եւ ասե . երեմոյք
- 26 զոհեցէք մն նոյ ձերում ասանն 'ի սմին երկիրն : * Եւ ասե մովսէս . չի մարթ այդմ լինել եթէ զգարչելիս եղիպտոսցւոց զոհեցեմք մն նոյ մերում քանից եթէ զոհեցեմք զգարչելիս եղիպտոսցւոց . առաջն նորա ,
- 27 քարկոծ առնեն զմեզ : * Այլ երեմոյք երեքօրեայ շանապարհ յանապատ , եւ զոհեցուք մն նոյ մերում ,
- 28 որպէս եւ ասայ մեզ նոր : * Եւ ասե փարաւուն . ես արձակեմ զձեզ , եւ զահարոնք մն նոյ ձերում յանապատի . այլ մի արեք հետի ձերիցք երեմալ : եւ արդ' արհմա արալ
- 29 բէք զն իմ առ նոր : * Եւ ասե մովսէս . ես երկի 'ի ձեռն , եւ աղթաւ արարից առ նոյ , եւ փարաւունցն շանաճանձդ 'ի փարաւունի , եւ 'ի ծառայից իւրոց , եւ 'ի ժողովուրդեան իւրմէ' վաղիւ : բայց մի եւս խարեացե փարաւուն առ
- 30 'ի շարձակելոյ զժողովուրդդ զոհել մն : * եւ մովսէս 'ի փաւ

(18) Ունա . Հանել մուն , եւ ոչ կարացին : եւ եղե մունն :

(23) Այս . Եւ վաղիւ եղեցի նշանդ այդ 'ի վերայ եր' :

(26) Այն . Առաջն նոր , քարկոծեն զմեզ : (29) Այս . Այլ 'ի շարձակել զժողով' :

վարդ. ԹԺ, զի պաշտօնացն զես : * Ապա Թէ ոչ կամիս 2
դու արձաթիւլ, ահա ես հարից զամ սահմանս քո գոր-
տիւ : * Եւ բզկեցի գետդ գորտ : Եւ լեւալ մտանիցեն 'ի 3
սոււնս քո , Եւ 'ի շահմարտանս սենեկաց քոց , Եւ 'ի գա-
հոյս քո , Եւ 'ի սոււնս ծառայից քոց , Եւ ժողովեղեանս քո .
Եւ 'ի Թոնիրս քո , Եւ 'ի զանգուածս քո : * Եւ 'ի վերայ 4
քո , Եւ 'ի վերայ ժողովեղեան քո , Եւ 'ի վերայ ծառայից
քոց եղանիցն գորտքն : * Եւ ասէ ար ցնովես . ա- 5
սա ցահարոն եղբայր քո . ձգեա՛ս ձեռամբ քո զգաւա-
զանդ քո 'ի վերայ դեռացն , Եւ 'ի վերայ ջրագարձից , Եւ
'ի վերայ խաղից . Խահանցես գորտ 'ի վերայ երկրիդ Եւ 6
գիւտաացւոց : * Եւ ձգեաց ահարոն զձեռն իւր 'ի վե-
րայ ջրոց եգիպտացւոցն , Եւ հՀան գորտ : Եւ գորտն Եւ
ժամեկեաց զերկիրն եգիպտացւոց : * Արարին նոյն 7
պէս Եւ գեղքն եգիպտացւոց կախարդութիւն իւրեանց .
Եւ հանին գորտ յերկիրն եգիպտացւոց : * Եւ յեւեղ փա- 8
քաւոն զմովես Եւ զահարոն՝ Եւ ասէ . աղճԹն արարեք
աս ար , Եւ 'ի բաձց արապէ զգորտս յինէն՝ Եւ 'ի ժողո-
վեղեանէ իմեմ . Եւ արձակեցից զժողովուրդդ , Եւ զհՀեա 9
յնն ան : * Եւ ասէ մովես ցփարոււն . Ժամ՝ գիր ինձ ,
աս երբ արարից աղճԹն վն քո , Եւ ծառայից քոց՝ Եւ ժո-
ղովեղեան քոց . ասասկեղ զգորտդ 'ի քէն Եւ 'ի ժողո-
վեղեանէ բոււմեմ , Եւ 'ի ասանց ձերոց . բայց միայն 'ի գէտ 10
անդր՝ մնացեն : * Եւ նա ասէ . առ վաղիւ : Եւ նա ա-
սէ , ող ասացիրդ եղեցի . զի գիտացես եթէ չիք այլ
դք բայց 'ի նեմ այ մարմն : * Եւ բարձցին գորտքդ 'ի 11
քէն Եւ 'ի ասանց քոց , Եւ 'ի ծառայից քոց , Եւ 'ի ժողո-
վեղեանէ բոււմեմ , բայց միայն 'ի գէտ անդր մնացեն :
* Եւ եղին մովես Եւ ահարոն 'ի փարաւոնէ : Եւ աղա 12
զակեաց մովես աս ար՝ վն ժամագրութեմ գորտոյն ,
ոնք ժամագիր եղե փարաւոնի : * Եւ արար ար՝ որպէս 13
Եւ ասացն մովես . Եւ աստուկեցաւ գորտն 'ի ասանց Եւ 'ի
արահից Եւ յանդոց : * Եւ ժողովեցին զնն կոյտս կոյտս . 14
Եւ նեխեցաւ երկիրն : * Իբրեւ ետես փարաւոն Թէ եղև 15
գիւրուԹեմ , ծանրացաւ սիրտ նր . Եւ ոչ լուաւ նոցա՝
որպէս Եւ խօսեցաւ ար :
Ի * Եւ ասէ ար ցնովես . ասա՛ս ցահարոն , Թէ ձգեա՛ս ձե- 16
ք զամբ քով զգաւապաւնդ Եւ հար զհող երկրիդ . Եւ եղև
յի մեւն 'ի մարդ Եւ յանասոււն , Եւ յամ երկիրդ եգիպ-
տաց

ԳԼ Ե. (3) Այս . Եւ բզկեացէ գետդ : (5) Ոհնտ .
Ջեռամբ քով . 'ի վերայ դեռացն : (7) Այս . Եւ հա-
նին գորտ յերկիրն եգիպտաց : (10) Ոհնտ . Եթէ չիք այլ
ամբ բայց 'ի : (11) Ոհնտ . Գորտք 'ի քէն . 'ի գէտ անդ
մնացեն : (16) Ոհնտ . Եւ յամ հող երկրի եգիպտաց :

- 17 տապալուց : * Եւ արարին այնպէս . ձգեաց ահարոն ձեռանք իւրով զգաւազանն եւ եհար զհող երկրին : և եղև մուռն 'ի մանրդ ելանառուն , և յամ հող երկրին եւ
- 18 գիւտապուց : * Արարին այնպէս և գէտքն եղևաւ տապալուց կախարդութիւնքն իւրեանց հանել մուռն , և ոչ
- 19 կարէին : և եղև մուռն 'ի մանրդ ելանառուն : * Եւ ասեն գէտքն ցփարաւոն . մատն նոյն այդ : և խառնալաւ սիրտն փարաւոնի . և ոչ լուաւ նոցա որպէս և խօսեցաւ նոր :
- 20 * Եւ ասէ նոր ցմովսէս . կանխեալ ընդ առաւօտն և կայ ի Առաջի փարաւոնի . և ահա նա ելանէ 'ի ջուր անգր : Եւ ասացես յնա . այնպէս ասէ նոր , արձակեալ զժողովուրդ իմ զի պաշտեցեն զիս : * ապա թէ ոչ կամէ ցին արձակել զժողովուրդ իմ . Այս ես առաքեմ 'ի վերայ քո' և 'ի վերայ ծառայից քոյ , և 'ի վերայ ժողովրդեան քոյ , և 'ի վերայ տանջ ձերոց շանաճանձ : և լցցին տունք եգիպտացւոց շանաճանձիւ . և երկիրն
- 22 յորում իցեն 'ի նմա : * Եւ զքան թէ արարից յառաւրդ յայնմիկ վերկիրն գեւեմ յորում ժողովուրդն իմ իցէ . և մի լիցի անդ շանաճանձ . զի գիտացես թէ ես եմ
- 23 նոր . նոր նմ երկրի : * և տաց խարոց 'ի մէջ ժողովրդեան իմոյ' և 'ի մէջ ժողովրդեան քոյ : և վաղիւ եղիցին շա
- 24 նաճանձք այդ 'ի վր երկրիդ : * Եւ արար նոր այնպէս . և եկն շանաճանձ քաղում 'ի տունս փարաւոնի , և 'ի տունս ծառայից նոր . և յամ երկիրն եգիպտացւոց : և
- 25 սատակեցաւ երկիրն 'ի շանաճանձէ անտի : * Եւ կոչեաց փարաւոն զմովսէս և զահարոն , և ասէ . երմայք
- 26 զոհեցէք նոն նոյ ձերում աստէն 'ի օմն երկրիս : * Եւ ասէ մովսէս . չեմարթ այդմ ' լինել եմն զգարելիս եգիպտացւոց զոհիցեմք նոն նոյ մերում քանի եմն զոհեցեմք զգարելիս եգիպտացւոց . առաջի նորա ,
- 27 քարկոծ առնեն զմեզ : * Այս երթիցուք երեքօրեայ շանապարհ յանապատ , և զոհեցուք նոն նոյ մերում ,
- 28 որպէս և տալց մեզ նոր : * Եւ ասէ փարաւոն . ես արձակեմ զձեզ , և զօհեցիք նոն նոյ ձերում յանապատի . այլ մի տարեք հեռի ձերեք երմալ : և որդ' արձենաւ արաւ
- 29 բէք զն իմ առ նոր : * Եւ ասէ մովսէս . ես ելից 'ի քեզ , և աղթաւ արարից առ նոն , և փարաւոնցն շանաճանձք 'ի փարաւոնի , և 'ի ծառայից իւրոց , և 'ի ժողովրդեան իւրմէ' վաղիւ : բայց մի ևս խարենցէ փարաւոն առ
- 30 'ի շարձակելոյ զժողովուրդդ զոհել նոն : * և ել մովսէս 'ի փա

(18) Ուն . շանել մուռն , և ոչ կարացին : և եղև մուռն :

(23) Այս . Եւ վաղիւ եղիցի նշանդ այդ 'ի վերայ եր' :

(26) Այս . Առաջի նոր , քարկոծեն զմեզ : (29) Այս . Առ 'ի շարձակել զժողով' :

'ի փարաւոնէ. և եկաց յաղթաւ առ թմ: * Եւ արար 31
 ար' որպէս և ասացն մովսէս . և փարաւոնաց շահա-
 շաննն 'ի փարաւոնէ, և 'ի Ծառայից նր, և 'ի Ժողո-
 վբդենն նր. և ոչ մնաց և ոչ մի: * Եւ Ծանրացոյց փաւ 32
 բաւոն զսիրտ իւր 'ի Ժամանակին յայնմիկ. և ոչ կա-
 մեցաւ արձակել զԺողովուրդն:

ԳԼ. Թ.

ԻԲ Եւ ասէ ար' ցմովսէս . մնաւ առ փարաւոն և ասաւ 1
 ցես ցես . այսպէս ասէ ար' թմն եբրայեցաց ար-
 ձակեալ զԺողովուրդ իմ զի պարտեսցեն զնս: * ասաւ 2
 Թէ ոչ կամիս արձակել զԺողովուրդ իմ, այլ տակա-
 ւին ունիցիս զգա: * Ահա ձեռն թն եղեցի 'ի խաղինս 3
 քոր որ 'ի գաշտի են, և 'ի ձիս, և յեշ և յողտոս, և
 յորջառ, և յոշտար' մահնա մեծաւ յոյժ: * Եւ արաւ 4
 թից նա սքանչելիս 'ի մէջ խաղանցն եգիպտացաց, և
 'ի մէջ խաղանցն Ելի. և ոչ Ծախեսցի յամ որդւոցն Ելի
 կռինն: * Եւ Ժամանակեանց թմ և ասէ . վաղիւ արաւ 5
 ցէ քեզ ար' զբանդ զայդ' 'ի վր' երկրիդ: * Եւ արար 6
 ար' զբանն զայն 'ի վաղիւ անդր: և սասակեցաւ թմ
 ամասաւն եգիպտացացն . բայց յամասնոց որդւոցն Ելի
 ոչ Ծախեցաւ' և ոչ թնչ: * Իբրեւ ետես փարաւոն, Թէ 7
 ոչ Ծախեցաւ յամասնոց որդւոցն Ելի և ոչ թնչ. Ծառ
 բացաւ սիրտ նր, և ոչ արձակեաց զԺողովուրդն:

ԻԳ * Խօսեցաւ ար' ընդ մովսիսի և ընդ ահարոնի' և ասէ. 8
 Է առեք գուք լի ձեռք ձերովք մովսիր հնոցի, և ցա
 նեացի զայն մովսէս ընդ երկինս առաջի փարաւոնի'
 և 'առաջի Ծառայից' նր. * և եղեցի փոքն ընդ թմ եւ 9
 կիրդ եգիպտացաց: Եւ եղեցի 'ի մարդ և յամասն
 կնդ, և եռասոցն խաղաւարտք 'ի մարդ և յամասն
 յամ երկիրդ եգիպտացաց: * Եւ առին զմովսիր հնո 10
 ցին առաջի փարաւոնի. և ցանեաց զայն մովսէս ընդ
 երկինս: և եղե կնդ և խաղաւարտք եռասոցն 'ի մարդ
 և յամասն: * Եւ ոչ կարեին կախարդքն կալ առաւ 11
 ջի մովսիսի վն կեղոյն. քանզի եղե կեղն և 'ի կախարդան,
 և յամ երկիրն եգիպտացաց: * Եւ խառացոյց ար' ըզ 12
 սիրան փարաւոնի, և ոչ լուաւ նոցա' որպէս և ասաց
 ար' ցմովսէս:

ԻԴ * Եւ ասէ ար' ցմովսէս . կանխեալ ընդ առաւօտն, և կանց 13
 առաւ

(32) Բաւաւ. Զսիրտ իւր և 'ի միկի յայն': (32) Ուրեմ
 յաւելաւ. Արձակել զԺողովն նն:

ԳԼ. Թ. (5) Այդ. վաղիւ արաւացի ար' զբան: (9) Այդ.
 Փոքն յամ երկիրդ եգիպտ':

- առաջի փարաւանի, և ասացես ցնա, սխալես ասէ ար
 20 Երբայցեւոց, արձակես զժողովուրդ իմ զի պաշ
 14 տեսցին զիս : * Քանզի յայտ ժամանակի առաքեցից
 ես զԹոմ պատահարս 'ի սիրա քո' և ծառայից քոց և ժո
 ղովդ զեան քոյ . զի գիտասցես թէ չիք դք իբրև զիս
 15 յեմ երկրի : * քանզի ձգեալ զձեռն իմ հարկից զքեզ
 և զժողովուրդ քո մահուամբ, և սատակեսցին յերկր :
 16 * Եւ զի սնորհիկ պահեցար, զի 'ի բնից ցուցից զգորու
 թի իմ' և զի պատմեսցի անուն իմ ընդ ամ երկիր :
 17 * և գու՝ տակաւին թեւարկես զժողովդդեամբ իմով
 18 շարքարել զգոտ : * Եւ ես ահա տեղացից վաղիւ յոյժ
 արմ ժամու կարկուտ սասաթիկ յոյժ . որպիսի ոչ եղև
 յեգիպտոս յօրէ յորմէ հաստատեցաւ մինչև յայսօր :
 19 * Եւ արդ փութաւ ժողովել զանասուն քո, և որ ինչ
 իցէ քո 'ի գաշտի : զի ամ մարդ և անասուն՝ որ գացի
 'ի գաշտի' և ոչ մացէ 'ի տուն, անկցի 'ի վր' նր' կար
 20 կուան' և սատակեսցի : * Ար միանգամ երկեան' 'ի բա
 նէ ան 'ի ծառայիցն փարաւանի, ժողովեաց զճառայս
 21 իւր և զանասուն 'ի տուն : * և որ ոչն անսաց 'ի միտս
 իւր բանիցն ան, եթող * զճառայս իւր' և զանասուն
 22 իւր 'ի գաշտի : * Եւ ասէ տեր ցեղական՝ ձգեալ զձեռն
 քո յերկիրս . և եղիցի կարկուտ 'ի վր' երկրիդ եգիպ
 տացւոց 'ի վր' մարգեան և անանոյ, և 'ի վր' ամ բան
 23 շարոյ զք ե 'ի գաշտի երկրիդ եգիպտացւոց : * Եւ
 ձգեաց մովսէս զձեռն իւր յերկիրս . և ես ար բաշ
 բառս և կարկուտ . և ընթանայր հուր ընդ երկիրն :
 և տեղեաց ար կարկուտ 'ի վերայ ամ երկրին եգիպ
 24 տացւոց : * Եւ կարկուտ և հուր բարձրեալ 'ի մէջ կառ
 կաթն : և կարկուտն սասաթիկ եր յոյժ . որպիսի ոչ
 եղև յեմ երկրին եգիպտացւոց, յորմէ հետե եղեալ
 25 էր 'ի վերայ նր' աղբ : * Եւ հար կարկուտն յամենայն եր
 կիրն եգիպտացւոց զեմ որ ինչ էր 'ի գաշտի' 'ի մար
 գոյ մինչև յանառուն . և զեմ բանեար ար 'ի գաշտի եր'
 եհար կարկուտն . և զեմ փայտ որ 'ի գաշտի' մանրեալ :
 26 * Բայց յերկիրն գեանմ, ուր էին որդիքն ելի՝ ոչ եղև
 27 կարկուտ : * Եւ առաքեալ փարաւանի կոչեաց զմով
 սէս և զահարոն՝ և ասէ ցնն . մեզայ . այսուհետե ար
 28 արդար ե . և ես՝ և ժողովուրդ իմ ամպարիշտ : * Այս
 ցիկ յաղթա զի իմ առ ար' և զազարեսցեն 'ի լինելոյ
 ձայնքն նոյ, և կարկուտն և հուր . և արձակեցից ըն
 ձեղ,

(19) Բազմի . 'ի վր' նոյ կարկուտն : (20) Ամսե . Եւ գա
 նասունս 'ի տուն : (21) Յօրինալիս պատիւ . Եւ զանա
 ռուն իւր 'ի գաշտի : (22) Ամսե . Ար ե 'ի գաշտի յերկրիդ :
 (23) Այս . Եւ տեղաց ար կար : (28) Ամսե . 'ի լինելոյ

ձեզ, և ոչ եւս յաւերաջուր մնալ : * Եւ ասեցինս մեզ, 29
սէս, որքով իբրեւ երկից ըստ քաղաքս, ձգեցից զձեռս
իմ քառ տն. և ձայնքն դադարեացեն, և կարկուտն և
անձրեւն ոչ ևս ընցի. զի ծանկցես թե անէ երկիր : * 30
Գու և ծառայք քո՝ զիտեմ թե չկես երկրորդ ի ան
նց : * Եւ ասան և գարին հարաւ. զի գարին յոժ կայք, 31
և հասան սերտանալեալէր : * և ցորեանն և հաճարոց 32
հարան. զի անապան էին : * Եւ ել մեզսէս ի փարաւ 33
առնէ արտաքս քան զքաղաքն, և ձգեաց զձեռն իւր
ար. ար. և դադարեցին ձայնքն և կարկուտն. և անձրեւ
նչ ևս կամեաց յերկիր : * Իբրեւ ետես փարաւսն եթէ 34
դադարեաց անձրեւն և կարկուտ և ձայնքն, յաւել ի
մեղանդել. և ծանրացայց քաղաք իւր և զծառայից իւ
րոց : * և խառնացաւ սիրան փարաւոնի՝ և ոչ արձակեաց 35
զորդիսն իրի՝ որպէս խառնցաւ ար ի ձեռն մեզսիս :

ԳԼ. Ժ.

ԻԵՍՍ օտեցաւ ար ընդ մեզսիս՝ և ասեւ. մեռաւ ար փա 1
րաւսն՝ զի եւս խառնացուցիք զերրա նի և զպիտո ծառ 2
նայից նի. զի կարգաւ եկեացեն նշանքն իմ ի վրնց :
* Որպէս զի պատմիցէք յախանձս որդւոց ձերոց, և որդ 3
ւոց որդւոց ձերոց, որչափ խաղացի եւս ընդ եգիպ
տացիս. և նշանս իմ զոր արարի ի նստս. և ծանկ 4
ընթ թե եւս եմ ար : * Ստին մեզսէս և ահարոն աւա 3
ջի փարաւոնի, և ասենցինս. այսպէս ասե ար ան
երարեցաւ. մինչեւ յերբ ոչ կամեցիս ամաշել յինէն,
արձակեալ զժողովուրդ իմ զկալաւեացեն զեւ : * Ապա 4
թե ոչ կամեցիս գու արձակել զժողովուրդ իմ, ահա
լաւիկ եւս ամից ի սոյն ժամու ժաղի մարմնս պա 5
տիկ ի վր ամ սահմանաց քոց : * և ծածկեացի զամ 6
երեսս երկրիդ. և ոչ կարիցես տեսանել զերկիր : և կե
րիցի զամ նշխարան զոր եթող ձեզ կարկուտն. և կե 6
րիցի զամ փայտ բուսեալ ձեզ ի վերայ երկրի : * Եւ 7
ընցին սուրբ քա, և սուրբ ծառայից քոց. և ամառեց
յամ երկրից. եգիպտացւոց. զոր ոչ երբեք տեսին հար 8
մեր, և ոչ հաւք նոցա, յորմէ օրի եղեն յերկրի մինչե
ցայտը : և խոյս տուեալ ել ի փարաւոնէ : * Ասեն 9
ցին ծառայքն փարաւոնի. մինչեւ երբ իցի մեզ խաղ 10
այց. արձակեալ զմարդիսն՝ զի պալաւեացեն զար ան
իւր

ձայնք նից, և կար : (30) Ոման. Գիտեմ զի չեւ եւ երբ :
ԳԼ. Ժ. (4) Ոման. Ի սոյն ժամ ժաղիւ : (5) Ոման. Եւ ոչ կարիցեն տեսանել զերկիրն : և կերիցի զամ
նշխարն : (6) Ոման. Եւ ոչ հարց նի յորմէ օրն :

- Իւրեանց • եթէ գիտէ՛լ կամիցես՝ զի կարեաւ եղիպատար
 8 * Եւ դարձուցին զմովսէս և զահարոն առ փարաւոն •
 և սակ ջնս, երթայք պաշտեցէ՛ք զԹր ամ ձեր • բայց
 9 ո՛վ և ո՛վ կցեն որ երթայցեն : * Եւ սակ մովսէս, երբ
 առարգոյր հանդերձ՝ և ծերովք մերովք երթիցուք •
 ուստերոյք և դատերոյք մերովք : արջառով ետնարով
 10 մերով երթիցուք • զի անն է անն այ մերոյ : * Եւ սակ
 ջնորս, եղիցի սպապեա • ար ընդ ձեզ, քանզի արծա
 կեմ զձեզ, միմէ և զսասցուածս ձեր : Տեսանի՛ք զի
 11 չարիք կան 'ի ձեզ : * մի սպապեա • այլ երթիցեն արջ
 և եթ, և պաշտեցեն զամ • քանզի զայդ խի ինդրեի
 12 դուք : և հանին զհաստ յերեսաց փարաւոնի : * Եւ սակ
 արցմովսէս, ձգեալ զձեռն քա 'ի վրէրերից եղիպատա
 րաց, և ելծե մարմն 'ի վրէրերից եղիպատաց, և
 կերիցէ զամ բանջար երկրից • և զամ պտուղ ծառոյ
 13 որ ելեալ կարեաւոն : * Եւ ամարձ մովսէս զձեռն
 իւր յերկինս • և ան ար հողմ հարաւոյ յերկիր զտիւն
 ամ և զգիւնն ամ : Իբրեւ առաւօտ եղև, և հողմ հա
 14 րաւոյ ան զմարախն, * և եհան յամ երկիրն եղիպ
 տաց, և զադարեցայ 'ի վրէր ամ սահմանացն եղիպ
 տաց : Յառաջ քան զայն ոչ եղև պնսպիս մարախ •
 15 և յեա պնսրիկ ոչ եղև պնսպիս : * և ծածկեաց զամ
 երեսս երկրին • և ապականեցաւ երկիրն • և եկեր զամ
 բանջար երկրին • և զամ պտուղ ծառոյ, ուր մնայ 'ի
 կարկտէ անտի • և ոչ մնաց կանաչ, ոչ 'ի ծառս և ոչ
 16 յամ բանջար դաշտի յամ երկրին եղիպատաց : * Եւ
 փութացան փարաւոն կողեր զմովսէս և զահարոն, և
 17 սակ մեղայ առաջի անն այ ձերոյ և ձեզ : * արդ՝ նե
 րեցէք այսմ ևս յանցանաց իմոց • և աղաչեցէք առ ամ
 18 ամ ձեր, և փարատեցէ յինէն զմարախս զայս : * Եւ
 ել մովսէս 'ի փարաւոնէ • և եկաց յաղօթս առ ամ
 19 * և դարձոյ ար հողմ սաստիկ 'ի ծովէ, և ան զեղ
 րախն և անայ 'ի ծովն կարմիր • և ոչ մնաց մարախ յամ
 20 երկիրն եղիպատաց : * Եւ խառացոյ ար զսիրան փա
 րաւոնի, և ոչ արձակեաց զորդիան իւր :
 21 * Եւ սակ ար յմովսէս • ձգեալ զձեռն քա յերկինս • և Ի 2
 եղիցի խաւար 'ի վրէր երկրից եղիպատաց • խաւար՝ Ե
 22 չառիկիկ : * Չգեաց մովսէս զձեռն իւր յերկինս • և
 եղև խաւար և մեզ և մուկ 'ի վրէր ամ երկրին եղիպ
 23 տաց : և զերիս առաւրա * և ոչ դատարանէր զեղբայր
 իւր զերիս առուրս : և ոչ որ յարեաւ յանկողնոյ իւր
 մէ

(15) Այս • Ծառաց, որ մնաց 'ի կար' • • երկրին եղիպ' :

(19) Ռման • Եւ ամայաց 'ի ծովն կար' : (23) Այս • Եւ

ոչ յարեաւ որ յանկողն : Ռբ Ռման • Զանկողնէ իւրմէ և

մի գերիս աւուրս : բայց թմ որդւոցն իլի լոյս էր յեմ
 բնակուիս իւրեանց : * Եւ կոչեաց փարաւոն զմովսէս 24
 և զահարոն և ադէ ցնոսա . երկուք պաշտեցէք զմոր
 թմ ձեր, բայց զարջառ և զպիսար . ձեր աստէն թո-
 գէք . և այլ աղեգ ձեր՝ երթիցեն ընդ ձեզ : * Եւ ասէ 25
 մովսէս . Դա և դու ևս ասցես մեզ ողջակէզս և զոհն՝
 զոր առնիցեմք քն իյ մերում : * Այլ մեր անասուն 26
 իսկ երթիցէ ընդ մեզ, և ոչ թողուցումք և ոչ կրճ-
 դակ մի . քանզի 'ի նոցանէ՛ առնուցումք պաշտել զմոր
 թմ մեր . և մէք ոչ գիտեմք զինչ մատուցանիցեմք քն
 մերում մինչև անգոր հասանիցեմք : * Եւ խոտացոյց զմոր 27
 զսիրտն փարաւոնի . և ոչ կամեցաւ արձակել զնոսա :
 * Եւ ասէ փարաւոն . 'ի բայց զնա յինէն . զգոյշ լեր 28
 անձին քում . մի ևս յորելուցուս տեսանել զերեսս իմ .
 զի յորում աւուր երեխա գու ինձ՝ մեռանիս : * Եւ 29
 ասէ մովսէս . ասացեր՝ ոչ ևս երեւցայց երեսացքոց :

ԳԼ ՓԱ.

Եւ ասէ ար ցմովսէս . սպ մեռւեա հարուածս ա 1
 ծից 'ի վերայ փարաւոնի և 'ի վերայ եգիպտոսի .
 և ապա արձակեացէ զձեզ աստի . այլ յորժամ արձա-
 կեացէ զձեզ, ամենին հանցէ զձեզ աստի : * Արգ՝ 2
 թօսեաց զազա յափանջս ժողովրդեանն, և ինգրեա-
 ցին իւրաքանչիւր զը յրնկերէ իւրմէ, և կին 'ի գրացոյց
 իւրմէ անօթս ոտկեղէնս և անօթս արծաթեղէնս, և
 հանդերձս : * Եւ ետ ար շնորհս ժողովրդեան իւրում 3
 առաջի եգիպտացւոցն . և ետուն նց 'ի զարգ : Եւ այրն
 մովսէս անծարոյ եգե յորժ առաջի եգիպտացւոցն, և
 առաջի փարաւոնի, և առաջի թմ ծառայից նր . և յաչս
 ժողովրդեանն : * Եւ ասէ մովսէս . սխալէս ասէ ար . 4
 զհասարակ գիշերաւ ևս մեայց 'ի մեջ եգիպտոսի : * և 5
 սատակեցից զեմ անգրանիկ յերկրէդ եգիպտացւոց,
 յանդրանիկ անտի փարաւոնի օր նոտի յաթոռ նր .
 մինչև յանգրանիկ աղախնոյն որ կայցէ առ երկանս,
 և մինչև յանգրանիկ թմ անասնոց : * և եղիցի աղաղակ 6
 մեծ յեմ երկրիդ եգիպտացւոց . որպիսի ոչ եղէ, և
 ոչ ևս յաւելուցու լինել նոյնպիսի : * Եւ 'ի մեջ թմ 7
 որդւոցն իլի ոչ կանչեացէ և ոչ շուն մի լեղուաւ իւ-
 րով, և ոչ 'ի մարդոյ մինչև յանասուն . զի գիտացես
 որ

(28) Ոման . Երեւոյցիս գու ինձ :

Գլ . Ժա . (1) Այս . Ամենին հանցէ զձեզ : (3) Ու
 չա . Մեծարու եգե յորժ : (5) Այս . Եւ սատակեացի
 թմ անգրանիկ յերկրին . Ուր . ման . յերկրէն եդ :

մըշակի ինչ սքանչելիս արտացոլի՝ ար 'ի մէջ եգիպտաց' 8
 և արգ՝ և 'ի մէջ իշի: * Եւ իջնին ամ ծառայքս քո այսո
 քիկ առիս. և երկիր պագցեն ինձ և ասացեն. Եւ դու
 և ամ ժողովուրդքս, որում գուգ առաջնորդես. և
 9 ապա ելից: * Եւ եւ մովսէս 'ի փարաւոնի լի բարկու
 թի: Եւ ասէ ար ցմովսէս. ոչ լուիցէ ձեզ փարաւոն,
 զի յաջանիցից զնանս և զարուեստս յերկրիդ եգիպ
 10 տացւոյ: * Եւ մովսէս և ահարոն արարին զամ նշանս
 և զարուեստս զայսոսիկ յերկրին եգիպտացւոյ առա
 ջի փարաւոնի: Եւ խտացոյց ար զսիրոն փարաւոնի,
 և ոչ կամեցաւ արձակել զորդիսն իսրայելի յերկրէն
 եգիպտացւոյ:

ԴԼ. ԺԲ.

1 Եւ խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի և ընդ ահարոնի ի Ե
 2 յերկրին եգիպտացւոյ, և ասէ: * Ամիսս այս ե
 զիցի ձեզ սկիզբն ամսոց, առաջին եղիցի ձեզ յամիսս
 3 տարւոյ: * Խօսեաց ընդ ամ ժողովրդեան որդւոցն իշի
 և ասացեն: 'ի տասնեորդում ամսեանս այսորիկ առ
 ցեն իւրեանց իւրաքանչիւր ոչխար ըստ տունս ազգաց
 4 իւրեանց. ոչխար ը երգ: * Եւ եթէ սակաւք իցեն 'ի
 տանն, որպէս թէ չիցեն բաւական լինել ոչխարին՝ առ
 ցէ ընդ իւր զգորացի իւր և զընկեր իւր ըստ մարդա
 թուի. իւրաքանչիւր ըստ բաւականի իւրում համա
 5 րեսցի յոչխարն: * Ոչխար կատարեալ՝ արու, տարեոր,
 անարատ լիցի ձեզ: յօդեաց և յայծեաց առնուցուք.
 6 * և եղիցի ձեզ պահեալ մինչև 'ի չորս և 'ի տասն ա
 լուր ամսոյս այսորիկ: և զենցեն զնա ամ բազմութի
 7 ժողովրդեան որդւոցն իշի ընդ երեկս: * և առցեն
 յարենէ անտի և գիցեն 'ի փերայ երկուց սեմոցն և բա
 8 ռաւորին տանցն յորս ուտիցեն զնա 'ինն: * Եւ կե
 րիցեն զմիսն 'ի գիշերիս յայսմիկ խորովեալ հրով. և բա
 9 զարը ընդ եղեգի կերիցեն: * և ոչ սւտիցէք 'ի նոցանէ
 հում, և ոչ պախ եփեալ ջրով. այլ խորովեալ հրով.
 10 զգլուխն ոտիւքն հանդերձ, և զփորոտին նի: * Եւ ոչ
 թողուցուք 'ի նմանէ յայդ. և ոսկր մի բեկանիցէք 'ի
 նմանէ: և որ ինչ մնացէ 'ի նմանէ յայդ՝ հրով պրեւ
 11 ընք: * Եւ այսպէս ուտիցէք, գօտիք ձեր ընդ մէջս, և
 կօշիկք ձեր յոտս, և ցուպ ձեր 'ի ձեռին: փութանա
 46

(9) Ոմանք յառելան. ջնանս ի՞նչ և զար՝:

ԳԼ. ԺԲ. (4) Ունան. Եւ եթէ սակաւ իցէ 'ի տանն,
 որպէս թէ չիցէ բա՝: (8) Ոմանք. Բազարը ընդ եղեգի
 կն՝: (11) Այս. Եւ ցուպք ձեր 'ի ձեռն՝:

կի ուտիցէք, զի զտաիկ նն է : * Եւ անցից ընդ նմ 12
 երկիրդ եգիպտացւոց 'ի գիշերիս յայսմիկ, և հարից
 զնմ անգրանիկ երկրիդ եգիպտացւոց 'ի մաքդոյ մինչև
 յանապուն : և յամենայն գիսն եգիպտացւոց արարից
 վրէժինգրուծի, զի ես եմ ար : * Եւ եղիցի ձեզ ա 13
 րիւնդ նշանակեալ 'ի վերայ տանց՝ յորս ուտիցէք գուռ
 անգ : և տեսից զարիւնդ և ապրեցուցից զձեզ : և ոչ լի
 նիցին 'ի ձեզ հարուածք 'ի սատակել՝ յորժամ հարկանի
 ցեմ յերկրիդ եգիպտացւոց : * Եւ եղիցի ձեզ արիւնդ 14
 այդ 'ի յեշատակ, և տանցէք զգա՝ աօն նն յաղգս ձեր .
 օրէն յաւիտենական տանցէք զգա : * Զեւթն օր բա 15
 զարը ուտիցէք, յառաջնմէ խսկ օրէ անտի՝ անհետ առ
 նիջիք զխմոր 'ի տանց ձերոց : նմոր ուտիցէ խմորեալ
 սատակեսցի անձն այն յիէլէ : * Յառաջնմէ օրէն մին 16
 չև յօրն եւթներորդ . և օրն եւթներորդ նուիրեալ եւ
 զիցի ձեզ սկւորք : զնմ գործ սպասու մի գործիցէք 'ի
 նմա, բայց միայն որ գործիցի նմ անձին՝ այն միայն գոր
 ծեսցի ձեզ : * Եւ պահեսցիք զպատուիրանս իմ զայս, 17
 զի յառուր յայսմիկ հանից զգորուծ ձեր յերկրես եգիպ
 տացւոց . և առնիցէք զօրս զայս յաղգս ձեր օրէն յա
 Վիտենական : * 'ի սկսանել չորեքտասաներորդի առուր 18
 ամսոյն առաջնոյ . յերեկորեայ բազարը ուտիցէք, մին
 չև ցքսան և մի օր ամսոյն ցերեկոյ : * զեւթն օր մի 19
 դացի խմոր 'ի տունս ձեր . նմ որ ուտիցէ խմորեալ՝
 սատակեսցի անձն այն յիէլէ : յեկաց և 'ի բնակաց երկ
 րին * խմորեալ մի ուտիցեն . յնմ բնակուեմ ձերում 20
 ուտիցէք բազարը :

ԻԸ * Եւ կոչաց մոզսէս զնմ ծերակոյտ որդւոցն Ելի . 21
 և առէ ցնոսս . երթայք առէք ձեզ ոչխար ըստ աղգս
 ձեր, և զենցիք 'ի զատիկ : * Եւ առնուցուք մշտիկ զո 22
 պայի Թաւաւեալ յարեան որ առ գրգն իցէ, և սրս
 կեսցիք զբարաւորան և զերկոզումբք սեմովն յարե
 նէ անտի որ առ գրգն : բայց գուռ մի ելանիցէք իւ
 րաբանչիւր ընդ դուռն տան իւրոյ մինչև ցառաւոտ :
 * Եւ անցցէ նոր հարկանել զեգիպտացիսգ : և տեսա 23
 նիցէ զարիւնն որ 'ի վի բարաւորին և 'ի վի երկուց
 սեմոց, և զանց առնիցէ նոր զգրգն . և ոչ տայցէ Թոյլ
 սա

(12) Ոման . Անգրանիկ՝ յերկրիդ եգ : (13) Ոման .
 Յորս իցէք գուռ անգ : (16) Ոման . Յառաջնմէ օրէ
 անտի մինչև ցօրն եւթներորդ նուիրեալ եղի : (19) Ո
 ման . Անձն այն 'ի ժողովրդէնէ Ելի, յեկաց և 'ի բնակ
 ւաց երկ' : (20) Ոման . Խմորեալ մի ուտիցես : Ուր ոչ
 ան . մի ուտիցէք : (21) Ոման . Ըստ աղգաց ձերոց :
 (22) Ոման . Իւրաքանչիւր ըստ գրուան տան իւրոյ :

- 24 անտակէին մտանէլ 'ի տունս ձեր և հարկանել : * Եւ պահեալքիբ զբանս զայս՝ օրէն յաւիտեանքէզ և որդի :
- 25 Լոց բոց, մինչև ցլաւիտեան : * Եւ եթէ մտանիցէք յերկիրն զոր տացէ ձեզ ար՝ ուր և խօսեցաւն, պա :
- 26 հեալքիբ զպաշտօնդ զայդ : * Եւ եղիցի եթէ ասիցեն
- 27 ցձեզ որդիք ձեր . զի՞նչ է պաշտօնդ այս ձեզ : * ասաւ ընդ նոց, եթէ զո՞հ զատկի տն է այս . յորժամ պահեաց զտունս որդւոցն իւրայելի յեգիպտոս : մինչ հարկանելը զեգիպտացիսն, և զտունս մեր ապրեցոյց : Եւ խոնարս :
- 28 հեցաւ ժողովուրդն՝ և երկիր եպագ : * Եւ գնացեալ որդիքն իլի արարին ուր պատուիրեաց ար՝ մովսիսի և ահարոնի, նոյնպէս և բարարին :
- 29 * Եւ եղև 'ի հասարակ գիշերի՝ և արեհար զամ անդ իմի րանիկս յերկիրն եգիպտացւոց . յանդրանկանէ ան Գաի փարաւոնի՝ որ նստէր յաթոռ նոր, մինչև յանդրանիկ գերւոյն որ կայր 'ի վերապի . և զամ անդրանիկ :
- 30 անասնոց : * Եւ յարեաւ փարաւոն գիշերոյն, ինքն և ամ ծառայք իւր, և ամ եգիպտացիք . և եղև աղաղակ մեծ յամ երկիրն եգիպտացւոց . զի ոչ գոյր տուն յո :
- 31 բում ոչ գոյր մեռեալ 'ինմա : * Եւ կոչեաց փարաւոն զմովսէս և զահարոն գիշերոյն, և ասէ ցնոսա . Ասիք և ելէք 'ի ժողովրդենէ իմիկ . և գուք և որդիքն իլի, եր :
- 32 թայք պաշտեցէք զար ամ ձեր . ուր ասացէք : * և զար ջառ և զոչխար ձեր առեալ գնացէք՝ ուր և առացէք :
- 33 բայց և զիս օրհնեցէք : * Եւ բռնադատեին եգիպտացիքն զժողովուրդն փութանակի հանել զնոսա յերկրի անտի : քանզի ասէին՝ թէ ամենեքեան իոկ մեռանիմք :
- 34 * Եւ ան ժողովուրդն զհայսն իւրեանց մինչ չև խմորեալ էր . և զգանգուածս իւրեանց ծրարեալ 'ի կտաւս :
- 35 իւրեանց՝ 'ի վերայ ուսոց իւրեանց : * Եւ որդիքն իլի արարին որպէս և հրածան ետ նոց մովսէս և ինդրեցին յեգիպտացւոցն անօթս ոսկեղէնս և անօթս արծաթեղէնս, և հանգերձս : * Եւ ետ ար շնորհս ժողովրդեան իւրում առաջի եգիպտացւոցն, և ետուն նոց 'ի զարդ՝ և կողոպտեցին զեգիպտացիսն : * Եւ չուեցին որդիքն իլի յուամեսեայ 'ի սոկքովթ, վեց հարիւր :
- 38 հազար այր հեռեակ, թող զոյլ աղև : * Եւ խառնի ճաղանճ բազում ել ընդ նոսա . և արջառ և ոչխար և անա :

(24) Ոմանք . Եւ պահեալքիբ զբանս զայս օրէն քեզ և :
 (24) Յօրէնալիս՝ Բառս մինչև ցլաւիտեան, իարմարէղով նշանալին : Գրեցի սմանք իսպառ զանց տունէն : (29) Ոմանք . Եւ զամ անդրանիկ անասնոյ : (30) Յօրէնալիս . Յորում ոչ գոյ մեռ : (37) Ոմանք . 'ի հաւամեսայ 'ի սոկքովթ : (37) Յօրէնալիս՝ վեց հարիւր հազար այր, իարմարէղով նշանալին :

անասուն բազում յոյժ : * Եւ եփեցին զհայսն զոր հա 39
նին յեգիպտոսէ , նկանս բաղարջս , քանզի ոչ խմորե-
ցաւ . զի հանին զնոսա եգիպտացիքն՝ և ոչ կարէին
մնալ , և ոչ պաշար արարին իւրեանց ճանապարհին :
* Եւ բնակութիւն որդւոցն իլի զոր բնակեցին յերկրին 40
եգիպտացւոց և յերկրին քանանացւոց , ինքեանք և
հարբ իւրեանց . ամբ չորեքհարիւր և երեսուն : Եւ Է-
ղե յետ չորեքհարիւր և երեսուն ամի , * յաւուր յայն 41
միկ ելին ամ զօրութեմը ան յերկրէն եգիպտացւոց
* գիշերի : որ էր յառաջապահեստ ան հանել զնոսա 42
յերկրէն եգիպտացւոց : այն գիշեր յառաջապահեստ
ան ընել ամ որդւոցն իլի յազգս նց :

ԼԱ * Խօսեցաւ ար ընդ մոլսիսի և ընդահարոնի՝ և ասէ : 43
այս է օրէն զատկի : ամ այլազգի մի կերիցէ 'ի նմա-
նէ : * և զամ ծառայ ուրուք և զարծաթագին թլիփա 44
տեսցես , և ապա կերիցէ 'ի նմանէ : * պանդուխտն և 45
վարձկանն մի կերիցէ 'ի նմանէ : * 'ի տան միում կերի- 46
ցի : և մի հանիցէ 'ի մսոյ անտի արտաքս քան զտունն :
և Ոսկր մի բեկանիցէ 'ի նմանէ : * ամենայն ժողովուրդ 47
որդւոցն իլի առնիցեն զայն : * Ապա թէ մերձեացցէ 48
առ ձեզ եկամուս՝ և առնիցէ զզատիկն ան , թլիփա տե-
ցեն զամ արու մանուկ նր , և ապա մերձեացցի առնել
զնա և եղիցի իբրեւ զբնակ երկրին : ամ անթլիփա տեմի 49
կերիցէ 'ի նմանէ : * օրէն՝ մի և նոյն կացցէ բնակին և 49
եկին՝ որ գայցէ մերձենալ 'ի ձեզ : * Եւ արարին ամ 50
որդիքն իլի՝ որպէս պատուիրեաց ար մոլսիսի և ահա-
րոնի , նոյնպէս և արարին : * Եւ եղև յաւուր յայնմիկ՝ 51
եհան ար զորդիսն իլի յերկրէն եգիպտացւոց հան-
դերձ զօրուք իւրեանց :

ԳԼ ԺԳ.

ԼԲ Խօսեցաւ ար ընդ մոլսիսի՝ և ասէ : * Սրբեան դու 1
ինձ զամ անգրանիկս նախծին որ բանայ զամ ար 2
դանդ 'ի մէջ օրդւոցն իլի . 'ի մարդոյ մինչև յանասուն՝
քանզի իմ է : * Եւ ասէ մոլսէս ցժողովուրդն . յիշես 3
ձեք զօրս զայս յորում ելէք յեգիպտոսէ 'ի տանէ ծա-
ռայութե . զի հզօր ձեռամբ եհան զձեզ ար աստի : և
ոչ

(39) Ոստի . Եւ ոչ կամէին մնալ , և : (44) Ոստի . Եւ
զամ ծառայս ուրուք , և : (47) Ոստի . Առնիցէ զայն :
(48) Ապ . Թլիփատեսցես զամ ա' : (50) Ապ . Նայն
պէս արարին :

Գլ . Ժգ . (2) Ոստի . Ձամ անգրանիկ նախծին . . 'ի
մէջ օրդւոց . իլի : (3) Ապ . Եհան զձեզ ար աստի :

- 4 ոչ ուշուիցէք խմորուն : * զի յայտմ աւուր ելէք դուք
 5 յամսեանս կանխոց : * Եւ եղիցի յորժամ եթէ տանի-
 ցի զքեզ ար ամ քո յերկրին քանանացւոց , և քեռաց-
 օց , և ամոլքհացւոց , և խեւացւոց , և յերուտացւոց ,
 և փերեզացւոց և գերգեսացւոց . զոր երդուած հարցն
 քոց տալ քեզ , երկիր որ բզկէ՝ զկաթն և զմեղք . և ա-
 6 թացեն զպարտանս զայս յամսեանս յայտմիկ : * Զեւթն
 օր բաղարժ կերիցիք . և յաւուրն եւթներորդի տնն
 7 տն : * Բաղարժ կերիցիք : զեւթն օր ոչ երեւեցի առ քեզ
 8 խմորուն . և ոչ եղիցի խմոր յամ սահմանս քո : * Եւ
 պատմեսցես որդւոյքում յաւուր յայնմիկ և ասասցես :
 9 տասն : * Եւ եղիցի քեզ նշան 'ի ձեռին քում , և յիշա-
 տակ ծառքի աչաց քոց . զի լինիցին օրնիք տն 'ի բե-
 րան քում : զի հզօր ձեռամբ եհան զքեզ ար յերկրի-
 10 տոսէ . * և պահեմիք զօրէնս զայս 'ի ժամանակաց 'ի
 11 ժամանակս , և աւուրց յաւուրս : * Եւ եղիցի յորժամ
 12 երդուաւ քեզ և հարցն քոց . և տացէ զնա քեզ . * զա-
 տուցեն տն զամ արու որ բանայ զարդանդ . և զամ
 որ բանայ զարդանդ յանդէոց և յանամոց քոց որ լի
 13 նիցի քեզ . արուքն սուրբ տն լինիցին : * Եւ զամ որ
 բանայցէ զարդանդ իւրոյ , փոխանակեսցես ընդ ոչնա-
 րի : և եթէ ոչ փոխանակեսցես , փրկեսցես զնա : զամ
 14 անդրանիկս որդւոց քոց փրկեսցես : * Եւ եթէ հար-
 ցանիցէ զքեզ արդին քո յեռայտորիկ և 'տախցէ' թէ
 զի'նչ է այդ . ասասցեն ցնա . զի հզօր ձեռամբ եհան
 զմեզ ար յերկրէն եգիպտացւոց 'ի տանն ծառայուն :
 15 * յորժամ խառացաւ փարաւոն չարձակել զմեզ . կո-
 տորեաց ար զամ անգրանիկս յերկրին եգիպտացւոց -
 յանդրանիկէ մարդոյ մինչև ցանգրանիկս անասնոյ : և
 այնորիկ ես մատուցանեմ տն զամ աքուոր բանայ զար-
 քանդ . և զամ անգրանիկս որդւոց իմոց փրկեցիցի :
 16 * Եւ եղիցի նշան 'ի վերայ ձեռին քոց . և անշարժ առա-
 լի աչաց քոց . քանզի հզօր ձեռամբ եհան զմեզ ար
 յերկրէն եգիպտացւոց :
 17 * Եւ իբրեւ արձակեաց փարաւոն զժողովուրդն . ոչ ա-
 ռաջնորդեաց նոցա ամ ընդ երկիրն փոքրացւոց , ընդ
 կար

(4) Ոմանք . Աւուր ելանէք դուք յամսեանս կանխոց :
 (5) Ոմանք . Եթէ տանիցէ . . յերկրն քանա' : (9) Բա-
 ղարժ . Եւ եղիցի քեզ 'ի նշան 'ի վր ձեռին քո : (10) Ո-
 մանք . 'ի ժամանակէ ժմկս և յաւուրց առ' : (15) Ոմանք .
 Գանգրանկանէ մարդոյ մինչև յանգրանիկ . . վն պար-
 բեկես : (16) Բաղարժ . Զմեզ ար յերկրայտոսէ :

կարչոյ ճանապարհն . քանզի ասաց ան, թէ գուցէ ,
 զանգիւղիցե ժողովուրդն՝ յորժամ տեսանիցէ զպատե-
 րազնն , և գառնացցէ յեղիպտոս : * և պատեալ ած ան 18
 զժողովուրդն ընդ ճանապարհ անապատին՝ առ կար-
 միր ծոփուն : Եւ ՚ի հինգերորդ ազգի ելին որդիքն Ելի-
 յերէրէն եգիպտացւոյ : * Եւ առ մովսէս զտակերսն 19
 յովսէփու ընդ իւր . քանզի երգմանցոյց յովսէփ զոր-
 դիսն Ելի , և առե , և թէ այցելուք այց արասցէ ձեզ
 ան , հանջիք զտակերս իմ աստի ընդ ձեզ : * Եւ շուտաւ 20
 որդւոցն Ելի ՚ի սակքովԹայ , բանակեցան յոթում առ
 անապատին : * Եւ ան առաջնորդէր նց ցերեկ՝ սեամբ 21
 ամաղոյ . ցուցանել նց զճանապարհն : և զջայդ՝ սեամբ
 հրոյ , լուստատու լինել նց ՚ի գնալն՝ զջայդ և զցերեկ :
 * Եւ ոչ պատեալ սին ամաղոյն ՚ի տուէ , և սին հրոյն 22
 ՚ի գիշերի . առաջի ան որդւոցն Ելի :

ԳԼ. ԺԴ.

Եւ խոնկաւ ար ընդ մովսիսի և ասէ : * Եւ ասեալ 1
 ընդ որդիսն Ելի , և զարձցին բանակեացին գէմ 2
 , յանգիման հանդրուանին . ընդ մադդովդ , և ընդ ծովն .
 հանդէպ բէեղտեպփունայ . յանգիման նց բանակեա-
 ցիս առ ծովեղերքն : * Եւ առասցէ փարաւոն զորդ 3
 ւոցդ Ելի թէ մելորեալ են յերկրին , քանզի պատեալ
 զնոսա անապատն : * Եւ ես խոտացուցից զսիրտն փա- 4
 րաւոնի և անդեացի զհեա գոցոս : * և փառաւորեցայց 5
 ՚ի փարաւոն և յամ զորս նր : և ծանիցեն ան եգիպտա-
 ցիքն թէ ես եմ ար : և արարին այնպէս :
ԼԴ * Եւ անգ եղե արքային եգիպտացւոյ և թէ փախեալ 6
 ժողովուրդն և չընցաւ սիրտն փարաւոնի՝ և ծառայից
 իւրոց ՚ի վր ժողովորդեանն , և ասեն . զի՞նչ գործե-
 ցաք զայն՝ զի արձակեցաք զորդիսն Ելի , զի մի ծառայ 7
 եացեն մեզ : * Եւ հանդերձեաց փարաւոն զկառա իւր
 և տարաւ ընդ իւր զան ժողովուրդն իւր . և առ վեց 8
 հարիւր կառս ընտիրս , և զան երկվարս եգիպտացւոյ ,
 և սպառազէնս ՚ի վերայ ամենեցուն : * Եւ խոտացոյց
 ան զԵլիսն փարաւոնի արքային եգիպտացւոյ , և պըն-
 դեցաւ զհեա որդւոցն Ելի : և որդիքն Ելի ելանէին
 բարձ

(18) Ոման . Եւ պատեալ ած ան զժո : (20) Ոման .
 Յոթում առ անապատուն : (21) Ոման . Ցուցանելով
 նց զնա : (22) Ոման . Առաջի ան ժողովորդեանն :
 ԳԼ. ԺԴ. (2) Այս . Բէեղտեպփունայ : (7) Յօրմային .
 անուն Երիվար : արեւ արեւ ՚ի գիրս յայտ և ՚ի յաղագրս .
 Գրեալ էր երբևար . ար մէ յմի Դաւիթ ետաւ ըստ սովոյ

- 9 բարձրացեալ մեռաւ: * Եւ պնդեցան եգիպտացիքն զհետ նոյ, և գտին զնոսաբանակեալս առ ծովեզերքն. և եւմ երիվարք՝ և կողք փարաւոնի, և հեծեալք նոյ և զորք նոյ յանդիման հանգրաւանին. հանդէպ բեռեղ-
 10 տեպփոնայ: * և եհառ մօտ փարաւոն: Եւ համարձեալ որդւոցն ելի զայս իւրեանց տեսանէին՝ զի բանակե-
 ցան եգիպտացիքն՝ ի թիկանց նոցա, և երկեան յոյժ:
 11 * Եւ բողբեցին որդիքն ելի առ Թր: և ասին ցմովսէս, իբրև թէ ոչ գոյին գերեզմանք յերկրին եգիպտացաւոց-
 հաներ զմեզ սպանանել յանապատի աստ: զի՛նչ գործեցեր զայս ընդ մեզ, զի հաներ զմեզ յեգիպտոսէ:
 12 * Ոչ այս պն բանք են՝ զոր խօսեցաք ընդ քեզ յերե-
 րին եգիպտացւոց, թէ թոյլ առւր մեզ զի ծառայեալ ցուք եգիպտացւոց: զի լաւ էր մեզ ծառայել եգիպ-
 13 տացւոցն, քան մեռանել յոյսմ հանապատի: * Եւ ասէ մովսէս ցո՞ողովուրդն. քաջալերեցարո՞ւք, պի՛նք կա-
 ցէք. և տեսանիցէք զփրկուի ՚ի տէ զոր արացե՞ ձեզ այսօր: զի զորօրինակ տեսէք զեգիպտացիսն այսօր, ոչ ևս յաւելուցուք տեսանել զնոյ յաւիտեանս ժամա-
 14 նակաց: * Թր ասայ պատերազմ ընդ ձեր, և գուք լու-
 15 ցէք: * Եւ ասէ Թր ցմովսէս. զի՛ գոչես առիս: Իսկ
 16 սեանց ընդ որդիսդ ելի՝ և չուեսցին: * և գու առ ըզ-
 դաւազանք քո. և ձգեա՛ զձեռն քո՝ ի վր ծովուն և ապառեա՛ զնա և մոցեն՝ արդիքն ելի ՚ի մէջ ծովուն ընդ
 17 ցամաք: * Եւ ահա ես խառացուցից զսիրտն փարաւո-
 նի, և զեգիպտացւոցն ամենեցուն, և մոցեն զկնի գո-
 ցա: և փառաւորեցայց ես ՚ի փարաւոն և յեւմ զօրս
 18 նոյ, և ՚ի կառս նոյ և յերիվարս նոյ: * և ծանիցեն եւմ եգիպտացիքն՝ թէ ես եմ Թր. ՚ի փառաւորել իմում
 19 ՚ի փարաւոն՝ և ՚ի կառս նոյ և յերիվարս նորա: * Եւ ամբարձաւ հրեշտակն եւ որ երթայր առաջի բանակի որդւոցն ելի. և չոգաւ զկնի նոյ. և վերացաւ սիւն ամ-
 20 ոյցն յերեսաց նոյ, և եկաց ՚ի թիկանց նոյ: * և եմուա ՚ի մէջ բանակի եգիպտացւոցն, և ՚ի մէջ բանակի իս-
 րայիլացւոցն. և եկև խաւար և մեդ: և անց գիշերն. և
 21 ոչ խառնեցան ընդ միմեանս զեւմ գիշերն: * Եւ ձգեաց մովսէս զձեռն իւր ՚ի վր ծովուն. և դարձոյց անդ-
 րէն զծովն ցանու թի՞ հազմոյ հարաւոյ զեւմ գիշերն: և
 22 արար զծովն ցամաք. և պատառեցաւ ջուրն: * Եւ մօտին որդիքն ելի ընդ մէջ ծովուն ընդ ցամաք: և եզև ջուրն
 պաւ

բոխին: (11) Ոման. Հանել զմեզ սպանանել յանա՞: (16) Աստ. ՚ի վր ծովուն, և պատառեա՛ զնա: (16) Ոման. Ընդ մէջ ծովուն ընդ ցամաք: (22) Ոման. Ուրդիքն ելի ՚ի մէջ ծովուն. և ընդ ահեկէ նոյ:

պարիսպ ընդ աջմէ նոցա, և ընդ ահեկէ իւրեանց: Ե
 * Պնդեցան եգիպտացիքն՝ և մօխն զկնի նց, ամ երիւ 23
 վարք փարաւոնի, և կառք նորա, և հեծեալք նր՝ ի մէջ
 ծովուն: * Եւ եղև յառաւօտին պահուն, հայեցաւ ար 24
 ի բանակն եգիպտացւոց տեամբ հրոյ և ամպոյ. և խառվ
 եաց զբանակն եգիպտացւոցն. * և կապեաց զանիւս 25
 կառաց նց, և վարէր զնոսա բռնուք: Ասեն եգիպ
 տացիքն, փախիցուք յերեսաց ելի. զի ար պատերազ
 մի վասն նց ընդ եգիպտացիս: * Եւ ասէ ար ցմով 26
 սէս. ձգեա՛ զձեռն քո ի վերայ ծովուդ, և կարկա
 տեսցի անդրէն ջուրդ. և ծածկեսցէ զեգիպտացիսդ,
 և զկառս դոցա և զհեծեալս իւրեանց: * Եւ ձգեաց 27
 մովսէս զձեռն իւր ի վերայ ծովուն, և դարձաւ ջուրն
 ընդ առաւօտն ի տեղի իւր: և եգիպտացիքն փախան
 յերեսաց ջրոյն: և Թօմասեաց ար զեգիպտացիսն ի
 մէջ ծովուն: * և դարձուցեալ զջուրսն, ծածկեաց 28
 զկառս և զհեծեալս, և զամ զորուծի փարաւոնի. որ
 մտեալէին զհեա նց ի ծով անդր. և ոչ մնաց ի նոցա
 նէ և ոչ մի: * Եւ որդիքն ելի գնացին ընդ ցամաք ի 29
 մէջ ծովուն. և ջուրն պարիսպ էր ընդ աջմէ նոցա և
 ընդ ահեկէ իւրեանց: * Եւ ասարեցոյց ար զէկէլ յաւուր 30
 յայնմիկ ի ձեռաց եգիպտացւոցն:

Եւ Եսեան եկէլ զեգիպտացիսն մեռեալս առ ասինծո 31
 զուն: և ետես իէլ զձեռն մեծ զոր արար ար ընդ և
 գիպտացիսն. և երկեալ ժողովուրդն ի մէ. և հաւա
 տացին յաւ՝ և ի մովսէս ծառայ նր:

Գ Լ Ք

Սայնմամ երգեաց մովսէս՝ և որդիքն ելի զօրհնու 1
 Թնս զայս ար, և ասեն: Օրհնեսցուք զար զի փա
 ոգք է փառաւորեալ. Չերիվարս և զհեծեալս նոցա
 ընկէց ի ծով. * օգնական ընդունեցի իմ ար, և եղև 2
 ինձ ի փրկութի: Սա է իմ ար և փառաւոր արարից
 զսա: ամ հօր խոյ՝ և բարձր արարից զսա: * Տր խոր 3
 տակէ զպատերազմունս, ար անուննր: * Չկառս փա 4
 րաւոնի՝ և զգորութիս նորա ընկէց ի ծով. զընտիրս
 հեծեալոց և զսպառազէս. ընկզմեցան ի ծով կարմիր:
 * Խորք ծածկեցին զնոսա. ընկչան յանդունդս իրե 5
 զվէմս:

(23) Ոմնո. Եւ պնդեցան եգիպ: (24) Ոմնո. Յառա
 ւօտուն պահ: (27) Ոմնո. Յերեսաց ջրոյն: (28) Ո
 մնո. Եւ ոչ մնացին ի նցէ և ոչ:

Գ Լ Ք. (2) Ոմնո. Եւ փառաւորեցից զսա: (4) Ոմ
 նո. Ընկզմեաց ի ծով կարմիր:

- 6 զգէմն : * Աւջըն Թոր փառաւորեալ է զօրութիւն իւրով
 7 Թւջըն Թոր խորատկեաց զԹշնամին : * Եւ բազմութիւն փա-
 8 ռաց քոյ մանրեցեր զհակառակորդս, առաքեցեր ըզ-
 9 բարկութիւն քո, և եկեր զնոսա իբրև զեղէզն : * Եւ
 10 հոգեով սրամտութիւն քով պատառեցան ջուրք : պաղե-
 11 ցան ոսկ պարիսպ ջուրք : պաղեցան ալիք 'ի մէջ ծո-
 12 վուն : * Ասաց Թշնամին, հալածեցից և հասից, բա-
 13 ժանեցից զաւարն, և լցուցից 'ի նոցանէ զանձն իմ :
 14 Սատակեցից սրով իմով : տիրեացէ նոցա ձեռն իմ :
 15 * Առաքեցեր զհոգին քո, և ծածկեաց զնոսա ծով : ընկզ-
 16 մեցան որպէս կապար 'ի ջուրս սասաիկս : * Ո՛վ իցե
 17 նման քեզ յառաւանս Թոր : և կամ մի նմանիցէ քեզ
 18 փառաւորեալ 'ի սբս : Աքանճիլի փառք 'որ առնես
 19 զնշանս : * ձգեցեր զաւջըն 'և եկու զնոսա երկիր :
 20 * Առաջնորդեցեր արգարութիւն ժողովրդեան քում,
 21 այսմ զոր փրկեցեր : Մխիթարեցեր զօրութիւն քով 'ի
 22 խնակեալ սրբութե քոյ : * լուան աղէք և բարկացան,
 23 և երկունք կալան զքնակիչս քանանացւոյ : * Բայն
 24 ժամ տագնապեցան դառաւորք եղովմայ, և իշխանք
 25 մովսրացւոյ : Կալա զնոսա գողումն, հալեցան լամ
 26 քնակիչք քանանացւոյ : * Անկցի 'ի վերայ նց ահ և
 27 երկիւղ : մեծութիւն բազկի քոյ քարտացին : Մինչև անց
 28 ցէ ժողովուրդ քո Թոր : մինչև անցցէ ժողովուրդ քո
 29 այս զոր ստացար : * Տարեալ տներեացես զնն 'ի լեռուն
 30 ժառանգութե քոյ, 'ի պատրաստութիւն քնակութե քոյ :
 31 Զոր արարեր Թոր սրբութիւն : Թոր զոր պատրաստեցին
 32 ձեռք քո : * Թոր Թագաւոր յաւիտեան : և յաւիտեանս
 33 և եւ : * Զի մօտն երկիւրք փարառնի կառք և հե-
 34 ծելովք նր 'ի ծով : և ած 'ի վերայ նց Թոր զյուրս ծո-
 35 վուն : և որդիքն իբի գնացին ընդ ցամաք 'ի մէջ ծո-
 36 վուն : * Եւ առ մարիամ մարգարէ քոյն ահարոնի
 37 զԹմբուկն 'ի ձեռին իւր : և ելին լամ կանայք զհետն
 38 Թմբիզք : և պարուք : * և յառաջէր մարիամ և ասէր :
 39 Օրհնեացուք զԹոր, զի փառք փառաւորեալ է : Զերի
 40 վարս և զհեծեալս ընկեց 'ի ծով :
 41 * Եւ խաղացոյց մովսէս զորդիան Ելի 'ի կարմիր ծովէ ԼԵ
 42 անախ : և ած զնն յանապատն 'ի սուր : և գնացին երեք
 43 օրեայ ճանապարհ յանապատի անդ : և ոչ գտանէին
 44 ջուր : ըմպելոյ : * Եկին 'ի մեռա, և ոչ կարէին ըմպել
 45 ջուր 'ի մեռայն : քանզի գնուն էր : զմ այնօրիկ անու-
 46 ան

(8) Ո՛ման : Սրամտութե քո բաժանեցան ջուրք : պաղե-
 ցան իբրև պա : (14) Ո՛ման : Կալան զքնակիչս փղջուա-
 ցւոյ : (18) Ո՛ման : Տք Թգւրէ յաւի : (20) Աւջ : Զքեզ
 բուկն 'ի ձեռն իւր : (21) Ո՛ման : Զի փառք է փառաւորս

անհայ զանունն թեզւոյն այնորիկ՝ գառնուիթի : * Եւ 24
 արանջեաց ժողովուրդն զմովսինս և ասին . զի՛նչ արբ.
 ցուք : * աղապակեաց մովսէս առ ար : և եցոյց նմա ար 25
 փայտ : և արկ զայն՝ ի ջուրն , և քաղցրացաւ ջուրն : Եւ
 անգ. եդ. նմա իրաւունս և գառաստանս . և անգ. փոր
 ձեաց զնա , * և ասէ , եթէ լսելով լուիցես ձայնի ան 26
 ձոյ քում , և զհաճոյս առաջի նք արապցես , և ուկնդիր
 ընցիս պատուիրանաց նք . և պահեսցես զնա՝ իրաւունս
 նք . զնա՝ զախան զոր անի՝ ի վերայ եգիպտացոցն ,
 ոչ անից՝ ի վերայ քո . զի ես եմ ար քո ժողիւմ զքեզ :
 ԼԸ * Եւ եկին յաղիմ . և էին անգ. երկուստան արքեւեր 27
 ջուրց , և եւթմասուն ծառ արմուկեաց . և անգ.
 բնակեցան առ ջրովն :

ԳԼ ԺԶ.

() ուեցին յեղիմայ , և եկին նա՝ ժողովուրդ որդւոցն 1
 Ելի յանապատն ի սին , որ է չեղիմ և ընդ սինա :
 ԼԹ Եւ յաւուր հինգերորդականերորդի յերկրորդի ամսոյն 2
 ելանելոյ նոցա յերկրէն եգիպտացոց : * արանջեաց
 նա՝ ժողովուրդ որդւոցն Ելի զմովսինս և զհարանէ
 յանապատի անգ : * Եւ ասին ցնն որդիքն Ելի . լուսէր 3
 Թէ մեռեալեաց հարուածովքն ի անէ յերկրին . եգիպ.
 տացոյ . մինչ նստեալ առ կաթմայ մայն , և ուտեալ
 հաց յագ . քան հանէք զմեզ յանապատս յայս , ապաւնա.
 նել զնա՝ ժողովուրդս ի սովոյ : * Եւ ասէ ար ցմովսէս . 4
 ահա ես անդացին ձեզ հաց յերկնից . և եղի՛ ժողովուրդ.
 Եւ ժողովեացն զօրոսորէն , զի փորձեցից զնա՝ ե.
 Թէ գնացն յօրէնս իմ , Թէ ոչ : * և եղիցի յաւուրն 5
 վեցերորդի , պատրաստիցեն զոր քնչ բերիցենն . և ե.
 զեցի երկին քան զայն , զոր օրոսորէն ժողովեցն :
 * Եւ ասին մովսէս և հարան ցնն ժողովուրդ որդւոցն 6
 Ելի . ընդ երեկոյս դիտասջիք՝ եթէ ար եհան զձեզ
 յերկրէն եգիպտացոյ : * և առաւօտուց տեսիք ըզ.
 փառան ան : ի լսել նք զարտունջ ձեր զայ : այլ մեք 8
 ով եմք զի արանջէք զմեք : * Եւ ասէ մովսէս՝ ի տալ
 ձեզ ան ընդ երեկոյս միս ուտելոյ . և ընդ առաւօտս
 հաց յագ . վասն լսելոյ ան զարտունջ ձեր զոր քուք 9
 արանջէք զմեք . քանզի մեք ով եմք . զի ոչ զմեք է
 արտունջ . ձեր , այլ զայ : * Եւ ասէ մովսէս ցառհարն .
 ասա

(27) Բեհ. Եւ եկին յաղիմ . և անգ. բնակեցան առ
 ջր : Ուր յօրէնս Եւ եկն յաղիմ :

ԳԼ ԺԷ . (1) Ոմա. Եւ յաւուրն հինգերորդ . . . ամ.
 տեանն ելա : (3) Ոմա. Մինչև նստեալ առ կառասոյս :

- տան ցնամ ժողովուրդ որդւոցդ ելի . մասերունք առա,
 10 ջի ան , քանզի լուսա զորառունջ ձեր : * Ս'ինչդեռ խօսէր
 ահարան ընդ ամ ժողովրդեան որդւոցն ելի , գար
 ձայն յանապատն . և ահա փառք աներևցան ամպով :
 11 * Եւ խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ և ասէ : * Լուայ ըզ-
 12 արտունջ որդւոցդ ելի : արդ խօսեաց ընդ գոսա՝ և
 ասասցես . ընդ երեկոյս միս կերիջիք , և ընդ առաւօտս
 հացիւ յագեսիջիք . և ծանխիք թէ ես եմ ար ամ ձեր :
 13 * Եւ եղև ընդ երեկոյսն , և ել լորամարգին և ծած-
 14 կեաց զբանակն : * և եղև ընդ առաւօտն՝ ընդ արկանել
 ցողոյն շուրջ զբանակաւն . և ահա 'ի վերայ երեսաց
 անապատին մանր իբրև զգինձ , սպիտակ իբրև զեղեամն
 15 'ի վերայ երկրին : * Իբրև տեսին զայն որդիքն ելի , և
 սենայր ցընկեր , զի՛նչէ այս . քանզի ոչ գիտէին զինչ
 իցէ : և ասէ ցնոսամովսէս . այդ է հացն զոր ես ձեզ ար :
 16 Եւ արեւոյ . * և այս բան է՝ զոր պատուիրեաց ձեզ ար :
 ժողովեցէք 'ի գմանէ իւրաքանչիւր ըստ բաւականի
 իւրում . չափով ըստ գլուխ . ըստ թուոյ անձանց ձեզ
 րոց , ըստ իւրաքանչիւր ըստ վրանս ձեր ժողովեցէք :
 17 * Եւ արարին այնպէս որդիքն ելի . և ժողովեցին , որ
 18 չափ և որ սակաւ : * և չափեցին չափովն : որոյ չափն
 էր՝ ոչ յաւելաւ . և որոյ սակաւն էր՝ ոչ պակասաց :
 19 Իւրաքանչիւր ը բաւականի իւրում ժողովեցին : * Եւ
 20 ասէ ցնոսամովսէս . մի ոք թողուցու այսի յայդ : * Եւ
 ժշ լուսն մովսիսի . այլ թողին ոմանք 'ի նմանէ յայդ .
 և եւաց 'ի նմա որդն , և նեխեցաւ : և գառնացաւ 'ի նն
 21 մովսէս : * Եւ քաղէին այգուն այգուն իւրաքանչիւր
 ըստ բաւականի իւրում . և իբրև արևն ջեռնոյր՝ հա
 22 լիք : * Եւ եղև յաւուրն վեցերորդի ժողովեցին ըզ-
 պետոն կրկին՝ երկուս չափս առ մի մի : և մովն ամ
 իշխանք ժողովրդեանն և պատմեցին մովսիսի :
 23 * Ասէ ցնոսամովսէս . այս բան է զոր խօսեցաւ ար : Խ
 Հարաւթ՝ հանդիստ՝ սուրբ ան վաղիւ : որ ինչ եփելոց
 էք՝ եփեցէք , և որ ինչ հասուցանելոց էք՝ հասուցե՛ք
 և զնամ զաւելորդն թողուցուք յամանս մինչև ցառա
 24 ւոտ : * Եւ թողին 'ի նմանէ յայդ . ուն հրամայեացն
 25 մովսէս . և ժշ նեխեցաւ , և ոչ եղև 'ի նմա որդն : * Եւ
 սքե մովսէս . կերայք զայդ այսօր : քանզի շարաւթ ան է
 26 այսօր . ոչ գտանէք այսօր զայդ 'ի գաւառի : * զվեց օր
 ժո

(12) Այս . Արդ՝ խօսեաց ընդ նն՝ և : (14) Ոմանք . 'ի
 փրոյ երեսաց անա՛ : (15) Այս . Ասեն ընկեր ցընկեր ,
 զինչ է : (23) Յօրինալին . Չաւելորդն թողուք յա-
 մանս : (24) Ոմանք . Եւ ոչ եղև 'ի նմա որդն : (26) Ոմանք :
 Հարաւթ է , ոչ լինիցի :

ժողովեցէք զայդ . և յաւուրն եւթներորդի շաբաթ .
 ոչ լինիցի 'ի նմա : * Եւ եղև յաւուրն եւթներորդի՝ 27
 ելին ոմանք 'ի ժողովեցենէ անտի քաղել' և ոչ գտին :
 * Եւ ասէ արցմովսէս . մինչև յերբ ոչ կամիք լսել պաւ 28
 տուիրանաց իմոց և օրինաց : * տեսէք զի արեա ձեզ 29
 զօրս զայս շաբաթ . վասն այնորիկ ինքն ետ ձեզ յա
 ւուրն վեցերորդի հաց՝ երկուց աւուրց : Ետտարուք
 իւրաքանչիւր 'ի տունս ձեր . և մի դք ելանիցէ 'ի տեղ
 ւոյն իւրմէ յաւուրն եւթներորդի : * Եւ շաբաթաւ 30
 ցաւ ժողովուրդն յաւուրն եւթներորդի : * Եւ անու 31
 անեցին որդիքն իւր զանուն նր ման : և նա էր իբրև
 զսերմն քննոյ՝ սպիտակ . և համ' նորա իբրև զկորիսիս
 մեղու :

ԽԱ * Եւ ասէ մովսէս . սյա բան է՝ զոր հրաման ետ ար . 32
 լցէք լի չափով զմանանայդ յաման մի . և պահեցէք
 յազգս ձեր . զի տեսանիցէք զհացդ զոր կերայք դուք
 յանապատի աստ . 'ի ժամանակի իբրև եհան զձեզ ար
 յերկրէն եգիպտացուց : * Եւ ասէ մովսէս ցահարոն . 33
 առ սափոր մի ոսկի, և արկցեն 'ինա լի չափովդ մա
 նանայ, և դիցես զնա առաջի այ 'ի պահեստ յազգս
 ձեր : * որպէս հրաման ետ ար մովսէսի : Եւ եգ զայն 34
 ահարոն առաջի վկայութեն 'ի պահեստ : * Եւ որդիքն 35
 իւր կերան զմանանայն զքառասուն ամ' մինչև եկին 'ի
 չէն երկիրն, զմանանայն ուտէին . մինչև հասին 'ի կողմն
 փիւնիկեցուց : * և չափն էր տասներորդ երեց գրուաց : 36

ԳԼ ԺԵ .

ԽԲ Եւ չուեաց ամ' ժողովուրդ որդւհոցն իւր 'ի սիննա Ը
 նապատէ, ըստ բանակս իւրեանց բանիւ ան : և
 բանակեցան յուսփիդիմ : Եւ ոչ գոյր ջուր ըմպել ժո
 ղովեցեանն : * և բամբասէր ժողովուրդն զմովսէս . և 2
 ասէին . տուր մեզ ջուր զի արբցուք : Եւ ասէ ցնոսա
 մովսէս . զի՞ բամբասէք զիս . և զի՞ փորձէք զար : * Եւ 3
 ծարաւեաց անդ ժողովուրդն 'ի ջրոյ : և տրանջեաց ժո
 ղովուրդն զմովսէս, և ասեն . ընդէր հաներ զմեզ
 յեգիպտոսէ, կոտորել զմեզ և զորդիս մեր, և զնա
 չինս մեր 'ի ծարաւոյ : * Եւ բողբեաց մովսէս առ ար 4
 և ասէ . զի՞նչ արարից ժողովեցեանս այսմիկ . սակաւ
 ւիկ մեւս ևս, և քարկոծ առնիցեն զիս : * Եւ ասէ ար 5
 ցմով .

(31) Ոման . Զանուննր մանանայ : (33) Ոման . Եւ գե
 ցես զգա առաջի այ : (35) Ոման . 'ի չէն երկրին, զմա՞ն
 ԳԼ ԺԵ . (1) Ուսն . Զուր ըմպելոյ ժողո՞ւ : (3) Ոման .
 Եւ տրանջեաց անդ ժողովուրդն : (5) Թօյնալին պոյս

- ցմովսէս . երթ առաջի ժողովրդեանդ , և ան ընդ քեզ
'ի ծերոց ժողովրդեանդ . և զգաւազանն քո որով հա
6 ըեր զգեան՝ ան 'ի ձեռին քում , և երթիցես : * և ես
հասեալ կայցեմ անդ յառաջագոյն քան զքեզ 'ի վերայ
վիմին 'ի քորեբ : և հարցես զվէմն և ելցէ 'ի նմանէ ջուր ,
և արբցէ ժողովուրդդ : Եւ արար այնպէս մովսէս ա
7 ռաջի որդւոցն իւրի : * Եւ անուանեաց զանուն տեղ
ւոյն այնորիկ՝ փորձութի , և բամբասանս . վն բամ
բասանաց որդւոցն իւրի , և վասն փորձելոյ նջ զտր և
ասելոյ , եթէ իցէ՝ 'ի մեզ տր՝ և եթէ ոչ :
- 8 * Եկն ամաղէկ , և տայր պատերազմն ընդ իւր յաւիթի խց .
9 դիմ : * Եւ ասէ մովսէս ցլետու . ընտրեալ գուքդ արս
զօրաւորս , և ելեալ տացես պատերազմն ընդ ամաղէ
կայ ան վաղիւ : և ահա ես եկեալ կայցեմ 'ի վր գլխոյ
10 բլրոյն , և գաւազանն այ 'ի ձեռին իմում : * Եւ արար
ցլետու ուն ասաց նմա մովսէս . և շտկատեցաւ յանդի
ման ամաղէկայ : և մովսէս՝ և ահարոն՝ և ողբ՝ ելին 'ի
11 գլուխ բլրոյն : * Եւ լինէր յորժամ ամբառնայր մով
սէս զձեռս իւր , զօրանայր իւր . և յորժամ խոնարհե
12 ցուցանէր զձեռս իւր , զօրանայր ամաղէկ : * Եւ ծան
րէին ձեռքն մովսիսի . և առեալ վէմ գնէին ընդ նո
վաւ , և նստէր 'ի վերայ նք . և ահարոն և ողբ հաստա
տէին զձեռս նք , մի աստի և մի անտի . և լինէին ձեռքն
մովսիսի հաստատեալք մինչև ցմտանել արեգականն :
- 13 * Եւ եհար ցլետու զամաղէկ՝ և զամ զօրս նորա կոտոր
14 մամբ սրոյ : * Եւ ասէ տր ցմովսէս . գրեալ զայդ առ
'ի յիշատակ 'ի գիրս : և տուր յականջն յեսուայ . զի ջըն
ջելով ջնջեցից զյիշատակ ամաղէկայ յերկրէ 'ի ներքոյ
15 երկնից : * Եւ չինեաց մովսէս սեղանն ան . և անուա
16 նեաց զանունն նր՝ Տր ապաւէն իմ : * և ասէ , զի ծա
ծուկ ձեռամբ ան պատերազմի տր ընդ ամաղէկայ առ
գաց յազգս :

ԳԼ ԺԸ .

- 1 Եւ լուաւ յոթոր քուրմ մագիւսմու աներ մովսիսի խո
զամ զոր արար տր ընդ մովսիսի , և յիւր ժողո
2 վրգեան իւրում . զի եհան տր զիւր յեգիպտոսն : * Եւ
ան յոթոր աներ մովսիսի զսեպփովրա զիւր մովսիսի՝
3 յեա թողլոյն զնա : * և զերկուս որդէս նր . որոց միումն
անունն

յեբ . 'ի ձեռին քում , և երիցէն . և ես : (14) Ոման .
Զյիշատակս ամաղէկայ : (15) Յօրեմային՝ Տր ապաւէն
իմ , խորհարէիւր նպասի :

ԳԼ ԺԸ . (3) Ոման . Յորոց միւսումն անունն :

անուն եր՝ դերսամ, ասէ՝ պանդուխտ էի յօտար երկրի : * Ե անուն երկրորդին՝ եղիազար . ասէ՝ ԹԺ 4
 իմոյ օգնական իմ, և ապրեցոյց զիս ի ձեռաց փարաւունի : * Եւ եկն յ[Թոր]՝ աներ մովսիսի և որդիք նորա 5
 և կին նր աս. մովսէս յանապատն , ուր բնակեալ էր ի լերինն այ : * Այգ եղև մովսիսի և ասնն . Թէ ահա 6
 աներ քո յ[Թոր]՝ գայ աս. քեզ, և կին քո և երկու որդիք քո ընդ նմա : * Եւ մովսէս ընդառաջ աներոյն 7
 իւրոյ, և երկիր եպագ. նմա և համբուրեաց զնա : և ողջոյն ետուն միմեանց ի խաղաղութե . և տարաւ զնոսս ի խորանն : * Եւ պատմեաց մովսէս աներոյն իւրոյ 8
 զնմ զոր արար ար ընդ փարաւուն և ընդ եգիպտացիսն զմ իլի, և զնմ աշխատութիս որ եղև նց ի ճանապարհի, և զե ապրեցոյց զնոսս ար : * Եւ զարմացաւ 9
 յ[Թոր] ի վերայ նմ բարեացն զոր արար նց ար . և զե ապրեցոյց զնմ ի ձեռաց եգիպտացւոցն և ի ձեռաց փարաւունի : * Եւ ասէ յ[Թոր], օրհնեալ է ար՝ որ ապ 10
 րեցոյց զդոսս ի ձեռաց եգիպտացւոցն՝ և ի ձեռաց փարաւունի . օրհնեալ է ար զի փրկեաց զժողովուրդդ ի նեղեցուս ձեռինն եգիպտացւոց : * արդ՝ գիտեմ 11
 Թէ մեծ է ար քան զնմ աստուածս : զմ այնորիկ զե բռնանային ի վերայ դոցա : * Եւ աս. յ[Թոր] աներն 12
 մովսիսի ողմակէզս և զորս այ : և զնացին մովսէս և ահարոն և ԹԺ Ժերբն իլի՝ ուսեւ հաց ընդ աներոյն մովսիսի ասաջի ան :

ԽԵ * Եւ եղև ի վազիւ անգր, նստաւ մովսէս դատել զժող 13
 զովուրդն . և կայր ԹԺ ժողովուրդն շուրջ զմովսիսի, յայդուէ մինչև ցերեկոյ : * Եւ տեսեալ յ[Թորայ] զնմ 14
 ինչ զոր առնեւ ժողովրդեանն . և ասէ : Զմն է բանդայդ զոր առնես ժողովրդեանդ . ընդէր դու նստիս միայն, և ԹԺ ժողովուրդդ կայ շուրջ զքե յառաւօտէ մինչև ցերեկոյ : * Եւ ասէ մովսէս ցաներն իւր . քան 15
 զի գայ ժողովուրդդ առիս, ինգրել իրաւունս յայ : * յորժամ լինիցի ինչ գոցա հակառակութե, գան 16
 առիս . և ես ընտրեմ ի մէջ իւրաքանչիւր ուրուք . և իմացուցանեմ գոցա զհրամանն այ և զօրհնս նորա : * Եւ ասէ ցնտ աներն մովսիսի . ոչ է ուղիւ բանդ զոր 17
 առնես . * անհնարին տանջանօք տանջիս գու՝ և ԹԺ ժողովուրդ որ է ընդ քեզ : Ժանր է քեզ բանդ այդ . ոչ կարես միայն առնել : * Բայց արդ՝ լուր ինձ, և 19
 տաց

(8) Ոման . Աներոյն իւրում զնմ ինչ զոր : (13) Ոման և Յառաւօտէ մինչև ցերեկոյ : (14) Ոման . Զոր առնես դու ժողովրդ : (16) Այս . Զհրամանս այ և զօրհնս նորա : (18) Այս . Եւ ԹԺ ժողովուրդ որ է :

- տաց քեզ խրատ . և եղիցի ձեզ ընդ քեզ : լերդու ժողովրդեանդ առ 'ի յայ , և տարցին դու զբանս գոցա առ ձեռն : * և գիցես գոցա վկայուի զհրամանացն այ և զօրինաց նր . և ցուցես գոցա ճանապարհս յորս
- 20 գնացեն , և զգործս զոր գործիցեն : * Եւ դու տես քեզ յամ ժողովրդենէդ արս զօրաւորս՝ ձեռնապաշտարս արգարապորովս , որ ասիցեն զհպարտութի . և կացուցես զնոսս 'ի վերայ գոցա հնգարապետս , և
- 22 հարիւրապետս , և յիսնապետս , և տասնապետս : * և դատեսցին զժողովուրդդ յամենայն ժամ . և զբան ինչ մեծ , առ քեզ հասուցանիցեն . և զփոքր ինչ դատաստան՝ ինքեանք դատեսցին . և թեթևացուցես 'ի բէն ,
- 23 և եղիցին քեզ օգնականք : * Եթէ զայս բան արաւցես , զօրացուցէ՛ քեզ ձեռն . և կարասցես տոկալ . և ամենայն ժողովուրդդ երթիցէ 'ի տեղի իւր խալ
- 24 զազութի : * Եւ լուաւ մովսէս ձայնի աներոյն իւրոյ :
- 25 և արար զձեռն որ միանգամ ասաց նմա : * և ընտրեաց մովսէս յամ ինչէ արս զօրաւորս . և արար զնոսս 'ի վերայ նց հազարապետս , և հարիւրապետս , և յիսնապետս , և տասնապետս . * և դատեն զժողովուրդն յամ ժամ : Բայց զբան ինչ մեծ հասուցանէին առ
- 27 մովսէս . և զձեռն բան թեթեւ ինքեանք դատեն : * Եւ արձակեաց մովսէս զաներն իւր , և գնաց յերկիր իւր :

ԳԼ. ԺԺ.

- 1 Յամենանն երրորդի ելանելոյ որդւոցն Ելի յերկրէն ի 2 եգիպտացւոյ . յաւուրն յայնմիկ եկին յանապատն
- 2 սինայ : * Զուեցին յուսիսգիմայ , և եկին յանապատն սինայի . և բանակեցան յանապատի անդ . և բանակեցաւ ինչ անդ հանդէպ լերինն : * Եւ մովսէս ել 'ի լեւանն այ : և կոչեաց զնա ձեռն 'ի լեւանէ անտի և աւսէ . Այսպէս ասացես տանն յակորայ , և պատմես ճգես որդւոցն Ելի : * Դուք ձեզէն տեսէք՝ որչափ ինչ արարի ընդ եգիպտացիսն . և առի զձեզ իբրեւ 'ի վերայ
- 5 թեւոյ արծուոյ՝ և յարեցի զձեզ առ իս : * և արդ՝ եթէ լսելով լուիցէք ձայնի իմում , և պահիցէք զուխտն իմ , եղի

(22) Այս . Եւ թեթևացուցեն 'ի : (23) Յօրէնալիս 'ի Բնաբնի գրեալ՝ զօրացուցէ քեզ ձեռն , 'ի լուսանցն ոտը զաբէ՛ զքեզ . համայն այլոյ : (24) Ոման . Զձեռն զոր միանգամ ասաց :

ԳԼ. ԺԺ. (1) Ոման . Յամենանն երկրորդի ելալ . . . յանապատն 'ի սինայ : (4) Ոման . 'ի վերայ թեւոյ արծուեաց : (5) Յօրէնալիս պատեալ . Եղիք Դուք ինչ ժողով :

եղիջիք դուք ինձ ժողովուրդ սեպհական յեմ՝ անգալոց 6
 զի իմ է ամ երկիր . * և դուք եղիջիք ինձ՝ ի Թադաւու 7
 բուծի, և ի քահանայութի՝ և յազգ . Իբ : զայս բանս
 խօսեսցին ընդ որդիսն իլի : * Իկն մովսէս և կոյեաց 8
 զծերս ժողովրդեանն . և եգ առաջի նոցա զեմ բանս
 զայսոսիկ զոր պատուիրեաց նմա ամ : * Վատասխանի 9
 եա ժողովուրդն միահամուռ, և ասեն . զամենայն ինչ
 զոր ասաց ամ՝ ադասցուք և լուիցուք : և տարաւ մով-
 սէս զպատգամս ժողովրդեանն առ ամ : * Եւ ասէ ար 10
 ցմովսէս . ահաւասիկ ես եկից առ քեզ սեպհա մամայր,
 զի լուիցէ ժողովուրդն մինչ ես ընդ քեզ խօսիցիմ .
 և հաւատասցեն քեզ յաւիտեան : և պատմեաց մովսէս
 զբանս ժողովրդեանն առ ար : * Եւ ասէ ար ցմովսէս . 11
 եջ՝ դիր վկայութի ժողովրդեանն , և սրբեա՛ զն՝ այլ
 սոր և վաղիւ , և լուսացեմ զձորձս իւրեանց : * և պառ 12
 քաստեացին աւուրն երրորդի : զի յաւուրն երրորդի
 իջէ ար յանդիման ամ՝ ժողովրդեանդ ի լեառնդ սի-
 նա : * Եւ զատուցես զժողովուրդդ շուրջ՝ և ասասցես . 13
 զգոյշ կացէք անձանց յելանելոյ ի լեառնն և մերձե-
 նալոյ առ նա . զի ամ որ մերձեսցի ի լեառնն՝ մահու
 պատակեսցի : * Մի մերձեսցի ի նա ձեռն . քանզի քա- 14
 ռամբք քարկոծեսցի և նեաիւք խոցոտեսցի : եթէ անտ
 պուն իցէ և եթէ մարդ մի կեցցէ : այլ յորժամ ձայն
 քըն և փողն և ամպն վերասցի ի լեռնէ անտի՝ ելցեն
 նոքա ի լեառնն : * Եւ եջ մովսէս ի լեռնէ անտի առ 15
 ժողովուրդն , և սրբեաց զնոսա . և լուացին զձորձս
 իւրեանց : * և ասէ յժողովուրդն . պատրաստ լերուք , 16
 զերիս աւուրս ի կանայս մի մերձենայք : * Եւ եղև
 յաւուրն երրորդի ընդ առաւօտան . ձայնք և փայլա-
 տակունք և ամպ միգախառն ի վերայ լեռինն սինայի
 լինէին . և ձայն փողոյն հնչէր մեծաձայն : Եւ զարհու- 17
 րեցաւ ամ ժողովուրդն որ էր ի բանակի անդ : * և
 եհան մովսէս զժողովուրդն ընդ առաջ ինչ ի բանակէ
 անտի . և կացոյց շուրջ զստորոտով լեռինն սինայի :
 * Եւ լեառն սինա ծխէր առ հասարակ . քանզի իջեալ 18
 կայր եթ ի վր նր հրով . և ելանէր ծուխ նորա իբրեւ
 զծուխ հնոցի : և զարհուրեցաւ ամ ժողովուրդն յոյժ .
 * քանզի հասանէին ձայնք փողոցն ի բաց , յառաջեալք 19
 և

(9) Ոման . Ջբանս ժողովրդեանն առ ան : (12) Ոման .
 Եւ զատուցեալ ժողովուրդն շուրջ և : (12) Այս . Եւ
 մերձենալոյ ի նա : (13) Ոման . Վերասցին ի լեռնէ
 անտի՝ ելանիցեն նոքա ի լեառն : (18) Ոման . Եւ ելա-
 նէր ծուխ նց իբրեւ : (19) Այս . Ձայնքն փողոյն ի բաց
 առաջեալք և :

- և աստեղացեալք յոյժ : մոմէս խօսէր՝ և ան տայր
 20 նմա ձայն : * Եւ էջ ար՝ ի լեառնն՝ սինա, ի գլխի լե-
 ռինն : և կոչեանց ար դմովսէս ի գլխի լեռինն . և եւ
 21 անգր մոմէս : * Եւ խօսեցաւ ան ընդ մոմխաի և ա-
 սէ . էջ, դիւր վայրոմէն ժողովրդեանդ գուցէ՛ մեր
 ձնայցին հայել առ ան, և անկանիցին բազումք ի նո-
 22 ջանէ : * և քահանայքն որ մերձեանն առ ան՝ սրբեա-
 23 յին . գուցէ՛ աստեղիցէ՛ ի նոցանէ ար : * Եւ ասէ մոմ-
 սէս ցած . ոչ կարէ ժողովուրդն ելանել ի լեառնն
 սինա . զի գու ինքնին ուխտեցեր մեզ՝ և ասացեր . Եւ
 24 զպտուսցես զճառնս և սրբեսցես զգա : * Եւ ասէ ցնա-
 ար, երթ էջ, և եւ պարեն գնա և ահարոն ընդ քեզ .
 քայց քահանայքն և ժողովուրդն մի ժառանգին ելանել
 35 առ ան, գուցէ՛ աստեղիցէ՛ ի նոցանէ ար : * Եւ մոմ-
 սէս առ ժողովուրդն՝ և ասէ ցնոսա :

Գ Լ Ի .

- 1 Խօսեցաւ ար զան՝ զպատգամն զայսոսիկ՝ և ասէ :
 2 * Եւ եմ ար ան քո որ հանի զքեզ յերկրէն և ան .
 3 գիպապուց ի տանէ՝ ճառայուծէ : * մի եղիցին քեզ
 4 այլ աստուածք բայց յինն : * Մի արասցես գա քեզ ք .
 հուռս ըստ ան նմանութե . որ ինչ յերկրնս ի վեր, և
 որ ինչ յերկիր ի խոնարհ, և որ ինչ ի ջուրս ի ներքոյ
 5 երկրի : * մի երկիրպագանիցես նոյ, և մի պաշտեսցես
 զնս . զի ես եմ ար ան քո՝ ան նախանձոտ, որ հատու-
 6 ցանեմ զմեզս հարանց՝ որդւոց, յերիս և ի չորս աղգս
 7 սիրելեաց իմոց, և ոյք պահեն զհրամանս իմ : * Մի ք .
 առնուցուս զանուն ան նոյքոյ ի վերայ սնոտեաց . զի
 ոչ սրբեսցէ ար զայն, որ առնուցու զանուն նորա ի
 8 վերայ սնոտեաց : * Եւ քեզք զօրն շարաթուց որբել ք .
 9 զնա : * զվեց օր գործեսցես, և արասցես զան՝ գործս
 10 քո : * յաւուրն եւ թնեքորդի շաբաթ ան նոյքում, մի
 գործեսցես ի նմա զան՝ գործ քո գնա և ուսար քո և
 գուար քո, ծնուայ քո, և ազախին քո . եղն քո և էջ
 քո, և ան անասուն քո . և եկն քո և պանգուխան քո որ
 11 ի քեզ : * Չի զվեց օր արար ար ան զերկրնս և զեր-
 կիր, և զծով և զան՝ որ ի նոսա, և հանգեաւ յաւուրն
 եւ թն

(22) Յրինալին նիւիւր . Եւ քահանայքն :

Գ Լ Ի . (9) Այս . Մի եղիցին քեզ աստուածք : (4) Ու
 մեկ . Ըստ ան նմանութե . . . ի վեր է, և որ ինչ յերկրի :

(7) Յրինալին . Սրբեսցէ ար զայսոսիկ, որ առնուցու :

(10) Այս . Եւ պանգուխան որ ի քեզ :

ժ K

Եւթներորդի. զի այնորիկ օրհնեաց ար զօրն եւթն
 Ե. երորդ, և սրբեաց զնա: * Պատուեալ զհայրքո և ըզ 12
 մայրքո, զի քեզ բարի լինիցի, և զի երկայնակեաց
 լինիցես 'ի վերայ երկրին բարութե' զոր ար ամ տացե
 ի. Ե. քեզ: * Մի սպանաներ: * Մի շնար: * Մի գողա 13
 Եւթնար: * Մի սուտ վկայութի վկայեր զընկերէ քումմի: 14
 Ժ. * Մի ցանկանար տան ընկերի քոյ, և մի անգոյ նորա: 15
 մի ցանկանար կնոջ ընկերի քոյ, և մի ծառայի նր, և մի 16
 աղախնոյ նր, և մի եղին նր, և մի իւրոյ նր, և մի ամ 17
 անաւանոյ նր. և մի ամի զինչ ընկերի քոյ իցե:
 ԽԵ * Եւ ամենայն ժողովուրդն տեսանէր զձայնն և զձա 18
 ուղղայթան, և զբարբառ փողոյն, և զեւառնն ծիսեալ,
 զահի հարաւ ամ ժողովուրդն, և խորշեցաւ. եկաց 'ի
 հեռաստանէ: * Եւ ասնն ցմովսէս. գու խօսեաց ընդ 19
 մեզ' և լուսեաց. և մի խօսեաց ընդ մեզ ամ' գուցէ
 մեռանիցիմք: * Եւ ասէ ցնն մովսէս. քաջալերեցաւ 20
 ընդ. զի վճ փորձելոյ զձեզ եկն առ ձեզ ամ. ող
 զի լինիցի երկիւղ նր 'ի ձեզ, զի մի մեղանիցեք: * և 21
 կայր ժողովուրդն 'ի հեռաստանէ: Եւ մովսէս եմուտ
 'ի մեզն ուր էր ամ: * Եւ ասէ ար ցմովսէս. սցապէս 22
 տեսացիս գու տանդ յաղաքայ, և պնտանեաց սրբաւորդ
 իշխ: գուք. ձեզնի տեսէք, զի յերկնից խօսեցայ ընդ.
 ձեզ: * Մի առնիցէք ձեզ աստուածոս ոտիեղէնս և առ 23
 տուածոս արծաթեղէնս: * Սեղան' հողեղէն արաղիք 24
 ինձ, և մատուղիք 'ի նմա զաղակէզա ձեր, և զգրկու
 թիւա ձեր, զտխարս ձեր, և զարջառս ձեր. յամ տե
 զիս ուր անուանեցից զանուն իմ անդ. և եկից առ
 քեզ և օրհնեցից զքեզ: * Ապա թէ սեղան 'ի բարանց 25
 առնիցես ինձ, մի շինեսցես ինձ զնոսա կոփածոյս. քան
 զի զձեռին գործին քո մերձեցուցեր 'ի նա, և պղծեալ
 է: * Մի ելանիցես ընդ աշտիձանս 'ի սեղան իմ, զի 26
 մի մերկացին առաւանդ քո 'ի վերայ նր:

ԳԼ. ԽԱ.

ԽԼ Այս իրաւութեք են զոր գիցես առաջի նց: 1
 * Եւ թէ գնեսցես ծառայ եբրայեցի, զվեց ամ ծա 2
 ուայ.

(12) Այս. Զոր ար ամ քո տացէ քեզ: (18) Ոման. Զձայնն և զձառաղայթան, և զբարբառ: (25) Յօրիսայի 'ի
 Բնաբանի իրին լալիբաթիս այսպէս գրեալ, զձեռին, և գործին
 'ի լաւս' նշանայի 'ի մեջ Բեբել. քո. ուր մի հաճայն այլոց
 երաւ գործին քո: (26) Ոման. Զի մերկացին, ըստ
 բաւ զառաջ ինն երեւի գրեալ և 'ի բնաբան օրիսայի մերսաւ, և
 յեփոյ նովին յեռամբ յաւելեալ է 'ի վերայ' մի:

- ապրիլացիք և յամեն եւթներորդի՝ գնացել ազատ
 3 ձրի։ * Եթէ ինքն միայն մեռալ իցէ՝ միայն գնացել։ և
 եթէ կնաւ հանգերձ մեռալ իցէ՝ եւթն և կինն ընդ
 4 նմա։ * Ապա թէ անքն իւր ապրէ նմա կին, և ծնա
 նիցի նմա ուստեք և դստեք, կինն և որդիք՝ տեառն
 5 նր եղիցին։ և նա միայն ելցէ։ * Ապա թէ պատասխա
 նի՝ տուեալ ասիցէ ծառայն։ սիրեցի՝ քուր իմ, և
 6 զկին իմ, և դորդիս իմ։ և ոչ գնամ յազատութի։ * ասա
 ցի զնա անքն իւր յատեան եյ։ և ասա մատուցել զնա
 առ անամն դրանն, և ծախեացի զունկն նր հերեամբ,
 և ծառայեացի նմա յաւիտեան։
 7 * Իսկ եթէ վաճառեաց զքաւար իւր յազատնու խմ
 8 թի, մի գնացել որպէս ելանիցեն ազատնայք։ * Եթէ
 ոչ լինիցի հաճոյ յառ տեառն իւրոյ՝ որում հաստատե
 9 ճառել, զի անարգեաց զնա։ * Ապա թէ որդւոյ իւ
 րում հաստատեաց զնա, ըստ օրինաց դստերաց ա
 10 րացել նմա։ * Ապա թէ առնովաւ այլ առնուցու
 զօրէնն և զհանդերձ նր և զմերձաորութի մի հապցէ
 11 ի նմանն։ * Ապա թէ զերիս զայսոսիկ ոչ առնիցէ
 նմա, ձրի իսկ ելցէ առանց արծաթոյ։
 12 * Եւ եթէ հարցն զք զգը՝ և մեռանիցի, մահու մեռցի ծ
 13 և նա։ * Իսկ որ ոչ կամաւ՝ այլ Իմ մատնեաց ի ձեռւ
 14 նր, ապա նմա անգի ուր փախիցէ սպանողն։ * Իսկ
 եթէ մատներիցէ զք լինիք իւր ազանանել զնա նեն
 գութի՝ և փախիցէ, և ի անգանոյ իմէ՝ առնուցու զնա
 և ազանանիցես։
 15 * Որ հարեանն զհայր իւր, կամ զմայր իւր, մահու մեռ
 16 ցի։
 17 * Որդի գողացի յորդուոցն ելի՝ և վաճառեաց զնա, և ծի
 գացի առ նմա, մահու մեռցի։
 18 * Որ բաժնատեաց զհայր իւր՝ կամ զմայր իւր, մահու մեռ
 19 ցի։
 19 * Եթէ կապեցեն աք երկու, և հարկանիցէ զք ի նո ծի
 ցանն զընկեր իւր քարիւ կամ բռնցի։ և ոչ մեռանի
 20 ցի, այլ գնիցի ի մահին։ * Եթէ յառնիցէ այրն և լը
 ջիցի արտաքոյ ի ցաւոյ, անպարտ լիցի որ եհարն։ բայց
 զխափանածոյ նր՝ և զքոչկութեն տուեացի։

* Ե.

ԴԼ. ին. (4) 'Ի լուս'. Եւ ծնանիցի նմա ուստեք և
 դստերո, համայն այլոց 'ի քուր'։ (6) Աւր. Զունկն, նր
 հերամբ։ (8) Ոմեռ. Որում հաստատեցան։ (9) Ոմեռ.
 Որդւոյ իւրում հաստատեցի զնա։ (12) Աւր. Եթէ
 հարցն զք։ (18) Բաղտի. Եթէ կապեցին աք եր',
 (19) Յօրհիմն. Եւ շրջիցի արտաքոյ 'ի սպոյ։

ԾԵ * Եթէ որ հարցէ զծառայի իւր՝ կամ զաղախին իւր գաւ 20
ւաղանաւ, և մեռցի 'ի ձեռաց նորա, գառնապանաւ.
Վրէժին գրութի լիցի: * Բայց թէ մի օր՝ կամ երկուս 21
կեցցէ, մի խնդրեսցի վրէժն. զի գինք արծաթոյ իւրոյ են:

ԾԶ * Իսկ եթէ կռուիցին արք երկու, և հարկանիցեն ըզ 22
կին յղի և եղանիցէ սաղմնն աննկար, կէս մնասոռ
տուտեսցի. որչափ ինչ արկանիցէ նմա այր կնոջն, և
տացէ աղաքիւղով: * Ապա թէ կերպարանեալ իցէ. տաւ 23
ցէ անձն ընդ անձին: * ակն ընդ ական, ատամն ընդ 24
ատաման, ձեռն ընդ ձեռին, ոտն ընդ ոտին, * խաւ 25
րան ընդ խարանի, վէր ընդ վերի. հարուած ընդ հար
ուածոյ:

ԾԵ * Իսկ եթէ հարցէ՞ որ զական ծառայի իւրոյ, կամ զական 26
աղախնոյ իւրոյ, և կուրացուացէ, արձակեսց՝ զնոսա
ազատս փոխանակ ական նց: * Եւ եթէ զատամն ծաւ 27
ուայի իւրոյ, կամ զատամն աղախնոյ թափեսցէ, ար
ձակեսցէ ազատ փոխանակ ատաման նց:

ԾԸ * Իսկ եթէ հարցէ ցուլ զայր կամ զկին, և մեռանի 28
ցին, ցուլն՝ քարկոծ լիցի, և միանք մի կերիցի՞ և տէր
ցլուն անպարտ լիցի: * Ապա թէ ցուլն հարկանօղ լի 29
ցէ յերկն և յեռանտն, և բողոքեալ իցէ տեսուն նր,
և նր չիցէ 'ի միջոյ բարձեալ. և ապանանիցէ զայր կամ
զկին, ցուլն քարկոծ լիցի, և տէր ցլուն առ նմին մեռ 30
ցէ՝ փրկանս ընդ անձին իւրում, ըստ թմբ որչափ ինչ
արկանիցեն նմա գին: * Եւ եթէ զուստր կամ ըզ 31
գուստր հարկանիցէ, թնմին օրինակի արասցեն նմա:
* Իսկ եթէ զծառայ կամ զաղախին հարկանիցէ ցուլն, 32
երեսուն կրկին սատեր արծաթոյ տացէ տեսուն նց.
և ցուլն քարկոծ լիցի:

ԾԹ * Իսկ եթէ բացցէ որ հոր, կամ փորեսցէ ջրհոր, և 33
նչ խփանիցէ գնա, և անկանիցի անդ արջառ՝ կամ եշ:
* տէր հորոյն տուտեսցի արծաթ, և տացէ տեսուն նր. 34
և շաղկին նորա լիցի:

Կ * Իսկ եթէ հարցէ ցուլ ուրուք զցուլ ընկերի իւրոյ՝ 35
և մեռցի. վաճառեսցեն զցուլն կենդանի, և բաժանեալ
ցեն զգինս նորա, և զցուլն սպաքեալ՝ բաժանեսցեն:
* Ապա թէ յերկն և յեռանտն գիտէին զցուլն, և բա 36
ղըբ.

(20) Ոմանք. Եւ մեռցի 'ի ձեռանէ նր: (26) Ոմանք. Իսկ
եթէ որ հարցէ... և կուրացուցանէ, ար: (27) Այս.
Արձակեսցէ ազատս: (32) Ոմանք. Կրկին սատեր ար
ծաթ տացէ (36) Ոմանք. Եւ տեսուն չիցէ 'ի միջոյ բարձ
եալ... ցուլ ընդ ցլոյ:

դիքեալ իցէ տեառն նր, և նր չիցէ 'ի միջոյ բարձեալ
զնա, տուժեսցի ցուլ Ը. ցլուն, և սպանեալն նր լիցի:

ԳԷ. ԻԲ.

- 1 **Ի**սկ եթէ դորոսցի որ արջառ կամ ոչխար, և սպան ԿԱ
ցէ կամ վաճառեսցէ, հինգ արջառ ընդ արջառոյն
տուժեսցի. և ջորս ոչխար ընդ ոչխարին:
- 2 * Իսկ եթէ յական գտանիցի գող. և խոցեալ մեռցի, ԿԲ
այն նմա 'ի սպանուի: * ապա թէ արևն 'ի վրնր ծագի
ցէ, մահապարտէ, փոխարէն մեռցի: ապա թէ ոչինչ
գտանիցի նր, վաճառեսցի փոխանակ գողուին իւրոյ:
- 3 * Իսկ եթէ ըմբռնեսցի, և գտցի 'ի ձեռին նր գողուն
յարջառոյ և յիշոյ մինչև ցոյնար, կրկին տուժեսցի:
- 4 * Եթէ արածիցէ որ զանդ՝ կամ զայգի, և թոյլ տայցէ ԿԳ
խնջին իւրում արածեւ զանդ այլոց, յիւրմէ անդոյ
անտի տուժեսցի ըստ արդեանն: Ապա թէ զամ իսկ
զանգն արածիցէ, զընտիր կողմն անդոյ իւրոյ, և զըն
տիր այգւոյ իւրոյ տուժեսցի:
- 5 * Իսկ եթէ ելանիցէ հուր, և գտանիցէ փուշ, և ընդ ԿԴ
նմին այրիցէ ղկալ՝ կամ զօրան կամ զանդ, տուժելով
տուժեսցի որոյ զհրդեհն հանեալ իցէ:
- 6 * Իսկ եթէ որ տացէ ընկերի իւրում արծաթ, կամ ԿԵ
այլ ինչ կարասի դէւր յաւանդ, և գողանայցի 'ի տանէ
տուն. եթէ գտցի որ գողացաւ, կրկին տուժեսցի:
- 7 * ապա թէ ոչ գտցի որ գողացաւ, մասիցէ տէր տանն
առաջի Եյ, և երգուիցի, եթէ իւր չի նենգեալ ամէ
9 նեին զաւանդ ընկերի իւրոյ. * ըստ նմ փաստկար
բանի, յարջառոյ՝ և յիշոյ՝ և յոչխարէ, և 'ի հանդերձէ,
և յամ կորստենէ որում փաստկար առնիցեն: Որ զինչ
իցէ՝ առաջի Եյ եկեսցէ դատաստան երկոցուն. և որ
որ 'ի նոցանէ ըմբռնեսցի 'ի ձեռն Եյ, կրկին տուժես
- 10 ցի ընկերի իւրում: * Եւ եթէ տացէ որ ընկերի իւ
րում էշ, կամ եզն, կամ ոչխար, կամ այլ ինչ անա
սուն՝ թալահստ, և բեկցի՝ կամ մեռցի՝ կամ գերի վա
րեսցի, և ոչ որ գիտասցէ. * երգումն Եյ լիցի 'ի մէջ
երկոցուն, եթէ նենգանգը ինչ չիցէ գնացեալ ամէ
նեին ընդ աւանդ ընկերին իւրոյ. ապա յանձն տուցէ
12 տէր նր. և մի տուժեսցի: * Իսկ եթէ գողութի գող
13 զանայցի 'ի նմանէ, տուժեսցի տեառն նր: * ապա թէ
գաղանարեկ լինիցի, անցէ վկայ 'ի գէշ անգոր. և մի
տուժեսցի:

* Իսկ

ԳԸ. ԻԶ. (2) Այս. Եւ խոցեալ մեռանիցի: (7) Ո՛հնդ.
Եւ գողանայցէ 'ի տանէ: (11) Ո՛հնդ. 'ի միջի երկոցուն:

- ԿԶ * Իսկ եթէ որ խնդրեսցէ անօթ լընկերէ իւրմէ , և 14
բեկցի՝ կամ մեռցի , կամ գերի գնացցէ , և անք նորա
չիցէ՝ ընդ նմա , առժեռով առժեռացի : * ապա թէ տէր 15
նր ընդ նմա իցէ՝ ոչ առժեռացի : ապա թէ ի վարձու
առեալ իցէ , ընդ վարձուց իւրոց եղիցի նմա :
- ԿԷ * Իսկ եթէ որ խաբեսցէ զկոյս զայն խօսեալ և նշխացի 16
ընդ նմա , վարձանիւր վարձեացի զնա իւր կնուէ : * Եւ 17
եթէ ոչ առնուցու յանձն հայր նր տալ զնա նմա կնուէ ,
առժեռացի արծաթ հօր նր ողի իցեն վարձանիւր կուսից :
- ԿԸ * Զկախարդս մի ապրեցուցանիցէ : 18
- ԿԹ * Զամենայն որ խառնակիցի ընդ անասուն , մահու 19
ապանանիլիցէ :
- Շ * Որ գից զոհէ՝ սատակեսցի , բայց միայն տն : 20
- ՇԱ * Զպանդուխան՝ մի չարբարիցէ և մի նեղէր զնա , զի 21
և դուք պանդուխտք էիք յերկրին եգիպտացուց :
- ՇԲ * Զամ զայրի՝ և զոր՝ մի չարբարիցէ : * ապա թէ 22
չարբարելով չարբարիցէ զնոսա , և բողբ բարձեալ աւ 23
գաղակիցեն առիս , լսելով լուսայ պաղաղակի նց : * և 24
բարկացայց սրամտութիւն և կստորեցից զձեզ սրով . և
եղիցին կանայք ձեր այրիք , և մանկունք ձեր որբք :
- ՇԳ * Եւ եթէ արծաթ փոխ տայես եղբօր քում , օր աղ 25
քան իցէ՝ առ քեզ , մի ճեպեսցես զնա . և մի արկա
նիցես նմա առկոսիս :
- ՇԴ * Եւ եթէ գրաւեսցես զբաճկոն ընկերի քոյ , նախ քան 26
զմտանել արեւու դարձուցես անդրէն : * զի այն է 27
վերարկու նորա , և այն է հանգերձ առականաց նորա
որով ննջիցէ : և եթէ բողբիցէ առիս՝ լուսայ նմա .
քանզի ուրուման էմ :
- ՇԵ * Զսատուածս քո մի բամբասիցես : և զի իսկն ժողը 28
վրդեան քոյ մի հայհոյեսցես :
- ՇԶ * Զպտուղ կալոյ քոյ և զհնձանի մի հատանիցես : 29
- ՇԷ * Զանգրանիկս որդւոց քոյ ինձ տացես : * նոյնպէս աւ 30
րացես զարջառ քո , և զոյնար քո , և զէշ քո : զեւթն
օր՝ եղիցի ընդ մարբ իւրով , և յաւաւրն ութերորդի՝
տացես զնա ինձ :
- ՇԸ * Եւ մարդք սուրբք լինիլիք ինձ , զի ես եմ տը 31
ձեր : Զմիս գաղանարեկին ի բացի՝ մի ուտիցէ , այլ
չան ընկեսցի :

ԳԼ.

(16) Ուրմէ . խաբեսցէ զկոյս խօսեալ : (20) Ուրմէ . Որ
գից զոհիցէ , սատա : (21) Այս . Եւ մի նեղիցէր զնա :
(25) Ուրմէ . յաւելու . Որ աղքատ իցէ և Բնիկեցի առ
քեզ : (28) Ուրմէ . Եւ զի իսկն ժողովրդեան քո մի :
(31) Յայլ պաշտի . Լինիլիք ինձ . զի ես եմ տը 31
(31) Ուրմէ . Զմիս գաղանարեկին ի բացի՝ մի ուտիցէ :

ԳԼ. ԻԳ.

- 1 **Ե** Լ համբաւ սուտ՝ մի ընդունիցին : ՀԹ
 2 **Մ** ի հաւանիցին չաներաւի՝ լինել վկայանիրաւ : 2
 3 * **Մ** ի յօժարեսցին ընդ բազումս՝ ի չարիս : 2Ա
Մ ի յաւելուցուս ի բազմութի միտել ընդ բազումս 2Բ
 4 առ ի խոտորելոյ զերաւուն : * Ե մի ողորմեսցին տը
 նանկին ի գառաստանի :
 5 * **Ե** Լ եթէ պատահեսցին եզին Թշնամոյ քոյ , կամ 2Դ
 իշոյ նրմոյորելոյ , դարձուցես և հասուցես զնա առ
 6 նա : * **Ե** Լ եթէ տեսանիցես զգրաստ ընկերի քոյ՝ ան
 կեալ ընդ բեռածք , մի զանց առնիցես զնովաւ , այլ
 յարուցես զնա ընդ նմա :
 7 * **Մ** ի խոտորիցես գերաւուն տնանկին ի գառաստաւ 2Դ
 8 նի իւրում : * **Յ** ամենայն՝ ի զուր բանէ՝ ի բաց լինի
 9 ցին . և զարգարն և զանպարտն մի սպանափիցես . և զամ
 10 պարիտն մի ապրեցուցանիցես վն կաշառաց . * Ե կա
 11 շառ՝ մի առնուցուս . զի կաշառ կուրացուցանի՝ զաչ
 համարձակահայեաց , և սպախանի՝ զբանս արգարս :
 12 * **Ե** Լ զպանդուխտն մի ներդես . քանզի ճանաչէք գուր 2Ե
 զանձինս պանդխտաց . զի և գուր պանդուխտք էիք
 յերկրին եգիպտացուց :
 13 * **Չ** վեց ամ սերմանեսցես զերկիր քո , և ժողովեսցես 2Զ
 14 զարմախ նր՝ : * Ե յամին եւթներորդի Թողուի արաւ
 ցես . և հանգուցես զնա : և կերիցեն տնանկէք ազգի
 քոյ . և զմնացեալն ի նոցանէ կերիցեն զազանք վայ
 րի . այսպէս արասցես զայգի քո և զձիթնի քու :
 15 * **Չ** վեց արծեսցես զգործ քո . և յաւուրն եւթն 2Է
 երորդի հանդիցէ՝ եզն քո և էշ քո , և հանդիցէ՝ որդի
 ազախնոյ քոյ և պանդխտին :
 16 * **Չ** ամենայն զոր ասացի ձեզ՝ պահեսցիք . և զանուն 2Ը
 աստուածոց օտարաց մի յիշեցէք . և մի լուիցի ի բե
 րանոյ ձերմէ :
 17 * **Ե** ի թիս ժամանակս ի տարւոյ արասցիք ինձ տօնս : 2Թ
 18 * **Չ** տօն բազարակերացն պահեսցիք . զեւթն օր բա
 զարը կերիցէք , ուն պատուիրեսցի ձեզ ըստ ժամանակի
 ամսոյն կանխոց . զի ի նմա ելէք գուր յերկրէն եգիպ
 տացուց : ոչ երեսցին առաջի իմ գառարկածուն :
 * **Ե** Լ

ԳԼ. ԻԳ. (1) Այս . Ե Լ համբաւ սուտ : (4) ի լուս .
 Ե Լ եթէ պատահեսցին , համայն ալլոյ ի Բեաբ : (7) Ոման .
 Վն կաշառի : և ոման . Վն կաշառոց : (8) Այս . Չայս
 համարձակահայեաց : (9) Այս . Ե Լ զպանդուխտն մի
 ներդես . (11) Ոման . Այնպէս արասցես զայգին քո :

- * Եւ զտան ամարայնոյ առաջնոյ արմատեաց քոց արեւ 16
յես քոց քոց, որ ինչ վարեալ իցէ յանդի քում :
Եւ զտան կատարածի ելից տարւոյն, 'ի ժողովել գոր
ծոց քոց յանդէ : * Երբն ժամանակս 'ի տարւել յան 17
գիման իցի իմ արու քո առաջի ան նայ :
- Ղ * Եւ մի զոհեացես 'ի վերայ խմորոյ զարիւն զոհից 18
քոց : և մի ազցի ճարպ տօնի իմոյ մինչև ցառաւտն :
* Զպտուղս առաջին արմատեաց քոց բերցես 'ի տօն 19
ան նայ քոց : Եւ մի եփեսցես զգառն 'ի կաթնմօր իւրոյ :
- ՂԱ * Եւ անես առաքեմ զհրեշտակ իմ առաջի երեսաց 20
քոց, զի պահեսցէ զքեզ 'ի ճանապարհի . ող զի տարցի
զքեզ յերկիրն, զոր պատրաստեցի քեզ : * Զցոյց լեր 21
անձին քում և լուիցես, և մի անհաւան լինիցիս նմա
զի ոչ խորշեսցի 'ի քէն . քանզի անուն իմ 'ի վերայ նր
է : * Եւ եթէ լսելով լուիցես ձայնի իմում, և արեւ 22
յես զիմ գոր ինչ ասացի քեզ, եղև Թնամի Թնա
մեաց քոց . և հակառակ կացից հակառակորդաց քոց :
* զի երթիցէ հրեշտակ իմ առաջնորդել քեզ . և տարցի 23
զքեզ առ ամովրհացին, և քեսացի, և փերեզացի, և
քանանացի, և գերգեսացի, և խեացի, և յերուսաղի .
և սատակեցից զնոսա : * Մի պաղանիցես երկիր աւ 24
տուածոց նց, և մի պաղանցես զնս . և մի առնիցես թ
գործոց նց, այլ քակելով քակեսցես զնոսա, և ման
րելով մանրեսցես զարձանն նց : * Եւ պաղանցես զար 25
նծ քո . և օրհնեցից զհաց քո և զլուր քո, և զարձա
լցից 'ի ձէնը զախա : * և մի եղիցի անսերմ 'ի ամնւլ 26
յերկրի քում . զթիւ աւուրց քոց լցուցից : * և զան 27
իմ առաքեցից առաջնորդել քեզ . և զարհուրեցուցից
զիմ ազգս յորս մտանիցես 'ի նոսա : Եւ նայ զիմ
հակառակորդս քո փախստականս : * և առաքեցից աւ 28
ռաջի քո զպիծակ . և մերժեսցէ զամովրհացին, և ըզ
խեացին, և զքանանացին, և զքեսացին յերեսաց քոց :
* Եւ ոչ մերժեցից զնս յերեսաց քոց 'ի միում ամի . զի 29
մի երկիրն անապատ լինիցի, և բազմանայցես 'ի վերայ
քո զազանք երկրին : * առ առաջ սակաւ մերժեցից 30
զնոսա 'ի քէն . մինչև ամենայն և ժառանգեսցես զեր
կիր : * Եւ եդից զսահմանս քո 'ի կարմիր ծովէ մինչև 31
'ի ծովի փղնապուոց . և յանապատին մինչև ցգենան մեծ
եփ

(18) 'ի լուս' . Եւ մի զոհիցես . համայն այլոց 'ի բաբ' :
(21) Ոման . Եւ լուիցես նմա , և մի անհա' : (23) Բա
ղան . Հրեշտակ իմ առաջնորդ քեզ : (28) Ոման . Եւ
զքեսացին 'ի քէն : Եւ ոչ մերժե' : (30) Ոման . Եւ
ժառանգեսցես զերկիրն : (31) Ոման . Մինչև 'ի գետն
մեծ եփրատ :

Եփրատ: և մնամեցից 'ի ձեռս ձերդքնակիչս երկրին: 32 և մնրժեցից զնս 'ի քէն: * Եւ դու մի գնիցես ընդ նս: 33 և ընդ դիս նց ուխտ: * և մի բնակեացեն յերկրի քում, զի մի յանցուցանիցեն զքեզ առիս: զի եթէ ծառայեացես զից նց, նոքա լիցին քեզ 'ի գայթապառէ:

ቆረ. ኮፍ.

1 **Ե**ւ տակ ցմովսէս . ել առ ար . գնւ և ահարոն , և ՂԲ
նարադ . և արիուգ . և եւթանասուուն այր 'ի ծե
2 ըոցն իլի : և երկիր պաղգեան տն 'ի հեռաստանէ : * Եւ
մերձեացի մովսէս միայն առ ձծ . և նոքա մի մերձեա
ցին : բայց ժողովուրդն մի ելցէ ընդ նոսա :
3 * Եւ եմուս մովսէս և պատմեաց ժողովրդեանն զամ ՂԳ
պատգամս այ , և զամ իրաւունս : Պատասխանի եւս
ամ ժողովուրդն 'ի մի ձայն . և տեսն . զամ պատգամս
զոր խտեցաւ ար' արասցուք և լուիցուք :
4 * Եւ գրեաց մովսէս զամ զպատգամսն տն : Եւ կան ՂԴ
խեալ մովսիսի ընդ առաւօտն , շինեաց սեղան 'ի տա
րոս լերինն . և երկոտասան վէմ կանգնեաց ըստ եր
կոտասան ազգացն իլի :
5 * Եւ առաքեաց զերիտասարդս որդւոցն իլի , և հա ՂԵ
նին ողակէզս , և զոհնցին զոհս փրկութե այ մրթս :
6 * Եւ առեալ մովսիսի զկէս արեանն արկ 'ի խառնե
7 լիսն . և զկէս արեանն եհնդ առաքի սեղանոյն : * և ա
ռեալ զգիր ուխտին ընթերցաւ յահանջս ժողովրդեանն
Եւ ասեն , զամ փոր խօսեցաւ ար' արասցուք և լուի
8 ցուք : * Եւ առեալ մովսիսի զարիւնն , ցանեաց զժո
ղովրդեամբն' և ասէ . ահա այս արիւն է ուխտն զոր
ուխտեաց ար ընդ ձեզ քո ամ բանիցս այսոցիկ :
9 * Եւ ելին մովսէս և ահարոն , և նարադ . և արիուգ . և ՂԶ
եւթանասուներ 'ի ծերոցն իլի : * և տեսին զտեղին ուր
կայր ձծ իլի . և ընդ ոտիւք նորա իբրե զարծած ա
զեւսոյ շափիղայ . և իբրե զտեսիլ հաստատութե երկ
11 նից սրբութե : * Եւ յոնարիւցն իլի ոչ ծախեցաւ և
ոչ մի . և երևեցան 'ի տեղւոյն այ . և կերան և արբին :
12 * Եւ տակ ար ցմովսէս . ել առիս 'ի լեռանն , և անդ ՂԷ
լինիլի : և տանց քեղ տախտակս քարեղէնս և օրէնս և
13 պատուիրանս զորս գրեցի , լինել նց օրէնսդիր : * Յա
րեաւ

(33) Բազմ-հ. հյուքին լինիցին քեզ 'ի գալթագ'։

ԳՎ. ԻԿ. (1) Յերինայի մերում ձմ առելի՝ ոչ գրեկի և յմ գրեկի օրինալ՝ այս անուն արդարոյ տնայրնի միայ գրի՝ նա թաղ. և ու՛ նաղաբ, ոչ ունի ուլան ։ (4) Ուլան. Եւ երէ կոտաւտան վէմն ։ (10) Ոմնոք. Երկնից արդու թն ։

բնաւ մովսէս և յետու պարտօնեայ նարա , և երբն 'ի լեառնն այ : * և սակցծերան . զազարեցեալ այդք մին 14 չի զարձցուք առ ձեզ : և ահա ահարոն և ովք ընդ ձեզ են : և թէ ուրուք զատաստան ինչ լինիցի , երթիցեալ առ նոսա : * Եւ եւ մովսէս 'ի լեառնն . և ծածկեաց 15 ամպն զլեառնն : * և իջին փառքն այ 'ի լեառնն սինա . 16 և ծածկեաց զնա ամպն փեց օր : Եւ հոգեաց արզմով սէս արուքն եւ լծն երորդի 'ի միջոյ ամպոյն : * և տեսի 17 փառացն ան իբրեւ զհաւր բորբոքեալ 'ի վերայ գլխոյ բերինն յանդիման սրբաւոյն ելի : * Եւ եմնաւ մովսէս 18 'ի մէջ ամպոյն , և եւ 'ի լեառնն . և եր մովսէս 'ի լեքին անդ զքառասուն տիւ և զքառասուն գիշեր :

ԳԼ ԻԵ .

1 Եւ խոսեցաւ արքնդ մովսէսի և տակ : * Արաւցես 2 ցորգիսն ելի . և առեք ինձ պտուղ 'ի նոցանէ , 3 որոց հաճոյ թուեացի 'ի սիրտս իւրեանց և առնուցուք զպտուղս իմ : * Եւ այս է պտուղն զոր առնուցուք 'ի 4 նոցանէ . սուկի , և արծաթ , և պղինձ , * և կապուտակ , 5 և ծիրանի . և կարմիր կրկին , և բեհէզ մանեալ . և մաղ պծեաց : * և մորթս խոյոց կարմիր ներկեալ . և մորթս 6 կապուտակեալս . և փայտս անփուտս : * Եւ եւզ լու 7 սոյ . և խունկս յեւզ օժման' և 'ի հանգերձանս խնկոյ : * և ահանս սարգիսն . և ահանս գրոյ 'ի գործ վաղս : 8 սին . և զաշնուարն : * Եւ արաւցես ինձ սրբուի , և 9 երեւցայց 'ի ձեզ : * Եւ արաւցես ինձ քառ անի զոր ցուցից քեզ 'ի լեքինն . օրինակ խառնի' և օրինակաւ մենայն սպասուց նորա : * և այսպէս արաւցես : 10

11 Եւ արաւցես ատպանակ վկայութե յանփուտ փայտից : յերկուց կանգնոց և 'ի կիսոյ զերկայնութե նորա , և 'ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ զբարձրութե նր : * Եւ պատեացն զնա սակ 12 ւով սրբով ներքոյ , և արտաքոյ օձցնս զնա : և արասցես 'ի նմա ծնօտս սուկիս չուրջ շրջանակաւ : * Եւ ձու 13 ընացես 'ի նմա չորս օղամանեակս սուկիս . և գիցես 'ի չորեցունց կողմանց նր երկուս օղամանեակս 'ի միոջէ կողմանէ : և երկուս օղամանեակս 'ի միւսմէ կողմաւ նէ : * Եւ արաւցես լծակս յանփուտ փայտից . և պա 14 տեացնս զնոսա սակւով : * և աղուացնս զլծակսն յա զա .

(14) Աստ . Եւ եթէ ուրուք դաա : (16) Ոման . Եւ ծածկեաց զնոսա ամպն :

ԳԼ ԻԵ . (11) Աստ . Եւ արաւցես նմա ծնօտս սուկիս : (12) Աստ . Եւ ձուքեացես նմա չորս :

- զամանեակն 'ի կողմանս տապանակին, բառնալ նորոյ
 15 զտապանակն: * զի յազմանեակս տապանակի կտակա-
 րանացն կայցեն լծակքն, անշարժք անգատին 'ի նմա
 16 նէ: * Եւ գիցես 'ի տապանակին զկայուեան զոր նա
 17 տայ քեզ: * Եւ արասցես զքաւութիւն խնկակալ յոսկ-
 ւայ սրբոյ: յերկուց կանգնոյ Կ 'ի կիսոյ զերկայնութե
 18 նք, և 'ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ զլայնութե նք: * Եւ ա-
 րասցես երկուս քորիես ոսկիս ճափարակեայս. և գի-
 19 ցես զնա 'ի վերայ երկացունց կողմանց քաւութիւն: * և
 լինիցին քորակքն՝ մի 'ի միջէ կողմանէ, և մի 'ի միւս
 20 մէ՝ կողմանէ քաւութիւն: * Եւ արասցես երկուս քոր-
 րես 'ի վերայ երկացունց կողմանց նք: և իցէ քորակքն
 տարածեալ զԹեւեռեանց 'ի վերուստ: և հովանի ու-
 նիցին Թեւք իւրեանց 'ի վերայ քաւութիւն. և երեսք
 նց յանգիման միմեանց, զի 'ի քաւութիւն հայեցին և
 21 քանք քորակքն: Եւ գիցես զքաւութիւն 'ի վերայ տա-
 22 պանակին 'ի վերուստ կողմանէ: * Եւ գիցես 'ի տա-
 23 պանեակին անգ զկայութիւնն զոր նա տայ քեզ: * Եւ
 յայանեցայց քեզ անտի. և խանցայց ընդ քեզ 'ի վե-
 րուստ՝ ի քաւութե անտի. 'ի միջոյ երկուց քորակքն,
 որ իցեն 'ի վերայ տապանակին վկայութե, ըստ ամբ
 զոր պատուիրեցի քեզ առ որդիսն Ելի:
 23 * Եւ արասցես սեղան՝ յանժուտ փայտից. յերկուց Ճ
 կանգնոյ զերկայնութի նորա, և 'ի կանգնոյ զլայնութե
 24 նք, և 'ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ զբարձրութի նորա: * Եւ
 պատեացես զնա ոսկեով սրբով. և արասցես նմա ծնօտս
 25 ոսկիս շուրջանակաւ շուրջանակի: * և արասցես նմա
 պսակ ուղեման շուրջանակի: և արասցես պսակին ծռ-
 26 նօտս շուրջանակաւ շուրջանակի: * Եւ արասցես նմա
 չորս օղամանեակս ոսկիս. և գիցես զօղամանեակն 'ի
 չորեսիս կողմանն, որ իցեն չորեցունց թախց նորա,
 27 * 'ի ներքոյ պսակին. և եղիցին օղամանեակքն լամբք
 28 լծակացն, քառնալ նոցոք զսեղանն: * Եւ արասցես
 զլծակն յանժուտ փայտից, և պատեացես զնա ոսկեով
 29 սրբով. և քարճցի նոցոք սեղանն: * Եւ արասցես ըզ-
 խնկապացն և զտափս նք, և զնաչակս, և զնուիրա-
 նցս նք, որովք նուիրեացես. յոսկեայ սրբոյ արա-
 ցես զայն:
 30 * Եւ գիցես 'ի վերայ սեղանոյ՝ հացինեքեաց յանգի ՃԱ
 ման իմ հանապաղորդ:

* Եւ

(22) Այս. Չոր պատուիրեցից քեզ: (29) Որնս. Չորն
 կազայան և զտափս... 'ի յոսկեայ սր': (30) Յօրնակին
 յեփ հացինեքեաց 'ի կարգի դաբարի փեղի Բողեալ, 'ի տա-
 քանցս նշանակի 'ի ներս Բեբել հաց, և Բեբելանու համայնք

բնաւ մովսէս և յեսաւ պաշտօնեայ նարաւ , և երբն 'ի
լեառնն այ : * և ասէ ցծերան . գազարեցեմք այդք մին 14
չե գարձցուք առ ձեզ : և անա տհարոն և ոմբ ընդ ձեզ
են : և թէ ուրուք գառաստան ինչ լինիցի , երթիցեն
առ նոսա : * Եւ եւ մովսէս 'ի լեառնն . և ծածկեաց 15
ամպն զլեառնն : * և իջին փառքն այ 'ի լեառնն սինա . 16
և ծածկեաց զնա ամպն փեց օր : Եւ հոգեաց արզմով
սէս արուրն եւ լծներորդի 'ի միջոյ ամպոյն : * և տեսիք 17
փառացն ան իբրեւ զհօր բորբոքեալ 'ի վերայ գլխոյ
երբինն յանդիման արդւոյն ելի : * Եւ եմնաւ մովսէս 18
'ի մէջ ամպոյն , և եւ 'ի լեառնն . և եր մովսէս 'ի լեբին
անդ զքառասուն տիւ և զքառասուն գիշեր :

ԳԼ ԻԵ .

22 Այս խօսեցաւ արքնդ մովսիսի և ասէ : * Արաւցես 1
ցորդին ելի . և առիք ինձ պտուղ 'ի նոցանէ , 2
որոց հանոյ թուեացի 'ի սիրտս իւրեանց և առնուցուք
զպտուղս իմ : * Եւ պիտ է պտուղն զոր առնուցուք 'ի 3
նոցանէ . ոսկի , և արծաթ , և պղնձ , * և կապուտակ , 4
և ծիրանի . և կարմիր կրկին , և բեհեզ մանեալ . և մաղ
այծեաց . * և մորթս խոյոց կարմիր ներկեալ . և մորթս 5
կապուտակեալս . և փայտս անփուտս : * Եւ եւզ լու 6
սոյ . և խունկս յեւզ օժման՝ և 'ի հանգերձանս խնկոց :
* և սկանիս սարգիոնս . և սկանիս գրոյ 'ի գործ վաղա 7
սին . և զպնդաւորն : * Եւ արաւցես ինձ արուրեւ , և 8
երեւեցայ 'ի ձեզ : * Եւ արաւցես ինձ քառ անի զոր 9
ցուցից քեզ 'ի լեբինն . օրինակ խորանի՝ և օրինակաւ
մնայն սպասուց նորա : * և այսպէս արաւցես : 10
23 Արաւցես տապանակ վեպուծե յանփուտ փայտից :
յերկուց կանգնոց և 'ի կիսոյ զերկայնութե նորա ,
և 'ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ զբայնութե նո , և 'ի կանգնոյ և
'ի կիսոյ զբարձրութե նո : * Եւ պատեացես զնա սակ 11
ւով սրբով ներքոյ , և արաւոյ օժցնս զնա : և արաւ
ցես 'ի նմա ծնօտս ոսկիս շուրջ շրջանակաւ : * Եւ ձու 12
լեւցես 'ի նմա չորս օղամանեակս ոսկիւ . և գիցես 'ի
չորեցունց կողմանց նո երկուս օղամանեակս 'ի միոջե
կողմանէ : և երկուս օղամանեակս 'ի միւսմէ կողմա
նէ : * Եւ արաւցես լծակս յանփուտ փայտից . և պա 13
տեւցես զնոսա ոսկւով : * և ագուացես զլծակսն՝ յա 14
ղա .

(14) Այս . Եւ եթէ սւրուք դաս : (16) Ոման . Եւ
ծածկեաց զնոսա ամպն :

ԳԼ ԻԵ . (11) Այս . Եւ արաւցես նմա ծնօտս ոսկիս :

(12) Այս . Եւ ձուլեացես նմա չորս :

- զամանեակն 'ի կողմանս տապանակին , բաժնեւ նորոյ
 15 զտապանակն : * զի յզամանեակս տապանակի կտակա-
 րանացն կայցեն լծակքն , անշնորհ անգամն 'ի նմա
 16 նէ : * Եւ գիցես 'ի տապանակին զկայսուհին զոր նա
 17 տայ քեզ : * Եւ արասցես զքաւուին խնկակալ յոսե-
 ւայ սրբոյ : յերկուց կանգնոյ Կ 'ի կիսոյ զերկայնու-
 18 նի , և 'ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ զլայնութիւնն : * Եւ ա-
 րասցես երկուս քորիւսոսկին ճափարակեայ . և գի-
 19 ցես զնա 'ի վերայ երկացունց կողմանց քաւուին : * և
 լինիցին քորակքն ' մի 'ի միջէ կողմանէ , և մի 'ի միւս
 20 մէ կողմանէ քաւութեն : * Եւ արասցես երկուս քո-
 րես 'ի վերայ երկացունց կողմանց նի : և իցե քորակքն
 տարածեալ զԹեւ իւրեանց 'ի վերուստ . և հովանի ու-
 նիցին Թեւք իւրեանց 'ի վերայ քաւութեն . և երեսը
 նց յանգիման միմեանց , զի 'ի քաւութեն հայեացին ե-
 րեսք քորակքն : Եւ գիցես զքաւութեն 'ի վերայ տա-
 21 պանակին 'ի վերուստ կողմանէ : * Եւ գիցես 'ի տա-
 22 պանակի անդ զկայսութեն զոր նա տայ քեզ : * Եւ
 յայանեցայց քեզ անտի . և խօսեցայց ընդ քեզ 'ի վե-
 րուստ 'ի քաւութե անտի . 'ի միջոյ երկուց քորակքն ,
 որ իցեն 'ի վերայ տապանակին զկայսութե , ըստ Թե
 զոր պատուիրեցի քեզ առ որդիսն իւրի :
 23 * Եւ արասցես սեղան ' յանփուտ փայտից . յերկուց Ճ
 կանգնոյ զերկայնուի նորա , և 'ի կանգնոյ զլայնութի-
 24 նի , և 'ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ զբարձրուի նորա : * Եւ
 պատեացես զնա ոսկեով սրբով . և արասցես նմա ծնօտս
 25 ոսկիս շուրջանակաւ շուրջանակի : * և արասցես նմա
 պսակ ուղեման շուրջանակի : և արասցես պսակին ծղ-
 26 նօտս շուրջանակաւ շուրջանակի : * Եւ արասցես նմա
 չորս օղամանեակս ոսկիս . և գիցես զօղամանեակն 'ի
 չորսսին կողմանն , որ իցեն չորեցունց թաից նորա ,
 27 * 'ի ներքոյ պսակին . և եղիցին օղամանեակքն լամբք
 28 լծակացն , բաժնալ նոցոք զսեղանն : * Եւ արասցես
 զծածկան յանփուտ փայտից , և պատեացես զնա ոսկեով
 29 սրբով . և բարձրի նոցոք սեղանն : * Եւ արասցես ըղ-
 խնկապացն և զառփս նի , և զնաչախ , և զնուիրտ
 նոցս նի , սրբօք նուիրեացես . յոսկեայ սրբոյ արա-
 ցես զայն :
 30 * Եւ գիցես 'ի վերայ սեղանոյ ' հացինեքեայ յանդէ ՃԱ
 ման իմ հանապազորդ :

* Եւ

(22) Այս . Չոր պատուիրեցից քեզ : (29) Ոմեռ . Չորն
 կազարյան և զառփս . . . 'ի յոսկեայ սր' : (30) Յօրհանգի
 յեփ հացինեքեայ 'ի կարգի դաբարի փեղի Բոգեալ , 'ի լու-
 րանցս նշանակի 'ի ներս Բեթել ' հաց , և Բեթելանու հանայսն

ՃԲ * Եւ արասցես աշտանակ յոսկւոյ սրբոյ : Ճախարա 31
 կեանք գործեացեց զաշտանակն . զի բունն , և ստեղունքն ,
 և սկահքն , և գնդակքն , և շուշանքն՝ անդատին 'ի նմա
 նէ իցէ : * Վեց ստեղունք արձակեալք 'ի կողմանց նր՝ 32
 երեք ստեղունք աշտանակին 'ի միոյնէ կողմանէ . և ե
 րեք ստեղունք աշտանակին 'ի միւսմէ կողմանէ : * Եւ 33
 երեք սկահաձեւք ընկուղաղարդք յօրինեալք 'ի միում
 ստեղանն . և գնդակ և շուշան . և երեք սկահաձեւք ըն
 կուղաղարդք յօրինեալք 'ի միւսումստեղանն . և գրն
 դակ և շուշան . նոյնպէս վեցեցունց ստեղանցն արձա
 կեալք յաշտանակէ անտի : * Եւ յաշտանակի անդ շորք 34
 սկահաձեւք ընկուղաղարդք յարդարեալք . և գնդակք
 և շուշանք նր : * Գնդակ 'ի ներքեյ երկուց ստեղանցն 35
 անդատին 'ի նմանէ , և գնդակ 'ի ներքեյ երկուց ևս
 ստեղանցն անդատին 'ի նմանէ . նոյնպէս արասցես վե
 ցեցունց ստեղանցն արձակելոց յաշտանակէ անտի :
 * զի գնդակքնց և ստեղունք անդատին 'ի նմանէ իցեն . 36
 համակ Ճախարակեայ 'ի միոյն օսկւոյ սրբոյ : * Եւ ա 37
 րասցես նմա ճրագարանս եւթն . և զիցեա զճրագա
 րանսն 'ի վերայ աշտանակին . և ապցեն լոյս 'ի միոյն
 կողմանէ երեսաց նր : * Եւ զբաղմակալս նր , և զնե 38
 ցնւկան արասցես յոսկւոյ սրբոյ : * 'ի տաղանդէ միոյ 39
 յոսկւոյ սրբոյ արասցես զայն նմ սպաս : * Զգոյլ լեր 40
 որպէս ցուցաւ քեզ օրինակ 'ի լերինն՝ արասցես :

ԳԼ. ԻԶ.

ՃԳ Եւ արասցես խորան տառնփեղկեան : 'ի բեհեզոյ 1
 մանելոյ , և 'ի կապուտակէ , և 'ի ծիրանեոյ , և 'ի
 կարմրոյ կրկնելոյ : քերօք՝ գործ անկուածոյ գործես
 ցես զնոսա : * Երկայնուի միոյ փեղկին 'ի քսանեյուծ 2
 կանգնոյ , և լայնուի 'ի չորից կանգնոց՝ փեղկի միոյ լի
 նիցի : չափ՝ նոյն եղիցի նմ փեղկիցն : * հինգ փեղկ ընդ 3
 միմեանս կցեալ . և հինգ ևս այլ ընդ միմեանս խառ
 նեալ : * Եւ արասցես ճարմանդս կապուտակեայս առ 4
 եղերք միոյ փեղկին 'ի միոյնէ կողմանէ 'ի խառնուածան :
 նոյնպէս արասցես և առ եղերք արտաքնոյ փեղկին ,
 երկրորդի խառնուածոյն : * Յիսուս ճարմանդ արաս 5
 ցես

ոմանց . հացին երեսաց հաց յանդի" : (31) 'ի տա" . Եւ
 սկահակքն . համայն ոմանց 'ի բնօք" : (33) Յօրնալին . 'ի
 միում սեղանն . . 'ի միւսում սեղանն : (38) Ոմտ . Եւ
 զբաղմակալս նր : (39) Յօրնալին քիսեր . Արասցես
 զայն ամենայն :

ԳԼ. ԻԷ. (2) Ոմտ . Եղիցի նմ փեղկացն : (5) Առտ .

- ցես միում փեղկի . և յիսուն ճարմանդ արասցես Կ
կողմանէ փեղկին ըստ երկրորդի խառնուածոյն . զիս
ընդդէմ միմեանց խառնիցն իւրաքանչիւր ճարմանդն :
- 6 * Եւ արասցես յիսուն օղս օսկիս՝ և խառնեացես ըզ
փեղկսն ընդ միմեանս աղբիւքն . և եղիցի խորան մի :
- 7 * Եւ արասցես վերնափեղկս մաղեղնա նուարտան խո
րանին , մեառան փեղկ զործեսցես զնոսա : *
- 8 Կայնուծե միոյ փեղկի՝ լինիցի յերեսուն կանգնոյ . և
լայնուծե միոյ փեղկի՝ ի չորից կանգնոյ : չափ՝ նոյն և :
- 9 զիցի մեառանեցունց փեղկիցն : *
- Եւ խառնեացես
ընդ միմեանս զհինգ փեղկն՝ ի մասերն , և զլեց փեղկն
՝ ի մասին . և կրկնեացես զվեցերորդ փեղկն առաջոյ :
- 10 Կողմանէ խորանին : *
- Եւ արասցես ճարմանդս յի
սունս առ եղերբ միոյ փեղկին՝ ի մէջ խառնուածոյն .
և յիսուն ճարմանդ արասցես առ եղերբ փեղկին երկ
րորդի խառնուածոյն : *
- Եւ արասցես զոս պղնձիս
յիսուն , և խառնեացես զօղսն ընդ ճարմանդան . և կը
12 ցեսցես զփեղկսն՝ և եղիցին մի : *
- Եւ զիցես զաւելորդ
փեղկին՝ ի ներքոյ խորանին . կիսով փեղկին աւելոր
դաւ մնացելով ծածկեացես զապարուան փեղկից խո
13 րանին յետոյ կողմանէ , *
- կանգնաւ՝ յայնմ կողմանէ ,
և կանգնաւ յայնմ կողմանէ . յաւելորդէ երկայնու
փեղկից խորանին . և եղիցի ծածկել զապարուան խո
14 րանին աստիւնտի : *
- Եւ արասցես զվեմակս խորանին
՝ ի շինակարմեր մօրեօց խոյոց : և ծածկելիս՝ ի կապու
15 տակ մօրեօց՝ ի վերուստ : *
- Եւ արասցես զսինակս խո
16 րանին յանփուս փալտից *
- կանգնաւորս զ՝ ի տանն
կանգնոյ զերկայնուծե միոյ սինակին առնիցն : և ի
17 միողէ կանգնոյ և ի կիսոյ *
- զլեանձրուծե և զլայնու
ծե միոյ սինակից : Եւ երկուս օփուխս միում սինակի
ազուցեալ ընդ միմեանս . ոչնպէս արասցես ամսիւ
18 խակաց խորանին : *
- Եւ արասցես քսան սինակս խո
19 րանին՝ ի հիւսւանց կողմանէ : *
- և քառասուն խարխիս
արծաթիս արասցես քսանեցունց սեանց : երկու խա
րխիք առ մի սին յերկոցունց կողմանց . և երկու խա
րխիք առ մի սին յերկոցունց կողմանց խորանին :

* Եւ

Իւրաքանչիւր խառնիցին ճարմանդն : Իսկ խառնիցին
խորան : (6) ի լուսն . Յիսուն աղբս օսկիս . Կանխոյն
Քաղնոյ ի Բնաբ : (8) Ոման . Մեառանեցունց փեղ
կացն : (10) Յօրինակին Դրամ Բայն՝ աստիւնտի՝ ճարմանդն
Գրի ևս ճարմանդ . չափ ոչում և ձեռքս : (12) Ոման .
Զաւելորդ փեղկիցն . . . Կիսով փեղկին : (14) ի լուսն .
Մօրեօց խոյոց . Կանխոյն ալլոյ ի Բնաբ : (19) Յօրինակին .
Եւ ի խարխիս ար : (19) ի լուսն . Երկու սարխիք առ :

* Եւ յերկրորդն կողմանէ խորանին ընդ հարաւ քսան 20
սին : * Եւ քառասուն խարխիւք նց արծաթիւք . երկու 21
խարխիւք առ մի սին յերկոցունց կողմանց : * Եւ յե 22
առաջ խորանին 'ի ծովակողմն կուսէ արասցես վեց
սին : * Եւ երկու սինս արասցես յանկիւնս խորան 23
նին 'ի Թիկանց կողմանէ : * Եւ եղեցին հասարակ 'ի ներ 24
քուստ : Եւ ըստ նմին օրինակի լինիցին զոյգք խոյս
կաց նր 'ի մի խառնուած : նմիպէս արասցես երկու
ցունց անկեանցն կանգնաւորս : * Եւ եղեցի ութ սին : 25
Եւ խարխիւք նց արծաթիւք՝ վեցասան խարխիւք : երկու
խարխիւք առ մի սին յերկոցունց կողմանց նր . Եւ եր
կու սարխիւք առ մէկս ևս սին : * Եւ արասցես նիւս 26
յանփուս փայտից . հինգ նիւք առ մի սին 'ի միջնէ :
կողմանէ խորանին , * Եւ հինգ նիւք առ մէկս ևս սին 27
յերկրորդ կողմանէ խորանին . Եւ հինգ նիւք առ մի սին
'ի Թիկանց խորանին ընդ ծովակողմն : * Եւ նիւք մի 'ի 28
մէջ սեանցն Թափանցանց՝ 'ի միջնէ կողմանէ 'ի միւս
կողմն : * Եւ զսինսն պատեացես ոսկւով . Եւ արասցես 29
օգս սակիս՝ յորս ագաւջանիցես զնիւզսն : Եւ պատեացես
զնիւզսն ոսկւով : * Եւ կանգնեացեն զխորանն վկայու 30
Թն՝ ըստ օրինակին որ ցուցաւ քեզ 'ի լերինն :

ՃԴ * Եւ արասցես վարագոյր 'ի կապուտակէ , Եւ ի ծերան 31
ւոյ , Եւ 'ի կարմիրոյ մանելոյ , Եւ 'ի բնահղոյ նիւթիւց :
Գործ անկուածոյ գործեացես զնա քերութք : * Եւ գի 32
ցես զնա 'ի վերայ չորեցունց անփուս և սակապատ
սեանցն . Եւ խոյակք նց ոսկիւք . Եւ խարխիւք նոցա առ
ծաթիւք : * Եւ ձգեացեն զվարագոյրն սինն 'ի սին : Եւ 33
տարցիս 'ի նմիւք քան զվարագոյրն զառապանակ վկայու
Թնն . Եւ անջրպետիցի ձեզ վարագոյրն 'ի մէջ սրբու
Թնն ; Եւ 'ի մէջ սրբուԹն՝ սրբուԹնցն : * Եւ ծածկեա 34
ցես վարագուրան զառապանակ վկայուԹնն 'ի սրբ
բուԹն սրբուԹնցն :

ՃԵ * Եւ գիցես զսեզանն արտաքոյ վարձուրին : Եւ զա 35
տա

(23) Բազմաթ յայտնայի նմինն զիւրոյսացեալն ըստ այսօրի
նախի . 'ի Թիկանց կողմանց : (24) Ոման . Չորդ 'ի խոյակացն : (25) Յօրթալին փոխ .
Եւ մի սին յերկ' : (26) 'ի լուս' . Եւ երկու խարխիւք .
հանգստի ալոյ 'ի բնոք' : (27) Ոման . Եւ հինգ նիւք առ
մի սին յերկրորդ կող' : (28) Ոման . Ագուցանիցեն
զնիւզսն , Եւ պատեացեն : (29) Ոման . Չորդանն ըստ օրի
նախին . 'ի լերին անդ , կամ անդր : (32) Ոման . Չորե
ցունց սեանց անփուս և սակապատացն :

տանտէն յանգիմնն սեղանոյն , 'ի կողմանէ խորանին
ընդ հարաւ : և զսեղանն գիցես 'ի կողմանէ խորանին
ընդ հիւսւսի :

- 36 * Եւ արասցես սրահակ դրան խորանին . 'ի կապուտոյ ճշ-
կէ , և 'ի ծիրանույ , և 'ի կարմրոյ մանելոյ , և 'ի բեհե-
37 ղոյ նիւթիցդ գործ նկարակերպ : * Եւ արասցես վա-
րագուրին հինգ սիւնակ յանփուտ փայտից . և օծցես
զնոսս ոսկւով : Եւ խոյակք նի՛ր ոսկիք . և ձուլեացես
նոցա հինգ խարխուփ պղնձի :

ԳԼ. ԻԵ .

- 1 Եւ արասցես տեղան յանփուտ փայտից . 'ի հինգ ճե-
կանգնոյ զերկայնուէ նի՛ր , և 'ի հինգ կանգնոյ ըզ-
լայնութի : չորեքհուսի լինիցի սեղանն , և յերեց կանգ-
2 նոց զբարձրուէ նի՛ր : * Եւ արասցես ըզլեւարս նորո
'ի վերայ չորեքմանց անկեանց խրոց : զի անդառնին ընա-
քեալ իցեն եզլեւրքն : և պատեացն զնա պղնձով ,
3 * Եւ արասցես պսակ սեղանոյն : և զնուարածն նի՛ր :
և զտաշտան : և զմահանմն : և զկրակարանն : և զնո՛ւ
4 սպասն արասցես պղնձի : * Եւ արասցես նմա դահա-
ւորանի , զանգակակերպ պղնձի : և արասցես դահա-
ւորակին վերս օգտմանեակս պղնձիս 'ի չորեքունց կող-
5 մանէ : * և զիցես զնոսս ընդ դահաւորակաւ սեղա-
նոյն 'ի ներքոյ : և եղիցի դահաւորակն մինչև 'ի մէջ սե-
6 ղանոյն : * Եւ արասցես լծակս սեղանոյն , լծակս յան-
7 փուտ փայտից : և պատեացես զնո՛ւ պղնձով * և արե-
ցես զլծակսն ընդ օղան : և եղիցին լծակքն յերկոցունց
8 կողմանց սեղանոյն՝ առ 'ի բառնալոյ զնա : * խոր , տախ-
տակամանս արասցես զնա . քառ օրինակին որպէս ցու-
ցաւ քեզ 'ի լերինն . այնպէս արասցես զնա :
9 * Եւ արասցես սրահ 'ի խորանին 'ի կողմ հարաւոյ . ճշ-
և պառազառս սրահին 'ի բեհեղայ մանելոյ . հարիւր
10 կանգուն յերկայնուէ միոյ կողմանն , * և սիւնք նոցա
քսան , և խարխուփք նոցա պղնձիք քսան , և օգք նոցա
11 և խոյակք նի՛ր արծաթիք : * Նոյնպէս և 'ի կողմանն որ
ընդ հիւսւսի՝ առադասապէս հարիւր կանգուն յերկայ-
նուէ . և սիւնք նի՛ր պղնձիք քսան , և սարխուփք նոցա
պղնձի

(37) Այս . Յանփուտ փայտէ . . . և խոյակք նի՛ր ոսկիք :
ԳԼ. ԻԵ . (2) Ոման . Եւ պատեացես զնո՛ւ պղնձի : (3) 'ի
ընդ . Եւ զնուարածն նի՛ր : (7) Այս . Առ 'ի բառնալ զնա :
(8) Ոման . յաւելուս . քեզ 'ի լերին սեղ : (9) Այս . Սրահ
խորանին 'ի կողմն : (11) Ոման . Եւ խարխուփք նի՛ր պղն-
ձիք քսան , և խոյակք նի՛ր և խարխուփք սեղանն , և խոյ-

պղծմիւր քրտն . և խոյաւլք նոցա . և խոյաւլք սեանցի
 պատեալ արծաթով : * Եւ 'ի լայնութի սրահին ընդ 12
 ծովակոյրն առաքասաք 'ի յիսուն կանգնոյ . սիւնք նշ
 տասն , և խարխիւք նշ տասն : * Եւ 'ի լայնութի առաջին 13
 սրահին՝ որ ընդ արեւելս առաքասաք 'ի յիսուն կանգ
 նոյ . սիւնք նշ տասն , և խարխիւք նշ տասն : * Եւ 'ի 14
 հնգեասասն կանգնոյ բարձրութի առաքասաթիցն 'ի միւ
 ջէ կողմանէ . սիւնք նշ երեք , և խարխիւք նշ երեք :
 * Եւ յերկրորդում կողմանն՝ հինգեասասն կանգուն 15
 առաքասաթից 'ի բարձրութի . սիւնք նշ երեք , և խա
 րխիւք նշ երեք : * Եւ գրան սրահին վարագոյր՝ քսոյն 16
 կանգուն 'ի բարձրութի , 'ի կապուտակէ , և 'ի ծիրան
 լոյ , և 'ի կարմրոյ մանեւոյ , և 'ի բեհեզոյ նիւթեւոյ .
 նկարեն յասպնագործաց : և սիւնք նշ չորք , և խարխիւք
 նշ չորք : * Եւ սիւնք սրահին շուրջանակի արծաթաւ 17
 պատք , և խոյաւլք նոցա արծաթիւք , և սարխիւք նոցա
 պղնձիւք : * Եւ երկայնութի սրահին հարիւր առ հա 18
 ռիւր . և լայնութի յիսուն առ յիսուն . և բարձրութի
 հնգեասասն կանգուն . 'ի բեհեզոյ մանեւոյ . և խա
 րխիւք նշ պղնձիւք : * և Եւ կահ խորանին , և Եւ գոր 19
 ծի նր , և Եւ ցիւցք սրահին՝ պղնձիւք :

ՃԺ * Եւ գու պատուիրեալ որդւոցն ելի . և առցեն քեզ 20
 ձկն 'ի ձկնենեաց , պարզ , սուրբ , խափակութ , 'ի լոյս .
 քի եղցի ճրագ հանապազորդ : * 'ի խորանին վկայուն , 21
 արտաքոյ վարագուքի ուխտին : Եւ լուցանիցէ զնա
 ահարոն և որդիք իւր յերկորեայ մինչև զառաւօտ ա
 ռաջին . օրեն յաւիտեական յաղլս ձկր առ 'ի յորդ
 ւոցն ելի :

ԳԼ ԻԸ.

ՃԺ Եւ գու մատուցես առ քեզ զահարոն զեղբայրք . 1
 և զորդիս նր ընդ նմա՝ յորդւոցն խորայնիւ , քա
 հանայանալ ինձ . զահարոն , և զնաբազ , և զարթուդ ,
 և զեղիազար , և զթմամար զորդիս ահարոնի : * Եւ 2
 արասցես պատմութիւն սուրբ ահարոնի եղբոր քում ,
 'ի պատիւ և 'ի փառս : * և գու խօսեցիս Է Եւ իմա 3
 տունս

բիւիւք պատեալ ար : Ուր օրինոյ ի խոյաւլք՝
 դնի աւղք : (13) Ոսկե խոյաւլք այս համարոյ ունի . Եւ
 նով լայնութի սրահին , որ հայի ընդ արեւելս՝ յիսուն կանգնոյ
 ելիցին : (16) Ոսկե . Զասպանագործաց : (18) Ոսկե .
 Եւ բարձրութի հինգ կան : (21) Ոսկե . Եւ լուցանի
 ցէ զնա ահարոն և որդիք նր . . յառաւօտ :
 ԳԼ ԻԸ . (3) Աստ . Եւ արասցես պատմութիւն :

- տունն մտաք, զորս լցուցից հոգւով իմաստունք: Եւ արասցեն պատմութեան սուրբ՝ ահարոնի՝ ի սրբութի, 4 որովք քահանայաճայցէ՝ ինձ: * Եւ այս օրինակ պատմութեանսցն՝ զօր առնիցեն. զպաշտօնաւորն, և զվակաս՝ զուսովք և զլանջօք. և զպատմութեանն բեհեզայ. և Խոյր. և կամար: և արասցեն պատմութեան սուրբ՝ ահարոնի եղբոր քուսմ, և որդւոց նր քահանայանալ ինձ: 5 * Եւ առցեն նոքա ռակի, և կապուտակ, և ծփրանի, և կարմիր մանեալ, և բեհեզ:
- 6 * Եւ արասցեն զվակասն յոսկւոյ սրբոյ, և ի կապուտակէ, և ի ծիրանւոյ, և ի կարմրոյ մանելոյ, և ի բեհեզայ նիւթելոյ. գործ ոտայնի նկարակերպ: * Եւ կու վակասք ընդ միմեանս խառնեալք, և զիցին ի վր 8 երկոցունց կողմանց նր հաստատեալք: * և գործ վակասին՝ որ իցէ ի վերայ նր. ըստ նմին օրինակի գործանգատին ի նմանէ լինիցի. յոսկւոյ սրբոյ, և ի կապուտակէ, և ի ծիրանւոյ, և ի կարմրոյ մանելոյ, և 9 ի բեհեզայ նիւթելոյ: * Եւ առցեն երկուս ականս զըմբոխստ, և գրեսցեն ի նոսա զանուանս որդւոցն իւ 10 ռայէլի. * զվեց անուն նց՝ ի միւսմ ական. և զայլն ևս 11 վեց՝ յերկրորդում ականն. ը աղգս իւրեանց. * գործ ճարտարութե ականագործաց. քանդակ կնքոյ քանդակեսցեն զերկոսին ականսն. ըստ անուանց որդւոցն Ելի. տալաւորեալս և քանդակեալս ոսկւով արասցեն 12 զնք: * Եւ գիցեն զերկուս ականսն ի վերայ ուսոց վակասին. զի լինիցին ականքն յեշատակ որդւոցն Ելի: և բառնայցէ՝ ահարոն զանուանս որդւոցն Ելի առաջիմն, ի վր երկուց ուսոց իւրոց՝ ի յեշատակ վս նց: 13 * Եւ արասցեն վահանակս յոսկւոյ սրբոյ: * և արաւ 14 ցեն երկուս վերջս յոսկւոյ սրբոյ. մանուածոյս ծաղկեալ՝ գործ հիւսկէն. և գիցեն զվերջսն մանուածոյս 15 ի վերայ երկոցուն վահանակացն * առվտաւակօքն նց առաջոյ կողմանէ:
- Եւ արասցեն զտախտակն դատաւտանաց գործ նկալակերպ. ըստ ձեւոյ վակասին արասցեն զնա. յոսկւոյ, և ի կապուտակէ, և ի ծիրանւոյ, և ի կարմրոյ մանելոյ, և ի բեհեզայ նիւթելոյ: * Եւ արասցեն զնա չորեքանկիւնի, թզաւ յերկայնութի, և թզաւ ի լայն 17 նութի: * Եւ ընդեղուզցեն ի նմա ընդեղուզածս, ըստ չորեքկարգեան ականց: Կարգս ականց, Առաջին՝ 18 զըմբոխտ, և սարգիտն, և տալաղիտն. կարգ մի: * և կար

(11) Ո՛հնէ. Բսկւով արասցեն զնա: (12) Բեհեզ. Ահարոն յեշատակի որդ: (15) իւրա. Առվակասաւն նոցա: (15) Ո՛հնէ. Ըստ ձեւոյ հաստակին ար: (17) իւրա. Ընդե

կարգն երկրորդ՝ կարկեհան, և շափեղա, և յառաջիւ :
 * և կարգն երրորդ՝ գոջնազմ, և ախաա, և սուտակ : * և 19
 կարգն չորրորդ՝ յակինթ, և բիւրեղ, և եղունգն : ըն 20
 դեղուղեալ, յոսկի կապեալ՝ յիւրաքանչիւր կարգս կալ-
 ցեն : * Եւ եղեցին ականքն յանուանց որդւոցն Ելի 21
 երկոտասան . ըստ անուանց նոցա գրեալք քանդա-
 կաւ իւրաքանչիւր ըստ անուան իւրում լինիցին . ըստ
 ազգացն երկոտասանից : * Եւ արասցես տախտակ մի 22
 հիւսկէն վերջիւք . գործ չղծայագործ յոսկւոյ սրբոյ :
 * Եւ արասցես 'ի վերայ տախտակին երկուս օղս ոս 23
 կիւ . և դիցես զերկուս օղսն ոսկիւ 'ի վերայ երկուց
 ծայրից տախտակին : * Եւ դիցես զերկու չղծայա 24
 գործսն ոսկիւ 'ի վերայ երկրցուն օղոցն առ ծայրիւք
 տախտակին : * և զերկուս ծայրս երկուց չղծայա 25
 գործիցն տացեն 'ի վերայ երկոցունց մած . և դիցես
 'ի վերայ թիկանց վակասին 'ի ճակատ երեսաց նորա :
 * Եւ արասցես երկուս օղս ոսկիւ, և տացեն գնոսա 'ի 26
 վերայ երկուց ծայրից տախտակին, առ եզերն որ իցէ
 հանդէպ վակասին 'ի ներքոյ կողմանէ : * Եւ արասցես 27
 երկուս օղս ոսկիւ, և տացես գնոսա 'ի վերայ երկուց
 ուսոց վակասին 'ի ներքոյ կողմանէ՝ յանդիման միմեանց
 միտքան . և զաղսն նր 'ի վերայ մենքենայից վակասին :
 * և պինդ ունիցին զտախտակն յօղոց նր՝ մինչև ցօղս 28
 վտկասին, 'ի նիւթոյ կապուտակէ . զի իցէ 'ի վերայ
 մենքենայից վակասին . և մի զերծանիցի տախտակն 'ի
 վակասէ անտի : * Եւ առցէ ահարոն զանուն որդւոցն 29
 Ելի 'ի վերայ տախտակի դատաստանին՝ 'ի լանջս իւր, 'ի
 մտանիւ իւրում 'ի սրբունին 'ի յիշատակ հանապազորդ-
 առաջի նոյ : * Եւ գիցես 'ի վերայ տախտակին դատառ 30
 տանի զվերջն չղծայագործս՝ յերկոցունց կողմանց
 տախտակին գիցես : և զերկուս վահանական գիցես 'ի
 վերայ երկուց ուսոց վակասին յերեսաց կողմանէ 'ի
 ներքուստ : Եւ գիցես 'ի վերայ տախտակին դատառ
 տանի զյանդիմանունին և զչմարտուն . և եղեցի 'ի վր
 լանջացն ահարոնի յորժամ մտանիցէ 'ի սրբունին ա
 ուրջի նո : և տարցի ահարոն զդատաստանս որդւոցն
 Ելի 'ի վերայ լանջաց իւրոց առաջի նո հանապազ :
 Զի * Եւ արասցես վտաւակս պճղեաւորս համակ կապու 31
 'ի տակ . * և զօձիսն գրապանաւ արարեալ, բոլորակ 32
 ձևեսցես շուրջմանակի՝ գործ անդուածոյ : և զնառ-
 նուածսն անկեալ անդասին 'ի նմանէ . զի մի արատի-
 ցի : * Եւ արասցես առ ստորոտում վտաւակացն 'ի ներ 33
 բոյ

լուգուածս . հոմայն ոմանց 'ի Բն' : (29) Ոման . Չանուանս
 որդւոցն Ելի : (33) Ոման . Եւ զանգակք ոսկիր 'ի մէջ :

- քոյ կաղմանէ՝ իբրեւ նոնաձեւ ծագկեալս, ի կապու
տակէ և ի ծիրանուոյ, և ի կարմրոյ մանելոյ, և ի բե
հեզոյ նիւթելոյ առ ստորոտով ժաւակացն շուրջա
նակի. և տեսիլ նր նոնաձեւ, և զանգապս ոսկիս ի մէջ
34 նց շուրջանակի : * զանգապս ոսկի և նոնաձեւ՝ ծաղ
35 կեալ առ ստորով ժաւակացն շուրջանակի : * Եւ
եղիցի ի վերայ անարոնի յորժամ պաշտիցէ՝ հնչին
բարբառոյ ի մտանել իւրում ի սրբութին առաջի տն,
և յեւանել նր՝ զի մի մեռանիցի :
- 36 * Եւ արասցես թիթեղն յոսկւոյ սրբոյ. և քանդակես ՃԺ
37 ցես ի նմա քանդակ կնքոյ՝ սրբութի տն : * և գիցես Ե
զնա ի վերայ կապուտակին մանելոյ. և եղիցի խուրին
38 յերեսաց կողմանէ * ի վերայ ճակատուն անարոնի :
Եւ բարձցէ անարոն զմեղս նուիրացն, որչափ ինչ նը
ւիրիցեն որդիքն իւրի, ըստ նմ տրոց սրբութեցն իւ
րեանց. և եղիցի ի վերայ ճակատուն անարոնի հանա
պաղ յընդունելութի նոցա առաջի տն :
- 39 * Եւ զպճնաւոր պատմուճանն ի բեհեզոյ : ՃԺ
Եւ արասցես ապարաւս բեհեզեղէնս. և կամար՝ գործ Ե
40 նկարակերպ : * Եւ որդւոցն անարոնի արասցես պատ
մուճանս, և կամարս, և խոյրս. ի պատիւ և ի փառս : Ե
41 * և զգեցուցես զայն անարոնի եղբոր բում, և որդւոց
նր ընդ նմա : Եւ օծցես զնոսա. և լցցես զմեռս նց.
42 և սրբեսցես զնոսա՝ զի քահանայացին ինձ : * Եւ ա
րասցես նոցա անդրավարտիս կտաւեայս. ծածկել զա
ռականս մարմնոց իւրոց, միտով քչափ և բարձիւք քչափ :
43 * Եւ ունիցի զայն անարոն և որդիք նր, յորժամ մտա
նիցեն ի խորանն վկայութե. կամ յորժամ մերձենալ
ցեն ի սեղանն սրբութե պաշտել : և մի ածիցեն ի վր
իւրեանց մեղս՝ զի մի մեռանիցին : օրէն յաւիտեանս
կան նմա և զաւակի իւրում յետ նր :

ԳԼ. ԻԹ.

- 1 Եւ այս ինչ է զոր առնիցես նոցա, և սրբեսցես ՃԺ
զնոսա քահանայանալ նց ինձ : Առցես զուարակ Ե
2 մի յանգոյ. և խոյս երկուս մնարատս : * և պանս բա
ղարջս, և շօթս բաղարջս զանգեալ իւղով. և քաբարս
բաղարջս օծեալ իւղով, նաշին ցորենոյ զանգեալ իւ
3 ղով արասցես զայն : * Եւ գիցես ի վերայ խանի մոց.
և մա

(37) 'Ի լուս'. Եւ եղիցի ի խուրին յեր' : Ուր ոմանք.
Եւ եղիցին խուրին : (42) 'Ի լուս'. Անդրավարտիս
կտաւի. համայն ոմանց 'Ի Բնաբ' : (42) Ոմանք. Մարմնոյ
իւրեանց : (43) Ոմանք. Եւ մի ածիցեն ի վերայ :

և մատուցեն զայն խանիւն, և զգուարակն, և զերկու
խոյսն: * Եւ զահարոն և զորդիս նորա մատուցեն 'ի 4
գուռն խորանին վկայութե. և լուսացեն զնո ջրով:
* Եւ առեալ զպատմութեանս զգեցուցան անարոնի 5
եղբօր քում. և զպարեգօտս պնդնաւորս 'ի վր' ներք
նակացն. և զվահանն. և զտախտակն. և անդեպցեն ըզ-
տախտակն ընդ վահանն: * և գիցեն զխոյրն 'ի վերայ 6
գլխոյ նր. և գիցեն զթիթեղնն սուրբ 'ի վր' խուրին:
* Եւ առցեն յիւրոյ անտի օծման, և արկցեն 'ի գլուխ 7
նորա, և օծցեն զնա: * Եւ զորդիս նր մատուցեն, և
զգեցուցեն նոցա պատմութեանս. և ամցեն նոցա կա- 8
մարս: * * և անարոնի և որդւոց նր. և ամցեն նոցա ապա- 9
րաւս. և եղիցի նոցայն ինձ 'ի քահանայութեանս
նական: և կատարեսցեն զձեռս անարոնի և զձեռս
որդւոց նր: * Եւ մատուցեն զգուարակն առ գուռն 10
խորանին վկայութե. և գիցեն անարոն և որդիք նր
զձեռս իւրեանց 'ի վերայ գլխոյ զուարակին առաջի
նն, առ դրան խորանին վկայութե: * Եւ սպանցեն 11
զգուարակն առաջի նն, առ դրան խորանին վկայութե:
* և առցեն յարենէ զուարակին, և գիցեն 'ի վերայ եղ- 12
ջերաց սեղանոյն մատամբ քով. և զայն նոցա արեւն
յանեսցեն առ յա տակաւ սեղանոյն: * Եւ առցեն զնոմ 13
ճարպ թաղանթոյ քաղցրին, և զերգաւորութե, և զեր-
կուս երթիկամուռնն ճարպովն, և գիցեն 'ի վերայ սե-
ղանոյն: * Եւ զվիս զուարակին և զմորթ նորա, և զա- 14
պաւառն այրեսցեն արապոյ բանակին. զի այն իսկ է
վն մեղաց: * Եւ զխոյն զվի առցեն. և գիցեն քահա- 15
նայքն որդիքն անարոնի զձեռս իւրեանց 'ի վր' գլխոյ
խոյնն: * և զնոցեն զխոյն: և առեալ զարիւն նր հեղ- 16
ցեն շուրջ զսեղանովն: * Եւ զխոյն յօշեսցեն անգամ 17
անգամ, և լուսացեն զփորոտին և զոտս նորա ջրով. և
գիցեն 'ի վերայ յօշուածոյն, հանդերձ գլխով նորա:
* Եւ հանցեն բովանդակ զխոյն 'ի վերայ սեղանոյն յող- 18
ջակէզ նն 'ի հոտ անուշից. զոհ նոն է: * Եւ առցեն 19
զխոյն զերկրորդ. և գիցեն անարոն և որդիք նր զձեռս
իւրեանց 'ի վերայ գլխոյ խոյնն: * և սպանցեն զխոյն: 20
Եւ առցեն յարենէ նր, և գիցեն 'ի վերայ բլթակի աջոյ
ոռն

ԳԼ. ԻԹ: (5) Ոմանս. 'ի վր' ներքնեկացն. և: (10) Ապ. -
Առ դրան խորանին: (15) Ապ. - Եւ գիցեն անարոն
և որդիք նր զձեռս: (18) Յօրեմայի 'ի Իսրայիլ անդ Դաբարի
փեղի Յոզբաւ, 'ի Լուս'. նշանալի 'ի ներս Բերեւ գոհ նոն է.
Համայն այլոց. Ըսք որում և մէք յաւելաք: (20) Յօրեմայի
պախաւեր. Աջոյ ոտին նր. և 'ի վերայ աջոյ Բլթակի ա-
ջոյն որոնք նր, և 'ի վերայ ծայրեց:

- ունկանն ահարոնի . և 'ի վերայ բլթակի աջի ունկան
որդւոց նր . և 'ի վր ծայրից ձեւին նր աջի , և 'ի վր
ծայրից աջի ունի նր . և 'ի վր աջուց բլթակաց ական-
ջաց որդւոց նր . և 'ի վր ծայրից աջի ձեւաց նց . և 'ի վր
ծայրից աջի ունի նց : և հեղցն դարձնն շուրջ զսե-
21 զանովն : * Եւ առցես յարենէն որ 'ի վր սեղանոյն իցէ ,
և յիւղոյ օծուան , և ցանեացես 'ի վր ահարոնի և 'ի վր
պատմուճանի նր . և 'ի վերայ որդւոց նր , և 'ի վր պատ-
մուճանաց որդւոց նր ընդ նմա . և սրբեացի ինքն և
պատմուճան իւր . և որդիք նր , և պատմուճանք որդ-
ւոց նորա ընդ նմա : և զարժն խոյն ցանեացես շուրջ
22 զսեղանովն : * Եւ առցես 'ի խոյն անտի զձարպն և զգը-
մակն և զձարպ թաղանթոյ քաղրթին , և զլեզւաբոյթն
և զերկուս երկկամուռն ձարպովն . և զերին աջոյ . զի
23 այն է կատարումն : * և պան մի , և շօթ մի իւզով զան-
գեալ . և քալար մի 'ի խանէ անտի բաղարջայն եզե-
24 լոցն առաջի ան : * Եւ գիցես զայն ամենայն 'ի վերայ
ձեւացն ահարոնի , և 'ի վերայ ձեւաց որդւոց նր . և
25 նուիրեացես զայն նուէր առաջի ան : * Եւ առցես 'ի
ձեւաց նոցա , և հանցես 'ի սեղանն ողակիւղաց 'ի հմտ
անուշից առաջի ան . զի պատու ան է :
26 * Եւ առցես զերբուճն 'ի խոյն անտի կատարման , որ ձի
է ահարոնի . և նուիրեացես զայն նուէր առաջի ան .
27 և եղիցի քնդ 'ի մասն : * և սրբեացես զերբուճն 'ի նը-
ւէր , և զերն նուիրին որ նուիրիցի : Եւ որ ինչ հանի
28 ցի 'ի խոյն * կատարման յահարոնի և յորդւոց նորա ,
և եղիցի ահարոնի և որդւոց նր օրէն յաւիտեական
առ 'ի յորդւոցն իւր . զի այն է նոցա հաս : Եւ եղիցի
նուէր յորդւոցն իսրայելի 'ի զենեաց փրկութեց իւ-
29 ռեանց , նուէր նց ան : * Եւ պատմուճանն սրբութե
որ է ահարոնի , եղիցի որդւոց նր յեա նր , օծանել
30 զնն նոքօք , և կատարել նոքօք զձեռն նց : * Զեւթն
որ զգենուցու զայն քահանայն որ փոխանակ նորա կա-
ցի յորդւոց իւրոց . որ մտանիցէ 'ի խորանն վկայուե-
պաշտել 'ի սրբութեան :
31 * Եւ զխոյն կատարման առցես . և եփեացես զմիս նր ձի
32 'ի սրբում անդւոյ . * և կերիցեն՝ ահարոն և որդիք նր
զմիս խոյն . և զպանն որ 'ի խանի անդ , առ գրան
33 խորանին վկայուե կերիցեն զայն , * որովք սրբեցանն՝
'ի կատարել զձեռն նց և սրբել զնոսա : օտարադքի
34 դք՝ մի կերիցէ 'ի նոցանէ՝ զի սրբութեք են : * Ապա
թէ

(23) Ոման . Բաղարջոյն եզեւոց : (32)(33) Ապա . կե-
րիցեն զնն , որովք սր : Ուր ունի յաւելու . կերիցեն
զնն , զի լիցի հաճոյական զն , որովք :

Թէ Թալայէ 'ի մնայ զոհին կառարման, և 'ի հացէ ան
 աի յայդ՝ արեւոյն զնշխարն հրով. և մի կերելիցի, զի
 սրբաւթն ան է: * Եւ արասցես ահարոնն և որդւոյ 35
 նր պապէս, և Թալայ զոր միանգամ պատուիրեցի քեզ:
 Զեւթն օր կատարեսցես զձեռն նց: * և զգուարակն 36
 զվան մեղաց՝ արասցես յաւուրն սրբաւթն:
 Եւ մաքրեսցես զսեղանն, սրբել քեզ 'ի վերայ նր. օծ
 ցես զնա առ 'ի սրբել զնա * զեւթն օր: և մաքրեսցես 37
 զսեղանն և որբեսցես զնա. և եղիցի սեղանն սուրբ
 սրբոյն. Թալ որ մերձեսցի 'ի սեղանն սրբեսցի:
 * Եւ այս Թալ իցն զոր առնիցես 'ի վր սեղանոյն: Եւ 38
 կուս գառինս աարեորս անարատս՝ առ օր 'ի վերայ
 սեղանոյն յաճախուիթ. զի պտուղ յաճախուիթ է:
 * զմի գառնն առնիցես ընդ առաւօտս, և զերկրորդ 39
 գառնն՝ առնիցես ընդ երեկոյս: * Եւ քառանորդ նաշ. 40
 հոյ՝ միեալ իւրով Թրմեալ. և զչորրորդ գորակի գին
 ւոյ՝ նուէր առ մի գառնն: * Եւ զգառնն երկրորդ, 41
 արասցես ընդ երեկոյս՝ ըստ առաւօտին զոհին, և Թ
 նորին նուիրին առնիցես նմա 'ի հոտանուլից * պտուղ 42
 ան: զոհ յաճախուի յաղգս ձեր, առ դրան խորանին
 վկայութե առաջի ան: որովք ծանուցայց քեզ անդ
 խօսել ընդ քեզ: * և ժամանակեցից անդ որդւոյն Ելի, 43
 և սրբեսցայց փառօք իմովք. * և սրբեցից զնորանն 44
 վկայութե և զսեղանն: Եւ զահարոն և զորդիս նորա
 սրբեցից ինձ 'ի բահանայութե: * և անուանեցայց յոր 45
 դիմն Ելի. և եղէց նց Թալ: * Եւ ծանիցես Թէ կսեմ 46
 Թալ Թալ նց. որ հանի զնոսա յերկրէն եգիպտացուց,
 անուանել նց՝ և լինել նց Թալ Թալ:

ԳԼ Լ.

Եւ արասցես սեղան խնկակալ խնկոց յանփուտ փայ 1
 աից: * և արասցես զնա կանգնալ յերկայնութե, 2
 և կանգնալ 'ի լայնութե, չորեքկուսի լինիցի. և յեր
 կուց կանգնոց բարձրուի նր. և եղբւրք իւր անդրա
 տին 'ի նմանի լինիցին: * Եւ պատեսցես զնա սակեով 3
 սրբով. զվանգապն նր և զգողմանս շուրջանակի, և զեղ
 ջեւրս

(36) Ոման. 'ի սրբել քեզ. և օծցես զնա առ 'ի սրբել
 լոյ: (40) Ոման. Եւ զչորդ գորակի, և նուէր Թ չոր
 րորդ գորակի գինւոյ առ մի գառն: (43) Ոման. Եւ
 սրբեսցի սեղանն փառօք իմօք:

ԳԼ Ը. (1) Ոման. Սեղան խնկեայ խնկոց: (2) Յօրե
 նակն պոխտեր. Եւ եղբւրք իւր անդա: (3) Յօրե
 Եւ պատեսցես զնա սակով:

- Զեւրս նր՝ և նորասցես նմա պսակ ոսկի շուրջանակաւ
 4 շուրջանակի : * Եւ երկուս օղս սակիս սուրբս արաս-
 ցես Է շուրջանակաւ պսակի նր յերկոցունց կողմանց :
 5 * և արասցես յերկոսին անկիւնս նր . և եղիցին լծակք
 6 օղալամբացն բաբնալ զնա նորք : * և արասցես զլը-
 ծակնս յանիւրս փայտից , և պստեսցես զնն ոսկեով :
 7 * Եւ գիցես զնա յանգիման վարագուրին , որ իցէ աւ-
 ոաջի տապանակին վկայութե , ընդ գէմ վկայութեն՝
 որ իցէ առ վկայութիւն , որովք երեւցայց քեզ անդ :
 8 * Եւ արկցէ 'ի վերայ նր ահարոն խնկոնկո հանգերձեալ՝
 աղացեալ մանր իբրեւ զփոշի . ընդ առաւօտս առաւօտս ,
 յորժամ զճրագսն հանգերձիցէ . ծխեսցէ խոնկ 'ի վե-
 9 րայ նր : * Եւ յորժամ լուցանիցէ . ահարոն զճրագսն
 երեկորին , ծխեսցէ 'ի վերայ նր խոնկո յաճախութե
 10 հանապազորդ . առաջի ան յաղգս իւրեանց : * Եւ ոչ
 հանիցէք 'ի վերայնր խոնկօտար , և պտուղս , և զոհս ,
 11 և նուէրս մի նուիրիցէք 'ի վերայ նր : * Եւ քաւեսցէ՝
 ահարոն 'ի վերայ եղբերաց նորա միանգամ 'ի տարուոյ՝
 յարեանէ առ 'ի վանն մեղացն սրբութե և քաւութե . մի
 յաղգամ 'ի տարուոյ սրբեսցէ զնա յաղգս նց , զի սրբու-
 12 րութե սրբութեց անէ :
 12 * Եւ խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի և ասէ , եթէ ունիցիս ձի
 զհամար որդւոցն ելի 'ի հանդիսի իւրեանց : և տացեն 'ի
 իւրաքանչիւր փրկանս ընդ անձին իւրոյ անձն , ըստ հան-
 13 դիսին իւրեանց . և մի լինիցի 'ի նոսա մահ 'ի հանդի-
 13 սի անդ իւրեանց : * Եւ այս ինչէ զոր տացեն որք ան-
 ցանիցեն 'ի հանդիսի անդ . զկէս երկդրամնին , որ ի-
 14 ցէ ըստ սրբութե երկդրամնին . քսան դանդէ երկ-
 14 դրամնան . և կէս երկդրամնին եղիցի հաս ան : * Ա-
 մենայն որ անցանիցէ 'ի հանդիսի անդ 'ի քսան ամենից
 15 և 'ի վեր' տացեն հաս ան . * մեծաառուն՝ մի յաւելցէ .
 16 և անանկն՝ մի պակասեցուցէ * 'ի կիսոյ երկդրամնին
 'ի տալ անդ զհաս ան յորդւոցն ելի , առնել քաւութե
 մի անձանց ձերոց : Եւ տուցես զարծաթ հասին յորդ-
 17 ւոցն ելի , և տացես զնա 'ի գործ խորանին վկայութե .
 և եղիցի որդւոցն ելի յեշտասկ առաջի ան , քաւել վն
 անձանց նոցա :
 17 * խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի և ասէ : * արս աւագան ձի
 18 պղնձի , և զխարիսիս նորա պղնձի առ 'ի լուանայոյ 'ի
 նմա : և գիցես զնա ընդ խորանն վկայութե և ընդ ան-
 19 դանն . և արկցես 'ի նա ջուր : * Եւ լուասցեն ահարոն
 20 և որդիք նր 'ի նմանէ զձեռս և զոտս իւրեանց , * յոր-
 ժամ

(11) 'ի լու' . Յարենէ որ առ 'ի վն մե' : (16) Յօրինային
 պակասէ . 'ի տալ անդ զհաս ան :

ժամ մասնիցն 'ի խորանն վկայութե՛ւ լուսացին ջրով՝
 և մի մեռանիցն . կամ յորժամ մերձենայցն 'ի սեղանն
 պաշտել, և հանել զողջակէզսն ան, լուսացն դձուս
 և գոսս իւրեանց՝ * զի մի մեռանիցն : Եւ եղիցի նց 21
 օրէն յաւիտեանակաւն . նմա և որդւոց նր յետ նր :

ՃԻ
 2

* Խօսեցաւ ան ընդ մեզսիսի, * և ասէ . և բու ան 22
 քեզ խուսկս անուշունս . ծաղիկ ընտրի զմրաններաց 23
 հինգ . հարիւր սիկզ . և կլնամոմնն զանոյշ, զիստ այնո
 ըիկ երկերիւր և յիսուն . և զխուսկեղէզն զանոյշ
 երկերիւր և յիսուն : * և հիւրիկ հինգ հարիւր սիկզ 24
 ըստ սրբութեն . և եւզ ձիթենեաց հիմենեաւ միով :
 * Եւ արասցես զայն եւզ յօծումն սրբութե . եւզ եփ 25
 եալ ըստ արուեստի իւղագործաց . եւզ յօծումն սրբ
 ութե ընիցի : * Եւ օծցեն 'ի նմանէ զխորանն վկայ 26
 ութն , և զտասանակ վկայուեն . * և զսեղանն և զամ 27
 զկահ նր : և զառանակ և զամ զկահ նորա . և զսեղանն
 ինկոց : * և զսեղանն ողջակիցաց , և զամ զկահ նր . և 28
 զաւագանն , և զյատակն նր : * Եւ սրբացեն զնոսա . 29
 և եղիցի սրբութե սրբութեց . ամ որ մերձենայցն 'ի
 նոսա՝ սրբացի : * Եւ զահարոն և զորդիս նր օծցեն և 30
 սրբացեն զնա ինձ 'ի քահանայութի : * Եւ ընդ որդիսն 31
 իլի խօսեցցին և ասացես . եւզ յօծումն օծուե սրբոյ
 եղիցի ձեզ յազգս ձեր : * 'ի մարմին մարդոյ՝ ոչ օծա 32
 նիցի . և ըստ այգամ հանգերձանի ոչ առնիցէք ձեզ այգ
 պիսի , զի սուրբ է , և 'ի սրբութե եղիցի ձեզ : * Որդք 33
 առնիցէ այգպիսի . և որդք տացի 'ի զմանէ այլազգւոյ ,
 սատակեացի 'ի ժողովրդենէ իւրմէ :

ՃԻ
 Ե

* Եւ ասէ ան զմովսէս . ան դու քեզ խուսկս անու 34
 շունս . սատախն , և եղունքն , և զաղբանն զանոյշ , և
 զկնդրուկն զերեւելի . զի հասարակ ան հասարակ լի
 նիցին : * Եւ արասցես զայն խուսկս եփեալս . գործ 35
 իւղագործաց հանգերձանի . գործ մաքսւր 'ի սրբու
 թե : * Եւ աղայցեն 'ի նոցանէ մանր . և դիցես 'ի նմա 36
 նէ յանդիմանն վկայութեցն 'ի խորանն վկայութե .
 ուստի երևեցայց քեզ անաի . զի 'ի սրբութե սրբութեց
 եղիցի ձեզ խուսկն այն զոր առնիցէք : * Ըստ այնմ 37
 հանգերձանի մի առնիցէք ձեզ խուսկս . զի սրբութե
 ան եղիցի ձեզ : * Այր որդք որ առնիցէ ըստ այնմ օրինակի՝ 38
 առնուլ հոս 'ի նմանէ , կորիցէ 'ի ժողովրդենէ իւրմէ :

ԳԼ

(21) Այս . Եւ ազգաց նր յետ նր : (23) Յօրեալի . Եւ
 երկերիւր և : (24) Օրեալի . 'ի ձիթենեաց գորակաւ
 միով : (28) 'ի լաւ' . Եւ զամ զկահ նց : (36) Այս . Եւ ա
 զացես 'ի նցէ : (38) Այս . Առնիցէ ըստ այնմ օրինակի :

ԳԼ. ԼԱ.

- 1 **Խ** ստեցաւ Թոր ընդ մոլորսիս և ասէ . * ահաւազիկ ճի
2 յանուանի : կռնեցեալ է իմ զբեռնելիս զուրիւնս ,
3 զորդի ովայ յազգէ յուգայ : * և լցուցից զնա Թոր
4 զէն հոգւով իմաստութե , և հանձարայ և գիտուէ Թոր
5 զործոյ , * ինչամոհաւ լինել , և ճարտարապետել : Գործ
6 զործոյ և զարծաթ և զպղինձ : * զկապուտակն ,
7 և զծիրանին , և զկարմիրն մանեալ . և զհանապապն 'ի
8 լրութի գործոյն . և զհիւսնուի փայտից , գործել քառ
9 Թոր զործոյ : * Եւ ետ ահա ետու զնա , և զեզիար զաբի
10 սամայ յազգէ գանայ . և 'ի սիրա Թոր իմաստայ ետու
11 զիմաստութե , և արասցին զԹոր միանգամ պատ
12 ռ-իրեցի քեզ : * Զիտրանն վկայութե . և դատականկ
13 կտակարանացն . և զքաւուին որ 'ի վերայ նր . և զԹոր
14 սպաս խորանին . և զգոհանոցն . * և զանգանն և զԹոր
15 զկահ նր . և զաշտանակն սուրբ և զԹոր զկահ նորս . և
16 զսեղանինկոցն . * և զսեղան ոջակիկացն և զԹոր զկահ
17 նր . զանգանն և զխարիսն նորս . * և զպատմութեանս
պաշտամանն . և զհանգերն սրբութե զհանգերնի քահա
նայի . և զպատմութեանս որդւոց նր 'ի քահանայանալ
ինձ : * և զԵւդն օծուէ և զխուսկս հանգերնանաց սրբ
ութեան : Եւ զԹոր զոր միանգամ պատուիրեցի քեզ
արասցես :
- 12 * Խ ստեցաւ Թոր ընդ մոլորսիս և ասէ . * և զաւ խստեաց ճի
13 ընդ որդիսն իլի' և ատուցես . Զքոյր կացեք պահելոյ թ
14 զարաթս իմ . զի նշանակ է ընդիս և ընդ ձեզ յազգս
15 ձեր . զի ծանկիկք թէ ետեմ Թոր որ սրբեմ զձեզ . * և
16 պահեմիք զարաթս , զի սրբութե է այն նա , և ձեզ :
17 Որ պղծեացն զնա' մահաւ մեռցի . Թոր գործիցն 'ի
նմա գործ , սատակեացի անձնն այն 'ի միջոյ Ժողովուրդ
18 եան իւրոյ : * Զվեց որ գործեացես գործ . և յաւուրն
19 եւթներորդի շարաթ հանդատեան սրբութե նա . Թոր
20 որ գործեացն գործ յաւուր շարաթու' մահաւ մեռցի :
21 * Եւ պահեացն որդիքն իլի զարաթս , առնել զնոսա
22 յազգս ձեր . ու իտ յաւիտենական * ընդիս և ընդ որ
23 դիսն իլի : Նշանակ իմ է յաւիտենական . զի զվեց որ
արար

ԳԼ. ԼԵ. (2) Յօրիստի . Զորդի ամովայ յազգէ յու :
(2)(3) Այս . Կռնեցեալ իմ զբեռնելիս . . . Եւ լցուցի զնա :
(5) Այս . Եւ զկապուտակն և : (9) Այս . Եւ զաւա
զանն և զկահ : (10) Այս . Զահարոնի զքահանային :
(14) Այս . Եւ որ պղծեացն զնա : (17) Այս . Արար
Թոր զերկին և :

արար ԶԺ զերկինս և զերկիր, և յաւուրն եւթներորդ
գի դադարեաց և հանդեաւ :

ՃԼ * Եւ ետ մովսիսի՝ իբրեւ դադարեաց ինքն՝ ի խօսից իւ 13
րոց՝ ի լերինն սինա, զերկուս տախտակսն վկայուե,
տախտակս քարեղէնս գրեալս մատանն ից :

ԳԼ ԼԲ.

ՃԼ Լ, Եւ տեսեալ ժողովրդեանն՝ թէ յամենայ մովսէս իջա 1
նել՝ ի լեռնէ անաթի . կուտեցաւ ժողովուրդն՝ ի վթ
ահարոնի՝ և ասեն յնա . արթի և արա մեզ աստուածս՝
որ առաջնորդեացեն մեզ . զի այրն այն մովսէս որ եհան
զմեզ յեգիպտոսէ, ոչ գիտեմք զի՝ եղև նմա : * Եւ ասէ 2
ցնն ահարոն . կողոպտեցէք զգինգս ոսկիս յակընջաց
կանանց ձերոց, և ուստերաց և դստերաց ձերոց, և բե-
րէք առ իս : * Եւ կողոպտեաց ԶԺ ժողովուրդն զգինգս 3
ոսկիս յակընջաց կանանց իւրեանց, և բերին առահա-
րոն : * Եւ ընկալաւ ի ձեռաց նոցա : և ձուլեաց զայն .
քանդակագործով, և արար որթ ձուլածոյ : Եւ ասեն
այս են պատուածք քո եւլ, որ հանին զքեզ յերկրէն ե-
գիպտացւոց : * և իբրև ետես ահարոն՝ շինեաց սեղան 5
տուաթի նք : Եւ քարոյ կարգաց ահարոն՝ և ասէ . տօն
տն առ վաղիւ : * Եւ կանխեալ ի վաղիւ անդր եհան 6
ողջակէզս, և մատոյց զօհս փրկուե . Եւ նստաւ ժող-
վուրդն յուտել և յրմայել, և յարեան ի խաղալ :

ՃԼ Բ * Եւ խօսեցաւ ԶԺ ընդ մովսիսի՝ և ասէ . զնա էջ դու 7
սատի վաղվապակի, զի անօրինեցաւ ժողովուրդն քո՝
զոր հաներ յերկրէն եգիպտացւոց . * անցին վաղվա 8
գակի զձանապարհան՝ զոր պատուիրեցեր նց . արա-
րին իւրեանց որթ ձուլածոյ, և երկիր պագին նմա,
և զօհեցին նմա և ասեն . այս են աստուածք քո եւլ,
որ հանին զքեզ յեգիպտոսէ :

ՃԼ Գ * Եւ ասէ ԶԺ մովսէս . տեսի զժողովուրդն զայն, և 9
Գ նհա ժողովուրդ իստապարանոց է : * Եւ արգ՝ թցլ 10
տուր ինձ, և բարկացեալ սրտմտութի իմով ինոսա
սատակեցից զնն . և արարից զքեզ յաղգ մեծ : * Եւ 11
աղաքեաց մովսէս առաջի տն իւրոյ՝ և ասէ . ընդէր
ԶԺ բարկանաս սրտմտութի քով ժողովրդեան քում,
զոր հաներ յերկրէն եգիպտացւոց զօրութի մեծաւ
և բարձր բազկաւ : * Գուցէ խօսիցին եգիպտացիքն՝ 12
ուս .

(18) Յօրինակին . Եւ ետ մովսի՝ իբրև :

ԳԼ ԼԲ . (3) Այս . Յակնջաց իւրեանց . և բերին :

(8) Այս . Որ հանին զքեզ յերկրէն եգիպտացւոց :

(12) Յայլ, պատի . Եգիպտացիք՝ ոտորի հաներն զեւ . և

- աւստի՝ հաներն դմեղ, և անխնէն . առ չարութեւն եհան-
 զնոսա, կոտորել զնս 'ի լերինն, և ջիջել զնոսա յերկ-
 րէ : Դադարեալ 'ի բարկութեւն սրամտութեւն քոյ, և
 13 ցածիր 'ի չարեաց ժողովրդեան քոյ : * Յեւնա դու զաբ-
 րաամ և զիսաակ և զյակոբ զծառայս քո . որոց եր,
 դուստր յանձն քո, խօսեցար ընդ նոսա և ասես, և ա-
 ռաւել բաղմացուցից զգաւակ ձեր, իբրև դաստեղս
 երկնից բաղմութեւն : և զԾմերկիրն զոր ասացեր տալ
 14 զաւակի նց, կալցին զնա յաւիտեան : * Եւ ցածեաւ
 ար 'ի չարեաց, զոր ասաց առնել ժողջրդեանն իւրում :
 15 * Եւ գարձաւ մովսէս՝ էջ 'ի լեռնէ անտի, և երկու ճի-
 տախտակ քն վկայութեւն 'ի ձեռն նր : տախտակ ք բարե-
 ղէնք, գրեալ ք յերկուց կողմանց աստի և անտի գրեալ ք :
 16 * և տախտակ քն՝ գործ քո էին . և գիրն՝ գիր քո գրոյ-
 17 մեալ 'ի տախտակն : * Եւ լուեալ յետաւայ զձայն ժո-
 լողջրդեանն աղաղակելոյ, ասէ ցմովսէս . ձայն աղաւե-
 18 լաղմի է 'ի բանակին : * Եւ ասէ մովսէս . ոչ է ձայն
 նահատակաց զօրութեւն, և ոչ է բարբառ նահատակաց
 քաջութեւն . այլ ձայն յանգալելոց 'ի գինւոյ լսեմ ես :
 19 * Եւ իբրև մերձեցաւ 'ի բանակ անգր, և ետես զորթն
 և զպարաւորսն, բարկացաւ սրամտութեւն մովսէս . ըն-
 կէց 'ի ձեռաց իւրոց զտախտակսն երկուսն, և խոր
 տակեաց զնոսա առ ստորոտով լերինն :
 20 * Եւ առեալ զորթն զոր արարին՝ այրեաց հրով . և ճի-
 րարտեաց զնա մանր, և ցանեաց 'ի վերայ ջրոցն և ար-
 քոյց որդւոցն իսրայելի :
 21 * Եւ ասէ մովսէս ցահարոն . զի՞նչ արար քեզ ժողո-
 վուրդդ, զի ածեր 'ի վր դոցա զանհնարին զմեզդ :
 22 * Եւ ասէ ահարոն ցմովսէս . մի բարկանար սրամտու-
 թեւ տէր իմ . զի դու ինքնին գիտես զյանդգնութեւն
 23 ժողովրդեանդ . * զի ասացին թէ արամեզ աստուածս
 օր առաջնորդեսցեն մեզ . զի այրն այն մովսէս՝ օրեհան
 24 զմեզ յեգիպտոսէ, ոչ գիտեմք զի՞ եղև նմա : * Եւ ա-
 ռեմ ցնոսա եթէ իցէ սւրսւք տեկի, կողոպտեցե՞ք և
 բերե՞ք առիս : և ետուն ցիս, և ընկեցի զայն 'ի հուր,
 և ել որթդ այդ :
 25 * Եւ ետես մովսէս եթէ յանցեաւ ժողովուրդն . քան
 զի յանցոյց զնոսա ահարոն յոտնահարուել թշնամեաց
 Իւր

ասիցեն : (13) Այս . Եւ զԾմ զերկիրն զայն զոր աս :
 (16) Ռանս . Եւ գիրն գրեալ քոյ, գր : (17) (18) Այս .
 'ի բանակի անգր : Եւ ասէ, ոչ է ձայն . . . և ոչ բարբառ
 նա : (19) Այս . Բարկացեալ սրամտութեւն : (22) Յօդ-
 նակն . Գիտես զանդգնութեւն : (24) Այս . Եւ բերե՞ք,
 և ետուն ցիս : (25) Այս . Յոտնահարուել թշնամեաց :

իւրեանց : * Եւ եկաց մովսէս առ դրան բանակին՝ և 26
ասէ . որ դք ան իցէ՝ առ իս մատիցէ : Հասանէին առ նա
ամ որդիքն զեւայ : * Եւ ասէ ցնոսա . այսպէս ասէ 27
ան ան իւր . գիւր իւրաքանչիւր զսուր իւր յաղագր իւ-
րում . անցէք և այսրէն դարձարուք գրանէն՝ ի գուռն
բանակիդ . և կոտորեցէք իւրաքանչիւր զեղբայր՝ և իւ-
րաքանչիւր զքնկեր իւր , և իւրաքանչիւր զմերձակոր
իւր : * Եւ արարին որդիքն զեւայ որպէս և ասաց մով- 28
սէս : և անկան ի ժողովրդէնէ անտէ յաւուր յայնմիկ ,
ոգիւք իբրև երեք հազարք այր : * Եւ ասէ ցնոսա մով- 29
սէս . լցէք զձեռս ձեր այսօր ան , և իւրաքանչիւր յոր
գի իւր , և իւրաքանչիւր յեղբայր իւր , ասլ ի վերայ
ձեր այսօր օրհնութի :

ՃԼ * Եւ եղև ի վաղիւ անդր , ասէ մովսէս ցժողովուրդն . 30
Լ գուրք մեղայք զմեզս զայդ զմեծ , բայց ես արդ՝ ե-
լից առ ան , զի ցածուցից վն մեղաց ձերոց : * Դար 31
ձաւ մովսէս անդրէն առ ան . ապաքնմ զքեզ
ան . մեղաւ ժողովուրդն այն մեղս անհնարին . և արա-
րին իւրեանց աստուածս ոսկեղէնս : արդ՝ եթէ թողուս
նց զմեզս իւրեանց՝ թող . * ապա թէ ոչ՝ ջնջեաւ և զեւ 32
ի գարու թէ քումմէ յոր գրեցեր :

ՃԼ * Եւ ասէ ան ցմովսէս . եթէ ոք մեղաւ առաջի իմ , 33
Թ ջնջեցից զնա ի գարու թէ իմմէ : * Բայց արդ՝ եթէ 34
և առաջնորդէս ժողովրդեանն այնմիկ ի անդին՝ յոր ա-
ռացի քեզ : Եւ ասա հրեշտակ իմ երթիցէ առաջի ե-
րեսաց քոց : Բայց յաւուր յորում այդ արարից , անից
ի վերայ նց զմեզս իւրեանց : * Եւ եհար ան զժողով- 35
վուրդն վն առնելոյ նց զորթն՝ զոր արար ահարան :

ԳԼ ԼԳ .

ՃԽ Եւ ասէ ան ցմովսէս . երթ ևլ աստի , գու և ժա 1
Լ ղողովուրդն քո զոր հաներ յերկրէն եգիպտացւոց ,
յերկիրն զոր երգուայ արբատմու՝ և սահակայ՝ և յակո-
բայ . ասեմ , զաւակի ձերում ասաց զնա : * Եւ առա 2
քեցից առաջի երեսաց քոց զհրեշտակ իմ . և մերժեալ
ցի :

(27) Յօրէնային պատեր . Դարձարուք դրանէն ի գուռն
բա : (28) Ամենայն գրագիր օրէնայի մեր համայնի բազ-
լայ յուսաց և էբրայէցայ՝ յայսմ վայրի անմին , երեք հազարք
այր : Ուր ոսկան առեալ ի լափին օրէնայի յաւելմաթ դնէ ,
քսան և երեք հազար արք : (32) Այս . Զջնեա զեւ ի
դա : (34) Ոսկան . ի անդին՝ զոր ասացի :
ԳԼ ԼԳ . (2) Յօրէնային աստի և սորբա ուրէի ուրէի՝
Յերուսաղէմ , գրի և՝ Երուսաղէմ :

- յն՝ զքանանացին, և դամովբհացին, և զքեռացին, և զգերեզացին, և զգերգեռացին, և զխեացին, և զյերու-
 3 սացին, * և ասարցի զքեզ յերկիրն որ բնին զկամն և զմեզր: Բայց ես ոչ ելից ընդ ձեզ, վն խառապարա-
 4 ինչ լինելոյ ժողովրդեանդ: զի մի սատակիցեմ զքեզ
 * Եւ լուեալ ժողովրդեանն զբանն զայն չար, սուգ առին սգաւորք: * և ոչ առ այր զզարդ
 5 զանձամբ: * Եւ ասէ Թր ցմովսէս. ասս դու ցորդինն ելի. գուր ժողովուրդ խառապարանոց էք. զգոր լե-
 րուք գուցէ և այլ ևս հարուած ածիցեմ ՚ի վր ձեր, և
 սատակիցեմ զձեզ: և արգ՝ մերկացարմէք զպատմու-
 6 ճանս փառաց ձերոց, և զզարդ քո ՚ի քէն. և ցուցից
 զինչ առնիցեմ քեզ: * Եւ մերկացան որդիքն խրապելի
 զզարդ իւրեանց, և զպատմուճանս իւրեանց ՚ի բորեր
 7 * Եւ առեալ մովսիսի զխորան իւր՝ եհար արաքոյ ճիւ
 քանակին, մեկուսի ՚ի բանակէ անտի. և կոչցաւ այն՝ Ա
 խորան՝ վկայութն: Եւ լինէր Թմ դր որ խնդրէր ինչ
 8 ինչ, ելանէր ՚ի խորանն վկայութն արաքոյ բանա-
 9 լիքն: * Եւ յորժամ երթայր մովսէս ՚ի խորանն՝ կայր
 Թմ ժողովուրդն գէտակնկալեալ իւրաքանչիւր ուրուք
 առ գուրս խորանի իւրոյ: հայէին ընդ մովսէս մինչ
 9 երթայր մօտանէր ՚ի խորանն: * Եւ յորժամ մօտանէր
 մովսէս ՚ի խորանն, իջանէր սիւն ամպոյն և կայր առ
 10 գուրս խորանին, և խօսէր Թր ընդ մովսիսի: * Եւ ասէ
 ամանէր Թմ ժողովուրդն զսիւն ամպոյն որ կայր առ
 գուրս խորանին. և կային Թմ ժողովուրդն յառն, և եր-
 11 կիր պաղանէին իւրաքանչիւր առ գուրս խորանի իւ-
 րոյ: * Եւ խօսէր Թր ընդ մովսիսի գէմ յանդիման.
 որպէս որ զի խօսիցի ընդ բարեկամի իւրում. և դառ-
 նայր ՚ի բանակ անդր: Բայց պաշտօնեայ նր յետու որդի
 նաւեայ ոչ ելանէր ՚ի խորանէ անտի:
 12 * Եւ ասէ մովսէս ցմր. ահա ասէս ցիս, հան զժողով ճիւ
 վուրդդ զայդ. և գու ոչ ցուցեր ինձ զմ՝ առաքիցես
 13 ընդիս: և գու՝ ցիս ասացեր՝ Թէ ճանապն զքեզ քան
 զամենեւին, և ունիս շնորհս յինէն: * Արգ՝ եթէ գտի
 շնորհս առաջի քո՝ ցոյց ինձ զանձն քո յայանապէս, զի
 գիտացից՝ Թէ ի՛նչ գտեալ է իմ շնորհս առաջի քո. և
 զի

(3) Այս. Եւ ասարաց զքեզ յերկիրն... ոչ ելից ընդ
 քեզ: (4) Այս. Սուգ առին սգաւորք: (5) Զօրինակն
 պատեր. Եւ այլ ևս հարուած: (5) Այս, յատեւածով.
 Եւ ցուցից իւր զինչ առնելոց եմ քեզ: (6) Ոմանք. իբրեւ
 րեք լեռնէ: (8) Այս. Եւ հայէին չմով: (13) Ոմանք.
 Գտեալ իցէ իմ շնորհս: և ոմանք. գտեալ իցեմ չն:

զի ծանեայ թե ժողովուրդդ ըստ յոյ՝ յանդմեծ լինի 14
 ցի : * Եւ ասէ . ես ինքնին երթայց առաջին քո , և զե 14
 տեղեցից զքեզ : * Եւ ասէ ցնա . եթէ ոչ գու ինքնին 15
 երթայցես ընդ մեզ , մի հաներզմեզ աստի : * Եւ զեարդ 16
 յայտ լինիցի , եթէ արգարև գտի շորհս առաջին քո ,
 և ես և ժողովուրդս քո : այլ յերթալն քոնդ մեզ՝ փա
 ռաւորեսցուք , և ես և ժողովուրդս քո , քանզմա՞ն ազգս
 որ իցեն 'ի վերայ երկրի : * Եւ ասէ նոր ցմովես . և 17
 զայդ ևս զքո բան զոր ասացեր՝ արարից . քանզի զը
 տեր շորհս առաջին իմ . և ճանաչեմ զքեզ քան զամե
 նեսեան : * Եւ ասէ՝ ցոյց ինձ զփառս քո : * Եւ ասէ , և 18
 անցից առաջին քո փառօք իմովք . և կոչեցից յանուն տն 19
 առաջին քո . և ողորմեցայց որում ողորմեցայց , և գծա
 ցայց յորն գծացայց : * Եւ ասէ . ոչ կարես տեսանել 20
 զերեսս իմ . զի ոչ տեսանէ մարդ զերեսս իմ , և ապրի :
 * Եւ ասէ նոր , ահա տեղի մի առաջին իմ . և կացցես 'ի մի 21
 վիմին . * յորժամ անցանիցեն փառքն իմ . և եզից զքեզ 22
 'ի ծերոյ վիմին . և ծածկեցից զքեզ ձեռամբ իմով մին ,
 չե անցից ես : * և բարձից զձեռն իմ 'ի քէն , և ապա 23
 տեսցես զլեռոյսն իմ . բայց երեսք իմ քեզ մի երեսացին :

ԳԼ ԼԳ.

ԶԵՆՈՐ Եւ ասէ նոր ցմովես . կոփեա՞ գու քեզ երկուս տախ 1
 տախս քարեղէնս ըստ առաջին տախտակացն , և ել
 առիս 'ի լեառնն . և գրեցից 'ի վր տախտակացն զպատ
 դաման՝ որ եին յառաջին տախտակսն զոր խորատեղե
 ցերն : * Լէր պատրաստ առ զաղիւ , և ելանիցես ընդ 2
 առաւօտս 'ի լեառնն սինա . և մնացցես ինձ անդ 'ի վե
 րայ գլխոյ լեռինն : * և մի ոք ելանիցէ ընդ քեզ , և մի 3
 ոք երևեսցի տմննին 'ի լեռինն . և արջառ և ոչխար՝ մի
 արածեսցին մօտ 'ի լեառնն : * Եւ կոփեայց երկուս տախ 4
 տախս քարեղէնս , ըստ օրինակի առաջին տախտակացն .
 և կանխեալ մովսիս ընդ առաւօտն՝ ել 'ի լեառնն սի
 նա , ուղ հրամայեաց նմա նոր : և առ մովեսն ընդ իւր
 զերկուս տախտակսն քարեղէնս : * Եւ էջ նոր ամպով , 5
 և կայր յանդիման նոր անդ : և կոչեայց յանուն տն : * Եւ 6
 անց նոր առաջին նորա : և կարդաց ՏՐ ԶԵՆՈՐ Եւ
 զորմամ , երկայնամիա բազում մոգորմ և շնամարիտ : * Որ 7
 պա

(15) Աստ . ՄԹ հաներ զիս աստի : Եւ զեարդ յայտնի
 լինիցի : (20) 'ի լեառնն . Եւ ապրէ . համայն ոմանց 'ի Բնաբ' :
 ԳԼ ԼԳ . (4) Ոմանս . Առաջնոցն . և կանխեալ : (5) Ու
 նա . Եւ կոչեայց զանուն տն : (7) Յօրինակին յեթ 'ի հա
 ղար ազգս , գտարի՛ Գեղի Բողեալ 'ի խրդին , 'ի լեառննսն

- նախէ՛ զարգարութի, և առնէ զաղորմութի 'ի հաղար
աղգա: բառնայ զանօրէնութիս և զաներաւութիս և
զմեղս. և ոչ անպարտ առնէ զպարտաւորն. ածէ՛ զա
ներաւութիս հարց՝ որհաւց և յորդիս որդւոց՝ մինչև
8 յերիս և 'ի չորս աղգա: * Եւ երազեաց մովսէս խոնարհ
9 երկիր եպագ, * և ասէ. եթէ՛ գաի շնորհս առաջի քս
նոր, երթիցէ՛ ընդ մեզ նոր. զի ժողովուրդս խառնապա
րանաց է. և բարձցեն գու զանօրէնութիս և զմեղս
մեր. և եղիցուք մեք քո:
- 10 * Եւ ասէ նոր մովսէս. ահա ես գնեմ ընդ քեզ ուխտ շիս
առաջի նմ ժողովրդեան քոյ. և արարից սբանշելիս՝ որ 'ի
ոչ եղին յնմ երկիր, և յնմ աղգա. և առաջի նմ ժո
ղովուրդդ՝ յորս ես գու 'ի մէջ գոցա զգործս նն. զի
- 11 զարմանալիք իցեն զորեաւս արարից մեզ: * Զգոյշ ընդ
գու նմի, զոր փանգամ պատուիրեցի քեզ այսօր: ա
հաւաստիկ ես մերժեմ յերեսաց մերոց զամովբայցին,
և զբանանացին, և զքեռացին, և զդիտեղացին, և ըզ
12 խւացին, և զգերգեսացին, և զյեբուսացին: * Զգոյշ
լիր անմին քում, գուցէ՛ գնիցես ուխտ ընդ բնակիչս
երկրին, յորում գու մտանելոց ես 'ի նոսա. գուցէ՛ ը
13 նիցի մեզ պայծառագորութի: * Զբազինս նց կործանեա
լիք, և զտրմանս նց՝ փրեալիք, և զանառաւս նց՝ կո
14 տորեալիք, և զդրօշեալս դից նց՝ հրով պրեալիք: * և
մի պագանիցէք երկիր աստուածոց օտարաց. զի նոր
15 նծդ անուն նախանձեղի է. նծ նախանձուտ է: * Գու
ցէ՛ գնիցեն ուխտ ընդ բնակիչս երկրին, և պոռնկի
ցին զկնի դից նց, և զոհիցեն աստուածոց նց. և կո
16 չիցեն զքեզ՝ և ուտիցեն 'ի զոհից նց: * Եւ առնուցուս
'ի դատերաց նոցա ուստերաց քոց. և 'ի գատերաց քոց՝
տացես ուստերաց նց. և պոռնկիցին աստուածք քո զկնի
նց, և պոռնկեցուցանիցեն զուստերո քո զկնի դիցն իւ
17 րեանց: * Եւ աստուածս ձուլածոյս՝ մի առնիցես քեզ:
18 * Զտօն բաղարջակերաց պահեսցես. զեւթն օր բա շիս
զարջ կերիցես ուղ պատուիրեցի քեզ, 'ի ժամանակի Ե
իւրում յամսեանն կանխոց. զի յամսեանն կանխոց
եւեր յեղիպտոսէ:

* Ամբ

նախնի 'ի ներս Բերել, սիրելեաց իւրոց. զոր սակաւ ունին
'ի Բեաբանի. Կո որոյ և Տէ գանց արարա յառելու: (7) Այս
Ածէ զանօրէնութիս հարց յորդիս, և յորդւոց յորդիս,
մին: (10) Ոճան. 'ի միջի գոցա. . . զի զարման: (10) Յե
րնալին պակասէր. Արարից Տէ: (11) Այս. Միանգամ
ես պատուիրեմ քեզ: (12) Այս. Յոր գու մտանիցես
'ի նմ: (14) Այս. Աստուածոց օտարի: (14) Յիսի
ին պակասէր. Ած նախանձուտ է: (16) 'ի լոս. Եւ մի

զի ծանեանց թի ժողովուրդս թոյս՝ յոգս մեծ լինիցի : * Եւ ասէ . իս ինքնին երթայց առաջի թո , և զի 14
տեղեցից զքեզ : * Եւ ասէ ցնա . եթէ ոչ գու ինքնին 15
երթայցես ընդ մեզ , մի հաներ զմեզ աստի : * Եւ զիարդ 16
յայտ լինիցի , եթէ արգարե գտի շնորհս առաջի թո ,
և ես և ժողովուրդս թո : ալ յերթալն քո ընդ մեզ՝ փա
ռաւորեսցուք , և ես և ժողովուրդս թո , քանզի մեզ ազգա
որ իցեն 'ի վերայ երկրի : * Եւ ասէ նոր ցմովես . և 17
զայդ ես զքո բան զոր ասացեր՝ արարից . քանզի գը
տեր շնորհս առաջի իմ . և ճանաչեմ զքեզ քան զամե
նեսեան : * Եւ ասէ՝ ցնջ ինձ զփառս թո : * Եւ ասէ , իս 18
անցից առաջի թո փառօք իմովք . և կոչեցից յանունն իմ 19
առաջի թո . և ողորմեցայց որում ողորմեցայց , և գեա
ցայց յորն գեացայց : * Եւ ասէ . ոչ կարես տեսանել 20
զերեսս իմ . զի ոչ տեսանէ մարդ զերեսս իմ , և ապրի :
* Եւ ասէ նոր , ահա տեղի մի առաջի իմ . և կացցես 'ի վր 21
վիմին . * յորժամ անցանիցեն փառքն իմ . և եդից զքեզ 22
'ի ծերոյ վիմին . և ծածկեցից զքեզ ձեռամբ իմով մին
չև անցից ես : * և բարձից զձեռն իմ 'ի բէն , և ապա 23
տեսցես զյետոյսն իմ . բայց երեսք իմ քեզ մի երեսացին :

ԳԼ ԼԳ.

Եւ ասէ նոր ցմովես . կոփեա գու քեզ երկուս տախ 1
տախս քարեղէնս ըստ առաջին տախտակացն , և եւ
առիս 'ի լեառնն . և գրեցից 'ի վր տախտակացն զպատ
գամն : * որ էին յառաջին տախտական զոր խորտակե
ցին : * Լէր պատրաստ առ զաղիւ , և ելանիցեն ընդ 2
առաւօտս 'ի լեառնն սինա . և մնացցես ինձ անդ 'ի վե
րայ գլխոյ լեռինն : * և մի դը ելանիցեն ընդ քեզ , և մի 3
դը երեսացի տաննին 'ի լեռինն . և արջաւ և ոչխար՝ մի
արածեսցին մօտ 'ի լեառնն : * Եւ կոփեաց երկուս տախ 4
տախս քարեղէնս , ըստ օրինակի առաջին տախտակացն .
և կանխեալ մովսիս ընդ առաւօտն՝ ել 'ի լեառնն սի
նա , ունի հրամայեաց նմա նոր : և ան մովսէս ընդ իւր 5
զերկուս տախտական քարեղէնս : * Եւ էջ նոր ամպով ,
և կայր յանդիման նրանդ : և կոչեաց յանունն իմ : * Եւ 6
անց նոր առաջի նորա : և կարդաց ՏԻ ԹԸ՝ գեամ և զ
ղորմած , երկայնամիտ բազում ողորմ և ճշմարիտ : * Որ 7
պա

(15) Աս . Մի հաներ զիս աստի : Եւ զիարդ յայտնի
լինիցի : (20) 'ի չա' . Եւ ապրի . համայնս ոմանց 'ի Բաբ' :
ԳԼ ԼԳ . (4) Ոման . Առաջնոցն . և կանխեալ : (5) Ու
չա . Եւ կոչեաց զանունն իմ : (7) Յօրէնային յեթ 'ի հա
զար ազգս , Գոթարի գեղի Բաղեալ 'ի խրդին , 'ի լեառնոցն

- պահէ՛ զարգարութի, և առնէ զդորմութի 'ի հալար աղբա: քառնայ զանօրէնութի և զանիրաւութի և զմեղս. և ոչ անպարտ առնէ զպարտաւորն. ածէ՛ զսեփաւութի հարց՝ որհւոց և յորդիս որդւոց՝ մինչև
- 8 յերիս և 'ի չորս աղբա: * Եւ երազեաց մովսէս խոնարհ
- 9 երկիր Եպաֆ, * և ասէ. եթէ գտի շնորհա առաջի քո տօր, երթիցէ ընդ մեզ տօր. զի Ժողովուրդս խտտապարտանց է. և բարձցեն գու զանօրէնութի և զմեղս մեր. և եղիցուք մէք քո:
- 10 * Եւ ասէ տօր ցմովսէս. ահա ես գնեմ ընդ քեզ ուխտ ձիս առաջի տմ Ժողովրդեան քոյ. և արարից սբանշիլիս՝ որ 'ի ոչ եղեն յեմ երկիր, և յեմ աղբս. և ասացէ տմ Ժողովուրդգ՝ յորս ես գու 'ի մէջ գոցա դործս ան. զի
- 11 զարմանալիք իցեն զորեաւ արարից մեզ: * Չգոյշ ընդ գու տմ, զոր միանգամ պատուիրեցի քեզ այսօր: և հաւասարի ես մերժեմ յերեսաց մերոց զանմորհացին, և զքանանացին, և զքեռացին, և զիւրեղացին, և ըզ
- 12 խնացին, և զգերդեացին, և զյեբուսացին: * Չգոյշ ընդ անձին քում, գուցէ գնիցես ուխտ ընդ բնակիս երկրին, յորում գու մտանելոց ես 'ի նոսա. գուցէ ըի
- 13 նիցի մեզ պայծազգութի: * Չբազինս նց՝ կործանեալ ջիւք, և զարմանս նց՝ փռեալիք, և զանտաւս նց՝ կուտրեալիք, և զդրօշնալս դից նց՝ հրով պրեալիք: * և մի պագանիցէք երկիր աստուածոց օտարաց. զի տօր
- 14 անդ անուռն նախանձնիլ է. տծ նախանձնա է: * Գուցէ գնիցեն ուխտ ընդ բնակիս երկրին, և պոռնկիցին զինի դից նց, և զոհիցեն աստուածոց նց. և կու
- 15 յիցեն զքեզ՝ և ուտիցեն 'ի զոհից նց: * Եւ առնուցուս 'ի դատերաց նոցա ուստերաց քոց. և 'ի դատերաց քոց՝ տացես ուստերաց նց. և պոռնկիցին դատեր քո զինի նց, և պոռնկեցուցանիցեն զուստերս քո զինի դիցն իւրեանց: * Եւ աստուածս ձուլածոյս՝ մի առնիցես քեզ:
- 16 * Չտոն բաղարջակերաց պահեսցես. զեւթն օր բա ձիս զարջ կերիցես ուղ պատուիրեցի քեզ, 'ի Ժամանակի իւրում յամենանն կանխաց. զի յամենանն կանխաց ելեր յեղիպտոսէ:

* Ամե.

նշանակի 'ի ներս Բեբել, սիրելեաց իւրոց. և որ սակաւ ունին 'ի Բեբելի. Ըն որոյ և ի պոռն արարա յառելու: (7) Այս. Ածէ զանօրէնութի հարց յորդիս, և յորդւոց յորդիս, մին: (10) Որոնս. 'ի միջի գոցա. զի զարմա: (10) Յեբելսիս պահեսցէք. Արարից հեզ: (11) Այս. Միւսնգամ ես պատուիրեմ քեզ: (12) Այս. Յոր գու մտանիցես 'ի նս: (14) Այս. Աստուածոց օտարի: (14) Յորդիսի պահեսցէք. Ած նախանձնա է: (16) 'ի լոս. Եւ մի

ՃԽ* Ա մենայն արու ուր բանայ զարդանդ՝ ինձ լիցի, և նամ 19
Զ արուք տնասնոյ քոյ, * անգրանիկն արջառոյ, և անդ 20
 բանիկն ունարի: և զանգրանիկն իշոյ՝ փրկեսցես գա-
 ռամբ: ապա թէ ոչ փրկեսցես զնա՝ զգինս նորա ապ-
 ցես: **Զ** ամենայն անգրանիկս որդւոց քոց փրկեսցես:
 Եւ ձեռնոռնայն առաջի իմ՝ մի երեսացիս:

ՃԽ* Զ լից օրգործեսցես. և յաւուրն եւ թնեորդի հան 21
 Ե գիցես. և ի սերմանն և ի հոռնն՝ հանգիցես: * Եւ տօն 22
 եւ թնեորդաց արասցես ինձ, իսկզբանէ հնձոց յու-
 րենոյ: և զտօն արմատաց ամփոփելոյ՝ յընգմիջն տար-
 ւոյն: * Երբիս ժամանակս ի տարւոյ երեսացի նամ ա 23
 բու մանուկ քո առաջի ան նոյ իջի: * քանզի մերժեսցի 24
 զաղզան յերեսաց քոց. և ընդարձակեցից զսահմանքոյ,
 և ոչք իցէ որ անկն գնիցէ երկրին քում, յորժամ ելա-
 նիցես երեսել առաջի ան նոյ քոյ յերբս ժամանակս ի
 տարւոյն:

ՃԽ* Մ զնուցուս ի վերայ խմորելոյ զարիւն զոհից և 25
 Ը մոց. և մի ելանիցի յայդ զննումն տօնի զատկի:

ՃԽ* Զ առաջին արմտիս երկրի քոյ՝ տարցիս ի տուն ան 26
 թ նոյ քոյ:

ՃԾՄ ի եփեսցես զգառն ի կաթն մօր իւրոյ:

ՃԾ* Եւ ասէ ար յմովսէս. գրեալ դու քեզ զպատգամոգ 27
 Ա զայդոսիկ. զի այդոս բանիւ գնիցեմ ուխտ ընդ քեզ
 և ընդդիս իել: * Եւ էր մովսէս առաջի ան զքառասուն 28
 տիւ և զքառասուն գիշեր. հաց ոչ եկեր, և ջուր ոչ
 արբ. և գրեալ ի վերայ տաճարական զքանս ուխտի՝
 զտասն. պատգամացն:

ՃԾ* Մ ինչեւ իջանէր մովսէս ի լեռնէն սինայ, և երկու 29
 Բ քին տախտակքն ուխտի ի ձեռս մովսիսի էին: և յիջանել
 իւրում ի լեռնէ անտի, ոչ գիտէր մովսէս եթէ փա-
 ռաւորեալ իցէ տեսիլ գունոյ երեսաց նր՝ ի խօսել նր
 ընդ նմա: * Եւ ետես ահարոն և նամ որդիքն իւր ըլ- 30
 մովսէս. և էր փառաւորեալ տեսիլ գունոյ երեսաց նր.
 և երկեւոր մերձենալ ի նա: * Եւ կոչեաց զնոսա մով- 31
 սէս. և զարձան առ նա ահարոն և նամ իշխանք ժողո-
 վքդեանն. և խօսեցաւ մովսէս ընդ նոսա: * Եւ ապա 32
 մերձեցան առ նա նամ որդիքն իւր: և պատմեաց նոյ
 զամ

առնուցուս... մի ապցես ուս՝: (19) Ոմանք. * Ար որ
 բանայ զար՝: (20) Յօրինալին Բառս՝ ձեռնոռնայն. իարեա-
 դեղաւ նշանալի: (22) Այս. իսկզբան հնձոց: (24) Օրէ
 նալ մի. Տն նոյ իւրայելի. երբս ժամանակս: (27) Ոմանք.
 Դնեմ ընդ. և ոմանք՝ գնիցի, իսկ առայս անին նոյն. և
 ընդիս իել: (30) Յօրինալին Բառս. Էր փառաւորեալ տե-
 սիլ գունոյ երեսաց նր. իարեադեղաւ նշանալի:

ԺԱ

- 33 զիմ զոր խօսեցաւ ընդ նմա ար 'ի ընդինն սինայ: * Եւ իբրեւ դադարեաց 'ի խօսելոյ անտի ընդ նոսա . արե
34 պատրուակ զերեւազ իւրով: * Իբրեւ մասնեք մով
սէս առաջի ան խօսել ընդ նմա, օնրկանայր զպատ
րուակն մինչև այսրէն ելանելոյ: և իբրեւ ելաներ' խօսեր
է ամորդիան իլի զոր միանգամ պատուիրեաց նմա ար:
35 * Եւ տեսանէին որդիքն իլի զերեսն մովսիսի զի փա
ռաւորեալ էր տեսիլ գունդը երեսաց նր. և արժանեք
մովսէս պատրուակ 'ի զերայ երեսաց իւրոյ, մինչև անդ
բէն մասնելոյ և խօսելոյ ընդ նմա:

ԳԼ ԼԵ.

- 1 Եւ ժողովեաց մովսէս զիմ ժողովուրդ որդւոցն իւր շն
բայելի' և ասէ ցնն. այս բանք են զոր ասաց ար Գ
2 ասնել զնոսա: * Չվեց օր գործեացն ոգործ. յաւուրն
եւ թնեւորդի հանգիցէս. չարաթ տուր է, հանգիստ
3 ան: ամ որ գործեացն 'ի նմա, սատակեացի: * Բի լուչ
ցի հուր յիմ ընակուլեմ ձերում յաւուր չարաթուց:
4 զի են եմ ար: * Եւ խօսեցաւ մովսէս ընդ ամ ժողդ
վրդեան որդւոցն իլի' և ասէ. այս պատգամ է' զոր
5 պատուիրեաց ար' և ասէ: * Աւելք 'ի ձէնջ հաս ան.
ամ որ զիւրդ և յօժարեացն 'ի սրտի իւրում, բերցե
6 պտուղ ան: օսկի. արծաթ, պղնձ, և կապուտակ. * և
ծիրանի. և կարմիր կրկին մանեալ. և բիւնդ նեւթեալ.
7 և մնալ տըծեաց: * և մորթս խոյոց կարմիր ներկեալ.
8 և մորթս կապուտակեալ. և փայտս անփռաս: * և
եւղ լուսոյ. և խուռնկս իւրոյ օծման. և խուռնկս հանդ
9 զերձանաց: * Եւ ականս սարգիսնս և ականս զաւ
րուխտս և ականս 'ի գիր վահաթն. և զպնդնաւորն: * Եւ
10 ամ որ իմաստուն իցե սրաիւ 'ի ձեղ, կիկեալ գործեւ
11 ցի զիմ ինչ զոր պատուիրեաց ար: * Չխորանն, և
զնուարասնս իւր, և զվիժակս նր, և զգահաւորակս
նր, և զտախտակս նորա. և զպարզունակս նր, և զսիււ
12 նակս նր, և զկարմիրս նր: * Եւ զտապանակն զկայու
թն, և զքնակս նր, և զբաւուլթն, և զվարաղոյն, և
զտապաստ սրահին, և զսիւնակս նորա, և զականսն
13 զմորուխտս, և զխուռնկսն, և զեւղն օծման: * Եւ զօե
ղանն, և զիմ զկահ նորա, և զհովանոցս տեղանոյն, և
զքնակս

(33) Յօրինալին Բառս պատրուակ, խաճ, նալ: (35) Առա
Եւ տեսին որդիքն իլի: Ուր ոման. Չերեսն:
ԳԼ ԼԵ: (5) Ոման, Չխորդ յօժարեացն 'ի: (11) Ոման,
Եւ զգահակս նր. և զտախտակս նր, և զսիւնակս նր, և
զսիււ: (12) Ոման, Եւ զվարաղոյրսն և զառապաստս:

զլծակս նր, և զլծմ՝ զկահ՝ նր: և զհացն երեսաց: * և 14
 զարտանափն լուսոյ, և զլծմ՝ զկահ՝ նր, և զշրազարանս
 նր, և զեւզն լուսոյ: * Եւ զսեղանն խնկոց, և զլծակս 15
 նր, և զեւզն օծութե, և զխուռնկան հանդերձանաց, և
 զլծարագոյր գրան խորանին: * և զսեղանն ողջակիցաց, 16
 և զլծանգափս նր զպղնձիս, զլծակս նորա, և զլծմ՝ զկահ
 նր: Եւ զաւազանն, և զխարիսիս նր: * և զառաքաւս 17
 սրահին, և զսիւնափս նր, և զխարիսիս նորա: * Եւ 18
 զսրահակ գրան սրահին, և զցիցս խորանին, և զցիցս
 սրահին, և զապարուսն նց: * և զպատմութեանսն որովք 19
 պաշտօնցեն 'ի սրբուեն. զպատմութեանսն սուրբս՝ ահա
 բոնի քահանայի. և զպատմութեանս քահանայուե որդ
 ւոցն ահարոնի:

20 * Եւ եւ լծմ՝ փողովուրդ որդւոցն իրի առ 'ի մովսէսէ: 20
 * և բերին իւրաքանչիւր որպէս և յօժարէին սիրաբիւ 21
 բեանց. և որոց զիարդ և կամ եղև անձանց իւրեանց.
 բերէին նուէրս ան յամ գործս՝ խորանին վկայուե. և
 յամ նիւթս նր. և յամ պատմութեանս սրբութեցն:
 * Եւ բերին անք 'ի կանանց, ամ ոք որպէս և միտք իւր 22
 վարէին. Սկանս, և գինգա, և մատանիս, և ծամա
 կալս, և կշտապանակս, և զլծմ՝ անօթս ոսկեղէնս. և
 ամ աքք որ և էին, բերին նուէրս ոսկեղյ ան: * Եւ 23
 ամ այր առ որում գտանէր կապուտակ, և ծիրանի, և
 կարմիր մանեալ, և բեհեզ. և մազ այծեաց. և մորթն
 խոյոց կարմիր ներկեալ. և մորթն կապուտակեալս:
 * բերէին ամ, որ նուիրէր նուէրս: արծաթ և պղինձ 24
 բերէին զնուէրսն ան. և ամ առ որում գտանէր փայտ
 անփուռ, յամ գործ կահին, բերէին: * Եւ ամ կին՝ 25
 խնաստուն մտաք նիւթէր ձեռք իւրովք. և բերէր մա
 նեալ՝ զկապուտակն, և զծիրանի, և զկարմիրն ներ
 կեալ, և զբեհեզն: * Եւ ամ կանայք որ յօժարէին 'ի 26
 փայտ իւրեանց, մանէին խնաստութե՞ զմազ այծեացն:
 * Եւ իշխանքն բերէին ափանս զըմբուխոս. և ափանս 27
 'ի նիւթ վաղասին և տափտափին: * և զհանդերձանս 28
 խնկոցն. և զեւզն լուսոյ, և զեւզն օծութե: * Եւ ամ 29
 այր և կին, որոց յօժարէին միտք իւրեանց, մտանէին
 գործել զամ գործն՝ զոր պատուիրեաց ան գործել:
 և 'ի ձեռն մովսիսի բերէին որդիքն իր զնուէրսն ան:
 * Եւ սոռն մովսէս ցորգիսն իր. տեսէք՝ զի կոչեաց 30
 ամ յառուանէ զբեհեզիւ զուրիեան՝ զորդի ողբայ յաղ
 գէյուգայ: * և ելլց զնա ամեղէն հոգով խնաստու 31
 թե,

(19) Այս. Եւ զպատմութեանսն սքս: (21) Ո՛հն. Բե
 րին նուէրս ան... պատմութեանս սրբուեն: (22) Ո՛հն. Բ
 րերէին նու: (30) Ո՛հն. Զբեհեզիւ զովսեան զորդի

- 32 Թե՛, և հանձարով և գիտութե՛ք յեմք : * ըստ ձեմ գործոյ ճարտարապետե՛լ ճարտարութե՛ք . գործե՛լ զոսկին
 33 և զարծաթն՝ և զպղինձն : * Եւ քանզակե՛լ զականան ,
 և գործե՛լ զփայտն , և առնե՛լ զեմք գործ իմաստութե՛ն ,
 34 և խելամտե՛լ . զի ետ՝ի սիրտ նր զիմաստութե՛ն : * Եւ ել
 35 զիտապ որդւոյ աքիսամայ յաղգէ դանայ : * զորս ելեց
 մտօք իմաստութե՛ն , խելամտե՛լ , գործե՛լ զեմք գործ սրբու
 Թե՛ն . զոստայնանկու՛ն , և զնկարու , կապուտակու՛ն ,
 և ծիրանեաւն , և կարմրովն ներկելով , և բեհեզով
 անկանե՛լ գործե՛լ զամենայն գործ ճարտարութե՛ն նկա
 րակերտաց :

Գ.Լ. ԼԶ.

- 1 Եւ արարին բեռելիէլ , և եղիաբ , և եմ այր իմաս
 տուն մտօք , որում առուաւ 'ի եմ իմաստութե՛ն և
 գիտութե՛ն , խելամտա լինե՛լ , գործե՛լ զեմք գործ տարա
 զու սրբութե՛ն . ըստ ձեմ որպէս և հրամայեաց նր :
 2 * Եւ կոչեաց մովսէս զբեռելիէլ և զեղիաբ , և զամենե
 սին որ ունէին իմաստութե՛ն 'ի սրտի . որոց ետ ձեմ
 հանձար 'ի սիրտս նոցա : Եւ զամենեսին որ կամակար
 3 մտօք կամէին մերձենալ 'ի գործն , և կատարել : * Եւ
 առին 'ի մովսիսէ զեմք նուէրսն՝ զոր բերին որդիք
 Ելի յեմք գործ տարազու սրբութե՛ն առնել զայն : և ին
 քեանք ևս ընդունէին զնուէրսն 'ի նուիրարեւոյն ընդ
 4 առաւօտս առաւօտս : * Եւ զային եմ իմաստութե՛ք՝ որ
 գործէին զգործ սրբութե՛ն , իւրաքանչիւր ըստ ազ
 5 րագու իւրում , զոր ինքեանք գործէին : * Խօսեցան
 Եւ մովսիսէ և ասէն . կարի յաճախէ բերել ժողովուրդ
 քան զբաւական տարազու պիտոյից գործոյն , զոր հրա
 6 մայեաց եմ առնել : * Եւ հրամայեաց մովսէս քարոզ
 կարգալ 'ի բանակին , և ասել . այր կամ կին՝ մի ևս
 գործեացեն 'ի պտուղ սրբութե՛ն : և ասպարգեղաւ ժո
 7 ղովուրդն 'ի բերելոյ . * և զգործեալն իւրեանց բերէին
 յեմք կազմած գործոյն գործե՛լ զայն . և դադարեցին :
 8 * Եւ գործէր եմ իմաստուն սրտիւ ընդ գործաւորսն ճծ
 զգործ Ե

(32) Աստ . ճարտարապետութե՛ք , գոր՝ : (33) 'ի լաա՝ .
 'ի սիրտ նց զիա՝ : համայնս սմանց 'ի Բաբ՝ : (35) Ուսն .
 Զոր ելեց մտօք իմաս՝ : (35) Ուսն . կապուտակեաւն .
 և սման . կապուտակին և ծիրա՝ : Ուր օրինակի . Եւ զն
 կարակերտակին և զծիրանեաւն :
 ԳԼ . ԼԶ : (1) Ուսն . Եւ արար բեռելիէլ , և ե՝ : (2) Ու
 սն . Մերձենալ 'ի գործն և յատարել : (3) Ուսն .
 Յեմք 'ի գործ տարազուն :

զգործ խորանին տան փեղկեան, 'ի բեհեզոյ մանելոյ,
 և 'ի կապուտակէ, և 'ի ծիրանւոյ, և 'ի կարմրոյ կրկ
 նելոյ: քերոք գործ անկուածոյ գործէին: * Երկայ 9
 նութի մոյ փեղկին 'ի քսան և յութ կանգնոյ, և լայ
 նութի 'ի չորից կանգնոց մոյ փեղկի. չափ նոյն էրա
 մանեցունց փեղկիցն: * և կցեալ զհինգ փեղկն Է միւս 10
 հինգ փեղկին, և զհինգն ևս փեղկ կցեալ ընդ այլում
 հնգի: * Եւ արար ճարամանդս կապուտակեալս առ 11
 եզերք մոյ փեղկին * 'ի կողմանէ առ 'ի խառնուածս. 12
 նոյնպէս արար և առ եզերք արտաքնոյ փեղկին, երկ
 րորդի խառնուածոյն: * Յիսուս ճարամանդ արար մոյ 13
 փեղկի. և յիսուս ճարամանդ արար 'ի կողմանէ փեղ
 կին ըստ երկրորդի խառնուածոյն, առ 'ի խառնելոյ
 իւրաքանչիւր ճարամանդացն ընդ միմեանս: Եւ արար
 օղս ոսկիս յիսուս. և խառնեաց զփեղկան ընդ միմեանս
 օղիւքն. և եղև խորան մի: * Եւ արար փեղկս մաղե 14
 զէնս ծածկիչ խորանին. մտասան փեղկ արար զիւ
 սա: * Երկայնութի մոյ փեղկի յերեսուն կանգնոյ. և 15
 լայնութի մոյ փեղկի 'ի չորից կանգնոց: չափ նոյն էր
 մտասանեցունց փեղկիցն. * և կցեաց զհինգ փեղկն 'ի 16
 միասին, և զվեց փեղկն 'ի միասին: * Եւ արար յիսուս 17
 ճարամանդ առ եզերք փեղկին՝ որ 'ի մէջ խառնուա
 ծոցն. և արար յիսուս ևս ճարամանդ առ եզերք փեղ
 կին երկրորդի խառնուածոյն. * և արար օղս պղնձիս 18
 յիսուս. և կցեաց զխորանն զի լինիցի մի: * Եւ արար 19
 զվիժակս խորանին 'ի մորթոյ խոյոց կարմիր ներկելոց.
 և զարտախուրակսն 'ի կապուտակէ 'ի վերոյ կողմանէ:
 * Եւ արար զերկուս սիւնս խորանին յանփուտ փայ 20
 տից կանգնաւորս: * 'ի տան կանգնոյ զերկայնութի 21
 մոյ սեան. և 'ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ զթանձրուիւն ըզ
 լայնուի մոյ սեան. * և երկուս սփռիչա առ մի մի սիւն 22
 խառնեալ ընդ միմեանս. նոյնպէս արար եւս սեանց
 խորանին: * Եւ արար զսիւնս խորանին. քսան սիւն 23
 'ի հարաւոյ կողմանէ, և քառասուն խարիսխ արծաթի՝
 սեանցն քսանեցունց. * Երկուս խարիսխս առ մի սիւն 24
 յերկոցունց կողմանց. և երկու խարիսխս առ մի սիւն ևս
 սիւն յերկոցունց կողմանց: * Եւ յերկրորդ կողման 25
 խորանին ընդ հիւսւսի արար քսան սիւն, * և քառա 26
 սուն խարիսխ արծաթի. երկու խարիսխս առ մի սիւն,
 և երկու խարիսխս առ մի սիւն ևս սիւն: * Եւ 'ի թիկանց 27
 խա

(10) Թօրնային նոյնք: Ընդ միւս հինգ փեղկին: (10) Ուստի
 փեղկս կցեալք Է պլոց հնդից: (11) Այս. ճարամանդս
 կապուտակեալս առ Է: (19) Այս. 'ի մորթոյ խոյոց:
 (25) Ոմանս. Եւ յերկրորդում կողման:

- 28 խորանին ընդ ծովակողմ արար վեց սիւն . * և երկու
 29 * Եւէին հասարակ 'ի ներքուստ . և ըստ նմին օրինա
 կի հասարակ էին 'ի գլխոյ կողմանէ , 'ի մի խառնուած .
 30 * Եւէին ուլթ սիւն , և խարխիւ նց արծաթիք , վեշ
 ասասն խարխիք , երկու խարխիք առ մի սիւն , և
 31 երկու խարխիք առ մի սիւն : * Եւ արար պարզունակս
 յանփուտ փայտից , հինգ առ մի սիւն 'ի միջե կողմն
 32 նէ խորանին : * և հինգ ևս պարզունակ առ միւս սիւն ,
 յերկրորդ կողմանէ խորանին . և հինգ պարզունակ առ
 33 միւս սիւն 'ի թիկանց խորանին ընդ ծովակողմն : * Եւ
 արար զմէջն պարզունակն թափանցանց 'ի մէջ սեանցն
 34 'ի կողմանէ 'ի կողմն : * Եւ զերկուս սիւնսն պատեաց
 ոսկւով . և զերկուս օղամանեակսն նոցա արար ոսկիս ,
 յորս մոռնիցեն պարզունակ քն . և պատեաց զպարզու
 35 նակսն ոսկւով : * Եւ արար վարագոյր 'ի կապուտակէ ,
 և 'ի ծիրանւոյ , և 'ի կարմրոյ մանելոյ , և 'ի բեհեզոյ նիւ
 36 թելոյ . գործ անկուածոյ գործեաց զնա քերոր : * և
 նգ զայն 'ի վերայ չորից սեանցն յանփուտ փայտից ոս
 կիսպատաց . և խոյակ ք նոցա ոսկիք , և չորք խարխիք
 37 նց արծաթիք : * Եւ արար զվարագոյր գրան խորա
 նին վիշուլթն 'ի կապուտակէ , և 'ի ծիրանւոյ , և 'ի
 կարմրոյ մանելոյ , և 'ի բեհեզոյ նիւթելոյ , գործ ան
 38 կուածոյ քերոր : * Եւ զսիւնս նոցա հինգ , և զօղս նց .
 և պատեաց զեղյակս նոցա ոսկւով . և խարխիք նոցա
 պղծիք հինգ :

Գ. Լ. ԼԵ :

- 1 Եւ արար բեւեղիւլ զտապանակն յանփուտ փայտից . 2
 յերկուց կանգնոց և 'ի կիսոյ զերկայնուի նորա .
 և 'ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ զլայնութի նր . և 'ի կանգնոյ և
 'ի կիսոյ զբարձրութի նորա : և պատեաց զնա ոսկւով
 2 սրբով ներքոյ և արտաքոյ : * և արար նմա ծնօտոս ոսկիս
 3 շուրջնակի : * Եւ ձուլեաց նմա չորս օղամանեակս ոս
 կիս 'ի չորեցունց կողմանց նր . երկուս օղամանեակս
 'ի միջե կողմանէ , և երկուս օղամանեակս 'ի միւսմե
 4 կողմանէ , և ազոյց լծակացն : * Եւ արար լծակս յան
 փուտ փայտից , և պատեաց զնոսա ոսկւով : * և ազու
 5 ցին զլծակսն յօղամանեակսն 'ի կողմանց տապանակին ,
 բառ .

(31) 'իւսս" . Եւ արար նիգս յանի" : (36) Աստ . Փող
 տից յոսկիապատաց : (38) Աստ . Եւ զօղս նոցուն , և ,
 Գ. Լ. ԼԵ . (1) Աստ . 'ի ներքոյ և արտաքոյ :

- բառնալ զնա նորոք: * Եւ արարին զբաւուածն 'ի վե- 6
րուստ տապանակին յոսկւոյ սրբոյ . յերկուց կանգնոց
և 'ի կիսոյ զերկայնուէ նր, և 'ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ զայ- 7
նուծին նր: * Եւ արար երկուս քերովբէս զսկիւս, ճա-
խարակեալս գործեաց զնս, յերկուց կողմանց բաւուեն: 8
* քերոր մի 'ի վր միոյ գլխոյ բաւուեն, անդառին 'ի բաւուէ
անտի արար զերկոսին քերորսն, յերկոցունց ծայրեց 9
նր: * Եւ էր քերովբէիցն տաքածեալ զթեւս իւրեանց
'ի վերուստ . և հովանի ունէին թեզք իւրեանց 'ի վր
բաւուածն . և երեսք քերովբէիցն հանդէս միմեանց
'ի վերայ բաւուածն:
- ՃԺ Ե * Եւ արար զսեղանն զառաջաւոր յոսկւոյ սրբոյ . և 10
ձուլեաց նմա չորս օղամանեակս ոսկիւս, երկուս 'ի միո-
ջէ կողմանէ, և երկուս յերկորդ կողմանէ . և ագոյցս,
բառնալ զնա ագուցիւքն: Եւ զագոյցս տապանակին
և զսեղանոյն արար յանփուտ փայտից . և պատեաց զնս
ոսկւով . յերկուց կանգնոց վերկայնուէ նր, և 'ի կանգ-
նոյ և 'ի կիսոյ զայնուծին նր . և 'ի կանգնոյ և 'ի կիսոյ
զբարձրուծին նր: * Եւ պատեաց զնա ոսկւով սրբով . 11
և արար նմա ծնօտս ոսկիւս շուրջանակի: * և արար նմ 12
պսակ ուղկեան շուրջանակի . և արար ծնօտս ոսկիւս
պսակին նր շուրջանակի: * Եւ արար նմա չորս օղա- 13
մանեակս ոսկիւս . և եգ զօղամանեակսն 'ի չորս կող-
մանս, որ էին չորեցունց ոտից նր . * 'ի ներքոյ պսակ 14
կին . և եղեն օղամանեակքն ագոյցք լծակացն առ 'ի
բառնալոյ զսեղանն: * Եւ արար երկուս լծակս յան- 15
փուտ փայտից . և պատեաց զնոսա ոսկւով առ 'ի բաւ-
նալ զսեղանն: * Եւ արար զկահ սեղանոյն . զմեկա 16
դացս նր, և զարիւնակալս նորս, և զծառակս նորս, և
զնուիրանոցսն՝ որովք նուիրիցեն՝ յոսկւոյ սրբոյ:
- ՃԺ Ը * Եւ արար զաշտանակն լուսոյ՝ ձոյլ ոսկի, զբունն . և 17
զստեղունն յերկոցունց կողմանց նր . և 'ի ստեղանցն
շառաւիղք ընտրեալք առ միմեանս երեք 'ի միոջն, և
երեք 'ի միւսմէն հաւասարք միմեանց: և զլուսակացս
նոցա՝ որ են 'ի ծայրսն ընկուզազարդս անդառին յանո-
բեալս: Եւ զբազմակալսն 'ի նոսա . զի եղիցին ճրա-
գարանքն 'ի վերայ նց . և զբազմակալն զեւթներորդ՝
որ

(10) 'ի լուս . Բառնալ զնս ագուս՝ համայնս այլոյ 'ի բնաբ':
(13) 'ի լուս . Որ էին 'ի չորեցունց: (15) Այս . Աւ 'ի
բառնալոյ զսե': (17) Այս . Եւ զբազմակալսն 'ի նս .
և զբազմակալսն զեւթն: (17) 'ի լուս . Զի իցեն ճը-
բազա՝ համայնս այլոյ 'ի բնաբ': (17)(18) Այս . Եւ ըզ-
շուշանս նր անդառին . . Վեց ստեղն արձակեալ 'ի կող-

- որ 'ի գլուխ շուսակային . որ 'ի վերայ բուն իսկ գլխոյն
'ի վերուստ ձոյլ' համակ ոսկի : Եւ գեւթն շրագա
րանն որ 'ի վերայ նորա ոսկիս . և զունեղիս նորա ոս
կիս . և զյարգարիս նր' ոսկիս յօսկւոյ սրբոյ . ճախա
րակեայ գործեաց զաշտանակն , զգունն , և զստեղունս
նր . և զսկահաձեան և զգնդակն և զլուշանսն անգրս
18 ան 'ի նմանէ : * Վեց ստեղունք արձակեալք 'ի կող
մանց նր' . երեք ստեղունք արձակեալք 'ի միոջ կողմա
նէ աշտանակին . և երեք ստեղունք յերկրորդ կողմանէ
19 աշտանակին : * և երեք սկահաձեք ընկուղազարգք յօրի
նեալք 'ի միում ստեղան , և գնդակ և շուշան : և երեք
սկահաձեք ընկուղազարգք յօրինեալք 'ի միում և ար
տեղան , և գնդակ և շուշան : Այսպէս վեցեցունց ստե
20 ղանցն արձակելոց յաշտանակէ անտի : * Եւ 'ի բուն աշ
տանակին չորք սկահաձեք ընկուղազարգք յօրինեալք .
21 և գնդակք նորին և շուշակք : * Եւ գնդակ մի ընդ երկու
ստեղամբն . անգատին 'ի նմին . վեցեցունց ստեղանցն
22 արձակելոց 'ի նմանէ : * գնդակք նց և ստեղունք իւր
եանց անգատին 'ի նմին , բովանդակ ճախարակեայ 'ի միո
23 ջն յօսկւոյ սրբոյ : * Եւ արար զշրագարանս նր' եւթն .
24 և զունեղիս , և զյարգարիս նր' յօսկւոյ սրբոյ : * 'ի տա
ղանդէ միոյ ոսկւոյ սրբոյ արար զնա' և զնմ' զկաշ նր' :
25 * Սա' արար զսեղանն ոսկիապատ յանփուտ փայտից , ճճ
'ի հինգ կանգնոյ գերկայնուի նր' , և 'ի հինգ կանգնոյ թ
զլայնուի նր' , չորեքկուսի . և յերից կանգնոց զբարձ
26 բուրձն նր' , և զեղջերս նր' անգատին 'ի նմանէ : * Եւ
պատեաց զնա' ոսկւով սրբով . և զյարկս նր' , և զկող
27 մանս նորա շուրջանակի , և զեղջերս նորա : * Եւ ա
րար նմա ծնօտս ոսկիս շուրջանակի . և երկուս օղա
մանեակս' ոսկիս ընդ ծնօտիւք նր' առ 'ի կողմանէ ընդ
երկողումբք կողմամբք նր' յագոյցս լծակացն , առ 'ի
28 բառնալոյ զնա' նորք : * Եւ արար զլծակսն յանփուտ
փայտից , և պատեաց զնա' ոսկւով :
29 * Սա' արար զեւթն օծութե զսուրբ , և զհանդերձանս ճ՛կ
ինկոյն . գործ մաքուր իւղագործաց :

ԳԼ. ԼԸ.

Եւ արար զսեղանն պղնձապատ 'ի բուրուսուացն ճ՛կ
պղնձեաց' որ էին 'ի ձեռս արանցն ապստամբաց Ա
հանդերձ ժողովրդեանն կորխայ , յանփուտ փայտից .
'ի հինգ

մանց նր' . երեք ստեղունք 'ի միոջ : (25) Յօրինալին պա
կաւր , ջերկայնուի նորա , և 'ի : (27) Ոման . Առ 'ի
կողմն . . . նր' 'ի յագոյցս լծակացն :

Դ հինգ. կանգնայ զերկայնութե նր, և 'ի հինգ. կանգնայ զլայնութե նր. չորեքկուսի. և յերկից կանգնող բարձրութե նր: * Արար և զեղջերս նր 'ի վր չորեցունց անկեանց նր. անգամին 'ի նմանե էին եղջերք նր, և պատեաց զնա պղնձով: * Սա արար զամ կահ սեղանոյն, զխա 3
րիսխան, և զբլլակն, և զսաշտան, և զմահանան, և զբլլաբուռուսն: և զամ կահս նր արար պղնձի: * Սա ա 4
րար զգահաւորակս սեղանոյն. գործ վանգաւագործ պղնձի 'ի բուրուսուացն. 'ի ներքուստ մինչ ցմէնս. * Եգ 'ի նմա չորս օղամանեակս պղնձիս 'ի չորեցունց կողմանց գահաւորակի սեղանոյն՝ ագոլլս նգացն: * Եւ 6
արար զլծակն յանժողա փայտից, և պատեաց զնոսա պղնձով: * և ագուցին զլծակն յօղամանեակն 'ի կողմանս սեղանոյն, բառնալ զսեղանն նոքօք: բովանգակ 7
տախտակամամ գործեաց զնա:

ՃԿ Բ * Եւ արար զաւազանն պղնձի, և զխարիսխս նորս պղն 8
ձի, 'ի հայելեաց կանանց ուխտաւորաց. որք պահեցին պահս առ դրան խորանին վկայութե, յաւուր յորում եհար զխորանն:

ՃԿ Դ * Եւ արար զսրահն որ հայեր ընդ հարաւ. և զառա 9
գաստ սրահին 'ի բեհեզոյ մանեղոյ հարիւր առ հարիւր: * և սիւնք նց քսան, և խարիսխք նց պղնձիք քսան. և 10
զարդք սեանցն և խոյակք նց արծաթիք: * Եւ ընդ 11
կողմն հիւսւսոյ հարիւր առ հարիւր. և սիւնք նց քսան, և խարիսխք նց պղնձիք քսան. և զարդք սեանցն և դրո 12
ուսպք նց արծաթիք: * Եւ ընդ ծովակողմն սրահք 'ի 13
յիսուն կանգնոյ. և սիւնք նց տասն, և խարիսխք նց տասն. և զարդք սեանցն և դրուագք նց արծաթիք: * Եւ ընդ կողմն արեւելից 'ի յիսուն կանգնոյ: և ա 13
ռադաստքն * 'ի հնգետասան կանգնոյ 'ի Թիկանց. և 14
սիւնք նց երեք, և խարիսխք նց երեք: * Եւ յերկրորդ 15
Թիկունսն առ դրամք սրահին, սրահք 'ի հնգետասան կանգնոյ. և սիւնք նոցա երեք, և խարիսխք նց երեք: * Ամ սրահք խորանին շուրջանակի 'ի բեհեզոյ մանեղ 16
ոյ. * և խարիսխք նց պղնձիք. և դրուագք սեանցն և 17
խոյակք նց արծաթիք, և խոյակք նց արծաթապատք, և սիւնքն արծաթապատք: * և ամ սիւնք սրահակին: 18
Եւ

ԳԼ Ը. (2) Այս. 'ի վերայ չորեցունց անկեանց իւրոց. և պատեաց զնն պղ': (3) Յօրինակն պատեք. Նմա սրար պղնձի: (5) Այս. Եւ եգ նմա չորս օղա: (7) Ուսան յաւելա. Գործեաց զնա 'ի ներսն ուսան: (8) Ուսան. Եւ հայելեաց կա: (10) 'ի լուս. Եւ դրուակք նց արծաթիք: (18) Ուսան. Եւ ամ սիւնք սրահին. (18) Այս. Գործ նկարակերպ 'ի կապուտակէ:

- Եւ արահայեք գրան արահին, գործ նկարակերտ 'ի կապուտակէ, և 'ի ծիրանւոյ, և 'ի կարմրոյ մանեղոյ. և 'ի բեհեզոյ նիւթեղոյ. 'ի քսան կանգնոյ երկայնութիւն, և 'ի հնգետասան կանգնոյ բարձրանիւն, և լայնութիւն հաւ
- 19 արտակ քսառ տապալաւոց պահին : * Եւ սկսեալ նոցա չորք, և խորխիւք նոյ պղնձիւք չորք, և խոյաւք նոյ ար
- 20 ծաթիւք չորք. և խոյակք նոյ արծաթապատք. * և ամ
- 21 ցեղք արահին և խորանին շուրջանակի պղնձիւք : * Եւ այս եր. պայման խորանին վիպութեւ. ունց հրաման եւ մովսիսի կազմեղ զպաշտօնն զետապաշտն 'ի ձեռն իմա
- 22 մարայ որդւոյ անարանի քահանայի : * Եւ բեռն լիէ ուրիեան որդի ոմբայ յաղգէ յուգայ արար որդի հրաման
- 23 իւր ար մովսիսի : * Եւ ապա եղիար արխանայ յաղգէ քանայ. որ ճարտարապետէր զոստայնանկուն, և զաղջ նազործուի, և զնկարակերտուի. 'ի կապուտակէ, և 'ի ծիրանւոյ, և 'ի կարմրոյ մանեղոյ, և 'ի բեհեզոյ նիւթեղոյ
- 24 * Ամենայն ոսկւոյն որ գործեցաւ 'ի գործն, ըստ ամ ՃԿ
գործոյ սրբութեն, եղև կէտ ոսկւոյն նուիրացն քսան Ի
և ինն տարանգ, և եւթն հարիւր և երեսուն սիկլ ըստ
- 25 սրբութե սկեղն : * Եւ արծաթոյ նոկէք՝ յանցեղոց արանց ժողովագեանն 'ի հանդիսի՝ հարեւր տալանգ, և հազար և եւթն հարեւր և եւթմանասուն և հինգ սիկլ ըստ սրբութե սկեղն. գրամ մի առ դուլի կէս սկեղ ըստ սրբութե սկեղն. ամ որ անցանէր 'ի հանդիսի անգ 'ի քսան ամենից և 'ի վեր, վեց հարեւր հազար և երեք հա
- 26 զարք և հինգ հարեւր և յիսուն : * Եւ եղև հարեւր տալանգ արծաթոյն 'ի ձոյց հարեւր խոյակաց խորանին,
- 27 և 'ի խոյակս վարադուրին. հարեւր տալանգ. * 'ի հաւ
- 28 բեր և խոյակ. տալանգ մի առ խոյակ : * Եւ զհազար և զեւթն հարեւր և զեւթմանասուն և հինգ սիկլն, գործեաց 'ի խորուզս սեանցն, և պատեաց ռնկւով զխոյակս
- 29 նոյ, և զարդարեաց զնոյ : * Եւ սկսին՝ նուիրացն՝ եւ թանախուն տալանգ, և երկու հազար և չորք հարեւր
- 30 սիկլ : * Եւ արարին անտի զխարխիսն գրան խորանին վիպութե. և զսեղանն պղնձի, և զքահաւորակ սեղա նոյն պղնձի, և զամ պապս սեղանոյն, և զխարխիսս արա
- 31 հին շուրջանակի. * և զխարխիսս գրան արահին. և զպմենայն ցեղս խորանին, և զամ ցեղս արահին շուրջա նակի. և զապարուսն 'ի կապուտակէ, և 'ի ծիրանւոյ, և 'ի կարմրոյ մանեղոյ, և 'ի բեհեզոյ նիւթեղոյ :
- ԳԼ.

(22) Ոմանք. Եւ բեռն լիէ ոմբան որդի ոմբայի. և ա
րար : (23) Այս. Եւ զաղաւանդործուի : (24) Ոմանք.
Ամ ոսկին որ գործեցաւ. ամ գործոյ սրբութեցն :
(25) 'ի տա. Եւ վեց հարեւր և յիսուն :

Եւ արար պատմութեանս պարտաւանսն, պաշտել նո
 քը 'ի սրբութեն: Եւ արար պատմութեանս սրբու
 թեցն որ իցեն տհարոնի քահանայի: ուն հրամայեաց տր
 մովսիսի: * Եւ արարին զվականս յոսկւոյ, Եւ 'ի ծի
 րանւոյ, Եւ 'ի կապուտակէ, Եւ 'ի կարմրոյ մանեղոյ, Եւ 'ի
 բեհեզոյ նիւթելոյ: * Եւ հասանէին թիթղուշուս ոսկիս
 թելւա թելս անկանել ընդ կապուտակին՝ Եւ ընդ ծի
 րանւոյն, Եւ ընդ կարմրոյ մանեղոյ, Եւ ընդ բեհեզոյ
 նիւթելոյ: Գործ անկուածոյ վակասի գործեցին զնա,
 * խառնեալ յերկոցունց կողմանց ընդ միմեանս հիւս
 կէն: Գործ անկուածոյ 'ի միմեանս: 'ի նոյն * Եւ 'ի նմա
 նէ գործեցին ըստ իւրում գործուածոյ, յոսկւոյ, Եւ 'ի
 կապուտակէ, Եւ 'ի ծիրանւոյ, Եւ 'ի կարմրոյ մանեղոյ,
 Եւ 'ի բեհեզոյ նիւթելոյ: ուն Եւ հրամայեաց տր մովսի
 սի: * Եւ գործեաց զերկոսին ականան զսրբութեանս՝ Ժա
 պաւնեալս Եւ ընդելուգեալս ոսկւով, քանգակեալս
 Եւ մածեալս 'ի քանգակ կնքոյ: յանուանց որդւոցն ելի:
 * Եւ հաստատեաց զնա 'ի վերայ ուսոց վակասին, ա
 կանս յիշատակի որդւոցն ելի: ուն Եւ հրամայեաց տր
 մովսիսի: * Եւ արար զտախտակն գործ անկուածոյ
 նկարակերպ ըստ գործոյ վակասին, յոսկւոյ, Եւ 'ի կա
 պուտակէ, Եւ 'ի ծիրանւոյ, Եւ 'ի կարմրոյ մանեղոյ, Եւ 'ի
 բեհեզոյ նիւթելոյ: * Զորեքուսի, Եւ կրկին գործեաց
 զտախտակն, թզաւ յերկայնութ՝ Եւ թզաւ 'ի լայնութի:
 * Եւ անկաներ Քնին անկուած ականակապ չորեքկալ
 գեանս ականց: Կարգն առաջին՝ սարգիսն, Եւ ապագիսն,
 Եւ զսրբութեան, կարգ մի: * Եւ կարգն երկրորդ, կարեկ
 հան, Եւ շափիղա, Եւ յասպիս: * Եւ կարգն երրորդ,
 սուտակ, Եւ գոնաղմ, Եւ պկաս: * Եւ կարգն չորրորդ,
 ասկեանին, Եւ եզունգն, Եւ բիւրեզ: պատեալ Եւ ընդելու
 գեալ ոսկւով: * Եւ ականքն ըստ անուանց որդւոցն
 ելի էին: Երկոստասակք յանուանց նոյն գրեալք Եւ քանգա
 կեալք: Եւ իւրաքանչիւր անուանց անգագն երկոստասա
 նից: * Եւ արարին Ք տախտակաւն վերջս փոքրիկեալս
 'ի վրէ երկուց՝ օղոցն: Գործ հիւսկէն յոսկւոյ սրբոյ:
 * Եւ արարին երկու վահանակս ասկիս, Եւ երկուս օղ
 ոսկիս:

ԳԼ. ԼԹ. (2) Ոման: Եւ արարին զվտուականս յոսկ':
 (3) Աս: Թիթղուշուս ոսկւոյն, թելս: (6) Աս: Եւ
 մածուցեալս 'ի քանգակ: (13) 'ի տա' Զորդ: յակնին
 Եւ եղունգն: (14) Աս: Ազգացն երկոստասանեցունց:
 (16) 'ի տա' Եւ արարին երկու օղ ոսկիս: (16) Յ:

- ոսկին • և եգին զերկու օդսն ոսկին յերկոսին առաջս
 17 տախտակին : * Եւ եգին զվերջսն փողփողեալս 'ի վե-
 րայ երկուց օղոցն յերկոսին կողմանս տախտակին • և
 յերկոսին խառնուածան զերկուս վերջս փողփողեալս •
 և եգին 'ի վերայ երկուց վահանակացն , և զնն եգին
 18 'ի վերայ ուսոց վահասին * դէմ յանդիման յերեսաց
 կողմանէ : Եւ արարին երկուս օղս ոսկիս , և եգին 'ի
 վերայ երկոցսնց թւոցն 'ի ծայրս տախտակին , 'ի գւ-
 լուսն թիկանց վահասին 'ի ներքոյ կողմանէ : Եւ արա-
 բին երկուս օղս սակիս , և եգին 'ի վերայ երկոցոնց
 ուսոց վահասին 'ի ներքոյ կողմանէ յերեսաց նր' ը վեր-
 19 նոյ խառնուածոյն անկուածոյ վահասին : * Եւ պնդե-
 յին զտախտակն յօղից նր մինչև յօղս վահասին , խառ-
 նեալ ընդ միմեանս , 'ի կապուտակէ • Հիւսեալս ընդ
 միմեանս յանկուած վահասին , զի մի զերծանիցի տախ-
 տակն 'ի վահասէ անտի • ուն Հրամայեաց ար մովսիսի :
 20 * Եւ արարին զվտաւակն 'ի վերայ վահասին , գործ
 21 անկուածոյ համակ կապուտակ • * և օձիք վտաւակացն
 անդէն 'ի նորին 'ի միջն անկուածոյ հիւսկէն՝ գրապանաւ
 22 օձիքն շուրջանակի անքակ : * Եւ արարին առ ստորո
 տով վտաւակացն իբրև ծաղկեալս նոնաձևս 'ի կա-
 պուտակէ , և 'ի ծիրանւոյ , և 'ի կարմրոյ մանելոյ , և 'ի
 23 բեհեզոյ նիւթելոյ : * Եւ արարին զանգակս յոսկւոյ
 սրբոյ • և եգին զզանգակսն 'ի մէջ նոնաձևացն առ ստո-
 24 բոտով վտաւակացն շուրջանակի • * 'ի մէջ նոնաձևացն
 զանգակս ոսկիս և նոնաձև • զանգակ և նոնաձև , առ
 ստորոտով վտաւակացն շուրջանակի 'ի սպաս պաշտա-
 մանն • Եւ և Հրամայեաց ար մովսիսի :
 25 * Եւ արարին պատմութեանս բեհեզեղէնս գործ տնկ
 26 ուածոյ , ահարոնի և որգւոց նր : * և զապարաւսն 'ի
 27 բեհեզոյ • և զնոյրն 'ի բեհեզոյ : * և զանգրավարտան
 28 տաբառ 'ի նիւթոյ բեհեզոյ • * Եւ զկամարոնց 'ի բեհե-
 զոյ նիւթելոյ , և 'ի կապուտակէ , և 'ի ծիրանւոյ , և 'ի
 կարմրոյ մանելոյ , գործ նկարուց • զորօրինակ Հրամայ-
 29 եաց ար մովսիսի : * Եւ արարին զթիթեզն ոսկի նուէր
 սրբութեն յոսկւոյ սրբոյ • և գրեցին 'ի նմա գիր գրոշ-
 30 մեալ քանգակաւ , որբուի ան : * և եգին առ կապու-
 տակեայ ժապաւինեաւն • զի կացցէ 'ի խուրին 'ի վերոյ
 կողմանէ • զորօրինակ Հրամայեաց ար մովսիսի :

* Եւ

բնակին պատեր • Վահանակս ոսկիս • և երկուս օղս ոսկիս ,
 և եգին : (20) 'ի վերայ 'ի վերայ • Եւ արարին զվտաւակն ,
 նոնաձև 'ի ներքնակ : Ուրայ • Զվտաւակսն : (28) Այս •
 Գործ նկարու , և նկարուն : (29) Այս • Դորոշեալ
 քանգակի : (30) Բաղաւ • Զի կացցէ 'ի խուրին :

ՃԿ * Եւ կատարեցաւ Թժ գործ խորանին՝ յարկի վկայու 31
 Լ Թժ : և արարին որդիքն իւր ըստ Թժի ողջ և հրամայեաց
 Թժ մովսիսի, նոյնպէս և արարին : Եւ զաւելորդ զոս
 կի նուիրացն՝ արարին կահ պաշտելոյ նոքօք առաջն
 Թժ : * Եւ բերին զպատմութեանն առ մովսէս ի խո 32
 բանն . և զարկն՝ և զԹժ զկահ նորա . զառանցն և ըզ
 տախտակս նր . և զպարզունակս նր . և զսիւնակս նր .
 և զխարիսխս նր : * Եւ զմաշկան . և զմորթս խոյոց ներ 33
 փեայս կարմրով . և զվեժակսն կապուտակեայս : * և 34
 զսրահակն որ Ծածկէր զտապանակ կտակարանացն . և
 զլծակսն . * և զքնուութն . և զսեղանն զառաջաւոր , 35
 և զԹժ զկահ նորա . և զհացն երեսաց : * Եւ զառանակն 36
 սուրբ . և զճրագարանս նր , և զճրագուհսն այրելոյ՝ և
 զԹժ կահ նորա . և զեւթն լուսոյ : * և զսեղանն սակի . և 37
 զեւթն օծութն . և զսոռնկսն հանդերձանաց : * Եւ 38
 զսրահակս գրանն , և զխորանն . * և զսեղանն պղնձի՝ և 39
 զլծակս նր , և զԹժ կահ նր . և զաւաղանն , և զխարիսխս
 նորա՝ և զառագաւտ սրահին , և զսիւնակս նր , և զխա
 րիսխս նր : * Եւ զվարագոյր գրան խորանին , և զգրան 40
 սրահին . և զապաւանդակս նր , և զցիցս նր . և զԹժ զկահ
 խորանին յարկի վկայուեն : * Եւ զպատմութեանն պաշ 41
 տախտակս պաշտել ի սրբութեան . և զպատմութեանն սրբութեան
 որ իցեն ահարոնի քահանայի . և զպատմութեանն որդ
 ւոցն նր ի քահանայութն : * Ըստ Թժի զոր միանգամ 42
 պատուիրեաց Թժ՝ մովսիսի նոյնպէս և արարին որդիքն
 իւր զԹժ զկապմածն : * Եւ ետես մովսէս զԹժ գործն . և 43
 Կր գործեալ ըստ օրինակին՝ որպէս հրամայեաց Թժ
 մովսիսի, նոյնպէս և արարին . և օրհնեաց զն մովսէս :

ԳԼ Խ .

ՃԿ Եւ խօսեցաւ Թժ ընդ մովսիսի՝ և ասէ : * Յամենան 1
 Լ Թժ առաջնում յամենամտի ամսոյն , կանգնեացն զառ 2
 բանն զյարկ վկայութեն : * և զիցն անդ զտապանակն 3
 վկայութն . և Ծածկեացն զտապանակն վարագու
 բան : * և տարցին ի ներքս զսեղանն , և յօրինես 4
 ցն զհացն ի վերայ նորա . և տարցին ի ներքս զառ
 տա

(32) 'ի լուս' . Եւ զտախտակս նր և զնիգա նր , կամայն
 օմանց 'ի Բեռն' : (32) Այս . Եւ զսիւնս նր և զխարիսխս
 նորուն : (39) Ուստի . Եւ զսիւնս նր : (41) 'ի լուս' . Եւ
 զպատմութեանն սուրբ պաշտել : Ուր այս . Պաշտել 'ի
 սրբութեն : (43) Ուստի . Հրամայեաց Թժ մօս :
 ԳԼ Խ . (3) Բազմակ . Վարագուրիւն : (4) Այս յասէ
 քան . 'ի վերայ նր զճրագարանս նորա :

- 5 ասնակն, և գեցեն 'ի վերայ նր զհրադարանն : * Եւ գիցեն զսեղանն ոսկի՝ արկանել խունակ առաքի առ պանակի վկայութեն : և ձգեսցեն զպատրուակ վարազ :
- 6 գուրին 'ի գրան խորանին վկայութեն : * և գիցեն զսեղանն ողբակիցացն՝ առ գրան խորանին յարկի վկայութեն : և օծցես շուրջ զխորանն . և զամ ինչ որ 'ի նմա :
- 7 Իցեն սրբեացն շուրջանակի : * Եւ գիցեն զաւաղանն ընդ խորանն վկայութեն՝ և ընդ սեղանն . և արկցեն անդ :
- 8 Զուր : * և օծցեն զարահն շուրջանակի . և ձգեսցեն զարահակ գրան սրահին : * Եւ առցեն զեւզն օծուեն՝ և օծցեն զխորանն՝ և զամ սր ինչ 'ի նմա . և սրբեսցեն զնա , և զամ կահ նր . և եղիցին սրբութիւնք : * Եւ օծցեն զսեղանն ողբակիցաց՝ և զամ կահ նր : * և սրբեսցեն զսեղանն , և եղիցի սեղանն՝ սուրբ սրբութեց : և օծցեն զաւաղանն , և զխարիսխսն , և սրբեսցեն զնա :
- 12 * Եւ մատուցեն զահարոն և զորգին նր 'ի գուռն խորանին վկայութեն . և լուսացես զնմ ջրով : * և զգեցուցցեն ահարոնի զպատմութեանն սուրբ . և օծցեն զնա , և սրբեսցեն զնա , և քահանայացի ինձ : Եւ մատուցեն զորգին նր , և զգեցուցեն նց պատմութեան . և օծցեն զնոսա զորորինակ օծեր զհայրն նց , և քահանայացին ինձ . և եղիցին նոցա օծումն քահանայութե յաւիտեան յազգս նոցա :
- 14 * Եւ արար մովսէս ըստ նմի , զոր մանգամ պատուելի ԸԶ
- 15 ընաց նմա նոր , նմանպէս և արար : * Եւ եղև յամենանն առաջնաւթ յամեն երկրորդի ելանելոյ նց յերկրէն եգիպտոս :
- 16 Եւ ասցաւ յամենանն , կանգնեցաւ խորանն : * Եւ կանգնեաց մովսէս զխորանն , և եդ զխարիսխսն նր , և կանգնեաց զսեղանն նորա . և եդ 'ի վերայ զեղյակսն նորա :
- 17 * և պարգեաց զպարզունակսն նր . և առարածեաց զվերնափեղծսն 'ի վր խորանին . Եւ արկ զվիժակսն խորանին 'ի վերայ նր 'ի վերուստ : և յօրինեաց զարտախուրակսն նր . ուղ հրամայեաց նր մովսիսի : * Եւ առ ըզ վկայութեանն՝ և եդ 'ի տապանակի անդ . և եդ զսեղանն ընդ տապանակաւն . և եդ զքաւութիւն 'ի վերայ տապանակին 'ի վերուստ : * Եւ տարաւ 'ի ներքս զտապանակն 'ի խորանն . և ձգեաց զպատրուակ վարազուրին , և ծածկեաց զտապանակն վկայութեն զորորինակ հրա
- մայ

(6) Այս . Որ 'ի նմա է սրբեացն : (7) Բաղա՛ . Եւ արկցեն անդ : (9) Այս . Եւ զամենայն ինչ որ 'ի նմա է : (13) 'ի Լուս . Յօժումն քահանայութե . կանայսն ոմանդ 'ի Բեաթ' : (14) Ուրիան , ասքի սխալ մեծ 'ի վեր գլխայն բնի պատուիրեաց կահ հրամայեաց նմ , աւր նմ գլխայն օրի նախ կանայսն ճշտան ունին՝ նր :

մայրաց Թոր մովսիսի : * Եւ եգ զսեղանն 'ի խորանին 10
վկայուէ 'ի հիւսուսոյ կողմանէ խորանին , արտաքոյ վա
րագուրին 'ի խորանին : * Եւ յօրինեաց 'ի վերայ նորա 21
զհացն երեսաց առաջի ան , զորօրինակ հրամայեաց Թոր
մովսիսի : * Եւ եգ զաշտանահն 'ի խորանին վկայուէ 22
յանգիման սեղանոյն , 'ի հարաւոյ կողմանէ խորանին :
* Եւ եգ զճաքարանան 'ի վերայ նր առաջի ան , զոր 23
օրինակ հրամայեաց Թոր մովսիսի : * Եւ եգ զսեղանն 24
դսկի 'ի խորանին վկայուէ յանգիման վարագուրին .
* Եւ արկ խուռնկ 'ի վերայ նորա 'ի խնդոցն հանդերձա 25
նաց , ուղ հրամայեաց Թոր մովսիսի : * Եւ ձգեաց զսրա 26
հակ դրան խորանին : * Եւ եգ զսեղանն ողջակիզաց 27
առ դրան խորանին յարկի վկայուծեն . Եւ եհան 'ի վր
նր ողջակիզս և զոհս , ուղ պատուիրեաց Թոր մովսիսի :
* Եւ եգ զաւազանն ընդ խորանն վկայուէ և ընդ սե 28
ղանն , և արկ 'ի նաջուր . * Զի լուսացեն 'ի նմանէ մով 29
սէս և ահարոն , և որդիք նր զձեռն և զոտս իւրեանց ,
* յորժամ մտանիցեն 'ի խորանն վկայուծեն , կամ յոր 30
ժամ մերձենացեն 'ի սեղանն պաշտել : և լուսնային
'ի նմանէ , որպէս և հրամայեաց Թոր մովսիսի : * Եւ 31
կանգնեաց զսրահն շուրջ ղխորանաւն և զսեղանաւն :
Եւ ձգեաց զսրահակ դրան պահին : և կատարեաց մով 32
սէս զամ զգործն : * Եւ ծածկեաց ամպն ղխորանն վր 33
կայուծեն . և լի եղև փառօք ան խորանն : * Եւ ոչ կա 34
րէր մովսէս մտանել 'ի խորանն վկայուծեն , զի ծած
կեաց անա ամպն , և լի եղև խորանն փառօք ան : * Յոր 35
ժամ վերանայր ամպն 'ի խորանն անտի , չուէին որ
դիքն ի ի հանդերձ մով աղակա իւրեանց : * Եւ ետէ 36
ոչ վերանայր ամպն՝ ոչ չուէին մինչ ցօրն վերանալոյ :
* Զի ամպն անէր 'ի վերայ խորանին 'ի տուէ . և հուր 36
կայր 'ի վերայ նր 'ի գլխերի . առաջի ան որդւոցն էլի ,
յամենայն 'ի չուս իւրեանց :

Կարգւելոս Եւս :

(20) Այս . Վարագուրի խորանին : (31) Ոման . Եւ
զսեղանոյն : (36) Այս . Առաջի ան տանն ի ի :
'ի խորանն գործոյ ոման դնէն՝ կատարեցան եւր . և ոման
Կատարեցաւ գիրք ելնցս :

Ճ. Ինչպե՞ս եմ հասկենում, որ երբեք չեմ հասկենում չար
անձինքն՝ և իմ բարի, և ո՛չ խաղաղաց - որոշաւ իմ գաղափար
իմ նազեկով փաշտելիս ։

Թ. Որ ականջ, խափանել պարտաւոր է հասարակութեանը և ինչ պահանջներ
ն'ի հիմնով հասնելով պէտք է ինչպէս ինչ խոյրէն գաւառի :

Շ. Թե ընդ շխտանոց զոտ՝ զլուսինն և զնիսիւնդդոյնն նա հապտա-
նէ, և խոյնն գաւի :

ՀԱՅ. ԶԻ Գ ԷՆԻՅԻ ԿՈՐ ՈՒՆԱԾՈՒՄԵՆ. - ԸՆԴ ՍՐՈՒՄՈՒ ՎԵՐՈՒՄԻՆ ԳԻ ԶԻ
ԶՆԱԾՈՒՄԻՆ : Ե՛- ԳԻ ԿԱՆԿՈՒՄԵՆ ԳՐԱԲՈՒՄԱՆՈՒՄԻՆ ԿԱՆԻՅԻ ԳԼԵԾՈՒՄԵՆ
ԴԻ ՈՒՆԱԾՈՒՄԻՆ :

ՃԷ. 'Ի դրնե Եաշհայ, հասն Գահանային. զոր Քաղաքի Լէրդիէն
ազատ Գահանային :

ՃԳ. Նրա տեղին ահաբեկի հետապնդողը պատարագի խառնակ կանգնեալ նայի, ապառն է երկնիցն. և զոհ բաժանային օր ի նրեցի, պէ ողջանալի է :

«Դ՛ - Թե՛ս լին՛ մեղացի պո՛լիւմ, առաջ՛ ՚ի սրահին իջեցին արտա-
ծականային առաջո՛ւ և զի՛ յոր ինչ՛ ճիշդացի ՚ի նմանի պի՛ն - զը-
քանակա՛ւ և չեղե՛ առի պիտուա՛ն ։ Զը՛ն լի՛ ապր իսկ և անգիտա՛
մաքաբե՛ իրարմե՛ պատհանայե՛ն զնի՛ գառնի՛ն ։ Եւ՛ն օրինակ ին-
քեցե՛ն և զխոյն որ լի՛ յանդամաց ։

ՃԷ. Չի հղիս ոչ զանիկի իրաւունքն զոր վերայ ասաց, զորոյ վերայն ասելէ՝ զհոգին՝ Գահանային լիցի : Եւ զոր է ի վերա՝ ի Ռաբբամ եւ ի Խաւարացոյ՝ Գահանային : Եւ Բո զորն գահաւունքն Գահանային լիցի : Եւ ասաց Բո Ռաբբի :

ժ. Զի Կամուսար պահե իւրիդիւն Ի վաղ խան, աղւ. ուն, Երրորդն
անտես :

ԺԷ. Անսուրին որ կերիցէ 'ի զսկի քրիստոսի' խորիցն : Որպէս
ան մեծ, դափաստան անյին խորամ ուրբէ եւ բնակէ :

28. Զարգ. մեղեդիաւոր, ի խոլ և ի խաշի տանջի՝ ի գարծ, աշ
 ոչ ցոաքել. ան մեղեդալն անգարձ ի պէս աշխատի՝ աշ ոչ ցնէ :

ՏԲ. Ուսման զարգացումը՝ 1970-75 թթ.:

፩. 'ከሁለቱ ትርጉሞች አካል ማውጣት ይቻላል፡

ԺԹ. Չի հանդիմանալէ ասել ինչ պաշտօնի քն, զոր հարստացէ աւ
հարսն եւ սղլի՛ր նի յաւուր օժմանն իւրեկանոց :

ԲՃ. Հայրմանն ասանուս մովսէլն թխանել զհակարան և զբարդիս նորա ,
 և ի լեռնադաւադէալ գծողովաւորն :

Ի՞նչ. Ձի օձ նախ պեղանին և պխորան և զահարն որդաւոյն,
 Ժնդւմ և ապա աքեաթը, և մարտոյ զպարարանին լին նոցա, և առ
 պեղեալն. 'ի խոյնէ, խարաբան և և պարաւոր կբ նոցա լինինէլ'ն
 արանէ խորանին պեղն օր:

[illegible]

ՔԲ, ԹԻՆ ԵՐԲԱՂԻՆ ԱՔԻՒՆԴ ՕՓԱՐԿԱՐԻ ՏԱԳԱՆՈՅԷԱԼ՝ ԴՅՈՒՆ • ՉԵՐՏ

df

စာအုပ်

ժողովրդեան լաւ ծովն հրահայեաց , Բայց ահարանի՝ և որդւոցն
 ո՛ւլ , 'ի պարիւն օժմանն :

ԲԶ. Պարտաւեր քայ Կահանայիցն՝ ո՛ւլ ըմպել գինի՝ 'ի ճարնէլ 'ի խո-
 րանն , ինչեւս՝ յայս պարճաւն ձեռան նախաբանի :

ԲԷ. Ս՝նծարեաց յաշխա պահարան և զարդեան սափել զԲաժինն
 Խաբեանց . և զնորապէ զոր ինչ զնալաց . և զի այրեցեալէր զայն ,
 Բարեացաւ յաշխա ինչ սափել պարտէր և Կահան զնալ ժողովրդ-
 քանն : Եւ զածայց զնա ահարան , ինչ առ իրիւղի ո՛ւլ ինչանն :
 Բայց Կէս զի առաջին պարտաբան որ ինչ ժողովրդեանն
 եր՝ ո՛ւլ ինչաւ . և ո՛ւլ Կահանայ ապա ժողովրդեանն :

ԲԸ. Թի զնալ որքի սափել յանաանց 'ի նշանի՝ Բանաւորաց :
 զի ինչապի՝ անապիստ զարուց , և որոճն Բանի՝ անաբի Էն :

ԲԹ. Թի զնալ 'ի զարուց . զի Բանի՝ առաքիւնաբէ , և ինչի՝
 Ծափայն պարտաբանաց՝ անաբի Էն :

Է. 'ի Բանայ զար պիղծառ տե՛ն նշանայ Էն աճարաբանայ ,
 և յաշխալիլուց և խաւարաւեր ճարդիւնն :

ԷԱ. 'ի զնաան Բարեաց զար ապա ճարդիւն , զար որքի սափել ,
 անապա առաքիւնաբէն նմանն :

ԷԲ. ՍԶ զնաանց (Բանայ) որք 'ի զնալ սափ Գանն : նշանայ սա-
 բաւար զարուց 'ի զնա սալարայն ինչապի , պիղծի Էրն և զնաանն :

ԷԳ. ՍԶ ինչապի ինչ ինչիլիլիլ պիղծեալ անաբի :

ԷԴ. ՍԶ պիղծեալ ինչարուց : **ԷԵ.** ՍԶ զնաարուց , և ինչ սեբանայ :

ԷԶ. Չնալիւնալ 'ի ճարդիւն , և զնաանալ 'ի զնաանց պիղծուց :

ԷԷ. ՍԶ որքի Էրուս զի Էն ո՛ւլ Էն :

ԷԸ. Իրաւանի սեբանէ ինչ որ առաւ ինչ եր ծիցի :

ԷԹ. ՍԶ այլ և այլ նշանայ Բարաբանէ որքիլու ինչ պիղծեալ :

Ը. ՍԶ Բարաբանէ գլխայ ինչ ճարուց , և ինչ Բարան և ճարանէ :

ԸԱ. ՍԶ Կալիւնալ Բարաբի , և պիղծալն :

ԸԲ. ՍԶ ասանայ , և ինչապի անաբիլիլ Բարաբանէ :

ԸԳ. Իրաւանի սեբանէ Բարաբի յառաքիւնալ և յեանիլիլիլ Բարաբանէ
 առաբի . ինչարաբանն անաբի 'ի պիղ զնի :

ԸԴ. ՍԶ Բարաբիլու ցան և պիղծեալ , և սեբանէ նաբի :

ԸԵ. ՍԶ պիղծալն սեբանայիլի , և յոր ինչ ճարիլու . և ինչ սեբե-
 ւայ նաբի :

ԸԶ. ՍԶ որ յերուս հոսի , ինչ ճար ինչ ինչի :

ԸԷ. ՍԶ ինչ Էանիլիլ , Բարան Կալիլիլ : և ինչ Կալիլիլ
 սի պիղծալն ինչ սեբանէ :

ԸԸ. Չի 'ի Կալիլի Կալիլիլն ճարիլ ճարիլ Կահանայալիլիլ 'ի
 ներտապիլիլ սեբանէն :

ԸԹ. Չի 'ի Կալիլի Կալիլիլն արիլիլ զիճալիլ Էրիլու ինչապի
 զնալիլ և արիլիլիլ , 'ի ինչարաբի Կալիլիլն Կի Կի :

Տ. Օրիլիլ Կալիլիլ սեբանէն և զնաանալիլ , և արիլիլ
 ինչիլիլ Կալիլիլ :

ՏԱ. Թի ինչարաբիլիլ և զնաանալիլ սեբանէն սեբեյալիլ . ինչ
 Կանն , այրեցեալ Կալիլիլ , 'ի ինչարաբի յի Կալիլիլիլ
 Կանն լարիլիլիլ :

ՖԲ. Վն պարտոյ պարտն դառաւ: 'Ի վառնեցոյցդոս՝ մասոց
է-ննէրորդի մասոյն:

ՃԳ. Թէ յարեանակէջ համարեալ է: որ առնէ զնի իմ ոչ լա-
կն արքայոյ քան խորանին:

ՃԺ. Վն լուսնայ պարտն, եւ ին պարտն որոց ճեղ հոգով
ծածկելոյ:

ՃԻ. Վն որ զհետեւորն իմ զգարեալէն իերեկն:

ՃԿ. Չորեք իրնելով զնի էմ քը քննի՝ 'Ի քոյ քանի զնի յե-
գրապան ազգապաշտ պոծումն օ յերեյ իզման ազգալոյսն
'Ի վեր. ե' 'Ի խնարհ եւ յառ' 'Ի իողմ:

ՃԼ. Յառաջին առաքիճանին ըսք առ 'Ի վեր խոսն. օ առաքի
լիապարտալի պոծումն առ իրեաց. ասալին ազգին, այլ
ինն՝ դաւարք առ հոյց, իմ որքի առ ճայր, իմ խարհ առ ճորտ:
Դարձել 'Ի նոյն ազգ եւ յառաքիճան ըսք 'Ի խնարհ խոսն լիա-
պարտալի հազ արքայ ինն, այսինն՝ զիւր հարսն, իմ զնոյ
իւրոյ դաւարք, որ է զիւր խորհն:

ՃԽ. Իսկ յերկրոյ ազգին եւ առաքիճանին՝ ըսք առ 'Ի իողմ խո-
սն. օ ազգալիսն զիւր քոյր. Բեւ եւ յայլ ճորհ եղն, 'Ի քան ծը-
նեալ իմ արքայոյ 'Ի հարսն: հոգեւմ զիւր հոգն իւրոյ, որ է
հոգն ինզ դաւարք, իմ զիւր ինն. իմ զիւր ինզ քոյր:
Եւ 'Ի նոյն առաքիճանին ըսք 'Ի խնարհ խոսն, զի յառաքա-
լի զիւր խոսնիայ, որ է իւր արքայ իմ դարեւ դաւարք. իմ
զիւրսն դաւարք՝ արքայ ինզ. որ է արքայն խորհ. իմ զիւր
խոսն դաւարք:

ՃԾ. Իսկ յերկրոյ ազգի եւ առաքիճանին ըսք առ 'Ի իողմ խո-
սնիս առ իւր հորտայր իմ ճարտայր իմ հորեւթոյ ինն. Իսկ
'Ի խնարհ իողմ իրանել առ իւր խորհան. Բառնիայն իմ առ
հարսն խոսնիայ:

Կ. Չհամենա առ ապարտն: եւ ոչ առ ինն ճիւղի:

ԿԱ. Ոծակն առաքի, լաւ արքայի 'Ի պարտիսն, եւ զիւրն
նախել խոսն. եւ ոչ 'Ի ինոգի հիմանս իշխանի:

ԿԲ. Չգործում 'Ի մահուայն ճեղոյ. օ յառաքիճանին եւ յա-
ռաքիճանին:

ԿԳ. Սուրբ էրկրոս՝ զի եւ քն էմ:

ԿԴ. Երկնն 'Ի ճեղոյ:

ԿԵ. Պահել զարտն: ԿԶ. Չարել 'Ի խոսն:

ԿԷ. 'Ի զոն իրաւն, օրն եւ յերկրորն առաքի, եւ յերկրորն ոչ:

ԿԸ. 'Ի հոռոյն իւր եւ 'Ի խոսն զիւր հոռոյն, եւ ոչ ճառ-
քաղ, այլ քանիսն Բաղաւ:

ԿԹ. Չգործում: Կ. Չերկումս առաք:

ՀԱ. Չլիւն քո: ՀԲ. Սը օրն քալ զիւրն իշխանին:

ՀԳ. Զիւր եւ զիւր արտն:

ՀԴ. Չառնալ ան 'Ի դաւարտանի:

ՀԵ. Մի նիւթն քո, եւ մի յոծարել 'Ի մահ արտն:

ՀԶ. Մի արեւ քո՝ այլ յառաքիճանին:

ՀԷ. Չառնալ լեւծ, եւ չղահել ոխ:

ՀԸ.

45. Սիւնի զննիւն իբրեւ զանիս :

46. Չարս զանառանս յօրաբախառնս :

47. Չարսի՝ այլեւ այլ լնորէլ , որ է՝ առ ինն՝ մի անբնական
մարտէլ :

48. Չարսն էրիդիմս մի , որ է նշանակ հեքնաւածոյ :

49. Չի տառաւնի որ պղծի զաղախին ուրուս :

50. Չեղեմս մի սարէլ ի նորահաս անկոյ , այլ ի արբոյրդն ամի :

51. Չարսէլ ի լեւիսն :

52. Մի հմայել զօր եւ զլաւին , իմ զնախեւ եւ զնախեւ հաւառս :

53. Յըզանս զարտի , ծանս իմ խոսողիս մարտայ լաւանէլ :

54. Սէպս ասանածիծս մի ասանէլ :

55. Չիպել գիրս ինչ զբաղան :

56. Չարսն զգոռաբի ի պոռնիս , իմ հարսն իմ ծառայ հե-
րանախի :

57. Երիւնդիս պահել զպառնա :

58. Չարսէլ ի ձեռնիս : 59. Պարսէլ զծերս :

60. Երիւնդիս : 61. Չնեղել զնի :

62. Սիւնի զննիւն իբրեւ զանիս :

63. Արտարս լինել ի դարս , ի իշխան :

64. Պարսէլս աստիւն լարս զերս , որ է զառակ իւր՝ հեկանախի :

65. Պարսէլս աստիւն լարսէլ ի գեղս :

66. Անարգուն հօր՝ եւ մօր՝ մեղի :

67. Ընտրողին՝ մահնս սպանիին :

68. Խորն առ մօրս մարտէլ՝ մահնս մեղիին :

69. Ան ինն որդւոյ մարտէլ՝ մահնս սպանիին :

70. Արտարգուն՝ մահնս մեղիին :

71. Չարսաբի եւ զմայր աստիւն՝ այրեղին հրով :

72. Անանաւիսն՝ սպանիին :

73. Ան դայր մարտէլ՝ սպանիին :

74. Ան ասարակ մարտէլ՝ սպանիին :

75. Ան հօրադայր մարտէլ՝ սպանիին :

76. Ան ինն գեղաւոյ մարտէլ՝ սպանիին :

77. Ան ինն եղբօր մարտէլ՝ սպանիին :

78. Չարսն լարսէլ ի ձեռնիս :

79. Քահանային մի՝ զայրապար պղծել ի դի մեռելոյ , եւ մի
խղել զծերս :

80. Չի ինչ ասանելոյ տահանայի . եւ զան զաղախի տահանայի
պոռնիւնէլ :

81. Քահանայապետին բնախն ի դի մի պղծիցի : եւ ոչ ի
հօր : եւ ինն ի՛յս ասանի :

82. Որ արար իւրի ի մարմնի մի տահանայացի . այլ ի հա-
սիցն իերիցի :

83. Քահանայ որ լիցի սուրբ , ի սրբութեան մի իերիցի գեղ-
արբեցի :

84. Որ լիցի զարարի մի իերիցի , եւ ոչ զարթնի տահանային .
բայ զարթնի եւ արթնապետին իերիցին :

ՃԺԵ. Ղուսաբք Կահանայի այլոյ փռեալն մի կերիցէ, Բայց աչ
բին անբրէն դարձեալ 'ի փռան հօրն :

ՃԺԹ. Որ 'ի հասիցն կերիցէ յանգեալս, զգլուխն և զհնգեալն
հափռացէ :

ՃԺ. Չարափարսոս յանասնոց ոչ նուիրել, և ոչ 'ի յետաց հե-
նանսի :

ՃԺԱ. Յռնկերորդ օրէն և յառաջ ապա՝ նուիրել զծնունդս առ-
ջառոց և զուխարաց :

ՃԺԲ. Չմայր և զծնունդն իւր 'ի մոսմ առաք մի զենուլ 'ի
նուիր :

ՃԺԳ. Չզոհ գոհոսմէն 'ի նմին առաքութիւլ, և ոչ ընդուլ յայգ :

ՃԺԴ. Տնիցն առաջին՝ զաբախն յաճախ . և երկրորդ՝ զաբիխ .
երրորդ՝ զկեփախոսքն . չորրորդ՝ Կահանայն . հինգ՝ փառաւարտհարն :

ՃԺԵ. Չբուրգ գիշերն ճրագունին ոչ շինջին :

ՃԺԶ. Եկոսպասան Բաղարշ Դնել 'ի ռեզանն 'ի լաբախից յաբախ :

ՃԺԷ. Քարշոծել փայ զայն որ անկծ զանասնն :

ՃԺԸ. Մարդասպանն սպանցի :

ՃԺԹ. Որ անասուն սպանցէ՝ անցն ընդ անյին հափռացէ :

ՃԺ. Որ իւրիցէ զո՝ իւրիցէն զինին, ալի ընդ ալան և ա-
լ փոմն ընդ ափաման :

ՃԺԱ. Ան Եսմկերորդ՝ հանգիստ, և մի գործեացն՝ անդ խմ այգի :

ՃԺԲ. Ան յինկերորդ՝ հանգապեան և ընդուսմէն . յորում 'ի փոմն
Կահանայն խողիին աղքեցունէ : Եւ զի վաճառեալցն առ փեարան
դարձին :

ՃԺԳ. Հանգամանս փանց վաճառելոց 'ի Գաղատն պարսպաւորմ,
խմ յափարախ, խմ 'ի Գաղատն զեփացառոց :

ՃԺԴ. Չփալ խոխ փոխեոյ :

ՃԺԵ. Աւայել զծառայ եբրայեցի յեւմն ամին :

ՃԺԶ. Չառնել ապուածս յեռագործս :

ՃԺԷ. Խոսքանայ Բարիսն կայցեն յօրէնան, ապա թէ ոչ սապ-
կապէս սպասանայ զգերին 'ի Բաբելոն, և խոսքանայ զգարնն :

ՃԺԸ. Գինս անյանց որոց նուիրեն զինիւնսն փն, խմ զանասուն
խմ զգերին :

ՃԺԹ. Թոյ ոչ զոր նուիրեաց փն գնել իւր խմեացի, յաւելցէ
'ի գինն և զհինգերորդ ևս մասն . իսկ թէ վաճառեաց զանքն
զոր իրիւնայ՝ զի վաճառն հասափարան, 'ի ընդուսմէն ամի՝ փն լիցի :

ՃԺ. Այ ընդի փասանորդ՝ փն լիցի . յորոց թէ զպարազս թն
գնել իւրիցի նուիրօզն, և զհինգերորդ ևս մասն յաւելցէ 'ի
գինն : Իսկ զառաքն անասնոց փասնեալս, ոչ իրիւն գնալ, և ոչ
խոխանայել այլով :

ԴԵՒՏԵԿԱՆ

ԴԼ. Ա.

- ԵՒ ԿՈԶԵԱՑ ՏԵՐ ԶՄՈՎՍԷՍ. Ա**
- 1 Ե և խօսեցաւ ընդ նմա 'ի խորանէ անտի վկայուէ՝ և ասէ . խօսեաց դու Է որդիսդ
2 Ելի, և աստացես ցոռսա : * Այր դք 'ի ձէնջ
3 եթէ մատուցանիցէ պատարագն ան 'ի խաչանց, յարջա
4 ռոյ կամ յոչխարէ մատուցանիցէք զպատարագս ձեր :
5 * Եթէ ողջակէզ իցէ պատարագն նորա յարջառոյ,
6 արու անարատ մատուցէ : առ դուրս խորանին վը
7 կայուեմ ամցէ զնա, ընդունելու թի 'ի նմանէ՝ առ
8 'ի քաւելոյ առաջի ան : * Եւ գիցէ զձեռն իւր 'ի վերայ
9 գլխոյ ընծային՝ յընդունելու թի նմա, առ 'ի քաւե
10 լոյ վն անձին իւրոյ : * Եւ սպանցեն զգուարակն ա
11 ռաջի ան . և մատուցեն քահանայքն որդիքն ահարոնի
12 զարիւնն . և հեղցեն շուրջ զսեղանոյն որ կայցէ առ
13 դրան խորանին վկայուէ : * Եւ մորթեացեն զողջակէզն .
14 և անդամ անդամ յօշեացեն զնա : * Եւ գիցեն որդիքն
15 ահարոնի քահանայքն հուր 'ի վերայ սեղանոյն . և կու
16 տեացեն փայտ 'ի վերայ հրոյն : Եւ գիցեն որդիքն ա
17 հարոնի քահանայքն * զանդամաթիւն և զգլուխն, և
18 զճարսն 'ի վր փայտին որ կայցէ 'ի վերայ հրոյն որ է
19 'ի * սեղանն : * Եւ զփորոտին և զոտսն լուսացեն ջրով .
20 և գիցեն քահանայքն զամ 'ի վերայ սեղանոյն . զի ող
21 ջակէզ զոհի է 'ի հոտ անուշից ան : * Ապա թէ յոշ
22 խարաց իցէ պատարագն ան, 'ի դառանց և յուրոց ող
23 ջակէզ, արու անարատ մատուցանիցէ զնա : * Եւ գի
24 ցէ զձեռն իւր 'ի վերայ գլխոյ նր . և սպանցեն զնա 'ի
25 կողմանց սեղանոյն ընդ հիւսսաի, առաջի ան . և հեղ
26 ցեն զարիւնն որդիքն ահարոնի քահանայք շուրջ զսե
27 զանոյն : * Եւ յօշեացեն զնա անդամ անդամ . և զգլ
28 լուխ նր և զճարս գիցեն քահանայքն 'ի վերայ փայ
29 տին և հրոյ՝ որ 'ի վր սեղանոյն իցէ : * Եւ զփորոտին և
30 զոտսն

ԳԼ. Խ. (2) Ոմանք . Պատարագն 'ի խաչանց, յարջա
ռոյ : (8) Ոմանք . 'ի վերայ հրոյ սեղանոյն : և անձք . 'ի
վերայ հրոյ 'ի սեղանի անդ : (11) Ոմանք . Եւ գիցէ զձեռն
իւր 'ի : (12) Այս . Եւ գիցեն զայն քահանայքն 'ի վր :

զոտան լուսացեն ջրով. և մատուցեն քահանայն զեմ,
 և գիցէ՛ 'ի վերայ սեղանոյն. զի ողջակէզ զոհիէ՛ 'ի հոտ
 անուշից արհ : * Իսկ եթէ 'ի թուշոց մատուցանիցէ 14
 յողջակէզ պատարագս տն, 'ի տաարակաց կամ յաղա-
 նեաց տարցի զպատարագն իւր : * Եւ մատուցեն զնա 15
 քահանայն առ սեղանն. և խառեսցէ՛ զգլուխ նր. և
 գիցէ՛ քահանայն 'ի վերայ սեղանոյն, և քամեսցէ՛ զա-
 րիւնն առ յառակաւ սեղանոյն : * Եւ կորդեսցէ՛ զար 16
 մկուսն թեօքն հանդերձ. և հանցէ՛ զնա առ սեղա-
 նովն 'ի տեղի մեխրակուտին : * Եւ քաղքեացէ՛ զայն 'ի 17
 թեօքն. և 'ի բաց մի զատուցեն. և գիցեն զայն քահա-
 նայն 'ի սեղանն 'ի վերայ փայտին և հող, զի ողջակէզ
 զոհի է 'ի հող անուշից տն :

ԳԼ. Բ.

Եւ անձն որ՝ եթէ մատուցանիցէ պատարագ տն, 1
 նալի՛հ լիցի պատարագն նր. և արկցէ զնովաւ եւզ,
 և գիցէ՛ 'ի վրնր կնդրուկ. զի զոհ է : * Եւ տարցի զայն 2
 առ քահանայն որդիս ահարոնի. և լցեալ զծեռն իւր
 'ի նաշնոյ անտի իւղովն հանդերձ, և զեմ՝ զկնդրուկն
 նր, և գիցէ քահանայն զյիշատակ նր 'ի վր սեղանոյն զոհ 3
 'ի հոտ անուշից տն : * Եւ նիսարն 'ի զոհէ անտի՛ ահա-
 րոնի և որդւոց իւրոց եղիցի. սրբուն սրբուէց 'ի զոհից 4
 անտի տն : * Ապա թէ մատուցանիցէ պատարագ զոհ
 եփեալ 'ի թոնրի. պատարագ տն 'ի նաշնոյ՝ պանս բա- 5
 ղարջս, 'ի նաշնոյ զանդեալ իւղով, և քաղքաւ բաղարջս
 օծեալ իւղով : * Իսկ եթէ զոհ 'ի տապակէ իցէ պատա- 6
 րագն քո, նալի՛հ զանդեալ իւղով, բաղարջ լինիցի. * Եւ
 բորդեսցէ՛ս զայն պատարագս պատարոս. և արկցես 'ի վր 7
 նց եւզ. զի զոհ տն է : * Ապա թէ զոհ 'ի կասկարայից
 էցէ պատարագն քո, նալի՛հ իւղով գործեսցի. * Եւ մա- 8
 տուցես զզոհն զար առնիցես 'ի նոցանէ տն. և տաղ-
 ցի՛ս առ քահանայն : Եւ մատուցեալ քահանայն առ սե-
 ղանն, * հանցէ՛ 'ի զոհն զառ 'ի յիշատակէ նր. և գիցէ 9
 քահանայն 'ի վերայ սեղանոյն զնոցայ անուշաւ թէ տն :
 * Եւ որ մուսցեն 'ի զոհէ անտի, ահարոնի և որդւոց նր 10
 վնիցի. սրբու թէ սրբու թէց 'ի զոհիցն քոց :

* Զամ

(16)(17) Այս. Եւ հանցէ զայն առ սե"..." 'ի թեօքն.
 բայց մի զատուցեն :
 ԳԼ. Բ. (1) 'Իսկ', Պատարագ զոհ տն : (2) Ռիստ.
 Զոհ հոտ անուշից տն : (3) Այս. Եւ որդւոց իւրոց
 լիցի. (9) Ռիստ, Զնոցայ անուշաւ թէ տն է. (10) Այս.
 Ահարոնի և որդւոց իւրոց լիցի :

- 11 * Զեմ զոհ զոր մատուցանիցէք ան, ոչ առնիցէք իւր Բ մարուհ: զեմ խմորուհ, և զեմ մեղրեալ՝ մի մատու
- 12 ցանիցէք ՚ի նոցանէ պտուղ ՚ի զոհ ան: * պատարագ պտղոյ մատուցանիցէք զայն ան. բայց ՚ի սեղանն մի
- 13 ելանիցէք ՚ի հաս անուշից ան: * Եւ եմ պատարագ զոհ հից ձերոց աղիւ ան յաղեսցի: մի պակասեցուցանէք զաղ ուխտին նոյ ՚ի զոհից ձերոց. ընդ եմ պատարագս
- 14 աղ մատուցանիցէք: * Իսկ եթէ յառաջին արմատաց մատուցանիցես պատարագ ան, մեւրի նոր փրեալ և մաքրեալ՝ ան, մատուցեն զոհ զառաջնոց արմատաց
- 15 բոց: * և արկցես զնովաւ եւ, և գիցես ՚ի վերայ նր
- 16 կնդրուհ, զի զոհ է: * Եւ հանցէ քահանայն զառ. յի շատակէ նր ՚ի միկէ անտի հանգերձ իւղովն, և զեմ կնդրուհ նր զի պտուղ ան է:

ԳԼ. Գ.

- 1 **Լ** պա թէ զոհ փրկութե իցէ պատարագ նորա ան, Գ
- 2 եթէ յարձառոց մատուցանիցէ, եթէ արու իցէ, և
- 3 գիցէ զձեռս իւր ՚ի վերայ գլխոյ պատարագին. և սպանցէ զնա առ գրան խորանին վիայութե. և հեղցեն որդիքն ահարոնի քահանայք զարիւնն ՚ի վերայ սեղա
- 4 նոյ ողակիցացն շուրջանակի: * Եւ մատուցէ ՚ի զոհ հէն փրկութե պտուղ ան. զձարպ թաղանթ քաղցթին,
- 5 և զեմ ձարպ փորտուոյն: * և զերկուս երիկամունն և զձարպն որ ՚ի նոսա, որ առ մամա մեքն իցեն և զերկ
- 6 քաղցթին երիկամունքն հանգերձ կորդեսցեն: * Եւ հանցեն զայն որդիքն ահարոնի քահանայք ՚ի սեղանն յողակից ՚ի վերայ փայտին և հրոյն, պտուղ անուշից
- 7 ան: * Ապա թէ յօգեանց իցէ պատարագ նորա զոհ փրկութե ան. արու կամ էդ, անարան մատուցէ
- 8 զայն: * Իսկ եթէ զանն մատուցանիցէ զպատարագն
- 9 իւր, մատուցէ զնա առաջին ան: * և գիցէ զձեռն իւր ՚ի վր գլխոյ պատարագին իւրոյ, և սպանցէ զնա առ գրան խորանին վիայութե. և հեղցեն որդիքն ահարո
- 10 նի քահանայք զարիւնն շուրջ զսեղանովն: * Եւ մա տուցեն ՚ի զոհէն փրկութե պտուղ ան, զձարպն և զմանն անտարտ, * հանգերձ զքաղցեն հանցէ ՚ի նմա նէ.

(15) Այս. Եւ արկցես ՚ի նմ զեւղ: (16) Ոհան. Եւ հան ցէ քահանայն զայն յիշատակէ նր ՚ի միկաց: ԳԼ. Գ. (3) Այս. Եւ մատուցեն ՚ի զոհ: (4) Այս. Եւ զձարպն ՚ի նմ. իցէ: (9) ՚ի լւս. Զձարպն և զմե կանն անա: (10) Այս. Եւ զերկուսին երկ. և զձարպն

նէ . և զճարպ թաղանթ քաղբթին , և զլամ ճարպ փո
րհուռոյն , և զերկուս երիկամունսն և զճարպն որ 'ի նո
որ առ մասնամբն , և զերդաբոյթն հանդերձ երկիւ
մամբք * կորզեալ՝ հանցէ՝ քահանայն 'ի սեղանն հոռաւ 11
նուշից պտուղ փն : * Իսկ եթէ յայծեաց իցէ պատա 12
րագն իւր , մատուցէ՝ առաջի փն . * և գիցէ զձեռն 13
իւր 'ի վերայ գլխոյ նր . և սպանցեն զնա առ դրան խո
րանին վկայութե՝ առաջի փն . և հեղցեն որդիքն ահա
րոնի քահանայք զարիւնն շուրջ զսեղանովն : * Եւ հան 14
ցեն 'ի նմանէ պտուղ փն զճարպն զթաղանթ քաղբթին ,
և զլամ ճարպ փորոտուոյն . * և զերկուս երիկամունսն , 15
և զճարպն 'ի նոսա՝ որ առ մասնամբն , և զերդաբոյթն
երիկամամբն հանդերձ կորզեաց . * և հանցէ քահա 16
նայն 'ի սեղանն պտուղ 'ի հոռա անուշից փն :

Դ Չամ ճարպ փն * օրէն յաւիտեանական յաղգս ձեր , յա 17
մենայն բնակութե՝ ձերում . զլամ ճարպ և զամենայն
արիւն մի ուտիցէք :

ԳԼ Դ .

Ե Խ օսեցաւ Խոր ընդ մովսիսի՝ և ասէ : * Խօսեաց գոռ 1
ընդ որդիսդ ելի , և ասասցես . անձն եթէ մեղի 2
ցէ առաջի փն ակամայ , յամ հրամանաց փն , յորոց ոչ է
արժան առնել՝ և առնիցէ ինչ՝ 'ի նոցանէ : * Եթէ քա 3
հանայապետն օծեալ մեղանիցէ առ 'ի զժողովուրդն
յանցուցանելոյ , մատուցէ՝ վն մեղաց իւրոց զոր մե 4
ղաւ՝ զուարակ յանդույ անարատ փն՝ վն մեղացն : * Եւ 5
ածցէ՝ զզուարակն 'ի դուռն խորանին վկայութե՝ առա 6
ջի փն . և գիցէ զձեռն իւր 'ի վերայ գլխոյ զուարակին
առաջի փն . և սպանցեն զզուարակն առաջի փն : * Եւ 7
առեալ քահանային օծելոյ կատարելոյ 'ի ձեռն իւր յա
րենէ զուարակին , և տարցի զայն 'ի խորանն վկայութե :
* և թացցէ քահանայն զմատն իւր յարեանն . և ցանեա 8
ցէ յարենէ անտի եւթն անգամ մատամբն իւրով առա 9
ջի փն , առ վարագուրաւն սրբութե : * Եւ գիցէ քա 10
հանայն յարենէ զուարակին 'ի վերայ եղբրաց սեղա
նոյ խնկոցն հանդերձանաց առաջի փն՝ որ իցէ 'ի խո
րանին վկայութե : Եւ զլամ արիւն զուարակին հեղ 11
ցէ՝ առ յատակաւ սեղանոյն ողակիղաց , որ կայցի առ
դրան

'ի նո : (15) Ոմանք . Որ ընդ մօանամբն : (16)(17) Պա
լան . Ամենայն ճարպ փն եղիցի : Օրէն յաւիտեանա՝ :
ԳԼ Դ . (2) Ոմանք . Յորոց չէ արժան : Խօսեաց . չիցէ
արժան : (4) 'ի բնի պալատի . Առաջի փն . և սպանցեն
զզուարակն առաջի փն : Եւ առեալ քա՝ :

- 8 գրան խորանին վկայուծն : * Եւ զամ ճարագ զուարա
կին մեղաց կորզեսցէ՝ ի նմանէ, և զճարագ Թաղանթ քա
9 ղըծին, և զամ ճարագ փերուտւոյն : * և զերկկամունան
երկոսին . և զճարագն որ ի նն որ առ մանամբն, և
10 զերգաբոյն երկկամամբն հանգերձ կորզեսցէ : * Զոր
օրինակ առնուցու ի զուարակէ զոհի փրկուծն . և
11 հանցէ քահանայն ի զեղանն ողջակիցաց : * Եւ զմորթ
զուարակին և զամ մարմնն նր, հանգերձ զլիտին և ու
12 ախքն, և քաղթաւն, և ապաւառաւն : * հանցեն ող
ջոյն զզուարակն արուսբոյ բանակին ի տեղի միտուրբ,
ուր զմոխիրն հեղուցուն . և այրեսցեն զնա ի վերայ
փայտի հրով . ի վերայ մոխրակուտին այրեսցի :
13 * Ապա թէ ամենայն ժողովուրդ որդւոյն ի ի տեղի 2
տանայցէ աւամայ . և մոռանայցի բանն յաւաց ժողովը
դեանն . և առնիցեն ինչ մի յամենայն պատուիրանաց
14 ան որ ոչ առնիցի, և յանցանիցեն . * և յայտնիցի նշ
մեղքն որ մեղան նովաւ . մատուցէ ժողովուրդն զը
ւարակ անարուտ յանդուց վն մեղաց . և ածցեն զնա ի
15 դուռն խորանին վկայուծն : * և գիցեն ծերք ժողովը
դեանն զձեռա իւրեանց ի վերայ գլխոյ զուարակին
16 առաջի ան . և ապանցեն զզուարակն առաջի ան : * Եւ
տարցի քահանայն օծեալ յարենէ զուարակին ի խո
17 բանն վկայուծն . * և Թոցցէ քահանայն զմատն իւր յա
րեան զուարակին, և ցանկացէ եւթն անգամ առաջի
18 ան յանգիման վարագարին սրբուծն . * և գիցէ յա
րենէ անտի քահանայն ի վերայ եղբերաց սեղանոյն խոն,
կոցն հանգերձանաց . որ կայցէ առաջի ան ի խորա
նին վկայուծն : Եւ զամ զարեւնն հեղցէ առ յատակաւ
սեղանոյն ողջակիցաց, որ է առ գրան խորանին վկայ
19 ուծն : * և զամ ճարագն կորզեսցէ ի նմանէ և հանցէ
20 ի սեղանն : * Եւ արասցէ զուարակին՝ զոր օրինակ ա
րար զուարակին մեղաց, նոյնպէս արասցէ և նմա . և
քաւեսցէ վն նշ քահանայն, և Թոցցին նոցա մեղքն :
21 * Եւ հանցեն զզուարակն ողջոյն արուսբոյ բանակին,
և այրեսցեն զզուարակն . զոր օրինակ այրեսցին զուա
22 ղին զուարակն, զի վն մեղաց ժողովրդեանն է : * Եւ է
ծն ի լիտանն մեղիցէ, և արասցէ մի ինչ ի պատուիրա
նաց ան այ՝ որ ոչ առնիցի, և յանցանիցէ աւամայ .
* և

(13) Յօրնալին ի խորանն անդ պալատի . Ժողովուրդ որդւոյն ի ի տեղի : * այլ ի լուսանոյն նշանալի ի ներս տանուց,
համայն այլոց ի Բաբ : (13) Այս . Անգիտանայցէ աւ
կամայ : (14) Այս . Յանդուց վն մեղացն . և ածցէ զնա :
(17) Այս . Զմատն իւր յարենէ զուա : (19) Այս . Եւ
զամ զճարագն կոր : (20) Ո՛հնա . Եւ Թոցցին նշ մեղքն :

* և յայտնեացին նմա մեղք զոր մեղաւ . մատուացէ՛ ըզ- 23
պատարագն իւր նոխալ յայժեայ՝ արու անարատ . * և 24
գիցէ զձեռս իւր 'ի վերայ գլխոյ նոխաղին, և սպան
ցին զնա 'ի տեղաւ ուր սպանանիցեն զողջակէզան ա
ռաջին ան . քանզի մեղացէ : * Եւ առցէ քահանայն յա 25
բռնէ անտի մեղացն՝ մատամբ իւրով և գիցէ՛ 'ի վերայ
եղջերաց սեղանոյն ողջակիզաց : Եւ զամ զարիւն նորա
հեղցէ՛ առ յատակաւ սեղանոյ ողջակիզացն . * և զամ 26
զնարալ նր հանցէ 'ի սեղանն, իբրեւ զնարալ զոհի փրկ
կուծեն . և քաւեսցէ՛ ժառննր քահանայն 'ի մեղացն իւ
րոց, և Թողցի՛ նմա : * Եւ եթէ մեղիցէ անձն անամոյ 27
'ի Ժողովքսն երկրին . յառնել նմա մի ինչ յամ պա
տուիրանացն ան՝ որ ոչ առնիցի, և յանցանիցի . * և 28
յայտնեացին նմա մեղքն զոր մեղաւ . մատուացէ՛ զպա
տարագ իւր՝ ալմ անարատ վն մեղացն զոր մեղաւ : * և 29
գիցէ զձեռս իւր 'ի վերայ գլխոյ նր . և սպանցեն զա
լմն վն մեղացն, 'ի տեղաւ ուր սպանանիցեն զողջա
կէզան : * Եւ առցէ քահանայն յարեռն մեղացն՝ մե 30
ռամբ իւրով, և գիցէ՛ 'ի վերայ եղջերաց սեղանոյն ող
ջակիզաց . և զամ արիւն նր հեղցէ՛ առ յատակաւ սե
ղանոյ ողջակիզացն : * Եւ զամ զնարալ կորզեացէ՛ զոր 31
օրինակ կորզիցի նարալ յողջակիզէ փրկուեն . և հան
ցէ զայն քահանայն 'ի սեղանն՝ 'ի հոռ անուշից ան . և
քաւեսցէ վն նր քահանայն, և Թողցի՛ նմա : * Եւ եթէ 32
ոյխար մատուցանիցէ զպատարագն իւր, և գ' անա
րատ մատուացէ զնա : * և գիցէ զձեռն իւր 'ի վերայ 33
գլխոյ նր որ վն մեղացն իցէ . և սպանցեն զնա 'ի տեղ
աւմ ուր սպանանիցեն զողջակէզան : * Եւ առեալ քա 34
հանային յարեռն այնր՝ որ վն մեղացն իցէ՝ մատամբն
իւրով, և գիցէ՛ 'ի վր եղջերաց սեղանոյ ողջակիզացն .
և զամ արիւն նր հեղցէ՛ առ յատակաւ սեղանոյն ողջ
ակիզաց : * և զամ զնարալ նորա կորզեացէ՛ զոր օրինակ 35
կորզիցի նարալ ոչնարին փրկուծեն : և գիցէ զայն քա
հանայն 'ի վերայ սեղանոյն յողջակէզ ան . և քաւեսցէ
վն նց քահանայն 'ի մեղացն զոր մեղաւ, և Թողցի՛ նմա :

ԳԼ.

(23) Այս . Եւ յայտնեացին նմ մեղքն . . զպարգն իւր 'ի
նոխաղաց յայն : (23) Յօրինակն պախաւր . Յայժեայ
արու ան : (24) Յօրինակն . Ուր սպանիցեն : (24) Այս .
Յորում սպանանիցեն զողջակէզան : (24) Ուր . Քանզի վն մե
ղացէ : (25) Այս . Եւ առցէ և գիցէ քահանայն յա :
(26) Յան . 'ի մեղաց անտի իւրոց : (30) Այս . Յա
բռնէ նր մատամբ իւ : (35) Այս . կորզի նարալ ողջա
կէզն . . . 'ի մեղաց անտի զոր մեղաւ :

ԳԼ. Ե.

- 1 **Ե**ւ եթէ մեղեցիկ անձն, և լուիցէ զբարբառ երգ. **Ե** մահ երգմանցսն լոյ, և նա իցէ վիշտ, կամ թէ ետես, կամ թէ իրազէտ իցէ, և ոչ հանցէ 'ի վեր, մեղս ընկալի:
- 2 * Եւ անձն որ մերձեցի յիրս պղծութե, կամ 'ի մեռելութի, կամ 'ի գազանարեկ, կամ 'ի պիղծ ինչ, կամ 'ի մեռելութիս անամնոց պղծոց, կամ 'ի մեռելութիս սողնոց պղծոց. և անցանիցէ՝ զմովաւ: և ինքն պղծիցի և յանցանիցէ: *
- 3 կամ մերձեցայցէ 'ի պղծութիս մարգղ կամ յամ պղծութիս նք, յոր թէ մերձեցեալ պղծիցի. և մոռացոյճ լինիցին նմա. և յետ այնորիկ 'ի վերայ հասանիցէ և յանցեալ իցէ: *
- 4 Եւ անձն որ ուխտիցէ չար ինչ առնել, կամ բարի. ը Թա՛ զոր ինչ ուխտիցէ մարգ երգմանք չափ. և մոռանայցի այն յաչաց նք. և ապա 'ի վերայ հասանիցէ, և մեղանիցէ միով իւրիք 'ի նոցանէ:
- 5 * և խոստովան լինիցի զմեղան՝ զոր մեղաւ: *
- 6 Մատուցէ վն յանցանայն իւրոց՝ զոր յանցեալ ան. և վն մեղացն զոր մեղաւ, և գ. յոգեաց որով, կամ ալով մի յաճեաց վն մեղացն. և բաւեացէ՛ վն նորա քահանայն 'ի մեղաց անորի. և Թա՛ զին նմա մեղքն: *
- 7 Ապա թէ չէ զն՝ ձեռնհաս՝ լինել բաւական սլեպաբաւ, մատուցէ վն մեղացն զոր մեղաւ, երկուս տառարեկս կմ երկուս ձապա աղաւանդաց. մին վն մեղացն, և մին՝ յողմակեղ:
- 8 * Թանցէ առ քահանայն: Եւ տարցի 'ի ներքս քահանայն նախ՝ զվան մեղացն, և խառնեցէ քահանայն զգլուխն:
- 9 յաւանեն՝ և մի հատցէ: *
- 10 և ցանեացի յարեանն անտի պիք որ վն մեղացն իցէ՝ զորմով սեղանոյն. և զմնացեալ արեանն քամեացէ՛ առ յատակաւ անգանդին. քանզի
- 11 վն մեղաց է: *
- 12 Եւ զերկրորդն արտացէ յողմակե՛ղ ուն և արեան իցի. և բաւեացէ՛ վն նք քահանայն ընդ մեղացն զոր մեղաւ, և Թա՛ զին նմա: *
- 13 Եւ եթէ ոչ գտանիցին ընդ ձեռառք նք զչոյք տառապեաց՝ կամ երկու ձապք աղաւանդաց, բերցէ զպատարարդն իւր վն որոյ մեղաւն, զապարանարգ դրուի միոյ նաչի՛ վն մեղացն. և եւզ մի արեկն 'ի նա, և կնգրուի՛ մի գիցէ 'ի վերայ նք, զի վն
- 14 մեղաց է: *
- 15 Եւ տարցի զայն առ քահանայն. և առեալ քահանային 'ի նմանէ լի ափով զառ 'ի յիշատակէն նք, ԳԼ.

Գլ. Է. (1) Յայն պատի. Երգման երգմեղացանելոյ: (2) Առ. Եթէ ոչ հանցէ 'ի վեր: (3) Առ. 'ի վերայ հասանիցէ և յանցանիցէ: (7) Ոմն. Աղաւանդ: մի վն մեղաց, և մի յող: (8) Առ. Յուշանի անտի. և մի:

գիցէ 'ի վր սեղանոյ ողջակիզացն ան . քանզի վն մեղաց է : * և քաւեսցէ վն նր քահանայն զմեղոն զոր մեղաւ . 13 որով իւիբ և իցէ 'ի նոցանէ . և Թողցի նմա . և մնացեալն քահանային եղիցի իբրև զզոհ նաչւոյ :

(Թ) * Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի' և ասէ . * Անձն' որ է Թէ 14 վրիպեսցի և մեղիցէ ակամայ 'ի սրբութեց անտի ան . 15 մատուցէ վն յանցանացն իւրոց ան խոյ անարատ յօգեաց' գնոց արծաթոյ 'ի յիսուան սկեզէ' ըստ սրբութե սկեզն , * վն որոյ յանցուցեալն իցէ : Եւ զոր մեղան 16 'ի սրբութեան , հատուցէ . և զհինգերորդ ևս մասնն յաւելցէ 'ի նոյն . և տացէ ց. քահանայն . և քաւեսցէ 'ի նմանէ քահանայն խոյիցն որ . վն յանցանացն իցէ , և Թողցի նմա : * Եւ անձն' որ մեղիցէ , և արասցէ մի ինչ 17 յամ պատուիրանաց ան զոր չիցէ պարտաւորել , և ոչ իմանայցէ , և յանցանիցէ , և ընդաւանիցի մեղս : * Անցէ 18 խոյ անարատ 'ի խաչանց գնոց արծաթոյ վն յանցուէն' առ քահանայն . և քաւեսցէ վն նր քահանայն վն ան գիտուէն զոր անգիտացաւ . և ինքն ոչ գիտեր , և Թողցի նմա : * քանզի յանցեաւ յանցուի յանցանաց առաջն ան : 19

ԳԼ . Զ .

Ժ Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի' և ասէ . * Անձն' որ է Թէ 1 մեղիցէ , և արհամարհելով արհամարհեաց զպատու 2 ուիրանս ան . և ստեսցէ ընկերի իւրում . և Թէ յաւանդի , և Թէ 'ի գովողութե , և Եթէ 'ի յափտակութե , և Եթէ քնասեսցէ ինչ ընկերի իւրում : * Եւ Եթէ եգիտ 3 կորուստ ինչ և Ժխտիցէ 'ի վերայ նր . և երդնուցու սուտ վն միոյ իրիբ' յամէ զոր և առնիցէ մարդ * առ 4 'ի մեղանքիւն նր նորք : Եւ եղիցի յորժամ մեղանքիցէ , և յանցանիցէ , հատուցէ զյափտակութեան' զոր յափտակեաց , * կամ զցնասն զոր մնատեաց , կամ զաւանդն 5 զոր աւանդեցաւ նմա , կամ զկորուստն զոր եգիտ յամ իրաց , վն որոյ երդուաւ սուտ : Տու ժեսցի զգնութե . և զհինգերորդ մասն յաւելցէ 'ի նոյն . և ոյր իցէ' հա 6 տուցէ' նմա յաւուր յորում յանգիմանեացի : * Եւ ընդ յանցանաց իւրոց մատուցէ ան խոյ անարատ 'ի հօ 7 տից' գնոց արծաթոյ , վն որոյ յանցեաւ : * Եւ քաւ քաւեսցէ վն նր քահանայն առաջն ան . և Թողցի նմա վն միոյ իրիբ' յամէ զոր արար և յանցեաւ նա :

ԺԱ * Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի' և ասէ : * Պատուէր տուր 8 հա 9

(15) Ո՛հնա . Անձն' որ է Թէ վրիպեսցի : (17) Ո՛հնա . Յամ 'ի պատուիրանաց :

ԳԼ . Դ . (1) Աստ . Արհամարհեաց զպատուիրանս :

- ահարոնի և որդւոց նր՝ և ասացես . այս օրէն է ողջակիզին , զի այրելոյ նր 'ի վերայ սեղանոյն զամ գէշերն մինչև ցառաւօս . և հուր սեղանոյն որ այրիցի 'ի վերայ նր՝ մի չիջի : * Եւ զգեցցի քահանայն պատմուձան կառւի . և անդրավարտիս կառւիս զգեցցի 'ի վր մարմնոյ իւրոյ , և հանցէ զընծայս ողջակիզին 'ի վերայ սեղանոյն՝ զոր հուրն ծախիցէ . և գիցէ առ ընթեր սեղանոյն : * Եւ մերկասցի զպատմուձանն իւր , և զգեցցի այլ պատմուձան . և հանցէ զողակէզն արտաքոյ քանակին 'ի տեղի սուրբ : * Եւ հուրն որ այրիցի 'ի վր սեղանոյն մի չիջի . և այրեսցէ 'ի վերայ նր քահանայն փայտ ընդ առաւօսս . և գիցէ 'ի վերայ նր զողակէզն . և գիցէ 'ի նմա զծարպ փրկութեն . * և հուր հանապաղ այրեսցի 'ի վերայ սեղանոյն և մի չիջի :
- 14 * Եւ այս օրէն է զոհին՝ զոր մատուցանիցեն որդիւն ժիւադրոնի քահանայ քն առաջի ան յանդիման սեղանոյն :
- 15 * Առցէ ամիով իւրով 'ի նաչւոյ զոհին հանգերձ իւրով նր և կնդրկան որ իցէ 'ի վերայ զոհին . և հանցէ 'ի սեղանն պատու 'ի հոտ անուշից յիշատակ նր ան : * Եւ զմնացեալն 'ի նմանէ կերիցէ ահարոն և որդիւր նորա . բազարձ կերիցի 'ի սուրբ տեղւոյ . 'ի սրահի խորանին :
- 17 Վկայուէ կերիցեն զնա : * ոչ է փեսցի խմորեալ : մասն ետու զայն նշ 'ի պտղոցն ան . սրբութեք սրբուեց են : Որպէս զն մեղացն իցէ , նոյնպէս և զն յանցանացն .
- 18 * ամենայն արու քահանայիցն կերիցեն զայն . օրէն յաւիտենական յազգս ձեր 'ի պտղոցն ան . թմ որ մերձեացի 'ի նոսա՝ սրբեսցի :
- 19 * Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ և ասէ : * Այս է պաժԳ
- 20 տարադ . ահարոնի և որդւոցն նր՝ զոր մատուցանիցեն ան յաւուր յորում՝ օծանիցեն զն : Զտասանորդ գորուի միոյ նաչւոյ զոհ հանապաղորդ . զկէս նր՝ այգուն ,
- 21 և զկէս նր՝ երկիւռնն , * 'ի տապակի իւրով զանգեալ գործեսցի : Եւ մատուցէ զայն մօքրեալ զոհ 'ի պա
- 22 տառոյ . զոհ 'ի հոտ անուշից ան : * քահանայն օծեալ՝ փոխանակ նր յորդւոց իւրոց առցէ զայն , օրէն յաւիտենական ան ամենեւին կատարեսցի : * Եւ ամ զոհք քահանային ողակէզ լինիցի , և մի ուտիցի :
- 24 * Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ և ասէ : * Խօսեաց ընդ ժԳ
- 25 ահարոն և ը որդիս նր՝ և ասացես . Այս օրէն իցէ զն մեղացայոյն : 'ի տեղւոյ ուր սպանանիցեն զողակէզն , սպա

(10) Այս . Եւ հանցէ 'ի սեղանոյն՝ զոր : (18) Այս . կերիցեն զնա . . 'ի պտղոյ անտի ան : (20) Այս . Եւ զկէս նր՝ երեկուն : (22) Այս . Յորդւոց իւրոց արասցէ զայն : (25) Այս . Խօսեաց ընդ ահարոնի և : (25) 'ի լուսն' .

սպանանիցեն և զվան մեղացն առաջի նն : սրբութի
 սրբութեց է : * քահանայն որ մատուցանիցէ զայն : 26
 կերիցէ . 'ի սուրբ տեղով կերիցէ , 'ի սրահի խորանին
 վկայութե : * Ամ որ մերձեցայցէ 'ի միս նր' սրբեացի . 27
 և յոյր ձորձոյ վերայ սրահեացի 'ի նմանէ արինւ' լը
 ւասցի 'ի սուրբ տեղով : * և յանձն կաւեղէն յորում և 28
 վերացի , փշեացի : և եթէ 'ի պղնձի անձն փակցի , քե
 րեացի զնա' և ջրով ողորեացէ : * ամենայն արու քահա 29
 նայիցն կերիցի զայն : սրբութի սրբութեց է նն : * Եւ 30
 յամ զմ մեղաց յորոց մատնիցէ յարեմէ նց 'ի խորանն
 վկայութե քաւել 'ի սրբութեան' մի կերիցի , այլ հրով
 այրեացի :

ԳԼ Ե .

Եւ այս օրէն իցէ խոյին' որ զմ յանցանացն իցէ : 1
 զի սրբութի սրբութեց է : * 'ի տեղով ուր սպա 2
 նանիցեն զողանիւզն , սպանցեն և զխոյն յանցանաց ա
 ռովի նն . և զարիւնն հեղցէ առ յատակաւ սեղանոյն 3
 ողանիւղաց շուրջանակի : * Եւ զամ ձարու նր առցէ ,
 և զմիանն . և զձարու թաղանթ քաղթին . և զամ ձարու 4
 փոքոտոյն . * և զերկամաւնն զերկոսն . և զձարան
 որ 'ի վերայ նց առ մատնամբքն . և զէրգաբոյն երկ 5
 կամամբքն հանգերձ կորեցէ : * Եւ հանցէ զայն քա 6
 հանայն 'ի սեղանն պատւ զնն' զի զմ յանցանաց է : * ամ 7
 արու քահանային կերիցեն զայն . 'ի սուրբ տեղով կե
 րիցեն զայն , քանզի սրբութի սրբութեց է : * Ու զմ 8
 մեղացն' նոյնպէս զմ յանցանացն : օրէն' մի և նոյն կաց
 ցէ նց . և քահանայն որ քաւիցէ նովաւ' նմա լիցի :
ԺԵ * Եւ քահանայն' որ մատուցանիցէ զողանիւզն ինչ մար 9
 դոյ , մորթ ողանիւզն զոր մատուցանիցէ' նմա լիցի :
 * Եւ զամ զոհ որ գործիցի 'ի թոնրի . և ամ որ գոր 10
 ծիցի 'ի կասկարոյս' կամ 'ի տապակի , քահանային որ
 մատուցանիցէ զայն' եղիցի : * Եւ ամ զոհ զանգեալ
 իւ

Վն մեղուցեցոյն : 'ի տեղով . հանայն տախտաչ 'ի բնա' :
 (25) Այս . Սպանցեն և զվան մեղացն : (27) Ոմա . Եւ
 յոյր ձորձոյ վերայ . . լուասցէ 'ի սուրբ տեղով : Եւ
 անձն կաւեղէն :

ԳԼ Զ . (1) Այս . Օրէն է խոյին : (2) Այս . Սեղանոյն
 շուրջանակի : (3) Ոմա . Եւ զմիանն , և զամ զձարու :
 (6) Յարեմիս պահար . Կերիցեն զայն . 'ի տեղով և
 ինչն զայն . քանզի : (7) Այս . Նոյնպէս և զմ յանցան :
 (8) Այս . Նմա եղիցի : Եւ ամ զոհ : (10) Այս . Որ
 ւոյն ելի իւրմբանչիւր . . հաւարակ : Այս օրէն :

- իւղով և որ չիցէ զանգեալ, ամենեցան որդւոցն ահա
 11 ընդ իւրաքանչիւր սամեց եղիցի հասարակաց : * Այս
 12 օրէնէ զոհն փրկուէ՝ զոր մատուցանիցեն ան : * Իսկ
 և իմէ վն գահու թէն՝ մատուցանիցն զայն : մատուցէ զ
 զոհն գահու թէնն պանս բազարիս՝ ի նաշնայ զանգեալ
 իւղով, և քաղաքս բազարիս օճեալ իւղով, և նաշին
 13 զանգեալ իւղով : զսկիւս բազարի * հայիս մատու
 ցէ զպատարագն իւր, ի վերայ գահին գահուէ և վոր
 կու թէն : և մատուցի մի ինչ յամ պատարագաց իւրոց
 14 նաւերն : * և այն քահանային որ հեղուցու զարիւնն՝
 փրկու թէն եղիցի : Եւ միս գահին գահու թէն և փրկու
 15 թէն՝ նորին լինիցի : * յորում առաջ պատարագիցի
 կերիցի : և մի թողուցուն՝ ի նմանէ յայդ :
 16 * Եւ թէն կաման որ ուխտս մատուցանիցի ան զպա ժԶ
 տարազն իւր : յաւուր յորում մատուցանիցի գահն՝ կե
 17 ըիցի, և ի վաղիւն : և մնացեալն ի մնոյ գահին * միս
 18 չե յօրն երրորդ՝ հրով այրեսցի : * Ազա թէն ուտելով
 ուտիցի՝ ի մնոյ գահին փրկու թէն իւրոյ յաւուրն երրոր
 դի : մի լինիցի ընդունելի մատուցանելեացն, և մի
 համարեսցի նմա այն : քանզի ապահատ և պղծութի է :
 19 և անձն՝ որ կերիցի ի նմանէ, մեղս առնիցի : * Եւ միս
 որ մերձեսցի յամ պղծութիս, մի կերիցի, այլ հրով
 այրեսցի : ամսուր կերիցի զմիսն :
 20 * Եւ անձն՝ որ կերիցի ի գահ փրկու թէն որ իցէ ան : ժԷ
 և պղծութի նք՝ ի նմա իցի, կորցի անձն այն ի ժԸ
 21 զովդենէ իւրմէ : * Եւ անձն՝ որ մերձեսցի յամ իրս
 պղծութն՝ ի պղծութիս մարդոց՝ կամ յանասնոց պղծոց,
 կամ յամենայն զարշն ի պղծոց, և կերիցի ի մնոյ գահին
 փրկութն որ իցէ ան, կորցի անձն այն ի ժԹ
 22 * Իստեցաւ ար ընդ մոլորիս՝ և ասի : * Իստեանց ընդ ժԼ
 23 որդիար ի թէ և ասուցես : Զամ ճարպ զարկաւոյ և դու
 24 խարի և զպղծեաց մի ուտիցից : * և ճարպ մեռելաւոյ և
 զաղանաղեալոց՝ լինիցի յամ գործ : բայց ի կերակուր
 25 մի ուտիցի : * Եւ ամ որ ուտիցի ի ճարպոյ անազնոց,
 զոր մատուցանիցէր պատու ան, կորցի անձն այն ի
 ժԺ զովդենէ իւրմէ :
 26 * Զամ պրեւն մի ուտիցէր յամ ընտկութիս մեր, ի ժԻԹ
 ԹԹԶ

(14) Այս. փրկուէ լինիցի : (16) Այս. Մատուցանի
 ցէ զգահն՝ կերիցի : և ի վաղիւ անդր մնացեալն ի մնոյ :
 (16) Ուխտ. Մնացեալն ուտիցի ի մնոյ : (18) Ուխտ.
 Ազա թէն որ. ուտիցի : (18) Այս. ի նմանէ, մեղս
 առցէ : (21) Այս. Զամ զարշն ի պղծութի : (24) Ուխտ :
 Մեռելաւոյ... ի կերակուր մի ուտիցից :

Թռչնոց և յնմաննանոց: * ամենայն անձն որ կերէց՝ 27
արեւն՝ կորիցէ՝ ի ժողովրդենէ իւրմէ:

Ի * Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ և ասէ: * Խօսեալց ընդ 28
որդիսդ ելե՛ք և ասացես: Որ մատուցանիցէ զս' փրկու 29
թէ՛ ան, ածցէ զպատարագն իւր ան ի զոհէ փրկուե
իւրոյ: * ձեռք նորա մատուցեն պառու թն. զձարաց 30
երբծոյն, և զերգարայթն երկկամամբն հանդերձ մա
տուցէ գնեւ առաջի ան. * և հանցէ զայն քահանայն 31
'ի սեպանն: Եւ եղիցի երբունն ահարոնի և որդւոցնր.
* և զերին զաջոյ՝ տացէք հաս քահանային ի զոհից փրկ 32
կուլթն ձերոյ: * Որ մատուցանիցէ զարեւն փրկուլթն 33
և զձարացն առ ի յորդւոցն ահարոնի, նորա լիցի երին
աջոյ ի մասն: * Զի զերբունն վերագրաց և զերին 34
նուերաց՝ առ ի ես յորդւոցն ելի ի զոհիցն փրկուլթն
ձերոյ. և ետու զայն ահարոնի քահանայի և որդւոցնր.
օրէն յաւիտենական յորդւոցն ելի:

ԻԱ * Այս օծումն է ահարոնի և որդւոցնր ի պտղոցն ան. 35
յաւուր յորում մատուցանէր զնոսա ան, ուղ պատուի
րեաց ար առ լն, * յաւուր յորում օծ զնս յորդւոցն 36
եւի. օրէն յաւիտենական յազաւ նս: * Այս օրին է 37
ողջակիցացն, և զոհից, և վն մեղացն, և վն յանցանաց,
և վն կատարմանն, և զոհին փրկուլթն: * Ողջ պատուի 38
րեաց ար մովսիսի ի լերինն սինայ. յաւուր յորում
պատուիրեաց ար որդւոցն ելի, մատուցանել զպա
տարագս իւրեանց առաջի ան յանապատին սինայ:

ԳԼ. Ը.

ԻԲ Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ և ասէ. * Աւ զահարոն 1
և զորդիսն նր, և զպատմուածանս նս, և զեւղն օծու 2
թն. և զղուարակն զվն մեղաց, և զխոյսն զերկոսին, և
զխանն բազարաց: * և զնմա ժողովուրդն եկեղեցացու 3
ցնո ի գունն խորանին վկայուլթն: * Եւ արար մով 4
սէս՝ ուղ հրամայեաց նմա ար. և եկեղեցացոյց զժողո
վուրդն ի խորանն վկայուլթն:

ԻԳ * Եւ ասէ մովսէս ցժողովուրդն: այս բան է զոր պատ 5
ուիրեաց ար առնել: * Եւ մատոյց մովսէս զահարոն 6
և զորդիսն նր. և լուաց զնս ջրով. * և զպեցոյց ահա 7
րոնի զպատմուածանն, և ած ընդ մէջ նր զկամարն, և
արկ զնովաւ զվաւաւական, և եգ ի վերայ նր զվական: * և խառնեաց ի նմա ըստ գործուածոյ վաւասին. և 8
պնգ.

(30) Այս. Եւ զերգարայթն մատուցէ: (35) Այս. ի
պաղոց անոր ան. . . զնս ուղ և պատ:

ԳԼ. Ը. (1) Յօրինակին պատմութ. ՏԵ Եւ մովսիսի:

- պնդեաց զնա՝ ի նմա . և եգ՝ ի վերայ նր զապօրտակն , և եգ՝ ի վերայ ապօրտակին զյանդիմանութիւն և զճմար .
- 9 առութի : * Եւ եգ՝ ի վերայ գլխոյ նր զխոյրն . և եգ՝ ի վր խուրին յերեսաց կապանէ զթիթեզնն սակի զնուի .
- 10 րեսալն և զսուրբ . սեպ պատուիրեաց ար մովսիսի : * Եւ առեալ մովսիսի յիւզոյն օծուեց ցանկաց մատամբ ի վր
- 11 սեղանոյն եւթն անգամ . * և օծ զսեղանն , և սրբեաց զնա , և զնամ սպասնր : Եւ զաւարդանն և զխաւրօսիս նր . և սրբեաց զնա : և օծ զխորանն և զնամ ինչ որ ի նմա , և
- 12 սրբեաց զնա : * Եւ արկ մովսէս յիւզոյն օծութե ի
- 13 գլուխն ահարոնի և օծ զնա , և սրբեաց զնա : * Եւ մատոյց մովսէս զորդիսն ահարոնի և զգեցոյց նց ըզպատմուծանսն . և փռ ընդ մէջ նց զկամարսն , և եգ՝
- 14 նց զխոյրսն . որպէս և հրամայեաց ար մովսիսի : * Եւ մատոյց մովսէս զգլուարակն զվն մեղացն . և եգին ահարոն և որդիք նր զձեռս իւրեանց ի վր գլխոյ զուա
- 15 բակին մեղաց և սպան զնա . * և առ մովսէս յարեւնէ անտի , և եգ՝ ի վր եզերաց սեղանոյն շուքնանակի մատամբ իւրով . և սրբեաց զսեղանն . և զարիւնն եհեղ
- 16 առ յառակեալ սեղանոյն : * Եւ սրբեաց զնա առնել քաւուր ի վր նր : և առ զնամ զճարպ փորտաւոյն , և զեւր գարոյթն և զերկասին զերիկամուշնն , և զնամ ճարպն
- 17 որ ի վերայ նց , և եհան մովսէս ի սեղանն : * Եւ ըզգլուարակն՝ և զկաշի նր , և զսիսն և զպալաւառն այրեաց հրով արտաքոյ բանակին . ուպ հրամայեաց ար մովսիսի :
- 18 * Եւ մատոյց մովսէս զխոյն որ յողակէզ ի վր գլխոյ խոյրն :
- 19 * և սպան մովսէս զխոյն . և եհեղ զարիւնն շուք զսե
- 20 ղանոցն : * և զխոյն յօշեաց անդամ անդամ : և առ մովսէս զգլուխն և զանգամութիւն , և զճարպն և զքաղիւր
- 21 լծն և զոտսն , * և լուաց ըսով : Եւ եհան մովսէս զխոյն ողջոյն ի սեղանն՝ ողջակէզ ի հոտ անուշից ան . քանզի
- 22 պտուղ անէ . ուպ հրամայեաց ար մովսիսի : * Եւ մատոյց մովսէս զխոյն երկրորդ՝ զխոյն կաւարման , և եգին ահարոն և որդիք նր զձեռս իւրեանց ի վր գլխոյ
- 23 խոյրն . * և սպանին զնա : Եւ առ մովսէս յարեւնէ նր , և եգ՝ ի վր բրթակի աջոյ ունկանն ահարոնի , և ի վր ծայրի աջոյ ձեռին նր , և ի վր ծայրի աջոյ ոտին նր :
- 24 * Եւ մատոյց մովսէս զորդիսն ահարոնի . և եգ մովսէս

յաւ

- (10) Այս . Ցանեաց ի վր սեղանոյն : (11) Յօրիսիկն . Եւ սրբեաց զնա և օծ . այլ ի լուսն՝ ուղղագրեալ Գնի զնա , համայն այլոց ի քնաբ : (17) Բաղաւմ . Ուպ և հրամայ : (21) Այս . Ողջակէզ որ ի հոտ անուշից . քանզի պտուղ : (24) ի լուսն . Բլթրիկաց աջուց ակընջաց նց :

ՃԴ 0

յարենէ անտի 'ի վր բոլորեաց աշուց անանջաց նց, և
'ի վր ծայրից աշուց ձեռաց նց, և 'ի վր ծայրից աշուց
ոտից նց: և եհնդ մովսէս զարիւնն շուրջ զտեղանովն:
* Եւ առ զձարպն և զմկանն. և զձարպն որ 'ի վր բազր 25
թին, և զերդարայթն, և զերկեամեանն զերկոսին. և
զձարպն որ 'ի վերայ նց, և զերին աջոյ: * Եւ 'ի խանէն 26
կատարման որ կայր առաջի տն, առ. պան մի բաղարը,
և պան մի յիւզոյ անտի, և եգ 'ի վր ձարպոյն և 'ի վր
երւոյն աջոյ: * և եգ զամ 'ի վր ձեռացն ահարոնի, և 27
'ի վր ձեռաց որդւոց նր. և մատոյց զայն նուէր առաջի
տն: * Եւ առ զայն մովսէս 'ի ձեռաց նց, և եհան 'ի տն. 28
զանն յողակէզ կատարման, որ է 'ի հոտ անուշից պը.
տույ տն. ուղ պատուիրեաց ար: * Եւ առեալ մովսէս 29
սի զերբուծն՝ եհան նուէր առաջի տն 'ի խոյէ անտի կա.
տարման. և եղև մովսիս 'ի մանն, ուղ և պատուիրեաց
ար մովսիսի: * Եւ առեալ մովսիսի յիւզոյն օծուէ, 30
և յարենէն որ 'ի վր տեղանոյն՝ ցանեաց զահարոնիւ և
զպատմուձանօք նր, և զորդւոք նր՝ և զպատմուձանօք
նց. * և սրբեաց զահարոն և զպատմուձանս նր. և զոր 31
դիւս նր և զպատմուձանս որդւոց նր Ը նմա: Եւ ասե
մովսէս ցահարոն և ցորդիս նորա. եփեցէք զմիսգ 'ի
սրահի խորանին վիպութն 'ի տր տեղւոյ, և անգ ուտի
ցէք զայն. և զպանտն որ 'ի խանի կատարմանն իցեն: զոր
արինակ հրամայեաց ինձ ար: և ասէ. ահարոն և որդիք
նր կերիցեն զայն: * և զնշար հացի և մարջ՝ հրով աչ 32
րծալիք: * Եւ 'ի դրանէ խորանին վիպութն մի ելաւ 33
նիցէք զեւթն օր. մինչև յօրն լրման աւուրց կատար
մանն ձերոյ. զի զեւթն օր լցցէ զձեռս ձեր. * ուղ և 34
արարն յաւուրն յայնմիկ. ուղ պատուիրեաց ար առնել,
առ 'ի բաւելոյ զն ձեր: * Եւ առ գրան խորանին վիպու
թն նստիցիք զեւթն օր, զցայտ և զցերեկ. և պա
հեմիք զպահպանութիւն տն զի մի մեռանիցիք: զի այն
պէս պատուիրեաց ինձ ար: * Եւ արար ահարոն և որ 36
դիւս նր զամ դրանս՝ զոր պատուիրեաց ար մովսիսի:

ԳԼ. Թ.

ԻՒ Եղև եղև յաւուրն ութերորդի. կողեաց մովսէս զա 1
հարան և զորդիս նորա և զծերակիդսն ելի. և բան
մովսէս ցահարոն. * Առ դու քեզ զուարակ մի յանդ 2
ւոյ զն մեղաց. և խոյ յողակէզ անարատ. և մատո զն
առաւ

(25) Դիւս. Զհարպն և զմկանն: (29) Այս. Զեր
բուծն, և եհան: (31) Բիւք. կատարմանն իցէ, զոր օ.
ԳԼ. Թ. (1) Սիւս. Եւ եղև յաւուրն ութերորդի:

- 3 առաջի ան : * Եւ ընդ ծերակոյտ որդւոցն իւր խօսեալ
ցիս և ասասցեալ . առէք դուք ձեզ նոխազ մի յայժեայ
զի մեղաց . և խոյ, և զուարակ, և դառն տարեւոր, յող :
- 4 Զսկէզ անարատ : * Եւ զուարակ և խոյ, յողջակէզ
փրկուլին առաջի ան . և զոհ նաչիհ զանցեալ իւղով .
- 5 զի այսօր երևեսցի տր'ի միջի ձերում : * Եւ առին ուն
և հրամայեալ մովսէս առաջի խորանին վկայութե : և
- 6 մատեան մմ' ժողովուրդքն, և կացին առաջի ան : * Եւ
ասէ մովսէս . այս բան է՝ զոր ասաց տրառնել, և եր,
- 7 և ևսցին 'ի ձեզ փառք ան : * Եւ ասէ մովսէս ցահարոն .
մատիւր առ սեղանն, և արա զգն մեղացն քո, և զողջա
կէզն քո . և քաւեա զն քո և տան քո : Եւ արա զպատա
րագս ժողովրդեան քոյ, և քաւեա զտաննց . ուն պատ
- 8 ուրեայ տր մովսէս : * Եւ մատեաւ ահարոն առ տե
րանն, և սկան զգուարակն զվն մեղացն իւրոց : * Եւ
մատուցին որդիքն ահարոնի զարիւնն առ նա . և ևթաց
զմատն իւր յարեանն . և եգ 'ի վր եղջերաց սեղանոյն .
- 10 և զարիւնն եհեզ առ յատակաւ սեղանոյն : * և զճարպ
և զերկամուսնսն, և զերգարոյլն, զվն մեղացայոյն ե
- 11 հան 'ի սեղանն, որպէս պատուիրեայ տր մովսէս : * և
- 12 զմիսն և զկաշին այրեցին հրով արտաքոյ բանակին : * Եւ
սպան զողջակէզն . և մատուցին որդիքն ահարոնի զա
- 13 րիւնն առ նա . և եհեզ շուրջ զսեղանոյն : * և զողջա
կէզն մատուցին առ նա անգամ անգամ, և զգուլին . և
- 14 եգ 'ի վր սեղանոյն : * և լուաց զքաղիւրթն և զտանջրով,
- 15 և եգ 'ի վր ողջակիղին 'ի սեղանն : * Եւ մատուցին զպա
տարագ ժողովրդեանն . և առ զնոխազն զվն մեղաց ժո
- 16 ղովրդեանն . և սպան զնա իւրեւ զառաջինն : * Եւ մա
- 17 տոյց զողջակէզն, * և արար զնա որպէս և օրէն էր . և
մատոյց զդոհն, և ելից զձեռս 'ի նմանէն, և եգ 'ի վերայ
- 18 սեղանոյն՝ ուրոյն յառաւօտին ողջակիղէն : * Եւ սպան
զգուարակն և զնոյն զօհին փրկուլին ժողովրդեանն . և
- 19 մատուցին որդիքն ահարոնի զարիւնն առ նա . և եհեզ
զայն շուրջ զսեղանոյն : * Եւ զճարպն որ 'ի զուարակէն
և 'ի խոյէն, և զմիսն . և զճարպ թաղանթ քաղիւրթին . և
զերկոսին երկամուսնսն ճարպովն, և զերգարոյլն և
- 20 զերբուծն : * Եւ եգին զճարպն 'ի վր երբոցն . և հա
նին զճարպն հանգերձ երբոցն . և եգին զճարպն
- 21 'ի վերայ սեղանոյն : * և զերբուծան և զերին ալոյ նուի
րեայ նուէր առաջի ան, ուն պատուիրեայ տր մովսէ

սի

- (3) Աս . Եւ ընդ ծերակոյտսն իւր խօ : (9) Աս .
Զմատն յարեանն : (10) Ոսիւն . Զմատն մեղաց եհան 'ի :
(11) Յօրեմիին պալատ . Արեցին հոլ արտաքոյ բա :
(19) (20) Աս . Եւ զերգարոյլն : Եւ եգին զճարպն :

սի : * Եւ ամբարձեալ ահարոնի զձեռնս իւր 'ի վր ժո 22
զովորեանն՝ և օրհնեաց զնն : և եջ արար զզմ մեղացն ,
և զողակեզսն և զգրկութեն : * և մօտին մովսէս և ա 23
հարոն 'ի խորանն վկայութե , և ելեալ անաի օրհնեցին
զնմ ժողովուրդն : Եւ երեւցաւ փառք ան ամ ժողո
վորդեանն : * Եւ ել հուր 'ի ան , և եկեր զնմ որ ինչ 24
կայր 'ի վր սեղանոյն . զողակեզն , և զհարպն : և ետես
նմ ժողովուրդն , և զարհուրեցան անկանն 'ի վերայ ե
րեսայ իւրեանց :

ԳԼ. Ժ.

Եւ առեալ երկուց որդւոցն ահարոնի , նաբադայ 1
և արիուդայ զիւրաքանչիւր բուրուռաւ՝ և գին 'ի նմ
հուր , և արկին խոնկս , և մատուցին առաջի ան հուր
օտար . զոր ոչ հրամայեաց նց ան : * Եւ ել հուր 'ի ան 2
և եկեր զնոսա . և մեռան առաջի ան : * Եւ անէ մով
սէս ցահարոն . այս է զոր առաց ան . Ասէ . 'ի մերձա
ւորս իմ սրբեցայց , և առաջի ան ժողովրդեան իմոյ
փառաւորեցայց : և տորջացաւ ահարոն : * Եւ կոչեաց 4
մովսէս զմիսագայի և զեղիսափան զորդիս եղիելի , զոր
դիս հօրեղբօր ահարոնի , և ասէ ցնոսա . մատիք և բար
ձեք զեղբարս ձեր , հանդերձ պատմու ճանդն իւրեանց .
յերեսայ սրբութեցդ՝ արտաբոյբան դրանակն : * Մա 5
տեան և բարձին զնոսա՝ հանդերձ պատմու ճանդն իւր
եանց արտաբոյբանակն . զորօրինակ ասաց մովսէս :
* Եւ ասէ մովսէս ցահարոն , և ցեղեալար , և ցի թամար 6
որդիսն նր մնացեալս : Զղլուխս ձեր մի ապախուրէք ,
և զհանդերձս ձեր մի պատառէք , զի մի մեռանիցիք .
և 'ի վր ժողովրդեանդ լինիցի բարկութե : Բայց եղ
բարք ձեր և ան տունդ ելի՝ լազցեն զհրայրեացսն որ
այրեցան ք ան : * և 'ի դրանէ խորանիդ վկայութե մի 7
եւանիցէք , զի մի մեռանիցիք . զի եւզն օծութե որ 'ի
ան 'ի վր ձեր է : և արարին ըստ բանին մովսիսի :
Ի 2 * Խօսեցաւ ան ընդ ահարոնի և ան : * Գինի՝ և ցքի՝ 8
մի ըմպիցէք դու և որդիք ք ընդ քեզ՝ յորժամ մտա
նիցէք 'ի խորանն վկայութե , կամ յորժամ մերձենալ
ցէք

(24) Աստ . Եւ եկեր որ ինչ կայր . . . և զարհուրեցաւ ,
և անկան : (24) Յօրինալին . հուրն իարժարեղով նշանալի :
Գլ . Ժ . (1) Յօրինալին . Նաբաթայ և արիուդայ : Ուր
ե՝ հուր օտար իարժով է . ոչ և 'ի յաջորդ համարին՝ հուր , և
յէք այնոցի իսնն՝ 'ի մերձաւորս իմ սրբեցայց : (3) Աստ .
Ամ ժողովրդեանն փառաւորեցայց : (4) 'ի լուսն . Զմե
սագիայի : (4) Աստ . Որդիս ողիելի :

- ցէք 'ի սեղանն . զի մի մեռանիցիք : օրէն յաւիտեանական
 10 յազգս ձեր . * զատեալ 'ի մեջ սրբոց և պզօնց , և 'ի մեջ
 11 պարկեշտից և անպարկեշտից : * և խմացուցանեալ իւր
 զնա՞ զօրէնս՝ զոր խօսեցաւ ձոր Ը նս 'ի ձեռն մոզսխի :
 12 * Եւ ասէ մոզսէս ցահարոն , և ցեղեալար և ցիթամար **ԻԵ**
 ցորդիս նր ցմնացեալս . Առէք զգոհն մնացեալ 'ի պըտ
 դոց անտի տն , և կերայք բազարը առաջի սեղանոյն .
 13 զի սրբութի սրբութեց է : * և կերիջիք զայն 'ի սուրբ
 տեղւոյ . զի օրէն բեզ լինիցի այն , և օրէն որդւոց քոց
 14 'ի պաղոցն տն . զի այնպէս հրամայեալ է ինձ տն : * Եւ
 զերբու՞ նուիրին , և զերի հասին կերիջիք 'ի նբ տեղ
 ւոյ զոր . և որդիք քո և տուն քո Ը բեզ . զի օրէն բեզ
 է այն , և օրէն որդւոց քոց տուաւ 'ի զօհից փրկութե
 15 որդւոցն իւրի : * Զերին հասի և զերբու՞ նուիրի 'ի վր
 ընծայից ճարպոյն , մատուցեն նուէր նուիրել առաջի
 տն : և եղիցի բեզ և որդւոց քոց և գատեաց քոց ընդ
 բեզ՝ օրէն յաւիտեանական . զորօրինակ հրամայեաց ձոր
 16 մոզսխի : * Եւ զնոխազն զվն մեղաց խնդրելով խնդ
 րեաց մոզսէս . և այն՝ եր այրեցեալ : Եւ բարկացաւ
 մոզսէս եղիազարու և իթամարայ որդւոցն ահարոնի
 17 մնացելոց՝ * և ասէ . ընդէր ոչ կերայք զայն 'ի սուրբ
 տեղւոյ . զի սրբութի սրբութեց է . և զայն ետ ձեզ
 ուտել . զի բառնալցէք զմեզս ժողովրդեանն . և առնի
 18 ցէք բաւութե վն նց առաջի տն . * քանզի ոչ եմուտ
 յարենէ նր 'ի սրբութին յանդիման երեսացն 'ինեզբս :
 Առդ՝ կերայք զնա 'ի նբ տեղւոյ՝ զորօրինակ հրամայե
 19 ցաւ ինձ : * Խօսեցաւ ահարոն ընդ մոզսխի՝ և ասէ .
 զի թէ այսօր մատուցին զվն մեղացն իւրեանց պատա
 րադ , և զողջակէզս իւրեանց առաջի տն . և պսպիսի
 անցք անցին ընդիս , և ուտիցեմ՝ այսօր զվն մեղացն ,
 20 գուցէ չլինիցի հաճոյ առաջի տն : * Եւ լուաւ մոզսէս՝
 և հաճոյ թուեցաւ նմա :

ԳԼ ԺԱ

- 1 **Ի** Խօսեցաւ ձոր ընդ մոզսխի և ընդ ահարոնի՝ և ասէ : ԻԸ
 2 * Խօսեցարու՞ք Ը որդիսդ իւր , և ասացէք . Այս
 անա

(10) Այս . Զատանել 'ի մեջ սրբոց : (12) Յօրէնային .
 Յորդիսն ցմնացեալս : (13) Այս . 'ի պաղոց անտի , զի
 ոչ հրամայեալ է ինձ տն : Զերբու՞ զնուր : (14) Յօրէ
 նային նիւր . Եւ որդիք քո և տուն քո Ը բեզ : (15) Այս .
 'ի վերայ ընծայիցն ճարպոց : (17) 'ի լուս . Ոչ կերայք
 զվն մեղացն 'ի սուրբ տեղւոյ . համայն այսոյ 'ի Բուգ՝ :
 (17) Այս . Եւ զայն ետու ձեզ : (19) Այս . Զվն մե

անասունքն զոր ուտիցէք յամ անասնոց որ են՝ ի վր
 երկրի * Զամ անասուն թաթաճերձ և կճղակաւոր , 3
 որոյ յերկուս բաժանեալ իցեն թաթքն՝ և որոճիցէ ,
 յանասնոց՝ զայն կերիիք : * Բայց յայնչանէ մթուաթ 4
 ցէք , որք որոճիցեն և կճղակաճերձ ոչ իցեն : Բարդի
 որոճայ՝ և թաթն ոչ բաժանի , պիղծ իցէ նա ձեղ : * Եւ 5
 նապաստակ զի որոճայ՝ և թաթն ոչ բաժանի՝ պիղծ իցէ
 նա ձեղ : * Եւ ճագար զի որոճայ՝ և թաթն ոչ բաժա 6
 նի՝ պիղծ իցէ նա ձեղ : * Եւ խոզ՝ զի թաթաճերձ է՝ և
 կճղակա ունի՝ և որոճայ ոչ , պիղծ իցէ նա ձեղ : * ի 8
 մսոյ նց մի ուտիցէք , և ի դէշ նոցա մի մերձենայցէք .
 քանզի պիղծ իցէ ձեղ այն :

ԻԹ * Եւ այս է զոր ուտիցէք յամ որ ի ջուրս իցեն . Ամ 9
 նայնի որոյ իցեն թեք և թեփ՝ ի ջուրս և ի ծովս և ի
 վտակս , զայնս ուտիցէք : * Եւ ամի որոյ ոչ իցեն թեք 10
 և թեփ՝ ի ջուրս և ի ծովս և ի վտակս , մի ուտիցէք ,
 յամէ զոր ջուրքն բռնիցեն , և յամ չնայ կենդանւոյ որ
 ի ջուրս : քանզի պիղծ է այն , պիղծ լինիցի ձեղ . * ի 11
 մսոց նոցա մի ուտիցէք , և ի մեռելոց նց դարչեմիք :
 * Զի ամի որոց ոչ իցեն թեք և թեփ՝ որ ի ջուրս ի 12
 ցեն , պիղծ իցէ ձեղ այն :

Լ * Եւ այս իցեն ի թռչնոց՝ յորոց դարչեմիք , և ոչ ուտիցի՝ 13
 այլ պիղծ իցէ ձեղ . Արծուի , և պատկուռ , և դեռադ
 ծուի , * և անդղ , և ցին , և որինչ նման իցէ նց . * և աղ 14
 ուռ , և որինչ նման իցէ նմա : * և Զայլամն , և բու , 15
 և որոր , և որինչ նման իցէ նոցա : * և բաղէ , և որինչ 16
 նման իցէ նմա . և հաւապատիր , և հողամաղ : * և քաջա 17
 հաւ , և սոխակ , և հաւալուան , և կարափ , * և արագիւլ , 18
 և քարարդ , և որինչ նման իցէ նց . և յուրոյ , և փղ : 19

ԼԱ * Եւ ամ գեռուն թռչուն որ գնայցէ՝ ի չորս , պիղծ լի 20
 ցի ձեղ : * Այլ զայն ուտիցէք ի դեռնոց թռչնոց որ 21
 դնայցեն ի չորս . որոյ իցեն կարեք ի վերոյ քան զոսոս .
 ոսոսստել նոքոք յերկրէ : * Եւ այս իցեն զոր ուտիցէք 22
 ի նոցանէ . և զճորեակդ , որ ինչ նման է նմա . և ըզ
 խարադուլ , և որ ինչ նման է նմա . և զմարախ , և որ
 ինչ

դացն իւրեանց , և զողջակէզս իւրեանց :

ԳԼ Ժա . (4) Այս . Զի որոճայ՝ և կճղակն ոչ բաժա :
 (7) Ռմս . Եւ խոզ . . և ոչ որոճայ : (9) Այս . Եւ ի
 ծովս և ի վտակի : (10) Այս . Եւ յամէ չնայ կենդանի :
 (16) Ռմս . Եւ Զայլամն , և բու : (17) Ռմս . Եւ հաւ
 պատիր : (18) Այս . Եւ կարապ : (19) Ռմս . Եւ քա
 բար . . և փղ : (20) Այս . Եւ ամ գեռուն թռչնոց
 . . . պիղծ երկրի ձեղ : (22) Այս . Եւ այս իցէ զոր ու
 տիցէք : (22) Ռմս . Եւ զխարադուլ , և որ ինչ :

- ինչ հանին է նմա . և որ ձանաւորս , և որ ինչ նման իցէ նմա :
- 23 * Ամենայն պետան թոշոց , որ իցեն չորս ոտք , պիղծ **ԼԲ**
- 24 իցէ ձեզ , մի նորոք պղծիցէ : * Եւ որ մերձենայցէ 'ի
- 25 մեռեալ նց' , պիղծ լինիցի մինչև ցերեկոյ : * Եւ եւմ որ
- 26 լիցի մինչև ցերեկոյ : * Եւմ անասնոց որ կշգահանէրձ
- իցէ և մազիկս սփռիցէ , և որոճիցէ ոչ' պիղծ լիցի ձեզ
- այն եւմ , և որ մերձեացի 'ի մեռեալ նց' , պիղծ լիցի մին
- 27 չև ցերեկոյ : * Եւ եւմ որ գնայցէ 'ի ձեռս իւր , յեւմ գա
- 28 մերձեացի 'ի մեռեալ նց' , պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ : * Եւ
- որ բաւանայցէ 'ի մեռելոյ նց' , լուսացէ զձորձս իւր , և
- պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ . զի այն եւմ պիղծ իցէ ձեզ :
- 29 * Եւ այս իցէ ձեզ պիղծ յեւմ սողնոց' որ սողին 'ի վր
- 30 երկրի . սքիս , և մուկն , և սիւտեռն , յոստին' , * և մինա
- քիս , և գիտնառեւծ , և կովագիւաց , և մուղեղ , և խը
- 31 լուրդ : * Եւմ եւմ պիղծ իցէ ձեզ յեւմ սողնոց որ սողին
- 'ի վերայ երկրի . եւմ որ մերձեացի 'ի մեռեալ նց' , պիղծ
- 32 լիցի ձեզ մինչև ցերեկոյ : * Եւ յեւմ յորայ վերայ անկա
- նիցի 'ի մեռելոյ նց' , պիղծ լիցի :
- Յամենայն փայտեղեն անօթոյ , կամ 'ի հանգերձէ , **ԼԳ**
- կամ 'ի մաշիկէ , կամ 'ի քրձէ . եւմ անօթ յորոք գործ
- ինչ գործիցի 'ի նմա , 'ի ջուր թաղցի' , և պիղծ լիցի մին
- 33 չև ցերեկոյ , և ապա սուրբ լիցի : * Եւ եւմ անօթ խե
- ցեղէն , յոր անկանիցի ինչ 'ի նոցանէն . և որինչ 'ի ներքս
- կայցէ , պիղծ լիցի , և զայն բեկանիքիք :
- 34 * Եւ եւմ կերակուր որ ուտիցի , և անկանի 'ի վր նորա **ԼԴ**
- 'ի ջրոց անտի' , պիղծ լիցի , և եւմ ըմպելի որ ըմպիցի յեւմ
- 35 ամանի' , պիղծ լիցի : * Եւ յեւմ յոր 'ինչ անկանիցի 'ի մե
- ռելոյ նց' , պիղծ լիցի : Եւ թոնիրք և կասկարայք . քա
- կեպին , քանդի պղծեալ են , և պիղծք իցեն ձեզ :
- 36 * Բայց յաղբերաց ջրոց , և 'ի ջրհորոց , և 'ի ջրակուտաց . **ԼԵ**
- որ սուրբ լինիցին ձեզ : Եւ եւմ որ մերձենայցէ 'ի պղղ
- 37 ծուծեա ջնայ մեռելոյ նց , պիղծ լիցի : * Իսկ եթէ
- անկանիցի ինչ 'ի մեռելոյ նց' , ի վերայ եւմ սերման սեր
- 38 մանելոյ , որ պերմանիցի . սուրբ լիցի : * Եւմ թէ հե
- զու

(23) Ոմանց . Որոյ : Իսկ յման : որոց իցեն չորս ոտք :
 (26) Ոման . Եւ մազիկս սփռիցի : (29) Այս . Որ սո
 ղիցին 'ի վերայ : (30) Այս . Կովագիւաց և մուղեղ , և :
 (31) Այս . Այն եւմ պիղծ իցէ ձեզ . որ սողիցին .
 պիղծ լիցի մինչև ցե' : (32) Այս . Կամ 'ի հանգերձոյ :
 (32) Բոցինալին . Գործիցի նմա , ձեջուր : (34) Ոման .
 Եւ անկանիցի 'ի վր : (36) Բաղբայ . Բայց յաղբերաց :
 (38) Այս . Անգի 'ի մեռելոյ նց :

դուցու ջուր 'ի վերայ ամ անբանի , և անկանկի ինչ
անդր 'ի մեռելոց նշ , անսուրբ լիցի ձեզ :

ԼԶ * Եւ եթէ մեռանիցի ինչ յանասնոց որ ձեզ ուտելի 39
են , որ մեռանայցէ 'ի մեռելոց նշ' պիղծ լիցի մինչև ցե- 40
րեկոյ : * Եւ որ բառնայցէ 'ի մեռելոց նոցա' լուսացէ ըզ- 40
ձորն իւր , և պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ : * Եւ ամսոյ 41
գուն որ սողի 'ի վերայ երկրի , թիղծ լիցի ձեզ , և մի
կերիցի : Ամենայն որ սողի 'ի վր արմայնի իւրոյ : * Եւ 42
ամ որ գնայցէ 'ի չորս , մինչև ցամ բաղմասանիս , ցամ
զեզնոց' որ զեռայցեն 'ի վերայ երկրի , մի ուտիցէք . զի
պիղծ է այն ձեզ : * Եւ մի գարշեցուցանիցէք զանձինս 43
ձեր ամ սողնովք , որ սողեցին 'ի վր երկրի . և մի պղչ-
ծիցիք նոքոք , և մի լինիցիք անսուրբք նոքոք :

ԼԵ Եւ եմ ար ամ ձեր . և սրբիցիք' և սուրբք լինիցիք . զի 44
ՅԷ եմ ես ար ամ ձեր . և մի պղծիցէք զանձինս ձեր
ամ զեռնովք' որ շարժիցին 'ի վր երկրի : * Չի ես եմ 45
ար ամ , որ հանի զձեզ յերկրեն եգիպտացւոց լինել
ձեզ ամ , և եղիցիք սուրբք' զի ես նր եմ : * Այս օրէն 46
լինիցի զս անասնոց' և թռչոց և ամ չնոյ որ չընցի 'ի
ջուրս , և ամ չնոյ որ չընցի 'ի վերայ երկրի : * Որքեւ 47
'ի մէջ սրբոյն և 'ի մէջ անսրբոյն . և խելամուտ առնել
զսրբիս ինչ 'ի մէջ ուտելեացն կենդանածնաց . և 'ի
մէջ չուտելեացն անասնոց :

ԳԼ ԺԲ .

ԼԸ Խ Եւ օսեցաւ ար ընդ մոզիսի' և ասէ : * Խօսեանց ընդ 1
որգիսն իշի' և ասացես ցնս . Կինք' եթէ սերմ 2
առցէ և ծնանիցի արու . պիղծ լիցի զեւթն օր , ըստ
աւուրց զասանելոյ գարշանին իւրոյ պիղծ լիցի : * Եւ 3
յաւուրն ութերորդի' զլիպատեացէ զմարմին անթլիպ
առլթն նր : * Եւ զերեսուն և զերես աւուրս նսացի 'ի 4
սրբութե արեան իւրոյ : Յամ ինչ սուրբ' նա մի մեռնե-
նայցէ . և 'ի սրբութեն մի մոցէ . մինչև ցերեկ աւուրք
սրբութե նորա : * Այսա թէ էգ ծնանիցի' պիղծ լիցի 5
զեւթն օր ըստ գարշանին . և զլիպատեն և զլից օր նսա-
ցի 'ի սուրբ արեանն իւրում : * Եւ յորժամ լնուցուն 6

(39) Բաղամի . Որ ձեր ուտելի են : (40) Ոսկան յաւելու .
Եւ որ արդիցի 'ի նմանէ , և որ բառ' : (40) Այս . Եւ պղչ-
ծեալ լիցի մինչև : (45) Բաղամի . Լինել ձեր ամ :
(47) Յօրիսիս Լիպատե գրեալ էր . 'ի մէջ ուտելեացն
կենդանածնաց :

Գլ . ԺԲ . (4) Այս . Նսացի 'ի վերայ սրբոյ արեան :
(5) 'Ի լուս' իշի . Պիղծ լիցի զէ օր , և զէ օր թ գաշ' :

ժառուգք որդուսն նր'ի վր ուստերն՝ կամ գտներն, ան-
ցէ՝ գառն տարեւոր յողջակէզս, և զոյդս աղաւնեւոյ կամ
տատարակի վն մեղաց՝ ի գուռն խորանին վկայութե առ
7 քահանայն : * և մատուացէ առաջի ան . և քաւեացէ վն
նր քահանայն, և սրբեսցէ զնա յաղբերէ արեան նորա :
Այս օրէն իցէ այնորիկ՝ որ ծնանիցին արու կամ էգ :
8 * Ապա թէ ոչ գտանիցէ ձեռննր քաւական լինել գա-
ռամբ՝ առաջի երկուս տատարակս կամ երկուս ձագս աղ-
ղաւնեաց, զմին յողջակէզ՝ և զմեւան վն մեղաց . և քա-
ւեսցէ վն նր քահանայն, և սրբեսցէ :

ԳԼ. ԺԳ.

- 1 **Ի** ստեցաւ նր ընդ մովսիսի և ընդ անարոնի՝ և ասէ : ԼԹ
- 2 * Մարգոյ ուրուք եթէ լինիցի ի մորթ մարմնոյ
իւրոյ նան սպւոյ, կամ պալար, կամ պաղպաղ, և չի
նիցի ի մորթ մարմնոյ նր արած բորոտութե, եկեսցէ
առ անարոն քահանայ . կամ առ փ յորդուոյ նր քահա-
3 նայից : * Եւ տեսցէ քահանայն զարածն, ի մորթ մարմ-
նոյ նր, և կամ թէ մազ արածին ի սպիտակ գարձեալ
իցէ, և տեսիլ արածին զնստագոյն իցէ քան զմորթ
մարմնոյն, արած բորոտութե՝ է . և տեսցէ քահանայն
4 և պղծեսցէ զնա : * Ապա թէ պաղպաղին սպիտակ ի-
ցէ ի մորթ մարմնոյ նորա, և զնստագոյն չիցէ տեսիլ
նր քան զմորթն, և մազն ի սպիտակ չիցէ՝ գարձեալ,
և ինքն չլագոյն իցէ, զատուացէ քահանայն զարածն
5 զեւթն օր : * Եւ տեսցէ քահանայն յաւուրն եւթներորդ-
դի, եթէ կայցէ նոյնպէս արածն առաջի նր, և չիցէ
փոխեալ աքցանն ի մորթն, զատուացէ զնա քահանայն
6 այլեւս աւուրս եւթն : * և տեսցէ քահանայն յաւուրն
եւթներորդի մեւս անգամ . և անա չլագոյն իցէ արածն,
և յայլ գոյն չիցէ փոխեալ մորթն, սրբեսցէ զնա քա-
հանայն . զի նշանն ինչ է այն, և լուսացէ զձորձս իւր
7 և եղիցի սոսորբ : * Ապա թէ չըջերով չըջեսցի նշանն ի
մորթն, յետ տեսանելոյ զնա քահանային և սրբելոյ .
և երեսեցի մեւս անգամ քահանային, և տեսցէ քահա-
8 նայն և և անա այլապումեալ իցէ նշանն ի մորթն * սորդ :
9 Ժեսցէ զնա քահանայն՝ զի բորոտութե է : * Եւ արած
բորոտութե եթէ լինիցի մարգոյ, եկեսցէ առ անարոն
քա-

(7) Ո՞հնդ . Աշնոցիկ որ : և այլ . Որ ծնանիցին արու :
ԳԼ. ԺԳ. (2) Թօրնալին Լեւիական Գրեալ եր . Մարգոյ
աւուրք եթէ լինիցի ի : (6) Այս . Եւ յայլագոյն չի-
ցէ . . . ի մորթն . . . և լուսացեալ զձորձս իւր եղիցի շք .
(9) Ո՞հնդ . Բորոտութե . և որ լինիցի մարգ, եկեսցէ :

քահանայ, * և տեսցի քահանայն, և ահա պաշար օպի 10
 տակ իցէ 'ի մօրմն. և մազն նք 'ի սպիտակ գարձնաւ ի
 ցի, և յառաջ և 'ի կենդանի մարմնոյն 'ի պալար' * քա 11
 ջտառէն հնացեալ իցէ 'ի մօրմն մարմնոյ նք. պզնես
 ցի զնա քահանայն, և զտառացի զնա՝ զի պիգծ է :
 * Ապա թէ սփռելով սփռեացի բորոտութիւն ը մօրմնն : 12
 և ծածկեաց բորոտութիւն զնա՝ մօրմն իրանանցն, 'ի
 գլխոյ մինչև ցոտս, քառ Թժ տեսայ քահանային : * Եւ 13
 տեսանիցէ քահանայն, և ահա ծածկեաց բորոտութիւն
 զնա՝ մօրմն մարմնոյն, որեսցէ քահանայն զարածն.
 քանզի Թժ 'ի սպիտակ գարձաւ, սուրբ է : * Եւ յորում 14
 աւուր երևեացի 'ի նմա մարմն կենդանի, պզնեացի :
 * և տեսցէ քահանայն զմարմնն կենդանի. և պզնեա 15
 ցի զաջ մարմնն. և պիգծ լիցի՝ քի բորոտութիւն է :
 * Ապա թէ անդրէն հառաատեացի մարմնն ուղ, և 16
 դարձցի 'ի սպիտակ. * եկեացէ առ քահանայն. և տես 17
 ցի զնա քահանայն. և ահա գարձնաւ իցի արածն նք
 'ի սպիտակ, որեսցէ քահանայն զարածն՝ քի տաւրբ 18
 է : * Եւ մօրգոյ եթէ լինիցի 'ի մօրմն մարմնոյ նք կեղ, 18
 և սղջացի * և եղիցի 'ի տեղի կեղցն սպիտակ փայլուն, 19
 ընդաջաւ կամ կարմրացեալ. և երևեացի քահանային :
 * և տեսանիցէ քահանայն, և ահա խորագոյն իցի տե 20
 ցին քան զմօրմն, և մազն 'ի սպիտակ գարձնաւ իցի,
 պզնեացի զնա քահանայն. զի բորոտութիւն է ը կեղոյն
 բարբաղեալ : * Խալ եթէ տեսանիցէ քահանայն՝ և ըլցի 21
 'ի նմա մազ սպիտակ. և ոչ խորագոյն իցի քան զմար
 մնն, և լինն զապոյն իցի. զառուացի զնա քահանայն
 զեւթն օր : * Եթէ սփռեացի ընդ մօրմն, պզնեացի զնա 22
 քահանայն. զի արած բորոտութիւն ընդ կեղոյն բարբա
 լբոցաւ : * ապա թէ անդէն 'ի տեղաւորն կապցէ փայ 23
 լինն՝ և ոչ տարածանիցի, սպի կեղոյն է. պզնեացի զնա
 քահանայն : * Եւ մարմնոյ եթէ լինիցի 'ի մօրմն նորա 24
 պրեցած հրոյ, և լինիցի ողջացեալ մօրմն նք յայրեցաւ
 մէ անտի. և լինիցի տեղի պրեցածին փայլուն կամ
 պաշարաւ սպիտակ, կամ կարմրացեալ, կամ լանացեալ :
 * և տեսանիցէ զնա քահանայն, և ահա փոփեալ իցի 25
 մազն 'ի սպիտակ 'ի փայլուն. և տեսիլ նք զեղբայրն իցի
 քան

(11) Ոման. • Հնացեալ է 'ի մօրմն : (12) Բաղան. • Չնա՝
 մօրմն իրանացն : (12) Յօրնալին. • 'ի գլխոյ մինչև ցոտս :
 (17) Այս. • Եւ տեսանիցէ զնա քա : (18) Այս. • Լինի
 ցի 'ի մօրմն նք կեղ : (19) 'ի տա'. • Եւ եղիցի 'ի սպի կե
 ղոյն : (20) Այս. • Եւ ահա տեսիլն խորագոյն քան ըզ
 մարմնն իցէ, և մազն : (22) (23) Այս. • Բանդե արած
 բորոտութիւն. • և ոչ տարածեացի, սպի կե :

- քան զմերթն, բարոտութի է ընդ այրեցածին բարդ
քեալ. պղծեացն զնա քահանայն զի արած բարոտու
26 թե է : * Եւ եթէ տեսանիցէ քահանայն, և ահա՝ չիցն
'ի նմա փայլուն ինչ՝ կամ մեղ ապիտակ, և ոչ զնստա
դոյն քան զմերթն, բայց շաքոյն իցէ. զատուացն զնա
27 քահանայն զեւթն օր : * և տեսցն զնա քահանայն յա
ռուքն եւթներորդի, եթէ տեսնուի տեսեալ իցէ ա
րածն ընդ մերթն, պղծեացն զնա քահանայն. զի արած
28 բարոտութի է ընդ այրեցածին բարդքեալ : * Եւ եթէ
'ի նմա տեսալ կացցէ փայլուն, և ոչ տեսնուի ընդ
մերթն. և ինքն շաքոյն իցէ, ապի այրեցածոյն է. սրբ
բեացն զնա քահանայն՝ զի դրոշմն այրեցածոյն է :
29 * Եւ առն կամ կնոջ, եթէ լինիցի արած բարոտութի իս
'ի դուռն կամ՝ ի մերձեւ, և տեսանիցէ քահանայն զա
30 րածն, * և ահա տեսիլ նր զնստադոյն իցէ քան զմերթն.
և 'ի նմա մեղ առաւանակ խարտեալոյ, պղծեացն զնա
քահանայն. քիչ հարած է, բարոտութի պիսիլ է, կամ
31 բարոտութի մօրուաց : * Եւ եթէ տեսանիցէ քահանայն
զարած հարածոյն. և ահա չիցն տեսիլն զնստադոյն քան
զմերթն, և ոչ մեղ խարտեալոյ 'ի նմա. զատուացն
32 քահանայն զարած հարածին զեւթն օր : * Եւ տեսա
նիցն քահանայն զարածն յառուքն եւթներորդի, և ահա
չիցն տարտեալ հարածն Է մերթն. և մեղ խարտե
ալոյ չիցն 'ի նմա, և ոչ տեսիլ հարածոյն զնստա
33 դոյն իցէ քան զմերթն * զերծցն զնա. բայց զհարածն
մի զերծցն. և զատուացն քահանայն զարածն զեւթն
34 օր կրկին ահա ամ : * Եւ տեսանիցէ քահանայն զարածն
յառուքն եւթներորդի. և ահա չիցն տեսեալ արածն
ընդ մերթն յետ զերծանելոյն զնա. և տեսիլ հարածոյն
չիցն զնստադոյն քան զմերթն, սրբեացն զնա քահա
35 նայն. և լուացեալ զմօրն իւր՝ եղիցի սուրբ : * Ապա
թի տեսնուի տեսնուի հարածն Է մերթն յետ զերծե
լոյն զնա և տեսանիցէ քահանայն, և ահա տեսեալ իցէ
36 հարածն ընդ մերթն. * մի դարձանեացն զնա քահա
37 նայն զնա խարտեալ մեղոյն զի պիլծ է : * Իսկ եթէ կազ
ցն 'ի տեսալ հարածն 'ի մերթն, և մեղ թուի եկեացն
'ի նմա, աղջալա հարածն սուրբ է. և սրբեացն զնա քա
38 հանայն : * Եւ առն կամ կնոջ եթէ լինիցի 'ի մերթ մօրս
39 նոյ իւրոյ փայլուն ինչ՝ փայլածին լսնացեալ, * և տես
աւ

(27) Այս. Եւ տեսցն քահանայն. տեսեալ իցէ ընդ
մերթն. արած բարոտութի է ընդ կեզոյն բարդքեալ :
(34) Այս. Եւ տեսալ հարածն ընդ մերթ : (35) Այս.
Եւ տեսանիցէ զնա քահանայն (37) Այս. Կայցէ...
հարածն, և մեղ : (39) Ուրիշ. Թէ փութեւ տարաւ

տանիցէ, քահանայն. և ահա 'ի մորթ մարմնոյ նր փայլեալ
 փայլածուն՝ բնացեալ. Թեփուկէ տարածեալ 'ի մորթ
 մարմնոյ նր. սուրբ է : * Եւ եթէ մաշտեսցի գլուխ ու 40
 բութ՝ կանաւ է, սուրբ է : * և եթէ յերեսաց կողմանէ 41
 մաշտիցի գլուխ նր, ձեղ է՝ սուրբ է : * Ապա թէ լինիցի 42
 'ի կնտուէն նր կամ 'ի ձեղուն արած սպիտակ կամ կար
 սրացեալ, բորոտուէ Թաղուցեալ է 'ի կնտուէն նր կամ
 'ի ձեղուն : * Եւ տեսանիցէ զայն քահանայն, և ահա 43
 տեսիլ արածին սպիտակիցէ, կամ կարմրագոյն 'ի կրն
 գուէն նր, կամ 'ի ձեղուն, իբրև զքեսիլ բորոտութե 'ի
 մորթ մարմնոյ նր. այդ բորոտեալ է՝ պիղծ է, պղծե
 լով պղծեսցէ զնա քահանայն. զի 'ի գլուխ իւրում է ա
 րածն իւր :

ԽԱ * Եւ բորոտ յորում իցէ արած, * հանգերձ նորա քա 44
 կեալ լիցի, և գլուխ նր մերկ, և զքերան իւր պատեսցէ. 45
 և պիղծ կոչեսցի Կամ աւելոյս որպէս իցէ 'ի նմա ա 46
 րածն, պիղծ եղիցի. և պիղծ է, մեկնեալ նստցի, և աւ
 տաքոյ բանակին եղիցի բնակութե նորա :

ԽԲ * Եւ ձորձ յորում լինիցի արած բորոտուէ եթէ 'ի ձորձ 47
 սառի, եթէ 'ի ձորձ կտաւի, * եթէ յառէջ, եթէ 'ի թե 48
 զան, եթէ 'ի կտաւիս, և եթէ յասուիս. եթէ 'ի մորթ, և
 եթէ յամ մաշի գործոյ : * և լինիցի արած կանաչացեալ 49
 կամ կարմրացեալ 'ի մորթ կամ 'ի հանգերձ. կամ յա
 աէջ կմ 'ի թեղան, կմ յամ մորթ գործոյ, կմ յանթ
 ինչ. արած բորոտուէ իցէ. և ցուցցէ քահանային : * Եւ 50
 տեսցէ քահանայն զարածն, և զատուցէ քահանայն զա
 րածն զեւթն օր : * և տեսցէ քահանայն զարածն յա 51
 ւուրն եւ թեքորդի. եթէ սփռեալ իցէ արածն ընդ
 ձորձն, կամ լե առէջ, կամ ընդ թեղան, կամ լե կտա
 ւիս, կամ ընդ ասուիս, կամ ընդ մորթ. ըստ Ծմի որ
 պէս և գործիցի մորթ 'ի գործ, բնակ բորոտութե է ա
 րածն : Պիղծ է. * և այրեսցէ զձորձն եթէ առէջ իցէ 52
 եթէ թեղան, յասուեաց կամ 'ի կտաւեաց : կամ յամ
 մաշկեղէն նիւթոյ, յորում իցէ արածն. քանզի բնակ
 բորոտութե է՝ հրով այրեսցի : * Ապա թէ տեսանիցէ 53
 քահանայն և ահա չիցէ սփռեալ հարածն լե հանգերձն,
 կամ ընդ առէջն, կամ ընդ թեղանն, կամ ընդ ասուն,
 կամ ընդ կտաւն, կամ ընդ Ծմ մեղեղէն : * հրա 54
 ման տացէ քահանայն, և լուսոցեն յորում իցէ արածն.
 և զա

ծեալ : (39) Այս. 'ի մորթ մարմնոյ իւրոյ : (48) Ոմեկ.
 Եթէ յառէջ, եթէ : (49) Այս. Արածն կանաչացեալ :
 (52) 'ի լուս. Մաշկեղէն անթոյ, համայն Դմադ 'ի Բաթ' :
 (53) Այս. Եւ չիցէ սփռեալ արածն... կամ լե առք
 և ընդ կտաւ : (54) Ոմեկ. Զեւթն օր երկուս արեղամ :

և զատուսցէ՝ քահանայն զարածն զեւթնօր երկիրս ան
 55 գամ։ * Եւ տեսցէ քահանայն յետ լուանայոյ զարածն .
 եթէ չիցէ՝ քին ժողովեալ տեսիլ արածին . և սչ արեւալ
 իցէ արածն , պիգծ է , հրով այրեացի . զի հաստատեալ
 56 է 'ի հանգերձն , կամ յառէջն , կամ 'ի թեղան : * Եւ եւ
 թէ տեսանիցէ քահանայն և շրագոյն իցէ հարածն յետ
 լուանալոյն զնա , պատաստեցէ զայն 'ի հանգերձն ան
 տի , կամ 'ի մորթոյ , կամ յառիջէ , կամ 'ի թեղանոյ :
 57 * Ապա թէ զարձեալ երևեսցի 'ի հանգերձին , կամ
 յառէջ , կամ 'ի թեղան , կամ յամ անթ մաշկեղէն ,
 բորոտութի բորբոքեալ է . հրով այրեացի յորում և
 ցէ արածն , եթէ հանգերձ իցէ , և եթէ առէջ , եթէ թե
 58 զան , * և եթէ ամ անթ մաշկեղէն : որ լուանայցի՝ և
 ելանիցէ՝ ի նմանէ արածն , կրկին լուանցի՝ և սուրբ
 59 լիցի : * Այս օրէն իցէ արածի բորոտութե ասուեայ
 հանգերձի , կամ հաւաղ , կամ առիջ , կամ թեղա
 նոյ , կամ ամենայն մաշկեղէն անթոյ , 'ի սրբեւ կամ 'ի
 պղծեւ զնա :

ԳԼ. ԺԳ.

1 Ի ստեղծումն և քնդ մեղսիս և ասէ . * Այս օրէն լիս
 2 ցի բորոտի՝ յաւուր յորում սրբեսցի . անցի աս
 3 քահանայն : * և ելցէ քահանայն արտաքոյ բանակին .
 և տեսցէ քահանայն , և ահա բժշկեալ իցէ արած բո
 4 րոտութեն 'ի բորոտե անտի : * Հրաման տացէ քահա
 նայն , և առցեն 'ի սրբելոյն երկուս հաւա կենդանիս
 սուրբա , և փայտ եղենեայ , և կարմիր մանեալ , և զուպս
 5 * և հրաման տացէ քահանայն , և սպանցեն զմի հաւն
 6 յանթ խեցեղէն 'ի վերայ ջրոյ կենդանուոյ : * Եւ ըզ
 հաւն կենդանի առցէ , և զփայտն եղենեայ , և զկար
 միրն մանեալ , և զզրպայն , և թացցէ զնոսա և ըզ
 հաւն կենդանի՝ յարիւն հաւուն սպանելոյ 'ի վրջոյն
 7 կենդանուոյ : * և ցանեացէ 'ի վերայ սրբելոյն 'ի բորո
 տութէ եւթն անգամ , և սրբեսցէ զնա : և արձակեւ
 8 ցէ զհաւն կենդանի 'ի դաշտ : * Եւ լուասցէ սրբալն
 զձորձաիւր , և գերծեսցէ զամ զմազ իւր . և լուասցի
 ջրով , և սուրբ լիցի . և ապա մտցէ 'ի բանակն , և լիցի
 9 արտաքոյ տան իւրոյ զեւթն օր : * և յաւուրն եւթն
 երոր

(55) 'իւս' . Սփռեալ տեսիլ արածին : (55) Այս և
 եթէ չիցէ ժողովեալ... արածն : հրով այրեացի... 'ի
 հանգերձն : (59) 'իւս' : Աստուծոց հանգերձի :
 Գլ. ԺԳ : (2) Այս . Այս օրէն եղիցի բո' : (3) Այս .
 Եւ տեսանիցէ քահանայն : (8) Այս . Եւ գերծցէ զամ :

երորդի գերծցել՝ դեմ զմեզ իւր, և զգլուխ, և զմարտակ
 և զյանս. և զմեզ զմեզ իւր գերծցել. և որդեացել զհան
 գերծի իւր, և չուսացել զմարտին իւր. Զթով, և աւարբի
 ցի: * Եւ յաւուրն աւթերորդի առցել երկուս դասինս 10
 անարարս տարեւորս, և այդ մի անարարս տարեւոր, և
 երկու տասանորդս նաչւոյ՝ ի դահ իւզով զանգեալ. և
 ճաշակ մի իւզոյ: * և կացուացել քահանայն որ սրբիցէն, 11
 զայնն եր սրբիցին, և զայն՝ առաջի խորանին վիպուռն:
 * և սպանցել քահանայն զմի գառնն. և մատուցել զնա 12
 զմ յանցանաց, և զճաշակն իւզոյ. և նուիրեացել զայն
 նաւէր առաջինն: * Եւ սպանցել զգառնն զմեւս ի տեղ 13
 աջն ուր սպանանիցին զողբակէզն և զմի մեղացն ի նիւ
 տեղով. զի ող որ մի մեղացն իցէ, նոյնպէս և որ մի յան
 ցանայն իցէ. և երկիցի քահանային. զի սրբուքն սրբուց
 է: * Եւ ոռցել քահանայն յարեւել այնր՝ որ մի յանցաւ 14
 նացն իցէ. և դիցել քահանայն յարեւել անտի ի վիթրու
 թահի աջոյ ունկան այնորիկ որ սրբիցին, և ի վիթրու
 րի աջոյ ձեռին նր, և ի վիթրուրի աջոյ ոտին նր: * Եւ 15
 առեալ քահանային ի ճաշակէ անտի իւզոյն, արկցել
 ի ձախոյ ձեռին իւր քահանայն: * և թացցել քահանայն 16
 զմասն իւր աջոյ յիւզոյ անտի՝ որ իցէ ի ձախոյ ձեռնիկ
 իւրում. և ցանկացել մասամբ իւրով եւ թն անգամ ա
 ռաջի նն: * և զմնայեալ եւնն ի ձեռին իւրում՝ դիցել 17
 քահանայն ի վիթրուրի աջոյ ունկան՝ այնորիկ որ սր
 բեւոցն իցէ. և ի վիթրուրի աջոյ ձեռին նր. և ի վիթրու
 րի աջոյ ոտին նր, ի տեղով արեւանն յանցանաց: * և 18
 զմնացեալ իւնն ի ձեռին քահանային, դիցել քահանայն
 ի վիթրուրի սրբիցիցն, * և քահանայն զմ նր քահանայն 19
 առաջի նն. Եւ արասցել քահանայն զվասն մեղացն. և
 քահանայն քահանայն զմ այնորիկ՝ որ սրբեւոցն իցէ ի
 մեղաց իւրոյ: Եւ անարարս տարեւոր քահանայն զողբակէզն,
 * և հանցել քահանայն զողբակէզն և զզոհն առաջինն ի 20
 մեղանն. և քահանայն զմ նր քահանայն, և սրբացի: * Եւ 21
 եթէ աղբաս իցէ, և չդատն իցէ ձեռն իւր. առցել գառն
 մի զմ յանցանաց զոր յանցեալն ի նուիր առ ի քահա
 րոյ մի նր. և զտասանորդ նաչւոյ իւզով զանգեալ ի
 դահ, և ճաշակ մի իւզոյ: * և երկուս տասանորդս դամ 22
 երկուս ձաղս աղանձեաց. որպիսինք եղիտ ձեռնն նր.
 և երկիցի մին՝ զմ մեղաց. և մին՝ յողբակէզ: * և տարցի 23
 զայն յաւուրն ու թերորդի առ քահանայն, առ ի սրբե

[17]

(12) Ոմնս. Եւ առցել քահանայն զմ գառն: (15) Այս.
 ի ձախոյ ձեռն քահանային: (17) Այս. Եւ ի ծայրի
 աջոյ ձեռն. և ի ծայրի աջոյ ոտին: (21) Ոմնս. Եւ ոչ
 գտանիցէ ձեռն: (22) Այս. Զաղս աղանձեաց... և

- լոյ զնա առ դրան խորանին վկայութի առաջի տն ։
- 24 * Եւ առեալ քահանայն զգառնն զվն յանցանացն , և
- 25 զճառակն իւղոյ . և գիցէ նուէր տալի տն ։ * և ապա
- ցէ զգառնն զվն յանցանացն . և առցէ քահանայն յարե
- նէ անտի՝ որ վն յանցանացն իցէ , և գիցէ 'ի վր ըլծա
- կի աղոյ ունկան սրբեցելոյն , և 'ի ծայրի աղոյ ձեռն
- 26 նր , և 'ի ծայրի աղոյ տակն նր ։ * Եւ յիւղոյ անտի արկ
- 27 ցէ քահանայն 'ի ձախու ձեռն իւրում , * և ջանեացէ
- քահանայն մատառնն աղոյ յիւղոյ անտի՝ որ իցէ 'ի ձա
- 28 խու ձեռն իւրում եւ լծն անգամ առաջի տն ։ * և գի
- ցէ քահանայն յիւղոյ անտի որ իցէ 'ի ձեռն իւրում ,
- 'ի վր ըլծակի աղոյ ունկան սրբեցելոյն , և 'ի վր ծայ
- րի աղոյ ձեռն նր , և 'ի վր ծայրի աղոյ տակն նր , 'ի
- 29 տեղում արեանն որ վն յանցանացն իցէ ։ * Եւ զմնաց
- եալ եւրն որ իցէ 'ի ձեռն քահանայն , արկցէ 'ի զը
- լուխ սրբեցելոյն . և քաւեացէ վն նր քահանայն առա
- 30 ջն տն ։ * Եւ արասցէ զվն 'ի տատրակաց անտի կամ 'ի
- ձագուցն աղանեաց՝ ըստ ընչին զոր եգիտ ձեռն իւր ։
- 31 * զմին՝ վն մեղաց , և զմին ողջակէզ առաջի տն հան
- դերձ զոհիւն . և քաւեացէ քահանայն վն սրբեցելոյն
- 32 առաջի տն ։ * Այս օրէն իցէ յորում իցէ արած բո
- րոտութե , և զոր ոչ գտանիցի 'ի ձեռն բաւական լն
- նելոյ 'ի սրբութի իւր ։
- 33 * Խսուեցաւ ար ընդ մովսիսի և ընդ ահարոնի՝ և տսէ իսր
- 34 * Երբ՝ամ մտանիցէք յերկիրն քանանացւոյ՝ զոր կս
- տաց ձեզ 'ի ստացուածս . և տայցեմ արած բոքոտու
- 35 թե 'ի տունս երկրին ստացուածոց ձերոց ։ * և դայցէ
- որոյ տունն իցէ , և պատմիցէ քահանային՝ և ասիցէ ։
- 36 Թե արած իմն երեւեցաւ 'ի տան իմում ։ * Հրաման տու
- ցէ քահանայն լծակել զտունն , մինչև մտեալ իցէ քա
- հանային տեսանել զտունն , և մի պղծեացէ քահանայն
- զամ ինչ որ 'ի տանն կայցէ . և ապա մոցէ քահանայն
- 37 որոնել զտունն ։ * Եւ տեսանիցէ քահանայն զարածն
- յորմս տանն , զնստագոյնս , կանաջս կամ կարմրացեալս ։
- 38 և տեսիլ նր զնստագոյն իցէ քան զորմոցն ։ * և ելեալ
- քահանայն 'ի տանն անտի 'ի դռնն տանն , զտուռ
- 39 ցէ քահանայն զտունն զեւթն օր ։ * Եւ եկեացէ դար
- ձեալ քահանայն յաւուրն եւթն երորդի . և տեսանիցէ

ԸԷ-

գիտ ձեռն իւր . և եղիցի ։ (25) Ոմեք . Աղոյ ունկան
սրբացելոյն ։ (26) Այս . 'ի ձախոյ ձեռն քահանային ։
և ։ (30) (31) Այս . Չոր եգիտ 'ի ձեռն իւրում . . և
զմին ողջակէզ հանդերձ զո' (34) Այս . 'ի ստացուած . .
երկրին ստացուածոց ձերոց ։ (36) Այս . Եւ պղծեացէ
քահանայն զամ ։ (37) Ոմեք . Կանաջս կարմրացեալս ։

զտուան, և թէ սփռեալ իցէ արած տանն ընդ որմն
տանն : * հրամանն առցէ քահանայն, և քակեացին զքա 40
քինան յորս արածն իցէ : և հանցեն զնո արապոյ քա
ղաքին 'ի տեղի անաուրբ : * Եւ քերեսցեն զտունն 'ի 41
ներքոյ շուրջանակի : և հանցեն զքերուածն արապոյ
քաղաքին 'ի տեղի անաուրբ : * և առցեն այլ քարինս 42
քերածոյս, և գիցեն փոխանակ այնց քարանց : և այլ
հող առցեն և ծեփեացեն զտունն : * Եւ եթէ անգրէն 43
կրկնեացի արածն, և երեւեցի 'ի տանն յետ զքարինսն
քակելոյ, և զտունն քերելոյ և միւսանդամ ծեփելոյ :
* մտցէ քահանայն և տեսցէ թէ սփռեալ իցէ արածն 44
ընդ տունն, քնակ բորոտութիւն է 'ի տանն, պիղծ է :
* քակեացեն զտունն, և զփայտս նր, և զքարինս նր, 45
և զամ հող տանն : և հանցեն արապոյ քաղաքին 'ի տե
ղի անաուրբ : * Եւ որ մտանիցէ 'ի տունն զամ աւուրս 46
զառանելոյ նորս, պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ : * և որ 47
ներիցէ 'ի տան անգ' լուսացէ զմարմն իւր, և պիղծ լի
ցի մինչև ցերեկոյ : և որ կերիցէ 'ի տանն' լուսացէ ըզ
մորմն իւր, և պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ : * Եւ եթէ 48
եկեալ մտանիցէ քահանայն և տեսանիցէ, և ահա չիցի
սփռեալ արածն ընդ որմն տանն յետ ծեփելոյ զտունն,
սրբեացէ քահանայն զտունն, զի բժշկեցաւ արածն :
* Եւ առցէ առ 'ի սրբելոյ զտունն երկուս հաւս կեն 49
զանիս սրս, և փայտ եղևնեայ, և կարմիր մանեալ, և զո
պա : * և սպանցէ զմի հաւն յամեն խեցեղէն 'ի վր ջրոյ 50
կենդանոյ : * և առցէ զփայտն եղևնեայ, և զկարմիրն 51
մանեալ, և զզոպայն, և զհաւն կենդանի : և թացցէ
զոտս յարեան հաւուն սպանելոյ 'ի վր ջրոյ կենդան
ւոյ : և ցանեացի նորք զառամբն եւթն անգամ : * Եւ 52
սրբեացէ զտունն արեամբ հաւուն, և ջրովն կենդա
նեալ, և հաւուն կենդանեալ, և փայտիւն եղևնեալ,
և զոպայնն, և կարմիրն մանելով : * և արձակեացէ 53
զհաւն կենդանի արապոյ քաղաքին 'ի գաշտ : և քա
ւեացէ վն տանն և մարբեացի, և սուրբ եղիցի : * Այս 54
օրէն լիցի ըստ ամ արածոյ և բորոտուն : և հարածի
* և բորոտութեան դերձի, և տան, * և սպւոյ, և պա 55
լարի, և պաղպաղոյ * նշանակելոյ, թէ յորում աւուր 56
պիղծիցի, և յորում աւուր սրբիցի : Այս օրէն լիցի բո 57
րոտութիւն :

ԳԼ

(41) Աստ. Եւ քերեսցեն զնա 'ի ներ'... և հեղցեն ըզ
քերուածն ար' : (44) Ոման. քնակ բորոտութիւն է 'ի
տանն : (48) Ոման. Արածն ընդ տունն, և սրբեացի
քահանայն : (52) Բաղու. Եւ փայտիւն եղևնով և զո'
(54) Աստ. Ըստ ամ արածոյ բորոտութիւն :

ԺԻ

ԳԼ. ԺԵ.

- 1 Եւ օսեցաւ թր ընդ մովսիսի և ընդ ահարոնի՝ և ասէ : ԽԵ
2 * Խօսեալց ընդ որդիսդ Ելի՝ և ասասցեսցառաս :
3 Առն ուրուք առն՝ եթէ լինիցի ծորումն ի մարմնոյ
4 իւրմէ, ծորումն իւր պիղծ է : * Եւ այս օրէն լինիցի
5 սրբութիւն նր. որոյ ծորիցէ սերմն ի մարմնոյ իւրմէ,
6 կամ թէ հալիցի մարմին իւր ի ծորելոյն. պղծուի իւր
7 ի նմա է զեմ աւուրս ծորելոյ մարմնոյ իւրոյ . կամ
8 թէ հալիցի մարմին նորա ի ծորելոյ անտի. պղծութիւն :
9 4 մարմնոյ է այն . * Առնակողին յորում ննջեսցէ սերմ
10 նակաթն՝ պիղծ լիցի . և եմ յորոյ վր նստցի՝ պիղծ լի
11 ցի : * Եւ մարդ որ մերձեսցի յանկողին նր՝ ողորեսցէ
12 զձորձս իւր, և լուսացի ջրով, և պիղծ լիցի մինչև ցե-
13 րեկոյ : * Եւ որ նստիցի ի վր անօթոյ՝ յորում նստեալ
14 իցէ սերմնակաթին, ողորեսցէ զհանդերձս իւր և լը-
15 ւասցի ջրով. և պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ : * Եւ որ մեր-
16 ձեսցի ի մարմն սերմնակաթին, ողորեսցէ զձորձս իւր,
17 և լուսացի ջրով. և պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ : * Եւ
18 եթէ թուք սերմնակաթին հասանիցէ ի սուրբն, ող-
19 րեսցէ զհանդերձս իւր, և լուսացի ջրով. և պիղծ լի
20 ցի մինչև ցերեկոյ : * Եւ եմ համէա իւրոյ՝ յորոյ վերայ
21 նստցի սերմնակաթն, պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ : * Եւ
22 եմ որ մերձեսցի յեմ որ ինչ ի ներքոյ նր իցէ, պիղծ
23 լիցի մինչև ցերեկոյ : * Եւ յորինչ մերձեսցի սերմնա-
24 կաթն, և զձեռս իւր ճշ լուսանայցէ ջրով, ողորեսցէ
25 զհանդերձս իւր, և լուսացի զմարմին իւր ջրով. և պիղծ
26 լիցի մինչև ցերեկոյ : * Եւ անօթ խեցեղէն՝ յոր թէ մեր-
27 ձեսցի սերմնակաթն, փշրեսցի . և եմ անօթ փայտեղէն
28 լուսացի ջրով, և եղիցի սբ : * Եւ եթէ սրբեսցի սերմ
29 նակաթն ի բղխմանէ իւրմէ, համարեսցի իւր եւ լիցի որ
30 ի սրբութիւն իւր . և ողորեսցէ զհանդերձս իւր, և լուսա-
31 ցէ զմարմին իւր ջրով կենդանեալ . և եղիցի սուրբ :
32 * Եւ յաւուրն ութերորդի առցէ երկուս տաարակս,
33 կամ երկուս ձադս աղանեաց . և տարցի զայն առա-
34 լի :

ԳԼ. ԺԵ. (2) Այս . Առն որոյ լինիցի ծորումն ի մար-
մնոյ իւրոյ . . պիղծ լիցէ : (3) Իւր . . Լիցի պղծութիւն
նր, որոյ ծոր : (4) Այս . Պիղծ եղիցի, և եմ յորոյ վր
նստիցի : (5) Ուր . Ողորեսցէ զձեռս իւր : (6) Ոման
աւրէս . աւրէս դէն, սերմնակաթն, սերմնակաթին :
(8) Յօրհան . Եւ եթէ թուք . . հանիցէ ի սուրբն :
(9) Ոման . Ողորեսցէ զձորձս իւր : (13) Յօրհան . պիւ-
սեք . Զհանդերձս իւր, և լուսացէ :

ջի ան 'ի գոռն խորանին վկայութե . և ասցէ՛ ցքահա-
նայն : * Եւ արասցէ՛ քահանայն զմին վն մեղաց , և զմին՝ 15
յողջակեղ : և քաւեսցէ՛ վն նր քահանայն առաջի ան 'ի
բղխմանէ անտի նորա :

ԽԶ * Եւ ժյր որ՝ յորմէ ելանիցէ տրուի սերման , լուսացէ՛ 16
զեմ մարմին իւր ջրով . և պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ :
* Եւ եւմ հանդերձ և մաշկ , յորոյ վերայ հասանիցէ ա 17
բութի սերման , լուսացին ջրով . և պիղծ լիցին մինչև
ցերեկոյ : * Եւ կին ընդ որում հարկանիցի այր՝ արուք 18
սերման . լուսացին ջրով , և պիղծ լիցին մինչև ցերեկոյ :

ԽԷ * Եւ կին՝ որոյ բղխիցէ արեւն . և լինիցի բղխումն ա 19
բեան նր 'ի մարմնի իւրում , զեւթն օր եղիցի 'ի դաշ-
տանի իւրում : * Եւմ որ հարկանիցի ընդ նա , պիղծ լի 20
ցի մինչև ցերեկոյ : * Եւ եւմ յորոյ վր ննջեսցէ 'ի դաշ- 21
տանին իւրում . և եւմ յորոյ վր նստցի՝ պիղծ լիցի մին-
չև ցերեկոյ : * և եւմ որ մերձենայցէ յանկողին նորա , 22
ողողեսցէ զհանդերձս իւր , և լուսացէ զմարմին իւր
ջրով , և պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ : * Եւ եւմ որ մեր- 23
ձենայցէ յեմ անօթ յորոյ վր նստցի նա . ողողեսցէ ըզ-
հանդերձս իւր , և լուսացի ջրով , և պիղծ լիցի մինչև
ցերեկոյ : * Եւ եթէ տակաւին յանկողինին իւրում իցէ , 24
կամ թէ 'ի վր անօթոյ իրիք յորոյ վր նստեալիցէ , 'ի
մերձենալ ուրուք 'ի նա՝ պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ : Եւ
եթէ ննջելով թք ննջեսցէ ընդ նմա , և պղծութի նորա
'ի նմա իցէ , պիղծ լիցի զեւթն օր . և եւմ անկողին յո-
րոյ վերայ և ննջիցէ՝ պիղծ լիցի մինչև ցերեկոյ : * Եւ 25
կին՝ որ բղխիցէ բղխումն արեան զաւուրս բազումս .
նչ 'ի ժամանակի գաշտանի իւրոյ . եթէ բղխիցէ յետ
գաշտանին իւրոյ . եւմ աւուրք բղխման պղծուէ իւրոյ ,
այնպէս իցեն իբրեւ զաւուրս գաշտանին իւրոյ . և եղի-
ցի պիղծ : * Եւ եւմ անկողին՝ յորում ննջեսցէ զեմ ա 26
ւուրս բղխման իւրոյ , ըստ անկողնի գաշտանին իւրոյ
լիցի անսուրբ : և եւմ անօթ յորոյ վերայ նստցի՝ պիղծ
լիցի ըստ պղծութե աւուրք գաշտանին իւրոյ : * Եւմ 27
որ մերձեսցի 'ի նա՝ պիղծ լիցի , և ողողեսցէ զձորձս
իւր , և լուսացէ զմարմին իւր ջրով . և պիղծ լիցի մին-
չև ցերեկոյ : * Այսա թէ սրբեսցի 'ի բղխմանէ անտի , 28
համարեսցի իւր աւուրս եւթն , և ապա սրբեսցի : * Եւ 29
յաւուրն ութերորդի առցէ իւր երկուս տատրակս
կամ երկուս ձաղա պղաւնեաց . և տարցի զայն առ քա-
հա

(19) Ուրա . 'ի մարմնի իւրում , եւթն օր որոյնացի :
Ա՞ որ : (21)(22) Այս . 'չստիցի՝ պիղծ լիցի . և եւմ
որ մերձենայ յան : (26) Այս . Յորոյ վերայ ննջիցէ
զեմ . . . բղխմանն իւրոյ . . . լինիցի անսուրբ :

- 30 հանայն 'ի գաւառն խորանին վկայութե : * և արուսե քա
հանայն զմին վն մեղաց , և զմին յողմակէզ . և քաւանցե
զն նի քահանայն առաջի ան 'ի բղխմանն անտի պրծու
31 թնն իւրոյ : * Եւ զգաւազոյն առնիցէք զորդիսն իմ
'ի պրծութեց իւրեանց . և մշ մեռանիցին զն անարու
թե իւրեանց , առ 'ի պզծելոյ նց զխորանն իմ որ է 'ի
32 նոսա : * Այս օրէն իցե անմահակաթին : և եթէ ելա
նիցէ յուսկէ արութե անմահ , առ 'ի պզծելոյ նովա ,
33 * և անաւտոսի 'ի գաւառնի իւրում : և անմահա
թին 'ի բղխման իւրում . արութն և իգի , և առն որ ննջի
ցէ ընդ գաւառնի :

ԴԼ. ԺԶ.

- 1 **Ի**րօսեցաւ ձեր ընդ մովսիսի և ասէ . յետ վախճանե իսը
լոյ արգաւոյն ահարոնի , 'ի մատուցանել նոցա հաւ
2 օտար առաջի ան , և սարաիւղ : * Եւ ասէ ձերցմովսէս .
խօսեաց քահարոնի եղբոր քում . և մի մացեն յմմ ժամ
'ի սրբութեն 'ի ներքս քան զվարացլորն յանդիման քա
ւութեն , որ է 'ի վերայ տապանակի վկայութեն . և ոչ
մեռանիցէք : զի ամպսլ երեւցայ 'ի վի քաւութեն :
3 * և ապա մտանիցէ ահարոն 'ի սրբութեն զուարակաւ
4 յանդւոյ վն մեղաց , և խոյիւ յողմակէզ : * Եւ պատմու
նան կտաւի արբեւի զգեցցի , և անդրաւարտիս կտա
ւիս ունիցի յանդամն իւր . և գօտի կտաւի անցէ ընդ
մէջ իւր , և խոր կտաւի եղեալ 'ի գլուխ , զի հանդերձ
սրբութե է . և լուսացէ ջրով զամենայն մարմին իւր ,
և զքեցցի զնոսա :
5 * Եւ 'ի ժողովքանն արգաւոյն իպրայէլի առցէ եւ իսթ
կուս նոխազս յայծեաց վանն մեղաց , և խոյ մի յող
6 ջակէզ : * և մատուցէ ահարոն զզուարակն զվն մեղաց
7 իւրաց . և քաւեացէ վն իւր , և վն ասն իւրոյ : * Եւ
առցէ երկնմանոխազս և կապուսցէ զնն առաջի ան առ
8 գրան խորանին վկայութե : * և արեցէ ահարոն 'ի վի
նրկուց նոխազացն վիճակս՝ վիճակ մի ան . և վիճակ մի
9 արձակելոյ . * և մատուցէ ահարոն զնոխազն՝ յորոյ վի
10 իցէ վիճակն արձակելոյ * և կայուսցէ զնա առաջի ան
կենդանի . քաւել նովա՝ առ արձակելոյ զնա յարձա
կումն ,

(30) Աւս . 'ի բղխմանն պրծութե նի :

ԴԼ. ԺԷ. (1) Աւս . 'ի նոցա զհաւոն օտար ան , և աս' :

(4) Աւս . Եւ գօտի կտաւի անեալ : (9) Աւս . Յորոյ

վի իցէ վիճակն ար' : (9) (10) Ոսկան յաւելրածով անի

արդիս . Յորոյ վերայ իցէ վիճակն : Դն . իսկ յորոյ վերայ վի

ճակն արձակելոյ , և կա' :

կուսն, և Թողլոյ զնա յանապատ : և առցէ նոխաղն յինքն
զանօրէնութիւն նոցա՝ յանկոխն :

Ծ * Եւ մատուցէ ահարոն զգուարակն զվն մեղաց զիւրն . 11
և քաւեսցէ վն իւր և վն տան իւրոյ : և սպանցէ ըզ-
գուարակն զվն մեղաց զիւրն : * և առցէ լին բուրուռ 12
առաւ կայծակունս հրոյ՝ ի սեղանոյ անտի, որ է առա-
ջի տն . և լցցէ զձեռս իւր խնկով հանդերձանացն մանր
աղացելով . և տարցի ի ներքո քան զվարագոյրն : * և 13
դիցէ զիւրնին ի վերայ հրոյն առաջի տն . և ծածկեա-
լէ ծուխ խնկոյն զքաւուեն որ իցէ ի վր վկայուեցն .
և ոչ մեռան իցիք : * Եւ առցէ յարենէ զուարակին, և 14
ցանեսցէ մատամբ իւրով ի վր քաւութենն ընդ կողմն
արեւելից ընդ գէմ քաւութենն : և ցանեսցէ եւթն տն
զամ յարենէ անտի մատամբ իւրով : * Եւ սպանցէ ըզ- 15
նոխաղն զվն մեղաց, որ վն ժողովրդեանն իցէ առաջի
տն : և տարցի յարենէ անտի ի ներքո քան զվարագոյրն .
և արասցէ զարիւն նք զոր օրինակ արոր զարիւն զուա-
րակին . և ցանեսցէ զարիւնն ի վր սեղանոյն յանդի-
ման քաւութենն : * Եւ քաւեսցէ զսրբութենն ի պղղ- 16
ծուեց որդւոցն ելի, և յանիրաւութեց նց, և վն տմ
մեղաց նց : Եւ այսպէս արասցէ ի խորանին վկայուեն,
առացելոյ ի նոսա ի մէջ պղծութեց նց : * և ամենեւին 17
մարդ ոչ լինիցի ի խորանին վկայութեն ի մասնել նորա
և քաւել ի սրբութենն մինչեւ ելանիցէ : և քաւեսցէ վն
իւր և վն տան իւրոյ, և վն տմ ժողովրդեան որդւոցն
ելի : * Եւ ելցէ ի սեղանն որ առաջի տն, և քաւեսցէ 18
ի վր նք : և առցէ յարենէ զուարակին և յարենէ նո-
խաղին, և դիցէ ի վր եզերաց սեղանոյն շուրջանա-
կի : * և ցանեսցէ յարենէ անտի մատամբ իւրով ի վր 19
նց եւթն տնզամ, և մաքրեսցէ զնա, և սրբեսցէ զնա
ի պղծութեց որդւոցն ելի : * և վախճանեսցէ առ ի 20
քաւելոյ զսրբութենն, և զխորանն վկայուեն և զսեղանն :
և վն քահանայիցն սրբեսցէ : Եւ մատուցէ զնոխաղն
կենդանի . * և դիցէ ահարոն զձեռս իւր ի վերայ գլխոյ 21
նոխաղին կենդանւոյ . և խոստովան լիցի ի վերայ նք
զամ անօրէնութիւն որդւոցն ելի, և զամ անիրաւութե-
սնց, և զամ զանգսնց : և դիցեն վնն ի վր գլխոյ նոխաղին
կենդանւոյ . և արձակեսցէ ի ձեռն առն պատրաստելն՝
յանապատ : * Եւ առցէ նոխաղն յանձն իւր զանօրէ 22
նութիւն նց՝ յերկիր անկոխ . և արձակեսցէ զնոխաղն
յանապատ : * Եւ մոցէ ահարոն ի խորանն վկայութեն, 23
և մերկասցի զպատմութեանն կտաւի, զոր զգենոյր ի
մատ

-(18) Ուստի . Եւ յորժամ ելցէ ի սեղանոյն որ առաջի :

(19) Բապտի . Յարենէ անտի ի վր նք մատամբ իւր :

- 24 մասնակի իւրում՝ ի սրբութեն . և գիցե զայն անդ : * և լուսացե զմարմին . իւր ջրով ՚ի տեղւոյն սրբութեն . և զգեցցի զպատմութեանն իւր . և եկեալ արասցե զողջա կէշն իւր և զողջակէզ ժողովրդեանն և քաւեսցե զմ իւր և զմ տան իւրոյ , և զմ ժողովրդեանն , ուղ զմ քա :
- 25 հանայիցն : * և զճարպն որ վասն մեղացն իցե՝ հանցեն :
- 26 ՚ի տեղանն : * Եւ որ արձակե զնոխազն նուիրեալ յառ ձախուսն , ողբեացե՛ զճորձս իւր , և լուսացե՛ զմարմին իւր ջրով . և ապա մտցե՛ ի բանակն :
- 27 * Եւ զլուսարակն որ զմ մեղաց , և զնոխազն զզմ մեղաց , որոց արիւնն մուծաւ քաւել՝ ի սրբութեն , հան ցեն արտաքոյ բանակին և այրեսցին զմ հրով , և ըզ :
- 28 մարմն նց և զմիւս նց , և զապաւառ նց : * Եւ որ այրե ցեն զնոսա , ողբեացե՛ զճանգերձս իւր , և լուսացե՛ ըզ :
- 29 մարմին իւր ջրով . և ապա մտցե՛ ի բանակն : * և եղիցի ձեզ այն՝ օրէն յաւիտեանական :
- Յամենանն եւթներորդի ՚ի տասն ամսոյն , լլկեալից ԾԲ զանձինս ձեր . զամ ֆորժ մի գործիցեք . բնակն , և :
- 30 պանդուխտն որ եկեալ յեցեալ իցե՝ ՚ի ձեզ : * Չի յաւուրն յայնմիկ լինիցի քաւութի զմ ձեր , առ ՚ի սրբե լոյ զձեզ յեմ մեղաց ձերոց առաջինն . և սրբեալիք :
- 31 * զի շարաթ շարաթուց է : Եւ եղիցի ձեզ այն հան փառ . և լլկեալիք զանձինս ձեր , զի օրէն յաւիտեանա :
- 32 կան է յաղգս ձեր : * Եւ քաւեսցե՛ քահանայն զոր օծա նիցեն , և զորոյ կատարիցեն զձեռս նր քահանայանալ յետ հօր իւրոյ . և զգեցցի զպատմութեանն կտաւի ըզ :
- 33 պատմութեանն սուրբ : * և քաւեսցե՛ զսրբութի սրբութեն . և զխորանն վկայութի , և զսեղանն . և քաւես ցե՛ զմ քահանայիցն , և զմ ամ ժողովրդեանն քաւել :
- 34 ցե : * Եւ եղիցի ձեզ այն՝ օրէն յաւիտեանական քաւել զմ որդւոցն ի իւր յեմ մեղաց նց : մի անգամ ՚ի տարւոյ առնիցի . ուղ հրամայեաց ար մովսիսի :

ቶሊ. ቀኑ.

- 1 **Ի** օսեցաւ ասոր ընդ մովսիսի՝ և ասէ : * խօսեալց գուծոյ
2 ընդ աշարանի և ընդ որգիսնր՝ և ընդ Թմորգիսն
3 Իլի, և ասասցես ցնն. այս բան է զոր պատուիրեաց :
* Այս գրայր յորգւոցն Իլի. որ սպանա
նիգէ

(26) Այս. Եւ որ արձակիցէ զնոխազն ուխտեալ. Ըր որոմ նշանայի և 'ի լուս': (29) (30) Այս. Որ յեցեալ իցն 'ի ձեց: Յաւուրն յայնմի: (31) (32) Այս. Այն 'ի հանգիստ... յաւիտեանականէ: Եւ քաւեսցէ: ԳԼ. ԺԷ. (3) ԲԷ. Ընդունել 'ի հոռանուրից:

նիցէ արիւտ, կամ ոչնար, կամ այն 'ի բանակի. և որ
 որ սպանակիցէ արտաքոյ ըսնակին. և 'ի գուռն խորա-
 նին վկայութեւն ոչ անիցէ զայն, առ առնելոյ զնա յառ-
 ջակէզ զի փրկութեւն ան ընդունելի 'ի հոտ անուշից :
 Եւ որ սպանակիցէ արտաքոյ : * և 'ի գուռն խորանին 4
 վկայութեւն ոչ անցէ առ 'ի մատուցանելոյ պատարագ.
 ան, յանգիծման խորանին վկայութեւն ան : Եւ արիւն հա-
 մարեացի մարգղյն այնմիկ, ուր թէ արիւն եհեզ. առ
 առնակացի անձն այն 'ի ժողովրդենէ իւրմէ : * Որպէս 5
 զի անիցեն որդիքն իւր զգոհա իւրեանց՝ զոր ինքեանք
 սպանակիցեն 'ի գալտո, և մատուցեն առանձն ան 'ի
 գուռն խորանին վկայութեւն առ քահանայն. և զնոռ-
 ցուն զնս զնոռն փրկութեւն ան : * Եւ հեղեմ քահա- 6
 նայն դարիւնն առ անդամոյն յանգիծման ան, առ դրան
 խորանին վկայութեւն. և հանցեն զնարպն 'ի հոտ անու-
 շից ան : * Եւ ոչ ևս զոհեացեն զգոհա 'իւրեանց սնու- 7
 անաց՝ զորոց զնա ինքեանք պոռնակէին : օրէն յառի
 անհական եղցի ձեզ յաղգս ձեր : * Եւ ստասցեն ցնս : 8
 մարգ որ մարգ յորդուցն իւր, և յորդուց եկաց յե-
 ցելոց 'ի ձեզ. որ առնիցէ ողջակէզ կամ զոհ. * և 'ի 9
 գուռն խորանին վկայութեւն ոչ անցէ առնել զնա ան.
 ստասակացի մարգն այն 'ի ժողովրդենէ իւրմէ :
 Եւ * Եւ մարգ որ մարգ յորդուցի իւր, կամ յեկաց յեցել 10
 ւոց 'ի ձեզ. որ ուտիցէ զամ արիւն. հաստասեցից զե-
 րեսս իմ 'ի վերայ անձինն որ ուտիցէ զարիւն. և եր-
 բուտից զնա 'ի ժողովրդենէ իւրմէ : * Զի շունչ ամ 11
 մարմնոյ արիւն իւր է : և ես ետու ձեզ զայն 'ի սեղանն,
 քաւել զն անձանց ձերոց. զի արիւն նր փոխանակ ան-
 ձին սր քաւեացէ : * Վսայնորիկ ասացի ջորդիսն իւր. 12
 ամ անձն 'ի ձեռք արիւն մի կերիցէ : և եկն՝ որ եկեալ
 յեցեալ իցէ 'ի ձեզ արիւն մի կերիցէ : * Եւ մարգ որ 13
 մարգ յորդուցն իւր, կամ յեկաց յեցելոց 'ի ձեզ : որ
 որսայցէ որս երէ ինչ կամ թռչուն որ ուտիցի, հեղ-
 ցէ զարիւն նր և ծածկեացէ հողով : * զի շունչ ամենայն 14
 մարմնոյ արիւն իւր է : Եւ ասացի ջորդիսն իւր՝ զա-
 րիւն ամ մարմնոյ մի ուտիցէք, զի շունչ ամ մարմնոյ
 արիւն իւր է : ամ որ ուտիցէ զայն՝ ստասակացի :
 Եւ * Եւ ամ անձն որ ուտիցէ զմեռելոտի կամ զպաղանաւ 15
 բեկ, յամ եկաց կամ 'ի պանդխտաց, ողորդեացէ զհան-
 դերսն իւր, և լուսացէ զմարմին իւր, և պիղծ լիցի
 մինչ ցերեկոյ. և ապա սր լիցի : * Եւ եթէ ոչ ող- 16
 րէ

(6) Ոմտ. Եւ հանցէ զնարպն : (9) Աստ. Ոչ անիցէ
 առնել : (11) Բաղմտ. Փոխանակ անձին նր քաւե-
 ցի : (15) 'ի լուս. Եւ ամ բնակաց կամ 'ի պանդխտաց :

գետնի գհանդերնս իւր , և ճշ լուսացն ամբարձն իւր
ըսով , ընկալցի զանօրէնութիւնս յանձն իւր :

ԳԼ. ԺԸ.

- 1 **Խ**օսեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ և ասէ : * Խօսեցայ ընդ Զ
- 2 որդիսդ ինձ և ասասցես ցնն : Ես եմ ար ան ձեր .
- 3 * ըստ ան գնացից երկրին եգիպտացւոց յորում պան
դխտեցարուք մի առնիցէք : Եւ գնացից երկրին քանա
նացւոց յորնս տարայց զձեզ մի առնիցէք . և ըստ օրի
- 4 նաց նց մի գնայցէք : * Չիրաւունս իմ առնիցէք , և
զհրամանս իմ պահեալիք , գնալ 'ի նն : Ես եմ ար ան
- 5 ձեր : * և պահեալիք դեմ հրամանս իմ , և զան զիրա
ւունս իմ , և արասցիք զնն : զոր արարեալ մարդոյ կեց
ցի նորօք : Ես եմ ար ան ձեր :
- 6 * Մարդ որ մարդ առ ան ընտանութի մարմնոյ իւրոյ ծե
մի մեր ձեռնից՝ յայտնել զառականս նր . զի ես եմ ար :
- 7 * Չառականս հօր քոյ , և զառականս մօր քոյ մի յայտ
նեալն՝ զի մայր քո է . մի յայտնեցես զառականս նր :
- 8 * Չառականս կնոջ հօր քոյ մի յայտնեցես , զի առա
կանք մօր քոմ են :
- 9 * Չառականս քեռ քոյ՝ Թէ առ 'ի հօրե՝ իցէ կամ առ
'ի մորե՝ 'ի տան ծնեալ կամ արտաքոյ , մի յայտնեցես
- 10 զառականս նր : * Չառականս գտեր ուստեր քո , կամ
զգտեր գտեր քոյ՝ մի յայտնեցես զառականս նոցա .
- 11 զի առականք քո են : * Չառականս գտեր կնոջ հօր
քոյ մի յայտնեցես . զի համհօրեայ քոյր քո է . մի
յայտնեցես զառականս նորա :
- 12 * Չառականս հօրաքեռ քոյ մի յայտնեցես . զի ընծի
- 13 տանի հօր քոյ է : * Չառականս մօրաքեռ քոյ մի յայտ
նեցես . զի ընտանի մօր քոյ է : * Չառականս հօր
եղբօր քոյ մի յայտ նեցես , և առ կին նր մի մտանի
- 15 ցես . զի աղջական քո է : * Չառականս նուայ քոյ մի
յայտնեցես . զի կին որդւայ քոյ է . մի յայտնեցես զա
ռականս նորա : Եւ զգոլատր ուստեր նորա , կամ ըզ
գոլատր գտեր նորա մի առնալցուս յայտնել զառա
- 16 կանս նր . զի ընտանի են քո . ամպարառութի է : * Չա
ռականս կնոջ եղբօր քոյ մի յայտնեցես . զի առականք
եզ

ԳԼ. ԺԸ. (3) Աստ . Եւ ըստ գնացից երկրին քանա՝
(4) Աստ . Չիրաւունս իմ արասցիք : (8) Աստ . Չիա
ռականք հօր քոմ են : (10) Աստ . Յայտնեցես զա
ռականս նր : (14) 'ի լոս' . Հօրեղբօր քոյ մի յայտնե
ցես . Կանայքն արցոյ 'ի քնոք' : (15) Աստ . Չառական
նց , զի ընտանիք են քո :

եղբոր քուժ կն : * Զառականս կնոջ և զքառեր իւրոյ 17
մի յայտնեացես : Զքուտար ուստեր նորա և զքուտար
դստեր նր մի առնուցուս յայտնել զառականս նց . զի
ընտանի քո են . ամպարշտուի է : * Կին առ քեզք իւ 18
րով մի առնուցուս նախանձընդէժ , յայտնել զառա-
կանս նր , առ նովաւ կենդանւոյն :

Կ * Եւ առ կին 'ի գաշտանի պղծուել իւրոյ մի մտանիցես 19
յայտնել զառականս նր : * Եւ առ կին ընկերի քոյ մի 20
ապցես զարուի սերման քոյ , առ 'ի պղծելոյ ընդ նմա :
ԿԱ * Եւ 'ի սերմանէ քուժմէ մի տացես ծառայել ի յնանի , 21
և մի պղծեացես զանուս իմ նր . զի ես եմ ար :

ԿԲ * Եւ ընդ արուի մի մտանիցես զմուտ կանացի , զի 22
պղծութի է այն : * Եւ յեմ անասուն ոչ տացես զա 23
րութի սերման քոյ առ 'ի պղծելոյ ընդ նմա : Եւ կին
մի կացցէ առաջի մի անասնոյ մտաբերել 'ի նա . զի գար
շէլի է այն : * Եւ մի պղծիցիք այնու թմիւ . զի այնու թմիւ 24
պղծեցան ազգքն , զոր ես մերժեցից յերեսաց ձերոց . * և 25
եղև գարշելի երկիրն , և հանգէս արարի անօրէնորէց
նց 'ի նմանի . և տաղտկացաւ երկիրն 'ի բնակաց իւրոց :
* Եւ պահեցից զօրէնս իմ , և զեմ հրամանս իմ . և մի 26
առնիցէք յեմ պղծութեցն այնոցիկ . բնակն , և եկն ,
և պանդոխտան որ 'ի ձեզ իցէ : * Զի զայն թմ պղծու 27
թիս արարին մարդիկ երկրին , որ էին անդ յառաջ
բան զձեզ . և պղծեցաւ երկիրն : * Զի մի տաղտկանալ 28
ցէ և ձեւք երկիրն 'ի պղծել ձեր զնա . ույ տաղտկա-
ցաւ ազգքն որ էին յառաջ բան զձեզ : * Զի թմ մարդ 29
որ արասցէ յեմ պղծութեցն այնոցիկ , սատակեացին
անձիկքն , որ առնիցեն զայն 'ի միջոյ ժողովրդեան իւր
եանց : * Եւ պահեմք զպահպանուիս իմ . զի մի առ 30
նիցէք յեմ պղծութի օրինացն , որ գործեցան յառաջ բան
զձեզ . և մի պղծիցիք նոքօք , զի ես եմ ար թմ ձեր :

• ԳԼ ԺԹ •

ԿԳ Խ օսեցաւ ար ընդ մովսիսի և ասէ : * Խօսեալ ընդ 1
որդիսդ ելի ' և ապացես ցնոսս : Սուրբ եղբորդ . 2
զի ես նր եմ ար թմ ձեր :

* Իւ .

(18) Ոման . Առ քերբ իւրով մի : (18) 'ի լուս' . Զառա-
կանս նոցա առ : (19) Ոման . Եւ առ կին գաշտանի :
(20) Այս . Եւ 'ի կին ընկերի քո : (25) Այս . Անբա-
ւութի նորա 'ի նմանէ : (28) Ոման , յառաջ . Առ քե-
զդարուս , զի մի տաղտկանալցէ :

ԳԼ ԺԹ . (2) Այս . Խօսեալ ընդ ժողովրդեան որդ-
ւոցն իսրայէլի և ասաս :

- 3 * Իւրաքանչիւր 'ի հօրէ և 'ի մօրէ իւրմէ երկնայէջք : ԿԵ
Իւ զարաւած իմ պահեմք : զի Ես եմ ար ան ձեր : ԿԵ
- 4 * Մի երթայցէք զհետ կողոց . և սասուածս ձուլածոյս ԿԶ
մի առնիցէք ձեզ : Ես եմ ար ան ձեր :
- 5 * Եւ եթէ զհիցէք զոհ փրկուեալն , զնոգունիւն ձեր ԿԵ
զոհեալք : * Յաւուր յորում մատուցանիցի՝ կերիցի ,
և 'ի վաղիւ անգր . և եթէ մնացեալ մինչև ցօրն երրորդ՝
- 7 հրով այրեսցի : * Ապա թէ ուտելով ուտիցի յաւուրն
երրորդի , անցոհէ , մի ընկալցի . * և որ ուտիցէ զայն՝
մեզս առցէ . զի զարբուեալն անպօքեաց , և սատակեսցին
անմիջն որ ուտիցեն՝ 'ի Ժողովրդենի իւրեանց :
- 9 * Եւ 'ի հնձել հնձողաց ձերոց զհունձս երկրին ձերոյ , ԿԸ
մի ապառիցէք զհունձս անգոց ձերոց մօտ հնձելով . և
- 10 զանկեալն 'ի հնձոց քոյ մի Ժողովեսցես : * Եւ զայդի
քոյ ձուարեալ մի առնիցես : և պաղաքալ այգւոյ մի լի
նիցիս : անանկին և պանդխտի Ժողուցուս զայն . Ես եմ
ար ան ձեր :
- 11 * Մի գողանայցէք . և մի առիցէք . և մի զքարառիցէք ԿԹ
իւրաքանչիւր զնկեր իւր :
- 12 * Եւ մի երգնուցաք սուտ յանրան իմ . և մի պղծիցէք Հ
զանուս ան այ ձերոյ . Ես եմ ար ան ձեր :
- 13 * Մի զրկեսցես զընկեր քո , և մի յափառակեսցես : ՀԱ
Մի աղցին վարձք վարձկանին առքեղ մինչև յառաւուս : ՀԲ
- 14 * Չհամին մի զզուիցես : և առաջիկաւրին դայթաղ ՀԳ
զուրթի մի գնիցես : և երկնայիցիս 'ի ան այ քումս :
- 15 Ես եմ ար ան քո : * անիրաւութի 'ի դատաստանի մի ՀԴ
առնիցես . և ան աղքատի մի անուցուս . և մի երեսաց
աչառիցես հարստի . արդարուք դատեսցիս զընկեր քո :
- 16 * Եւ նեղուածք ընդ աղքի քում մի գնայցես : և յա ԳԵ
րին ընկերի քոյ մի յօժարիցիս :
- 17 Ես եմ ար ան ձեր . * մի առեսցես զեղբայր քո 'ի մօրեմ Հ
քում : Յանդիմանութե յանդիմանեսցես զընկեր քո ,
և մի ընդունիցիս վն նք զեղս :
- 18 * Մի ինդրեսցէ վրէժ ձեռն քո : և ընդ որդոց Ժ ԳԵ
զովրդեան քոյ սխա՝ մի ունիցիս :
Եւ սիրեսցես զընկեր քո իրրև զանձն քո . զի Ես եմ ՀԸ
- 19 ար . * զօրէնս իմ պահեմքի :
Չանասուն քո յօտարխանս մի խառնեսցես : ՀԹ
Եւ զայդի քո՝ մի վարեսցես այլ և այլ : Հ
Ձմորձս երկդիմիս գարշելիս՝ մի արկանիցես զբւ : ՀԱ
* Ե

(6) Այս . Յորում մատուցանիցէք , կէ' : (10) Այս .
Եւ յայդիս քո ձուս . . այգւոյ քոյ մի լինիցիս . . Ժողոցես
զայն : (13) Այս . Եւ մի աղցին վարձք : (18) Այս . Եւ
մի ինդրեսցէ : (19) Այս . Եւ զմորձս երկդիմիս գար' :

- 26** * Եւ զի քանիցս ընդ կնոջ արուեստն սերման. և նա՝ 26
 իցի աղախին պահեալ առն, և փրկանք չիցի փրկեալ.
 և աղաաւեսք չիցի աղատեալ. հարց և փորձ լիցինք.
 և մի մեռանիցին՝ զի չիցի աղատեալ: * Եւ մատուացի 21
 ընդ յանցանաց իւրոց տն առ գրան խորանին վայալ.
 Թի ինչ յանցանաց. * և քաւեցի վն նորա քահանայն 22
 խցիւն յանցանաց առաջի տն զն մեղացն զոր մեղաւ.
 և Թադի նմա մեղքն՝ զոր մեղաւ:
- 27** * Եւ յորժամ մտանիցէ յերկիրն՝ զոր նոր տն տացի 23
 ձեզ, և անկիցէ զամ փայտ ուտելի, սրբեմիք զպծու-
 Թի նր. և պառւղ նք զերեւամ պիղծ լիցի ձեզ, և մի.
 կերելի: * Եւ յամին շորորդի եղիցի ամ պառւղ նք 24
 սուրբ, օրհնեալ տն. * և յամին հինգերորդ կերելիք 25
 զպառւղ նք. յաւերտան ձեզ լինիցին բերք նր:
- 27** Եւ եւմար տն ձեր. * ի վր լերանց մի ուտիցէ: 26
- 28** Եւ մի հմեցիցէ. և մի հաւահարց՝ և մի հաւաքեաք լի
 նիցիք:
- 29** * ճշտան ի վարսից զլիսց ձերոց մի առնիցէ. և մի 27
 ապականիցէ զտեսիլ մորուաց ձերոց:
- 30** * Եւ վիտս ի վր ողւոյ մի առնիցէ ի մարմինս ձեր: 28
- 31** Եւ գիր կտեալ մի առնիցէ ի ձեզ:
- 32** Եւ եւմար տն ձեր: * մի պղծիցես զքաւարքս պտան 29
 կնոջս յանդիւղ զնա. զի մի պտանկեացի երկիրն, և
 լցի երկիրն անկրաւութի:
- 33** * Զքաւութիւն պահեմիք, և ի սրբունց իմեց երկն 30
 չիցիք, զի եւմար:
- 34** * Զհեա զհեաց՝ մի երեւցէ: և ի գետս մի յարիցիք 31
 պղծել նոցա:
- 35** Եւ եւմար տն ձեր. * առաջի աղեաց յառնիցես, և 32
 պատուեցես զերեսս ներոյն:
- 36** Եւ երկնիցին յնչ քուսնի: և եւմար տն ձեր:
- 37** * Եւ եթէ յարեցի առ ձեզ եկ՝ յերկիրն ձերսւմ, մի 33
 նեղիցէ զնա: * իբրեւ զնաեկն ձեր լինիցի ձեզ՝ և եկն 34
 յարեալ ի ձեզ:
- 38** Եւ սիրեցես զնա իբրեւ զանձնք. * զի պանդուխտք
 եղերուք՝ և դուք յերկիրն եղիպտացւոյ. և եւմար
 տն ձեր:
- 39** * Մի առնիցէ անկրաւութի ի գառաստանի, ի չաւ 35
 ժլս, և ի կշիռ, և ի զնչոյս: * Զյոքք արգաղք, և 36
 չափք

(25) Աստ. Եւ յամին հինգերորդի. լիցին: (26) Ու
 նա. Մի ուտիցէ զամ քաւահարց, ի վր լի: (28) Ի
 տա. Եւ վիտս ի վր ողւոյ մի առ. հաւայն աղս ի բաւ:
 (28) Ի տա. Եւ գիր գրեալ մի առ: (29) Աստ. եւ
 կերն անկրաւութի: (36) Բաւաւ. Լինիցի ձեր:

շահեք արդարեւ, և կշիռք արդարեւ, և կապի՞՞ն արդարեւ
լիցի ձեզ: Եւ եւմ տը տծ ձեր՝ որ հանի զձեզ յերկրէն
37 երկապառայոց: * և պահեալիք զեւմ զօրէնս իմ, և զեւմ
զհրամանս իմ. և արասլիք զնմ. զի եւս եւմ տը տծ:

ԳԼ. Ի.

- 1 **Ի** օսեցաւ տը ընդ մաճորսի՝ և ասէ. * խօսեաց ընդ ՂԵ
- 2 որդիսց ելի՝ և ասասցես. Եթէ որ յարգւոցդ ելի՝
կամ յեկաց պանդխտացդ. Ելի, տացէ զսերմն իւր իւ
խանի՝ մահու մեռցի. և ապաք երկրին քարկոծ արաս
- 3 չեն զեւ քարամբք: * Եւ եւս հաստատեցից զերեսս իմ
ի զք մարդոյն այնորիկ. և կորուսից զնա՝ ի ժողովրդե
նէ իւրմէ. զի եւս ի սերմանէ իւրմէ իշխանին արծել
դարձուիս իմ. և դարձեցուցանել զանունս արեցեալոցն
- 4 խնց: * Ապա Թէ ակնածելով ակնածիցեն բնակիչք
երկրին ապք իւրեանց յառնէն յայնմանէ. ի տալ նր
- 5 զսերմն իւր իշխանին՝ յապանանել զնա: * Հաստատե
ցից զերեսս իմ՝ ի զք առնն այնորիկ, և ի վերայ ապքի
նր, և կորուսից զնա և զեւմ միաբանեալսն ընդ նմա՝
առ ի պառնկեցուցանելոյ զնոսա ընդ իշխանին, ի մի
249 ժողովրդեան իւրեանց:
- 6 * Եւ անմն սր երթիցէ զհեռ վհկաց կամ գիտաց, պո. ՂԵ
առնելել զկնի նց. հաստատեցից զերեսս իմ՝ ի զք ան
ձինն այնորիկ, և կորուսից զնա ի ժողովրդեանէ իւր:
- 7 մէ: * Եւ սրբաշիք. և եղիցի սուրբք, զի նր եւմ եւս
- 8 տը տծ ձեր: * և պահեալիք զհրամանս իմ, և արաս
լիք զնմ. եւս եւմ տը տծ ձեր՝ որ սրբեմ զձեզ:
- 9 * Մարդ որ մարդ՝ որ հայհոյեսցէ զհայր իւր կամ ՂԵ
զմայր իւր՝ մահու մեռցի: զհայր իւր և զմայր իւր,
Թէ բամբասիցէ՝ մահապարտ է:
- 10 * Եւ այր որ Թէ շնացի չ առնակնոր, կամ շնացի չ ձ
կնոջ ընկերի իւրոյ, մահու մեռցին, շնացոյն և շնացեալն:
- 11 * Եւ այր որ՝ որ ննջիցէ ընդ կնոջ հօր իւրոյ, զտառ ձԱ
կանս հօր իւրոյ յայանեաց. մահու մեռցին երկողքն,
զի ամուսնացեալն, և մահապարտք են:
- 12 * Եւ եթէ ննջեսցէ որ ընդ նույ իւրում, մահու մեռ. ձԲ
ցին երկողքն. զի ամուսնացեալն, և մահապարտք են:
- 13 * Եւ այր որ եթէ ննջեսցէ ընդ արուի զգործ կանաւ ձԴ
ցի:

ԳԼ. Ե. (2) Այս. Կամ յեկելոյ պանդխտացն:

(3) Այս. Չանունս արեցեալոցն խնց: (6) Ոյնի. Պա
ռնիկել զհեռ նց: (9) Այս. Կամ զմայր իւր Թէ բամ
բասեսցէ: (10) Իւսա. Եւ շնացոյն և շնա. համայն
այր ի բաբ:

յի: պղծուի՝ դարձեցին, մահու մեռցին երկողին՝ զի մահապարտք են:

ՃԴ* Եւ այր զք որ առնուցու զկին և զմայր նր, անօրէնու 14
Թիէ, հրով այրեացին զնա՝ և զնս. և մի լինելի՝ ի ձեզ
անօրէնութի:

ՃԵ* Եւ այր զք՝ որ տացէ զարուծի իւր յանասուն՝ մա 15
հու մեռցի. և զանասունն սպանիլիք: * Եւ կին՝ որ մառ 16
չիցի յեմ՝ անասուն պղծել նմա՝ ի նմանէ, սպանանի
լիք զկինն և զանասունն. մահու մեռանիցին՝ զի մահա
պարտք են:

ՃԶ* Եւ այր զք՝ որ առնուցու զայր իւր զառ՝ ի հօրէ՝ կամ 17
զայր՝ ի մօրէ, և տեսանիցէ զառականս նր, և նա տեսա
նիցէ զառականս նորա՝ նախառիւք են. սատակեացին
յորեմաց որդւոյ պղծին իւրեանց. զի զառականս քեռ
իւրոյ յայտնեաց. ընկալցին զմէզս իւրեանց:

ՃԷ* Եւ այր՝ որ ննջիցէ չէ կնոջ զաշտանի, և յայտնեացէ 18
զառականս նր, զի զաղբուր արեան նր յայտնեաց, և
սա՝ յայտնեաց զբղիւսմն արեան իւրոյ, սատակեացին
երկողեան յաղբէ իւրեանց:

ՃԸ* Եւ զառականս հօրաքեռ քոյ և զմօրաքեռ քոյ՝ մի յայտ 19
նեացես. զի զընտանութն առականս յայտնեցին, ըզ
մէզս իւրեանց տարցին, և անորդիք մեռցին:

ՃԹ* Եւ մօրդ զք որ ննջիցէ ընդ կնոջ քեռւոյ իւրոյ, զա 20
ռականս քեռւոյ իւրոյ յայտնեաց. զմէզս իւրեանց ըն
կալցին, և անորդիք մեռցին:

ՃԺ* Եւ մօրդ զք որ առնուցու զկին եղբոր իւրոյ՝ պղծ 21
ծաւթի է. զառականս եղբոր իւրոյ յայտնեաց, անոր
դիք մեռցին:

ՃԻ* Եւ պահառիք զեմ հրամանս իմ, և զեմ իրաւունս 22
Ա իմ, և արառիլք զնս. և ոչ տապաւանցի ձեւք երկիրն՝
յոր ես տարայց զձեզ ընկել ի նմա: * Եւ մի գնայ 23
յէք ըստ օրինաց աղգացն զորմերժեցից ես ի ձէնջ.
զի զայն եմ արարին, և գարշեցայ ես ի նոցանէն. * և 24
տասցի յձեզ. Դուք ժառանգեցէք զերկիրն զայն, և ես
տաց ձեզ զնա ի ստացուած. երկիր որ բռնէ զկաթն
և զմեղր: Ես իմ եր եմ ձեր՝ որ մեկնեցի զձեզ յեմ
աղգաց. * և զատուրիք զանձինս ձեր ի մէջ անասնոց՝ 25
որբոց և անսրբոց, և ի մէջ թռչնոց՝ սրբոց և անսրբոց.
և մի պղծեք զանձինս ձեր անասնովք և թռչնովք, և
եմ սողնովք երկրի. զոր ես զատուցի ձեզ ի պղծու
թի:

(19) Այս. Եւ զանասունն սպանանիլիք: (16) ի լուսն.
Եւ զկինն և զանա՞. համայն ոմնոց ի Բաբ՝: (17) Ոմնոք.
Զառականս նր՝ նախա՞: (25) Այս. Եւ մի պղծիցէք
զանձինս: (25) Յօրինակին. Զոր ես զատուցի զձեզ ի:

26 ԹԻ: * Եւ եղիցի ինձ սուրբք, զի ես եմ եմ ար ար
27 ձեր. որ դատուցի զմեզ յամալուսաց լինել ինձ: * Եւ
այր կամ կին՝ որ լինիցի վհուկ կամ գէտ, մահու մեռ
ցի. բարամբք բարեկոծեցէք զնս՝ զի մահապարտք են:

ԳԼ. ԻԱ.

- 1 Իսրայելաց ար ընդ մովսիսի՝ և ասէ: Խօսեաց ընդ ձեռն
որդիսդ: ահարոնի Է քահանայս՝ և ասացես զգո. Բ
- 2 սա. զի մի պղծիցին յորդիս ազգի իւրեանց. * կամ յըն
տանի կամ՝ ի գրացի իւրեանց: այլ կամ՝ ի հայր, կամ
՝ ի մայր, կամ յառաւորս, կամ՝ ի գաւառս, կամ յերայր,
- 3 * կամ՝ ի բոլոր, կամ՝ ի գաւառս մերձաւոր իւր զոր առն
- 4 լիցէ տուեալ՝ նորք պղծիցին: * և մի պղծեացին վայ
րապար՝ ի ժողովրդեան իւրում ՝ ի պղծութի իւրեանց:
- 5 * Եւ մի գերծուցուն զգլուխ իւրեանց ՝ ի վր մեռե
լայ՝ ի կնտութի: և զտեսիլ մօրուաց մի գերծուցուն.
- 6 և ՝ ի մարմնս իւրեանց վէտս մի հառանիցեն: * Զի
սուրբ լինիցին ան այ իւրեանց: և մի գարշեցուցեն
զանուն այ իւրեանց. զի զոհն ան պատարագ այ իւր
եանց նորք մատուցանեն: և եղիցին սուրբք:
- 7 * Կին պոռնիկ և պղծեալ՝ մի առնուցուն. և զին հա ձԺ
նեալ յառնէ իւրմէ մի առնուցուն. զի սուրբ է ան այ Գ
- 8 իւրում, * և սրբեցէ զանձն. զի զպատարագն ան այ
ձերոյ նա մատուցանէ: սուրբ եղիցի. զի եր եմ ես
- 9 ար՝ որ սրբեմ զնս: * Եւ գաւառս ան քահանայի՝ ե
թէ ՝ ի պոռնիկուէ պղծիցի, զանուն հօր եւրոյ բամբա
ւանց՝ հրով պրեացի:
- 10 * Եւ քահանայն մեծ՝ յերարց իւրոյ. յորոյ վերայ գլու ձԺ
խոյն արկեալ իցէ զեւզ օծուն. և կատարեալ զմեռս ՝ ի
նի զգնուլ զպատմուածանն, զգլուխ իւր մի ապախու
11 րեացէ, և զհանգերձս իւր մի պատառեացէ. * և յանձն
վախճանեալ մի մօցէ: ՝ ի հայր իւր կամ ՝ ի մայր իւր
- 12 մի պղծիցի: * Եւ ՝ ի սրբութեց անտի մի ելանիցէ. և
մի պղծեացէ զսրբուն այ իւրոյ. զի եր եւզն օծուն որ
- 13 յայ՝ ՝ ի վր նիէ. զի ես եմ ար: * Եւ կին կոյս յազգէ
- 14 իւրմէ առնուցու: * զայրի և զմանեալ, և զպոռնիկ, մի
առնուցու. յալ կոյս յազգէ՝ իւրմէ առնուցու կին: և
մի

(26) Աստ. Զի եր եմ ես ար ար: (27) Աստ. Կին,

յորոյ լինիցի վհուկ:
Գլ. ին. (4) Ոման. ՝ ի պղծուն իւրեանց: (6) Աստ.
Լինիցին այ իւրե... զի զոհն ան: (10) Բն. Զորոյ
վր ՝ ի զխոյն արկեալ է զեւզն օծ: (14) (15) Աստ.
Առնուցու կին: Եւ մի պղծեացէ զսրբուն իւր ՝ ի ժո:

մի պղծեացէ զանուն իմ : * և մի պղծեացէ զսերմն իմ : 15
 'ի ժողովրդեան իւրում . զի նա եմ արքա : * Խօսեցաւ ընդ 16
 ձօժ * Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի' և ասէ : * Խօսեցաւ ընդ 17
 Ե ահարոնի' և ասացեա . Այր որ' յաղգէ քումսն' յեմ 17
 աղգա ձեր յորում իցէ արատ թի մատիցէ մատուցանել
 պատարագ . այ իւրոյ : * զի եմ արք' յորում իցէ արատ 18
 մի մատիցէ : Այր կաղ , կամ կոյր , կամ կարճունչ ,
 կամ ակընջաւ . * կամ այր ձեռնքեղ , կամ ոտնքեղ , 19
 * կամ սապատողն , կամ շիշ , կամ պաղակն . կամ այր 20
 յորում իցէ քոս , կամ քաղցիկեղ , կամ մորմն : * Ամ 21
 այր յորում իցէ արատ , 'ի դուստիէ ահարոնի քահա
 նայի , մի մերձեացի մատուցանել զոհս այ քում . զի ա
 րատ գոյ 'ի նմա : և զպատարագսն այ մի մատիցի մա
 տուցանել . զի պատարագսն այ' արուէք արուէցեն : .
 * 'ի արուէց անտի կերիցէ . * բայց 'ի վարագոյրն մի 22
 մերձեացի , և առ անգանն մի մատիցէ , զի արատաւոր 23
 է : և մի պղծեացէ զարուէ այ իւրոյ , զի նա եմ արք
 արքեմ գնոսա : * Եւ խօսեցաւ մովսէս ընդ ահարոնի և Ծփ
 ընդ որդիս նր , և ընդ եմ որդիսն Ելի :

ԳԼ ԻԲ .

Ծփ Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի' և ասէ . * Ասացեա 1
 2 զահարոն և զորդիս նր , և զպղծ լինիցին արուէց' 2
 որդւոցն Ելի . և մի պղծեացեն զանուն իմ արք' զորս նա
 քայն արքեն ինձ , զի նա եմ արք : * Ասացեա զնոսա . 3
 յաղգա ձերումսն այր' յեմ զաւակէ մորմն որ մերմն
 նայցէ 'ի արոււթիսն , որ' արբիցեն արգիքն Ելի ան , և
 պղծու լին իւր 'ի նմա իցէ , սատակեացի անձնն այն յե
 րեսաց իմոց , զի նա եմ արք : * Եւ այր որ 'ի դուստիէ 4
 ահարոնի քահանայի , Թէ բորոտ' կամ սերմնակաթ
 իցէ 'ի արոււթեց անտի մի կերիցէ մինչ արբեցի :
 Եւ որ մերձեացի յեմ պղծու թիս աղւոյ , կամ այր յոր
 մէ ելանիցէ արոււթի սերմնն . * կամ որ մերձեացցէ 5
 յեմ սողուն պիղծ' զոր պղծիցեն , կամ 'ի մորդ արով
 պղծիցեն զնա ըստ եմ պղծուէ նր : * Անձն որ մեր 6
 ձենայցէ 'ի նս' պիղծ լինի մինչ ցերեկոյ : և մի կերի
 ցէ 'ի արոււթեց անտի , եթէ ոչ լուանայցէ զմարմնն իւր
 ջրով : * և մասնիցէ արեգակն . սուրբ լինի , և ապա 7
 կերիցէ 'ի արոււթեց անտի . զի հաց նր է այն : * Զմե 8
 անլուտի և զգաղանաբնի մի եւանիցէ , պղծուէ նմա նիւր .
 զի

(18) Այս . Ահանջաւ : (20) Այս . կամ քաղցիկեղ :

(24) 'իւրա' . Եւ խօսեցաւ զայս մովսէս :

ԳԼ ԻԲ . (6) Այս . Որ մերմնացցէ 'ի նս , պիղծ :

- 9 զի եսեմ եր : * Եւ որպէս ցին զգահանաւանս իմ, զի
մի ընդունիցին զս նշ մեզս . և մեռանիցին ինչպիսիք
եթէ աղծիցեն զնա . զի ես եմ եր որ սրբեմ զնա :
- 10 * Եւ եմ տապալագի մի կերիցէ զսրբութիւնս : պահ ճի
գուխ քահանային և վարձկանն՝ մի կերիցեն ի սրբու
11 Թէցն : * Բայց թէ քահանայն տապալի ոգի տապալու
ծով սքծալոց՝ նա կերիցէ ի հացից անտի նր : և ընտ
ծիք նր՝ կերիցեն ի հացից անտի նորա :
- 12 * Եւ գտանոր անն քահանայի, եթէ լինիցէ անն որ . ճի
13 աղււտ , նա ի պապոյ սրբութեցն մի կերիցէ : * Եւ
գուխտք անն քահանայի, եթէ լինիցէ այրի, կամ հա
նեալ . և զաւակ ոչ իցէ նմա, և քառնոցցէ անդրէն ի
անուն իւր հայրենի, ըստ մանկութե իւրում ի հացից
անտի հօր իւրոյ կերիցէ : և եմ աղւաղցի մի կերիցէ
ի նոցանէ :
- 14 * Եւ մարդ՝ որ յանդետս կերիցէ զսրբութիւն, յաւից ճի
ցէ ի նոցն զհինգերորդ մասնն . և տացէ զսրբութիւն թ
15 ց. քահանայն . * և մի աղծեացեն զսրբութիւն սրբութեցն
16 որդւոցն իւր, զոր պատուցին նոքա նա : * Եւ ամիցեն ի
վր իւրեանց անօրէնութ յանցանաց, ուսեղով իւրեանց
զսրբութիւն սրբութեցի . զի ես եմ եր՝ որ սրբեմ զնա :
- 17 * Խօսեցաւ եր ընդ մովսիսի՝ և ասէ : * Խօսեաց ընդ ճի
18 ահարոնի և ընդ որդիս նր, և ընդ եմ ժողովրդեան
որդւոցն իւր և պատաշտեցնոտ : Այր դէ՛ յորդւոցն
իւր, կամ յեկանցն յարեցելից ի նա ի մէջ իւր . որ մե
տուցանիցէ զպատարնալս իւր ըստ անձ խոստովանու
թեց իւրեանց : կամ ըստ եմ կամաց իւրեանց՝ զրրինչ
19 մատուցանիցեն նա յողակէզ * ընդունելիաւ ի մէջ ,
20 արմաւ անարատս յանդւոց և յօգեաց և յայծեաց . * զեմ
արատաւորն մի մատուցանիցեն նա . զի ոչ լիցի ընդու
21 նելի առ ի մէջ : * Եւ այր՝ որ մատուցանիցէ զպատա
րագա իւր ըստ եմ խոստովանուէ իւրեանց, կամ ըստ
եմ կամաց իւրեանց զոհ փրկուէ նա, ուխտեալ ուխտ,
կամ ըստ կամաց, կամ ի սօնս մեր, յանդւոց կամ յօ
գեաց, անարատս լինիցի յընդունելութ . եմ արատ մի
22 լիցի ի նա : * Չկոյրն, կամ զկազն, կամ զքեզն, կամ
զընդուստ, կամ զմարմնութ, կամ զքոնտ, կամ զեր
քոնտ, մի մատուցանիցեն զայն նա, և յողակէզ ոչ
23 տայցէք ի նոցանէ ի սեղան նա : * Չարջաւ և զոջնար
զա

(13) Ոման . Եւ զաւակ ոչ իցէ նր : (15) Այր . Սրբութեցն իւր, զոր : (18) Այր . Այր դէ այր յորդւոցն . յարեաց ի նա : (18) Ոման . Խոստովանութ իւրոյ . կամաց իւրոյ : (22) Այր . կամ զորքինտ մի մատու : (23) Այր . Արատեցիս զեղիս, և յուխա ըստ մի լինիցին :

զանքնմաս, կամ զկրնասո՝ բնդ արասցես՝ ի զնելիս. և յուրաքո մի լիցի ընդունելի: * ԶԹաղամաւորն 24
և զմայլեալն, և զքանաւարոսն, և զհարեալն, մի մաւ
տուցանիցես ան. և յերկրի ձերում մի առնիցէք: * Եւ 25
՝ ի ձեռանէ այլազգւոյն մի մատուցանիցէք զպատարագս
այ ձերոյ: յամէ յայնպիսեաց անտի. զի խնդուծիք և
արատք են ի նոսա. և ժշ լինիցի այն ընդունելի առ
՝ ի ձէնը:

ՃԻ * Խսեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ և ասէ: * Արջաւ կամ 26
աշխար կամ այժ յորժամ մնանիցին, կապցէ զեւթն օր 27
ընդ մարմն. և յօրէն ութերորդէ և անդր ընդունելի
լիցի՝ ի պատարագ ընծայ ան:

ՃԻ * Զարջաւ և զուխար՝ և զնոսնդս իւրեանց՝ մի մաւ 28
առուցանիցէք՝ ի միում պաւր:

ՃԻ * Եւ եթէ զոհեցես զզոհ գահուէ ան. զընդունելիս 29
առ ՝ ի ձէնը զոհեալիք: * ի նմին աւուր կերելի, և մի 30
Թողուցուք ի մայ անտի յայդ, զի ես եմ ար: * Եւ 31
պահեալիք զպատուիրանս իմ, և արապիք զնոսա. զի
ես եմ ար: * և մի պզծիցէք զանուն իմ՝ ար, զի ես եմ 32
ար. և սրբեցայց ՝ ի մէջ որդւոցն ելի: Եւ եմ ար որ
օրքեմ զձեզ: * որ հանի զձեզ յերկրէն եղիպտացաց 33
բնիկ ձեք ար. ևս եմ ար:

ԳԼ. ԻԳ.

ՃԻ Խսեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ և ասէ: * Խսեալ ընդ 1
որդիսն ելի՝ և ասացես զնս. տանն զոր առնի, 2
ցէք, կոնցեալք և սուրբք՝ այնք իցին իմ տօնք: * Զմեց 3
ն. օր գործեցես զպարծ. յաւուրն եւթներորդի, Ըւ
րաթ՝ հանդիստ անուանեալ սուրբ ան. զամ գործ մի
գործիցէք, զի շաբաթ ան է, յամ ընկուծի նոցա. 4
* զի այն են տօնք ան: և նոքա անուանեալք են սուրբք 4
զորս անուանեցէք ի տօնս նց: Յառաջնում ամսեանն 5
բ. ի տասն և ի չորս ամսոյն ՝ ի մէջ երեկորեացն Զատիկ 6
ան: * և յաւուրն հնգեռասաներորդի նորին ամսոյ՝
տօն բազարեալեաց ան, զեւթն օր բազարը կերիցէք: 7
* Եւ օրն առաջին անուանեալ՝ սուրբ եղիցի ձեզ. զամ 7
գործ պայտաւարուէ մի առնիցէք: * և մատուցիք ող 8
լաւ

(24) Ոման. ԶԹաղամաւորն, և զմալեալն: (28) ՝ ի
լաւ. Մի սպանանիցէք ՝ ի միում աւուր. համայն աշ
քս ՝ ի Բաբելոն:

ԳԼ. ԻԳ. (2) Ոման. Տօն ան. և անս. Տօնք ան զոր. .
իմ տունք: (3) Ոման ՝ ի Լաւ. Յամ ընկուծի ձերում:
(8) Յօրինային պատիւ. Ողբակէզս ան վեպն օր. և օրն:

- ջակէզս ան . դեւթն օր՝ և օրն եւթներորդ՝ ծուրք կռ-
 յեցեալ լիցի ձեզ . զեմ գործ սպասաւորուե մի գոր-
 9 ծիցէք : * Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ և ասէ . * Խօ-
 10 սեաց ընդ որդիսդ Երի՝ և ասասցես . յորժամ մտանի-
 ջէք յերկիրն զոր ես ասաց ձեզ - Իբրեւ հնձիցէք զհօւնձս
 նր, բերիցէք զորայն զպատու հնձոց ձերոց առ քահա,
 11 նայն : * և հանցէ զորայն առաջի ան յընդունելութի
 առ 'ի ձէնը : Եւ 'ի վաղիւ անգր յաւուրն առաջնում
 12 հանցէ զայն քահանայն : * և արասցէ յաւուրն յորում
 մատուցանիցէ զորայն , ոչխար անարատ տարեոր յոդ,
 13 ջակէզ ան : * և զզոհն իւր երկուս տասանորդս նաշհաց
 զանդելոյ իւզով , զհս ան 'ի հոտ անուշից ան . և նուէր
 14 նր չորրորդ մասն գորակի գինւոյ . * և պան մի : Եւ
 զեմ մուրկ փերեալ մի ուտից . ք մինչև յաւուրն յորում
 մատուցանիցէք պատարագ ան եյ ձերոյ . արէն յաւի
 15 տեհանկան յազգս ձեր . յեմ բնակուե ձերում : * Եւ
 համարեսիք ձեզ 'ի վազուէ շաբաթուն յօրէ յորմէ մա-
 տուցանիցէք զորայ ուխտին , եւթն եւթներորդս բռ
 16 վանդակ թուիցես * մինչև ցվազիւն յեան եւթներորդ
 գին թուիցէք . Բիսուն օր , և մատուցանիցէք զոհ նոր ք .
 17 ան : * 'ի բնակուե ձերմէ մատուցանիցէք պանս նը-
 լիրի . երկուս պանս յերկուց տասանորդաց լինիցի
 պան մի . խմորեալք եփեցին յառաջնոց արգեանց քոց
 18 ան : * Եւ մատուցանիցէք ընդ հացիցն եւթն որոջ ա-
 նարատ տարեորս , և զուարակ մի յանդուց , և խոյս եր-
 կուս անարատս : և եղիցին յողջակէզ ան . և զոհք նոցա
 19 և նուէրք նշ՝ զոհ 'ի հոտ անուշից ան : * Եւ առնիցէք
 նոխազ մի յայծեաց վն մեղաց , և երկուս գառինս առ
 20 բեւորս 'ի զոհ խազաղականաց * ընդ պանից առաջնոց
 արմտեացն : Եւ նուիրեսցէ զայն քահանայն նուէր քնդ
 պանից առաջնոց արմտեացն յանդիման ան . հանդերձ
 երկու գառամըն արբեսցին ան . քահանային որ մա
 21 տուցանիցէ զայն եղիցին : * Եւ կոչեալիք զօրն զայն
 անուանեալ և կոչեցեալ օր եյ , սուրբ եղիցի ձեզ : զեմ
 գործ սպասաւորուե մի գործիցէք 'ի նմա . օրէն յա-
 լիանեական եղիցի յազգս ձեր յեմ բնակուե ձերում :
 22 * Եւ յորժամ հնձիցէք զհօւնձս երկրի ձերոյ . մի առ
 հա

- (10) Այս . Եւ ասասցես ցնն . յորժամ . . . տաց ձեզ . և
 հնձիցէք զհօւնձ : (11) Այս . Անդրաւուրն առաջնոյ :
 (13) Այս . 'ի նաշհոյ զանդելոյ իւր : (14) Այս . Մինչև
 յօրն յորում : (16) Բապա . Եւ մատուցէք զոհ նոր :
 (17) Այս . Արգեանց ան : (20) Այս . Մատուցանի-
 ջէ վնն , եղի : (21) Այս . Անուանեալ կոչեցեալ որ
 եղիցի ձեզ : (22) Այս . Անդոյն քոյ . . . և զանկեալն .

Հասարակ զեղխար հանց անգին քոյ՝ ի հնձել քուժ ամ
 փոփեացես . և զանկեալն՝ ի հնձոցն քոյ մի ժողովեացես .
 այլ ազբաստին և պանդխտին քուժ թողուցու զայն .
 զի եթ եմ արած ձեր : * Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ 23
 և ասէ . * Քօտեաց ընդ որդիսն իւրի՝ և ասացես : յաւ 24
 սեան եւթներորդի՝ որ օր մի իցէ ամսոյն , եղիցի ձեզ
 Հանգիստ . Յերառակ փորոց՝ կոչեցեալ սբ ան : * զիմ 25
 գործ սպասաւորութե մի գործիցէք , և մատուցանի
 զէք ողակէզ ան : * Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ և ասէ : 26
 * Ի տասներորդութե աւուր՝ ամսոյն եւթներորդի , որ
 Դ . օրն Քաւութե է , կոչեցեալ սուրբ եղիցի ձեզ . և խո 27
 նորհեցուցիք զանձինս ձեր յիններորդէ օրէ ամսեան
 յերեկորեայ . և մատուցիք ողակէզս ան : * Զիմ 28
 գործ մի գործիցէք յաւուրն յայնմիկ , զի օր՝ քաւութե
 է նա ձեզ . քաւել զի ձեր առաջի ան այ ձերոյ :
 * Ամ անձն որ ոչ խոնարհեացի յաւուրն յայնմիկ , սա 29
 ասկեացի ի ժողովրդենէ իւրմէ : * և ամ անձն որ գոր 30
 ծիցէ գործ յաւուր յայնմիկ , կորիցէ անձն այն ի ժո
 ղովրդենէ իւրմէ : * զիմ գործ՝ մի . գործիցէք : օրէն 31
 յաւիտենական եղիցի յազգս ձեր , յիմ զնակուէ ձե
 րում : * Հարաւթ շաբաթուց եղիցի ձեզ . և խոնարհե 32
 ցուցիք զանձինս ձեր յիններորդէ օրէ ամսեանն յե
 րեկորեայ մինչև ցերեկոյն . շաբաթացուցիք զշաբաթ 33
 ձեր : * Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ և ասէ . * Խօսեաց 34
 ընդ որդիսդ իւրի՝ և ասացես . ի հնդեռասաներորդի
 Ե . աւուր ամսեանն եւթներորդի տօն Տաղաւարահարաց
 զեւթն օր ան : * և օրն առաջին կոչեցեալ սուրբ . զիմ 35
 գործ սպասաւորութե մի գործիցէք : * Զեւթն օր 36
 մատուցանիք ողակէզս ան . և օրն եւթներորդ կո
 չեցեալ , սուրբ եղիցի ձեզ , և մատուցանիցէք ողակէզ
 ան . քանզի եւթ էն . զիմ գործ սպասաւորութե մի գոր
 ծիցէք : * Այս են տօնք ան՝ զորս կոչիցէք կոչեցեալ 37
 սուրբս , առ ի մատուցանելոյ ընծայս ան , զողակէզս
 և զզոհս իւրեանց , և նուէրս օրրատօրէ * առանց չա 38
 քաթուց ան . և առանց ընծայիցն ձերոց , և առանց ամ
 տխտիցն ձերոց , և առանց կամեցականաց ձերոց՝ զոր
 տայցէք ան : * Եւ ի հնդեռասաներորդութե աւուր ամ 39
 սոյն եւթներորդի՝ յորժամ բովանդակիցէք զարդիւնս
 երկրին , առնեալիք ան զեւթն օր : յաւուրն առաջնում
 հան

հնձոցն քոյ մի ժողովեացես . . . և պանդխտին թողուցու
 (27) Այս . Յիններդ օրէն յերեկորեայ : (32) Այս .
 Յիններորդ , իմ յիններորդէ ամսեանն յերեկորեայն :
 (34) Ուս . Տաղաւարահարաց : (39) Այս . Տօնեա
 լիք զեւթն օր . . . և յաւուրն եւթներորդի հանգիստ :

- 40 Հանգիստ, և յառուրն եւթներորդի հանգիստ: * Եւ առնուցուք ձեզ յառուրն առաջնում պտուղս զգեղեցիկ ծառոց, և կողերս յարմաւենեաց, և ոստս 'ի անբերեալ ծառոց և յուռեաց, և զոստս հագնեաց 'ի ձորոց: ուրախ լինել առաջի ան զեւթն օր: * Եւ տօնեալ ջիւք զհա տօն ան զեւթն օր տարւոյն: օրէն յաւիտեանեան յազգս ձեր, յամենանն եւթներորդի տօնեալիք
- 42 զնա: * 'ի տաղաւարս բնակեալիք զեւթն օր: ամ բը
- 43 նակքն ի ի բնակեացեն 'ի տաղաւարս: * զի գիտասցեն ամենայն ազգք ձեր, թէ 'ի տաղաւարս բնակեցուցի զորդիսդ ի ի հանել ինձ զնոսս յերկրէն եգիպտաց
- 44 ւոց: Եւ եմ ար ամ ձեր: * Եւ պատմեաց մովսէս զտօնս ան որդւոցն ի ի:

ԳԼ. ԻԴ.

- 1 Եւ տեցաւ ար ընդ մովսիսի' և ասէ: * Պատուիրեալ ձեր որդւոցն իսրայելի. և առցեն քեզ եւզ ձիթեն ևաց սուրբ խաղակուծ 'ի լոյս. և այրիցի ճրագ հա
- 2 նապաղորդ: * արտաքոյ վարագուրին 'ի խորանին վկառու. և լուցցէ զայն ահարոն և որդիք նր, յերեկորեայ մինչև ցառաւոտ առաջի ան անպակաս: օրէն յաւիտեանեան յազգս ձեր: * 'ի վերայ աշտանակին սրբոյ այրիցէք զճրագունսն առաջի ան մինչև ցառաւոտ:
- 3 * Եւ առնուցուք նաչիւհ, և առնիցէք զայն երկոտա տան պան: յերկուց տասանորդաց լինիցի պան մի:
- 4 * Եւ գնիցէք զնա երկուս նուէրս: վեց պան զմի նուէր 'ի վր սեղանոյն սրբոյ առաջի ան: * և դիցեն 'ի վր նուիրին կնդրուէք և ան: և եղիցին 'ի հաց յիշատակի զառաջաւոր ան: * Յառուրն շաբաթուց գնիցէք առաջի ան, հանապազորդ յորդւոցն ի ի ուրա յաւիտեանեան:
- 5 * Եւ եղիցի ահարոնի և որդւոցն նր, և երեկցեն զայն 'ի սուրբ տեղւոյ. զի սրբութի սրբութեց և այն նմա 'ի զոհաւորացն ան օրէն յաւիտեանեան:
- 6 * Եւ եւ որդի կնոյ ի եւրացւոյ, և նա եր որդի ան և գիտասցայ 'ի մէջ որդւոցն ի ի, և կուռեցան 'ի բա նակին: Որ յեւրացւոյ անտի եր. և այր մի եւրացի:
- 7 * և անուանեալ կնոյն ի եւրացւոյ զանունն և անէմ: և ամին

(40) Յօրինիւն: Հագնեաց ձերոց, ուր: (40) Յօրինիւն անիւր: Տէ վեւ օր: (42) Յօրինիւն իրիւն: Բնակքն ի ի: Ուր ոհան, ոհան Բայն, բնակիւքն ի ի: ԳԼ. ԻԴ. (2) Այս. Զեւզ 'ի ձիթենեաց: զի այրիցի: (7) Ոհան: Կնդրուէք սր: (8) Այս. Յօրն շաբաթուց գնի': (11) Այս. Զանունն անէմ. և ամին:

ածին զնա առ մովսէս . և անուան մօր նորա սաղամբթ՝
 գուսար գաբրէայ, յաղջէ գանայ: * և արկին զնա 'ի 12
 պահ, գատել հրամանաւ ան: * Եւ խօսեցաւ ար ընդ 13
 մովսիսի և ասէ . * Հանէք զայրն որ անէծն՝ արտաքոյ 14
 բանակին . և գիցեն որք լուան՝ զձեռս իւրեանց 'ի վր
 գլխոյ նորա, և քարկածեսցեն զնա ամ ժողովուրդն:
 * Եւ ընդ որդիսն իլի խօսեցին և ասացես ցնոսա . 15
 Այր որ այր՝ որ անիծանիցէ զնա, մեզս ընկալցի . * զի 16
 անուանեաց զանուն ան՝ մահաւ մեռցի . քարընկէցու
 թք քարկոծ արտացեն զնա ամենայն ժողովուրդն . Եւ
 թէ պանդուխտ իցէ՝ և եթէ բնակ, յանուանել նր զա
 նուն ան, սատակեսցի:

ԺԷ * Եւ մարդ որ՝ որ հարկանիցէ զնա՝ անձն մարդոյ՝ և 17
 մեռանիցի, մահաւ մեռանիցի և նա:

ԺԸ * Եւ որ հարկանէ զանասուն, անձն ընդ անձին տու 18
 ժեսցի:

ԺԹ * Եւ եթէ խեղիցէ որ զընկեր իւր . ուն արարն՝ նոյնպէս 19
 արասցի նա: * Բեկումն ընդ բեկման, ակն ընդ ա 20
 կան, ատամն ընդ ատաման . ուն առնիցէ որ դեկզուի՝
 նոյնպէս հատուցի նա: * Եւ որ հարկանէ զմարդ՝ և 21
 մեռանիցի, մահաւ մեռանիցի և նա: * Իրաւունք՝ մի և 22
 նոյն կացեն, եկին, և բնակին . զի ես եմ ար ամ ձեր:
 * Եւ խօսեցաւ մովսէս ընդ որդիսն իլի, և հանին 23
 զայրն որ անէծն՝ արտաքոյ բանակին . և քարկոծ արա
 րին զնա ամ ժողովուրդն քարամբք . և որդիքն իլի ա
 րարին՝ ուն պատուիրեաց ար մովսիսի:

ԳԼ ԻԵ

ԺԱ Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ 'ի Լեւիին սինայ՝ և ասէ: 1
 * խօսեաց ընդ որդիսն իլի՝ և ասացես ցնոս: Եթէ 2
 մօանիցէք յերկիրն զոր ես տաց ձեզ, և հանդիցի եր
 կիրն զոր տաց ձեզ . զի շաբաթ անէ: * զվեց ամ վա 3
 բեսցես զանդ քո, և զվեց ամ յատցես զայգի քոյ, և
 ժողովեսցես զպտուղ նորա . * Յամին եւ թնրորդի շա 4
 բաթ հանգիստ եղիցի երկրին . զի շաբաթ անէ . զանդ 5
 քո ոչ վարեսցես, և զայգի քո ոչ յատցես . * և զինք
 նեակն անդոյ քոյ որ դայցէ՝ ոչ հնձեսցես, և զխաղող 6
 սրբութեն քոյ ոչ կթեսցես . զի ամ հանգստեան է այն
 երկրին: * Եւ եղիցի շաբաթ երկրին ձերոյ, կերա
 կուր:

(12) Այս յաւելան . Դատել զնա հրաման: (14) Այս .
 Հանէք զայրն որ անէծն: (17) Այս . Եւ մարդ որ հար
 կանիցէ: (19) Այս . Եթէ խեղեսցէ որ: (21) Այս .
 Հարկանիցէ զմարդ... մահաւ մեռցի և նա:

- կուր՝ ձեզ , և ծառային քում , և ազատնոյ քում , և
 7 վարձկանին քում , և պանդխտին յեղեղոյ 'ի քեզ . * և
 անասնոյ քում , և գաղանաց որ իցեն յերկրին քում .
 եղիցի ձմբերն նորա 'ի կերակուր :
 8 * Եւ թուեսցես գու քեզ եւ թն հանգիստ ամաց , և
 եւ թն ամ եւ թնեկին . և եղիցին եւ թն եւ թն երորդքն
 9 ամաց քառասուն և ինն ամ : * Եւ ազգ առն իցէք բար
 բաւով փողոյ յամ երկրին ձերում , յամսեանն եւ թն
 երորդի՝ որ օր տասն իցէ ամսոյն . յաւուրն քաւու թն
 10 ազգ արատիք փողով ընդ ամենայն երկրին ձեր : * Եւ
 արեւմիք զամս յիսներորդ տարւոյն , և քարոզեսցիք
 թողու թն 'ի վերայ երկրին՝ ամենայն բնակչաց նր՝ զի
 տարի թողուե՛ն եղիցի ձեզ այն ազգեցուի : Եւ դարձ
 ցի իւրաքանչիւրդ 'ի ստացուածս իւր , և իւրաքանչ
 11 չիւրդ յազգ իւր երթիցէ . * զի թողու թն ազգեցու
 թն է այն : Այն յիսներորդ՝ եղիցի ձեզ տարեկան . մի
 սերմանիցէք , և մի հնձիցէք զինքնեակս նր՝ որ ելանի
 12 ցեն . և մի կթիցէք զարեցեալս նր . * զի թողու թն
 ազատու թն է , սուրբ լինիցի ձեզ . 'ի գաղտնաց կերի
 13 ջիւք զարմոխսն նր : * Յամին ազգեցուե թողուե՛ն նր՝
 14 դարձցի իւրաքանչիւրդ 'ի ստացուածս իւր : * Ապա
 թն վաճառեսցէ որ վաճառ ընկերի իւրում , և ստաւ
 15 ցի յընկերն իւրմէ , մի նեղեսցէ այր զընկեր իւր . * Ըստ
 թուոյ ամացն յետ ազգեցուեն . ստացի յընկերն իւր
 16 մէ լը թուոյ ամաց արմատացն վաճառեսցի քեզ . * Ըստ
 յաճախելոյ արմատացն յաճախեսցէ զստացուածս իւր
 և լը պակտսելոյ ամացն պակտսեցուցէ զստացուածսն
 իւր . զի ըստ թուոյ արդեանցն վաճառեսցէ զնա քեզ :
 17 * մի նեղեսցէ այր զընկեր իւր : Եւ երկնչիցին 'ի Թննէ
 18 այ քումմէ . ես եմ Թն Թն ձեր : * Եւ արատիք զամ
 իրաւունս իմ , և զամ գառաստանս իմ . և պահեմք և
 19 արատիք զնս . և բնակեսցիք յերկրին յուսով : * և տա
 ցէ՛ երկրն զբերս իւր , և կերիջիք քյազ . և բնակեա
 20 ջիւք 'ի նմա վստահու թն : * Ապա թն ասիցէք՝ զինչ կե
 ղիցուք յամին եւ թն երորդի յայնմիկ , եթէ ոչ սերմա
 21 նիցեմք և ոչ Ժողովիցեմք զարմոխս մեր : * Առաքեցից
 զօրհնութիս իմ՝ 'ի ձեզ յամին վեցերորդի . և արատե
 22 զարգիւնս իւր երթի ամաց . * և սերմանեմք յամին
 ու թն երորդի . և կերիջիք զնին արդեանցն մինչև ցամա
 ինն

ԳԼ . ԻՆ . (9) Բաւաւի . Յամսեանն եւ թն երորդում :
 (12) Այս . Զի թողու թն ազգեցուե է որ լիցի ձեզ :
 (16) 'ի լուս' . Ըստ յաճախելոյ ամացն , համայնս այլոց
 'ի Բնոթ' : (16) 'ի լուս' . Պակտսելոյ արմատացն պակտս :
 (16) Այս . վաճառեսցէ նա քեզ :

քննորոգ. մինչև դայցեն արժաիք նր, կերիջե հին 'ի
 հնոյ : * Եւ երկիրն ոչ վաճառեսցի 'ի հաստատութե . 23
 զի իմ է երկիրն . քանզի պանդուխտք և նեղէ՛հ էք գութ
 առաջի իմ : * և ըստ թմ երկիրն կալուածոյ ձերոյ՝ 24
 փրկանս տալիք երկիրն : * Եւ եթէ ազքատացի եղ 25
 բայր քո որ ընդ քեզ իցէ , և վաճառեսցէ 'ի կալուա-
 ծոց իւրոց . և եկեսցէ մերձաւորին՝ որ մերձաւոր իցէ
 նորա , և փրկեսցէ զվաճառ եղբոր իւրոյ : * Ապա թէ 26
 չիցէ ուրուք մերձաւորիչ , և ձեռնհաս իցէ . և գտա-
 նիցի նմա բաւական փրկանացն իւրոց . * և համարիցի 27
 զամս վաճառին իւրոյ , և հատուցէ կարողն անն ու
 բում վաճառեաց նմա , և գարձցի 'ի կալուածս իւր :
 * Արաթէ ոչ գացի 'ի ձեռնին նորա բաւականն՝ առ 'ի 28
 հատուցանելոյ նմա . եղիցի վաճառ նր այնմ որ ստա-
 ցան զնա մինչև յամս թողութե : և ելցէ յամին թո-
 ղութե , և գարձցի անգրեն 'ի կալուածս իւր :
 * Եւ եթէ վաճառեսցէ ոք տուն բնակութե 'ի պարս 29
 պաւոր քաղաքի . եղիցին փրկանք նր մինչև 'ի կատարել
 տարւոյն աւուրցն վաճառի նորա . օրաթուի լինիցին
 փրկանքն նր : * Ապա թէ ոչ փրկիցի՝ մինչև ընուցու 30
 նր տարին ողջոյն , հաստատեսցի տունն որ իցէ 'ի պարս
 պաւոր քաղաքի հաստատութի ստացողին իւրոյ յազգս
 իւր . և ելցէ 'ի թողուն : * Իսկ տունք , որ յաւանս ի 31
 ցեն , որոց պարիսպ ոչ իցէ շուրջանակի , ընդ անգս
 երկրի համարեսցին , և հանապաղ ընդ փրկանք լիցին .
 և 'ի թողուն ելցեն : * Եւ 'ի քաղաքս զհաւացուց տունք , 32
 որ 'ի քաղաքս կալուածոց նց իցեն , ընդ փրկանք լի
 նիցին հանապաղ որ 'ի մեջ զհաւացուցն իցէ : * Եւ որք 33
 փրկեսցէ 'ի զհաւացուց անտի , ելցէ վաճառ տանց քաղա-
 քաց կալուածոցն նց 'ի թողութեն . զի տունք քաղա-
 քացն զհաւացուցն կալուածք նց են այն 'ի մեջ որդւոցն
 իւր : * Եւ ազարակք դատուցեալք 'ի քաղաքս նց՝ մի 34
 վաճառեսցին . զի կալուած յաւիտենական է այն նց :
 * Եւ եթէ ազքատանայցէ եղբայր քո և տկարանայցէ 35
 ձեռք՝ առ քեզ պատասպարեսցես զնա , իբրև զեկն և
 զպանդուխտ . և կեցցէ եղբայրն քո՝ որ ընդ քեզն իցէ :
 * Ի՞նչ տանուցուա 'ի նմանէ վաշխ և տոկոսիս . և երկնչի 36
 ցիս 'ի ձեռն իւր չուսմէ , զի ես եմ ար , և կեցցէ եղբայր քո
 ընդ քեզ : * զարծաթ քո մի տացես նմա ընդ աստեղծութե , 37
 և զփրակուր քո մի տացես նմա ի շարիատիս : * Եւ 38
 եմ ար թո՛ւ ձեր , որ հանի զձեզ յերկրէ եղիպտացուց ,
 տալ ձեզ զերկիրն քանստացուցն , առ 'ի լինելոյ ձեր թո՛ւ :
 * Եւ

(30) 'ի Կալ' , Եւ մի ելցէ 'ի թողուն : (31) Աստ . Ոչ
 գուցէ շուրջանակի . . . ք փրկանք լինիցին :

- 39 * Եւ եթէ անանկացի եղբայր քո որ Է քեզ՝ և վաճառեացի քեզ, մի ծառայեսցի քեզ զծառայութի ստրկի, և
40 * իբրև զվարձկան: իբրև զպանդուխտ եղիցի քեզ: մինչ
41 չե յամն Թողութե գործեսցէ առ քեզ: * Եւ եղբի՛ ի
Թողութեն ինքն և որդիք իւր ընդ իւր, և զարձիկ յաղջ
42 իւր, և ի հայրենի կալուածս իւր երթիցէ: * Չի ծառայ
ք իմեն նք զորս և հանի յերկրէն եգիպտացւոյ:
43 մի վաճառեսցին ի վաճառ ստրկի: * և մի տառապեցուցես զնա ընդ աշխատութե: և երկնչիցիս ի տէ ւոյ
44 քուսմէ: * Եւ ծառայ՝ կամ աղախին որչափ և լինիցին
քեզ յազգացն որ շուրջ զքէն իցեն, ի նոցանէ ստաւ
45 ջիք: * և յորդւոյ պանդխտացն՝ որ ի միջն ձերում իցեն,
ի նոցանէ ստանայցէք, և յազգականաց նշ որչափ ինչ
լինիցին յերկրին ձերում՝ եղիցին ձեզ ի կալուածս:
46 * և բաժանեսցիք զնա որդւոյ ձերոց յետ ձեր, և եղիցին
ձեզ ստրուկք յաւատան: Բայց յեղբարց ձերոց
յորդւոցն իր՝ իւրաքանչիւրոք զեղբայր իւր մի տա
47 ռապեցուցանիցէք աշխատութե: * Եւ եթէ բաւական
իցէ ձեռն եկին և պանդխտին որ առ քեզ իցէ, և չը
բաւորեալ եղբայր քո վաճառեսցի եկին կամ պանդխ
48 տի որ առ քեզ իցէ՝ անդէն ծնելոյ պանդխտին: * Յետ
վաճառելոյն նր փրկանք լինիցին նմա: մի ոք՝ որ և իցէ
49 յեղբարց իւրոց՝ փրկեսցէ զնա: * Եղբայր հօր՝ կամ
որդի հօրեղբօր փրկեսցէ զնա: կամ ոք յընտանեաց
մարմնոյ իւրոյ ի ցեղէ՝ իւրմէ փրկեսցէ զնա: Ապա թէ
50 իւր իսկ զձեռամբ իցէ՝ ինքնին փրկեսցէ զանձն: * և
համարեսցի ընդ սպացողին իւրոյ, յամէ անտի յորմէ
վաճառեցաւ նա մինչև ցամա Թողութե: և եղիցի ար
ծաթ զնոց նր իբրև վարձկանի: ամ յամէ որչափ իցէ
51 ընդ նմա: * Եւ եթէ աւելի ևս քան զայն ամս կայցէ,
տացէ զփրկանս իւր յարժաթոյ ստացուածոյն իւրոյ:
52 * Եւ եթէ սակաւ ինչ կայցէ յամայ անտի մինչև ցամա
Թողութե: համարեսցի իւր ըստ ամացն իւրոց, և տա
53 ցէ զփրկանս իւր: * իբրև զվարձկան ամ յամէ, որչափ
և իցէ ընդ նմա: և մի տառապեցուցանիցէ զնա աշ
54 խառութ առաջի քո: * Ապա թէ ոչ փրկեսցէ զնա ըստ
այսմ օրինակի, ելցէ յամին Թողութե, ինքն և որդիք
55 իւր ընդ նմա: * զի իմեն որդիքն իւր ստրուկք: Ծառայ
ք իմեն, զորս հանի յերկրէն եգիպտացւոյ:

ԳԼ.

(39) Այս • Տնանկեսցի եղբայր քո առ քեզ: (48) Ու
նա • Սի ոք որ երկիցի յեզ: (50) Այս • Յորում վա
ճառեցաւ նմա մին: (53) իւր • Աշխատութե առա
ջի տն • համայնս ամսն ի բնութ:

ԳԼԻ ԻԶ.

Եւ եւմար անձեր :
 2 Ո՞ր կանգնիցէք ձեզ արձան . և մի քարկոթող զնիցէք յերկրի ձերում երկիր պապանել նմա . եւ եւմար անձեր :
 3 * Զաբաթս իմ պահեալիք , և ՚ի սրբուհի իմոց երկն ,
 4 ի շէջիք . զի եւ եւմար : * Եւ թէ ըստ հրամանաց իմոց
 5 գնացէք , և զպատուիրանս իմ պահիցէք , և առնիցէք
 6 զնոսա՝ Տայ ձեզ անձրե . ՚ի ժամանակի իւրում . * և եր
 7 կիրն տացի զարմախ իւր . և ծառք դաշտաց տացեն
 8 զպտուղս իւրեանց : * Եւ հացեն ձեր կալք ՚ի կուծս ,
 9 և կուծք ՚ի տերմանս հասանիցեն ձեր . և կերիջիք զհաց
 10 ձեր ցանգ , և բնակեալիք անհոգութեան յերկրին ձերում :
 11 * Եւ տաց խաղաղութեան յերկրին ձերում . և պատերազմ
 12 մի անցցէ ընդ երկիր ձեր . և ննջիցէք , և ոչ դիցէ
 13 որ զարհուրեցուցանիցէ զձեզ . և կորուսից զգապանս
 14 չարս յերկրի ձերում . * և հալածեցից զԹշամիս ձեր ,
 15 և անկանիցին առաջի ձեր սպանմամբ : * Եւ հալածել
 16 ցեն ՚ի ձէնջ հինգք զհարիւրս . և հարիւրք ՚ի ձէնջ հա
 17 լածեացեն զբերս , և անկանիցին Թշամիք ձեր առաջի
 18 ձեր սրով : * Եւ հայեցայց ՚ի ձեզ . և անցուցից զձեզ ,
 19 և բազմացուցից զձեզ . և հաստատեցից զուխս իմ ՚ի
 20 ձեզ : * և կերիջիք զհին և զհնոյ հին . և զհինն յերեսաց
 21 նորոյն հանիջիք ՚ի բաց : * Եւ հաստատեցից զուխս իմ
 22 ՚ի ձեզ . և ոչ զարշեցի անձն իմ ՚ի ձէնջ : * և գնացից
 23 ՚ի ձեզ , և եղէց ձեր անձ . և դուք եղիջիք ինձ ՚ի ժողով
 24 ուրդ : * Եւ եւմար անձեր՝ որ հանի զձեզ յերկրէն
 25 եգիպտացոց , մինչ ելիք դուք ծառայք . և խզեցի զդ
 26 հապանս ընդ ձերոյ , և անձի զձեզ համարձակութիւն :
 27 * Ապա թէ ոչ լսիցիք ինձ , և ոչ առնիցէք զեմ հրամանս
 28 իմ զայստսիկ , * այլ հետիցիք սոցա . և յերաւանց իմոց
 29 տաղտկանայցեն անձինք ձեր , առ ՚ի չառնելոյ ձեզ զեմ
 30 զպատուիրանս իմ , և ցրելոյ զուխանս իմ : * Արարից
 31 նոյնպէս և եւս ձեզ . հաստատեցից ՚ի զք ձեր տաղտա
 պա .

ԳԼԻ ԻԷ . (5) Այս . Եւ հաստատեցին ձեր կալք . . . հաստ
 անցեն և կերիջիք : (6) Այս . խաղաղութեան յերկրին ձեր . . .
 մի անցցէ յերկիր ձեր : (7) Այս . Եւ հալածեալիք զԹշ :
 (8) ՚ի լուս : Հինգք զի : (9) Ո՞րմա : Զուխս իմ ք ձեզ :
 (12) Ո՞րմա : Եւ եղէց ձեզ անձ : . . . ինձ ժողովդ : (13) Այս .
 Եւ եւս անձեր , որ հա : (15) Այս . Տաղտկայցեն
 ան : (16) Ո՞րմա : Զբոս և զգալունկն : (16) Ո՞րմա . Հա
 շիցիք յան . և օրիալ մ . Հաշիցէ զանձինս ձեր :

- նշաւ. անարմատական, զքսս և զգալուին. որ՝ ստեղծու
ցանիցն զաչս ձեր, և հաջիցէք յանձինս ձեր. և սերմն
նիջիք՝ ի սնտախ զտերմանիս ձեր. և զայն հակառակորդք
17 ձեր կերիցեն: * Հաստատեցից զերեսս իմ՝ ի ձեզ. և
անկանիջիք առայն թշնամեաց ձերոց. և հալածեցցեն
զձեզ ատելիք ձեր. և լինիջիք փախստեայք առանց ու
18 բուք հարածելոյ զձեզ: * Եւ եթէ տակաւին ոչ լսիցէք
ինձ՝ յաւեղից խրատել զձեզ եւ թնայատիկ՝ ի վրմեղացն
19 ձերոց: * Եւ խորատակեցից զհպարտութիւն զարարաւաւ
նուեց ձերոց. և արարից ձեզ զերկինս երկաթի, և զեր
20 կիր ձեր իբրեւ պղնձի: * Եւ եզիցի ընդունայն զօրուհի
ձեր. և մի տացէ երկիր ձեր զտերմանիս իւր, և մի ծառ
21 վայրաց տացէ դպտուղ իւր: * Եւ եթէ տակաւին զնալ
ցէք դուք խոտորնակս, և ոչ կամիցիք լսել ինձ. յաւեղից
ձեզ հարուածս եւ թնայատիկ ըստ անօրէնութեան ձերում:
22 * Եւ առաքեցից ի վր ձեր դաղանս չարս երկրի, և կերի
ցեն զձեզ, և սատակեցեն զանասունս ձեր: և նուաւ
զունս արարից զձեզ. և կուրացին ճանապարհք ձեր:
23 * Այլ եթէ այնուհա ոչ խրատիցիք. այլ տակաւին խո
24 տորնակս գնացէք ընդիս. * զնացից և ես չեմ ձեզ բար
կուլ խոտորնակս. և հարից զձեզ եւ թնայատիկ փոխաւ
25 նակ մեղաց ձերոց: * Եւ սատակեցից զձեզ սրով, ինդրել
զվրէժ ուխտին: և թէ ամբանայցէք՝ ի բազալս ձեր, ա
ռաքեցից մահ՝ ի ձեզ. և մահանայիք՝ ի ձեռս թշնամեաց:
26 * Ի նեղել զձեզ ունչաւ հացի, եփեցեն տասն կին
զհացն ձեր՝ ի միում թոնրի, և տացեն զհացն ձեր կռով:
27 և կերիջիք և մի յագիջիք: * Եւ եթէ այնու ոչ ևս լուի
28 ցէք ինձ. այլ գնացէք ընդիս խոտորնակս. * և ես գը
նացից ընդ ձեզ բարկութիւն խոտորնակս: Եւ խրատե
29 ցից զձեզ եւ թնայատիկ ըստ մեղաց ձերոց. * և կերիջիք
30 զմարմինս ուստերաց և գտերաց ձերոց, * և կործա
նեցից զարձաճս ձեր. և աւերեցից զփայտեղէն ձեռա
գործս ձեր. և արկից զքիս ձեր զգիականից կողմ ձե
31 րոց. և գարշեցցի անձն իմ՝ ի ձէնջ: * Եւ արարից ըզ
բազալս ձեր աւերակս, և թափուր արարից զսրբու
32 թիս ձեր. և ոչ հոտոտեցայց՝ ի հոտ զոհից ձերոց: * և
աւերեցից զերկիրն ձեր. և զարմացին ընդ նա թշաւ
33 միջն ձեր, որ ընակեալ իցեն՝ ի նմա: * Եւ ցրեցից ըզ
ձեզ.

(16) Այս. Եւ սերմանեալիք ի սնտոս: (19) Յօրինալի
բռնա՝ զերկինս երկա՝. Իտ՝. Եւ: (20) Այս. Երկիր ձեզ
զտերմանիս ձեր: (27) Այս. Այնու հա ոչ լսիցէք ինձ:
(27) Յօրինալիս. Այլ գնացէք ընդ: (28) Որհա. Եւ թն
պատիկ զմ մեղաց: (29) Այս. Ուստերաց ձերոց, և
զմարմինս գտերաց ձերոց կերիջիք: (33) Այս. Եւ

ձեզ ընդ ազգս . և սատակեցէ՛ զձեզ սուրն եկեալ 'ի ժԻ . և եղիցի երկիրն ձեր աւերակ , և քաղաքքն ձեր քափութը : * Յայնժամ հաճեսցի երկիրն ընդ շարաթս 34
 իւր զեմ' աւուրս աւերածոյն իւրոյ . * և դուք եղիջիք 35
 յերկրին Թշնամեաց ձերոց յերկիր օտար : Յայնժամ շարաթսցի երկիրն ձեր , և հաճեսցի լէ շարաթս իւր զեմ' աւուրս աւերածոյն իւրոյ . և շարաթսցի զաւ 36
 բանին զոր ոչ շարաթսցաւ 'ի շարաթս ձեր , 'ի ժամաւ նակի յորում բնակեցին 'ի նմա : * Եւ 'ի վ՛ր մնացելոցն 36
 'ի ձէնք ամից գողովն 'ի սիրտս նոց յերկրին Թշնամեաց քաւեանց . և հալածեսցէ զնն ձայն տերևոյ խաթխաթե 37
 լոյ . և փախիցեն ուղ փախչիցին 'ի պատերազմս . և ան հանիցին առանց ուրուք հալածելոյ : * Եւ Թողցէ եւ 37
 բայր զեղբայր իւր իբրեւ 'ի պատերազմի' առանց ուրուք զհետ մասնելոյ . և ոչ կարիցէք ընդդէմ դառնալ Թշն 38
 մեաց ձերոց : * և կորնչիցի 'ի մէջ ազգաց . և կերի 38
 ցէ՛ զձեզ երկիրն Թշնամեաց ձերոց : * Եւ մնացեալքն 39
 'ի ձէնք սատակեցին վն մեղաց իւրեանց յերկրի Թշն 40
 մեաց իւրեանց . և վն մեղաց հարց իւրեանց՝ որ լէ միտա մաշեցին : * Եւ խոստովան լիցին զմեղս իւրեանց 40
 և զհարց իւրեանց , զի յանցեան , և արհամարհեցին զիս : 41
 և զի գնացին առաջի իմ՝ խոտորնակս . * և ես գնացի 41
 ընդ նն բարկուք խոտորնակս , և կորուսից զնն յերկրի Թշնամեաց իւրեանց : յայնժամ ամաշեցի սիրտ նոցա անթլփատ . և յայնժամ հաճեսցին ընդ մեղս իւրեանց : * Եւ յիշեցիք զուխտն յակոբայ , և զուխտն խաճակայ , 42
 և զուխտն աբրահամու յիշեցից . և զերկիրն յիշեցից : * և երկիրն Լպցի 'ի նոց : յայնժամ ընկալցի երկիրն զաւ 43
 բաթս իւր , յաւերել նո՛վնն . և նք ընկալցին զանօրէ նուխ իւրեանց . փոխանակ զի զիրաւուհա իմ արհամար 44
 հեցին , և 'ի հրամանաց իմոց տաղտկացաւ անձնն : * Եւ 44
 ես մնացեալ էին յերկրի Թշնամեացն իւրեանց , ոչ արա րի զնն անտես . և ոչ տաղտկացայ նոցք առ 'ի սատակե 45
 լոյ զնն՝ ցրել զուխտ իմ՝ որ ընդ նն . զի ես եմ ար անն : * Եւ յիշեցիք զառաքին ուխտնն , յորժամ հանի զնն 45
 յերկրէն եգիպտացոց 'ի տանէ ծառայութե . առաքի ամ' ազգաց՝ լինել նոց ան . զի ես եմ ար : Այս են իրաւ 46
 տուք և հրամանք՝ և օրէնք , զոր ետար 'ի մէջ իւր՝ և 'ի մէջ որդւոցն ելի 'ի Լեւիինն սինայ՝ 'ի ձեռն մովսիսի :
 ԳԼ .

ցրուեցից զձեզ : (35) Այս . երկիրն , և հաճեսցի . . . աւ 47
 ւերածին իւրոյ : (36) Այս . Ուղ որ փախչիցին : (37) Ռ 48
 մահ . Ուրուք զհետ մտելոյ : (39) Այս . Հարց նոց . . . մաշեցին : (40) Այս . Լինիցին զմեղս . . . և զի գնացին : 49
 (44) Այս . Այս անտես արարի զնն :

ԳԼ. ԻԵ.

- 1 Եւ օտեցաւ Թոր ընդ մովսիսի՝ և ասէ : * Խօսեաց ընդ ձԼ
- 2 որդիսն Ելի՝ և պատասցես ցնն : Որ դք ուխտեացէ Ը
- 3 ուխտս , ապա զգինս անձին իւրոյ ան . * Եղիցին գինք
- 4 արուի՝ ի քանոնամենից մինչև ցվածանամանս . Եղիցի
- 5 * Ապա թէ՛ ի հինգամենից մինչև ցքսան ամսն ընիչ
- 6 երկդրամեան : * Եւ յամսօրեից մինչև ցհինգեմեանս՝
- 7 երեք երկդրամեանք արծաթոյ : * Ապա թէ՛ ի վածանալ
- 8 մենից և ի վեր իցե . Եթէ արու իցե , Եղիցին գինք նր
- 9 հնգետասան երկդրամեան արծաթոյ . և ի գին՝ տասն
- 10 երկդրամեան : * Ապա թէ՛ աղքատ իցե՝ ի գնոցն . Կաջ
- 11 ցէ՛ առաջի քահանային , և հասցէ՛ նմա քահանայն գին : և որչափ ինչ՝ ի կարի իցե՝ ի ձեռին ուխտաւորին՝ արև
- 12 ցէ՛ նմա գինս քահանայն : * Եւ Եթէ յանասնոց մատու
- 13 ցանելեաց ան իցե պատարագն . արչափ ինչ տացե՛ ի նչէ
- 14 ան սուրբ իցի : * և մի փոխանակեացէ զպան ընդ յոռ
- 15 ւոյն , և մի գլուխն ընդ լաւին : ապա թէ՛ փոխանակե
- 16 լով փոխանակեացէ զայն անասուն ընդ անասնոյ , Եղի
- 17 ցե և այն փոխանակն սուրբ : * Ապա թէ՛ յամ՝ անաս
- 18 նոց անսրբոց իցե՝ յորոց ոչ մատչցի պատարագ ան .
- 19 Եւ կացուցէ՛ զանասունն առաջի քահանային : * և արկցէ՛
- 20 նմա գինս քահանայն՝ ի մեջ լաւին և յոռւոյն . և որպէս
- 21 զհարդ արկցէ՛ նմա գինս քահանայն՝ այն կացցե : * Իսկ
- 22 Եթէ փրկելով փրկեացէ զնա . և զհինգերորդ մասն գը
- 23 նոց նորա յալեցե՛ ի նոյն : * Եւ մարդ որ՝ որ սրբեացէ
- 24 զտուն իւր սրբութե ան , արկցէ՛ նմա գինս քահանայն
- 25 ի մեջ լաւին և յոռւոյն . և որպէս զհարդ արկցէ՛ նմա
- 26 գինս քահանայն , նոյն կացցե : * Ապա թէ՛ որ սրբեացն
- 27 զնա՝ փրկեացէ՛ զտուն իւր , յալելոյն և զհինգերորդ
- 28 մասն արծաթոյ գնոց նր՝ ի նոյն . և նմա իսկ Եղիցի :
- 29 * Եւ Եթէ յանդոյ կալուածոց իւրոց սրբեացէ դք ինչ
- 30 ան , Եղիցին գինք նր ըստ սեբման իւրում : քոռի փոջ
- 31 գետնոյ Եղիցի յիսուն երկդրամեան արծաթոյ : * Եւ
- 32 Եթէ յամէ թողուն սրբեացէ զանգն իւր . ըստ գնոցն

որ

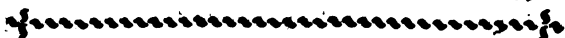
ԳԼ. ԻԷ. (3) Ապա . Եղիցին գինք նր : (5) Ապա . Մինչև ցքսանամեանս : (6) Ապա . Եւ յամսօրեան ի յամսօրեանս մինչև ցհինգամեանս : (10) Ապա . Եւ այն և փոխանակն սր : (15) Ապա . Յաւելցէ զհինգերորդ արծաթոյ գնոցն ի

որպէս ինչ իցեն, կացցէ : * Ապա թէ յեա թողուծն 18
սրբեաց զանգն իւր . համարեսցի նմա քահանայն զար-
ծաթն յայլ եւ ամսն՝ մինչև ցտարին թողուի . և հառ-
ցէ փոքր ինչ՝ ի գնոց անտի նորա :

ՃԼ * Ապա թէ փրկեսցէ զանգն որ սրբեացն զնա, յաւել 19
թ. ցէ զհինգերորդ մասն արծաթոյ՝ ի գինս իւր . և նորա
խիւ լիցի : * Ապա թէ ոք փրկեսցէ զանգն իւր, և զա 20
ճառեսցէ զանգն իւր այլում մարդոյ . մի եւ փրկես-
ցի . * այլ եղիցի անգն ելեալ՝ ի թողուեն սուրբ ան, 21
իբրեւ զերկիր մի զատուցեալ՝ քահանային եղիցի՝ ի կա-
լուած : * Ապա թէ յանգոյ զոր գնեալ իցէ, և լիցի 22
յիւրոց կալուածոց՝ սրբեացն ան, * հաշուեսցի ընդ 23
նմա քահանայն՝ ի գնոցն մինչև ցտարին թողուի . և
տացէ զգինսն յաւուր յայնմիկ սրբութիւնն : * Եւ յա 24
մին թողուի դարձցի անգն՝ անգրէն առ այրն յորմէ
տացեալ իցէ . որոյ իւր իսկ էր կալուած երկրին :
* Եւ ամ գինքն եղիցին ըստ սրբութիւն կրոցն . քան 25
դանգ լիցի երկդրամանն : * Եւ ամ անգրանիկ որ 26
ծնանիցի՝ ի խաչանց քոց՝ ան լիցի . և մի ոք փրկեսցէ
զայն . և թէ արջառ իցէ, և և թէ ոչխար՝ ան լիցի : * Եւ 27
և թէ ի չորքոտանեաց անսրբոց՝ փրկիցէ թ զնոց իւրոց .
զհինգերորդ մասն ինոյն յաւելցէ՝ և նորին լիցի : ապա
թէ ոչ փրկեսցի՝ զաճառեսցի ըստ գնոց իւրոց : * Ամ 28
նուէր՝ զոր նուիրեսցէ ոք ան, յամէ որ ինչ իւր իցէ՝ ի
մարդոյ մինչև յանասուն, և յանգոյ մինչև ցկալուածա
իւր . մի դարձցի անգրէն՝ և մի փրկեսցի : ամ նուէր՝
սր սրբուէց լիցի ան : * Ամենայն նուէր՝ որ նուիրիցի 29
ի մարդկանէ, մի փրկեսցի, այլ մահաւ մեռանիցի :
ՃԽ * Ամենայն տասանորդ յերկրէ՝ ի սերմանեաց երկրին, 30
և ի պտղոց ծառոց՝ ան է ի սրբութիւն ան : * Եւ և թէ 31
փրկելով ոք փրկեսցէ զտասանորդ իւր, զհինգերորդ
մասն յաւելցէ ի նոյն, և նորին լիցի : * Եւ ամ տասաւ 32
նորդ՝ արջառոյ և ոչխարի, և ամ տասանորդ որ մտա-
նիցէ ընդ թուով գաւազանի՝ սրբուի՝ ան լիցի : * Մի 33
լիցի խաիր ընդ բարին և ընդ յոռին . և մի փոխանա-
կեսցես զբարին ընդ յոռոյ . ապա թէ փոխանակելով
փոխանակեսցես . և նա և փոխանակն իւր եղիցին սր՝
և մի փրկեսցին : * Այս են պատուիրանք՝ զոր պատուի 34
բնաց ար մովսիսի առ որդիսն Ելի ի լեւրինն սինայի .

Կապաւեցաւ ՂԼ փալտն .

նոյն, և նմին : (20) Այս . Զանգն այլում միջոյ . և ս փր-
կեսցէ : (26) Ուստ . Եւ մի ոք սրբեաց զայն : (28) Այս .
Մինչև ի կալուածս : (32) Այս . Գաւազանի՝ ի սրբութիւն :

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԹՈՒՈՑ

Որպէս որ նախ քան զԹիսոս նախադրեալ մարեանս յերէն ('ի գործոյն) առին զանուանան, ծնունդոյն, և էլն, և զնազանն, զանն լինելոյ, գոյոյն, և էլնոյ Իւր յեփրայսեկ, և զնախնայոյն 'ի քաննէն զեւայ. այսպէս և Ռիսոս յերէն ընկալաւ զանուն : Զի յեփրայն քաննէն, հրամայեաց արքա Ռուել զթողութեան ըստ զեւայ, 'ի քաննաքաննէն մինչև ցոյննեման. զոր և յեւն յիւնաց զնախնայն, երկրագնէն, Ռիսոս զանդ հրամայեալն՝ ապա խաբարէ : Բայց ոչ 'ի դերեմ' լեանէ այսոս խաբարոսն առ արքայն անկիւն լինել զառաջիկայ, զի ոչ զամ հաւատի, և ոչ զխանայն, այլ զիջինն և էլն զգինադանն Ռուել : Նախ՝ զի զխանան իւր ցոյցն, Ռիսոսն առնացոյց զնախնայն 'ի միջ զպարսն յեփրայսոս՝ և ապա 'ի գործոսն միջին հասակին, զի աչ խաբարէ 'ի հարկի : Բայց այս Ռիսոս յեփրայնէն, զնախնայն հապարանն է. որ յեւնաց անպի վերհարիւր հապարանն : Իսկ զգինադանն որիւ Ռուել յամսօրէնոյ և սահմանէ նոցա զգործ խորանին : Այն և զնախնայն խորանին : Եւ զի ապա յերկրորդանս ամի էլնոյն խաբարէ զնախնայն յեփրայնէն. և առաջեւայ լրբէս զի քաննաքաննէն մարեան. այլ զի վաղաքեալ դարձան յեփրայսոս, զերեսուն և ութ ամ ևս յաժէնոյց զնախնայն նապարի անդ. զի մեղոյն գիտօղն զերս եփրայսոսոցն. մինչև լցան յեւնոյն քառասուն ամ : 'ի քառասուներորդի ամին յառաջնոս ամսնանն մեռաւ յարեմ. և 'ի հինգերորդի ամսնանն մեռաւ ալ հարան : Եւ ապա առին զերկին սեղանի և զբառն : Եւ հոս օրաց առ մովսէս էլն բաղամ, և խօսեցաւ զորին խօսեցան : և յեփրայն իրան բաղամ՝ հրամայեաց. դարձեալ Ռուել զիւր : Եւ ապա էփ հրաման մովսէսի վախճանելոյ : Ունի փրփ Ռուելոյ՝ պարսնաքի ծամանալի երեսուն և ինն ամաց :

ԳԼՈՒԽԻ ԹՈՒՈՑ :

- Ա. Կրօնական առնուա մովսէս հանդերձ իւր խանօքն առնուալ զհամար զբարն Իւր, 'ի քաննաքաննէն և 'ի վեր' բայց յաւաքացոյն :
 Բ. Կառնադանն զգինադանն բարձրոյ խորանին և խանն նորան, և զնախնայն երէն երէն 'ի լորնոյ խաբարէ 'ի բացեալ նախնայն ապագան :
 Գ. Տայ զգինադանն պաշտօնեայն ահարանի, և առնուալ ամի յամսօրէնոյ և 'ի վեր զհամար երէն որդոցն զեւայ, և քաննէն զգործ խորանն իւրոցն 'ի խորանին :
 Դ. Առնուա զիւր անդրանկայն Իւր. և խօսանալ ընդ նոցա իւր զգինադանն յամսօրէնոյ, անչն ընդ անչին. և ընդ առնուալ զորն անդ քաննայն Իւր զհինգ զերկրագնէն, և պայ յահարան :
 Ե. Տայ զպարսն քաննաքաննէն քանն ահարանի, և խնայնալ քառասունին և յեւնոյն զահարան և զորդին իւր, և զայլ որդիան իւր :

խահաթա Բաղթազ աշոտի : Իսկ Բաղթազ փեղկից խորանին՝ Գառնի
գեղևանի, և Եղանի և խոյախոյն՝ Գառնի Երաբէլայ :

Զ. Սէ զԵրոտան և զՆանան արքայոց պահել Բանակին :

Է. Սի զԵրան, զԵրան և զԵրան և Կարապետն ի Կարան
կամ ի Կահանայն :

Ը. Սէ Կար Կարն Կահանի աշոտ զԵրան Գառն, Եր Եր Կահ
Կահ, Կահ Կարապետն Կարապետն Երաբէլայ :

Թ. Սի Կար Կարն Կահան Կահն Կահ Կահան, և Կահ Կար ի
Կարապետն Կարապետն :

Ճ. Օրհնաւի Կահանայն Կար Կար Կարապետն :

Ժ. ի Կահանայն Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն
Կարապետն, և Կարապետն Կարապետն Կարապետն :

ԺԲ. Սէ Կարապետն Կարապետն Կարապետն :

ԺԳ. Սրբէ Կարապետն Կարապետն ի Կար Կար Կարապետն
Կարապետն Կարապետն Կարապետն :

ԺԴ. Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն
Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն :

ԺԵ. Սի Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն, ի Կար
Կար Կար Կարապետն Կարապետն :

ԺԶ. Փառս Կարապետն Կարապետն Կարապետն, և Կար
Կարապետն, և Կարապետն Կարապետն Կարապետն, ի Կարապետն
Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն, և Կարապետն
Կարապետն Կարապետն Կարապետն :

ԺԷ. Սի Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն
Կարապետն ի Կարապետն Կարապետն :

ԺԸ. Սի Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն, և
Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն :

ԺԹ. Թի Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն
Կարապետն, և Կարապետն Կարապետն Կարապետն :

Ի. Տրապետն Կարապետն Կարապետն, և Կարապետն Կարապետն
Կարապետն :

ԻԲ. Տրապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն,
և Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն, և Կարապետն
Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն :

ԻԳ. Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն,
և Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն :

ԻԴ. Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն,
և Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն :

ԻԵ. Թի Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն,
և Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն :

ԻԶ. Երան Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն,
և Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն :

ԻԷ. Օրհնաւի Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն,
և Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն :

ԻԸ. Օրհնաւի Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն,
և Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն :

ԻԹ. Օրհնաւի Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն,
և Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն Կարապետն :

ԻԿ.

ԻԳ . 'Ի խմբիս Կարգի' զտառի ին նիշանին հան քի քաւ հրամայե
ԻԷ . Եւ ին ամ ժողովարդն տխմայ, յանցանիցն, զաւարտի մ. յող
 զանիւ, և նախաւ մ ին միւս : Իսկ ընդ միոյ անցին տխմայի
 աւել մ :

ԻԸ . Կամայար մար մեղաւորեալն՝ մահա մարդի :

ԻԹ . Քարիւծիւ քայ զերկրագնէն՝ ի շաքմաւ, յան և յերկրաւ
 ամ արհամարհողաց :

Լ . Ծննդն աւազանիս առնել՝ ի քառան հանդերձիցն, նշանակի, իւն
 ման զգալաւորեանն :

ԼԱ . Խտածանն խորայ և դախանայ, յարեան 'ի վերայ մալիսի
 և ահարոնի, և խցեան լաւաւոր :

ԼԲ . Հրամայե զբարոստանն արեւիս զարեւելոցն առնել ծածկոյն
 սեղանայն, յիշաբան յանցանելոցն, և 'ի ստիւտն ապագայիցն :

ԼԳ . Տրանշեայ ժողովարդն զմալիսն՝ ի քիւն ին յանինն պար
 ծեայ զծողովն խորայ, և անխն ընդ արեւ լորեալաւան հաղարդ :
 մինն ահարոն ինխարկեալ բաւեայ :

ԼԴ . Հրամայե առնաւ քաւազոն ըստ անուանց յեւիցն, ին ընդ
 բաւել բահանայաւ . և ծաղկեցաւ քաւազանն ահարոնի :

ԼԵ . Տայ զնախալիս 'ի պաշտն ահարոնի պահել զխորանն,
 բայց մ 'ի սեղանն մեքէնաւ :

ԼԶ . Երբեք, ահարոնի և որդւոց 'ի զնա նախարան և զանից,
 և զնախապարաւ արմալեան համարիսն ռաբել առաքելաց և դաբել
 ըստ քանն ահարոնի . և զանդրանիս անասնաց և զերկանն անդ
 բանիւց ծաղկեալեանն :

ԼԷ . Չքառանորդ մից ծողովարդանն քայ զնախարանն . և ամն
 ին ու քայ նոցա վնան խառաքիւց երբի . զի քի է բաժին նոցա :

ԼԸ . 'Ի մից անպի քառանորդանն՝ քայնէն զնախարանն քառանորդ
 քանն ահարոնի :

ԼԹ . Զմիտիւ արեւելոյ խորիւ երեքան՝ առնել 'ի պահեալ առ
 'ի արիւտն արեւել . նխաբել զբարաւ լաւալանն քի :

ԼԺ . Մեքէնելոյն 'ի դի, իմ յար մեքէնել, արբել արմալ
 միւսայն, յերբորդ և յեւնիւերորդ առաւ հրամայե :

ԼԻ . Մեքաւ մարմա՝ ի խորե . և 'ի քարմել ծողովարդանն
 ընդ ըստ, հրաման առեալ մովսէս հարխնն զմեք երկիցս, և ա
 պա եւ ըստ : Ան որոյ մեղադրին մովսէս և ահարոն . և իւնցաւ
 քեւին՝ ըստ բաժնասանաց :

ԼԿ . Խնդրեայ մովսէս ճանապարհ ընդ երոմ, և նա ու եք, այն
 եւ պաքելալիւ . յարմ խոյս քաւեալ ին ին 'ի հալք լեւան :

ԼԼ . Ան մոտաւ ահարոն, և մեքէնա 'ի սաղ եր ծողովարդն՝
 եին պաքելալիւ քանանային, և նախարայ մա ին :

ԼԼ . Տրանշեայն ին մահանային, և յոյնիս Բաղաւս սաքալե
 քան, մին և նախելայ զմեք պոյնի 'ի քիւ քի :

ԼԼ . Չքառամ զնաւանստ անշեալ եին 'ի ըրհարն մեք 'ի յարն
 առնալայ . ուր և նաւագեցին ալ 'ի վերայ ըրհարայն մեքի :

ԼԼ . Խնդրեայ ին ճանապարհ ընդ ահման սեղանի, և նա
 ու եք, եհար զնա ին, և մա զմեք ահմանն նոցա . ուր և առաւ
 իւն

խորհուրդ լինի խորհրդան յովան : Ան և զխորհրդանին ունայ
զբառանապանն :

ԹԵ . Երկն ծաղկաւորէ յօր 'ի յորդանան, և իւրեայ բազմի ըն-
բաղան անիծանել զիւր . որ և յօրհնելն զիւր մարգարեացա-
նա զի' ինչ ծագելոյն ապրն յախօյ : Եւ ապա 'ի յիւնն լար
խորհրդա գայմագղաբի նիւրեայ իւրայելի, ուր և անիւն գտան
և լորս հազարս :

ԹԸ . Անոր առաքինացեալ իննէն խոցեայ պարսբի, և քա-
նա նմա ուխտ գահանայութի : և ասաց Գր առնաւ լինիս 'ի
մարիանայոց :

ԹԹ . Հրամայե դարձեալ Բաւել զիւր : որոց քաւոյ եր զերկրն
'ի ծառանգութի բայ յընթացոյն :

Ծ . Գան դարբերս սաղաւարտա խնդրել ծառանգութի, և հրա-
մայեայ զարծանն ինչ ծառանգութի :

ԾԱ . Հրամայե յովանի ելանել 'ի նախա լեռան և լախանել և
բայո նախ յեռանդրել զյետա առաջնորդ իւրի :

ԾԲ . Պարտաւոր քայ զանապաղար նորիւրոյն, պատաստուց և
զերելիւրեայ գառանոց, և զպախանոց և զամանկից . և և զգը-
նաւոր քանից, զպարի զպնիստապի, զտառաբի, զպաղաւ-
րահարաց :

ԾԳ . Հրամայե զի զբ ուխտե ոք հապուոյն . բայո ինչ աչքն
կամ հայրն լրացելն իւր 'ի հապուոյն :

ԾԸ . Առին լինիս 'ի մարիանայ, սպանին զինիս խաւարան,
և զբաղան, և երան յաւարին հաս քն և զնապաղարն :

ԾԹ . Խնդրելին 'ի յովանի գաղ և ոտաբին 'ի իւրաւած զերկրն
օլեռնի և զիւր, և էք . պարտաւորեալ երկաւ նոցա ընդ ինն յե-
լին յառաջագահ նիւրեայից' մեկն նաւանդեայն զերկրն ընդ
յետմի :

ԾԱ . Բանալիւք իւրայելի յեղիւրոյն մեկն յեղիւրն յորդանա
նա յանդիման երեւոյի :

ԾԲ . Հրամայե զի 'ի մարիան յերկր անդր իւրծանեայն ըն-
դառան և զբաղին :

ԾԳ . Ծաղկել զեղիւր աշխարհին զբ ծառանգելոց երկն ըստ
լայնութի և երկայնութի :

ԾԸ . Անուանի իւրանայ, որ ծառանգելոցանելոց են նոցա
զերկրն :

Ծ . Հրամայե զի քայնն զնապաղարն 'ի իւրաւած զպաղաւտն ա-
պարտանի, յորս անիւն ապրեայի ախմայ սպանողն :

ԾԱ . Թու զիւր խնդրելին իւրանի յեղիւրն մանապի 'ի պաղ-
ճառա դարբերոյն սաղաւարտա, և ինչ զիւր օղնադրեղոյն վան
ծառանգութի :

Թ Ի Ի Վ

ԳԼ Ա

Լ Ի Խ Օ Ս Ե Յ Ա Ւ Տ Ե Ր Ը Ն Դ Ա
մոգսիսի՝ յանապատին սինայի, 'ի խորանն
վկայութե, 'ի միում ամսեանն երկրորդի .
յամին երկրորդի ելանելոյ նոցա յերկրէն
2 եգիպտացոց . ասէ : * Աւեր զհամար ամ ժողովրդեան
որդւոցն իլի, ըստ արգա : ըստ տանց նահապետաց, լը
3 թուոց յանուանէ՝ ըստ գլխոցն նց . * ամ արու 'ի քսան
ամենից և 'ի վեր, ամ որ ելանիցէ 'ի զօրագ իլի, հան
դէս առնել նց հանգերձ զօրութի իւրեանց : դու և
4 հարուն առնիցէք նց հանգէս : * և ընդ ձեզ լիցին իւ
րաքանչիւր ըստ ցեղի, իւրաքանչիւր ի իշխան, լը ասոց
5 նահապետաց լինիցին : * Եւ այս են անուանք արանցն՝
որ յանգիման լինիցին ընդ ձեզ : Ռուֆինի՝ եղիսուր
6 որդի սագիուրայ : * Շաւանի՝ սաղամիէլ որդի սու
7 ըխագայի : * Յուգայի՝ նաասոն որդի ամինագարայ :
8 * Իսաքարայ՝ նաթանայէլ որդի սովգարայ : * Չարու
9 զոնի՝ եղիաբ որդի քելունայ : * Որդւոցն յովսեփայ,
10 Եփրեմի՝ եղիսամայ որդի եմուզայ : Մանասի՝ գա
11 մաղիէլ որդի փադասուրայ : * Բենիամինի՝ աբիգան
12 որդի գեղէոնի : * 'Իանայ՝ աբիեղեր որդի միսադանայ :
15 * Նեփթաղիմայ՝ աբիրե որդի նեանայ : * Գադայ՝ եղիսու
14 փան որդի ուգուէլի : * Ասերայ՝ փադիէլ որդի էքրա
13 նայ : * Սոքա են անուանիք ժողովրդեանն . իշխանք ցե
16 ղիցն ըստ նահապետաց հաղարապեաք իլի : * Եւ առին
17 մոգսէս և ահարոն զարսն զայնոսիկ՝ որք յանուանեն
18 կոջեան : * և զամենայն ժողովուրդն ժողովեցին 'ի
միում ամսեանն երկրորդի, յամին երկրորդի : Եւ մե
տին 'ի հանգէս ըստ արգաց իւրեանց, ըստ նահապե
տաց իւրեանց, ըստ թուոյ անուանց նց, 'ի քսանամե
19 նից և 'ի վեր . ամ արու ըստ գլխոց իւրեանց . * որ
պէս

ԳԼ Թ (1) Այս . 'ի խորանին վկայութե : (2) Այս .
Ըստ գլխոյ նց : (3) Այս . 'ի հանգէս առնել նոցա :
(10) Յօրեմիին ասք և սորե . ԳԼ Բ . 20 . 4րդ՝ Որդի փա
ռասուրայ : (13) (14) (15) Այս 7-ին նոր՝ Ասերայ,
աղա՝ Գադայ, և յեփու՝ Նեփթաղիմայ :

ԺԵ R

արէս հրամայեաց Թր մովսիսի . և մօրին 'ի հանդէս յա
 նապատին օրնայ : * Եւ եղեն որդիք Ռուբինի՝ անդ 20
 րանկանն Ելի, ըստ աղգս իւրեանց, ըստ գունդս իւր
 եանց, ըստ տանց նահապետաց իւրեանց, ըստ Թուղյ
 անուանց իւրեանց, ըստ գլխոց իւրեանց, ամ արու 'ի
 քսանամենից և 'ի վեր, ամ որ ելանէր 'ի զօրսն Ելի,
 հանգէս նց * յաղգէն ռուբինի, քառասուն և վեցհա 21
 զար և հինգ հարիւր : * Եւ որդւոցն Հմաւոնի ըստ 22
 աղգս իւրեանց, ըստ գունդս իւրեանց, ըստ տանց նա
 հապետաց իւրեանց, ըստ Թուղյ անուանց իւրեանց,
 ըստ գլուխս իւրեանց, ամ արու 'ի քսանամենից և 'ի
 վեր, ամ որ ելանէր 'ի զօրս Ելի հանգէս նց * 'ի ցեղէն 23
 շմաւոնի, յիսուն և ինն հազար և երեք հարիւր : * Եւ 24
 որդւոցն Յուզայ՝ ըստ աղգս իւրեանց, ըստ գունդս
 իւրեանց, ըստ տանց նահապետաց իւրեանց, ըստ Թը
 ւոյ անուանց նց, ըստ գլխոց իւրեանց, ամ արու 'ի
 քսանամենից և 'ի վեր, ամ որ ելանէր 'ի զօրս հանգէս
 նց * 'ի ցեղէն յուզայ՝ եւ Թանասուն և չորք հազար և 25
 վեց հարիւր : * Եւ որդւոցն Խաղբարայ՝ ըստ աղգս իւ
 րեանց, ըստ գլխոց իւրեանց, ըստ տանց նահապե
 տաց իւրեանց, ըստ Թուղյ անուանց իւրեանց, ըստ
 գլխոց իւրեանց, ամ արու 'ի քսանամենից և 'ի վեր, ամ
 որ ելանէր 'ի զօրու հանգէս նց * 'ի ցեղէն իսաբարայ, 27
 յիսուն և չորք հազար և չորեք հարիւր : * Եւ որդւոցն 28
 Չաբուղոնի, ըստ աղգս իւրեանց, ըստ գունդս իւ
 րեանց, ըստ տանց նահապետաց իւրեանց, ըստ Թուղյ
 անուանց իւրեանց, ըստ գլխոց իւրեանց ամ արու 'ի
 քսանամենից և 'ի վեր, ամ որ ելանէր 'ի զօրու հանգէս
 նց * 'ի ցեղէն զաբուղոնի, յիսուն և եւթն հազար և չը 29
 րեք հարիւր : * Եւ որդւոցն յովսեփայ՝ որդւոց Եփրե 30
 մի՝ ըստ աղգս իւրեանց, ըստ գունդս իւրեանց, ըստ
 տանց նահապետաց իւրեանց, ըստ Թուղյ անուանց
 իւրեանց, ըստ գլխոց նց, ամ արու 'ի քսանամենից և
 'ի վեր, ամ որ ելանէր 'ի զօրու հանգէս նց * 'ի ցեղէն 31
 եփրեմի, քառասուն հազար և հինգ հարիւր : * Եւ որդ 32
 ւոցն Մանասէի՝ ըստ աղգս իւրեանց, իւ գունդս իւ
 րեանց, ըստ տանց նահապետաց իւրեանց, իւ Թուղյ
 անուանց իւրեանց, ըստ գլխոց իւրեանց, ամ արու 'ի
 քսանամենից և 'ի վեր, ամ որ ելանէր 'ի զօրու հանգէս
 նց * 'ի ցեղէն մանասէի, երեսուն և երկու հազար և 33
 երեք հարիւր : * Եւ որդւոցն Բենիամինի՝ ըստ աղգս 34
 իւրեանց, ըստ գունդս իւրեանց, ըստ տանց նահապե

տաց

(22) Այս . Ըստ գլխոց իւրեանց . . ամ արու որ ելանէր
 'ի զօրս հանգէս նց : (30) Ոման . Ըստ Թուղյ անուանց նց :

- տաց իւրեանց, ի Թուղյ անուանց նոցա, ըստ գլխոյ
 իւրեանց, ամենայն արու 'ի քսանամենից և 'ի վեր, ամ
 35 որ ելանէր 'ի զօրու հանգէս նց * 'ի ցեղէն բնիմաքնի,
 38 երեսուն և հինգ հազար և չորեքհարիւր : * Եւ որդւոցն
 Գանայ՝ ըստ ազգս իւրեանց, ըստ գումգս իւ
 րեանց, ըստ տանց նահապետաց իւրեանց, ըստ Թուղյ
 անուանց նց, ըստ գլխոյ իւրեանց, ամ արու 'ի քսան
 ամենից և 'ի վեր, ամ որ ելանէր 'ի զօրու հանգէս նց
 39 * 'ի ցեղէն գանայ, վաթսուն և երկու հազարք և եւթն
 42 հարեւր : * Եւ որդւոցն Նեփթաղիմայ՝ ը ազգս իւր
 եանց, ը գումգս իւրեանց, ըստ տանց նահապետաց
 իւրեանց, ըստ Թուղյ անուանց նց, ըստ գլխոյ իւր
 եանց, ամենայն արու 'ի քսանամենից և 'ի վեր, ամ որ
 43 ելանէր 'ի զօրու հանգէս նց * 'ի ցեղէն նեփթաղիմայ,
 36 յիսուն և երեք հազարք և չորեքհարիւր : * Եւ որդւոցն
 Գադայ՝ ըստ ազգս իւրեանց, ըստ գումգս իւրեանց,
 ըստ տանց նահապետաց իւրեանց, ը Թուղյ անուանց
 նց, ըստ գլխոյ իւրեանց, ամ արու 'ի քսանամենից և
 37 'ի վեր, ամ որ ելանէր 'ի զօրու հանգէս նց * 'ի ցեղէն
 գադայ, քառասուն և հինգ հազար և վեց հարիւր և յե
 40 սուն : * Եւ որդւոցն Սսերայ՝ ըստ ազգս իւրեանց,
 ըստ գումգս իւրեանց, ըստ տանց նահապետաց իւ
 րեանց, ըստ Թուղյ անուանց նց, ըստ գլխոյ իւրեանց,
 ամ արու 'ի քսանամենից և 'ի վեր, ամ որ ելանէր 'ի զ
 41 րու հանգէս նոցա * 'ի ցեղէն սսերայ, քառասուն և մի
 44 հազար և չորեքհարիւր : * Սայ և հանգէս՝ զոր ա
 րարին մովսէս և ահարոն և իշխանքն ելի, երկուստսան
 իշխանք. այլ մի ըստ միում ազգի, ըստ ցեղից տանց
 45 նահապետաց իւրեանց էին : * Եւ եղև ամ հանգէս որդւ
 ւոցն ելի հանգերձ զօրու իւրեանց 'ի քսանամենից և 'ի
 46 վեր, ամ որ ելանէր 'ի պատերազմ 'ի միջոյ ելի : * Եւ
 եղևն ամ անցեալքն 'ի հանդիսին վեց հարիւր հազար,
 47 և երեքհազար և վեց հարեւր և յիսուն : * Բայց զետա
 ջիբն 'ի ցեղէն ազգի իւրեանց ժգ անցին 'ի հանդիսի ընդ
 որդիսն ելի :
 48 * Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ և ասէ : * Տեղիւր զազգն
 49 զեւայ մի խառնեցես ընդ նա 'ի հանգէս, և զհամար
 նց

(38) Յայլ օրինակս այս լոր՝ նահապետաւի՛ր աշխատ իւրեան
 քին . ք՝ յեք ցեղին բնիմաքնի՛ յեղն Գադայ, ապա՝ Գա
 նայ, յեպոյ՝ Սսերայ . և վնի՛ Նեփթաղիմայ . ըստ որոյ հա
 ժեմաքին և Բառահամարին որ ըստ առաջին գրաբարսին է :

(41) 'ի լուսն . Եւ մի հազար և հինգ հարիւր, համայն
 այլոյ 'ի Բնաբն : (45) Սայ . Որ ելանէր առաջ պատերազմ :

(49) Սայ . Մի խառնեցես . . . 'ի մէջ որդւոցդ ելի :

նց մի առնուցուս 'ի մեջ որդւոցն ելի : * և կացուցեա 50
 զդեառացիսն 'ի վր խորանին վկայուե , և 'ի վր ամ կա
 հի նր , և 'ի վր ամի որ ինչ է 'ի նմա : Եւ նորա բարձ
 ցեն զխորանն , և զամ կահ նր . և նորա պաշտոնցն 'ի
 նմա . և շուրջ զխորանսն բանակեացին : * Եւ 'ի չուեւ 51
 խորանին 'ի շուրջն զնա զկառացիքն , և 'ի բանակել խա
 բանին 'ի անդնեացն զնա զկառացիքն , և պապգի որ
 մերձեացի 'ի նա' մեռցի : * Եւ բանակեացին որդիքն ելի 52
 այր ըստ իւրաքանչիւր կարգի , և այր ըստ իւրաքանչիւր
 նահապետուն հանդերձ զօրու իւրեանց : * Բայց զւ 53
 տացիքն բանակեացին շուրջ զխորանսն վկայուե յան
 դիման ամ . և ոչ լինիցին մեղք 'ի մեջ որդւոցն ելի : և
 պահեացին զկառացիքն զպահապանուե խորանին վկայուե :
 * Եւ արարին որդիքն ելի ըստ ամի , ողպատուիրեաց 54
 ար մովսիսի և ահարոնի 'ի նոյնպէս և արարին :

ԳԼ Բ .

Եւ խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի և ընդ ահարոնի' և -1
 ասէ : * Այր իւրաքանչիւր' զհետ նշանի գնդի իւ 2
 բոյ գնացեն , ըստ տանն նահապետաց իւրեանց , ըստ
 բանակաց իւրեանց բանակեացին որդիքն ելի : * Եւ 3
 որ յառաջագոյն բանակեացին յարեւելից կողմանէ' ցեղ
 բանակին Յուդայ իցէ' հանդերձ զօրուսն իւրեանց ,
 և իշխան որդւոցն յուդայ նապտն' որդի ամինադաբայ .
 * և զօրք նր անցեալք 'ի հանդիսի , եւ թաննսսուն և չորք 4
 * Եւ որք բանակիցեն զհետ նց' 5
 ցեղն իսաբարայ իցէ , և իշխան որդւոցն իսաբարայ , նա
 թանայէլ որդի սեդիուրայ . * և զօրք նր անցեալք 'ի հան 6
 դիսի' յիսուն և չորք հազար և չորք հարիւր : * Եւ բա 7
 նակեացին առ նորք ցեղն Չաբուղոնի , և իշխան որդւ
 ոցն զաբուղոնի եղիաբ որդի քելունի . * և զօրք նորա 8
 անցեալք 'ի հանդիսի' յիսուն և եւթն հազար և չորք
 հարիւր : * Ամենքեան անցեալք 'ի հանդիսի բանակին 9
 յուդայ , հարիւր և ութսուն և վեց հազար և չորքա
 բեր , հանդերձ զօրուն իւրեանց յառաջագոյն չուեւ
 ցն : * Գունդ բանակին Ռուբինի ընդ հարաւակողմն , 10
 և զօրն նց' . և իշխան որդւոցն Ռուբինի , եղիսուր որդի
 սեդիուրայ . * և զօրն նր անցեալք 'ի հանդիսի' բառա 11
 սուն և վեց հազար և հինգ հարիւր : * Եւ բանակեացին 12
 առ .

(50) Այս . Որ ինչ է 'ի նմ' : Նք բարձցեն : (52) Ոման .
 Եւ բանակեացին : (53) Ոման . Բանակեացին շուրջ :
 ԳԼ Բ . (2) Բայց Գի . Գնդի իւրոյ գնացին , Ը տանց :
 (5) Այս . Նաթանայէլ որդի սեդիուրայ :

- առ նովաւ ցեղն Ըմաւոնի . և իշխան որդւոցն չմաւա
 13 նի սաղամէլ որդի սուրիսագայի . * և զօրն նորա աւ
 ցեալք 'ի հանգիսի' յիսուն և ինն հազար և երեք հա
 14 րիւր : * Եւ բանակեալք առ նովաւ ցեղն Գազայ . և
 15 իշխան որդւոցն գազայ, եղիաբ որդի ռազուէլի . * և
 զօր նր անցեալք 'ի հանգիսի' քառասուն և հինգ հազար
 16 և վեց հարիւր և յիսուն : * Ամենքեան անցեալք 'ի
 հանգիսի' ցեղին ռուբինի, հարիւր յիսուն և մի հազար
 և չորեք հարիւր և յիսուն, հանգերձ զօրուն իւրեանց
 17 երկրորդք չուեսցեն : * Եւ խաղասցեն խորանն վկայուե
 և բանակ զւտացւոցն 'ի մէջ բանակացն, որպէս բանա
 կեցին' նոյնպէս և չուեսցեն, իւրաքանչիւր զհետ մի
 18 մեանց ըստ պետուե : * Եւ գունդ բանակին Եփրեմ
 ընդ ծովափովն հանգերձ զօրուն իւրեանց . և իշխան
 19 որդւոցն եփրեմ եղիսամա որդի սեմուգայ . * և զօրն
 նոցա անցեալք 'ի հանգիսի', քառասուն հազար և հինգ
 20 հարիւր : * Եւ որ բանակեցին զհետ նց' ցեղն Մանա
 սէի իցէ . և իշխան որդւոցն մանասէի՝ գամագիւղ որ
 21 դի փաղասուրայ . * և զօրն նր անցեալք 'ի հանգիսի'
 22 երեսուն և երկու հազար և երեք հարիւր : * Եւ որ բա
 նակեցեն զհետ նց' գունդն Բենիամինի իցէ . և իշխան
 23 որդւոցն բենիամինի, արիգան որդի գեգեանի . * և զօր
 նր անցեալք 'ի հանգիսի', երեսուն և հինգ հազար և չա
 24 բեք հարիւր : * Ամենքին անցեալք 'ի հանգիսի' բանա
 կին եփրեմ, հարիւր և ութ հազար և երկերիւր, հան
 25 գերձ զօրուն իւրեանց՝ երրորդ չուեսցեն : * Եւ գունդ
 բանակին Գաանայ ընդ հիւսւսի հանգերձ զօրուն իւ
 րեանց . և իշխան որդւոցն գաանայ՝ աքիբղեր որդի մի
 26 սադանայ . * և զօր նր անցեալք 'ի հանգիսի', վաթսուն
 27 և երկու հազարք և եւթն հարիւր : * Եւ որ բանակեա
 ցին զհետ նր անգն Ասերայ իցէ . և իշխան որդւոցն
 28 ասերայ փաքիւղ որդի եքրանայ . * և զօր նր անցեալք
 'ի հանգիսի', քառասուն և մի հազար և հինգ հարիւր :
 29 * Եւ որ բանակեացին զհետ նր ցեղն Եփթաղեմայ իցէ .
 և իշխան որդւոցն նեփթաղեմայ՝ աքիրե որդի ենանայ .
 30 * և զօրն նորա անցեալք 'ի հանգիսի' յիսուն և երեք հա
 31 զարք և չորեք հարիւր : * Ամենքեան անցեալք 'ի հան
 գիսի' բանակին գաանայ, հարիւր յիսուն և եւթն հազար
 և

(13) Ունի . Եւ զօր նց անցեալք : (16) Ունի . Եւ զօր
 զօրք նր անցեալք 'ի հանգիսի' ի ցեղին : (19) Այս . Եւ
 զօրն նր անցեալք 'ի : (24) Այս . Երրորդք չուեսցեն :
 (25) Այս . Որդի ամբագայի : (31) 'ի լուս' : Ամեն
 քին անցելք . համայն աչրոց 'ի Բաբ' : (31) Այս . Ի բա
 նակին գաանայ, հարիւր և յիսուն :

և վեց հարիւր • հանգերձ զօրուն իւրեանց յետոյ չուեղ
ցին ըստ գունդա իւրեանց : * Այս է հանգէս որդւոցն 32
իւրի • թ տանց նահապետաց իւրեանց • իմ հանդէս բա
նակացն հանգերձ զօրօք իւրեանց • վեց հարիւր հազար ,
և երեք հազար և վեց հարիւր և յիսուն : * Բայց զև 33
տացիքն ոչ անցին ընդ նոսա 'ի հանգիսի • որպէս պա
տուիրեաց ար մովսիսի : * Եւ արարին որդիքն իւր զամ 34
սն ի հրամայեաց ար մովսիսի՝ ոյնպէս բանակէին ըստ
գունդա իւրեանց , և այնպէս չուէին իւրաքանչիւր զհեա
ցեղից իւրեանց ըստ տանց նահապետաց իւրեանց :

ԳԼ. Գ.

Գ. Եւ այս ազգ են ահարոնի , յաւուր յորում խօսե 1
ցաւ ար ընդ մովսիսի 'ի լերինն սինայի : * Եւ այս 2
են անուանք որդւոցն ահարոնի քահանայի • անդրա
նիկ՝ նաբադ և արփուգ և եղիազար , և իթամար : * և 3
այս են անուանք որդւոցն ահարոնի քահանայիցն օծե
լոց • զորոց կատարեցին զձեռա իւրեանց քահանայանալ :
* Եւ վախճանեցան նաբադ և արփուգ առաջի տն՝ մինչ 4
մատուցանէին զհուրն օտար առաջի տն յանապատին
սինայի , և որդիք ոչ էին նց • և քահանայացան եղիա
զար և իթամար ընդ ահարոնի քահանայի իւրեանց : * Եւ 5
խօսեցաւ ար ի մովսիսի՝ և ասէ • * ան զազգն զևեայ ,
և կացուացեն զնոսա առաջի ահարոնի քահանայի , և 6
պաշտօնեցեն զնա : * և պահեսցեն զպահպանութիւն նր ,
և զպահպանութիւն որդւոցն իւր առաջի խորանին վը
կայութե գործել զգործ խորանին : * Եւ պահեսցեն 8
զամ սպաս խորանին վկայութե , և զպահպանութիւն
որդւոցն իւր , և զամենայն գործ խորանին : * և տա 9
ցեն զղեատացիսն ահարոնի եղբօր քամ և որդւոցն նր
քահանայից • հանուցումն տուեալ լիցին նոքա յորդ
ւոցն իւր : * Եւ զահարոն և զորդիս նր կացուացեն 'ի 10
վր խորանին վկայութե և պահեսցեն զպահպանութիւն
իւրեանց • և զամ ինչա տեղանոյն , և որ ինչ 'ի ներքս
քան զվարագոյրն իցէ : և այլազգի որ մերձենայցէ՝ մեռ
ցի : * Եւ խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ և ասէ • * և ես 11
պհա առի զղեատացիսն 'ի միջոյ որդւոցն իւր փոխանակ
ամ անդրանկան որ բանայ զարգանգ 'ի միջոյ որդւոցն 12
իւր

(32) Ռոյս • Հանգերձ զօրուն իւրեանց :

ԳԼ. Գ. (1) Այս յաւելում • Ազգ են ահարոնի և մովսիսի :

(2) Առ • Ահարոնի անդրանկան : (9) Այս • Տուեալ
իցին նոքա որդւոցն իւր : (10) Այս • Եւ պահեսցեն
զպահպանութիւն • և զամ ինչ զտեղանոյն • • • 'ի ներքոյ քան :

- Ելի. Ժրկանք նոցա լիցին. և եղիցին ինձ զևապիցն:
- 13 * Չի իմ է ձմ անդրանիկ. յաւուր յորում հարի զձմ անդրանիկ յերկրին եգիպտացւոյ, սրբեցի ինձ զձմ անդրանիկս Ելի. իմարդոյ մինչև յանասուն. իմ լիցին:
- 14 զի ես եմ ար: * Եւ խօսեցաւ ար Ը մովսէսի յանապա:
- 15 արն սինայի՝ և ասէ: * Հանգէս արա որդւոցն զևապ. ըստ ասոնց նահապետաց իւրեանց, ըստ գունդս իւրեանց, ըստ ազգս իւրեանց, ձմ արուի՝ յամսօրեից և
- 16 ի վեր աւելիցէք հանգէս: * Եւ արարին նց հանգէս մովսէս և ահարոն, ըստ բարբառոյ ձն որպէս և հրաւ
- 17 մայեաց նց ար: * Եւ սղբա են որդիք Կեւեայ ըստ ան
- 18 ուանց իւրեանց, գեթուն, կահաթ, և մերարի: * Եւ այս են անուանք որդւոցն գեթունի, ըստ գունդս իւր
- 19 րեանց. զորենի, և սեմէի: * Եւ որդիք կահաթու ը գունդս իւրեանց, ամրամ, և սահաւ, քերբոն, և ողիէք:
- 20 * Եւ որդիք մերարեայ ըստ գունդս իւրեանց, մոռի,
- 21 և մուսի: * Սղբա են գունդք զևապացւոյ ըստ ասոնց նա, հապետաց իւրեանց. Գեթունի, գունդն զորենեայ,
- 22 և գունդն սեմեայ. սղբա են գունդք գեթունի, * և հանգէս նց ըստ թուոյ ձմ արուի, յամսօրեից և ի վեր,
- 23 հանգէս նց. եւ թն հազար և հինգ հարիւր: * Եւ այս գունդք գեթունի՝ յետոյ խորանին Ը ծովակապին բանաւ:
- 24 Կեւեայն: * Եւ իշխան ասն նահապետաց զնդին գեթ.
- 25 սոնի՝ եղիսափան որդի գեթիլայ: * և պահպանուի որդւ
- 26 ւոցն գեթունի՝ ի խորանին վկայուէ: * խորանն և արա սափաւորակք և նուարտանք խորանին վկայութե, և առաքատք արաչին, և վարագոյրք դրան խորանին. և
- 27 այլ ևս աւելորդ ձմ գործոյն նոցա: * Եւ կահաթու՝
- 28 գիւրգի մի ամրամայ, և գունդ մի սահապայ, և գունդ մի քերբոնի, և գունդ մի ողիէլի: սղբա են գունդք կա
- 28 հաթու. * ըստ թուոյ ձմ արուի յամսօրեից և ի վեր. ու թ հազար և երեք հարիւր. որ պահիցնն զպահաւ
- 29 նութ արբութեցն: * Եւ գունդք որդւոցն կահաթու.
- 30 բանակեացին ի կողմանէ խորանին ընդ հարաւ: * և իշխան ասն նահապետաց զնդին կահաթու, եղիսափան
- 31 որդի ողիէլի: * Եւ պահպանութի նց՝ տապափան, և սեղանն, և աշտանակն, և զոհանոց քն, և կահք արբութեցն որովք պաշտէինն, և սրկապանն, և ձմ գործի
- 32 նց: * Եւ իշխան ի վերայ իշխանացն զևապացւոցն, եղիսափաւր որդի ահարոնի քահանայի կացցէ՝, պահէլ զպահ
- 33 պահութե սրբութեցն: * Եւ մերարեայ գունդն մոռ

զեայ:

(14) Յարիւնն պախէր. ՏԻ ըստ մովսէսի: (24) Այս. Որդի գեթիլայ: (26) Այս. Ամ գործոյն նոց: (27) Ուստի յաւելաւ. Գունդք կահաթու. Բաւարց ըստ անուանք իւրեանց:

դեայ . և գունդն մուսեայ . սղբա են գունդը մերապեայ ,
 և հանդէս նշ . * ըստ Թուոյ ամ արուի յամսօրէից և 'ի 36
 վեր , զեց հազար և երկերիւր : * Եւ իշխան տան նա 25
 հապետաց զնդին մերապեայ , ուրիշէլ որդի աբիբեայ ,
 'ի կողմանէ խորանին բանակեացին ընդ հիւսւնի , * և 36
 հանդէս նշ : Եւ պահպանութի որդւոցն մերապեայ ,
 խոյակ ք խորանին և նիդը նր , և սիւնակ ք նր ' խարխիւք
 նր , և ամ կահ ք նոցունց , և գործի նոցուն , * և սիւնք 37
 որահին չուրջանակի , և խարխիւք նշ , և ցից ք նոցա ,
 և ծալաւանդակ ք նշ : * Եւ որ բանակիցին յանդիման 38
 խորանին վկայութե յարեւելից կողմանէ ' մովսէս և ա
 հարոն իրեն , և որդիք նր , պահեացեն զպահպանութե
 սրբութեցն 'ի պահպանութե որդւոցն իշի , և մյլազ
 գի որ մերձենայցէ 'ի նա ' մեռցի : * Ամենայն հանդէս 39
 զեւտացւոցն որոց արարին հանդէս մովսէս և ահարոն
 բանիւ ամ : ըստ գունդս իւրեանց , ամ արու ' յամսօ
 րէից և 'ի վեր , քսանեերկու հազարք :

Դ * Եւ խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի ' և առէ . հանդէս արա 40
 ամ անդրանկան արուի ամ որդւոցն իշի յամսօրէից և
 'ի վեր . և կալ զթիւ նշ յանուանէ : * Եւ առցես զըւ 41
 տացիսն ինձ , զի էս եմ ար . փոխանակ ամ անդրան
 կաց որդւոցն իշի . և զանասուն զեւտացւոցն , փոխանակ
 անդրանկաց անասնոց որդւոցն իշի : * և արար մովսէս 42
 հանդէս ոմ պատուիրեաց ար , ամ անդրանկաց որդ
 ւոցն իշի : * Եւ եղեն ամ արուք անդրանիկ ք որդւոցն 43
 իշի , ըստ Թուոյ յանուանէ յամսօրէից և 'ի վեր , 'ի հան
 դիսէ անաբի նոցա , քսան և երկու հազարք և երկերիւր
 եւթանասուն և երեք : * Եւ խօսեցաւ ար ընդ մովսի 44
 սի ' և առէ . * առ զզեւտացիսն փոխանակ ամ անդրան 45
 կաց որդւոցն իշի . և զանասուն զեւտացւոցն փոխանակ
 անասնոց նշ . և եղիցին ինձ զեւտացիք . զի էս եմ ար :
 * Եւ զփրկանս զերկերիւրոց և զեւթանասնից և զերիցն 46
 աւելորդաց քան զզեւտացիսն , յանդրանկաց որդւոցն
 իշի * առցես հինգ սիկլ ըստ գլուխ ըստ սրբուե երկ 47
 դրամնին . առցես քսան դանդ ' առ սիկլ . * և տացես 48
 զարծաթն ահարոնի և որդւոցն նր , փրկանս ընդ աւե
 լորդացն 'ի նոցանէ : * Եւ առ մովսէս զարծաթն զփր 49
 կանս աւելորդացն 'ի նոցանէն 'ի փրկանս զեւտացւոցն ,
 * յամսօ :

- (36) Աստ . Եւ ամենայն կահ նոցուն , և գործի նոցին :
 (38) Ուստի յաւելաւ . Եւ որք յանդիման խորանին բանաի
 ցին , որք բանա' : (38) Աստ . Որ մերձենայցէ մեռցի :
 (40) Աստ . Ասուի յորդւոցն իշի : (43) Աստ . Ամ ա
 րուք որդւոցն իշի : (46) Յօրիսաիկն գախուի . Եւ զըւ
 Թանանից : (49) Աստ . Աւելորդացն 'ի փրկանս :

- 30 * յանգրանից որդւոցն իւր. և անշարժաթն հազար
 և երեք հարիւր և վաթսուն և հինգ սիկղ ըստ արբու-
 31 թէ սկեղն: * Եւ ետ մովսէս զփրկանս ասելորդացն
 ասհարանի և արդւոց նորա ըստ բանի ան. որպէս հրաւ
 մայեաց ար մովսիսի:

ԳԼ. Դ. .

- 1 Եւ խօսեցաւ ար ինդ. մովսիսի և ընդ ասհարանի՝ և
 2 ասէ: * Կեղ զթիւ գլխոց որդւոցն կահաթու ի մի,
 ընդ որդւոցն ղեւայ, ըստ գունդն իւրեանց, և տանց
 3 նահապետաց իւրեանց՝ * ի.բռան և ի հինգ ամենից և
 ի վեր մինչև ցլխնամեանս. ամ որ մտանիցէ ի սպաս
 4 գործել զամ գործ ի խորանին վկայութե: * Եւ այս
 իցէ գործ որդւոցն կահաթու ի մի ընդ որդւոցն ղեւայ,
 5 ըստ գունդն իւրեանց, ըստ տանց նահապետացն ի խո-
 6 րանին վկայութե՝ սրբութի սրբութեցն: * Եւ մոցէ
 ասհարոն և որգիք իւր յորժամ խաղայցէ բանակն. և
 ի ջուսցն զվարադոյրն հովանոց, և ծածկեացն նովան
 8 գտապանակ վկայութե, * և գիցեն ի վր նր զնուար-
 9 տանն մաշկեղէն զհապուտակ, և արկցեն զնովաւ ձորձ
 համակ կապուտակ ի վերուստ կողմանէ, և արուսցեն
 7 զլծակն: * Եւ ի վր զառաջաւորի տեղանոյն արկցեն
 հանգերձ համակ ծիրանի: և զափնէն, և զառափն,
 և կծաշակն, և զնուարանոցսն որովք նուիրենցեն. և
 8 հացքն հանապազորդք ի վր նր կացցեն: * և արկցեն
 զնովաւ հանգերձ կարմիր, և ծածկեանցն զնա մաշկե-
 9 ղէն նուարառաւ կապուտակաւ, և արուսցեն ի նմա
 զլծակն: * Եւ առցեն հանգերձ կապուտակ, և ծած-
 կեացն վառանակն լուսոյ՝ և զերկոսին ճրագարանն
 նր, և զունելիս նր, և զբազմակալս նր, և զամ ամանս
 10 իւղոյն որովք պաշտեցենն: * և արկցեն զնա և զամ
 կնի նր ի նուարառան մաշկեղէն կապուտակ. և գիցեն
 11 զնա ի վր լծակաց: * Եւ զտեղանն ոսկի ծածկեացն
 հանգերձիւ կապուտակաւ, և արկցեն ի վր նր նուար-
 12 տանն մաշկեղէն կապուտակ, և արուսցեն ի նմա զլծակն
 նր: * Եւ առցեն զամ զկնի պաշտամանն որովք պաշ-
 տեցեն ի սրբութեան, և արկցեն ի հանգերձ կապու-
 13 տակաւ. և ծածկեացն զայն մաշկեղէն նուարառաւ կա-
 14 պուտակաւ. և գիցեն ի վր լծակաց: * Եւ զնուար-
 տանն գիցեն ի վր տեղանոյն. և ծածկեացն զնա հակ
 դեր

ԳԼ. Դ. (4) Այս. Սքուէր սքուէցն (9) Ոման. Եւ զբազ-
 մակակալս... իւղոյն, որովք պաշտեցեն: (12) ի լուս. Եւ
 արկցեն զնովաւ ի 4մ: (13) Այս. Համակ ծիրանաւ:

գերձիւ համակ ծիրանեալ. * և գիցեն 'ի վր'ն զսպասն 14
որովք պաշտիցեն 'ի վր'ն, և զբուրուաւս 9 և զմա-
հանս, և զտաշտան, և զծածկիւն, և զամ սպաս սեղա-
նոյն. և արկցեն 'ի վր'ն նուարտան մաշկեղէն կապու-
տակ. և անցուցեն Ը նա զծածկան: * Եւ առցեն հան 15
գերձ ծիրանի և ծածկեացեն զաւազանն, և զխարխաւս
նր. և արկցեն զնոճաւ մաշկ կապուտակ, և գիցեն 'ի
վր' լծակացն: Եւ կատարեացեն ահարոն և որդիք նր
ծածկել զսրբութիւն, և զամ կահ սրբութիւն 'ի լուսել
բառնակին: և ապա մացեն որդիքն կահաթու բազնալ,
և մի մերձեցին 'ի սրբութիւն գի մի մեռանիցին: Չայն
բառնայցեն որդիք կահաթու 'ի խորանէ անտի վկայու-
թե: * Եւ ոստիկան եղիւզար որդի ահարոնի քահա 16
նայի. զեւզն լուսոյ, և զխուանիս հանգերձանաց, և
զզոհն հանապազորդ. զեւզն օծութե, և զհանգերձ ամ
խորանին և որ ինչ 'ի նմա. և որ 'ի սրբութիւն, և յամ
սրբութիւն: * Եւ խօսեցաւ արք. ընդ մովսիսի և ընդ 17
ահարոնի' և ասէ: * Մի սատակիցէք զգունդն կահա 18
թու 'ի միջոյ զեռացոցն. զայս ինչ արասիք նոցա, և
կեցցեն և մի մեռանիցին * 'ի մերձեալ նց 'ի սրբութե 19
սրբութեցն. ահարոն և որդիք նր մացեն 'ի ներքս, և
կարգեացեն զնն իւրաքանչիւր ըստ բեռնի իւրում: * և 20
մի մացեն վայրապար տեռանել զսրբութի սրբութեցն,
գի մի մեռանիցին: * Եւ խօսեցաւ արք. ընդ մովսիսի' և 21
ասէ: * Կալ գու զհամար օրդւոցն գեթսոնի, ըստ ան 22
բւանց նահապետաց իւրեանց, իմ գնդից իւրեանց * 'ի 23
քսան և 'ի հինգ ամենից և 'ի վեր մինչև յիսնամեանս,
և արասցես նց հանդէս. ամ որ մեռանիցէ 'ի սպաս, գոր
ծել զգործ խորանին վկայուէ: * Այս իցէ սպասաւ 24
բուէ գնդին գեթսոնի, 'ի մեռանել 'ի հարկ և 'ի բառ
նալ: * և բարձցեն զվերնափեղկս խորանին, և զխորանն 25
վկայուէ, և զարտախուրակս նր, և զնուարտանն նր կա-
պուտակեայս որ 'ի նմա 'ի վերուստ կողմանէ. և զվարա,
գոյր խորանին վկայուէ, * և զառաքատ սրահին, և 26
որինչ 'ի վր խորանին վկայուէ. և զապարուման, և զամ
կահ սպասուն որովք պաշտիցեն: * Եւ արասցեն իմ 27
բերանոյ ահարոնի և որդւոց նր. եղիցի սպասաւորուէ
որդւոցն գեթսոնի ըստ ամ սպասաւորուէ իւրեանց,
և ըստ ամ գործոց իւրեանց. և արասիք նց հանդէս
յաւ

- (16) 'Իւրա' . 'ի վր' Եւ ոստիկան. Կառնի' եղիսկոպ:
(16) Այս. Եւ զեւզն օծութե: (19) 'Իւրա' . Ըստ կար-
գի իւրում, համայն աչոյ 'ի բն': (20) Այս. Եւ մի մեռա-
նիցեն: (22) Այս. Ըստ տանց նահապետաց իւր' .
(25) Այս. Եւ զնուարտանն կապուտակեայ:

- 28 յանուանէ, և Եղմի որինչ բառնայցի 'ի նոցանէ : * Այս իցէ սպասաւորուէ որդւոցն գեթսոնի 'ի խորանին վկայուծէ, և պահպանուէ նց 'ի ձեռն իթամարայ որդւոցն :
- 29 Եւ ահարոնի քահանայի : * Եւ որդւոցն մերարեայ թմբակից իւրեանց, ըստ տանց նահապետաց իւրեանց,
- 30 արասըիք նց հանդէս, * 'ի քսան և 'ի հինգ ամենից և 'ի վեր, մինչև ցլխնսամեանս արասըիք նոցա հանդէս. Իմ որ մտանիցէ 'ի սպաս գործոյ խորանին վկայուծէ :
- 31 Թէ : * Եւ այս իցէ պահպանուծիք բեռանցն որ բառնայցին 'ի նոցանէ, ըստ Իմ գործոց նոցա 'ի խորանին վկայուծէ. դիտակա խորանին, և զնիգս, և զսիւնակս նք, և զխարիսկս նք. և զվարագոյրն, և զխարիսկս նք. և զսիւնս արահին շուրջանակի, և զխարիսկս նց. և զսիւնս վաղբազուրին գրան սրահին, և զխարիսկս նոցա, և զցիցս նց, և զապաւանդակս նց, և զԻմ կահնց, և զԻմ սպասոցն : Եւ յանուանէ հանդէս առնիցէք նց. և Իմ կահի
- 32 պահպանուծէ որ բառնայցի 'ի նոցանէ : * Այս իցէ սպասաւորուէ գնդի որդւոցն մերարեայ, յԻմ 'ի գործս իւրեանց 'ի խորանին վկայուծէ 'ի ձեռն իթամարայ որդւոցն :
- 33 Եւ ահարոնի քահանայի : * Եւ արարին հանդէս մովսէս և ահարոն և իշխանքն ելին որդւոցն կահաթու ըստ
- 34 գնդից իւրեանց, թմանց նահապետաց իւրեանց * 'ի քսան և 'ի հինգ ամենից և 'ի վեր մինչև ցլխնսամեանս, Իմ որ մտանէր 'ի սպաս, և գործէր գործ 'ի խորանին
- 35 վկայուծէ : * և եղև նց հանդէս թմբակից իւրեանց, երկու
- 36 կու հազար և եւթն հարեւր և յիսուս : * Այս է հանդէս գնդին կահաթու. Իմ որ մտանէր 'ի սպաս խորանին վկայուծէ. ուն և արարին հանդէս մովսէս և ահարոն բա
- 37 նիւ Իմ 'ի ձեռն մովսէսի : * Եւ անցին 'ի հանդիսի տղաքիքն գեթսոնի թմբակից իւրեանց, թմանց նահապետաց իւրեանց * 'ի քսան և 'ի հինգ ամենից և 'ի վեր մինչև ցլխնսամեանս, Իմ որ մտանէր պաշտուէ և գործէր
- 38 գործ 'ի խորանին վկայուծէ : * և եղև հանդէս նց թմբակից իւրեանց, թմանց նահապետաց իւրեանց, երկու
- 39 հազար և վեց հարեւր և երեսուս : * Այս է հանդէս գնդի որդւոցն գեթսոնի, Իմ որ պաշտէր 'ի խորանին վկայուծէ, որոց արարին հանդէս մովսէս և ահարոն,
- 40 ըստ բանի Իմ 'ի ձեռն մովսէսի : * Անցին 'ի հանդիսի և գուռք որդւոցն մերարեայ ըստ գնդից իւրեանց,
- 41 ըստ տանց նահապետաց իւրեանց * 'ի քսան և 'ի հինգ ամենից և 'ի վեր մինչև ցլխնսամեանս. Իմ որ մտանէր

պաշտ

(29) Այս. Արասըիք հանդէս : (31) Այս. Եւ զխարիսկս նց, և զսիւնս : (37) Այս. 'ի սպաս 'ի խորանին վկայուծէ :

պաշտել 'ի գործ խորանին վկայութիւն . * և եղև հանգէս 44
նոց ըստ գնդից իւրեանց, ըստ տանց նահապետաց իւրեանց,
երեք հազար և երկերիւր : * Այս է հանգէս 45
գնդի որդւոցն մերարեայ . որոց արարին հանգէս մով
տէս և ահարոն ըստ բանի նոյն 'ի ձեռն մովսիսի : * Այլ 46
նեքին անցեալք 'ի հանգիսի, որոց արարին հանգէս մով
տէս և ահարոն և իշխանքն իւր ղեապաւոցն, ը գնդից
իւրեանց, ըստ տանց նահապետաց իւրեանց . * 'ի բառն 47
և 'ի հինգ ամսնից և 'ի վեր մինչև ցլխնամեանս . եւմ
որ մասնէր 'ի գործ սրբութեցն , և 'ի գործ կրեւեաց
խորանին վկայութիւն : * եզն անցեալք 'ի հանգիսի ութ 48
հազար և հինգ հարիւր և ութսուն : ըստ բանի նոյն :
* Արար նոցա հանգէս եր 'ի ձեռն մովսիսի . այր ըստ 49
տունէ 'ի վերայ գործոյ իւրեանց , 'ի վերայ բեաւանցն
զոր ինքեանք բառնային . և անցին 'ի հանգիսի՝ որպէս
հրամայեաց եր մովսիսի :

ԳԼ Ե :

2 Խօսեցաւ եր ընդ մովսիսի և ասէ . * հրամանս ասք 1
որդւոցն իւր , և արձակեացին 'ի բաց զեմ բորսո 'ի
բանակէ անտի , և զեմ սերմնակաթ , և զեմ պղծեալ
յողի , * յարուէ մինչև ցէգ . արձակեցէ 'ի բաց 'ի բա 3
նակէ անտի . և մի պղծեացն զբանակս իւրեանց՝ յոր
եսք խանեմ : * Եւ արարին այնպէս որդիքն իւր , և 4
արձակեցին զնոսա 'ի բաց 'ի բանակէ անտի, ուղ խօսե
ցաւ եր ընդ մովսիսի, այնպէս արարին որդիքն իւր :
Ե * Խօսեցաւ եր ընդ մովսիսի և ասէ . * խօսեաց ընդ 5
որդիսդ իւր և ասացես . Այր կամ կին , որ ոք արաւ
ցէ յեմ մարդկեղէն մեղաց , և արհամարհելով արհա
մարհիցէ՝ և յանցանիցէ անձնս այն , * խոստովան լիցի 7
զմեղս իւր զոր արար . և հատուցէ ընդ յանցանացն
զգլուին , և զհինգերորդ ևս մասն նոյն յաւելցէ 'ի նոյն , և
տացէ՝ այնմ որում յանցեաւն : * Ապա թէ չիցէ ոք 8
տունն մերձաւորիչ հատուցանել նմա զյանցանացն նոյն .
և ընդ յանցանացն որ ինչ ընծայիցի նոյն , այն քահանային
եղիցի . բաց 'ի խոյն քաւութեն՝ որով քաւիցէ զս իւր :
* Եւ եւմ պտուղ ըստ եմի որ սրբիցի յորդւոցն իւր 9
զոր ինչ մատուցանիցեն նոյն , քահանային եղիցի : * Եւ 10
յիւրաքանչիւր սրբելոց անտի , նորա լիցին . և այր ոք
որ տացէ քահանային՝ նորա լիցին :

* Խա

ԳԼ Է . (1) Ոման . Եւ խօսեցաւ եր : (9) Ոման . Քա
հանայիցն եղիցի : (10) Ոման . 'ի սրբելոց անտի նորա
լիցիցի : (10) Ապա . Նորա լիցիցին . . նորա լիցիցի :

- 11 * Խօսեցաւ Թր ընդ մոզսիս՝ և ասէ . * Խօսեալ ընդ Ը
 12 որդիսդ Ելի՝ և ասասցես ցդոսա : Առն ուրուք առն՝
 13 և թէ յանցանիցէ կին իւր՝ և արհամարհիցէ զնա : * և
 ննջեսցէ՝ ոք ընդ նմա արուք սերման . և զբիպիցի յաւ
 ջաց առն իւրոյ՝ և թաքուցանիցէ . և նա պղծեալ իցէ ,
 14 և վկայ ոչ գուցէ զնմանէ , և յգի ոչ իցէ : * Եւ հասաւ
 նիցէ՝ ի վր առն նր որդի նախանձու . և նախանձ բերի
 ցէ ընդ կնոջ իւրում , և նա՝ ոչ իցէ պղծեալ : Կամ հա
 սանիցէ ի վր նր որդի նախանձու , և նախանձ բերիցէ
 15 ընդ կնոջ իւրում . և նա՝ իցէ պղծեալ : * Այցէ՝ այրն
 զկին իւրաւ քահանայն՝ և մատուցցէ վն նր քահանայն
 պատարագ , զտախնէրարդ գրուի ալեր գարեգէն , և եւջ
 մի արկցէ՝ ի նա , և կնգրուկ՝ մի դիցէ՝ ի վր նր . զնգրոհ
 նախանձաւորութեէ : զոհ յիշատակի , զոհ յիշատակե
 16 լոյ զմէզս * մատուցցէ քահանայն , և կացուցցէ զկինն
 17 առաջի տն : * և առցէ՝ քահանայն ջուր սուրբ կենդա
 նի խեցեղէն ամանաւ . և ի հողոյ անտի որ իցէ առ յա
 տակաւ խորանին վկայութե՝ առեալ քահանայն արկցէ
 18 ի ջուրն : * Եւ կացուցցէ՝ քահանայն զկինն առաջի
 տն . և մերկացուցցէ զջուրն կնոյն , և ասցէ՝ ի ձեռս
 նր զզոհ յիշատակին , զզոհ նախանձաւորութեն . և ի
 ձեռն քահանային կացցէ ջուրն յանդիմանուէ նզովին
 19 այնորիկ , * և երգմնեցուցցէ զնա քահանայն և ասաւ
 ցէ ցկինն . և թէ չիցէ ննջեցեալ ընդ քեզ առն , և թէ
 չիցես յանցուցեալ և պղծեալ առ արամք քով , քաւ
 եալ լիջիբ ի ջրոյդ յանդիմանութե նզովիդ այդոյ
 20 ըիկ : * ասա թէ յանցեալ իցես առ արամք քով ,
 կամ պղծեալ իցես . և տուեալ իցէ ուրուք զարութի
 21 իւր ի քեզ , առանց առն քոյ : * Եւ երգմնեցուցէ
 քահանայն զկինն՝ երգմամբ նզովիս այսորիկ . և ա
 ասացէ՝ քահանայն ցկինն . ասցէ՝ զքեզ Թր ի նզովս և
 յերդումն ի մէջ ժողովրդեան քոյ , ի տալ տն զբարձս
 22 քո ի քակտումն , և վերովայն քո յուռուցումն : * և
 մտցէ ջուրս նզովեալ յորովայն քո , ուռուցանել զմէջ
 քո , և քակել զբարձս քո : և ասացցէ կինն . եղիցի ե
 23 ղիցի : * Եւ գրեսցէ՝ քահանայն զնզովս զայստիկ ի մա
 տենի . և լուսացէ՝ ի ջուրն յանդիմանութե նզովիցն :
 24 * և ասցէ ըմպել կնոջն զջուրն յանդիմանուէ նզովից :
 25 և մտցէ՝ ի նս ջուրն յանդիմանութե նզովեալ : * Եւ
 առ

(12) Ոման . Եւ արհամարհելով արհամարհիցէ զնա :
 (15) Այս . Չտախնէրարդ : Ոման . գրուին ալեր գա՝ մի
 մի արկանիցէ : (17) Ոման . Եւ ասցէ՝ քահանայն ջուր
 սուրբ : (21) Ոման . Չբարձս քո ի քակումն : (23) Ո
 ման . Չնզովս զայս ի մատենի :

առցէ քահանայն 'ի մեղանէ կնոջն զգոհ նախանձաւ
րութենն, և դիցէ զգոհն առաջի ան. և մատուցէ՝ առ
մեղանն : * և առցէ բառմբ քահանայն 'ի զոհն յիշատաւ 26
կինն նք, և հանցէ զայն 'ի սեղանն . և ապա արքունացէ
կնոջն զժուրն յանդիմանութե : * Եւ եղևցի եթէ պղծ 27
ծեալ իցէ՝ և ծածկելով ծածկեալ իցէ յառնէն նորա .
և մտանիցէ 'ի նա շուրն յանդիմանութե նշովեալ . ու
առուցէ զորովայն նք, և քակեսցին բարձք նք . և եղևցի
կինն 'ի նորմա 'ի մեջ ժողովրդեանն իւրոյ : * Ապա թէ 28
չիցէ պղծեալ կինն՝ և սուրբ իցէ, քաւեալ լիցի՝ և ըն
կալցի սերմն : * Այս օրէն իցէ նախանձաւորութե, 29
որոյ յանցուցեալ իցէ կին՝ որ առնակին իցէ և պղծի
ցի : * կամ այր յորոյ վերայ հասանիցէ օգի նախանձաւ, 30
և 'ի նախանձ մտանիցէ ընդ կնոջ իւրում : Ապա առցէ
դիւինն առաջի ան, և արասցէ նմբ քահանայն ըստ ան
օրինիս այսորիկ . * և քաւեալ լիցի այրն 'ի մեղաց ան 31
տի . և կինն ընկալցի զմեղա իւր :

ԳԼ. Զ.

Թ Ի Ի Եստեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ և ասէ : * Խօսեաց ընդ 1
որդիսդ եթէ՝ և ասասցես : Այր կամ կին, որ մեծ 2
ինչ ուխտս ուխտեսցէ սրբել զսրբութի ան : * 'ի գին 3
ւոյ և 'ի ցբւոյ սրբեսցի . և զքայտի ցբւոյ մի արբցէ,
և զխաղող նք և զքամիս մի կերիցէ : * զանձ աւուրս ուխ 4
տին իւրոյ յամէ՝ զինչ և լինիցի յորթոյ, զգինի, 'ի քամ
չոյ մինչև ցեմինն մի կերիցէ զանձ աւուրս սրբութեն : 5
և սրբի՝ մի անիցէ զգլխով իւրով . մինչև լցցին աւուրքն
զորս ուխտեսց ան՝ սուրբ կացցէ, առնցուցեալ զվարսս 6
մաղոյ գլխոյ իւրոյ, * զանձ աւուրս ուխտին իւրոյ ան :
Յոգի վախճանեալ մի մոցէ * 'ի հօր, և 'ի մօր, յեղբօր, 7
և 'ի բեռ . մի պղծեսցի նորք 'ի մահու նոցա . զի ուխտ
ան 'ի վր գլխոյ նորա է . * զանձ աւուրս ուխտին իւրոյ 8
սուրբ կացցէ ան : * Եւ եթէ յանկարծ մեռանիցի որ 9
'ի վերայ նք, առժամայն պղծեսցի գլուխ ուխտի նք :
և գերծցէ զգլուխ իւր յաւուր յորում սրբիցի . և յա 10
ւուրն եւթներորդի գերծցի : * և յաւուրն ութներորդի
անցէ երկուս տասորակս, կմ երկուս ձագս աղաւեռեաց 11
առ քահանայն 'ի գլուռն խորանին վկայութե : * Եւ ա
րաս

(27) Ոման . 'ի նորմա ժողովրդեան իւրոյ :

ԳԼ. Զ. (1) Ոման . Եւ Խօսեցաւ ար : (4) Յօրնաին .
Մինչև ցբինն մի կերիցէ : (5) Ոման . Չվարսս գլխոյ
իւրոյ : (9) 'ի լամ՝ յաւելու . Պղծեսցի օգի նք և գլուխ :
համայն օման 'ի բնաբ' :

- րանցէ քահանայն զմին վն մեղաց, և զմին յողջակէզ. և քահանայն վն նր քահանայն ը մեղացն զոր մեղաւ յողի .
- 12 և սրբեացէ զգլուխ իւր յաւուր յայնմիկ . * զի յայնմ աւուր սրբեաց ան զաւուրս ուխտին իւրոյ : Եւ անցէ գառն մի տարեւոր վն յանցանացն : և աւուրքն առաջինք անհամարք լիցին : զի պղծեցաւ գլուխ ուխտի նորա :
- 13 * Եւ այն օրէն իցէ ուխտաւորին, յաւուր յորում կա տարիցէ զաւուրս ուխտին իւրոյ . անցէ ի գոռն խոք րանին վկայուէ . * և մատուցէ զպատարագն իւր ան, գառն մի տարեւոր անարատ յողջակէզ, և որով մի տարեւոր անարատ վն մեղաց, և խոյ մի անարատ ի փրկու :
- 15 Թի . * և խան մի բաղարջաց նաշուոյ . և պանս զանգեալ իւղով, և քաբարս բաղարջս օծեալս իւղով, և զգոհանց,
- 16 և զնուէրս իւրեանց : * Եւ մատուցէ քահանայն առաջին ան, և արասցէ զվն մեղացն նց . և զողջակէզն նր,
- 17 * և զիւղն արասցէ զոհ փրկու Թի ան ի վր խանին բաղարջոյ : և արասցէ քահանայն զգոհն նորա, և զնուէրս
- 18 նր : * Եւ գերծցէ ուխտաւորն առ գրան խորանին վր կայուէ գլուխ ուխտին իւրոյ . և գիցէ զմազն ի հուրն
- 19 որ ի վր զոհին փրկու Թի : * Եւ առցէ քահանայն զերին եփեալ ի խոյն անտի . և պան մի բաղարջ ի խանէն, և քաբար մի բաղարջ, և գիցէ քահանայն ի վր ձեռաց
- 20 ուխտաւորին, յետ գերծելոյ նր զգլուխն իւր : * և մատուցէ զայն քահանայն ընծայ առաջին ան, և եղիցի սր : քահանային եղցիք ի վր երբծոյն նուիրել և ի վր եր
- 21ւոյն հասի : և ապա արցցէ ուխտաւորն գինի : * Այս օրէն իցէ ուխտաւորի որ ուխտիցէ որ ան, և զպատարագ իւր վն ուխտից . Թիզ զայն որինչ գառնիցէ ձեռն իւր . ըստ կարի ուխտին իւրոյ զոր ուխտիցէ ըստ օրի . նի սրբու Թի ան :
- 22 * Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի և ասէ . * Խօսեաց ընդ ժ
- 23 ահարոնի և ընդ որդիս նր և ասասցես . Այսպէս օրէ
- 27 նեաջիք զորդիսդ իլի . և ասաւրիք նց . * և գիցեն զառաջին իմ ի վերայ որդւոցն իլի, և ես ար օրհնեցից
- 24 զնս . * Օրհնեացէ զբեզ ար և պահեացէ զբեզ . * Եւ
- 25 ընեցուցէ զերեսս իւր ի բեզ, և ողորմեացի բեզ .
- 26 * ամբարձցէ ար զերեսս իւր ի բեզ, և տացէ բեզ խաղաղութի :

ԳԼ.

(15) Յօրէնային . Եւ պան մի բաղարջաց : (18) Ոման . Որ իցէ ի վր զոհին : (19) Յօրէնային . Եւ պանմ բաղարջ : (19) . Ոման . Յետ գերծելոյ նր : (27) Անուան գրափի օրէնայի մեր յեփ Բանից 23 համարոյն ունին պանս 27 ին . Եւ գիցեն զանուէն իմ և ն : Բայ յայնանոյ՝ որ բնի գնիս ի վրն անի ըստ Խաբի Լափնայն խառնահամարոյն :

- ՃԱԼ** Եւ եղև յաւուր յորում կատարեաց մովսէս առ 'ի 1
կանգնելոյ զխորանն . և օծ զնա և զնմ' սպասսնր .
և զգոհանոցսն , և զնմ' սպասսնր , և օծ զնա և սրբեաց 2
զնս : * Եւ մատուցին իշխանքն Դէի' երկոտասան իշխան
տանց նահապետաց նց : նորա էին իշխանիք ցեղիցն , և
նորա կային 'ի վր' ոստիկանուէն : * Եւ մատուցին զըն 3
ծայս իւրեանց առաջի տն : վեց սպսս զարգարեալս ,
և եղինս երկոտասանս . սպս մի յերկուց իշխանաց , և
և զուարակ յիւրաքանձիւր ումէքէ . և ամին առաջի խո 4
րանին : * Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի և ասէ : * Եւ զայդ
'ի գոցանէ , և եղիցին 'ի գործ սպասաւորուէ խորանին 5
վկայուէ . և ասցեն զայդ ցլեռացիսն , իւրաքանձիւր ը
իւրում սպասաւորուէ : * Եւ առեալ մովսիսի զայլոսն
և զեղինսն եւ ցլեռացիսն : * Սպսս երկուս և եղինս 7
չորս' եւ ցորգիսն զեթանն ըստ սպասաւորուէն իւր
եանց : * Եւ սպսս չորս և եղինս ութ' եւ ցորգիսն մե 8
րարեայ ըստ սպասաւորուէ իւրեանց , 'ի մեռն իթամու
րայ որդւոյ ահարոնի քահանայի : * Եւ ցորգիսն կահա 9
թուս ոչինչ եւ . զի զսպասաւորուէ սրբուէց սրբուէցն
ունէին , և յուսս իւրեանց բառնային : * Եւ մատուցին 10
իշխանքն 'ի նաւակառիս' սեղանոյն , յաւուր յորում օծ
զնա . և բերին իշխանքն զընծայս իւրեանց առաջի սեղա
նոյն : * Եւ ասէ ար ցմովցէս . մի մի իշխան , մի մի մա 11
տուցին զընծայս իւրեանց 'ի նաւակառիս սեղանոյն :
Թ . * Եւ մատուցանէր զընծայս իւր յաւուրն առաջնում 12
նաասն որդի ամինադաբայ' իշխան ցեղին յուզայ ,
* մատուց զընծայսն իւր : Կոնք մի արծաթի' 'ի հարիւր 13
և յերեսուն կշորդէ . առչա մի արծաթի' յեւթանաւ
տուն սկեղէ ըստ սրբութե սկեղն . երկոքին լի նաշնով
զանգեղով ընդ իւրոյ 'ի զոհ : * Տուք մի ոսկի 'ի տասն 14
գահեկանէ լի ինկով : * զուարակ մի յանգւոյ , խոյ մի ,
զառն մի տարեւոր յողակէզ , * նոխազ մի յայծեաց վն 15
մեղաց : * և 'ի զոհ փրկուէ երինջս երկուս , խոյս հինգ ,
նոխազս հինգ , որոջս տարեւորս հինգ : Այս ընծայ նաա 16
սոնի որդւոյ ամինադաբայ :
Ք . * Եւ յաւուրն երկրորդի մատուց նաթանայել որդի 18
սովգարայ' իշխան ցեղին իսաքարայ . * և մատուց զըն 19
ծայս

ԳԼ. Է. (1) Այս . Եւ զգոհանոցն , և զնմ' (2) Ոման .
Եւ մատուցին . . . երկօթսն իշխանաց նահապետաց նց :
(9) Ոման . Չի զսպասաւորուէ սրբուէց նուիրին յուսս
իւրեանց բառ' : (13) Ոման . Եւ առչա մի արծաթ' :
ՃԷ

- ծայս իւր: Կոնք մի արծաթի՝ ի հարիւր և յերեսուն կըլ-
աորդէ. տաշտ մի արծաթի՝ յեւթանասուն սկեղէ Ը սըլ-
թուէ սկեղն. երկոցեան լինաչւով զանգելով Ը իւղոյ
20 ի զոհ: * Տուփ մի՝ ի տասն դահեկանէ լինկով: * զուա-
21 րակ մի յանգւոյ, խոյ մի, դառն մի տարեոր յողջակէզ.
22 * նոխազ մի յայծեաց վն մեղաց: * և ի զոհ փրկուէ ե-
23 րինջս երկուս, խոյս հինգ, նոխազս հինգ, որոյս տարեորս
հինգ: Այս ընծայ նախնայելի որդւոյ սովաբայ:
24 * Եւ յաւուրն երրորդի, իշխան որդւոցն զաբուրնի, Կ.
25 հիկաբ որդի քելոնի, * զընծայս իւր: Կոնք մի արծա-
թի ի հարիւր և յերեսուն կըլաորդէ. տաշտ մի արծա-
թի յեւթանասուն սկեղէ ըստ սրբութե սկեղն. երկու
26 քելն լինաչւով զանգելով ընդ իւղոյ ի զոհ: * Տուփ
27 մի՝ ի տասն դահեկանէ լինկով: * զուարակ մի յանգ-
28ւոյ, խոյ մի, դառն մի տարեոր յողջակէզ, * նոխազ
29 մի յայծեաց վն մեղաց. * և ի զոհ փրկուէ երինջս եր-
կուս, խոյս հինգ, նոխազս հինգ, որոյս տարեորս հինգ:
Այս ընծայ հիկաբու որդւոյ քելոնի:
30 * Եւ յաւուրն չորրորդի իշխան որդւոցն ռուքինի՝ ե. Կ.
31 զեսուր որդի սեգիուրայ, * զընծայս իւր: Կոնք մի ար-
ծաթի՝ ի հարիւր և յերեսուն կըլաորդէ. տաշտ մի ար-
ծաթի յեւթանասուն սկեղէ ըստ սրբութե սկեղն. եր-
32 կոքին լինաչւով զանգելով ընդ իւղոյ ի զոհ: * Տուփ
33 մի՝ ի տասն դահեկանէ լինկով: * զուարակ մի յանգ-
34ւոյ, խոյ մի, դառն մի տարեոր յողջակէզ, * և նոխազ
35 մի յայծեաց վն մեղաց. * և ի զոհ փրկուէ երինջս եր-
կուս, խոյս հինգ, նոխազս հինգ, որոյս տարեորս հինգ:
Այս ընծայ եղիսուրայ որդւոյ սեգիուրայ:
36 * Եւ յաւուրն հինգերորդի՝ իշխան որդւոցն շմաւունի, Ե.
37 սաղամիէլ որդի սուրիսագայի, * զընծայս իւր: Կոնք մի
արծաթի ի հարիւր և յերեսուն կըլաորդէ. տաշտ մի ար-
ծաթի յեւթանասուն սկեղէ ըստ սրբութե սկեղն. եր-
38 կոքին լինաչւով զանգելով ընդ իւղոյ ի զոհ: * Տուփ
39 մի՝ ի տասն դահեկանէ լինկով: * զուարակ մի յանգ-
40ւոյ, խոյ մի, դառն մի տարեոր յողջակէզ. * և նոխազ
41 մի յայծեաց վն մեղաց. * և ի զոհ փրկուէ երինջս եր-
կուս, խոյս հինգ, նոխազս հինգ, որոյս տարեորս հինգ:
Այս ընծայ սաղամիէլի որդւոյ սուրիսագայի:
42 * Եւ յաւուրն վեցերորդի՝ իշխան որդւոցն գադայ, ե. Կ.

դէ

(25) Ա- Իւրաքանչիւր հարստի բանիդ ի համար 25 • 31 •
37 • 43 • 49 • ևն. ունան մայն յաւելու՝ Մաաղոյ. զոր մա-
բան ամ օրինակի զբրտիք Բողան իմանալ, մանգամ և էն էր-
եալ ի օրինակ ի հմբ 13: (25) Զօրինակի մի մի. Զանգե-
լով ընդ իւղոյ: (37) Այս • Զանգելով Ը իւղոյ:

ժԸ S

գիտափան արգի ապրուելի * զընծայաիւր : Կոնքմիար 43
 Ծաթի 'ի հարիւր և յերեսուն կշտորգէ . տաշտ մի ար
 Ծաթի յեւթանասուն սկեղէ ըստ սրբուէ սկեղն . ել
 կոքին լի նաշէտով զանգելով ընդ իւղոյ : * Տուփ մի 'ի 44
 տասն դահեկանէ լի խնկով . * զուարակ մի յանդւոյ , 45
 խոյ մի , գառն մի տարեւոր յողջակէզ , * և նոխազ մի 46
 յայծեաց վն մեղաց . * և 'ի զոհ փրկուեմ երինջս եր 47
 կուս , խոյս հինգ , նոխազս հինգ , որոջս տարեւորս հինգ :
 Այս ընծայ եգիսամայ որդւոյ ռազուելի :

Է . * Եւ յաւուրն եւթներորդի 'ի իսկան որդւոցն եփրեմի , 48
 երկնամա արգի սեմիուղայ , * զընծայսն իւր : Կոնք մի 49
 արծաթի 'ի հարիւր և յերեսուն կշտորգէ . տաշտ մի
 արծաթի յեւթանասուն սկեղէ ըստ սրբուէ սկեղն . ել
 կոքին լի նաշէտով զանգելով ընդ իւղոյ 'ի զոհ : * Տուփ 50
 մի 'ի տասն դահեկանէ լի խնկով . * զուարակ մի յանդւոյ 51
 լոյ , խոյ մի , գառն մի տարեւոր յողջակէզ , * նոխազ մի 52
 յայծեաց վն մեղաց . * և 'ի զոհ փրկուեմ երինջս եր 53
 կուս , խոյս հինգ , նոխազս հինգ , որոջս տարեւորս հինգ :
 Այս ընծայ եգիսամայ որդւոյ սեմիուղայ :

Ը . * Եւ յաւուրն ութներորդի 'ի իսկան որդւոցն մանասէի ,
 զամաղիել որդի փաղասուրայ * զընծայսն իւր Կոնք 54
 մի արծաթի 'ի հարիւր և յերեսուն կշտորգէ . տաշտ 55
 մի արծաթի յեւթանասուն սկեղէ ըստ սրբուէ սկեղն . ել
 կոքին լի նաշէտով զանգելով ընդ իւղոյ 'ի զոհ : * Տուփ 56
 մի 'ի տասն դահեկանէ լի խնկով . * զուարակ մի յանդւոյ 57
 լոյ , խոյ մի , գառն մի տարեւոր յողջակէզ , * և նոխազ 58
 մի յայծեաց վն մեղաց . * և 'ի զոհ փրկուեմ երինջս եր 59
 կուս , խոյս հինգ , նոխազս հինգ , որոջս տարեւորս հինգ :
 Այս ընծայ զամաղիելի որդւոյ փաղասուրայ :

Թ . * Եւ յաւուրն իններորդի 'ի իսկան որդւոցն բենիամի 60
 նի . արեղան որդի գեթսոնի , * զընծայսն իւր : Կոնք մի 61
 արծաթի 'ի հարիւր և յերեսուն կշտորգէ . տաշտ մի
 արծաթի յեւթանասուն սկեղէ ըստ սրբուէ սկեղն . ել
 կոքին լի նաշէտով զանգելով ընդ իւղոյ 'ի զոհ : * Տուփ 62
 մի 'ի տասն դահեկանէ լի խնկով . * զուարակ մի յանդւոյ 63
 լոյ , խոյ մի , գառն մի տարեւոր յողջակէզ , * և նոխազ 64
 մի յայծեաց վն մեղաց . * և 'ի զոհ փրկուեմ երինջս եր 65
 կուս , խոյս հինգ , նոխազս հինգ , որոջս տարեւորս հինգ :
 Այս ընծայ արեղանայ որդւոյ գեթսոնի :

Ժ . * Եւ յաւուրն տասներորդի 'ի իսկան որդւոցն զանայ ' 66
 աբիեղեր որդի ամիսաբայի , * զընծայսն իւր : Կոնք մի 67
 արծաթի 'ի հարիւր և յերեսուն կշտորգէ . տաշտ մի ար
 Ծա

(53)(59) Ոմեռ . Կոնքմիար միւսան օրինակի , տարանօր անթն .
 Ուղի փաղասուրայ : (67) Ոմեռ . Աբեղեր որդի տ' : 3

ծաթի յեւթանասուն սկեղէ ըստ սրբուէ սկեղն . երկու

68 քին լին նաչւով զանգելով ընդ իւղոյ 'ի զոհ : * Տուփ

69 մի 'ի տասն դահեկանէ լին խնկով . * զուարակ մի յանդ-

70 լոյ , խոյ մի , դառն մի տարեւոր յողակէզ , * և նոխազ

71 մի յայծեաց վն մեղաց . * և 'ի զոհ փրկուե երինջս եր-

կուս , խոյս հինգ , նոխազս հինգ , որոջս տարեւորս հինգ :

Այս ընծայ աքիեզերայ որդւոյ ամսագայի :

72 * Եւ յաւուրն մետասաներորդի ի յիսն որդւոցն ասէ ժն .

73 ըայ՝ փագիէլ որդի եբրանայ , * զընծայսն իւր : Կոնք մի

արծաթի 'ի հարիւր և յերեսուն կշորդէ . տաշտ մի

արծաթի յեւթանասուն սկեղէ ըստ սրբուէ սկեղն . եր-

74 կոքին լին նաչւով զանգելով ընդ իւղոյ 'ի զոհ : * Տուփ

75 մի 'ի տասն դահեկանէ լին խնկով . * զուարակ մի յանդ-

76 լոյ , խոյ մի , դառն մի տարեւոր յողակէզ , * և նոխազ

77 մի յայծեաց վն մեղաց . * և 'ի զոհ փրկուե երինջս եր-

կուս , խոյս հինգ , նոխազս հինգ , որոջս տարեւորս հինգ :

Այս ընծայ փագիէլի որդւոյ եբրանայ :

78 * Եւ յաւուրն երկուսասաներորդի՝ ի յիսն որդւոցն ժն .

79 նեփթաղիմայ՝ աքիրան որդի էնանայ , * զընծայսն իւր :

Կոնք մի արծաթի 'ի հարիւր և յերեսուն կշորդէ . տաշտ

մի արծաթի յեւթանասուն սկեղէ ըստ սրբուէ սկեղն . եր-

80 կոքին լին նաչւով զանգելով ընդ իւղոյ 'ի զոհ : * Տուփ

81 մի 'ի տասն դահեկանէ լին խնկով . * զուարակ մի յանդ-

82 լոյ , խոյ մի , դառն մի տարեւոր յողակէզ , * նոխազ մի

83 յայծեաց վն մեղաց . * և 'ի զոհ փրկուե երինջս եր-

կուս , խոյս հինգ , նոխազս հինգ , որոջս տարեւորս հինգ :

84 Այս ընծայ աքիրանայ որդւոյ էնանայ : * Այս է օրէն

նաւակատեաց սեղանոյն յաւուրն յորում օծ զնա , յիշ-

խանաց որդւոցն ի լին : Կոնք արծաթիք երկուսասան .

տաշտք արծաթիք երկուսասան . տուփք երկուսասան .

85 * 'ի հարիւր և յերեսուն սկեղէ կոնք մի . յեւթանասուն

սկեղէ տաշտ մի : Ամենայն արծաթ տպասուցն՝ երկու

հաղար և չորեքհարիւր սիկզ ըստ սրբուէ սկեղն :

86 * Տուփք ոսկիք երկուսասանք լին խնկով : Դոմ օսկի աք-

87 փոցն՝ հարիւր և քսան դահեկան : * Եւ Դոմ արջաւ յող-

ակէզ . զուարակք երկուսասանք . խոյք երկուսասանք .

դառիւք տարեւորք անարաթք երկուսասան . և զոնք նոյ

և նուէրք նոյն . և նոխազք յայծեաց վն մեղաց երկու

88 տասանք . * և Դոմ արջաւք 'ի զոհ ողակիզին երկուսա-

սանք . երինջք քսան և չորս , խոյք վաթսուն , նոխազք

վաթսուն , որոջք տարեւորք անարաթք վաթսուն : Այս

էն

(72) Ո՛հնէ . Փագիէլ որդի եբրանայ : (88) Յօբնա
 Դոմ օսկի . խոյք վաթսուն . նոխազ վաթսուն , որոջք
 (89) Ո՛հնէ . Յեւ կատարելոյ զձեռս նոյ :

են նաւակատիւք սեղանոյն յետ կատարելոյ զձեռն նոյն :
 * Ի մտանէն մովսիսի Ի խորանն վկայուէ խօսել ընդ 89
 նմա : Եւ լուան զբարբառն ան Ի խօսելն ընդ նմա Ի
 վերուստ Ի քաւուէ անտի Ի միջոյ երկուց քերորեիցն
 որ եին Ի վր տապանակին վկայուէ , Ի միջոյ երկուց
 քերորեիցն , և խօսէր ընդ նմա :

ԳԼ Ը.

ԺԲ Եւ խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի և ասէ : * խօսեաց 1
 ընդ ահարոնի և աստացես ցնա : Յորժամ զնիցես 2
 զճրագունան Ի միողէ կողմանէ երեսաց աշտանակին ,
 լուցանիցին եւ թանեքին ճրագարանն : * Եւ արար 3
 այնպէս ահարոն : Ի միողէ կողմանէ հանգէպ աշտանա-
 կին ելլոյ զճրագարանն նր . ուղ հրամայեաց ար մով-
 սիսի : * Եւ այսէ կազմած աշտանակին : ձոյլ ոսկի բուն 4
 նր . և շուշանք նր ձոյլ համակ , ըստ օրինակին ուղ ե-
 ցոյց ար մովսիսի այնպէս արարին զաշտանակն :

ԺԳ * Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի և ասէ : * առ գու զգե- 5
 րանքին Ի միջոյ որդւոցն ելի և սրբեացես զնս . * և այս 6
 պէս արասցես նոյ զսրբութին իւրեանց : Յանեացես 7
 զնոցք ջուր սրբուէ . և անցի անելի Ի վր ամ մարմ-
 նոց նոյ , և լուսացին զճորձն իւրեանց , և սուրբք ե-
 ղիցին : * Եւ առցես զուարակ մի յանգւոյ , և ըստ նմին 8
 զոհ նաշի հանգեալ իւղով : և առցես որժ տարեւոր
 յանգւոյ վն մեղաց . * և տարցիս զգեւոցին առաջի 9
 խորանին վկայութե , և ժողովեացես նմա ժողովուրդ-
 որդւոցն ելի . * և մատուցին զգեւոցին առաջի ան . 10
 և զիցեն որդիքն ելի զձեռն իւրեանց Ի վր դեւոցւոցն :
 * Եւ զատուցէ ահարոն զգեւոցին Ի հատուցումն 11
 առաջի ան յորդւոցն ելի . և եղիցին գործել զգործ խո-
 բանին առաջի ան : * Եւ զգեւոցիքն զիցեն զձեռն իւր 12
 եանց Ի վր գլխոյ զուարակացն . և արասցես զմին վն
 մեղաց , և զմին յողակեղ ան քաւել վն նոյ : * և կա 13
 ցուսցես զգեւոցին առաջի ան , և առաջի ահարոնի ,
 և առաջի որդւոցն նր . և տացես զնս հատուցումն առաջի
 ան : * և զատուցես զգեւոցին Ի միջոյ որդւոցն իւ 14
 բայելի , և եղիցին թնձ : * Եւ ապա մացեն զգեւոցիքն 15
 գործել զգործ խորանին վկայուէ . և սրբեացես զնս ,
 և

(89) Ոման . Ի քաւուէ անտի Ի միջոյ երկուց քերորե-
 բեիցն , և խօսէր ընդ նմա :

Գլ. Ը . (4) Այս . Եւ այս էր կազմած : (4) Ոման .
 Այնպէս արար զաշտան : (10) Այս . Եւ մատուցես
 զնս : (15) Ոման . Եւ սրբեացես զնս հատուցումն :

- 16 և ապա զնն հատուցումն առաջի նն . * զի հատուցումն հատուցեալ են նորա ինձ 'ի միջոյ որդւոցն էլի . փոխանակ ամ անգրանկաց որ բանսն զամ արգանգ .
- 17 յորդւոցն էլի . առի զնն ինձ : * Զի իմ է ամ անգրանգնի որդւոցն էլի , 'ի մարգոյ մինչև յանասուն . յառուր յորում հարի զամ անգրանգի յերկրին եգիպտացոց ,
- 18 և սրբեցի զնն ինձ , * և առի զգլխացիսն փոխանակ ամ
- 19 անգրանկաց որդւոցն էլի : * Եւ ետու զգլխացիսն հատուցումն տուեալս՝ ահարոնի և որդւոց նորա 'ի միջոյ որդւոցն էլի , գործել զգործ որդւոցն էլի 'ի խորանին վկայութե . և բաւել վն որդւոցն էլի մերձենալով 'ի
- 20 սրբութիսն : * Եւ արարին մովսէս և ահարոն , և ամ ժողովուրդ որդւոցն էլի զեռացոցն՝ ուն պատուիրեաց ար մովսիսի վն զեռացոցն , նայնպէս և արարին նոցա
- 21 որդիքն էլի : * Եւ ցորեցան զեռացիքն , և լուացին զհանգերձս , և ետուն զանձինս ահարոնի 'ի հատուցումն առաջի նն . և բաւեաց վն նոցա ահարոն սրբել
- 22 զնն : * Եւ ապա մահն զեռացիքն պաշտել զպաշտօն իւրեանց 'ի խորանին վկայուե , առաջի ահարոնի , և առաջի որդւոց նն . ուն պատուիրեաց ար մովսիսի վն զեռացոցն . նայնպէս և արարին նն : * Եւ խօսեցաւ ար
- 24 ընդ մովսիսի՝ և ասէ : * Այս ինչ է որ վն զեռացոցն իցէ : 'ի քսան և հինգ ամենից և 'ի վեր , մոցն գործել 'ի խորանին վկայուե . * և 'ի յիսնամենից 'ի բաց կացցեն 'ի պաշտամանէ անտի՝ և ոչ ևս գործեսցեն .
- 26 * և պաշտեսցէ եղբայր նն 'ի խորանին վկայութե : պահել պահեսցէ զպահպանութիս , բայց գործ ինչ մի գործեսցէ : այնպէս արասցես զեռացոցն 'ի պահպանութիս իւրեանց :

ԳԼ Թ.

- 1 Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի յանապատին սինայի , յա ժողովին երկրորդի ելանելոյնց յեգիպտոսէ յամանան
- 2 առաջնում՝ և ասէ : * Այս և արասցեն որդիքն էլի
- 3 զգառիկն 'ի ժամանակի իւրում . * 'ի յորեքտասանըրորում առուր ամսոյն առաջնոյ , արասցեն զայն ընդ երեկն . ըստ ժամանակի . ըստ օրինի իւրում , ըստ
- 4 պայմանի իւրում առն իցեն զնա : * Եւ խօսեցաւ մովսէս
- 5 ընդ որդիսն էլի առնել զգառիկն , * 'ի սկսանել յորեքտասաներորդի առուր ամսոյն յանապատին սինայի , ուն հրամայեաց ար մովսիսի՝ այնպէս արարին որդիքն էլի :

(21) Ամսն . Ահարոնի հատուցումն :

ԳԼ Թ . (3) Ամսն . Պայմանի իւրում առն իցեն զայն :

Ելի : * Եւ եկին արք' որ ոչ էին յբ որդւոյ մարդոյ . և
 ոչ կարէին առնել զգատիկն յաւուր յայնմիկ : * և մա
 տեան առաջի մովսիսի և ահարոնի յաւուր յայնմիկ , և
 տսեն ցնն արքն այնոքիկ . մեք տնստուրք եմք յողի մար
 դոյ . արգ' մի յայտնեացուք 'ի մատուցանելոյ պատա
 րագ տն 'ի ժամանակի իւրում 'ի մեջ որդւոցն իւրայէ
 լի : * Ասէ ցնն մովսէս . կացէք այդ , և լուայց' թէ
 զինչ տացէ հրաման տր վն ձեր : * Եւ խօսեցաւ տր ընդ
 մովսէսի և տսէ . * խօսեաց ը որդիսդ ելի' և առասցես .
 Մարդ որ մարդ' որ լինիցի անսուրբ յողի մարդոյ .
 և կամ թէ 'ի հեռի ճանապարհի որ իցէ 'ի ձէնջ յազգս
 ձեր . արասցէ զքառիկն տն * յամեանն երկրորդի .
 'ի չորեքտասաներորդում աւուր ընդ երեկս արասցէ
 զնա թաղարթով և եղեգով կերիցէ զնա : * և մի թողու
 ցուն ինչ 'ի նմանէ յայդ . և ոսկր մի բեկանիցեն 'ի նմա
 նէ . ըստ օրինի զատկին արասցեն զնա : * Եւ մարդ որ
 որ սուրբ իցէ , և 'ի հեռաւոր ճանապարհի ոչ իցէ , և
 հեղդասցի առնել զգատիկն , սատակեացի' անձն այն 'ի
 ժողովրդենէ իւրմէ : զի զպատարագ տն ոչ մատոյց 'ի
 ժամանակի իւրում . զմեղս իւր ընկալցի մարդն այն :
 * Եւ եթէ յարեսցի 'ի ձեզ եկ որ յերկրին ձերում , և
 առնիցէ զգատիկն տն , ըստ օրինակի զատկին' և ըստ
 պայմանի' իւրում արասցէ զնա : Օքէն' մի և նոյն կաց
 ցէ ձեզ , եկին և բնակի երկրին :

ԺԵ * Եւ յաւուրն յորում կանգնեցաւ խորանն , ծածկեաց
 ամպ զխորանն , և զտունն վկայու թէ . և ընդ երեկս լի
 նէր 'ի խորանին իբրև զտեսիլ հրոյ մինչև ցառաւոտ :
 * Այնպէս լինէր հանապազ . ամպ ծածկէր զնա 'ի
 տուէ , և տեսիլ հրոյ 'ի գիշերի : * Եւ յորժամ վերա
 նայր ամպն 'ի խորանէ անտի , ապա չուէին որդիքն ելի .
 և 'ի տեղւոյ յորում զտեղի առնոյր ամպն' անդ բանա
 կէին որդիքն ելի : * Հրամանաւ տն բանակէին որդիքն
 ելի , և հրամանաւ տն չուէին : * Զամ աւուրս յորս
 հովանի ունիցի ամպն 'ի վերայ խորանին , բանակեսցին
 որդիքն ելի . և յորժամ ձգիցի ամպն 'ի վերայ խորանին
 աւուրս բազում , պահեսցեն որդիքն ելի զպահպա
 նութի տն' և մի չուէսցեն : * Եւ եղիցի յորժամ հովա
 նի ունիցի ամպն զաւուրս թիւով 'ի վերայ խորանին .
 ըստ բանի տն բանակեսցեն , և ըստ բանի տն չուէս
 ցեն : * Եւ եղիցի յորժամ լինիցի ամպն յերեկոյեայ
 մինչև ցառաւոտ , և եթէ վերանայցէ ամպն ընդ առա
 ւոտն ,

(6) (7) Ոման . Զգատիկն յաւուր յայնմիկ : Եւ տսեն
 ցնն արքն այնոքիկ : (11) Աս . Եւ եղեգով կերիցեն
 զնա : (19) Իման . Զամ աւուրս զորս հովանի :

- ւտան : չուեացեն զցերեկ կամ զցայտ : և եթէ ոչ վե
22 րացի ամսին՝ ոչ չուեացեն : * Եւ եթէ ամսօրեայ ժամա
նակ յամսիցե ամսն, և հովանի լիցի 'ի վ ք նր, բա
23 նակեացեն որդիքն Ելի և մի չուեացեն : * զի ըստ հրա
մանի ան չուեացեն, և զպահպանուեա ան պահեացեն
հրամանաւ ան 'ի միտն մեղսխի :

Գ Լ Ժ

- 1 Խառնեալ արքնդ մոզսիս և ասե . * արա քու քեզ Ժ 2
2 երկուս փոխ կռածոյս, արծաթիս արասցես զնս .
և եղիցին քեզ աղգ առնելոյ ժողովոյեանն, և չուեց
3 բանակացն : * և հարկանիցեն փող նորոք, և ժողովեա
4 յի ամ ժողովուրդն 'ի գուռն խորանին վկայուե : * Եւ
եթէ 'ի միումն հարկանիցեն փող եկեացեն առ քեզ ի
5 խանքն զօրավարքն Ելի : * Եւ հարջիք փող աղգեցուե,
6 և չուեացեն բանակքն բանակեալք ընդ արեւելս : * Եւ
հարկանիցէք զերկրորդ փողն աղգեցուեթ, և չուեա
ցեն բանակքն բանակեալք ընդ հարաւ : Եւ հարկա
նիցէք զերրորդ փողն աղգեցուեթ, և չուեացեն բա
նակքն բանակեալք ընդ ծովակողմն : Եւ հարկանիցէք
զերրորդ փողն աղգեցուե, և չուեացեն բանակքն բա
նակեալք ընդ հիւսիս : աղգեցուե' փող հարկանիցեն
7 'ի չուելն իւրեանց : * Եւ յորժամ ժողովիցէք զժողո
8 վուրդն և հարկանիցէք փող և ոչ աղգեցուեթ : * Եւ
որդիքն ահարոնի քահանայք հարցեն փող, և եղիցի ձեզ
9 օրէն յաւիտեանական յաղգս ձեր : * Եւ եթէ ելանիցէք
'ի պատերազմ յերկրի ձերում, ընդդիմակապացն որ
կայցեն ձեզ հակառակ, աղդեսլիք փողով և յիշատա
կեսլիք առաջի ան . և ապրիցէք 'ի թշնամեացն ձե
10 րոց : * Եւ յաւուրս ուրախութե ձերոյ, և յամսադը
լուխս ձեր հարկանիցէք փող . և 'ի վ ք ողջակիցացն, և
'ի վ ք զօհիցն ժրկութեց ձերոց . և եղիցի ձեզ յիշա
տիկ առաջի ան ձերոյ . ևս եմ ան ան ձեր :
11 * Եւ եղև յամին երկրորդի յամսեանն երկրորդի՝ որ օր Ժ Ե
քսան էր ամսոյն՝ վերացան ամսն 'ի խորանէն վկայու
12 թե : * Եւ չուեցին որդիքն Ելի հանդերձ աղբիւքն իւր
եանց յանապատէն զինայլ ռփ եկաց ամսն յսնապա
13 տին փառանու : * և չուեցին որդիքն Ելի ըստ բանի
ան

Գ Լ Ժ. (1) Ոման . Եւ Խառնեալ արք : (4) Ոման . Եւ
խանքն և զօրավարքն : (9) Ոման . Ընդդիմակապացն որ :
(10) Այս . Առաջի այ ձերոյ : (11) Այս . Յամսեանն
երկրորդում : (12)(13)(14) Ոման . Փառանապ Եւ չուե
ցին նախ ըստ բանի ան . Եւ չուեցին գուռնք բա' :
5 4

Ի լի : * Եւ եկին արք' որ ոչ էին նա որդւոյ մարդոյ . և 6
 ոչ կարէին առնել զգառիկն յաւուր յայնմիկ : * և մա 7
 տեան առաջի մովսիսի և ահարոնի յաւուր յայնմիկ , և
 ասեն ցնն արքն այնոքիկ . մեք անսահմեք եմք յոգի մար 8
 դոյ . արդ' մի յայտնեացուք 'ի մատուցանելոյ պատա 9
 րագ տն 'ի ժամանակի իւրում 'ի մեջ որդւոցն իւրայն 10
 լի : * Անէ ցնն մովսէս . կացէք այդր , և լուայց' թե 8
 զինչ տացէ հրաման տր զն ձեր : * Եւ խօսեցաւ տր ընդ 9
 մովսիսի և ասէ . * խօսեաց ը որդիսդ . ելի' և ասացես . 10
 Մարդ որ մարդ' որ լինիցի անսուրբ յոգի մարդոյ . և կամ թե 11
 'ի հեռի ճանապարհի որ իցէ 'ի ձէնջ յազգս 12
 ձեր . արասցէ զքառիկն տն * յամենամն երկրորդի . 11
 'ի չորեքտասաներորդում աւուր ընդ երեկս արասցէ 12
 զնա բազարքով և եղեգով կերիցէ զնա : * և մի թողու 12
 ցուն ինչ 'ի նմանէ յայդ . և ոսկր մի բեկանիցեն 'ի նմա 13
 նէ . ըստ օրինի զատկին արասցեն զնա : * Եւ մարդ որ 13
 որ սուրբ իցէ , և 'ի հեռաւոր ճանապարհի ոչ իցէ , և 14
 հեղգասցի առնել զգառիկն , սատակեսցի' անձն այն 'ի 14
 ժողովրդենէ իւրմէ : զի զպատարագ տն ոչ մատոյց 'ի 15
 ժամանակի իւրում . զմեղս իւր ընկալցի մարդն այն : 15
 * Եւ եթէ յարեսցի 'ի ձեզ եկ որ յերկրին ձերում , և 16
 առնիցէ զգառիկն տն , ըստ օրինակի զատկին' և ըստ 16
 պայմանի' իւրում արասցէ զնա : Օրէն մի և նոյն կաց 17
 ցէ ձեզ , եկին և բնակի երկրին : 17
 ԺԵ * Եւ յաւուրն յորում կանգնեցաւ խորանն , ծածկեաց 18
 ամպ զխորանն , և զտունն վկայու թե . և ընդ երեկս լի 18
 նէր 'ի խորանին իբրև զտեսիլ հրոյ մինչև ցառաւոմ : 19
 * Այնպէս լինէր հանապաղ . ամպ ծածկէր զնա 'ի 16
 տուէ , և տեսիլ հրոյ 'ի գիշերի : * Եւ յորժամ վերա 17
 նայր ամպն 'ի խորանէ անտի , ապա չուէին որդիքն ելի . 18
 և 'ի տեղւոյ յորում զտեղի առնոյր ամպն' անդ բանա 19
 կէին որդիքն ելի : * Հրամանաւ տն բանակէին որդիքն 18
 ելի , և հրամանաւ տն չուէին : * Չամ աւուրս յորս 19
 հովանի ունիցի ամպն 'ի վերայ խորանին , բանակեսցին 20
 որդիքն ելի . և յորժամ ձգիցի ամպն 'ի վերայ խորանին 20
 աւուրս բազումս , պահեսցեն որդիքն ելի զպահապ 21
 նութի տն' և մի չուէսցեն : * Եւ եղիցի յորժամ հովա 20
 նի ունիցի ամպն զաւուրս լցուով 'ի վերայ խորանին . 21
 ըստ բանի տն բանակեսցեն , և ըստ բանի տն չուէս 22
 ցեն : * Եւ եղիցի յորժամ լինիցի ամպն յերեկոյեայ 21
 մինչև ցառաւոմ , և եթէ վերանայցէ ամպն ընդ առա 22
 ւոմն ,

(6) (7) Ոճան . Զգառիկն յաւուր յայնմիկ : Եւ ասեն ցնն արքն այնոքիկ : (11) Ասա . Եւ եղեգով կերիցեն զնա : (19) Ոճան . Զամ աւուրս զորս հովանի :

- ւտան : չուկացեն զցերեկ՝ կամ զցայտ : և եթէ ոչ վե
 22 րացի ամպն՝ ոչ չուկացեն : * Եւ եթէ ամառեայ ժամա
 նակ յաճախեցէ ամպն , և հովանի լիցի 'ի վթ նթ , բա
 23 նակեացեն որդիքն Ելի և մի չուկացեն : * զի ըստ հրա
 մանի ան չուկացեն , և զպահպանուիս ան պահեացեն
 հրամանաւ ան 'ի ձմռն մեղիսի :

ԳԼ Ժ .

- 1 Խօսեցաւ արքայ մովսիսի և ասէ . * արա քու քեզ ժ2
 2 երկուս փողոս կռածոյս , արծաթիս արացես զնմ .
 և եղիցին քեզ աղբ առնելոյ ժողովօրեանն , և չուկայ
 3 բանակացն : * և հարկանիցեն փող նորք , և ժողովեա
 4 յի ամ ժողովուրդն 'ի դռն խորանին վկայու : * Եւ
 եթէ 'ի միումն հարկանիցեն փող՝ եկեացեն առ քեզ Եւ
 5 խանքն զօրավարքն Ելի : * Եւ հարջիք փող աղբեցու
 6 և չուկացեն բանակքն բանակեալք ընդ արեւելս : * Եւ
 հարկանիցէք զերկորդ փողն աղբեցուծե , և չուկա
 ցեն բանակքն բանակեալք ընդ հարաւ : Եւ հարկա
 7 նիցէք զերրորդ փողն աղբեցուծե , և չուկացեն բա
 նակքն բանակեալք ընդ ծովակողմն : Եւ հարկանիցէք
 զչորրորդ փողն աղբեցու , և չուկացեն բանակքն բա
 նակեալք ընդ հիւսսի : աղբեցուծե՝ փող հարկանիցեն
 8 'ի չուկն իւրեանց : * Եւ յորժամ ժողովեցէք զժող
 9 վուրդն՝ և հարկանիցէք փող՝ և ոչ աղբեցուծե : * Եւ
 որդիքն պահարոնի քահանայք հարցեն փող , և եղիցի ձեզ
 10 օրէն յաւիտեանական յաղգս ձեր : * Եւ եթէ ելանիցէք
 'ի պատերազմ յերկրի՝ ձերում , ընդ իմակացացն որ
 կայցեն ձեզ հակառակ , աղբեցուցէք փողով և յիշատա
 կեալքեք առաջի ան . և ապրիցէք 'ի թշնամեացն ձե
 11 րոց : * Եւ յառաւրս ուրախութե ձերոյ , և յամառք
 ընկսս ձեր հարկանիցէք փող . և 'ի վթ ողջակիցացն , և
 'ի վթ զօհիցն փրկութեց ձերոց . և եղիցի ձեզ յիշա
 տեցի առաջի ան ձերոյ . ես եմ ար ան ձեր :
 12 * Եւ եղև յովն երկրորդի յամանան երկրորդի՝ որ օր ժե
 քսան էր ամսոյն՝ վերացան ամպն 'ի խորանէն վկայու
 13 թե : * Եւ չուկցին որդիքն Ելի հանդերձ աղբիւքն իւր
 եանց յանապատէն զինայլ : ք եկաց ամպն յանապա
 13 տին փառաւոր : * և չուկցին որդիքն Ելի ըստ բանի
 ան

Գլ. Ժ. (1) Ոման . Եւ խօսեցաւ արք : (4) Ոման . Եւ
 խանքն և զօրավարքն : (9) Ոման . Ընդ իմակացացն որ :
 (10) Այս . Առաջի այ ձերոյ : (11) Այս . Յամանան
 երկրորդում : (12)(13)(14) Ոման . Փառանայք Եւ չուկ
 ցին նախ ըստ բանի ան . Եւ չուկցին գումարք բա՞ :

ան 'ի ձեռն մոխիտի : * Եւ չուեցին նախ գունդք բա 14
 նախի որդւոցն յուգայ յառաջագոյն զօրու իւրեանց .
 և 'ի վր զօրացն նշ նասսոն որդի ամենազաւայ : * և 'ի 15
 վր զօրաց որդւոցն խաքարայ՝ նախնայիւ որդի սով-
 գովայ : * և 'ի վր զօրու ցեղի որդւոցն զարուզոնի՝ և 16
 զիւր որդի քելլոնի : * Եւ իջանէին զխորանն , և 17
 չուեին : որդիքն գեթսոնի և որդիքն մերարեայ , բառ-
 նային զխորանն * * Եւ չուեին գունդք բանակի որդւ 18
 ւոցն ուղբինի հանգերձ զօրու իւրեանց . և 'ի վր զօ-
 րու նշ Էդիսոն որդի սեդիուրայ . * և 'ի վերայ զօրու 19
 ցեղի որդւոցն շմաւոնի՝ սազամիւլ որդի սառլիսազայի :
 * և 'ի վր զօրու ցեղի որդւոցն գազայ Էդիսամիւսն որ 20
 գիւսագուելի : * Եւ չուեցին որդիքն կահաթու բար 21
 ձեալ զարթուսն . և իսնգնեսցեն զխորանն՝ մինւ ալլա
 համանիցեն : * Եւ չուեցին գունդք բանակին Էփրե 22
 մայ հանգերձ զօրու իւրեանց . և 'ի վր զօրու նշ եդի
 սամա որդի սեմաւայի . * և 'ի վերայ զօրու ցեղի որդւ 23
 ւոցն մանասէի գամաղինգ որդի փագասուրայ : * և 24
 'ի վր ցեղի որդւոցն բենիամինի աբիզան որդի գեդեո-
 նի : * Եւ չուեցին գունդք բանակի որդւոցն դանայ 25
 յեռայ քան գամնայն բանակսն հանգերձ զօրու իւր-
 եանց . և 'ի վր զօրու նշ աքիեղեր որդի ամենազայի :
 * և 'ի վերայ ցեղի որդւոցն ասերայ փագեել որդի եք 26
 բանայ : * և 'ի վր ցեղի որդւոցն նեփթաղիմայ աքիբան 27
 որդի ենանայ : * Այս են զօրք որդւոցն իլի . և չուե 28
 ցին հանգերձ զօրու իւրեանց :

ԺԸ * Եւ առի՝ մովսէս յորար որդի ռազուելի մագիսնա 29
 ցի ցաներն մովսէի : ահա մէք չուեմք 'ի տեղին զորա
 սաց ար առ զնա մեզ . եւ ընդ մեզ , և բարբ արաս
 ցուք քեզ . զի ար խոստացաւ բարուսն իլի : * Եւ նա 30
 առի՝ ոչ երթայց անդ , այլ յերկիրն իմ և յաղգն իմ
 գնացից : * Եւ առեցնա . մի թողուր զմեզ . քանզի եեր 31
 ընդ մեզ յանապատին . և եղիցես ընդ մեզ ծեր : * և 32
 եղիցի թէ երթայցես ը մեզ , և լինիցին բարուքն զոր
 քն արասցե մեզ ար բարե , արասցուք և քեզ :

ԺԹ * Եւ չուեցին 'ի լեռնէ անաի ան երեքօրեայ շանա 33
 պարհ . և տապանակ ուխտին ան յառաջագոյն քան զնա
 երթայր երեքօրեայ շանքաբարհաւ , գիտել նոցա հան-
 գիտա : * Եւ եղև 'ի չուել տապանակին՝ առի մովսէս : 35

Արի

(15) Ոման . Եւ 'ի վերայ զօրուց որդւոցն : (22) Ոման .
 Եւ չուեցին գունդք : (22) Այս . որդի սեմուրայ :
 (26) Ոման . Եւ 'ի վր զօրու ցեղի : (27) Ոման . Եւ
 'ի վր զօրու ցեղի : (29) Ոման . Ցաներն իւր . ահա :
 (29) Ոման . Ասաց ար . սաց զնա մեզ : (35) Ոման .

Աստի Թր' և ցրուեացին թշնամիքս, փափեցին ամե
 36 նայն աստեղիքքս : * Եւ 'ի դադարեւն ասէ : Դարձիք
 34 Թր 'ի հաղարաւորս և 'ի բերաւորս խորայելի : * Եւ
 ամառն հովանի ունէր 'ի վերայ նոցա 'ի տուէ 'ի չուել
 նոցա 'ի բանակէ անտի :

ԳԼ. ԺԱ.

- 1 **Եւ** ժողովուրդն արանջէր չարաչար առաջի ձն. և **Ի**
 լուաւ Թր և բարկացաւ սրտմտութիւն : Եւ բորբոք
 քեցաւ 'ի նոսա հօւր 'ի տէ. և եկեր զմասն ինչ բանալ
 2 կին : * Եւ սպառակեաց ժողովուրդն առ մովսէս, և
 յազն ի կաց մովսէս առ Թր. և գադարեաց հուրն :
 3 * Եւ կոչեցաւ անուն տեղւոյն այնորիկ հրայրեաց : զի
 բորբոքեցաւ 'ի նոսա հուրն 'ի տէ :
 4 * Եւ խառնազանձն որ էր 'ի միջի նց ցանկացան ցան **ԻԱ**
 հուր. և նստեալ լային օրդիքն իլի' և ասէին. «Ո՞ր տացե
 5 մեզ միս ուտելոյ. * զի յիշեցաք զձուկնն զոր ուտեալք
 յերկաթոս ձրի, և զսեխն, և զմեղրապոս, և զպրանն, և
 6 զսոխն և զխառր : * և արգ' աւասիկ նշտեալ են անձինք
 մեր. և ոչ ուրեք՝ բայց միայն 'ի մանանայն են աչք մեր :
 7 * Եւ մանանայն էր իբրեւ զսերմն զնձոյ սպիտակ. և տե
 8 սիլ նք իբրեւ զտեսիլ սաւին. * և շրջէր ժողովուրդն և
 քաղէին : և աղային յերկանի, և յեսուին յանգանի, և
 եփէին 'ի սլուտան, և առնէին նկանս. և էր քաղցրուե
 9 նք իբրեւ զխորխոս իւղոյ և մեղու : * և յորժամ իջանէր
 ցօղ 'ի բանակն զցայգ, իջանէր և մանանայն 'ի վր' նք :
 10 * Լուաւ մովսէս զլալուն նոցա ըստ գնդից իւրեանց,
 զիւրաքանչիւր առ գրան վրանի իւրոյ : և բարկացաւ
 սրտմտութիւն Թր յոյժ : և առաջի մովսիսի չար թուե
 11 ցաւ : * Եւ ասէ մովսէս ցար. ընդէր' Թր չարաբեցեր
 զժառայս քո, և հիմ' ոչ գտի շնորհ առաջի քո, արկա
 12 նել զինն զբարկութի ժողովուրդս աշորիկ. * մի՞թե
 են յղացայ զնձ ժողովուրդս զայս, կամ թէ' եմ ծնայ
 զսոսոք. զի ասնս ցիս' թէ ան զգա 'ի գո'ք քո : ո՞նչ առ
 նուցու գայեալ զտանգիաց : տանել յերկիրն զոր երգ
 ուար

Ատեղիք քո յերեսաց քոց : (34) Ամենայն օրինակ' Բայ յու
 նայն' զքան 34 համարոյն տանին տաքն յիս 36 համարոյ :
 ԳԼ. ԺԱ. (4) Ոսիսն 'ի լուս'. Եւ խառնիճազանձն որ :
 (4) Աստ. Որ էր 'ի մէջ նոցա : (4) Ոման. Զանկացաւ
 ցանկութի : (5) Բազան. Եւ զսոխ և զխառր : (10) Ու
 նայն. Զլալուն նց ըստ գնացից իւրե' : (11) Աստ. Ու
 գտի շնորհս առաջի քո : (12) Ոման. Ծնայ զնոսա...
 որպէս առնու զայնտի :

տաւր հարցն նց : * Եւ արդ՝ ուստի՝ ե ինձ միս՝ տալ ամ 13
 ժողովրդեանս այսմիկ : զի լան զինեւ և ասեն՝ տուր մեզ
 միս զի կերիցուք : * Ոչ կարեմ ես միայն կրեք զժողո 14
 վուրդս զայս : զի ծոնրադէն քան զիս է բանգ : * Եթէ 15
 այգալէս առնիցես ընդիս՝ բաւն իսկ զիս եթէ հաճոյ
 իցէ քեզ : Եթէ դաի շնորհս և ողորմութի առ ՚ի քէն ,
 զի մի տեսից զարարանս իմ : * Եւ ասէ ար ցմովես . 16
 ժողովեա ինձ եւ թանապուն այր ՚ի ծերոցն իլի . զար
 քու գիտես եթէ նորա իցեն ծերադոյնք ժողովրդեանն ,
 և բնաիք նց , և հանցին զնձ ՚ի խորանն վկայութե , և
 կացցին անդ ընդ քեզ : * Եւ իջից անդր և խօսեցայց 17
 ընդ քեզ , և առից ՚ի հոգւոյդ որ ՚ի քեզ է և արկից զնո
 քօք : և բարձցեն ընդ քեզ զյանդգնուն ժողովրդեանդ
 այդոքիկ : և ոչ կրեսցես զքոսա գու միայն : * Եւ ցժո 18
 դովուրդն ասացես . սրբեցարուք առ վաղիւ և կերի
 ջիք միս : զի բացէք առաջի տն՝ և ասացէք . ո՛ր ջամբեացե
 մեզ միս : զի լան էր մեզ յեզիպատու : Եւ ասցէ ձեզ ար
 միս ուտելոյ , և կերիջիք միս : * Թէ զմի օր ուտիցէք , և 19
 ոչ զերկուս , և ոչ զհինգ օր , և ոչ զառսն , և ոչ զքսան
 օր : * Եւ զամբօրեայ առուս ուտիցէք . մինչև ելանի 20
 ցն ընդ ունդոննա ձեր . և եղիցի ձեզ ՚ի քառնուի . զի
 հետեցէք տն որ է ՚ի միջի ձերում , և լացէք առաջի
 նորա , և առէիք ընդէր կր մեզ ելանել յեզիպատու :
 * Եւ ասէ մովսէր . վեցհարիւր հազար հեռեակաց է ժո 21
 դովուրդն՝ յորոց միջի եմ ես . և գու առես միս տաց նց ,
 և կերիցեն ամբօրեայ ժամանակ : * Թիթէ արջառ և 22
 ոչնաւր սպանանիցի՝ և բաւական լինիցի նց : կամ թե
 ամ ձուկն ծովու ժողովիցի՝ և բաւական լինիցի նոցա :
 * Եւ ասէ ար ցմովես . միթէ ձեռն տն չիցէ՛ր բաւու 23
 կան . այժմ տեսանիցես եթէ հասանիցէ ՚ի վր քո բանս
 իմ՝ եթէ ոչ : * Եւ ել մովսէս և խօսեցաւ ընդ ժողո 24
 վրդեանն զպարգաւան տն . և ժողովեաց եւ թանապուն
 այր ՚ի ծերոց ժողովրդեանն , և կացոյց զնձ չուր զնո
 րանաւն : * Եւ էջ ար ամպով , և խօսեցաւ ար ընդ մով 25
 սիսի . և առ ՚ի հոգւոյն որ ՚ի նմա , և արկ զեւթանա
 սուն արամբն զծերովք : Եւ իբրեւ հանգեաւ հոգին
 ՚ի վր նց , և մարգարէացան ՚ի բանակին , և այլ ոչ ևս
 յա

(13) Ոման . Ուստի իցէ ինձ միս : (14) Աստ . Ես միայն
 կրել զժողովուրդս : (17) Եթէ միայն , Զանդգնուն ժո
 ժովրդեանդ : (20) Ոման . Եր մեզ ելն յեզիպատու :
 (21) Ոման . Ամբօրեայ ժամանակաւ : (22) Եթէ միայն
 ձեռն ծովու խաբարեղով նշանալի : (23) Ոման . Աստ
 գիտասցես եթէ հասանիցէ . . . և թէ ոչ : (25) (26) Ո
 ման . Ոչ ևս յաւելուին : մնացին երկու արք ՚ի բանակի

- 26 յաւելին : * և Թագին երկու արք 'ի բանակին . անուան
մուսն ելլադ , և անուն երկրորդին մովգադ , և հան
դեաւ 'ի վր նց հոգին . և նորա էին 'ի գրեւոյ անտի ' և
27 ոչ եկին 'ի խորանն , * և մարդարեացան 'ի բանակին :
Եւ ընթացեալ պատանի մի՝ պատուեաց մովսիսի ' և ասե
ցնա . ելգադն և մովգադն մարդարեացան 'ի բանակին :
28 * Պատասխանի տուեալ յեսուայ որդւոյ նաւայ
պաշտօնէին մովսիսի ընտրելոյ ' և ասէ . տէր մովսէս , ար
29 դէլ զնն : * և ասէ ցնամովսէս . մի՛ արկաներ դու ինձ
նախանձուկս . և ո՞տայր զեմ ժողովուրդս ան մարդա
30 բէս . յորժամ տայր ար զոգին իւր 'ի վր նց : * և գնաց
31 մովսէս 'ի բանակն , ինքն և ծերքն իւր : * Եւ ել հողմ
'ի արեւ և խաղացոյց յովս կոյս զլորամարդին 'ի ծովէն .
և անկաւ զբանակսն , տուր գնաց աստի , և աւուր
գնաց անտի շուրջ զբանական , իբրեւ ցերկուս կան
32 դունս յերկրէ : * Եւ յարուցեալ ժողովուրդն զտիւն
ողջոյն , և զգիշերն ողջոյն . և զտիւն ողջոյն 'ի վաղիւ
անդր , ժողովեցին զլորամարդին . որ ասկաւ ժողովեաց
տասն քու : և ապանին և ապխտեցին իւրեանց ապուխ
33 տըս ապուխտս շուրջ զբանական : * Մինչդեռ միան
յատանունն էր ' յառաջ քան զպակասելն , և ար բար
կացաւ ժողովրդեանն , և եհար ար զժողովուրդն հար
34 ուածս մեծամեծս յոյժ : * Եւ կոչեցաւ անուն տեղւոյն
այնորիկ գերեզմանք ցանկուծի . զի անդ թաղեցին
զժողովուրդն ցանկացօղ : Եւ 'ի գերեզմանացն ցան
կուծի չուեաց ժողովուրդն ցասերով :

ԳԼ ԺԲ .

- 1 Եւ բամբասեցին մարիամ և ահարոն զմովսէս վասն ԻԲ
կնոջն եթեովպացւոյ՝ զոր տու մովսէս . զի կին է
2 Թեովպացի առ : * և ասեն ' թէ ընդ մովսիսի միայն խօ
սեցաւ ար . ոչ ապաքէն և ընդ մեզ խօսեցաւ : և զւ
3 ւաւ ար : * Եւ այրն մովսէս հեղ էր յոյժ քան զեմ
4 մարդիկ՝ որ էին 'ի վերայ երկրի : * Եւ ասէ ար նոյն
ժամայն՝ ցմովսէս և ցահարոն և ցմարիամ . ելէք դուք
երեւ

անդ . ան : (27) Ոման . Եւ մովգադ մարդարեանան 'ի :
(28) Յօգնալի հեռւն և եր' տաքանօր անուան Եսուայ որդւ
ւոյ նաւայ , Գրի՝ Եսուա , յեսուայ , ըստ յանտանին :
(31) Ոման . Զլորամարդին 'ի ծովէ անտի : (32) Ոման .
Ապուխտ ապուխտս : զի ոսկան ոսկի միսնգան և ին :
(33) Յօգնալի . Յառաջ քան զպակասելն : (33) Ոման .
Հարուածս մեծ յոյժ :

ԳԼ ԺԲ . (2) Աստ . Եւ ասեն . մի թէ ընդ մովսիսի :

երեքին 'ի խորանն վկայութե : և երկն երեքին 'ի խորանն վկայութե : * Եւ էլ ար տեամբ ամպոյ , և եկաց առ գրան խորանին վկայութե . և կոչեցան ահա րոն և մարիամ : և ելին երկոցեան : * Եւ ասէ ցնն ար . լուարուք բանից իմոց . եթէ լինիցի մարգարէ 'ի ձեզ ձեռն , տեսեամբ երեքեաց ցնն , և երազով խօսեցայց չ նմա : * Ոչ այնպէս ող ծառայն իմ մովսէս՝ որ ցնմ տան իմում հաւատարիմ է : * բերան 'ի բերան խօսեցայց չ նմա , երեսոք և ոչ առաիգ . Ը դիտումն ան և տես : և ընդէր ոչ երկերուք բամբասել զծառայն իմ մովսէս : * Եւ եղև բարկութի սրտմտութե ան 'ի վր անց ' և զնացին : * և անպի վերացաւ 'ի խորանէ անպի : և ահա մարիամ բորտեալ էր իբրև զծիւն . և հայեցաւ ահարոն չ մարիամ , և ահա՝ բորտեալ էր : * Եւ ասէ ահարոն ցնովսէս . խնդրեմ 'ի թէն ար , մի աներ 'ի վր մեր մեղս . զի անգիտացաք . և քանզի մեղաք՝ * մի լի նիցի հանգոյն մահու , իբրև զվեժած որ ելանիցէ յալ գանգէ մօր և ուտիցէ զկէս մարմնոյ նր : * Եւ աղա զակեաց մովսէս առ ար . և ասէ . խնդրեմ 'ի թէն ան , բժշկեմ զնա : * Եւ ասէ ար , ցնովսէս . եթէ հօր իւրոյ թքանելով թքեալէր ընդ երեսունը՝ չամաքէր զեւթն օր : մեկնեցի զեւթն օր արտաքոյ բանակին՝ և ապա մացէ : * Եւ զատուցաւ մարիամ՝ արտաքոյ բանակին զեւթն օր : և ժողովուրդն ոչ չուեաց՝ մինչև սրբեցաւ մարիամ :

ԳԼ . ԺԴ .

Եւ ասպա չուեաց ժողովուրդն յաւերովթայ , և բա նակեցաւ յանապատին փառամու :
 ԻԳ * Խօսեցաւ ար ընդ մովսէսի՝ և ասէ : * Առաքեալ արո՝ և լրտեսեացեն զերկիրն , քանանացոց , զոր էս ապ որդւոցն իլի 'ի կայուածս . այլ մի՝ ըստ ցեղի , ըստ տանց նահապետաց իւրեանց առաքեացեն զնո՝ զնո՝ գլխաւորս 'ի նոցանէ : * Եւ առաքեաց զնո մովսէս յանապատէն փառամու՝ ըստ բանին ան . ամենեքին արդ զխաւորք էին նոքա յորդոցն իլի : Եւ այս են անուանք նոցա : * Ցեղին ուրբինի , սաղամիէլ որդի աբուրայ : * Ցեղին շմաւնի , սափաու որդի սուրեայ : * Ցեղին յուզայ , քաղէր որդի յեփոնեայ : * Ցեղին խաբարայ , զա :

(11) Ոման . Զի անգիտացաք . քանզի մեղաք : և ոման . Եւ մեղաք : (12) Ոման . Զկէս մարմնոյ նց :
 ԻՎ . ԺԴ . (2) Ոման . Եւ խօսեցաւ ար ընդ : (4) Ոման . Յանապատին փառամու՝ ըստ բա :

- 9 գաղամ որդի յովսէփայ : * Յեղին եփրեմայ, աւսէս որ
10 գի նաւայ : * Յեղին բենիամինի, փաղտի որդի ուս
11 փաւայ : * Յեղին զարուզանի, յուգիէլ որդի սուգիայ :
12 * Յեղին յովսէփայ՝ որդւոցն մանասէի, գաղգէ որ
13 գի սոււայ : * Յեղին գանայ, ամէէլ որդի գամայի :
14 * Յեղին ասերայ, սաթուր որդի միքայելի : * Յեղին
15 նեփթաղեմայ, արի որդի յարիայ : * Յեղին գաղայ,
16 գաղգիէլ որդի մակեթայ : * Այս անուանք են արանցն՝
17 զոր առաքեաց ար լրտեսել զերկիրն քանանացւոց . և
անուանեաց մովսէս զանուն անուան որդւոյ նաւայ :
18 Յիսուս : * Եւ առաքեաց զնոսա մովսէս յանապատէն
փառանսւ լրտեսել զերկիրն քանանացւոց : և ասէ ցնն .
19 ելէք ընդ անապատդ, և ամբարձայք՝ ի լեւանն, * և
տեղիք զերկիրն զի՛նչ իցէ . և զժողովուրդն որ նստի
'ի նմա, եթէ զօրաւորագոյն իցէ՝ թէ անաւագ, եթէ
20 սակաւք իցեն՝ եթէ բազումք : * Եւ զի՛նչ իցէ երկիրն
յորում նոքա բնակեալ իցեն, եթէ բարի՝ իցէ եթէ չար .
և զի՛նչ իցեն քաղաքքն յորս նոքա բնակեալ են . պարս
21 պաւսդք են՝ եթէ անպարիսպք : * և զի՛նչ իցէ երկիրն,
պարսրա իցէ եթէ տկար . եթէ իցէ՝ ի նմա ծառատունկ
եթէ ոչ : և ժրաջիք առջիք՝ ի միտոյ երկրին : Եւ ա
ւուրք զարնայնոյ էին աւուրքն խաթուամոյ խաղոզոյ :
22 * Եւ ելեալ լրտեսեցին զերկիրն՝ յանապատէն սինայ
23 մինչև ցրորք ի մուտս եփրաթայ : * Ելին չ անապատն՝
և եկին մինչև ցեբարոն : և անդ պիման, և սէսի, և
թալամի, և անցքն ենակայ : և քերորոն եւթն ամաւ յա
ռաջագոյն շինեալ էր քան զապայսիս եգիպտացւոց :
24 * Եւ եկին մինչև ցածրն ողկուղոյ, և լրտեսեցին զնա .
և հասին անտի սու որթոյ, և ողկոյդ մի խաղոզոյ՝ ի
նմա, և բարձին զնա լծակդ՝ և ի նոսնկ և ի թոյոյ :
25 * և անուանեցին զանուն տեղոյն՝ ձոր ողկուղոյ . զի
26 ողկուղին զոր հասին անտի որդիքն ելի : * Եւ գարձան
անգրէն որդիքն ելի լրտեսեալ զերկիրն յես աւուրոց
27 քառասնից . * և եկեալ հասին առ մովսէս և առ արա
բան, և առ ամ ժողովուրդ որդւոցն ելի յանապատն
փարան կադէս . և ետուն նոցա զբոյց և ամ ժողովը
28 գեանն : Եւ ցուցին զպտուղ երկրին, * և պատմեցին
նոց, և ասեն ցնա . չոգսք յերկիր յոր առաքեցեր զմեզ .
երկիր՝ որ բլբն զիսթն և զմեզ . և այս է պտուղ նր :
29 * Բայց աղչն սատարի էր որ բնակեալէին ի նմա . և

քա

(19) Ոման . Եթէ զօրագոյն իցէ՝ թէ անա՝ (20) Ոման .
Պարսպաւորք իցեն՝ եթէ : (27) Այս . Եւ հասեալ է
էին առ մովսէս և . . փառանկադէս : (28) Ոման . Յեր
կիր որ օղկու . . այս է պտուղ որդւոց :

քաղաքք ամուրք և պարսպաւորք եւ թմնակնք յոյժ :
 և զազգն եւնակայ տեսաք անդ : * Եւ ամաղէկ ընտեալ 30
 էր յերկրին ընդ հարաւակողմն . և քեռացին և խառ-
 ցին և յերուսաղէմ և ամովրհացին ընտեալ էին առ լե-
 րամբքն , և քանանացին՝ առ ծովեզերքն և առ յորդա-
 նանաւ : * Լուեցայք քաղէք զժողովուրդն 'ի մովսիսե , 31
 և ասէ ցնն . ոչ ալգուէս է . այլ ելանելով ելցուք և
 ժառանգեսցուք զնա . զի կարող եմք յաղթել նց : * Եւ 32
 արքն սր ընդ նմա երթեալ էին՝ ասէին . ոչ ելցուք ,
 քանզի ոչ կարեմք երթալ 'ի վր' ազգին , զի զօրագոյն
 քան զմեզ է յոյժ : * Եւ զարհուրեցուցին երկրաւն զոր 33
 լրտեսեցին՝ զորդիսն իլի՝ և ասեն . Շ երկիրն ընդ որ
 մէք անցաք լրտեսել զնա , երկիր՝ մարգածախ է ընտե-
 յաց իւրոց . և զեմ զազգն զոր տեսաք 'ի նմա՝ արք յաղ-
 թահասակք են : * տեսաք անդ՝ և սկայս , և էաք յաչա 34
 նոցա իբրեւ մարախ :

ԳԼ ԺԴ :

Եւ ձայն բարձին եմ ժողովուրդն , և ելաց ազգն 1
 զգեղներն զայն ողջին . * և արտնջեաց ժողովուրդն 2
 զմովսիսե և զահարոնէ եմ որդւոլքն իլի : Եւ ասէ ցնն
 եմ ժողովուրդն . լաւ էր եթէ՝ մեռեալ էաք յերկրին
 երկիպտոսցւոց . կամ թէ աստէն յամպաւտի աստ խեղ
 մեռանէաք : * և ընդէր տանիցի զմեզ եր յերկրն յայն 3
 անկանել մեզ պատերազմաւ . և կանայք մեր և որդիք
 մեր լինիցին 'ի յափտակուծի . և արդ լաւ իցէ մեզ
 դառնալ անդրէն յերկիպտոս : * Եւ ասէ այր ցընկեր . 4
 արասցուք զօրավար , և գարձցուք յերկիպտոս : * Եւ 5
 անկան մովսէս և ահարոն 'ի վր' երեսաց իւրեանց ա-
 ռաջի եմ որդւոցն իլի : * Բայց յետու որդի նաւեայ , 6
 և քաղէք որդի յեփոնեայ 'ի լրտեսաց երկրին՝ պատալ
 ուեցին զհանդերձա իւրեանց , * և խօսեցան ը եմ ժո . 7
 զովթղեան որդւոցն իլի՝ և ասեն : Երկիր զոր մեք լըր-
 տեսեցաք՝ երկիր բարի է յոյժ : * Եթէ հաճեսցի միայն 8
 ընդ մեզ եմ , և տարցի յերկրն յայն , և տացէ զնա մեզ՝
 երկիր է՝ որ բոխէ զկաթն և զմեղր : * բայց 'ի տէ միայն 9
 ապստամբք մի լինիցիք , և 'ի ժողովրդենէ երկրին մի
 երկն

(30) Ոման . Եւ եմ ամաղէկ ընտ՝ : (32) Ոման . Ասեն ,
 ոչ ելցուք : (34) Ոման . Եւ սկայք . . . իբրեւ զմարախ
 ԳԼ ԺԴ . (2) Ոման . Ամենայն որդւոլքն իլի : և Ոման .
 Ամ որդիքն իլի : (5) 'իւրա' . Առաջի եմ ժողովրդեան
 երդւոցն իլի : (8) Ոման . Ընդ մեզ եմ եմ , և մար-
 ցի : (9) Ոման . Մի զանգիտէք 'ի նցէ :

- երկնայինք • քանզի կերակուր մեր են : Չի մեկնեցաւ 'ի նոցանէ : Թր և թմեզ է Թր • մի զանգիտիցէք 'ի նոցանէ :
- 10 * Եւ ասաց իմ ժողովուրդն քարկոծել զնս քարամբք : և փառք տն երեւցան ամսյով 'ի վրտրանին վկայուէ :
- 11 յանդիման իմ օրդառնն իլի : * Եւ ասէ Թր ցմովսեա • մինչև յերբ քարկացուցանէ զիս ժողովուրդդ • և մինչև յերբ ոչ հաւատան ինձ իմ նշանօք զոր արարի 'ի մէջ նց : * Թոյլ տուա ինձ և հարից զդոսա մահուամբ, և կորուսից զդոսա • և ցքեզ և զտուն հօր քոյ արարից :
- 12 յազգ մեծ և 'ի բազում քան զայդ • * Եւ ասէ մովսէս ցար • իսկ արդ լսիցեն եգիպտացիքն 'եթէ գու հանեք :
- 13 զօրութի քո մեծաւ զժողովուրդս զայս 'ի նոցանէ : * Եւ ասէ Թր • Եւ իմ բնակիչք երկրիս այսորիկ լսիցեն 'եթէ դու իմ 'ի ժողովրդեանս յայսմիկ ես 'որ գէժ յանդիման երեւեա գու Թր • և ամալ քո կայ 'ի վրտոցա • և սեամբ ամալոյ երթան գու առաջի գոցա 'ի տուէ, և սեամբ հրոյ 'ի
- 15 գիշերի • * և սատակիցես զժողովուրդս քո զայս 'ի բրե զայր մի • Եւ խօսեցին աղբքն որ լուան զանուանէ քում :
- 16 մէ, և ասիցեն • * զի զի ոչ կարէր տանել իմ զժողովուրդն զայն 'յեզկիրն զոր երգուաւ նց, արկ զնոսք :
- 17 ասապատ յանապատի անոք • * Եւ արդ բարձրացի :
- 18 մեռն քո Թր, որպէս խօսեցար և ասացեր : * Եւ Թր երբ կայնամիտ է և բազում ողորմ և չղմարիտ, բառնայ զա նօրէնութիւն և զանիրաւանիւն և զմեղս, և սրբելով ոչ օրէէ զպարտաւորն • հասուցանել զմեղս հարանց յոր :
- 19 գիս մինչև յերիւ և 'ի չորս բաղաս : * Թող զմեղս ժողովրդեան քոյ, բաւ մեծի ողորմութե քում • որպէս նեւ :
- 20 ինչեր գոցա յեգիպտոսէ մինչև ցայժիմ : * Եւ ասէ Թր :
- 21 ցմովսէս • ներեցից գոցա բաւ բանի քում • * բայց կեն : զանի եմ ես, և կենդանի է անուն իմ • և լցցեն փառք :
- 22 ան զամ երկիր : * Չի իմ արք որ տեսին զփառսն իմ, և զնշանս զոր արարի ես յեգիպտոս և յանապատիս յայսմիկ, և փորձեցին զիս այս տասն անգամ, և ոչ լուան ձայնի իմում : * Եւ տեսանիցեն զերկիրն զոր երգուայ հարցն նց • այլ որդիք նց որ են ասա ընդիս 'որ ոչ դիտեն զար կամ զբարի, իմ մանուկ տիմար 'նոցա տայ զերկիրն • և ամենեքին որ բարկացուցին զիս :
- 24 ոչ տեսցեն զնա • * Բայց քաղէք ծառայ իմ յորում ե զև :

(11) Աստ • Արարի 'ի միջի նց • (14) Ուստ • Որոց գէժ յանդիման ես : (16) Ոմաւ • Ոչ կարէր իմ տանել... և արկ զնս տա : (18) 'ի լուս • Հասուցանել զմեղս հա : ար այլ անիս հասուցանէ : (19) Ոմաւ յաւելան • Եւ արք Թող զմեղս ժո : (23) 'ի լուս • Եւ եթէ եւ տեսանիցեն զերկիրն • Կամայնս աննց 'ի բնաբ :

զէ հազի օյլ, և եկն զհետ իմ. տարայց զնա յերկիրն՝
յոր եմուտ. և զաւակն նր ժառանգեացէ զնա : * Եւ 25
ամաղէկ և քանանացին բնակեալ են ՚ի ձորն : բայց դուք
վազիւ դարձարուք և չուեցէք յանապատէն ընդ շանա
պարն կարմիր ծովուն : * Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի 26
և ընդ ահարոնի՝ և պսէ : * Ֆինչև յերբ զժողովուրդդ 27
զայդ զսոր կրեցեմ. և դոքա արանքն առաջի իմ :
Չարտունջ որդւոցն երի որ արանքն զձէնջ՝ լուայ :
* արդ՝ ասասցեն ցնն. կենդանի եմ ես ասէ ար, և Թէ 28
ոչ ոչ խօսեցայք յականջս իմ, նոյնպէս արարից ձեզ :
* յանապատիս յայտիկ անկցին ոսկերք ձեր, և Թմ 29
հանգէս ձեր, և մտեալքն ՚ի ձէնջ ՚ի համար՝ ՚ի քսանա
մենից և ՚ի վեր որ արանքն զինէն : * Թէ մօրքն յեր 30
կիրն՝ յոր համբարձի զձեռն իմ բնակեցուցանել զձեզ
՚ի նմա. բայց քաղէք՝ որդի յեփոնեայ, և յետու նա
ւեան : * Եւ զորդին զորմէ ասացէք Թէ ՚ի յափշտա 31
կուծի ընկցին, տարայց զնա յերկիրն. և ժառանգեա
ցին զնա, յորմէ դուքն յափրացարուք : * և ոսկերք ձեր 32
անկցին աստէն յանապատիս. * և որդիք ձեր շարա 33
կեցցին յանապատի աստ՝ ամա քառասուն, և բարձցն
զպոռնկուծի ձեր, մինչև մաշեցին ոսկերք ձեր յանա
պատի աստ : * ըստ Թուոյ աւուրցն քառասնից. օր 34
տարւոյ ընդունիցիք զմեզս ձեր զքառասուն ամ, և ծա
նիլիք զարամուծի բարկուծի իմոյ : * Եւ արխօսե 35
ցայ. և Թէ ոչ արարից ժողովրդեանդ այդմիկ չարի յա
բուցելոյ ՚ի վր իմ. յանապատի աստ ծախիցին, և առ
տէն մեռանիցին : * Եւ արքն զորս առաքեաց մովսէս 36
լրտեսել զերկիրն, և եկեալ բամբասեցին զնմանէ առ
ժողովրդեանն, հանել համբաւ չար զերկրէն. * մեռան 37
արքն այնոքիկ՝ որ հանին համբաւ չար զերկրէն, չա
րաչար հարուածովք առաջի ան : * Եւ յետո՛ւ որդի 38
նաւեայ՝ և քաղէր որդի յեփոնեայ միայն ապրեցան յա
րանցն յայնցանէ որ երթեալ էին լրտեսել զերկիրն :
Ի՞ * Եւ խօսեցաւ մովսէս զպատգամս զայս առ անձ որդիան 39
ելի, և սուգ առ ժողովուրդն յոյժ. * և կանխեալ ընդ 40
առաւօտն ելին ՚ի զզուխ լերինն. և տեսն, ասաւատիկ
կամք մէք՝ ելցուք ՚ի տեղին զոր ասաց ար՝ զի մարդ :
* Եւ ասէ մովսէս. ընդէր անցէք զքանիւ անձ և ոչ 41
աջոյնցս ձեզ. * մի՛ ելանէք՝ զի ոչ է ար ընդ ձեզ, և 42
անկանիցիք առաջի Թէնամեաց ձերոց. * զի ամաղէկ և 43
քանանացին քն անդ առաջի ձեր, և անկանիցիք սրով.

փռ

(28) Ունի. Եւր ասասցենսնց : (30) Այս. Թէ մտա
նիցեն յերկիրն : (32) Ունի. Եւ ոսկերքն ձեր անկանի
ցին : (41) Ունի. Ընդէր անցէք դուք զքանիւ :

ԺԼ

փոխանակ զի դարձայք յետս և հետեցէք ան , և ոչ
 44 լինիցի ար ընդ ձեզ : * Եւ անաստեալ ելին ի գլուխ
 յերկին . բայց տապանակ կտակարանացն ան՝ և մովսէս
 45 ոչ չարժեցան ի բռնակէ անտի : * Ել ամազէկ և քա
 նանացին՝ որ բնակեալ էր ի լերերն . և հարին զնն , և
 46 կոտորեցին զնոսա մինչ ցհերմա : * և դարձան անդ
 րէն ի բանակն :

ԳԼ. ԺԵ.

1 Երեսացաւ ար ընդ մովսիսի՝ և ասէ . * Խօսեաց Է որ ԻԵ
 2 դիսդելի՝ և ասացեսցոտա : Յորժամ մտանիցէք
 3 յերկրն բնակութե՝ ձերոյ զոր ես տաց ձեզ . * և առ
 նիցէք ողջակէզ ան՝ և ողջնծայ ի զոհ , մեծացուցանել
 զուխան կամ զկաման , կամ ի ածա ձեր առնել հոտ .
 4 անուշից ան , եթէ յարձուոյ և եթէ ի հօտից : * Եւ
 բերցէ որ մատուցանիցէ զպատարադն իւր ան , զոհ
 նաշուոյ զտառանորդ գրուին՝ զանգէալ իւզով յորորդ
 5 դաւ գորակին . * և գինի ի նուէր զյորրորդ գորակին
 առնիցէք , ըստ զոհին կամ ըստ ողջակիցն , առ գանձ
 6 մի մինչափ առնիցես ընծայ ի հոտանուշից ան : * Եւ
 խոյն յորժամ առնիցես զնա յողջակէզ կամ ի զոհ ,
 7 գեալ իւզով երկրորդիւ գորակին . * և գինի ի նուէր
 զերկրորդ գորակին մատուցանիցէք ի հոտանուշից
 8 ան : * Ապա եթէ յարձուոյ առնիցէք յողջակէզ կամ
 9 ի զոհ , մեծացուցանել զուխան ի փրկութի ան , * մեծ
 տուցէ ըստ զուարակին զոհ նաշուոյ՝ երկա տասալ
 10 նորդս զանգեալ իւզով կիսով գորակին . * և գինի ի
 նուէր՝ կէս գորակին , ընծայ ի հոտանուշից ան :
 11 * Այնպէս առնիցես * միւսմ զուարակին , կամ միւսմ
 12 խոյն , կամ միւսմ գառինն , յօգեաց կամ յայծեաց թ
 Թուոյ նց , ուր զինչ առնիցէք՝ նոյնպէս արասիք ար
 13 աւան ըստ իւրաքանչիւր Թուոյ նց . * ամ բնակն նոյն
 պէս արասցէ . նոյնպիսի ընծայս մատուցանել ի հոտ
 անուշից ան : Եւ եթէ եկ որ յարեացի ի ձեզ յերկրն
 ձերում , որ լինիցի առ ձեզ յազգս ձեր , արասցէ ըն
 14 ծայ ի հոտանուշից ան : * Բայց դաւքն առնիցէք՝ նոյն
 պէս

ԳԼ. ԺԵ. (1) Ոմանք . Եւ խօսեցաւ ար : (2) Ոմանք . Եւ
 ասացեսցոտա . . . յերկրն բնա : (3) Ոմանք . Չուխան
 կամ . . . Եթէ յարձուոյ և ե : (5) Ոմանք . Աւ դառն
 միայն չափ առնիցես : (8) Ոմանք . Մեծացուցանել
 զուխան : (12) Այս . Իւրաքանչիւր Թուոյ նոցա :
 (13) Յօգեացին . Ամենայն բանակին նոյնպէս արասցէ
 ժիւ T

պէս առնիցէ ե եկն, և ժողովուրդն նա : * Երէն մի և 15
նոյն կացցէ ձեր և եկացն՝ որ յարիցին 'ի ձեզ . օրէն
յաւիտենական յաղգս ձեր . ուղ և դուք իցէք, և եկն /
լինիցի առաջի նա . օրէն մի և նոյն կացցէ, և իրաւունք
մի և նոյն լինիցին՝ ձեր և եկին որ յեցեալ իցէ 'ի ձեզ :

Ի 2 * Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ և ասէ . * Խօսեաց ընդ 16
որդիսդ իլի՝ և ասացես ցգոսա : * 'ի մօտնել ձեր 17
յերկիրն յոր ես տարալց զձեզ, * և եղիցի յորժամ ու 18
աիցէք դուք 'ի հացէ երկրին, առջից հաս 'ի նուէր նա 19
զառաջին զանգուածոյ ձերոյ . * և տարջիք զհաց հա 20
սին նա, զատուջիք զայն նա որպէս զհասն 'ի կալոյ .
* նոյնպէս և զայն զատուցանիցէք զառաջին զանգուա 21
ծայն ձերոյ . և տարջիք նա հաս յաղգս ձեր :

Ի 5 * Իսկ յորժամ յանցանիցէք, և ոչ առնիցէք զնա՝ զպա 22
տուիրանս զայսոսիկ՝ զոր խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի .
* ուղ հրաման ետ ձեզ ար 'ի ձեռն մովսիսի, յորէ յոր 23
մէ հրաման ետ ձեզ ար և յառ յապա ժամանակս յաղգս
ձեր : * Եւ եղիցի թիւ յալաց ժողովրդեանն վրիպիցի 24
ակամայ ինչ, արասցէ ժողովուրդն զուարակ մի յանդ
ւոյ անարատ յողակէզ 'ի հոտ անուշից նա . և զոչ ըստ
նմին, և նուէր ը նմին պայմանի, և նոխազ մի յայծեաց
զն մեղաց : * և քաւեացէ քահանայն զն նա՝ ժողովրդեան 25
որդւոցն իլի . և թողցի նա՝ զի ակամայ 'ե : Եւ նոքա
մատուցեն զպատարանն իւրեանց ընծայն նա . զն մե
ղաց իւրեանց՝ առաջի նա յաղագո ակամայիցն իւր
եանց : * և թողցի նա՝ ժողովրդեան որդւոցն իլի . և ե 26
կին յեցելոյ 'ի ձեզ . զի ամենայն ժողովրդեանն է ա
կամայն : * Եւ եթէ մի անձն մեղիցէ ակամայ, մա 27
տուցէ ալմ մի տարեւոր զն մեղաց . * և քաւեացէ 28
քահանայն 'ի վրանձին ակամայեցելոյ, և մեղուցելոյ
առաջի նա ակամայ . քաւել զն նա : * Ընակին որդւոցն 29
իլի, և եկին յեցելոյ 'ի նա, օրէն մի և նոյն կացցէ որ
ինչ առնիցէ որ ակամայ :

Ի 6 * Եւ անձն՝ որ առնիցէ ձեռամբ հպարտութի 'ի բնա 30
կաց կամ յեկաց, քարկացոյց նա զնա . ստատկեացի
անձ

(15) Ոման . Եւ յեկացն որ յարեացին 'ի ձեզ . օրէն
մի յաւիտենական . . ուղ և դուք իցէք, նոյնպէս ե եկն :
(20) Ոման . Եւ տարջիք նա զհաց հասն : (24) Ոման .
Եւ զոչ նմին, և նուէր ըստ նուիրին պայմանի, և նո
խազ մի : (25) Ոման . Եւ նոքա մատուցին զպարգն . .
յաղագո նա ակամայիցն իւ : (28) Ոման . 'ի վրան
ձինն ակամայացելոյ : (29) Զօրինակն . Որ ինչ առ իցէ
որ ակամայ : (30) Ոման . Զեռամբ հպարտութի . . քար
կացոյց նա զնա . և ստատկեացի :

- 31 անձնն այն 'ի ժողովրդենէ իւրմէ : * զի զբանն ին խղ
տեաց , և զպատուիրանս նր ցրեաց . ջնջելով ջնջեացի
անձնն այն 'ի ժողովրդենէ իւրմէ՝ զի մեղքնր 'ինման են :
32 * Եւ էին որդիքն ի լի յանապատի անդ . և գտին այր ժի Իծ
33 որ քաղէր փայտ յաւուր շաբաթու : * Եւ մտառցին
զնա որք գտինն զի քաղէր փայտ յաւուր շաբաթու , առ
մոխէս և ահարոն , և առ ամ ժողովուրդ որդւոցն ի լի :
34 * և ետուն զնա 'ի պահ . զի ոչ ընտրեցին թէ զի 'նչ առ
35 նիցեն նմա : * Եւ խօսեցաւ ար Շ մովսիսի՝ և ասէ . տա
հաւ մեռցի այրն , քարամբք քարկոծեացն զնա ամ ժո
36 ղովուրդն : * Եւ հանին զնա ամ ժողովուրդն արտա
քոյ բանակին . և քարկոծեցին զնա ամ ժողովուրդն
արտաքոյ բանակին՝ որպէս հրամայեաց ար մովսիսի :
37 * Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ և ասէ . * Խօսեաց ընդ
38 որդիսն ի լի՝ և առասցեն ցնն , զի պրասցեն իւրեանց
ծոպս 'ի արտունս հանգերձից իւրեանց յազգս իւ
րեանց . և գնիցէք 'ի վր ծոպից արանոցն ասպանի կա
39 պուտակ : * Եւ լինիցի այն ձեզ 'ի ծոպսն , և տեսանի
ցէք զայն , և յիշցէք զամ զպատուիրանս քն առնել
զնն . և ոչ խտորեցէք զկնի մտաց և աչաց ձերոց , որով
40 գորքն պոռնկիք զկնի նց : * Զի յիշցէք և առնիցէք
զամ զպատուիրանս իմ . և եղիջիք սուրբք ար ձերում .
41 * զի ես եմ ար ամ ձեր՝ որ հանի զձեզ յերկրէն եգիպտ
տացւոց լինել ձեզ ամ . ես եմ ար ամ ձեր :

ԳԼ . ԺԶ .

- 1 Եւ խօսեցաւ կորեի որդի սահառայ որդւոյ կահաւ ար
թու որդւոյ զեւայ . և Դաթան և արիոն որդիք
եղիաբայ որդւոյ ուրբինի , և աւնան որդի փաղթիայ
2 որդւոյ ուրբինի : * և կացին հակառակ մովսիսի . և եր
կերիւր և յետուն այր յորդւոցն ի լի գլխաւորք ժող
վրդեանն՝ խորհրդականք խորհրդոց , և արք անուանիք :
3 * Առասցան 'ի վր մովսիսի և ահարոնի՝ և ասեն . Հաս
լիցի ձեզ . զի ամ ժողովուրդն և ամենեքեան սուրբք
են . և ար 'ի միջի նց . և արդ՝ ընդէր ճոխացեալ էք 'ի
4 'ի վր ժողովրդեանց ան : * Եւ լուեալ մովսիսի՝ ան
5 կաւ 'ի վր երեսաց իւրոց . * և խօսեցաւ ընդ կորեայ

(33) Ոման . Առ մովսէս և առ ահարոն : (34) Ոման .
Եթէ զինչ առնիցեն զնա : (37) Ոման . Եւ խօսեցաւ
ար ընդ : (39) Ոման . Զկնի մտաց ձերոց և աչաց ձե
րոց : որով գորքն պոռնկեիք : (40) Ոման . Եւ լինիջիք
սուրբք ար : (41) Աստ . Լինել ձեր ամ :

ԳԼ . ԺԷ . (4) Ոման . Եւ լուաւ մովսէս . և անկաւ :

պէս առնիցէ և եկն, և ժողովուրդն ան : * Երէն մի և 15
նոյն կացցէ ձեր և եկացն՝ որ յարիցին 'ի ձեզ . օրէն
յաւիտենական յաղգս ձեր . ուն և դուքն իցէք, և եկն
լինիցի առաջի ան . օրէն մի և նոյն կացցէ, և իրաւանք
մի և նոյն լինիցին՝ ձեր և եկին որ յեցեալ իցէ 'ի ձեզ :

ԻԶ * Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ և ասե . * Խօսեաց ընդ 16
որդիսդ իլի՝ և ասացես ջգոսս : * 'ի մօտենէլ ձեր 17
յերկիրն յոր և տարալց զձեզ, * և եղիցի յորժամ ու 18
աիցէք դուք 'ի հացէ երկրին, առջից հաս 'ի նուէր ան 19
զառաջին զանգուածոյ ձերոյ . * և տարջիք զհաց հա 20
սին ան, զատուջիք զայն ան որպէս զհասն 'ի կալոյ .
* նոյնպէս և զայն զատուցանիցէք զառաջին զանգուա 21
ծայն ձերոյ . և տալիք ան հաս յաղգս ձեր :

ԻԵ * Իսկ յորժամ յանցանիցէք, և զառաջեք զամ՝ զպա 22
տուիրանս զայստօիկ՝ զոր խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի .
* ուն հրաման ետ ձեզ ար 'ի ձեռն մովսիսի, յորէ յոր 23
մէ հրաման ետ ձեզ ար և յառ յապա՝ ժամանակս յաղգս
ձեր : * Եւ եղիցի եթէ յալաց ժողովրդեանն վրիպիցի 24
զուտ ինչ, արասցէ ժողովուրդն զուարակ մի յանդ
ւոյ անարատ յողջակէզ 'ի հոս անուշից ան . և զոհ ըստ
նմին, և նուէր ը նմին պայմանի, և նոյնազ մի յայծեաց
զմ մեղաց : * և քաւեսցէ քահանայն զմ ամ ժողովրդեան 25
որդւոցն իլի . և թողցի ն՝ զի ահամայն : Եւ նոքա
մատուցեն զպատարագն իւրեանց ընծայ ան . զմ մե
ղաց իւրեանց՝ առաջի ան յաղագս ահամայնիցն իւր
եանց : * և թողցի ամ ժողովրդեան որդւոցն իլի . և ե 26
կին յեցելոյ 'ի ձեզ . զի ահամայն ժողովրդեանն է ա
համայն : * Եւ եթէ մի անձն մեղեցի ահամայն, մա 27
տուսցէ ալի՞ մի տարւոր զմ մեղաց . * և քաւեսցէ 28
քահանայն 'ի զմ անձին ահամայնեցելոյ, և մեղուցելոյ
առաջի ան ահամայն . քաւել զմ նր : * Ընապին որդւոցն 29
իլի, և եկին յեցելոյ 'ի նն, օրէն մի և նոյն կացցէ որ
ինչ առնիցէ որ ահամայն :

ԻԸ * Եւ անձն՝ որ առնիցէ ձեռամբ հպարտութի 'ի ընա 30
կաց կամ յեկաց, բարեացոյց նա զմծ . ստատկեսցի
անձ

(15) Ոման . Եւ յեկացն որ յարեսցին 'ի ձեզ . օրէն
մի յաւիտենական . . . ուն և դուքն իցէք, նոյնպէս և եկն :
(20) Ոման . Եւ տալիք ան զհաց հասն : (24) Ոման .
Եւ զոհ նմին, և նուէր ըստ նուիրին պայմանի, և նոյն
խաղ մի : (25) Ոման . Եւ նոքա մատուցին զպատարգն . . .
յաղագս ան ահամայնիցն իւր : (28) Ոման . 'ի զմ ան
ձինն ահամայնեցելոյ : (29) Յօրինակն . Որ ինչ առ իցի
որ ահամայն : (30) Ոման . Ձեռամբ հպարտութի . . . բարե
կացոյց նա զմծ . և ստատկեսցի :

- 31 անձնն այն 'ի ժողովրդենէ իւրմէ : * զի գրանն տն խղ տեսց , և զպատուիրանս նր ցրեաց . Զնջելով Զնջեսցի անձնն այն 'ի ժողովրդենէ իւրմէ՝ զի մեղքնր 'ինմա են :
- 32 * Եւ էին որդիքն իւր յանապատի անդ . և գտին այր մի ԻԹ
- 33 որ քաղէր փայտ յաւուր շարաթու : * Եւ մատուցին զնա որք գտինն զի քաղէր փայտ յաւուր շարաթու՝ առ մոզէս և ահարոն , և առ ամ ժողովուրդ որդւոցն իւր :
- 34 * և ետուն զնա 'ի պահ . զի ոչ ընտրեցին թէ զի ոչ առն իցեն նմա :
- 35 * Եւ խօսեցաւ ար ը մովսիսի՝ և ասէ . մա հոռ մեռցի այրն , քարամբք քարկոծեացեն զնա ամ ժողովուրդն :
- 36 * Եւ հանին զնա ամ ժողովուրդն արտաքոյ զանակին . և քարկոծեցին զնա ամ ժողովուրդն արտաքոյ բանակին՝ որպէս հրամայեաց ար մովսիսի :
- 37 * խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ և ասէ . * խօսեաց ընդ Լ
- 38 որդիսն իւրի՝ և առասցես ցնն , զի արասցեն իւրեանց ծոպս 'ի տրտունս հանգերձից իւրեանց յաղգս իւրեանց . և զնիցէք 'ի վր ծոպից տրտոնոցն ասպանի կա :
- 39 պուտակ : * Եւ լինիցի այն ձեզ 'ի ծոպսն , և տեսանի ցէք զայն , և յիշեցէք զամ զպատուիրանս աս առնել զնն . և ոչ խտտրիցիք զկնի մտաց և աշաց ձերոց , որով
- 40 գտնն պոռնկիք զկնի նց : * Զի յիշեցէք և առնիցէք զամ զպատուիրանս իմ . և եղիջիք սուրբք այ ձերում :
- 41 * զի ես եմ ար ամ ձեր՝ որ հանի զձեզ յերկրէն եգիպտացւոց լինել ձեզ ամ . ես եմ ար ամ ձեր :

ԳԼ ԺԶ

- 1 Եւ խօսեցաւ կորի որդի սահառայ որդւոյ կահալ ԼԼ
(Թու որդւոյ զեւայ) . և Ռաթան և արիթոն որդիք եղիաբայ որդւոյ ուուբնի , և աւնան որդի փաղէթայ :
- 2 որդւոյ ոուբնի : * և կացին հակառակ մովսիսի . և եր կերիւր և յիտուն այր յորդւոցն իւր դիտաւորք ժողովրդեանն՝ խորհրդականք խորհրդոց , և արք անուանիք :
- 3 * Կուտեցան 'ի վր մովսիսի և ահարոնի՝ և ասեն . Հաս լիցի ձեզ . զի ամ ժողովուրդն և ամենեքեան սուրբք են . և ար 'ի միջի նց . և արդ ընդէր շոխացեալ էք 'ի
- 4 'ի վր ժողովրդեանց տն : * Եւ լուեալ մովսիսի՝ անկաւ 'ի վր երեսաց իւրոց . * և խօսեցաւ ընդ կորիայ

(33) Ոման . Առ մովսէս և առ ահարոն : (34) Ոման . Եթէ զնն առնիցեն զնա : (37) Ոման . Եւ խօսեցաւ ար ընդ : (39) Ոման . Զկնի մտաց ձերոց և աշաց ձերոց : որով գտնն պոռնկիք : (40) Ոման . Եւ լինիջիք սուրբք այ : (41) Այս . Լինել ձեր ամ :

ԳԼ ԺԷ . (4) Ոման . Եւ լուաւ մովսէս . և անկաւ :

և ընդ թմ ժողովրդեանն, և ասէ. Յայց ել և ծանեալ
 թմ զիւրոն, և զտուրս. և մերձեցոյց առ ինքն. և զոր
 ոչն ընտրեաց՝ ոչ մերձեցոյց առ ինքն: * Արդ զայս 6
 արարէք. առէք ձեզ զբուրուառս ձեր. կորիս և թմ
 ժողովուրդ իւր. * և գիւր ինմ հաւր, և արկէք ինմ 7
 խունկ՝ առաջի ան ի վաղի. և եղիցի այր զոր ընտրեա
 ցէ Խր՝ նա է առւր. չառ լիցի ձեզ որգիւր զեւայ: * Եւ 8
 ասէ մովսէս ցկորի. լուարո՛ւք ինձ որգիւր զեւայ. * մի 9
 թէ փոքր ինչ իցէ ձեզ այդ. զի զառայց զձեզ թմ իլի
 ի ժողովիդեանն իւրսն, և մերձեցոյց զձեզ առ ինքն
 պաշտել զպաշտն խորանին ան. և կալ առաջի ժողո
 վրդեանն պաշտել զնա. * և մերձեցոյց զքեզ առ ինքն, 10
 և զթմ եղրարս. քո զորդիսն զեւայ ընդ քեզ. և քահա
 նայանալ ևս ինդրին: * Եւ այգաբէս դու և ժողովուրդ 11
 քո գաւմարեալ էք զայ. և ահարոն ով է զի արանջէք
 զնմանն: * Եւ առաքեաց մովսէս կոջլ զգալման և զա 12
 բիրոն զորդիսն եղբարու. և ասեն, ոչ եկեսցուք. * մի 13
 թէ փոքր իցէ այն՝ զի հաներ զմեզ յերկրէն որ բող
 խէր զկաթն և զմեզ, օպանանել ցմեզ յանապատի
 աստ. և արդ՝ սաստեն ևս մեզ. և գու ևս իշխան. * մի 14
 թէ՛ յերկրին որ բղխեր զկաթն և զմեզ՝ տարար ըզ
 մեզ. և ետուր մեզ անդ ժառանգութի անդոց և այ
 գեաց. եթէ զաչ մեր բրեսցես՝ ոչ եկեսցուք առ քեզ: 15
 * Եւ ծանոթացաւսն եղև յոյժ, և ասէ ցիր. մի հայիր
 ի զոհն նց. զի զցանկալի ինչ ուրուք ինոցանէ ես ոչ 16
 առի, և ոչ զոր ինոցանէ չարաբեցի: * Եւ ասէ մով 17
 սէս ցկորի. որբես զժողովուրդ քո, և եղիջիք պատ
 րանաք առաջի ան՝ գու և ահարոն առ վաղի. * և ա 17
 ոէք իւրաքանչիւր զբուրուառ իւր, և գիւր ի վերայ
 նց խանկ. և մատուցիք առաջի ան իւրաքանչիւր բղ
 բուրուառ իւր. զերկերիւր և զյիսուն բուրուառսն. 18
 և դու և ահարոն զիւրաքանչիւր բուրուառ իւր: * Եւ 18
 Եգիւն ինմ հաւր, և արկին ինմ խունկ, և կայցին առ
 դրան խորանին վկայութե մովսէս և ահարոն: * Եւ 19
 կուտեաց ի վր նց կորիս զթմ ժողովուրդն իւր ի դուռն
 խորանին վկայուէ: և երեւցան փառք ան թմ ժողո
 վրդեանն: * Եւ խաւեցաւ Խր ընդ մովսէսի և Է ահա 20
 բռ

(7) Ո՛հնդ. Առաջի ան առ վաղի: (9) Ո՛հնդ. Եւ կալ
 առաջի ան ժողովրդեան: (10) Յորիակին. Եւ մերձեցոյց
 զձեզ: (10) Ո՛հնդ. Զքեզ առ իւր. քո և զորդիս զեւայ
 ընդ: (10) Այս. Եւ քահանայանալ ևս խնդրէք:
 (11) Ո՛հնդ. Ով իցէ զի արանջէք զնմանն: (13) Օ
 ռիւնդ. Սաստեն ևս զմեզ: (17) Ո՛հնդ. Եւ զերկերիւր
 և զյիսուն բուր. քահանայանչիւր զբուր:՝

- 21 բռնի՝ և ասե՛ . * մեկնեցարու՛ք ՚ի միջոյ ժողովրդեանդ
22 այդորիկ , և սատակեցից զգոսա միանգամայն : * Այն
կան ՚ի վր երեսաց իւրեանց՝ և ասեն . Ի՞նչ Զոգւոց
և Ի՞նչ մարմնոյ . եթէ մի մարդ մեզաւ , ՚ի վերայ Ի՞նչ ժո
23 ղովրդեանդ գայցէ բարկութիւն ան : * Եւ խօսեցաւ Ի՞նչ
24 ընդ մովսիսի և ասե , * խօսեաց ընդ ժողովրդեանն և
ասասցես . զատարու՛ք շուրջ զժողովրդեամբդ կորխայ
25 և գաթանայ և արիրոնի : * Եւ յարեաւ մովսէս և գը
նաց առ գաթան և արիրոն , և գնացին ընդ նմա Ի՞նչ
26 ծերքն իր : * և խօսեցաւ ընդ ժողովրդեանն՝ և ասե .
մեկնեցարու՛ք ՚ի վրանաց արանց խառասրտացդ Յայգու
ցիկ , և մի մերձենայցէք յինչ ՚ի գոցա . զի մի կորնիցիք
27 ընդ Ի՞նչ մեզս գոցա : * Եւ մեկնեցան ՚ի ժողովրդենէն
կորխայ շուրջ զնորք . և գաթան և արիրոն ելին կային
առ գրան վրանաց իւրեանց , և կանայք նց և մանկունք
28 իւրեանց՝ և ակնն իւրեանց : * Եւ ասե մովսէս , այ
սու գիտասմիք , եթէ արաւաքեաց զիս գործել զԻ՞նչ
29 գործս զայսոսիկ . և եթէ ոչ յինէն ինչ է . * Եթէ ըստ
մահու Ի՞նչ մարդկան մեռանիցին գոցա , կամ ը հան
դիսի Ի՞նչ մարդկան լինիցի հանգէս նց . ապա զիս Ի՞նչ
30 ոչ առաքեաց : * Այլ թէ նորանան ինչ ցուցցէ Ի՞նչ
և բացեալ երկրի զերեւան իւր կշանիցէ զգոսա , և ըզ
տունս գոցա , և զԻ՞նչ որ գոցա ինչ . և իրանիցեն
կենդանւոյն ՚ի դժոխս , գիտասմիք՝ եթէ բարկացուցին
31 արքայդ այգորիկ զԻ՞նչ : * Եւ իբրեւ գաղարեաց ՚ի խօսե
լոյ զբանս զայսոսիկ . պատաստեցաւ երկիր ՚ի ներքոյ նց ,
32 * և բացաւ երկիր և եկուլ զնն՝ և զտունս նց . և ըզ
33 մարդիկն որ էին ընդ կորխայ՝ և զանասունս նց : * Եւ
իլին նորա և որ ինչ էր նց կենդանւոյն ՚ի դժոխս . և
ծածկեաց զնն երկիրն . և կորեան ՚ի միջոյ ժողովրդ
34 դեանն : * և Ի՞նչ որ շուրջ զնորք էր՝ փախանն ՚ի ձալ
նէ նոցա . զի համարէին թէ գուցէ կշանիցէ և զնոսա
35 երկիրն : * Եւ ել հուր ՚ի Ի՞նչ՝ և եկեր զերկերիւր և
զխառնս պրն՝ որ մատուցանէին զխառնիսն :
36 * Եւ ասե Ի՞նչ մովսէս և ցեղեազար ցորդին ահարոնի ԼԲ
յբաւ

(24) Ռմն . խօսեաց գու ընդ ժողովրդի : (24) Օրինակի .
Չատացարուք շուրջ զժողովրդի : (26) Յայգուցիկն պոյս
նէր . ՚ի վրանաց արանց խառասրտացդ : Ուր ուխտն ունի
խատացդ : (27) Այս . Ելին և կային : (28) Բազմ . Չեմ
զգործս զայսոսիկ : (29) Ռմն . կամ թէ ըստ հանգի
սին . . հանգէս գոցա : (30) Ռմն . յայտնաւորն ունին ըզ
բանս . Կորն նան ինչ ցուցանիցէ . . զերեւան իւր և կշա
նիցէ . . և զտունս գոցա , և զխառնս գոցա , և զԻ՞նչ որ :
(35) Ռմն . Եւ զխառնս արան : (36) Ռմն . Յմովսէս ,

քբահանայ. * բարձեք զբուրուառագ պղնձիս 'ի միջոյ 37
 այրեցելոցդ, և զհնւրդ օտար ցրուեսցես 'ի բաց. զի
 սրբեցան * բուրուառքդ մեղաւորացդ այգոցիկ յողիս 38
 իւրեանց : Եւ արասցես զայդ դրուագս կռածոյս նը
 ւարտանս սեղանոյն. զի մատուցան առաջի ան և սրբ
 բեցան. և եղիցին 'ի նշանակ որդւոցն ելի : * Եւ առ 39
 եղիազար որդի ահարոնի քահանայի զբուրուառան
 պղնձիս՝ զորս մատուցին այրեցեալքն, և արար դբը
 ուագս սեղանոյն * յիշատակ որդւոցն ելի. զի մի մերձե 40
 նայցէ այլազգի դբ՝ որ չիցէ 'ի դաւակէ ահարոնի դնել
 խունկն առաջի ան. զի մի ըննիցի իբրև զկնրիւ և ըզ
 խուժանն նր. որպէս խօսեցաւ ար 'ի ձեռն մովսիսի :
 ԼԳ * Եւ արանջեցին որդիքն ելի 'ի վաղիւ անդր զմովսիսե 41
 և զահարոնն, և ասեն. գուք կոտորեցէք զժողովուրդն
 ան : * Եւ եղև 'ի կուտել ժողովրդեանն 'ի վր մովսիսի 42
 և ահարոնի, գիմեցին 'ի խորանն վկայուԹե, և զնոսա
 ծածկեաց ամսն. և երեւցան փառքն ան : * և կացին 43
 մովսէս և ահարոն յանդիման խորանին վկայուԹե : * Եւ 44
 խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի և ընդ ահարոնի՝ և ասէ.
 * մեկնեցարուք 'ի միջոյ ժողովրդեանդ այդորիկ՝ և սա 45
 տակեցից զգոսա միանգամայն : և անկան 'ի վր երեսաց
 իւրեանց : * Եւ ասէ մովսէս ցահարոն. առ դու զբու 46
 բուառն, և գիցես 'ի նմա հուր 'ի սեղանոյ անտի, և
 արի 'ի նա խունկ, և տար վաղվաղակի 'ի բանակն, և քա
 ւեսցես վն նց : քանզի ել բարկուԹե 'ի ան, և սկսաւ
 սատակել զժողովուրդն : * Եւ առ ահարոն որպէս խօ 47
 սեցաւ ընդ նմա մովսէս. և ընԹացաւ 'ի ժողովուրդ
 անդր, և ահա սկսեալ էր սատակուան 'ի ժողովրդեանն.
 Եւ արի զխունկն, և քաւեաց վն ժողովրդեանն. * և 48
 եկաց 'ի մէջ մեռելոց և կենդանեաց. և դադարեաց սա
 տակուանն : * Եւ եղեն մեռեալք 'ի վատակմանն չորեք 49
 տասան հազար և եւթն հարիւր. Թող զմեռեալսն վն
 կարիս : * Եւ դարձաւ ահարոն առ մովսէս 'ի դուռն 50
 խորանին վկայուԹե, և դադարեաց սատակուանն :

ԳԼ ՓԵ.

ԼԴ Եւ խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ և ասէ. * խօսեաց 1
 դու ընդ որդիսդ ելի, և առցես 'ի նոցանէ գաւա 2
 զանս

ասած և ցեղիազար ցորդին ահարոնի քբահանայն զի
 բարձ : Ուր ասին. ահարոնի քահանայի : (40) Բնի. * 'ի
 յիշատակ որդւոցն ելի : (46) Ուր ասին. Եւ գիբ 'ի նմա
 հուր : (49) Յօրինալիս արեւ. Թող զմեռեալսն վան կոր
 խոյ. այլ 'ի կուտ' նշանալի 'ի ներս տունու, հոյսայիցի այլոց :

- զանս ըստ տանց նահապետաց իւրեանց, յամ իշխա-
նաց իւրեանց. Եւ տանց ազգաց իւրեանց, երկոտասան
զաւաղան. և զիւրաքանչիւր անուն գրեսցես՝ ի վերայ
3 զաւաղանի իւրոյ: * Եւ զանունն ահարոնի գրեսցես
՝ ի վր իւրոյ զաւաղանի: և քցես զաւաղան մի ընդ քից
4 ելի՝ զոր ՚ի տանց նահապետաց իւրեանց տացեն: * և
գիցես զնա՝ ի խորանին վայուէ՝ որովք երեւցայց քեզ
5 անդ: * Եւ եղիցի մարգոյ զոր ընտրեցից՝ զաւաղանն
իւր ծաղկեացի: և բարձից յինէն զարտունջ որդւոցն
6 ելի զոր տրանջեն նորա զձենջ: * Եւ խօսեցաւ մովսէս
ընդ որդիան ելի, և ետուն ցնա ամ իշխանքն նց զգա-
ւաղանս իւրեանց. զաւաղան միոյ իշխանի ըստ տանց
նահապետաց իւրեանց Վերկոտասան զաւաղան. և զա-
7ւաղանն ահարոնի՝ ի մէջ զաւաղանացն նց: * Եւ եդ
մովսէս զգաւաղանն առաջի ան ՚ի խորանին վայուէ:
8 * և եղև ՚ի վաղիւ անգր մօին մովսէս և ահարոն ՚ի խո-
րանն վայուէթ: Եւ ահա գալարացաւ զաւաղանն ա-
հարոնի՝ ՚ի տանն ղեւայ, և արձակեաց շառաւիղ, և
9 ծաղկեաց ծաղիկ, և երևեցոյց ընկոյց: * Եւ եհան մով-
սէս զգաւաղանն յերեսաց ան առ ամ որդիան ելի, և
10 տեսին. և առ իւրաքանչիւրոք զգաւաղան իւր: * Եւ
ասէ ար զմովսէս. գիր զգաւաղանդ ահարոնի առաջի
վայուէցն ՚ի պահեստ, ՚ի նշանակ որդւոցն անհնաղան-
դից. և զադարեսցէ տրանջիւն գոցա յինէն՝ և մի մեռա-
11 նիցին: * Եւ արարին մովսէս և ահարոն, որպէս հրա-
12 ման ետ ար մովսիսի՝ նոյնպէս և արարին: * Եւ խօսե-
ցան որդիքն իսրայէլի ընդ մովսիսի՝ և տսեն. ահա
13 լասիկ սատակիմք, կորնչիմք, ծախիմք: * ամենայն որ
մերձենայ ՚ի խորանն վայուէթ ան, մեռանի. մինչև ՚ի
սպառ մեռանիցիմք:

ԳԼ: ԺԸ.

- Եւ խօսեցաւ ար ընդ ահարոնի՝ և տսէ. գու և որ և ե
գիւք քո, և տուն նահապետուն քոյ ընդ քեզ առ
նուցուք զմեզս տրաւթեցն. և գու և որդիք քո առնու-
ցուք

ԳՎ: ԺԷ. (3) Ոման+. ՚ի վր զաւաղանի իւրոյ. ըստ
ցեղի ցեղի զոր ՚ի տանց նահապետաց իւրեանց տացես:
(4) Ոման+. Որովք երեւցայց անդ քեզ: (5) Ոման+. Գա-
ւաղանն իւր ծաղկեացէ: (8) Ոման+. ՚ի վաղիւ անգր՝ և
մօին. . . ՚ի տան ղեւայ. և արձակեաց շառաւիղս:
(9) Ոման+. Իւրաքանչիւր զգաւաղանս իւր: (10) Ոման+. Տրանջիւն
նց յինէն: (12) Ոման+. Որդիքն ելի, և տսեն
զմովսէս. ահաւասիկ:

ցուք զմեր քահանայութեան ձերոյ : * Եւ զեղբարս քո զքեզն 2
 զեւայ զդուռնդ հոր քոյ մատուցեա առ քեզ , և յաւել-
 ցին 'ի քեզ . և պաշտեսցեն զքեզ : Եւ զմէ և որդիք քո
 քեզ , յանդիման խորանին վկայութե . * և պահեա 3
 ցեն զպահպանութեա քոց և զպահպանութեա խորանին
 վկայութե . բայց 'ի սպասն իմ 'ի սբ' և 'ի սեղանն մի մեր
 ձեացին , զի մի մեռանիցին . և նոքա , և դուք : * Եւ 4
 յաւելցին 'ի քեզ , և պահեսցեն զպահպանութեա խո-
 րանին վկայութե , ըստ ձեռն պաշտաման խորանին . և
 օտարազգի մի մերձեացի առ քեզ : * Եւ պահեալք բզ- 5
 պահպանութեա սրբութեցն , և զպահպանութեա սեղա-
 նոյն . և ոչ ևս լինիցի բարկութե յորդանն ելի : * Եւ 6
 ես' առ ի զեղբարս ձեր զբաւառիս 'ի միջոյ որդւոցն ելի'
 փոխանակաւ տուեալ ձեռն . պաշտել զպաշտօն խորանին
 վկայութե : * Եւ զու և որդիք քո ընդ քեզ պահեալք 7
 զքահանայութե ձեր ըստ ձեռն պաշտմանի սեղանոյն , և զեղ-
 բին կողմն վարագուիին . և պաշտեալք զպաշտօն քահա-
 նայութե ձերոյ : և այլազգին որ մերձենայցէ մեռցի :
 L2 * Խօսեցաւ ար ընդ ահարոնի' և ասե . ես ահա ասիկ 8
 ետու ձեզ զպահեստ պաղօց իմոց . յեւ' նուիրելոյցն
 ինձ յորդւոցն ելի' քեզ ետու զայն 'ի պատիւ , և որդ-
 ւոց քոց յետ քո , օրէն յաւիտեանական : * Եւ այս եղև 9
 ցի ձեզ 'ի նուիրելոյ սրբութեցն ընծայից , յեւ' պա-
 տարագաց նց , և յեւ' զոհիցն նց , և յեւ' առ 'ի յան-
 ցանացն նց , և յեւ' առ 'ի մեղաց նց . զոր տալցեն ինձ
 յեւ' սրբութեցն քեզ լիցի և որդւոց քոց : * 'ի սրբութե 10
 սրբութեցն կերիջիք զեւ' : եւ' արու ուտիցէ զայն . գու և
 որդիք քո' զի սրբութե եղիցին քեզ : * և այն եղիցի ձեզ 'ի 11
 պաղոյ տրոցն նց , յեւ' նուիրաց որդւոցն ելի , քեզ եւ
 սու զայն . և ուտեալք և դատեալք քոց ընդ քեզ , օրէն
 յաւիտեանական . եւ' սուրբ 'ի տան քում կերիցէ զայն :
 * Եւ զեւ' պատու իւղոյ , և զեւ' պատու զինւոյ և ցորե- 12
 նոյ զոր տացեն ձեռն զպատու իւրեանց . քեզ ետու զայն
 եւ' : * և առաջինք արմտեաց երկրին իւրեանց զոր մա 13
 տուացեն ձեռն քեզ լիցին . և եւ' սբ' 'ի տան քում կերիցէ
 զայն : * և եւ' նուիրեալն յորդւոցն ելի քեզ լիցի : * Եւ 14
 եւ' որ ընկայ զարդանդ' յեւ' մարմնոյ , զոր մատուցա 15
 նիցեն ձեռն 'ի մարդոյ մինչև յանասուն' քեզ լիցի : այլ
 փրկե

ԴԷ . ԺԵ . (3) Ոման . 'ի սպասն իմ 'ի սբութե' և 'ի սեղանն
 իմ մի մեր' : (7) Ոման . Պահեսցիք զպահպանութեա
 ձեր ըստ ձեռն . և պաշտեցիք զպաշտօն : (9) Ոման . Ըն-
 ծայից նց , յեւ' պա' : (10) Ոման . 'ի սրբութե սրբութեցն
 կերի' . . . զի սրբութե եղիցի քեզ : (10) Այս յաւելան
 կերիջիք զայն եւ' : եւ' արու :

- 16 փրկելով փրկեացեա զանդրանիկս մարգկան . և զանդրա
 նիկս անասնոց անսրբոց փրկեացեա . * և փրկանք նք
 յամսօրէից և 'ի վեր , և գին նք հինգ սիկղ ք սրբու
 17 սկիզն , որ է քսան դանգ : * Բայց զանդրանիկս ար
 ջառաց , և զանդրանիկս օգեաց , և զանդրանիկս ար
 ծեաց , ոչ փրկեացեա՝ զի սուրբ են . և զարիւն նց հեղ
 ցեա ազ սեղանովն . և զճարպն հանցեա ընծայ 'ի հոտ
 18 անուշից ան . * և միան եզիցի քր , որպէս երբուծ նը
 19 լիբին՝ և երին տոյ քեղ լիցի : * Չեմ ինչ հաս 'ի սրբ
 բուեցն՝ զոր հանցեն ան որդիքն ելի՝ քեզ ետու և որդ
 ւոյ քոց , և ուստերաց և դասերաց քոց ընդ քեզ , օրէն
 յաւիտենական . քանզի ուխտ ազի է առաջի ան . քեզ
 20 և զաւակի բուծ յեա քո : * Եւ խօսեցաւ ար ընդ ահա
 բոնի՝ և ասէ . յերկրի նց՝ մի ժառանգեսցես . և բաժին
 քո ընդ նոսա մի լիցի . զի ես եմ բաժին քո և ժառան
 գու թի 'ի մէջ որդւոցն ելի :
 21 * Եւ որդւոցն զեւայ՝ ահա ետու զեմ տասանորդս ելի ԼԵ
 'ի ժառանգութի . և փոխանակ պաշտաման նց զոր նո
 22 քայն պաշտիցեն 'ի խորանին վկայու . * և մի ես մեր
 ձեացին որդիքն ելի 'ի խորանն վկայութի ընդունել
 23 զմեզս մահաբերս : * Եւ պաշտեսցի զեւային զպաշտոն
 խորանին վկայութի , և նորա առջեն զմեզս նց . սրկն
 յաւիտենական յազգս իւրեանց 'ի մէջ որդւոցն ելի . և
 24 մի ժառանգեսցեն ժառանգութի : * Չտասանորդս որդ
 ւոցն ելի՝ զոր զառուեսցեն ան հաս , ետու զեւայւոցն
 'ի ժառանգութի . վն այսորիկրպայցի նոցա թի 'ի մէջ
 որդւոցն ելի՝ մի ժառանգեսցեն վեճակ :
 25 * Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ և ասէ : * Ընդ զեւա ԼԸ
 26 ցին խօսեսցին՝ և տասացես ցնոսա . եթէ առնուցուք
 յորդւոցն ելի տասանորդս զոր ետու ձեզ , հանիցէք և
 27 դուք անտի հաս ան , զտասանորդս 'ի տասանորդէ . * և
 համարեսցի ձեզ հասն ձեր իբրե զցորեան 'ի կալոյ , և
 28 իբրե զպատու 'ի հնձանէ : * Այնպէս և դուք հանի
 ցէք 'ի հասից անտի ան , յեմ տասանորդաց ձերոց՝ զոր
 առնուցուք յորդւոցն ելի , և տայցէք 'ի նոցանէ հաս ան .
 29 ահարոնի քահանայի . * յեմ որոցն ձերոց հանիցէք
 30 հաս . և յեմ պաղոց զնուիրեայն 'ի նմանէ : * Եւ ասա
 ցես ցն . յորժամ հանիցէք զպտուղն 'ի նմանէ , համա
 րեացի զեւայւոցն իբրե զարդիւնս 'ի կալոյ , և իբրե

ԸԷ-

(18) Ոման . Ուր և երբուծ նուի՝ : (21) Ոման . Փոխա
 նակ՝ պաշտմանն նց , զոր նք պաշ՝ : (23) Ոման . Ղե
 տացին ինքն զպաշ՝ : և ոման . Եւ պաշտեսցեն զեւա
 ցիքն զպաշ՝ : (24) Ոման . Չի զտասանորդս որդւոցն :
 (25) (26) Ոման . Եւ խօսեցաւ ար . . և ը զեւայցին խո՝ :

զպտուղ 'ի հնձանէ : * և կերիցիք զայն յետ տեղւոյ, 31
 քնւք և տանք ձեր . զի զարձ ձեր է այն , փոխանակ
 պաշտամանցն ձերոց 'ի խորանին զկայուծն : * Եւ մի 32
 առնուցուք զն այնոցիկ մեզս : և յորժամ հանիցէք զը-
 փտուղն 'ի հնձանէ զարուծի՞ որդւոցն իւրի . ոչ պղծի
 ցէք՝ զի մի մեռանիցիք :

ԳԼԿ ԺԹ .

ԼԹ Եւ օտեցաւ նոր ընդ մոզսիսի և ընդ ահարոնի՝ և ասէ : 1
 * Այս որոշումն է օրինացն՝ զոր պատուիրեաց 2
 նոր մոզսիսի՝ և ասէ : Խօսեաց Շ որդիսն իւրի՝ և առցեն
 առ քեզ երինջ մի կարմիր անարատ , յորում ոչ գուցէ 3
 բիծ ինչ , և ոչ իցէ մտեալ ընդ լծով : * Եւ տայես զնա
 ցեղիազար քահանայ : և հանցեն զնա արապոյ բանա- 4
 կին 'ի տեղի նր : և սպանցեն զնա առաջինն : * և առցէ 5
 եղիազար յարենէ նր , և ցանեացէ յանդիման խորանին
 զկայուծն յարենէ նր եւ լծն ննգամ : * և այրեսցեն զնա 6
 առաջինն . և մորթի նր , և միս նր , և արիւն նր հանդերձ
 տպաւառաւ նր այրեսցի : * Եւ առցէ քահանայն փայտ 7
 եղենեայ , և զապա , և կարմիր . և արիցեն 'ի մէջ ալ-
 րեցածի երբնջուն : * և ողողեսցէ զհանդերձս իւր քա- 8
 հանայն , և լուսացէ զմարմին իւր ջրով , և ապա մոցէ
 'ի բանակն . և անսուրբ լիցի քահանայն մինչև ցերեկոյ : 9
 * և որ այրիցէն զնա , ողողեսցէ զհանդերձս իւր , և
 լուսացէ զմարմին իւր ջրով , և անսուրբ լիցի մինչև ցե- 10
 րեկոյ : * Եւ ժողովեսցէ այր սուրբ զմոխիր երբնջուն ,
 և կուտեսցէ արապոյ բանակին 'ի սուրբ տեղւոյ . և
 եղեցի ժողովոցէ ան որդւոցն իւրի 'ի պահեստ ջուր սրսկ 11
 ման՝ զի սրբութիւն է : * Եւ լուսացէ զմարմին իւր որ
 ժողովիցէ զմոխիր երբնջուն , և ողողեսցէ զհանդերձս 12
 իւր . և անսուրբ լիցի մինչև ցերեկոյ . և եղեցի ժողո-
 վոցէ ան որդւոցն իւրի և եկացն յեցեւոց 'ի նոսա , օրէն
 յաւիտենական :

Խ * Եւ որ մերձենայցէ 'ի մեռեալ անձին մարդոյ , ան 11
 սուրբ լիցի զեւթն օր . * և այրեսցինա յաւաւրն երրորդ 12
 դի՝

(32) Ոման . Զարուծիսն որդւոցն իւրի : (32) 'ի լուսա" .
 Ո՛չ պղծիցի , զի մի . համայնադամաց 'ի Բնաբ" :

ԳԼԿ ԺԹ . (1)(2) Ոման . Եւ խօսեցաւ . . . Այս որոշումն
 է օրինին , զոր . . . և առցեն քեզ երինջ : (2) Յօրհայի
 Բառ . կարմիր՝ Խորհրդէշով նշանալի : (5) Ոման . Ապաւա-
 ռաւն իւրով այրեսցի : (10) Ոման . Եւ ժողովեսցէ
 զմարմին երբնջոյն : (11) 'ի լուսա" . 'ի մեռեալ անձն մար-
 դոյ . համայնադամաց 'ի Բնաբ" :

- գի՝ և յառուրն եւթներորդի, և ապա սուրբ լիցի: ապա թէ ոչ սրբեացի յառուրն երրորդի և յառուրն եւթն
- 13 երորդի, մի լիցի սուրբ: * Ամ որ մերձենայցէ 'ի մեռեալ անձն 'ի մարդոյ որ մեռանիցի, և ոչ սրբեսցի՝ զխորանն նոյն պղծեաց. սատակեացի անձնն այն յիշէլէ զի ջուրն սրսկման ոչ սրսկեցաւ 'ի վր նր, անսուրբ է
- 14 զի պղծութի իւր 'ի նմա է: * Եւ այս օրէն իցէ մարդոյ որ մեռանիցի 'ի տան. նամ որ մացէ 'ի տունն, և որ
- 15 ինչ կայցէ 'ի տանն, անսուրբ լիցին զեւթն օր: * և նամ աման՝ բաց որ ոչ իցէ խփեալ կամ սերեկեալ, պիղծ
- 16 լիցի: * Եւ նամ որ մերձենայցէ ը երեսս դաշտի 'ի վերաւոր կամ 'ի մեռեալ՝ կամ յոսկի մարդոյ կամ 'ի գերեզման, պիղծ լիցի զեւթն օր: * Եւ առցեն պղծեղոյն 'ի մոխրոյ այրեցելոյն սրբութեւ. և արկցեն 'ի վր
- 18 նր ջուր յամանի. * և առցեն զոպա, և թացցէ 'ի ջուրն այր սուրբ, և ցանեացէ զտամբն, և զկահիւն, և զամառնոժրն, և զանձամբքն որ իցեն անդ. և զմերձեցելովքն յոսկի մարդոյ, կամ 'ի վերաւոր, կամ 'ի մեռեալ, կամ
- 19 'ի գերեզման: * և ցանեացէ սուրբն զպղծութեւ՝ յառուրն երրորդի և յառուրն եւթներորդի. և սրբեացի յառուրն եւթներորդի. և ողորդեացէ զհանգերձս իւր, և լուսացէ զմարմին իւր ջրով. և անսուրբ լիցի մինչև ցերեկ
- 20 կոյ: * Եւ մարդ՝ որ պղծիցի և ոչ սրբեսցի, սատակեացի անձնն այն 'ի ժողովրդեանէ իւրմէ. զի զսրբութենն նոյն պղծեաց, և ջուր սրսկման ոչ սրսկեցաւ զնովաւ,
- 21 անսուրբ է. * և եղիցի ձեզ այն օրէն յաւիտենական: Եւ որ սրսկէ զջուրն սրսկման լուսացէ զձորձս իւր. և որ մերձենայցէ 'ի ջուրն սրսկման, անսուրբ լիցի մինչև ցերեկոյ:
- 22 * Եւ յամ ինչ յոր մերձենայցէ պղծեալն, անսուրբ լիցի մինչև ցերեկոյ: և անձն որ մերձենայցէ 'ի նա, անսուրբ լիցի մինչև ցերեկոյ:

ԳԼ. Ի.

- 1 Եւ եկին որդիքն էլի նամ ժողովրդեամբն յանապատն իսրայիլ, յառաջնում ամսեանն. և բանակեցաւ ժողովուրդն 'ի կազէս: Եւ վախճանեցաւ անդ մարիամ,
- 2 և անդ թաղեցաւ: * Եւ ոչ գոյր անդ ջուր ըմպելոյ ժող.

զը.

(13) Ոսկան. 'ի մեռեալ անձն մարդոյ: (13) Ոսկան. 2ի պղծութեւ նր 'ի նմա է: (15) Ոսկան. Աման. բայց որ լիցի խփ: (18) Ոսկան. Եւ առցէ զոպայ: (21) Յօբիալին նիսեթ. Եւ եղիցի ձեզ այն օրէն: (21) Այս. Եւ որ սրսկիցէ ըզ ջուրն: (22) Ոսկան. Ամ ինչ որ մերձենայցէ 'ի պղծեալն: ԳԼ. Ե. (2) Ոսկան. ջուր անդ ժողովրդեանն ըմպելոյ:

զովքդեանն . և կուտեցան 'ի վր' մովսէսի և ահարոնի .
 * և բամբասեաց ժողովուրդն զմովսէս' և ասեն . լու 3
 եր թէ մեռեալէպէ 'ի կորստեան եղբարց մերոց առա
 ջի նն : * Եւ ընդէր ամէնք զժողովուրդս նն յայս անա 4
 պատ կոտորել զմեզ' և զանասուն մեր . * և ընդէր հա 5
 նէք զմեզ յերկրէն եգիպտացաց , գալ 'ի տեղիս յայս
 չար . 'ի տեղի ուր ոչ սերմն սերմանի , և ոչ սեխենիք ,
 և ոչ այգիք , և ոչ նոնենիք , և ոչ ջուր գոյ ըմպելոյ :
 * Եւ մտին մովսէս և ահարոն յերեսաց ժողովրդեանն 6
 'ի գուռն խորանին վկայութե , և անկան 'ի վր' երեսաց
 իւրեանց : Եւ երեւցան փառքն նն 'ի վր' նց : * և խո 7
 սեցաւ ար ընդ մովսիսի' և ասէ : * Ա'ռ դու զգաւա 8
 զանն , և եկեղեցացն զժողովուրդն , գո' և ահարոն եղ
 բայր քո . և բարբառեալիք 'ի վր' վիսին յանգիման նց ,
 և ասցէ՛ զՅուրս իւր . և հանջիք նց ջուր 'ի վիսէ անտի .
 և արբուսիք ժողովրդեանն և անասնոց նց : * Եւ աս 9
 մովսէս զգաւազանն յանգիման նն՝ ոպ' հրամայեաց նմա
 ար : * և ժողովեցին մովսէս և ահարոն զժողովուրդն 10
 հանգեալ վիսին : Եւ ասէ ցին . լուարուք ինձ անհա
 ւանք . մի թէ 'ի վիսէս յայսմանէ հանիցեմք ձեզ ջուր :
 * Եւ ամբարձեալ մովսիսի զձեռն իւր , եհար զվէմն եր 11
 կիցս անդամ . և ել ջուր բազում . և արք ժողովուրդն
 և անասունն նց : * Եւ ասէ ար ցմովսէս և ցահարոն . 12
 փոխանակ զի ոչ հաւատացէք դուք ինձ , սուրբ առնել
 զին առաջի որդւոցն իւրի . վն այդորիկ ոչ տանիցիք դուք
 զժողովուրդդ յերկիրն՝ զոր ետու գոցա : * Այն է ջուր 13
 բամբասանաց . զի բամբասեցին որդիքն ելի առաջի
 նն . և սրբեցաւ 'ի նոսա :
 ԽԲ * Եւ առաքեաց մովսէս հրեշտակս 'ի կադէսայ առ ար 14
 քայն եգիպտայ' և ասէ . Այսպէս ասէ եղբայր քո ինձ .
 դու ինքնին հիտես զնո՞մ աշխատութիւն որ գտին զմեզ :
 * և ոպ' իրին հարքն մեր յեգիպտոս . և պանդխտեցաք 15
 յեգիպտոս աւուրս բազումն , և չարչարեցին զմեզ ե
 գիպտացիքն , և զհարսն մեր , * և բողբոջեաք առ ար . 16
 և լուսու ար ձայնի մերում , և առաքեալ հրեշտակ ե
 հան զմեզ յեգիպտոսէ : և արդ' եմք մեք 'ի կադէս քա
 ղաքի , 'ի կողմն մի 'ի սահմանաց քոց : * Եւ արգ' անց 17
 ցուք ընդ երկիրս քո : և ոչ անցուք ընդ անգա քո , և
 ոչ ընդ այգիս քո , և ոչ արբցուք ջուր 'ի ջրհորոց քոց :
 Զա

(4) Ոման . Զժողովուրդս նն յանապատ : (11) Ոման .
 Մովսէսի զձեռն իւր 'ի վեր , եհար : (12) Ոման . Զժո
 ղովուրդն . . զոր ետու նց : (13) Բօրեալին Բան' այն է
 ջուր բամբասանաց . Խորեով նշանակի : (16) Այս . 'ի
 կողմն մի սահմանաց քոց :

- ճանապարհ քարքունի գնացուք . ոչ խոտորեցուք
յալ կամ յաշեակ , մինչև անցցուք ըստ սահմանս քո :
- 18 * Եւ ասէ ցնա եգոմ . մի անցցես ընդիս . ապա թէ :
- 19 ոչ պատերազմու ելից ընդդէմ քո : * Եւ ասին ցնա
որդիքն էլի , առ լերամբդ անցցուք . և եթէ արբուք
'ի ջրոյ քումմէ ես և խաշիք իմ , տացուք քեզ զգինս :
- 20 արդ ոչինչ են իբրդ , անցցուք առ լերամբդ : * և նա
ասէ , ոչ անցցես ընդիս : Եւ ել եգոմ ընդդէմ նոցա :
- 21 ծանր ամբոխիւ և հզօր ձեռամբ : * և ոչ կամեցաւ եգոմ
տալ անց էլի ընդ սահմանս իւր . և խոյս ետ ինչ 'ի նմա :
- 22 նէ : * Եւ լուեցին 'ի կապէսոյ , և եկին որդիքն էլի ամ
ժողովբեամբն 'ի հովք լեառն :
- 23 * Եւ խօսեցաւ ար ընդ մովսինի և ընդ ահարոնի 'ի հովք խոյ
լերինն , 'ի սահմանս երկրին եգովմոյեցայ ' և ասէ .
- 24 * Յաւելցի ահարոն առ ժողովուրդ իւր , զի մի մոցէ
յերկիրն զոր ետու արդւոցն էլի . քանզի բարկացուցէք
- 25 զիս 'ի վերայ ջուրցն բամբասանացն : * Առ դու զահա
րոն ' և զեղիապար զորդի նր . և հան զնս 'ի հովք լեառն
- 26 յանգիման ամ ժողովբեանն . * և մերկացս յահարոնէ
զպատմու ճան նր , և զգեցուցես եղիապարսւ որդւոյ
- 27 նր : և ահարոն յաւելեալ մեռցի անդ : * Եւ արար մով
սէս ուղ և հրամայեաց նմա ար , և եհան զնա 'ի հովք
- 28 լեառն առաջի ամ ժողովբեանն : * և մերկացայց յա
հարոնէ զհանգերձս նորա , և զգեցոյց զնս եղիապարսւ
- 29 որդւոյ նորա : * Եւ մեռաւ ահարոն 'ի գուռս լերինն :
- 30 և իջին մովսէս և եղիապար 'ի լեռնէ անախ : * և ետես
ամ ժողովուրդն թէ վախճանեցաւ ահարոն . և լացին
զահարոն երեսուն օր ամառնն էլի :

ԳԼ ԻԱ :

1 Եւ լուաւ քանանիս արքայ արաքայ ' որ բնակեալ էր
առ անապատուն . և թէ եկն էկել զճանապարհն ալ
Թարինայ . և ետ պատերազմ ընդ էլի . և առ 'ի նոցա

2 նէ գերի : * Եւ ուխտեաց էկել ուխտ ան ' և ասէ . և թէ
մասնեացես ընդ ձեռամբ իմով զաղցն զայն , նզովեցից

3 զնա և զքաղաքս նորա : * Եւ լուաւ ար ձայնի էլի , և
մատ

(18) Ոման . Եւ ասէ ցնա եգոմ , մի անցանիցես ընդ :

(19) Ոման . Եւ եթէ արբուք 'ի ջրհորոյ քումմէ . . .
տացուք քեզ գինս : (24) Այս . Զի մի մոցէք յերկիրն :

(24) Յօրինային պատիւր . Քանզի բարկացուցէք զիս 'ի
զք ջուր : (30) Այս . Զերեսուն օր ամ :

ԳԼ ԻԵ . (1) Ոման . Եւ լուաւ քանանացին արքայն
արաքայ : (3) Օրինայի 'ի լուս' . Յարմա , այլ է նզովա :

մտանեաց զքանանացին՝ ի ձեռս նր. և նշովնեաց զնա և զքաղաքս նր. և կոչեաց զանուն տեղւոյն այնորիկ նշովս։

ԽԲ. * Եւ չուեալ ի հովք լեռնէ ընդ ճանապարհ կարմիր 4
 Ժողովք, պատեցան զեդոմաւ. և յոգնեցաւ Ժողովուրդն
 ի ճանապարհին. * և բամբասեաց Ժողովուրդն զմեծ
 և զմովսէս՝ և ասեն. ընդէր հաներ զմեզ յեդիպատսն
 կոտորել զմեզ յանապատիս յայսմիկ. զի ոչ գոյ հաց
 և ոչ ջուր. և անձինք մեր տաղտեացեալ են ի անոտի
 հացէս։ * Եւ առաքեաց Թր ի Ժողովուրդն օճա կոտու
 րիւս, և հարկանէին զԺողովուրդն. և մեռաւ Ժողովուրդ
 բազում յորդուոցն իւր։ * Եւ եկին առ մովսէս և ասեն. 7
 մեղաք՝ զի խօսեցաք չար զմեք և զքէն։ արդ՝ կաց յա
 զթա առ Թր, և բարձցէ ի մէնջ զօճա։ և եկաց մով
 սէս յազթա առ Թր վասն Ժողովրդեանն։ * Եւ ասե
 Թր մովսէս. արած գուք զօճ, և դիցեն զնա ի վր
 նշանակի. և եդիցի յորժամ հարկանիցէ օճ զմարդ, Թմ
 օճահար որ տեսանիցէ զնա՝ կեցցէ։ * Եւ արար մով 9
 սէս օճ պղնձի, և կացոյց զնա ի վերայ նշանակին։ և լի
 նէր՝ յորժամ հարկանէր օճ զմարդ, հայէր ընդ օճն
 պղնձի, և կեայր։

ԽԵ. * Եւ չուեցին որդիքն Ելի և եկին բանակեցան յաբովթ։ 10
 * և չուեալ յաբովթայ բանակեցան յաբեղդայի յայնկոյս 11
 անապատին՝ որ է յանդիման մովաբայ յարեւելից կող
 մանէ։ * անտի չուեցին՝ և բանակեցան ի ձորն զարեդ։ 12
 * Անտի չուեալ բանակեցան յայնկոյս առնովնայ յա 13
 նապատին, առ ելիւք սահմանացն ամովրհացուց. քան
 զի առնովն սահման է մովաբացուց։ ընդ մովաբացին
 և Է ամովրհացին։ * զմ այնորիկ ասի ի դրի։ Պատե 14
 րազմ Թն՝ զովք հրձիգ արար և զձորն առնովնայ, * և 15
 հաստատեաց զձորսն բնակեալս յարոյն, որ առ ըն
 թեր կայ սահմանացն մովաբու։ * Եւ անտի քան զնա 16
 ջրհորն. այն է՝ ջրհորն զորմէ տասց Թր ցմովսէս, Ժռ
 զովնա զԺողովուրդն՝ և տաց նիջ ջուր բմպելոյ։ * Յայն 17
 Ժամ օրհնեաց ինչ զօրհնութիս զայս ի վր ջրհորոյն։
 * Եւ ապեցէք նմա * զջրհորն զոր իշխանք փորեցին, և 18
 տաղեցին զնա Թադաւորը աղգաց ի Թադաւորուէ իւ
 րեանց՝ և ի տիրել իւրեանց։ Եւ ի ջրհորոյ անտի ի
 մանթանին։ * և ի մանթանինայ ի մանայէլ. և ի մա 19
 նայիլէ ի բամովթ։ * Եւ ի բամովթայ յանայէն, որ է 20
 ի

զոր ասին դնէ ի Բնաբ"։ (4) Ոմանք. Եւ յոգնեցան Ժողով
 վուրդն։ (9) Յօրինովին Իսն՝ Օճ պղնձի, և կացոյց
 զնա. Խորով նշանալի։ (10) Ոմանք. Բանակեցան յորովթ։
 (13) Ոմանք. Եւ անտի չուեալ։ (15) Այս. Զձորսն
 բնակեալս յեր, որ։

'ի դաշտին մոտեցայ, 'ի կատարէ կոճածսն՝ որ հայկ ընդ անապատն :

- 21 * Եւ առաքեաց մոփէս հրեշտակս առ արքայն ամովըս 2.
 22 հացւոց բանիւք խաղաղուն և ասէ : * Անցցուք շերկիր քո . զճանապարհայն գնասցուք . ոչ խոտորեսցուք յանդս և ոչ յայգիս . և ոչ արբցուք ջուր 'ի ջրհորոց բոց . ճանապարհ զարբունի գնասցուք մինչև անցցուք ընդ սահմանս քո : * Եւ ոչ ետ սեհոն անցանել իլի Ք սահմանս իւր : և ժողովեաց սեհոն զեմ' ժողովուրդն իւր . և եւ տալ պատերազմ ընդ իլի յանապատին . և եկն 'ի սիւսար , և ետ պատերազմ ը իլի : * Եւ եհար զնա եկել կոտորմամբ սրոյ , և տիրեցին երկրի նորա յառնովնայ մինչև ցյաբովն . մինչև ցորդիսն ամմոնայ . զի յազերի սահման որդւոցն ամմոնայ : * Եւ առ իեւզ զեմ' քաղաքն զայնոսիկ , և բնակեցաւ իեւզ յեմ' քաղաքս ամուրհացւոց : Յեսերոն և յեմ' արուարձանեայս նր . * քանզի եսերոն էր քաղաք սեհոնի արքայի ամովըհացւոց , և նա նախ ետ պատերազմ ընդ արքային մովաբու , և նա 27 զեմ' երկիրն նր յարոյրայ մինչև ցառնոն : * Այնպէս իկ ասեն նմ' անուակարկուք . եկնցք յեսերոն զի շինեցաւ , և հանդերձեցաւ քաղաքն սեհոնի . * զի հուրիլ յեսերոնայ՝ և բոց 'ի քաղաքէն սեհոնի , և եկեր մինչև 29 ցմովաբ : և լափեաց զարձանս առնովնայ : * Այլ քեզ մովաբ : կորեար ժողովուրդ . քամովնայ . և մասնեցան ուստերք նց 'ի փախուստ , և գատերք նց 'ի գերուի թաղ 30 գաւորին ամովըհացւոց . * և զաւակ նց սատակեցի յեսերոնէ մինչև ցգերոն . և կանայք նց թորբոքեցան 31 հրով 'ի վր' մովաբու : * Եւ բնակեաց իեւզ յեմ' քաղաքս 32 ամուրհացւոցն : * Եւ առաքեաց մովէս լրտեսել զաղեր . և առին զնա և զաւանս նր , և հանին դամուրհաց 33 ցին որ բնակեալ էր 'ի նմա : * և կրկնեցան ելին ընդ ճանապարհն 'ի բասան : Եւ ել' ովք թաղաւոր բաադ նու ընդ գէմ' նց , և եմ' ժողովուրդ . նց 'ի պատերազմ 34 յերային : * Եւ ասէ ար ցմովսէս . մի երկնցի 'ի նմա նէ , զի 'ի ձեռս քո մասնեցի զնա և զեմ' ժողովուրդն նր , և զեմ' երկիր նր . և արասցես ընդ նա՝ ով արաբեր ընդ սեհոն արքայ ամովըհացւոց՝ որ բնակեալ էր յե-

(22) Աստ . Ոչ խոտորեսցուք ոչ յան'... մինչև անցցուք ըստ սահմա՝ : (27) Ոմանտ . Ասեն ամմոնայն առաքելուք : (29) Ոմանտ . Կորեաւ ժողովուրդ : (30) Ոմանտ . Եւ կանայք ևս նոցա բորբոն : (32) Ոմանտ . Զյաղեր , և առ զնա և զալ : (33) Աստ : Ժողդն նորա 'ի պատ : (34) Ոմանտ . Մասնեցից զնա... և արասցես ընդ նմա ոմ... որ բնակեալ են յեսերոն :

յնիւրեմն: * Եւ եհար զնա և զորդիս նոյն, և զնոմ ժողով 35
վուրդն նորա. մինչև ամենևին շնաւոյ 'ի նոցանէն
ապրեալ: և ժառանգեցին զերկիրն նոյն:

ԳԼ. ԻԲ.

ԽԵ Եւ չուեալ որդւոցն Ելի բանակեցան յարեմոնց 1
մովաբու և և յորդանանաւ յանդիման երկրովն:
* Եւ անսեալ բազախայ՝ որդւոյ սեպփովքայ զնոմ զոր 2
արարելէ Շամովհաջին, * երկեաւ մովաբ յոյժ 'ի ժա 3
զովդսնէն անտի, զի բազուժ էին: և զանդիմոտաց մո
վաբ յերեսաց որդւոցն Ելի: * Եւ ասէ մովաբ ջծերա 4
կոյտն մագիւսմաւ. արդ՝ լիզունէ ժողովուրդս այս զնոմ
որ չուրջ զմեւք են, ուն լիզանէ արջա զգեզ զաւար
'ի դաշտի: Եւ բազակ միդի սեպփովքայ երարբայ մո 5
վաբու. 'ի ժամանակի յայնմիկ: * և առաքեաց հրեշտակս
առ բազախամ որդի բեովքայ՝ առ փաթուրն. որ երառ
զերտեղերք երկիրն որդւոց աղգին իւրոյ. կոյն զնա
և ասել, ահա՛ անգ Ել յերկաւտոսէ, և ծածկեաց զե 6
քեսս երկրի. և նստի սա մօտ առիս: * Եւ արդ՝ եկա
նի՛ծ գու ինձ զժողովուրդս զայս. զի զորագոյն քան
զիս է՝ առ: Թերեւս կարասցուք հարկանել 'ի սոցանէ, 7
և հանից զսա յերկրէ իմիկ: քանզի գիտեմ թէ զոր օրհ
նես գու՝ օրհնեալ է, և զոր անիծանես՝ անիծեալ: * Եւ 8
զնացին ծերակոյտն մովաբու և ծերակոյտն մագիւ
սաւ, և ըզմուծիք 'ի ձեռս նոյն: եկին առ բազախամ, և
ասացին նմա զպատգամն բազախայ: * և ասէ ցնոսա. 9
ազարուք սատ զայս գիշեր, և արարից ձեզ պատաս
խանի իրացդ, ինչ զոր ար խօսեացի ընդդին: և ապա
իշխանքն մովաբու առ բազախամ: * Եւ եկն նոմ առ 10
քաղաամ. և ասէ ցնա. զի՛ են արքայոց որիկ առ քեզ:
* և ասէ բազախամ ցնոմ. բազակ որդի սեպփովքայ առ 11
քայ մովաբու առաքեաց զդոսա առիս և ասէ. * ահա
անգ Ել յերկաւտոսէ և ծածկեաց զերեսս երկրի, և
նստի սա մօտ առիս. արդ՝ եկ անիծ գու զսոսա ինձ. 12
Թերեւս կարացից հարկանել զսա՝ և հանից զսոսա յերկրէ
իմիկ: * Եւ ասէ նոմ ցրաղաամ. մի երթար ընդ նոյն, 13
և մի անիծանիցես զժողովուրդն՝ քանզի օրհնեալ է:
* Եւ յարսւցեալ բազախամ ընդ առաւօտն, ասէ ցիշ-
խանսն

ԳԼ. ԻԲ. (1) Եւ չուեցին որդիքն Ելի բանա... առ
յորդանանու: (4) Ոման. Զնման որ... ուն լիզաւ.
նիցէ արջա զգաւար 'ի դաշ': (5) Ոման. Երկիրն առ
նորիկ որդւոց առ: (6) Ոման. Եւ հանից զսոսա յերկ-
րէ. և զոր անիծանես անիծեալ: (13) Ոման. Ընդ
փաթ

- խանան բաղակայ. Գնացելք անգրէն առ տերն ձեր. զի
 14 ոչ խորու զիս ամ գազ քեզ ձեզ: * Եւ յարուցեալ իշ-
 խանքն մովաբու եկին առ քաղակ՝ և ասեն. ոչ կամե-
 15 յաւ բաղաւամ գալ ընդ մեզ: * Եւ յաւել առաքել բա-
 ղակ իշխանս քաղաւմս. և պատգուականադոյնս քան զնոյ:
 16 * եկին առ բաղաւամ, և ասեն զնա. այսպէս ասէ բա-
 ղ: ղակ սեպիւրեանս, աղաչեմ զքեզ՝ մի դանդաղեցիս գալ
 17 առիս: * զի պատուելով պատուեցից զքեզ, և զոր ինչ
 ասիցես արարից քեզ. և արդ՝ եկ անկէ՝ ինչ գիտող
 18 վուրգադայս: * Պատասխանի ետ բաղաւամ և ասէ զնա-
 խանան բաղակայ. եթէ տացէ ինձ բաղակ լի տամբ իւրով
 արծաթ և ոսկի, ոչ կարացից անցանել զբանիւ ան ձոյ,
 19 ասենել զնա փոքր կամ մեծ մտօք իմովք: * Եւ արդ՝ ա-
 դերուք դուք աստ զգիշերս զայս. և դիտացից զինչ յա-
 20ւելցէ ամբ խօսել ընդիս: * Եւ եկն ամբ առ բաղաւամ՝ ի
 գիշերին՝ և ասէ զնա. եթէ կոչել զքեզ եկեալ են արք-
 այդքիկ, արի երթ զկնի դոցա. բայց զբան զոր ես
 21 խօսեցայց ընդ քեզ՝ զայն արասցես: * Եւ յարուցեալ
 բաղաւամ ընդ առաւօտն հանդերձեաց զէլ իւր, և գը-
 22 նաց ընդ իշխանսն մովաբու: * Եւ բարկացաւ սրբա-
 մտուք ամբ ընդ երթալն նորա. և եկաց հրեշտակ ան-
 լինել նմա բանասարկու: և նա հիծեալ էր ի վերայ իշոյ.
 23 իւրոյ, և երկնու պատանիք նր ընդ նմա: * Եւ տեսեալ
 իշոյն զհրեշտակ ան զի կայր նմա ընկիծեալ ի ճանա-
 պարհին, և սուսեր մերկ ի ձեռին իւրում, խուսեաց
 էն ի ճանապարհէն՝ և երթայր ընդ դաշտն: և եհար
 24 գաւազանաւ զէն ուղղել զնա ի ճանապարհն: * Եւ
 եկաց հրեշտակն ան յառուամկնս պագեացն. և էր ցանդ
 25 աստի՝ և ցանդ անտի: * և տեսեալ իշոյն զհրեշտակն
 ան ի նեղեաց զինքն չորմն և ձմեաց զոտն բաղաւմն.
 26 և յաւել առ հարկանել զնա: * Եւ յաւել հրեշտակն
 ան երթալ կալ իննդ տեղուք. ուտաի ոչ գայր խուսել
 27 ցար կամ յահեակ: * Եւ տեսեալ իշոյն զհրեշտակն ան,
 նստաւ ընդ բաղաւմն. և բարկացաւ բաղաւմ, և ե-
 28 հար զէն գաւազանաւ: * Եւ եբաց ամ զերբան իշոյն,
 և պէ ցրաղաւմ. զինչ արարի քեզ զի հարեր զիս պոյ
 29 երկցս անգամ: * Եւ ասէ բաղաւմ զէն. փոխանակ
 զի խազ արարեր զիս: և եթէ էր սուր ի ձեռին իմում,
 30 պրգ և ինցեալ էր իմ զքեզ: * Եւ ասէ էն ցրաղաւմ.
 ոչ

առաւօտն և ասէ: (20) Ոմանք. Բայց զբան զոր ես:
 (22) Ոմանք. Եւ բարկացաւ ամ սրամտուք չ երթալն նր:
 (23) Ոմանք. Զի կայր չ նմա ընկի: ... էն ի ճանապարհէ
 փնտի, և եր: (25) Ոմանք. Զհրեշտակն ան... չ որմն,
 և ձմեաց զոտնն: (27) Ոմանք. իշոյն զհրեշտակ ան:

ոչ եւս այն էլ եմ քո՝ յորում հեծանէիք 'ի մանկութե
 քումսմէ մինչ ցայսօր ժամանակի։ Թե՛ն յուլանալով
 յուլացայ ինչ երբէք առնել քեզ այսպէս։ Եւս ասե՛
 ճէ։ * Եւ երայ ԾԺ գալս բաղաամու, և ետես զհրեշ 31
 տակն ԾԺ ընկիճեալ նմա 'ի ճանապարհին, և սուսեր
 մերկ 'ի ձեռն իւրում։ և անկեալ 'ի վ թ երեսայ իւրոց
 երկիր եպագ. նմա։ * Եւ ասե ցնա հրեշտակն ԾԺ. Ընք 32
 հարեր գու զեղ. այս երթցս անգամ. և ահա ելի ես
 'ի ըանաարկութե քեզ, զի ոչ է ճանապարհդ. քո ուղիդ
 առաջի իմ. * և անտեալ զիս իշոյդ՝ խուսափեալ յինէն 33
 այդ երթցս անգամ. և եթէ չիք խուսափեալ յինէն,
 արդ՝ իմ զքեզ սպանեալ էր, և զգա ապրեցուցեալ։
 * Եւ ասե բաղաամ ցհրեշտակն ԾԺ. մեզայ. զի ոչ գի 34
 տեի՝ Թե գու ինձ ընկիճեալ կայցես 'ի ճանապարհին։
 և արդ՝ եթէ չիցէ՛ քեզ հաճոյ՝ դարձայց անգրէն։ * Եւ 35
 ասե հրեշտակն ԾԺ ցբաղաամ. երթ գու ընդ արագ Ը
 այգոսիկ. բայց բանի զոր ես ասացից քեզ, անմ ըզ
 Գոյ ընկի՛ր խօսելոյ։ և գնաց բաղաամ Ը ի իշաննոն բա
 զակայ։ * Եւ լուեալ բաղակայ եթէ գայ բաղաամ, և 36
 նմա Ը առաջ 'ի քաղաքն մովաբու. որ է՝ 'ի սահմանս առ
 նոնայ յեղեր միում սահմանացն։ * Եւ ասե բաղակ ցբա 37
 զաամ. ոչ առաքեցի առ քեզ կոքիլ զքեզ. ընդէ՛ր ոչ
 գայիր առ իս, որպէս Թե ոչ էի արդեւք կարող պա
 տուել զքեզ։ * Եւ ասե բաղաամ ցբաղակ. ահա առիկ 38
 եկի առ քեզ. արդ՝ կարծի իցեմ խօսել բան ինչ, բայց
 եթէ զոր արկանիցէ ԾԺ 'ի բերան իմ զայն խօսեցալց։
 * Եւ գնաց բաղաամ ընդ բաղակայ, և եկն 'ի քաղաքս 39
 հանգրուանացն։ * Եւ եղեն բաղակ դարձաւ և ոչևար, 40
 և առաքեալ բաղաամու և իշաննացն որ ընդ նմա էին։
 * և իբրեւ այդ եղև, առեալ ընդ իւր բաղակայ դբաղաամ 41
 եհան զնա յարձանն բահաղու. և եցոյց նմա անտի ըզ
 մանն ինչ ժողովրդեանն։

ԳԼ. ԻԳ.

Եւ ասե բաղաամ ցբաղակ. չինեալ ինձ աստ եւթն 1
 բաղին, և պատրաստեալ գու ինձ աստ՝ եւթն զը
 ւարակ և եւթն խոյ։ * Եւ արար բաղակ որպէս և ա 2
 սաց նմա բաղաամ. և եհան զուարակ և խոյ 'ի բաղինն։
 * Եւ ասե բաղաամ ցբաղակ. կայ 'ի վ թ զոհիդ. քո, և 3
 ես երթայց՝ Թերեւս յայտնեցի ինձ ԾԺ ընդ առաջ ե
 լեալ

(35) Ոման. Եւ ասե հրեշտակն ԾԺ. . . . զգոյ ընկի՛ր
 'ի խօսելոյ։ (37) Ոման. Թե ոչ եւս արդեւք կարող եի
 պատու։ (41) Ոման. Եւ առեալ ընդ իւր բա՛

- լեալ. և բան զոր ցուցցէ ինձ պատմեցից լեզ: և ե
 կայ բազակ 'ի վր զոհին իւրոյ: Եւ գնաց բազաամ հար
 4 ցանեւ զեծ: * և երթայր ուղղորդ. և երեւցաւ թմ բա
 զաամու: և ասէ բազաամ, եւ թին բազին պատրաստե
 5 յի, և հանի զուարակ և խոյ 'ի բազին մի: * Եւ արկ
 թմ բան 'ի բերան բազաամու, և ասէ. դարձիր առ բա
 6 զակ, և այսպէս խօսեսցիս: * և դարձաւ առ նա. և նա
 կայր 'ի վր ողջակիցացն իւրոյ. և թմ իշխանքն մովա
 7 բացուց ընդ նմա: * Եւ եղև հոգի մայ 'ի վր նր, և աւ
 բարձեալ զառախ իւր՝ ասէ: 'ի միջագետաց կոչեաց
 զիս բազակ արդայ մովարացուց. 'ի լերանցն արեւելից, և
 և ասէ՝ եկ նզովեա՛ գու ինձ զյակար. և եկանէ՛մ ինձ
 8 զիւր: * Զի՛նչ նզովեցից՝ զոր ոչ նզովէ մը. կամ զի՛նչ
 9 անխնայցից՝ զոր ոչ անխնայէ թմ. * ի՛նչ 'ի լերանց տեսի
 զնա, և 'ի բլրոց յառաջագոյն հայեցայ 'ի նա: և ահա ժո
 ղովուրդ բնակեացէ առանձինն, և ընդ ազգս մի համա
 10 րեսցի: * Ո՛ր շնորհաց զգաւակն յակորայ, և ո՛ համա
 րեսցի զգուռնդսն իւր. մեռցի անձն իմ ընդ անձինս
 արգարոցն, և եղիցի զանակ իմ իբրև զգաւակ նոցա:
 11 * Եւ ասէ բազակ ցրազաամ. զի՛նչ գործեսցեր ընդիս.
 յանխնայի թշնամեաց կոչցի զքեզ, և գու օրհնեսցեր
 12 օրհնութի: * Եւ ասէ բազաամ ցրազակ. ոչ առաջին
 զինչ արկանիցէ թմ 'ի բերան իմ՝ զայն զգուշացայց իւ
 13 տել: * Եւ ասէ ցնա բազակ. եկ դարձեալ ընդիս յայլ
 տեղի, ուստի ոչ տեսանիցես զնա. այլ զմասն ինչ 'ի
 նմանէ տեսանիցես. և զամենեւեան ոչ տեսանիցես, և
 14 անէ՛ծ ինձ զնա անտի: * Եւ առ գնաց զնա յազարակս
 դիտանոցին, 'ի կատար կոփածոյին, և շինեաց անդ եւթն
 15 բազին, և եհան զուարակ և խոյ 'ի բազինն: * Եւ ասէ
 բազաամ ցրազակ. կայ 'ի վր զոհիդ քոյ, և ես երթայց
 16 հարցանեւ զեծ: * Եւ ը առաջ եղև թմ բազաամու, և
 արկ բան 'ի բերան նր. և ասէ, դարձիր անդրէն առ բա
 17 զակ, և այսպէս խօսեսցիս: * և դարձաւ առ նա. և նա
 կայր 'ի վր ողջակիցին իւրոյ, և թմ իշխանքն մովարաց
 ւոց ը նմա: Եւ ասէ ցնա բազակ. զի՛նչ խօսեցաւ մը:
 18 * և ամբարձեալ զառախ իւր՝ ասէ: Ա՛րք բազակ և
 19 լուր. ունին դիր վկայդ որդիդ տապիմորայ. * ոչ իբրև
 զմարդ է թմ 'ի զարթնուլ, և ոչ իբրև զորդ 'ի մարդոյ 'ի
 ապառնալ, գու ասացեր թի ոչ արացէ, խօսեսցի և
 ոչ

Գլ. Իբ. (4) Ո՛հնտ. Եւ ասէ ցնա բազաամ: (7) Յօրե
 նախն պատեւ. Կոչեաց զիս բազակ: (9) Ո՛հնտ. Զի՛նչ
 բերանց տեսից զնա... հայեցայց 'ի նա: (11) Ո՛հնտ.
 Օրհնեսցեր օրհնութի: (16) Ո՛հնտ. Բան 'ի բերան բա
 զաամու, և ասէ: (17) Ո՛հնտ. Զի՛նչ խօսեցաւ թմ:

ժէ կացուացէ : * անհա՛ յօրհնե՛լ առեալ եմ. օրհնեցից 20
 և ոչ դարձուցից : * Ո՛չ լիցի աշխատութի՛ն յակոր, 21
 և մի երևեսցի վատասկ՛ի մէջ ելի : Խոր անձ նր չ նման
 փառաւորութիւնք իշխանաց՛ի նման . * և ան որ եհան զնն 22
 յեղեկացոսէ՛ իբրեւ փառք միեզընեբաւ ՛ի վր նր : * Չի 23
 ժէ գոն հմայք ՛ի յակոր՝ և ոչ բզձութեք ՛ի մէջ ելի .
 ըստ ժամանակի պատմացի յակորայ՛ և ելի զննչ կա
 տարեւոյց իցե յան : * Ահա ժողովուրդն իբրեւ զկորիւն 24
 առխճու յարիցե, իբրեւ զառեւծ նազեսցի . և ոչ ննջի
 ցե մինչև կերիցե որս, և զարիւն վերաւորաց արացէ :
 * Եւ ասէ բազակ ջրադասամ. մի անխճանելով անխճալ 25
 ներ ինձ զնա, և մի օրհնելով օրհնեսցես զնա : * Պալ 26
 տապաննի ետ բազասամ և ասէ ջրազակ . ոչ խօսեցայ
 քնդ քեզ բանս՝ և ասեմ, Եւ զոր ինչ խօսեսցի ընդիս
 անձ՝ զայն արարից : * Եւ ասէ բազակ ջրադասամ. Եկ 27
 տարայց զքեզ յալ տեղի՛ Թերևս հաշայ լիցի նայ, և
 անխճանիցես ինձ զնն անտի : * և տարեմ բազակ ըլ 28
 քազասամ ՛ի կատարն փոզովայ՛ որ ձգի յանապատն :
 * Եւ ասէ բազասամ ջրազակ . շինեա՛ ինձ աստ եւթն 29
 բազին, և պատրաստեա՛ ինձ աստ եւթն զուարակ և
 եւթն խոյ : * Եւ արար բազակ որպէս և ասաց նմա բա 30
 քասամ, և եհան զուարակ և խոյ ՛ի բազինն :

ԳԼ. ԻԴ.

Եւ տեսեալ բազասմու Թէ բարեղք Թուի տալի 1
 ան օրհնել զիւր, ոչ չոգաւ ըստ սովորութեն ընդ
 առաջ հմայիցն, դարձայց զերեսս իւր յանապատն :
 * Եւ ամբարձեալ բազասմու զայս իւր ետես զեկէ բա 2
 նակեալ ըստ ցեղից ցեղից : և եղև հոգի նայ ՛ի վր նր,
 * և ամբարձեալ զառակս իւր՝ ասէ . Ասէ՛ բազասամ 3
 որդի բէովայ . * ասէ այրն շնմարտապէս . որ զտեսիլ 4
 նայ ետես ՛ի քուն աչք իւրովք բացդ : * Իբրև զի զե 5
 փեցիկ են տունք քո յակոր և խորանք քո եկէ . * Իբրև 6
 զանասնս հովանաւորս, և իբրև զբուրտստանս առ զե
 տովք

(22) Ոման . Եհան զնն յերկրէն յեղեկացոսէ : (22) Օրն
 նախ Գ՝ ասք և սփռն ԳԼ. ԻԴ. 8 . Իբրև փառք միեզընեբաւ
 ՛ի վր նր : Յորս ասին . միեզընեբուրն ՛ի վր : (23) Ոման .
 Ոչ գոյն հմայք . . ըզձուէ : (24) Ոման . Եւ իբրև զա
 ոխւծ նազեսցէ : (26) Ոման . Ո՛չ խօսեցայք չ քեզ բանս
 և ասեմ. զոր ինչ : (28) Ոման . ՛ի կատարն փազովայ՛
 յոր ձգի յանա :

ԳԼ. ԻԴ. (3) Ոման . Չառակս իւր ասէր, ասէ բան :
 (4) Աս . Ասէ այրն շնմարտապէս որ :

- անձք, և իբրև զխորանս զոր կանգնեաց եւր, և իբրև
 7 զմայրս 'ի գնացս ջուրց : * Եւ ելցէ այր 'ի զաւակէ նր',
 և տիրեացէ՝ աղջաց բաղմաց, և բարձրացէ՝ քան զովցաց
 Թագաւորութիւնն, և անեացէ՝ Թագաւորութիւն նորա :
 8 * Թո՛ւ առաջնորդեաց նմա յեգիպտոսէ . իբրև փառք մի,
 եղծելու 'ի վր նր : Կերիցէ՝ զաղբս Թնամիաց իւրոց,
 և զպարարութիւն նց ուղածնւծ արասցէ . և նեախօք
 9 իւրովք նեաաձիգ լիցի 'ի Թնամիս : * Եւ բազմեալ հան
 գեաւ իբրև զառեւծ, և իբրև զկորիւն առիւծու, և
 ո՛յ յարուցանիցէ զնա . օրհնէքք քո՝ օրհնեացին, և անի
 10 ծիւքք քո՝ անիծցին : * Եւ բարկացաւ բաղակ բաղաա
 մու, և Եսափ զծափի հարկանէր . և ասէ բաղակ ցառ
 զուսմ . անիծանել զԹնամիս իմ՝ կոչցի զքեզ, և ահա
 11 օրհնելով օրհնեցիք զնա՝ այս երկիցս անգամ : * Եւ արգ՝
 փախիւր դու 'ի տեղի քո : պսացի պատուել զքեզ, և
 12 զիւպեցոյց զքեզ նոր 'ի փառաց : * Եւ ասէ բաղամ
 ցառ զաղակ . ոչ և ընդ հրեշտակսն քո զոր առաքեցեր առ
 13 իս՝ խօսեցայ և ասացի . * Եւ տացէ ինձ բաղակ լի տամբ
 իւրով արծաթ և ոսկի, ոչ կտրիցեմ անցանել զքանիւ
 14 զորինչ ասիցէ Թո՛ւ զայն խօսեցայց : * Եւ արգ՝ ահա գը
 նամ 'ի տեղի իմ : Եւ տացքեզ իւրատ, Եւ զինչ առ
 նեւոց է ժողովուրդն այն ընդ ժողովուրդք քո՝ ի վախ
 15 ճանի առուրց : * Եւ ամբարձեալ զառակս իւր՝ ասէր :
 Ասէ՛ բաղամո՛ր որդի բէովայ . ասէ այրն Ճմարտա
 16 պէս . * որ լուաւ զպատգամս նոյ, և հմուտ է գիտուէ
 բարձրելոյ . և զտեօիլ նոյ ետես 'ի քուն ալօք իւրովք
 17 բացօք : * Յուցից նմա՝ և ոչ այժմ : երանեցից, և ոչ
 'ի մօտոյ : Ճաղեացէ՛ աստղն յակոբայ, և յարիցէ՛ ար
 յիւլէ, և հարցէ՛ զիշխանս մովպայ . և ոռցէ աւար զնոմ
 18 որդիս տե՛թայ : * Եւ եղիցի նմա եդոմն ժառանգութի
 19 եսաւայ Թնամոյ իւրոյ . և իէլ արար զօրութիւն : * Եւ
 յարիցէ՛ այր 'ի յակոբայ, և կորուսցէ զապրեալսն 'ի
 20 քաղաքէ անտի : * Եւ տեսեալ զամաղէկ, ամբարձեալ
 զառակս իւր՝ ասէ . դի՛ւիս աղջաց ամաղէկ, և զառակ
 21 նոցա կորիցէ : * Եւ տեսեալ զկինեցին, ամբարձեալ
 զառակս իւր՝ ասէ . հօ՛ր է բնակուծի քո . և Եւ զի
 ցես

(7) Ասք . Քան զգովդայ Թգրութիւնն : (12) Ո՛մաւ .
 Ոչ ևս ը հրեշտակսն քո : (13) Ո՛մաւ . Ոսկի և արծաթ,
 ոչ կարացից անցա՛ . . . առնել զայն չար Կամ : (15) Ասք .
 Ասէ՛ այրն Ճմարտատես : (16) Ո՛մաւ . Զպատգամս նոյ
 նոյ : (17) Օրհնէ՛ ի . Ճաղեացէ՛ աստղ 'ի յակոբայ, և
 ելցէ՛ այր յիւլէ : (18) Ո՛մաւ . Եդովմ 'ի ժառանգութիւն :
 (21) Ո՛մաւ . Եւ Եւ զիցես 'ի բարանձաւս :

ցես'ի քարանձաւս զքոյն քո, * և թէ լիցի'ի բեռով բոյն 22
 խարդախութե քոյ, ասորեստանեայք գերեցեն : * Եւ 23
 ամբարձեալ զառաքիս իւր ասէ . Ո՛ր դք կեցցէ յորժամ
 գնիցէ զայն ամ, * և ելցի'ի ձեռաց կիտացւոյ, և չոր 24
 չարեայքն զասուր . և չարչարենցեն զբրայեցին : և
 ինքեանք միանգամայն կորիցեն : * Եւ յարուցեալ քաւ 25
 զամբ գարձաւ . գնաց'ի տեղի իւր : և բազուկ գնաց չ
 իւր կողմն :

ԳԼ. ԻԵ.

Եւ բանակեցաւ Եէլ'ի սատախմ . և պզոնցաւ ժողով 1
 զուրդն պոռնկել ընդ գառերսն մովսրու : * և կո 2
 չեցին զնս'ի զոհս կուց իւրեանց, և եկեր ժողովուրդն
 'ի զոհից նց, և երկիր պապին կուց նց : * և նուիրեցաւ 3
 Եէլ բելփեգովայ . և բարկացաւ սրտմառն ար'ի վր
 Ելի : * Եւ ասէ ար ցմովսէս . տա զամ իշխանս ժողով 4
 զբեկանդ, և առաքեալ զգոռա առաջի ան յանգիման
 արեգական . և գարձցի սրտմառն բարկուէ ան յեկէ :
 * Եւ ասէ մովսէս չցեզն Ելի . կոտորեցէք իւրաքան 5
 չիւր զընտանի իւր զնուիրեալ բելփեգովայ :
Եւ * Եւ ահա այր եկեացի, գայր ամեր զեզայր իւր առ 6
 կին մագիանայի յանգիման մովսէսի, և յանգիման ամ
 ժողովրդեան որդւոցն Ելի . և նք լային առ գրան խո 7
 րանին վկայութե : * Եւ տեսեալ փնեկէսի որդւոյ և
 զիտադարու որդւոյ ահարոնի քահանայի, յարեաւ'ի մի 8
 ջոյ ժողովրդեան, և առեալ գեղարդն 'ի ձեռն իւր ,
 * և եմուտ զհետ առնն Եկեացւոյ 'ի հնացն, և խոցեաց 9
 զերկոսին զայրն Եկեացի' և զիկնն ընդ արգանդ իւր .
 և գաղարեաց հարուածն յորդւոցն Ելի : * Եւ եղն մե 10
 ռեալքն 'ի հարուածոցն յայնցանէ քսան և չորք հա
 զարք : * Եւ խօսեցաւ ար չ մովսէսի' և ասէ . * փե 11
 նէէս' որդի եղիտադարու, որդւոյ ահարոնի քահանայի'
 ցածոյց զսրտմառն իմ յորդւոցն Ելի, 'ի նախանձե 12
 ցուցանել ինձ զնախանձն իմ 'ի նս . և ճ սատակեցից
 զորդիսդ Ելի նախանձու իմով : * Եւ արգ' այսպէս ա 13
 սասցես . ահա ես ասց նմա ուխտ խաղաղութե . * և
 եղի

(22) Ո՛հնս . 'ի բեռով բոյն քո խարդախութե ար' :
 ԳԼ. ԻԵ. (1) Ո՛հնս . Եէլ 'ի սատախմ : (3) Ո՛հնս . Եւ .
 նուիրեցաւ Եէլ բելփեգովայ : (4) Ո՛հնս . Առաքա
 կանն . բարկութե սրտմառն ան : (7) (11) Ո՛հնս . Փե
 նէհէսի . փնեկէս : (9) Ո՛հնս . 'ի հարուածոցն յայնցա
 նէ : (12) Յօրթալի . Եւ արգ' այսպէս արասցես , ահա :
 (13) Ո՛հնս . Ուխտ քահանայութեն :

նշեցին նմա և զաւակէն նր յետ նր ուխտ քահանայուն
 յաւիտենական . փոխանակ զի քինականքեր եղև այլև
 14 բուժ . և քառեաց զն որդւոցն իլի : * Եւ անուն առն
 ինչլացւոյ հարեայ որ հարաւ ընդ կնոջն մադիանայ
 15 ւոյ՝ զամբրի որդի սաղովմոյ, իշխան տան աղգին որդ-
 16 տան նահապետութե մադիամու : * Եւ խօսեցաւ ար
 17 ընդ մովսիսի՝ և ասէ . * խօսեաց ընդ որդիսն իլի՝ և
 ասասցես . Թշնամեաց Է մադիանայիտն , և հարկա-
 18 նիցէք զն . * զի Թշնամի են նոցա ընդ ձեզ նենգու-
 թք . որ նենգեցին զձեզ փողորաւ , և քաղերաւ գըզ
 տերը իշխանին մադիամու . քերքն իւրեանց հարելով
 յաւուրն հարուածոց զն փոքովոյ :

ԳԼ ԻԶ.

1 Եւ եղև յետ հարաւածոցն :
 2 Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի և ընդ եղիազարու քախօ
 3 հանայի՝ և ասէ : * Կալ զհամար ամ ժողովրդեան որդ-
 ւոցն իլի , իքսանամեանց և ի վեր . ըստ ասոց նահա-
 պետաց իւրեանց , ամ որ ելանիցէ յիլէ ապառ-
 3 բազմ : * Եւ խօսեցան մովսէս և եղիազար քահանայ ,
 4 քոյի՝ և ասեն : * Ի քսանամեանց և ի վեր , ոչ հրաման
 ետ ար մովսիսի . գու և որդիքն իլի ելեալք յորդու-
 5 տոսէ * կազմեցարուք : Ռուբէն անգրանիկն իլի . և
 որդիք ռուբինի , ենդ , և զուլգն կնոքայ . փալլուա ,
 և զուլգն փալլուայ . քարմի , և զուլգն քարմայ :
 6 * արամ , և զուլգն արամայ : * Սղաւ են զուլգը ռու-
 7 բինի . և եղև հանգեսն նց . քառասուն և երեք հազարք
 8 եւ թն հարիւր և երեսուն : * Եւ որդիք փալլուայ ե-
 9 ղիադ . * և որդիք եղիարու՝ յամուէլ , և զաման և ա-
 բիրոն . սղաւ էին անուանիք ժողովրդեանն . և սղաւ են՝
 որ

(15) Ոսնի . Քաարի , գուտար սուրայ իշխան աղգին Ռ
 մովթայ :

ԳԼ ԻԷ . (3) Յօրինալին . Յաովթմովար . և ի լուս . մը
 վարաւ : Ուր օրինալ փ անի՝ յաարով մովար : (3) Անուն
 երեքով , ի գիր խոսոց և ի գիր օրինայ , նաև քի՞ ուրի՞ ի
 գիր յետոսայ , յօրինալի մերտ համայնաւ՝ այլոց ևս գրե-
 վոց գրեալ երեքոյ իմ երեքոյ , երեքոյի . ըստ որում և
 մէկ համեմակեցաւ առ իւրաքանչիւր գիւլս : (6) Ոսնի . Եւ
 զուլգն արամայ : (7) Ոսնի . Եւ երեք հազարք և չորս ,
 և երեսուն : (9) Այս . Յարուցելոյ հակառակ ան :

որ յարեան 'ի վր անվտիտի և ահարանի 'ի ժողովրդեանն
 կործանայ յարուցելոց հաեառանքն , * և բացեալ երկրի 10
 պրծեան իւր եկեւզ զնոսա , և զկործման հաեառամբ ժողովրդեանն իւրոյ . յորմամ եկեք հուր զերկերիւր և
 զյիսուան . և եղեն 'ի նշաւակ : * և որդիք կործանայ ոչ 11
 անաւն : * Եւ որդիք Ըմաւոնի . և գունդք որդւոցն 12
 շմաւոնի , յամուէլ , և գունդք մի յամուէլի . յամին , և
 գունդք մի յամինայ . յաքին , և գունդք մի յաքինայ . * զա 13
 րա , և գունդք մի զարայի . մաւուլ , և գունդք մի մաւուլայ : * 14
 Այսան գունդք շմաւոնի 'ի հանգիսի իւրեանց . 14
 քսան երկու հազարք և երեք հարիւր : * Եւ որդիք 15
 Յուզայ ' էր , և աւան , և սելոմ , և փարէս : * Եւ զարա :
 և միսան ' էր և աւանն յերկրին քանանացոց : * Եւ 20
 եղեն որդիք յուզայի ըստ գնդից իւրեանց . սելոմ , և
 գունդք մի սելոմայ . փարէս , և գունդք մի փարէսի . զա 21
 րա , և գունդք մի զարայի : * Եւ եղեն որդիք փարէսի . 21
 ասրոն , և գունդք մի ասրոնի . յամուէլ , և գունդք մի յա
 մուէլի : * Սղբա են գունդք յուզայ ըստ հանգիսի իւր 22
 բանց . եւ միսան և զիւր հազար և հինգ հարիւր :
 * Եւ որդիք Իսաքարու ' ըստ գնդից իւրեանց . (Թով 23
 լա , և գունդք մի Թովլայի . փուա , և գունդք մի փուայի .
 * յասուր , և գունդք մի յասուրայ . ամբան , և գունդք մի 24
 ամբանայ : * Սղբա են գունդք Իսաքարու 'ի հանգիսի 25
 իւրեանց . փաթսուն և չորք հազարք և երեք հարիւր :
 * Եւ որդիք Զաբուլոնի ' ըստ գնդից իւրեանց . աւ 26
 րեզ , և գունդք մի արեգայ . ալոն , և գունդք մի ալ
 լոնի . աղել , և գունդք մի աղելայ : * Սղբա են գունդք 27
 զաբուլոնի 'ի հանգիսի իւրեանց . փաթսուն հազար և
 հինգ հարիւր : * Եւ որդիք Գադայ ' ըստ գնդից իւր 15
 բանց . սափան , և գունդք մի սափոնայ . անդի , և գունդք
 մի անդեայ . սունի , և գունդք մի սունեայ . * աղենի , 16
 և գունդք մի աղենեայ . ադդի , և գունդք մի ադդեայ .
 * արուադի , և գունդքն արուադեայ . արիէլ , և գունդք 17
 մի արիէլի : * Սղբա են գունդք որդւոցն գադայ 'ի հան 18
 գիսի իւրեանց . քառասուն և չորք հազարք և հինգ հա
 րիւր : * Եւ որդիքն Սաերայ ' Եւ գնդից իւրեանց . յա 44
 մին , և գունդք մի յամինայ . յեսու , և գունդքն յեսուայ .

բա

- (10) Ոման . Մահուամբ իւրով ժողովրդեամբն
 զկործերիւրն և զյիս : (13) Ոման . ֆիսան : Մաւուլայ
 անին , Սաւուլ . և գունդք մի սաւուլայ : (14) Օրինակ
 Գ . 'ի հանգիսի իւրեանց . քսան և երկու հազար և
 երկերիւր : (24) Ոման . Զասուր և գունդք մի յասուրայ :
 (25) Ոման . Վաթսուն և չորք հազար և երկերիւր :
 (17) Ոման . Եւ գունդքն արիէլի :

45 բարա, և գունդ մի բարայի. * քորեր, և գունդ մի քո
46 քերայ. մեղքիէլ, և գունդն մեղքիէլ: * Եւ անուն
47 գասերն ասերայ՝ սարա: * Սղբն են գունդք ասերայ
'ի հանդիսէ իւրեանց. քառասուն և երեք հազարք և
28 զինհարիւր: * Եւ որդիք յովսեփայլ զնորից իւրեանց՝
29 մանասէ, և եփրեմ: * Եւ որդիք Մանասէի. մաքիթ,
և գունդ մի մաքիթայ: և մաքիթ ծնաւ զքաղապար. գա
30 զապար, և գունդ մի գազապարու: * Եւ որդիք գազապար
գու. աքիւնդեր, և գունդ մի աքիւնդերայ, քեզեզ, և
31 գունդ մի քեզեզայ. * ետրիէլ, և գունդ մի ետրիէլի.
32 սիւբեմ, և գունդ մի սիւբեմայ. * սիւնայի, և գունդ
33 մի սիւնայայ. ոփեր, և գունդ մի ոփերայ: * Եւ սաղ
պապայ որդւոյ ոփերայ ոչ եղեն ուստիք: այլ գրւ
տեղք: և անուն գասերայն ասղապարայ. մնապա, և
34 Ֆուա, և էգա, և մեղքա, և Թերա: * Այս գունդք
մանասէի 'ի հանդիսէ իւրեանց. յիսուն և երկու հա
35 զարք և եւթնհարիւր: * Եւ այս են որդիք Եփրեմայ,
սուտապա, և գունդ մի սուտապայի. սամաք, և գունդ
36 մի սամաքայ: * Սղբն են որդիք սուտապայի. եգեն,
37 և գունդ մի եգենայ: * Այս գունդք եփրեմայ 'ի հան
դիսէ իւրեանց. երեսուն և երեք հազարք և հինգհա
րիւր: սղբն են գունդք յովսեփայլ զնորից իւրեանց:
38 * Եւ որդիք Բենիամինի ըստ գնդից իւրեանց. բալէ,
և գունդ մի բալէայ. սարեր, և գունդ մի սարերայ:
39 յաբերան, և գունդ մի յաբերանայ. * սափան, և գունդ
40 մի սափանայ: * Եւ եգեն որդիք բալէայ. ագար, և
41 նոյեման, և գունդ մի նոյեմանայ: * Այս որդիք քե
նիամինի, ըստ գնդից իւրեանց 'ի հանդիսէ իւրեանց.
42 երեսուն և հինգհազար և հինգհարիւր: * Եւ որդիք
Ռանայ՝ ըստ գնդից իւրեանց. սամի, և գունդ մի սա
մայ: այս են գունդք գանայ ըստ գնդից իւրեանց:
43 * Իմ գունդք սամայ ըստ հանդիսի իւրեանց, զախ
44 սուն և չորք հազարք և վեցհարիւր: * Եւ որդիք Նիփ
թաղիմայ՝ ըստ գնդից իւրեանց. ասէլ, և գունդ մի աս
45 սէլի. գաւնի, և գունդ մի գաւնայ. * յասեր, և գունդ
50 մի յասերայ. սելեմ, և գունդ մի սելեմայ: * Այս
գունդք

(45) Ոման. Եւ գունդ մի մեղքիէլի: (28) Բապա. Եւ որդիք յովսեփայլ մանասէ և եփ: (32) Յօրեմայ. Եւ գունդ մի ոփերայ: (33) Այս. Եւ անունն գասերայն: (37) Այս. Երեսուն և երկու հազարք, և հինգ հար: (38) Ոման. Սիւբեր և գունդ մի սիւբերայ, յաբերան: (41) Ոման. Այս են որդիք քե: (49) Ոման. Յասեր, և գունդ մի յասերայ: (50) Ոման. Բապապա և հինգ հազար և երեք հարիւր:

գունդը նեղեմաբեմայ՝ ի հանգիսե իւրեանց, քառասուն
հազար և երեք հարիւր : * Այս է հանգես որդւոցն 51
ելի. վեցհարիւր հազար, և հազար մ. և եւթնհարիւր
և երեսուն : * Եւ խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ և ասէ : 52
* Դոցա թափանեացի երկիրն ժառանգել ը թուայ ան 53
ուանց. * ըստ բաղմանց՝ բաղմացուացեն զժառանգուին. 54
և ը սահաւաւց՝ սահաւացուացեն զժառանգուին իւ
րեանց : իւրացանիւր ուն և անցին ի հանգիսի՝ ապի
ժառանգութեն իւրեանց : * Այնպէս ժառանգացի 55
երկիրն, ըստ անուանց, ըստ ցեղից նահապետաց իւ
րեանց ժառանգեացին : * Վինահաւ թափանեացին ը 56
ժառանգութեն նց՝ ի մէջ բաղմաց և սահաւաւց : * Եւ 57
որդիքն Ղենայ ըստ գնդից իւրեանց. գեթուն, և
գունգ մի գեթանի. կահաթ, և գունգ մի կահաթու.
մարարի, և գունգ մի մարարեայ : * Սքա են գունգը 58
որդւոց զենայ. գունգ մի զուբինի, և գունգ մի քեբ,
րոնի. և գունգ մի կորի. և գունգ մի մուրի : Եւ կա
կաթ ծնաւ զարթամ՝ * և անուն կնոջ նր յովքարեթ՝ 59
գոււտար զենայ. որ ծնաւ զսոսա զենայ յեգիպտոս :
Եւ ծնաւ ամբամայ զահարոն, և զմովսէս, և զմարիամ
քոյր նց : * Եւ ծնան ահարոնի նարազ և արիուգ, և 60
զիազար և իթամար : * և մեռան նարազ և արիուգ, ի 61
մատուցանել իւրեանց զհաւրն օտար առաջի ան յանա
պատին սինայի : * Եւ եղեն ի հանգիսե իւրեանց քսան 62
և երեք հազարք. ամ արու յամարեից և ի վեր : քան
զի ոչ անցին ի հանգիսի ի մէջ որդւոցն ելի. զի ոչ եր
նոցա տուեալ զինակ ի մէջ որդւոցն ելի : * Եւ այս է 63
հանգես մովսիսի և եղիազարու քահանայի. որ արարին
հանգես որդւոցն ելի յաբաղթ մովսէսու առ յորդա
նանու՝ յանգիսեան երեքդի : * Եւ ընդ նոսա մի այր ոչ 64
գոյր յանցեւոցն ի հանգիսի ի մովսիսէ և յահարոնէ
զորարարին հանգես որդւոցն ելի յանապատին սինայի :
* Քանզի ասաց զնպանէ ար՝ թէ մահաւ մեռանիցին 65
յանապատին, և ոչ մնաց ի նոցանէ և ոչ մի. քաց քա
ղեք որդի յեգիպտոս, և յեսու որդի նաւայ :

ԳԼ.

(54) Ոմանք. Եւ ը սահաւաւց սահաւաւ : (55) Ոմանք յա
ւելան. Ըստ անուանց իւրեանց ը ցեղից : (57) Յօրիս
նի. Եւ գունգ մի կահաթու : (58) Ոմանք. Գունգ մի
զարեանի... և գունգ մի կորեայ : (60) Ոմանք. Եւ ծնաւ
ահարոնի... և եղիազար : (63) Ոմանք. Առ յորդանա
նաւ, յանգիսեան երեքդի : (64) Ոմանք. Յանցանելոցն
ի հանգիսի... որ արարին հանգես :

ԳԼ. ԻԵ.

- 1 **Եւ մատան գտեալքն սաղպատաբու որդւոյ ոսկերայ, որդւոյ գաղպատաբու, որդւոյ մաքերայ, 'ի գնդն մանասէի որդւոցն յովսէփայ. և այս են անուանք նց.**
- 2 **մաաքն, և նուա, և եղա, և մեղքա, և Թերա :** * **Կը ցին առաջի մովսիսի և առաջի եղիսդարու քահանայի և առաջի իշխանացն, և առաջի նո՛ւ ժողովրդեանն 'ի դք.**
- 3 **բան խորանին վկայութե՛ և ասին :** * **Հոյր մեր մեռաւ յանապատի անդ. և նա ոչ էր 'ի մէջ ժողովրդեանն գումարելոյ առաջն նն 'ի ժողովրդեանն կորխայ, որ**
- 4 **զն մեղաց իւրոց մեռաւ. և որդիք՝ ոչ են նր. * Եւ արգ՝ քն ընդեղի անուն հօր մերոյ 'ի մէջ ցեղի իւրոյ՝ զն քն ոչ գոյր նր որդի. ասեք մեզ ժառանգութե՛ 'ի մէջ եղ.**
- 5 **բարց հօր մերոյ :** * **Եւ մատոց մովսէս զգառատանն 6 նց առաջի նն :** * **Եւ խօսեցաւ. ար ընդ մովսիսի՛ և ասե :**
- 7 *** ուղիզ խօսեցան գտեալքն սաղպատաբու. աղով առ ցին նոցա կալուածս ժառանգութե՛ 'ի մէջ եղբարց հօր իւրեանց, և գիցես զվնձակ հօրն իւրեանց զնորք :**
- 8 *** Եւ ընդ որդիսն իլի խօսեցին և ասացես. այր ոք՝ և Թէ մեռանիցի, և ուսար ոչ գուցէ նորա, ապե՛ զժող.**
- 9 **անգութե՛ իւր գտեալ իւրում. * և եթէ ոչ գուցէ նր գուտար, առջիք զժառանգութե՛ն եղբոր իւրում :**
- 10 *** Եւ եթէ ոչ գուցեն նր եղբարք, առջիք զժառանգութե՛**
- 11 **Թէ նր հօրեղբոր իւրոյ. * և եթէ ոչ գուցեն եղբարք հօր նր, առջիք զժառանգութե՛ն ընտանւոյ մերձաւորի նորա. 'ի ցեղէն նր ժառանգեսցէ գնորայն. և եպիցի այդ որդւոցն իւրոյն ի իրաւունք գառատանի, որ ալես հրաման եա ար մովսիսի :**
- 12 *** Եւ ասէ ար ցմովսէս. Եւ դու՛ 'ի լեռանն որ յայնկայս Եւ Ե՛ 'ի լեռան 'ի նարաւ՝ և ասն զերկիրն քահանայւոց զոր**
- 13 **էս առց որդւոցն Ելի 'ի կալուած. * անեցեն զնա՝ և յաւերջիս առ ժողովուրդ. քո և գու, ող յաւերջաւ ա**
- 14 **հարոն եղբայր քո 'ի հովր լերինն :** * **Վասն զի անցեք զբանիւ խնով յանապատին 'ի սին. 'ի հակառակել ժողովրդեանն առ 'ի սբ առնելոյ զիս. և ոչ արարէք զիս սբ 'ի վր ջրոցն յանգիման նց. այն է ջուր հակառաւ**
- 15 **կուծե՛ յանապատին 'ի սին :** * **Եւ ասէ մովսէս ցոր. * անդ**

Գլ. ԻԵ. (2) Ոման. 'ի գուան խորանին վկ' : (3) Ոման. Եւ որդիք ոչ եղեն նր : (7) Ոման. Կալուած ժառանգութե՛ : (10) Ոման. Հօրեղբոր իւրում : (12) Ոման. 'ի լեռան նարաւու նո՛ւ նարաւ : (14) Ոման. 'ի մերայ ջրոյն յանգիման նց :

* տեսցէ՛ ար ԹԹ հոգւոյ եւ ԹԹ մարմնոյ՝ այր 'ի վր ժո 16
զոգրգեանս այսորիկ, * Ար եղանիցէ առաջի սոցա, ե 17
որ հանիցէ եւ մուծանիցէ զսոսա. ե մի լինիցի ժողզ
գաւթա ԹԹ իցի ե զոչեար՝ արոց ի լցի հոգիս: * Եւ 18
ժառնցաւ ԹԹ ընդ մեղսհիսի՝ եւ առէ. առ գու քեզ զյե-
սու որդի նաւեայ՝ զայր յորում գնչ հագի, ե զիցես
զմեռս քո 'ի վր նր. * եւ կացաւցես զնա յանդիման 19
եղեմարարու քահանայի. ե պատուիրեսցես զն նր յան-
դիման նր. * եւ ապեա 'ի փառաց քոյ 'ի վերայ նր, զե 20
լուիցեն նա որդիքն իր: * Եւ կացցի առաջի եղիա 21
զարու քահանայի, ե հարցցեն 'ի նմանէ զերաւունս
յայանութեց առաջի ն, ըստ բանի բերանոյ նր եղա
նիցեն, ե ըստ բանի բերանոյ նորա մասնիցեն. ինքն ե
որդիքն իր զմարան, ե ԹԹ ժողովուրդն: * Եւ արար 22
մեղսեն զն պատուիրեսցա նա ար. ե առեալ զյեսու
կացոց. առաջի եղեմարարու որդւոյ ահարոնի քահա-
նայի, ե առաջի ԹԹ ժողովուրդեան. * ե եղ զմեռս իւր 23
'ի վերայ նր, ե արար զնա յանձն՝ որպէս պատուիրեսցա
ար մեղսհիսի:

ԳԼ. ԻԸ.

ԾԻԼ. Եւ ժառնցաւ ար ընդ մեղսհիսի՝ եւ առէ: * Պատահի 1
րեա որդւոցն իր, ե առասցես ցնե. զգառարարս 2
իմ ե զքահանունս իմ, ե զընծայս իմ՝ 'ի հոտ անուշից՝
զգուշասիր ժառուցանել 'ի առնս իմ: * Եւ առասցես 3
ցնե. այս են ընծայք զոր մատուցանիցէք ն. զառինս
երկուս անտրասա հանապաղ յողանկէզ անպակաս: * 4
զմի գառնն արասցես ընդ առաւտս, ե զերկրորդ
գառնն արասցես ընդ երեկոյս: * Եւ արասցես առաւ- 5
տիկոյ գրուհի նախ զանգեալ իւզով միւլով յորորդաւ
գորակի, * ողջակէզ անպակասութե. ող ընդ 'ի լե 6
րինն սինայի 'ի հոտ անուշից ն: * Եւ նաւեր նորան 7
յորորդ գորակին առ մի գառն 'ի արբութեն. ե նախ
իեսցես զնուէրն ըմպելի ն: * ե զգառն երկրորդ 8
արասցես ընդ երեկոյս. ըստ զոհին իւրում ե ըստ նը- 9
ւի

(17) Ոման. ժողովուրդն զոչեարս, որոց: (18) Ոման. 1
Առ գու առ քեզ զյեսու: (19) Օրինակ մի յաւելա. 2
Եւ պատուիրեսցես նա յանդիման ԹԹ ժողովուրդեան. ե 3
զարաբիցես զն նր յանդիման: (21) Ոման. Եւ կացցի 4
առաջի եղիազա: 5
ԳԼ. ԻԹ. (2) Ոման. Եւ զքահանունս իմ, ե զընծայս: 6
(5) Ոման. Չորրորդ գորակի: (6) Ոման. Ող ընդ 7
'ի լերինն սինայի:

- 9 ի կրին ի արգամ արարիլիք 'ի հնա անուշից քնե Եւ յա
 10 ւորն շարաքմուց մատուցիլիք երկուս գազինս առ
 րեարս ամարստս, և երկուս տասանորդս նաշնայ զան
 11 գելոյ իւզով 'ի գոհ. * և գնուէր ողջակիցին շարաքմուց
 'ի շարաքմո, և 'ի վր հանապարդդ ողջակիցին, և գնա
 12 րան նուէր: * Եւ յամնամուս մատուցիլիք ողջակիցս
 ան, զուարակ երկուս յանգալ, և խոյ մի. գառինս
 13 տարեորս եւթն. * և երկն տասանորդս նաշնայ զան
 գելոյ իւզով առ զուարակ մի. և երկուս տասանորդս
 14 նաշնայ զանգեալ իւզով առ խոյ մի: * և տասանորդ
 նաշնայ զանգեալ իւզով առ գառն մի, 'ի հնա անու
 15 շից ընծայ ան: * Եւ նուէր նց կէս գորակին գինւոյ
 լիցի առ զուարակ մի, և երրորդ գորակին լիցի առ
 խոյ մի, և չորրորդ գորակին լիցի առ գառն մի: այս
 16 ողջակիցից իցին ամիս յամնայ՝ յամնայ տարեայն: * և
 նոխայ մի յոյժեալ ան, զի մեղաց իւրեանց 'ի վր հե
 17 նապաղիլիք ողջակիցին անիցի, և նուէրն նք: * Եւ
 յամնամուս մատուցիլիք չորեքտասանորդ գառնաւոր
 18 ամնեանն՝ զառիկ ան. * և 'ի հնա անուշից քնե Եւ յա
 րեարս ամարստս ան. զեւթն օր շարաքմո կերիլիք.
 19 * և օրն տաւրին կռիցեալ սուրբ լիցի ձեզ. զամ գորն
 20 ողջակիցս և ընծայ ան. զուարակ երկուս յանգալ, և
 խոյ մի. գառինս տարեորս անարտաս եւթն: * Եւ զան
 21 նց, նորից զանգեալ իւզով երկն տասանորդս ան զը
 22 ւարակ մի. և երկուս տասանորդս առ խոյ մի: * և առ
 տասանորդ տասանորդ արասցես առ գառն մի եւթանն.
 23 ցունց գառնայն. * և նոխայ մի յոյժեալ զի մեղաց.
 24 քանիզ զի նց. * Եւ ողջակից յանապարդդ ապուստին ողջա
 25 կիցին, որ և ողջակից յանապարդդ: * Զայս ըստ այսմ
 օրինակի արամիլիք աւուր աւուր՝ զեւթն օր, պատարդդ
 ողջակից 'ի հնա անուշից ան. 'ի վր հանապարդդ ողջա
 26 կիցին անիցից գնուէր նորին: * և օրն եւթնեորդ կռ
 ցեալ սուրբ եղիցի ձեզ. զամ գորն տպասաւորու
 մի գործիցիք 'ի նմա: * Եւ յաւուրն նուիրեաց յոր
 ժամ

(10) Ոման. Ողջակիցին 'ի գոհ շարաքմուց 'ի շարաքմո
 'ի վր: (11) Ոման. յաւուրն. Տարեորս անարտաս եւթն:
 (13) Ոման. 'ի գոհ անուշից ընծայ ան: (14) Ոման. Եւ
 չորրորդ գորակին գինւոյ լիցի: (18) Ոման. Եւ օրն
 տաւրին եւ կռիցեալ եղիցի ձեզ... մի գործիցիք 'ի
 հնա: (21) Ոման. Եւ տասանորդ տասանորդի:
 (24) Ոման. Աւուր աւուր: Իսկ աւուր զաւուր...
 անիցից գնուէրն նուիրին: (26) Օրինակ Գ Ռաբի. հեղ
 Թերան զիսկ յաւուրն նուիրաց. Իսկ այս անին նորեաց:

ժամ մատուցանելու զոհ տն զԵԼԹՆԵՐԱՐԱՅԻՆ, Կոն-
ցեալ սուրբ եղիցի ձեզ . զձե՛մ գործ ապաստաւորութի
ն մի գործելոցէ : * Եւ մատուցիք ողջակէզս 'ի հոտ աւ 27
նուշից տն . զուարակս երկուս յանգւոյ և խոյ մի, զաւ-
ռինս տարեւորս անարատս եւթն : * Եւ զոհն նից նաչին 28
զանգեալ իւզով երկէ տասանորոց առ զուարակ մի,
և երկու տասանորոց առ խոյ մի : * և տասանորոց առ 29
տանորդ առ դառն մի, եւթանեցունց դառանցն : * և 30
նոխազ մի յայծեալ զմ միզալ, քաւել զմ ձեր . Թոզ
զհանապազորդ ողջակէզն , * և զզոհն նից զոր առնի 31
ցիւք, և զնուէրս նից . և անարատք լինելին ձեզ :

ԳԼ. ԻԹ.

Եւ յամենան եւթներորդի որ օր մի իցէ ամսոյն, 1
Կոնցեալ սուրբ եղիցի ձեզ . զձե՛մ գործ ապաստա-
ւորութի մի գործելոցէ . օր նշանակելոյ եղիցի ձեզ :
* Եւ արատիք ողջակէզ 'ի հոտ անուշից տն . զուարակ 2
մի յանգւոյ . խոյ մի , զաւռինս տարեւորս անարատս
եւթն : * և զոհն նից նաչին զանգեալ իւզով, երկս տա 3
տանորդս առ զուարակ մի, և երկուս տասանորդս առ
խոյ մի : * և տասանորդ . տասանորդ առ դառն մի եւ 4
թանեցունց դառանցն : * և նոխազ մի յայծեալ զմ մի
զալ քաւել զմ ձեր : * Թոզ զողջակէզն ամսամեկին 5
և զոհն նից, և նուէրք իւրեանց ըստ պայմանի իւրեանց
'ի հոտ անուշից տն : * Եւ 'ի տասներորդի նորին ամ 6
սոյ, Կոնցեալ սուրբ եղիցի ձեզ , և լլկեալիք զանձինս
ձեր . զձե՛մ գործ ապաստաւորութի մի գործելոցէ : * մա 7
տուցիք ողջակէզս 'ի հոտ անուշից ընծայս տն . զուա-
րակ մի յանգւոյ, խոյ մի, զաւռինս տարեւորս անարատս
եւթն : * և զոհն նից նաչին զանգեալ իւզով, երկս տա 9
տանորդս առ զուարակ մի, և երկուս տասանորդս առ
խոյ մի : * և տասանորդ . տասանորդ առ դառն մի, եւ 10
թանեցունց դառանցն : * և նոխազ մի յայծեալ զմ մի
զալ քաւել զմ ձեր . Թոզ զմ միզալ և քաւել, և զող- 11
ջակէզն հանապազորդս՝ և զզոհն նից . և զնուէր նորին
ըստ պայմանի իւրում 'ի հոտ անուշից ընծայ տն :
* Եւ յաւուրն հնգետասաներորդի նորին եւթներորդ 12
դի

(ՁԵ) Որհնէ, յաւելում . Մի գործելոցէ 'ի նմա :

ԳԼ. ԻԹ. (1) Որհնէ 'ի քաւելի անին՝ Օր չառաքոյ, խմ.
չառաքելոյ եղիցի ձեզ . և 'ի լուսանց գնին՝ օր նշանա-
կոյ : (2) Բնէ . Եւ արատիք ողջակէզս 'ի հոտ : (4) Ո-
րհնէ . Եւ տասանորդս տասանորդս առ : (12) Որհնէ .
Եւ յաւուրն հնգետասաներորդում նորին եւթն :

- գի ամնոյ, և որչեցեալ սուրբ եղիցի ձեռքս զեմ գործ
սպասաւորութե մի գործիցէք, և ամենովն զնա ամ
13 ան զեւթիմօր: * և մատուցիք ողբակէզս ընծայս՝ ի հոս
անուշիկ նն: Յաւուրն առաջնում զուարակս յանդ
ւոյ երեքտասան. խոյս երկուս: գառինս տարեորս
14 չորեքտասան, անարատք լինիցին: * և զոհք նշ նա
շին զանգեալ իւզով, երկս տասանորդս խաղաւարակ
մի, երեքտասանեցունց զուարակացն: և երկուս տասա
15 նորդս առ խոյս մի, երկոցունց խոյոցն: * և տասանորդ
տասանորդ. առ մի մի գառն չորեքտասանեցունց գա
16 ռանցն: * և նոխազ մի յայծեալ վն մեղաց: Թոզ զհա
17 նապաղորդ ողբակէզս և զզոհն և զնուէրս նշ: * Եւ յա
ւուրն երկրորդի զուարակս երկոտասան, խոյս եր
18 կուս, գառինս տարեորս անարատս չորեքտասան: * և
զոհք նոցա՝ և նուէրք զուարակին, և խոյոցն, և գա
19 ռանցն՝ ըստ Թուոյ նշ և ըստ պայմանի իւրեանց: * և
նոխազ մի յայծեալ վն մեղաց: Թոզ զհանապաղորդ
20 ողբակէզս, և զզոհն նոցա, և զնուէրս իւրեանց: * Եւ
յաւուրն երրորդի զուարակս մեռասան, և խոյս եր
կուս. գառինս տարեորս անարատս չորեքտասան.
21 * և զոհն նշ և նուէր զուարակացն, և խոյոցն, և գառանց,
22 ըստ Թուոյ նշ. * և քառ մի յայծեալ վն մեղաց. Թոզ
զհանապաղորդ ողբակէզս նոցա, և զնուէրս իւրեանց:
23 * Եւ յաւուրն չորրորդի զուարակս ասան, և խոյս եր
24 կուս. գառինս տարեորս անարատս չորեքտասան: * և
զոհք նշ և նուէրք զուարակացն, և խոյոցն, և գա
25 ռանց, ըստ Թուոյ նշ և ըստ պայմանի իւրեանց: * և
նոխազ մի յայծեալ վն մեղաց: Թոզ զհանապաղորդ
26 ողբակէզս, և զզոհն նշ, և զնուէրս իւրեանց: * Եւ
յաւուրն հինգերորդի զուարակս ինն, և խոյս երկուս,
27 որոջն տարեորս անարատս չորեքտասան: * և զոհք նշ
և նուէրք զուարակացն և խոյոց, և գառանց, ըստ Թու
28 ւոյ նշ, և ըստ պայմանի իւրեանց: * և նոխազ մի յայ
ծեալ վն մեղաց: Թոզ զհանապաղորդ ողբակէզս, և
29 զզոհն նշ, և զնուէրս իւրեանց: * Եւ յաւուրն վեցե
րորդի զուարակս ութ, խոյս երկուս, գառինս տա
30 րեորս անարատս չորեքտասան: * և զոհք նշ և նուէրք
զուս:

(14) Ո՛հնէ. Երեքտասանորդս առ զուարակ մի՝ երեք
տասանեցունց զուարակացն, և եր'': (18) Ո՛հնէ. Եւ
նուէրք զուարակացն ի խոյոց: (19) Ո՛հնէ. Զհանա
պաղորդ ողբակէզս, և: (21) Ո՛հնէ. յառեւ. Ըստ Թու
ւոյ նշ, և ըստ պայմանի իւրեանց: (22) Ո՛հնէ. յառեւ.
Ողբակէզս և զզոհն նոցա և զնուէրս իւրեանց: (27) Ո՛հնէ. Եւ
նուէրք զուարակաց նշ և խոյոց:

զուարակացն, և խոյաց, և գառանց, ըստ Թուոյ նց,
 և ըստ պայմանի իւրեանց. * և նոխազ մի յայծեաց վն 31
 մեղաց, Թնդ զհանապազորդ ողջակէզան, և զգոհս նց,
 և զնուէրս իւրեանց: * Եւ յաւուրն եւթներորդի զը 32
 հարակս եւթն, խոյս երկուս, գառինս տարեւորս ա
 նարատս չորեքտասան, * և զոհք նց, և նուէրք զուա 33
 քակացն, և խոյաց, և գառանց, ըստ Թուոյ նց, և ըստ
 պայմանի իւրեանց. * և նոխազ մի յայծեաց վն մեղաց. 34
 Թնդ զհանապազորդ ողջակէզան. և զգոհս նց, և ը
 նուէրս իւրեանց: * Եւ յաւուրն ութերորդի եւթն 35
 ցին ձեզ. զիմ գործ սպասաւորութե մի գործիցեք
 ի նմա: * և մատուցիք ողջակէզա ի հոտ անուշից ըն 36
 ձայս ան, զուարակ մի, խոյ մի, գառինս տարեւորս ա
 նարատս եւթն: * և զոհք նց և նուէրք զուարակին, 37
 և խոյի, և գառանց ըստ Թուոյ նոցա՝ և ըստ պայմանի
 իւրեանց. * և նոխազ մի յայծեաց վն մեղաց. Թնդ ըզ 38
 հանապազորդ ողջակէզան, և զգոհս նց, և զնուէրս իւր
 եանց. * Զայս առնիցեք ի տանս ձեր ան. Թնդ զուխտ 39
 արն ձեր, և զողջակէզան ձեր, և զկամայականսն ձեր,
 և զզոհսն ձեր, և զնուէրսն ձեր, և զփրկուի ձեր:

ԳԼ Լ.

ԾԳԻ, Եւ խօսեցաւ մովսէս ընդ որդիսն Ելի՝ որպէս պա 1
 տուիրեաց ար մովսէսի: * և խօսեցաւ մովսէս ընդ 2
 իւրեանս որդւոցն Ելի՝ և ասէ. Այս բան է՝ զոր հրա
 մեղեաց ար: * զից որ պը՝ եթէ ուխտիցէ ուխտ ան, 3
 կամ երգնուցաւ երգումն սահմանաւ, կամ սահմանի
 ինչ վն անձին իւրոյ, մի արասցէ ապա՛ստ զբոն
 իւր. այլ զիմ ինչ որ ելանիցէ ի բերանոյ իւրմէ՝ արաս
 ցի: * Եւ եթէ կին որ՝ ուխտիցէ ուխտ ան, կամ սահ 4
 մանիցէ սահման ինչ ի տան հօր իւրոյ՝ ի մանկուէ իւ
 րում. * և լսիցէ հայր նր զուխտս նր, և զսահմանս նր 5
 զոր սահմանեաց զանձնէ իւրմէ, և լռեսցէ նմա հայր
 նր, կացցեն ամ ուխտք նր. և ամ սահմանքն զոր սահ
 մանեաց զանձնէ իւրմէ՝ հաստատեսցին նմա: * Եւ ե 6
 թէ ոչ առնուցաւ յանձն հայր նր՝ յաւուր յորում լսի
 ցէ զիմ ուխտս նորա, և զսահմանսն զոր սահմանեաց
 զանձնէ իւրմէ, մի կացցեն: և ար անպարտ արասցէ
 զնա

(39) Ո՛հն. * Եւ զփրկութեան ձեր:

ԳԼ Ը. (2) Ո՛հն. * Այս բան է զոր հրամանս ետ ար:

(3) Ո՛հն. * Այր որ ուխտիցէ ուխտ ան... և սահմանի
 ցի: (5) Ո՛հն. * Եւ լռեսցէ նմա հայրն, կացցեն ամ...
 հաստատեսցի նմա:

- 7 զնա, զի ոչ առ յանձն հայր նր: * Ապա թէ լինելով լինիցի անն, և ուխտք իւր'ի նմե իցեն ըստ ուխտելոյ
8 չըթանց իւրոց, զոր սահմանեաց զանձնէ իւրմէ. * և լսիցէ այրն նր, և լսիցէ նմա յառուր յորում լսիցէ, այն պէս կացցեն ամ ուխտք նր, և սահմանքն նր՝ զոր սահմանեաց զանձնէ իւրմէ, հաստատեցին: * Ապա թէ ոչ անուցու յանձն այր նր՝ յառուր յորում լսիցէ, ամ ուխտքն նր և ամ սահմանքն զոր սահմանեաց զանձնէ իւրմէ, մի հաստատեցին: զի այրն ոչ առ յանձն.
10 և արանպարտ արասցէ զնա: * Եւ ուխտք այրւոյ կամ հանելոյ, զոր ուխտիցէ զանձնէ իւրմէ՝ հաստատեցին
11 նմա: * Ապա թէ'ի տան անն իւրոց իցեն ուխտք նր, կամ սահմանն զոր սահմանիցէ երգմամբ զանձնէ իւրմէ. * և լսիցէ այր նր և լսիցէ նմա, և անուցու նմա յանձն, կացցեն ամ ուխտք նր. և ամ սահմանք նր՝ զոր սահմանեաց զանձնէ իւրմէ՝ հաստատեցին նմա: * Եւ եթէ խափանելով խափանեցէ՝ այրն նր՝ յորում առուր լսիցէ զամ ինչ որ ելանիցէ'ի չըթանց նր՝ ըստ ուխտից նր և ըստ սահմանացն նր զանձնէ իւրմէ, մի հաստատեցի նմա. զի այր նր զանցողց. և արանպարտ
14 արասցէ զնա: * Զանկայն ուխտ, և զամ երգումն կապող առ լինելոյ զանձն, այր նր հաստատեցէ նմա, և
15 այր նր զանցուցէ: * Եւ եթէ լսելով լսեացէ նմա. որբատօրէ հաստատեցէ նմա զամ ուխտան իւր, և զսահմանն կացուցէ նմա. զի զի լսեաց նմա յառուրն
16 յորում լուաւ: * և եթէ զանցուցանելով զանցուցի այրն նր յեռ առուրն յորում լուաւ, բնկալցի զանգա
17 իւր: * Այս իրաւունքն զոր պատուիրեաց ար մովսիսի, ընդ այր և ընդ կին իւր. ընդ հայր և ընդ գուսար իւր'ի մանկութեն'ի տան հոր իւրոյ:

ԳԼ. ԱԱ.

- 1 Խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի' և ստէ: * ան զլէւիթ ծԴ
2 որդւոցդ ելի'ի մագիանացւոցն. և տպա յաւել
3 յիս'ի Ժողովուրդ քո: * Եւ խօսեցաւ մովսէս ընդ ժողովուրդի
72

(9) Ոսիս. Յառուր յորում լսիցին ամ: (9) Ոման+. Այրն ոչ առ նմա յանձն: (12) Ոման+. Եւ լսեացէ, կամ լսեացի նմա: և ոման+. և լսիցէ նմա: (14) Ոման+. Առ'ի լինելոյ զանձն: (15) Ոման+. Եւ զսահմանն իւր կացուցէ նմա: (17) Ոման+. յառուրն. Ընդ հայր և ընդ մայր, և ընդ գուսար իւր'ի մանկութե'ի տան: ԳԼ. ԼԾ. (1) Ապ. Եւ խօսեցաւ ար: (2) Ոման+. 'ի մագիանացւոց անտի: (3) 'ի տան. Հաստատեցան զլսեցի
ԻԱ X

կողմերանն՝ և ասէ • վառեցէք 'ի ձեռք արս' ճակատել
 րաւաթի ան 'ի վերայ մագիամու • հասուցանել զվրէժ 'ի
 ան մագիամու • * հազար այր 'ի ցեղէ, յեմ ցեղիցն իւր, 4
 առաքեցիք առաջ պատերազմ • * Եւ համարեցան 'ի հա
 զարաւորացն իւր հազար այր 'ի ցեղէ • երկոտասան հա
 զար վառեալ 'ի պատերազմ • * Եւ արձակեաց զնն մով
 ակն, հազար այր 'ի ցեղէ հանդերձ զօրու իւրեանց • և
 զփենէէն որդի եղբայրսն որդւոյ ահարոնի քահա
 նայի, և զապամ սրբուն, և փաղքն աղլեցուն 'ի ձեռս
 նց • * Եւ ճակատեցան ընդդէմ մագիանացւոյն • ուն 7
 հրամայեաց ար մովսիսի • Եւ կոտորեցին զամ արու,
 * և զթագաւորսն մագիանացւոյ կոտորեցին հանդերձ 8
 վերաւորք նց • և զեւին, և զսուր, և զրոկոմ, և զուր,
 և զուտք, զհինգ թագաւորսն մագիամու • և զքաղաամ
 որդի բեովրայ սպանին սրով, հանդերձ վերաւորք
 նց • * Եւ դիմապս մագիամու, և զաղին նց, և զանա 9
 առն նց, և զամ ստացուածս նց, և զգօրս նց առին
 յաւարի • * և զամ քաղաքս նոցա տամբք իւրեանց, և 10
 զաւանս նց հրձիգ արարին • * և առին զամ աւար նց • 11
 և զամ կապուտ նց 'ի մարգոյ մինչև յանաւունս • * Եւ 12
 ամին առ մովսէս և առ եղբայր քահանայ, և առ ամ
 որդիսն իւր, զցերին և զկապուտ և զաւար բանակին
 յաւարով ժ մովաբ, որ է յանգիման երեքոյի առ եղբր
 յորդանանու • * Եւ ելին մովսէս և եղբայր քահանայ, 13
 և ամ իշխանք ժողովրդեանն ընդ առաջ նց արտաքոյ բա
 նակին • * և բարկացաւ մովսէս 'ի վր ռստիկանաց զո 14
 րոն՝ հազարապետաց և հարկւրապետաց, եկելոյ 'ի
 ճակատէ պատերազմին • * Եւ ասէ ցնն մովսէս • Ընդէր 15
 ապրեցուցէք զամ էգ • * զի նոքս էին որդւոցն իւր 16
 բանիցն բաղամու, առ 'ի վրեպեցուցանելոյ, և արհա
 մարհելոյ զբան ան վն փողովրայ • և եղև հարուած 'ի
 ժողովրդեանն ան • * Եւ արգ՝ կոտորեցէք զամ արու 17
 յեմ աղխիդ • և զամ կին որոյ գիւսացեալ է զարուծի
 արուի՝ կոտորեցէք • * և զամ զաղին կանանց, որ ոչ 18
 իցէ գիտացեալ զարուծի արուի՝ ապրեցուցէք • * Եւ 19
 գուք բնակեցարհւրք արտաքոյ բանակին գեւթն օր •
 ամփ որոյ սպաննալ իցէ և մերձեալ 'ի վերաւոր, սրբեցի
 յաւուրն երրորդի, և յաւուրն եւթներորդի • զմէք և
 փէ

21 անէ, համայնի այլոց Դեմք' (6) Ռմնի • Եւ զապաքն
 սրբուն • (7) Բաղուսի • Ուն և հրամայեաց ար • (9) Ու
 ան • Եւ զամ անաւունս նց • (17) Ռմնի • Յորոյ գիտաց
 եալ իցէ զա՝ Ռւր սպան • Զարուծի արուի • (19) Ռմնի •
 Որոյ չիցէ գիտացեալ • (19) Ասի • Եւ գուք բանակե
 ցարհւրք արտաքոյ •

- 20 գերեզ ձեր : * և ամ հանգերձ , և ամ անգի մաղկեղէն ,
 և ամ գործ մաղապործ , և զամ կահ փայտախերտ սրբեղ
 21 ջիք : * Եւ ասէ եղիազար քահանայ ցարս զօրուն եկե-
 ւոց 'ի ճակատէ պատերազմին . այս իրաւունք օրինի են
 22 զոր հրամայեաց ար մովսիսի : * բայց յափւոյ և յարծա-
 թոյ , և 'ի պղնձոյ , և յերկաթոյ , և 'ի կապարոյ , և յաւ
 23 նագէ . * ամ որ անցանէ ընդ հուր և արեւացի . այլ և
 ջրովն սրովման սրբեսցի . և ամ որ ոչ անցանիցէ ընդ
 24 հուր , և լուանայցի ջրով . * լուսաթիւք զհանգերծս յաւ
 և ուրն եւ թնեորդի , և սուրբք լինիջիք . և ապա մտաւ
 25 նիցէք 'ի բանակն : * Եւ խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի և
 26 ասէ . * Թաւ զհամար աւարի գերութեք 'ի մարդոյ մին-
 չն յանասուն . զնա և եղիազար քահանայ , և իշխանք նա
 27 հապեհայ ժողովբանդ : * և բաժանեցէք զաւարդ
 'ի մէջ պատերազմողացդ եւ լոցդ 'ի պատերազմ . և 'ի
 28 մէջ ամ ժողովբանդ : * Եւ առջիք հաս ան յամ ա-
 բանց պապերազմողաց երթելոց 'ի պատերազմ . ոգի
 մի 'ի հինգ հարիւրոց 'ի մարդոյ և յանասնոյ , և յաւ
 29 ջառոյ և յոշխարէ և յայծեաց . * և զկէս նոցա առնու-
 ցուս , և տացն եղիազարու քահանայի զպտուղն ան :
 30 * Եւ 'ի կիսոյ որդւոցն իսրայելի առցնա մի 'ի յիսնէ , 'ի
 մարդոյ և յանասնոյ յարջառոյ և յոշխարէ և յիշոյ , և
 յամ անասնոյ . և տացն զայն զկտացւոցն որ պահի
 31 ցեն զպահպանութիւն խորանին ան : * Եւ արարան մով-
 սէս և եղիազար քահանայ՝ ուն հրամայեաց ար մովսի-
 32 սի : * և եղև աւելորդ աւարին զոր ածին յաւարի արքն
 պատերազմօղք : յոշխարաց վեցհարեւր հազար , և եւ-
 33 թանասուն և հինգ հազար . * և արջառ՝ եւ թոնասուն և
 34 երկու հազարք . * և եւք՝ վաթսուն և մի հազար : * և
 35 ոգիք մարդկան՝ 'ի կանանց որ ոչ գիտէին զարուի առն ,
 36 ամ ոգիք՝ երեսուն և երկու հազարք : * Եւ եղև կէս ա-
 վարին երթելոցն 'ի պատերազմ 'ի թուոյ ոշխարացն՝ ե-
 րեքհարեւր և երեսուն հազար , և եւթն հազար և հինգ
 37 հարիւր : * Եւ եղև հասն ան յոշխարէ , վեցհարեւր և
 38 եւթանասուն և հինգ . * և արջառ երեսուն և վեց հա-
 39 զար , և հասն ան եւթանասուն և երկու . * և եւք՝ երե-
 սուն հազար և հինգ հարեւր , և հասն ան վաթսուն և մի .
 * և

(20) 'ի լուս' . Եւ ամ կահ մաղապործ , համայն 'անոց
 'ի քնա' : (23) Բազմի . Եւ լուսնայցէ ջրով : (28) Ոման .
 Երթալոց 'ի պտորդմ . . 'ի հինգ հարիւրոյ : (30) Ոման .
 Զպահպանութիւն 'ի խորանին ան : (35) Թօրեակն . 'ի
 կանանց զոր ոչ գիտէին : (36) Ոման . Երեքհարիւր
 երեսուն և եւթն հազար , և : (37) Ոման . Եւթանա-
 սուն և հինգ հազար :

* և ոգիք մարդկան՝ վեշտասան հաղար, և հաս 'ի նա 40
 ցանէ աներեսուն և երկու ոգիք: * Եւ ետ մովսէս ըզ 41
 հասն ան զնուէրն այնքիաղարու քահանայի. ոպ հրա
 ման ետ ար մովսիսի. * զհասարակած որդւոցն Ելի, 42
 զորս բաժանեաց մովսէս յարանցն պատերազմողաց:
 * Եւ եղև հասարակած 'ի ժողովրդենէ անտի. յոքնարէ 43
 երեքհարեւր և երեսուն հաղար, և եւթն հաղար և հինգ
 հարեւր. * և արջառ՝ երեսուն և վեց հաղար. * և եշք՝ 44
 երեսուն հաղար և հինգհարեւր. * և ոգիք մարդկան՝ 45
 վեշտասան հաղար: * Եւ առ մովսէս 'ի հասարակածէ 46
 որդւոցն Ելի, մի 'ի յիսնէ, 'ի մարդոյ և յանաանոյ. և 47
 ետ զայն զեաացւոցն որ պահէին զպահպանուէ խորա
 նին ան. ոպ հրաման ետ ար մովսիսի: * Եւ մատեն 48
 առ մովսէս ամ վերակացուք հաղարապետուէ զօրուն,
 հաղարապետք և հարիւրապետք, * և ասնն ցմովսէս. 49
 ծառայք քո կալան զհամար արանց պատերազմողաց
 առ 'ի մէնջ, և ոչ ծախեցու 'ի նոցանէ և ճշ մի. * և բե 50
 բայք մատուցանել ընծայ ան: այր՝ որոյ գտանիցի ոսկի
 մեհեանգ, կամ ապարանջանք, և մատանի, և կշտապա
 նակ, և փոփոջուկ ընգելուզեալ. քաւել վն մեր առա
 ջի ան: * Եւ առին մովսէս և եղիազար քահանայ զու 51
 կին 'ի նոցանէ, զամ անօթ գործեալ, * զոր եղև ամ 52
 ոսկի հասին զոր հանին ան. վեշտասան հաղար և եւթն
 հարեւր և յիսուն սիկզ՝ 'ի հաղարապետաց անտի. * և 53
 արք պատերազմօղք որ ածին աւար, իւրաքանչիւր ու
 մէք: * Եւ առին մովսէս և եղիազար քահանայ զուսկին, 54
 'ի հաղարապետաց անտի, և 'ի հարեւրապետաց, և տա
 րան 'ի խոջանն վեպուծե. յեշտանկ առ 'ի յորդւոցն
 Ելի առաջի ան:

ԳԼ. ԼԲ.

ԾԵԼ Եւ անասուն բազում էր որդւոցն Ելի, որդւոցն ռու 1
 բինի, և որդւոցն գաղայ զեզեալ յոյժ: և տեսին 2
 զերկիրն յաղերայ, և զերկիրն գաղապառ. և էր տե
 ղին՝ տեղի խաչանց: * Եւ մատուցեալ որդիքն ռուբի 2
 նի և որդիքն գաղայ՝ ասնն ցմովսէս և ցեղեազար քա
 հա

(42) Ոման. 2 հասարակաց որդւոցն Ելի: (42) Այս. Արանցն պատերազմողաց: (51) Ոման. 'ի նոցանէ, և զամ անօթ գործեալ: (52) Ուիտ. Որ եղև ամ ոսկի: Ուր օրինակ մի. Եւ եղև ամ ոսկի:

ԳԼ. ԼԲ. (1) Ոման. Որդւոցն Ելի, ռուբենի և որդւոցն գաղայ. և տեսեալ զերկիրն յաղերայ. և արդին էր տեղի խաչանց:

- 3 Հանայ, և ցիւփախս ժողովրդեանն : * Աւարովթ, և դե-
բոն, և յազեր, և նեմբրա, և եսերոն, և էլէալէթ, և
4 սեբամա, և նաբաւ, և բեան : * Երկիրն զոր մատնեաց
առաջի որդւոցն Ելի, երկիր՝ անաանց է. և ծա-
5 յայից քոց խաշի՛նք են : * և ասեն. Եթէ դապք շնորհս
առաջի քո, տացի երկիրն այն ծառայից քոց՝ ի կա-
6 լուած. և մի անցուցաներ զմեզ ընդ յորդանան : * Եւ
7 ասէ մովսէս ցորդին՝ դադայ և ցորդին ռուբինի.
Եղբարք ձեր երթայցեն ի պատերազմ, և գուք նստի-
8 ցի՛ք աստ : * և ընդէր խոտորեցուցանէք զօրրա որդ-
9 ւոցն Ելի շանցանել յերկիրն՝ զոր ար տալոց է նոցա :
10 * Ոչ այդպէս արարին հարքն ձեր՝ յորժամ առաքեցի
11 զնն ի կապէսբառանեայ դիտել զերկիրն . * և ելին ի
ձորն ողկուղի, և գիտեցին զերկիրն . և զանգիտեցու-
ցին զսիրտս որդւոցն Ելի, զի մի մտանիցեն յերկիրն
12 զոր ետնց ար : * Եւ բարկացաւ սրտմտուեթ ար յա-
13 լուր յայնմիկ, և երգսւաւ. և ասէ : * մի տեսցեն արք
որ ելին յեգիպտոսէ՝ ի քսանամենից և ի վեր, որ գե-
տիցեն զարև և զբարի . զերկիրն զոր երգուայ տալ առ-
14 րաամու և սահակայ և յակորայ . զի ոչ եկին զհետ
15 իմ : * Բայց քաղէք՝ որդի յեփոնեայ զատուցեալն, և
16 յեսու որդի նաւեայ, զի եկին զկնի ան : * և բարկա-
ցաւ սրտմտուեթ ար ի վր Ելի, և յածեցոյց զնն յանա-
պատին ան քառասուն . մինչև սատակեցաւ ամ ազդն
17 որ արարին զարիս առաջի ան : * Եւ արդ՝ գուք յա-
լուցեալ էք փոխանակ հարց ձերոց, ժողովք մարդ-
կան մեղաւորաց, յաւելուլ միւսանգամ ի սրտմտուեթ
18 բարկութե ան ի վր Ելի : * զի գարձեալ էք ի նմանէ,
յաւելուլ միւսանգամ լքանել նմա զձեզ յանապատ .
19 և անօրինիք յամ ժողովուրդս յայս : * Եւ մատեան ա-
ռաջի նորա և ասեն : դադարս ոչխարաց մերոց չինես-
20 ցուք՝ և անաանց մերոց, և քաղաքս ասիւից մերոց : * և
մէք վառեոցուք առաջի ան, առաջապահք երթիցուք
որդւոցն Ելի, մինչև հանցուք զնն յիւրաքանիւր տե-
ղի : և ընտկեսցէ աղին մեր ի քաղաքս պարսպաւորս քո
21 ընտկաց երկրիս : * Եւ ոչ գարձցուք ի տունս մեր՝
մին

(3) Ոմնոք . Եւ նաբոյա . և եղեաթէլ . և սեմաբա :

(4) Ոմնոք . Երկիր անաանասնոյց է : (5) Ոմնոք . Զմեզ
ըստ յորդանան : (7) Օբինակի . Խոտորեցուցանիցէք
զսիրտ որդւոցն Ելի : (11) Յօբինակի . Մի մացեն արք
որ ելին : (12) Յօբինակի . ապա ալ ուրեք ուրեք երեւել եր-
փաղէք որդի յոփոնեայ : (12) Ոմնոք . Զի եկին զկնի իմ :
(14) Ոմնոք . ի բարկութե սրտմտուեթ ան : (15) Ոմնոք .
Զձեզ յանապատի աստ : (18) Ոմնոք հոմայի . Դոմ օրի

մինչև բաժանեացին որդիքն ելի զԵլուստն զԵլուստն
 գուծի : * և ոչ ևս ժառանգեսցուք 'ի մէջ նոյ յանցիցն 19
 յորդանանու և անդր . զի ունիմք զմիմասկս մեր յայս
 կոյս յորդանանու յարեւելից : * Եւ ասէ ցնն մովսէս . 20
 եթէ առնիցէք ըստ բանիդ ըստ այգւիկ . եթէ վառի
 ցիւք առաջին ան 'ի պատերազմ . * և անցցէ՞ մեր ամ վա 21
 ռեալ ընդ յորդանան առաջին ան , մինչև սատակիցի
 թշնամին նք առաջի նք , * և նուաճեացի երկիրն առա 22
 ջին ան , և ապա գառնայցէք , քաւեալ լիջիք առաջին ան
 և յեկէ . և եղիցի երկիրս այս մեզ 'ի կարուած տառի
 ան : * Ապա թէ ոչ ազնիցէք այդպէս , յանցաւոր դառ 23
 նիցիք առաջին ան . և ծանիլիք զմեզս մեր ' յորժամ հա
 սանիցեն մեզ յարիք : * Եւ շինեալիք գուք մեզ քաղաքս 24
 աղետին մերոց , և դադարս խաղանց մերոց . և որինչ ել
 'ի բերանոյ մերմէ առնիցէք : * Եւ խառնեցան որդիքն 25
 ժուրիսի և որդիքն դադայ լի մովսիսի . և ասեն : արազ
 ցնն ծառայք քո՝ որպէս հրամայեաց մեզ տէրդ մեր .
 * աղիս մեր և կանայք մեր և ամենայն անասուն մեր՝ կալ 26
 ցնն 'ի քաղաքս դադաւոր . * և ծառայք քո անցցն 27
 վառեալք և կազմեալք առաջին ան 'ի պատերազմ , ուն
 և տէրգ ասէ : * Եւ յանդիման արար նոյ մովսէս զե 28
 րկազար քահանայ , և զյեսու որդի նաւեայ , և զիշխանս
 նահապետաց ցեղիցն ելի : * Եւ ասէ ցնն մովսէս . ե 29
 թէ անցցեն որդիքդ ռուբինի և որդիքդ դադայ ընդ
 մեզ ըստ յորդանան , ամ վառեալ 'ի պատերազմ առա
 ջին ան , և տիրեցէք երկիրն , տալիք դոցա զերկիրն դա
 դաւոր . 'ի կալուածս : * Ապա թէ ոչ անցցեն լի մեզ 30
 վառեալք 'ի պատերազմ առաջին ան , անցուսիք զաղիս
 դոցա և զկանայս դոցա , և զանասունս դոցա յառաջու
 քոյն քան զմեզ յերկիրն քանանացւոց . և ժառանգես
 ցեն ընդ մեզ յերկիրն քանանացւոց : * Պատասխանի 31
 ետուն որդիքն ռուբինի և որդիքն դադայ՝ և ասեն .
 'զորինչ ասէ տէրդ ցծառայս իւր՝ արարցուք : * մեզ 32
 անցուք վառեալք յերկիրն քանանացւոց , և առջիք
 մեզ կալուածս յայս կոյս յորդանանու : * Եւ ետ մով 33
 սէս

նախ . Մինչև բաժանեացեն որդիքն : (19) Ոման . 'ի միջի
 նոյ յանցիցն յոր' : (20) Ոման . Եթէ արասցէք ըստ բա' :
 (21) Օրիստի . Թշնամին նք յերեսաց նք : (22) Ոման .
 Առնիցէք այնպէս . յանցաւոր դառնիլիք : Ռուբինի
 յաւելու . Առաջին ան . և ծանիլիք զմեզս : (23) Ոման .
 (29) Ոման . յաւելու . Եւ տիրեցէք երկիրն առաջին ան ,
 տալիք : (31) Ոման . Զորինչ ասաց տէրդ : (32) Ոման .
 յաւելու . Մեզ անցուք վառեալք առաջին ան յերկիրն
 քա' . . յայնկոյս յորդանանու :

անէս որդւոցն դադարէ և որդւոցն անաբնիկ՝ և կիսոյցե-
 զին մանասէի որդւոցն յավանիսս. զ(Թագաւորութեան
 սեհունի արքային ամսկըհացւոց, և զ(Թագաւորութեան
 փոքայ արքային բասանու. զերկիրն և զքաղաքս աս-
 34 մանգրիւրովք, և զքաղաքս երկրին շուրջմանսկի : * Եւ
 35 շինեցին որդիքն դադար զգերտն, և զաստարովք, * և
 36 զարմեր, և զստոխար, և զյագեր : * և բարձրացուցին
 զնս. և զնամբան, և զբաւթառան, քաղաքս ամուրս,
 37 և զադարս հօտից : * Եւ որդիքն ուռնին շինեցին զե-
 38 սերտն, և զերկերկեր, և զկարիւթեմ : * և զգերտնն,
 շուրջ ամրացուցեալս, և զսերտմայ. և անուանեցին թ
 անուանց իւրեանց զանունս քաղաքացն՝ զոր շինեցին :
 39 * Եւ զնայ որդի մաքրայ որդւոյ մանասէի՝ ի զաղապա-
 և ան զնա, և կորոյս զամովըհացին որ բնակեալ էր ի
 40 նմա : * և ետ մոխէս զքաղապա մաքրայ որդւոյ մա-
 41 նասէի. և բնակեցաւ անդ : * Եւ յայիք մանասեան շու-
 դաւ՝ ան զքաղաքս նոցա, և անուանեաց զնս աւանս
 42 յայերայ : * Եւ նարաւ զնայ՝ և ան զկանաթ և զաւանս
 նր, և անուանեաց զնս նարաւթ ըստ անուան իւրոյ :

ԳԼ ԼԳ.

1 Եւ այս են բանակեաղք որդւոցն Ելի՝ յորմհեանծ. 2
 Ելին յերկրէն եգիպտացւոց հանգերձ զօրուն իւ-
 2 րեանց՝ ի ձեռն մովսէֆի և ահարոնի : * Եւ գրեաց մով-
 սէս զնա նց, և զբանակեաղք իւրեանց բանիւ ան :
 3 և այս են բանակեաղք զնացից նց : * Չուեցին յաւանս
 սեայ յամնանն առաջնում, ի հնգերասաներորդում
 առաւ՝ ամոյն առաջնոյ. զայդոյ զսոկին Ելին որդիքն
 Ելի բարձրացեալ ձեռամբ առաջի ամ եգիպտացւոցն :
 4 * և եգիպտացիքն Թադէցին զնս մեռեալն ի նոցանէ :
 զորս կոտորեաց նր զնս անգրանիկս յերկրին եգիպ-
 5 տացւոց. և ի գիս նց արար զբէժինդրաւ նր : * և
 չուեալ որդւոցն Ելի յաւանսեայ բանակեցան ի սոկ-
 քովթ :

(35) Այս. Եւ զարուր և զսովփար : (35) Ուն յաւելա-
 ծով անի. Եւ զարուր. զաբոթ. զսովփար, և զյագեր,
 յօբէհաւ : (36) Ուն. Եւ զբաւթառան, քաղաքս :
 (37) Ուն. Եւ զերկերկեր, և զկարիւթեմ : (38) Ուն
 յաւելա. Եւ զնեթ և զբէհլմն : (39) Ուն. Եւ զնացիքն
 որդիք մաքրայ. և աւին. և կորուսին : (42) Ուն. Եւ
 նարաւթ. ըստ անուան իւր :

ԳԼ ԼԳ. (1) Ուն. Եւ այս են բանակեալք որդւոցն
 Ելի : (2) Ուն. Եւ զբանակեալն. իմ բանակեաղք իւր
 եանց : (4) Այս. Եւ եգիպտացիքն Թադէցին զնս մեռ :

բովի : * Եւ չղակալ 'ի սովորովն' բանակեցան 'ի '6
 բովիման , որ է մասն ինչ անապատին : * Չուեցին 'ի '7
 բովիմանայ , և բանակեցան առ բերանովն եղբորովն ,
 որ է յանդիման բնելանփոնայ , և բանակեցան հանգէս
 մակդովայ : * Չուեցին հանգէս եղբորովն , և ան '8
 ցին ընդ միջ ծովուն յանապատն , և դնացին նոքա ե-
 րեքօրեայ շանապարհ ընդ անապատն , և բանակեցան
 զգաւն աղբորքն : * Չուեցին 'ի գառն աղբուրացն' և '9
 եկին յեզիմ . և եկն յեզիմ երկուստասան ակն ջրոց , և եւ-
 թանառուն ծառ արմաւենեայ . և բանակեցան անդ առ
 ջրովն : * Չուեցին յեզիմայ , և բանակեցան զափամբ '10
 կարմիր ծովուն : * Չուեցին 'ի կարմիր ծովն , և բա-
 նակեցան յանապատն 'ի սին : * Չուեցին 'ի սին անա-
 պատն , և բանակեցան 'ի հաւփա : * Չուեցին 'ի հաւ-
 փայ , և բանակեցան յեղիմ : * Չուեցին յեղիմայ , և բա-
 '14
 նակեցան յաւփիդին . և ոչ գոյր ջուր ըմպելոյ ժողո-
 վբերանն : * Չուեցին յաւփիդիմայ , և բանակեցան '15
 յանապատն 'ի սինայ : * Չուեցին յանապատն սինայ ,
 '16
 և բանակեցան 'ի գերեզմանս ցանկուքն : * Չուեցին '17
 'ի գերեզմանաց ցանկուն , և բանակեցան յաւերովն :
 * Չուեցին յաւերովն , և բանակեցան յաւթամա : '18
 * Չուեցին յաւթամայ , և բանակեցան յաւմոնփարէս : '19
 * Չուեցին յաւմոնփարեայ , և բանակեցան 'ի դեբո-
 '20
 նա : * Չուեցին 'ի դեբոնայ , և բանակեցան 'ի դէս-
 '21
 գա : * Չուեցին 'ի դէսսայէ , և բանակեցան 'ի մակեդ-
 '22
 զաթ : * Չուեցին 'ի մակեդզաթայ , և բանակեցան 'ի '23
 սովփար : * Չուեցին 'ի սովփարայ , և բանակեցան 'ի '24
 քարազաթ : * Չուեցին 'ի քարազաթայ , և բանակե-
 '25
 ցան 'ի մակելովն : * Չուեցին 'ի մակելովն , և բա-
 '26
 նակեցան 'ի կատառաւ : * Չուեցին 'ի կատառաւայ ,
 '27
 և բանակեցան 'ի կարաւա : * Չուեցին 'ի կարաւայ ,
 '28
 և բանակեցան 'ի մատեկա : * Չուեցին 'ի մատեկայ ,
 '29
 և բանակեցան 'ի սելմոնա : * Չուեցին 'ի սելմոնայ , և '30
 բանակեցան 'ի մասուրու : * Չուեցին 'ի մասուրու-
 '31
 թայ , և բանակեցան 'ի բանեա : * Չուեցին 'ի բա-
 '32
 նեայ ,

(7) Ոմանք յօրինակայ 'ի Բուր առաջ իկայ համարգլախո . Չուե-
 ցին , յաւելուն . Եւ . մինչ ցհամարն 48 : (11) Ոմանք . Թա-
 նապատն 'ի սին : (12) Ոմանք . Եւ չուեցին 'ի սինայ ա-
 նա : 'ի սինն անապատն : (14) Ոմանք . Եւ բանակե-
 ցան յաւփիդիմ : (15) Ոմանք . Եւ չուեցին յաւփիդի-
 նայ . յանապատն սինա : (23) Ոմանք . Եւ բանակեցան
 'ի սիփար : (26) (27) 'ի Վատաւթայ . 'ի կատառաւայ :
 (27) (28) Օրինակ մ . 'ի տարաւթ : Եւ չուեցին 'ի տարա-
 թայ , և բանակեցան 'ի մատեկ :

- 33 նեայ, և բանակեցան 'ի լերինն գաղգաղ: * Չուեցին 'ի լեռնէ անտի գաղգաղայ, և բանակեցան յետե
34 բաթա: * Չուեցին յետեբաթայ, և բանակեցան յեր
35 ռոն: * Չուեցին յերրոնայ, և բանակեցան 'ի գասիոն
36 դաբեր: * Չուեցին 'ի գասիոնդաբերայ, և բանակեցան
37 յանապատին 'ի սին: * Չուեցին 'ի սինն անապատէ .
և բանակեցան յանապատին փարանու, այն է կադէս:
Չուեցին 'ի կադէսայ, և բանակեցան 'ի հովը լերինն,
38 մերձ առ երկրաւն եգովմայ: * Եւ ել ահարոն քահա
նայ 'ի լեւառն հրամանաւ ան' և մեռաւ անդ: 'ի քառաւ
ներորդի ամի ելանելոյ որդւոցն իլի յերկրէն եգիպ
տացւոց . յամենանն հինգերորդի' որ օր փեր ամսոյն:
39 * Եւ ահարոն եր հարեւր և քսան և երից ամաց յոր
40 ժամ մեռաւ 'ի հովը լերինն: * Եւ լուաւ քանանէս ար
քայ արագայ, և ինքն բնակեալ էր յերկրին քանանաց
ւոց, յորժամ մտանէին որդիքն իլի, և ետ պատերազմ
41 ընդ իլի, և առ 'ի նոցանէ գերի: * Չուեցին 'ի հովը լեռ
42 նէ, և բանակեցան 'ի սելմոնա: * Չուեցին 'ի սելմոնայ,
43 և բանակեցան 'ի փենով: * Չուեցին 'ի փենովայ, և բա
44 նակեցան յորովթ: * Չուեցին յորովթայ, և բանակե
45 ցան 'ի գայլ' յայն կոյս սահմանացն մովարու: * Չուե
46 ցին 'ի գայլայ, և բանակեցան 'ի գէմոնգաղ: * Չուե
ցին 'ի գէմոնգաղայ, և բանակեցան 'ի գէմոնգէբաղ
47 թէմ: * Չուեցին 'ի գէմոնգէբաղթեմայ, և բանակե
ցան 'ի լերինն սաբարիմ յանդիման նաբաւայ: * Չուե
48 ցին 'ի լերանցն նաբաւայ, և բանակեցան յարեմոնց
49 մովարու առ յորդանանաւ յանդիման երեբոյի: * և
բանակեցան զյորդանանաւ 'ի մէջ եսեմովթայ . մինչ
ցմեղատով յարեմոնց մովարու:
50 * Եւ խոսեցաւ Թոր ընդ մովսիսի յարեմոնց մովարու ծէ
51 առ յորդանանաւ յանդիման երեբոյի' և ասէ: * Խա
սեաց ընդ որդիսդ իլի' և ասասցես զգոտա . դուք ա
հաւաքիկ անցանէք ընդ յորդանան յերկրին քանանաց
52 ւոց . * և կորուսիք զամբ բնակիւս երկրին յերեսաց
ծէ:

(35) Օրէնաի Գ. Յերրոնայ... 'ի գասիոնդաբեր:

(36) Ուփան յաւելու . 'ի սին' որ է կադէս: (37) Ոման .
Մերձ առ երկրին եգովմայ: (40) Ոման . Եւ լուաւ
քանանիս ար': (40) Յայր պալատի . Մտանէին որդիքն
իլի: Եւ եր գաղգաղ ընդ իլի, և առ 'ի նոցանէ գերի:
(47) Ուփան . Եւ բանակեցան 'ի սաբարիմ: (49) Ոման .
Զյորդանանաւ 'ի մէջ եսեմովթայ: (50) Ոման . Յա
րեմոնտս 'մովարու առ յորդանանաւ: (51) Աստ .
Յերկրին քանանացւոց: (52) Ոման . Կուռս ճուլածոյս
նք կործանեալիք:

անրոց . և կործանեալիք զգիտանայս՝ երկրի նոցա . և
 զամ կուռս ձուլածոյսնց կորուսիք . և զամ զարձանս
 նոցա՝ բառնայցէք՝ ի միջոյ : * Եւ կորուսիք զբնակիչս 53
 երկրին , և բնակեալիք դուք՝ ի նմա . զի ձեզ ետու զեր
 փրին նց՝ ի վիճակ , * ըստ ցեղից ձերոց , ըստ բազմաց՝ 54
 բազմացուցանիլիք զկալուածս իւրեանց . և ըստ սա
 լանիցէ յանուն ուրուք՝ անդ լինիցի . ըստ ցեղից նա
 կառուց թողուցիք ձերոյ ժառանգեալիք : * Եւ եթէ ոչ կո 55
 թաւանէք զբնակիչս երկրին յերեսաց ձերոց , եղիցին
 զոր Թողուցուքն ի նոցանէ՝ խոշ յական ձերում , և
 նետք ի կողս ձեր . և եղիցին ձեզ թշնամիք յերկրին յո
 բում դուք բնակիցէք . * և եղիցի որպէս խորհէի առ 56
 նել նոցա՝ արարից ձեզ :

ԳԼ ԼԴ

ԺԸ Եւ խոսեցաւ ար ընդ մոզսիսի՝ և ասէ : * Պատուի 1
 րեա՝ որդւոցն ելի՝ և ասացես ցնմ . դուք մտանէք 2
 յերկրն քանանացւոց , և այն լիցի ձեզ ի ժառանգու
 թի . երկիրն քանանու հանգերձ սահմանօք իւրովք :
 * Եւ եղիցի ձեզ կողմն ընդ հարաւ ի պինն անապատէ 3
 մինչև մօտ յերամբ : և եղիցին ձեզ սահմանքն որ ընդ հա
 բաւ իցեն , ի մասնէ աղի ծովուն յարեւելից կողմանէ :
 * Եւ պատիցին սահմանքն ձեր ի հարաւոյ ընդ սարն 4
 աերաբինայ , և անցցեն յինակ , և եղիցին եւք նք ընդ
 հարաւոյ կողմն կադէսբառնեայ . և ելցեն յաւանն ալ
 րադայ , և անցցեն յասեմոն : * Եւ պատիցին սահմանքն 5
 յասեմոնայ ձորոյն եդիպտացւոց . և եղիցին եւք նոս
 ընդ ծովն . * և սահմանք ծովուն ձեզ լիցին : Ծովն մեծ
 սահման իցէ . և այն լիցին ձեզ սահմանք ծովուն : * Եւ 6
 միս լիցին ձեզ սահմանք ընդ կողմն հիւսւսոյ . ի մեծէ
 ծովէն չափեալիք ձեզ զէպիփոնայն . * և ի լեռնէ ան 8
 տի չափեալիք զնոյն մինչև ի մուսսն եմաթայ . և եղի
 ցին

(54) Օբինակի . Բազմացուցանիցէք . . . սահաւացուցա
 նիցէք . . . ըստ ցեղից ցեղից նահապէ : (55) Ամս . Եւ
 թէ ոչ կորուստնիցէք : (56) Ամս . Որպէս խորհեցայ
 առ նել նոցա :

ԳԼ ԼԵ . (2) Ամս . Դուք մտանիցէք . . և այն լինիցի
 ձեզ . . . երկրին քանա : (3) Ամս . Եւ եղիցի ձեզ սահ
 մանն ընդ հարաւ : (4) Ամս . Եւք նք լ հարաւակողմ
 (5) Ամս . Եւ պատեացեն զսահմանքն յասեմոնայ . . .
 եւք նք ի ծովն : (7) Ամս . Զեզ զէպոն լեռնայն :
 (8) Ամս . Սահմանքն արադաբայ :

- 9 ցին ելքն նորա սահմանք արագաբայ . * և ելանիցէ առ սահմանդն եփրոնայ . և եղիցին ելք նր ասիռնայիդ .
- 10 այն լիցին ձեզ սահմանք 'ի հիւսւտոյ : * Եւ չափեալք ձեզ սահմանս յարեւելից , յասիռնայիդայ ցանպիսմար .
- 11 * և իջանիցեն սահմանքն 'ի սեպիսմարայ ցրեզայ , յարեւելից կողմանէ աղբերացն . և իջեն սահմանքն 'ի բեշայ մինչև ցծոնի քենարայ յարեւելից կողմանէ . * և իջանիցեն սահմանքն մինչև ցյորդանան . և ելք նր լիցին ծոնի աղի . այն ըմ երկիր լինիցի ձեզ , և սահմանքնր
- 12 շարջանակի : * Եւ պատուիրեաց մովսէս որդւոցն իշի՝ և ասէ՝ . այս է երկիրն զոր ժառանգիցէք զսա վիճալ հաւ . ո՞ր հրամանս ետ ար ասչ զնա ինն ցեղիցն , և կի
- 13 որ ցեղին մանասէի : * Ասնն զի առ ցեղ որդւոցն առ բինն և ցեղ որդւոցն դադայ՝ ըստ ասնոց նահապետայ
- 14 իւրեանց . * և կէս ցեղին մանասէի զվիճակս իւրեանց յայնկոյս յորդանանու յանդիման երեքոյի 'ի հարաւայ ընդ կողմն արեւելից :
- 15 * Եւ խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ և ասէ : * Այս ան ծիծռանք են արանցն՝ որ ժառանգեցուցանիցեն ձեզ զերկիրն . Եղիսդար քահանայ , և յետո նաւեան . * և մի մի իշխան 'ի ցեղէ առնուցուք ժառանգեցուցանել ձեզ զերկիրն : * Եւ այս անուանք են արանց : Զեղին յու
- 16 դայ՝ քաղէք որդի յեփոնեայ : * Զեղին շմառնի , սա
- 17 դամիէլ որդի եմիուդայ : * Զեղին բենիամինի , եղադ
- 18 որդի քաղովդայ : * Զեղին դանայ , իշխան բակբիր
- 19 որդի եգլայ : * Որդւոցն յովտեփայ , ցեղի որդւոցն
- 20 մանասէի իշխան , անիէլ որդի սուփիդայ : * Զեղի որդւոցն եփրեմի իշխան , համուէլ որդի սաբաթայ :
- 21 * Զեղին զաբուդնի իշխան , եղիսափան որդի փառնա
- 22 քայ : * Զեղի որդւոցն իսաբարայ իշխան , փաղտիէլ
- 23 որդի ոգիայ : * Զեղի որդւոցն ասերայ իշխան , աբիով
- 24 որդի սեղովմայ : * Զեղին նեփթաղիմայ իշխան , փա
- 25 դայէլ որդի մեուդայ : * Սոքա են որոց հրամանս ետ ար քահանէլ որդւոցն իշի զերկիրն քանանացուց :

ԴԼ.

(9) Ոմանք . Ելք նր ասիռնային : (12) Ոմանք . Լինիցին մինչև ցծոնի աղի : (15) Ոմանք . յառնուածով . Եւ կիտայ ցեղին մանասէի զվիճակս իւրեանց : Երկու ցեղ և կէս ասի 'ի հարաւայ իսրայէլայ յայնկոյս : (15) Ոմանք . 'ի հարաւայ Է կողմն արեւմտից : (23) Ոմանք . Անիէլ որդի սուփիդայ : (26) Ոմանք . Փողտիէլ որդի ոգայի : (27) Ոմանք . Որդի սեղովմայ : (28) Ոմանք . Փաղտիէլ որդի փուդայ :

Կ Եւ խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի յարեմուտս մովս 1
 թու՝ առ եղբրք յորդանանու յանդիման երեքոյն՝ 2
 և ասէ : * Հրաման տուր որդւոցն Ելի . և տացին զե 3
 տացւոցն 'ի վիճակաց կալուածոց իւրեանց քաղաքս 4
 բնակուեց , և բուրաստանս շուրջ զքաղաքք իւրեանց 5
 տացին զեւտացւոցն : * Եւ եղեցին նոյն քաղաքք բնակու 6
 թե . և դատուցեալքն նոցա եղեցին խաշանց նոյն , և ամ 7
 չորքոտանեացն : * Եւ արուարձանք քաղաքացն զորս 8
 տայցէք զեւտացւոցն 'ի պարսպէ քաղաքին . և արտաքոյ 9
 քաղաքին երկուս հազարս կանգունս շուրջանակի : * Եւ 10
 չափեալիք արտաքոյ քաղաքին , յարեւելից կողմանէ եր 11
 կուս հազարս կանգունս . և ընդ ծովակողմն երկուս 12
 հազարս կանգունս . և ընդ կողմն հարաւոյ՝ երկուս հա 13
 զարս կանգունս : և քաղաքք 'ի մէջ այնորիկ լինիցի 14
 ձեզ : և զարուարձանս քաղաքացն : * Եւ զքաղաքսն զորս 15
 տայցէք զեւտացւոցն զվեց քաղաքս ապաստանից զոր 16
 տայցէք՝ փախել անգր սպանողին : և աս այնու քառա 17
 սուն և երկուս քաղաքս : * ընդ ամ քաղաքն՝ քառասուն 18
 և ութ քաղաք տայցէք զեւտացւոցն : և զնոսա՝ և զբու 19
 րաստանս իւրեանց : * Եւ զքաղաքս՝ զոր տայցէք 'ի 20
 կալուածոց որդւոցն Ելի . 'ի բազմաց՝ բազումս , և 'ի 21
 սակաւուց՝ սակաւս . ըստ իւրաքանչիւր ժառանգու 22
 զոր ժառանգիցին , տացին 'ի քաղաքացն անտի զեւտա 23
 ցւոցն : * Եւ խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի՝ և ասէ . * Խօ 24
 սեանց ընդ որդիսն Ելի՝ և տասացես յնս : 'Ի ուրք աւա 25
 գիկ անցանէք ընդ յորդանան յերկիրն քանանացւոց , 26
 * և դատուեալիք ձեզ քաղաքս , որ լինիցին ձեզ ապաս 27
 տանաց՝ փախել անգր սպանողին : Սմ որ հարկանիցէ 28
 զանձն ուրուքակամայ , * եղեցին ձեզ քաղաքք ապաս 29
 տանի 'ի մերձաւորէ արեւմտ . և մի մեռածիցի սպա 30
 նօզն՝ մինչև անցցէ առաջի ժողովրդեանն 'ի դատաստա 31
 նի : * Եւ քաղաքքն զոր տայցէք՝ վեց քաղաքք ապաս 32
 տա .

ԳԼ. ԼԵ. (2) Յօրինակն . Եւ բուրաստան շուրջ : (4) Ու 33
 մահ . 'ի պարսպաւոր քաղաքին և արտա՝ : (4) Սուր . Եւ 34
 արտաքոյ պարսպին երկուս հազարս կան՝ : (5) Ոման . 35
 Յարեւելից կողմ . և ընդ կողմն հիւսիսոյ . և ընդ ծո 36
 վակողմ . և ընդ կողմ հարաւոյ : (6) Օրինակ փ իրեն . 37
 Քառասուն և երկուս՝ քառասուն և երկուս քաղաքս . 38
 և ընդ ամ : (11) Ոման . Փախել անգր սպա՝ : (12) Ու 39
 մահ . Մինչև կացէ խաշանցն , առաջի ժողովրդեանն : (13) Ու 40

- 14 տանի լինիցին՝ ձեզ . * Երիս քաղաքս տաղիք յայն հոյս
յորդանանու, և Երիս քաղաքս տաղիք յերկիրն քանա,
15 նացուց : * Եւ եղիցի այն ապաւինութի որդւոցն իւրի,
եկին և պանդխտի 'ի միջի ձերում . և եղիցին քաղաքքն
այնքիկ ապարտանիք, փախչել անգր լծի որ հարկանիցէ
16 զանձն ուրուք տկամայ : * Եւ եթէ երկաթեղէն անօ
թով որ հարկանիցէ՝ և սպանանիցէ զնա, ապանօր է .
17 մահու մեռցի սպանօղն : * Եւ եթէ բռնաքարաւ որով
մեռանիցի որ հարկանիցէ զնա և մեռանիցի, սպանօղ է .
18 մահու մեռցի սպանօղն : * Եւ եթէ փայտեղէն անօթով
'ի ձեռանէ որով մեռանիցի որ հարկանիցէ զնա և մե
19 ռանիցի, սպանօղ է . մահու մեռցի սպանօղն : * Մերձա
ւոր արեանն սպանցէ զսպանօղն . յորժամ պատահեա
20 ցէ նմա սպանցէ զնա : * Եւ եթէ առ թշնամուն մեղա
ցէ զնա . և ձգեսցէ նմա զեմ անօթ խարդախութիւն՝ և
21 մեռանիցի . * Կամ առ քինալ հարկանիցէ զնա ձեռամբ
իւրով և մեռանիցի, մահու մեռցի որ եհարն . սպանօղ
է, մահու մեռցի որ սպանանիցէն . մերձաւոր արեանն
22 սպանցէ զսպանօղն 'ի պատահելն նր նմա : * Ապա թէ
մեղապաւ . և ոչ առ թշնամուն մեղացէ զնա, և ձգես
23 ցէ նմա զեմ անօթ և ոչ խարդախութիւն . * Կամ զեմ
քար որով մեռանիցի, և ոչ գիտութիւն հարկանիցէ զնա՝
և մեռանիցի . և նա ոչ էր նր թշնամի, և ոչ խնդրէր յար
24 անել նմա . * Գատեսցի ժողովուրդն 'ի մեջ հարկա
նեցան, և 'ի մեջ մերձաւորի արեանն լը գատասաւ
25 նացա այսոցիկ . * և ապրեցուցէ ժողովուրդն զսպա
նօղն 'ի մերձաւորէ արեանն : Եւ յուզարկեսցէ զնա
ժողովուրդն անգրէն 'ի քաղաքն ապաստանի յոր ապա
ւինեալն էր . և բնակեսցէ անգր մինչև մեռանիցի քա
26 հանայն մեծ զոր օծին իւզովն սրբութիւն : * Եւ եթէ
եղանելով ելանիցէ սպանօղն ըստ սահմանս քաղաքին
27 յոր ապաւինեալն էր . * և գտցէ զնա մերձաւոր ար
եանն արտաքոյ սահմանաց քաղաքին ապաստանի իւրոյ,
սպանցէ մերձաւոր արեանն զսպանօղն . և մի լիցի մա
28 հապարտ : * Ասան այնքիկ 'ի քաղաքի ապաստանին
իւ

ման . Զմեց քաղաք ապաստանի լինիցի ձեզ : (15) Ո
ման . Եւ եղիցին այն ապա' . . . և պանդխտին 'ի միջի
ձերում եղիցին քա' : (17)(18) Ոման . Մահու մեռա
նիցի սպա' : (20) Ոման . Զեմ անօթ խարդախութիւն :
(21) Ոման . Կամ առ 'ի քինալ հար' . . . սպանցէ զնա
զսպանօղն : (23) Ոման . Կամ զամենայն քարով, որով
մե' . . . և նա չէր նր թշնամի : (26) Ոման . Յոր ապաւի
նեցան : (27) Բաւա' . Եւ մի լինիցի մահապարտ :
(28) Ասա . 'ի քաղաքի ապաւինին իւրոյ բնա' :

Բերդը բնակեցէ՝ մինչև մեռանիցի քահանայն մեծ . և
 յետ մեռանելոյ քահանայն մեծի , քարէջի անդքէն
 սպանօղն յերկիր կաշուածոց իւրոց : * Եւ եղիցի այս 29
 ձեզ յերսուհանս դատաստանի յազգս ձեր , յամբ բնու
 կուէ ձերում : * Ամբ որ հարկանիցէ զանձն . վկայիւք 30
 սպանցեն զսպանօղն . և մի միայն վկայ՝ մի վկայեացէ
 սպանանելոյն զանձն : * Եւ փրկանա ընդ տնձին 'ի սպա 31
 նողէն՝ որ մահապարտ իցէ , մի առնուցուք . այլ մահու
 մեռանիցի : * Եւ մի առնուցուք փրկանա վն փափե՛ 32
 լայ 'ի քաղաքն ստորասանի , առ միւսանգամ բնակելոյ
 յերկրին , մինչև մեռանիցի քահանայն մեծ : * Եւ մի 33
 չաղափիցէք զերկիրն . և ոչ քաւիցի երկիրն յարենէն
 հեղոյ 'ի վերայ նր , եթէ ոչ արեամին հեղուլ : * Եւ մի 34
 պղծիցէք զերկիրն յորում բնակիցէք 'ի նմա . յորում
 ես բնակեցայ 'ի միջի ձերում . զի ես եմ ար անձեր ,
 որ բնակիցեմ 'ի մէջ որդւոցն իւրի :

ԳԼ ԼԶ.

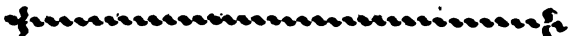
ԿԱԼ , և մատենն իշխանք ցեղի որդւոցն դադապու որդւ 1
 ալ մաքիրայ՝ որդւոյ մանասէի 'ի ցեղէ որդւոցն
 յովսեփու . և խօսեցան առաջի մովսէի , և առաջի եւ
 զեղապարու քահանայի , և առաջի իշխանաց տանց նա
 հապետաց որդւոցն իւրի , * և ասեն . Տեսանք մերում 2
 հրաման ետ ար , ապա զերկիրն ժառանգութի վինակ
 որդւոցն իւրի , և տեսանք հրաման ետ ար՝ ապա ժառան
 գութի դատերացն սաղապապու եղբոր մերում : * Եւ 3
 արդ՝ եթէ ընիցին միում ցեղիցն իւրի կանայք . և բառ
 նայցէ՞ վինակ նց 'ի կաշուածոց հօրն իւրեանց . և յա
 ւելուցու 'ի ժառանգութի այնր ցեղի որոց ընիցին կա
 նայք . և 'ի վինակի ժառանգութի մերոյ բառնայցէ՞ :
 * և եթէ ընիցի թողութի որդւոցն իւրի , յաւելուցու 4
 ժառանգութի նց 'ի ժառանգութի ցեղի , որոց ընի
 ցին կանայք . և 'ի ժառանգութի ցեղի սղապա մերոյ բառ
 նայցէ ժառանգութի նց : * Եւ պատուիրեաց մովսէ 5
 որդւոցն իւրի հրամանաւ ար և ասէ . առ այն զոր ասաց
 ցնա ցեղ որդւոցն յովսեփայ : * Այս բանէ զոր հրա 6
 ման ետ ար դատերացն սաղապապու , և ասէ : Արոց
 հաւ

(31) Բանդ . Որմահապարտէ , մի առնու : (34) Բանդ .
 ՏԲ ան , որ բնակեմ 'ի մէջ որդւոցդ :
 ԳԼ ԼԷ . (3) Բանդ . Միում 'ի ցեղիցն իւրի . . 'ի կաշուա
 ծոց հարց մերոց . և յաւելուցու : (3) Բանդ . առանց հար
 ցանս ուրախի անին զբառս , բառնայցէ : Յոյս ունի
 րէն՝ բառնայցի :

- հաճեց Թուեացի յայլ նց՝ եղեցին նոցա կանայք . բոլոր
 7 'ի ցեղէ հօրն իւրեանց եղիցին կանայք : * Եւ մի փոխնա
 ցի ժառանգուի որդւոցն իւր ցեղէ 'ի ցեղ . զի յիւրա
 քանչիւր ժառանգութի հայրենի ցեղի իւրոյ յարիցեն
 8 որդիքն իւր : * Եւ ամ օրիորդ մերձաւոր ժառանգու
 թէ 'ի ցեղից որդւոցն իւր միւսմ աւմեք յազգականէ
 հօր իւրոյ լինիցի կին . զի մերձաւորեցուցեն որդիքն
 9 իւր զիւրաքանչիւր հայրենի ժառանգութի իւր : * Եւ
 մի փոխնացի վիշապ 'ի ցեղէ յայլ ցեղ . պլ իւրաքան
 10 չիւր յիւր ժառանգութի յարիցեն որդիքն իւր : * Եւ
 որպէս հրաման ետ ար մովսիսի , այնպէս արարին դու
 11 տերքն սաղպաագու : * Եւ եղեն Թերսա , և եգգա , և
 մեղքա , և նուա , և մաազա , դատերքն սաղպաագու
 12 հօր եղբարց որդւոց իւրեանց կանայք : * 'ի ցեղէն մա
 նասէի որդւոցն յովսեփայ եղեն կանայք : և եղեն ժա
 ռանգութիք նոցա յազգատունի հօրն իւրեանց :
 13 * Այս են պատուիրանք և իրաւո՛ւնք և դատաստանք
 զոր պատուիրեաց ար 'ի ձեռն մովսիսի , յարեմուտս
 մովսիսու , առ եղերք յորդանանու յանդիման երեքցի :

Կաթարեցաւ ԹԻԻԻ :

-
- (7) Ոման . 'ի ցեղէ 'ի ցեղ . 'ի հայրենի ցեղին իւրոյ :
 (7) Այս . Յեղի իւրոյ յարեացին որդ' : (8) Յօրնալի
 գի' աւրուորդ . և 'ի լուս' . հլանալի' աւրիորդ . համայն
 այլոց : (8) Օրինալ գ . Մ'ի ումեք յազգականէ հօր իւ
 թոյ . . . զիւրաքանչիւր զհայրենի : (9) Այս . Յարեացին
 որդիքն իւրայէլի :
 'ի լուսնալի' ոման գլին' կատարեցաւ գիրք Թուոցա :

ՆՍԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԵՐԿՐՈՐԻ ՕՐԻՆԱՑ

Լյո ե պատճառ գրոյս որ իւրի երկրորդում օրինաց : Մեծ
 ի խախտան հատեալ ճաշիս, զի երկուս ապա պիտի առ
 ի լրումն գառառան ամաց առաքելութիւնէն եւ յետոյ անտի : Վե
 որոյ պատճառն ծաղկաւորեանն զի մի ժողովուրդային յօրէ
 նայն : Ե զի ժողովն առաքելութիւն, որոյ իբրեւ հասնաց քառան օրինակ .
 ապա զի մի քառանք օրաւ համարեցին ինչեանց պիտի անել, երկու
 դէ զմէ օրինակ լիւրեան, որի ծառանգեցող կին զերկին . զի
 ի պատճառս երկրորդիս՝ և նախագրեցին ևս պատճառային : Մի
 եւս ապա յանցին նոցա ընդ ծովն մինչ յամ քառանքերոյ ի
 ճակապ ձգտանեցաւ ամաց, երկրորդն զպատճառ ծառանային
 և պիտիպարտին : Յորում Բաղամ ինչ ճարտարեան, լս Ի : Եւ
 վե առաւել պատճառէն իարգէ նոցա օրինակին ի պահելն, և
 անկծոյ ցառաքինն ի յանցանելն, զի դիւրան դիմացին յաւաք
 բանն : Պարեաց և իարտանելիւր ցելիցն օրինակին ճարտարե
 անն : յանցեաց զծաղկաւորն յետոյ, և եւ ի լրումն նախա
 ճաշիս, և խախտանեցաւ : Եւ անի գիրքս լսի ծառանային եւ
 ինչ ամաց, յորս զանցեաց քառանքն ամաց երկրորդեաց զպա
 ճառին : Իսկ Բաղամայի հինգ գիրքս ճաշիս՝ անի լսի ծառ
 նային յետոյ ի դրախտին ցելիքն ճաշիս . **Քչեք** . ամ :

ԳԼՈՒԽԲ ԵՐԿՐՈՐԻ օրինաց :

Ա . Երկրորդելու ժեմն ճաշին զօրինակն՝ ան պաշտոյ . և ցառա
 նէ ինչ պատճառն ամ յամեն յանապատին՝ ինչեանի իսկ առա
 բին . զի քի ան ժեք լաղաւրեան ասաց ի Իսրէլ, ինչ միտ ծա
 ռանգեցէր զերկին զոր երգութայ, քաւ զնա յեւ ի խառնած :

Բ . Յետոյանն ևս զի առ ի հանգիստ և ի պատճառէն նոցա
 իարգեաց զնապարտեանն :

Գ . Ինչ հանել զպատճառս առաքան լրագնայն . և ինչ զանգի
 քացոնցայն լրացայ, և քառանցեցէր զնոյ, և Բաղամայս քի և ա
 սաց ինչ միտ ի ի հանգիստն :

Դ . Թե զի Բաղամայեցէր զնոյ . և ի խառնայ ապա ելանել ծառան
 գիւ զերկին, պարտեցայք յամուրհացայն, զի լնք քի ընդ յեւ :

Ե . Թե յեւ երեւան և ան ամ լրագնայն իրաց, ասաց քի
 դառանալ միտնել յերկին անդր . այլ մի գրգռել յանցանելն ընդ
 կրոն իսկ ընդ ճաշիս :

Զ . Թե միտնեաց քի ի յետոյ նոցա զեհոն և զլիւ, և ծա
 ռանգեցայ զերկին նոցա Բաղամային և քառայ :

Է . Թե հրամայեաց նոցան երկուց և ինչ ցելին՝ առաջագահ
 լաւել առաջի յետոյ, յայնիցս յարանանա, մինչ զանգիւր
 յի երկին ընդ յետամբ :

Ը . Ընթալն իսկ լաւել առանել նոցա զերկին, աղաւթի ասի զնոյ
 ԻԱ

մա

387
 Գրանիէլ 'ի վառն սիռն, և անպէս արար զիս Գր Վառն իեր :
 Բ. Յօրէնի ասէ Լառ-եղու-ը ինչ իմս հապարհէլ. այլ պահէլ 'ի
 Գ-վէսպ և 'ի զահ անխանց :

Ժ. Յիշատակեմք զհայկա-
հայկական լեզուս, և զպա-
հարկէն լուսնոս յառաջագործս :

Ժամ. Մեծացողացանէ ևս զԵրեսփոխ, թէ ինչ Բարեացաւ ար
չգտանէլ յերկիրն, և Դուր Գրանէր Ժառանգել. արդ զԳոյն և
Դուր՝ զԵ. ան Դուր Ժառանգել է:

[illegible]

ժԷ. Զափոյոյ դէրիս խաղախոն յայնի՛նչո յորդանանա՛ն՝ յապտաի՛ն
նոսի՛ն անխնայ անպանշաղ :

ԺԳ. Երկրորդը, յայնչևս հոգա պատան պարգևանն, և զգուշա-
ցողանն յերեւ զԲ անձ, զի ԳԳ է, և երկնէլ ՚ի ԳԳն ա, զի
նայնայնո՛ր է :

ጳጳ. ሆኖ ትጥቅጥዎትሁ ሲሆን ጤን ተገኝቶ ሲሆን ለጥራት ምርታችሁ ምስጋና ይቀርባል።

ժ. Չարանեկ խնամում է ընդ Գանձարյին, այլ իշխել զար
ձանն հոգա :

ԺԷ. Օգնեաւորէա խոստանա, 'ի պահէլն պարտախրանսն :

ժԵ. Չիտորանեա մերժել ասէ զազգան ասա սախաւ սախաւ,
 զի յի Լատուրիտի երկիւն ի զառանգ 'ի ինչ ան ինչ:

Եւ որ խաբարեցաիք երկիրն, և գաղաւթ ի նմա բաղաժային :
ԺԺ - Յիւլյանայնէ զգանէկէիս անապատին, որով լիպանի առ-
 նէ մաժանեւ զն՝ յերկիրն Բաբի : Եւ ասոք խոյ՝ ին ո՛ր հացի-
 միայն լէցցէ մաղդ :

[illegible]

Յիւշադրանք ընդին աշխարհում էր իրարից փառանդելի,
 ինչ որ ասում էին Գր. Եւ ապա իւրաքանչիւր զիջէր:

Երևանի Կոմունիստական Մանկավարժական Սեմինարի Կուրսի Կրթական Մեթոդական խումբի կողմից:

Զգուշանալ պատահիք 'ի Դիոյ - և խօնել յօրինան և խոսել 'ի նմին, այլ և 'ի վերայ սեման ևս գրել գնան :

Գ. Օրհնումն ին և անկծա զեկ՝ ՚ի Լուեկ իմս՝ ՚ի Լուեկ և հրաւ
սյն իարդաւ զայն ՚ի գեեհաւ և ՚ի գաւրիս իմս:

Է. ՓԼԵԼ ԿԵՆՈՒՅԵ ՎԵՐՅԱՆԻ Լ ՂԵՐՈՂԵԱԼ ՍԳԻՏՈՅԻՆ:

Ը. 'Ի Դոմ Գեղեղ Դափափանել ասէ զաշխիհս, 'Ի Դ Կապուսի Գն Ժողովարդ:

Է. Արիւն յի ապէլ ասէ՛ր, զի ապերին հէմանոս զարիւն,
 յի զահէլ զմարտ :

Ե. ՄԻՔ ԼԵԼ ԵՐԱՂԱԿԱՆԱՅ ՈՐԻ ԽՈԳՈՐԵՂՈՒՊԱՆԷԼԵՆ ԱՄԷԶ, ԵՆ
ԵՂԲՈՐ ԿԱՄ ՀԻՄՆԱՆՈՐԻՔ - ԱՍԻ, ԿԱՌԱՆԻՏԵԼԵՆ ՄԱՆԻ ԳՐԱԿՆԷԼԵՆ

7. 'Ի վերայ ժողովուրդի ցարեկիսման և քաղաքացիական կյանքի արդիականացման համար անհրաժեշտ է համարվում է:

Թե որքան էլ հաճեց և իմ գիշեր ցանկանալ՝ ի ընթացիկ և ցուրտ ամառը :

ԼԹ. Ձմեռելուպէն՝ պանդուխտ այլազգացն քան ասէ, իմ ձեռնառել: Ասէ. ինքոս խնամե՛ր զայս ո՛ր հրամայէն, զի ողորմ էն գինքն սոցա:

ԼԹ. Մի՛ երբէկ զգնա՛նք ի խնն ճոց իւրոց:

ԼԹ. Հապարդանել զամենայն պաշտօնորդոս յեղ երկոյ ամաց, մինչև սքեկացի խորհրդով երկոյն:

ԼԹ. ի յիսնեբորդ ամին՝ խաղաւի՛ր առնել էղբօրն պարպոսոյ, և մի իծիւ էլեռն առ ի լարացոյ խոյն էղբօրն ի մըրնեաւ ամին խաղաւ:

ԼԹ. Յեռնեբորդոս ամի արշալիւ ղեբրայեցի ծառացն խաղալոս, որ ինչ լեւանե՛ր ծալեացի անննն հերեմոս:

ԼԹ. Եւսիբել ասէ յեմ զնախնիս հօքից. իսկ պարպոսոսն, յամ խաղաւս ղեռնաւ, և սօքել սքեկոյ և պղծոց:

ԼԹ. Վա՛ պարպոսոյ երկոյ մեծամեծ քանիցն:

ԼԹ. Օրինարեկ դարպասոցոյ առանց խաղաւոց դարել:

ԼԹ. Չքանիւ անպատու մը՛ն առ սեղանն:

ԼԹ. Չսուրբել քն պարպոսոսը անասան:

ԼԹ. Երկուս և երեւ ղիայիս մեռոյ՛ ճահագարս, և բարկե՛ր զլարն ի միջոց:

ԼԹ. Ձեռն ինչ դարպասան՝ քանանայ՛ դարելոցն. և ո՛ր հաւանեալսն սպանցին:

ԼԹ. Մի՛ զայլազգի՛ այլ ղիկեացի խաղաւցեա ի ղեռն, որոս աս իւր ասել ղգիրս զայս ասէ:

ԼԹ. Հաս քանանային ի ղեռնեաց ծողովորեանն:

ԼԹ. Չքանիւ իմ խաղաւել. զի մարգարէ յարասեկ յեղ քր:

ԼԹ. Երկուս և խաղաւս պարպոսանել ասէ յապարասն ամանոյ սպանցոյ:

ԼԹ. Ձամոս սպանեղն սպանցին:

ԼԹ. Չյոխարիւել զսահման ընկերին:

ԼԹ. Երկուս և երեւ ղիայիս սպանցի ճահագարս:

ԼԹ. Որոց պարսի երեաւ ի պարելաղմ, և սքեկ դառնաւ:

ԼԹ. Օրինալ պարսելոյ դարպաս ի ղեռնեաց:

ԼԹ. Չպղծագործ քանանային ո՛ր արքեպարանել:

ԼԹ. Թե գործ սպանեաւ ի դարսի՛ և ղգիրն զսպանեղն:

ԼԹ. Չխառնարիւ ընդ գերեաւ խնայս մինչ ամոց ի քանս ըսք օրինի:

ԼԹ. Վա՛ պարպոսոյ զանդրանիս, ի խորհուրդ անդրանիս մի ինկեացոյ:

ԼԹ. Քարիծել իմ իսաւել ասէ պանասալ որդի, և խաղել ղխալեալն նախ քան զմարս արեանն:

ԼԹ. Ձմեռելաւ և ղընդ բեռամբ անիւաւ գրաստ էղբօրն՝ յաղաւանել:

ԼԹ. Վա՛ պարպոս ղգիրսոց արանց և խնանց, ի խորհուրդ ողջ պահելոյ պանասալ բնութեալ:

ԼԹ. Չարեւալ ղմայրն և ղմարս հասաց:

ԼԹ. Պարպոսոսը քնել ղարք պանեոս:

ԼԹ.

42. Չլարել ալ և ալ զայգի, 'ի խորհուրդ ինչ' ճանապարհ
 յառաջ :
 43. Չլարել զամբ և իշու՛ւ որ է լհաղորդել սրբոյն ընդ պղծում :
 44. Աստուծոյ տառն լսեմնու՛ւ սոսբին զմարս պղծոյ :
 45. Տո՛ւպս ասնել' նշան անճոռացումն :
 46. Որ բարձրակն զինն իւր 'ի շնորհ' նախ քան զստանումն զնա :
 47. Սպանանել զնացեալսն :
 48. Վէ իստեղեւոյ և պղծեւոյ խառն 'ի դաշտի իմ' 'ի քաղաքի,
 և ինչ ո՛ւ իստեղեւոյ :
 49. Չմարանել առ ճորտ :
 50. Վէ ի ճապելոյ, և ինչ պոռնկորդեաց :
 51. Մերձե զմանացին և զմալբացին :
 52. Վէ էկոյ եգիպտացոյ և եդոմացոյ :
 53. Մտարք պահել զգնեան 'ի քնակն աղտեղաւ, յիցս զգո
 րեաւ իրելու :
 54. Չմարանել զճառաց' 'ի լար քեռնե ճախոցեալ :
 55. Չպոռնկիւ և ընտիրիւ շինաց :
 56. Գարնելի ասե գու զմարս ընտնել :
 57. Հրածեալ քայ 'ի լաւիւն :
 58. Չէրեալ ոսկան լապաղել :
 59. Յարգ և յայգի ալոյ ճախել' ոսքել մայն, և ո՛ւ ամանել :
 60. Ո՛ւ իւրե' գրու աքնակեալ ինն և ալում եղեալ, 'ի մեռա
 նել վերջոյ ասն զստանալ յառաջ ինն :
 61. Նորոգ թեալացեալն մի ելե՛ն մի պարեւապ :
 62. Չգրաւել զերթոս իրանաբար :
 63. Մարդագողն ճահոս սպանցի :
 64. Բարսն արքաոյ բանակին լինի :
 65. Դաճոցանել զգրամ նախ քան զմարս արեան :
 66. Չլարն լարնակն 'ի նմն առաւ շնորհ, նախ քան զմարս
 արեան :
 67. Մի մեռցի հայր ընդ մեղաց որդոյ :
 68. Չպոռնել զսրբ. և լգրաւել զքեանն :
 69. Չստանել հաւատալ, ո՛ւ ճառալ, և ո՛ւ պարզալ :
 70. Քառասուն անգամ հարկանել զարձակն գանի, և այլ ո՛ւ :
 71. Չկողել զստան իւրն իւրաքոյ :
 72. Ստանի եղբայրն' սոցն զինն անգամ իւր բոց մեռելոյ,
 ապա ինչ ո՛ւ քան բոլացելոյ իւրեցի :
 73. Անն ու ինն 'ի թաթել զայր իւր զնկաւորեաց ճարպակցին
 իալոյ' իւրեցի յեռն :
 74. Ալ իւր և լար արքաւ լինիցին :
 75. Չստան ամալեկոյ ընդ ասե, որ իսպարեցաւ 'ի յեռն
 ճարթի, յաւ և յերկաղ խալափործոյ :
 76. Ասաղին պարզն ելանել ասե 'ի քեզի անսանն ան, և
 գահեալ ինչ բերց երկին :
 77. Յերբորդում ամն իրին քառանորդս քաւ, զինն ինքաւ
 աղ և զնանն աղապարց :

դէ. 'ի վերայ բաւեալ քարեայ սեղանոյ գրեւ ասե՛ղ զԲանս օրհն
նայն , զի ընկերցեալ ուսոյին հնէմանոս յանցանէն ընդ հոանն
յորդանեանս :

զԵ. Վարդէ անէծս և օրհնութիւն ընկեանոս յերկուս վերինն՝
'ի լարման ազգին . իմ գարհուրել յանիծիցն իմ խախտել օրհ
նութիւն . և խաբի աղիքաւոր ասանկ զանէծս : Եւ անոք իայ այն ,
քէ զվեանս քո քեռոյն խախեալ զխայտէ :

զԶ. Հրամանօքեզ զմի բարիսն այ աս նա՛յ յեփրայտե և յառաջ .
և զգուշացոյցանէ և զսէնս ծնեալն 'ի Դից պաշտելոյ՝ խառ
նելով նզով :

Ճ. Անէղ ցուցանէ զաստիւն այ 'ի յանցուցեալն և իրաւօրէյ .
և յայտ օրհնութե քայ 'ի զգնանալն . խաբեալ յօրինաց , որ ո՛ւ
էն հեաի , այլ 'ի սիրտս և յանյին :

ՃԸ. Յայտ ասանկ ճախէս՝ զի յեք իւր՝ յետան , յանյի ծող
վարդի , զոր և յորդորե խաջալերելով :

ՃԹ. Գրեալ զօրհնս քայ յաւանք ցաւանայն ընկեանոս յա
խանք ծողվարդեանն :

ՃԿ. Ել քո ամգով քաւ հրաման յետան , և գուշակեայ ճախիս
զոր ինչ ասանկեայ եր ծողվարդի . և հրամայեայ գրեւ զօրհնութե
'ի վայոսի անօրինելոցն 'ի գրանել զնա՛ւ լարեայն իւրեանց :

ՃԼ. Քաջալերեալ ճախիս զյետս՝ գրեայ զօրհնութիւն 'ի մալ
էան , և եք 'ի պահեպ յզեպացիան :

ՃԼ. Հրաման ասեալ ճախիս էլանել 'ի վասն՝ քեռանէլ զեր
ինչ և վախճանել . և նախօքան զէլանելն յառաջեայ օրհնեայ
զինչ փախմանոս . և ըսք ցեղից ցեղից՝ Բայ 'ի յմասնէ :

ՃԼ. Ել ճախէս 'ի վասն նախա . եքեւ զերկիւն զոր ունեայ
եր ինչ . և վախճանեցաւ :

ՃԼ. Զի էլայ յետս խախանալ ճախիս աստիւնոր ծողվարդեանն :

ԵՐԵՐՈՐԴՈՒՄՆ ՕՐԻՆԸ

ԳԼ. Ա.

ԼՅՍԵՆ ՊԱՏԳԱՄՔ՝ ԶՈՐ Ա

- 1 խօսեցաւ մովսէս ընդ իւր յայնկոյս յորդանանու յանապատին յարեմօւտս՝ մերձ ի ծոփն կարմիր, ի մէջ փառանտիփողայ,
- 2 և ի որանայ, և հանդրուանացն և ոսկեկայ, * մեռասաւ նօրեայ ճանապարհ ի քորերայ ցլեանն սէիր մինչև
- 3 ցկազէսբառնեայ : * Եւ եղև ի քառաներորդում մօր, յամենան մեռաններորդում, որ օր մի էր ամսոյն : խօսեցաւ մովսէս ընդ ձմ որդիսն իւր. ըստ ձմօր ոմի
- 4 պատուիրեաց նմա ձր առնմ. * յեա հարկանելոյ զսեհոն արքայ ըստանու զքնակեալն յաստարով ի յերային :
- 5 * յայնկոյս յորդանանու յերկրին մովարու. սկսաւ մովսէս մեկնել զօրէնս զայսոսիկ՝ և ասէ :
- 6 * ՏՐԱՃ մեր խօսեցաւ ընդ մեզ ի քորէք՝ և ասէ. շատ
- 7 լիցի ձեզ բնակելք ի լերինս յայտմ. * զարձարուք և չուեցէք գուք աստի, և մօանիցէք ի լեանն ամօղը հացուոյ, և առ ավանեսին որ չուրջ բնակեալ իցեն զարաջուովք ի լերինս և ի դաշտս, ընդ հարաւ և ընդ ծովեզսն քանանացուոյ, և յաներն լիբանանու՝ մինչև
- 8 ցգետն մեծ ցգետն եփրատ : * Տեսէք զի ահա մասնեցի առաջի ձեր զերկիրն, մտէք ժառանգեցէք զերկիրն՝ զոր երգուայ ես հարցն ձերոց, արբահամու և սահա կայ և յակորայ. տալ նց և զաւակի նց յետնց զերկիրն՝ որ բլիւն զկամօն և գլեղր :
- 9 * Եւ խօսեցայ ընդ ձեզ ի ժամանակին յայնմիկ՝ և առնեմ :

Բազումս հաճեալ ձերան ունին պէրնափիւր գրոյս, բայ յոմանց որդիք, Երկրորդ օրինացն :

ԳԼ. Զ. (1) Ոմանք. ի մէջ փառարանտափողայ և զօրուայ : Ոմանք. Փառարանտիփողայ : և Ոմանք. Փառարաւնափողայ : (1) Ուրիշ. Եւ զօրանայ՝ և ասեբօթայ, և հանդրուանացն ոսկեկայ : (2) Ոմանք. Ցլեանն սուր մինչև : (6) Ոմանք. ի լերինս յայտմիկ, իսմ, յայսոսիկ :

սեմ: * Ո՛չ կարեմ միայն հանգարտել ձեզ. նոր նո՛ծ մեր 10
բաղմամբաց: զձեզ: և ահա ապիկ էք դուք այսօր իբրև
զատեղս երկնից բաղմաւ: * նոր նո՛ծ հարցն մերոց յա 11
ւերցէ՛ ՚ի ձեզ և՛ քան որչափ էք. հաղարապատիկ, և
օրհնեսցէ՛ զձեզ՝ ունի խօսեցաւ ընդ ձեզ: * Եւ զիմարդ 12
հարիցեմ միայն կրել զաշխատուի՛ ձեր, և զաղիս ձեր,
և զհակառակուիս ձեր: * արդ՝ տուք՝ ՚ի ձէնը ձեզ արա 13,
խմաստունս, և խորհրդականս, և հանձարեղս ՚ի վրջե
ղից ձերոց. և կացուցից՝ ՚ի վրձեր իշխանս ձեզ: * Եւ 14
պատասխանի՛ տուեալ ասացէք յիս. բարւո՛ք է բանդ
զոր խօսեցար առնել: * Եւ առի՛ ՚ի ձէնը զցնդապետսն, 15
արա խմաստունս և հանձարեղս, և խորհրդականս. և՛
կացուցի զնո՛ծ ՚ի վրձեր, առաջնորդս, հաղարապետս,
և հարիւրապետս, և յիսնապետս, և տաննապետս, և
առնեադպիրս դատաւորացն ձերոց: * Եւ պատուի 16
րեցի դատաւորացն ձերոց ՚ի ժամանակին յայնմիկ՝ և
ասեմ: Լուարուք ատենի՛ ՚ի մէջ եղբարց ձերոց. և դա
տեցարուք արդարուք ՚ի մէջ առն և եղբօր իւրոյ. և
՚ի մէջ եկին իւրոյ. * և մի առնուցուս ահի՛ ՚ի դատաւ 17
տանի, ըստ փոքուն և ըստ մեծին գատիցիս. և մի խոր
շիցիս յերեսաց մարդոյ. զի դատաստանն նոյէ. և բան
ինչ որ ծանրագոյն քան զձեզ իցէ, հասուցիք առ իս՝
և լուայց: * Եւ պատուիրեցի ձեզ՝ ՚ի ժամանակին յայն 18
միկ զնո՛ծ բանս՝ զոր առնիցէք:

Գ. * Եւ չուեալ ՚ի բորեբայ շրջեալք ընդ նո՛ծ անապատն 19
ընդ մեծ և ընդ անապին, զոր գուր իսկ տեսէք, զձանա
պարհ լեռինն ամովրճացւոց. ունի պատուիրեաց նոր նո՛ծ
մեր մեզ, և եկալք մինչև ցկադէսքառնեայ: * Եւ ասացի 20
ցձեզ. եկայք մինչև ցլեառն ամովրճացւոց՝ զոր նոր նո՛ծ
մեր տացէ՛ ձեզ. * տեսէք՝ զի նոր նո՛ծ մեր մատնեաց ա 21
նաջի երեսաց ձերոց զերկիրն. ելէք և ժառանգեցէք՝
դեպ ասաց նոր նո՛ծ հարցն մերոց ձեզ. մի երկնիցիք՝ և
մի զանդիտիցէք: * Եւ մատնայք առ իս ամենեքեան՝ և 22
ասացէք. առաքեսցուք յառաջագոյն քան զմեզ արա, և
գիտեսցեն մեզ զերկիրն. և պատմեցեն մեզ զհանգա
մանս ձանապարհին ընդ որ ելանիցեմք անգր, և ըզ
քաղաքացն յորս մտանիցեմք: * Եւ հաճի թուեցաւ 23
առաջի իմ բանն. և առի՛ ՚ի ձէնը երկոտասան այր, այր
մի ը ցեղի: * և գնացին ելին ՚ի լեառնն, և հասին մին 24
չէ

- (10) Ո՛հնտ. Եւ ահա ապիկ էք դուք: (14) Ո՛հնտ. Եւ
պատասխանի՛ ետուք ինձ և ասացէք, բարի ոք է:
(16) Ո՛հնտ. Լուարուք ատենն ՚ի մէջ: (17) Ո՛հնտ. Եւ
ը մեծին դատեսցիս: (20) Ո՛հնտ. Տո՛ նո՛ծ մեր տացէ
մեզ: (23) Ո՛հնտ. Առաջի իմ բանքն:

- 25 ք. 'ի ձորն որդուզի, և լրտեսեցին զնա. * և առին 'ի ձեռն իւրեանց 'ի պտղոյ երկրին, և իջին տա մեզ՝ և բերին մեզ զբոյս. առնն, բարի է երկիրն՝ զոր արած 26 տալոց է մեզ: * Եւ ոչ կամեցայք ելանել, և հետեւ 27 ցէք բանին տնայ մերոյ. * և արտնջեցէք 'ի վրանս ձեր և ասացէք, առ՝ ատելութե տն եհան զմեզ յերկրէն եգիպտոսացոց, մասնել զմեզ 'ի ձեռս ամովրդացոց, 28 սատակել զմեզ. * արդ՝ յո՛ր ելանիցեմք: Եւ եղբարք ձեր զանգիտեցուցին զսիրտս ձեր՝ և ասեալ ազգ մեծ և բազում, և զօրագոյն է քան զմեզ, և քաղաքք մեծա մեծք և պարսպաւորք մինչև յերկիրնս. այլ և զփոսակաց 29 ից տեսաք մեք անդ: * Եւ ասացի ցեզք՝ մի զանգի 30 օրեցէք և մի զարհուրիք 'ի նոցանէ. * արած մեր որ երթայ առաջի երեսաց ձերոց, նա տայ պատերազմ ընդ նոսա փոխանակ ձեր. ըստ ամբ զոր արար ձեզ 31 յերկրին եգիպտոսացոց առաջի աչաց ձերոց. * և յա նապատիս յայսմիկ զոր տեսէք: զի սնոյց զքեզ արած քո, ո՞ր սնուցանիցէ որ զորդի իւր, ըստ ամ ձանա 32 պարհին զոր գնացէք՝ մինչև եկիք 'ի տեղիս յայս: * Եւ 33 'ի բանին յայսմիկ ոչ հաւատացէք տնայ մերոյ, * որ երթայ առաջի ձեր 'ի ճանապարհիդ, ընտրել ձեզ զտեղ զին. առաջնորդել ձեզ հրով 'ի գիշերի, ցուցանել ձեզ 34 ճանապարհ ընդ որ գնացէք. և ամբով 'ի տուէ: * Եւ լուաւ ար զձայն բանիցն ձերոց. և բարեացեալ եր 35 գուաւ՝ և ասէ: * Թէ տեսանիցէ որ յարանցդ յայտ ցանէ զերկիրն բարի՝ զոր երգուայտալ հարցն նոցա, 36 * բայց քաղեք որդի յեփոնեայ, նա տեսցէ զնա. և նմա տաց զերկիրն յոր եհաս և որդուցն նր, զի յարելոյ նր 37 'ի ար: * Եւ ինձ բարկացաւ ար զի ձեր՝ և ասէ. և 38 գու մի մտցն անդր: * այլ յետու որդի նաւեայ սպառաւոր քո, նա մտցէ անդր. զնա զօրացո, զի նա ժա 39 ռանգեցուցէ զնա ելի: * Եւ ծնունդք և որդիք ձեր զորոց ասացէք Թէ յափշտակութի լինիցին, և ամ մա՛նուկ մատաղ որ ոչ գիտիցէ այսօր զբարի կամ զար. նո

(25) Ոման. Զոր արած մեր տա՛: (26) Ոման. Տնայ ձերում: (28) Ոման. Եւ արդ՝ յոր ելանիք. մինչև ցերկին: (29) Ոման. Մի զանգիտեք և մի զարհուրիցիք: (30) Ոման. Առաջի աչաց մերոց: (31) Բնդ. Ճանապարհին զոր գնացէք: (32) 'Իւն. Տնայ ձերոյ, կամ յայն բայց: յորս և ոմանք՝ ձերում: (33) Ոման. Եւ ցուցանել ձեզ հրով զճանապարհն ընդ: (34) Ոման. Եւ լուաւ ամ զձայն: (35) Յօրհան. Եւ բարեացեալ երգուաւ: (37) Ոման. Եւ ինձ բարկացաւ ար: (39) Աս. Թէ 'ի յափշտակութի լինիցին:

նորա մայրն անդր. և նոցա սաց զնա, և նորա ժողովրդեացն զնա: * Եւ դուք դարձարուք և չուեցէք 40 յանապատն ընդ ճանապարհ կարմիր ծովուն:

Դ * Եւ պատախանի ետուք ինձ և սասցէք. մեզայք աւ 41 աւրի ան այ մերոյ. ելցուք մեք՝ անցուք պատերազմ, ունի պատուիրեաց մեզ ար ան մեր. և առեալ իւրաքանչիւր զգործի պատերազմի իւրոյ՝ դուամարեցայք ելէք ի լեռանն: * Եւ ասէ ցիս ար. ասացն, մի ելաւ 42 նէք և մի մարտեցէք՝ զի չեմ ընդ ձեզ, գուցէ խորատ կիցիք առաջի թշնամեաց ձերոց: * Եւ խօսեցայ ընդ 43 ձեզ՝ և նորաւարուք ինձ, և անցէք զքանիւ ան. և ան պատեցէք ելէք ի լեռանն: * Եւ ելեալ ամովհայցին՝ 44 որ բնակեալն էր ի լեռինն յայնմիկ ընդգէմ ձեր՝ հալածեալ զձեզ, ունի պատիրի մեղու, և խոցոտեցին զընդ ի սէրիս մինչև ցհերմա: * և նստեալ լայիք առաւ 45 ջի ան. և ոչ լուաւ ար ձայնի ձերում, և ոչ անսաց ձեզ: * Եւ նստայք ի կազէս աւուրս բաղումս. որ 46 չափ աւուրս երբեմն նստայք անդր:

ԳԼ. Բ.

Եւ դարձաք չուեցաք յանապատն ընդ ճանապարհ 1 կարմիր ծովուն. զոր օրինակ խօսեցաւ ար ընդիս. և պատեցաք զսէր լեռամբ աւուրս բաղումս: Ե * Եւ ասէ ցիս ար. * չառ լիցի ձեզ պատել զլեռամբ. 2 արդ՝ դարձարուք ընդ կողմն հիւսւսոյ: * և ժողովրդ 3 դեանդ պատուիր տուր՝ և սասցես. Դուք աւանդիկ 4 անցանէք առ սահմանք եղբարց ձերոց որդու ետաւայ, որ բնակեալ են ի սէր. և երկնիցին ի ձեռն: * Եւ զգուշանայցէք յոյժ. մի գրգռիցիք ընդ նմ ի պա 5 տերազմ, զի ոչ սաց ձեզ յերկրէ նոցա՝ և ոչ քայլ մի ոտին. քանզի վիճակաւ ետու ետաւայ զեռանն սէր: * Կերակուրս գնեալիք ի նոցանէ և կերիցիք. և ջուր 6 չափով արծաթոյ առջիք ի նոցանէ՝ և արբիք: * Զի 7 ար ան մեր օրհնեաց զքեզ յամ գործս ձեռաց քոց: Ծանիր զիարդ՝ անցեր ընդ անապատն մեծ և ահագին. ահա քառասուն ամ ար ան քո ընդ քեզ է. և ոչ իւրիք կարօտեցար: * Եւ անցաք առ եղբարք մերովք որդ 8 և ուղքն

(42) Ո՛հա. Մի ելանիցէք. գուցէ սատակիցիք առա՞:

(44) Ո՛հա. Եւ հալածեաց զձեզ, ունի պատիրցէ:

Եւ. Բ. (1) Ո՛հա. Եւ դարձեալ չուեցաք յա՞: (5) Ո՛հա. Մի գրգռիցէք ընդ նմ պարզմ: (7) Յօրհանի. Օրհնեաց զյամ գործս: (7) Ո՛հա. Մեծ և չափ ահա գին... և ոչ իւրիք կարօտեցար: (8) Ո՛հա. Առ եղ

- և ովքն ետաւայ բնակելովքն 'ի սէիր, առ ճանապարհ
 հաւն արաքացւոց յերդմայ, և 'ի դասին գարերայ: Եւ
 դարձեալ անցաք ընդ ճանապարհ անապատին մովս
 9 քու. * և ասէ ցիս Թր. մի Թշամանիցէք ընդ մովս
 ցիսն, և մի գրգռիցէք ընդ նոսա 'ի պատերազմ. զի ոչ
 ապ անգ յերկրէն նշ 'ի վիճակ. քանզի որդւոցն զով
 10 ասէ ետու զսէիր 'ի ժառանգուի: * Եւ ոմմիւնքն նախ
 բնակեալ էին 'ի նմա՝ անգ. մեծ և բազում և հզօր, ուն
 11 երակիմք * ընդ ռափայինսն համարիցին, նոյնպէս և
 նաքա իբրև զենակիմս. և մովսացիք անուանեն զն
 12 աս ոմմիս: * Եւ 'ի սէիր նախ բնակեալ էր քուեցին.
 և որդիքն ետաւայ կորուսին զն, և տապակեցին զնոս
 յերեսաց իւրեանց, և բնակեցան փոխանակ նշ. զոր
 օրինակ արար իէլ զերկիր ժառանգուե իւրոյ՝ զոր ետ
 13 նշ Թր: * Եւ արգ. արիւք չուեցէք և անցէք ընդ ձորն
 14 զարեգ: * Եւ աւուրք որչափ անկան մեզ 'ի գնալն
 մեզ 'ի կազէսքառնեայ, մինչև անցաք ընդ ձորն զարեգ,
 երեսուն և ութ ամ: մինչև անկաւ ամ ազգ. արանց պա
 տերազմողաց 'ի բանակէ անտի, որպէս երգուաւ նշ
 15 Թր. * և ձեռն Թր էր 'ի վերայ նշ սատակել զնոս 'ի
 16 բանակէն մինչև անկան: * Եւ եղև իբրև անկան ամ
 աքք պատերազմեց. մեռեալք 'ի միջոյ ժողովրդեանն,
 17 * խօսեցաւ Թր ընդիս և ասէ: * Դու անցանես այսօր
 18 առ սահմանք մովսքու 'ի սէիր. * և մոտ հասանիցէք
 19 յորդիսն ամոնայ, մի Թշամանիցիք ընդ նոսա, և մի
 գրգռիցէք ընդ նոսա պատերազմ. զի ոչ ապ անգ զեր
 կիր որդւոցն ամոնայ 'ի վիճակ. քանզի որդւոցն զով
 20 ասէ ետու զն վիճակաւ: * Երկիր որ ռափայն համա
 բեցի. քանզի նախ՝ ռափայինք բնակէին 'ի նմա. և
 21 ամոնացիք անուանեն զն զոմմիս, * անգ. մեծ և բա
 զում և զօրաւոր իբրև զենակիմս. և կորոյս զն Թր
 յերեսաց նշ. և ժառանգեցին և բնակեցին փոխանակ
 22 նշ: * Ու արար որդւոցն ետաւայ բնակելոց 'ի սէիր,
 զորօրինակ ստապեալք Թր զքուեցին յերեսաց նշ, և
 ժառանգեցին և բնակեցին փոխանակ նոցա մինչև ցայս
 օր:

բարեք ձերովք. . արաքացւոց յերդմայ, և 'ի դասին: (9) Ու
 ասէ. Մի Թշամիցիք. և Թ, մի Թշամանիցիք. . Է նս
 պտրով. . յերկրէն նոցա վիճակ: (12) Ու ասէ. Չոր ետ
 նշ Թր: (13) Ու ասէ. Եւ անցէք 'ի ձորն զարեգ: (14) Ու
 ասէ. 'ի գնալն մեր 'ի կազէսք: (15) Այս. Եւ ձեռն
 Թր էր 'ի վերայ: (19) Ու ասէ. Մի Թշամիցիք. . և մի
 գրգռիցիք Է նս 'ի պտրով: (20) Ու ասէ. Որ ռափայնայ.
 և Թ, ռափայն համարեցին. . Անուանեն զն զոմմիս.
 (22) Ու ասէ. Այնպէս արար որդւոցն ետաւայ:

նորա մայրն անդր. և նոցա տայ զնա, և նորա ժողովն գնացն զնա: * Եւ գուք գարձարնէք և չուեցէք 40 յանապատն ընդ ձանապարհ կարմիր ծովուն:

Դ * Եւ պատառաւնի ետուք ինձ և տայեք. մեզաք աւ 41 աւրի ան այ մերոյ. ելցո՛ւք մեք՝ անացուք պատերազմ, ուն պատուիրեաց մեզ ար ան մեր. և առեալ իւրաքանչիւր զգործի պատերազմի իւրոյ՝ գումարեցայք ելէք՝ ի լեառնն: * Եւ ասէ ցիս ար. ասացն, մի եւա 42 նէք և մի մարտնչէք՝ զի չեմ ընդ ձեզ, գուցէ խորտա կիցիք առաջի Թշնամեաց ձերոց: * Եւ խօսեցայ ընդ 43 ձեզ՝ և նորաւորուք ինձ, և անցէք զքանիւ ան. և ան սատեցիք ելէք՝ ի լեառնն: * Եւ ելեալ ամովհաջին 44 որ բնակեալն էր՝ ի լերինն յայնմիկ ընդգէմ ձեր՝ հալածեաց զձեզ, ուն պատիցի մեզու, և խոցոտեցին զլձեզ՝ ի սէրայ մինչև ցհերմա: * և նստեալ լայիք առաւ 45 ջի ան. և ոչ լուաւ ար ձայնի ձերում, և ոչ անսաց ձեզ: * Եւ նստայք ի կազէս աւուրս բաղումս. որ 46 չափ աւուրս երբեմն նստայք անդր:

ԳԼ Բ.

Եւ գարձաք չուեցաք յանապատն ընդ ձանապարհ 1 կարմիր ծովուն. զոր օրինակ խօսեցաւ ար ընդիս. և պատեցաք զսէր լերամբ աւուրս բաղումս: Ե * Եւ ասէ ցիս ար. * չառ լիցի ձեզ պատել զլերամբ. 2 արգ՝ գարձարնէք ընդ կողմն հիւսւտոյ: * և ժողովք 3 դեանդ պատուիր տուր՝ և ասասցես. Դուք աւազիկ 4 անցանէք առ սահմանօք եղբարց ձերոց՝ որդւոց ետաւայ, որ բնակեալ են ի սէր. և երկնչիցին ի ձէնը: * Եւ զգուշանայցէք յոյժ. մի գրգռիցիք ընդ նմ ի պա 5 տերազմ, զի ոչ տայ ձեզ յերկրէ նոցա՝ և ոչ քայլ մի ոտին. քանզի վիճակաւ ետու ետաւայ զհառնն սէր: * Կերակուրս գնեալիք ի նոցանէ և կերիցիք. և ջուր 6 չափով արծաթոյ առջիք ի նոցանէ՝ և արբիցիք: * Զի 7 ար ան մեր օրհնեաց զքեզ յեմ գործս ձեռաց քոց: Ծանիր զխորդ՝ անցեր ընդ անապատն մեծ և ահագին. ահա քառասուն ամ ար ան քո ընդ քեզ է. և ոչ իւրիք կարօտեցար: * Եւ անցաք առ եղբարք մերովք որդ 8 և ուրիշն

(42) Ոման. Մի ելանիցէք. գուցէ սատակիցիք առա՞:

(44) Ոման. Եւ հալածեաց զձեզ, ուն պատիցէ:

Եւ. Խ. (1) Ոման. Եւ գարձեալ չուեցաք յա՞: (5) Ոման. Մի գրգռիցէք ընդ նմ պարզմ: (7) Յօրհայի. Օրհնեաց զյամ գործս: (7) Ոման. Մեծ և չառ ահա գին... և ոչ իւրիք կարօտեցար: (8) Ոման. Առ եղ

- և օրհնէ ետեւայ բնակելովքն 'ի սէիր, առ ճանապարհ
 հասն արաբացւոց յերդմայ, և 'ի դասինն դարերայր Եւ
 դարձեալ անցաք ընդ ճանապարհ անապատին մովս
 9 քու. * և ասէ ցիւ Թր. Թշնամանիցէք ընդ մովսրա
 ցիան, և մի գրգռիցէք ընդ նոսա 'ի պատերազմ. զի ոչ
 տաց ձեզ յերկրէն նշ 'ի վիճակ. քանզի որդւոցն զով
 10 տայ ետու զսէիր 'ի ժառանգուի: * Եւ ոմփնքն նախ
 բնակեալ էին 'ի նմա՝ անգ. մեծ և բազում և հզօր, ուն
 11 ենակիմք * ընդ ռափայկնսն համարիցին, նոյնպէս և
 նոցա իբրև զենակիմս. և մովսրացիք անուանեն զն
 12 աս ոմփն: * Եւ 'ի սէիր նախ բնակեալ էր քուռեցին.
 և որդիքն ետաւայ կորուսին զնն, և տապակեցին զնոսա
 յերեսաց իւրեանց, և բնակեցան փոխանակ նշ. զոր
 օրինակ արար ինչ զերկիր ժառանգուի իւրոյ՝ զոր ետ
 13 նշ Թր: * Եւ արգ. արիւք չուեցէք և անցէք ընդ ձորն
 14 զարեգ: * Եւ աւուրք որչափ անկան մեզ 'ի գնալն
 մեզ 'ի կազէսրառնեայ, մինչև անցաք ընդ ձորն զարեգ,
 երեսուն և ութ ամ: մինչև անկաւ ամ աղգ. արանց պա
 տերազմողաց 'ի բանակէ անտի, որպէս երգուաւ նշ
 15 Թծ. * և ձեռն այ էր 'ի վերայ նշ սատակել զնոսա 'ի
 16 բանակէն մինչև անկան: * Եւ եղև իբրև անկան ամ
 արք պատերազմողք մեռեալք 'ի միջոյ ժողովրդեանն,
 17 * խօսեցաւ Թր ընդ իս և ասէ: * Ի ու անցանես այսօր
 18 առ սահմանք մովսրու 'ի սէիր. * և մտ հասանիցէք
 19 յորդան ամոնայ, մի Թշնամանիցիք ընդ նոսա, և մի
 գրգռիցէք ընդ նոսա պատերազմ. զի ոչ տաց ձեզ զեր
 կիր որդւոցն ամոնայ 'ի վիճակ. քանզի որդւոցն զով
 20 տայ ետու զնն վիճակաւ: * Երկիր որ ռափայկայ համա
 բեցի. քանզի նախ ռափայկիք բնակէին 'ի նմա. և
 21 ամոնացիք անուանեն զնն զոմփնս, * անգ. մեծ և բա
 զում և զօրաւոր իբրև զենակիմսն. և կորոյս զնն Թր
 յերեսաց նշ. և ժառանգեցին և բնակեցին փոխանակ
 22 նշ: * Ու արար որդւոցն ետաւայ բնակելոց 'ի սէիր,
 զորօրինակ ստատկեալ Թր զքուռեցին յերեսաց նշ, և
 ժառանգեցին և բնակեցին փոխանակ նոցա մինչև ցայս
 օր:

բարբք ձերովք. . արաբացւոց յերդմայ, և 'ի դասինն: (9) Ու
 մահ. Մի Թշնամիցիք. Իս, մի Թշնամանիցիք. . Է նս
 պտրզմ. յերկրէն նոցա վիճակ: (12) Ուսն. Զոր ետ
 նշ Թծ: (13) Ուսն. Եւ անցէք 'ի ձորն զարեգ: (14) Ու
 մահ. 'ի գնալն մեր 'ի կազէսր: (15) Մայ. Եւ ձեռն
 ան էր 'ի վերայ: (19) Ուսն. Մի Թշնամիցիք. . և մի
 գրգռիցիք Է նս 'ի պտրզմ: (20) Ուսն. Որ ռափայկայ.
 Իս, ռափայկան համարեցին. . Անուանեն զնն զոմփնս:
 (22) Ուսն. Այնպէս արար որդւոցն ետաւայ:

որ : * Եւ խնայեցն որ բնակեալ էին յաւերսովք մինչ 23
ցաւազայ . և գամբիքն որ ելեալ էին 'ի գամբոց' սասաւ
կեցին զնն , և բնակեցան փոխանակ նոցա :

2 * Ասդ' արեք չուեցեք և անցեք ընդ ձորն առնովայ , 24
ահա մատենցի 'ի ձեռս քաղսեհոն արքայ եսերոնայ զա
մովհնայի . և զերկիր նր սկսիր ժառանգել . և գրգռել
ընդ նմա պատերազմ : * Յորէ յայսմանէ սկսիր տակ 25
զան և զերկիւղ քա առաջի նմա զգաց որ են 'ի ներքոյ
երկնից . զի որք լսեցն զանուանէ քաւմէ' խառվեացին ,
և երկունք կալցին զնն յերեսաց քոց : * Եւ առաջեցի 26
հրեշտակս յանապատէն կեզմովթայ առ սեհմն արքայ :
եսերոնայ բանիւք խաղաղութե , և ասեմ . * անցից Է 27
երկիր քո , զճանապարհայն գնացից . ոչ խոտորեցայց
յաջ և ոչ յահեակ : * Կերակուր' արծաթոյ վաճառեալ 28
ցես ինձ և կերպոյ . և ջուր' արծաթոյ վաճառեցես
ինձ և արբից . բայց զի առիւք և ելեմ անցից . * որպէս 29
արարին ինձ որդիքն եսուայ բնակեալքն 'ի սէիր , և
ժովարացիքն բնակեալք յարոեր . մինչ անցից Է յոր
գանառն յերկիրն զոր Թր ԹԹ ԹԹ ԹԹ ԹԹ : * Եւ ոչ կա 30
մեցառ սեհմն արքայ եսերոնայ անցանել մեզ առնո
վառ . զի խառացոյց Թր ԹԹ մեր զողի նր , և կարծրա
ցոյց քսիրա նորա' զի մատենցի 'ի ձեռս քո յառուրն
յայնմիկ : * Եւ ասէ ցիս Թր . ասա' սկսեալ եմ մատ 31
նել առաջի երեսաց քոց զսեհոն արքայ եսերոնի զա
մովհնայի' և զերկիրն նր . սկսիր վիճակաւ ժառանգել :
զերկիրն նր : * Եւ ել սեհմն արքայ եսերոնի ընդգէմ 32
մեր , ինքն և ժողովուրդ իւր պատերազմաւ 'ի սիսասր .
* և մատենաց զնն Թր ԹԹ մեր 'ի ձեռս մեր . և հարպ 33
զնա և զորդիքն , և զնմ ժողովուրդ նր . * և յալթե 34
ցոյց ԹԹ քաղաքացն նր 'ի ժամանակին յայնմիկ . և սա
տակեցաւ զնմ քաղաքս նր մի ըստ միովէ , և զկանայո
նց , և զմանկունս իւրեանց . և ոչ թողաւ 'ի նոցանէ ապ
րեալ : * Բայց զի զնալինսն ածաք յաւարի , և ըզ 35
կապուռ քաղաքացն զոր առաք քարոերայ . * որ է առ 36
եղերբ ձորոյն առնովայ : և զքաղաքն որ է 'ի ձորն ,
մինչև ցասհմնս գաղապարու . և ոչ էր քաղաք որապրե
ցաւ 'ի մէնջ . այլ զնմ մատենաց Թր ԹԹ մեր 'ի ձեռս
մեր : * Բայց յերկիր որդւոցն ամենայ յոր ոչ մերձե 37
ցաք

(23) Ոման . Որ ելանէին 'ի գամբոց : (24) Ուսն . Չքաւ
գռել ընդ նմա : (29) Ոման . Չոր Թր ԹԹ ԹԹ ԹԹ ԹԹ մեզ :
(30) Ոման . 'ի ձեռս քո յառուրն յայնմիկ : (33) Ասդ .
Եւ մատենաց զնա Թր : (36) Ոման . 'ի ձորն , և մինչև
ցասհ' . . . զոր ապրե' : (37) Ոման . Բայց երկիրն որդ
ւոցն ամեմ' . . . ձորոյն յարաւիկայ . Իմ , յաւարիկայ :

յաք՝ զեմ՝ արուարձանս ձորոյն յարովիայ, և զեմ՝ քաղաքսն լեռնականս՝ ուղ պատուիրեաց մեզ ար անմեք :

ԳԼ. Գ.

1. Եւ դարձաք ելաք ընդ ճանապարհն բառանու . և ել ովք արքայ բառանու ընդդէմ մեր . ինչն և
2. եմ ժողովուրդ նր պատերազմաւ ի սեդրային : * Եւ ասէ ցեա ար . մի երկնչիցիս ի նմանէ . զի ի ձեռս քո մատենցի զնա , և զեմ՝ ժողովուրդ նր , և զեմ՝ երկիր նր . և արասցես նմա որպէս արարեր սեհոնի արքայի
3. ամովըհացուց՝ որ բնակեալ էր յեներոն : * Եւ մատենաց զնա ար եմ մեր ի ձեռս մեր . և զովք արքայ բառանու , և զեմ՝ ժողովուրդն նորա . և հարաք զնա մինչ
4. ոչ թողուլ նմա զաւակ : * Եւ յաղթեցաք եմ քաղաքացն նր ի ժամանակի յայնմիկ . և ոչ էր քաղաք՝ զոր ոչ առաք ի նոցանէ . վաթսուէ քաղաք զեմ՝ շուրջ ըզլ դաւառաւն արթովիայ թագաւորին ովգայ ի բառան .
5. * եմ քաղաք ամուրք բարձրապարիտաք , գրամիք և գոնափակօք . թող զքաղաքսն արձակաբաղաքս փերե
6. զացուց բազումս յոյժ : * Եւ սատակեցաք զնս՝ ուղ աբարաք զսեհոն արքայ եսերոնի . և սատակեցաք զեմ՝ քաղաքս մի ըստ միոյն , և զկանաչա և զմանկունս . և
7. ոչ թողաք մաղապուր : * և զեմ՝ զանառաւն և զկապուտ
8. քաղաքացն ամաք մեզ յաւար : * Եւ ասաք ի ժամանակի յայնմիկ զերկիրն ի ձեռաց երկուց թագաւորացն ամովըհացուց . որ էին յայնկոյս յորդանանու , յառնով
9. նայ մինչև ցահրմոն : * և փրկեիկեցիք անուանեցին զուհերոն սանիրովք . և ամովըհացին անուանեաց զնա :
10. սանիր : * Ամենայն քաղաքք միաովայ , և եմ գաղապար , և եմ բառան , մինչև ցեղքա , և ցեղքային . քաղաքք թաւ
11. դաւորուն էին ովգայ ի բառան : * Զի ովք միայն արքայ բառանու մնաց յաւիայնոց անաի . և գահոյք նր գահոյք երկաթեք . և ահա է այն յամրոցի որդուցն ամոնայ՝ ինն կանգուն երկայնութի նր և թոք կանգուն
12. լայնութի նր , սկայից կանգնով : * Եւ զերկիրն զայն ժառանգեցաք ի ժամանակի յայնմիկ , յարուերայ որ է առ եզերք ձորոյն ուննովիայ : Եւ զկէն ձորոյն գաղաա
13. գու . և զքաղաքս նր ետու . ուրբինի և գազայ . * և զաւակ

ԳԼ. Գ. (4) Յօրնային քաղաքիւ նշանալի անունս՝ արքովիայ, զոր անսփ Գրեն՝ արգովիայ : (7) Ոման . Ամաք մեզ յաւարի : (9) Ոման . Զահրմոնն՝ անիրով : (10) Ուն . Մինչև ցահրայ : (12) Ոման . Եւ զերկիրն զայն ժառանգեցէք ի : (13) Օրնայի Գ . Ար է երկիր աւիայ ի

- անկողնոյն դադապաբաւ և զեմ՝ բասան՝ զթագաւորութիւն
ովգայ՝ ետու կիտոյ ցեղին մանասէի. և զեմ՝ գաւառն
արբովկայ, և զեմ՝ բաստնն, որ երկիր ռափայնոցն հա
մարեցի: * Եւ յայիր՝ որդի մանասէի առ զեմ՝ գաւառն 14
արբովկայ մինչև ցաւմանս գարդասեայ և ոմքատեայ,
և անուանեաց զնա յիւր անուն, զբասան՝ աւովթիէր,
մինչև ցայսօր ժամանակի: * Եւ մարիւայ ետու զգա 15
դասոք. * և ռուբինի և գադայ ետու՝ ի գադաադէ, մինչ 16
չև՝ ի ձորն աւնոփնայ, ընդ մէջ ձորոյն սաւման մինչև
ցարբոկ, ձորն սաւման որդւոցն աւնոփնայ. * և արարիւ, 17
և յորդանան սաւման է նմա՝ ի ցեղերեթայ մինչև ցծոփն
արարիւ Ծոփն աղի: յասեղովթայ յարևելից փասգայ:
Ե. * Եւ պատուիրեցի ձեզ ի ժամանակին յայնմիկ՝ և աւ 18
սեմ. Թոր Թծ մեր եա ձեզ զերկիրս զայս՝ ի վիճակ. վա
ռեցարուք անցէք առաջի եղբարց ձերոց՝ որդւոցն ի ի
եմ զօրաւոր: * Բայց կանայք ձեր և մանկուհք ձեր, 19
և անասուն ձեր, գիտեմ զի անասուն բազում է ձեր,
քնակեացեն ի բաղաքս ձեր՝ զոր ետու ձեզ, * մինչև 20
զերթեգեացէ Թոր Թծ մեր զեղբարս ձեր, ողբ և զձեզ.
զի ժառանգեացեն և նորա զերկիրն՝ զոր Թոր Թծ մեր
տացէ նց յայնկոյս յորդանանու. և գարծջիք այսրէն
յիւրաքանչիւր ժառանգուել իւր՝ զոր ետու ձեզ: * Եւ 21
յեսուայ պատուիրեցի ի ժամանակին յայնմիկ՝ և ասեմ.
այք ձեր իսկ տեղին զեմ՝ զոր արար Թոր Թծ քո ընդ
երկուս Թագաւորսն ընդ այնոսիկ. նոյնպէս արատցէ
Թոր ընդ Թմ Թագաւորութեա՝ յորոց վր դիմեացես գու.
* մի զանգիտեցէք. զի Թոր Թծ մեր ինքնին պատերազ 22
մեացի փախանակ ձեր:
- Ը. * Եւ աղաչեցի զԹոր Թծ ի ժամանակին յայնմիկ՝ և աւ 23
սեմ. * Թոր՝ Թոր, գու սկսար ցուցանել Ծառայի քում 24
զսաստեղութիւն քո և զգորութիւն քո, զձեռն հզօր և զբա
զուկ բարձր. քանզի ողբ է Թծ յերկինս կամ յերկրի՝
որ աւնիցէ որպէս գու արարեր ըստ գորութեա քում:
* Արդ՝ անցեալ տեսից զերկիրն բարի՝ որ է յայնկոյս 25
յորդանանոռ, զլեւանն բարի զերկրորդն լեւանան:
* Եւ անտես արար զիս Թոր վն ձեր, և ոչ լուաւ ինձ. 26
և

նոյն համարեցի: (14) Ո՛հն. Ժառանգն արգովկայ մին
չև ի սաւմանս գարդասեայ և արբատեայ. և զբասան ա
ւովթիէլ: (16) Ո՛հն. Մինչև ցծորն Թմնոփնի, ի մէջ:
(16) Ո՛հն. Զորն որ է սաւման որդ. (17) Ո՛հն. Եւ
արաբայ, և յորդանան սաւման առ ի քանարաթայ,
իմ քնարաթայ: (18) Ո՛հն. Առաջիերեսայ եղբարց
ձերոց: (22) Ո՛հն. Զի Թոր Թծ ձեր ինքնին: (25) Ո՛հն.
Եւ զերկրորդն զլեւանան:

- 4 ասէ ցիւ ար. շատ լիցի քեզ՝ մի ևս յաւերացում
27 խօսել զբանգ զայդ : * Ե՛ւ ի կատար կոփանայիդ, և
հայեցեալ աչք քովք ընդ ծովակողմն, և ընդ հիւս
ւսի, և ընդ հարաւ, և ընդ արեւելս, տես աչք քովք :
28 քանզի ո՛չ անցան իցես ընդ այդ յորդանան : * Եւ պա
տուիրեա յետուայ և զօրացուցեն զնա, և մի թարեա,
ցես զնա . զի նա անցէ առաջի ժողովրդեան իմոյ աչ
քորիկ . և նա ժառանգեցուցէ գոցա զերկիրն զօր տե
29 սեր : * Եւ նոսաք՝ ի հովիտն մերձ ի տունն փոգովայ :

ԳԼ. Դ.

- 1 Եւ այժմ խորայն՝ լճւր իրաւանց և դատաստանաց . թ
զոր ես ուսուցանեմ քեզ այսօր առնել . զի կեց
լիք, և մասնիցէք ժառանգել զերկիրն՝ զոր արեւմտեան
2 ասցէ ձեզ : * Մի յաւելուցուք ինչ ի բանն՝ զոր ես
պատուիրեմ ձեզ, և մի հատանիցէք ի նմանն : պահել
լիք զհրամանս տնայ մերոյ զոր ես պատուիրեմ ձեզ :
3 * Աչք ձեր տեսին՝ զոր ինչ արարեալ եմ ընդ բելքի
դովք . զի եմ մարդ որ չդաւ զհեա բելքի դովքայ
4 սատակեաց զնա արեւմտեան մեր ի ձեռն : * Բայց դուք
որ յարեցայք ի արեւմտեան մեր, կենդանի եք դուք ամէ
5 նեքեան յաւուրս յայտնի : * Տեսէք զի ուսուցի ձեզ
զիրաւունս և զդատաստանս՝ ուղ պատուիրեաց ինձ ար
6 ձեւ զնա : * Եւ պահեալիք և արաալիք . զի այն է ի
մատուցի ձեր և հանձար առաջի եմ աղջացն, որ լի
ցեն զեմ իրաւունս զայսոսիկ և ասիցեն . ահա ժողո
7 վուրդ իմատանս և հանձարեղ աղջա այս մեծ : * Բան
զի ուղ իցէ աղջ մեծ՝ որոյ իցէ եմ մեծ ինն . ուղ ար
8 եմ մեր յամենայնի՝ որովք կարգացուք առ նա . * և
որ աղջ մեծ՝ որոյ իցեն իրաւունք և դատաստանք
արդարք, ըստ եմի իրաւանցս այսոցիկ՝ զոր ես տամ
այսօր առաջի ձեր :
9 * Հայեանց ի քեզ և զգոյշ լեր անձինքում յոյժ . մի մե
ռանայլես զեմ բանս զայսոսիկ՝ զոր տեսին աչք քո .
և

(29) Ոմանք . Եւ նոսաք ի հովիտն :

ԳԼ. Դ. (1) Ոմանք . Եւ այժմ լճւր ելել : (1) Առ . Եւ
մասնիցէք ժառանգիցէք զեր : (2) ի լուս . Գահեալիք
զապատուիրանս տնայ . համայնս ոմանց ի բնոք : (5) Բայց .
Յոր դուք մասնիցէք : (7) ի լուս . Որոյ իցէ ի նման
եմ մեծ ինն . համայնս բազմայ ի բնոք : (8) Առ . Ըստ
եմի օրինացս . այսոք : (9) Ոմանք . Զեմ զբանս զայսո
սիկ՝ զոր տեսին աչք ձեր, և մի :

և մի մեթոնացին 'ի սրտե քուսմէ զեմ առուբա կենաց
քոց . և խեղամուտ արապես որդւոց քոց , և որդւոց
որդւոց քոց , * զորն յորում կացէք դուք 'ի քորէր ա 10
աալի . ան այ ձերոյ յառուրն եկեղեցւոյ . յորեմաւ ա
ռաց ցիս ար . թէ եկեղեցւոցայ ապիս զժողովուրդդ ,
և լուսինն զպատգամս իմ զոր ուսուցից երկնէլ յի
նին զեմ առուբա՝ որչափ կենդանի իցեն գոթա 'ի վր
երկրի , և ուսուցեն զորդիս իւրեանց : * Եւ մատու 11
քեալ կոչիք դուք առ ասորոտով լերինն . և լեռանն
բորբոքէր հրով մինչև յերկինս , և խաւար և մեդ և մա
ռախոնդ էր : * Եւ խօսեցաւ ար ընդ ձեզ 'ի միջոյ հրոյն . 12
զձայն պատգամացն լուարուք դուք , և նմանուի ինչ ոչ
տեսէք . բայց միւսն զբարբառն : * Եւ պատմեաց ձեզ 13
զուխան իւր զոր պատուիրեաց ձեզ առնել , զտանն
պատգամսն . և գրեաց զնն 'ի վր երկուց քարեղէն տափ
տակաց : * Եւ պատուիրեաց ինձ 'ի ժամանակին յայնմին 14
ուսուցանել իրաւունս ձեզ և գառապատանս . և առնել
ձեզ զնն յերկրին յոր դուք մտանիցէք ժառանգել զնա
* Եւ զգուշացարուք յոյժ անձանց ձերոց . զի նմանուի 15
ինչ ոչ տեսէք յառուրն յայնմին ' յորում խօսեցաւ ընդ
ձեզ ար 'ի քորէր լերինն 'ի միջոյ հրոյն : * Մի անօրի 16
նիցիք , և առնիցէք ձեզ գրօշեալ նմանուի եմ պատ
կերի . նմանուի արուստան կամ իգական : * նմանու 17
թէ եմ անանոց՝ որ իցեն յերկրի . նմանուի եմ հաւա
թուքայ , որ թափցին 'ի ներքոյ երկնից : * նմանուի 18
եմ սողնոց՝ որ սողին 'ի վր երկրի . նմանուի եմ ձկանց՝ ,
որ իցեն 'ի ջուրս 'ի ներքոյ երկրի : * Եւ մի հայեցեալ 19
ընդ երկինս տեսանիցես զարեգակն և զլուսին և զար
տեղս , և զեմ զարգ երկնից , և մելորեալ երկիր պա
գանիցես նչ , և պաշտիցես զնն . զոր բաժանեաց ար եմ
եմ աղօղաց որ 'ի ներքոյ երկնից . * և զձեզ առ 'ի ձեռն 20
եմ , և եհան զձեզ յերկաթեղէն հնոցէն յեղիպատե ,
լինել նմաժողովուրդ միջակաւ , ուղ և յառուր յայնմին :
ԺԱ * Եւ ար բարկացաւ ինձ վն բանիցն ասացեցոյ 'ի ձենը , 21
և երգուաւ զի մի անցից ընդ այդ յորդանան . և զի մի
մտանիցեմ յերկրին՝ զոր ար եմ քա տացէ բեւ 'ի ժա
ռանգուի : * Եւ արդ՝ ես աւափիկ մեռանիմ յերկրիս 22
յայտ

(10) Ռանտ . Յորում ասաց ցիս ար՝ թէ եկեղեցւոցայ . . .
գոր ուսցին երկնիւ . . . որչափ և կենդան : (11) Ռանտ .
Առ ասորոտ լերինն . . . մինչև ցերեկին : (15) Ռանտ .
Յոյժ վն անձանց ձերոց : (16) Ռանտ . Մի անօրինի
ցէք . . . գրօշեալ նմանուի եմ : (17) Ռանտ . Որ իցեն 'ի
վր երկրի . . . հաւաթ թուքայ : (18) Այս . Որ սողիցին
'ի վերայ երկրի : (20) Ռանտ . Որ յառուրս յայնմին :

- յայտնի, և ոչ անցանում ընդ յորդանան. բայց գուք
 23 անցանիք և ժառանգիք զերկիրն բարի: * Զգոյշ լե-
 բուք գուցէ մոռանայցէք զուխան տնայ մերոյ՝ զոր
 ուխտեաց ընդ ձեզ, և առնիցէք ձեզ գրօնալ նմանու
 24 Թի յամէ՝ յորոյ պատուիրեաց քեզ տրած քո: * Զի
 25 տրած քո հսկար ծախիլ է. ան նախանձաւ: * Եւ եթէ
 ծնանիցիս որգիս, և զորգիս սրգուց քոց, և յամիցէք
 յերկիրն. և անորինիցիք, և առնիցէք գրօնալ նմանու
 Թի ամի. և առնիցէք չարառաջի տնայ մերոյ բարեալ
 26 յուցանել զնա: * Ունիմ ձեզ վկայս այսօր զերկիրն և
 զերկիր, զի կորստեամբ կորնիցիք յերկիրն, յոր գուք
 անցանիք ընդ յորդանան ժառանգել զնա: և ոչ բազմ
 մնացուցանիցէք զժամանակաւաւուրց՝ ի վի նր. այլ աւ
 27 տակելով սատակեալիք: * Եւ ցրուեսցի տր զձեզ ընդ
 քով ազգո. և մնայցէք տակաւ Թուով ի միջ ազգացն
 28 յորս տարցի զձեզ տր անդր: * Եւ պաշտիցէք անդ
 դաստուածս օտորս զձեռագործս մարդկան. զժայտե-
 լիկն և զբարեղէնս. որք ոչ տեսանիցեն և ոչ լսիցեն,
 29 և ոչ ուսիցեն, և ոչ հոտտիցեն: * Եւ խնդրիցէք անդ
 զտրած ձեր և դառնիցէք յորժամ խնդրիցէք զնա յամ
 սրտէ ձերմէ, և յամ, անձնէ ձերմէ, ի նեղութե ձե-
 30 լում: * և դառնիցեն զքեզ ամ բանիցս պայտիկ ի վախ
 Յանի աւուրց: Եւ դարձցին գու առ տրած քո, և
 31 լուրիցին ձայնի նր. * զի անողորմած է, ոչ Թողցէ զքեզ
 և ոչ սատակեսցէ զքեզ. և ոչ մոռացի զուխա հարցն
 քոց, զոր երգուաւ նոցա:
 32 * Հարցէք զաւուրսն զառաջինս զերդաւս յառաջագոյն ժի-
 քան զձեզ. յօրէ յորմէ հաստատեաց ան զմարդ ի վի
 երկրի. ի ծագաց երկրի մինչև ի ծագս երկնից, եթէ
 եղեալ իցէ ըստ բանիս մեծի այսորիկ: եթէ ազգեալ
 33 իցէ լուր այսօրիս: * եթէ լուեալ իցէ ազգի զձայն
 այ կենդանւոյ բարբառելոյ ի միջոյ հրոյ: ոչ լուար
 34 գու. և կեցեր: * եթէ յօժարեալ իցէ այ մտանել աւ
 նու իւր անդ. ի միջոյ ազգի, փորձութիւն և նշանց և
 արուեստիւք և պատերազմաւ, հզօր ձեռամբ և բարձր
 բազկաւ, և վեճամեծ տեսլեամբք. ըստ ամի զոր արար
 տր ան մեր յեգիպտոս՝ յանգիման քո խոկ տեսանելով
 * Զի

(23) Ոման. Զգոյշ կացէք գուցէ մո: (25) Ոման. Զոր
 գուք անցանիցէք: (29) Ոման. Եւ խնդրիցէք անդ
 ... և դառնիցէք զնա յորժամ: (31) Ոման. Եւ ոչ Թող-
 ցէ ... զոր խոստացաւ նր: (32) ի լուս. Ան զմարդ
 յերկրի. համայնս բնի ի բնաբ: (32) Ոման. Եւ ի ծա-
 դաց երկրէ. խմ, երկնից մինչև ի ծագս երկրի: (34) Ու
 խն. Եթէ յօժարեալ լիցի այ:

* Զի գիտատեա թի ար նա է ան, և չիք այլ որ բան 35
 'ի նմանէ : * Երկրինց լսելի եղև բարբառ. նր խրատել 36
 զքեզ. և յերկրի եցոյց քեզ զհուրիւր զմեծ, և զպատ-
 դամս նր լուար 'ի միջոյ հոյ, * վասն սիրելոյ նր ըզ- 37
 հարսն քո : Եւ ընտրեաց զպատկ նոցա յեա նց զմեզ
 քան զեմ աղցա. և հհան զմեզ ինքնին զօրուք իւրով
 մեծաւ յեգիպտոսի. * ստատիւք քեզ զաղցա մեծամեծս 38
 և հօրապոյնս քան զքեզ յերեսաց քոց. տանել զքեզ
 և առ զքեզ զերկիր նց 'ի ժառանգու թի. ուղ ունիս իսկ
 այսօր : * Եւ ծանկցես այսօր և դարձցիս մտղք. զի ար 39
 ան քո' նա է ան յերկինս 'ի վեր և յերկիր 'ի խոնարհ,
 և չիք այլ որ բաց 'ի նմանէ : * Եւ պահեսցես զիրաւունս 40
 նր, և զպատուիրանս նր զոր նա պատուիրեմ քեզ այ-
 սօր, զի բարի լինիցի քեզ և որդւոց քոց յեա քո. և
 երկայնակեաց լինիցիս յերկրին զոր ար ան ապե քեզ
 զեմ աւուրս :

ԺԳ * Յայնժամ զատուց մովսէս երիս քաղաքս յայնկոյս 41
 յորդանանու յարեւելից կողմանէ, * փախել անդր 42
 սպանողին, որդե սպանանիցէ զընկեր իւր և ոչ գիտու-
 թի. և ինքն ոչ տեսայր զնա յերէկն և յեռանդ, անկ-
 ցի 'ի մի 'ի քաղաքացն այնոցիկ' և կեցցէ : * Չըստոր յա 43
 նապատին, 'ի գաշտին յերկրին ուրբինի. և զուամով թ
 'ի գաղապաղ զգաղայ. և զգաւղովն 'ի բասան զմանասիկ :

ԺԴ * Եւ այս օրէն է' զոր եգ մովսէս առաջի որդւոցն իւրի : 44
 * Եւ այս են վկայութիւնք և իրաւունք և դատաստանք, 45
 զոր խօսեցաւ մովսէս ընդ որդիսն իւր յեւանել նոցա
 յերկրէն եգիպտացւոց. * յայն կոյս յորդանանու. 'ի 46
 ձորն որ է մարձ 'ի տունն փեգովբայ. յերկրին սեհհնի-
 արբայի ամովրհացւոց' որ բնակեալ էր յեսեբոն. զորս
 եհար մովսէս և որդիքն իւր յեւանել իւրեանց յերկրէն
 եգիպտացւոց : * Եւ ժառանգեցին զերկիրն նոցա. և 47
 զերկիր ովգայ թագաւորին բասանու. զերկուց թա-
 գաւորացն ամովրհացւոց' որ էին յայն կոյս յորդանաւ
 նու ընդ արեւելս : * յարոներայ' որ է' առ եզերք ձա 48
 ըոյն առնովայ, մինչև զբեռանն սեհհնի' որ է' առ հեր
 ման : * Չեմ զարարիա' որ է յայնկոյս յորդանանու 49
 ընդ արեւելս, մինչև զծովն արաբացւոց 'ի նեղոյ տա-
 ղով թայ կոփածոյին :

ԳԼ.

(35) Ոման+. Թե նա է ար ան, և : (37) Այս+. Եւ հ-
 հան զքեզ ինքնին զո' : (40) Ոման+. Զի երկայնակեաց լի-
 նիցիս յերկրին... ար ան. քո : (43) Ոման+. 'ի գաղապին
 երկրին ուր : (46) Ոման+. Որ էր մարձ 'ի տունն փ-
 գովբայ : (47) Ոման+. Զերկիրն. և զերկիւր : (48) Այս+.
 Սեհհնի, որ է' ահեբոն :

ԻԲ

ԳԼ. Ե.

- 1 Եւ Կոնստանդինոս ինքն և ասեցին : Եւ որ ինչ
զիշխանութիւնս և զգաւաւորութիւնս զոր եւս խօսիմ յա
կանքս ձեր յաւուր յայտնիկ . և ուզիմք զին , և զգործք զին
2 ջիւր առնել զին : * Տք ձեռն մեր ուխտեաց մեզ ուխտս 'ի
3 ջորէք : * ոչ եթէ հարցն ձերոց ուխտեաց մեր զուխտս
զայն , այլ ձեզ . և դուք ամենեքին կենդանի եք այսօր :
4 * 'ի էմ յանգիման խօսեցաւ մեր ընդ ձեզ 'ի լերերն 'ի
5 միջոց հրոյն : * և ես կայի 'ի մէջ տն և ձեք 'ի ժամանակ
կին յայտնիկ , պատմել ձեզ զպատգամսն տն . զի զար
հուրեցայք յերեսաց հրոյն 'ի մէջ ելեք 'ի լեռանն : Ոսէ ,
6 * 'ի սեմ մեր ձեռն քո որ հանի զքեզ յերկրէն եգիպտաց . տ
7 ւոց 'ի տանէ ծառայութիւն : * Մի լինիցին քեզ աստ . ք
8 ուսմք օտարք առաջի տրոց իմաց . * և մի առնիցես
զու քեզ գործեալ , և մի զնմանութիւն տմի որինչ յեր
կինս 'ի վեր , և որինչ յերկր 'ի խնարհ , և որինչ 'ի
9 ջուրս 'ի ներքոյ երկրի . * մի երկիրպագանիցես նչ , և
մի պաշտեսցես զնոսա . զի ես եմ մեր ձեռն քո , ձեռն նա
խանձող . հարուցանեմ զմեզս հարանից . որդւոց իւր
10 հանց , յերես և 'ի ջորս ազգս առեցեաց իմաց : * և առ
նեմ զօգորմութիւն 'ի հազար ազգս սիրելեաց իմոց , և
11 որոց պահիցեն զհրամանս իմ : * Մի առնուցուս զա . ք
նուն տն մայքայ 'ի վերայ սնտեաց . զի ոչ սրբեացե մեր
ձեռն քո զայն , որ առնուցուս զանունն 'ի վեր սնտեաց :
12 * Զգուշաղբիր աւուրն չարամբու սրբել զնա . ոնչ և ք .
13 պատուիրեաց քեզ մեր ձեռն քո : * զվեց օր գործեսցես
14 և արասցես զձեռն գործ քո : * Ծառուրն եւ լծներորդի
չարալծ տն մայքայ . մի գործեսցես 'ի նմա զձեռն գործ
քո , գիւ և ուլար քո և դուար քո , և ծառայ քո և ա
զախիսն քո . եզն քո և եշ քո , և տմանապուն քո . և եկն
որ 'ի ներքոյ գրանց քոց . զի հանգիցե ծառայն քո և
15 ազախին քո ոնչ և դու : * և յիշեսցես զու զի ծառայ
եկիր յերկրին եգիպտացւոց և եհան զքեզ մեր ձեռն քո
ան :

ԳԼ. Ե. (1) Ոման . Եւ զգործ լինիլիք առնելոյ : (2) Ո
ման . Ուխտեաց քեզ . իմ , ձեզ : (3) 'ի Բաղաս պալատի .
Ընդ ձեզ 'ի լերին 'ի միջոց հրոյն : (5) Ոման . Եւ ես կայի
'ի մէջ տն : (6) Ոման . Երկրէն յեգիպտոս : (8) Ո
ման . Զձեռն որ ինչ յերկինս . . . և որ ինչ յերկր 'ի խո :
(10) Ոման . Ոգորմութիւն 'ի հազար ամս սի . . . և որոց
պահեն . իմ , պահեսցես : (12) Ոման . Զգուշաղբի ա
ւուրն չարալծութիւն : (13) (14) Ոման . Զձեռն գործս քո
և յաւուրն եւ լծներ :

ԻԳ. Z

անտի հզօր ձեռամբ և բարձր բաղկաւ. զի այսորիկ
 պատուիրեաց քեզ ար. Թժ թոպահել զօրն շարաթուշ
 Ե. և արբել զնա: * Պատուեա՛ս զհայր քո և զմայր քո, ոպ 16
 պատուեաց քեզ ար. Թժ քո. զի բարիք լինիցի քեզ.
 և երկայնակեաց լինիցիս' ի վերերդին՝ զոր ար. Թժ քո
 Զ. Ե. աացե՛ քեզ: * Մի՛ շնայցես: * Մի՛ սպանանիցես: 17
 Ե. Թ. * Մի՛ գողանայցես: * Մի՛ վկայիցես զընկերե՛ քաւ: 18
 Ժ. մէ՛ վկայութի՛ն սուտ: * Մի՛ ցանկանայցես կնոջ ընկե՛լ 19
 րի քոյ. և մի՛ ցանկանայցես ասն ընկերի քոյ, և մի՛ ան 20
 գոյ նորա, և մի՛ ծառայի նր, և մի՛ ազատնոյ նր. և մի՛ 21
 եղին նր, և մի՛ իւրոյ նր, և մի՛ ամ անասնոյ նր. և ամե՛
 նայնի զինչ ընկերի քոյ իցէ: * Զայս պատգամս խօսե՛ 22
 ցաւ ար. ընդ ժողովրդեանն ձերում' ի լերին' ի միջոյ
 հրոյն. ուր խաւարն և մէգ և մառախուղ էր, և մծաւ
 բարբառով, և ոչևոյաւել: և գրեաց զնոսա' ի վեր եր
 կուց բարեգէն տախտակացն' և ետ ցիս: * Եւ եղե իւ 23
 ըւ լուայք զբարբառն' ի միջոյ հրոյն, և լեառն բոլ
 բոքեալ էր հրով: և մատուցեալ առիս իշխանաց ցե
 ղիցն ձերոց և ծերակուտին ձերոյ, ասէին: * ահա ե 24
 ցոյց մեզ ար. Թժ զփառս իւր և զմեծութի՛ն իւր, և ըզ
 բարբառ նորա լուայք ի միջոյ հրոյ: Յաւուր յայնմիկ
 տեսաք՝ եթէ խօսիցի Թժ ընդ մարդոյ՝ և կեցցէ: * և 25
 արգ՝ մի՛ մեռցուք. զի մի՛ սատակեացէ զմեզ հուրս այս
 մեծ: Եթէ յաւելուցումք մեք լսել զձայն ան նոյ մերոյ
 միւսանգամ, և մեռանիցմք: * Զի ո՛ր մեղի իցէ 26
 որ լուաւ զձայն նոյ կենդանւոյ բարբառելոյ ի միջոյ
 հրոյ որպէս մեք' և կեցցէ: * Մասիւր գու, և լուր՝ 27
 զորնիչ ասիցէ ար. Թժ մեր, և գո՛ւ խօսեցիս ընդ մեզ
 զԹժ ինչ զոր խօսիցի ար. Թժ մեր ընդ քեզ. և լուիցումք
 և արասցուք: * Եւ լուաւ ար. զբարբառ բանիցն ձե 28
 րոց խօսելոյ ընդիս, և տսէ ցիս ար. լուայ զբարբառ
 բանից ժողովրդեանն զոր խօսեցան ընդ քեզ: Ուղիղ
 խօսեցան զԹժ, * ո՛ւ աացէ լինել այնպէս սրտից նոյ ի 29
 նմ, երկնիւ յինէն, և պահել զպատուիրանս իմ զԹժ
 աւուրս: զի բարի լինիցի նոցա և որդւոց նոյ յաւի
 տեան: * Արգ երթ ասա՛ ցնոսա. գարձարուք գուրք 30
 ի

(16) Այս. Ոպ պատուիրեաց քեզ ար. Թժ քո: Ու
 օրինա՛յ թո. Ոպ պատուիրեաց քեզ: (16) Ո՛ման. Եւ
 զի երկայնակեաց լինի: (20) Ո՛ման. Մի՛ վկայեցես:
 (23) Ո՛ման. Իշխանք ցեղիցն ձերոց: (24) Ո՛ման. Լը
 ւայք ի միջոյ հրոյ յաւուր յայնմիկ: (26) Ո՛ման. Զի
 ո՛ր մեղի իցէ, որ լու: (28) Ո՛ման. Եւ լուաւ ար.
 Թժ զբարբառ: (29) Ո՛ման. Այնպէս լինել սրտիցն. . .
 և պահել զԹժ պատուիրանս:

- 31 'իտուան ձեր : * և զմէ անո Կայ առիւ, և խօսեցայց՝
 7. քեզ զպատուիրանս և զփրատանս, և զպատասխանս
 զոր ուսուցանիցեն ձց. և արասցեն յերկրին՝ զոր ես
 32 անց ձց 'ի ժառանգութի : * Զգոյք լերուք առնելոյ .
 որպէս պատուիրեաց քեզ մոր ձեռք . և մի խոտորէ
 33 ցիս յաջ և մի յահեակ : * Ըստ ձեռնապարհին՝ զոր
 պատուիրեաց քեզ մոր ձեռք մեր գնալ . զի հանդուսցն
 զքեզ՝ և բարի արասցէ քեզ . և երկայնորեայք լինիցի
 յերկրին զոր ժառանգիցէք :

ԳԼ. Զ.

- 1 Եւ այս են պատուիրանք և իրաւունք և դատաստանք՝
 զոր պատուիրեաց ձեզ մոր ձեռք մեր, ուսուցանել
 զձեզ՝ առնել այնպէս յերկրին յոր գուք մաննիցէք ժա-
 2 րանգել : * Զի երկնիցիք 'ի ձեռն ձց մերմէ, պահել
 զձեռք իրաւունս ձր, և զպատուիրանս ձր զոր ես պա-
 տուիրեմ ձեզ այսօր : Դու և որդիք քո, և որդիք որդ-
 3 լոց քոց, զձեռք աւուրս կենաց քոց . զի երկայնորեայք
 լինիցիք : * Եւ լուր եկել և զգոյք լեր առնելոյ . զի բա-
 4 րի լինիցի քեզ, և բազմանայցէք յոյժ, ոպ խոստացա-
 ձեռք հարցն քոց թանկ քեզ զերկրին որ բոլիէ գլխին և
 զմեղր : Այս են իրաւունք և դատաստանք՝ զոր պա-
 տուիրեաց մովսէս որդւոցն Ելի յանապատին, յելու
 4 նեկ ձց յերկրէն եղիպտոսաց : * Լուր եկել, մոր ձեռ-
 5 մեր՝ մոր մի է : * Եւ սիրեսցես զմոր ձեռք յձեռք սրտէ-
 6 քու մէ, և յձեռք անձնէ քու մէ, և յձեռք գորութի քու
 7 մէ : * Եւ եղիցին պատգամքս այսօրեկ զոր ես պա-
 8 տուիրեմ քեզ այսօր 'ի սրտի քու և յանձնէ քու : * Եւ
 իմացուցեն զայս որդւոց քոց . և խօսեսցին սոքա, 'ի
 9 նաւել 'ի տան, և 'ի գնալ 'ի ձանապարհի, և 'ի ննջել և
 10 'ի յանել : * Եւ արկցեն զսոսա նշան 'ի մեռին քու :
 Եւ եղիցի անշարժ առաջի աջաց քոց : * Եւ գրեսցես զձեռ-
 10 'ի վր սեմոց տանց քոց, և 'ի դրունս քո : * Եւ եղիցի
 յորժամ թանկիցի զքեզ մոր ձեռք քո յերկրին զոր երգ-
 ուաւ. մոր հարցն քոց բարահամու, և սահակայ, և յա-
 կա

(31) Ոմանք . Զոր ուսուցանիցեն ձց, և արասցեն յերկ-
 րին : (32) Ոմանք . խոտորեսցին մի յաջ և մի : (33) Ո-
 մանք . Եւ երկայնակեաց լինիցիք :

ԴԼ. Է. (1) Ոմանք . Առնել այսպէս յերկրին յոր գուք :
 (2) Ոմանք . Զի երկայնակեաց լինիցի : (3) Ոմանք . Ոպ
 խօսեցաւ ձեռք հարցն : (6) Ոմանք . Եւ եղիցին քեզ պատմ :
 (8) Ոմանք . Եւ արկցեն զնա . և եղիցին ան : (9) Ոմանք .
 Եւ գրեսցես զսոսա 'ի վր :

կորայ տալ քեզ քաղաքս մեծամեծս և գեղեցիկս զոր
 ոչ շինեցեր: * Եւ առան լի թմբարութիւն զոր ոչ 11
 լցեր, և ջրհորս փորեալս զոր ոչ փորեցեր. և այգիս
 և ձիթենիս զորս ոչ անկեցեր: * և աւաիցես և յագի 12
 յես: * Չգոյշ լինիլիւր անձին քում. գուցէ՜ մոռանայ 13
 յես զտըր թմբո, որ եհան զքեզ յերկրեն եգիպտաց
 լաց՝ ի սամել՝ ծառայութն: ի Թե իւր քումմէ երկիցես,
 և զնա միայն պաշտեսցես, և ի նա յարեսցես, և յանուն
 նր երդնուցուս: * Մի երթայցէք զհետ աստուածոց 14
 օտարաց, և զհետ աստուածոց ազգաց որ շուրջ ըզ-
 ձեւք իցես: * Չի թմ նախանձիտ, տըր թմք ի միջի 15
 քում. գուցէ՜ բարկացեալ սրամտիցի տըր թմք սա
 տակէլ զքեզ յերեսաց երկրեն:

ԺԵ * Մի փորձեսցես զտըր թմք՝ որպէս փորձեցէք ի 16
 փորձութեն: * Փահելով պահեսցես զպատուիրանս 17
 ան իւր քոյ, զկայտութեն և զերաւունս զոր պատուի-
 րեսցէք. * և արասցես զբարին և զհաճոյան առաջի 18
 ան իւր քոյ. զի քեզ բարի լինիցի, և մոցես և ժառան-
 գեսցես զերկիրն բարի՝ զոր երգուաւ տըր հարցն մե-
 րոց. * հալածել զթմ թշնամիս յերեսաց քոց, որպէս և 19
 խօսեցաւ: * Եւ եղիցի յորժամ հարցանիցէ զքեզ վա 20
 զեւ որդին քո և ասիցէ. զի՜նչ են վկայութիւն և իրա-
 ւաւիք և զաստաստանք՝ զոր պատուիրեսցաւ տըր թմ մեր
 մեզ: * Եւ ասացես ցորգին քո. ծառայք էաք փարոս 21
 առնի յեգիպտոս, և հան զմեզ տըր թմ անախ հզոր ձե-
 առմբ և բարձր բազկաւ. * և ետ տըր նշանս և աբ 22
 ունեաս մեծամեծս և արաչարս յերկրին եգիպտացւոց,
 ի փարաւոն և ի տուն նր առաջի մեր. * և զմեզ եհան 23
 անտի, զի անցէ այսր՝ տալ մեզ զերկիրս զայս զոր եր-
 գուաւ տալ հարցն մերոց: * Եւ պատուիրեսցաւ մեզ 24
 տըր առնել զթմ իրաւունս զայսոսիկ. երկնէլ ի Թե իւր
 մերմէ, զի բարի լիցի մեզ զթմ աւաւրս. զի կեցցուք
 որպէս և այսօր: * Եւ ողորմածութի եղիցի մեզ, և 25
 թե զգուշացողք առնել զթմ պատուիրանս զայսոսիկ.
 առաջի ան իւր մերոյ, որպէս և պատուիրեսցաւ մեզ:

ԳԼ

(12) Ոման. Եւ յագիցես. իմ՝ յագիցես: (13) Յոյր
 պաշտի. Եւ զնա միայն պաշտեսցես: (14) Ոման. Մի
 երթայցես զհետ: (15) Օբինայի մ. Բարկացեալ սրամե-
 աիցէ: (16) Ոման. Եւ արասցես զհաճոյն և զբարի. . զի
 քեզ բարի լիցի: (17) Ոման. Ուր և խօսեցաւ տըր: (20) Յո-
 ղիմայի ձիւն. Չինչ են վկայութիւն: (20) Ոման. Հար-
 ցանիցէ ցքեզ վա՜ . . . պատուիրեսցաւ մեզ տըր թմ մեր:
 (21) Օբինայի մ յաւելա. Եւ բարձր բազկաւ, և ձեռնի-
 քեւէամբ: (24) Ոման. Ուր և այսօր:

ԳԼ. Է.

- 1 Եւ եթէ տալցի զբեղ ար անքոյրկերն՝ յոր դու ժ2
մտանիցես ժառանգել, և բարձցէ՛ զաղգան մեծա,
մեծա և զբազումս յերեսաց քոց : Զքետացին, և ըզ-
գերգեսացին, և զամովրայցին, և զքանանացին, և ըզ-
փերեզացին, և զխեացին, և զյեբուսացին . եւ թն
2 աղգս մեծամեծս և զօրագոյնս քան զանգ : * Եւ մատ-
նեսցէ՛ զնոսս ար անքոյր՝ ի ձեռս քո . հարցնս զնն, և
եղծանելով եղծցնս զնոսս . մի գնիցես ընդ նն ուխտ,
3 և մի ողորմեսցիս նց : * Եւ մի առնիցեք խնամուի ընդ
նոսս . զգուսար քո մի տացես ուստեր նր, և զգուսար
4 նր մի առնուցուս ուստեր քում : * զի մի ապստամբե-
ցուցանիցէ զօրդին քո յինէն, և պաշտիցէ զսատուածս
օտարս . և բարկեսցի սրտմոռութիւն ար ի ձեզ, և սա-
5 տակեսցէ՛ զանգ վապլազակի : * Այլ այսպէս արաս
ընդ նց : զբազինս նց կործանեսցիք, և զարձանս նոցա
փշեմիք, և զանաառս նց կոտորեսցիք, և զգրջեալս
6 նց նյրեսցիք հրով : * Զի ժողովուրդ սուրբ ես գու-
ան այ քում . և զբեղ ընտրեաց ար անքոյր, լինել նմա
ժողովուրդ սեպհական քան զաղգս անքոյր՝ ի վր երե-
7 սաց երկրի : * Այլ զի բազում էք գուր քան զանաղգս,
համեցաւ ար ը ձեզ՝ և ընտրեաց զանգ . զի գուր սա-
8 հաւոր էք քան զանաղգս : * այլ վասն սիրելւոյ զանգ
ան, և պահելոյ զերդումնս զօր երդուաւ հարցն ձե-
րոց, եհան զանգ ար հօր ձեռամբ և բարձր բազկաւ .
և փրկեաց զանգ ի տանէ ծառայութիւն, ի ձեռաց փա-
9 ռաւոնի արքային եգիպտացւոց : * Եւ ծանիցես զի ար
անքոյր նա է ան, ան հաւատարիմ : Որ պահէ զուխտ
և զողորմութիւն սիրելեաց իւրոց, և որոց պահեն իւր
10 պատուիրանս նր ի հաղար աղգս . * և հատուցանէ ա-
տելեաց իւրոց յանգիման ստտակել զնն . և ոչ յամե-
ցուցէ յատելեաց, այլ յանգիման հատուցանէ նց :
11 * Եւ որահեսցես զպատուիրանս և զերաւունս և զգա ժի
տալ

ԳԼ. Է. (1) Ոման, Յոր գու մտանելոց ես ժառան-
գել զնա . և բարձցէ : (1) Այլ . Եւ զօրագոյնս քան
զբեղ : (3) Ոման . Եւ մի առնիցես խնամութիւն : (4) Ո-
ման . Եւ ստտակեսցէ զբեղ : (7) Ոման . Զի ոչ եթէ
բազում էք գուր : (7) Այլ . Զի գուր սակաւաւոր էք :
(8) Ոման . Եւ եհան զանգ ար : (9) Ոման . Կա է ար անքոյր,
ան հաւա : (10) Ոման . Բամեցուցէ ատելեաց, այլ
յանգիման հատուցանէ նց : (11) Ոման . Եւ պահե-
ցես զպատուիրանս :

տաստանս՝ զոր ես պատուիրեմ քեզ առնել : * Եւ եղև 12
 ցի յորժամ լուիցէք զամբրակաւնս զայսոսիկ, և պա-
 ճիցէք և առնիցէք զնոսա, պահեսցէ քեզ ար ամ քո
 զուխան և զողորմուի՝ որպէս երգուաւ հարցն մերոց :
 * Եւ սիրեացէ զքեզ և օրհնեացէ զքեզ, և բազմացուս 13
 ցի զքեզ . և օրհնեացէ զմանազա որովայնի քոյ՝ և
 զպառւել երկրի քոյ . և զցարեան քո, և զգինի քո, և
 զհաւ քո . զանգեայս արձառոց քոց, և զհօտս ոչխարաց
 քոց, յերկրին զոր երգուաւ արհարցն քոց տակ զնա
 քեզ : * Օրհնեալ լիցիս դու քան զազգս ամ : մի լի 14
 ցի՝ ի ձեզ ամուլ, և անծնունդ, և մի յանասուն քո : * և 15
 բարձցէ՝ ի բէն ար զամ տխա, և զամ քորս չարաչարս
 եգիպտացւոցն զորս տեսերն և զորս դժուարեցել . և մի
 անցէ զնա ի զլք քո, այլ անցէ զնա ի զք թնամեաց
 քոց, և ի զլք ամ տեսլեաց քոց : * Եւ կերիցես զամ 16
 քնապուտ ազգացն՝ զոր ար ամ քո տացէ քեզ . և մի
 խնայեսցէ անի քո՝ ի նոսա, և ոչ պաշտեսցես զգիտեց .
 զի խոչ է այն քեզ :
 ԺԼ * Ապա թէ ասիցես ի մտի քում . զի բազում է աղ 17
 զլն այն քան զկա, զիմքդ կարացից աստակել զնոն :
 * Մի երկնիցիս ի նոցանէ . յիշելով յիշեսցես զորինչ 18
 արար ար ամ քո ընդ փարաւոն և ինդ ծառայս նորա,
 և ընդ ամ եգիպտացիսն . * զփորձանս մեծամեծս զոր 19
 տեսին աչք քո . զնանս և զարուեստս մեծամեծս, ըզ-
 ձեռնն հօր՝ և զբազուկն բարձր . որպէս և հան զքեզ
 ար ամ քո անտի, նոյնպէս արասցէ ար ամ մեր ընդ ամ
 աղան յորոց դու երկնիցիս յերեսաց նոցա : * Եւ ըզ 20
 ձիաստացն առաքեացէ ար ամ քո ի նոսա, մինչև սա-
 տիկնային մնացորդքն և թաքուցեալքն ի բէն : * Մի 21
 զանգիտիցես յերեսաց նոցա . զի ար ամ քո ի միջի
 քում է, մեծ և հօր . * և ծախեսցի ար ամ քո զազգսն 22
 զայնոսիկ յերեսաց քոց առ սակաւ սակաւ : Ոչ կա
 բարցես աստակել զնոսա զազգապակի . զի մի լիցի եր-
 կիրն աւերակ, և բազմանալցեն ի վերայ քո զազանք ա-
 նազարաի : * Եւ մատնեացէ զնոսա ար ամ քո ի ձեռնս 23
 քո, և կորուսցէ զնոսա կորստեամբ մեծաւ . մինչև սա-
 տակեացէ զնոսա : * Եւ մատնեացէ զթաղաւորս նոցա 24
 ի

(12) Ոմանք . Եւ եղևցի քեզ յորժամ լսիցէք . . . և առ-
 նիցէք զսոսա : (14) Ոմանք . Մի լինիցի քեզ անծնունդ, և
 մի ամուլ, և մի յանասուն քո : (15) Ոմանք . Չամ տխա
 և զամ : (20) Ոմանք . Եւ զձիաստանացն առա : (22) Ո-
 մանք . Չի մի լինիցի երկրին . . . զազանք յանապատի :
 (23) Բերեցին պակսեր . Մեծաւ . մինչև աստակես :
 (24) Ոմանք . Եւ կորուսցի զանցւանս նոցա :

ի ձեռս ձեր . և կորուսիք զանուն նոցա ի անգլոյն
 յայնմանէ . և մի ոք կացցէ ընդդէմքո , մինչև սատա
 25 կեսցես զնոսա : * Զգրօշեալ դից նց այրեսցես հրով ,
 և մի ցանկանայցես արծաթոյ և ոսկւոյ ի նոցանէ , և մի
 առնուցուսքեզ . և մի յանցանիցես նովաւ . զի քարէ
 26 լի է այն անայքում : * Եւ մի տանիցիս զքարէլին ի
 տուն քո , և լինիցիս ի նզովս իբրև զնոյն . այլ գորշելով
 գաղձեացես , և պղծելով պղծեսցես զնս՝ զի նզովեալ է :

ԳԼ Ը

1 Անայն պատուիրանաց զոր ես պատուիրեմ ձեզ ժողովուրդս ,
 այսօր , զգոյշ լինիլիք առնելոյ . զի կեցցէք և
 բազմապատիկք լինիցիք , և մտանիցէք ժառանգիցէք
 2 գերկիրն զոր երգուաւ Թոր հարցն մերոց : * Եւ յիշեզ
 ցես զամ ճանապարհն զոր անդթեզ Թոր ը անապատն .
 զի լկեսցէ զքեզ՝ և փորձիցէ զքեզ , և ճանաչիցէ թէ
 զինչ կայցէ ի սրտի քում , եթէ պահեսցես զպատուի
 3 րանս նր և թէ ոչ : * Եւ չարքարեաց զքեզ , և սովա
 բեկ արար զքեզ , և կերակրեաց զքեզ մանանային
 զոր ոչ գիտէիր , և ոչ գիտէին հարքն քո . զի յայտ
 արասցէ քեզ թէ ոչ հացիւ միայն կեցցէ մարդ , այլ
 Թոր բանիւ , որ ելաւ ի բերանոյ Թոր՝ կեցցէ մարդ :
 4 * Հանդերձք քո՝ ոչ մաշեցան ի քէն , և ոտք քո ոչ փա
 5 պարեցին զայն ամս քառասուն : * և ծանիցես ի սրտի
 քում . թէ ուր պիր ոք՝ որ խրատեցէ զքեզ : * Եւ պահեսցես
 6 պէս Թոր Թոր քո խրատեցէ զքեզ : * Եւ պահեսցես
 զպատուիրանս անայքոյ . գնալ ի ճանապարհս նր , և
 7 երկնէլ ի նմանէ : * Զի Թոր Թոր քո տարցի զքեզ յեր
 կիրն բարի և յաղթ . ուր վտակքն ջրոց , և աղբւրք
 8 անգնդոց բոխեն ը դաշտս և ընդ լեռինս . * երկիր ցո
 րենոյ , և գարւոյ , և գինւոյ , այգեաց և նոռենեաց . եր
 9 կիր ձիթենեաց , իւղոյ և մեղու : * երկիր՝ յորում ոչ
 աղքատուի կերիցես զհաց քո , և ոչ կարօտանայցես
 իմից

(25) Այս . Զգրօշեալս դից նց : (26) Ուսմ . Այլ գար
 ձելով գարեացիս :

ԳԼ Ը . (1) Յօրէնային պատեր . Զգոյշ լինիլիք առնելոյ ,
 զի կեց : (1) Ուսմ . Զի կեցիլիք . և մտանիցէք ժա
 ճանգեալ : (2) Ուսմ . յաւելու . Եւ զքեզ Թոր պահս Թոր
 տառնն ընդ անս : (3) Ուսմ . Յայտ արասցէ քեզ Թոր ,
 եթէ ոչ հա : (3) Այս . Ոչ հացիւ միայն կեայ մարդ :
 Եւ այս բան յօրէնային խորով նշանալի : (7) Ուսմ . Զի Թոր
 Թոր քո նա տարցի . ի բարի և ի յաղթ : (9) Ուսմ .
 Ոչ աղքատուի կերիցես զհաց քո :

իմիք ինմա: Երկիր՝ որոյ քարինք իւր երկաթ, և ի
լերանց նր հատանիցես պղինձ: * և երկիցես և յագի 10
ցիս . և օրհնեսցես զնր անքո ի վերայ երկրին բարու
թե զոր եւ քեզ:

- Ի * Հայեաց յանձն քո . գուցէ մոռանայցես զնր անքո , 11
չպահել զպատուիրանս նորա և զգառաստանս և զիրա
ւունս նր զոր եւ քեզ պատուիրեմ: * Գուցէ յորժամ 12
ուտիցես և յագիցիս , և առնս զերկիցիկս շինեսցես ,
և բնակեսցես ինոսա . * և բազմանայցէ արջաւ և ոչ 13
խարքո . և յաճախիցէ քեզ արծաթ և հսկի , և անժինչ
որ քո իցէ՝ բազմանայցէ : * Հպարտանայցես ի սրտի 14
քում, և մոռացիս զնր անքո՝ որ եհան զքեզ յերկ
րէն եղիպատացւոց ի սանէ ծառայութե : * և ան ըզ 15
քեզ ընդ անսպասն մեծ և ընդ ահագին . ուր օճն խա
ծանէր , և կարիճ . և ծարաւ , և ոչ գոյր ջուր . և եհան
քեզ յապառած վիմէ սղեւեր ջուրց : * Որ կերակրեաց 16
զքեզ մանանայլուն յանապատին, զոր ոչ գիտէին հարքե
քո . զի չարչարեսցէ զքեզ , և փորձեսցէ զքեզ . և բա
րի արասցէ քեզ ի վախճանի քում: * Մի ասիցես ի 17
սրտի քում, թէ զօրութի իմ, և ուժ գնութի ձեռն
իմոյ արար ինձ զօրութե զայս մեծ . * այլ յիշեսցես 18
զնր անքո . զի նա տայ քեզ ոյժառնել զօրութի . զի
հասաապեոցէ զուխտն իւր զոր երգուաւ հարցն քոց ,
ոպ և այսօր : * Եւ զիցի եթէ մոռանալով մոռացիս 19
զնր անքո . և երթայցես զհեռ տատուածոց օտարաց ,
և սլադիցես զնոսա , և երկիր պագանիցէք նց . Ունիմ
ձեզ վկայս այսօր զերկինս և զերկիր , զի կորստեամբ
կորնչիցիք : * ոպ և ազգքն զորս նր կորուսցէ յերեսաց 20
մերոց , այնպէս կորնչիցիք . փոխանակ զի ոչ լուարու
նայնի նա նայ մերոյ :

ԳԼ. Թ.

- Ի իւր ինրայել . գու անցանքս այսօր ընդ յորդանան 1
մտանել ժառանգել զազգսն մեծամեծս և զօրա
գոյնս քան զձեզ . և քաղաքս մեծամեծս և պարսպեալս
մինչև յերկինս . * զժողովուրդն մեծ և զբազում և 2
զյաղ-

(13) Ոմանք . Արջաւ քո և ոչխար քո : (15) Ոմանք . Աղբեր
ջրոյ . խմ, ջրոց : (17) Ոմանք . Զօրութե զայն մեծ : (19) Ո
մանք . Պաշտեսցես զնս , և երկիր պագցես նց , ունիմ վկայ
ձեզ այսօր : (19) Յօրինային պիտէր . Եւ զերկիր , զի
կորստեամբ : (20) Ոմանք . Զորս նր կացուսցէ յերեսաց :
ԳԼ. Թ . (1) Ոմանք . Եւ զօրագոյնս քան զքեզ : (1) Ո
մանք . Եւ պարսպաւորս մինչև յերկինս :

- զայսպէսանգամ, զորդիսն երեւոյ զոր գնւ իսկ գիտես .
 և բուսր երկէ ու զայսցէ ընդդէմ սրգւոյն երեւոյ :
 3 * Եւ ծանկեցես այսօր՝ զի ար ան ըն նա ինքն երեւոյն
 արաքի բո, որ Հոսէրն ծախիչ է . նա սատակեացէ զնա,
 և նա կործանեացէ զնա՝ առաքի երեսաց քոց . և սատա-
 կեացէ զնա և կորուացէ զնա . վաղվաղապէ . ուր և ստաց
 4 բեզ ար : * Մի ասեցես 'ի սրտի բուս 'ի ծախիչ զնա
 ան ար : յայ քոյ՝ յառաջի բուսմէ, [Թէ վն արդարութե ինչ
 ան զիս ծառանգել զերկիրս զայս բարի . զի ոչ վն
 արդարութե քոյ՝ այլ վն ամպարառութե աղգացն այնս,
 ցիկ սատակեացէ զնոսա ար ան ըն՝ յառաջի բուսմէ :
 5 * Քանիչ ք վն արդարութե քոյ, և ոչ վն անբառութե
 արաի քոյ մտանես ծառանգել զերկիր նչ, այլ վն ա
 նորէնութե աղգացն այնոցիկ ար ան ըն սատակեացէ
 զնա յերեսաց քոց . և զի հաստատեացէ զուխան զոր երդ-
 ուաւ ար հարցն մերոց արբահամու և սահակայ և յա-
 6 կորայ : * Եւ ծանկեցես այսօր զի ոչ վն արդարութե
 քոյ ար ան ըն ասացէ բեզ զերկիրն բարի ծառանգել .
 7 զի ժողովուրդ խառնապարանոց ես : * Յիշես մի մե
 ռանայցես մըլափ բարկացուցեր զար ան ըն յանապա-
 տին . յորէ յորմէ ելէք յերկրէն կոխապացւոց , մինչև
 եկիք 'ի տեղիս յայս, խեռութի վարեիք 'ի տնակոզմ
 8 կոյս : * Եւ 'ի բորեթ' բարկացուցէք զար, և բարկացաւ
 9 ար սատակել զանգ . * յիշանելն իմում 'ի բեռան առ-
 նուլ զտախտական քարեղէնս , զտախտական ուխտին
 զոր ուխտեաց ար ընդ ձեզ : Եւ եղէ 'ի լերինն զբա-
 ռասուն տիւ և զբառասուն գիշեր . հաց ոչ կերայ և
 10 ջուր ոչ աքթի . * և ետ ինձ ար զերկրոսին տախտական
 քարեղէնս , գրեալս մատամբն ար . և 'ի նմ գրեալ էին
 ան պատգամքն՝ զոր խօսեցաւ ար ընդ ձեզ 'ի լերինն
 11 յառուրն եկեղեցւոյ : * Եւ եղէ յեա քառասուն աւուր
 առընջեան և քառասուն գիշերոյ , ետ ինձ ար զեր-
 12 կուս տախտական քարեղէնս , տախտակս ուխտի . * և
 եսե ցիս ար . Արի էջ վաղվաղապէ աստի, զի անորի
 նեցաւ ժողովուրդն քո զոր հաներ յերկրէն կոխապաց-
 ւոց . անցին անդրէն զճանապարհաւն զոր պատուի
 13 բեցեր նչ , և արարին իւրեանց ձուլածոյս : * Եւ ասե-
 ցիս ար : խօսեցայ ընդ բեզ միանգամ և երկիցս՝ և ա-
 սեմ .

(4) Ռմա . Զնն ան ար քուս . . . ան զն ար ան ծա :

(5) Ռմա . Զուխո իւր զոր երգու : (9) Ռմա . Առնուլ
 զտախտական քարեղէն, զտախտակս ուխտի զոր : (11) Յայս
 ար . Յիշ . Յիշ քառասուն աւուր տուրնան : (11) Ռմա .
 Եւ ետ ինձ ար զերկրոսին տախտակս : (12) Ար . Անցին
 արդէն զճանապարհաւն :

անմ. անսկ զժողովուրդդ զայդ, և անա ժողովուրդ
խառնապարանց է. * Թաղա տաւ ինձ աստակել զգո 14
նա, և ջնջեցից զանուն գոցա ինչեքայ երկնից. և ա
րարից զքեզ յազգ մեծ և ի հզօր և ի բազում, առա
նել քան զայդ: * Եւ զարձեալ իջի ի բնակն անտի, 15
և բնառնն բորբոքէր հոռի, և երկու աստառակքն յեր
կոսին ի մեռս իմում: * Եւ տեսեալ եթէ մեղակք ա 16
առջի ան այ մերայ, և արարեք ձեզ ձաւաճոյս, և ան
յէք զձանապարհան զոր պատուիրեաց տօր: * և ա 17
ռեալ զերկոսին աստառակն ի մեռաց իմաց, խորաւ 18
կեցի յանդիման ձեր: * Եւ աղաչեցի առաջի ան կր
կին անգամ իբրև զառաջինն, զքառասունչորեւ և զգ
քառասուն գիշեր. հաց ոչ կերայ և ջուր ոչ արբի. զմ
նի մեղաց ձերոց զոր մեղայք, առնել զքառ աստի ան
այ մերայ, բարկացուցանել զնա: * և զահի հարեալ եմ 19
զի բարկութեն և սրամտութեն. զի բարկացաւ տօր ի
մերայ ձեր աստակել զձեզ: և լուա ինձ տօր ի ժամա
նակի յայնմիկ: * Եւ անարանի բարկացաւ տօր յոյժ 20
աստակել զնա, և արարի ազգն և զմ անարանի ի ժա
մանակի յայնմիկ: * և զմեզն ձեր զոր արարեք զօրն, 21
առի և ոչրեցի զնա հոռի. և կոտորեցի և խորտակեցի
զնա յոյժ, մինչև եղև մահն իբրև զիտի, և ընկեցի զփ
շն ի գետին որ իջանիք ի բնակն անտի: * Եւ ի հրալ 22
բնացն, և ի փորձութեն, և ի գերեզմանացանկան
բարկացուցեք զտօր ան ձեր: * Եւ յորժամ առաքեաց 23
զձեզ տօր ի կաղեսրառնեայ, ասէ՛ ելէք և ժառան
գեցեք զերկիրն զոր տալնց եմ ձեզ. հետեցեք բանին
ան այ ձերայ, և ոչ հաւատացեք նմա, և ոչ լուարուք
ձայնի ան: * զի հետեալ կայիք ի անակողմանն, յա 24
րէ յորմէ ծանուցաւ ձեզ:

ԻԱ * Եւ աղաչեցի առաջի ան զքառասուն տիւ և զքառա 25
տան գիշեր, զորա աղաչեցին. քանզի ասաց տօր ասա
կել զձեզ: * և կացի յազգն առ տօր և ասեմ. տօր տօր, 26
Թաղաւոր աստուածաց. մի աստակիր զժողովուրդք
և զքառնքնք՝ զոր փրկեցեր զօրութիւնք մեծաւ, զորա
հաներ յեղեպտոսէ զօրութիւնք մեծաւ, և կարող ձե
ռամբ, և բարձր բազկաւ: * Յեւնա գաւ զարթակամ 27
և զխառնակ և զյակոբ՝ զծառայքք, որոց երգուար
բէ:

(14) Ոման. Եւ հզօր և բազում և առաւել քան զայդ:

(15) Ոման. Յերկոսին ձեռնն իմում: (19) Ոման. Եւ
ի ժամանակի յայնմիկ: (22) Ոման. Բարկացուցեք զտօր
ան մեր: (23) Ոման. Եւ ասէ՛ ելէք ժառանգն: զի հետե
ցեք քանին: (24) Ոման. կայիք անակողմանն: (26) Ո
ման. Տօր ան Թաղաւոր աստուած: (27) Ոման. Փա

- քէ : մի հայեր 'ի խառուծի ժողովրդեանդ այգորիկ ,
 28 և յամպարչառութիս և 'ի մեղս գոցա : * Գուցէ խօսի
 ցին բնակիչք երկրին ուստի հաներ զմեզ , և ասիցեն .
 առ 'ի չկարելոյ ան սանել զնոսս յերկիրն զոր խոստա
 ցաւ նոցա , և առ ասել զնն ան՝ եհան զնոսս կոտա
 29 բել զնոսս յանապատին : * Եւ սղբս ժողովուրդքո և
 ժառանգուի քո՝ զոր հաներ յերկրէն եգիպտացւոց
 զօրութիւն քո թեմաւ և բարձր բազկաւ :

ԳԼ. Ժ.

- 1 **Եւ** ժամանակին յայնմիկ ասաց յիս ար . կոփեա՛ գու
 բեզ երկուս տախտակս քարեղէնս իբրեւ զառա
 ջինան , և եւ 'ի լեւառնն . և արասցես գու քեզ տապա
 2 նակ փայտեղէն . * և գրեցից 'ի տախտակսն զնոյն պատ
 դամս՝ որ էին յառաջին տախտակսն զսոս դժնխորտաւ
 3 կեցեր . և գիցես զնն 'ի ներքս 'ի տապանակին : * Եւ ա
 ըրի տապանակ յանփուտ փայտից . և կոփեցի երկուս
 տախտակս քարեղէնս իբրեւ զառաջինսն , և եւ 'ի լե
 առնն , և երկու տախտակքն յերկոսին 'ի ձեռս իմում :
 4 * Եւ գրեաց յերկոսին տախտակսն ը առաջին գրոյն
 'զառն պատգամն զոր խօսեցաւ ը ձեզ ար 'ի լերինն 'ի
 5 միջոյ հրոյն . և ետ զնն յիս ար : * Եւ գարձայ իջի 'ի
 լեռնէ անտի , և եգի զտախտակսն 'ի ներքս 'ի տապա
 նակին . և էին անդ որպէս և պատուիրեաց ինձ ար :
 6 * Եւ որդիքն եւ լեւուեցին 'ի բերովթայ որդւոցն յաիկ
 մայ 'ի սագիայ . և անդ մեռաւ ահարոն և անգրէն թա
 դեցաւ : և քահանայացաւ եղիազար որդի նր ընդ նր :
 7 * Անտի լուեցին 'ի գադգադ , և 'ի գադգադայ յետա
 8 կայ յերկիր վասակաց ջուրց : * Յայնմ ժամանակի զա
 տոյց ար զցեղն դեռայ բառնալ զտապանակ ուխտին ան ,
 կալ առաջի ան պաշտել և ազօթս մատուցանել յանուն
 9 նր մինչև ցայսօր : * Վասն այնորիկ ձեզ զլեւառացւոցն
 բաժին և ժառանգութի 'ի մեջ եգիպտոց իւրեանց . զի
 ար ինքնին է մասն և ժառանգութի նց՝ ուր և ասաց
 10 նոցա : * Եւ ես կացի 'ի լերինն զբառասուն տիպ և
 զբառասուն գիշեր . և լուաւ ինձ ար 'ի ժամանակին
 յայն

զոյնդեանդ այգորիկ : (28) Ոման . Աւ 'ի չկարելոյ
 ան տանել . . . սատակել զնն յանապատին :

Քւ. Դ. (3) Ոման . Յերկոսին 'ի ձեռն իմում :

(6) Աստ . Որդւոցն յաիկմայ 'ի սագայի . . . և անգէն
 թադեցաւ : (8) Ոման . Եւ կալ առաջի նորա պաշտել :

(9) Ոման . Բաժին ժառանգութի 'ի մեջ . ինքնին է
 ժառանգութի նց :

յայնմիկ . և ոչ կամեցաւ սատակել զձեզ : * Եւ անէ 11
 ցիս ար . զնա չուեա՛ն առաջի ժողովրդեանդ այգորիկ .
 և մոցեն և ժառանգեսցեն զերկիրն զոր երդուայ հարցն
 դոցա տա՛ր դոցա :
 ԻՐ * Եւ արդ՝ ի՛նչ, զի՛նչ խնդրէ 'ի քէն ար ամ քո . այլ 12
 երկնէ՛լ 'ի տէ Թյ. քումմէ . և զնա՛յլ Եմ՝ ճանապարհսն քո,
 և սիրել զնա . և պաշտել զար ամ քո յԵմ՝ արտէ քումմէ,
 և յԵմ՝ անձնէ քումմէ : * և պահել զպատուիրանս 13
 տն Թյ. քոյ, և զիրաւունսն քո՝ զոր ես պատուիրեմ. քեզ
 այսօր, զի բարի լիցի քեզ : * Ահաւասիկ տն Թյ. քոյ 14
 երկինք՝ և երկնից երկինք, և երկիր և ամ որ է՝ 'ի նս :
 * բայց Ե հարսն ձեր յառաջագոյն հաճեցաւ ար սիրել 15
 զնս, և ընտրեաց զգաւակ նոցա յետ նոցա զձեզ քան
 զազգս Եմ՝ ըստ աւուրս ըստ այսմիկ : * Եւ Թշփատե՛ 16
 ցէք զխտաստութեմ ձեր, և զպարանոցս ձեր մի ևս
 խտացուցանէք : * զի ար ամ մեր, նա է ամ աստու 17
 ծոց՝ և ար տերանց . ամ մեծ և հզօր և ահաւոր . որ
 ոչ աշառի երեսաց, և ոչ առնու կայառ : * Առնէ ի 18
 բաւունս եկիւն և որոնց և այրւոյ . սիրէ՛ զնժգեհն, տալ
 նմա՛հաց և հանդերձ : * Եւ սիրեցէք զպանդուխտն, զի 19
 և դուք պանդուխտք էիք յերկիրն եգիպտացոց : * 'ի 20
 տէ Թյ. քումմէ երկիցենս, և զնա պաշտեսցես, և 'ի նա յա
 րեսցիս, և յանուն նի երդնուցրւս : * զի նա է պար 21
 ծանք քո, և նոյն ամ քո, որ արար 'ի քեզ զմեծամեծսն և
 զփառաւորս՝ զոր տեսին աչք քո : * Եւ Թանասունս ոգ 22
 ւոգք իջին հարքն քո յեգիպտոս, և արդ ահա արար ըզ
 քեզ ար ամ քո իբրեւ զաստեղս երկնից բազմուԹ՛ք :

ԳԼ. ԺԱ.

Եւ սիրեսցես զար ամ քո . և պահեսցես զպահպա 1
 նուԹիսն քո, և զիրաւունսն քո, և զպատուիրանս
 քո, և զգաւատաստանս քո զԵմ՝ աւուրս կենաց քոց : * Եւ 2
 ծանիթիք՝ այսօր, եթէ ոչ վո որդւոց քոց՝ որք ոչ գի
 տեն և ոչ տեսին քորատ տն Թյ. քոյ . և զմեծամեծսն քո,
 զձեռն հզօր, և զբազուկ բարձր . * զնշանս քո և զա 3
 քուեասն՝ զոր արար 'ի մէջ եգիպտոսի, 'ի փաբաւուն ար
 քոյ

- (11) Ոմանք. Գնա չուեա՛ն դու առա՛ն' . հարցն նց տալ նց :
 (12) Ոմանք. ՅԵմ՝ 'ի ճանապարհսն քո : (14) Ոմանք. Տն
 Թյ. քո են երկինք : (17) Ոմանք. Այառի յերեսաց : Ոգ
 նա . աշառէ երեսաց : (18) Ոմանք. Եւ առնէ իրաւունսն :
 (20) Ոմանք. Երկնիցիցիս . Կամ, երկնիցես :
 ԴԼ. ԺԱ. (3) Ոմանք. Եւ զնշանս քո և զգործսն քո զոր
 արար 'ի մէջ եգիպտոսի 'ի փաբաւունսն արքային եգ' :

4 քոյ եգիպտացւոց, և յամ երկիր նր: * Եւ զորինչ ա
 րար ընդ զօրսն եգիպտացւոց. զհառս նց և զերիվարս
 իւրեանց. ո՞րչ Ծփեաց զճուրս կարմիր ծովուն ի լճե
 րեանց նց, ի յարձակել նց զկնի մեր. կորոյս զնոսա
 5 ւոր մինչև ցայսօր ժամանակի: * Եւ զորինչ արար ձեզ
 6 յանապաղան անդ, մինչև եկիք ի տեղիս յայս: * Եւ
 զորինչ արար ընդ դաթան և ընդ արփրոն՝ ընդ որդիս
 եղիաբու որդւոյ ուրբինի. որոց բացեալ երկիր զբե
 րան իւր եկուլ զնս, և զտունս նոցա, և զգրանս նց.
 7 և զամ ինչա նց ընդ նոսա ի միջոյ ամ էլի: * զի ձեր իսկ
 աչք տեսին զամ զգործս ամ զմեծամեծս զոր արար ի
 8 ձեզ մինչև ցայսօր: * Եւ պահեցէք զամ պատուիրանս
 նր զոր ես պատուիրեմ ձեզ սոսօր. զի կեցէք և բազ
 մապատիկք լինիցիք. և մտանիցէք ժառանգիցէք զեր
 կիրն, յոր դուք անցանէք ընդ յորդանան ժառանգել
 9 զնա: * Զի երկայնօրեայք լինիցիք ի լճի երկրին զոր
 երդուաւ ւոր հարցն ձերոց տալ նց, և զաւակի նց յետ
 10 նց, երկիր՝ որ բլտէ զկաթն և զմեղր: * Բանգի երկիրն
 յոր մտանելոց էք ժառանգել զնա, ոչ իբրև զերկիրն
 եգիպտացւոց է՝ ուստի ելէք դուք անտի յորժամ սեր
 մանեն սերմանս, և ոռոգանեն իտիւք իբրև զպարտեզ
 11 բանջարոյ: * Այլ երկիրն յոր դուք մտանելոց էք ժա
 ռանգել, երկիր լեռնային և դաշտական է. յանձրելոյ
 12 երկնից ըմպէ ջուր: * Երկիր՝ զոր ամ ամ քո դարմա
 նէ զնա, հանապաղ աչք ամ ամ քոյ ի լճի նր, իսկ զբա
 նէ տարւոյն մինչև ցկատարումն տարւոյն:
 13 * Եւ եթէ լսելով լուիցես ամ պատուիրանաց նր զոր Ի. Գ.
 ես պատուիրեմ քեզ սոսօր, սիրել զմոր ամ քո և պաշ
 տել զնա յամ օրտէ քուսմէ, և յամ անձնէ քուսմէ:
 14 * Տացէ անձրև երկրին ձերում ի ժամանակի իւրոգմ
 զկանգի և զանագան. և ժողովեցես զցորեան քո և
 15 զգինի քո և զեւղ քո: * Եւ տացէ իրա յանդս քո անաս
 16 նոյ քում. և կերիցես և յագեսցիս: * Հայեցարուք
 յանձինս ձեր, գուցէ՛ յուշանայցեն սիրաք ձեր և յան
 17 ջանիցէք, և պաշտիցէք զաստուածս օտարս. և երկիր
 պաղանիցէք նց: * Եւ օրտմոեալ բարկանայցէ մոր ի
 վերայ ձեր, և արգելուցու զերկիրս՝ և ոչ լինիցի անձ
 րև, և երկիր ոչ տացէ զպտուղ իւր. և կորնչիցիք ա
 րադ.

(6) Այս. Որոց բացեալ երկրի զբե: (7) Ռմտ. Զոր
 արար ձեզ մինչև: (8) Ռմտ. Զի կեցիք և բազմ. և
 ժառանգ: (10) Ռմտ. Իուրք անտի, որ յորժամ. և ա
 դողանեն ստիւք. իբրև զպարտեզս: (12) Ռմտ. Տր
 ամ քո դարմանէ դեռ հանա: (14) Ռմտ. Եւ տացէ. և
 երկրին ձերոյ: (16) Ռմտ. Յուշանայցէ սիրա ձեր:

բազարադ յերկրէն բարութե՝ զոր ետանդ ար: * Եւ ը
 դիմէր զբանս զայս 'ի սիրտս ձեր, և յանձինս ձեր, և
 արկջիւր զնս նշանս 'ի ձեռս ձեր. և եղիցին անշարժ ա
 ռաջի աչաց ձերոց: * Եւ ուսուսջիւր որդւոց ձերոց 19
 խօսել զսոսա 'ի նստել 'ի տան, և 'ի գնալ 'ի ճանապարհ
 հի, և 'ի ննջել և 'ի յառնել: * Եւ գրեալիւր զնոս 'ի վր 20
 սեմոց տանց ձերոց և 'ի գրունս ձեր: * զի բազմօրեայք 21
 ընծիցիւր, և աւուրք որդւոց ձերոց 'ի վր երկրին՝ զոր
 երգուաւ ար հարցն քոց տալ քեզ, ըստ աւուրց երկ
 նից 'ի վր երկրի: * Եւ եղիցի եթէ լսելով լուիցէք թմ 22
 պատուիրանացս այսոցիկ՝ զոր ես պատուիրեմ ձեզ այլ
 սոր առնել, սիրել զմոր թմ քո. զնալ 'ի ճանապարհս
 նք՝ և յարել 'ի նա: * Մերժեսցէ ար զաղգսն զայնո 23
 սիկ յերեսաց ձերոց, և ժառանգեալիւր զաղգս մեծա
 մեծս և հզօրագոյն քան զձեզ: * Ամենայն սեզի ուր 24
 կոխիցեն գնացք ոտից ձերոց՝ ձեզ լիցին, յանապատե
 անտի մինչև ցաներն լիբանանու. և 'ի գետոյն մեծէ՝
 գետոյն եփրատայ մինչև ցծոնն արեմոից եղիցին սահ
 մանք ձեր: * Եւ ոչ դք գառնայցէ ընդ գէմ ձեր, զահ 25
 և զերկիւղ ձեր արկցէ ար թմ ձեր 'ի վր երեսաց թմ
 երկրին զոր կոխիցէք, ոն խօսեցաւ ընդ ձեզ ար: *
 Ի՛ * Եւ եսահաւասիկ տամ այսօր աւաղի ձեր օրհնուիս 26
 և անէծս. * օրհնութի եթէ լիցիւր պատուիրանաց 27
 ան իմ ձերոյ՝ զոր ես պատուիրեմ ձեզ այսօր: * Եւ ձե
 անէծս՝ եթէ ոչ լուիցէք պատուիրանաց ան իմ ձերոյ,
 զոր ես պատուիրեմ ձեզ այսօր. և մոլորիցիւր 'ի ճանա
 պարհէն զոր ես պատուիրեցի ձեզ, երթալ պաշտել
 զաստուածս օտարս՝ զորս ոչ ճանաչիցէք: * Եւ եղիցի 29
 յորժամ տարցի զքեզ ար թմ քո յերկիրն յոր անցա
 նես ընդ յորդանան ժառանգել զնա. և տացես գու
 զօրհնութին 'ի լեւրինն գարիղին, և զանէծս 'ի թրինն
 գերաւ: * Այ ապաքին յայն կոյս յորդանանու է ոյն՝ 30
 յետոյ ճանապարհին արեմոից յերկիրն քանանացոց.
 որոյ նիստն ք արեմուտս է մերձ 'ի գաղգաղ, առ կաղ
 նեաւն բարձու: * Եւ գուք անցանիցէ ընդ յորդանան 31
 մտանել ժառանգել զերկիրն՝ զոր ար թմ տալսց է
 քեզ

(18) Ոման. • Զսոսա նշան 'ի ձեռս ձեր: (20) Աստ. •
 Եւ գրեալիւր զսոսա 'ի: (23) Ոման. • Մերժեսցէ ար զթմ
 աղգսն... և հզօրագոյնս քան: (24) Ոման. • Ուր հասա
 նիցեն գնացք ոտ"... և 'ի գետէ մեծէ 'ի գետոյն եփրա
 տայ: (25) Ոման. • Եւ զահ և զերկիւղ ձեր... որպէս
 և խօսե': (29) Ոման. • Զոր անցանիցես ընդ յոր՝...
 'ի լեւրինն գարիղին: (30) Ոման. • Ընդ արեմուտսն է
 մերձ 'ի գաղգաղ:

քեզ 'ի ժառանգութի զամ տառապանս և ժառանգութի զան
զնա' և բնակեալիք 'ի նմա :

- 32 * Եւ գգուչաւիք առնել զամ հրամանս նր, և զգաւտաւ Իե
շտանս զայտասիկ զոր ես անմ առնի ձեր այսօր :

ԳԼ. ԺԲ.

- 1 Եւ այս նա հրամայեալ և գնահատանիք՝ զոր զգուչաւ
նայեք առնել յերկրին զոր արած հարցն ձերոց
2 գուք 'ի վր երկրի : * Կորուսանելով կորուսիք զամ
տեղին՝ յորս պաշտեցին 'ի նոտա ամ ազգքն զգիս իւր
հանց, յորս գուք ժառանգիցէք զնմ 'ի վր լերանց
բարձանց, և 'ի վր բլրոց, և 'ի ներքոյ վարսաւոր ծա
3 ռոց : * Եւ կործանեալիք զբազինս նոցա . և փշեալիք
զարձանն նց : և կոտորեալիք զանձառաւ նոցա . և զգրե
չեալս գից նց արեալիք հրով : Եւ կորուսիք զան
4 ուանս նց 'ի տեղադէն յայնմանէ : * Եւ մի առնիցէք նոյն
պէս նա նոյ Յրուսալէմ :
- 5 * Այլ 'ի տեղադէն զոր ընտրեսցէ արած ձեր 'ի միմա Ի 2
'ի ցեղից ձերոց, անուանել զանուն իւր և կոչել 'ի նմա ;
- 6 խնդրեալիք և ժաշիք անգր : * Եւ մատուցիք զողջա
կէզս ձեր, և զզոհս ձեր, և զսասանորդս ձեր, և զպտուղս
ձեր, և զուխամ ձեր, և զկամայականս ձեր, և զխոտա
վանութիս ձեր, և զանդրանիկս արջառոյ և ոչխարի ձե
7 ռոյ : * Եւ կերիլիք ուռալի նա նոյ ձերոյ . և ուռալս լի
նիլիք 'ի վր ամբ յոր միսիցէք զձեռս ձեր . գուք և տուր
8 ձեր . ուն օրհնեաց զքեզ արած քո : * Մի առնիցէք
զնախնի զոր այսօր մէք աստուծ առնեալ, իւրաքանչիւր
9 զհանդիս առաջի իւր : * Քանզի ոչ հասէք 'ի հանգիստն
և 'ի ժառանգութիս, զոր արած մեր տալոց է ձեզ, մին
10 չե ցայսօր : * Եւ անցիլիք ընդ յորդանան և բնակեալիք
յերկրին՝ զոր արած մեր ժառանգեցուցէ ձեզ . և
հանգուցէ զձեզ յամ Թնամեաց ձերոց որ շուրջ ըջ
11 ձեւք իցեն, և բնակեալիք զգուչուիք : * Եւ եղեցի
տեղին զոր ընտրեսցէ արած մեր կոչել զանուն իւր
'ի վր նր, անդ մատուցիք զամ զոր ես պատուիրեմ
ձեզ :

(31) Ոմանս . Տալոց է ձեզ 'ի ժառանգ :

ԳԼ. ԺԶ. (1) Օրհնալ Բ. Կեցէք գուք 'ի վր երկրին :

(2) Ոմանս . Չորս գուք ժառանգիցէք զնմ : (7) Ոմանս .

Եւ կերիլիք անգր առաջի նա . և գուք և տուր :

(7) Այլ . Ուն և օրհնեաց զքեզ : (9) Ոմանս . Քանզի

ոչ հասէք մինչ ցայժմ 'ի հանգիստն և 'ի (11) 'ի նմա :

Եւ զպտուղս ծառոց ձերոց :

մեզ այսօր, զողջակեզս ձեր, և զգոհմանս, և զանասա-
նորդս ձեր, և զպատուս ձեռաց ձերոց, և զհաճմամբնս
ձեր. և զիմ զընտելոս պատարագաց ձերոց զոր ուխտի-
ցէք. այ ձերում * Եւ ուրախ լինիլիք առաջի նիւք 12
մերոյ, դուք և ուստերք ձեր, և դասերք ձեր, և ծա-
ռայք ձեր, և ազախնայք ձեր. և զւտացին որ 'ի գրուանս
ձեր. զի ոչ գոյ նց բաժին և ոչ ժառանգութիւն չէ մեզ:
* Զգոյշ լիւր անձին քում. գուցէ մատուցանիցես զող- 13
ջակեզս քո յամ տեղեղ զոր տեսանիցես. * այլ 'ի տեղ 14
ւողն զոր ընտրեսցէ նոր ձեռք, 'ի մոռում 'ի քաղա-
քաց քոց. անդ մատուցանիցես զողջակեզս քո, և անդ
արասցես զիմ՝ զոր ես պատուիրեմ քեզ այսօր: * Այլ 15
և ըստ ձեռն ցանկութե քում գննցես և ուտիցես միս
ըստ օրհնութե նիւք, զոր ետ քեզ յամ քաղաքս.
անսուրբն որ 'ի քեզ և սուրբն 'ի միասին կերիցեն զայն.
իրև և զայծեամն և զեղբերու: * Բայց արևն մի ուտի 16
ցէք, այլ յերկիր հեղուցուք զնն իբրև զուր: * Մի 17
ժողիցես ուտել 'ի քաղաքս քո զտասանորդս ցորենոյ
քոյ և զգինւոյ քոյ և զիւղոյ քոյ, զանգոյնիս արջա-
ռոյ քոյ և զզնարի. և զիմ ուխտ զոր ուխտիցէք, և
զխոստովանութեան ձեր, և զպատուս ձեռաց ձերոց:
* Այլ առաջի նիւք, քոյ կերիցես զայն 'ի տեղւոյն 18
զոր ընտրեսցէ նոր ձեռք. դու և ուստք քո և դուստր
քո, ծառայն քո և աղախին քո, և եկն որ 'ի քաղաքս
քո. և ուրախ լինիցիս առաջի նիւք, քոյ 'ի վր ձեռն
յոր միտցես զմեռն քո: * Զգոյշ լիւր անձին քում, 19
գուցէ թողուցուս զքեռացին զիմ ժամանակս քո՝ որ
լափ և կեցցես 'ի վր երկրին:

Ի՛ն * Եւ եթէ ընդարձակեսցէ նոր ձեռք զսահմանս քո 20
ոմ և խոստացաւ քեզ, և ասիցես թէ կերայց միս. ե-
թէ ցանկանայցէ անձն քո ուտել միս, ըստ ձեռն ցան-
կութե անձին քոյ կերիցես միս: * Ապաթէ հեռագոյն 21
կցէ 'ի քեռն տեղին զոր ընտրեսցէ նոր ձեռք անուանել
զանուն իւր 'ի վր նր. և զենուցուս յարջառոյ քումմէ
և յոգնաբէ քումմէ՝ յորոց տացէ քեզ ձեռք. զորօրինակ
պատուիրեցի քեզ, կերիցես 'ի քաղաքս քո ը ցանկու-
թե անձին քոյ. * որպէս ուտիցի այծեամն և եղբերու, 22
այնպէս կերիցես և զայն. անսուրբն 'ի քեզ և սուրբն
նոյն.

(12) Ո՞նձ. Եւ ուրախ լինիք. . . նոյ մերում: (15) Ու-
րախ. Զընցես և կերիցես . . . և սուրբն որ 'ի քեզ:
(17) Ո՞նձ. Եւ զոչնարի քո, և զամենայն ուխտս:
(20) Ո՞նձ. Անձն քո ուտելոյ միս: (21) Ո՞նձ. Զար-
ջոց տացէ քեզ նոր ձեռք: (22) Թերեւսիւն. Եւ
եղբուրու. այնպէս կերիցես:

- 23 նոյնպէս կերիցեն : * Զգոյ՛ջ լեր չուտելոյ զարիւն, զի արիւն նորա Է շունչ իւր . մի ուտիցես շունչ Է մնոյ .
- 24 * յերկիր հեղուցուս զնա իբրև զշուր . * և մի ուտիցես զնա . զի բարի լինիցի քեզ, և որդւոց քոց յեա քո . եթէ արասցես զբարին և զհաճոյ առաջի ան ձոյ քոյ :
- 26 * Բայց զարբուծինք քո որ լինիցին քեզ, և զուխասն քո զոր ուխտիցես . առեալ եկեսցես ՚ի տեղին զոր բնութեաց ան ձոյ քո իւր . կոչել զանուն իւր ՚ի մէջն :
- 27 * Եւ արաոյցն զողջակէզն քո, զմիսն հանցես ՚ի վերայ սեղանոյ ան ձոյ քոյ . և զարիւն զոհիցն հեղուցուս առ յատակաւ սեղանոյն ան ձոյ քոյ . և զմիսն կերիցես :
- 28 * Զգոյ՛ջ լեր և լուր . և արասցես զամ զբանս զոր ես պատուիրեմք քեզ, զի բարի լինիցի քեզ, և որդւոց քոց յաւիտեան : և արասցես զբարին և զհաճոյն առաջի ան ձոյ քոյ :
- 29 * Եւ եթէ սատակեացէ ար ձոյ քո զազգան յերեսաց քոց . յորում գու մտանելոց ես Ժառանգել զերկիր նց . և Ժառանգեացես զնա, և բնակեացես յերկրի նց :
- 30 * Զգոյ՛ջ լեր անձին քում, գուցէ խնդրիցես երթալ զհետ նց յետ սատակելոյ զնոսա յերեսաց քոց : մի քննիցես զգիս նոցա՝ և ասիցես . զիմադ առնիցեն ազգքս այսոքիկ գիցն իւրեանց՝ զի և ես արարից ան :
- 31 * Մի առնիցես նոյնպէս ան ձոյ քում . զի զգարչելին զոր առեալ ար՝ արարին գիցն իւրեանց . զի զուստերս իւրեանց և զգատերս իւրեանց՝ այրեն հրով գիցն իւր .
- 32 եանց : * Ամենայն բանի զոր ես պատուիրեմք քեզ այսօր՝ զգուշանայցես առնելոյ . մի յաւելուցուս ՚ի նա, և մի հատանիցես ՚ի նմանէ :

ԳԼ. ԺԳ.

1. Եւ եթէ յառնիցէ ՚ի միջի քում մարդարեւ կամ երա ԻԸ զահան երազոց, և տացէ քեզ նշան կամ ար
- 2 ուեստ . * և լինիցի նշանն կամ արուեստն զոր խօսեցաւ առ քեզ, և ասիցէ երթիցուք պաշտեսցուք զաստուածս
- 3 օտորս՝ զորոսն ճանաչեցէք : * Մի լսիցէք զմեկից մարդարեւին այնորիկ, կամ երազահանին երազոց . զի փորձէ

(23) Ոմանք . Զգոյ՛ջ լեր ՚ի չուտելոյ զարիւն . . . մի ուտիցի շունչ Է մնոյ : Բար ախան . Զշունչ մնոյ : (25) Ոմանք . Եթէ առնիցես զբարին և զհաճոյն : (27) Ոմանք . Հիզցես առ յատակաւ : (28) Ոմանք . Զոր ես պատուիրեմք քեզ, զի բարի լինիցի քեզ : (29) Այս . Յոր գու . Գու, գուն մաս : (31) Այս . Եւ զգատերս այրեն : ԳԼ. ԺԳ. (1) Ոմանք . Քեզ նշանն կիմ արուեստս : (2) Ոմանք . Եւ տան երթիցուք և պաշ : (3) Այս . Զի փորձի

ԻԻ Ա 2

4 Է՛ զքեզ ԹՐ ԹԾ Զանաչել, Թէ սիրիցէ՛ք զԹՐ ԹԾ մեր
 յամ սրտէ՛ ձերմէ՛, և յամ անձնէ՛ ձերմէ՛ : * Զլին ԹՐ
 5 ԹՐ ձերոյ երթիլիք, և ի նմանէ երկնիցիք, և զպատ
 ուիրանս նր պահեսիք, և ձայնի նր լուիլիք, և ի նա
 յարեսիք : * Եւ մարգարէն այն կամ երազահանն ե-
 6 րազոց՝ մեռցի . զի խօսեցաւ ապստամբեցուցանել զ-
 քեզ ի Թէ ԹՐ քումմէ՛ որ եհան զքեզ յերկրէն եգիպ-
 տացւոց, որ փրկեացն զքեզ յերկրէն ծաղայուլԹէ .
 մերժել զքեզ ի ճանապարհէն՝ զոր պատուիրեաց քեզ
 ԹՐ ԹԾ քո գնալ ընդ նա . և բարձցես զարն ի միջոյ ձեր-
 մէ : * Եւ եթէ աղաչեսցէ զքեզ եղբայր քո առ ի հո-
 7 րէ կամ առ ի մօրէ քումմէ, կամ ուստր քո, կամ
 դուստր քո, կամ կին ծոցոյ քոյ, կամ բարեկամ հան-
 գոյն անձին քոյ, գալու՝ և ասիցէ . երթիցուք պաշտեա-
 8 ցուք զաստուածս օտարս, զորս ոչ ճանաչիցես դու և
 հարբ քո . * յաստուածոց աղագոյն որ չգրլ զձեզ և
 9 ցեն, ի մերձուորացն քոց կամ ի հեռուորաց, ի ծա-
 ցաց երկրին մինչև ի ծագս երկրին : * Մի հաւանիցիս
 10 նմա, և մի լուիցես նմա, և մի խնայեսցէ տին քո ի նա,
 և մի գթացիս ի նա, և մի ծափկեսցես զնա : * Պատ-
 11 մելով պատմեսցես զնմանէ . ձեռք քո նախ լիցին ի նա
 ռպանանել զնա, և ապա ձեռն ԹՐ ԹՐ ժողովողէանն . * և
 12 քարկոծեսցեն զնա քարամբք և մեռցի : զի խնդրեաց
 ապստամբեցուցանել զքեզ ի Թէ ԹՐ քումմէ . որ եհան
 13 զքեզ յերկրէն եգիպտացւոց ի տանէ ծաղայուլ : * Եւ
 լուեալ ԹՐ ԹՐ զարհուրեացի . և ոչ ևս յաւելուցուն
 14 առնել ըստ բանին այնորիկ չարի ի միջի ձերում : * Եւ
 15 եթէ լսիցես ի միում ի բաղաքացն՝ զորս ԹՐ ԹՐ քո
 տացէ քեզ բնակել անդ . ասել * եթէ ելին արբան-
 16 քէք ի մէնջ . և ապստամբեցուցին զԹՐ ԹՐ բնակիչ քա-
 ղաքին իւրեանց . և ասեն, երթիցուք և պաշտեցուք
 զաստուածս օտարս՝ զորս ոչ գիտիցէք . * և քննեսցես
 և հարցանիցես և յուզեսցես յոյժ . և ահա ստիճ . և հա-
 17 ւաստեալ իցէ բանն, և եղեալ իցէ գարշուին ի ձեզ .
 * կոտորելով կոտորեսիք զԹՐ ԹՐ բնակիչ երկրին այնու-
 18 րիկ կոտորմամբ սրոյ . և նզովելով նզովեսիք զնա, և
 19 զԹՐ ԹՐ որ ի նմա, և զանասունն ի բեղան սրոյ : * Եւ
 20 զԹՐ

Է՛ զձեզ ԹՐ ԹԾ : (4) Ոճան . Լուիլիք, և ի նա յա-
 21 վելիք : (5) Ոճան . Գնալ ընդ նմա : (7) Ոճան . ի
 մերձաւորաց նց կմ ի հե : (9) Ոճան . Եւ ձեռն քո նախ
 22 լիցի ի նա : (11) Ոճան . Ըստ բանիդ այդորիկ չար ի
 միջի ձե : (12) Ոճան . ի բաղաքաց քոց զորս . . տալոց
 23 է քեզ բնակել անդ և ասել : (14) Այս . Եւ քննեսցես և
 24 հարցցի : (16) Ոճան . Կապուտ նց ժողովեսցես յեւ

- զամ կապուտ նր ժողովեսցեն յեւս նր. և այրեսցեն
հրով զքաղաքն, և զամ զաւար նր համօրէն առաջի տն
այ քոյ. և եղիցի աւերակ յաւիտեան, և ոչ ևս լինեսցի :
- 17 * Եւ մի կռուիցի 'ի ձեռին քում 'ի նոցովից նր. զի զարձ
ցի ար 'ի բարկութե սրտմտութե իւրոյ : և տացե քեզ
ողորմութե, և ողորմեսցի քեզ և բազմացուցե՛ զքեզ .
- 18 զոր օրինակ երգուաւ ար հարցն քոց : * Եթէ լսիցես
ձայնի տն այ քոյ, պահել զամ պատուիրանս նր, զոր
ես քեզ պատուիրեմ պոսոր . առնել զբարիքս զհաճոյ
առաջի տն այ քոյ :

ԳԼ. ԺԴ.

- 1 () ի որդիք էք դուք տն այ անբոյ :
- 2 * Մի ցտիցիք, և մի հարկանիցէք զձակատ 'ի վր իմ
մեռելոյ . * զի ժողովուրդ ես դու սուրբ տն այ քոյ .
և զքեզ ընտրեաց ար անքո լինել նմա ժողովուրդ սեպ .
հական յամենայն ազգաց որ 'ի վր երեսաց երկրի :
- 3 * Մի ուտիցէք զամ զարշէլիս : * Այս անուանք են
4 զորս ուտիցէք . արջառ, և ոչխար 'ի հօտից, և նոխազ
5 յայծեաց, * զեղբերու և զայծեամն, և զգոմէշ և զխար
6 բուզ, և զայծբակ, և զյամոյր, և զանալուծ : * և զամ
անասուն զթաթահերձ, և զկնդակաբաշխ, և զորոճիզ
7 յանասնոց ուտիցէք : * Եւ զայն մի ուտիցէք որ որոճեն,
և թաթահերձ և կնդակաբաշխ ոչ իցեն : Ուզտ, և նա
պատակ, և ճաղար, զի որոճեն, և կնդակահերձ ոչ
8 են, անսուրբք իցեն նոքա ձեզ : * և խոզ, զի թաթա
հերձ և կնդակաբաշխ է, և որոճէ ոչ, անսուրբք իցէ նա
ձեզ : 'ի մոյր նոցա մի ուտիցէք, և 'ի մեռաւ նոցա մի
9 մորձենալցէք : * Եւ այս են զոր ուտիցէք յամէ՝ որ 'ի
10 ջուրս են . ամի որոյ իցեն թեք և թեփ, ուտիցէք : * և
ամի որոյ ոչ իցեն թեք և թեփ մի ուտիցէք . անսուրբ
11 իցեն նոքա ձեզ : * Զամենայն հաւ սուրբ ուտիցէք :
12 * և այս է զոր ոչ ուտիցէք 'ի նոցանէ . զարծուի, և ըզ
13 կորձ, և զանգղ, * և զգետաբծուի, և զցին, և որ ինչ
14 նման է նոցա : * և զորի, և որինչ նման իցէ նմա : * և
15 զջայլեամն, և զբու, և զձայ, * և զարագիւ, և զփոր, և
16 զհողամազ, * և զքաղահաւ, և զտոտակ, և զագաւաւ,
17 * և

նոցա : (17) Ոմանք . Եւ մի կռուեսցի 'ի ձեռն : (18) Ոմանք .
Եւ զհաճոյս . Իսկ, զհաճոյսն առաջի :
Գլ. ԺԴ. (1) Ոմանք . Մի ցտիցէք և մի հարկանիցէք : (2) Ոմանք .
Լինել քեզ նմա ժողով : (4) Ոմանք . Այս անա
նուանք են զոր ուտիցէք : (5) Ոմանք . Եւ զայծաբաշխ և զյա
մոյր : (12) Բայ . Եւ զանգղ : (16) Ոմանք . Եւ զհողամազ :

* և զհաւալուան, և զքաղաքի, և որինչ յման է նոցա, 18
և զյոպոպ, և զջիղ: * Եւ ամենայն սողուն 'ի թռչնոց 19
անսուրբ՝ լիցի ձեզ. և մի ուտիցէք 'ի նոցանէ: * Եւ 20
զեմ թռչուն սուր՝ կերելէք:

Ա * Եւ զեմ մեռելոտի մի ուտիցէք. այլ պանդխտին որ 21
է 'ի քաղաքս քո տացես զնա՝ և կերիցէ, կամ վաճառես
զնա օտարոտոյն. զի ժողովուրդ սուրբ ես դու ան
այ քոյ:

ԼԲ Մի եփեցես զցառն 'ի կաթն մօր իւրոյ:

ԼԳ * Տաաանորդս տաաանորդեսցես յեմ արմատաց սեր 22
մանց քոց, զարմտիս՝ անդոց քոց ամ ըստ ամէ: * Եւ 23
կերիցես զայն առաջի ան այ քոյ 'ի տեղաւորն զոր ընա
րեսցէ ան թո անուանել զանուն իւր 'ի վերայ նր,
անդ մատուցես զտաաանորդս ցորենոյ քոյ, և զգին
ւոյ քոյ, և զիւզոյ քոյ, և զանգրանիկս արջառոյ քոյ,
և զոչխարի քոյ. զի ուսցիս երկնէլ 'ի ան այ քումմէ.
զեմ աւուրս: * Ապա թէ հեռի իցէ 'ի քէն ճառապարհն, 24
և ոչ կարիցես տանել զայն. վասն զի հեռի իցէ 'ի քէն
տեղին զոր ընտրեսցէ ար ան թո անուանել զանուն
իւր անդ: Զի օրհնեաց զքեզ ար ան թո. * վաճա 25
ռեսցես զայն արծաթոյ, և առցես զարծաթն 'ի մե
ռին քում, և երթիցես 'ի տեղին զոր ընտրեսցէ ար ան
թո. * և տայցես զարծաթն ընդ ամի որում ցանկանայլ 26
ցէ անձն քո, արջառոյ, կամ ուղտարի, կամ գինւոյ,
կամ ցլոյ, կամ ամի որում ցանկանայլ անձն քո. և
կերիցես անդ առաջի ան այ քոյ. և ուրախ լինիցիս
դու և ուստր քո, * և զեւտային որ 'ի քաղաքս քո, մի 27
թողուցու զնա, զի ոչ գոյ նորա բաժին և ոչ ժառանգ
դու ընդ քեզ: * Յետ երից ամաց հանիցես զեմ տա 28
սանորդս արմատաց քոց, և յամի յայնմիկ գիցես զայն
'ի քաղաքս քո: * և կերիցէ զեւտային քանդի ոչ գոյ նր 29
բաժին և ժառանգութի ընդ քեզ. և եկն, և որք, և
և այրի 'ի քաղաքս քո, կերիցեն և յագեսցին. զի օրհ
նեսցէ զքեզ ար ան թո յեմ գործս քո զոր առնիցես:

ԳԼ.

(18) Ոման. Եւ զքաղաքի. և ոման, քաղաք: (21) Ո
ման. Որ 'ի քաղաքս քո. և ոման, որ իցէ 'ի քաղաքս
քո: (22) Ոման. Չտաաանորդս տաաանորդեսցես:
(26) Ոման. Եւ տացես զարծաթն... և կերիցես զայն
առաջի ան այ քո... և ուստր քո, և զուստր քո, և զեւ:
(27) Ոման. Զի ոչ գոյք նք բաժն: (28) Ոման. Հանցես
զեմ տաաա: (29) Յերիսիս պիտաւր. Յեմ գործս քո
զոր առնիցես:

ԳԼ: ԺԵ.

- 1 **Յ**ԵԼԹՆԵԼԹՆԵՐՈՐԳ. ամի արասցես թողութի: * Եւ ԼԻ
 2 այս իցէ հրաման թողութի: թողցես զեմ պարտա
 քո զոց պարտիցի քեզ ընկեր քո. և մի պահանջիցես
 3 Եւ նա յայ. քոյ: * Յառարտուոյն պահանջիցես որ ինչ իցէ
 քո առ. նմա. բայց եպորն քում թողութի արասցես
 4 զպարտուցն քոյ: * Եւ մի լինիցի 'ի միջի քում կարօ
 տեալ. զի օրհնելով օրհնեսցէ զքեզ տր ամ քո յերկ
 րին՝ զոր տր ամ քո տալոց է քեզ 'ի Ժառանգուի Ժա
 5 ռանդէլ զնա: * Եւ եթէ լսելով լուիցես ձայնի տն
 այ քոյ, պահել և առնել զեմ պատուիրանս զոր ես
 6 պատուիրեմ քեզ այսօր. * զի տր ամ քո օրհնեաց ըզ
 քեզ, որպէս և խոստացաւ քեզ. և տացես փոխ ազգաց
 7 զազմաց, և քեզ մի տիրեսցեն: * Եւ եթէ լինի
 ցի 'ի միջի քում կարօտեալ յեղբարց քոց, 'ի միում 'ի
 քաղաքաց քոց յերկրին զոր տացէ քեզ տր ամ քո. մի
 8 դարձուցանիցես զսիրտ քո, և մի կծկիցես զձեռն քո
 9 յերափ և խնդրիցէ 'ի կարօտուի իւրում: * Զցայլ լեր
 անձին քում, գուցէ լինիցի բան ծածուկ անօրէնուե
 'ի սրտի քում. և ասիցես, մերձէ ամն եւ թնեբորգ. ամն
 թողութի. և չարակնեսցէ ակն քո 'ի վր եղբոր քո կա
 10 րօտելոյ, և ոչ տայցես նմա. և բողբեսցէ զքէն առ
 տր. և լինիցին քեզ այն մեղք մեծամեծք: * Ասլ պար
 գեւելով պարգեւեսցես նմա, և տալով տացես նմա փոխ
 որչափ և պիտոյ իցէ: և մի արտմիցիս 'ի սրտի քում զկնի
 արոցն քոց նմա. զի վասն բանին այնորիկ օրհնեսցէ
 11 զքեզ տր ամ քո յեմ 'ի գործս քո. և յեմի յորինչ և
 միեսցես զձեռն քո. * զի ոչ պակասէ կարօտեալ յերկ
 րէ: ՎՊ այնորիկ ես պատուիրեմ զբանս զայս և ասեմ.

Ընդ.

ԳԼ. ԺԵ. (1) Ոման. ՅԵԼԹՆԵՐՈՐԳ. ամի արասցես.
 (5) Ոման. Լուիցէք ձայնի տնայ միտոյ. Իմ, ձերոյ.
 պահել. . պատուիրանս նր զոր ես: (6) Ոման. Զի
 տր ամ քո օրհնեսցէ զքեզ: (7) Ոման. Զոր տր ամ
 քո տալոց է քեզ: (8) Ոման. Ընդարձակեսցես. Իմ,
 ընդարձակեսցիր նմ. . . խնդրեսցէ 'ի կարօ': (9) Ո
 ման. Այն 'ի մեղք մեծամեծք: (11) Ոման. Ընդար
 ձակելով ընդարձակեսցես զձեռն քո յեղբար քո ազ
 քաան և 'ի կարօտեալն որ իցեն յերկրի քում:

ընդարձակելով արձակեսցեն զձեռն քո յաղքատ և 'ի ասառապեալ եղբայր քո որ իցէ յերկրին քում:

ԼԵ * Եւ եթէ վաճառեսցի քեզ եղբայր քո երբայեցի, կամ 12 կին երբայեցի, ծառայեսցէ քեզ զվեց ամ. և յամին եւթներորդի արձակեսցեն զնա ազատ 'ի քէն: * Եւ 13 յորժամ արձակեսցեն զնա, ոչ արձակեսցեն զնա ու նայն. * այլ հանդերձելով հանդերձեսցեն զնա յոչնաւ 14 ըսց քոյ. 'ի ցորենոյ քումմէ, և 'ի հնձանէ քումմէ. ու ձ և օրհնեաց զքեզ ար ամ քո՝ ասցենոնմա: * Եւ յիշես 15 ցեն, զի և դու ծառայ էիր յերկրին եղիպառացւոց. և փրկեաց զքեզ ար ամ քո անտի: վասն այսորիկ ես պա առւիրեմ քեզ առնել զքանս զայս: * Ապա թէ ասի 16 ցէ ց. քեզ. ոչ ելանեմ 'ի քէն. զի սիրեաց զքեզ և զառն քո. զի բարի իցէ նմա առ քեզ: * առցես հերիւն, և 17 ծակեսցես գունկն նր'ի վր սեմոց դրանն, և եղիցի քեզ սորոկ յաւիտեան. և զաղախին քոնոյնպէս արասցես: * Եւ մի խիտ թուեսցի առաջի քո յորժամ արձակես 18 ցես զնոսա ազատս 'ի քէն. զի ամի ամի վարձուք վարձ կանի ծառայեաց քեզ զվեց ամ. և օրհնեսցէ զքեզ ար ամ քո յամի զինչ և գործեսցես:

ԼԶ * Զամ անդրանիկս որ ծնանիցին յանդեայս քո և 'ի 19 հօտս քո, զարուան 'ի նոցանէ սրբեսցեն ան նոյ քում: Ոչ գործեսցես անդրանկաւ եղին քոյ, և մի կարեսցես զանդրանիկս հօտից քոց: * ամ յամէ կեցիցես զնա ա 20 ռաջի ան 'ի տեղւոյն զոր ընտրեսցէ ար ամ քո, դու և առն քո: * Եւ եթէ արատաւոր իցէ, կամ կաղ, 21 կամ կոյր, և կամ ամ արատ չար զինչ և գուցէ 'ի նմա, մի զնեցես զնա ան նոյ քում: * այլ 'ի քաղաքս քո կերի 22 ցես զնա. անսուրբն 'ի քեզ' և սուրբն նոյնպէս կերի ցեն, իբրեւ զայծեամն կամ զեղբերու: * Բայց զարիւն 23 մի ուտիցես, յերկիր հեղուցուս զնա իբրեւ զուր:

ԳԼ. ԺԶ.

ԼԷ () գուշաաջիր ամսոյն կանխոց, և արասցես զատիկ 1
■ ան նոյ քոյ. զի յամսեանն կանխոց ելէք յեգիպտոս

(14) Յօրինալին. Այլ հանդերձելով հանդերձեսցես:
(14) Այս. Եւ 'ի ցորենոյ քումմէ: (15) Այս. Վս այսորիկ ես պա: (17) Ոման. 'ի վր սեմոց դրանն:
(18) Ոման. Այլ յամի վարձուք վարձուկանի. . . յամի որ զինչ և գոր: (19) Յօրինալին ինի. Հօտից հօտից քոց: (21) Ոման. Մի զնեցես զնա առաջի ան նոյ քում: (23) Ոման. Մի ուտիցէք, յերկիր հեղուցուք: ԳԼ. ԺԷ. (1) Ովան. Զգուշաաջիր ամսոյն կանխոց:

- 2 ասնէ՝ ի գիշերի : * Եւ զենցես զգառիկն ան ան լոյսում .
- 3 քո անուանել զանուն իւր անգ : * Մի ուսիցէք ընդ նմա խմորուն , զեւթն օր բաղարջ կերիցես ընդ նմա , հաց բարձրանաց . քանզի տագնապաւ ելէք յեգիպտոսս : զի յիշցէք գութ զօրն ելից ձերոց յերկրէն եգիպտոս :
- 4 ասցաւց՝ զամաւուրս կենաց ձերոց : * Եւ մի ևս ել ընդսցի ի քեզ խմոր յամաւանս քո զեւթն օր . և մի ասցի ի մոյն զոր զենուցաւս յերեկարեսայ յաւաւրն աւազիցի յայդ : * Եւ մի ժառանգես զենուլ զգառիկն ի միում ի բաղարաց քոց՝ զորս ան ան քո տացէ քեզ .
- 6 * ասլ ի տեղւոյն զոր ընտրեսցէ ան ան քո անուանել զանուն իւր ի նմա , անդ զենցես զգառիկն առ երեկս ընդ արեւմուտս , ի ժամանակին յորում ելէր յեգիպտոս :
- 7 ասնէ : * Եւ փեսցես և խորովեսցես , և կերիցես ի տեղւոյն զոր ընտրեսցէ ան ան քո . և գարձցիս ի վաղիւն :
- 8 երթիցես ի տուն քո : * զվեց օր կերիցես բաղարջ , և յաւաւրն եւթներորդի ելք տուն ան ան քո . մի գործեսցես ի նմա զամ գործ , բայց որինչ գործիցի ան ձին :
- 9 * Եւ թն եւթներորդս համարեսցիս քեզ , ի սկսանելոյ մանկաղի քոյ յոճ , սկսանիցիս համարել եւթն եւթն :
- 10 քորդո . * և արատցես տուն եւթներորդաց ան ան լոյսում , որչափ կարգ իցէ ձեռն քո ըստ ընդին զոր տացէ քեզ՝
- 11 որպէս զիարդ օրհնեսցէ զքեզ ան ան քո : * Եւ ուրախ ընցիս ան ան քո ան ան քո , դու և ուսար քո և գաւար քո , ծառայ քո , և աղախին քո . և զևսացին որ ի քաղաքս քո . և եկն և որբն և ալրին որ ի ձեզ . ի տեղւոյն զոր ընտրեսցէ ան ան քո ան ան քո զանուն իւր անգ :
- 12 * Եւ յիշեսցես զի ծառայ եկր յերկրն եգիպտացաւց . և զգուշացիս և արատցես զպատուիրանս զայստօնի :
- 13 * Տոն տաղաւարահարաց արատցես զեւթն օր . ի ժո
- 14 զովեւ քեզ ի կարդ ըստմէ և ի հնձանէ ըստմէ : * Եւ ուրախ ընցես ի տուն քո . դու և ուսար քո և գաւար քո , ծառայ քո և աղախին քո . և զևսացին , և եկն և որբն և ալրին որ իցեն ի քաղաքս քո : * զեւթն օր տոնեսցես ան ան քո ան ան քո , ի տեղւոյն զոր ընտրեսցէ ան ան քո ան ան քո ի նմա : Եւ եթէ օրհնեսցէ զքեզ ան ան քո յամարմիս քո , և յամ գործն ձեռաց քոց , և ընդիցիս ուրախ :

(3) Աստ . Զի յիշցէք զօրն ելից ձերոց : (4) Աստ . Եւ մի երեսցի ի քեզ : (4) Բաղարջ . Զաւաւրն տաղանոյ յայդ : (5) Անան . Եւ մի ժառանգես . Կոմ , ժառանգես . . . ի միում բաղարաց քոց : (8) Անան . Եւ քո տուն ան ան քո : (9) Անան . Մանգաղի քոյ : (14) Անան . Եւ ուրախ ընցիս ի :

բախ : * Չերիս ժամանակս 'ի տարաւոր յանդիման լիցի 16
 ամ արու քո՝ առաջի ան իջ քոյ 'ի տեղւոյն զոր ընտրես
 ցէ Թր : 'ի տօնի բաղարջակերացն . և 'ի տօնի եւթնե-
 րորդացն . և 'ի տօնի տաղաւարահարացն : և ոչ երևես
 ցիս առաջի ան իջ քում ունայնամեռն . * Եւրպարան 17
 չէր ըստ կարի ձեռաց իւրոց՝ ըստ օրհնութե ան իջ
 քո զոր ետ քեզ :

ԼԸ * Դատաւորս և տաննադպիրս կացուացես յամ քա 18
 զաքս քո՝ զոր Թր ան քո տացէ քեզ՝ ըստ ցեղից . և դա
 տեսցեն զժողովուրդն դատաստան արդար . * և մի ա 19
 չառիցեն երեսաց . և մի առնուցուն կաշառս : Քանզի
 կաշառ՝ կուրացուցանէ զաչա իմաստնոց . և ապականէ
 զբանս արդարոց : * Արդարուք արտացես զիրաւունս , 20
 զի կեցէք , և մասնիցէք ժառանգել զերկիրն զոր Թր
 ան տացէ ձեզ :

ԼԹ * Մի անկեսցես քեզ անտառս զամ փայտի առ սեղա 21
 նով ան իջ քոյ : * Եւ մի արտացես ինչ քեզ ձաւնի : Եւ 22
 մի կանգնեսցես քեզ արձան զոր տեսաց Թր ան քո :

ԳԼ. ԺԵ.

ԽԼ * Եւ մի զոհիցես ան իջ քում աղջառ կամ ողխար՝ յո 1
 րում իցէ արատ ինչ , ըստ ամ արատաւոր բանի .
 զի պիղծ է այն առաջի ան իջ քոյ :

ԽԱ * Եւ եթէ գացի 'ի միջի քում , 'ի միում 'ի քաղաքացն 2
 զոր Թր ան քո տացէ քեզ , այր կամ կին՝ որ առնիցէ
 զչար առաջի ան իջ քոյ , անցանել զուխտիւ նր . * և 3
 երթեալ . պաշտիցեն դատաւաճառ օտարս , և երկիր պա
 դանիցեն նր . Արեւտկան , կամ լուսնի , կամ ամի որ
 իցէ 'ի դարգուէ երկնից . զորս ոչ հրամայեցի * և 4
 պատմցի քեզ : և քննեսցես յոյժ , և ահա շմարաթիւ
 լեալ իցէ բանն , և եզեալ իցէ պղծութեն այն 'ի մեջ
 ելի : * Հանցես զայրն զայն , կամ զկին՝ որ արարին 5
 զբանն

(16) Այս . Այլ քո ունայնամեռն : (17) Ոման . Ըստ
 կարի ձեռաց ձերոց : (18) Ոման . Թե՛մ 'ի քաղաքս քո :
 (19) Յօրիմայի 'ի Բաբելի անդ գրեալ՝ ապանէ . 'ի ըստ՝ .
 նշանալի 'ի մեջ տաճուլ՝ այրպանէ , իսկ համայնի այլոց , ա
 պականէ , ոչ եւ իրա : (20) Ոման . Արդարուք զա
 րեսցես զիրաւունս . զի կեցէք . . ժառանգելէք զեր
 կիրն . . տացէ քեզ : (21) Ոման . Անտառ ամ փայտի :
 (22) Ոման . Եւ մի արտացես ինչ ձաւնի :

ԳԼ. ԺԶ. (1) Ոման . Առաջի ան իջ քում : (2) Օրե
 նալի . Անցանելով զուխտիւ նր : (4) Ոման . Եւ պատ
 մեսցի քեզ , և քննէ : (5) Ոման . Չնն քարամեք , և քա

- գրանն լար , 'ի գրունս ձեր . և բարկոծեցիք զնս քա
 6 րամբք և մեռցին : * Երկուք և երեւք վկայիք մեռցի
 7 որ մեռանիցին , և մի մեռցի միով վկայիւ : * Եւ ձեռն
 վկայիցն եղիցի նախ 'ի նա սպանանել զնա , և ապա
 ձեռն նա՝ ժողովքեանն : և բարձցես զլարն 'ի միջոյ
 ձերմէ :
 8 * Եւ եթէ վքեցեացէ 'ի քէն բան 'ի գառաստանի , 'ի խի
 մէջ արեան և արեան . և 'ի մէջ գառաստանի և գա
 տաստանի , և 'ի մէջ գրգռութե և գրգռութե , և 'ի մէջ
 հակառակութե և հակառակութե . բան գառաստանի
 'ի քաղաքս քո . և յարուցեալ ելցես 'ի տեղին զորքնա
 9 րեսցէ ար նո՞ւ քո անուանել զանուն իւր անդ : * Եւ
 երթայցես առ քահանայսն և զեռացիս , և առ գառա
 10 մանին զոր պատմեացեն քեզ որք 'ի տեղւոյն իցեն՝ զոր
 քնտրեսցէ ար նո՞ւ քո . և զգուշասցի որ յոյժ առնել ըստ
 11 նմի ուղօրինադրեսցի քեզ : * Ըստ օրինացն և ըստ գա
 տաստանի զոր աստացեն քեզ՝ արասցես . և մի խոտո
 րեսցիս 'ի բանէն զոր պատմեացեն քեզ , մի յաջ և մի
 12 յահալ : * Եւ մարգ ոք՝ որ առնիցէ հպարտութե առ
 'ի չսելոյ քահանային՝ որ կայցէ պաշտել յանուն՝ նոյ
 նոյ քոյ . կամ գառաստորին որ իցէ յաւուրսն յայնոսիկ
 13 մեռցի մարգն այն . և բարձցես զլարն յելէ : * և նո՞ւ
 ժողովքեանն լուեալ երկիցէ , և մի ևս ամապարշտեցի :
 14 * Եւ եթէ մասնիցես յերկիրն զոր ար նո՞ւ քո տացէ խԳ
 քեզ , և ժառանգեսցես զնա , և բնակեսցես 'ի նմա . և
 15 ասիցես , կացուցից 'ի վր իմ իշխան ուղ և այլ աղք
 որ չուրջ զինե են : * Կացուցանելով կացուցես 'ի վր
 քո իշխան՝ զոր քնտրեսցէ ար նո՞ւ քո : յեղբարց քոց կա
 16 զուսցես քեզ իշխան . և մի իշխեսցես կացուցանել քեզ
 զայր օտար որ չիցէ՝ եղբայր քո . * զի մի յաճախեսցէ
 իւր երկվարս , և մի գարձուսցէ զժողովուրդն յեղբա
 17 ընդ նոյն ճանապարհ : * Եւ մի յաճախեսցէ իւր կա
 նայս , զի մի խոտորեսցի սիրա նո՞ւ . և արժաթ և ոսկի
 18 մի կարի յաճախեսցէ իւր : * Եւ եղիցի յորժամ նստցի
 յիշխանութե իւրում , գրեսցես նմա զերկրորդումն օրի
 19 նացս այսոցիկ 'ի մատենի : * և 'ի քահանայիցն զեռաց

ւոյ

տակեացին : (6) Ոման . Երկու և երեւք վկ' . . որ մե
 ռանիցի : (7) Ոման . Եղիցի նախ 'ի նմ' ապա : (8) Օ
 րինակի . Եւ բան գառաստանի 'ի քա' : (9) Ոման . Եւ
 երթիցես առ քահանայսն զեռացիս : (15) Ոման . Որ
 ոչ իցէ եղբայր քո : (18) Այս . Յորժամ նստիցի : (19) Ա

եաց լիցի առ նմա . և ընթերցցի զսա զամ առուբս կե-
նաց իւրոց . զի ուսցի երկնից ի տէ նյ թուսնէ , պա-
հել զամ պատուիրանս զայսոսիկ , և առնել զեթաւունս
զայսոսիկ : * Չի մի հպարտանայցէ սիրտ նի ի վերայ 20
եղբարց իւրոց , զի մի տնցանկոց զպատուիրանաքս յաջ
կամ յահեակ . զի երկայնակեաց լիցի յիշխանուէ իւ-
րում , քիչն և որդիք իւր ի մէջ սրբաւոցն ելի :

ԳԼ. ԺԸ.

ԽԻ Եւ մի լինիցի քահանայիցն զկառացւոց որդւոցն 1
զկեայ բաժին և ժառանգուէ ընդ որդւոցն ելի :
Երախայրիքն ան վեճակ նց . զայն կերիցեն : * Եվ 2
ձակ մի լիցի նց ի մէջ եղբարց իւրեանց . զի տրէ վե-
ձակ նց . ուն առացնց : * Եւ այս են իրաւունք քահա- 3
նային ի ժողովրդեան տնաի , որք զենաւցուն զենիս .
եթէ արջառ իցէ , և եթէ ոչիար , առցէ քահանային զե-
րին և զծնօսան և զխաղցոցն : * Եւ զպատուս ցորենոյ 4
քոյ , և զգինւոյ քոյ , և զեղոյ քոյ . և զպատու կարոց
խաշանց քոց առցես նց . * զի զնա ընտրեաց տր յամ 5
ցեղիցն քոց կալ առաջի ան նյ քոյ , պաշտել և օրհնել
ճանուէն նի . նա և որդիք իւր զամ առուբս : * Ապա 6
թէ եկեսցէ զկառացին ի մի ի քաղաքացն քոց յամ որդ-
ւոցն ելի , ուր իցէ քիչն բնակեալ . և եկեսցէ ըստ ցան-
կուծէ անձին իւրոյ , ի տեղին զոր ընտրեացէ տր .
* պաշտել զանուն ան նյ իւրոյ . իբրեւ զամ եղբարսն 7
իւր զկառացիս որ կացցեն անդ առաջի ան նյ , * կե- 8
րիցէ զմասնն հասեալ , բայց իւրաքանչիւր յաղագիտն
վաճառին :

ԽԵ * Եւ եթէ մասնիցես յերկիրն զոր տր ան առցէ քեզ . 9
մի ուսանիցիս առնել ըստ դարձելեաց աղագայն այնո-
ցիկ : * Մի գտանիցի ի քեզ որ անկցէ զուսար իւր 10
կամ զգուսար իւր զքոցով . և զիւծիցէ զիւծութե ,
և հմայիցէ , և հաւահարց լինիցի . * և կախարդիցէ կա 11
խարդանօք , և վհուկ , և նշանագէտ լինիցի առ ի զմե-
ռեալս հարցանելոյ : * Քանզի պիղծէ ան ամ օր առ 12
նէ

մահ . Եւ առ ի քահանայիցն . . լինիցի ընդ նմ . և ըն-
թերցցի զնա . . ի տէ նյ թուսնէ զամ առուբս :
ԳԼ. ԺԹ. (1) Ապ . Ժառանգուէ չ ելի : (3) Ոման .
Են իրաւունք քահանայից : (3) Առ . Եւ զխախտ-
ցոցն : Աւ . օրհնալ Գ . զխարացոցն : (5) Ոման . Եւ օրհ-
նել զանուն նի : (7) Ոման . Պաշտեացէ զանուն ան : (7) Ա-
ման . Առաջի ան նյ թու : (8) ի լուս . Յաղագիտն վաճառէն
համայն . աղոյ ի բնաք : (11) Ոման . Եւ վհուկ և նշան :

- նե դպցն • զի զժայտակսի գարեկեաց ստատկեսցէ զնդ
 13 ար 'ի քէն : * Կատարեալ լինիցիս առաջի ան արդյ •
 14 * զի ազգքն այնոքիկ զորս դու ժառանգեալոց ես , նոքան
 հմայիցի և գիւթուեց անսան • բայց քեզ ոչ այնպէս ես
 15 հրաման ար ան քո : * Մարգարէ յեղբարց քոց իբրեւ
 16 զիս յարուացէ քեզ ար ան քո , նմա լուիջիք * Ըստ
 անի՝ զոր խնդրեցեր 'ի ան արդուսնի • 'ի քորեք յաւաւրն
 եկեղեցւոյ , ասէիք՝ ոչ ևս յաւելուցումք լսել զձայն ան
 ար մերոյ • և զհոգիք զայդ զանեմ ոչ ևս տեսցուք , զի մի
 17 մեռանիցիմք : * Եւ ասէցիս ար • ուզիղէ ան ինչ զոր
 18 խօսեցան : * Մարգարէ յարուցից նի յեղբարց եււ
 եանց իբրեւ քեզ , և ասց զպատգամս իմ 'ի բերան նի •
 19 և խօսեցի ընդ նոսա ուղ և պատուիրեցից նմա : * և
 մարդ՝ որ ոչ լուիցէ զոր խօսիցի մարգարէն յանուն իմ ,
 20 ես խնդրեցից զլքէժ 'ի նմանէ : * Բայց մարգարէն , և
 թէ ամպարաւեսցի խօսել յանուն իմ բան ինչ զոր ես
 ոչ հրամայեցի խօսել • և կամ թէ խօսիցի յանուն աստ
 21 դւածոց օտարաց , մեռցի մարգարէն այն և Եւս թէ
 ասիցէք 'ի սրտի • զխարդ գիտացուք զբանն զոր ոչ խօ
 22 սեցաւ ար : * Զոր ինչ խօսիցի մարգարէն յանուն ան
 և ոչ լինիցի բանն և ոչ գիւցիցի , այն բան է զոր ոչ խօ
 սեցաւ ար : ամպարաւութի խօսեցաւ մարգարէն , մի
 թպուցուք նմա :

ԴԼ • ԺԺ •

- 1 Եւ եթէ ստատկեսցէ ար ան քո զազգան՝ զորոց ար իս 2 •
 ան սացէ քեզ զերկիրն նոցա • և ժառանգեսցեն
 2 զնա , և բնակեսցեն 'ի քաղաքս և 'ի տունս նի : * երբեւ
 քաղաքս զատուցես քեզ 'ի միջոյ երկրին զոր ար ան
 3 քո սացէ քեզ : * Եկատեսցես քեզ զճանապարհն , և ք
 երբեւ բաժանեսցես քեզ զսահմանս երկրին քոյ • զոր
 բաժանեսցէ քեզ ար ան քո • և եղիցի անդ ապաստան
 4 ան սպանողի : * Այս սահման եղիցի ան սպանողի որ
 քաղաքիցի անդ • և ապրեսցի : Որ գահարկանիցէ զանեւ
 քեզ

(15) Յորնախն • Մարգարէ , խորհուրդով նշանալի : (15)

(16) Ոման • Եղբարց ձերոց ... և նի բախցուք ըստ
 անի զոր : Ուր անտէր զիսն ինչն յեղեցուցի : (19) Ո
 ման • Զոր ինչ խօսեցի մարգարէն : (21) Ոման • Այս
 թէ ասիցէք 'ի սրտի ձերում :

ԳԼ • ԺԺ • (1) Ոման • Եւ ժառանգեսցես զնա : (3) Յ
 որնախն գախալի • Եկատեսցես իւր զճանապարհն : (4) Ո
 ման • Այս հրամանս եղիցի ան : Ուր անտէր • Այս սահ
 մանը եղիցի ... որ քաղաքիցի անդ և ապրեսցէ :

իւր ակամայ . և նա ոչ ատեայր զնա յերեկն և յերանգ :
 * և որ ոք մասնիցէ ընդ ընկերի իւրում 'ի մայրի հար 5
 'կանել փայտ . և ամբառնայցէ զձեռն իւր փայտասան
 հարկանել փայտ , և անկանիցի երկաթն 'ի մեղեխն ան
 աի , և գիպիցի ընկերին և մեռանիցի , փախիցէ նա , և
 անկցի 'ի մի 'ի քաղաքացն այնոցիկ և կեցցէ : * Չի մի 6
 պնդեսցի մերձաւոր արեանն զկնի սպանողին , մինչդեռ
 սյրիցի սիրտ նր . և հասանիցէ նմա 'եթէ հեռագոյն ի
 ցէ ճանապարհն , և հարկանիցէ զանձն նր . և նմա չի
 գատաստան մահու . զի ոչ ատեայր զնա յերեկն և յե
 րանգն : * Վասն այնորիկ եւս պատուիրեմ քեզ զբանս 7
 զայս և ասեմ . երկա քաղաքս զատուցես քեզ : * Եւ 8
 եթէ ընդարձակեսցէ քեզ արեւմտ քո զսահմանս քո ուն
 և երգուսւ արհարցն քոց . և տացէ քեզ ար զնմ 'եր
 կիրն 'զոր խոստացաւ տալ հարցն քոց : * Եւ եթէ լուի 9
 ցես առնել զամենայն պատուիրանս զայսոսիկ զոր եւս
 պատուիրեմ քեզ այսօր , սիրել զարեւմտ քո , և գնալ
 յամենայն ճանապարհ նր զամենայն աւուրս : Եւ յա
 վելցես քեզ այլ ևս երկա քաղաքս յայնս յերկնս : * և 10
 մի հեղցի արիւն անպարտ յերկրին քում , զոր արեւմ
 քո տացէ քեզ 'ի Ժառանգութի . և մի ոք լիցի 'ի միջի
 քում պարտական արեան :

ԽԵ * Եւ եթէ լինիցի այր որ արիցէ զընկեր իւր , և գա 11
 րան գործիցէ նմա , և յարիցէ 'ի վր նր , և հարկանի
 ցէ զանձն նր և մեռցի . և փախիցի 'ի մի 'ի քաղաքացն
 այնոցիկ . * առաքեսցեն ծերակոյտ քաղաքի նր և առ 12
 ցեն զնո անաի , և մատնեսցեն զնա 'ի ձեռս մերձաւո
 րի արեանն և մեռցի : * Եւ մի խնայեսցէ ակն քո 'ի 13
 նա . և սրբեսցես զարիւն անպարտ 'ի միջոյ ելի , և բա
 րի լիցի քեզ :

ԽԸ * Մի փոխեսցես զսահմանս ընկերի քոյ ' զոր հաստա 14
 տեցին հարբ քո 'ի Ժառանգուե քում , զոր Ժառանգես
 ցես յերկրին զոր արեւմտ քո տացէ քեզ 'ի Ժառանգուե :

ԽԹ * Ոչ հաստատեսցի մի վկայ վկայել զմարդոյ ըստ նմ 15
 ապիրառութե , և ըստ նմ յանցանաց , և ըստ նմ մե
 զաց զոր մեղանէ : 'ի բերանոյ երկուց և երկից վկայից
 հաստատեսցի նմ բան : * Եւ եթէ կացցէ յառաջ սուտ 16
 վկայ զմարդոյ , և չարափութեսցէ զնանի ամպարառութի
 ինչ . * կապեն երկդքին արքն որոց հակաբախութին 17
 իցէ , առաջի նն , և առաջի քահանայիցն և առաջի գա
 տա

(5) Ոման . Եւ ամբարձցէ զձեռն : (6) Ոման . Եւ նմ քեզ
 դատաս : (11) Յերեմի . 'ի քաղաքն այնոցիկ : Ուր ոման .
 Եւ մեռանիցի . և փախիցէ : (13) Ոման . Չարիւն ան
 պարտ յեկէ : (15) Ոման . Մեղաց զոր մեղանիցէ :

- 18 տաւարացն որ իցեն յաւուրսն յայնոսիկ . * և քննեալ
ցեն դաւաւարքն ճշմարտութիւն . և ահա վկայանիրաւ
վկայեաց զանիրաւութիւն . և եկաց հակառակ եղբոր իւ
19 ղում . * արասի՛ք նմա ողջ խորհրդաւ չար առնել ըն
20 կերի իւրում . և բարձի՛ք զգարն 'ի միջոյ ձերմէ : * Եւ
այլոցն լուսալ՝ զահի հազկանիցին , և մի ևս յաւելու
ցուն առնել ըստ բանին այնմիկ չարի 'ի միջի ձերում .
21 * մի խնայեացէ ակն զո 'իմա : Անձն ընդ անձին . ակն
ընդ ակնս . տաւամն ընդ տաւամն . ձեռն ընդ ձեռնն .
անն ընդ ստին :

ԳԼ Ի.

- 1 Եւ եթէ երանիցես 'ի պատերազմ 'ի վր թշնամեաց ծ
քոց . և տեսանիցես երիվարս և հեծեալս , և ազգ
բազում քան զքեզ . մի երկնչիցիս 'ի նոցանէ , զի Խոր Խո
քո ընդ քեզ է՝ որ եհան զքեզ յերկրէն եզիպտացոց :
2 * Եւ եղիցի յորժամ մերձենայցես 'ի պատերազմ . մա
3 առցեալ քահանայն 'ի օսեսցի ընդ ազգին . * և ասա
ցէ ցնն : Լուր Ինչ , գուք գիմեալ երթայք այսօր 'ի
պատերազմ աւագիկ 'ի վր թշնամեաց ձերոց . մի լքա
նիցի մտիտք ձեր , և մի երկնչիցիք . և մի զարհուրի
4 ցիք , և մի խուսիցիք յերեսաց նոցա . * զի Խոր Խո մեր
երթայ առաջի ձեր ընդ ձեզ , տալ պատերազմ մի ձեր
5 ընդ թշնամիս ձեր , ապրեցուցանել զձեզ : * Եւ խօ
սեսցին դպիրքն ընդ ժողովրդեանն , և ասացեն . Այր
դք՝ որոյ չինեալ իցէ թուանորայէն , և սչ իցէ արարեալ
նմա նաւակատիս , գնացէ և դարձցի 'ի տուն իւր .
գուցէ մեռանի 'ի պատերազմի , և այլ այր առնիցէ նմա
6 նաւակատիս : * Եւ այր դք՝ որոյ անկեալ իցէ այգի , և
չիցէ ուրախ լեալ 'ի նմանէ , գնացէ և դարձցի անգ
րէն 'ի տուն իւր . գուցէ մեռանիցի 'ի պատերազմի , և
7 այլ այր ուրախ լինիցի 'ի նմանէ : * Եւ այր դք՝ որոյ խօ
սեալ իցէ կին , և չիցէ առեալ զնա , գնացէ և դարձ
ցի 'ի տուն իւր . գուցէ մեռանիցի 'ի պատերազմի . և
այլ

(19) Ոհնտ . Խորհրդաւ առնել չար եղբոր իւրում , և
բարձի՛ք զգարն :

ԳԼ Ի. (1) Ոհնտ . Եւ ազգք բազում քան զքեզ :

(2) (3) Ոհնտ . Ընդ ազգիդ . և ասացէ ցգոսա . Լուր :

(3) Ոհնտ . Եւ մի խուսիցիք յերեսաց նոյ : (5) Ոհնտ .

Որ չինեալ իցէ տուն : (5) Այլ . Գուցէ մեռանիցի
'ի պատերազմի : (6) Ոհնտ . Տնկեալ իցէ նմա այգի :

(7) Ոհնտ . Եւ դարձցի անգրէն 'ի տուն իւր . . . և այլ
այր առնիցէ զնա :

այլ այր առնուցու զնա: * Եւ յաւելին գպիրքն իւր 8
 սել ընդ ժողովրդեանն՝ և ասացին: այր դք որ երկն
 չիցի, և վատասիրտ սրտիւ իցէ, գնացէ՛ և զարձցի
 'ի տուն իւր: զի մի զանգիտեցուացէ զսիրտ եղբոր իւր
 յայ իբրեւ զիւրն: * Եւ եղիցի յորժամ դադարեացեն 9
 գպիրքն՝ ի խօսելոյ ընդ ժողովրդեանն, կացուացեն իւր
 խանս զօրուն առաջնորդս ժողովրդեանն:

ԾԱ. * Եւ եթէ մերձեայցես 'ի քաղաք առաւ արտերազմ 10
 նմա, կոչեսցես զնա՝ ի խաղաղուի: * Եւ եղիցի եթէ տալ 11
 ցեն խաղաղութե՛ն արատախանի, և բացցեն քեզ, և դի
 ջի ամ ժողովուրդն որ գտանիցին 'ի նմա հարկատուք
 և հնազանդեալք քեզ: * Այլ եթէ ոչ հնազանդեացին 12
 քեզ, և արացեն ընդ քեզ արտերազմ, պաշարեացեն
 զնա: * Եւ մտանեացի զնա տըր ամ քո՝ ի ձեռն քո. և հար 13
 ցես զնա՝ արու նք կոտորմամբ արոյ: * Բայ 'ի կանանց 14
 և 'ի հահուէ և յամանայնոյ. և զնա՛ ինչ զինչ և գտաւ
 նիցի 'ի քաղաքին, և զնա՛ աղէ՝ առցես քեզ յաւարի.
 և կերիցեն զնա՝ զաւար թշնամեաց քոց՝ զորտըր ամ քո
 ապէ քեզ: * Նոյնպէս արացես ը ամ քաղաքս ը յոյժ 15
 Կեռաւորս, որ ոչ 'ի քաղաքաց աղագոն այնոցիկ իցեն:

ԾԲ. * Բայց 'ի քաղաքաց աղագոն այնոցիկ՝ զոր տըր ամ քո 16
 ապէ քեզ զերկիր նոցա՝ ի ժառանգութե, մի ճարե
 ցուցանիցէք 'ի նոցանէ զնա՝ շնչաւոր, * այլ նշողելով 17
 նշողեանքն զնա. զքեռացին, և զամմորհացին, և զբա
 նանացին, և զվերեղացին, և զնեացին, և զերուտա
 ցին, և զգերեզնայցին. զոր օրինակ պատուիրանց տըր
 ամ քո: * զի մի ուսուցանիցեն ձեզ առնել զնա՝ գար 18
 չելութիւն իւրեանց, զոր արարին դիցն իւրեանց. և
 մեղանչիցէք առաջի ան այ ձերոյ: * Եւ եթէ նստեալ 19
 պաշարեացես զքաղաք՝ առուրս բազում մարտնչել ը
 նմա յառնուլ զնա, մի հարկանիցես զծառատունիկ նք
 արկանելով 'ի նմա երկաթ. այլ կերիցես 'ի նմանէ, և
 զնա մի հարկանիցես: մի՞թէ մարդ իցի ծառատունիկն
 որ յանգի անդ իցէ՝ մտանել յերեսաց քոց՝ ի պատանէ: 20
 * Այլ զփայտ զոր գիտիցես թէ չիցէ՝ պաղաբեր, զայն

հար

(9) Թօրնային պատեր. քնացէ եւ դարձ: (8) Ոմանք. Եւ դարձցի անգրէն 'ի տուն: (11) Ոմանք. Որ գտանիցի 'ի նմ. և հնազանդեալք քեզ: (12) Ոմանք. Պաշարեացես զնա: (13) Թօրնային պատեր. Տըր ամ քո 'ի ձեռն քո: (17) Ոմանք. Պատուիրեաց քեզ տըր: (18) Ոմանք. Զնա՝ դարչութիւն իւրեանց... ան այ մերոյ: (19) Ոմանք. Արկանելով 'ի նա երկաթ: (19) Այլ. Մի՞թէ մարդ իցէ: (19) 'Ի տա'. Մարդ իցի ծառատունիկն. համայն բազմաց 'ի բնաք':

հարցես և կոտորեսցես. և շինեսցես պատենէ շուրջ դռն
դռնքաւն որ տայցէ Է. քեզ պատերազմ մինչև մատենացի:

ԳԼ. ԻԱ.

- 1 Եւ եթէ դասնիցի վերաւոր յերկրի քում զոր արծի-
2 թծ քո տոցէ քեզ փառանդեւ, և անկեալ գնիցի
3 ՚ի դաշտի. և ոչ գիտիցեն զայն որ խոցեացն զնա. * եւ
չէ ծերակոյրան քո, և հատաւորքն քո, և չափեսցեն
շուրջ զվերաւորաւն զվայրս քաղաքացն: Եւ եղիցի քա-
3 ղաք որ հուպիցէ ՚ի վերաւորն. * առցէ ծերակոյրա քա-
ղաքին այնորիկ երինջ որ յարժառայ՝ որ Է գործ չիցէ
4 մտեալ, և լուծ չիցէ ձգեալ. * և իջուսցեն ծերակոյրա
ժողովրդեանն՝ զերինջն ՚ի ձոր մի. ապառաժ ուր չիցէ
• գործեալ, և ոչ անբամանեալ. և կարծակոտոր ասպա-
5 ջնէն զերինջն ՚ի ձոր անդր: * Եւ մտաիցեն քահանայքն
զեփացիք՝ զի զնոսո ընտրեաց արծի քո և ոչ ասպի
իւր. և օրհնել յանուն նր. և ըստ բերանայ նր զձարեա-
6 յի արծի հաղաւակութի և արծի գրգռութի: * Եւ արծի
ծերակոյրա քաղաքին այնորիկ որ հուպ իցէ ՚ի վերաւորն,
լուսացեն զձեռս խորանց ՚ի վերայ զգնայ երնջուն կար-
7 թահարելոյ ՚ի ձորն. * և պատափանի տուեալ ասպա-
ջնէն. ձեռք մեր ոչ հեղին զարիւնս զայս, և աչք մեր
8 ոչ տեսին. * քաւեան զժողովուրդ քո զեւել, զոր փրկե-
ցեր արծի. զի մի եկեացէ արիւնս անպարտ ՚ի վրժողո-
9 վրդեան քոյ ինչ: և քաւեացի ՚ի նոցանէ արիւնս. * և
բարձրցես դու զարիւնս անպարտ ՚ի ձեռն:
Եւ եթէ արասցես զբարին և զհաճոյ առաքի ան արծի
10 քոյ: * Եւ եթէ ելանիցես ՚ի պատերազմ ՚ի վրժ թըլ-
նամեաց քոյ, և մատենացէ զնոսո արծի քո ՚ի ձեռս
11 քո, և աւարեացես զաւար նր, * և տեսանիցես յաւա-
րին՝ կին գեղեցիկ տեսեամբ, և ցանկասցիս նմա. և
12 առցես զնա քեզ կնուէ. * և տարցիս զնա ՚ի տուն քո,
13 և գերծցես զդուխ նր. * և սրբեսցես զղզընգունսնր,
և հանցես զհանգերձ գերութե նր. և նոսոյի ՚ի պառ-
քում,

ԳԼ. ԻԲ. (1) Ոման. ժառանգել. անկեալ ՚ի դաշտի:
(2) (3) Ոման. Որ հուպ իցէ ՚ի վերաւորաւն... և ՚ի
լուծ չիցէ ձգեալ: (4) Ոման. Յապառաժ, որ չիցէ
գործեալ: (5) Յօրինակին. Եւ ք բերանոյ նր զձա:
(6) Ոման. Քաղաքին այնորիկ եկեացն, որ հուպ իցէ
՚ի վերաւորն, և լուսա: և ոման. որ հուպ իցեն...
՚ի վրժ երնջոյն: (10) Ոման. Եւ յաւարեացես զաւար:
(11) Ոման. Կին գեղեցիկ տեսանելով: (13) Ոման.
Չեղնգունս. և ոման, զղզընգունս: (13) Այս. Եւ եղիցի

քում, և լացցէ զհայր և զմայր իւր զաւուրս ամօղ
միոյ: և ապա մօցես առ նա, և բնակեսցես ընդ նմա.
և եղիցի էին քո: * Եւ եղիցի եթէ ոչ հաճեսցիս ընդ 14
նա, արձակեցես զնա ազատ. և զաճառելով մի զա-
ճառեսցես զնա տրծաթոյ. և մի անարգեսցես զնա՝
քանզի լինցեր զնա:

ԺԵ * Եւ եթէ լինիցին ան միում երկու կանայք. և լի 15
նիցի 'ի նոցանէ մին սիրելի և մեւսն ատելի. և ծնանի-
ցին նմա որդիս՝ սիրելին և ատելին, և լինիցի որդի
անգրանիկ ատելւոյն: * և եղիցի յառուր յորում ժա 16
աւանդեցուցանիցէ որդւոց իւրոց զնչա իւր, մի իւ-
թեսցէ անգրանիկացուցանել զորդի սիրելւոյն. անամս
տարտեալ զորդի ատելւոյն զանգրանիկ: * այլ զանգ 17
բանիկ ատելւոյն ծանիցէ տալ նմա կրկին յամէ որ ինչ
գտանիցի նր. զի նա է սկիզբն որդւոց նր, և նմանիկ.
է անգրանիկութին:

ԺԶ * Եւ եթէ իցէ ուրուք որդի խեւ և անգգամ, և ոչ 18
լիցէ ձայնի հօր և մօր իւրոյ. և խրատիցեն զնա՝ և ոչ
անապցէ նց. * կալցին զնա հայր և մայր նր, և տար 19
ցին զնա առ Ծեփափոյա քաղաքին իւրեանց, և 'ի դուռն
տեղւոյն իւրեանց. * և ասացեն յարս քաղաքին իւր 20
եանց. Որդիս մեր այս՝ խեւ է և անգգամ, և ոչ լսէ ձայ-
նի մերում. հանկանակող է և արբէռ: * Եւ քարկո 21
ծեսցին զնա արք քաղաքին նր քարամբք՝ և մեռցի: և
բարձրիք դարն 'ի միոյ ձերմէ: և լուեալ ոյլոցն՝ զա-
հի հարկանիցին: * Եւ եթէ հասանիցեն ումեք մեղք 22
մահապարտութե՝ և մեռանիցի, կախեալիք զնա զփայ-
տէ. * և մի ազանիցի մարմին նր 'ի փայտին. այլ թաղէ 23
լով թաղեալիք զնա 'ի նմին աւուր: Զի անիծեալ լայ
է ամ՝ որ կախիցի զփայտէ: և մի պղծիցէք զերկիրն՝
զոր եր ամ քո տացէ քեզ 'ի ժառանգուի:

ԳԼ. ԻԲ.

ԺԷ Ղուսցէ տեսեալ զարջառ և զոչխար եղբօր քո մոլը 1
րեալս 'ի ճանապարհի, և անտես առնիցես զնն,
այլ գարձուցանելով գարձուցեն զնն և ամցես առ
եղ

քո կին: (14) Ոման. Մի զաճառեսցի չարծա՝: (15) Ո-
ման. Երկու կանայք, մին 'ի նոցանէ սիրելի, և մին ատե-
լի: (16) Ոման. Ժառանգեցուցէ ... և մի իշխեսցէ:
(19) Ոման. Հայրն և մայրն իւր, և: (20) Ոման. Հար-
կանող է և արբէռ: և ոման. հարկանակող է: (23) Ո-
ման. Զի անիծեալ լայ է որ կախիցի:

ԳԿ. ԻԲ. (1) Ոման. Զարջառ կամ զոչխար .. գառ
ԻԴ

- 2 եղբայր քո : * Ապա թէ չիցէ մօտ եղբայրն քո առ քեզ , և ոչ ճանաչիցես զնա . Ժողովեսցես զնս 'ի տուն քո . և եղևիցին առ քեզ , մինչև խնդրեսցէ զնս եղբայր քո , և առցես ցնա : * Նոյնպէս արասցես զէշ նորա , նոյնպէս արասցես զհանգերձ նր . նոյնպէս արասցես և զնամ կորուստ եղբոր քոյ . որինչ կորնչիցի 'ի նմանէ և զաանիցես' մի իշխեսցես անտես առնել զայն : * Գուցէ տեսանիցես զէշ եղբոր քոյ , կամ զեղն նր անկեալ 'ի ճանապարհի , և զանց առնիցես զնորք . այլ յարուցանելով յարուսցես ընդ նմա :
- 5 * Մի եղիցի հանգերձ առնացի զկանամբք . և մի ըզ ծը գեցցի այր զգետտ կանացի . զի պիղծ է ան յայ քում իմ որ առնէ զայն :
- 6 * Եւ եթէ գիպեսցիս բունոյ հաւուց տաղի քո 'ի ճա ծմ հապարհի , եթէ 'ի ծառ և եթէ 'ի գետնի , ճագուց կամ ձուռց , և մայրն ջեռեալ նստցի 'ի վր ճագուցն կամ ձուռց . մի առնուցուս զմայրն հանգերձ որդւովքն :
- 7 * արձակելով արձակեսցես զմայրն , և զորդիսն առցես քեզ . զի բարի լիցի քեզ , և բազմօրեայ լինիցիս 'ի վր երկրի :
- 8 * Եւ եթէ չինեսցես տուն նորաքն . արասցես պատկ շուրջ զտանեօքն : և մի սպանու մն գործեսցես 'ի տան քում , զի մի անկանիցի որ անկանելոցն իցէ 'ի նմա :
- 9 * Մի վարեսցես զայդի քո այլ և այլ . զի մի սրբւ ցին արմախքն և սերմնն զոր սերմանիցես ընդ բերից այգւոյն քոյ :
- 10 * Մի վարեսցես զէշ և զեղն 'ի միասին :
- 11 * Մի զգենդւցուս այլայլախառն , զասր և զկտաւ 'ի երկ միասին :
- 12 * Ծոպս մանուածոյս արասցես 'ի վերայ չորեցունց կր տանոց հանգերձից քոց , զոր և զգենուցուս :
- 13 * Եւ եթէ առնուցուս զք կին և ամուսնացի ընդ նմա , և առեսցէ զնա . * և գիցէ 'ի վր պատճառս բամբասալ կան բանից . և տնուն չոր հանիցէ զնմանէ , և ասիցէ . զկինս զայս առի , և մերձեցեալ 'ի սա ոչ գտի զկուսուի սորա : * Եւ առեալ հայր և մայր աղջկանն , հանցնի զկուսու թիս աղջկանն առ ծերակոյտն 'ի դուռն : * և

առաւ

ձուցանիցես զնս : (2) Յօրեալին . Ժողովեսցես զնա 'ի : (6) Ուսն . Եթէ 'ի ծառոյ և եթէ 'ի : (7) Ուսն . Եւ զոր գիսն առցես առ քեզ : (8) Ուսն . Զի մի անկցի որ ան կանելոցն իցէ 'ի նմէ : (10) Ուսն . Զեղն և զէշ 'ի միասին : (12) Ուսն . Զորեցունց տանց հան : (14) Ուսն . Եւ գիցէ 'ի վր նր պաշտ . և մերձեալ 'ի սա : (15) Ուսն . Եւ առեալ հօր և մօր աղջկանն :

ԻԵ Bb

- անասցէ հայր աղջկանն ցծերակոյտն . զգուստրս իմ՝
 զայս ետու անդ այդմիկ կնուէ . * և ատեցեալ զսա՝ 21
 զնէ 'ի վի պատճառս բամբասաւոր բանից՝ և ասէ . ոչ
 գտի զկուսուծի գոտեր քո , և ահաւասիկ կուսուծք
 գտեր իմոյ . և բացցեն զհանգերան առաջի ծերոց քա-
 ղաքին այնորիկ : * Եւ ապէ ծերակոյտ քաղաքին այնորիկ 18
 զայրն զայն , և խրատեսցեն զնա . * և աուծեսցեն 'ի 19
 նմանէ հարեւր սիկղ . և տացեն հօր աղջկանն , փոխա-
 նակ զի եհան անուէն չար զկուսէն ինչապոյ . և նորին
 լիցի կին . և մի իշխեսցէ արձակել զնա զնմա՝ ժամանակս :
 * Ապա թէ ճշմարիտ իցէ բանն , և ոչ գտցին կուսու 20
 թիք աղջկանն . * հանցեն զաղջկն առ գուրս հօր իւ 21
 րոյ , և քարկոծ արասցեն զնա արք քաղաքին իւրոյ՝ և
 մեռցի . զի արար անդգամուծի 'ի միջ որդւոցն իւր ,
 պոռնկել 'ի տան հօր իւրոյ . և բարձրիք զարմ 'ի ձենը :
 ԿԶ * Եւ եթէ գտցի այր շնացեալ ընդ առնականոյ , սպան 22
 ընդ զերկոսեան , զայրն շնացեալ ընդ կնոջն՝ և զկինն .
 և բարձրիք զարմ յիշէ :
 ԿԷ * Եւ եթէ եղիցի աղջիկ կոյս խօսեցեալ առն . և գտաւ 23
 նիցէ զնա այր որ 'ի քաղաքի և ննջեսցէ ի նմա : * հան 24
 ընդ զերկոսին 'ի գուռն քաղաքին իւրեանց , և քարկո-
 ծեսցեն զնա քարամբք և մեռցին . զաղջկն՝ զի ոչ քո
 զոքեաց 'ի քաղաքին , և զայրն որ լիկեաց զկին ընկերի
 իւրոյ . և բարձրիք զարմ 'ի միջոյ ձերմէ : * Ապա թէ 25
 'ի դառի գտցէ այր 'զաղջիկ որ՝ խօսեալ առն , և բռնա-
 բար ննջեսցէ ընդ նմա . սպանիք զայրն որ ննջեաց ի
 նմա . * և աղջկանն մի ինչ առնիցէք . զի ոչ է աղջկանն 26
 զնաս մահու . զի ոչ յառնիցէ մարդ 'ի վի ընկերի իւ-
 րոյ՝ և սպանանիցէ զնա , այնպէս է իրն . * զի 'ի բացի 27
 եգիս գնա . և բողոքեաց աղջկն խօսեալ , և ոչոք էր
 որ օգնէր նմա : * Եւ եթէ գտանիցէ որ զաղջիկ կոյս՝ 28
 որ չիցէ խօսեալ առն , և բռնաբար ննջեսցէ ի նմա .
 * տացէ այրն որ ննջեաց ի նմա՝ հօր աղջկանն յիսուս 29
 երկդրամեան արծաթոյ , և նորա լիցի կին . և մի իշ-
 խեսցէ արձակել զնա զնմա՝ ժամանակս իւր :
 ԿԸ * Մի առցէ այր զկին հօր իւրոյ , և մի յայտնեսցէ 30
 զճամուռս հօր իւրոյ :

ԳԼ.

- (17) Ոման . Եւ ատեալ զսա . . . պաճառս բամբասական
 բանից , ասէ . . . առաջի ծերոց ժողովեանն : (20) Ոման .
 Ապա եթէ ճշմարտեսցի բանն : (21) Երկուսին պատեր
 Եւ քարկոծ արասցեն զնա արք : Ուր մահ . Եւ քարկո-
 ծեսցեն զնա : (24) Երկուսին պատեր . Եւ քարկոծե-
 ցեն զնա քար : Ուր մահ . Եւ քարկոծեսցին քարամբք :
 (29) Ոման . Արձակել զնա զնմա՝ առուրս իւր :

ԳԼ. ԻԳ.

- 1 **Մ**ի մտցէ մալեալն և փրճատեալն յեկեղեցի թիւ ԿԹ.
- 2 * Մի մտցէ պողոնկորդի յեկեղեցի այ :
- 3 * Մի մտցէ ամենապի և մեղաբացի յեկեղեցի ան , մինչև 4
ցտասն ազգ մի մտցեն յեկեղեցին ան , և մինչև ցյաւի
- 4 տեան : * Վն զի ոչ ելին չ առաջ ձեր հացիւ և ջրով
'ի ճանապարհի ելանելոյն ձերոյ յեղիպատան : Եւ զի
- 5 'ի վարձու կալան վն թողապատ որդի բեռովայ' ի մի
ջողաբաց անիծանել զքեզ . * և ոչ կամեցաւ ար ան
- 6 յորհնութեա . զի սիրեաց զքեզ ար ան թո : * Մի խզ
սեսցիս ընդ նոսա խաղաղութի զամ առուրս թո մինչև
ցյաւիտեան :
- 7 * Մի գարշեցուցանիցես զեղոմայեցին , զի եղբայր թո ՀԱ
է : Մի գարշեցուցանիցես զեղիպատային , զի պան
- 8 գուխտ էիր յերկրի նր : * Եթէ լինիցին նորա որդիք
յերրորդ ազգի' մտցեն յեկեղեցի ան :
- 9 * Եւ եթէ ելանիցես 'ի պատերազմի բանակել 'ի վր ՀԻ
- 10 թշնամեաց թո , զգոյշ լինիջիր յամ բանէ լարէ : * Եւ
թէ իցէ 'ի քեզ այր' որ չիցէ սուրբ 'ի ցայգուռն բղի
- 11 մանէ , ելցէ արտաքոյ բանակին , և մի մտցէ 'ի բանակն .
- 12 * և ընդ երեկան լուսացէ' զմարմին իւր ջրով , և ընդ
մտանել արևուն մտցէ 'ի բանակն : * Եւ տեղի յայտ
- 13 լիցի քեզ արտաքոյ բանակին , և ելցես գու արտաքո .
- 14 * և ցից լինիցի զգառայ քումմէ . և եղիցի յորժամ
նստիցիս արտաքո , փորեացիս նովաւ , և անեալ ծած
- 15 կեսցես զաղտեղուի թո : * Չի ար ան թո չիջի ընդ բա
նակն թո փրկել զքեզ , և մատնել զթշնամիս թո առաջի
- 16 երեսաց թո : և եղիցի բանակն թո սուրբ , և ոչ երեսու
ցի 'ի միջի քում աղտեղուի ի բացն . և գառնացէ 'ի բնն :
- 17 * Մի մատնեացեզ զծառայ ան իւրում , որ յաւելու ՀԳ
ցու 'ի քեզ 'ի անէ իւրմէ : * Ընդ քեզ բնակեացի և չ
քեզ զեկեղեցի յամ տեղաջ ուր և հաճոյ իցէ նմա .
և մի նեղիցէք զնա :
- 18 * Մի լինիցի բոզ 'ի գտտերացելի . և մի պողոնկ յուր ՀԴ
ան .

ԳԼ. ԻԳ. (2) Որմոս , յաւելու . Յեկեղեցի ան մինչ 'ի գտտ
ալցն : (3) Որմոս . Յեկեղեցի ան . և մինչև յաւելու :
(7) Որմոս . Չի պանդուխտ եղիր յերկ' : (9) Որմոս . Եւ
լանիցես 'ի պարզմ 'ի բանակել : (10) Որմոս . 'ի քեզ ա
րու որ չիցէ սր 'ի ցանկուռն բղի' : (11) Որմոս . Եւ չ
արեաւ մտցէ 'ի բանակն : (12) Որմոս . Լինիցի թո որ
տաքոյ բա' : (14) Որմոս . Եւ մատնել զթշնամիս թո :

տեղաց Ելի : Մի լինիցի ձաւնի՛ի դատեալաց Ելի , և մի նուիրեալ որ յուստեալաց Ելի :

ՀԵ * Մի տարցիս . զկապէնս պոռնկի . և մի զբանս սխուրս 18
'ի տունն նոյ . քոյ յեմ ուխտս : զի պիղծ են առաջի նոյ
քոյ երկոքեան :

ՀԶ * Մի տացես եղբոր քում արծաթ վաշխիւ . և մի ըզ 19
կերակուր շարիատիւ , և մի տոկստեզբ : * զեմ ինչ փոխ 20
տայցես օտարին՝ և եղբոր քում . զի օրհնեսցէ զքեզ
աւր անք քո յեմ՝ ի գործս քո՝ ի վր երկրին՝ յոր մօտանե-
լոց ես ժառանգել զնա :

ՀԷ * Եւ եթէ ուխտիցես ուխտ անն նոյ քում , մի յամեա 21
ցես հատուցանել զայն . զի պահանջելով պահանջեսցէ
աւր անք քո ի բէն . և լինիցի քեզ ի մեղս : * Ապա թէ 22
նչ կամիցիս ուխտել՝ չլինիցի քեզ մեղք : * Որ ինչ եւ 23
լանէ ընդ ջրԹաննս քո , զգոյժ լինիցի և արասցես ոնց
ուխտեցեր նոյ քում , զտուրսն զոր խոստացար բերա-
նով քով :

ՀԸ * Եւ եթէ մօտանիցես ի հունձս ընկերի քոյ , բաղեսցես 24
ձեռք քովք զհասկն . և մանգաղ մի արկանիցես յոճ
ընկերի քոյ : * Եւ եթէ մօտանիցես յայգի ընկերի քոյ , 25
կերիցես խաղող մինչև ջրագել անձին քոյ . բայց յա-
մանս մի ամանայցես :

ԳԼ. ԻԴ.

ՀԹ. **Եւ եթէ տունուցու որ կին , և մօտանիցէ առ նա . և** 1
եզիցի եթէ ոչ գտցէ շնորհս առաջին նր , զի եգիտ
'ի նմա իրա անարգութե , գրեսցէ նմա գիր ապահար-
դանի և տացէ ի ձեռս նր , և արձակեսցէ զնա ի տա-
նէ իւրմէ : * Եւ եթէ գնացեալ լինիցի անն այլում : 2
* և ատեցէ զնա այրն վերջին , գրեսցէ նմա գիր մեկ- 3
նելոյ , և տացէ ի ձեռս նորա . և արձակեսցէ զնա ի
տանն իւրմէ : Ապա թէ մեռանիցի այրն նր վերջին՝
որ առ զնա կնուծե . * մի կարասցէ այրն առաջին որ 4
ար

(18) Ոմանք , Եւ մի զբանսխուրս ի տանն նոյ քո . . զի պիղծ
է առա : (18) Այս . Առաջին անն նոյ քո երկու : (20) Ո-
մանք . Չեմ ինչ զոր փոխ տայցես : (21) Ոմանք . Ուխ-
տեսցես ուխտս . . . զի մի պահանջելով պա : (23) Ո-
մանք . Եւ արասցես ուխտ զոր ուխտեցեր : (25) Ոմանք .
Բայց յաման մի յամանայցես : Ուրոյն . մի ամանեսցես :
ԳԼ. ԻԴ. (1) Այս . Եթէ ոչ գտանիցէ շնորհս : (1) Ո-
մանք . ինչ իրա անօրէնութե . գրես : (2) (3) Ոմանք .
Եւ եթէ գնացեալ առն այլում . և ատեցէ զնա այրն :
(4) Այս . Եւ մի պղծիցէ զերկրին , զոր :

արձանեաց զնա՝ գառնալ առնուլ զնա իւր կնուծն,
յետ պղծելոյն նորա։ զի պիղծ է այն առաջի ան լոյ
քոյ. և մի պղծէք զերկիրն՝ զոր ար ան տացէ ձեզ 'ի
ժառանգութի։

5 * Եւ եթէ առնուցու որ կին նորոգ, մի մացէ 'ի պա 2
տերազմ. և մի անկցին 'ի վերայ նր՝ և մի մի ինչ իրք.
այլ անպարա լիցի 'ի տան իւրում. և ուրախ արասցէ
զկին իւր զոր առ։

6 * Մի գրաւեսցես զվերին և զներքին երկան. զի զո 25
գին գրաւէ այնպիսին։

7 * Եթէ ըմբռնեսցի այր որ մարգագող յեղբարց իւրոց 28
յորդուցն ելի, և բռնաբարեալ վաճառեսցէ զնա. մեռ
ցի գողն, և բարձրէք զարն 'ի միջոյ ձերմէ։

8 * Զգոյր լեր անձին քում յարածէ բորոտուծ. զգոյր 29
լինիլը՝ առնել ըստ ամ օրինին զոր պատմիցեն ձեզ
քահանայքն դեռացիք. զորօրինակ պատուիրեցի ձեզ

9 զգուշանալ առնելոյ։ * Յեշցէք՝ զոր ինչ արար ար
ան քո ընդ մարիամ 'ի ճանապարհի ելանելոյն ձերոյ
յեգիպտոսէ։

10 * Եւ եթէ պարտելով պարտիցի ընկեր քո զինչ և իցէ, 27

11 մի մտանիցես 'ի տուն նորա գրաւել ինչ գրաւ. * այլ
արտաքոյ կայցես. և այրն առ որում պարտքն քո իցեն՝

12 հանցէ զգրաւն արտաքս։ * Եւ եթէ աղքատ իցէ այրն,

13 մի ազցի լէ գրաւաւն իւրով. * գարձուցանելով գար
ձուսցես զգրաւն նր ընդ մտանել արեռու. և նիջեսցէ
հանգերձիւն իւրով, և օրհնեսցէ զքեզ. և եղիցի քեզ
յոգորմածութի առաջի ան լոյ քոյ։

14 * Մի զլասցիս զվարձս անանկին՝ և զկարօտելոյ յեզ 26

15 բարց քոց, կամ յեկաց քաղաքաց քոց. * նոյն օրին հա
տուսցես զվարձս նր. և մի մտանիցէ արեգակն 'ի վր
այնորիկ, զի անանկ է, և այն է յոյս նր. և մի բողոք
հարկանիցէ զքեն առ ար. և մի լինիցի այն քեզ 'ի մեզս։

16 * Մի մեռցին հարք լէ ուրուոց. և մի որդիք մեռանի 22
ցին լէ հարք. իւրաքանչիւր որ 'ի մեզս իւր մեռանիցի։

17 * Մի խոտորիցես զիրաւունս զեկին, և զարբոյ, և զայլ 25

18 լոյ։ և մի գրաւեսցես զձորձս այլաւոյն. * քանզի ծա
ռայ էիր գու յերկրին եգիպտացուց, և փրկեաց զքեզ
ար

(5) Ոհան. Եւ որ անկանիցին 'ի վր նր, և մի ինչ իրք։

(6) Օրինակ 4. Մի գրաւեսցես զվերին և զներքին ե
րակն. զի։ (8) Ոհան. Զգոյր լինիցիս առնելոյ. զոր
պատմեսցեն քեզ։ (13) Ոհան. Զգրաւ նր ընդ մուտս
արեռու։ (14) Ոհան. Կամ յեկաց աղքատաց քոց։ (15) Ո
հան. Եւ լինիցի այն քեզ 'ի մեզս։ (16) Ոհան. Մեռա
նիցին զնր հարանց. 'ի մեզս իւրում մեռցի։

որ անձ քո անտի։ վասն այնորիկ ես պատուիրեմ քեզ առնել զքանս զայս։

- 22 * Եւ եթէ հնձեսցես զհունձս յանդի քում, և մեռաւ 19
ցի որայ յանդի քում, մի դառնայցես անդիկն առնուլ
զնա, աղքատին, և եկին, և այրւոյ, և որբոյ եղիցի
այն։ զի օրհնեսցէ՛ զքեզ քո քո յամ՝ ի գործս ձե-
ռաց քոց։ * Եւ եթէ կթեսցես զայդի քո, մի ճառ 20
քաղ առնիցես զկնի քո. եկին, և որբոյ, և այրւոյ և
զիցի այն։ և յիշեսցեն զի ծառայ էիր յերկրին եգիպ-
տացւոց։ վն այնորիկ ես պատուիրեմ քեզ առնել ըզ-
քանս զայս։ * Եւ եթէ կթեսցես ձէթ, մի գարձցիս 21
անդիկն պտաքաղ առնել զկնի քո. եկին, և որբոյ, և
այրւոյ եղիցի այն։ * և յիշեսցեն զի և գուծառայ էիր 22
յերկրին եգիպտացւոց։ վն այնորիկ ես պատուիրեմ
քեզ առնել զքանս զայս։

ԳԼ. ԻԵ.

- 23 * Եւ եթէ լինիցի հակառակութի ՚ի մէջ մարդկան, 1
մառիցեն յատեան և դատեսցին. և արդարացու-
ցեն զարգարն, և պարտաւորեսցեն զամպարիշան։ * Եւ 2
եղիցի եթէ արժանի իցէ գանի ամպարիշան, նստու-
ցեն զնա առաջի դատաւորացն, և հարցնեն զնա առա-
ջի նց ըստ ամպարշտուէն նր՝ * Եւ ուզ քառասուն. և 3
այլ մի յաւելուցուն. ապա թէ յաւելուցուն հարկաւ
նէլ զնա աւելի քան զայն, անարգութի լիցի եղբորն
քում առաջի քո։
24 * Մի կապեսցես զգուռկ եղին կայտուոյ։ 4
25 * Եւ եթէ բնակեսցեն եղբարք ՚ի միասին, և մեռանի 5
ցի մի ոք ՚ի նոցանէ, և զաւակ ոչ իցէ նր. մի լինիցի
կին մեռելոյն արտաքոյ ան ուակք՝ որ մերձաւոր չիցէ
նորա. այլ եղբայր ան իւրոյ մօցէ առ նա, և առցէ
զնա իւր կնուծե. և բնակեսցէ ընդ նմա։ * և եղիցի 6
մանուկն որ ծնանիցի՝ հաստատեալ յանուն վախճանե-
լոյն. և մի ջնիւցի անուն նր յիշէ։ * Ապա թէ ոչ 7
կամիցի այրն առնուլ զկին եղբոր իւրոյ, ելթէ կինն ՚ի
գուռն անդք առ ծերակոյտն՝ և ատսցէ. ոչ կամի եղ-
բայր ան իմոյ կանգնել զանուն եղբոր իւրոյ ՚ի մէջ 8
իլի։ * Եւ կոչեսցեն զնա ծերակոյտ քաղաքին իւրոյ,
և խօսեսցին ընդ նմա. և նա կացցէ և ասիցէ, ոչ կա
միմ

(20) Ոման. Մի ճապաղ առնիցես զայդի քո, եկին։
Գլ. ին. (1) Եւ պարտաւորեցուցեն զամ։ (2) Ոման.
Եթէ արժան իցէ. . . նստուցանեն զնա։ (5) Ոման.
Եղբարք քո ՚ի միասին. . . արտաքս յան ուակք։

- 9 միմ առնուլ զգա : * Եւ մատուցեալ կին եղբոր նր առաջի ծերոցն, հանցե զկօշիկ մի յոտանէ նր. և Թըցե՛ լ երեսս նր, և պատասխանի առեալ ասասցէ. այս պէս արածցեն առն, որոչ լինիցէ զտուն եղբոր իւրոյ :
- 10 * Եւ կոշեացի անուն նր 'ի մեջ ելի ասն բոկացելոյ :
- 11 * Եւ Եթէ կռուեսցին արք ընդ միմանս, այս չ եղ. ՂԲ բօր իւրում. և մատուցեալ կին միոյ 'ի նոցանէ Թա փել զայր իւր 'ի ձեռաց տնորիկ ար հարկանիցէն զնա, և ձգեալ զձեռն բռնան հարկանիցէ գերկուսրեաց նր.
- 12 * հատցես զձեռն, և մի խնայեսցէ 'ի նա ակն քո :
- 13 * Մի լինիցի 'յամօնի քում կշեռ և կշեռ, մեծ կամ ՂԳ.
- 14 փոքր : * և մի լինիցի 'ի տան քում չափ և չափ, մեծ
- 15 կամ փոքր : * կշեռ ստոյգ և արգար եղիցի քեզ. և չափ ստոյգ և արգար եղիցի քեզ. զի բաղմբեայ եղիցիս 'ի վր երկրին զոր ար ան քո տացէ քեզ 'ի ժառանգութ ք
- 16 * զի պիղծ է ան ար քում ան որ առնէ զայն, և ան որ առնէ զանիւրուութի :
- 17 * Յանչ լիցի քեզ զոր արանք քեզ ամաղէկ 'ի ճանա ՂԴ.
- 18 պարի ելանելոյ քոյ յեգիպտոսէ. * զի արգ ընդգէմ եկաց քեզ 'ի ճանապարհին' և կրճատեաց զվերջն քո, և զաշխատեալն զինի քո, և գու բաղցեալ և աշխա
- 19 տեալ էիք. և ոչ երկեալ յայ : * Եւ եղեցի յորժամ հանգուցանիցէ զքեզ ար ան քո յամ Թնամեաց քոյ որ շուրջ զքե իցեն յերկրն զոր ար ան քո տացէ քեզ փնձակաւ 'ի ժառանգութ, ջնջեսցես զանուն ամպրեկոյ 'ի ներքոյ երկնից, և մի մոռասցիս :

ԳԼ. ԻԶ.

- 1 Եւ եղիցի Եթէ մասնիցես յերկրին զոր ար ան քո ՂԵ տացէ քեզ 'ի ժառանգութ և ժառանգեսցես ըլ
- 2 նա, և բնակեսցես 'ի նմա : * Առցես զառնշինս պաղոց զերկրին քոյ զոր ար ան քո տացէ քեզ. և արկցես 'ի կոպոփ. և գնասցես 'ի անպին' զոր ընարեսցէ ար ան քո
- 3 անուանել զանուն իւր անդ : * Եւ երթիցես առ քա հանան, որ կայցէ յաւարտն յայնոսիկ, և ասասցես յնա : Գոհանամ այսօր զան ար ան, զի մտի յերկրն
- 4 զոր երգուաւ ար հարցն մերոյ տալ մեզ : * և առցէ քա

(11) Օրինակի. Որ հարկանիցէ զնա : (12) Այս. հառանիցես զձեռն : (15) Ոման. Ստոյգ և արգար լինիցի քեզ ... բաղմբեայ լինիցիս 'ի վր : (18) Ոման. Եւ կրճատեաց զվերջն քո :

ԳԼ. ԻԷ. (1) Այս. Եթէ մասնիցես յերկրն զոր : (2) Ոման. Տք ան քո անուանել զա :

քահանայն զհոգովն 'ի ձեռաց քոց . և գիցէ զնա առաջ
 ջի սեպանոյն ան անքոյ : * Եւ պատասխանի առեւալը , 5
 ասասցեն առաջի ան անքոյ : Զատորիս եթող հայր իմ
 և էջ յեգիպտոս , և պանդխտեցաւ անդ սահաւ ինչ
 Թողով , և եղև անդ յանգ մեծ . և բազմացաւ անդ յոյժ
 յոյժ . * և չարարեցին զմեզ եգիպտացիք , լլկեցին բղ 6
 մեզ և եգիպտացիք 'ի վր մեր դարձ խառուէ : * Եւ աղաղալ
 7
 փեցաք առ ան հարցն մերոց . և լուաւ ձայնի մերում ,
 և ետես դատաւարանս մեր և զաշխատուի մեր , և զնե
 դուի . * և եհան զմեզ ան յեգիպտոսէ ինքնին զորուք 8
 մեծաւ , և հօր ձեռամբ , և բարձր բաղկաւ , և մեծա
 մեծ անսլեամբք , և նշանքք և արուեստիւք . * և ան 9
 զմեզ 'ի տեղիս յայս . և ետ մեզ զերկիրս զայս . երկիր
 որ բլակէ զկաթն և զմեղք : * Եւ արգ աւասիկ բերի 10
 զպտուղ արդեանց երկրին զոր ետ ինձ ան , երկիր որ
 բլակէ զկաթն և զմեղք : Եւ երկիր պագցես անդ առա
 ջի ան անքոյ : * և ուրախ լիցիս անդ յամբարուխն 11
 զոր ետ քեզ ան անքոյ , և տան քում . գու և զւտա
 ցին և պանդուխտն որ 'ի քեզ :

22 * Եւ եթէ կատարեցես տասանորդել զնմ տասա 12
 նորգս երկրի քոյ . յամին երկրորդի կրկին տասանոր
 դեսցիս զւտացւոյն , և եկին , և որբոյ , և այրւոյ , և
 կերիցեն 'ի քաղաքս քո և յաղեսցին : * Եւ ասասցես 13
 առաջի ան անքոյ , սրբեց 'ի բաց զարբուխն 'ի տանէ
 իմմէ . և ետու զայն զւտացւոյն , և եկին , և որբոյ , և
 այրւոյ , ին ան պատուիրանաց ան անքոյ զոր պատուի
 բեալ էր ինձ . ոչ անցի զպատուիրանաւ քով և ոչ մու
 ռացայ : * և ոչ կերայ 'ի վիշտս 'ի նոցանէ . և ոչ բնծայ 14
 եցի 'ի նոցանէ պղծոյն . և ոչ ետու 'ի նոցանէ մեռելոյ :
 Լուայ ձայնի ան անքոյ . և արարի ոն պատուիրեցեք
 ինձ : * Արգ հայեաց 'ի սրբոյ բնակուէ քումմէ յերկ 15
 նից , և օրհնեալ զժողովուրդ քո զինչ , և զերկիրն զոր
 ետուր նց : ոն երգուար հարցն մերոց , տալ մեզ զեր
 կիր որ բլակէ զկաթն և զմեղք : * Զաւուր յայնմիկ պա 16
 տուիրեաց մեզ ան անքոյ ան անքոյ առնել զնմ իրաւունս զայ
 ստսիկ , և զգատաստանս . և պահեալք և արասլք բղ
 օտսա յամ սրտէ ձերմէ , և յամ անձնէ ձերմէ : * Զոր 17
 անքոյ ընտրես այսօր լինել քեզ ան , և զնասլք 'ի
 ձա

(5) Որին . Եթող հայր մեր և էջ յե : (7) Այս . Եւ
 լուաւ ան ձայնի մերում . . և զնեղուխ մեր : (12) Ա
 ղիալի . Զամին երկրորդի յամին կրկին տասանորդես
 ցիս զւտացւոյն : (13) Յօրհնայի . Սրբեացի 'ի բաց զար
 բուխն : (15) Որին . Ոն երգուար հարցն նց : (16) Ա
 րա . Պատուիրեաց քեզ ան անքոյ առնել :

- Ճանապարհս նր, և պահեսքիք զիրաւունս և զգաւորս
 18 ասանքն՝ լսել ճայնի նորա : * Եւ ար ընտրեաց զքեզ
 այսօր լինել նմա ժողովուրդ. սեպհական՝ ուղ և խոս
 19 տացաւ քեզ . պահել զամ պատուիրանս նր . * և լինել
 քեզ ի վեր քաթ զամ արքայ . ուղ արար զքեզ անուանի
 և բարգաւաճ և փառաւոր՝ լինել քեզ ժողովուրդ
 սուրբ ան արքայ . ուղ և խոտացաւ քեզ :

ԳԼ. ԻԵ.

- 1 Եւ պատուիրեաց մովսէս և ծերակոյտն ին՝ և աւել
 սեն . պահեցէք զամ պատուիրանս զոր ես պա
 2 տուիրեմ ձեզ այսօր : * Եւ եղիցի յաւուր յորում ան
 ցանկցես ը յորդանան , յերկիրն զոր ար ան քո տացե
 3 ցես զնս բառի : * և գրեսցես ի վր քարանցն զամ պա
 դամ զօրինացս այսոցիկ յորժամ անցանիցէք ընդ յոր
 դանան , ի ժամանակի իբրեւ մոտենիցէք յերկիրն՝ զոր
 ար ան հարցն ձերոց տացէ քեզ , երկիր որ բոկեւ ըզ
 կալծն և զմիզս . ուղ խոտացաւ ար ան հարց քոց տա
 4 ցէք : * Եւ եղիցի յորժամ անցանիցէք ընդ յորդանան
 կանգնեսք զքարինս զայնոսիկ զոր ես պատուիրեմ
 ձեզ այսօր՝ ի լերինն գերազ , և բռեսք զնո ընդ :
 5 * Եւ շինեսցես անդ սեղան ան արքայ . սեղան ի քա
 6 րանց . և մի հպեսցի ի նոսա երկաթ : * Բոլորակ վե
 մեք շինեսցես զսեղանն ան արքայ . և հանցես ի վրն
 7 ողջակէզս ան արքայ : * Եւ շինես անդ զնոսան
 փրկուե ան արքայ . և կերիցես և յագեսցես անդ .
 8 և ուրակ լիցիս առաջի ան արքայ . * և գրեսցես ի վր
 քարանցն զամ զօրէնս զայսոսիկ յայտնապէս յոյժ :
 9 * Եւ խօսեցան մովսէս , և քահանայքն՝ և զեւտացիք՝ ը
 ընդ ամ ին և ասեն . լուռ լեր և լուր ին : Թաւուր
 10 յայտնի երբ ժողովուրդ ան արքայ . * և լուիցես ձա
 նի ան արքայ . և արացես զամ պատուիրանս նորա և
 11 զիրաւունս նր զոր ես պատուիրեմ քեզ այսօր : * Եւ
 պատուիրեաց մովսէս ժողովուրդանն յաւուր յայնմիկ
 12 և ասէ : * Սղբա կացցես օրհնել զժողովուրդն ի լե
 րինն գարեղին , յորժամ անցանիցէք ընդ յորդանան :
 Ըմաւոն . զեւ . յուդայ . իսաբար . յովսէփ . և բենիա
 մին :

(19) Ոման . Բրաքէս և խսեցաւ քեզ :

Գլ . ին . (2) Ոման . Թորում անցանիցէք : (3) Ոման .
 Տացէ ձեզ երկիր որ ... ուղ խսեցաւ ար ան հարցն
 քոց քեզ : (5) Ոման . Սեղան ան արքայ և մի հպե
 ցես ի նս եր . (12) Ոման . ի լերինն գարեղին :

մին : * Եւ տղա՛ կապցեն 'ի վերայ անիծիցն 'ի ընթերնն գեւ 13
 բազ : Ռաւքեն . զադ . սաեր . զաղուղի . զան . և ների
 թաղիմ : * Եւ պատառաւնի տուեալ զեռացւոցն՝ աւի 14
 ցին մեծաձայն թմ իրի : * Անիծեալ լիցի մարգն , որ 15
 արասցի գրօշարլս և ձուլածոյ . զի պի՛ն է ան ձեռա
 քործ ճարտարի , և գնիցէ զնա 'ի թաղստեան : Եւ պա
 տառաւնի տուեալ ժողովո՛ւրդն , ասացին՝ եղիցի :
 * Անիծեալ որ անարգեսցէ զհայր իւր կամ զմայր իւր : 16
 Եւ ասացէ թմ ժողովուրդն՝ եղիցի : * Անիծեալ որ 17
 խոտորիցէ զերբաւուն՝ եկին և սրբոյ և այրւոյ : Եւ
 ասացէ թմ ժողովուրդն՝ եղիցի : * Անիծեալ՝ որ փռ 18
 խեսցէ զսահմանս ընկերի իւրոյ : Եւ ասացէ թմ ժո
 ղովուրդն՝ եղիցի : * Անիծեալ՝ որ մերորեցուցէ ըզ- 19
 կոյրն 'ի ճանապարհի : Եւ ասացէ թմ ժողովուրդն՝
 եղիցի : * Անիծեալ՝ որ ննջեսցէ ընդ կնոջ հօր իւրոյ . 20
 զի յարանեաց զաներեւոյթն հօր իւրոյ : Եւ ասացէ
 թմ ժողովուրդն՝ եղիցի : * Անիծեալ՝ որ ննջեսցէ Է 21
 ամենայն անասնոյ : Եւ ասացէ թմ ժողովուրդն՝ և
 զիցի : * Անիծեալ՝ որ ննջեսցէ ընդ քեւ իւրում , որ 22
 առ 'ի հօրե իցէ , կամ առ 'ի մօրե : Եւ ասացէ թմ
 ժողովուրդն՝ եղիցի : * Անիծեալ՝ որ հարկանիցէ զըն 24
 կեր իւր նենգուք : Եւ ասացէ թմ ժողովուրդն՝ և
 զիցի : * Անիծեալ՝ որ աւանդու կաշառ հարկանել 25
 զանձնարեան արդարոյ : Եւ ասացէ թմ ժողովուրդն՝
 եղիցի : * Անիծեալ թմ մարդ . որ ոչ կացցէ յամենայն 26
 քանս օրինացս այսոցիկ՝ առնել զսոսա : Եւ ասացէ
 թմ ժողովուրդն՝ եղիցի :

ԳԼ. ԻԸ.

Եւ եղիցի եթէ լսելով լուիցեք ձայնի ան այ մե 1
 րոյ , զգուշանալ և առնել զթմ պատուիրանսնր ,
 զոր ես պատուիրեմ ձեզ այսօր , ասցէ զքեզ ար թմ 2
 քն 'ի վեր քան զթմ աղգս երկրի . * և եկեսցեն 'ի վր 3
 քն թմ օրհնութիւնս այսոցիկ . և գացին զքեզ , եթէ
 լուիցես ձայնի ան այ մե րոյ : * Օրհնեալ լիցիս գառ 'ի քա 3
 ղաքի , և օրհնեալ յանգի : * Օրհնեալ լիցին ծնունդք 4
 որս

(15) Ո՛ման . Զի պիղծ է առաքի ան ձե՛ն : (17) Բւ՛ն . Որ
 խոտորեսցէ զի՛ն : (19) Ո՛ման . Զկոյրն 'ի ճանապարհէ :
 (23) Ու՛ն . ասպանօր յառեցա հա՛մար 23 բրօրք . Անիծեալ
 որ ննջիցէ ընդ գոտանի իւրոյ . և ասացէ ամենայն ժողովուրդն
 Էւրոյ : (24) Ո՛ման . Անիծեալ որ հարկանէ . իմ , հաղ
 ցէ զընկեր իւր :
 ԴԼ. ԻԷ. (1) Օրհնա՛ 4 . Այսօր , և ասացէ զքեզ ար :

որովայնի քոյ, և արանք երկրի քոյ, անդեայք արջա
 5 ուղքոց, և հօտք սխարաց քոյ: * Օրհնեալ լիցին շտե
 6 մարանք քո, և համբարք քո: * Օրհնեալ լիցին գու
 7 յեւանեւ և 'ի մարանեւ քում: * Մասնեացէ՛ տր ան քո
 զԹշնամիս քո և զհակառակորդս քո խորտակեալս ա
 8 և լէ՛ եւ լծն ճանապարհ փախիցեն յերեսաց քոյ: * Ա
 և քեցեացէ՛ տր 'ի վր քո օրհնութի, 'ի շտեմարանս քո,
 և յամ ինչ ուր մեկեցես զձեռն քո 'ի վր երկրին՝ զոր
 9 տր ան քո տացէ՛ քեզ: * Կանգնեացէ՛ զքեզ տր ան քո
 իւր ժողովօւրդ սուրբ. ոմ երգումաւ հարցն քոյ. եթէ
 10 պարհանք: * և տեղեն ամ ազգք երկրի զի անունն ան
 11 կոչեցեալ է 'ի վր քո, և երկիցեն 'ի քէն: * Եւ բազ
 մացուացէ՛ զքեզ տր ան քո 'ի բարութիս, ծննդեամբք
 որովայնի քոյ, և արգեամբք երկրի քոյ, և ծննդեամբք
 խառնց քոյ, 'ի վր երկրին զոր երգումաւ տր հարցն
 քոյ տալ քեզ, ըստ աւուրց երկնից 'ի վերայ երկրի:
 12 * Բացցէ՛ քեզ տր զգանձսն բարութի իւրոյ զերկինս,
 տալ անձրե՛ 'ի ժամանակի իւրում երկրին քոյ, օրհնել
 զամ գործս ձեռաց քոյ, և տացեն փոխ ազգաց բազ
 13 մաց, և գու ոչ առնուցուս փոխ: * և իշխեսցեն ալ
 դաց բազմաց, և քեզ՝ մի իշխեսցեն: Հաստատեցէ՛
 զքեզ տր ան քո 'ի գլուխ և ոչ 'ի վերջ. և եղիցիս 'ի
 վեր, և ոչ 'ի խոնարհ. եթէ լուիցես պատուիրանաց
 ան այ քոյ, զոր ես պատուիրեմ քեզ այսօր պահել և
 14 առնել: * Եւ ժշ անցանիցես զամ բանիւք զոր ես մա
 տուիրեմ քեզ այսօր՝ ոչ յաջ և ոչ յահակ, երթալ ըզ
 15 հեա աստուածոց օտարաց պաշտել զնորս: * Եւ եղի
 յի եթէ ոչ լուիցես ձայնի ան այ քոյ, պահել և առ
 նել զամ պատուիրանս նր զոր ես պատուիրեմ քեզ
 այսօր, եկեսցեն 'ի վր քո անէծքս այսօրեկ՝ և հազ
 16 ցեն քեզ: * Անիծեալ լիջիր գու 'ի քաղաքի, և անի
 17 ծեալ յանգի: * Անիծեալ շտեմարանք քո և համբարք
 18 քո: * Անիծեալ ծնունդք որովայնի քոյ և արգիւնք
 երկրի քոյ, և անդեայք արջաուղք քոյ, և հօտք ոխա
 19 րաց քոյ: * Անիծեալ լիջիր գու 'ի մասնեւ և անի
 20 ծեալ յեւանեւ: * Առքեացէ՛ քեզ տր զնուաղութի և
 զկարտուի. և ծախս 'ի վր ամի յոր մեկեցես զձեռն
 քո, և զոր ինչ առնիցես. մինչև աստակեացէ՛ զքեզ
 տր, մինչև կորուսցէ՛ զքեզ վաղճազակի զն չարութե
 գնա

(8) Ոմանք. Ուր մեկեցես զձեռն քո 'ի վր: (9) Ոմանք.
 Զայնի ան այ քո: (11) Ոմանք. Ծննդովք որովայնի քո...
 'ի վր երկրին: (15) Ոմանք. Եւ պահել և առնել:

գնացից քոց՝ զի թողեր դու զիս : * Խանձեցուցէ ար 21
 'ի քեզ զմահ, մինչև սատակեսցէ զքեզ ար յերկրէն յոր
 դու մտանելոց ես ժառանգել զիս : * Հարցն զքեզ 22
 ար տարակուսանք, և ջերմամբ, և սարսուռով, և խե-
 թիւք, և երկիւղիւ, և խորշակաւ, և գուռով, և հալա-
 ծեացեն զքեզ մինչև կորուսցեն զքեզ : * Եւ եղիցին 23
 'ի Վր գլխոյ քոյ երկինք պղնձի, և երկիր 'ի ներքոյ քո
 երկաթի : * Տացէ ար զանձրեւ երկրի քոյ փռի : և հող 24
 յերկնից իջցէ 'ի Վր քո : մինչև սատակեսցէ զքեզ և
 կորուսցէ զքեզ : * Տացէ զքեզ ար 'ի պարտուի առաւ 25
 ջի թշնամեաց քոց : ընդ մի ճանապարհ ելցես 'ի վերայ
 նց, և ընդ եւթն ճանապարհ փախիցես յերեսաց նց :
 և եղիցիս յրուսաւ ընդ ամ թագաւորութիս երկրի :
 * և եղիցին մեռեալք ձեր կերակուր թուոց երկնից 26
 և գազանաց երկրի : և ոչ ոք իցէ որ ընդոստուցանե-
 ցէ : * Հարցն զքեզ ար կեզով եգիպտացւոցն, և թան 27
 չիւք, և զայրացեալ քոսով և մեռով : զի մի կարացես
 բռնել : * Հարցն զքեզ ար յիմարուի, և շացութի, 28
 և ապշուք մտաց : * և խարխափեոցես 'ի մեջօրէի ուր 29
 խարխափիցէ կոյր 'ի խաւարի : Եւ եթէ ոչ ուղղեցես
 զճանապարհս քո, եղիցիս յայնժամ զրկեալ և յափրշ-
 տակեալ զամ աւուրս : և ոչ ոք իցէ որ օգնիցէ քեզ :
 * Աւուրցուս կին՝ և այլ այր հանիցէ զիս 'ի քէն : 29
 նեացես տուն՝ և մեքնակեսցես 'ի նմա : անկեսցես այգի՝
 և մի կ'ընեսցես զիս : * Արթաւ քո՝ սպանեալ առաջի 31
 քո, և մի կ'երիցես 'ի նմանէ : Էջ քո՝ յափշտակեալ 'ի
 քէն, և մի դարձցի առ քեզ : ոչխար քո՝ մամնեալ թռչ-
 նամեաց քոց, և ոչ ոք իցէ որ օգնիցէ քեզ : * Ուստեղք 32
 քո և գետերք քո՝ մատնեալք ազգի օտարի, և աչք քո
 կրկոցեալ հայիցին 'ի նոսա, և ոչ հասանիցէ ձեռն քո :
 * Չբերս երկրի քոյ, և զամ վաստակս քո կ'երիցէ ազգ, 33
 զոր դու ոչ գիտիցես : Եւ եղիցես զրկեալ և խորտա-
 կեալ զամ աւուրս : * և եղիցես յիմարեալ վասն տես 34
 լեանց աչաց քոց՝ զոր տեսանիցես : * Հարցն զքեզ ար 35
 չարաչար կեզով 'ի ծուռկս և 'ի սրուռս : և ոչ կարա-
 ցես բռնել 'ի թաթից ոտից քոց մինչև ցգուռս քո :
 * Տարցն զքեզ ար և զիշխանսն զոր կացուցես 'ի Վր 36
 քո՝ յազգ որ ոչ գիտիցես դու՝ և ոչ հաբք քո : և պաշ-
 տես

(21) Ոմանք . Խանձեցուցէ ար 'ի քեզ մահ : (22) Օ-
 րինալ Բ . Եւ սարսուռով և խեթիւք և կեղիւ և խոր :
 (23) Յօրինայիս Բառս՝ Պղնձի, Երկաթի, Խաւով նախա-
 չիս : (24) Ոմանք . Տացէ քեզ ար զանձրեւ եր : (29) Այս
 Եւ եղիցին յայնժամ : (33) Ոմանք . Կերիցէ ազգ օտար
 զոր դու : (36) Ոմանք . Եւ զիշխանսն քո զոր կացուցես :

տեսցեն անդ զաստուածս օտարս, զփայտեղենս և զգ-
 37 քարեղենս. * և եղիցես յառանկ և 'ի ցոյց և 'ի զորոյց 'ի
 38 մէջ ամ' աղգաց' յոր տանիցի զքեզ ար անդր: * Սերմն
 բազում հանցես յանդի, և սակաւ ժողովեսցես. զի կե-
 39 ռիցէ զայն մարախ: * Այգիս անկեսցես և դործեա-
 ցես, և դինի ոչ արբցես, և մի ուրախ լիցիս 'ի նմանէ.
 40 զի կերիցէ զայն՝ սրգն: * Եւ եղիցին ձիթենիք յամ'
 սահմանս քո, և իւզով ոչ օծցիս, զի թափեսցին ձի-
 41 թենիքն քո: * Ուտերս, և գատերս ծնցիս, և ոչ լի-
 42 նիցին քո. քանզի երթիցեն 'ի գերուռ: * Չամ' ծա-
 դատունկ քո և զարգիւնս երկրի քոյ հարցն 'թրթուր:
 43 * Եկն որ 'ի քեզ իցէ, ելցէ քան զքեզ վեր 'ի վեր, և
 44 դու իջես վայր 'ի վայր: * Նա տացէ քեզ փոխ, և դու
 ոչ տացես նմա փոխ: Նա եղիցի գլուխ, և դու եղիցես
 45 վերջ: * Եւ եկեսցեն 'ի վր' քո անէծքս այսդիկ, և հա-
 լածեսցեն զքեզ. և հասցեն քեզ մինչև սատակեսցեն
 զքեզ, և մինչև կորուսցեն զքեզ: զի ոչ լուար ձայնի
 46 նր յոր պատուիրանս քեզ: * Եւ եղիցին 'ի քեզ նշանք
 և արուեստք, և 'ի զաւակի քում մինչև յլաւ իտեան.
 47 * փոխանակ զի ոչ պաշտեցեր զար ամ քո ուրախութե
 48 և ճշմարիտ սրտիւ: զի բազմուեդ ամենեցուն * պաշ-
 տեսցես զթշնամիս քո՝ զորս առաքեսցէ 'ի վր' քո ար,
 'ի սով և 'ի ծարաւ և 'ի մերկութի և 'ի նուազութե ամի:
 և դիցէ անուր երկաթի 'ի պարանոցի քում մինչև սա
 49 տակեսցէ զքեզ: * Ածցէ 'ի վր' քո անդ 'ի հեռաստա-
 նէ 'ի ծագաց երկրի իբրև զեղյանալ արծուոյ. անդ
 50 զորոյ ոչ լսիցես զձայննր. * անդ՝ ժպիրհ երեսգը. որ
 ոչ աշտուիցէ երեսաց ծերոց, և ոչ ողորմեսցի տղայոյ.
 51 * և կերիցէ զծնունդս խաչանց քոց, և զարգիւնս երկ-
 րի քոյ. և ոչ թողուցու քեզ ցորեան, գինի, եււղ, զան
 52 դեպս արջառոց քոց, և զհօտս ոչխարաց քոց, մինչև
 կորուսցէ զքեզ: * Եւ նեղեսցէ զքեզ յամ' քաղաքս
 քո, մինչև կործանեսցին պարիսպք քո բարձրացեալք
 և ամուրք՝ յորս դուս յուսացեալ իցես յամ' երկրին
 քում: և նեղեսցէ զքեզ յամ' քաղաքս քո՝ զորս ետ
 քեզ.

(38) Ոման. Սերմ բազմ ցանկցես յանդի: (41) Աստ.
 Երթիցեն 'ի գերուռ: (43) 'ի լաւ'. 'ի վայր 'ի վայր. հա-
 ժայնս ոմանց 'ի Բնաբ'. Ուր ոման. 'ի վեր 'ի վեր. 'ի վայր
 'ի վայր: (47) Ոման. Վս բազմուե իրաց ամցն: (48) Ո-
 ման. Եւ 'ի մերկութե և 'ի: (49) Ոման. 'ի ծագաց երկ-
 րն. լուիցես զձ: (50) Ոման. Եւ ոչ ողորմեսցի տղայոց:
 (52) Ոման. Յուսացեալ իցես յամ' քաղաքս քո և յամ'
 երկրին քում, զոր ար ամ քո ետ քեզ, նեղեսցէ զքեզ:

քեզ ար ան քո : * Եւ կերիցեն զծնունդս որովայնի 53
քոյ . զմիս ուստերաց քոց և զգաստերաց քոց՝ զոր ևս
քեզ ար , յանձկութե քում և 'ի նեղութե քում , որով
ներեացէ՛ զքեզ թշնամին քո : * Գիրգն որ 'ի քեզ և փա 54
փուկն յոյժ , չարակներսցէ՛ յեղբայր իւր և 'ի կին ծոցոյ
իւրոյ , և 'ի մնացեալ որդիսն՝ որ մնայցեն նմա , * ապ 55
միում 'ի նոցանէ 'ի մարմնոյ որդւոց իւրոց յորոց ուսի
ցէ . Վս շնացելոյն նմա ինչ . յանձկութեն քում և 'ի
ներութե , որով նեղիցեն զքեզ թշնամիքն քո յամբա 56
պաքս քո : * Եւ գիրգն որ 'ի քեզ և փափուկն յոյժ ,
որոյ ոչ իցէ ոսին իւրոյ առեալ զփորձ գնալոյ 'ի վր
երկրի վն փափուկն իւրոյ և գրգութե , չարակներսցէ
յայր ծոցոյ իւրոյ : և զուստն իւր , և զգուստ . * և 57
զաղսն երեալ 'ի միջոյ իւրմէ , և զծնունդն զոր ծնանի
ցի , խորովեսցէ 'ի նոցանէ՝ և կերիցէ . և վն նուազու
թեն յամէ՝ թաքուսցէ յանձկութեն և 'ի նեղութեն . ու
րով նեղիցէ զքեզ թշնամին յամբապաքս քո : * Եւ 58
թե ոչ լուկիցէք առնել զամբանս օրինացս այսոցիկ ,
զգրեալս 'ի գիրս յայսմիկ , երկնսլ 'ի պատուական և
'ի սքանչելի անուանէ նն նոյ քոյ . * նորանշան արաւ 59
ցէ ար զհարուածս քո , և զհարուածս զաւակի քոյ ,
զհարուածս մեծամեծս և զարմանալիս , և զցաւս չա
րաչարս և զկարեւորս : * Եւ ածցէ՛ 'ի վր քո զամբանս 60
չարաչարս զեղիպտացւոցն՝ յորմէ ստեղայիւրն յերեսաց
նոց , և մեռացին 'ի քեզ : * Եւ զամհիւանդութիւն . և 61
զամհարուածս գրեալս 'ի գիրս օրինացս այսոցիկ ,
ածցէ՛ ար 'ի վերայ քո՝ մինչև սատակեսցէ զքեզ : * և 62
մնաթիւք թուով սակաւք . փոխանակ զի եկք գուր իբրեւ
զատեղա երկնից բազմաւք . և ոչ լուսորուք ձայնի նն
նոյ ձեր : * Եւ եղիցի ուն ուրախ եղև 'ի ձեզ ար բարի 63
առնել ձեզ , և բազմացուցանել զձեզ , նոյնպէս ու
րախ լինիցի ար 'ի ձեզ՝ սատակել զձեզ . և բարձրիք
յերկրէն յոր մտանելոց էք ժառանգել զնա : * Եւ 64
ցրուեսցէ՛ զքեզ ար ան քո ընդ ամապաքս , 'ի ծագաց
երկրի մինչև 'ի ծագո երկրի . և ծառայեսցեն անդառ
տուածոց օտարաց , փայտից և քարանց՝ զորս ոչ գի
տէիր դու և հաքք քո : * Այլ յազգան յայնոսիկ ոչ 65
հանգուսցէ զքեզ , և ոչ լինիցի կայ թաթից ոտից քոց .
և տացէ քեզ անդ սիրտ տրամեալ , և աչս սորեանս , և
անձն հարեալ : * Եւ եղիցին կեանք քո կախեալ առա 66
ջի

(54) Ուստ . Որդիսն՝ որք իցեն 'ի նմա : (55) Բա՛ր . Վս
շնալոյն նմա ինչ : (56) Ուստ . Եւ յուստն իւր և 'ի
գուստ : (60) Ուստ . Յերեսացնիւ և մերձեսցին 'ի քեզ :
(62) Աստ . Ձայնի նն նոյ ձերոյ : (66) Աստ . Եւ եղիցի

- ջի աչաց քոց, և զարհուրեացիս զայսդ և զքերեկ, և
 67 ոչ հաւատասցեն կենացն քոց: * Ընդ առաւօտս ասի,
 ջես՝ թէ երբ լինիցի երեկոյ. և չ երեկոյս տոնցն՝
 թէ երբ լինիցի առաւօտ: 'ի զարհուրանաց սրտի քոց
 զոր երկնիցիս, և 'ի տեղեանց աչաց քոց զոր տեսաւ
 68 նիցես: * Եւ գարձուացէ զքեզ ար անգրէն ջեգիս,
 տոս նաւօք հազարաւոր զօրք: և ընդ ճանապարհ չ
 նոյն՝ ոչ յաւերուցուք տեսանել զնա: և վաճառեա
 ջիք անդ թշնամեաց ձերոց 'ի ծառայս և յաղախնայս.
 և ոչ դք իցե որ գնիցէ:

ԳԼ. ԻԹ.

- 1 Եյս բանք են ուխտին զորպատուերեաց ար մովսի
 ծախ. հաստատել որդւոցն ելի յերկրին մովսրաւ.
 Թեղ զայն ուխտ՝ զոր ուխտեաց նշ 'ի քորեք:
 2 * Եւ կոչեաց մովսէս զամ որդիան ելի՝ և ասէ ցնասաւ: Դ
 'Իուք ձեզէն տեսէք զամ ինչ զոր արար ար յեգիպտոս
 առաջի ձեր, չ փարաւոն և չ ծառայս նր, և չ ամ
 3 երկիր նր: * Զփորձանսն մեծամեծս՝ զոր տեսին աչք
 ձեր. զնշանսն և քարուհտոս մեծամեծս զայնոսիկ, ըզ
 4 ձեռն հզոր, և զբազուկ բարձր: * Եւ ոչ ետ ձեզ ար.
 Զմ ձեր սիրտ գիտելոյ, և այլ տեսանելոյ. և անանջս
 5 լսելոյ մինչև ցոյտօր: * և ամ զձեզ զքառասուն ամ
 չ անապատն: 6 Զնացան ձորձք ձեր, և ոչ մաքեցան
 6 եղիւնք յառից ձերոց: * Հաց ոչ կերայք, և գինի և յքի
 7 ոչ արեքք. զի ծանկիւնք թէ նա եմ ար ամ ձեր: * և
 եկիք մինչև 'ի տեղեա յայս: Եւ ել անհոն թափաւոր
 8 ետեքանայ, և ովք թափաւոր բնասանու ընդդէմ մեր
 9 պատերազմաւ. և հարնք զնա, * և առաւ զերկիր նշ.
 և ետու զնա 'ի ժառանգութի աւագինի և գաղայ և
 9 կիւոյ ջեղին մանասէի: * Եւ զգուշապիք առնել զամ
 բանս ուխտիս այսորիկ. զի իմանայցէք զամ զոր աս
 10 նիցէք: * 'Իուք կայք աւագիկ այսօր ամենեքեան ա
 առջի քն այ ձերոց: ցեղապետք ձեր, և ծերակոյտ ձեր,
 և դատաւորք ձեր, և ասեմագալիք ձեր, և ամ այք
 11 ելի, * և կանայք ձեր, և որդիք ձեր, և եկն որ 'ի մի
 ջի

կեանք քո: (66) Այդ. Եւ ոչ հաւատասցես կենաց:
 (68) Յօրինախն՝ Թերսա առ մերտաւորսն յայնոյ 'ի մեղ Նաւ
 և Անիւ. Լեիպոսի գրեալ եր 'յեգիպտոս անուաւք. ուր
 այլ ամ օրինախն մեր, բայ 'ի մոյն որ զան ասէ, համայն
 յաւանիսն օրինախն անին Նաւք. ոչ և երաւ:

Գլ. ԻԹ. (2) Ոման. Ձեզէն տեսէք աչք ձերովք զամ
 ինչ: (7) Ոման. Ընդդէմ ձեր պարզմաւ: (11) Ոման.

Չի ձերում բնակէ. և 'ի փայտակոտորէ՝ ձերմէ մինչև
 ցորենի ձեր։ * Յանցանել ձեր. զուխախ ան այ ձե- 12
 րոյ, և զնզովիւք նր զոր ան ան քուխախ քեզ այսօր։
 * զի կացուացէ զքեզ իւր ժողովուրդ, և նա եղիցի 13
 քեզ ան՝ ուն և ասաց. և զոր օրինակ երգուաւ հարցն
 քոյ՝ աբրահամու և սահակայ և յակոբու։ * Եւ ոչ 14
 ձեզ միայն ուխտեմ ես զուխախ զայս, և զնզովս զայսու
 սիկ, * այլ և որոց անս ի մեզ իցեն այսօր առաջի ան 15
 այ մերոյ, և որոց չիցեն ընդ մեզ այսօր։ * Զի գուք 16
 ինքնին գիտէք՝ ան բնակեցալք յերկրին եգիպտացուց,
 և միպէս անցաք ի մեջ ազգացն. ի որս անցէք դուք.
 * և տեսէք զգարելիս նոցա և զնաւա իւրեանց, ըզ- 17
 փայտն և զքար, զարծածն և զոսկի. որ է առ նոսա։
 * Մի ոչ իցէ 'ի ձենը այր կամ կին, կամ անգ, կամ 18
 ցեղ՝ որոյ միտք իւր խոտորեալ իցեն 'ի ան այ իւրմէ,
 երթալ պաշտել զդէս ազգացն այնոցիկ։

Ճ Մի ոչ իցէ 'ի ձենը արմատ 'ի վեր բուսեալ զառնու-
 թն և զաժանութն. * և եղիցի եթէ լուիցէ զպառ 19
 գամս նզովիցս այսոցիկ, և խոկացի 'ի սրտի իւրում՝
 և ասիցէ, քաւութիւն եղիցին ինձ. զի եթէ ես բառ մը
 լորուէ սրտի իմոյ գնայցեմ. զի մի կորուսանիցէ մե
 ղաւորն զանմեզն։ * Եւ ոչ հաճեացի ան ներել նմա. 20
 այլ յայնժամ բորբոքեացի բարկութիւն նր, և նախանձ
 նր 'ի մարգն յայն. և հասցեն նմա ան նզովք ուխտիս
 այսորիկ, գրեալք 'ի գրի օրինացս այսոցիկ. և ջնջեցէ
 ան զանուն նր 'ի ներքոյ երկնից. * և զասուացէ՝ զնա 21
 ան 'ի չարիս յամ որդւոցն իւր. բառ ան նզովից ուխ-
 տիս գրեալ 'ի գիրս օրինացս այսոցիկ։ * Եւ ասիցեն 22
 ազգքն միւս՝ և որդիքն ձեր որ յարիցեն յես ձեր, և
 օտարոտին որ գայցէ յերկրէ հեռաւանդէ՝ տեսանի
 ցեն զհարուածս երկրին այնորիկ. և զպատս նոյ զոր
 առաքեաց ան 'ի վր նոյ. * զծրծումքն և զան այրե 23
 ցեալ, յամ 'ի հող նր մի սերմանեացի և մի բուսցի, և
 մի ելցէ 'ի վր նր ան գեղ գալար։ Ուն կործանեաց
 սոգում և գամոր, ադաման և սերոյիմ, զորս կործանեաց
 ան սրամտութիւն և բարկութիւն։ * Եւ ասացեն ան 24
 ազգքն. ընդէր արար ան այնպէս երկրին այնմիկ, զինչ
 իցէ

Որ 'ի միջի բնակին ձերում, 'ի փայտակոտորէ։

(12) Այս. Տն այ քո։ Ուր անս. Եւ յանցանել քո
 զուխախ ան այ քո... զոր ան ան քո ուխտեաց քեզ
 զի։ (16) Յօրինալին. Անցաք ընդ մեջ գալանացն, ընդ
 որս անցէք։ (18) Ոմանս. 'ի անն այ մերմէ, երթալ։
 (21) Ոմանս. 'ի չարիս 'ի վր ան որդւոցն իւր... գրեալ
 'ի գիրս օրինացս այսոցիկ։

ԻԵ

- 25 իցէ սրտմտութի մեծ բարկութեն այնորիկ : * Պատասխանի սացեն և ասացեն . զի թողին զուխտն այ հարց իւրեանց , զոր ուխտեաց հարցն նց , յորժամ եհան զնս
26 յերկրէն եգիպտացւոյ : * և զնացեալ պաշտեցին զաւտուածս օտարս , և երկիր պագին նց զոր ճն ճանա
27 չէին , և ոչ բաժանեաց նց : * և բարկացաւ ար սրտ մտութի 'ի վր երկրին այնորիկ , ամեւ 'ի վր նր ըռ նմ նզովից ուխտիս գրելոյ 'ի մատենի օրինացս այսոցիկ :
28 * Եւ երարձ զնս ար յերկրէ իւրեանց , բարկութի և սրտմտութի և զայրացմամբ մեծաւ յոյժ . և մերժեաց
29 զնս յերկիր օտար մինչև ցայժմ : * Ճաճուէքն ան այ մերում , և յայտնիքն մեզ և որդւոց մերոց յաւիտեան առնել զնմ պատգամս օրինացս այսոցիկ :

ԳԼ . Լ .

- 1 Եւ եղիցի եթէ հասանիցէ 'ի վր քո ամ պատգամքս այսորիկ . կամ օրհնուիք կամ անէճք զորս ետու առաջի երեսաց քոց , և հալցիս 'ի սրտի քո ընդ ամ
2 ազգան ուր ցրուեսցէ զքեզ ար անդ : * Եւ դարձցիս առ ար ամ քո . և լուիցես ձայնի նր ըստ ամի զոր ես պատուիրեմ քեզ այսօր , յամ սրտէ քումմէ և յամ
3 անձնէ քումմէ : * և բժշկեսցէ ար զմեզան քո , և ողորմեսցի քեզ : Եւ դարձեալ ժողովեսցէ զքեզ յամ ազ
4 գաց' ուր ցրուեսցէ զքեզ ար անդ : * Եթէ իցէ ցրումն քո 'ի ծագաց երկրի մինչև 'ի ծագաց երկրի , և անտի
5 ժողովեսցէ զքեզ ար ամ քո . * և անտի աուցէ զքեզ ար ամ քո , և ամցէ զքեզ ար ամ քո յերկիրն զոր ժառանգեցին հաջք քո . և ժառանգեսցես զնա' և բարի եղիցի քեզ , և բազմապատիկ արասցէ զքեզ քան ըզ
6 հարս քո : * Եւ պարուրեսցէ ար զսիրտ քո և զսիրտ զաւակի քոյ . ոիրել զար ամ քո յամ սրտէ քումմէ և յամ անձնէ քումմէ . զի կեցցես դու և զաւակ քո :
7 * Եւ տացէ ար ամ քո զնզովս զայս 'ի թշնամիս քո ,
8 և յատելիս քո որք հալածեցինն զքեզ : * և դու դարձցիս և լուիցես ձայնի ան այ քոյ . և արասցես զպա
9 տուիրանս նր զոր ես պատուիրեմ քեզ այսօր : * Եւ ամեցուսցէ զքեզ ար ամ քո յամ գործս ձեռաց քոց ,
ծնե

(25) Ոման . Տն այ հարց իւրեանց : (27) Ոման . Ուխտիս գրեալս 'ի մա' : (28) Յօրհանի պատեհ . Եւ սրտմտութի և պայքայմամբ մեծաւ :

ԴԼ : Ը . (1) Ոման . Թէ հասանիցեն 'ի վր քո . . և ընկալցի սիրտ քո : (1) Բնի . Եւ ընկալցիս 'ի սիրտ քո : (3) Այս . Ուր ցրուեսցէ զքեզ ար :

ԻԶ ԸԸ

ծննդովք որովայնի քոյ, և արդեամբք երկրի քոյ, և
 ծննդովք անասնոց քոյ: Չի գարձցի՝ ի քեզ ար ան
 քո ուրախ լինել քե՛ւ ի բարութեա՛ն՝ որպէս ուրախ եղև
 հարբքն քովք: * Եթէ լուիցես ձայնի ան ան քոյ, պա 10
 հէ՛ւ և առնել զյամ պատուիրանն նր և զերաւունն նր,
 և զգառաստանն նր, զգրեալս ի գրի օրինացս այսո
 յիկ. և եթէ գարձցիս առ ար ան քո յամ սրտէ քումմէ՝
 և յամ անձնէ քումմէ: * Չի պատուիրանքս այս՝ զոր 11
 ես պատուիրեմ քեզ այսօր, ոչ ծանրաբեռն ինչ է, և
 ոչ հեռի ի քէն: * Ո՛չ յերկինս՝ Եթէ ասիցես. «ով է 12
 լանիցէ մեզ յերկինս և առնուցու զնա՝ և լուիցուք և
 արասցուք: * Եւ ոչ յանկոյս ծովու է, Եթէ ասիցես 13
 ո՛վ անցանիցէ յայնկոյս ծովու՝ և առնուցու առ մեզ
 զնա, և լսելի արասցէ մեզ՝ և արասցուք: * Մերձ է 14
 բանն առ քեզ յոյժ, ի բերան քո և ի սրտի քում, և
 ի ձեռս քո է առնել զնա: * ահաւասիկ ետու այսօր 15
 առաջի երեսաց քոց զկեանս և զմահ, զբարի և զպար: *
 Եւ եթէ լուիցես պատուիրանաց ան ան մերոյ՝ զոր 16
 ես պատուիրեմ քեզ այսօր, սիրել զար ան քո. զան
 ի ճանապարհս նր, պահել զերաւունն և զպատուի
 րանս նր, և զգառաստանն նր, կեցցէք և բազումք լե
 նիցիք. և օրհնեսցէ զքեզ ար ան քո յամ երկրին յոր 17
 մասնելոյց ես ժառանգել զնա: * Եւ եթէ փոխեսցի
 սիրտ քո, և ոչ լուիցես, և մոլորեալ երկիր պաշա
 նիցես աստուածոց օտարաց, և պաշտեսցես զնոսս. 18
 * պտումմէ՛մ քեզ այսօր, զի կորստեամբ կորնէցիք. և
 ոչ լինիցիք բազմօրեայք ի լիք երկրին՝ յոր գոգ ան
 ջանէք ընդ յորդանան ժառանգել զնա: * Ունիմ՝ ձեզ 19
 միայնայսօր զերկինս և զերկիր. զկեանս և զմահ ետու
 առաջի երեսաց ձերոց, զօրհնուին և զանէծս. և ընա
 րեա զկեանս, զի կեցցես դու և զաւակ քո. * սիրել 20
 զար ան քո, և լսել ձայնի նր, և ունել զնմանէ. զի
 այն են կեանք քո, և երկայնութի աւուրց քոց. բնա
 կէ՛ւ յերկրին զոր երգուան ար հարցն քոց. արբահա
 մու և սահակայ և յակորայ՝ տակ նոցա:

ԳԼ:

(10) Ո՛հա. * ի գիրս օրինացս այսոցիկ: (12) Ո՛հա. * Ու
 է յերկինս՝ եթէ ա՛: (13) Ո՛հա. * Ով է լանիցէ յայնկոյս
 ծո՛... և լսելիս արաս՛: (13) Այս: Առնուցու մեզ
 զնա: (14) Օրինա՛լ քո. Մերձ է առ քեզ բաժնի
 յոյժ, ի բերան: (16) Ո՛հա. * Տի ան քո զոր ես... զնա
 յամ ի ճանապարհս նր... զերաւունն նր և... յոր մասնիցես
 ժառանգել: (18) ի լա. * Պատուիրեմ քեզ այսօր,
 զի. համարս բնի ի բարանի: (18) Ո՛հա. * Յոր գոգ
 անցանիցէք չէ յոր:

ԳԼ ԼԱ.

- 1 Եւ կատարեաց մովսէս խօսել զեմ գրեանս զայստիկ ձև
 2 առ եմ որդիսն Էլի: * Եւ ասէ ցնն. հարկւր և
 քանն ամաց եմ ես այսօր, և ոչ եո կարեմ ելանել և
 մահնել. քանզի եր անաց ցիս, Թէ ոչ անցանիցես չ
 3 այդ յորդանան: * Տք եմ քո երթայ առաջի երեսաց
 քոց. նա ստարակեացէ զաղքան զայնոսիկ յերեսաց քոց,
 և ժառանգեացնս զնն. և յետու երթայ առաջի երե
 4 սաց քոց՝ ուն խօսեցաւ եր: * Եւ արացէ եր չ նն
 ուն արար չ սեհն և չ ուղք, չ երկոսին Թագաւորան
 ամովքհացուոց որ էին յայնկոյս յորդանանու, և չ եր
 5 կեր նց. * ուն սատակեցաք զնն: Եւ մահնեացէ զնն
 եր առաջի ձեր. և արասլեք չ նն ուն պատուիրեցի
 6 ձեզ: * Քաջ լեր և զօրացիւր, մի երկնէր և մի զանգի
 տեր, և մի զարհուրեցիս յերեսաց նց. զի եր եմ քո
 ինքնին է որ երթացէ յառաջագոյն ընդ ձեզ 'ի միջի
 ձերուս. ոչ Թողցէ զքեզ՝ և ոչ չ վայր հարկանիցէ:
 7 * Եւ կոչեաց մովսէս զյեսու՝ և ասէ ցնա առաջի եմ
 Էլի. քաջ լեր և զօրացիւր. քանզի դու մահնելոց ես
 առաջի երեսաց ժողովրդեանդ այգորիկ, յերկիրն զոր
 երգուաւ եր հարցն ձերոց տալ նց. և դու ժառան
 8 գեցուցես զնն: * և եր որ երթալոց է ընդ քեզ, ոչ
 Թողցէ զքեզ, և ոչ ընդ վայր հարցէ. մի երկնէր և մի
 զանգիտեր:
 9 * Եւ գրեաց մովսէս զեմ բանս օրինացս այսոցիկ 'ի ձե
 մահնի. և ես զայն ցբահանայան ցորդիսն զեւայ, որ
 բառնային պատպանակ ուխտին ան, և ցծերս օրդւոցն
 10 խարայելի: * Եւ պատուիրեաց նոցա մովսէս յաւուր
 յայնմիկ և ասէ: յետ եւթն ամի ժամանակի տարւոյն
 11 Թողուէ 'ի սօնի տաղաւարահարացն, * 'ի դումարել
 եմ Էլի յանգիման լինելոյ առաջի ան այ քոյ, 'ի տեղ
 ւաջն զոր ընտրեացէ եր: Ընթեռնուցո՛ւք զօրենս զայս
 12 առաջի Էլի յահանջս նց, * եկեղեցացուցեալ զժողդ
 վուրդն, զարս և զկանայս և զմանկունս, և զեկն որ
 'ի քաղաքս ձեր. զի լուիցեն, և ուսանիցին երկնել
 'ի ան այ մերմէ. և ուսցին տունել զեմ պատգամս և
 13 բինացս այսոցիկ: * Եւ որդեք նոցա որ ոչ գիտիցին,
 լուիցեն և ուսցին երկնել 'ի ան այ մերմէ զեմ աւուրս՝
 որ

Գլ. Լա. (3) Ոհնէ. Եւ յեսու որ երթայ առաջ: (6) Ո
 հնէ. Որ երթայ յիջագոյն քան զձեզ... ոչ Թողցէ
 զձեզ և ոչ չ: (8) Ոհնէ. Եւ ոչ չ վայր հարկանիցէ:
 (11) Ոհնէ. Յանգիման լինելով առաջի:

որչա՞ք և կեցցեն նոքա 'ի վերայ երկրին՝ յոր գուք անշ
յաննեւոյ էք ընդ յորգանան ժառանգել զնա :

ՃԳ * Եւ ասէ ար ցմովէս . ահա մերձեցան առուք մա 14
հուան քոյ . կոչեմ զյեսու՝ և կացեմ առաջի գրան խո-
րանին վկայութե՝, և հրաման տայ նմա : Եւ գնացին
մովսէս և յեսու 'ի խորանն վկայութե , և կացին 'ի գրան
խորանին վկայութե : * և էլ ար սեամբ ամսոյ , և է 15
կաց առ գրան խորանին վկայութե . և եկաց սին աւ
պոյն առ գրան խորանին : * Եւ ասէ ար ցմովէս . ա 16
հաւաստիք գու ննջեսցես ընդ հարս քո . և յարուցեալ
ժողովուրդդ այդ պոռնկեացի զհետ աստուածոց օտա-
րաց երկրին յոր մասնիցէ գա 'ի նոռա , և Թաղացուն
զնա . և ցրիցեն զուխտն իմ զոր ուխտեցի ընդ գոսա :
* Եւ բարկացալց գոցա սրամառութե՞ յառուր յայնմիկ , 17
և լքից զգոսա , և դարձուցից զերեսս իմ 'ի գոցանէ ,
և եղիցին կերակուր Թնամեաց , և գացին զգոսա չա-
րեք բազումք և նեղութեք . և ասացեն յառուր յայն-
միկ . քանզի չի՞ ար ամ մեր ընդ մեզ , գոին զմեզ չա-
րեքս այսոքիկ : * Եւ ես դարձուցանելով դարձուցից 18
զերեսս իմ 'ի նոցանէ յառուր յայնմիկ . վասն ամ չա-
րեացն զոր արարին . զի դարձան յաստուածս օտարո-
տիս : * Եւ արդ գրեցեք զքանն օրհնութեն այսորիկ , 19
և ուստեմեք զգա որդւոցն Ելի , և արկիցեք զգա 'ի բե-
րան նց : զի եղիցի ինձ օրհնութեդ այդ 'ի վկայութե 'ի
միջ որդւոցդ Ելի . * քանզի տարալց զգոսա յերկրին 20
բարի զոր երդուայ հարց նց , երկիր որ բոխէ զկաթն
և զմիս , և կերիցեն և լցեալ յաղեացին . և գառնայ-
ցեն յաստուածս օտարոտիս , և պաշտիցեն զնոսա , և
զայրացուցանիցեն զնա . և ցրիցեն զուխտն իմ զոր
ուխտեցի նց . * և ընդգէմ կացցէ նց օրհնութեդ այդ՝ 21
յանդիման լինել վկայ : և մի մոռացի 'ի բերանոց նց ,
և 'ի բերանոյ զաւակի նց . քանզի գիտեմ զբարութե նց
զոր արարին աստայսօր , յառաջ քան զտաննելն իմ զնս
յերկրին բարութե զոր երդուայ հարցն նոցա : * Եւ 22
գրեաց մովսէս զօրհնութեն զայս յառուր յայնմիկ , և
ուսուց զսա որդւոցն Ելի :

ՃԴ * Եւ պատուիրեաց մովսէս յեսուայ որդւոյ նաւեայ՝ 23
և ասէ . քաջ լեր՝ և զօրացիր . զի գաւ ասնեւոյ ես
զորդիսն Ելի յերկրին զոր խոստացաւ տալ նց ար , և
նա

(14) Ոմանք . Եւ կացին առ գրան խո : (16) Ոմանք . Ահա-
ւադիկ գուննջես . . . յերկրին յոր մաս . . . և ցրուիցեն
զուխտն . . . Է նոսա : (18) Յօրհնութե՞ն . Զերեսս իմ
'ի նոցանէ : (20) Յօրհնութե՞ն . Եւ ցրեցին զուխտն իմ :
(21) Այս . Յերկրին բարութե :

- 24 նա եղիցի ընդ քեզ : * Եւ իբրեւ կատարեաց մովսէս
գրել զամ զբանս օրինացս այսոցիկ 'ի մատենի մինչև
25 խաղառ : * Եւ պատուիրեաց զհասցւոցն որ կրէին ըզ-
26 առպանակ ուխտին ան : առէ : * Ապաւ զմատենն օ-
րինացդ այսոցիկ՝ զնիցէք 'ի կողմսնէ տապանակի ուխ-
տին ան այ մերոյ . և եղիցի անդ Է քեզ 'ի վկայութե-
27 * Չի ես գիտեմ զհաստութիւն քո և զեկտա պարանոց
քո . զի մինչդեռ ես Է ձեզ կենդանի եմ այսօր , դառ-
նացուցիւք էք թծակողմանն , որպէս ոչ ապաքէն և
18 յետ մահուան իմոյ : * Արդ ժողովեցէք առիս զքե-
զապետս և զծերս ձեր , և զգառաւորս ձեր , և զատե-
նադպիրս ձեր . զի խմսեցայց յականջս ՚նչ զամ զբանս
զայսոսիկ . և կալայց ձեզ վկայ գերեկինս և գերեկիւր :
29 * Քանզի գիտեմ եթէ յետ վախճանի իմոյ անօրինե-
լով անօրինիցէք , և խտորիցիք 'ի ճանապարհէն զոր
պատուիրեցի ձեզ . և պատահիցեն ձեզ չարիքն 'ի վախ-
ճանի աւուրց : քանզի առնիցէք չար առաքի ան , բար-
30 կացուցանել զնա գործովք ձեռաց ձերոց : * Եւ իս-
սեցաւ մովսէս յականջս ամ եկեղեցւոյն ելի զբանս
օրհնութեան այսորիկ մինչև 'ի սպառ :

ԳԼ ԼԲ .

- 1 Այեցարհւք երկինք և խօսեցայց , և լուիցէ երկիր
2 զպատգամն բերանոյ իմոյ : * ականջուցի իբրեւ
զանձրեւ բարբառ իմ . և իջէ իբրեւ զքօզ պատգամք
իմ : իբրեւ զանձրեւ 'ի վր սիդոյ , և իբրեւ զտեղատարած
3 'ի վր խոտոյ : * զի զանուն ան կարգացի . տուք օրհ-
4 նութիւն ան այ մերոյ : * Աճ . որոյ շքմարիտ են գործք
նր . և ամ ճանապարհք նր իրաւամբք : ան հաւատա-
րիմ է , և ոչ գոյ 'ի նմա անիրաւութ . արդար և անա-
3 բան է ար : * մեղան՝ և ոչ նմա որդիք արատոյ , անգ-
6 թիւր և խտորեալ : * Չայդ ան հաստուցանէք այդ-
պէս , ժողովուրդ յիմար՝ և ոչ իմաստուն : ոչ նա է
հայրն որ ստացաւ զքեզ , արար զքեզ՝ և հաստատեաց

Եւ

26) Ոման . Եւ եղիցի այդ ընդ քեզ 'ի վկայ' : (27) Ոման . Չի ես գիտեմ . . և զխտապարանոց քո : Ռ-ր՝ յԵրէնալին գալուստի . Որպէս ոչ ապաքէն և յետ : Բայց 'ի լուս' . Զլուսի 'ի մեջ առնուլ . համայն այլոյ 'ի Բաբ' : (29) Ոման . Թէ յետ վախճանի լոյն իմոյ :

ԳԼ ԼԲ . (3) Ոման . Չի զանուն ան կարգացի : Ռ-ր՝ յԵրէնալին . կարգացուք և տուք : (4) Ոման . Որոյ շքմարտութեն են գործք նր : (6) Ոման . Չայդ ամ հաստուցանէք . . . ոչ է նա հայր քո որ :

զտեղ: * Թեւ լեցին քեզ աւուրքն յաւիտեանց: Իմա 7
 ցարուք զամեն աղփայ յաղգս: Հարց ցհարսն քո՝ և
 պատմեսցեն քեզ. և ցծերա քո՝ և ասասցեն քեզ: * Երբ 8
 ժամ բաժանեաց բարձրեալն զաղցս նմ. ունս փռեաց
 զարգիսն ագամայ: Կացոյց սահմանս աղփայ ը թռուոյ
 արգաւոյ էլ: * Եղև բաժին տն ժողովուրդ իւր յաղփ: 9
 և վեճակ ժառանգութե իւրոյ ինք: * Բաւական եղև 10
 նմա յանապատի, ի ծարսն տօմոյ յանջրդի պաշտպա
 նեաց զնա: և խրատեաց և պահեաց զնա իբրև զբեր
 ախան. * իբրև զարծուի ի ծածկել զբոյն իւր, և ի 11
 ձաղս իւր գեթացաւ: ասորածեաց զթևս իւր և ընկա
 լաւ զնա. և բարձեալ բերէր զնա ի վերայ միջնոցանց
 իւրոց: * ՏԻ փայն անէր զնս, և ոչ գոյր ընդ նոսա 12
 աստուած օտար: * Եհան զնս ի զօրութե երկրի. և 13
 բակրեաց զնաա արգեամբք անդաստանաց: գիեցոյց
 մեք ի վիմէ, և եււ յապառաժ վիմէ: * Կողի կովուց 14
 և կաթն մաքեաց, հանգերձ ճարպով գառանց խոյոց
 որդւոց ցլւնց և նոխազաց: Ընդ ճարպոյ երկկամանց
 ցօրենոյ, և զարին խաղողոյ ըմպէին գինի: * Եկեր 15
 յաղփ և յաղեցաւ, յօրացաւ և յանկուշեաց սիրելին:
 գիրացաւ ստուարացաւ և լայնացաւ, և եթող զար
 նձ զարարիչ իւր. և ապատամբեաց յայ փրկչէ իւրմէ: * 16
 Բարկացուցին զիս օտարոտովք, և զարշըտօք իւր
 եանց գառնացուցին զիս: * զոհեցին գիւանց և ոչ 17
 էլ. գեթ զօրս ոչ գիտէին, նորք և առժամայնք եկեալ,
 զօրս ոչ գիտէին հարք ձեր: * Թողեր զան՝ որ ծնաւ 18
 զքեզ, մոռացար զան՝ զկերակրելն քո: * Ետես տր՝ և 19
 նախանձեցաւ, և սրտմտեցաւ զմ բարկութե Եւստե
 րաց և գասերաց իւրոց. * և ասաց. գարձուցից զե 20
 րեսս իմ՝ ինոցանէ, և ցուցից նց զինչ լինելոց եցէ՝ ի
 վախճանի աւուրց: զի աղք թիւր են, որդեք՝ յորս ոչ
 գտն հաւատք: * Երբս նախանձեցուցին զիս չստու 21
 ուածովք, և բարկացուցին զիս կռովք իւրեանց: և ես
 նախանձեցուցից զնս չաղգաւ, և անմիտ ժողովողեամբ
 բարկացուցից զնոսա:
 * Զի հուր բորբոքեալ է ի բարկուէ իմմէ. այրեսցէ 22
 մինչև ի դժոխս ներքենս: Կերիցէ՝ զերկեր և զարմտիս
 նր.

(9) Ոման. Եւ եղև բաժին տն: (10) Ոման. Եւ խրա
 տեաց զնա. և: (11) Ոման. Եւ եբարձ զնս ի վերայ
 միջնոցանց իւրոց: (12) ԲԻԿ. Ընդ նս աստուածս և
 տարս: (13) Ոման. Գիեցոյց նց մեք ի: (15) Ոման.
 Անկուշեաց. և յանս՝ անդուշեաց սիրելին: (18) Ո
 ման. Թողեր զար նձ որ: (21) Ոման. Զնս չաղգաւ,
 և աղամբ անմիտ բարկացուցից:

- 23 նք. բորբոքեացէ զհիմունս լերանց : * Կաւտեցից 'ի
 24 նմ չարիս, և զնմա իմ ապաւեցից 'ի նմ : * մաշեալք
 առվով և կերակրով թռչող. լարս առանց բժշկուե,
 և ժանիս գաղտնաց առաքելցից 'ի նմ, արամաւք քար
 25 ձև զնմ չ երկիր : * Արաքսուստ անգլաւեկեացէ զնմ
 սուր, և 'ի շտեմարանաց երկեւզ : դերիտատարզն հան
 դերձ կուսիւն. և զսանդիացն. հանգերձ հաստատե
 26 լով ծերով : * Ասացի բաժ ցրեցից զնմ. գազարեցու
 27 ցից 'ի մարդկանէ գլխատակս նոցա : * Թե ոչ զն բար
 կուծե թշնամեաց, զի մի երկայնակեացք լինիցին. և
 զի մի բարձրացին հակառակորդքն, և սսիցեն, թե
 28 ձեռն մեր բարձր' և ոչ մեր արար զայս ամ : * Չի աղ
 29 խորհրդակորոյս են. և ոչ գոյ 'ի նմ իմաստուն. * և
 ոչ խորհեցան 'ի միս առնուլ զայս. արգ ընկալցին առ
 30 յապա ժամանակս : * Չիմրգ հալածեացէ մի զհա
 ղարս, և երկուք չարժեացեն զքեւրս. եթէ ոչ ամ վա
 31 ճառեաց զնմ : * Չի ոչ են իբրեւ զամ մեր աստուածք
 32 նց. և թշնամիք մեր վատախորհուրդք : * զի յարձոյ սո
 դոմայ է որձ նց, և ուռ նց 'ի գամերայ : խաղող նց
 33 խաղող լեզի, և ողկոյղ նց դառնուե : * արամաւք վե
 շապաց գինի նց. և արամաւք իժից առանց բժշկուե :
 34 * Ոչ ապաքէն այս ամ ժողովեալ է առիս, և կնքեալ
 35 կայ 'ի գանձի իմում : * յաւուր վրէժինգրուծե հա
 տուցից, 'ի ժամանակի յորում պապեացի ոռն նց. զի
 մերձ է օր բարկուծե նց, և հասեալ պատրաստեալ
 36 կայ ձեզ : * Չի դատեսցէ մեր զժողովուրդ իւր. և չ
 ծառայս իւր միւթմարեսցի : զի ետես զնմ լուծեալս
 37 և լեւալս և մատնեալս 'ի գերուծե : * Եւ ասաց մեր
 մեր ին աստուածք նց, յորս յուսացեալ էին 'ի նոսա,
 38 * զորոց զնալոյ զոհից նց ուսեիք, և ըմպեիք զգինի
 նուիրաց նց. յարեցեն օգնեացեն ձեզ, և եղիցին ձեք
 39 թիկունք : * Տեսէք տեսէք զի կս եմ, և ձեք պղ որ
 բաց յինէն : կս սպանանեմ և կս կեցուցանեմ, հար
 կանեմ և բժշկեմ, և ոչ որ իցէ որ հանիցէ 'ի ձեռաց
 40 իմոց : * Չի ամբարձից յերկինս զձեռս իմ, և երդուայց
 41 յաջ իմ, և ասացից. կենդանի եմ ես յաւիտեան : * զի
 արեցից իբրեւ զիայլակն զսուսեր իմ, և կալցի զգա
 տաստանաց ձեռն իմ, և հասուցից վրէժս թշնամեաց
 իմոց.

(25) Ոմն. Եւ սանդիայն հանգերձ : (29) Ոմն. Առ
 նուլ. զայս ընկալցին առ 'ի յապա ժմիս : (30) Ոմն.
 յաւելան. Աջ վաճառեաց զնմ. և քչ մաքնեաց զնմ : (32) Ոմ
 նն. Եւ ոստնց 'ի գամերայ : (35) Այլ. Զորում պա
 քեացէ ոռն նց : (35) Ոմն. Չի մերձ է օր կորստեան
 նց : (39) Ոմն. Որ հանիցէ զձեզ 'ի ձեռաց իմոց :

խոնց . և ասեցեսցի խոնց հաստեցից : * արբեցուցից 42
 հնետա խմ յարենէ , և սուր խմ հերիցէ միս յարենէ վե
 րաւորաց դերուէ 'ի գլխոց իշխանաց (Թնամեաց : ու
 րախ լերուէք երկինք հանգերձ նովաւ , և երկիրպագ
 ցեն նմա ամ որդիք այ : * Ուրախ լերուէք աղբք ընդ 43
 Ժողովրդեան նր , և զօրացուցեն զնա ամ հրեշտակք
 այ : զի խնդրի վրեժ արեան որդւոց նր . և խնդրես
 ցէ վրեժ ' և հատուցէ դատաստանս (Թնամեաց , և ասե
 ցեսցի հատուցէ . և սրբեացէ ար զերկիր Ժողովրդեան
 իւրոյ : Եւ գրեաց մովսէս զօրհնութիս զայս յաւուր յայն
 միկ , և ուսոյց զսա որդւոցն ելի : * Եւ եմուտ մովսէս 'ի 44
 Ժողովուրդն , և խօսեցաւ զամ բանս օրինացս այսոցիկ
 յակահնջ Ժողովրդեանն , ինքն և յեսու որդի նաւեայ :
 * Եւ կատարեաց մովսէս խօսել չ. ամ ելի . * և ասէ 45
 ցինս . զգոյշ լերուէք սրտիւք ձերովք ամ բանեցս այսո
 ցիկ , գորոց նա դնեմ վկայութե ընդ ձեզ այսօր . զոր
 պատուիրիցէք որդւոց ձերոց , պահել և առնել զամ
 բանս օրինացս այսոցիկ : * զի ոչ եթէ բան ինչ ընդու 47
 նայն իցէ ձեզ , զի սա է կեանք ձեր . և վնայոր բանի
 երկայնօրեայք լինիցիք 'ի վերայ երկրի' յոր գուք ան
 ցանէք ընդ յորդանան Ժառանգել զնա :
 ՏԵ * Եւ խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի 'ի նմին աւուր' և աւ 48
 սէ . * և զու 'ի լեառն նաբարի' ի լեառն նաբաւ , որ 49
 է յերկրին մովաբու յանդիման երեքոյի . և տես զեր
 հիւն զոր նա տաց որդւոցն ելի 'ի կալուածս : * Եւ 50
 վախճանեաց անդէն 'ի լերինն յոր ելանիցես , և յաւե
 լիք 'ի Ժողովուրդք քո , զօրօրինակ մեռաւ ահարոն եզ
 բայր քո 'ի հոգի լերինն , և յաւելաւ առ Ժողիք իւր .
 * Ժողովանակ զի հետեցէք բանի իմոյ 'ի մէջ որդւոցն ելի 51
 'ի վթիւրցն հակառակուէ 'ի կադէս' յանապատին 'ի
 սին . զի ոչ սրբեցէք զես 'ի մէջ որդւոցն ելի : * Յան 52
 դիման տեսցես զերկիրն' և անդր մի մտանիցես :

ԳԼ. ԼԳ.

Եւ Ե օրհնուէ զոր օրհնեաց մովսէս այրն այ զոր 1
 2
 Եւ զիսն ելի յառաջ բան զվախճանելն իւր . * և ա
 սէ . ար 'ի սինայէ եկեսցի , և երեւցաւ մեզ 'ի սեի
 րայ , և փութացաւ 'ի լեռնէն փառանու . բիւրաւ
 րօքն

(42) Ոման . Եւ արբեցուցից հնետա . . . և (Թնամեաց
 ամ : (42) Այս . Եւ գերութե : (43) Ոման . Եւ զօրա
 ցուցին զնա : (47) Ոման . Յոր գուք անցանիցէք : (49) Ո
 ման . 'ի լեառնն նաբարին : (49) Բնի . Եւ 'ի լեառնն նա
 բաւ : (51) Ոման . Բանին իմում 'ի մէջ որդ' :

- բնին 'ի կապեալ, յաջմէ նր հրեշտակէ իւր ընդ իւր :
 3 * և խնայեալ 'ի ժողովուրդ իւր : և թմ' սրբեալք 'ի
 4 ներքայ ձեռին քոյ, և նոքա ընդ քեւ են : * Եւ ընկա-
 լաւ 'ի պատգամաց նր օրէնս, զոր պատուիրեալ մեզ
 5 մովսէս, զժառանգուէ ժողովոյն յակոբայ . * և եղև
 6 յիշատան 'ի մէջ սրբեցելոյն, գումարեղն իշխանաց
 7 և մի մեռցի, և եղև թաղմանւր թառով : * Եւ զայն
 8 տակ զյուզայէ . Լուր ար ձայնի յուզայի . և 'ի ժողո-
 վուրդ նր եկեացես . և ձեռք նր ընտրեսցեն նմա . և
 9 օգնական 'ի թշնամեաց եղևցես նմա : * Եւ զղեկայ ա-
 սէ . Տուք զեկայ զայտնութի նր, և զշնարառուի նր
 10 անուն անարատի . զորս փորձեցին փորձանօք, և բամ-
 11 բառեցին զնա 'ի վերայ Զրոցն Կապառակուէ : * ոք ա,
 սեր ցհայր իւր և ցհայր իւր՝ թէ ոչ տեսի զքեզ . և
 12 զեղբարս իւր ոչ ծանեաւ, և զորդիս իւր ոչ գիտաց .
 13 զգուշացաւ բանից քոյ, և զուխաքո պահեաց : * պատ-
 մեսցեն զերաւունս քո յակոբայ, և զօրէնս քո իշխ : գի-
 14 ցեն իւռնկս 'ի բարկութե քոմ' հանապազ 'ի վր' տե-
 15 զանոյ քոյ : * օրհնեաւ ար զօրհնուէ նր, և ընկալ ըզ-
 16 զործս ձեռաց նր : խորտակեաւ զմէջս 'ի վր' յարուցե-
 17 լոց թշնամեաց նր . և տակ լիք նորա մի կանգնեցին :
 18 * Եւ զբեռնամբնէ տակ . Սրբեցեալն 'ի տէ բնակեաց
 19 յուսով, և թմ' հովանի լիցի նմա զթմ' աւուրս . և 'ի
 20 մէջ ուսոց նր հանգեաւ : * Եւ զյովանիայ տակ . Յօր-
 21 նութե ան երկիր նր, 'ի ժամանակաց երկնից և 'իցզ-
 22 զոյ, և յանգնեցոց աղբիւրաց 'ի ներքուստ . * 'ի ժամա-
 23 նակի արգելանց արեգակն փոփոխմանց, և 'ի գրաւա-
 24 լոց լոյ առ միւսանս ամպոց . * 'ի գաղաթմանց լերանց
 25 իսկզբան, և 'ի գլխոց բլրոց մշտնջենաւորաց : * Եւ լո
 26 ժամանակի երկրի լբուէ, և ընդունելուէ երևեցե-
 27 լոյն 'ի մարենուոյն եկեացեն 'ի վր' գլխոյն յովանիայ' և
 28 'ի վերայ գաղաթման փառաւորելոյն 'ի մէջ եղբարց .
 29 * անգրանիկ ցլու գեղ նր, և եղև լիք միեղձերոց եղ-
 30 ջեւրք նորա . խեթկեացէ նոքօք զաղցս միանգամայն
 31 մինչև ցծագա երկրի : այս են բիւրաւորք եփրեմի . և

առ.

ԳԼ. ԼԶ. (5) Ո՛հնս . 'ի մէջ սրբելոյն գումարելոյ իշ-
 խանաց և ժողո՛ : (8) Ո՛հնս . Զայտնուէս նր : (9) Ո՛-
 հնս . Որ տակ ցհայր իւր . . . և զեղբայր իւր ոչ ծա՛
 (11) Այս . Օրհնեաւ ար զգորուէ նր : (12) Ո՛հնս . Եւ
 ար հովանի լիցի նմ : (15) Ո՛հնս . Եւ 'ի գաղաթման լե-
 րանց սկիզբն, և գլխոց բլրոց : (16) Այս . Երևելոյն
 Ուր օրինակի . Երևելոյն իմաց 'ի մարենուոյն : (17) 'ի
 Լուս . Մ' ինքընուէ, Կամայն օհնս 'ի բնա՛ :

սպաս հաղարտուողը մանասեի: * Եւ զգաբուզանէ ասէ • 18
 ուրախ լիք զաբուզոն յեւս քո: Եւ զիսպարայ ասէ •
 'ի բնակուածին նց աղքատացեցին, * և անդր կը 19
 ջնջիք և զոհեալիք զոհ արդարուն: զի զմեծուի ծն
 վու գիեցուցէ քեզ • և զհահալաւնաւայ առ ծովեզեր
 բնակեալոց: * Եւ զգաբայ ասէ • օրհնեալ որ ընդար 20
 ձակեաց գաղայ, հանգեալ իբրև դաւեւծ • և խորատ
 կեաց զբազուկս, և զիշխանս, * և ետեա զիշխանութի 21
 իւր • զի անդ բաժանեցաւ երկիր իշխանաց, ժողովք
 գովք հանգերձ աղքատացեաց աղքատց ցեղիւքն երի,
 զարգարուի ձն արար, և զգաւատասան իւր ընդ ելի:
 * Եւ զգանայ ասէ • զան՝ կորիւն աւիւծու, և յար 22
 ձակեացի 'ի բաւանայ: * Եւ զնեփթապիմայ ասէ • նեփ 23
 թաղիթ յաղուրդ ընդունեալութեց, և լիցի օրհնութի
 'ի Թէ, և զծով և զհարաւ ժառանգեացէ: * Եւ զասե 24
 րայ ասէ • օրհնեալ յորդանոց • ասեր, և եղիցի ընդու
 նեղութի եղբարց, և մկեացէ յեւզ զուս իւր • * և եր 25
 կաժ և պղնձ եղեցին կոշիկք նր • ըստ աւարց քոց և
 զօրուի քո: * Ոչ գոյ իբրև զամ ակրեցելոյն, որ և 26
 լանէ յերկինս օգնականն քո, և մեծամեծարն հաստա
 տութե • * և ծածկելթ ւոյ իշխանութեի • և 'ի զօրու 27
 թէ բազկաց մշտնջենաւորաց • և մերժեացէ յերկաց
 քոց զթշամին, և աւասցէ թէ կորիւ: * և բնակեա 28
 ցէ իւր յուսով առանձինն յերկրին յակարայ, 'ի մշ
 ցորենոյ և գինւոյ • և երկինք՝ նմա համարակ յօղոյ:
 * Երանեալ ես դու իւր, զնմանեացէ քեզ ժողովուրդ 29
 ընտրեալ 'ի Թէն • պաշտպանեացէ քեզ օգնականն քո,
 և ոսւր պարծանք քո • և եկեացեն թշամիք քո, և գու
 ելցես 'ի վերայ պարանոցի նց:

ԳԼ. ԼԴ.

ՃԶ] Եւ Եւ մովսէս յարարովի մովարայ, 'ի լեւան նա 1
 քաւ, 'ի հասարն փաղովթայ, որ է յանգիմաներե
 քոյն • և եցոյց նմա ար զամ երկիրն գաղաղու մինչ
 ցդան • * և զամ երկիրն նեփթաղիմայ, և զամ երկիրն 2
 եփրեմի, և մանասեի, և զամ երկիրն յուդայ մինչ
 ցծովի

(19) Ոման • Եւ զհահա զաւանաւայ առ ծովեզերքն բնա՝:

(26) Ոման • Եւ մեծամեծարն հաստատութի: (28) Ոման • Եւ նմա համարակ յօղեացէ:

(29) Ոման • Եւ երա նեալ ես... և ար պարծանք քո • եկեացեն:

Գլ. ԼԴ. (1) Ոման • Եւ արովի մովարայ 'ի լեւանն... և եցոյց նմա: (1) 'ի լեւանն • Գաղաղու մինչ ցդայ, զան • համայն քեզ 'ի բնա՝:

- 3 ցածին վերին. * և զանապատն, և չուրջ զերեցոյն. 4 և զքաղաքսն արմաւենեաց մինչև ցանգովք: * Եւ ասէ իմր ցմովսէս. այս է երկիրն զոր երգուայ արքահա մու և սահակայ և յակոբայ՝ և ասեմ. զաւակիք քում 5 ասց զգաւ. ցուցի աչաց քոց, և անդր մի մտցես: * Եւ վախճանեցաւ մովսէս ծառայ ին յերկրին մովարու ք 6 բանի. ին: * և Թադեցին զնա 'ի գայի մերձ 'ի առուն փոքրովքայ. և ոչ ոք գիտաց զգերեզման նորա մինչ 7 ցայսօր: * Եւ մովսէս էր ամաց հարեւր և քանից 'ի վախճանելն իւրում. և ոչ վառեցին աչք նորա, և ոչ 8 խորշովեցան ծնօտք նր: * Եւ լացին որդիքն Ելի ըզ մովսէս յուաքովթ մովարու առ յորդանանու յանգի ման երեքոյի աւուրսերեսուն: և կատարեցան աւուրք սգոյ լալեացն մովսիսի: 9 * Եւ յետու որդի նաւեայ՝ լցաւ հոգւով իմաստութ. ճի զի եղ մովսէս զձեռն իւր 'ի վր նր. և հնազանդեցան նմա որդիքն Ելի, և արարին որպէս պատուիրեաց իմր 10 մովսիսի: * Եւ ոչ եւ եկաց մարգարէ յելի իբրեւ ըզ 11 մովսէս, այլ զոր ծանեաւ իմր գէմ յանդիման: * Իմ նշանօք և արուեստիւք զոր առաքեաց իմր առնել յերե քին եգիպտացւոց, 'ի փարաւսն և 'ի ծառայս նորա, 12 և յնմ երկիր նր զնշանս մեծամեծս. * զձեռն հզօր և զքաղուկ բացձր՝ զոր արար մովսէս առաջի որդւ ասցն իորայելի:

Կատարեցաւ Երկրորդսմ Օրինացս:

(4) Այս. Եւ անդր մի մտանիցես: (5) Ոման. Մովսէս ծառայս իմր յերկ': (6) Բաղդաթ. Փոքրովքայ: Ուր ոման. յաւելան, մերձ 'ի առուն փոքրովքայ երկին միջ քա, և ոչ ոք: (9) Ոման. Ու պատուիրեաց իմ մով: (10) Ոման. Մարգարէ Ելի այլ՝ զոր ծանեաւ գէմ յանդիման: (11) Ոման. Զոր առաքեաց իմ ... և յսգ մենայն ծառայս նր:

'ի վախճան գրոյս ոման. գնէն՝ Կատարումն երկրորդ օրի նշան. և ոման. Կատարեցաւ երկրորդ օրինացս:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԳՐՈՑ ՅԵՍՈՒԱՅ ՈՐԴԻՆՈՑ՝ ՆԱԽԵԱՅ

Ըեռա սրբի նաւեայ 'ի ցեպէն եբբեթ, աշտէբ Ժաւիթի :
Եւ Ժաւիթի Ժեծամեծ գործս զճարեայ Ժաւեա և ազաբեայ
զիւել յեթեպոսե, արգելան նա 'ի հասուցանելոյ զԺողովարդն
թերիին խոստացեալ : զի մ' իարծիցէ ժողովարդն Ժմանէ Բե
աժ ան իցէ, և ժուրեալ 'ի պաշտն առցէն զնա, և լինիցի
խոստացանի թոխանայ անպաշտաւ : զանձանեցաւ նա իբրեւ
զմարդ : Եւ զի մ' յեթ և ք անիվան ժաւեայ ժողովարդն, հրա
ճանաւ ան յեռնարդեայ թոխանայ իւր զյեսուս : Որ և պարտա
ժառանգեցոյ ժողովարդեանն զերիբն խոստացեալ : Երբ և օրէ
նմի իսկ եղև Գի : որ յեթ դարարման օրինացն, որ և լարաց
հասուցանել զմարդի 'ի հանգիստն, իսկաց զմ' աշխարհալսն 'ի
ձեպաց և ասէ : Եկա՛ր առ ին' և եւ հանգուցից զՅիւզ : Այլ և
առաքեայ զԱբելան 'ի նշանայ առաքելոցն : Դարցնց զԵբն, 'ի իսր
հուրդ Բնուէն : իւրծանեայ զԵբնով յօրինայ դժոխաց : անպիւ
ցոյ զառիար 'ի գիւն իկեղեցոյ : և այլ Բաղաս իրօր եղև նա
օրինայ Գի : զոր մ' ըստ մոջէ 'ի գլխոյ գրոյ ապի առանձն :
Եւ ասէ պարմաւիս յեսուայ, զԺամանակս անաղիարդեայ նոր
'ի վերայ Իւն, ան Ժան և Էմն, և Բնո 'ի պարմագրաց գրել
զգիրս յեսուայ լսան ասելոցն՝ Բե ոչ ասանի գրեալ է այս 'ի
գիրս աղղոսի :

ԳԼԱԽԻ ԿՐՈՅ ՅԵՍՈՒԱՅ ՈՐԴԱՅ ՆԱԽԵԱՅ :

Ա. Յանն առնէ անաղիարդաց զիւել : և զպահ առնէ յաղ
Բել Ժանանա, Բայ Բե զգողացի զօրինան պահել :
Բ. Հրամայէ յեսու պարտաքել պաշտ 'ի ճանանային : զի յան
ցանելն ըստ յորժանան պարտա լիցին փեռանել զգանելիսն :
Գ. Վստէ զգողնդն առաքելի յառաջագահ, զի մ' Բելոյ սիր
եղբարցն իւրեանց Ժմալոյն :
Դ. Առաքէ զԱբելան 'ի Ժաւալեա ժողովարդեանն, և 'ի թիւու
Բի Ժանն բահաթա, և 'ի նշանայ միսն հիւանդոց պարտաքել
խալին և արեանն Գի :
Ե. Բանայեցան առ յորժանան ան արանել Ժանանայանն, լմա
րանել և իւրեւել : և 'ի պարտաքանակն որ առաղիարդեայնոց,
'ի Գի Գի նոր Իւն : Բայ արան հրամայէ իւր ժողովարդեանն :
Զ. Բաժանեցաւ գեպն 'ի իւրախոյս ժողովարդեանն, և յան Գա
նանայանն : 'ի Գի Գի Գի 'ի Գի Գի, և իւրաքան լարաց : և
եթիպասան Գի Գի Գի Գի 'ի Գի Գի, 'ի յիւստայ հրալիցն' և
'ի Գի Գի առաքելոցն, և որք առաքան 'ի Գի Գի 'ի նշանայ ձեպաց :
Է. Լսան աղգան զԲաժանել Գի Գի Գի և յիւրեանն : Բայ յան
Գի Գի Գի Գի Գի Գի Գի, և իւրեան 'ի յեսուայ :

Ը :

Ե. Գաղափարաւէն Բլէթաբէայ զԷ՛կէ՝ զի քիւրքս աղանայ, և զի խաբառի՛ն նոցա օրինօտն Բլէթաբէայի. և ՚ի քիւր Կրոյմիւնյն զմեզ յի հոգաւովն. և Բառնաւոյ զմախարհին ծառայարի՛ն մեզ զարի :

Թ. Աւարին զգաբին. և արգելաւ Բանանայն, զի մի անարգեցի՛ն ունի՛ն ՚ի հարցն նոցա :

Ճ. Երեւեցաւ հրէշտանն սուտերք օգնել Է՛կի, և լուծանել աւայ զՅօւնիին, և հնչան հարլանել քանանացիս, և զի սրբեղ զուտ յապելի իրաց զԵր Ինիւն յօշիւ :

ԺԹ. Երգապարին զԵրիտմ զնոց օր. և զի ոչ հնազանդեցան պաշարանայն՝ լուծին զաբախն յառաջին պաշարանայն, զի միջ պաշարանայնոցա ժող ընտ : և զի յապաղանել նոցա անխան պաշարան, ՚ի նշանայ Գալիան Կթորոցն : և զի Բաղ քառնն ուս հաբու նշանան. զի ՚ի վերջին Գալիանն աշխարհիս, ոչ սասանին Կրոյմիւնյն խալիս :

ԺԲ. Աւարեայ յետս զառաք լի հաւաքոցն, և նալկայ զԵրիտմ ՚ի Գալիան ընտրուէ Է՛կի, զի յաղիւնոցա ագահանէ. արբեաց քն զարծաւ և զուսի քառանորդս՝ ՚ի նշանայ հաւաքոց և անարգեցիւն :

ԺԳ. Անէծ սր զնե զԵրիտմ, զի առաջին յանդգնեցաւ ՚ի մարտ, և այն յեք ներելայն զեմն օր. զի մեք մի արհամարհեցաւ քաղ զԵրեւելն ա, և մի զնեւոցոցա զմեզ :

ԺԴ. Գաղաջաւս արար ՚ի նորիւրելայն քն, ընդ որոյ պարգեցաւ Է՛կի. անգու եղև յետս միւն յերեկոյ՝ զի զաւարտի արար : ապաւնացաւ զի նախան և ներեաց զԳիւնիք. Է՛կի յանդիմանեցաւ, Կորեա իւրայովն՝ ունի սախիւրեանէն՝ յաւ և յերեւել մեզ այժմ և յերայ :

ԺԵ. Գառնանայ Է՛կի ՚ի լի Գալիայ՝ յառաւմ հարիւր պաշարանի. ապա յետս խնդնելով նիւալիին զԺամ յաղիւնէն. և զնազաւարեալ միւն խալե խորհրդով խալին :

ԺԶ. Գրեաց զօրենան ՚ի լի Բառնաւ սեղանայն՝ զի առաջին հիւ Բանոս : ընկերացաւ զԳալիանիին և զանեծան, նոցա և մեզ յեղ իւր և ՚ի Գալիանիին :

ԺԷ. ժամադիր եղին Գանանայի մարանել ընդ յետոցայ. ալ Գալիանայի միւնապար եղեալ ապեցան հարիւր, յօրինայ զԴիւնայ յաժ :

ԺԸ. Կոռպեցան հեղեղին Բազաւարին ընդել զԳալիան. զի ապանայ զառաւ զաղաղելոց. խորեղին նորա զԴիւնայ յետո. որոյ օգնեալ զանեղ զմարաւոյնալն սրով, և Գալի Կորիւն :

ԺԹ. Աւարել զարեալն և զլուսին. զի զուրոյն զալարուսի պաշարանայն հիւնանոց. նիւրելով և զնշանան օր եղև ՚ի լուսաւարան յօր խալին Գ՛ի :

Ժ. Սպան զԴիւն Բազաւարին և խալեաց զԳալիայ, և զայս Բազաւան զԵրեւելայն և զապալային, Կորեաց զառան և ինն Բազաւարին, և ան զալարուս նոցա :

ԺԹ. Խորեւեաց Գալի Է՛կի ինն խոստացեալ նմա : և առին յաւ

Գ

դա և էրբէմ, և ինչ ցեղին հանանի զԲաժին ծառանդութիւնը իւրեանց :

ԲԲ. Եկեղեցացաւ ծաղովորդն 'ի սէլով, և խնդանէրին. անոր զխորանն վայռաւ 'ի վիճակն էրբէմ, և բաժանեաց զմայնեալ երկիրն ևսին ևս ցեղին :

ԲԳ. Չի էրանն զԼաւարացն ,սմ ցեղին Կառաւորն և ուրիշ Կառաւոր ապագանի :

ԲԴ. Բնակեաց յետս 'ի Բաժնաւոր : և զի հանգոյց Կր ըստ Խոստանն իւրում զիւր :

ԲԵ. Օրհնեաց յետս զԿառաւորնեանն , և արձակեաց Բաւար 'ի վիճակս իւրեանց : և պարտաւրեաց նոցա զԳուշանալ օրինացն ան :

ԲԶ. Ընկեցին Կառաւորնեանն սեղան 'ի վիճակն իւրեանց . ընդ որոյ հարցեաց՝ պարտախանեցին ԲԷ 'ի վայռաւի որդւոց մերոց խնդանեաց , աս 'ի ցերձեաց որդւոց մեր զմեր 'ի Կր պաշտելու :

ԲԸ. Ճերացեալ յետոս , ծաղովեաց զիւր ասացին ան . և յիւ զնոցոյ նոցա լիով զերտնորն ան , յարհապէ մնն ցայն ըստ . և զԿառաւորոց նոցա պաշտել Կր . և երկրորդեալ նոցա զԿառաւորն պաշտելու Կր , Գրեաց՝ և խնդանեաց զիւր 'ի վայռաւի :

ԲԹ. Թիկ վաճառեցաւ յետս , և զի Բաղէցին ընդ նմա զԿառաւորն Կրեցին . նշանակեալ ԲԷ 'ի Կառաւորն , յի Կառաւորն անյայտ ընկի Կառաւորն ԲԷ Կառաւորն :

ԲԺ. Վր Բաղան Կրեացն յովեթա , և ինչ հանան էղիապա իւր Կառաւորն , և ինչնկեալ որդւոց նոցա :

Ը. Արտաւորնեանի Կառաւորնեանն ԲԷ , և Կառաւորն ընդ Կառաւորն :

ԳԻՐԻՔ ՅԵՍՈՒՆՅ ՈՐԴԻՆՅ 'ՆԵՒԵՆՅ

ԳԼ. Ա.

1 **Ե**Ւ ԵՂԵԻ ՅԵՏ ՎԱԽՃԱՆԵ Ա
 2 լոյն մովսիսի ծառայի ան, խառնեալ Թոր
 3 ընդ յեսուայ որդւոյ նաւեայ պաշտօնէի
 4 մովսիսի, և ասէ : * Մովսէս ծառայ իմ
 5 վախճանեցու . արդ յարուցեալ անցցես ընդ այդ յոր
 6 գահաւն՝ դու և իմ ժողովուրդ քո յերկիրն զոր ես
 7 ասաց որդւոցն Ելի : * Յամենայն տեղիս յոր հասանի
 8 ցին դնացք հմից ձերոց ձեզ ասաց զնա, որպէս խօսե
 9 ցայ ընդ մովսիսի . * զանապանն, և զլիբանաներն,
 10 մինչև ցգնտն մեծ ցգնտն եփրատ . զիմ երկիրն քե
 11 րայցուոյ, մինչև ցծոմն վերին, ի մահիցն արեւու՝ ձեզ
 12 լիցին տահմանքն : * և ոչ դք կացցէ ընդդէմ ձեր զիմ
 13 աւուրս կենաց քոյ : Եւ ող էի ընդ մովսիսի, նոյն
 14 պէս եղէց և ի քեզ . և ոչ թողից զքեզ՝ և ոչ անտես
 15 արարից զքեզ . * զօրացքիւ և քաջ լին : զի գու բա
 16 ժանեացես ժողովրդեանդ այդմիկ վերկիրն զոր երգ
 17 ուայ հարցն քոց տալ գոցա : * Արդ զօրացքիւ և քաջ
 18 լին յոյժ պահել և առնել ըստ իմ պատուիրանացն
 19 ուն պատուիրեաց քեզ մովսէս ծառայ իմ . և մի խո
 20 տորիցես ի նոցանէ յաջ կամ յահաւ, զի խեղամուտ
 21 լիցես իմ զինչ և գործեսցես : * Եւ մի մերժեցես զդ
 22 դիր օրինացս այսոցիկ ի բերանոյ քումմէ, և խոկա
 23 ցես ի գոսա ի տուէ և ի գիշերի . զի իմացես առ
 24 նել

Սկզբագիր Գրոցս Բնի ունին համեմար ձերտան, իայ ի Դոմի
 որդի՝ Յեսու նաւեայ . և Դասայ, Գիրք Յեսու :
 ԳԼ. Թ. (2) Ոման . Անցցես ի յորգահանու, և իմ
 և ոման . Անցցես դու ի այդ յոր . զոր ես ասած որդ՝ :
 (2) Աստ . Յերկիրն զոր ես ասաց : (3) Ոման . Ուր հա
 սանիցեն . . ձեզ ասաց զնա, ոնց : (6) Ոման . Հարցն ձե
 րոց՝ տալ նց : (7) Աստ . Ըստ իմ օրինացն, որպէս :
 (7) Ոման . Եւ մի խոտորիցես ի նմէ : (8) Ոման . Եւ
 մի՛ մերժեսցի դիր օրինացս . . զի իմացես առնել :
 (8) Աստ . Եւ խոկացես ի դա ի տուէ :

նեղ զեմ՝ գրեալդք՝ ի գմա . և ապա աշողեացես և ուղ-
ղեացես զմանապարհս քո, և ապա խելամուտ լինիցես :
* Ահա պատուիրեմ քեզ . զօրացիւր և քաջ լեր . մի 9
զանգեփոխես . և մի երկնիցիս . զի ընդ քեզ է ար ան-
քո յամ տեղիս ուր և երթայցես :

Բ * Եւ պատուիրեաց յեսու գարաց ժողովրդեանն՝ և 10
ասէ . մտէք ի միջ բանակի ժողովրդեանդ, և հրամանն
տուեալ ժողովրդեանդ ասացէք : * Պատրաստեցէք 11
ձեզ * պարար . զի այլ ևս երեք աւուրք, և անցանէք
գուք չ այդ յորդանան, մասնել ունել զերկիրն զոր
ար ան հայցն ձերոց տացն ձեզ ի ժառանգուի :

Գ * Եւ ընդ ուրբինի և ընդ գագայի և ընդ կիսոյ ցեղին 12
մանասէի խօսեցաւ յեսու . և ասէ . * Յիւցէք զբանն 13
ան զոր պատուիրեաց ձեզ մովսէս ծառայնի՝ և ասէ .
Տը ան ձեր զեանդեցոյց զձեզ, և ետ ձեզ զերկիրս
դոյս : * Կանայք ձեր և մանկունք ձեր և անասունք 14
ձեր՝ բնակեացին յերկրիս զոր ետ ձեզ * մովսէս յայս
կոչս * յորդանանու : Բայց գուք զինեալք անցանի,
յիւք յառաջագոյն քան զեղբարս ձեր, և ան զօրաւոր
* զօրութիւն, և լինիցիք նշ մարտակիցք . * մինչև զ- 15
տեղեցուսցէ ար ան ձեր զեղբարս ձեր ուն և զձեզդ .
և ժառանգեացին և նոքան զերկիրն՝ զոր ար ան մեր
տացն նշ . և դառնայցէք յիւրաքանիւր ժառանգու-
իս . և ժառանգեցէք զնա՝ զոր ետ ձեզ մովսէս ծա-
ռայ ան յայսկոյս յորդանանու յարեւելից : * Եւ պա- 16
տասխանի տուեալ ասեն յեսու . զեմ զոր միանկամ
պատուիրես մեզ արասցուք . * և յամ տեղիս ուր ա- 17
ռաքիցես զմեզ՝ երթիցուք . և ըստ ան որպէս լսեալք
մովսէսի * նոյնպէս լուիցուք և քեզ : Բայց միայն ան
ան մեր եղիցի ընդ քեզ՝ որպէս էր ընդ մովսէսի : * և 18
այլ որ անհնազանդ իցէ քեզ՝ և ոչ լսիցէ բանից քոց,
որպէս ինչ և հրահան տացես նմա՝ մեզի . Բայց միայն
զօրացիւր և քաջ լեր :

ԳԼ.

(9) Ոմանք . Ամենայն ուրեք ուր և երթայցես : (10) Ո-
մանք . Եւ հրամանն տուք ժողովրդեանդ և ասացէք :
(11) Ոմանք . Եւ անցանիցէք չ յորդանան : (13) Ոմանք .
Ձր խօսեցաւ ձեզ մովսէս ծառայ ան և ասէ : (14) Ո-
մանք . Յայնկոյս յորդանանու : (15) Ոմանք . Մինչև
զեանդեացէ . . . ար ան ձեր տացէ . . . յայնկոյս յորդա-
(16) Ոմանք . Ձեմ զոր ինչ միանգամ : (17) Ոմանք . Ուր
և առաքեսցես . . . ուն և լսեալք մովսէսի, սոյնպէս և լու-
(18) Աստ . Անհնազանդ լիցի քեզ : (18) Ոմանք . Ուն թէ
ինչ հրամանն տացես նմա :

ԳԼ. Բ.

- Ե**ւ առաքեալաց յետու որդի նաւեայ՝ ի ստախմայ եր. Դ
կուս երիտասարդս լրտեսել զերկիրն դադա. և
ասէ, ելէք լրտեսեցէք զերկիրն և զերեքով: Եւ գը-
նացեալ երկուց երիտասարդացն եկին յերեքով. և
մտեալ ի տուն կնոջ պուսնկի միոջ՝ որում անուն էր
2 ռահաբ. և անգ կարան օթեղանս: * Այդ եղև թա-
գաւորին երեքովայ *, և ասեն. ահա արք մտեալ են
3 այսր զցայտս յորդոնցն ինչ լրտեսել զերկիրս: * Եւ
առաքեալ թագաւորն երեքովայ՝ և ասէ ցահաբ. հան
այսր զարագ մտեալդ առ քեզ՝ որ եկին ի տուն քո
4 զցայտ. զի լրտեսել * զամ երկիրս եկին: * Եւ առեալ
կնոջն զերկոսին արան թաքցյց զնս. և խտեցաւ ընդ
նոսա և ասէ. մտին առիս արք, և ես ոչ գիտէի ուս
5 տի իցեն. * և ընդ առնուլ գրանն ընդ աղջամուղս
առաւօտին ելին արքն արտաքս՝ և ոչ գիտեմ յո զնա
ցին. անգեցարսւք ստեալ զհետ նոյ՝ թերս հասանի
6 ցէք նոյ: * Եւ եհան զնս ի տանիս, և թաքցյց զնս Է
7 խրճամբք կաւաւոյ՝ զոր գիշեալ էր իւր ի տանիս: * Եւ
անգեցան արքն զկնի նոյ զաննապարհն յորդանանու
ի հովն, և գուռն փակեցաւ: Եւ եղև իբրև ելին
8 խնդրուկքն զհետ նոյ. * և մինչև ի քուն մտեալ էր
9 նոյ, եւ ինքն առ նս ի տանիս, և ասէ ցնս: * Գիտեմ
զի ես մեզ ար զերկիրս. քանզի անկաւ ան մեր ի վր
մեր, * և զի հարեցան ամենեքեան որ բնակեալ էին
10 յերկրիս յայսմիկ յերեսաց մերոց. * քանզի լուսաք թէ
ցամաքեցոյց ար զծովն կարմիր յերեսաց մերոց, յեւթ
նէն մեր յգիպատս, և զոր ինչ արարէք Է երկուս
թագաւորան ամսորհացոց, որ էին յայնկոյս յորդա-
նանու ընդ սահանի և ընդ ուղայ՝ զոր սատակեցէք:
11 * Եւ իբրև լուսաք մեք՝ զարհուրեցաք որտիւք մերովք,
և ոչ ես գոյ չունչ յուսեք ի մենք յերեսաց մերոց. զի
ար ամ մեր՝ նա է ամ յերկինս ի վեր և յերկիր ի խո-
նարհ:

ԳԼ. Բ. (1) Ոման. Եւ ասէ, ելէք տեսէք զերկիրն...
և մտին ի տուն... եր ռահաբ: (2) Յօրիմային պախտէր:
Մտեալ էն այսր: (4) Ոման. Եւ առաքեալ կնոջն զեր-
կոսին: (5) Ոման. Եւ Է առնել գրանն Է աղջամուղն
առաւօտուն: (5) Յօրիմային պախտէր. Ելին արք ար-
տաքս: (6) Ոման. Եւ նա եհան զնոսա ի տա: (9) Ո-
ման. Եւ զի արեցան ամեքեան: (10) Ոման. Ընդ ս-
հան և Է ուղ. զորս սատակեցէք: (11) Ոման. Եւ ոչ
եւ գոյր չունչ յուսեք:

ԻԻ Dd

նարհ : * Եւ արդ՝ երգուարուք ինձ՝ ի Թոր Թծ . զի առ 12
 նեմ ձեզ ողորմութի . եւ արաջիք եւ զուք ողորմութի
 տան հօր իմոյ . եւ տուք * ինձ նշան ճշմարիտ . * Եւ ապա 13
 րեցուցիք զառն հօր իմոյ , եւ զմայր իմ եւ զեղբարս իմ
 եւ զքորս իմ , եւ զեմ որինչ իցեն նոցա . եւ փրկեալիք
 զանձն իմ ի մահուանէ : * Եւ ասեն ցնա արքն . ան 14
 ձիւք մեր փոխանակ ձեր ի մահ , * եթէ ոչ պատուի
 ցէք զբանս զայս զմեռ : եւ նա ասե . եղիցի յորժամ
 մատնեսցի ձեզ Թոր զբաղաքս , արաջիք ընդ իս ողոր
 մութի . եւ ճշմարտուի : * Եւ կախեաց զնոսա լուսնաւ 15
 ընդ պատուհանն . քանզի տուն նր՝ ի պարտալին էր . եւ
 ինքն բնակեալ էր ի պարտալին : * Եւ ասե ցնոսա : 16
 զեռն լեռնայն գնաջիք , զի մի պատահեսցեն ձեզ
 խնդրակէք , եւ Թաքիջիք անդ զերիս առուրս , մինչեւ
 դարձցին խնդրակէք , յետոյ ձերմէ . եւ ապա երթիք
 զճանապարհն ձեր : * Եւ ասեն արքն ցնա , բաւեալ եմք 17
 մէք յերդմանէդ : * զոր երգմենցուցեր զմեզ : * ահա 18
 մէք մատնիցեմք ի մահն ինչ քաղաքիդ , եւ դու զնիցես
 նշանակ զլորդ կարմիր , եւ կապեսցես զպատուհանէդ
 ընդ որ զմեզ իջուցեր , եւ զհայր քո եւ զմայր քո եւ զեղ
 բարս քո , եւ զեմ տուն հօր քո ժողովեսցես առ քեզ 19
 ի տունս յայս : * Եւ եղիցի Թմ որ եղանէ ի տանէ
 քումմէ արաքս՝ ինքն եղիցի անձին իւրում պարտա
 կան . եւ մէք բաւեալ լիցուք յերդմանէդ քումմէ յայդ
 մանէ : եւ որ միանգամ լինիցին ընդ քեզ ի տան քում ,
 մէք լիցուք պարտակալք : * եթէ ձեռն ուրուք մեր 20
 ձեացի ի նա : * Ապա եթէ որ մեղանցես մեզ , եւ յայտ
 նեացես զբանս մեր զոյստիկ , բաւեալ լիցուք յերդ
 մանէդ քումմէ յայդմանէ : * Եւ ասե՝ եղիցի ըստ բա 21
 նիդ ձերում , նոյնպէս եղիցի : Եւ արձակեաց զնոսա եւ
 զժացին : Եւ կապեաց նշան կարմիր ի պատուհանին :
 * եւ զժացին եւ եկին ի բեռնակողմն , եւ կային անդ զե 22
 րիս առուրս , մինչեւ դարձան խնդրակէք : եւ յուղեցին
 խնդրակէք զեմ ճանապարհն՝ եւ ոչ գտին : * Եւ դար 23
 ձան

(13) Աստ . Որ ինչ իցէ նոցա : (14) Ոման . Պատմեա
 ջիք զբանս զայս ի մեռ . . . Թոր Թծ զբաղաքս : (15) Ո
 ման . Տուն նր Է պարտալին էր : եւ ոման . ի պարտալին
 էր . . . բնակեալ էր ի պարտալին : (16) Ոման . Եւ ասե
 ցնա . զեռնայն գնաջիք . . . ի յետոյ ձերմէ : (17) Ո
 ման . Եւ գիցես նշան զլորդ կարմիր . եւ կապես :
 (18) Ոման . Եւ ասե ցնա . զմեզ զմայր քո եւ զեղբարս քո
 եւ զքորս քո : (19) Ոման . Եւ ասե ցնա . զմեզ զմայր քո
 եւ զեղբարս քո : (20) Ոման . Ապա ե
 թէ մեղանցես մեզ : (21) Ոման . Եւ ասե ցնա . եղիցի ը :
 (22) Ոման . Եւ անցին յայնկոյս , եւ ելին առ յետու որ :

ձան երկդրին երեսասարգքն և իջին 'ի ընտնէ անտի, և եկին յայն կոյս: և հասին առ յեսու որդի նաւեայ, և 24 պատմեցին զամանցան որ անցին ընդ նա: * և ասեն զյեսու. թէ մատենաց ար ամ 'ի մեռա մեր զամ երկիրն, և զարհուրեցան ամ բնակիչք երկիրն 'ի մենջ:

ԳԼ. Գ.

- 1 Եւ կանխեաց յեսու ընդ առաւօտն, և լուեցին 'ի Եսասխմայ: և եկին մինչ զյորդանն, ինքն և ամ որդիքն իւր: և բանակեցան անդ յառաջ քան զանցաւ 2 նեղ: * Եւ եղև յեսու երկց աւուրց, անցին գողիքն 3 ընդ բանակն, * և պատուիրեցին Ժողովրդեանն և ասեն. յորժամ անտանիցէք զառապանակ ուխտին ան այ մերոյ, և զբաճանայն մեր, և զդեռացիսն որ բար 4 ձեալ ունիցին զնա: * և դուք խաղաղիք 'ի տեղեաց 4 մերոց և գնաղիք զհեռ նր: * Բայց հռապոյն լինիցի ընդ մեզ և ընդ նա՝ որչափ կանգունք երկուց հազարաց, զանդի աւնուցուք և ոչ մերմենայցէք 'ի նա. 5 էք երթալոց պանապարհ երեկին և եռանդի: * Երատէ յեսու զԺողովուրդն. սրբեցարուք առ զաղել: 6 զի վաղիւ արասցէ մեզ ար պանխլիս: * Եւ խօսեցաւ յեսու ընդ քահանայան' և ասէ. առէք զառապանակ ուխտին ան, և գնաղիք յառաքաղոյն առաջի Ժողովրդեանն: և բարձին քահանայքն զառապանակ ուխտին ան' և երթային առաջի Ժողովրդեանն:
- 7 * Եւ ասէ ար զյեսու. յգուռը յայսմիկ սկիզբն արուրից բարձրացուցանել զբեզ առաջի ամ որդւոցն իւր: 2 զի ծանիցեն թէ որպէս էի ընդ մովսիսի, նոյնպէս և 8 զից և ի բեզ: * Եւ արդ' պատուիրեալ քահանայիցն որ բառնան պառապանակ ուխտին', և ասացեն. յորժամ մտանիցէք յեղք ջրոյն յորդանանու, կացիք 'ի 9 ներքա 'ի յորդանան: * Եւ ասէ յեսու ցորգիսն իւր. մատերուք այսր և լուարուք զպատգամն ան այ մերոյ: * Եւ ասէ յեսու. այնու գիտաղիք եթէ ար կեն զանի է 'ի մեզ. և աստակեալ աստակեացի՛ յերեսաց մե:

ԳԼ. Դ. (3) Ոմանք. Տն այ մերոյ ... դուք խաղաւ': (4) Ոմանք. Վեցի Է մեզ և Է նա՝ որչափ ... Է որ երթիցէք: (5) զանայցէք: (4) Օրինակի. Զանայց երեկոյն և առաւօտին: (5) Ոմանք. Զի 'ի վաղիւ արասցէ 'ի մեզ ար: (7) Ոմանք. Յաւուրս յայսմիկ ... զի ծանիցեն: (9) Ոմանք. Զպատգամն ան այ մերոյ: (10) Ոմանք. Այսու գիտաղիք եթէ ... զբնասցին և զքանանացին:

ձերոց՝ զքանանային, և զքերտացի, և զխեւացի, և զփերերդացի, և զգերդեստացի, և զամովբհացի, և զյեթուսացի: * ահաւասիկ տապանակ ուխտին ան ամ 11 երկրի անցանէ * առաջի ձեր ընդ յորդանան: * Եւ 12 որդ. յառաջ կալարուք ՚ի ձէնջ արս երկոտաւան յորդ. աղբ իւր, այր մի յիւրաբանցիւր ցեղէ. * և եղեցի 13 իբրեւ միեցին ոտք քահանայիցն կրեւեաց զտապանակ ուխտին ան ամ երկրի ՚ի ջուրն յորդանանու, պակաւեացն ջուրն որ իջանէ ՚ի վերուտ, կացցէ իբրեւ ըզկարկառակոյտ մի: * Եւ եղև իբրեւ շուկայ ժողովուրդն 14 ՚ի խորանաց իւրեանց անցանել ընդ յորդանան. և քահանայքն բարձին զտապանակ ուխտին ան առաջի ամ ժողովրդեանն: * Եւ իբրեւ մտանէին քահանայքն որ 15 կրէին զտապանակ ուխտին ՚ի յորդանան, և ոտք քահանայիցն կրեւեաց տապանակին միեցան յեղբ ջրոյն յորդանանու, և յորդանան լցեալ դայր դարիւ և գարիւ ող յաւուրս հնձոց ցորենոյ. * և կացին ջուրքն 16 որ իջանէին ՚ի վերսւսա՝ միաձայք, անջրպետեալք, հեռացեալք յոյժ * յոյժ. յագամփանս քաղաքէ՝ որ է մասն կարիաթարիմայ. և որ իջանէին իջին ՚ի ծովն արարացոց ՚ի ծովն ազի, մինչև ՚ի ապառ նուազեղոյ: և ժողովուրդն կայր յանդիման երեքոյի: * Եւ կացին 17 քահանայքն որ կրէին զտապանակ ուխտին ան ՚ի վերայ ցամաքի ՚ի մէջ յորդանանու պարսաստուծէ: Եւ ամ որդիքն իւր անցին ընդ ցամաք, մինչև վախճանեաց ամ ժողովուրդն անցանել ընդ յորդանան:

ԳԼ. Դ.

Եւ իբրեւ վախճանեաց ամ ժողովուրդն անցանել ը յորդանան. խօսեցաւ ար ընդ յետու և առէ. * առեալքեղ ՚ի ժողովրդենէ անտի արս երկոտաւան, այր մի յիւրաբանցիւր ցեղէ, * հրաման տուր իջ և առաւ ցես. առէք դուք ձեզ պատի ՚ի միջոյ յորդանանու յառեալ

- (11) Ոման. Տն այ մերոյ ամ երկրի անցցէ առաջի:
 (12) Ոման. Յառաջ կալարուք ինձ ՚ի: (13) Ոման. Իբրեւ միեցցին. ի՞, միեցցին: (14) Օրինալ մի. կացցէ իբրեւ զնոր կարկառակոյտ սեանն: (15) Ոման. Եւ իբրեւ մտին անգ. քահանայքն... իբրեւ առուրս հնձոց ցո՞:
 (16) Ոման. Որ է մասն ինչ կարիաթարիմայ:
 Գլ. Դ. (1) Այս բան տառային համարայ. Եւ իբրեւ վախճան՝ որ է իբրեւ ձերքին համարայ նախնեաց գլխոյ՝ պատի յայլ ամ օրինալ: (1) Այս. ընդ յետուայ և առէ: (2) Այս. ՚ի ժողովրդենէ պատի արս: (3) Ոման. Ուր բնակեցեալս գէ՞:

- նառեղեաց քահանայիցդ պատրաստական քարինս երկոտասան, և տարջնէ ընդ ձեզ. և գիշիք 'ի մէջ բանալիին ձերոյ՝ ուր բանակիջիք զայս գիշեր: * Եւ կոչեաց յետև արս երկոտասան 'ի փառաւորաց որդւոցն իլի՝
- 5 մի յիւրաքանչիւր ցեղէ, * և ասէ ցնոսա յետու: Մաւտերուք առաջի իմ յանգիման ան 'ի մէջ յորդանանու, և առեալ բարձցեն անոն իւրաքանչիւրդ քար մի 'ի վր
- 6 ուսոց իւրոց ըստ թուոյ ցեղիցն իլի: * զի լինիցին նք ձեզ կայ 'ի նշանակ հանապազորդ: զի յորժամ հարցաւ նիցէ ցքեզ առ վազիւ որդին քո և ասիցէ. զի՛նչ են քա
- 7 ընքս այսոքիկ ձեզ, * պատմեացես դու որդւոյն քում և ասիցես, թէ՛ զի պակասեաց զետն յորդանան յերեսաց տապանակի ուխտին ան ամերկրի՝ մինչ անցանկը ընդ յորդանան, նուազեաց ջուրն * յորդանանու: և եղիցին ձեզ քարինքս այսոքիկ 'ի յեշատակ 'ի մէջ որդւոցն իլի, մինչև ցաւ-խտան: *
- 8 Եւ արարին որդիքն իլի ուղ պատուիրեաց ար յետուայ. և առեալ երկոտասան քարինս 'ի միջոյ յորդանանու՝ որպէս և հրամանեա ար յետուայ 'ի վախճանի անցանեւոյ որդւոցն իլի: և տարան զնն ընդ իւրեանս 'ի բանակն և եզին զնոսա
- 9 անդ: * Եւ կանգնեաց յետու այլ ևս երկոտասան քա, ընեա անդէն 'ի յորդանան, 'ի տեղւոջ ուր կացին ոսք քահանայիցն որ կրէին զտապանակ ուխտին ան. և են
- 10 անդ մինչև ցայսօր ժամանակի: * Եւ կացին անդ քա հանայքն որ բարձեալ ունէին զտապանակ ուխտին ան * 'ի մէջ յորդանանու՝ մինչև վախճանեաց յետու կամ զոր պատուիրեաց ար յետուայ պատմել ժողովրդեանն՝ ըստ ամի զոր պատուիրեաց մովսէս յետուայ: և փռւ
- 11 թացաւ ժողովուրդն՝ և անց: * Եւ եղև իբրև վախճալ նեաց ամ ժողովուրդն անցանել, անց և տապանակ ուխտին ան, և երկոտասան քարինքն առաջի նոցա:
- 12 * Անցին և որդիքն ուռբինի և զադայ՝ և կէս ցեղին մանասէի կազմեալք առաջի որդւոցն իլի, ուղ պատ
- 13 ուիրեաց նոցա մովսէս: * Չորք բերք վառեալք 'ի կռիւ, անցին առաջի ան 'ի պատերազմ ընդ 'երկրով
- 14 քաղաքի: * Յաւուր յայնմիկ աճեցոյց ար զյետու առաջի ամ աղջին իլի. և երկնչին 'ի նմանէ ուղ երկն
- 15 չին 'ի մովսէսէ՝ որչափ ժամանակս և եկաց: * Եւ խզ

(5) Ոման. Եւ առեալ բարձք անտի. . 'ի վերայ ուսոց ձերոց: (6) Ոման. Կալ 'ի նշան հանապազորդ: (7) Ոման. Բարինքն այսոքիկ 'ի յշտի: (8) Ոման. Եւ արարին այնպս որդ: (10) Այս. Եւ կային անդ քա. . . զտապանակ ուխտին 'ի մէջ յոր: (12) Այս. Եւ որդիքն գադայ և կէս:

անցան ար ընդ յետուայ՝ և ասէ . * հրամանն առաք. քառ 16
հանայիցդ՝ որ բարձեալ ունին զտապանակ ուխտին
վկայութե՛ն ելանել՝ ի յորդանանն : * Եւ հրամանն ետ 17
յետու քահանայիցն և ասէ . ելէք ի յորդանանն : * Եւ 18
եղև իբրև ելին քահանայքն որ բարձեալ աւնին ըզ-
տապանակ ուխտին ան ի վիշոյ յորդանանու . և եզին
զառան քահանայքն ի ցամաքի . գիւնայ ջուրն յորդա-
նանու ի տեղի իւր . և գնայր ող յերեկն և յեւանդ Թ
ամ ասակս նր : * Եւ ել ժողովուրդն ի յորդանանէ ի 19
առաներորդում առաւր ամայն առաջնոյ : և բանակե-
ցան որդիքն ելի ի գաղղապա յարեւելից կողմանէ երի
քովի : * և զերկոտասան քարինս զոր առին ի յորդա 20
նանէ . կանգնեաց յետու ի գաղղապա : * Եւ ասէ ցոր 21
գինն ելի . յորժամ հարցանիցեն որդիքն ձեր առ վա-
զիւ և ասացեն . զի՛նչ են քարինքս պտղեի . * պատ 22
մնջիք որդւոցն ձերոց թե՛ ցամաքաւ անց իել ընդ
յորդանան . * ի ցամաքեցուցանել ան յարդ ջուրսն 23
յորդանանու յերեսաց նց մինչև անցան : * Եւ 24
բար ար ան մեր ընդ ծովն կարմիր . զոր ցամաքեցւոյց
ար ան մեր առաջի մեր մինչև անցաք . * զի ծովնիցն 25
ամ աղբ երկրի՝ թէ զօրութե՛ն ան զօրաւոր է : և զի
դուք պաշտօնէք զար ան մեր զամ ժամանակս :

ԳԼ. Ե.

- Ե Եւ եղև իբրև լուան ամ Թագաւորք ամաղթհացուոյ . 1
որ էին յայն կոյս յորդանանու առ ծովեղերին .
և Թագաւորքն փրւնիկեցուց ար առ ծովեղերին . և թէ
ցամաքեցայց ար ան յորդանան գետ առաջի որդւոցն
ելի յանցանելն նց . հաշեցան սիրաք նց և զարհուրե-
ցան . և ոչ գոյր ի նոսա իմաստութե՛ն և ոչ մի յերեսաց
որդւոցն ելի :
- Ը * Ընդ այնու ժամանակաւ ասէ ար յետու . արա դու 2
բեղ սուր ի գալլախաղ վիմէ՝ և նստեալ թշխապեսցեն
զօրդինն ելի կրկնակի : * Եւ արար իւր յետու սնւոյս 3
քառ

(17) Յօրինային պատիւք . Եւ հրամանն ետ : (18) Ոման .
ի մէջ յորդանանու . . . և գայր ող յերեկն և յեւ . . .
յառակս նր : (19) Ոման . Առաւր ամայն առաջնոյ :
(24) Բաղան . Տէր ան մեր մինչ անցաք : (25) Ոման .
Զար ան մեր զամ ժամանակս :

ԳԼ. Ե. (1) Յօրինային պատիւք . Եւ եղև իբրև լուան :
(1) Ոման . Յորդանանու և առ ծովեղերին : և թէ բար
փրւ . . . հաշեցան սիրաք նց և զար : (2) Ոման . Ընդ այն
ժակս . . . սուրս ի գալլախաղ յապաւոր վիմէ . և : (3) Ո

- բարեզննա գայրաբաղադայս, և Թլփատեաց զորգիոն իլի
 4 'ի տեղւոջ՝ որ կոչէր բլուր անթլփատից : * Եւ զորօրի
 նախ յապառեաց յետու զորգիսն իլի որ էին 'ի ճանապարհի անգ. որ բնաւ լին թլփատեալք յելեւոցն յե
 գիպատոս, զամենեանսն թլփատեաց յետու : Եւ այս ժո
 զովուրդ և զոր թլփատեաց յետու . իմ ժողովըդեանն
 ելելոց յեգիպատոսէ զարնւ մանուկ քանզի իմ աք պա
 տերազմիցք մեռան յանապատին անգէն 'ի ճանապարհ
 5 հին, յելանելն իւրեանց յերկրէն եգիպտացւոց : * զի *
 Թլփատեալք էին իմ ժողովուրդն որ ելին, և իմ ժո
 զովուրդն որ ծնան յանապատին 'ի ճանապարհին ելա : *
 6 նեւոյ նց յերկրէն եգիպտացւոց : * Քանզի զբառա
 սուն և զերկուս ամս շրջեցաւ ինչ յանապատին ար
 գարեայ . զի որոյ անթլփատք էին բազումք 'ի պատե
 թաղմորացն ելելոց յերկրէն եգիպտացւոց՝ որք անհնա
 զանգեցան պատուիրանացն նոյ : Որոց և սահմանեաց
 ար չափանել զերկրն զոր երգուաւ հարցն նց տալ
 7 նց . զերկր՝ որ քչիւն զկաթն և զմեղր : * և փոխանակ
 նց տարաւ զորգիս նց՝ զոր թլփատեաց յետու . քանզի
 անթլփատք էին, զի լինելոյ նց անթլփատ 'ի ճանա
 8 պարհին : * Եւ իբրեւ թլփատեցաւ իմ ազգն, հանգար
 տու թե կայեալ նորան անգէն 'ի բանակին մինչև ող
 9 ջացան : * Եւ ասէ ար ցլետու . յաւուր յայսմիկ բար
 ձի զնապատին եգիպտացւոց 'ի ձէնը : և կօչեաց զա
 10 նուն տեղւոյն այնորիկ գաղղաղա՝ մինչև ցալսօր : * և
 անգ բանակեցան որդիքն իլի :
 Եւ արարին որդիքն իլի զգառիկն 'ի չորեքասանե
 րորդում աւուր ամսոյն յերեկորեայ, յարեւելից երկ
 11 քովի 'ի գառաի անգ : * և կերան 'ի ցորենոյ երկրին
 12 զայդոյ բազմը և նորի : * Յաւուր յայսմիկ պակա
 սեաց մանանայն, յետ ուտելոյ նց 'ի ցորենոյ երկրին .
 և ոչ ևս գտանեք որդւոցն իլի մանանայ : և ժողովե
 ցին

Տեղ. . 'ի տեղւոջն ուր կոչէր : (4) Ոման. . Որ բնաւ
 իսկ ոչ էին թլփատեալ յելիցն յեգիպ : Եւ այս ժո
 զովուրդ էր զոր . . . յելանելն իւրեանց յեգիպատոս :
 (5) Որնալ Գ. յաւելու . Յերկրէն եգիպտացւոց՝ իւրապե
 ան : Ուրտիտ . Ոչ թլփատեցան : (6) Ոման. . Չտեսանել
 նց զերկրն, զոր երգուաւ ար հարցն : (7) Ոման. . Եւ
 փոխանակ նց կացոյց զորգիս : (8) Ոման. . Եւ իբրեւ
 թլփատեցան իմ ազգն, հանգարտուե կալան նստել
 անգրէն 'ի բանակն : (10) Որնալ Գ. Յարեւմտից երկ
 քովի 'ի : (11) Ոման. . 'ի ցորենոյ անգի երկրին զայդւոյ
 զառիկն բազմը և : (12) Յօրնալին պալատե . Երկրին . և
 ոչ ևս : (12) Որնալ Գ. Փեւեկեց . 'ի տեղւոջն յայսմիկ :

ցին զպատուը երկրին փռնիկեցւոյ՝ ի տարւոյն յայնմէ :
 Ժ * Եւ եղև մինչ էր յետւ. յերկրով, ամբարձեալ զպաւ 13
 իւր ետեւս, զի կայր առաջի նր ար, և առանբ մերի
 ի ձեռնն նր : և մատուցեալ յետուայ՝ ասէ ցնա . մեր
 ես՝ թէ ի թշնամեաց մերոց : * Եւ նա ասէ ցնա . ես 14
 զօրավար եմ՝ զօրու ան, և այժմ եկի : * և անկաւ յե- 15
 սու ի վերայ երեսաց իւրոց և երկիր եղադ, և ասէ
 ցնա՝ ար դիմէ հրաման տացես ծառայի քում : * Եւ 16
 ասէ զօրավարն ան ցետու . լմի՛ր զկօշիկս քո յոտից
 քոց, զի տեղիք յորում կամ՝ Կ Ե և արար. այնպէս :

ԳԼ Զ.

ԺԱ Եւ երկրով փակեալ և ամբացեալ էր յերեսաց որդւ 2
 ւոցն իւր, և ոչ ոք եղանէր ի նմանն, և ոչ ոք մատ-
 նէր : * Եւ ասէ ար ցետու . ահա ես տամ ի ձեռնս քո 2
 զերկրով և զծագաւորն որ ի նմա, և զզօրաւորս զը-
 րուծի : * Բայց դու՝ ան պատեալ զնովաւ զամ մար- 3
 տիկն շուրջանակի յորեւինան, ի լսեւ ձեզ զմայն եղ-
 ջեւր փողոյ : և եղիցի իբրեւ հարկանիցէք զփողն՝ պա-
 տեալիք զքաղաքն ամ արք պատերազմողք շուրջ զքա- 4
 �ղաքուն մի անգամ : այսպէս առնիցէք զվեց օր : * և
 եւթն քահանայ առցեն զեւթնափողն եղմորեայս յա-
 բելեան առաջի տապանակին : Եւ յաւուրն եւթն- 5
 րորդի պատեալիք զքաղաքն եւթն անգամ . և քահա-
 նայքն հարցեն զփողն եղմորեայս . * և ազազակեացն
 առհասարակ ամ ժողովուրդն . և յազազակեւն նոցա 6
 կործանեացին ինքնին պարիսպք քաղաքին ի ներքոյ
 նր . և մոցէ ամ ժողովուրդն գիմեալ իւրաքանչիւր
 հանգէպ երեսաց իւրոց ի քաղաքն : * Եւ եմուտ յե- 6
 սու որդի նաւեայ տո քահանայան՝ և ասէ ցնա . առէք
 զտապանակ ուխտին, և եւթն քահանայք՝ առցեն եւթն
 փող եղմորեայ յորեւեան առաջի տապանակին ան : * և 7
 խօսեցաւ ընդ նոսա և ասէ . պատուէր տուք ժողովը
 գեանն անցանել պատել զքաղաքն . և մարտիկքն եր- 8
 թիցն զառեալք առաջի տապանակին ան : * Եւ եղև
 իբրեւ պատուիրեաց ժողովը գեանն . և եւթնեքն քա-
 հա

(14) Ոման . Եւ ես զօրավար եմ : (16) Ոման . Եւ արար
 այնպէս յետու :

ԳԼ Է . (2) Ոման . Եւ զթէրո նր որ ի նմ : (3) Օրի
 նալ մ . Զամ պարիսպ շուրջանակի, յորեւեան լսեւ
 ձեզ : (4) Այս . Առցեն զեւթն փողն եղմոր : (6) Ո-
 ման . Զտապանակ ուխտին ան : (8) Ոման . Եւ եւթ-
 նեքն քահայքն առնին եւթն :

- Հանալքն որ ունիցին եւթն փողս նուիրականս, անցցեն նոյնպէս առաջի ան՝ և աղբեացեն ուժգին. և ասալս 9 նակ ուխտին ան երթիցէ զհետ նոցա. * և մարտիկն երթիցեն առաջի, և քահանայքն՝ և որ հարկանիցեն զփողսն եղբերայս, վերջապահք զինքն տապանակին 10 ան, հարկանելով զփողսն եղբերայս երթիցեն: * Եւ ժողովոյդեանն պատուէր եա յեսու և ասէ. « մի աղա զակիցէք, և մի որ լուիցէ դարբաս ձեր, և մի ելա, նիցէ բան՝ ի բերանոյ ձերմէ: մինչև յօրն յորում ինքն աղդ արատցէ աղաղակելոյ, և ասալս աղաղակելոյ: 11 * Եւ շուրջ եկեալ տապանակի ուխտին ան զքաղաք 12 քաւս, գնաց անդրէն՝ ի բանտակն՝ և անդ ագաւ: * Եւ յաւուրն երկրորդի յարեալ յեսու ընդ առաւօտն. և 13 բարձին քահանայքն զտապանակն ան: * և եւթն քա հանալքն առին եւթն փողս նուիրականս, և երթային առաջի ան. և քահանայքն հարին զփողսն. և այլ եւս ամբոխն ամ: և գնացին դարձեալ անդրէն՝ ի բանակն: և ասալս մասնէին մարտիկքն, և այլ եւս ամբոխն զինքն տապանակի ուխտին ան: և երթային և հարկանէին 14 զփողսն եղբերայս: * և պատեցին զքաղաքն յաւուրն երկրորդի միանգամ՝ ի մտոյ: և գնացին դարձեալ 15 անդրէն՝ ի բանակն: Այնպէս արարին զվեց օր: * Եւ եղև յաւուրն եւթներորդի, յարեան ընդ ելա առաւօտուն և պատեցին զքաղաքն ը նմին օրինակի եւթն 16 անգամ: * և եղև յեւթներորդում՝ նուազի պատելոյն, հարին քահանայքն զփողսն. և ասէ յեսու յորդանն իլի. « արդ աղաղակեցէք, քանզի մասնեաց ան՝ ի ձեռս 17 մեր զքաղաքս: * Եւ եղիցի քաղաքն նղովեալ, ինքն և ամ՝ որ ինչ՝ ի նմա իցէ՝ ի նէ զօրուեց: բայց զուս հաբ պոռնիկ ապրեցուցէք, զնա և զամ՝ որ ինչ իցէ՝ ի տան նր, զի թաքոյց զհրեշտակսն զոր արձակեցաք: 18 * Այլ գուք զգոյշ լինիլիք՝ ի նղովիցն. գուցէ ցանկացեալք առնուցուք ինչ գուք՝ ի նղովից անտի. և առնիցէք զբանակ որդւոցդ. ելի՝ ի նղովս, և ջնջեցէք 19 զմեզ: * Ամենայն ոսկի և արծաթ և պղինձ և երկաթ 20 եղիցի սուրբ ան, ի գանձ ան մոցէ: * Եւ աղաղակեաց ժողովուրդն, և հարին քահանայքն զփողսն. ի բրև լաւաւ ժողովուրդն զմայն փողոյն՝ աղաղակեաց ամ ժողովուրդն:

(9) Ո՛հնէ. Չկնի տապանակի ուխտին ան: (13) Յաբինային պախտեր. Եւ երթային և հար: (15) Ո՛հնէ. Յարեան չե ել առաւօ: (17) Ո՛հնէ. Որ ինչ իցէ՝ ի նմ, զի թաք: (18) Ո՛հնէ. Արդ գուք զգոյշ լի: (20) Ո՛հնէ. Մեծաւ ուժգին աղաղա: (20) Յօրինային պախտեր. Ամ ժողովն ի տաղաթի, իւրա: »

զոյւրդն առ հասարակ մեծ և ուժգին աղաղակաւ :
 և անկաւ պարիսպն շուրջանակի . և ել ամ ժողովուրդն
 'ի քաղաքն իւրաքանչիւր հանգեալ իւր . և առին զքա
 ղաքն . * և նղովնցին զնա . և որ ինչ էր 'ի քաղաքին 21
 յառնէ մինչև ցկին , և յերեսասարգէ մինչև ցմեր , և
 յարջառոյ մինչև ցոյնար , և ցեշ . արկին 'ի բերան սրոյ :
 ժԲ * Եւ ցերկաւ երեսասարգան որ լրտեսեցին զերկերն 22
 ասէ յեսու . մտէք 'ի տուն կնոջն պողնկի , և հանէք
 զնա անտի , և զամ ինչ որ նք իցէ՝ որպէս և երգուայց
 նմա : * Եւ մտին երկու երեսասարգքն որոյ լրտե 23
 տալ էր զքաղաքն՝ 'ի տուն կնոջն , և հանին զաւհար
 պողնկի , և զհայր նք և զմայր նք , և զեղբարս նք , և
 զամ որ ինչ էր նք , և զամ ազգաւորսն նք , և կացու
 ցին զնա արտաքոյ բանակին ելի : * Եւ քաղաքն այրե 24
 ցաւ հրով և ամ ինչ որ 'ի նմա էր . բայց յողկոյ և յար
 ժաթոյ և 'ի պզնոյ և յերկաթոյ , զոր ետուն 'ի գանձ
 ան մուծակել : * Եւ զաւխար պողնկի , և զտուն նք 25
 հայրենի , և զամ ինչ որ սորա էր ապրեցողց յեսու .
 և բանակեցաւ 'ի մէջ ելի մինչև ցայսօր ժամանակի .
 զի զի Թաքոյց զլրտեսան զոր առաքեալ յեսու յաւուր
 յայնմիկ լրտեսել զերկերով :

ժԳ * Եւ նղովեաց յեսու յաւուր յայնմիկ զերկերով և ա 26
 տ . անխեղել լեցի մարգն առաջի ան , որ կանգնեալ
 ցէ և շինեսցէ զքաղաքն զերկերով . անգրանկաւ իւրով
 գնել զհիմունս նք , և կրտսերաւ իւրով կանգնեսցէ
 զգրունս պարսպի նորա : Եւ պիպէր արար ազան բե
 օնկացի , արիւննաւ անգրանկաւ իւրով եղ զհիմունս
 նք , և զերեւելով կրտսերով իւրով կանգնեաց զգրունս
 նք : * Եւ էր ար ընդ յեսուայ , և էր անուն նք ընդ 27
 ամ երկիր :

ԳԼ Ե .

ժԴԼ * Եւ յանցան որդիքն ելի յանցանս , և գողացան 'ի 1
 նղովից անտի : և ան արար որդի քարմեայ՝ որդ
 ւոյ զամբրեայ , որդւոյ զարայի՝ 'ի ցեղէ յուգայ՝ 'ի նղո
 վից անտի . և բարկացաւ սրամտութեամբ որդւոցն ելի :
 * Եւ առաքեալ յեսու արս յերկերովէ 'ի գայի՝ * որ Ե 2
 յան

(21) Յօրնապի . պատեր . Եւ յերեսա՝ . . . Ե յարջա
 րոյ : (22) Ոմն . Ասէ ցնն յեսու . . . և զայլ ինչ որ
 նք իցէ (23) Ոմն . Եւ զամ ինչ որ նք էին : (25) Ո
 մն . Որ նք էր , ապրե՝ : (25) Բարսա . Եւ բնակեցաւ
 'ի մէջ ելի (26) Ոմն . Արիւրաւ անգրանկաւ . . . ըզ
 զգրունս պարսպի նք :

- յանդիման բեթելայ, և ասէ ցնոսա . լրտեսեցինք ըզ-
 3 դայի: և ելին արքն և լրտեսեցին դգայի: * և գար
 ձան առ յեսու և ասին . մի ելցէ ամ ժողովուրդս .
 այլ իբրեւ երկու հազարք կամ երկէ հազարք արանց
 ելցեն՝ և պաշարեցեն զքաղաքն . մի ասնիր անգ զամ
 4 ժողովուրդն՝ զի ասկաւք են: * Եւ ելին անդր ի ժո-
 ղովուրդեն իբրեւ երեքհազարք և փախեան յերեսաց ոչ
 5 բանցն գայեայ . * և կոտորեցին ի նոցանէ արք գայ-
 եայ արս՝ երեսուն և վեց . և հալածեցին զնս ի գրա-
 նէն մինչ խորտակեցին զնս . և վերաւորեցին ի դա-
 ովայրին . և պակասեցաւ սիրտ ժողովրդեանն և եւ
 6 զն իբրեւ զուր: * Եւ պատահաց յեսու զհանգերձս
 իւր, և անկաւ ի վերայ երեսաց իւրոց յերկիր առաջի
 տապանակին ամ մինչ ցերեկայ, ինքն և ծերքն ելին .
 7 և արկին հոյ զգլխովք իւրեանց: * Եւ ասէ յեսու .
 ազաւիմ զքեզ ար ար . ընդէր իսկ բնաւ անցանիւով
 անցոյց ծառայքս զժողովուրդս գայս ընդ յորդանան .
 մասնել զոսսս ամովըհացւոցն՝ և կորուսանել զմեզ:
 8 Եւ երբ յորդանանու: * յիս ար . և արգ զինչ արա-
 լից՝ որովհետեւ կորացոյց իարայել զպարանոց իւր ա-
 9 ռաջի թշնամեաց իւրոց: * և լուեալ քանանացւոցն և
 ամ բնակաց երկրին պատեցին զմեզ և ստաակեա-
 10 ցն յերկրէ: և զինչ արապես քանուսնքս մեծ: * Եւ
 ասն ար ցլեսու . յոսն կաց, զի անկեալ կաս ի վերայ
 11 երեսաց քոց . * մեզաւ ժողովուրդն, և անց զախաի-
 խով զոր ուխտեցի նց . և գողացան և ասին ի նոց
 12 վեցն, տեցին, և արկին յամանս իւրեանց: * և ոչ
 ևս կերելոցն որդիքն ելին կալ առաջի թշնամեաց իւր-
 եանց . այլ գարձուացն գալարանոցս առաջի թշն-
 մեաց իւրեանց՝ զի եղեն ի նոցովս . և ոչ ևս յաւելից
 լինել ընդ ձեզ, եթէ ոչ բառնայցէք զնոցովս գայք ի
 13 միջոյ ձերմէ: * Արի սրբեալ զժողովուրդդ, և արաւ
 ցեա

ԳԼ . Է . (3) Ոմանս . Եւ ասին ցնա, մի ելցէ: (5) Ոմանս .
 Եւ պակեաւ սիրտ ժողովուրդս: (6) Ոմանս . Եւ պատահաց յի-
 սու պատմական իւր . . . ինքն և ծերակոյտն ելին . և .
 (7) Ոմանս . Զգլխովքս քո ի յորդանան, մասնել զաս ու
 մեզ: . . . եթէ անդէն զետեղէն եւք և բանակել առ:
 (8) Ոմանս . Զինչ ևս արարից: (8) Յօրնային ի բնագ-
 նի պոյսեք . Զգալարանոց իւր: այլ ի լա . . . Կանախ ի ներս
 թերել համայն այլ: (10) Ոմանս . Ընդէր անկել կաս ի:
 (11) Ոմանս . Զոր ուխտեցի առ նս: (13) Ոմանս . Սըռ-
 քել զգլխովքս առ ի վաղիւ . . . ար ամեն ելին: (13) Յօրն-
 ֆային . Մինչ բառնայցէք:

ցես արքել առ վարել. Այսպէս ասէ Թէ Եզր. 14
 Եզր. 14 Եւ ի ձեզ ինչ. Եւ կարիցէք կալ առաջի Թէ
 մեայ ձերոց, մինչև բառնայցէք զնորդան ի ձեռն: * Եւ 14
 Ժողովեալք ամենեքեան չ առաւան ըստ ցեղից ձե
 րոց. Եւ եղիցի ցեղն՝ զոր ցուցցէ Թէ, մատուղիք ըստ
 առհմից. Եւ զառհմն՝ զոր յանգիմանեացէ Թէ, մատու
 ղիք ըստ տանց. Եւ առհմն՝ զոր յանգիմանեացէ Թէ, մա
 տուղիք ըստ արանց: * Եւ որ յանգիմանեացի ի նորդան, 15
 այրեացի ինչն հրով Եւ Թմ առհմ իւր, Եւ Թմ ինչ որ նր
 իցէ. զի անց զուխախն ան, Եւ արար անորհնութի ի
 մեջ իշի: * Եւ կանխեաց յետու ընդ առաւան, Եւ մա 16
 տոյց զԺողովուրդն ըստ ցեղեցն իւրեանց, Եւ յանգիմա
 նեցաւ ցեղն յուգայի. * Եւ մատուցաւ ցեղն յուգայի 17
 ըստ առհմից, Եւ յանգիմանեացաւ առհմն զարայի. Եւ մա
 տուցաւ առհմն զարայի ըստ արանց, Եւ յանգիմանեացաւ
 զամբրի. * Եւ մատուցաւ առհմն նր ըստ արանց, Եւ յան 18
 գիմանեացաւ աքար որդի քարմեայ, որդւոյ զամբրեայ,
 որդւոյ զարայի, ի ցեղէն յուգայ: * Եւ ասէ յետու 19
 ցաքար. որդեանկ իմ, տուր փառս այսօր ան Եւ իշի,
 Եւ տուր խոտաովանութի, Եւ պատմեա ինչ զինչ գոր
 ծեցեր. Եւ մի Թաքուցաներ յինչն: * Պատասխանի եա 20
 աքար Եւ ասէ ցլետու. արգարե. Եւ մեղայ առաջի ան
 Եւ իշի. զայս ինչ Եւ զայս գործեցի: * Եւ ասի յաւարին 21
 անհան մի նկարէն գեղեցիկ, Եւ երկրիւր երկգրաւ
 մեայ արծաթոյ, Եւ լեզու մի ոսկի՝ որոյ յետու երե
 գրամեան եր ձոյլ նր. Եւ ցանկացեալ նց առի. Եւ ա
 հաւանիկ Թաքուցեալ կայ ըստ հոգով ի վրանի իմում. Եւ
 արծաթն Թաքուցեալ կայ ի ներքոյ նց: * Եւ ա 22
 ուղեաց յետու հրեշտակս արս Եւ ընթացան ի վրանն
 ի բանակն. Եւ անգ Թաքուցեալ կայր ի վրանի նր. Եւ
 արծաթն ի ներքոյ նց: * Եւ անին զայն ի վրանն անտի 23
 Եւ բերին առ յետու Եւ առ ծերան ինչ՝ Եւ եզին առաջի
 ան: * Եւ ան յետու զաքար զորդի զարայի, Եւ եհան 24
 զնա ի ձորն աքովայ, Եւ զուստերս նր Եւ զգտերս նր,
 Եւ

(15) • Թ Բէն Դիւի. Զորով Եւ Թմ փռն իւր: (17) Ոման. Եւ
 մատուցաւ ըստ առհմիցն յուգայի, Եւ յանգիմանեացաւ
 առհմն զարայի, Եւ մատուցաւ առհմն զարայի ըստ ա
 րանց, Եւ յանգիմանեացաւ առհմն զամբրի. Եւ մատու
 ցաւ առհմն նորա ըստ ար: Իսկ այլ Դմն. Եւ յանգի
 մանեացաւ առհմն զարայի, Եւ մատուցաւ առհմն զա
 րայի ըստ տանց, Եւ յանգի: (20) Օրինակ Գ. Արգարե
 խոտորեացայ առաջի ան Եւ իշի՝ զայս ինչ Եւ զայս ինչ գոր: (22)
 Ոման. Եւ այն Թաքուցեալ կայր... ի ներքոյ
 նր: (24) Ոման. Ի ձորն նաքովայ: (24) Այս. Եւ Թմ

և զտրխառ նր, և զէշ նր, և զամ զոչնարս նորա, և զգրանս նր, և զամ ինչս նր. և ամենայն իէլ Է նմա. 25 և ամ զնա յեմակն աքովայ: * Եւ ասէ յեսու ընդէր սատակեցեր զմ զ. սատակեցէ զքեզ ար բստաւուրս ըստ այսմիկ: Եւ քարկոծեցին զնա ամ իէլ քարամբը, և այրեցին զնս հրով. և քարկոծեցին զնս քարամբը. 26 * և կուտեցին ՚ի վերայ նց կարկառւմն քարանց մինչև ցայտօր. և գաղարեաց ար ՚ի սրտմտութէ քարկաւթն իւրոյ. զս այնորիկ նսնուանեաց զնա եմակ աքովայ. մինչև ցայտօր:

ԳԼ. Ը.

Եւ ասէ ար ցյեսու. մի երկնէր և մի զանգիտիցես. 1 ժեւն գու ընդ քեզ զամ արս պատերազմողս, և յարուցեալ ելցես ՚ի գայի. ահա ես տամ ՚ի ձեռս՝ քո զթագաւորն գայեայ և զժողովուրդ. նր, և զքաղաք 2 նր և զերկիր նր. * և արառցես ընդ գայի և ընդ թաղաւորն նր, զքորթիակ արարեր ընդ երկրով և ընդ թագաւորն նր. և զաւար նր և զանասուն նր անցես յաւարի: և կայաւոցես քեզ զարանամուտս քաղաքին. 3 զինի նր: * Եւ յարեաւ յեսու. և ամ ժողովուրդն պաւտրազմող, ելանել ՚ի գայի. և ընտրեաց յեսու երեսուն հազար արանց զօրաւորս զօրութ, և առաքեաց 4 զնս ցայտօր: * Եւ պատուիրեաց նց և ասէ. տեսիք, զի գուք գարանամուտ լինիցիք յեսուսն քաղաքին, և մի կարի հեռի լինիցիք ՚ի քաղաքէն. և կայցիք պաշտ 5 բանաք ամենեքին: * և ես և ամ ժողովուրդն որ ընդիս՝ մտեսցաւք ՚ի քաղաքն. և եղիցի յորժամ ելանիցեն բնակիչն գայեայ ընդ գէմ մեր իբրև զառաջինն, 6 իսիցուք յերեսաց նց. * և իբրև ելցեն զինի մեր, մեկ նեսցուք զնս ՚ի քաղաքէ անտի. և ասիցեն թէ փաշ 7 ինան յերեսաց մերոց իբրև զառաջինն: * Եւ իբրև փախցուք յերեսաց նց, գուք յարկիք ՚ի գարանէ անտի, և մտիք ՚ի քաղաքն, և հարկիք զքաղաքն. և ես 8 յէ զնս ար ամ ելի ՚ի ձեռս մեր: * Եւ եղիցի յորժամ տա:

զնս յեմակն: Ուր ոմնոս ոմնին յեմակ նաքովայ: Իսի ՚ի քաղաքն ՚ի լէ Եմակ, նանաի՝ Ծործոր: (26) Ոմնոս Իբարկուէ սրտմտուէ. զնա եմակ նաքովայ:

ԳԼ. Ը. (1) Ոմնոս. Եւ ահա ետու ՚ի ձեռս քո զթագա՝ (3) Ոմնոս. Հազար արանց՝ արս զօրաւորս զօրութ: (4) Ոմնոս. Լինիք յեսու քաղաքին: (6) Յօրինալին պաւտր: Եւ իբրև ել: (7) Ոմնոս. Եւ տառէ զնա ար: (8) Ոմնոս. Արեսցիք զքեզն հրով. Եւ այն՝ բանի աք

առնուցուք զքաղաքն, այրեալիք զնա հրով. ըստ այն
աղմ օրինակի առնիղիք՝ ահա պատուիրեցի ձեզ: * Եւ 9
առաքեալաց զնա յետաւ, և զնացին՝ ի դարանն, և ժամին
դռնեացն ի մէջ բեթելայ և ի մէջ դանայ, ի ծովակող-
մանէն դայեայ: և ագաւ յետաւ զայն գիշեր ի մէջ ժա-
ղովքսեանն: * Եւ կանխեալ յետաւ ընդ առաւօտն ալ 10
բար հանգէս ժողովքսեանն. և կը ինքն և ծերքն ելի
առաջի ժողովքսեանն ի վր զայեայ: * և եւմ զոր պա- 11
տերապմոյ ելին չ նս, և զնացին ելին եկին հանգէտ
քաղաքին յարեւելից կողմանէ, և դարանամուտք քա-
ղաքին ի ծովակոյս կողմանէ, և բանակեցան ի հիւսաւոյ
դայեայ: և ձոր ընդ մէջ նց և վայեայ: * Եւ առ հինգ 12
հազար արանց, և եմոյծ զնս ի դարան՝ ընդ բեթելան
և ընդ ծովն դայեայ: * և արկ զժողովուրդն և զեմ 13
բանակն ի հիւսաւոյ քաղաքին, և վերջ նց ի ծովակողմն
քաղաքին. և անց յետաւ զգիշերն զայն ընդ մէջ ձորոյն:
* Եւ եղև իբրև ետես թագաւորն դայեայ, փութաւ 14
ցաւ կանխեաց և ել ընդգէմ նց. և արք քաղաքին եր-
թացին հանգէտ նց ի պատերազմ. ինքն և եմ ժողո-
վուրդ իւր ի ժամանակին յանգիման արտաւայ. և ինքն
նչ գիտէր եթէ դարան գործեալ իցն նմա յետաւալ քա- 15
ղաքին: * Իբրև ետես յետաւ՝ դարմաւ անգրին ընդ
կրուկն, և եմ ինչ յերեսաց նց փախեան ընդ Եանա-
պարս անապատին: * Եւ առաքեաց եմ ժողովուրդ 16
երկրիւներմալ զհետ նորա. և անգեցան երթալ զինի
որդուցն ինչ. և նոքա մեկնեցան ի քաղաքն անտի: * և 17
նչ մնաց ի դայի և ի բեթել՝ որ ոչ անգեցաւ զհետ
նչի: և թողին զքաղաքն ի բաց, և յորձակեցան զհետ
նչի: * Եւ առի տր զյետաւ. ձգեալ զնեան քաղաքիս, 18
նաւա

նիղիք: ահա: (11) Որմեք. Ելին չ նմա: (11) Յօրինա-
լին: Եւ դարանամուտք քաղաքին: (11) Բանս. Եւ ձոր չ
մէջ նց և վայեայ, յեմ օրինակն որ աս ձոր գալտի: և ի
հիւսան ի լատանդան գրեալ, լսիւրիս նախալի ի ներս առնալ
ըստ որում արդարեւ ետ արտաքիւլ երաք ի բաբանի: (12) Յը-
րինալին՝ անուն Բեթելան, զարաբար այսպէս գրեալ էր,
բեթ աւն. զոր Բերեա լիւրալան խորձեղեալ գրին անարիւ
անքին ի ներս բերել զանիւ եւ. և ասեւ բեթելաւն. ու
ասին անսք ի գրադարաց ժողով, լեւելալ ի յառնական օրինակ
ոման, որ գնին համեմար ժողովն, բեթելաւն: (13) Իբր-
զաւան պալտի. ի հիւսաւոյ քաղաքին. Եւ վերջ նոյն ի թը-
լակուն քաղաքին և անց: (14) Այս. Թանգիման արա-
քիայ. իւմ, արտաքեայ: (15) Այս. Արգրին չ կրուկն:
(16) Այս. Երթալ զհետ նց: (17) Որմեք. Եւ ոչ զը-
մնաց ի դայի: (18) Օրինակ Գ Ձգեալ զնեան քաղաքիս ի դայի

- նաւագործի մեռալն քուժ 'ի վերայ քաղաքին, զի 'ի մեռալն մատնեցի զնա . և դարանակալքն ելցին վաղվադա, կի 'ի տեղւոյն իւրեանց : Եւ ձգեաց յետոյ զայսիսոնն
- 19 և զմեռալ իւր 'ի վերայ քաղաքին : * և դարանակալքն, յարեան վաղվադակի 'ի տեղւոյն իւրեանց' և ելին իբրեւ ձգեաց զմեռն, և մտին 'ի քաղաքն' և առին զնա . և
- 20 փութացեալ աչքեցին զքաղաքն հրով : * Եւ հայեցեալ բնակեացն դայեայ 'ի Թիկունա իւրեանց, տեսանէին զի երանէր ծախքաղաքին մինչև յերկինս . և ոչ, ևս ուրեք դուր նց փախուստ' այսր կամ անոր . և ժողովուրդն որ Թաքուցեալ էր յանապատն' յարեան 'ի
- 21 վերայ հետամուտացն : * Եւ յետոյ և իմ ժողովուրդն իբրեւ տեսին Թէ առին դարանակալքն զքաղաքն, և զի երանէր ծախքաղաքին մինչև յերկինս . դարձան անգի
- 22 ընդ ինդ կրուկն, և հարին զարնն դայեայ . * և նոքա ելին 'ի քաղաքէ անտի ընդատալ նոցա, և եղին 'ի մէջ բանակին : նոքա անտի, և նոքա ատտի' և հարին զնա
- 23 մինչև շինալոյ 'ի նշնէ ապրեալ և փախառական : * Եւ զԹադաւորն դայեայ ձերբակալ արարին կենդանւոյն,
- 24 և ածին առ յետու : * Եւ իբրեւ դադարեցին սրգիքն ելին 'ի կոտորելոյ զիմ դայեցին, զորս 'ի գաշտս : զորս 'ի լերինս զատիւլայրին մինչև հայածեցին զնա . և անկան ամենեքին 'ի սուր սուտերի մինչև 'ի սպառ : Եւ դարձաւ յետու 'ի գայի, և եհար զնա սրով սուտերի :
- 25 * և եղին անկեանք յաւուր յայնմիկ յառնէ մինչև ցիկն :
- 26 երկուստանն հաղար, իմ բնակիչքն դայեայ : * Եւ յետոյ ոչ գաղմտոյ զմեռն իւր զոր ձգեաց գայիսոնաւն
- 27 մինչև նոյնիմաց զիմ բնակիչն գաղաղաց . * բաց յաւ նստնոյ և յաւարէ քաղաքին զոր աւարեցին որդիքն ելին
- 28 ըստ հրամանի ան' ուն հրամայեաց ար յետուայ : * և այրեաց յետու զքաղաքն հրով և արար զնա բլուր հոյ
- 29 զոյ' անէն յաւիտեան մինչև ցայսօր : * Եւ զԹադաւորն դայեայ կախեաց զերկձիւղ փայտ . և էր 'ի վր փայտին կախեալ մինչև ցերեկոյ . և ընդ մատնել արեւ դահանն հրամայեաց յետու և իջուցին զնա 'ի փայտի անտի, և ընկեցին զնա 'ի գուր առ դրան քաղաքին . և կուտեցին 'ի վր նր կարկառ քարանց մինչև ցայսօր :
- 30 * Յայնժամ շինեաց յետու սեղան ան յայ ելի 'ի լերինն ժ. 2

դէ.

զեղարգեամբդ . . քուժէ 'ի վր քա' . . . և դարանակալքն ելցեն : (19) Ոմնս . Արեւցին զնա հրով : (21) Ոմնս . Սնդրէն 'ի կրուկ . . զարա : (22) Ոմնս . Եւ հայածեցին զնա մինչև : (24) Բլուր . Մինչ ուր հայածեցին զնա : (24) Ոմնս . Եւ եհար զնա սրով սու' : (29) Ոմնս . Չերէ, չըզ փայտեայ : և սխտ . Չերէու . Չնոյ փայտէ :

գերազ * ուղ պատուիրեաց մովսէս ծառայ ան որդ 31
 ւոցն էլի. զորօրինակ գրեալ է յօրէնսն մովսիսի. Սէ-
 րան յօջանց քարանց՝ յորս ոչ մերձեալ իցէ երկաթ. և
 անդ եհան ուղակէզ ան և գահ փրկութի : * Եւ գրեաց 32
 յեսու 'ի զքարանցն գերկորդաւմն օրինաց զօրէնսն
 մովսիսի, զոր գրեաց աւաթի որդւոցն էլի : * Եւ ամ 33
 իէլ և ծերքննց և գառաւորքննց և գալիքննց, երթային
 աստի անտի հանգեալ տապանակին և քահանայքն
 զգառացիք բարձին զառապանակ ուխտին ան, և եկն և
 բնակ : Եւ եկին կէսք 'ի նոցանէ մերձ 'ի լեռան գա-
 րիղին, և կէսք 'ի նոցանէ մերձ 'ի լեռան գերազ. որ
 պէս պատուիրեաց մովսէս ծառայ ան, օրհնել նախ
 զգորդովորդն : * և ապա ընթերցաւ զամ բանս օրինացս 34
 պայտցիկ, զօրհնութիս և զանեծս' ըստ ամ գրեւոցն յօ-
 րէնսն մովսիսի : * Եւ ոչ էր բան յամէ զոր պատուի 35
 րեաց մովսէս յեսուայ՝ զոր ոչ ընթերցաւ յեղաւ յա-
 կանջս ամ եկեղեցւոյն էլի, որանց և կանանց և ման-
 կանց, և եկանցն յեցեւոյն յիէլ :

ԳԼ Թ.

ժե Ի բրե լուան ամ Թագաւորն ամովրհացւոց որ յայդ 1
 կոյս յորդանանու՝ որ լեռնայինք և որ գառապինք, և
 որ յամ ծովեզեր ծովուն մեծի. և որք առ լիբանաներն,
 և քեռացիքն՝ և ամովրհացիք՝ և գերգեաւացիք՝ և քանա-
 նացիք՝ և փերեզացիք՝ և խեացիք՝ և յերուսաղիք. * և կին 2
 'ի միասին տալ պատերազմ ընդ յեսուայ և ընդ էլի՝ ա-
 մենքին առ հասարակ : * Եւ բնակիլքն գառաւորի լը- 3
 ւան՝ զոր ինչ արար յեսու ընդ երկրով և ընդ գայի :
 * արարին նոքա խորամանկութիւն * և կեալք պաշարովք 4
 և պատրաստութիւն : առին քաւրձս հնացեալս 'ի վերայ
 աւոց իւրեանց, և աիկս գինւոյ հնացեալս և պատա-
 ռառունս կարկատեալս. * և անկանուրդք կօշիաց նց՝ 5
 հողաթափք իւրեանց հնացեալք և կարկատեալք յոտս
 իւրեանց. և հանդերձք իւրեանց հնացեալք զանձամբք
 իւրեանց. և հաց պաշարի իւրեանց չորացեալ և ճրճե-
 կեր. * և եկին առ յեսու 'ի բանակն էլի 'ի գողցաղա : 6
 Եւ

(33) Օրինակի Թ. Եւ եկին և բնակեալ էին կէսք 'ի նցե
 մերձ 'ի :

ԴԼ. Թ. (1) Յօրինակի պատեր. Եւ օր յամ ծո' . և և
 մովրհացիք և գերգեաւացիք : (4) Ոման. Եւ արարին նք
 խորամանկութիւն . . . և պատրաստութիւն և կարկատութիւն :
 (5) Աստ. Անկարուրդք. Կամ, անկարուրդս : (5) Ոման.
 Պաշարոց իւրեանց հնացեալ չորացեալ և ճրճեկեր :

ԻԵ

- Եւ ասան չյետու ել ցամ իէլ . յերկրէ հեռաստանէ
 եկեալ եմք , եւ արդ՝ դիք չ մեզ ուխտ : Եւ ասին որդիքն
 7 Ելի զքուացին . * ասն՝ գուցէ առիս բնակեալ իցեմ ,
 8 եւ զեմարդ զանմբ ընդ քեզ ուխտ : * Եւ ասին զյետու ,
 Ժառայք քո եմք : եւ ասէ ցնն յետու , ուստի՞ եք դուք
 9 եւ ուստի՞ եկեալ էք : * եւ ասնն ցնա . յերկրէ հեռաւ
 ասնն յոյժ եկին ծառայք քո յանուն ան նշ քոյ . զի
 լուաք զանուն նի , եւ զոր ինչ արար ընդ եդիպտոս ,
 10 * եւ զոր ինչ արար ընդ երկուս Թադաւորն ամովր
 Ժապւոց որ էին յայնկոյս յորդաննու , ընդ սեհն
 Թադաւորն ետերսնի , եւ ընդ ովք Թադաւորն բազա
 11 նու՝ որ բնակեալէր յաստարով և յեգրային : * Եւ
 Թադան ընդ մեզ ծերքն մեր , եւ նմ բնակիւք երկրին
 մերոյ եւ ասնն . առէք մեզ պաշար ճանապարհի՝ եւ եր
 Թայք ընդառաջ նշ , եւ աստովք ցնուս , ծառայք մեր
 12 եմք , եւ արդ՝ դիք ընդ մեզ ուխտ : * զի զհացս զայս
 մեր , ջերմ առաք պաշար ՚ի ասնց մերոց յառաք յո
 բում ելաք ՚ի ասնց մերոց եւ եկաք առ մեզ : Եւ արդ՝
 13 չարացաւ եւ եղև ճիւղեր : * Եւ տիկնս զոր լլաք դին
 Լով նորք էին՝ եւ պատառեցան , եւ ձորմբ մեր եւ կոչիկք
 14 մաշեցան , ՚ի բազում երկայն ճանապարհէն : * Եւ ա
 15 ռին իշխանքն զպաշար նշ՝ եւ զնր ոչ հարցին : * Եւ արար
 ընդ նիսադադովի յետու . եւ ուխտաց նշ ուխտապ
 16 ընդուցանել զնն . եւ երգումն նոցա իշխանք Ժողովր
 17 զեանն : * Եւ եղև յեա երկն աւուրց գէտս բախտից
 նշ զուխտն , լուան եկէի ժողովրդք եմ , եւ անդին առ
 18 նաւն իշխանքն : * Չուեցին որդիքն իւր՝ եւ ելին ՚ի քա
 ղաքս նշ յաւուրն երրորդի . եւ քաղաքք նշ էին դա
 19 բաւմ եւ կեփիրան եւ բերովի , եւ քաղաքք յարիմոյ :
 20 * Եւ ոչ մարտան ընդ նոսա որդիքն իւր . քանզի եր
 դումն նշ նմ իշխանք Ժողովրդեանն ՚ի նր նմ իրի : Եւ
 21 արանքեցին նմ Ժողովուրդն զիշխանացն : * Եւ ապին
 նմ իշխանքն ցնամ Ժողովուրդն . մեք երգումք նոցա
 ՚ի նր նմ ելի , եւ ոչ կարեմք ստել նշ : * արդ՝ զայս
 արադմբ նոցա արդեցունցանել զնոսա , եւ ասապնեք
 22 զնր . եւ մի եկեացէ ՚ի վր մեր բարկութեմ վն երգմանն
 23 զոր երգումք նշ : * Եւ Ժողովն ցնն իշխանքն . կեցցին
 եւ լինիցին փայտաբերք եւ ջրակիրք նմ Ժողովրդեանդ :
 և

(7) Ոման . Գուցէ ասա բնակեալ իցեմ , եւ դիմարդ զնմ
 ցեմք չ քեզ : (13) Ոման . ՚ի բազում երկար ճանապարհ՝
 (14) Ոման . Չպաշարս նշ : (17) Ոման . ՚ի քաղաքս
 եւ կեփիրան . Կամ , կենաւ եւ բերովի եւ քաղաք յարիմոյ :
 Կամ , յամիրոյ : (21) Ոման . Կացցեն եւ լինիցին . . .
 Եւ երկն նշ փայտապատրուք եւ ջրակիրք :
 ԻԸ ԷԵ

և եղեն փայտակոտորք և ջրաբերք՝ ունի և սաւաղին խոցող
 իշխանքն։ * Եւ կոչեաց զնմ փահաւանւոյն յետոս, և խո 23
 սեպուս ընդ նմ և սահ։ Ընդէր խաբեցէք զիս և սաս
 ցեք՝ Հեռի եմք 'ի ձէնջ յոյժ, և գուր գաւառականք
 եք բնակչացս որ 'ի միջի մերում։ * և արդ՝ անխնայք 23
 եք։ և մի պահաւանքի՝ 'ի ձէնջ ծառայ փայտակոտոր
 և ջրիկի ինձ և այ իմում։ * Պատաժանի ետուն և 24
 սահն ցլետու։ ազգեցուք անգ և քե մեզ, զորինչ հրու
 մեցեաց եք անքս մովսիսի ծառայի իւրոյ, ապ ձեզ
 զերկիրս զայս և սատակել զմեզ և զամ բնակիչսս որոս
 յերեսաց մերոյ։ և երկեայ յոյժ զմ անձնոյ մերոյ
 յերեսաց մերոյ, և արարայք զերն զայն։ * և արդ ա 25
 ասակ ինք ընդ մեռումն մերով։ ունի համոյ է ձեզ և
 ունի համոյ անձն՝ արարէք։ * Եւ արարին նոյ այնպէս։ 26
 և սաբեցոյց զնստս յետոս յաւուր յայնմիկ 'ի մեռաց
 արգանցն նի, և ոչ կոտորեցին զնստ։ * Եւ կացոյց 27
 զնմ յաւուր յայնմիկ փայտակոտորս և ջրակիրս ամ
 մաղախքեանն՝ և սեղանոյն այ մինչ ցայսօր փամու
 նակի։ և 'ի տեղւոյն զոր ընտրեաց եք։

ԳԼ Ժ.

ԺԼ Եւ իբրեւ շուտ արանիբեղեկ Թաղաւորն եմի, Եւ 1
 առ յետոս զգայի, և սատակեաց զիս։ զորորի
 նակ արար ընդ երկրով և ընդ Թաղաւորն նի, նոյն
 պէս արար ընդ գայի և ընդ Թաղաւոր նորս, և զի
 անձնասանք եղեն բնակիչք գաւառանի առ յետոս և 2
 առ ինչ և եղեն 'ի մեջ նոյ։ * զարհուրեցան յանձն
 իւրեանոյ յոյժ։ քանզի գիտեին թէ քաղաք մեծ և գա
 րաւուն ունի զմի 'ի մայրաքաղաքաց Թաղաւորացն։ քան 3
 զի նա մեծ էր քան զգայի, և նմ արք նի զօրաւորք։
 * Եւ ստալեաց արանիբեղեկ արքայ եմի առ ելամ
 արքայ քերքանի, և առ քերամ արքայ յերիմուկայ, և 4
 առ յեփեկ արքայ լաբիայ, և առ գարիւր արքայ ոգ
 զանայ, և սահ։ * Եկեց ելէք առիս և օգնեցէք ինձ։ 4
 և սացուք պատերազմ չ գաւառանի։ զի անձնասանք
 եղեն առ յետոս և առ որդիսն ելի։ * Եւ գաւառան 5
 ցան

(22) Ոման։ Բնակչաց որ 'ի միջի մերում։ (23) Ոման։
 Եւ ջրաբեր ինձ և այ։ (24) Բեկ։ Եւ սատակել զմ
 ըմ։ (27) Ոման։ Եւ կացոյց զնմ յետոս։ և ջրակիրս։
 Գլ. Ժ. (1) Աստ։ Եւ եղեն 'ի մեջ նոյ։ (2) Ոման։
 Եւ զարհուրեցան։ (3) Ոման։ Եւ առ փերիւր արքայ
 յերիմուկայ։ և առ գարիւր արքայ եգլուայ։ (5) Ո
 ման։ Եւ նստան ընդ գաւառանիս և պա։

- յան և եղին հինգ թագաւորն յերաւոնյաց. թագաւորն Եփ, և թագաւորն քերթնի, և թագաւորն յարմուծայ, և թագաւորն զտրխայ, և թագաւորն զգողանց. ինքեանց և իմ ժողովուրդ. նց, և նստան Յզգաբաւոնիւ և պաշարեցին զնա: * Եւ աւաղեցին բնակիչք զաբաւոնի առ յետ. ի բանակն ինչ ի գաղազաղա՝ և սանն. մի թագաւորացեա զմեռն քո ի ծառայից քոց, և չ առ մեզ վաղվարակի և ասարեցոյ զմեզ, և օգնեա մեզ. զի ժողովեալ են ի վի մեր. իմ թագաւորք ամովբայացեալ որ բնակեալ են ի լեռնապեղ:
- 7 մանն: * Եւ ել յետ. ի գաղղաղայ, ինքն և իմ զորն պատերազմեալ ընդ նմա. և իմ որ կարող եր գորուք և
- 8 * Եւ ասե իմ ցլետու. մի երկնչեցեա ի նոցանէն, զի ի մեռա քո մասնեցից զնոսա. և ոչ ժառեկայեացե ի նոցանէ և ոչ մի որ առաջի մեր: * Եւ եհաա ի վերայ նց յետ. յանկարծակի զջոյգն իմ՝ եկեալ ի գաղղաղայ:
- 10 * Եւ զարհուրեցոյց զնոսա իր յերեսաց ինչ. և երեկ զնոսա բեկումն մեծ ի գաբաւոն. և հարանեցին զնոսա ընդ. Նանապարհ զառիւլայրին բեթորոնայ, և
- 11 կոտորեցին զնոսա մինչ յազեկայ և ցմակեալայ: * Եւ ի փախելն նց յերեսաց որդւոցն ինչ ընդ զառիւլայրն բեթորոնայ, Եւ իր արի ի վերայ նց քարինա կարեաի յերկնից մինչ յազեկայ. և եզին բազումք այնոքիկ որ մեռան ի քարանց կարեաին, քան զայնոքիկ զորն կոտորեցին որդիքն ինչ արով պատերազմի:
- 12 * Յայնժամ խառցաւ յետու ընդ ին՝ յաւուր յորում ժամանեաց իմ իմ զամովբայցին ընդ մեռաւոր որդւոցն ինչ. ի ժամանակին յորում խորտակեաց զնն ի գաբաւոն, և խորտակեցան յերեսաց ինչ: Եւ ասե յետու, կացցի արեգակն հանգեալ զաբաւոնի և լուսին
- 13 հանգեալ ձորոյն եղունայ: * և կացին արեգակն և լուսին ի կայի իւրեանց. մինչեւ էաա իմ զլրեծ ի թշուառեաց նց: Ոչ աղաքին գրեալ է այս ի գիրս ուղղութե. և եկաց արեգակն ի մէջ երկնից, և ոչ խաղաց
- 14 չ արեւմուտս, մինչեւ ցկատարումն աւուր միոյ: * Եւ ոչ եղև այսպիսի օր, ոչ յառաջ և ոչ յետոյ: * լմեջ այ ձայնի մարդոյ. զի իր պատերազմեցաւ խառն ընդ
- 15 ինչ: * և զարձաւ յետու և իմ ինչ ընդ նմա ի բաւ նաին ի գաղղաղա:
- 16 * Եւ փախան հնդեքին թագաւորքն այնոքիկ՝ և թա: ի քեան

(8) Ոհնտ. ի նոցանէ, զի ի մեռա քո մասնեցի զնն: (10) (11) Յերկնային. բեթորոնայ: (12) Ոհնտ. Յաւուր յայնմիկ յորում մասնեաց: (13) Ոհնտ. Մինչեւ մեռ իր զլրեծս ի թշուառեաց իւրեանց:

քան 'ի յայրին 'ի մակեալ : * Եւ մղչ եղև յեստեայ՝ 17
 և ասին դարն հինգ. Թագաւորն Թագուցեալք 'ի յայ-
 րի անդ 'ի մակեալ : * և ասե յեսու . Թաւալեցուցիք 18
 մէն մեծամեծս 'ի բերան այրին , և կացուցիք 'ի վերայ
 նց արս պահել զնոս . * բայց դուք մի գաղարէք 'ի 19
 պնդելոյ զհնա Թնամեայ ձերոյ . և հասիք 'ի վերջն
 նց , և մի տայք Թոյլ մասնել 'ի քաղաքս իւրեանց .
 քանզի մասնեայ զնոսա ար ար 'ի ձեռս մեր : * Եւ 20
 եղև իբրև գաղարեայ յեսու . և արգիլքն ելին 'ի կո-
 տորելոյ զնոյ կոտորումն մեծ յոյժ մինչև 'ի սպառ . և
 ապրեալքն որ ապրեցան 'ի նոցանէ՝ մահն 'ի քաղաքս
 ամուրս : * Եւ գարձաւ ար ժողովուրդն 'ի բանակն առ 21
 յեսու 'ի մակեալ սղանգալք , և մղչ կանչեաց յորդ-
 ւոցն ելի լեզուաւ իւրով : * Եւ ասե յեսու . բացէք 22
 սլաքն և հանիք առիս զհնդեսին Թագաւորն յայրէ
 անտի : * և արարին այնպէս . և հանին առ նա զհնդէ 23
 տին Թագաւորն յայրէ անտի , զԹագաւորն եմի , և
 զԹագաւորն քերթնի , և զԹագաւորն յերմուծայ , և
 զԹագաւորն զարիայ , և զԹագաւորն ոգովմայ : * Եւ 24
 իբրև հանին զնոսա առ յեսու . և կոչեաց յեսու զարձ
 փէլ և յառաջամարտիկս երթալ ընդ նմա : և ասե զնոյ ,
 մասիք յառաջ՝ և դիք զոսա ձեր 'ի վր պարանոցայ
 նց . և մատուցեալ եղին զոսա իւրեանց 'ի վր պարա- 25
 նոցայ նց : * Եւ ասե ցնոսա յեսու . մի երկնցիք 'ի նո-
 ցանէ՝ և մի զանգիտիցէք , քաջացարժէք և զօրացարժէք ,
 զի այսպէս արանցեալ ար ընդ ար Թնամիս ձեր՝ ընդ որս
 դուք մարանցիցիք : * Եւ կոտորեաց զնոսա յեսու , և 26
 կախեաց զնոյ հնդեսին զփայտից . և կային կախեալ
 դիպալիցն մինչև ցերեկոյ : * Եւ եղև ընդ արեմուտն , 27
 հրամայեաց յեսու . և իջուցին զնոսա 'ի փայտիցն . և
 ընկեցին յայրն յորս փախուցեալ անկեալ էին . և Թա-
 ւալեցուցին քարինս մեծամեծս 'ի վր այրին մինչև ցալ
 սոր ժամանակի : * Եւ զմակեալս առին յաւուր յայն 28
 միկ , և կոտորեցին զնա արով սուսերի . և զԹագաւորն
 նց , և սատակեցին զնա՝ * և զարձ շնաւոր որ 'ի նմա . և
 ոչ ոք մնաց 'ի նմանէ ապրեալ և փախուցեալ : և արար
 ընդ

(18) (19) Օրինակ Ժ . 'ի վր նոցա պահապանս պահել
 զնոյ... Եւ հասէք 'ի վր նց : (19) Բնի . Եւ մի տայք
 նց Թոյլ : (23) Յօրինակին արիւր . Եւ արարին : (24) Այս .
 Եւ զԹնամարտիկս երթեալս Էնմ : (25) Որնոյ . Եւ
 քաջացարժէք . . . զի այդպէս ար : (26) Որնոյ . Զնոյ ընդ
 հնդեսին յեսու . . և կային կա : (27) Այս . Եւ եղև ընդ
 արեմուտսն : (28) Որնոյ . Եւ զարձն ինքն 'ի նմա . և
 արար . . . զոր օրինակ արարին Է Թնամ երկրովի :

- ընդ թագաւորն մահեցայ, զորօրինակ արար ընդ թա-
 29 գաւորն երկրովի: * Եւ զնաց յետու և թմ ինչ ընդ
 նմա 'ի մահեցայէ 'ի դերնա: և պաշարեցին զդերնա,
 30 * և մատնեաց զնա ւոր 'ի ձեռու իւր. և առ զնա, և ըզ-
 թագաւոր նորա, և կոտորեաց զնա սրով սուսերի, և
 զթմ շնչաւոր որ 'ի նմա. և ոչ մնաց 'ի նմանէ և ոչ մի ապ-
 րեալ և փախստական. և արար ընդ թագաւորն նի
 31 զորօրինակ արար ընդ թագաւորն երկրովի: * Եւ գը-
 նաց յետու և թմ ինչ ընդ նմա 'ի դերնայէ 'ի զաքիս,
 32 և նստաւ զնովաւ և պաշարեաց զնա. * և մատնեաց ւոր
 զաքիս 'ի ձեռու իւր, և առ զնա յաւուրն երկրորդի,
 և կոտորեաց զնա բերանով սրոյ, և սատակեաց զնա,
 33 զորօրինակ արար ընդ դերնան: * Յայնժամ եւ եղամ
 արքայ գաղերայ. օգնել զաքիսայ. և հար զնա յետու
 սրով սուսերի * և զգորս նի մինչ ւննալ 'ի նշնէ ապ-
 34 րեալ և փախստական: * Եւ չուեաց յետու և թմ ինչ
 ընդ նմա 'ի զաքիսայ յողորմ, և նստաւ զնովաւ և
 պաշարեաց զնա. և մատնեաց զնա ւոր 'ի ձեռու իւր,
 35 * և առ զնա յաւուր յայնմիկ, և կոտորեաց զնա սրով
 սուսերի, և զթմ շնչաւոր որ 'ի նմա յաւուր յայնմիկ կո-
 36 տորեցին, զորօրինակ արարին ընդ զաքիս: * Եւ չու-
 եաց յետու և թմ ինչ ընդ նմա յողորմայ 'ի քերթոն,
 37 և նստաւ զնովաւ, * և առին զնա, և հարին զնա բե-
 րանով սուսերի. և զթագաւորն նի, և զթմ շնչաւոր
 որ 'ի նմա, և 'ի նմա ոչ զք երապեալ. և արարին ընդ
 նմա ող արարին ընդ ողորմ. և սատակեցին զնա և
 38 զթմ շնչաւոր, և զթմ ինչ որ 'ի նմա: * Եւ գարձաւ յե-
 39 սու և թմ ինչ 'ի զաքիս, և նստաւ զնովաւ, * առին
 զնա և զթագաւորն նի, և զթմ զորս նի. և հարին զնա
 բերանով սրոյ, և սատակեցին զնա և զթմ շնչաւոր որ
 'ի նմա. և ոչ թողին և ոչ մի ապրեալ. զոր օրինակ արա-
 րին ընդ քերթոն նոյնպէս արարին ընդ գաքիս և ընդ
 թագաւորն նի. և որպէս արարին ք դերնա և ք թա-
 40 գաւորն նի: * Եւ հար յետու զթմ երկիրն լեռնական
 և զնազեք, և զպաշտականն, և զսահգգով թ և զթմ թա-
 գաւորս նի. և ոչ եթող 'ի նմանէ ապրեալ, և զթմ շնչ-
 41 ւոր սմե իւր: * Եւ կոտորեաց զնա յետու, 'ի կաղէսքառ
 նեայ մինչ ցգաղա. և զթմ երկիրն գոտոմայ մինչ ցգա-
 42 բաւոն. * և զթմ թագաւորն նի. և զերկիր. նի առ յե-

սու

(30) Այս. Եւ ոչ մնաց 'ի նմ, և ոչ մի. և արարին. զոր օրինակ արարին: (33) Ոմն. Մինչ ւննալ 'ի նոցանէ: (36) Այս. Եւ նստան զնովաւ: (40) Օրինակ Թագաւորն նի. և զթմ թագ. . . սատակեաց 'ի նմանէ:

առ. միանգամայն. զի եթ Ելի համագումար. հառաք
ընդ Ելի: * Եւ դարձաւ յետու. և եմ ի Ել ընդ նմա ՚ի 43
բանակն ՚ի դադարալայ:

ԳԼ. ԺԱ.

Իբրեւ ըստու յարին արքայ սուրայ, առաքեալց առ 1
յորաբ արքայ մառոնայ, և առ արքայն Ելմարոնի,
և առ արքայն պրիփայ: * և առ Թագաւորս մեծի սի 2
դոնայ ՚ի լեռնայինսն, և յաբաթ հանգեալ քններե-
թայ: Եւ ՚ի գաղտայինն, և ՚ի նարեթովք, և ՚ի ծովե- 3
զերեայս * քանանացին յարեւելց կողմանէ. ՚ի ծովե-
զերեայսն ամովքհացւոց, և ՚ի քրտացիս, և ՚ի փերե- 4
զացիս, և յեթուսացիս որ ՚ի լերինն, և ՚ի խեացիսն որ
ընդ աշերմնիլ և ՚ի մասեփայ: * Եւ ելին ինքեանք և
Թագաւորք իւրեանց ընդ նոսա. և զոր բազում իբրեւ 5
զաւազ առ ափն ծովու բողմնութիւն, և երիվարք և կառ-
բողովոյրք. * գումարեցան եմ Թագաւորքն այնո 6
քիկ և եկին ՚ի միասին. և բանակեցան միանգամայն առ
ջրովն մառոնայ ամալ պատերազմ ընդ Ելի: * Եւ ասե 7
թր ցլեսու. մի երկնէի յերեսաց նց, զի վաղիւ ՚ի այն
ժամու մասնեցից ես զամենեւեան զնա զանեալս ա-
ռաջի որդւոցն Ելի. զերիվարս նց կարթակոտորս ա- 8
րասցես, և զկառս նց այրեցես հրով: * Եւ եկն յե-
սու. և եմ զորն արտերազմօղ ընդ նմա, ՚ի վր նց ՚ի 9
ջուրն մառոնայ յանկարծօրէն. և անկան ՚ի վր նց ՚ի
լեւհաղորմանն: * և մասնեաց զնա եր ընդ ձեռամբ
Ելի. և կոտորեալ զնոսա արարին հալածական մինչե-
ցմեծն սիդոն, և մինչե ցմարեփովթմայիմ, և մինչե-
ցիալտն մասեփայ ընդ արեւելս. և կոտորեաց զնոսա 10
մինչե զնալոյ ՚ի նցնէ ապրեալ: * Եւ արար ընդ նո
յետու որպէս պատուիրեաց նմա եր. զերիվարս նց
կարթակոտորս արար, և զկառս նոցա այրեաց հրով:
* Եւ դարձաւ յետու ՚ի ժամանակին յայնմիկ, և առ 11
զասովք և զԹագաւորն նո, և սպան զնա: զի ասովք
էր նախ իշխան եմ Թագաւորութեցն այնոցիկ: * և կա
տորեցին զեմ շնաւոր որ ՚ի նմա արով սուտերի, և առ
ան

Գլ. ԺԱ. (1) Ոմա. Եւ արքայ սուրայ. մառոնայ:
(2) Ոմա. Եւ առ Թագաւորն մեծի սիդոնի: (2) Այս.
Եւ ՚ի նարեթովք: (6) Այս. Մի երկիցեա յերեսաց
նց: (8) Ոմա. Եւ արարին զնա հալածական մինչե ցմովն
սիդոն, և մինչե ցմարեփովթմայիմ: (10) Ոմա. Եւ
զԹագաւորն նո սպան հրով. և զի ասովք էր նախ իշխան
ի վր Թագաւորութեցն այնոցիկ:

- առկեցին՝ զամենեսին . և ոչ մնաց ՚ի նմա շնչաւոր : Եւ
- 12 զաստիք այրեցին հրով : * և զեմ քաղաքս Թագաւորու
թեցն այնոցիկ, և զԹագաւորս նց ան յեսու, և
կոտորեաց զնն որով տուանրի, և սատակեաց զնոսա :
- 13 զոր օրինակ հրամայեաց նց մովսէս ծառայ ան : * Այլ
զեմ քաղաքս հողացուցեալս ՚ի նցնէ ոչ այրեաց ինչ,
- 14 բայց միայն զասուր զոր այրեաց յեսու . * և զեմ կա
պուտ նր և զանասուն առին իւրեանց յաւարի որդիքն
ելի . բայց զնո զամենեսին սատակեցին սրով տուանրի
մինչև կորուսին զնոսա, և ոչ Թողին ՚ի նոցանէ և ոչ մի
- 15 շնչաւոր . * զոր օրինակ հրամայեաց ար մովսիսի ծա
ռայի իւրում . և ոչ պատուիրեաց մովսէս յեսուայ
նոյնպէս արար յեսու . և ոչ անց և ոչ զիւր յեմէ զոր
- 16 պատուիրեաց նմա մովսէս : * Եւ ան յեսու զեմ եր
կիրն զայն, զլեւնակողմնն, և զեմ երկիրն նագեր, և
զեմ երկիրն գոսոմ, և զգալապինն և զարեմտեայն,
- 17 և զլեւանն ելի, և զհովտս նր որ առ լեւամբն . * ՚ի
լեւանն պերպայ և ցելան սուրայ, մինչև ցբաաղբագ :
և զգալապինն լիբանանու առ ոտամբն անբրմնի : և
զԹագաւորս նոցա . և զամենեսին ան և կոտորեաց :
- 18 * Եւ աւուրս բազումն արար յեսու ընդ եմ Թագաւ
- 19 ւորսն Է այնոցիկ պատերազմ : * և ոչ էր քաղաք զոր
ոչ մասնեաց ար որդւոցն ելի, բայց ՚ի խնայւոցն որ
քնակեալ էր ՚ի գարաւոն . զամենեսին ան պատերազ
- 20 մաւ : * Զի ՚ի նէ կարերանային սիրաք նց պատահել
ողորմուի, այլ զի սատակեացին ոչ խօսեցաւ ար ընդ
- 21 մովսիսի : * Եւ եկն յեսու ՚ի ժամանակին յայնմիկ և
սատակեաց զնաեկմնն, ՚ի լեւնակողմն քերքոնի, և
զարբրայ, և յանովբայ և յեմ լեւանն ելի, և յեմ լեւ
անն յուգայ, հանգերձ քաղաքք նոցա . և սատակեաց
- 22 զնմ յեսու, * և ոչ մնաց յենակիմացն յորդւոցն ելի,
բայց միայն ՚ի գաղա, և ՚ի գէթ, և յասեգովթ միւս
- 23 ցին : * Եւ ան յեսու զեմ երկիրն որպէս պատուիրեաց
ար մովսիսի . և ետ յեսու ժառանգուի ելի զինակաւ
բառ ցեղից նց . և զաղաքեաց երկիրն պատերազմեալ :

ԳԼ.

(13) Բնի . ՚ի սոցանէ ոչ այր : և անս . Հողացուցելն
նց ոչ այրեաց ՚ի նցն ելի, բայց միայն զեմով : (14) Յե
րիսային պատմիք . կապուտնորս : (17) ՚ի լուս . Եւ ցեղան
անիրաք . համայն անայ ՚ի Բնաբ : (21) Ոմս . ՚ի լեւնա
կողմանն քերքոնի : (22) Ոմս . Եւ ոչ մնաց ենակիմացի
որդւոցն ելի . . . և յանեգովթ մնացին : (23) Ոմս .
Երկիրն պտղովայ . Իս, պատերազմեալ :

Ec 4

ԳԼ. ԺԲ.

Եւ այս են թագաւորը՝ զորս կոտորեալ մովսէս և 1
 որդիքն իւր, և ժառանգեցին զերկիրն նոյն յայն-
 կոյս յորդանանու յարեմոյից կողմանէ, 'ի ձորոյն առ-
 նովնայ մինչև ցլեառնն ահերման, և զամբարազա-
 րեւելից կողմանէ : * Զսահման թագաւոր ամովսէսաց 2
 որ քնակեալ էր յեսեբոն, և տէրեր յարութայ. մինչև
 ցձորն առնովնայ յեղբոր ձորոյն, և զկէտն դադաազա-
 մինչև ցհեղեղաան յարովկայ. սահմանը որդւոյն ամ-
 նայ : * և արաբա մինչև ցծովն քեներեթայ, և ընդ ա- 3
 րեւելս մինչև ցծովն աղի, յարեւելից ընդ ճանապարհն
 ասեմովթայ. 'ի թեմանայ որ է ընդ ասեղովթաւ 'ի
 փասգայնէ : * Եւ սահմանը ովքայ արքայի բասանու- 4
 րդ մնացեալ էր 'ի սկայից անտի. որ քնակեալ էր յառ-
 աարովթ և յեգրային : * Ի յիսն 'ի լեռնէն ահերմոնի 5
 և 'ի սեղքայ. և զամբասան մինչև 'ի սահմանս գեսու-
 րայ, և մաքաթի, և զկէս դադաազաւ սահմանացն դե-
 հանի արքայի եսեբոնայ : * Եւ մովսէս ծառայ ան և 6
 որդիքն իւր հարին զնոսա. և ես զայն մովսէս ծառայ
 ան 'ի ժառանգութիւն ուրբինի և գաղայ, և կիսայ ցե-
 ղին մանասէի : * Եւ այս են թագաւորը ամովսէսաց 7
 զորս կոտորեալ յեսու և որդիքն իւր յայնկոյս յորդա-
 նանու՝ առ ծովեղբուն դադաազաւ 'ի գաշաին լեռա-
 նանու մինչև ցլեառնն աղովկայ յելսն սեբրայ : Եւ ես
 զնա յեսու ցեղիցն իւր 'ի ժառանգութիւն ըստ վիճակաց
 նոյն : * 'ի լեռին և 'ի գաշաի, և յարաբա, և յասեղովթ, 8
 և յանապատին և 'ի նագեր : զքեռացին, և զամովսէս
 ցին, և զքանանացին, և զփերեղացին, և զեւեացին,
 և զգերգեսացին, և զյեբուսացին : * Զթագաւորն երկ 9
 քովայ * զմի : զթագաւորն գայեայ որ մերձ 'ի բեթել
 * զմի : * Զթագաւորն. երուսաղէմ * զմի : զթագաւ 10
 ւորն քերթոնի * զմի : * Զթագաւորն յերիմովթայ *
 11 զմի : զթագաւորն իտթիսայ * զմի : * Զթագաւորն եգ-
 12 ղոնի * զմի : զթագաւորն գաղերայ * զմի : * Զթագաւ-
 13 ւորն դարերայ * զմի : զթագաւորն գեսեմայ * զմի :
 * Զթագաւորն հերմայ * զմի : զթագաւորն արերայ * 14
 զմի :

ԳԼ. ԺԲ. (2) Այս. Զեղբոր ձորոյն : (3) Ոհան. Եւ
 արաբիա մինչև ցծովն քեներեթայ ը արեւելս, և մին-
 չև ցծովն արաբիա ծովն աղի յարեւելից ը ճանապարհն
 արիմովթայ : (7) Այս. Եւ ես զնա յեսու ցեղ : (9) Ո-
 հան. Որ է մերձ 'ի բեթել : (13) Յորինայն. Զթագաւ-
 րաւորայ զմի : Ուր ոհան օհան գաղերայ : (14) Ոհանգ-

- 15 գլխի : * ԶԹագաւորն զորնայ* գլխի : զԹագաւորն ոգոգը
16 մայ*գլխի : * ԶԹագաւորն մակեդայ *գլխի : * ԶԹագա
17ւորն Թափուայ * գլխի : զԹագաւորն ոփերայ * գլխի :
18 * ԶԹագաւորն նափեկայ * գլխի : զԹագաւորն ասովլայ
20 *գլխի : * ԶԹագաւորն սամրոնայ*գլխի : զԹագաւորն մա
21ւոփնայ*գլխի : զԹագաւորն ասքափայ*գլխի : * ԶԹագա
ւորն Թանաքայ* գլխի : զԹագաւորն մակեդոգլայ* գլխի :
22 * ԶԹագաւորն կեդեսայ * գլխի : զԹագաւորն յեկնո
23մայ զքերմիդայ* *գլխի : * ԶԹագաւորն գովլայ զնա
փեդովլայ * գլխի : զԹագաւորն գեղմայ զքեդեդայն *
24 գլխի : * ԶԹագաւորն Թերայ * գլխի : Ամենքեան ողբա
Թագաւորը քսանեկն :

ԳԼ. ԺԳ.

1 Եւ յեռու ծերացեալ և անցեալ գաւուրբք: Եւ ա
սէ ար ցլետու. գու ծերացեալ ես և անցեալ
գաւուրբք. և երկիր բազում մնացեալ է 'ի ժառան
2 գութէ: * Եւ այս է երկիրն մնացեալ. Թմ սահմանք
3 փղատացւոց. գէտուրի. * և քանանացին, յանշինէ՛ ան
տի ընդդէմ եգիպտոսի, մինչև 'ի սահմանս ակկարո
նի. ընդ անմէ՛ քանանացւոյն համարի հնդից Թագա
ւորացն փղատացւոց. գաղացւոյն, և աղովտացւոյն, և
սակադոնացւոյն, և գեթացւոյն, և ակկարոնացւոյն.
4 և խևացւոյն 'ի Թեմանայ: * Եւ Թմ երկրլին քանանաց
ւոյն, գաղայ, և տիգոնացիք մինչև ցլադեկա մինչև
5 ցտահման սամովրացւոյն: * և զԹմ երկրլին արաբա
'ի փղատացւոց' և զԹմ լիբանան, յեղիցն արևու, 'ի գաղ
գապա՛ առ ոտամբ լերինն անհրմնի մինչև ցմուտս ե
6 մաթայ. * ամենայն որ ընտեկալ իցէ զլեռնակողման,
'ի լիբանանէ մինչև 'ի մասերեքի Թովթանցիմ: Եւ զԹմ
սէ

ԶԹՔՐՆ ագերայ զմի : (16) Ոսկան յաւելուս . **ԶԹՔՐՆ**
մահկն՝ . . . ԶԹՔՐՆ ԷԷԷԷԷ զմի : (18) (20) Ոսկան . **ԶԹՔՐՆ**
ագերեայ զմի . . . զԹՔՐՆ սամուրայ զմի . . . զԹՔՐՆ նաղ-
դարայ զմի . ԷՆ : Ուր ոսկան յաւելուս Կամար 19 . Դէկ . **ԶԹՔՐՆ**
մարտն զմի : զԹՔՐՆ առօրեայ զմի (24) Ոսկան . **ԶԹՔՐՆ Թեր-**
սայ զմի :

ԳԼԿ. ԺԳ. (2) Ո՛հնէ՛ . Փղշտացւոց, գեասերին : (3) Ի
լսո՛ւ . Հնգից նախարարացն փղշտաց՝ : ուր ո՛հնէ՛ ունին
Ի՛քնախնի՛ Թորցն և նախրրացն : և ո՛հնէ՛ լի՛ նախարաւ
րաց փղշտացւոցն : (4) Այո՛ . Եւ ամերկերն քանա՛ :
(5) Այո՛ . Եւ զամերկերն գաբայ : (6) Ո՛հնէ՛ . Որ բը
նակեալ իցէ զգերամբն ի լիբա՛ : (6) Բ՛նէ՛ . Ի մասերն,
փող(ծմայ)իմ : (6) Այո՛ . Բայց գու բաշխեա՛ զնն՝ Ի ժա՛ :

որդանային : եւ սատակեցից զնոյ յերեսաց որդւոցն
 իւրի : բայց դու բաժանեալ զնոյ 'ի ժառանգութի իւրի ,
 որպէս պատուիրեցի քեզ : * Եւ արդ' բաժանեալ զեր 7
 կիրոս զայս 'ի ժառանգութի ինն յեղին , եւ կիտոյ զե-
 զնն մանասէի : 'ի յորդանանն մինչեւ ցծոյն մեծ ընդ
 կողմն' արեւմտից' ապա զնա . եւ ծովն մեծ սահմանեա-
 ցէ : * Եւ երկու յեղին' եւ կիտոյ յեղին մանասէի' որ 8
 են ընդ ուռբինի եւ ի զապոյ * որ աւին զժառանգու-
 թի իւրեանց զոր եւս մովսէս յայնկոյս յորդանանու
 յարեւելից' բաժանեաց նոյ մովսէս ծառայ ան , * յա 9
 բոնրայ' որ է առ եղբոր հեղեղատին առնովնայ , եւ
 զքաղաքն որ է 'ի մէջ ձորոյն , եւ զեմ' միսով , 'ի մեզա-
 բայ մինչեւ ցգերտն : * զեմ' քաղաքն սահնի արքայի 10
 ամովրհացւոց որ թագաւորեաց յսահրոն , մինչեւ ցասհ
 մանս որդւոցն ամոնայ : * Եւ զքաղաքապոյսին , եւ զասհ 11
 մանս պետարայ , եւ զմաքաթեայ , եւ զեմ' լեւանն սահր-
 ման . եւ զեմ' բառանառտան մինչեւ ցսեղբա : * Եւ զեմ' 12
 թագաւորութիւնն ովգայ 'ի բասան , որ թագաւորեաց
 յաստարովթ եւ յերային . նա մնաց 'ի մնացորդաց'
 սկայիցն . եւ եհար զնա մովսէս' եւ սատակեաց : * Եւ 13
 ոչ սատակեցին որդիքն իւրի զգետուրի , եւ զմաքաթի ,
 եւ զքանանային . եւ բնակէր թագաւորն գետարայ
 մաքաթեայ 'ի մէջ որդւոցն իւրի մինչեւ ցայտօր : * Բայց 14
 յեղին գետայ ոչ առաւ բաժին եւ ժառանգութի . զե-
 ւոր եւ իւրի է նոյ ժառանգութի' որպէս ասաց նոյ մօր :
 Եւ այս են բաժինք զոր բաժանեաց մովսէս որդւոցն
 իւրի , յարովթ մովսէս յայնկոյս յորդանանու յանգի
 ման երեքոյի : * Եւ եւս մովսէս բոս յեղին ուռբինի 15
 եւ բոս առհմից' նոյ : * Եւ եղին սահմանք նոյ յարոնրայ' 16
 որ կայ յանգիման ձորոյն առնովնայ , եւ քաղաքն 'ի ձորն'
 առնովնայ , եւ եմ' միսով . եւ մեզաբայ * մինչեւ ցգե 17
 բոն . եւ զեմ' քաղաքս նոյ որ են 'ի միսով , եւ զգերտն ,
 եւ զբամովթբայանդ . եւ զառնս բաեւմովթայ . * Եւ զյա 18
 սա , եւ զկեզմովթ , եւ զմեփայաթ . * Եւ զկարիաթեմ' , 19
 եւ զսեբամա , եւ զսարթ , եւ զսիովթ 'ի լերինն երեսայ :
 * Եւ զքեթփապովթ . եւ զասեղովթփասպայ , եւ զքեթ 20
 սիմովթ , եւ զեմ' քաղաքս միսովրայ , * Եւ զեմ' թա 21
 գաւորութիւնն սահնի արքայի ամովրհացւոց , որ թա-
 գաւորեաց յսահրոն . զոր եհար մովսէս , զնա եւ զեւ
 խանս

(11) Ոման . Եւ զսահմանս գետարայ : եւ ոման . գետաւ-
 րայ : (16) (17) Ոման . Եւ մեզաբայ մինչեւ ցսեղբոն :
 (19) Ոման . Եւ զկարիաթարիմ' , եւ զսեբամ' . 'ի լերինն
 երեսիմայ : (21) Ոման . Պարսիսնայն բնակեալս յերկ' :
 եւ ոման . պարսիսնայնայ զբնա' :

- խանս մազիամու, և զեի, և զրոկում, և զուր, և զուր,
 և զուրքե. և զեխանս պարասիոնացն զքնակեայս յերկ
 22 րին: * Եւ զբաղաամ բեովքեան զհարցուկն, կոտորե,
 23 ցին որդիքն Ելի արով 'ի միում վայրկենի: * և եղեն
 սահմանքն ուռքինի յորդանան սահման: Այս է ժա
 ոանգութի որդւոցն ուռքինի ըստ տոհմից իւրեանց,
 24 քաղաք և աւանք նոցա: * Եւ ետ մովսէս որդւոցն
 25 գաղայ ըստ տոհմից իւրեանց. * և եղեն նց սահմանք
 յաղեբայ, և ամ քաղաք գաղաազու. և կէս երկրի
 որդւոցն ամովսէս մինչև ցարոեք որ է յանգիման ա
 26 րաբայ. * և յետքոնայ մինչև ցհաամովթ՝ առ մազ
 քաղիւ. և բառանիմ, և մանայեմ մինչև ցաւմանս դա
 27 բիրայ: * Եւ յեմակն և բեթարամ, և բեթնամիս, և
 սովքով, և սափոն. և զայլ ևս Թադաւորութին սե
 հոնի արքայի ետքոնայ. յորդանան սահման է. մինչ
 ցեղը ծովուն քեներեթայ, յայնկոյս յորդանանու յա
 28 րեւելից: * Այս է ժառանգութի որդւոցն գաղայ ը
 տոհմից իւրեանց. ըստ քաղաքաց նց՝ և ագարակք նզ
 29 ցին: * Եւ ետ մովսէս կիսոյ ցեղին մանասէի. և եղե
 կիսոյ ցեղի որդւոցն մանասէի, ը տոհմից իւրեանց:
 30 * և եղեն սահմանք նց 'ի մանայեմայ, և ամ բաասն.
 և ամ Թադաւորութին ովքայ արքայի բաասնու, և
 ամ աւանք յայիրայ, որ են 'ի բաասնառանի. վաթ
 31 սուն քաղաք: * և կէս գաղաազու, և յաստարովթ, և
 յեգրայիկ, քաղաք Թադաւորութին ովքայ 'ի բաաս
 նաասանի: Եւ տաւն որդւոցն մաքիրայ որդւոյ մա
 նասէի, և կիսոյ որդւոցն մանասէի ըստ տոհմից իւր
 32 եանց: * Սղբա են զորս ժառանգեցողց մովսէս յայն
 կոյս յորդանանու յաւաթովթ մովաք յայնմ կողմանէ յոր
 33 գանանու հանգէպ երկրոյի յարեւելից: * Եւ ցեղին
 զեւայ ժչ ետ մովսէս ժառանգութի. զի ար ամ Ելի
 ինքնին է ժառանգութի նց՝ ուղ խանցաւ ընդ նս:

ԳԼ. ԺԴ.

- 1 Եւ սղբան են որ ժառանգեցուցին որդւոցն Ելի յերկ
 րին քանանացւոյ, որոց ժառանգեցուցին: Եւ
 զեւաբը քահանայ, և յեսու նաւեան, և իլիսանք նա
 հա

(25) Օրինակի Ժ. Մինչև արուր, որ է յանգիման ուռք
 քայ: (27) 'ի լուս'. 'ի վերայ յեմակն' նշանակի ծործոր. զոր
 անսկ 'ի ներս օտեալ գրին. Եւ 'ի ծործորն յեմակն: Ուր
 օրինակի Ժ. ունի. Եւ ցամակն Թիւթարիմ և բեթարամ:
 (30) Ունի. Սահմանք նոցա 'ի մայեմիմայ: (31) Ունի.
 Եւ կիսոյ ցեղին որդւոցն մանասէի ը տոհմիցն Ելի:

Հասանաւթն ցեղից որդւոցն ելի : * և զինչպէս մեծ 2
 ռանգեցուցին . զոր օրինակ պատուիրեաց ար'ի ձեռն
 յեսուայ , իննեցունց ցեղիցն , և կիսոյ ցեղին : * Բան 3
 զի ետ մովսէս ժառանգուծի երկուց ցեղիցն և կիսոյ
 ցեղին յայնկոյս յորդանանու : Եւ զւաղացոցն , ոչ ետ
 ժառանգուծի'ի մէջ նց : * Զի էին որդիքն յովսէփու 4
 երկու ցեղք , մանասէ և եփրեմ . և ոչ տուաւ բաժին
 յերկրին զւաղացոցն , այլ քաղաքք բնակելոյ , և զա
 տուցեալս ըստ նոցին , խաչանց նոցա : * զորօրինակ 5
 պատուիրեաց ար մովսիսի , նոյնպէս արարին որդիքն
 ելի' և բաժանեցին զերկիրն :

ԻԱ * Եւ մասեան որդիքն յուգայ առ յեսու 'ի գաղղա 6
 զայ . և ասէ ցնա քաղէր յեփոնեայ կենեղեան . դու
 ինքնին գիտես զբանն' զոր խօսեցաւ ար ընդ մովսիսի
 ասանն այ' զի իմ և զի քո 'ի կաղէսբառանեա : * զի քա 7
 ռանանամայէի ես , յորժամ առաքեաց զիս մովսէս ծա
 ուայ ան 'ի կաղէսբառանեայ լրտեսել զերկիրն . և բե 8
 րաք նմա զբոյց ըստ մտաց նր : * Բայց եղբարքն իմ
 որ ելին ընդիս' թիւրեցին զմիտս ժողովրդեանն . բայց 9
 ես յաւելայ երթալ զհետ ան այ իմոյ , * և երգուաւ
 մովսէս յաւուր յայնմիկ և ասէ . յերկիրն յոր հասեր' 10
 քեզ լիցի 'ի ժառանգուծի և որդւոց քոց յաւիտեան .
 զակերաց զիս ար ուր ասաց' այս ամբ քառասներորդ 11
 հինգերորդ է' յորմէհեռե խօսեցաւ ար զբանս զայս
 ընդ մովսիսի . և շօթեցաւ իէլ յանապատին : Եւ արդ 12
 աւասիկ եմ ես այսօր ամաց ութսուն և հնգից . * և 13
 կարող եմ այսօր' ուր յորժամ առաքեաց զիս մովսէս ,
 նոյնպէս և արդ կարող եմ մասնել և ելանել 'ի պա
 տերազմ' : * Եւ այժմ ինգրեմ'ի քէն զլեռանն զայն' 14
 ուր ասաց ար յաւուր յայնմիկ . զի դու ինքնին լուսոր
 զբանս զայս յաւուր յայնմիկ : և արդ անտիկ ենա 15
 կիմբ են անդ , և քաղաքք ամուրք և մեծամեծք . արդ
 եթէ ար ընդիս է' ստապեցից զնս որպէս ասաց ինձ
 ար : * Եւ օրհնեաց զնա յեսու . և ետ զբերոն քա 13
 զբայ որդւոյ յեփոնեայ կենեղացոյ 'ի ժառանգու
 ծի : * Ան այնորիկ եղև բերոն քաղերայ որդւոյ յե 14
 փոնեայ կենեղացոյ 'ի ժառանգուծի . զի երթալոյ չէ
 զհետ հրամանի ան այ ելի : * և անուն քերորնի' էր 15
 յա

Գլ. ԺԳ. (3) Ոման . Երկուցունց ցեղիցն և կի' : (6) Յե
 բնալին . Առ յեսու 'ի գաղղա . և ասէ ցնա քաղէր :
 (7) Ոման . Զի քառասուն ամաց էի : (9) Ոման . Յեր
 կիրն զոր հասեր : (12) Բնի . Ուր և ասաց ինձ ար :
 (14) Յօբնալին . Որդւոյ յեփոնեայ : (15) Ոման . յատր

յառաջ քաղաք՝ արեւոյ : նա էր մայր քաղաքաց կնոս
կիմանցն : և երկիրն գաղարեայն ի պատերազմէ :

ԳԼ. ԺԵ.

1 Եւ եղեն սահմանք ցեղից որդւոցն յուզայ, ըստ
տոհմի իւրեանց ի սահմանացն եղածիցեցւոց, ի
2 սինն անապատէ մինչև ի կազէս, * իւ հարաւակողմն. և
եղեն նց սահմանք ի հարաւոյ մինչև յեղբ Թովուն աշ
3 ւոյ, ի սարոյն որ իջանէ ի հարաւակողմն. * և անցաւ
նէն մինչև ի զառ ի վայրին ակրաբիմայ, և պատին զսե
նաբաւ, և վերանան ի հարաւոյ ցկազէսբառանեա, և
եղանեն ի հոփն, և ձգին առ ագգարաւ, և պատին առ
4 արեւմտիւքն կազեւայ : * և երթան ցառեմանա, և հա
նեն մինչև ցձորն եգիպտացւոց. և եղիցին նոքա ելք
սահմանացն ընդ Թովակողմն : Այս են նց սահմանք ի
5 հարաւոյ : * Եւ սահմանք յարեւելից եւմ Թովն աղի,
մինչև ցեղին յորգանանու : Եւ սահմանք նց ընդ հիււ
6 ախ. ի սարոյ Թովուն և յեղեբէ յորգանանու. * հա
սանեն սահմանքն ի բէթագղա, և շրջին առ հիւսւսով
ցբէթարաբու, և վերանան սահմանքն առ բեմփն վի
7 մաւ որդւոցն ուսգինի : * և ելանեն սահմանքն առ
չորրորդ մասամբ ձորոյն աքովայ. և ընդ հարաւա
կողմն, և իջանեն ի գաղգազ, որ է հանգեպ մասու
ցին եղովմա, և ընդ հարաւակողմն. և հասանէ սահ
մանն ի ջուր արեգ աղբեր. և եղիցին նոքա ելք, ազ
8 բերն ուղղեղայ : * և ելանեն սահմանքն ի ձոր որդ
ւոցն ենովմայ ի Թիֆանց յերուսայ ի հարաւոյ, այն է
երուսաղէմ : և հասանեն սահմանքն ի գլուխ բերինն
որ է հանգեպ ձորոյն ենովմայ ի Թովակոյս կողմանէ
9 որ է յեղբ երեբին ուսփայնոց ընդ հիւսւսի : * Եւ
հա

15 համարիս. ի պատերազմէ, յաւելան զԲաւս պոյս. Եւ
ազամ մեծն ննջեալ ի մէջ սկայիցն :

ԳԼ. ԺԵ. (1) Այս. Սահմանք ցեղի... ըստ տոհմից :
(1) Ոման. ի սահմանացն սիգոնացւոցն : (2) Այս. Ընդ
հարաւակողմն, և եղեն : (3) իւլա. ի զառ ի վերին
ակրաբի. համայն ոմանց ի քառի : (3) իւլա. Եւ ելաւ
նեն ի հաով, և ձգին. ուր ոման ունին. ի հոփն : (4) Ո
ման. Եւ երթան յառեմանայ... և եղիցին նոքա ելք սահման :
(7) Ոման. Հանգեպ մասուցին որդովմայ : (8) Այս.
Եւ հանեն սահմանքն ի գլուխ : (9) իւլա. Եւ հասանէ
սահմանն : ուր ոման ունին. հասանէ : (9) Ոման. Ջորոյն
նափոնայ, և հասանէ ի լեւանն եփրեմի ի գայի : (9) ի
ւլա. Եւ հանէ լեւան ի բաղաւ. այն է :

հանձնեալն 'ի գլխոյ լերինն յապեր ջրոյն ափով,
 թայ, և հասանէ լեռանն եփրեմի 'ի դայի. և հանէ
 սահմանն 'ի բաաղ. այն է քաղաք յարիմայ: * Եւ պա 10
 տի սահմանն 'ի բաաղայ ընդ ծովակողմն 'ասարէս 'ի
 լեռանն սելիր, և պատի զթիկամբք քաղաքին յարիմայ
 'ի հիւսւտայ. այն է քաղաքն. և իջուցանէ յարեգ քա
 ղաք, և անցանէ 'ի հարաւ: * և հասանէ սահմանն 'ի 11
 թիկանց ակկարունի ընդ հիւսւտի: և հանեն սահմանքն
 'ի տաղբայոյնայ, և անցանեն առ լերամբ երկրին բաա
 ղայ, և հասանեն ցարենդ: և եղիցին ելք սահմանոց
 նց ընդ ծովակողմն. * և դասմանն նց 'ի ծովէ՝ ծովն 12
 մեծ դասանէ: Այս են սահմանք որդւոցն յուգայ
 չարիմանակի, ըստ տոհմոց իւրեանց: * Եւ քաղեալայ 13
 որդւոյ յեփոնեայ նա բաժին 'ի մէջ որդւոցն յուգայ
 հրամանաւ թոյ. և նա նմա յետու զքաղաքն արբող,
 դմայր քաղաքացն ենակայ, այն է քերթն: * և սատա 14
 կեաց զնոսա անտի քաղէր որդի յեփոնեայ, զերիս որ
 գիսն ենակայ, զսուսի, զթովնայի, և զաբիման, ըզ
 ծնունդս ենակայ: * Եւ ել անտի քաղէր 'ի վր բնակ 15
 չացն դաբիրայ. և անուն դաբիրայ՝ էր յառաջագոյն
 քաղաք նամակայ: * Եւ ասէ քաղէր. որ ոք առցէ ըզ 16
 քաղաքն նամակայ, և անբնայէ նմա, ապա նմա զառ
 քա դուստր իմ կնուծն: * Եւ սա զնա գովանիէլ 17
 որդի կենդի, եղբայր քաղեալայ կրտսեր. և նա նմա
 զառքա դուստր իւր կնուծն: * Եւ եղև յերթանն նր 18
 խորհեցաւ ընդ նա՝ և ասէ. խնդրեցից 'ի հօրէ իմէ
 ազարակ: և աղաղակեաց յիշոյ անտի: և ասէ ցնա քա
 ղէր՝ զի՛քեզ: * և ասէ ցնա. ամբ ինչ օրհնուէ. զի 19
 յերկիր նազեր ետուր զիս, առւր ինչ գողալծանայիմ.
 և նա նմա քաղէր զգողալծն վերին՝ և զգողալծն ներ
 քին: * Այս է ժառանգուէ ցեղի որդւոցն յուգայ, 20
 ը տոհմոց իւրեանց: * Եւ եղեն նց քաղաքք: քաղաք 21
 առաջին ցեղի որդւոցն յուգայ 'ի սահմանս եդոմայ
 յառաջատին: Ապաբեկէ, և եդրային և յադուր. * և 22
 կինա, և գէմոնա, և ադադա. * և կադէս, և իթնան 23
 զիս:

(11) Ոճանդ. Եւ հասանէ սահմանն... և հանեն սահմանքն
 'ի տաղբայոնայ... և հասանեն ցարենդ. իմ, յարիմայ:
 (13) Ոճանդ. Արբող, որ է մայր քա: (15) (16) Ոճանդ.
 Բաղաք նամակայ: Զքաղաքն նամակայ. իմ, ամբ
 կայ: (17) Ոճանդ. Եղբայր քաղեալայ կրտսերի... զառքա
 դուստր կնուծն նր: (18) Ոճանդ. խորհեցաւ ընդ նա և
 ասէ: (19) Այս. Եւ ասէ ցնա... զի՛քեզ: (19) Ոճանդ.
 Զի յերկիրն նազեր ետուր... զգողալծանայիմ: (21) Ոճ
 անդ. Եւ եղեն նոքա քաղաքք... կապսեզ, և եդ:

24 զիփ . * և տեղէմ , և քաղաքս ասերոն ,
 25 այն է ասովք : * Ամամ , և սամաս , և մովտգա . * և
 28 ասերգադգա , և բեթփաղէթ . * և ասարսուգա , և
 29 բերասրէէ . և աւանք նց , և ագարակք նց : * Բաա
 30 զա , և աւիմ , և ասեմ : * և եղթովկադ , և քուդ , և
 31 երմա , * և սիկեղէկ , և մագերենա , և սանսաննա . * և
 32 զամովթ , և սեղէմի , և ռեմն . քաղաքք քսանկինն՝ և
 33 աւանք նց : * Ի գաղատայրոս , եսթաւաւ , և սարաա ,
 34 և սանա : * և ռամն , և զանով , և ագիաթեմ , և Ե
 35 նայիմ , * և յերիմաթ , և ռգողամ , և ներմա , և ա
 36 քով , և աղեկա : * և սարգարիմ , և գադերա . և ա
 գարակք նց . քաղաքք չորեքասանք և աւանք նոցա :
 37 * Սենան , և ագաա , և մակդադգադ , * և գաղաան ,
 38 և մափա , և յերթրայեդ : * և զպիս , և բաղկաթ , և
 39 ագղոմ , * և քարբա , և զամա , և քասղոմ , * և գա
 40 դերովթ , և բեթդագոն , և նովմա , և մակեդգա . քա
 42 ղաքք վեշտասան և աւանք նց : * Ղեբնա , և աթեր ,
 43 * և յեփթա , և ասեննա , և նեսիթ , * և կէիկա , և ա
 44 քեղիթ , և մարեսա , և եղէմովթ . քաղաքք ինն , և աւանք
 45 նց : * Ակկարոն , և աւանք նթ , և ագարակք նթ : * և
 46 յակկարոնէ յեմն , և նամ տրուարձանք աղգարովգայ .
 47 և աւանք նց և ագարակք նց : * Գաղա , և աւանք նթ
 և ագարակք նորա , մինչև զհեղեղասն եգիպտոսի . և
 48 ծովն մեծ դատաւանէ : * Եւ ի յեաննավայրսն՝ սափիր ,
 49 և յեթեր , և սովքով : * և գեննա . և լեառնն ահիր
 50 մն . և քաղաքն նամակայ . այն է դարիր : * և անովթ ,
 51 և եսթեմովթ , և անիմ . * և դառով , և քիզաւն , և գե
 52 ղոն . քաղաքք մեասասն , և աւանք նց : * Երեր , և և
 53 սան . և երուամ . * և յանաւ , և բեթթափուս , և
 54 ափակա . * և քամմաա . և քաղաքքն արբակ . այն է
 55 բերան , և սիովք . քաղաքք ինն , և աւանք նց : * Մո
 56 լոն , և քերմէդ , և զիփ , և յետա . * և յեղրայեդ , և
 57 յեկաա , և զանովտեկիմ , * և դարաա , և թամնա . քա
 ղա

(23) Ոսկան յաիւլաոմի . Եւ կադէս և ասոր , և իթնամ :
 Զիփ , և տեղէմ : ռարման . Իթնաղի : (25) Ոսկան յաիւլա
 Ասերոն , Իպիթ , Եսթն , այն է ա՛ : (30) Ոսկան . Եւ եր
 Թովկա և քսիդ , և եր՛ : (32) Ոսկան . Եւ սեղէմի , և այնի ,
 և ռեմն : Ուրման . Եւ սեղէմի : (34) Ոսկան . Եւ ռա
 մն և զանով : (42) Ոսկան . Եւ աթեր և ասան : (46) Ռ
 ման . Արուարձանք ասղովթայ : (53) Ոսկան . Եւ բեթ
 փափաւէ , և ափա : (56) (57) Ոսկան . Եւ յեղրայեդ և
 յեկգամ , և զանովտեկիմ : Ուրման . և զանովկա : Եւ
 կիմ . և դարաա . Գիբնա . և թամնա . քաղաքք մեաս
 սան . և աւանք նց :

զարք ինն, և աւանք նոյ: * Աղուղ, և բեթաուր, և գե. 58
 գովր, * և մարովթ, և բեթանովթ, և եղթեկեն. քա. 59
 զարք վեց, և աւանք նոյ: Թեկով, և եփրաթա. այն է
 բեթիւնէմ, և բազովր, և ետամ, և կուղոն, և աւ
 տամ, և սովբէս, և կարէմ, և զաղղիմ, և բեթեր, և
 մանդրով: քաղարք միտասան, և աւանք նոյցա: * Կա. 60
 ըրաթաաղ. նա է քաղարք յարիմայ, և արաբա. քա
 ղարք երկու, և աւանք նոյ, և աղարակք իւրեանց:
 * Բեթբարգիս, և բեթարաբա, և մագոն, և սով. 61
 քովա: * և ներսան. և քաղարք աղալցն, և ենդագիս. 62
 քաղարք եւթն, և աւանք նոյ: * Եւ յերուսաղէն բնա. 63
 կեալ էր յէմ, և ոչ կարացին որդիք յաւայ մարտնչել
 ընդ նոյ. և բնակեցան յերուսաղէն ընդ որդիսն յաւ
 զայ յէմ մինչև յայսօր:

ԳԼ. ԺԶ.

Եւ եղեն որդւոցն յովսեփայ սահմանք, 'ի յորդա 1
 նանէ հանգէս երիբոյի, 'ի ջրոյ անտի որ հան
 գէս երիբոյի, յարեւելից ընդ անապատն. և ամբառ
 նան յերիբովէ 'ի լեւանակողմանապատին 'ի բեթեղուղ:
 * և ելանէ 'ի բեթեղուղայ, և անցանն առ սահմա 2
 նոցն արքիտարովթայ: * Եւ ելանն ընդ ծովակողմն 3
 'ի սահմանն յեփաղթնայ, մինչև յսահմանս բեթոր
 նայ ներքնոյ, և մինչև ցգաղեր. և եղեցին եւք նոյ Է
 ծովակողմն: * և ժառանգեցին որդիքն յովսեփայ. եփ. 4
 բեմ մանասէ: * Եւ եղեն սահմանք որդւոցն եփեր 5
 մայ ըստ սահմից իւրեանց: և եղեն սահմանք ժառան
 գովթն նոյ, յարեւելից՝ աստարովթ: և ազար, մինչև
 ցրեթորոնն վերին, և ցգաղեր: * և անցանն սահ 6
 մանքն ընդ ծովակողմն 'ի քամովթ 'ի հիւստոյ, և աղ
 աղ

(59) Ոման. Եւ սովբէս և կարէմ: (61) Ոման. Բեթ
 քարգիս. և մագոն. և մանայ և սովքովայ: (62) Օ
 ընտի Ժ. Եւ ներբան, և քաղարք աղալցն, և ենդագի:
 (63) Ոման. Որդիք ելի մարտնչել Է նոյ:
 Գլ. ԺԶ. (1) 'ի Բէն Կի. Երիբոյի, 'ի ջրոյ անտի որ հան
 գէս երիբոյի. յարեւելից: (1) Ոման. Եւ ամբառնայր 'ի
 յերիբովէ 'ի լեւանակողմ: (3) 'ի լան. Եւ ելանն Է
 լեւանակողմն. համայն սահմ 'ի բնա: (3) Ոման. Եւք նոյ
 Է ծովակողմն: (5) Ոման. Յարեւելից աստարովթ. և ա
 թարովթ: (5) 'ի լան. Եւ ցգաղար: և որ սահմ, և ցգաղե
 րայ: (6) Աստ. 'ի մարովթ 'ի հիւստ: (6) Բէն. 'ի
 Բեթանթեղով: և օրնտի Ժ. 'ի Թարեւաթեղով, և
 անցն յարեւելից:

ԻԸ

տիցի սահմանն ընդ արեւելս 'ի Թենաթսեղով. և անցա-
 7 նէ յարեւելից առ յանովաւ: * և իջցէ յանովայ յաստա-
 րովթ, և 'ի նասարաթա. և աւանք նց: Եւ անցցեն առ
 8 երիքոյիւ, և հանցեն 'ի յորգանան. * և 'ի Թափուեա
 անցցեն սահմանքն 'ի Ծովակողմն 'ի հեղեղառն կանայ.
 և եղիցին ելք նր 'ի Ծովակողմն: Այս է ժառանգու-
 9 թի ցեղի որդւոցն եփրեմի լծ տոհմից իւրեանց: * Եւ
 քաղաքն զատուցեալք որդւոցն եփրեմի, 'ի մէջ ժա-
 ռանգութե որդւոցն մանասէի: և Խմ քաղաքք և ա-
 10ւանք նց: * Եւ ոչ կորոյս եփրեմ զքանանացին բնա-
 կեալ 'ի գաղեր. և բնակէր քանանացին 'ի մէջ եփրե-
 մայ մինչև ցայտօր: Մինչև ել փարաւոն արքայ եգիպ-
 տացւոց և առ զքաղաքն՝ և այրեաց զնա հրով. և ըզ-
 քանանացին և զփերեզային զբնակեալն 'ի գաղեր խո-
 տեաց. և ետ զնա փարաւոն պաշտական դստեր իւ-
 րում. և եղեն ծառայք հարկատուք:

ԳԼ. ԺԵ.

1 Եւ եղեն սահմանք ցեղի որդւոցն մանասէի. զի նա
 էր անդրանիկ յովսեփայ, մաքիրայ անդրանկանն
 մանասէի հօր գաղաադու, քանզի այր պատերազմօղ
 2 էր, գաղաադայինն 'ի բաաանաստան: * Եւ եղև այլոց
 որդւոցն մանասէի, ըստ տոհմից իւրեանց, որդւոցն
 աքիւղերայ, և որդւոցն քեղէնայ, և որդւոցն որիէղ-
 եայ, և որդւոցն եքեմայ, և որդւոցն սեմիրայեայ, և
 որդւոցն ոփերայ: Ազն են որդիք մանասէի որդւոյ
 3 յովսեփայ արուք ըստ տոհմից իւրեանց: * Եւ սադ-
 պաադայ, որդւոյ ոփերայ, որդւոյ գաղաադու, որդ-
 ւոյ մաքիրայ, որդւոյ մանասէի, ոչ գոյին նր ուստերք,
 այլ գստերք: Եւ այս են անուանք գստերացն սադ-
 պաադայ. մասղա, և նուա, և էգլա, և մեգլա, և Թեր
 4 սա: * Ապցին առաջի եղեաղարու քահանայի, և առա-
 ջի յետուայ որդւոյ նաւեայ, և առաջի իշխանացն՝ և
 ասն: Ած պատուիրեաց 'ի ձեռն մովսիսի տալ մեզ
 ժառանգութի 'ի մէջ եղբարց մերոց. և տուան նց ժա-
 ռան.

(7) Բաղաթ. Յանովայ յաստարովթ. Կաթ, յամարովթ:

(10) Օրիւնի. Ժ. Եւ զբնակեալս 'ի գաղեր խոցոտեաց,
 և ետ: (10) Ոման. Պաշտատական. Կճ, պաշտատական: և
 ոման. Պաշտատական: Ուրիւնի. ոման, ծառայք հարկա-
 տուք: և ոման. Հարկաւորք:

ԳԼ. ԺԵ. (1) Ոման. Անդրանիկ մանասէի... և գա-
 ղաադին և բաաանաստանի: (2) Ոման. Եւ որդւոցն
 սեմիրայ, և որդւոցն սեմիրայ:

ԻԹ Ff

ուսնդուի հրամանաւ ան 'ի մէջ եղբարց հօր իւրեանց :
 * Եւ ել վիճակ մանասէի գաշան զարեկայ, և գազաւ 5
 գի, և բասանա, որ է յայնկոյս յորգանանու : * Զի 6
 գտաւրք որդւոց մանասէի ժառանգեցին վիճակ 'ի մէջ
 եղբարց իւրեանց . և երկիրն գաղաադու եղև որդւոցն
 մանասէի մնացելոցն : * Եւ եղեն սահմանք որդւոցն 7
 մանասէի, յասերմաբովթայ, որ է հանդէպ սեքեմայ, և
 երթան սահմանքն ցյամին, և ցյատե՛ր՝ և յաղբեւրն թափ
 թովթայ . մանասէի եղևցի երկիր թափթովթայ : * և 8
 թափթովթա 'ի սահմանս մանասէի որդւոցն եփրեւ
 մայ : * և իլանեն սահմանքն 'ի ձորն կանայի ընդ հաւ 9
 րաւակողմն հանդէպ ձորոյն յայիրայ . և բեւեկնին եփ .
 րեմայ 'ի մէջ քաղաքին մանասէի : Եւ սահմանք մանաւ
 սէի 10 հիււստի ցհեղեղաւն : և եղևցին նր ելք ծովն,
 * 'ի հարաւակողմն կուսէ եփրեմայ, և 'ի հիււստայ մա
 նասէի . և եղևցի ծովն սահմանն նց : և յասեր յար՝ ի
 ցեն 'ի հիււստայ կողմանէ . և յիսաբար՝ յարեւելից կող
 մանէ : * և եղևցի մանասէ ընդ իսաբար և ընդ ասեր : 11
 Բեթսան, և աւանք նց . և սմբղան և դատեքը նորա :
 բնակիւք ենգովբայ, և աւանք նր . և բնակիւք մակեդ
 գովայ, և աւանք նր . և բնակիւք ասնաբայ, և աւանք
 նր . և երրորդ նափեթայ, և աւանք նր : * Եւ ոչ կա 12
 րացին որդիք մանասէի սատակել զքաղաքն զայնո
 սիկ : և սկսաւ քանանացին բնակել յերկրին յայնմիկ :
 * Եւ եղև իբրեւ յաղթահարեցին որդիքն իւր, արարին 13
 զքանանացին հնազանդա . բայց սատակելով ոչ աստա
 հեցին զնս : * Ընդդէմ դարձան որդիք յովսեփայ յե
 ստայ՝ և ասին . ընդէր ժառանգեցուցեր մեզ մի ժա
 ռանդուութն և մի վիճակ . և ես ժողովուրդ բազում
 եմ . և ամօ օրհնեաց զիս : * Ասէ ցնոսա յեսու . եթէ 15
 ժողովուրդ բազում ես գու, ել յանտառն՝ և որբեա
 գու քեզ զերկիրն, զփերեղացիսն և զաւափայիսն : Ե
 թէ նեզ իցէ քեզ լեառնդ եփրեմի : * Եւ ասին որ 16
 գիւքն յովսեփայ, չէ մեզ բաւական լեառնն եփրեմայ :
 և անդ ընտիր ընտիրք երիվարաց, և զէն ամ քանա
 նայ .

(5) Ոման . վիճակն մանասէի 'ի գաշան զարեկայ 'ի
 գաղգադի 'ի բանանայ, որ է : (7) Բեթ . Յասերմաբ
 թովթայ, որ է հանդէպ սիմայ . ի՞նչ սեքեմայ : (7) Յօ
 րիստիէ պոլսեւր . Եւ երթան սահ : (9) Ոման . Եւ իջ
 ցան սահ : ... ձորոյն յայիրայի և բեւեկն եփրեմի ընդ
 հիւստայ հեղեղաւն : (10) Ոման . Եւ յասեր յարեցեն .
 իմ, յարեցին : (11) Ոման . Եւ երրորդ աղեթայ, և ա՛ :
 (14) Ոման . Զի ես ժողովուրդ բազում եմ : (16) Ոման .
 Եւ զէնք ամ քանանացւոց բնակեացի յերկրի իմում

- նազույցն բնակելոյ յերկրի իմում ընդիս . ի բեթան և
 17 յաւանն նր, և ի ձորն յեղբայրելի : * Եւ խօսեցաւ յե-
 սու ընդ որդիսն յովսեփայ, ընդ եփրեմի . և ընդ մա-
 նասէի՝ և ասէ . Թէ ժողովուրդ բազում ես գու, և
 18 զորուի բազում ունիս . մի լիցի քեզ մի վիճակ . * ան-
 տառն եղիցի քեզ, զի անտառ է և սրբեացեա զնա . և
 եղիցին քեզ եւք նր յորժամ սատակեացեա զքանանա-
 ցին : զի Թէպէս և երկվարք ընտիրք իցեն նր, և զգ-
 րագոյն քան զքեզ իցէ, գու յաղթահարեացեա զնա :

ԳԼ ԺԸ .

- 1 Եւ եկեղեցացաւ Խմ ժողովուրդ որդւոցն Ելի ի ԻԲ
 սելով, և կանգնեցին անդ զխորանն վկայութե .
 2 և երկիրն նուաճեցաւ ի նոցանէ : * Եւ մնացին որ-
 3 գիքն Ելի և ոչ ժառանգեցին եւթն ցեղն : * Եւ ասէ
 ցնոսա յեսու . մինչև յերբ մեղկիցէք չմտանել ժառան-
 4 գեւ զերկիրն զոր ետ ձեզ Խմ հարցն մերոց : * Ետնք
 ինձ եթիս արս ի ցեղէ, և առաքեցից զնա, և յարու-
 ցեալ անցանիցեն ընդ երկիրն, և դրեացեն զնա առաջի
 իմ՝ Թէ ո՞նչ պարտ իցէ բաժանել զնա : Եւ եկին առ
 5 նա : * և բաժանեաց նց եւթն մասն : Յուգայ կացցէ
 նց սահման ի հարաւոյ . և որդիքն յովսեփայ կացցեն
 6 ի սահմանս իւրեանց ի հիւսւոյ : * և գուք բաժանե-
 ցէք զերկիրն եւթն բաժին՝ և բերէք առիս այսր . և
 7 հանից ձեզ վիճակի առա առաջի Խմն այ : * Զի ոչ գոյ
 ընդ ձեզ բաժին որդւոցն զեւայ . զի քահանայութի Խմն
 է բաժին նր : և գադ, և ռուբէն, և կէս ցեղին մանա-
 սէի առին զժառանգութի իւրեանց յայնիցոյ յորդա-
 8 նանու յարեւել՝ զոր Ետ նց մովսէս ծառայ Խմն : * և
 յարուցեալ արքն գնացին : Եւ պատուիրեաց յեսու-
 արանցն երթելոց աշխարհագիրտեւ վերկիրն . և ասէ .
 անցէք գնացէք և աշխարհագիրտեցէք զերկիրն, և ե-
 կեսիք առիս այսր . և հանից ձեզ վիճակի առաջի Խմն
 ի

ընդիս ի բեթան և յաւանակուրայ ի ձորն յեղբայրելի :
 (16) Յորինչի պատեք . Եւ յաւանս նորա : (18) Ոմանս .
 Յորժամ կոտորես զքանանացին . . ընտիրք իցեն նց . .
 յաղթահարեացեա նմա :

ԳԼ ԺԽ . (3) Ոմանս . Մինչև յերբ մեղկիցիք : (4) Ոմանս .
 Տուք ի ձեռք երիս արս . . անցցեն ընդ եր' . . որպէս
 պարտ է բա' : (5) Ոմանս . կացցէ նց մասն ի հարաւոյ :
 (6) Ոմանս . Առաջի Խմն այ մերոյ : (7) Ոմանս . Զի ոչ է
 չ ձեզ բաժին . . յարեւելից . զի ետ նց մով' : (8) Ոմանս .
 երթալոց աշխարհագիրտեւ . . և ելէք առիս այսր :

'ի սեզով: * Եւ գնացին արքն Էջֆեցան ընդ Երկիրն, 9
 և աշխարհագրեցին զԵրկիրն, և տնին գնաւ. և գրեցին
 ըստ քաղաքաց իւրեանց եւ թն բաժին 'ի մասե
 նի. և բերին առ յեսու. 'ի բանակն 'ի սեզով: * Եւ արե 10
 նց յեսու վիճակ 'ի սեզով առաջի ան, և բաժանեաց
 անգ. զԵրկիրն որդւոցն ելի՝ ըստ բաժանմանց իւրեանց:
 * Եւ ել նախ վիճակն բնիսամինի ըստ անգ. զԵրկիրն. 11
 և եին սահմանք վիճակի նոցա 'ի մէջ յուզայ՝ և 'ի մէջ
 որդւոցն յովսեփայ: * Եւ եզեն սահմանք նց 'ի հիւս 12
 ւայ յորդանանու. և ամբարձցին սահմանքն 'ի հարաւ
 ւայ Երեքոյի ընդ հիւսւսի, և ամբարձցին 'ի լեռանն
 ընդ ծովակողմն. և եզիցին նր ելք մարգարայինն բե 13
 թաւան. * և անցցեն անախ սահմանքն զուզայ՝ 'ի թի
 կանց վուզայ 'ի հարաւայ կողմանէ, այն է բեթէգ: և 13
 իջեն սահմանքն զաստարով թաղարայ 'ի լեռնակողմն,
 որ է 'ի հարաւայ բեթորոնայ ներքնայ: * Եւ անցցեն 14
 սահմանքն և պատեացեն առ եզերն որ հայի ը ծով
 'ի հարաւայ, 'ի լեռնէն որ հանգէպ բեթորոնի է ընդ
 հարաւայ: և եզիցին նր ելք 'ի կարիսթառաղ այն է 15
 կարիսթարիմ քաղաք որդւոցն յուզայ. և այն է եզ
 ընդ ծովակողմն, * և եզ ընդ հարաւ յեզերէ կարիսթ 15
 քաղաք. և անցանեն սահմանքն 'ի գային, և եզեն յաղ
 բուր ջրոցն նախ ծովայ: * Եւ իջեն սահմանքն յաղ 16
 լերինն՝ որ է յանգիման հովտացն որդւոցն ենովմայ,
 որ է մասն ենակայ՝ ապայնոցն 'ի հիւսւսի. և իջեն
 'ի գայի ենովմայ 'ի թիկանց յերուսայ 'ի հարաւայ. և 17
 իջեն յաղբուրն ուովզեղայ: * Եւ հատցեն ընդ հիւս 17
 սի, և անցցեն յաղբուրն 'ի բեթսամիւս, * և պատեա 18
 ցին առ գալիլեով թաւ. որ է հանգէպ զառիվերին ե
 զովմենեաւ. և իջեն 'ի վէմն բաան, որդւոցն ուուբինի,
 և անցցեն 'ի թիկանց բեթարաբա 'ի հիւսւսայ. և իջեն
 յարաբիա: * և իջեն սահմանքն 'ի թիկանց բեթաղ 19
 զայ 'ի հիւսւսայ ծովու. և եզիցին ելք սահմանացն 'ի
 սար ծովուն աղայ 'ի հիւսւսայ, և յեզ յորդանանու
 'ի հարաւայ: * Այս են սահմանք նց 'ի հարաւայ, և 20
 յորդանան զատուցանէ 'ի կողմանէ արեւելից: Այս է
 ժառանգութի որդւոցն բնիսամինի. և սահմանք նց
 շուր

(11) Ոման. Եւ ել վիճակն նախ յեզին բնիսամին. . . և ե
 լին սահմանքն վիճակինն: (14) Օրինակի. Եւ եզ ամբար
 ըստ հայի ը: (15) Օրինակի. Եւ եզ ամբար ըստ հայի ը: (16) Ոման. Եւ եզ ամբար ըստ հայի ը: (17) Ոման. Եւ եզ ամբար ըստ հայի ը: (18) Ոման. Եւ եզ ամբար ըստ հայի ը: (19) Ոման. Եւ եզ ամբար ըստ հայի ը: (20) Ոման. Եւ եզ ամբար ըստ հայի ը:

- 21 չմեղմանակի լը տոհմից իւրեանց : * Եւ եղին քաղաք
ցեղի որդւոցն բենիամին ըստ տոհմից իւրեանց : 22 Բիբլով, և բեթազղա, և ամենգաւսիմ, * և բեթարա,
23 բայ, և սեմարիմ, և բեթէզ. * և աւիմ, և ափար, և
24 արփա : * և կարեմ, և քափերամին, և գաբաա : * քաւ
25 դաքք երկոտասան և աւանք նց : * Գաբաւոն, և ռամ
26 մա, և բերովթ, * և մասփա, և ֆիփիրա, և ամուսա,
27 * և ռէկէմ, և յերփայէլ, և Թարաղա : * և սեւադէփ,
28 և յերուս' այն է երուսաղէմ. և գաբաւթ. և քաղաքն
29 արեմ. քաղաքք երկոտասան, և աւանք նց : Այս է
ժառանգուի որդւոցն բենիամին ըստ տոհմից իւրեանց :

ԴԼ. ԺԹ.

- 1 Եւ ել երրորդ վիճակն շմաւոնի ցեղի որդւոցն շմաւ
ւոնի ըստ տոհմից իւրեանց : և եղև ժառանգուի
2 նց 'ի մէջ վիճակի որդւոցն յուգայի : * Եւ եղև վիճակ
3 նց, բերսաբէէ, և սաբէէ, և մովղադա, * և ասեբուու,
4 աղ, և բաթուղ, և բովղա, և ասում, * և էղթուղաագ,
5 և երմա. * և սիկէդա, և բեթամ, և մարքաբովթ, և
6 ասերսուսիմ. * և բեթգաբաւթ. և ագարակք նց. քաւ
7 դաքք երկոտասան, և աւանք նց : * Այն, և ռեմոն, և
8 Թեեր, և ասուն. քաղաքք չորք, և աւանք նց : * և Թմ
ագարակք չորք քաղաքաւն այնորիւք, մինչև ցառա
ղէթ բերամմովթ, 'ի մուսս յամաթայ ը հարաւ : Այս
է ժառանգութի ցեղի որդւոցն շմաւոնի ըստ տոհմից
9 իւրեանց. * 'ի վիճակին յուգայ ժառանգութի ցեղի
որդւոցն շմաւոնի. քանզի եղև բաժին որդւոցն յու
գայ մեծ քան զնոցայն. և ժառանգեցին որդիքն շմաւ
10 ւոնի 'ի մէջ վիճակի նց : * Եւ ել երրորդ վիճակն զա
բուղանի, ըստ տոհմից իւրեանց. Եւ եղին սահմանք
11 ժառանգութե նց մինչև ցարդիթ. * սահմանք նոցա
ծոփն, և մարաղա. և հասցեն ցգաբաւթէ. և հանդէ
պէս

(21) Յօրնալին. Յեղից որդւոցն բե'... և 'ի բեթազղա : (21) Ոման. Եւ բեթազղա, և ամեկաւսիս : (23) Ոման. Եւ ասփար, և ափրա : (24) Ոման. Եւ կարեմ, և կարեն : (29) Բաբ. Եւ գաբաւթ և քաղաքիւք քաղաքք : (29) Ուլան. Բաղաքք չորեքտասանք : ԳԼ. ԺԹ. (5) Ոման. Եւ բեթեմ, և մայրաբովթ : (8) 'ի շմաւ'. 'ի մուսս յարեմաթայ. համայն մանց 'ի Բաբ. : (9) Ոման. Բաժին ցեղի որդւոցն յու' : (11) Ուլան. Եւ ել սահման նց ծոփն : (11) Ոման. Ցաբաւթէ : ման, ցաբաւթէ. և ման, ցգաբաւթէ : 'ի օրինի Գ. ռաբաւթաւթէ. և հանդէպ եկ յենամուայ :

պետոյն ձորոյ՝ որ է հանգեալ յեկնամայ : * և դարձցին 12
 'ի սարիդա գեմ յանգիման յարեւելից բեթսամայ, 'ի
 սահմանս քասաղովթ բոթորայ, և անցցեն 'ի դաբա-
 րաթ . և ամբարձցին առ յաբաղայիւ : * Եւ անտի պա- 13
 տիցին հանգեալ ընդ արեւելս ձգեալ 'ի քաղաքն կատա-
 պիմ . և անցցեն յուեմոն, յամաթարիման նուայ . * և 14
 պատեոցին դասմանդն հիւսաղոյ ցեկանթոյն . և ե-
 դիցին եւք նց 'ի գայի՝ յեփթայիդի, * և ընդ կատա- 15
 մաթ, և ընդ հասաղովդ, և ընդ սերմն, և ընդ պաղե-
 դա, և ընդ բեթղահէմ . քաղաքք երկոտասան և աւանք
 նց : * Այս է ժառանգութի ցեղի որդւոցն զաբուլդ 16
 նի լը տոհմից իւրեանց քաղաքք նց և աւանք իւրեանց :
 * Եւ իսաքարայ եւ չորրորդ վիճակն . որդւոցն իսա 17
 քարու ըստ ազգականութե իւրեանց : * Եւ եղին սահ 18
 մանք նց, յեղբայիդ, և աքասեղովթ, և սոռնամ, * և 19
 ափերեմ, և սիւան, * և ռամաթ, և ենդանիմ, և ռե- 20
 նաթ, և անարեթ, * և ռաբբովթ, և կեսիոն, և այեմէս, 21
 և ռենաթ, և ենդադիս, և ենդազգա, և բեթմասեմ :
 * և կցեսցին սահմանքն 'ի թաբովթ, և 'ի կասիմ ընդ 22
 ծովակոյմն, և 'ի բեթսամիւս . և եդիցին եւք սահմա-
 նայ նց յորգանան . քաղաքք վեցասան և աւանք նց :
 * Այս է ժառանգութի ցեղի որդւոցն իսաքարու լը 23
 տոհմից իւրեանց քաղաքք և ագարակք իւրեանց : * Եւ 24
 եւ վիճակն հինգերորդ ցեղի որդւոցն սաբայ լը տոհ-
 մից իւրեանց : * Եւ եղին սահմանք նց, քեղկաթ, և 25
 ռոդի, և բասնէ, և պրսափ, * և ամաթ, և մանաղ . և 26
 կցեսցին 'ի կարմեզ ընդ ծովակոյմն . և սիովր, և 'ի բթ-
 րոնայէ : * և դարձցին յարեւելից կոպմանէ 'ի բեթբա 27
 գովայ, և կցեսցին 'ի զաբուլդն և 'ի գայի, յեփթայիդի,
 ընդ հիւսսի . և մոցեն սահմանքն 'ի սափաթա բե-
 թամեկ . և գնացեն ընդ սահմանակիցս անայիդի, և
 անցցեն 'ի քաբովդ, յահեկէ կողմանէ, * և յաբրան, և 28
 յոթովր, և յամմոյն, և 'ի կանայի մինչև 'ի սիդոն մեծ :
 * Եւ դարձցին սահմանքն յամա մինչև ցաղաքամբո 29
 ցին տիւրացւոց . և դարձցին սահմանքն 'ի սովսա . և
 եղև

(13) Ուլան . Յամաթարիմ . աննուայ : (14) Բեճի . Հիւս-
 սիայ ցեկանթոյն : աբ օրիսի մ . ցեղն նաթոն : (16) Յե-
 ռիսիլի . ըստ տոհմի իւր : (21) Ուլան . Եւ ռամաթ . . .
 հինադա և բեդփամէս : (22) Ուլան . 'ի բեղդերովթ և 'ի
 սատիմ : (25) Ուլան . Եւ ուղիոող և քեզկաթ : (25) Ուլան
 յաբիւս . Եւ աքափ, և ալսեկէ : (26) Ուլան . Եւ 'ի սիովր
 և 'ի դաբանայէ : (27) Ուլան . 'ի բեթդադոնայ . . . և անց-
 ցեն 'ի քաղովդ : (29) 'ի լուս . Եւ վիճակն ակզիփայ :
 Ուր ունի . 'ի ծովն . և 'ի վիճակէն ակզիփայ :

- 30 եղեցին եւք նք ծովն . և վիճակն զլիայ : * և ամմա , և ասիեկա , և ռաւովրա . քաղաքք քսան և երկու , և աւանք նց : * Այս է ժառանգութի ցեղի որդւոցն աւերայ ըստ տոհմից իւրեանց . քաղաքք նոցա և աւանք իւրեանց : * Եւ նեփթաղիմայ եւ վիճակն վեցերորդ . որդւոցն նեփթաղիմայ ըստ տոհմից իւրեանց : * Եւ եղեն սահմանք նց . մեեղեփ , և մայեղովմ , և բերսանայիմ , և արսոէ , և նագեր , և յաբնեղ . մինչև ջրակաւ . և եղեն եւք նց յորդանան : * և դարձցին սահմանքն 'ի ծովն ազանովմ թաբովր , և անցցին անտի 'ի կովկ . և կցեսցին 'ի հարաւոյ զաբուզոնի և ասերայ . կցեսցին 'ի ծովակողմն յուգայ , և յորդանան յարևելից կողմա :
- 35 նէ : * Եւ քաղաքք պարսպաւորք տիւրացուց . տիւրոս , և ամմաթ , և ռեկկաթ , և բենեբեթ . * և ադամի , և ռամմա , և ասովր : * և կադէս , և եդրային , և ակնաւ սովր , * և յարովն . և մակդաղէկ . ովրամ , և բեթաւ նաթ , և թասմուս . քաղաքք ինն և տասն , և ադարաւք :
- 39 նց : * Այս է ժառանգութի ցեղի որդւոցն նեփթաղիմայ . ըստ տոհմից իւրեանց , քաղաքք և աւանք նց :
- 40 * Եւ ցեղի որդւոցն դանայ ըստ տոհմից իւրեանց , եւ վիճակն եւթներորդ : * Եւ եղեն սահմանք ժառանգութե նց . սարուս և եսթաւուղ : * և սողաբին , և յեթղա , և թամնա , * և եղթեկով , և բաաղովթ . * և ըաներարակ . և քաղաքք սամէս , և յաաղոն , * և եղոն , և ակկարոն . և զաբաթոն , և յութ , * և գեթրեմոն . և 'ի ծովէն բաղէից , և բակրովնա . սահման մերձ յալա :
- 47 պէ : * և եւ սահման որդւոցն դանայ 'ի նոցանէն : Այս է ժառանգութի ցեղի որդւոցն դանայ ըստ տոհմից իւրեանց , քաղաքք և աւանք նց : Եւ ոչ ջնջեցին որդիքն դանայ զամովրհացին զնեղին իւրեանց 'ի լերինն . և ոչ թողուին զնոսա ամովրհացիքն իջանել 'ի հովիտոն . և նեղէին 'ի նոցանէ զսահմանս բաժնի իւրեանց : Եւ դնացին որդիքն դանայ և ետուն պատերազմ ընդ զեմեմայ , և աւին զնա , և հարին զնա սրով սուսերի . և ժառանգեցին զնա . և բնակեցին 'ի նմա . և անուանեցին զգեմեմ , դան , ը անուան հօրն իւրեանց : * Այս է ժառանգութի ցեղի որդւոցն դանայ ըստ ազգակա յութե իւրեանց . քաղաքքս այսոքիկ և ադարաւք իւրեանց :

(33) Բնի . Եւ արսէ և նագեր : (35) Ուն . Պարսպաւորք , պսեղիմ . տիւրոս . և ա' : (38) Ուն . Մակդաղէկ , ամօր և բե' : (39) Յօրէնային պատեք . ժառանգութի ցեղի որդ' : (41) Յօրէնային . Սարուս և սեթաւուղ : (46) Օրէնայի . Սահման մերձ յերակ 'ի յուգէ : (47) Ուն . Բաղաքք և աւանք իւրեանց : (48) Ուն . Ըստ

եանց : * Եւ վախճանեցին ժառանգել զերկիրն ըստ 49
սահմանաց իւրեանց . Եւ ամովրհացին տեւանց ընա-
կել յեզով, և 'ի սաղամին . և ծանրացաւ ձեռն եփրե-
մի 'ի վերայ նց . և եղեն նց 'ի հարկատուս : և գնացին
նկատել զերկիրն ըստ սահմանաց նց : Եւ ետուն որ-
դիքն ելին ժառանգուել յետուայ որդւոյն աւանայ 'ի մեջ
իւրեանց * հրամանաւ ան . և ետուն նմա զքաղաքն՝ 50
զոր խնդրեաց զ[Թա]մնա[Թա]րա՝ որ է 'ի լերինն եփրե-
մայ . և շինեաց զքաղաքն՝ և բնակեցաւ 'ի նմա : * Այս 51
են բաժինք՝ զորս բաժանեաց եղիազար քահանայ, և
յետու նաւեան, և իշխանք նահապետութեց ցեղիցն
ելի, զինչպէս 'ի տեղով առաջի ան առ գրան խորա-
նին վկայութե . և գնացին նկատել զերկիրն :

ԳԼ Ի .

Ի Խ օսեցաւ ար ընդ յետուայ՝ և ասէ . խօսեաց 1
գինն ելի, և աստացես : * Տոբ քաղաքս ապաւ 2
ասնացն զորոց խօսեցայ Է ձեզ 'ի ձեռն մովսիսի : * ա 3
սրաստան սպանողի՝ որ սպանանէ զանձն տկամայ յան-
դէտս, և եղիցին ձեզ քաղաքք ապաստանի . և մի մեռ-
ցի սպանողն 'ի մերձաւորէ արեանն, մինչև կացցէ ա-
ռաջի ժողովրդեանն յատենի : * և փախիցէ 'ի մի 'ի քա 4
ղաքացն այնոցիկ . և կացցէ 'ի մուտս գրան քաղաքին,
և խօսեացի յականջս ծերոց քաղաքին այնորիկ զբանս
իւր : Եւ ժողովեացեն զնա ժողովուրդն առ ինքեանս,
և տացին նմա տեղի, և բնակեացէ ընդ նս : * և եթէ 5
երթայցէ մերձաւոր արեանն զկնի նր, մի մատնեացեն
զսպանողն 'ի ձեռսնր . քանզի յանդէաս եհար զընկերն
իւր, և ոչ առեալոր զնա յերէկն և յետանդ : * Եւ բնա 6
կեացէ 'ի քաղաքին յայնմիկ մինչև կացցէ առաջի ժո-
ղովրդեանն յատենի, մինչև մեռանիցի քահանայն մեծ՝
որ իցէ յաւուրսն յայնոսիկ . և ապա գարձցի սպանողն
և եկեացէ 'ի տեղի իւր՝ և 'ի տուն իւր, և 'ի քաղաքն
ուստի փախեաւ : * Եւ զատուցին զկապէս 'ի դալիւնա՝ 7
'ի լերինն նեփթաղիմայ : և զսեբեմ 'ի լերինն եփրե-
մայ :

աղգակեցութե իւրեանց : (48) Յօրնաիկն . Բաղաքքս
այնոցիկ և ադամ : (49) Ոման . 'ի յեղով և 'ի սաղամիմ . . .
կատարել զերկիրն ըստ սահման : (50) Ոման . Հրամանաւ
ան ետուն նմա : (51) Ոման . Բաժինք զորս ժառանգե-
ցայց եղիազար քահանայ :

ԳԼ Ի . (1) Ոման . Եւ խօսեցաւ . . . խօսեաց ցորդիսգ
ելի : (3) Ոման . Որ սպանանիցէ . . . առաջի ան ժողով :
(6) Ոման . Եւ մնացէ 'ի քաղաքին յայնմիկ մինչև :

- մեջ : Եւ զքաղաքն արբոյ՜ն այն է . քերթն 'ի լէրինն յու
 8 դայ : * Եւ յայնկողս յորդանանու յարեւելից երեքոյն .
 Եւ ետուն զբոսոր յանապատին 'ի գաղաի , 'ի ցեղէն
 ռուբինի : Եւ զամոմիթ 'ի գաղաազ , 'ի ցեղէն գաղայ :
 9 Եւ զգովզան 'ի բասանաստան 'ի ցեղէն մանասէի : * Այս
 են քաղաքք խոյակապք թմ որդւոցն Ելի : Եւ եկին՝ յե-
 ցելոյ՝ 'ի նս . փախել անդր թմի որ հարկանիցէ զանձն
 ակամայ , զի մի մեռանիցի 'ի ձեռաց մերձաւորի ա-
 րեանն , մինչև կապցէ առաջի ժողովրդեանն յատենի :

ԳԼ . ԻԱ .

- 1 Եւ մատան նահապետք որդւոցն զեւոյ առ եղիա-
 զար քահանայ , Եւ առ յետու նաւեան , Եւ առ նա-
 2 հապետս տոհմից ցեղից որդւոցն Ելի . * Եւ խօսեցան ի
 նս 'ի սեփով յերկրին քանանացւոց՝ Եւ ասեն . Հրաման
 ետ թոր 'ի ձեռն մովսիսի՝ առլ մեզ քաղաքս բնակիւոյ ,
 3 Եւ զանգաստանս նց անանոց մերոց : * Եւ ետուն որ-
 դիքն Ելի զւատացւոցն 'ի ժառանգուի հրամանաւ ան ,
 4 զքաղաքն զայնոսիկ Եւ զանգաստանս նց : * Եւ ել վի-
 ճակ տոհմին կահաթու : Եւ եղեն որդւոցն ահարոնի քա-
 հանայիցն զւատացւոց , 'ի ցեղէն յուդայ Եւ 'ի ցեղէն չմա-
 ւոնի , Եւ 'ի ցեղէն բենիամինի , վիճակաւ՝ քաղաքք ե-
 5 րեքտասանք : * Եւ այլոց որդւոցն կահաթու մնացե-
 լոց՝ յաղգականութէ ցեղին եփրեմայ , Եւ 'ի ցեղէն գա-
 նայ , Եւ 'ի կիսոյ ցեղին մանասէի , վիճակաւ քաղաքք
 6 տասն : * Եւ որդւոցն գեթաոնի յաղգականութէ ցեղին
 իտաքարայ՝ Եւ 'ի ցեղէն ասերայ , Եւ 'ի ցեղէն նեփթաղի-
 մայ , Եւ 'ի կիսոյ ցեղին մանասէի 'ի բասան , վիճակաւ
 7 քաղաքք երեքտասան : * Եւ որդւոցն մերարեայ բոս-
 տոհմից իւրեանց , 'ի ցեղէն ռուբինի , Եւ 'ի ցեղէն գա-
 դայ , Եւ 'ի ցեղէն զարուղոնի , վիճակաւ քաղաքք երկու
 8 տասան : * Եւ ետուն որդիքն Ելի զւատացւոցն զքա-
 լաքն զայնոսիկ Եւ զանգաստանս նց զորորինակ պատ-
 9 ուիրեաց թոր մովսիսի , վիճակաւ : * Եւ ետ ցեղ որդ-
 ւոցն յուդայ , Եւ ցեղ որդւոցն չմաւոնի , Եւ ցեղ որդ-
 ւոցն բենիամինի զքաղաքն զայնոսիկ , Եւ կոչեցան յա-
 10 նուն * Եւ յաղգ որդւոցն ահարոնի , 'ի տոհմէ կահա-
 թու

(8) Յօրեմայի . Եւ զգովզան 'ի բասանաստան' : (9) Օրեմայ 4 .
 Այն է քաղաքք խոյակապք :

ԳԼ . ԻԲ . (1) Յօրեմայի պատեր . Նահապետս տոհմից
 ցեղից : Ուր սմա . տոհմից 'ի ցեղիցն Ելի : (7) Ուստ .
 քաղաքք երեքտասան : (9) (10) Ուստ . Եւ կոչեցան
 յանուանէ : Եւ աղգ որդւոցն :

Թու որդւոցն զհետայ. զի նշ էլ նախ վիճառն : * Եւ 11
 ետանն նշ զկարիսմարմակ զմայր քաղաքացն հնակայ,
 այն է՝ քերթնն 'ի ընտանն յուգայ, և զանգատանս շուրջ
 զնովու, * և զազարակս նմ, և զաւանս նմ. զոր ետ 12
 յետու քաղերայ որդւոյ յեփնեայ 'ի կալուած : * Եւ 13
 որդւոցն ահարոնի քահանայից, ետան քաղաքք ապառ-
 աանի սպանողի, զքերթնն, և զզատուցեալսն 'ի նա :
 և զքերնա, և զզատուցեալսն 'ի նա : * և զյեթեր, և 14
 զզատուցեալսն 'ի նա : և զյեսթեմով, և զզատուցեալսն
 'ի նա : * և զազն, և զզատուցեալսն 'ի նա : և զգարիթ, 15
 և զզատուցեալսն 'ի նա : * և զային, և զզատուցեալսն 16
 'ի նա : և զյետաա, և զզատուցեալսն 'ի նա : և զքեթ-
 աամբա, և զզատուցեալսն 'ի նա . քաղաքք ինն, յեր-
 կաւց յերդիցն այնոցիկ : * Եւ 'ի յեղէն բեթիամինի. 17
 գաբաւն, և զզատուցեալսն 'ի նա : * և զանաթով, 18
 և զզատուցեալսն 'ի նա : և զազմն, և զզատուցեալսն 'ի
 նա : և զգարեհ 'ի զզատուցեալսն 'ի նա . քաղաքս չորս :
 * Ամ քաղաքք որդւոյ ահարոնի քահանայից, քաղաքք 19
 երեքտասանք, և անգտասանք նոցա : * Եւ տոմից որդ- 20
 ւոցն կահաթու զհապցւոցն՝ միացելոց յորդւոցն կա-
 հաթու : և երէն քաղաքք ասիմանայ նոցա, * 'ի յեղէն 21
 եփրեմայ : Եւ ետանն նշ քաղաք ապաստանի սպանող
 զի, զսիւքեմ, և զզատուցեալսն 'ի նա 'ի լերինն եփրե-
 մայ. և զգարեթ, և զզատուցեալսն 'ի նա : * և զկար 22
 սեմ, և զզատուցեալսն 'ի նա : և զլերինն բեթորոն, և
 զզատուցեալսն 'ի նա . քաղաքք չորս : * 'ի յեղէն դա 23
 նայ. զեղեթեկով, և զզատուցեալսն 'ի նա : և զքերե-
 թովն, և զզատուցեալսն 'ի նա : * և զյազն, և զգա 24
 տուցեալսն 'ի նա : և զյեթերեմոն, և զզատուցեալսն 'ի
 նա . քաղաքս չորս : * Եւ կիսոյ յեղէն մանասէի. զեմա 25
 նաթ, և զզատուցեալսն 'ի նա : և զքեթսան, և զզատու-
 ցեալսն 'ի նա . քաղաքս երկուս : * Ընդ իմ՝ քաղաքս 26
 տասն, և զզատուցեալսն 'ի նա . ասիմի որդւոցն կահա-
 թու, միացելոց : * Եւ որդւոցն զեթսոնայ, աղգա 27
 կանացն զհապցւոց, 'ի կիսոյ յեղէն մանասէի քաղաքս
 զաւանցեալս սպանողաց . զգովզան 'ի բասանաստանի,
 և զզատուցեալսն 'ի նա : և զքերեսաբա, և զզատու-
 ցեալսն

(11) Ոմանս . 'ի լերինն յուգայ : (12) Ոմանս . Եւ ետ յե-
 տու քաղեր : (14) Ոմանս . Եւ զյեսթեմով : (18) Բնի . Եւ
 զսազմն : (19) Ոմանս . Երեքտասանք . և աւանք նշ :
 (21) Ոմանս . Եւ երէն նշ քաղաքք ապաստ : (22) Ոմանս .
 Եւ զկարայեմ . և զլերինն բեթորոն : (23) Ոմանս . Եւ
 'ի յեղէն գանայ, զեղեթեկով . . . և զյեթերեմոն : (25) Ո-
 մանս . Եւ 'ի կիսոյ յեղէն մանասէի :

- 28 ցեղան'ի նա . քաղաքս երկուս : * 'ի ցեղէն իսաքարայ .
 զկեսիոն , և զգատուցեալսն 'ի նա : և զքաբբաթ , և ըզ
 29 զատուցեալսն 'ի նա : * և զերիմովթ , և զգատուցեալսն
 'ի նա : և զաղբէւրն նամակաց , և զգատուցեալսն 'ի նա :
 30 քաղաքս չորս : * 'ի ցեղէն ասերայ . զմասաադ , և ըզ
 զատուցեալսն 'ի նա : և զարգոն , և զգատուցեալսն 'ի
 31 նա : * և զքեղկաթ , և զգատուցեալսն 'ի նա : և զուգբ ,
 32 և զգատուցեալսն 'ի նա . քաղաքս չորս : * Եւ 'ի ցեղէն
 նեփթաղիմայ . քաղաքս զատուցեալս սպանոզի . զկա
 զէս 'ի գալիլեայ , և զատուցեալսն 'ի նա : զեմաթգովթ ,
 և զատուցեալսն 'ի նա : և զնոյեմոն , և զատուցեալսն 'ի
 33 նմա . քաղաքս երեւ : * Ընդ նմ քաղաքս զմթասնի լա
 տոմից իւրեանց քաղաքս երեքտասան , և զատուցեալք
 34 նց : * Եւ տոհմի որդւոցն մերարեայ այլոցն զեռաց
 ւոց . 'ի ցեղէն որդւոցն զաբուզոնի . զյեկնամ , և զան
 դասասանննր . զկազէս , և զանդաստանննր . զկարթա ,
 35 և զանդաստանննր : * զգեմնա , և զանդաստանննր :
 36 զնաաղովլ , և զանդաստանննր . քաղաքս հինգ : * Եւ
 յայնկոյս յորգանանու 'ի հանդիպէ երեքոյի . 'ի ցեղէն
 ոռութիւնի քաղաքս ապաստանի սպանոզի . զսոսոր յանա
 պատին միսաղբայ , և զանդաստանննր : և զյազեր , և
 37 զանդաստանննր : * զկեդսն , և զանդաստանննր Զորա :
 38 զմասփա , և զանդաստանննր . քաղաքս չորս : * Եւ 'ի
 ցեղէն գադայ . քաղաքս ապաստանի սպանոզի . զու
 մովթ 'ի գազապ , և զանդաստանննր : զմանայամ , և
 39 զանդաստանննր : * զեմեբան , և զանդաստանննր : և
 40 զազեր , և զանդաստանննր : * Ընդ նմ քաղաքս չորս :
 Սմանայն քաղաքս որդւոցն մերարեայ , լա տոհմից իւ
 րեանց մնացելոց 'ի ցեղէն զեռայ . և եղեն սահմանընց
 41 քաղաքս երկոտասան : * Ընդ նմ քաղաքս զեռացւոցն
 'ի մէջ կալուածոց որդւոցն ելի քառասուն և սւթ քա
 ղաք , և անդաստանը նց չուրջ զքաղաքսն այնոքիւք .
 42 * քաղաքս և անդաստանը չուրջ զքաղաքսն . նոյնպէս
 ամէ .

(28) Ոման . Եւ ցեղէն իսաք . . . զկեսիոն : (29) Օրեան
 4 . Եւ զաղբէւրն ամեկայ : (30) Սայ . Եւ 'ի ցեղէն աս
 անայ : (31) Ոման . Եւ զատուց : Կամ , զուգբ : (33) Բեթ .
 Եւ զատուցեալք նոցին : (34) Ոման . Եւ տոհմից որդ
 ւոց զեռացւոցն մերարեայ , 'ի ցեղ' : (34) 'ի Բեթն պախաի .
 Զյաբէն եւանդապանն Զորա : Ուր օրինակ Թ անի , զկե
 զէս , և զանդաս . և զկարաթա . և զկատուովթ , և զանդ' :
 (35) Ոման . Բաղաքս չորս : (36) Ոման . 'ի հանդիպէ
 անտի երեքոյի : (38) Ոման . Եւ զմասանամ , և զան' :
 (38) Յօրեալին . Եւ զանդաստանննր : (42) Սայ . Եւ
 տուն . . . բաժին յեռուայ ըստ հրամանի ան : (42) Բա

ամենեցունց քաղաքացն այնոցիկ : Եւ վախճանեաց յեւսու բաժանել զերկիրն սահմանօք իւրովք :

ԻԴ Եւ ետուն որդիքն իւր բաժին յետուայ ըստ սահմանի ան՝ ետուն նմա զքաղաքն զոր խնդրեաց՝ զԹամնասալ քաղ. իլերինն եփրեմայ . և շինեաց յետու զքաղաքն և բնակեցաւ . ի նմա : Եւ ան յետու զսուրն քարեղէն ուրով Թլփատեաց զորդիսն իւր, զԵլեալսն ի ճանապարհի անապատին . քանզի ոչ Թլփատեցան յանապատի անդ . և եգ զնոսա ի Թամնասալ քաղ : * Եւ ետ ար իւր 43 զԹմերկիրն զոր երգուաւ տալ հարցն նց, և ժառանգեցին զնա, և բնակեցին ի նմա : * Եւ հանգոյց զնոսա 44 ար շուրջանակի՝ ուր երգուաւ հարցն նց . և ոչ գր յաբաւ ընդդէմ նոցա ի Թշնամեաց իւրեանց . զի զԹմ Թշնամիս նց մատնեաց ար ի ձեռս նց . * և ոչ սխալե 45 ցաւ բան մի յԹմ բանից բարեաց, զոր խօսեցաւ ար որդւոցն իորայելի . այլ Թմ ինչ եղև :

ԳԼ. ԻԲ.

ԻԵ (Յայնժամ կոչեաց յետու զորդիսն ուռքինի, և զորդիսն դագայ, և զկէս ցեղին մանասէի, * և ասեցնոսա . Դուք ձեզէն լուարուք զԹմ ինչ զոր պատուիրեաց ձեզ մովսէս ծառայ ան . և ունկնդիր եղէք բարբառոյ իմոյ ըստ Թմ զոր պատուիրեցի ձեզ, * և ոչ Թողէք զեղբարս ձեր զայնչափ աւուրս . և ասելի մինչև ցայսօր ժամանակի, պահեցէք զպատուիրանս անայ ձերոյ : * Եւ արգ հանգոյց ար Թմ մեր զեղբարս ձեր՝ ուր և ասաց նց . բայց արգ դարձեալ երթայք ի տունս ձեր՝ և յերկիր կալուածոց ձերոյ, զոր ետ ձեզ մովսէս ծառայ ան յայնկոյս յորդանանու : * Այլ ըզգոյ լինի ի յոյժ, առնելոյ զպատուիրանն և զօրէնսն զոր պատուիրեաց մեզ մովսէս ծառայ ան . սիրել զԹմ Թմ մեր՝ և դնալ յԹմ ճանապարհս նր, պահել զպատուիրանս նր, և յարիլ ի նա, և պաշտել զնա յԹմ սրտէ ձերմէ՝ և յԹմ անձնէ ձերմէ : * Եւ օրհնեաց զնա յետու և արձակեաց զնա և զնացին ի տունս իւրեանց : * Եւ կիսոյ ցեղին մանասէի ետ մովսէս ի բաւանաստան, և կիսոյն ետ յետու ընդ եղբարս նց առ ծովեղբրն : Եւ յոր

պատ . Եւ ան յետու զսուրն քարեղէն :

ԳԼ. ԻԲ. (1) Ոման . ԶԹմ որդիսն ուռքինի և : (2) Յեբնայի պատուիր . Բարբառոյ իմոյ ըստ : (4) Ոման . Արգ դարձաբուք երթայք : (5) Ոման . Պատուիրեաց ձեզ . . . սիրել զԹմ Թմ մեր : (7) Ոման . ի բաւան . և կիսոյ ցեղին ետ յետու չ եղբարսն նր :

- յորժամ արձակեաց զնս յետու 'ի տունս իւրեանց, և
 8 օրհնեաց զնս, * և խօսեցաւ ընդ նս և ասէ. Ընկալ
 բազմոք երթիցեն 'ի տունս իւրեանց : և անասուն բա-
 զում յոյժ, և արծաթ և ոսկի, և պղինձ և երկաթ, և
 հանդերձ բազում յոյժ. բաժանեցան աւար 'ի Թշնա-
 մեաց ընդ եղբարս իւրեանց :
- 9 * Եւ դարձան, և զնացին որդիքն ուսբինի, և որդիքն
 դադայ, և կէս ցեղին մանասէի յորդւոցն իլի, 'ի սե-
 լովայ յերկրէն քանանացւոց, երթալ յերկիրն դա-
 զաագու. յերկիր կալուածոց իւրեանց զոր ժառանգ-
 10 դեցին հրամանաւ ան 'ի ձեռն մովսիսի : * Եւ եկին 'ի
 դալիլովթ յորդանանու, որ է յերկրին քանանու, և
 շինեցին որդիքն ուսբինի, և որդիքն դադայ, և կէս
 ցեղին մանասէի, սեղան առ եղբրք յորդանանու. սե-
 11 զան մեծ տեսանելով : * Եւ լուան որդիքն իլի և ա-
 սան. եթէ ահա շինեցին որդիքն ուսբինի, և որդիքն
 դադայ, և կէս ցեղին մանասէի՝ սեղան 'ի դաճմանս
 երկրին քանանացւոց 'ի դալիլովթ յորդանանու, յայն-
 12 կոյս որդւոցն իլի : * Եւ լուան որդիքն իլի : Եւ ժողո-
 վեցան որդիքն իլի 'ի սելով, ելանել տալ ընդ նս պա-
 13 տերազմ : * Եւ առաքեցին որդիքն իլի առ որդիսն ուս-
 բինի, և առ որդիսն դադայ, և առ կէս ցեղին մանա-
 սէի 'ի դազաագ, զփենէկս զորդի եղիազարու որդւոյ
 14 հահարոնի քահանայի : * Եւ տասն այլ յիշնանացն ընդ
 նմա, մի մի իշնան 'ի նահապետացն, յամ ցեղիցն իլի.
 իշնանք տանց նահապետաց էին հազարապետք իլի :
 15 * Եւ եկին առ որդիսն ուսբինի, և առ որդիսն դա-
 դայ, և առ կէս ցեղին մանասէի 'ի դազաագ, խօսեցան
 16 ընդ նս և ասեն : * Այսպէս ասէ ամ ժողովուրդն ան.
 զինչ են յանցանքդ այգորիկ՝ զոր յանցեայք առաջի ան
 17 լինել ձեզ ապստամբ 'ի անէ Զայմրմէ : * Մի թէ փոքր
 իցեն մեզ մեզքն փեղովբայ՝ զի ոչ եմք սրբեալ 'ի նմա
 նէ մինչև ցայսօր, և եղեն հարուածք 'ի վերայ ժողովք
 18 դեանն ան : * Եւ դուք դարձայք այսօր 'ի անէ. և եղիցի
 Թէ ապստամբիցէք այսօր 'ի անէ. և լինիցի վաղիւ բար-
 կուի

(8) Օրինակի. Բաժանեցին յաւարի Թշնամեաց իւր-
 եանց Է : (9) Ոմանս. 'Ի սելով յերկրին քանան' : (10) Ո-
 մանս. 'ի դալիլով. յորդա' : յերկիրն քանանացւոց, եր-
 թալ յերկիրն դազաագու. և շինեցին որ' : (16) Յօրինա-
 չին. 'Ի տունալ յետ 'ի անէ : Ուր ոմանս. դառնալ այսօր
 յետս 'ի անէ շինել ձեզ սեղան. և եղիցի եթէ ապստամբ
 բիցէք այսօր 'ի անէ Զայմրմէ : (17) Ոմանս. իցէ մեզ
 մեզքն փեղովբայ, զոր ոչ եմք. մինչև ցայս վայր :

Կու՛մ 'ի վերայ ամ Ելի : * Եւ արդ՝ եթէ փոքր իցէ ձեզ 19
 երկիր կալուածոց ձերոց , անցէ՛ք յերկիր կալուածոց
 ան , ուր հարեալ է խորանն ան . և ժառանգեցէ՛ք 'ի մի ,
 թի մերում . և մի լինիք ապաստմիք 'ի տէ . և մի 'ի մէջ
 ապաստմիք . վն շինելոյ ձերոյ սեղան արապոյ քան
 զսեղան ան այ մերոյ : * Ո՛ր ասպաքէն արար՝ զարայեան 20
 յանցեաւ յանցանա 'ի նոյնից անտի , և 'ի վր ամ ժո
 զողբեանն Ելի եղև բարկութի . և նա միայն էր , մի
 թէ ինքն միայն մեռաւ յեւրում 'ի մեղքն : * Պատաս 21
 խանի ետուն որդիքն ուղբինի և որդիքն զագայ և կեա
 ցեղին մանասի , խօսեցան ընդ հազարապետան՝ և ալ
 ան : * Ա՛յ , ան է ար . և ան ան ինքնին գիտէ : և 22
 Թել ինքնին գիտասցէ . եթէ վն ապաստամբութե ինչ
 յանցեմք առաջի ան , մի ապրեցուցէ զմեզ յաւուրս
 յայսմիկ . * և եթէ չինեցաք մեզ սեղան ապաստմիք 23
 լոյ 'ի տէ մերմէ , հանել 'ի վերայ նր զո՛հ ողբակիղաց .
 կամ եթէ առնել 'ի վր նր զո՛հ փրկութե , ար ինքնին
 խնդրեցէ : * Այլ վն երկիւղի՛ արարաք զայս . ա 24
 սեմք՝ գուցէ խօսեցին որդիքն ձեր ընդ որդիան մեր
 և ասիցեն , թէ զի՛ կայ ձեզ և ան այ Ելի : * և սահման 25
 եզ ար՝ ընդ մեզ և ընդ ձեզ որդիք ուղբինի և որդիք
 գագայ՝ զյորդանան . և չիք ձեզ բաժին 'ի տէ . և օտա
 րացուցանիցեն որդիք ձեր զորդիան մեր՝ զի մի պաշ
 տիցեն զար : * Եւ ասացաք առնել այսպէս : չինել 26
 զսեղանս զայս , ոչ վն ողբակիղաց , և ոչ վն զոհից :
 * այլ զի իցէ սա՛ 'ի վկայութի ընդ մեզ և ընդ ձեզ . և 27
 ընդ որդի մեր յետ մեր . պաշտել զպաշտոն ան առա
 ջի նր , ընծայիւք մերովք , և պատարագաք մերովք՝ և
 զո՛հիւք փրկութեց մերոց : և ոչ ասասցեն որդիք ձեր
 ցորդիս մեր վաղիւ , թէ ոչ գոյ ձեզ բաժին 'ի տէ :
 * Եւ ասացաք թէ լինիցի երբեք՝ և խօսեցին ընդ մեզ՝ 28
 կամ ընդ աղգս մեր վաղիւ . և ասիցեն , թէ տեսէք
 զնմանութի սեղանոյ ան՝ զոր արարին հարեն մեր . ոչ
 վն ողբակիղաց և ոչ վն զոհից , այլ վկայութի ընդ մեզ
 և ընդ ձեզ , և 'ի մէջ որդւոց մերոց : * Այլ քաւ լիցի 29
 մեզ ապաստմիք 'ի տէ այսօր , առ 'ի չինելոյ մեզ սե
 ղան զոհից կամ ողբակիղաց , կամ զոհից փրկուե , ար
 տաքոյ քան զսեղան ան այ մերոյ՝ որ է առաջի խորանի
 նր :

(19) 'ի թիւն պատի . Տն . ուր հարեալ է խորանն ան : (21) Ու
 ման . ընդ հիւրպետան Ելի և անն : (23) Ոման . 'ի անն
 այ մերմէ : (24) Ոման . Ասեաք , գուցէ խօսի՛ : (25) Ու
 ման . Եւ չիք ձեր բաժին 'ի տէ : (27) Այս . Ոչ գոյ ձեր
 բաժին 'ի : (28) Ոման . Վկայութի է ընդ մեզ . որդւ
 ոց ձերոց : (29) Ոման . Այ՛ 'ի չինել մեզ սեղան .

- 30 նրա * Եւ իբրեւ լուսաւ փենէէս քահանայ, և թմ իշխանք ժողովրդեանն, և հաղարապետքն էլի որ էին ընդ նմա զքանն, զոր խօսեցան որդիքն ռուբինի և որդիքն գաղայ և կէս ցեղին մանասէի, հաճոյ Թուեցաւ նոցա:
- 31 * Եւ ասէ փենէէս որդի եղիազարու քահանայ ին յորդիսն ռուբինի և յորդիսն գաղայ և ցկէս ցեղին մաւնասէի. այսօր դիտացաք թէ ընդ մեզ է ար. զի սէջ յանցեայք առաջի ին զյանցուսմիդ զայդ. զի ապրեւ:
- 32 յուցէք զորդիսն էլի 'ի ձեռաց ին: * Եւ դարձան փենէէս քահանայ որդի եղիազարու, և իշխանք տոհմիցն՝ յորդուցն ռուբինի և յորդուցն գաղայ և 'ի կիսոյ ցեղին մանասէի, յերկրէն գաղաազու՝ յերկիրն քանա:
- 33 նու առ որդիսն էլի, և ետուն նց զպատգամսն: * Եւ հաճոյ Թուեցաւ բանն որդուցն էլի, և օրհնեցին զած որդուցն էլի. և խօսեցան ընդ որդիսն էլի և առնն. մի ևս եղանեւ ընդ նոսա 'ի պատերազմ սատակել զերկիր որդուցն ռուբինի և որդուցն գաղայ և կիսոյ ցեղին մանասէի. և բնակեցան 'ի նմա:
- 34 Եւ անուանեաց յետու զտեղանն ռուբինի և գաղայ և զկէս ցեղին մանասէի՝ և ասէ, զի վիայու. Ե' է 'ի մէջ նց, թէ ար՝ թծ է նց:

ԳԼ. ԻԳ.

- 1 Եւ եղև յետ առուրցն բաղմոց, յետ հանգուցանել ի Եւրոյ փն զիէլ յեմ Թշնամեաց նց շուրջանակի. և
- 2 յետու ծերացեալ և անցեալ զառուրբք: * Կրօնաց յետու միանգամայն զեմ որդիսն էլի, և զծերակոյտսն նց, և զբիւսնսն նց, և զգառաւորսն նց, և զգալիրսն նոցա, և
- 3 ասէ. ցնս. ես ծերացայ և անցի զառուրբք: * և գուք ձեզէն տեսէք զեմ զոր արար ար թծ մեր ընդ թմ ազգսն՝ զոր եւարձ յերեսաց ձերոց. զի ար թծ ինքնին
- 4 տայր պատերազմ ընդ ձեր: * Եւ արդ տեսէք՝ զի թազի ձեզ զազգսն զմնացեալսն զայնոսիկ 'ի Ժառանգուք ըստ ցեղից ձերոց, 'ի յորդանանէ զեմ ազգսն՝ զոր առ տակեցին 'ի Ծովէն մեծէ՝ որ զատուցանէ 'ի մօիցն ա:
- 5 րևու: * Արդ՝ ար թծ մեր նա սատակեացն զնսն յերեսաց ձերոց մինչև կորիցեն. և արձակեացէ 'ի վերայնց զգա:

(30) Ոման. Եւ իբրեւ լուսն փենէէ: (33) Ոման. Մի ևս եղանեւ առ նս 'ի: (33) Յօրինակին. Եւ բանակեցան 'ի նմ: (34) Աւ. Եթէ ար թծ է նց:

ԳԼ. ԻԳ. (1) Ոման. Յեմ Թշնամեաց նց շուրջ: (2) Ոման. Ես ծերացեալ և անցեալ զառուրբք: և ոման. և անցայ զառուրբք: (3) Ոման. Պատերազմ ընդ ձեզ: (4) Ոման. Զի թողի 'ի ձեզ զազգսն:

զգազանս վայրենիս՝ մինչև սատակեացէ զնս՝ և զթա-
 գաւորս նց յերեսաց ձերոց . և ժառանգեալիք զերկիր
 նց՝ ուն խօսեցաւ ար ամ մեր ընդ մեզ : * Արդ զորա 6
 ցարհօք յոյժ գգուշանալ և առնել զամ գրեալս ի դիրս
 օրինացն մովսիսի . զի մի խոտորիցիք ՚ի նմանէ յաշ-
 կամ յահեակ : * Գուցէ՛ մտանիցէք յազգան մնացեալս 7
 յայնոսիկ . և անուանք դից նց մի անուանեացի ՚ի մի-
 ջի ձերում . մի երգչուցուք ՚ի նոսա , և մի պաշտիցէք
 զնոսա , և մի երկիրպագանիցէք նց : * այլ զհետ անայ 8
 մերոյ երթիջիք՝ ուն արարէք մինչև ցայսօր . * և սատա- 9
 կեաց զնս ար յերեսաց ձերոց , զազգս մեծամեծս և
 զհզորս . և ոչ ոք եկաց ընդդէմ ձեր մինչև ցայսօր :
 * Մի ՚ի ձէնջ հալածեաց զհազարս . զի ար ամ ինքնին 10
 տայր . պատերազմ ընդ ձեր , ուն խօսեցաւ ընդ ձեզ :
 * Զգաք լինիցիք յոյժ անձանց ձերոց , սիրել զար ամ 11
 ձեր : * Ապա թէ դառնալով դառնայցէք , և յաւերու- 12
 ցուք յազգան մնացեալս ՚ի ձէնջ , և խնամութիւն առնի-
 ցէք ընդ նս , և խառնակիցիք դուք ընդ նս , և նոքա չ
 ձեղ : * գիտելով գիտաւիք , զի ոչ ևս յաւերուցու ար 13
 սատակել զազգան զայնոսիկ յերեսաց ձերոց . և լինի-
 ցին ձեզ յորոգայթս և ՚ի դայթադուլիս . խոչ ՚ի դար-
 չապարս ձեր , և նեղք յալ ձեր , մինչև կորնչիցիք յերկ-
 րէս բարութե զոր ետ ձեզ ար ամ ձեր : * Եւ ես՝ ալ 14
 հա երթամ այսօր զճանապարհ որպէս ամենեքին որ են
 յերկրի : և ծանիջիք յամ սրտէ ձերմէ և յամ անձնէ
 ձերմէ . զի ոչ վերսեաց բան մի յամ բանից զոր խօսե-
 ցաւ ար ամ ձեր . այլ ամ ինչ եկն եհաս ձեզ , և ոչ
 սխալեցաւ ՚ի նոցանէ բան մի : * Եւ եղիցի՝ զոր օրինակ 15
 եկին ՚ի զմ ձեր՝ ամ բանք բարիք զոր խօսեցաւ ար զմ
 ձեր . նոյնպէս ամցէ ար ՚ի զմ ձեր զամ բանս չարս ,
 մինչև սատակեացէ զձեզ յերկրէս բարութե՝ զոր ետ
 ձեզ ար ամ ձեր , * յանցանել ձեզ զուխտիւն անայ 16
 ձերոյ՝ զոր պատուիրեաց ձեզ , և յերթալ պաշտել
 դասառւածս օտարս՝ և երկիր պագանել նց , և բարկա-
 նայցէ ձեզ ար , և կորնչիցիք վազվազակի յերկրէս բա-
 րութե՝ զոր ետ ձեզ ար :

ԳԼ.

(10) Ոմանս . Մի այր ՚ի ձէնջ հալածէր . . . զի ար ամ ձեր
 ինք : (11) Ոմանս . Եւ զգոյր լինիցիք . յոյժ : (12) Յօրե-
 նային իրին . մնացեալս մնացեալս : (12) Օրինոյ մ . Եւ
 ժառանգիցէք դուք չ նս : (13) Օրինոյ մ . Յերկրէ
 սրբուի զոր ետ ձեզ : (14) Օրինոյ մ . Եւ ահա ետ եր-
 Թամ . որպէս և ամ երկիր . և ծա : (16) Ոմանս . Եւ
 բարկանայցէ ար ամ ձեր , և կորն :

ԻԹ

ԳԼ. ԻԴ.

- 1 **Եւ** ժողովեաց յետու զամ ցեղսն ելի 'ի սերով . և
 2 կոչեաց զամ ծերսն ելի , և զիշխանս նց , և զգը-
 պիսս նց , և զդատաւորս նոցա , և կացին առաջի տն :
 3 * Եւ խօսեցաւ յետու ընդ ամ ժողովրդեանն : և ասէ :
 Եւ յապէս ասէ ար ամ ելի . յայնկոյս գետոյն պանդխ-
 տեցան հարքն ձեր յառաջագոյն . թարա՛հայր արբա-
 համու և հայր նաբովբայ , և պաշտեցին զաստուածս
 4 նանե գետոյն , և առաջնորդեցի նմա յամ երկրիդ քա-
 զնանացւոց , և բաղմացուցի զգաւակ նր . * և ետու նմա
 զքնահակ . և ետու սահակայ զյակոր , և զեսաւ : և ե-
 տու ետաւայ զեհառնն սէիր 'ի ժառանգութի : Եւ յա-
 կոր և որդիք նր իջին յեգիպտոս . և եղեն անդ յաղգ-
 մեծ և 'ի բաղում և 'ի հզոր , և չարչարեցին զնն եգիպ-
 5 տացիքն : * և եհար ար զեգիպտացիսն նշանօք և ար-
 6 ունտիւրք՝ զոր արար 'ի նն . * և ասա եհան զձեզ յե-
 գիպտոսն : և մտէք 'ի ծովն , և պնդեցան եգիպտացիքն
 զհետ հարցն ձերոց կառօք և երկվարօք 'ի ծովն կար-
 7 վի : * Եւ աղաղակեցաք առ ար . և եդ զամպն և զմեդ
 'ի մեջ մեր և 'ի մեջ եգիպտացւոցն . և ամ 'ի վերայ նց
 զծովն և ծածկեաց զնն : և տեսին աչք մեր զոր արար
 ար ընդ երկիրն եգիպտացւոց : և էլք յանապատի անդ
 8 զաւուրս բազումս : * Եւ ամ զձեզ յերկիրն ամովր
 հացւոց բնակեաց յայնկոյս յորգանանու , և ետուն չ
 ձեզ պատերազմ . և մատնեաց զնն ար 'ի ձեռս ձեր , և
 ժառանգեցէք զերկիրն նց : և սեռակեցէք զնն յերե-
 9 սաց ձերոց : * Եւ յարեաւ բազակ սեպիովոց արքայ
 մովբաու և ետ պատերազմ ընդ ելի : և առաքեաց կռ
 10 չեաց զբաղաւամ որդի բեովբայ նոովել զձեզ : * և ոչ
 կամեցաւ ար ամ քս կորուսանել , և օրհնելով օրհնեաց
 զձեզ , և ապրեցոյց զձեզ 'ի ձեռաց նց . և մատնեաց զնն
 11 'ի ձեռս ձեր : * Եւ անցէք ընդ յորգանան , և եկիք յե-
 րիքով . և պատերազմեցան ընդ ձեզ բնակիչք երիքո-
 վի . ամուրհացին և քանանացին , և փերեղացին , և
 իււացին , և յերոււացին , և քեռացին , և գերդեսաւ
 12 ցին : և մատնեաց զնոսա 'ի ձեռս մեր : * Եւ առաքեաց
 յա

ԳԼ. ԻԴ. (1) Ոման . Եւ կային առաջի այ : (4) Ոման . Եւ
 ետու նմ զաւակ զիսահակ : (5) Ուստ . Եւ հարի զեգիպ . .
 զոր արարի 'ի նն : Եւ ասա հանի զձեզ : (7) Ոման . Եւ
 ետ զամպն . . 'ի մեջ ձեր . . . և տեսին աչք ձեր : (9) Յօրե-
 նայի պատեր . Սեպիովբայ արեաց մն : (11) (12) 'ի ձեռս

L G g

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԴԱՏԱԻ ՈՐԱՑ

Քանզի յէք մահաւն յետաւայ, և այլ խոյն դաքաւորք 'ի վերայ իւր: Եւ երբեք զի և այլազգիս իշխելին նոցա զի 'ի միջոց ծանախոյ դաքաւորացն 'ի խոտա դաւանային հը ղեայ: և մարմեր զնոս ան 'ի յետոյ այլազգեաց: Յորոյ 'ի նէ զին դաւանադէս աղաղակին առ քր, և յարաւորակեր իրիւն նոցա զգաքաւորսն, որք պարբերազմելով ընդ հեմանոսս՝ իրիւնն զիւր 'ի յետոյ նոցա, և կաթելով զճարիք իրիւնն քս որ իրիւնն զաւ իտարս 'ի մէջոյ: Եւ և այլ ևս Բազմա իբոս էզին նոս օրէ նախ քի. ուր յիցն յայելի վարեալ 'ի ծածուխն օրսարայ. և իոք ծանելն Գեղեցիկի զեղանն Բահալա. և անխեմ 'ի վերայ գալ Քանն ասուի. և քաղաքին սամիտնի, և այլն ևս: Պարմն Գիրքս այս յէք մահաւանն յետաւայ մեկն ցման սամիտնի զքա մանախ Երեմիական դաքաւորացն, որք յէք մահաւանն յետաւայ իշխելոյն հրեից: Եւ 'ի միջոցն պրիւնն այլազգեացն. ուր յէք յետաւայ զգաւորայ ասուարայ. և յէք գործնիւն 'ի զեղալմայ մը վաւարայ. և յէք սամեգարայ՝ զյաբիւնայ քանանայայ. յէք Բա ղալայ՝ զմարիման. և յէք զաբիւնի՝ զայլազգիս զորս քանիցեաց սամիտն: 'ի այն Գիրք մեղադրէ և զնոսպալարիւն զիւրն դանայ. և զանդուպն ԼԲԻԱՆ Բեկիմիւնիւն: Եւ անի Գիրք դաքաւ արացս լախ ծանախի ըսք հրեից՝ ամս ԲԺԽ. իսկ իւնանանիցն՝ լարեք հարեւոր և քան. որում և պողոս 'ի գործան յայնալիցի. յէք յետաւայ Ե և Ծ. ամ լիւել մեկն 'ի սամուել մարգարէ. զի քառասուն ամ հեղեայ 'ի վերայ լարեքհարեւոր և քառանն իրեւալ, ըսա զլարեքհարեւոր և զյետանն: Եւ յայտ է ապա զի յայլ և յայլ պարմագարայ գրեյաւ Գիրքս այս ըսք անան ծանախի, և յէպոյ 'ի մի Բովանդակեյաւ:

ԳԼՈՒԽ ԿՐՈՅ ԴԻԱՄԱՆՈՐԱՅՆ:

Թ. Թե յէք լախանին յետաւայ զեղն յաւալ, խաւա դաւալ նորդոնի: յարում և իբնաբանէ զառ յետաւա էզելոյ իրացն 'ի քաղեայ:

Ք. Թե զի ոչ սամիտնի զազան ըսք հրեանին քն. և է բեւեյաւ հրեյալին, և յանդիմանեաց զանօրէնալի նոցա, և լա ջին ընդ այնք ասալի քն:

Ք. Արեւստուալ լարեաց նոցա, զի յէք մահաւն յետաւայ յէքս խոյն յայ, և մարմեաց զնս քն 'ի յետոյ քառարայ արտայի ասալ աց, և իրիւնն զնոս 'ի յետոյ Գործնիւն:

Ք. Յաւելին 'ի լարիս և մարմեացն էգալմայ մովաւարայ, և յարոյ քր զաւալ, որ սպան զեգոմ, և վանեաց զմովալ:

Ք. Յեք նքալեգար, որ սպան վեղարիւր այր մաճիւս արօրոյ:

Ք. Մարմեացն յաբիւնայ քանանայայ, և իւրն պարգում քն 'ի յետոյ

յիւն հէժովայ առ Բարա : և Եւ չգտաւ Էգար զըզոն յաբէ-
նայ, ապահաւ և յաբէն : և ցրհնէաց ղիւժովայ օգնութիւն քն
յաղթական : :

Է. Նշեւայ զն՝ մարիամ և յարեաւ գեղեկն . նկարեաց զԲա-
յան խաղաղապանն : և ի նկարն յաղթանն անյիւղովն 'ի գեղեկն'
զօրեանն ալ առ հրեայն, և զիջան Բանին 'ի խոյն և զանա-
բար ծնունդն . և ապա զյաջորդիւն ղիւժովայ, և զանյիւղիւն աշխար-
հի : Այլ և սափոր՝ հրեայն երկաթեայ փառապանաւ գլխեւոյ
շար Գառնի և երեմայ, յորոյ և լոյս երբորդուսն խոյզիւ ալ
առաջնայն զանկաց ղիւժանն աշխարհի : Այլ և 'ի խորագաւիւն
մարմարեան փորձոյ՝ պայծառանայ յաղթանիկ հոգեայ :

Ը. Յեր մահան գեղեկնի աբիմեղէս հազմոյ, որդի նորա ապա
զեմփանաւան եղբարեւոր, և իմբիւնայ և յեր սառ յառաջ
խնդրեցաւ 'ի նմանի լեւծ, ղի մանրեցաւ գլուխն և մտան :

Թ. Յեր նորա Բաղա : Ժ. Յեր նորա յայր :

Ճ. Յեր նք յեղեմայ, որ և զհեւաց պառասպել, և ան իւր
բաշխա՝ ալ առ արքայն ալ խափանեայ, ղի այլ ոչ յանգիւնի
աւար ղի ծարհեայ : Խորեւայ և ղիւժովայ զան անպարէս փո-
ռապանն :

Տ. Յեր նորա Էսէբն Բեթղահեմայի :

Տ. Յեր նք իրան զաբաղեմայի : Ժ. Յեր նք զարքան :

Շ. Ապա սամիան, որ ամբողջ զօրութիւն իւրով նկարեւ զան
լոյս զօրով քն իւրոյ . և յաղթելովն 'ի փողեկն, նկարեւ ղիւժ
նարհիւն մարդեան առաջի մեղայ :

Չ. Աբառարանի ղիւժեայ որ լանգնեայ պարսիկ խոյն 'ի քան
իւր . ղի առաջ ցմայր իւր Բե զարծանն զոր գողացան 'ի քն, և
երբորդուս՝ ղի Բե Գաղի, արաղեւ անպի պարսիկ յաղթան . արք
արծաթն առիւն է, առ և արա պարսիկ շար երդման, և օրէ
նեայ զնա մայն ղի առաջ Բե արա պարսիկ : արաբ և զպիտա, և
զարջեայ քաւան զընթացին :

Տ. Աբառարանի և ղիւժեկն Գանայ, ղի առին զյառառն 'ի
քանիկն մեայ . որով իւր խաղաղապեցան՝ մին և ցգեղեկն 'ի առաջ
մանասարայ :

Ժ. Պոռնիկեցաւ հազմ ղիւժացեայն, և խախտաւ . և նա քաղ-
յոյց զնա . և էին 'ի Գաբաա . Իբն լլիւնին զհազմն և մտան .
ծաղովեցաւ 'իւր 'ի մեայ, Գաբաայ : Եւ ղիւժ խաղաղապեցան ալ
նախանջեցան՝ որ մէջ էր, և լոյս փողի իբաց նախանջեցան, Բաշ-
էր ան պարսիկալիւ ընդ միմեան, մին և առ պարսպանն ղիւժեկն
լարեայն միմամբս՝ յերկայ խոլանոյն :

Իսկ զհառարայ ղիւժն, ղիւժարմայ Երաղն, և միմամբս անառանջ,
Բե խախտաւ առաջն 'ի պարսպան աղամայ, և յեղն 'ի Գաբաալիւն,
և 'ի քաղաքիւնն ալ առ նա՝ ծննդեման 'ի քանիկն Գաբաալիւն :

զգազանս վայրենիս՝ մինչև սատակեսցէ զնս՝ և զթա
 զաւորս նոյ յերեսաց ձերոց . և ժառանգեսցիք զերկիր
 նոյ՝ ունի խօսեցաւ ար ԹԹ մեր ընդ մեզ : * Արդ զօրս 6
 ցարսուք յոյժ զգուշանալ և առնել զեմ գրեալս՝ ի գիրս
 օրինացն մովսիսի . զի մի խոտորիցիք ՚ի նմանէ յաջ
 կամ յահալ : * Գուցէ մոռնիցէք յազգան մնացեալս 7
 յայնսսիկ . և անուանք դից նոյ մի անուանեսցի ՚ի մի
 ջի ձերում . մի երգնուցուք ՚ի նոսա , և մի պաշտիցէք
 զնոսա , և մի երկիրպագանիցէք նոյ : * Եւ զհետ անայ 8
 մերոյ երթիցիք՝ ունարարէք մինչև ցայսօր . * և սատա 9
 կեսաց զնս ար յերեսաց ձերոց , զազգս մեծամեծս և
 զհզօրս . և ոչ ոք եկաց ընդդէմ ձեր մինչև ցայսօր :
 * Մի ՚ի ձէնք հալածեաց զհազարս . զի ար ԹԹ ինքնին 10
 տայր . պատերազմ ընդ ձեր , ուն խօսեցաւ ընդ ձեզ :
 * Զգիշ լինիցիք յոյժ անձանց ձերոց , սիրել զար ԹԹ 11
 ձեր : * Ապա թէ դառնալով դառնայցէք , և յաւերու 12
 ցուք յազգան մնացեալս ՚ի ձէնք , և խնամաւթն առնի
 ցէք ընդ նս , և խառնակիցիք դուք ընդ նս , և նոքա Է
 ձեզ : * Գիտելով գիտասցիք , զի ոչ ևս յաւերուցու ար 13
 սատակել զազգան զայնոսիկ յերեսաց ձերոց . և լինի
 ցին ձեզ յորոգայթս և ՚ի գայթաղուին . խոչ ՚ի դար 14
 չապարս ձեր , և նեղք յապ ձեր , մինչև կորնիցիք յերկ
 րէս բարութէ զոր ետ ձեզ ար ԹԹ ձեր : * Եւ ետ՝ ա
 հա երթումս ցայսօր զձանապարհ որպէս ամենեւին որ են
 յերկրի : և ծանիրիցի յեմ սրտէ ձերմէ և յեմ անձնէ
 ձերմէ . զի ոչ վրիպեաց բան մի յեմ բանից զոր խօսե
 ցաւ ար ԹԹ ձեր . ար ԹԹ ինչ եկին եհաս ձեզ , և ոչ 15
 սխալեցաւ ՚ի նոցանէ բան մի : * Եւ եզիցի՝ զոր օրինակ 15
 եկին ՚ի զԹԹ ձեր՝ ԹԹ բանք բարիք զոր խօսեցաւ ար ԹԹ
 ձեր . նոյնպէս անցէ ար ԹԹ ձեր զեմ բանս չարս ,
 մինչև սատակեսցէ զձեզ յերկրէս բարութէ՝ զոր ետ 16
 ձեզ ար ԹԹ ձեր , * յանցանել ձեզ զուխախն անայ 16
 ձերոյ՝ զոր պատուիրեաց ձեզ , և յերթալ պաշտել
 զսատուածս օտարս՝ և երկիր պագանել նոյ : և բարկա
 նայցէ ձեզ ար , և կորնիցիք վաղվապակի յերկրէս բա
 րութէ՝ զոր ետ ձեզ ար :

ԳԼ.

(10) Ոհնս . Մի այր ՚ի ձէնք հալածէր . . . զի ար ԹԹ ձեր
 ինքն : (11) Ոհնս . Եւ զգիշ լինիցիք . յոյժ : (12) Յօրե
 նալին իրին . մնացեալս մնացեալս : (12) Օրինակի . Եւ
 ժառանգիցէք դուք Է նս : (13) Օրինակի . Յերկրէ
 սրբուէ զոր ետ ձեզ : (14) Օրինակի . Եւ ահա ետ եր
 ԹԹ . որպէս և ԹԹ երկիր . և ծա : (16) Ոհնս . Եւ
 բարեանայցէ ար ԹԹ ձեր , և կորն :

ԻԹ

ԳԼ ԻԴ.

- 1 Եւ ժողովեաց յետու զնմ գեղան իլի 'ի սելով . և
 2 * Եւ խօսեցաւ յետու ընդ նմ իլի . յայնկոյս գետոյն պանդխտեցան հարցն ձեր յառաջագոյն . թարս' հայր արքա համու և հայր նաբովբայ , և պաշտեցին զսասուածս
 3 տարս : * Եւ առի ես զհայր ձեր զարրաամ յայնմ կողմանն գետոյն , և առաջնորդեցի' նմս յնմ երկրիդ . քա
 4 նանացւոց , և բազմացուցի զգաւակնր . * և ետու նմս զթահակ . և ետու սահակայ զյակոր , և գեսաւ : և ետու եսաւայ զէնառնն սէիր 'ի ժառանգութի : Եւ յա
 5 կոր և որդիք նր իջին յեգիպտոս . և եղեն անդ յանդ
 6 տացիքն : * և եհար նր զեգիպտացիսն նշանօք և ար
 7 ուեստիւք' զոր արար 'ի նն . * և ապա եհան զձեզ յե
 8 գիպտոսէ : և մտէք 'ի ծովն , և պնգեցան եգիպտացիքն զհէս հարցն : ձերոց կառօք և երկվարօք 'ի ծովն կար
 9 միր : * Եւ աղաղակեցաք առ նր . և եդ զամօն և զմեդ
 10 'ի մեջ մեր և 'ի մեջ եգիպտացւոցն . և ամ 'ի վերայ նց զծովն և ծածկեաց զնն : և տեսին աչք մեր զոր արար
 11 նր ընդ երկիրն եգիպտացւոց : և էիք յանապատի անդ
 12 զառուրս բազումս : * Եւ ամ զձեզ յերկիրն ամով
 13 հացւոց բնակեցոց յայնկոյս յորգանանու , և ետուն չ
 14 ձեզ պատերազմ . և մասնեաց զնն նր 'ի ձեռս ձեր , և ժառանգեցէք զերկիրն նց : և ստատեցէք զնն յերե
 15 սաց ձերոց : * Եւ յարեաւ բազակ սեպիովբայ արքայ
 16 մովբաու և ես պատերազմ ընդ իլի : և առաքեաց կռ
 17 յեաց զբաղամ որդի բեովբայ նոովն զձեզ : * և ոչ
 18 կամեցաւ նր նմ քս կորուսանել , և օրհնելով օրհնեաց
 19 զձեզ , և ապրեցոյց զձեզ 'ի ձեռաց նց . և մասնեաց զնն
 20 'ի ձեռս ձեր : * Եւ անցէք ընդ յորդանան , և եկիք յե
 21 րիբով . և պատերազմեցան ընդ' ձեզ բնակիչք երիբովի . ամուրհացին , և քանանացին , և փերեզացին , և
 22 խեւացին , և յերուսացին , և քեռացին , և գերգեսաւ
 23 յին : և մասնեաց զնոսա 'ի ձեռս մեր : * Եւ առաքեաց
 յա

ԳԼ ԻԴ . (1) Ոման . Եւ կային առաջի նյ : (4) Ոման . Եւ ետու նմ զաւակ զթահակ : (5) Ուստ . Եւ հարի զեգիպտ' . . . զոր արարի 'ի նն : Եւ ապա հանի զձեզ : (7) Ոման . Եւ ետ զամօն . . . 'ի մեջ ձեր . . . և տեսին աչք ձեր : (9) Յօրի նախն պախիք . Սեպիովբայ արտայ մն : (11) (12) 'ի ձեռս
 Լ Գ Ե

յառաջագոյն քան զմեզ զձիաստացն, և մերժեանց զնձ
յերեսաց ձերոց. զերկոտասպն թաղաւորս ամովը
հացւոց, ոչ սրով քով և ոչ աղեղամբ քով: * Եւ ետ ձեզ 13
թր զերկրիս՝ յորում ոչ վաստակեցէ: և բնակեցէք 'ի
քաղաքս զոր ոչ շինեցէք, և յայգիս և 'ի թփնիս՝ զոր
ոչ անկեցէք դուք: և ուտէք: * Եւ արդ՝ երկերո՞ւր գնաք 14
'ի տէ: և պաշտեցէք զնա ուղղութիւն և արգարութիւն.
և 'ի բաց արարեք զաստուածս օտարոտիս՝ զոր պաշտե-
ցին հարց ձեր յայնկոյս գետոյն, և յեղիպատոս. և պաշ-
տեցէք զոր: * Ապա թէ ոչ իցէ ձեզ հաճոյ պաշտել 15
զոր, ընտրեցէք այսօր թէ զո՞ պաշտիցէք. զաստուածս
հարցն ձերոց որ յայնկոյս գետոյն էին, թէ՞ զաստ-
ուածս ամովը հացւոց, յորոց գնաք բնակեալ էք յերկ-
րի նոցա: Այլ ես՝ և տուն իմ՝ պաշտեմ զոր՝ զի սբ է:
* Պատասխանի ետուն ժողովուրդն՝ և ասին. քահ քի 16
ցի մեզ թողուլ զոր ան մեր՝ և պաշտել զաստուածս
օտարս. * զի տր ան մեր՝ նա եհան զմեզ և զհարս մեր 17
յերկրին եղիպատացւոց 'ի տանէ ծառայութե, և տ-
րար մեզ զնշանս մեծամեծս զայնոսիկ: և պահանջ ըզ-
մեզ յամ՝ Զանապարհի յորում գնացաք, և յամ՝ ազգս՝
ընդ որ անցաք: * Եւ մերժեաց տր զամովը հացին և զամ՝ 18
ազգս բնակեալս յերկրին՝ յերեսաց մերոց: Այլ և մեր
պաշտեցուք զոր. զի նա է ան մեր: * Եւ ասե յեսու 19
ցժողովուրդն. ոչ կարէք դուք պաշտել զոր՝ զի սբ է.
և նա՝ նախանձեալ ոչ ներիցէ մեզոց և անօրէնութեց
ձերոց: * յորժամ թողուցուք զոր, և պաշտեցէք զաստ 20
ուածս օտարս. և հառեալ 'ի վր չարչարիցէ զձեզ, և
ծախեացէ զձեզ փոխանակ բարեացն՝ զոր արար ձեզ:
* Եւ ասե ժողովուրդն յեսու. ոչ պղպե՛ս, այլ զոր 21
պաշտեցուք: * Եւ ասե յեսու ցժողովուրդն. ահա 22
դուք ձեզէն եղբուրք վիտայք անձանց ձերոց, զի դուք,
ընտրեցէք զոր պաշտել զնա: և ասին՝ փայտեք: * Եւ 23
տե՛ք արդ 'ի բաց արարեք 'ի ձեռն զաստուածս օտա-
րոտիս, և ուղղեցէք զօրոտս ձեր ազ. տր ան ելի: * Եւ 24
ասե ժողովուրդն յեսու. զոր ան մեր՝ պաշտեցուք,
և ձայնի նր լուիցուք: * Եւ ուխտեաց յեսու ուխտ ք 25
ժողովրդեանն յաւսւր յայնոսիկ. և ետ նմա օրինս և
զատաստանս 'ի սելով առաջի խորանին այ իցի: * Եւ 26

47.

ձեր... քան զձեզ զձիաստացն: (14) Յօրնալիս Գիւնէ. Եւ
կերո՞ւրք զոր 'ի տնէ: (15) Ոման. Ընտրեցէք ձեզ այսօր
եթէ զո՞ պաշտիցէք, զան հարցն ձե՛: (15) Յօրնալիս.
Բնակել էիք յերկրի նոց: (16) Ոման. Պիսի ետ ժողովն
և ասէ: (19) Ոման. Զոր ան՝ զի սբ է: (22) Ոման. Զեզէն
խէ եղբուրք: (26) Ոման. Օրինաց ան... քեմ մի մեծ:

- գրեալս յետև գրանս զայսոսիկ 'ի գիրս օրինաց ան . և
 27 զնո զէմ մեծ , և կանգնեաց զնա 'ի ներքոյ բնեկնոյն ա
 խօսեցեալսն 'ի մէջ զոր խօսեցաւ ընդ ձեզ այսօր : և ե
 28 րդեցի սա ձեզ 'ի վկայութի աւարց , յետնոց ' յորժամ
 29 ստիցէք ան ան ձերում : * Եւ արձակեաց յետև զժո
 ղովուրդն , և գնաց իւրաքանչիւր 'ի տեղի իւր : * Եւ
 պաշտեաց ինէ զնոր զնամ աւուրս յետուայ , և զնամ ա
 ւուրս ծերոցն որ ձգեցին զժամանակս ընդ յետուայ .
 որք և տեսին զնամ գործս ան ' զոր արար յեկէ :
 30 * Եւ եղև յետ այսորիկ մեռանել յետուայ որդւոյնս : ԻԸ
 31 Եւ այ ծառայի ան , հարիւր և տասն ամաց : * և Թադե
 ցին զնա առ առնմանոց ժառանգուէ իւրոյ 'ի Թամնասա
 քար 'ի լերինն եփրեմայ 'ի հիւսուսոյ լերինն գայատու :
 Եւ անդ եգին լինմաւու Թադեցին զնա առ 'ի յիշատակէ
 զսուրն քարեղէնս , որով Թադեաց զորդինն ին 'ի
 գաղղաղա յորժամ եհան զնա յերկրէն եգիպտացւոց ուղ
 հրամայեաց նոր . և անդ են մինչև ցայսօր ժամանակի :
 32 * Եւ զոսկերսն յովսէփու հանին որդիքն ին յեգիպտոս : ԻԹ
 և Թադեցին զնա 'ի սիկիմ , 'ի բաժնի ագարա
 կին զոր ստացաւ յակոր յամովսհացւոցն բնակեւոցն 'ի
 սիկիմ , որոջաց հարիւրաց : և ետ զայն յովսէփայ 'ի բաժ
 33 նի : * Եւ եղև յետ արարիկ վախճանել եգիպտարու քա
 հանայի որդւոյ ահարանի . և Թադեցաւ 'ի գառաւթ փե
 նէհտի որդւոյ իւրում , զոր ետ նմա 'ի լերինն եփրե
 մայ : Յաւուրն յայնոսիկ առեալ որդւոցն ին զտա
 րանակ ուխտին ան շրջեցուցանէին ընդ իւրեանս : Եւ
 քահանայացաւ փենէհէս փոփանակ եգիպտարու հոր իւ
 րոյ , մինչև մեռաւ : և Թադեցաւ յիւրումն գարաւթ :
 Եւ որդիքն ին գնացին յիւրաքանչիւր տեղիս իւրեանց ,
 և յիւրաքանչիւր քղքս իւրեանց . և պաշտեցին որդիքն
 ին զաստարան և զաստարովն , և զաստուածս ազգացն
 որ շուրջ զնորք : Եւ մտանեաց զնա նոր 'ի ձեռս եգիպտաց
 արքայի մովսարու . և տիրեաց նոյ ամն սկս և տեսն :

Կարգերս Յեսոս Կառնայ :

(30) Ոման . Յետ այնորիկ մեռանելոյ յետուայ ծնի ան
 ան : (31) Յորնալին . Լերինն եփրեմայ . . . զսուրն քա
 րեղէնս : Ուր ոման . զսուրն քարեղէն : (31) Ոման . Ձգե
 յեգիպտոս , անդ և հրա : (33) Ոման . 'ի գաղղաղա փե
 նէհտի : Յաւուրն յայնոսիկ . . . զտարանակ ուխտին ան
 'ի լերինն 'ի ոման , կատարեցաւ գիրք յետուայ որդւոյ
 նաւասայ :

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ԴԱՏԱԻ ՈՐԱՑ

Բ անգի յէպ մահում յետոսայ, և այլ խոյն դաքաւորք 'ի
 Եւրոպայ իւր: Եւ երբեք զի և այլազգիս իշխեին նոցա-
 զի 'ի միջոց ծանախոյ դաքաւորացի 'ի խոստ դաւանային հը-
 բեայ: և մաքնեք զնոս ան 'ի յետոս այլազգեաց: Յորոյ 'ի նե-
 ղին դաւանապէս ազադային առ Կր, և յարաւոյնեք իբիւն նոցա
 պաքաւորսն, որք պաքնեալեւ ընդ հիւանսոս 'իբիւն զիւն
 'ի յետոս նոցա, նկաջեւ զճմարիք իբիւն ԲՈՐ որ իբիւն զաւ-
 իարհս 'ի զաւոյ: Եւ և այլ ևս Բազմա իբոս եղև նոս օրի
 նախ ԲՈՐ. ուր յիցն յայելի վարսեալ 'ի ծածկելոս սխարայ. և իոր
 ծանելն գեղեկոսի զեղանն Բահալա. և անխեան 'ի վերայ գա-
 թանս ասուի. և Բաթալիին սամիտանի, և այլ ևս: Պապմէն
 գիրքս այս յէպ մահումսն յետոսայ մեկն ցմահն սամիտանի զժա-
 մանսն երէքաբառան դաքաւորացի, որք յէպ մահումսն յետոսայ
 իշխեցին հրեկոյ: Եւ 'ի միջոցն պիբելն այլազգեաց. ուր յէպ
 յետոսայ պաւսարայ ասորայ. և յէպ գործնիւն 'ի զգլխոյն զ
 վախոյոյ. և յէպ սամեգարայ՝ զյաբիւնայ Բանանայոյ. յէպ Բա-
 ղայոյ՝ զմարիման. և յէպ զաբգանի՝ զայլազգիս զորս Բանոյնայ
 սամիտան: Ի սոյն գիրքս մեղադրե և զնոս պապիւն յեղին. դանայ.
 և զանդոպն ԼԲԲՈՒՄ Բենիմոնեանց: Եւ ունի գիրք դաքա-
 ւորացս լախ ծանախոյի ըսք հրեկոյ՝ ամս ԲԺԸ. իսկ Բանանայոյն՝
 լըբեք հարեւոր և Բան. որում և պոզոս 'ի գործան յայնայի.
 յէպ յետոսայ Եւ Ծ. ամ Լիւել մեկն 'ի սամեալ մարգարէ. զի
 դաւանանս ամ հեղեայ 'ի վերայ լըբեհարիւր և Բանանայն եղեալ,
 ըսա զլըբեհարիւր և զյետանն: Եւ յայտ է ապա զի յայլ և
 յայլ պաքմագրայ գրեցաւ գիրքս այս ըսք անան ծանախոյին,
 և յէպոյ 'ի մի Բովանդայեցաւ:

ԳԼՈՒԽ ԳՐՈՅ ԴԱՄԱԼՈՐԱՅՆ:

Թ. Թե յէպ վախանին յետոսայ յեղն յաւայ, խաւս պաւսա-
 ղաբոնիւն: յորում և իբնաբանե զառ յետոսա եղևոյ իբոյն
 'ի Բաթալայ:

Բ. Թե զի ոչ սաքալեցին զազան ըսք հրաւանին ԲՈՐ. և Ե-
 բեկցաւ հրեկոյն, և յանդիմանեայ զանօրեանի նոցա, և լա-
 յին ընդ այնք ասալի ԲՈՐ:

Գ. Արաքսանոսի լըբեայ նոցա, զի յէպ մահում յետոսայ յէպ
 խոյն յայ, և մաքնեայ զնս ԲՈՐ 'ի յետոս Բանարայ արայի ասա-
 ւոյ, և իբիւն զնոս 'ի յետոս գործնիւն:

Դ. Յանելին 'ի լըբիս և մաքնեցան Եգլոմայ մալքաւոյ, և
 յաւոյն Գր զաւոյ, որ սպան զԲՈՐ, և վանեայ զմալք:

Ե. Բեքնեպալեգար, որ սպան վըհարիւր այր մալքաւ արօրոյ:

Զ. Մարնեցան յաբիւնայ Բանանայոյ, և եղև պաքմամ ԲՈՐ 'ի
 յետոս

յիւն հիւրանարայ ան բարեւ : Եւ զիս զհար զգրան յաբի
նայ, սպանաւ և յաբին : Եւ ցրհնեաց զիւրանարայ օգնութիւն քն
յաղթանակն :

Է. Նշեւաց զիս մարիամ և յարեաւ գեղեկն . նկարեաց զհա-
յասն խաւապալարանն . և ի նկարն յաղթանակն անկեալովն ի գեղեկն
զօրեանն այ ատ հրեայն, և զիսոսն բանին ի խոյն և զանա-
բար ծնունդն . և ապա զյարմարիւն հրեայն, և զանկեանն աշխար-
հի : Այլ և սափորէ հրեայն երկաթեայ գաւառանաւ փշեմար-
շապ դաւաթի և երեմայ . յորոյ և լոյս երբորդաւնն խոցիւ ա-
ռաւելոյն վանեաց զիւրանակն աշխարհի : Այլ և ի խոսքաւնն
մարմնակն գործոյ՝ պայծառանայ յաղթանակի հոգեայ :

Ը. Յեք մահուն գեղեկնի աբիմեղէս հաբձոյ, որդի նորա սպան
զեմբանաւանն էլ բարան իւր, և ի նկարեաց և յեք սառչ առաւոր
խնարէյաւ ի նմանե լեւծ, զի մահրէյաւ գրուին և մտաւ :

Թ. Յեք նորա թուլաց : Ժ. Յեք նորա յայր :

Ճ. Յեք նք յեղեայր, որ և զոհեաց զպառաքան, և անկ հե-
րաշխարհ ան առ արքայան զի խախտեանայ, զի այլ ոչ յանձնեմ
աւերաք զի ծարհեայր : Խորեայր և զեղեկն վան անպարէկ գա-
ռապաւնն :

ԺԲ. Յեք նորա ետեմն բեկղանեմայր :

ՃԳ. Յեք նք եղան զպառաքանայր : ՃԺ. Յեք նք զարքան :

ՃԻ. Ապա սահման, որ անփեղ զօրանին իւրով նկարեց զան-
լոր զօրանի քն իւրոյ . և յաղթանակն ի նկարեկն . նկարեց զիւր
նարհիւն մարդիսն առաջի մեղաց :

ՃԺ. Արապաւանի զիսեայ, որ խանգնեաց զպարիւր խոցն ի քան
իւր . և ի սառչ զմայր իւր իւր իւր զարծանն զոր գողացան ի քան, և
երբորդաւ զի իւր գողի, արաւել անպի պարիւր յաւաքոյ . արք
արծանն առին է, ան և արա պարիւր զար իւրանն, և օրէ
նեայ զիս մայրն զի սառչ իւր արա պարիւր : արաւ և վախա, և
վաքեայր քանն զպարայրն :

ՃԻ. Արապաւանի և զեղեկն քանայ, զի սահն վառաւն ի
քանեկն միայ . որով իւր խաւապալարեանն մինն ցգրեկն ի սառչ
մանասարայ :

ՃԺ. Պառնիկեայ հաբձ զեպարայրն, և խախտաւ . և նա դաւ-
յայր զիս . և ի նի ի քաբաւ . ի բրն զլիւթին զհաբձն և մտաւ
ծորովեցաւ իւր ի մեղայ, գաբաւ : Եւ զի զիս խաւապալարեայրն մե
նարանիկեանն որ մեծ էր, և զիս նկարն իւրայ նարանիկեանն, իւր
էր ան պարապալեւ զար մեման, մինն ան արապաւանն զիւր
լարեայրն միմամբ : յերկայ իւրանն :

Իսկ զհաւաքայր զիւրն, զնարմամբ իւրանն, և միմամբ անանան, և
իւր խախտաւ անպի ի պարապանն ապամայ, և յեղն ի քախտաւն,
և ի քախտաւնն այ ատ նա ծննդեմանն ի քանեկն քախտի :

Ա Լ Ի Ե Ղ Ե Ի Յ Ե Տ Վ Ա Ն Ճ Ա Ն Ե 1
 Լին յետոսայ, հարցանելին որդիքն ինչ բը
 ար՝ և ասելին. « Ելցե մեզ առ քանանա
 ցին առաջնորդ՝ պատերազմել ընդ նմա :
 * և ասե ինչ յառաջ ելցե . զի ետու զերկիրն 'ի ձեռս 2
 նր : * Եւ ասե յառաջ զմեռւոն ցեղաւոր իւր . ել ընդ 3
 իս 'ի վիճակիս իմում, և ասցուք պատերազմ ընդ քա
 նանացիսն . և եկից ես ընդ քեզ 'ի քաւմ վիճակին : և
 զնաց ընդ նմա շնորհոն : * Եւ ել յառաջ . և ետ ար 4
 զքանանացին և զփերեզացին 'ի ձեռս նր . և եհար զնն
 'ի բեղեկ տասն հազար արանց : * Եւ քաւմ զագունի 5
 քեղեկ 'ի բեղեկ, և ետուն պատերազմ չ նմա . և հա
 ժին զքանանացին և զփերեզացին : * Եւ փախեաւ ա
 զունիքեղեկ, և պնդեցան զհետ նր, և հասին նմա . և
 կտրեցին զծայրս ձեռաց նր, և զծայրս մախց նր : * Եւ 7
 ասե ագունիքեղեկ . եւ թանառան թաղաւորք ծայրոյ
 կամօքք ձեռք և ոտիւք էին, որ քաւին զփշրանա 'ի
 ներքոյ անգանոյ իմոյ . արդ՝ որպէս արարի, նոյնպէս
 հատոյց ինձ ար : և արին զնա յեմ, և անդ մեռաւ :
 * Եւ պատերազմէին որդիքն յառաջ ընդ եմի, և արին 8
 զնա, և հարին զնա սրով սուսերի . և զքաղաքն անդ
 ցին հրով : * Եւ յետ այնորիկ իջին որդիքն յառաջ 9
 պատերազմել ընդ քանանացւոյն, բնակելոյ 'ի լեռ
 նակողման, և 'ի հարաւ, և 'ի դաշտավայր : * Եւ գը 10
 ինչ յառաջ 'ի վր քանանացւոյն բնակելոյ 'ի քերքոն,
 և ել քերքոն ընդդէմ . և եր անուն քերքոնի յառաջ՝
 կարիսթարրուկ սէփեր . և հարին զսէփի, և զպրիման,
 և զլծողմի, զմնուսգան ենակայ : * Եւ ելին անախ 'ի 11
 Թ :

Գլ. ա. (1) Ռանտ. Եւ ասեն, ով ելցե : Ռ. ասին . Հարցին
 որդիքն ինչ : (3) Ռանտ. Յամաւոյն եղբայրս չ քանանաց
 աղի, և եկիցեա կս : (6) Օրիակ մ . Եւ փախեաւ ագուն 'ի
 բեղեկ ... և կտորեցին զծայրս : (7) Ռանտ. Ու արարի ես,
 նոյնպէս հատոյց ինձ ար : (8) Ռանտ. Եւ պնդեցան : (9) Ռ
 անտ. Եւ յետ այսորիկ ... քանանացւոյն, և 'ի հարաւ և
 'ի դաշտավայր, և որ բնակելէին 'ի լեռնակողման : (11) Ռ.

- վերայ բնակեացն գաղերայ, և անուն գաղերայ էր յա.
- 12 ռաջագոյն քաղաք նամակաց : * Եւ ասէ քաղէր . որ զք
հարցնէ զքաղաք նամակաց : և առցէ զնա, ասցնմա զաս.
- 13 քա զգուսար իմ կնուծէ : * Եւ աս զնա գողտնիկն
որդի կենեղի եղբայր քաղերայ : կրտսեր քան զնա : և
- 14 ես նմա քաղէր զալքա զգուսար իւր կնուծէ : * Եւ
եղև 'ի գնալն նի, յորդորեաց զնա գողտնիկն ինդրնէ
'ի հորէ իւրմէ ազգութի : և տրանջեաց : և աղաղակեաց
յիւրյանտի : և ասէ . յերկիր հարաւոյ ետուր զիս : Եւ
- 15 ասէ ցնա քաղէր . զի 'ի քեզ : * և ասէ ցնա աղաղա . ասէր
ինձ օրհնուէ, զի յերկիր հարաւոյ ետուր զիս . և աս
ցնա ինձ զբոսանա ջրոյ : և ես նմա քաղէր ըստ սրտի
- 16 նի զբոսանա բարձանց, և զբոսանա հովտաց : * Եւ որ
զիցն յորաբայ կենեցւոյ աներոյն մովսիսի, ելին 'ի քա
ղաքէն արմաւենեաց՝ առ որդիան յուգայ 'ի յանապատն
յուգայ, որ է 'ի հարաւոյ յուգայ, առ զառիվայրին ա.
- 17 րագայ . և գնացին բնակեացն առ ժողովդեանն : * Եւ
գնաց յուգայ ընդ շմառնի եղբոր իւրոյ, և հարին ըզ
քանանացին բնակեալ յափեթ . և նզովցին զնա, և
ստառակեցին զնա . և կտեցին զանուն քաղաքին սաաա.
- 18 կրան : * Եւ իջ ժառանգեաց յուգա զգաղա և զաա
ման նի, և զասկաղն և զաազման նի, և զակարուն
և զաազման նի . և զաղովտոս և զանգաստանա նորա :
- 19 * Եւ էր ար ընդ յուգայ, և ժառանգեաց զնառն . զի
իջ կարացին ժառանգել զբնակիս հովտացն . զի ու
- 20 բար՝ զառոյց զնն . և կառք երկաթիք էին նի : * Եւ
ետուն քաղերայ զքերբոն որպէս և խօտեցաւ մովսէս .
և ժառանգեաց անտի * զերիս քաղաքս որդւոցն եմա.
- 21 կայ . և երարձ անտի զերեւին որդիան եմակայ : * Եւ
զքերուսացին զբնակեալն յեմ՝ իջ ժառանգեցին որդիքն
բենիամինի : և բնակեաց յերուսացին ընդ որդիան բե
- 22 նիամինի յեմ՝ մինչև ցայսօր : * Եւ ելին որդիքն յովսե
- 23 փու, և ինքեանք 'ի բեթէլ . և ար ընդ նի : * և բանա
կեցան տունն իլի 'ի բեթէլ . և անուն քաղաքին էր յա.
- 24 ռաջ լուգայ : * Եւ տեսին պահապանքն զայր մի ելեալ

մտ . Բաղաք նամակայ : (15) Ամտ . Ըստ սրտի նորա
զգրոսանա ջրոյ, և զբոսանա բարձանց : (16) Ամտ . Եւ
որդիքն յովորայ կենե . . . առ 'ի զառիվայրին . . . ընդ
ժողովդեանն : (17) Ամտ . Բնակել յափեթ : (18) Ամտ .
Եւ ժառանգեաց յուգա զաղա, և զաազմանա նորա :
(19) Ամտ . Երկաթիք էին նի : (21) Յայլ պատի . Բե
նիամինի յերուսակէ մինչև ցայսօր : (22) Ամտ . Եւ էր
ար ընդ նոսա : (24) Ամտ . Եւ կաղան զնա և ասեմ
ցնա . . . զմուտ քաղաքիս :

'ի քաղաքէ անտէր կալան զնա' և ասեն . ցոյց մեզ զմեռա
քաղաքիդ , և արապոսք ընդ զեզ սղորմուք : * և եցոյց 24
նց զմեռա քաղաքին , և հարին զքաղաքն արով պուտե-
րի . և զայրն և զաղգաստհմն իւր արձակեցին : * Եւ 26
զնայց այրն յերկիրն 'ի քետիմ' , և զնեայց անդ քաղաք .
և կոճեայց զանուէն նր լուղա . և այն է անուէն նր մինչև
ցայտար : * Եւ ոչ ժառանգեայց մանասէ զբեթսան' որ 27
է սկիւթուպօլիս . և ոչ զգտտերս նր , և ոչ զանգառ-
տանա նր . և ոչ զթանայք և զգմտերս նր : Եւ ոչ զքնա-
կիւն զովքայ . և ոչ զշուրջ բնակեալն զնովա , և ոչ
զդտտերս նորա : և ոչ զբնակիչս քաղակայ , և ոչ զշուրջ
բնակեալն զնովա . և ոչ զդտտերս նր : Եւ ոչ զքնա-
կիւս յերզամայ , և ոչ զշուրջ բնակեալն զնովա , և ոչ
զդտտերս նր : և սկսաւ քանտնացին բնակել յերկրին
յայնմիկ :

Բ * Եւ եղև իբրև զօրացաւ իէլ , և գ զքանտնացին ընդ 28
հարկաւ , և բառնալով ոչ երարձ զնա : * Եւ ետիրեմ' 29
ոչ երարձ զքանտնացին զբնակեալն 'ի գաղեր . և բնա-
կեայց քանտնացին 'ի մեջ նր 'ի գաղեր , և եղև նմա հար-
կատու : * Եւ զարուղոն' ոչ երարձ զբնակիչն կեդրո 30
նի , և զբնակիչն ամանայ . և բնակեայց քանտնացին 'ի
մեջ նր . և եղև նմա հարկատու : * Եւ ասեր' ոչ երարձ 31
զբնակիչն ակքովայ , և եղև նմա հարկատու . և զբնա-
կիչն զովքայ , և զբնակիչն սիդոնի , և զբնակիչն դա-
լափայ , և զաքաղիփ , և զեդփա , և զափեկ , և զուլք :
* և բնակեայց ասեր 'ի մեջ քանտնացւոյն բնակեղցն 32
յերկրին . քանզի ոչ կարացին բառնալ զնա : * Եւ նեփ 33
թադիմ' ոչ երարձ զբնակիչն բեթամուսայ , և ոչ բլ-
բնակիչն բեթանաթայ . և բնակեայց նեփթադիմ' 'ի մեջ
քանտնացւոյն բնակելոյ յերկրին . և բնակիչն բեթ-
սամուսայ և բեթանաթայ եղեն նմ' հարկատուք : * Եւ 34
նեղեայց ամուրհայցին զօրդիսն զանայ 'ի Լերինն . զի ոչ
տայր նց թոյլ իլանել 'ի հովիտոն : * Եւ սկսաւ ամուր 35
հաւ

(27) Ոման . Չքեթսան , որ է իսկիւթուպօլիս : Ուր
սկսան . Չքեթսան , որ է : Աւ որոմ պոլսի . Եւ ոչ զԲու-
կիւս Բաղակայ . . . Եւ զբնակիչս յերզամայ , ևն : Իսկ այլ ը
բնակի մի այլապէս եւս ունի պիանա' այսպէս . Չքեթսան ունի
կիւթուպօլիս . և ոչ զդտտերս նորա . և ոչ զբնակիչս
նորա . զովքայ , և ոչ զշուրջ բնակեալն նովա , և ոչ
զդտտերս նորա , և ոչ զբնակիչս բաղակայ . . . և ոչ բլ-
զբնակեալն մակեդոնայ , և ոչ շուրջ զբնակեալն . . .
և սկսաւ քանա' : (31) Ոման . Չբնակիչն սղովքայ . . .
և զբնակիչն պաղափայ . . և զուլք : (34) Ոման . Չի
ոչ եւս նց թոյլ : (35) Ոման . 'ի Լերինն բուրադտանի :

Հայրենիքի մասին խոսող մեծագույնի . ուր արդեւ
աղուէսը 'ի մեծագույնի մասին և 'ի սաղապին : Եւ ծանօ
րացաւ ձեռն յոգնեալայ 'ի վերայ ամուրհացւոյն . և եր
36 զին նշ հարկաւորու . * զի սահման ամուրհացւոյն եւ
զամենայնիկն եր . 'ի վերայ զառիկայրին ակրարիմայ 'ի
զմէն և 'ի վեր :

ԳԼ Բ .

1 Եւ եր հրեշտակն ի գաղգալս 'ի լաւեացն , և 'ի
յոսեփի մասին առնէ իր , և առն ցնն . Այսպէս
ասէ Թոր : Թոր եհան զձեզ յեղիւստոս , և առ զձեզ յեր
կէրդ . Եւ եր հարցն ձերոց տալ ձեզ , և առն
ցնն . * Եւ ցրեցի զուխտն իմ որ ընդ ձեզ յաւիտեան :
2 * Եւ ցի զնիցեք ուխտ չընակիւ երկրիդ արդարիկ ,
և մի ընդ գիւն նոցա , և մի երկիրապաւանիցեք նշ , այժ
զդրոշեալս նշ : Խորասկիւղիք , և զսեղանս նշ հործաց
նեռիք : և * Եւ լուսարուք ձայնի իմում . քանզի արարեք
3 զայն : * Եւ ասացի թէ ոչ յաւերցի փոխել զժողովուրդ
դին զոր յաւերցի աստակել , և ոչ բարձից զնն յերեսաց
մերոց : Եւ երկրին ձեզ 'ի վտանկս . և գիւր նոցա երկրին
4 ձեզ 'ի զայն ժառանգութի : * Եւ եր Իբրև խօսեցաւ հրեշ
տակն Թոր զբանս զայսոսիկ առ Թոր զիսն իր . ամբար
5 մին ժողովուրդին զձայնս իւրեանց , և լացին : * և վս
այնորիկ հրեշտակն առնէ ակրարիկն լաւեաց , և
6 զահեցին անդ Թոր : * Եւ արձակեաց յետու զժողովուրդս
սին . և զնային որդիքն իր յիւրաքանդութի : Թոր
և յիւրաքանդութի Թոր Թառնագուի իւր Թառնագուի զերկրին :
7 * Եւ ծառայեաց ժողովուրդն Թոր զԹոր առարս յեղ
Թոր , և զԹոր առարս ծերացն , որ միմեքամ երկայնա
կեացք եղին ընդ յետուայ . որ գիտակ լեալ եին Թոր
8 մեծամեծ քործոցն Թոր , զոր արար յիշ : * Եւ վս
Թորեցաւ յետու որդի նաւայ ծառայ Թոր . որդի հա
9 ըրւր և ասան ամաց : * և թաղեցին զնա 'ի բերին Թա
ռն :

Ուր մանկ . Մեծագույնի : 'ի մեծագույնի և 'ի սա
ղապին . . և երկն նշ հարկաւորու : (36) Ոման . Երդիմացին
եր . . . ակրարինայ և 'ի վիմէն :
ԳԼ Բ . (1) Ոման . Այսպէս ասէ Թոր , որ եհան . . զոր
երդուաւ տալ հարցն ձերոց . և ետ ձեզ և առն , ոչ
ցրե' : (3) Ուրիմի Գ . Եւ ասացի ժառանգել , և ոչ բարձ' :
(4) Ոման . ԶԹոր զբանս զայսոսիկ առ : (6) Ոման . 'ի
տուն իւր . . . 'ի Թառն' : (7) Ոման . Մեծամեծաց
քործոց Թոր զոր արար իր . Թոր , յիշ : (9) Ոման . Թա
ռնագուի որ 'ի Թառնագուի , 'ի բերին զայսոսու :

Բանգութե նր, 'ի ԹաննաԹարկն' 'ի յերթնաճոքն. Ի
 հիւսուոյ լերինն դայասաւ: * և Թմ. աղջն այն յաւել 10
 լան առ հարս իւրեանց: Յարեաւ: Եղջ. աղջ. որ ոչ չաւ
 նաչէին զմը, և ոչ զգործան զորարար 'ի ծով. Ելի: * Եւ 11
 արարին որդիքն իւր յոր առաջի մն: և պաշտեցին ըզ-
 բահաղիմ: * և Թողին զմը Թմ. հարցն իւրեանց, որ 12
 եհան զնն յերկրէն եգիպտացուոյ, և գնացին զհեռ առ
 տուածոց օտարաց, աստուածոց աղջացն որ ըսւի ըզ-
 նորջ, և երկիր պագին նց: և բարկացուցին զմը: * և 13
 Թողին զնա և պաշտեցին զբահաղ, և զաստուածսն: * Եւ 14
 բարկացան սրամտութիւն իւր իւր, և մտանեալ զնն մը
 մը 'ի ձեռս աստուածացն, և ասերեցին զնն: և ետ զնն
 մը 'ի ձեռս Թննաւեաց իւրեանց ըսւի զնա: և ըզ. հազ
 րացին հաղ ընդգիմ Թննաւեաց իւրեանց ամենեցունց: 15
 ընդ որս պռոնեկեցան: * Եւ ձեռն մն էր նց 'ի Յարեւ. և
 Թմ. որպէս և խանցաւ մը, և սնգ. երգութաւ մը, և
 նեղեաց զնն յոյժ: * Եւ յարոյց նց մը. գատաւորս, և 16
 փրկեաց զնն մը 'ի ձեռաց աստուածաց նց. ասկայն
 և նոցա ոչ լուան: * զի պռոնեկեցան զհեռաւորութեանց 17
 օտարաց, և երկիր պագին նց: և բարկացուցին զմը.
 և խորտորեցան փաղկալակի 'ի Ճանապարհէն. ընդ որ
 գնացին հարջ նց լսել պատուիրանաց մն: և ոչ արդ
 բին այնպէս: * Եւ յորժամ յորդոյնց մը գատաւորս, 18
 և էր մը ընդ գատաւորին. և փրկեաց զնն 'ի ձեռաց
 Թննաւեաց նց զնն աստուածաց. և փրկեաց զնն 'ի ձեռաց
 Թննաւեաց մը 'ի հեծութե նց յերեսաց պաշտարարացն նց
 որ շարքարէին զնն: * Եւ լինէր իբրեւ մեռանէր գաւ 19
 աստուորն, գառնային մեռանգամ եղծանել աստուել
 քան զհարս իւրեանց, երթալ զհեռ աստուածոց օտա-
 րաց, պաշտել զնն և երկիրպագանել նց. և ոչ ընկեց
 ցին 'ի բաց զարուեստս իւրեանց, և ոչ հառան 'ի խիստ
 Ճանապարհաց իւրեանց: * Եւ բարկացաւ սրամտութիւն 20
 մը իւր և ասէ. փոխանակ զի եթող աղջ. այգ. գտեա
 իմ զոր պատուիրեցի հարց դոցա, և ոչ լուան ձայնի
 իմում: * և ետ ոչ յաւելից բառնալ զայր յերեսաց նց, 21
 լծալ փորձել նոզալ զիւր, եթէ զգուշանայցեն Դանա
 պարհին մն եհալ ընդ նա, զորօրինակ զգուշացան
 հարքն նց, և եթէ ոչ: * Եւ եթող մը զաղջան զայն, 23
 . սկի,

(10)՝ Ոմանք յաւելան. Եւ յարեաւ այլ աղջ. յեր նորս,
 որ ոչ չանա: (13)՝ Ոմանք. Զբահաղ և գատաւորսն:
 (17) Ոմանք. Ընդ որ գնացին հարքն նց: (19) Ոմանք.
 Եւ ոչ հառանէին 'ի խիստ Ճանապարհէն իւրեանց: (20) Ո-
 մանք. Պատուիրեցի հարց նց:

սիկ, չստանալ զին փաղկապակի. և ոչ մարմնաց զնոսն
'ի ձեռնս յեսուսայ:

ԳԼ. Գ.

- 1 Եւ այս ապաք. են զորս կենդ յեսուս փորձել նպար
դիել. զամենեւին որ ոչ պիտի զնոսն պատերազմ
2 մասնս քանանացոց. * շաղց վն աղքատս որդւոցն էլի
ուսուցանել նոց պատերազմ. առկայն և որ յառաջ
3 քոյն քան զնա հին՝ ոչ պիտի զնոսն: * Զիւն նախարարս
թիս այլապէսաց. և զնոսն քանանացին. և զիւղոնացին
և զիււային զքանիւսլին 'ի լիւանան 'ի լիւանէն բազ
4 հերմանէայ՝ մինչև զքաղաքման: * Եւ եղև 'ի փորձել
նպար զիւն. զիւնել կենդ լսիցեն պատուիրանացն ան
5 զորս պատուիրանաց հարցն նոց 'ի ձեռն մովսիս: * Եւ
որդիքն էլի բարկոյին 'ի մէջ քանանացոյն, և քնապ
ւոյն, և սմարիսցւոյն, և փերիզաւոյն, և խեւացւոյն,
6 և յերուսաղեայն, և փերիզաւոյն: * Եւ առին զ
գաւերս նոց իւրեանց 'ի կանայս, և զգաւերս իւրեանց
7 ետան ուսուցանել նոց. և պաշտեցին զգիս նոց: * Եւ
արարին որդիքն էլի չար առաջի տն. և մտապան զոր
8 տն իւրեանց, և պաշտեցին զբա՛նալ՝ և զանտառան: * և
բարկացան պիսկոս. քն. էլի, և մտանեացոյն 'ի ձեռս
քառասրապանեանց աղքային արարալոյ միջազնայ: և
9 ծառայեցին նոսն ամս տմ: * և աղաքակեցին որդիքն
էլի առ տն: Եւ յարոյց տն փրկիչ էլի, և ետ նոց ըզ
գաւորել որդի կենդեայ, զեղբայր քաղերայ՝ կրտսեր
10 քան զնա: * և չուաւ նոց: Եւ եղև 'ի նոսն հորի տն, և
գանդեայ զիւն: և ել 'ի պատերազմ ը քառասրապան
մայ. և մտանեայ քն 'ի ձեռս նոց զքառասրապանեան ալ
քայն ասորւոց. և ստատեացաւ ձեռն նոց 'ի վերայ քա
11 սարապանեայ: * և զազարեայ երկիրն ամս քառաւ
սուն: և մեռաւ գաղմիկ որդի կենդի:
12 * Եւ յաւելին որդիքն էլի առնել չար առաջի տն. և Դ
զորացոյց քն զեղբայր արքայ մովսարու 'ի վն էլի. վասն
13 առնելոյ նոց չար առաջի տն: * Եւ ժողովեայ 'ի վերայ
նոց զնոսն որդիսն ամնայ, և զամաղեի. և բազաւ եհար
զիւն. և ժառանգեայ զքաղաքն արմաւիկեայ: * Եւ
ծաւ

Գլ. Գ. (2) Ոմնոք. Եւ որ յառաջ քան զնոսն: (3) Ոմնոք
Եւ նոց ցաղաքման: Ուր. ամնոք. 'ի լիւանէն հերմա
նայ մինչ քաղաքման: (4) Ոմնոք. հարցն նոց մովսէս: (7) Ոմնոք. Եւ որդիքն էլի արարին
չարիս առաջի տն: (12) Օրինակ. Զեղբայր արքայ մովս.
(13) Ոմնոք. Եւ հար զնոսն որդիսն էլի, և ծաւ:

Ծառայիցն որդիքն էլի եղբանց արքայի մեղաբու անն
ու թուառան : * և ազազակեցին որդիքն էլի առ ար : 15
Եւ յարոյց նց ար փրկիչ զաւովք որդի գերեայ՝ զոր
գի առն յիմենեցւոյ, զերկոցունց ձեռաց աջողակն : և
առաքեցին որդիքն էլի 'ի ձեռն նր պատարագս եղբա
նց արքայի մեղաբու : * Եւ արար իւր աւովք սուր 16
երկապի թզաւ յերկայնուի, և եգ յաջից ազգեր իւ
րում ընդ տառապական, և գնաց : * և մատոյց զպա 17
տարագան եղբունց արքայի մեղաբու : և եղբուն էր որդ
յից յայտ : * Եւ եղև իրբև զախնանեաց աւովք մա 18
տուցանել զպատարագան, և արձակեաց զպատարագ
զապարձան : * և եղբուն գարձաւ 'ի գրօշելոյն հանդերձ 19
զազազաւն : Եւ ասե աւովք . բանք ինչ են ինձ ընդ
քեզ լսելեայն արքայ : և ասէ եղբուն . զուրկ : և ա
սէ յամենեան 'ի բաց գնացէ : և ելին արապս որ
գնովան կային : * և նա նաւեր յամարանոցի 'ի վեր 20
նառան իւրում փայն առանձինն : Եւ ասէ աւովք .
պատգամ արքայի է իմ առ քեզ արքայ : և յարեաւ եղբուն
յախնոյն մերձ առ նա : * Եւ եղև ընդ յառնելն նր, 21
ձգեաց աւովք զձեռն իւր զձախ, և առ զսուրն յաջոյ
ազգերէ իւրեմ, և եհար 'ի կշտի եղբունց, * արկ և զե 22
բախակալն ևս զհետ վերին . և արգել ճարպի զվերա
գերանն, զի ոչ ձգեաց 'ի բաց զսուրն 'ի կշտն նր : * և 23
եւ 'ի պատգամն, և անց չ վանդակապատան, և փա
կեաց զգուրցս վերնատանն ընդգեմ նորա և աղիւսաց .
և ինքն եւ գնաց : * Եւ Ծառայքն նորա մտին և 24
տեսին . և ահա գուրք վերնատանն փակեալ էին : և ա
տեն 'ի գուրցս յախնոն նաւեցի 'ի պէտս 'ի սենեկին : * և 25
կային մնացին ամառեցեալք : և ահա ոչ դր էր որ փա
նայր գուրս վերնատանն : և պահն զբանալին և բա
ցին, և ահա տերն իւրեանց անկեալ կայր մեռեալ 'ի
գետնի : * Եւ աւովք զերծաւ 'ի սիրովթա' մինչ նորա 26
զաղմկաւն էին . և ոչդր էր որ փայլ տանէր զմնակ :
և

(15) Ոմնոք . Ան յեմինացւոյ : և ոմնոք . յամինաց
ւոյ . . . ձեռացն աջողակ . . . 'ի ձեռն նր պատգամ' : (16) Ո
մնոք . Եւ առ իւր սուր աւովք երկոք . . . ազգերի իւ
րում չ տառապական . Կո, տառապական : (19) Ո
մնոք . Գարձաւ 'ի գրօշելոյն հանդերձ զազազաւն . . .
բանք ինչ են : (20) Ոմնոք . Նաւեր յամարանոցի 'ի վերնա' .
պատգամ ան է իմ : (21) (22) Օրինակի . Եւ եհար զկշտ
նր, և արկ զերախակալն ևս . . . և արգել ճարպունք ըլ
վերաբերանն, և ոչ ձգ : (22) Յօրինակի . Կո . Զի ոչ
ձգեաց 'ի բաց զսուրն : (24) Ոմնոք . Փակեալ կայր . և ատեն
(26) Յօրինակի . պատգամ . Զերծաւ անկա 'ի սիրովթա :

- և նա անց առ գրօնդոլքն, և զերծաւ անկաւ 'ի աթի
27 բովմա: * Եւ եղև իբրև եկն աւովդ յերկիրն Ելի, և
4ւր փող 'ի լերինն եփրեմայ. և իջին ընդ նմա որդիքն
28 Ելի 'ի լեռնէ անտի. և ինքն առաջի նք: * և ասէ ցնն.
Ինչք զկնի իմ, զի մատնեաց ար աս մեր զԹշնամիս մեր
զմովարացիս 'ի ձեռս մեր: Եւ իջին զկնի նք. և կալան
նախ զանցս յորդանանու 'ի մովարայ, և ոչ Թողին մար
29 դոյ անցանել: * Եւ հարին 'ի մովարայ յաւուր յայն
միկ իբրև ասան հազար արանց զեմ պատերազմօս 'ի
նոցանէ, և զեմ այր զօրուէ. և ոչ տարեցաւ և ոչ մի
30 այր: * Եւ վանեցաւ մովար յաւուր յայնմիկ ը ձեռամբ
Ելի: և դադարեաց. երկիրն ամս ութսուն: և դատեաց
զնոսս աւովդ մինչև մեռաւ:
31 * Եւ յեռ նք յարեաւ սամեղար որդի անովմայ. և եւ Ե
հար յայլազգեսն վեց հարիւր այր մաշով արօրոյ, և
առ յաւարի արթաւ. և ոչխար բազում յոյժ, Թող
զործս արջառոյ: և փրկեաց նա զխորայել:

ԳԼ. Դ.

- 1 Եւ յաւելին որդիքն Ելի առնել չար առաջի ան. և
սամեղար մեռաւ:
2 * Եւ մատնեաց ցնն ար 'ի ձեռս յարինայ արքայի քա 2
նանայւոյ, որ Թադուորեաց յստովք: և իշխան զօրու
3 նք սխարա. և ինքն բնակէր յարիսովթ ազգայ: * Եւ
ազազակեցին որդիքն Ելի առ ար. զի իննհարիւր կառք
երկովիք էին նորս. և նա նեղէր զիէլ սաստիկ 'ամս
4 քան: * Եւ զերովթա կին մարդարէ կին զարիզով
5 Թայ. նա դատէր զիէլ 'ի Ժամանակին յայնմիկ: * և
ինքն բնակեալ էր ընդ արմաւենեաւն 'ի մէջ ուսմայ. և
'ի մէջ բեթեզայ 'ի լերինն եփրեմայ. և ելանէին որ
6 դիքն Ելի առ նա 'ի դատաստան: * Եւ առաքեաց զե
րովթա և կոշեաց զբարակ զորդի արինէմայ 'ի կառք
այ նեփթադիսի, և ասէ ցնն. Ոչ ապաքէն հրաման
եռ քեզ ար աս Ելի, և երթիցես 'ի լեռան Թադովթ, և
առցես ընդ քեզ ասան հազար արանց յորդանոցն նեփ
7 Թադիմայ, և յորդանոցն զաբուղոնի, * և տարցիս ընդ
քեզ 'ի հեղեղասն կիսանի, 'ի վերայ սխարայ իշխանի
ը.

(31) Յայս պատի. Վեց հարիւր այր մաշով արօրոյ. և
առ յաւարի արթաւ. և ոչխար բազում յոյժ. Թող զործս:
ԳԼ. Դ. (2) Ոման. Եւ ինքն բնակեալ էր յարիսովթ:
(5) Ուսմ. Ընդ արմաւենեաւն զերօրայ: (6) Ոման. 'ի
կիզեայ նեփթադիսի: (7) Ոման. Յարինայ, և կառայ
նք, և բազմութե նք. և մաքան:

Ծառայեցին որդիքն էլի եղբորնայ արքայի մովարու ամեն
ուխուտանն : * և աղաղակեցին որդիքն էլի առ ար : 15
Եւ յարոյց նց ար փրկիչ զաւովդ որդի գերեալ՝ զոր
զի առն յիմնեցւոյ, զերկացունց ձեռաց աշորակն : և
առաքեցին որդիքն էլի 'ի ձեռն նր պատարագս եղբոր
մայ արքայի մովարու : * Եւ արար իւր աւովդ սուր 16
երկայրի Թզաւ յերկայնուի, և եգ յաջոյ աղգեր իւ
րում ընդ ասուատական, և գնաց : * և մատոյց զտաւ 17
տարագան եղբորնայ արքայի մովարու : և եղբորն էր ողբ
յոյ՛ւ յոյ՛ժ : * Եւ եղև իբրև վախճանեաց աւովդ մաւ 18
տուցանել զպատարագան, և արձակեաց զպատարա
գաւարդան : * և եղբորն գարձաւ 'ի գրօշերոյն հանգերձ 19
գաղաղաւն : Եւ ասե աւովդ . բանք ինչ են ինձ ընդ
քեզ լսելեայն արքայ : և ասե եղբորն . լուս լեր : և ա
սե յամենեան 'ի բաց գնացէք : և ելին արտաքս որ
զնավան կային : * և նա նստէր յամարանոցի 'ի վեր 20
նստանն իւրում միայն առանձինն : Եւ ասե աւովդ .
պատգամ Եյ է իմ առ քեզ արքայ : և յարեաւ եղբորն
յաւթողյն մերձ առ նա : * Եւ եզե ընդ յառնելն նր, 21
ձգեաց աւովդ զձեռն իւր զձախ, և առ զսուրն յաջոյ
աղգերէ իւրմե, և եհար 'ի կշտի եղբորնայ, * արկ և զե 22
բախակայն ևս զհետ վերին . և արգել ճարպն զվերա
քերանն, զի ոչ ձգեաց 'ի բաց զսուրն 'ի կշտն նր : * և 23
եւ 'ի պատաղամն, և անց չ վանգակապատան, և օգա
կեաց զգուրս վերնատանն ընդ գեմ նորա և աղակաց .
և ինչն եւ գնաց : * Եւ Ծառայքն նորա մտին և 24
տեսին . և ահա գուրս վերնատանն փակեալ էին : և ա
տեն՝ գուրս յաւթոռն նստիցի 'ի պէտս 'ի սենեկին : * և 25
կացին մնացին ամաչեցեալք : և ահա ոչ ոք էր որ փա
նայր զգուրս վերնատանն : և պոին զբանալին և բա
ցին, և ահա տերն իւրեանց անկեալ կայր մեռեալ 'ի
գետնի : * Եւ աւովդ զերծաւ 'ի սիրովթա՝ մինչ նորա 26
զաղակաւն էին . և ոչ ոք էր որ փայթ առնէր զմանն :
և

(15) Ոմանք . Ան յիմնացւոյ : և ոմանք . յամենաց
ւոյ . . . ձեռացն աշորակ . . . 'ի ձեռն նր պատար : (16) Ո
մանք . Եւ առ իւր սուր աւովդ երկո՞ւ . . . աղգերի իւ
րում չ տառտտական . Կամ, տառիովկտան : (19) Ո
մանք . Դարձաւ 'ի գրօշերոյն հանգերձ գաղաղալան . . .
բան ինչ են : (20) Ոմանք . Դատէր յամարայնոյ 'ի վերնա՞ .
պատգամ ան է իմ : (21) (22) Օրինակ Գ . Եւ եհար զկշտի
նր, և արկ զերախակայն ևս . . . և արգել ճարպոյն ըզ
վերաքերանն, և ոչ ձգ : (22) Յօրինակն Կիւր . Չի ոչ
ձգեաց 'ի բաց զսուրն : (24) Ոմանք . Փակեալ կայր . և ասեն
(26) Յօրինակն պախեր . Ջերծաւ անկա 'ի սիրովթա :

- և նա անց առ գրօնաւորն, և գերծաւ անկաւ 'ի սի
 27 բովմա: * Եւ եղև իբրև եկն աւովդ յերկիրն Ելի, և
 4ւր փող 'ի լերինն եփրեմայ. և իջին ընդ նմա որդիքն
 28 Ելի 'ի լեռնէ անտի. և ինքն առաջի նց: * և առէ ցնա.
 իջէջ զինի իմ, զի մատնեաց արած մեր զթշնամիս մեր
 զմովարացիս 'ի ձեռս մեր: Եւ իջին զինի նք. և կալան
 նախ զանցս յորդանանու 'ի մովարայ, և ոչ Թողին մար
 29 դոյ անցանել: * Եւ հարին 'ի մովարայ յաւուր յայն
 մի իբրև տասն հազար արանց զեմ պատերազմեզս 'ի
 նոցանէ, և զեմ այր զօրուէ. և ոչ ապրեցաւ և ոչ մի
 30 այր: * Եւ վանեցաւ մովար յաւուր յայնմիկ ը ձեռամբ
 Ելի: և գազարեաց. երկիրն ամա ութսուն: և դատեաց
 զնոսա աւովք մինչև մեռաւ:
 31 * Եւ յեա նք յարեաւ սամեզար որդի անաթայ. և եւ Ե
 հար յայլազգեացն վեց հարիւր այր մաշով արօրոյ, և
 առ յաւարի արթաւ. և ոչխար բազում յոյժ, Թոզ
 զործա արջաւոյ: և փրկեաց նա զխորայէլ:

ԳԼ. Դ.

- Եւ յաւելին որդիքն Ելի առնել չոր առաջի տն. և
 սամեզար մեռաւ:
 2 * Եւ մատնեաց զնա ար 'ի ձեռս յարինայ արքայի քա 2
 նանացւոյ, որ Թագաւորեաց յասովք: և իշխան զօրու
 3 նք սիսարա. և ինքն բնակէր յարխովթ ազգաց: * Եւ
 աղաղակեցին որդիքն Ելի առ ար. զի իննհարիւր կառք
 երկամիք եին նորա. և նա նեղէր զիւլ սաստիկ՝ ամ
 4 քսան: * Եւ գերովբա կին մարգարէ՝ կին զարիզով
 5 Թայ. նա դատեց զիւլ 'ի Ժամանակին յայնմիկ: * և
 ինքն բնակեալ էր ընդ արմաւենեաւն 'ի մէջ ուսմայ և
 'ի մէջ բեթեղայ՝ 'ի լերինն եփրեմայ. և ելանէին որ
 6 գեքն Ելի առ նա 'ի դատաստան: * Եւ առաջեաց զե
 բովբա և կոշեաց զբարակ զորդի արինէեմայ՝ ի կազե
 սայ նեփթաղիմի, և առէ ցնա. Ոչ ապաքէն հրաման
 ետ քեզ արած Ելի, և երթիցես 'ի լեռան Թարովք, և
 առցես ընդ քեզ տասն հազար արանց յորդանոն նեփ
 7 Թաղեմայ, և յորդանոն զարուզոնի, * և ասացիս ընդ
 քեզ 'ի հեղեղատն կիսանի, 'ի վերայ սիսարայ իշխանի

ը.

(31) Թայս պատի. Վեց հարիւր այր մաշով արօրոյ. և
 մո յաւարի արթաւ. և ոչխար բազում յոյժ. Թոզ զործա:
 Գլ. Դ. (2) Ոման. Եւ ինքն բնակեալ էր յարխովթ:
 (5) Ուսմ. Ընդ արմաւենեաւն գերօրոյ: (6) Ոման. 'ի
 կիզեայ նեփթաղեմի: (7) Ոման. Թարինայ, և կառայ
 նք, և բազմութե նք. և մատնէ:

զբաւն յարմարոյ՝ և զբաց նք, և կառայ նք, և մտանել
 ցնց զնա՝ ի մեռալ քա: * Եւ ասեց զնա բարակ, եթէ եր 8
 երկրես ընդդէմ՝ երկմայց, և եթէ սչ երկմիցես ընդդէմ
 սչ երկմայց: քանզի սչ գիտեմ զորն յարամ աղօղակացե
 ք զհրեշտակ իւր ընդդէմ: * Եւ ասեց զնա զերթմալ 9
 երկմայլով երկմայլ ընդ ընդ. բալց գիտաւքեր, զի սչ
 քա լիցի քաջաւն ի նմանապարհին զոր երկմայլես. քանզ
 զի ի մեռն կնոջ մտանելացե քա զսխաւարա: Եւ յարեաւ
 զերթմալ, և զնայ ընդ բարակայ ի կադիայ: * և 10
 պատուէր եւս բարակ զարուզանի և նեղեմալիսի ի կա
 դիս. և երկն զհեա նք ասան հազար արանց. և ընդ
 նմա և զերթմալ: * Եւ մերձաւորք կիներցւոյն մեկնե 11
 զան ի կիներայ յորդուոյն յորարայ աներոյն մովսիսի: և
 եկաւ զխորան իւր առ կադիսեան հանգուցելոցն՝ որ
 է մերձ ի կադիս: * Եւ անգ եղև սխաւարայ եթէ եւ 12
 բարակ որդի արինեմայ ի ընառն թարմոյ: * և զու 13
 մարեայ սխաւարա զեմ կադս իւր, ինչհարկս կառա
 երկաթեղէնս. և զեմ զորն որ ընդ իւր յարստովմայ
 աղգաց ի հեղեղասան կիսանի: * Եւ ասեց զերթմալ զքա 14
 բակ. արի զի այս օր է՝ յորում մտանեաց քա զսխաւ
 քա ի մեռալ քա. քի ահա քա է առաքի. քա: Եւ էջ քա
 բակ ի լեռնէն թարմոյ, և ասան հազար արանց ըզ
 հեա նք: * և զարհուրեցոյց քա զսխաւարա, և զեմ կառա 15
 նք, և զեմ բանակն նք՝ պով սուսերի առաջի բարա
 կայ: Եւ էջ սխաւարա ի կառայ իւրաց, և փախեաւ հե
 տինաս: * և յարակ զհեա մտեալ երկմայր զինի կա 16
 ապցն, և զհեա բանակին մինչև յանասան աղգաց: և
 ընկաւ. քա բանակն սխաւարայ պով սուսերի. և սչ մայ
 և զէ մի: * Եւ սխաւարա մեկնեցաւ զնայ հետինաս ի 17
 խորանն յայլի կնոջ. քարերայ կիներցւոյ. քանզի խա
 զապուէ եր ի մէջ յարմարայ արքայի տաղմայ, և ի մէջ
 տանն քարերայ կիներցւոյն: * Եւ և յայլ ընդ առաջ 18
 սխաւարայ՝ և ասեց զնա. խաղորեաց առիս տեր իմ խա
 ռարեայ, և մի երկնէր: և խաղորեցաւ առ նմա ի խա
 բանէ. և ծածկեաց զնա ընդ փեղկիւք նք: * Եւ ասեց 19
 զնա սխաւարա. արքա ինձ ասեաւ մի ջուր՝ քի ծարաւի
 եմ: և երայ զտիկ կաթինն՝ և պարցցն նմա. և նմա
 կեաց զերեսա նք: * Եւ ասեց զնա սխաւարա. կայ զառ 20
 առ

(41) Ռինտ. Որդւոցն յորարայ... առ կադիսեան հան
 գուցելոցն: (14) Բաւարա. Ձեայտօր է՝ յորում: (15) Ռ
 նաւ. Եւ սչ մայ աղգուցն զինչ զինչ: (18) Ռինտ. Յայլ ընդ
 գնէ սխաւարայ, և ասեց զնա, մեռնէ առիս տեր իմ, և
 մի երկնէր. և խաղորեցաւ, առ նմա ի: (19) Ռինտ.
 Արքա ինձ բաւակ մի ջուր զի ծաւ:

առ գրան՝ թորանիւր, և եղիցի եթէ եկեացի որ առ
քեզ, և հարցցի և ասացի որ քեզ. եթէ կ'որ այդք
21 այր, ասացես՝ թէ ոչ է: * և ծածկեաց զնա ընդ փեղ,
կիւքն նր: Եւ առ յայել կին քարերայ զցից խորանին,
և կայան պռտնն 'ի ձեռն իւրում. և եմուտ մեղմով
առ նա. և բախեաց զցիցն Է ծամելիս նր՝ և վարսեաց
ընդ գետինն. և նա ասապէցաւ 'ի մէջ օտից նր, և
22 եհան զոգի: * Եւ ահա բարակ սնդեան վայր զհետ
սխարայի: և եւ յայել ընդ առաջ նր. և ասէ ցնա. և կ
այսր և ցուցից քեզ զայրն դոր. գու խնդրես. և եմուտ
առ նա. և ահա սխարա կայր անկեալ մեռեալ. և ցիցն
23 'ի ծամելիս նր: * Եւ կորացոյց ւր ամ յաւուր յայնմիկ
24 զյարին արքայ քանանացւոց առաջի որդւոցն էլի: * Եւ
ձեռն որդւոցն էլի երթալով երթայր խառացեալ 'ի վր
յարինաց արքային քանանացւոց՝ մինչև օտաւակեցան:

ԳԼ. Ե.

1 Եւ օրհնեաց դերովա, և բարակ որդի տրինեկեաց
2 յաւուր յայնմիկ՝ և ասեն: * 'ի սկսանել զօրավա
րացն էլի, մեղգիւրուք ժողովրդեանն օրհնեցիք զնր:
3 * Լուարուք թագաւորք՝ և ունկնդիր լերուք նոխա
բարք. ևս նն երգեցից, և սաղմոս ասացից այլ էլի:
4 * Եւր յեւանել քոյ 'ի սէիրայ, և 'ի չաւել քում յանգաւ
տանացն եղովմայ, երկիր շարժեցաւ և երկինք խռ
5 վեցան, և ամբք ցոլեցին ջուր: * Եւրինք շարժեցան
6 յերեսաց նն ելովայ սինայի, յերեսաց նն այլ էլի: * Եւ
'ուրցն սամբարայ որդւոյ անակմայ՝ ցաւուրս յայե
լի, պաղատեցին թագաւորք և գնացին ընդ չաւիղա
7 գնացին ընդ ճանապարհս կամակորս: * Պաղատեցին
փնրաղունք բնակեալք 'ի մէջ էլի՝ պաղատեցին, մինչև
8 յարեաւ դերովա, մինչև յարեաւ մայր էլի: * Յան
կացան իբրեւ դարեղէն նկանակի աստուածոց օտարաց
մեռուոց: յայնժամ պատերազմեցան քաղաքք իշխանաց
ծածկուք նորոց գեղարդանց, բառասուն հազար պո
9 'ի մէջ էլի: * Սերա իմ 'ի վերայ կարգելոցն էլի: զօրա
ւորք

(21) Բնդ. Եւ եմուտ մեղմ առ նա: (21) Ոհնդ. Ընդ
մէջ օտից նր: (22) Ոհնդ. Եւ ցուցից քեզ զսխար
այրն դոր: (24) Ոհնդ. Մինչև օտաւակեցան զնն:
ԳԼ. Ե. (5) Ոհնդ. Յերեսաց նն ելելոյ 'ի սինայի:
(6) Ոհնդ. Եւ արաւարայ... յաւուրս յայե:
(7) 'ի չաւել. 'ի վր փարաղունք, նոխայի՝ աւանք: (8) Ո
հնդ. Օտարաց մեռուոց... իշխանք քղաքն... նո
րոց գեղարդեանց: (9) Ոհնդ. ժողովրդեանց օրհն:

զբաւն յարժնոյ՝ և զբաց նր, և կառաց նր, և մատնե-
 զնց զնա՝ ի ձեռու քա: * Եւ ասեց զնա բարակ: Եթէ եր- 8
 եմքես ընդիս՝ երթալց: և եթէ ոչ երթիցես ընդիս՝
 ոչ երթալց: քանզի ոչ գիտեմ զորն յորում աղաղակեցե-
 ք զհրեշտակ իւր ընդիս: * Եւ ասեց զնա դերովբա: 9
 երթալով երթալց ընդ քեզ: քալց գիտաւթիւր, զի ոչ
 քա լիցի քաջութի՝ ի շանապարհին զոր երթալցես: քան-
 զի ի ձեռն կնոջ մատնեացե ք զսխաւար: Եւ յարեաւ-
 գերովբա, և գնաց ընդ բարակայ ի կաղիտայ: * և 10
 պատուէր եւս բարակ զարուգանի և ննգմատիսի ի կա-
 գես: և ելին զհեա նր ասան հազար արանց: և ընդ
 նմա և գերովբա: * Եւ մերձաւորք կիներցւոյն մեկնե- 11
 զան ի կիներայ յորդւոյն յորարայ աներոյն մովսիսի: և
 եկաւ գիտարան իւր առ կաղիտան հանգուցելոցն՝ որ
 և մերձ ի կագես: * Եւ անգ եղև սխաւարք եթէ եւ 12
 բարակ որդի արինեմայ ի լեւան թարովք: * և գու- 13
 մարեաց սխաւարս զեմ կաղս իւր, ինկարիւք կառա-
 երկաթեղէն: և զեմ զորն որ ընդ իւր յարիսովթայ
 աղգաց ի հեղեղատն կիսանի: * Եւ ասեց գերովբա զբա- 14
 րակ: արի զի այս օր է՝ յորում մատնեաց ք զսխա-
 ւար ի ձեռու քա: քի ահա քի է առաքի ք: Եւ էջ քա-
 րակ ի լեռնէն թարովայ, և ասանհազար արանց ըզ-
 հեա նր: * և զարհուրեցոյց ք զսխաւար, և զեմ կառա 15
 նր, և զեմ բանակն նր՝ արեմ առաների առաջի բարա-
 կայ: Եւ էջ սխաւարս ի կառաց իւրաց, և փախեաւ հե-
 տինաս: * և բարակ զհեա մտեալ երթալք զինի կա 16
 առցն, և զհեա բանակին մինչև յանառան աղգաց: և
 ընկան ամ բանակն սխաւարայ արեմ առաների: և ոչ մնաց
 և զէ մի: * Եւ սխաւարս մեկնեցաւ գնաց հետինաս ի 17
 խորանն յայելի կեռ ըտերայ կիներցւոյ: քանզի իսկ
 զաղուէ եր ի մէջ յարժնոյ արցայի ասովբայ, և ի մէջ
 ասան բարերայ կիներցւոյ: * Եւ և լ յայել ընդ առաջ 18
 սխաւարայ՝ և ասեց զնա: խառորեաց առիս տեր իմ իս-
 տորեաց, և մե երկնիք: և խառորեցաւ առ նմա ի իս-
 րան: և ծածկեաց զնա ընդ փեղկիւք նր: * Եւ ասեց 19
 զնա սխաւար: արքս ինձ ասկաւ մի ըսէք՝ զի ծարաւի
 եմ: և երաց զտիկ կաթինն՝ և արքայց նմա: և ծած-
 կեաց զերեսս նր: * Եւ ասեց զնա սխաւար: Կայ զառ 20
 առ

(11) Ռհմտ: Որդւոցն յորարայ... առ կաղիտան հան-
 գուցելոյն: (14) Բաւար: Զիւրար է՝ յորում: (15) Ռ-
 նալ: Եւ ոչ մնաց մինչև ցմի: (18) Ռհմտ: Զայել ընդ
 գեմ սխաւար, և ասեց զնա, մտնեց առիս տեր իմ, և
 մի երկնիք: և խառորեցաւ, առ նա ի: (19) Ռհմտ:
 Արքս ինձ բարեակ մի ըսէք զի ծար:

առ գրան խորանիդ, և եղեցի եթէ եկեացի որ առ
 քեզ, և հարցցի և ասացի որ քեզ. եթէ ե՞րբ այդ
 21 այր, ասացես՝ թէ ո՞ր է: * և ծածկեաց զնա ընդ փեղ,
 և ինքն նր: Եւ առ յայել կին քարերայ զցից խորանին,
 և կալան զուսնն ի ձեռին իւրում. և եմուտ մեղմով
 առ նա. և բախեաց զքիցն ի ծամելիս նր՝ և վարսեաց
 ընդ գետինն. և նա ասպարեցաւ ի մէջ ոտից նր, և
 22 եհան զոգիւ: * Եւ ահա բարակ սնդեակ զայր զհետ
 սխարայի: և ել յայել ընդ առաջ նր. և ասէ ցնա. Եկ
 այսր և ցուցից քեզ զայրն զոր դու խնդրես: և եմուտ
 առ նաց և ահա սխարա կայր անկեալ մեռեալ. և ցիցն
 23 ի ծամելիք նր: * Եւ կորացոյց նր ան յաւուր յայնմիկ
 24 զյարին աղբայ քանանացւոց առաջի որդւոցն էլի: * Եւ
 ձեռն որդւոցն էլի երթալով երթայր խառացեալ ի վր
 յարինայ աղբային քանանացւոց՝ մինչև աստակեցան:

ԳԼ. Ե.

1 Եւ օրհնեաց դերովա, և բարակ որդի առինկեմայ
 2 յաւուր յայնմիկ՝ և ասէն: * Ի սկսանել զօրովա
 րացն էլի, մեագիւրուք ժողովրդեանն օրհնեցիք զնր:
 3 * Լուարիւք թագաւորք՝ և ունկեղիր լերուք նախա
 րարք. ևս նն երդեցից, և սաղմոս ասացից այլ էլի:
 4 * Եւ յերկրանել քո իսկեկայ, և ի ջուել քում յանգաւ
 անանցն եղովմայ, երկիր չարժեցաւ և երկինք խռ
 5 վեցան, և ամէք ցոլեցին ջուր: * Երկնք չարժեցան
 6 յերեսաց նն ելովայ սինայի, յերեսաց նն այլ էլի: * Զա
 ւուրցն սամեգարայ որդւոյ անաթայ՝ ցաւուրս յայել
 7 լի, պահատեցին թագաւորք և գնացին ընդ ջաւելա.
 8 գնացին ընդ ճանապարհս կամակորս: * Պահանեցին
 փարազունք քանկեալք ի մէջ էլի՝ պահատեցին, մինչև
 9 յարեաւ դերովա, մինչև յարեաւ մայր էլի: * Զան
 կացան իրքե դարեղէն նկանակի աստուածոց օտարաց
 մտուաց: յայնժամ պատերազմեցան քաղաքք իշխանաց
 ծածկուք նորոց դեղարդանց, քառասուն հազար այր
 9 ի մէջ էլի: * Սկիտ իմ ի վերայ կարգեւոցն էլի: զօրաւ
 ւորք

(21) Բնի. Եւ եմուտ մեղմ առ նա: (21) Ոհնի. Ընդ
 մէջ ոտից նր: (22) Ոհնի. Եւ ցուցից քեզ զսխարա
 զայրն զոր: (24) Ոհնի. Մինչև աստակեցին զնն:
 ԳԼ. Ե. (5) Ոհնի. Յերեսաց նն ելելոյ ի սինայի:
 (6) Ոհնի. Զաւուրս սամեգարայ... յաւուրս յայել:
 (7) ի ջուել. ի վր փարազունք, նախի՝ աւանդ: (8) Ո
 հնի. Օտարաց սնտուաց... իշխանք քաղաքն... նա
 րոց դեղարդեանց: (9) Ոհնի. ժողովրդեանք օրհնի:

ապրէ ժողովրդեանն օրհնեցէք զնր : * Հիմնալք յերբ 10
 վարս 'ի մէջօրեի, և ապիտակաց . երթնալք յառնանս
 տաննակալաց : Տմբ ձայն բարբառոյ, * նուազածու 11
 աջ, 'ի մէջ ցնծացելոյ : անդ տացեն արգարուէ ան :
 զարգարուէ զօրացոյց 'ի մէջ իշի : յայնժամ ել 'ի քաղ
 զաքս ժողովուրդ ան : * Չարթիր զարթիր գերովբա : 12
 զարթն զբերաւորս հանդերձ ժողովրդեանն : զարթնիք
 զարթիր խօսեաց երգովք : Չօրացեալ յարիցնս բա
 րակ . գերեսցես զգերութիւն քո՝ որդի աբնեհեմոյ :
 * Յայնժամ մեծացաւ զօրուէ նր : Տք ընկրկեաց ինձ 13
 զզօրագոյնս քան զիս : * Ժողովուրդ եփրեմոյ պատ 14
 ժեանց զնն 'ի հովիտան : եղբայր քո բնիխափն՝ քոյն ժո
 զովուրդ : Յինէն 'ի մարեր իշին խաղաղիւրք : և 'ի զա
 բուղունէ զօրացուցիւք : զաւաղանաւ պատմուէ զպրի :
 * Եւ զօրավարք իսաբարու ընդ գերովբայ . երնդ քա 15
 րակայ : և ապա բարակ 'ի հովիտան տարածեաց զոտս
 իւր . 'ի բաժինս ուրբնի մեծամեծ շջուութիւն տրի :
 * Ընդէր նստիցին 'ի մէջ մոսփութեմս . լսել զշաչիւնս 16
 տաքնապոզաց, անցանել 'ի կողմն ուրբնի : Մեծաւ
 մեծ յարուցեալ կան հետադոտուիք սրտից : * Գաղ 17
 յայնկոյս յորգանանս բնակեաց : և դան ընգէր բնաւ
 պանդխտիցիս 'ի նաւս : ասեր՝ բնակեաց առ ձովեղերք
 ծովուց, և 'ի կիրճս նր բնակեացէ : * Չարողուն՝ ժո 18
 զովուրդ անձնանախաճ 'ի մահ : և նեփթաղիմ 'ի բար
 ձնչոս ագարակի : * Հասին թագաւորք՝ և ճակատե 19
 ցան . յայնժամ տաքնապեցան թագաւորք քանանաց
 ւոյ 'ի թանաք 'ի վր ջրոց մակեդոնոյ : Չազահուէ
 արծաթոյ ես ոչ առի : * Յերկնից ճակատեցան առ 20
 անդք՝ յիւրաքանդել յօրինուածոց, ետուն պատեցաղմ
 ընդ միտարայ : * Հերեղաւան կիսոնի մերժեաց զիրաս . 21
 հերեղաւան կաբեսիմայ, հերեղաւան կիսոնի : Կոխեացէ
 զնն անձն իմ : * Ոտք իմ զօրացի զօրուէ : Յայնժամ 22
 կարթադոտօրք եղեն դարչապարք երկվարաց մագդա
 րովթայ : և հարթեսցեն դարչապարք իմ զհայարուէն
 զարհուրանաց նց : * Նզովեցէք զմարովք ասէ հրեշ 23
 տակն ան, անթմանելով անիծեցէք զբնակիչս նր . զի
 ոչ եկին յօգնականութիւն ան : օգնական ար 'ի մէջ նա
 հա

(11) Ոման . Անդ տացեն օրհնուին ան... 'ի քաղաքս
 ժողովրդեանն ան : (14) Ոման . Քոյն ժողովրդովք
 յինէն 'ի մարեր իշին : (15) Ոման . Մեծամեծ շջբո
 տութեք սրտի : (17) Ոման . Պանդխտացի 'ի նաւս :
 (19) Ոման . Հասին թագք նց և : (19) 'ի տա' . Յայնժամ
 պարզմեցան թագք քա' . համայն սմանց 'ի բնաք' : (22) Ո
 ման . Ոտք իմ զօրացի : (23) Ոման . Անիծեք զնն :

- 24 հատակաց հզօրն : * Օրհնեալ լիցի 'ի կանանց յայել
կին քարերայ կինեցւոյ . օրհնեացի 'ի կանանց 'ի խորաւ
25 նի իւրում : * Զուր խնդրեաց , և ետ կածն դաշխու
26 բանաւ զօրաւորաց . մատոյց կողի : * Զձեռն իւր ձախ
ձգեաց 'ի ցիցն , և զաջ իւր 'ի սպառնալու ջաղջախանս
անպիտանացուցանել , և վախճանեցոյց զսխարա : վար
սեաց ընդ ծամելիսնր , և անցոյց ցից ընդ գլուխնր ,
27 և սատակեաց : * 'ի մէջ ոտիցնր անկաւ ծանրացեալ ,
և նիրհեցոյց 'ի մէջ ծնգաց իւրոց . յորում կորացաւ
28 մինչև զգեանեցաւ անդ անկաւ չուառականն : * Մայրն
սխարայր հայեցեալ դէտ անկն ունէր 'ի վանդակապատ
պատուհանէն . քանզի տեսանէր զգարձեալսն 'ի սխա
րայ . վն զի յետնեցան կառքնր 'ի գալոյ , ընդէր յա
29 մեցին հետք կառացնր : * Կանայք իմաստունք իշխա
նացնր , ետուն անդէն պատասխանինմա՝ և ասեն : և
30 ինքնին անձամբ անձին առնէր իւր պատասխանի : * Ո՛չ
գտանիցեն զնա աւարաբաշխք , առնել սէր՝ բարեկա
մաց 'ի գլուխ արանց . և եգէլ զաղիսնր : Կապուտ ե
րանգոցն սխարայ կապուտ երանգոցն գոյնագոյն նկա
րուց , նարօտ պէսպէս նկարուց . այն էր պարանոցին
31 նր կապուտ : * Այսպէս կորիցեն տմ թշնամիք քո տր :
և որք սիրիցենն զնա՝ իբրեւ զեւտ արեգական 'ի զօրութե
32 նր : * Եւ գաղարեաց երկիրն ամս քառասուն :

ԳԼ Զ.

- 1 Եւ արարին որդիքն Ելի չար աւաճի տն . և ետ զնո Ե
2 տր 'ի ձեռս մագիւսմու ամս եւթն . * և զօրացաւ
ձեռն մագիւսմու 'ի վերայ Ելի : Եւ արարին իւրեանց
որդիքն Ելի յերեսաց մագիւսմու գոմս 'ի լերինս , և
3 յայրս և յամուրս : * Եւ լինէր իբրեւ վարէր այր Ելի .
եղանէր մագիւսմ և ամաղէկ և որդիքն արեւելայց հա
4 սանէին 'ի վր նց , * և բանակէին առ նորջգ , և ապա
կանէին զբերս երկրին մինչև 'ի մուտս գաղայ . և ոչ
Թողուին դադար կենաց Ելի . ոչխար , և արջառ , և եշ :
* Զի

(24) Ոման . Օրհնեացի 'ի կանայս յայել : (25) Ոման . Եւ
մատոյց կածն . դաշխորանաւ զօրաւորաց ետ կողի :
(27) Ոման . Ընդ մէջ ոտիցնր ... անդ անկաւ թշուառա
կանն : (29) Այ . Ետուն անդրէն պխնի : (29) Ոման .
Պատասխանի և ասեն , ինքն անձամբ : (30) Ոման . Ա
ւարաբաշխ առնել զսէր . . և երգել զաղիսնր : Կապու
տակ երանգոցն սխարայի կապուտակ երագոյնցն գոյն
գոյն նկարոյն . . . էր պարանոցի նր 'ի կապուտ :
ԳԼ Դ . (4) Ոման . Դադարս կենացն յելի :

ԱԱ Hh

* Զի ինքեանք և խաղնք իւրեանց ելանէին, և զվրանս
 իւրեանց բերէին. և հասանէին իբրև զմարտի բազ-
 մութք. և ոչ գոյր թիւ նց, և ուղաուց իւրեանց. և
 հասանէին յերկիրն իլի ապականել զնա: * և աղքա- 6
 ասցաւ իէլյոյժ յերեսաց մագիւսմու: Եւ աղաղակեցին
 որդիքն իլի առ ար: * և եղև իբրև աղաղակեցին որդիքն 7
 իլի առ ար զմ մագիւսմու, * և առաքեաց ար այր մար- 8
 գարի առ որդիան իլի՝ և ասէ ցնոսա: Այսպէս ասէ
 ար ԹԺ. իլի. ես եմ որ հանի զձեզ յերկրէն եգիպտաց- 9
 ւոց, և կորզեցի զձեզ ի տանէ Ծառայութե: * և փրկե-
 ցի զձեզ ի ձեռաց եգիպտացւոցն, և ի ձեռաց ԹԺՆԵՂ- 10
 չաց ձերոց. և մերժեցի զնա յերեսաց ձերոց, և ետու-
 ձեզ զերկիր նոցա: * Եւ ասացի ցձեզ. ես եմ ար ԹԺ 10
 ձեր, մի երկնիք յաստուածոց ամուրհացւոցն, յորոց
 միջի գնաք բնական էք յերկրի նոցա. և ոչ լուարուք
 ձայնի իմում: * Եւ եկն հրեշտակ ար, և նստաւ ընդ 11
 կազնեան՝ որ էր յեփրա յովասու հոր ետրեայ, և գե-
 դէոն որդի նր Ծեծէր ցորեան ի կալ, փախել յերե-
 սաց մագիւսմու: * Եւ երեւցաւ նմա հրեշտակ ար՝ և 12
 ասէ ցնա. ՏՐ ընդ քեզ հզօր զօրութ: * Եւ ասէ ցնա 13
 գեդէոն. յիս ար իմ, եթէ էր ար ընդ մեզ՝ ընդէր
 գալին զմեզ ԹԺ չարիքս այսոքիկ. և ուր են ԹԺ սքանչե-
 լիքն նորա զոր պատմեցին մեզ հարքն մեր՝ և ասեն, ոչ
 ապաքէն յեգիպտոսէ եհան զմեզ ար. և արդ՝ ընդէր
 մերժեաց զմեզ, և մատնեաց զմեզ ի ձեռս մագիւսմու: 14
 * Եւ հայեցաւ Ե նա հրեշտակն ար, և ասէ ցնա. երթ
 զօրութքդ քով այդուիկ, և փրկեցեն գիւղ ի ձեռաց
 մագիւսմու. ոչ աւասիկ ես առաքեցի զքեզ: * Եւ ա- 15
 ժէ ցնա գեդէոն. յիս ար, իւր փրկեցից զիւղ. և ահա
 հաղարաւորն իմ խոնարհագոյն է ի մէջ մանասի. և
 ես կրասեր եմ ի տան հօր իմոյ: * Եւ ասէ ցնա. ար 16
 ընդ քեզ. և հարցես զմագիւսմ իբրև զայր մի: * Եւ 17
 ասէ գեդէոն. եթէ գալի շնորհս առաջի աչաց քոց, ա-
 րասցես ինձ նշան՝ եթէ գու խոմեացիս ընդիս: * Թի 18
 գնասցես առախ՝ մինչև եկից առ քեզ, և բերից զգոհ
 իմ, և եդից առաջի քո: և ասէ՝ ես եմ, և նոտայց աստ
 մինչև դարձցիս առիս: * Եւ եմուտ գեդէոն՝ և հա- 19
 սոց Եւ մի յայծեաց, և արգու մի ալեւր բաղարը. և
 զման

(8) Ոման. Առ ար ԹԺ ցիւղ. ես եմ: (10) Յօրնային. Եւ ասացի ձեզ, ես: Ուր ոման. ասացի ձեզ ... յառ-
 առաքեաց օտարաց ամուրհաց՝: (17) Ոման. Եւ ասէ
 ցնա գեդէոն ... եթէ գու ուխտեացիս ընդ իս. մի:
 (18) Ոման. Եւ գիցի առաջի քո: (19) Յօրնային. Եւ
 հասոյց ցուլ մի յայծեաց: (19) Յօրնային գալուստ: Եւ

- զմիսն եղ. 'ի վր խանի, և զարգանալն արի 'ի պոյսն. և
 20 եհան առ նա ընդ կաղնեաւն և երկիր Եպագ: * Եւ
 ասէ ցնա հրեշտակն ան. առ դու զմիսդ, և զհացդ բա
 ղաքջ, և դիր 'ի վերայ վիմին այնորիկ. և հեղ զարգա
 21 նակն: և արար այնպէս: * Եւ ձգեաց հրեշտակն ան
 զծայր դաւաղանին որ 'ի ձեռին իւրում, և հասցոյց 'ի
 միսն և 'ի բաղարջն. և բորբոքեցաւ հուր 'ի վիմէ ան
 սի, և եկեր դաղարջն. և հրեշտակն ան գնաց յաչաց
 22 նր: * Եւ ետես գեղէոն եթէ հրեշտակ ան է: և ասէ
 գեղէոն. ա, ա, ա. տ'ր տ'ր. զի տեսի զհրեշտակն ան գէմ
 23 յանդիման: * Եւ ասէ ցնա տ'ր խաղաղուե ընդ քեզ.
 24 մի երկնէի, ոչ մեռանիցիս: * և շինեաց անդ գեղէոն
 սեղան ան. և կոչեաց ցնա խաղաղուեթ ան միմէ ցայս
 25 օր: Եւ մինչդեռ ինքն անդէն էր, յեփրա հօր իւրոյ
 26 եսրեայ: * և եղև 'ի գիշերին յայնմիկ' և ասէ ցնա տ'ր.
 առ դու քեզ գեղն պարարակ հօր քոյ, և գեղն երկրորդ
 գեւթնեման. և քակեսցեն զսեղանն բահաղու որ է
 27 հօր քոյ, և կոտորեսցեն զանտառն որ զնովաւ. * և շի
 նեսցես սեղան ան քոյ, որ երեւցաւ քեզ 'ի գլուխ
 լերինն մանովայ, 'ի տեղեղ պատերազմին. և առցես
 28 գեղն երկրորդ, և հանցես յաղջակէ՛ղ փայտիւք անտա
 29 ռին զոր կոտորեսցես: * Եւ առ գեղէոն երեքտասան
 այր 'ի ծառայից իւրոց, և արար ուղ և խօսեցաւ ընդ
 նմա տ'ր: և եղև իբրեւ երկեան 'ի տանէ հօր իւրոյ' և
 30 յարանց քաղաքին առնել 'ի տուէ, արար գիշերի: * Եւ
 կանխեցին արք քաղաքին ընդ առաւօտն, և ահա' կոր
 ծանեալ սեղանն բահաղու. և անտառն որ զնովաւ' կո
 տորեալ, և եղն պարարակ հանեալ ողջակէ՛ղ 'ի սեղանն
 31 շինեալ: * Եւ ասեն այր ցընկեր իւր. ո՛ր արար զիրս
 զայս. և յուզէին' և քննէին, և ասէին' Եթէ գեղէոն որ
 32 գի յովասաւ արար զերգ զայդ: * Եւ ասեն արք քաղա
 քին ցրովաս, հան արտաքս զորդին քո' և մեռցի. զի
 կործանեաց զսեղանն բահաղու, և կոտորեաց զանտառն
 որ զնովաւ: * Եւ ասէ յովաս ցարսն ցյարուցեալս 'ի
 վերայ նր. դուք այժմ՝ դատիցիք վն բահաղու, և կամ
 դուք ապրեցուցանիցէք զնա. որ փնասեաց նմա մեռ
 ցի մինչև ցառաւօտ. եթէ չեմ իցէ' ինքն խնդրեսցէ
 32 զլիւծ մանկին իւրոյ' զի կործանեցին զսեղան նր: * Եւ
 կռ

զարգանալն արի 'ի պոյսն: (20) Ոմանք. 'ի վերայ վե
 միդ այդորիկ, և հեղ զարգանալդ: (21) Ոմանք. Եւ
 եկեք զմիսն և դաղարջն: (28) Այս. Եւ ահա' կոր
 ծանեալ էր սե': (28) Յօրինային. Եւ անտառն որ ըզ
 նովաւ կործանել: (29) Ոմանք. Եւ ասէ այր ցընկեր իւր
 ո՛ր ա՛: (32) Ոմանք. Եւ կոչեաց զանուն նորա յաւուր

կողեաց զնա յաւուր յայնմիկ յերոբոաղ . և ասէ, գա
տաստան . բահաղու . զի կործանեաց զսեղանն ։ * Եւ 33
ամ մագիւսմ և ամադէկ , և ամ որդիքն արեւելեայց ժո
ղովեցան 'ի միասին , և եկին բանակեցան 'ի հովիտսն
յեզրայելի : * Եւ հոգի ան զօրացոյց զգեզէոն : և եւ 34
հար փող եղջերեաւն . և խրախոյս եբարձ արիւղեր
դինի նր : * Եւ արձակեաց հրեշտակս յասեր , և 'ի զա 35
բուզոն , և 'ի նեփթաղիմ . և ելին ընդ առաջ նր : * Եւ 36
ասէ գեզէոն ցած . եթէ փրկեսցես ձեռամբ իմով զիէլ
որպէս և խօսեցար : * Ահա գնեմ գլուծ մի ասուի 'ի 37
կալ . եթէ լինիցի անձրև 'ի վր գլաթուն միայն , և 'ի
վր ամ երկրի ցամաքութի , գիտացից եթէ փրկեսցես
ձեռամբ իմով զիէլ ոպ և խօսեցար : * և եղև այնպէս : 38
Եւ կանխեաց գեզէոն ընդ առաւօտն 'ի վաղիւ անգր ,
և քամեաց զգլաթն . և էջ ցօղ 'ի գլաթն անտի լի կոն
քիւ ջրոյ : * Եւ ասէ գեզէոն ցած . մի բարկասցի ցա 39
սուսն քո ինձ , և խօսեցայց դարձեալ միւսանդամ . և
փորձեցից միւսանդամ գլաթուն . և եղիցի միւսանդամ
ցամաքութի 'ի վր գլաթուն միայնոյ , և 'ի վերայ ամ
երկրի եղիցի անձրև : * Եւ արար ամ այնպէս 'ի գեզէ 40
րին յայնմիկ . և եղև ցամաքութի 'ի վր գլաթուն միայ
նոյ . և 'ի վր ամ երկրի եղև անձրև :

ԳԼ Ե .

Եւ կանխեաց յերոբոաղ նա ինքն է գեզէոն , և ամ 1
զօրն ընդ նմա . և բանակեցան առ աղբււրն արե
ղայ . և բանակն մագիւսմու և ամադէկայ 'էր նց ընդ
հիւսւսոյ , 'ի գաբաաթամ որ 'ի հովտի անդ : * Եւ ա 2
սէ ար ցգեզէոն . բազում է զօրդ որ ընդ քեզ է , առ
'ի չմասնելոյ ինձ զմագիւսմ 'ի ձեռս դոցա . գուցէ պար
ծիցի 'ի վր իմ իէլ և ասիցէ , թէ ձեռն իմ փրկեաց զիս :
* Եւ ասէ ցնա ար . խօսեալ յակամջս ժողովրդեանդ , 3
և

յայնմիկ յերոբոաղ . և այս է գտնան բա' : (35) Ոման
յաւելան . Եւ արձակեաց հրեշտակս ընդ ամ մանսն , և
գուցայ և նա զէկ նորա . և աշխիւայ հրեշտակս յասեր և
և 'ի գաբուզոն : (36) Ոման . Եթէ փրկելոյ իցես . . որպէս
և խօսեցար : (37) Աստ . 'ի վր գլաթուն միայնոյ :
(38) Ոման . Լի կոնք մի ջրով : (39) Ոման . Եւ ասէ գե
զէոն ցոր . . . միւսանդամ ևս զգլաթուն , և եղիցի
ցամաքութի 'ի վր :

ԳԼ Է . (1) Ոման . Եւ ամ զօր նր լի նմ , և բանակե
ցան առ եզերքն յարեթայ . . և գաբայաթամ ուրէ հիւ
սիսոյ 'ի հովտի անդ : (3) Ոման . Վատասիրտ է գաբձցի

- և ասացես . ո՞ր դե վատասիրտ իցէ՝ դարձցի : և գիմեցին 'ի լեռնէն դադաադու , և դարձան 'ի զօրուէն քսան
 4 և երկու հազարք . և մնացին տասն հազարք : * Եւ ասէ արքայ զգեղէն . տակաւին բազում է զօրդ . իջո՛ւ ըզգոսա 'ի ջուրն , և փորձեցից քեզ զգոսա անդ : և եղիցի զօրմէ ասացից քեզ՝ եթէ դա երթիցէ ընդ քեզ , նա երթիցէ ընդ քեզ . և զեմէ զօրմէ ասացից՝ թէ դա
 5 մի երթիցէ ընդ քեզ , նա մի երթիցէ ընդ քեզ : * և իջոյ զօրն 'ի ջուրն : Եւ ասէ արքայ զգեղէն . եմ որ լափեցէ լեզուաւ իւրով 'ի ջրոյ անտի իբրեւ զլուս , կաջուցես զնո՛ւ ուրոյն . և եմ որ անկցի 'ի վր ծնկաց իւր
 6 ըոյ իմպել , կայուացես զնո՛ւ անանձինն : * Եւ եղև թիւ ամենեցուն որ լափեցին ձեռամբ և լեզուով իւրեանց , երեք հարիւր այր . և մնացորդ ժողովրդեանն անկան
 7 'ի վերայ ծնկաց իւրեանց ըմպել ջուր : * Եւ ասէ արքայ զգեղէն . երեք հարիւր արամբքդ որ լափեցին զլուր՝ փրկեցից զձեզ . և տայ զմագիւմ 'ի ձեռս քո : և եմ ժողովուրդդ երթիցէ այր իւրաքանչիւր 'ի տեղի իւր :
 8 * Եւ ամեն զաւաթ ժողովրդեանն 'ի ձեռս իւրեանց , և զփող նց զեղջերեայս . և զեմ՝ այր իլի արձակեաց զայր 'ի բնակութի իւր : և զերեք հարիւր այրն և եթկալաւ : և բանակն մագիւմու՝ էին 'ի ներքոյ նորա 'ի
 9 հովիտն : * Եւ եղև 'ի գիշերին յայնմիկ , և ասէ ցնա արքայ . արի էջ աստի վազվաղակի 'ի բանակն , զի մատնե
 10 յի զնա 'ի ձեռս քո : * ապա թէ երկնիցիս դու իջա՛նել , էջ նախ դու և պատանեակդ քո փարա 'ի բանակն .
 11 * և լուիցես եթէ զի՛նչ խօսիցին , և ապա զօրացին ձեռք քո , և իջես 'ի բանակն : Եւ էջ ինքն և պատանեակն իւր ընդ նմա՝ ի մասն ինչ յիսնեորդաց բանա
 12 կին : * Եւ մագիւմ և ամաղէկ , և եմ որդիքն արեւելեայց բանակեալ էին 'ի ծործորսն , իբրեւ զմարմն բազմութիւն . և ուղաուց նց ոչ գոյր թիւ , այլ էին իբրեւ
 13 զուաղ առ եղերք ծովու բազմութիւն : * Եւ եմուտ գեղէն , և ահա այր պատմէր ընկերի իւրում երազ : տեսի ասէ երազ , և ահա նկանակ դարեղէն հօտովեալ 'ի բանակս մագիւմու , և եկն մինչև 'ի խորանն մագիւմու , և եհար զնա և կործանեաց . և անկաւ խորանն
 14 վերուստ 'ի վայր : * Պատասխանի ետ ընկերն նր և ասէ . ոչ է այն՝ եթէ ոչ սուրն գեղէնն որդւոյ յովա
 սու

և գիմեցեն . և մնացին Ժուայր : (4) Ոման . Զգոսա անդր . զօրմէ ես ասացից : (6) Ոման . Եւ լեզուաւ իւրեանց : (10) Ոման . Ապա թէ երկնիս 'ի բանակն մագիւմու , էջ նախ դու : (11) Զօրացի ձեռն քո . . . յիսնեթգ բանա : (11) Ուստի . Եւ պատանեակն իւր փաղաւ չնմ :

առն անն ինչացայ. մեղանեաց. ար. ինչեալ անքա զմա
 դիմմ' և զեմմ' բանակո : * Եւ եղև իրբեւ լուաւ գեղէոն 15
 զպատմութի երազոյն' և զմեկնութի նր, երկիր եղապ
 ան, և դարձաւ անդրէն' ի բանակն. ելի, և ասէ. արիք
 զի մատնեաց ար զբանակն մադիւսմու. ի ձեռս մեր :
 * Եւ բաժանեաց զերեքհարիւր այրն՝ յերկս առաջս . 16
 և ետ զփողն եղջերեայս ի ձեռս ամենեցունց, և ջահս
 ի մէջ սափորոցն : * Եւ ասէ ցնմ. ընդիս հայեալիք, և 17
 անյալէս արասլիք : ասաւ ես մտանեմ' ի մէջ բանակին,
 և եղիցի ուր ես առնիցեմ, նայնպէս և դաւք արասլիք :
 * Եւ հարկց ես զփողն եղջերեայ, և ամենեքեան ար 18
 ընդիս էք, հարջիք և դուք զփողն եղջերեայս, ջուրջ
 զեմմ' բանակաւն . և անասլիք, Սուր ան և գեղէոնի :
 * Եւ եմուտ գեղէոն և հարիւր այր ընդ նմա ի կողմն 19
 բանակին, իսկզբան միջոյ պահուան . մայն զարթու
 ցանելով զարթուցին զպահապանսն, և հարին զփողն
 եղջերեայս, և թօթափեցին զսափորսն որ ի ձեռս իւր,
 եանց : * և հարին զփողն եղջերեայս երեքին առաջն, 20
 և խորտակեցին զսափորսն : Եւ առին ձափու. ձեռամբք
 իւրեանց զջահսն, և աջու ձեռքք իւրեանց զփողն հար
 կանել, և աղաղակեցին և ասեն . Սուր ան և գեղէոն
 նի : * Եւ կացին իւրաքանչիւր առանձին շուրջ գրա 21
 նակաւն . և ընթացաւ ամբ բանակն՝ փող հարին և փախ
 եան : * Եւ գոչեցին երեքհարիւրեքին. փողն եղէ 22
 րեայք : և եդ ար զսուր առն յրեկեր իւր' և յեմմ' բա
 նակն : * և փախեաւ ամբ բանակն մինչև ցրեթասեռա, 23
 և միւս գունգն մինչև ցգարն արեւմտաւայ, և ցտա
 բէթ : Եւ գոչեաց այր ինչացի ի նեփթաղիմայ, և յա
 թերայ, և յեմմ' մանասէէ, և զհետ մափն մագիւսմու :
 * Եւ հրեշտակս արձակեաց գեղէոն յեմմ' սահմանս եփ 24
 րեմայ, և ասէ . իջէք յառաջս մագիւսմու, և կարարուք
 զիւրեմ ջրոցն մինչև ցրեթափարս և ցյորդանան : Եւ
 գոչեաց ամբ այր եփրեմի, և կալան իւրեանց զանցս
 ջրոցն, մինչև ցրեթափարս և ցյորդանան : * Եւ կալան 25
 զերկու իշխանսն մագիւսմու զորեք, և զգեթ . և սպա
 նին զորեք ի սովորեբա, և զգեթ՝ տպանին յակեթիւ
 բա . և հարածեցին զմագիւսմ, և զգեթիւսն ուրեբայ և
 զերայ բերին առ գեղէոն յայնմ կողմանէ յորդանանու :

ԳԼ.

(16) Բնի . Եւ ետ զփողն . . . անցն : (17) Ոման . Եւ ասա
 ես . . . ամենիկ : (20) Ոման . Սուրն ան և գեղէոնի :
 (21) Ոման . Իւրաքանչիւրորդ առան : (22) Ոման . Եւ
 ետ ար զսուր : (23) Ոման . Զրեթասեմայ, և միադունդ
 մինչև ցգարն . . . և գոչեցին այր ելի . ի նեփթաղիմայ :
 (25) Ոման . Եւ կալան զերկոսեան իջ :

ԳԼ. Ը.

- 1 **Եւ** ասէն ցգեղէնն այր եփրեմի. զի՞նչ է բանդ. այդ զոր արարեր ընդ մեզ. զի ոչ կոչեցեր զմեզ յոր ժամ երթայիր պատերազմել ը մադիամու: և զիճէին
- 2 ընդ նմա սաստկագոյնս: * **Եւ** ասէ ցնս. արդ զի՞նչ ինչ արարի իբրև զձեզ. ոչ ապաքէն լաւագոյն է ճառ.
- 3 քաղութեդ եփրեմի. քան զկուծան արիեղերայ: * **Ի** ձեռս ձեր մատնեաց ար զիշխանս մադիամու՝ զորեք և զդեք. և զի՞նչ կարացի առնել իբրև զձեզ. և ապա դադարեաց ոգի նոյն **Ի** նմանէ **Ի** խօսել նոյն զբանս զայս:
- 4 * **Եւ** եկն գեղէնն **Ի** յորդանան, և անց ինքն և երեք հարեւր արքն որ ը նմա պատրաստեալք և քաղցեալք:
- 5 * **Եւ** ասէ ցարսն սորքովթայ. տուք աւագիկ հաց **Ի** կերակուր զօրուս այսմիկ որ ընդիս, զի քաղցեալ են. և ես պնդեցայց զհետ զերէի և սաղմանայ թագաւոր
- 6 րացն մադիամու: * **Եւ** ասէն իշխանքն սորքովթայ. մի թէ ձեռն զերէի և սաղմանայ իցէ **Ի** ձեռին քում, զի
- 7 տացուր հաց զօրականիդ քում: * **Եւ** ասէ գեղէնն. ոչ այդպէս, այլ **Ի** տալ անդերէի և զսաղմանայ **Ի** ձեռս իմ. և ես քարէցից զմարմինս ձեր փշովք անապատի
- 8 և բորկոնիմաւ: * **Եւ** ել անտի **Ի** փանուէղ, և խօսեցաւ ընդ նս նոյնպէս, և պատասխանի արարին նմա արք փանուէլայ, զոր օրինակ արարին նմա պատասխալ
- 9 նի արք սորքովթայ: * **Եւ** խօսեցաւ գեղէնն ընդ արս փանուէլի՝ և ասէ. **Ի** գառնալ իմում՝ այսրէն խաղալ
- 10 զուծի, կործանեցից զաշտարակդ զայդ: * **Եւ** զերէի և սաղմանաւ էին **Ի** կարկար, և բանակ նոյն ընդ նոսա, իբրև հնգետասան հազար այր՝ ընդ ամ որ մնացեալ էին յամբ բանակէ որդւոցն արևելից: և անկեալք էին հա
- 11 իւր և քսան հազար արանց սուսերամերկաց: * **Եւ** ել գեղէնն ընդ ճանապարհս վրանաբնակչացն յարևելից նաբաէի, և հանդէպ նաբեայ. և եհար զբանակն,
- 12 զի ահա էր բանակն յանհոգս: * **Եւ** փախեան զերէէ և սաղմանաւ, և պնդեցաւ զհետ նոյն. և ձերբակալ աբար զերկուս թագաւորսն մադիամու զգերէէ և զսաղմաւ

Գլ. Ը. (1) Ոմանք. **Եւ** ասէն ցգեղէնն եփրեմացիքն: (3) Ոմանք. Ոգի նոյն **Ի** նոցանէ: (4) Ոմանք. Պարտասելք և քաղց՝: (5) Ոմանք. Աստորիկ որ ը իս է. զի: (7) Ոմանք. Այդպէս է, այլ... փշովք անապատի բոր, կուռնիմաւ: (9) Յօրինալին պատէր. Ընդ արք փանուէլի: (11) Ոմանք. **Եւ** զի էր բանակն յանհոգս: (12) Ոմանք. **Եւ** զամբ իշխանս նոյն գորգեցոյց:

մանա, և զամբանակ նր գըրգեցոյց : * Եւ գարձաւ 13
 գեղէնն որդի յովասու 'ի պատերազմէն 'ի զառիվայրէ
 անտի արեսայ : * Եւ կալաւ պատանեակ մի յարանց 14
 սոկբովթայ, և հարց զնա . և գրեաց առ ինքն զիշ .
 խանսն սոկբովթայ, և զծերս նր եւթանասուն և եւթն
 այր : * Եւ եկն գեղէնն առ իշխանն սոկբովթայ, և 15
 ասէ ցնն . ահաւասիկ զերէն և սաղմանա, զն քոց նա
 խանեցէք զիս' և ասացէք . միթե ձեռն զերէի և սաղ-
 մանայ այժմ 'ի ձեռին քում իցէ, զի տացուք հաց ա-
 րանց քոց նքթելոց : * Եւ առ զիշխանն և զծերս քա 16
 զաքին, և փուշ յանապատէ, և զքորկոնիմն . և քաբ-
 շեաց նորք զարսն սոկբովթայ : * և զաշտարակն փա 17
 նուէրի կործանեաց, և կոտորեաց զարս քաղաքին : * Եւ 18
 ասէ ցզերէէ և ցաղմանա, ուր են արքն զորս կոտո-
 րեցէք 'ի թաքովք : և ասեն' ուր դու, նոյնպէս և նք
 նման քեզ, և գու նման նց, իբրեւ զտեսիլ որդւոց թա-
 գաւորի : * Եւ ասէ գեղէնն, եղբարք իմ' և որդիք մօր 19
 իմոյ էին * . և երգուաւ նց և ասէ . կենդանի է ար,
 եթէ կենդանի պահեալ էր ձեր փն, ոչ սպանանէի
 զձեզ : * Եւ ասէ ցեթեր ցանգրանիկ իւր . արի սպան 20
 զգոսա . և ոչ հչան պատանեակն զտուր իւր, զի եր-
 կեաւ' քանզի մանուկ էր : * Եւ ասեն զերէն և սաղ- 21
 մանա . արի և գու քեզէն պատահեա մեզ, զի լա առն'
 և զօրութի իւր : և յարեաւ գեղէնն և սպան զզերէէ
 և զսաղմանա . և առ զմանեակն 'ի պարանոցայ ուղ-
 տուց նց : * Եւ ասեն այր իլի ցզերէն . իշխա' մեզ 22
 դու և որդիք քո, և որդիք որդւոց քոց . զի փրկեցեր
 զմեզ 'ի ձեռնաց մագիամու : * Եւ ասէ ցնն գեղէնն . 23
 ոչ իշխեցից ես ձեզ, և ոչ իշխեցէ ձեզ որդի իմ' . այլ
 ար իշխեցէ ձեզ : * Եւ ասէ ցնն գեղէնն . խնդրեցից 24
 'ի ձէնդ հայցուածս ինչ, և տուք ինձ' առ այր գինդ
 մի յաւարէ անտի . զի գինդք ոսկիք էին նց, քանզի իս-
 մայելացիք էին : * Եւ ասեն' տալով տացուք : և առ 25
 րածեցին զհանգերձսնր . և ընկեցին անգր այր իւրա-
 քանիւր զգինդս ոսկիս զաւարի իւրոյ : * Եւ եղև կշիւ 26
 զնգացն ոսկեաց զոր խնդրեաց' հաղար և եւթն հա-
 ռիւր

(13) Յօրնալիս . 'ի զառ'ի վայրէ անտի ասերայ : Ուր օրէ-
 նալ Ժ . Անտի առեսար : (15) Ոման . Արանց քոց նքթ-
 զելոց : (18) Ոման . Եւ իբրեւ զտեսիլ որդւոց թագա' :
 (21) Ոման . Արի' գու քեզէն և պատահեաց : (21) Յօ-
 ռնալիս . Եւ սպան ըզերէն և : (22) Աթ . Եւ որ-
 դի քո, և որդի որդւոց քոյ : (23) Ոման . Այլ եւ
 խեցէ ձեզ ար : (25) Ոման . Ոսկիս յաւարէ իւրոյ :
 (26) Օրնալ Ժ . Սկեզ ոսկւոյ . . Թող զթուշանուսն և

- րիւր սիկդ ոսկւոյ, Թնդ զքանանուան և զմեհեանդս,
 և զպսակաւս, և զծիրանիս, և որ ինչ 'ի Թագաւորան
 մագիւմու. և Թնդ զմանեակս ոսկիս պարանոցաց ուղ-
- 27 արւց նց: * Եւ արար զայն գեղէոն յեփուգ, և հաւ
 տաւեաց զայն 'ի քաղաքի իւրում յեփրա: և պոռնկե-
 ցաւ ամ ինչ զկնի նր անդր. և եղև գեղէոնի և տան
- 28 նր 'ի գայթաղուհ: * Եւ զանեցաւ մագիւմաւ առաջի
 որդւոցն ելի, * և ոչ եւ յաւելին ամբառնալ զգլուխս
 իւրեանց. և գագարեաց երկիրն ամս քառասուն յա-
- 29 լուրս գեղէոնի: * և գնաց յերոքոտաղ որդի յովասու,
 30 և բնակեաց 'ի տան իւրում: * Եւ գեղէոնի էին եւ
 Թանասուն որդիք ելեալք յերանայ նր. զի կանայք
- 31 բազումք էին նր: * և հարձ նր որ 'ի սիկիմայ, ծնաւ
 32 նմա և նա որդի. և եգ անուն նմա արիմնիէք: * Եւ
 մեռաւ գեղէոն որդի յովասու 'ի բարւոք ծերութե,
 և Թաղեցաւ 'ի գերեզմանի յովասու հօր իւրոյ յեփրա
 հօրն եսրեայ:
- 33 * Եւ եղև իբրեւմեռաւ գեղէոն, զարձան որդիքն ելի՝ Ը
 և պոռնկեցան զհետ բահաղիմայցն. և եգին զուխա իւ-
 րեանց ընդ բահաղուն բերիթայ, լինել նց նմա յառ
- 34 առած: * և ոչ յիշեցին որդիքն ելի զոր ամ իւրեանց
 որ փրկեաց զնոսա յամ Թշնամեաց իւրեանց շուքմանա-
- 35 կի: * Եւ ոչ արարին ոգորմութի ընդ տանն յերոքոտա
 զայ՝ որ նա ինքն է գեղէոն, ըստ ամ բարութեան զոր
 արար ընդ ելի:

ԴԼ. Թ.

- 1 Եւ գնաց արիմնիէք որդի յերոքոտաղոյ 'ի սիկիմա առ
 եղբարս մօր իւրոյ, և խօսեցաւ ընդ նմ, և ընդ
 2 ամ աղջատոհմի տան հօր մօր իւրոյ՝ և տան: * Խօսե-
 ցարոնք յականջս ամ արանց սիկիմայցւոց. ո՞ր լաւ իցի
 3 մեզ, ինչեւ մեզ եւ Թանասուն արանց ամ որդւոցն յե-
 րոքոտաղայ, եթէ տիրել մեզ առն միս. և յիշեցէք, զի
- 3 ոսկի մեր և մարմին մեր եմ ես: * Եւ խօսեցան զմեզ
 նէ եղբարք մօր նր՝ յականջս ամ արանց սիկիմայցւոց
 4 և ամ քան զայսոսիկ: և միտեցաւ սիրտ նց զին արի.
 4 մեղեքայ, զի ասացին թէ եղբայր մեր է: * և ետուն նմա
 եւ Թանասուն արմաթոյ 'ի տանէ բահաղու բերիթայ
 ուխ.

զմեհե" . . 'ի Թագաւորն մագի' . . 'ի պարանոցաց ուղ' :
 (31) Ոմնո՛ւ. Եւ եգ անուն նր արի' : (32) Ոմնո՛ւ. Լինել
 նց աստուած: (35) Յօրնալին. Ընդ տանն յերոքոտայ :
 ԳԼ. Թ. (2) Ոմնո՛ւ. Յականջս ամ սիկիմայցւոց . . . ամե-
 նեցունց որդւոց: (4) Ոմնո՛ւ. Եւ 'ի զարձաւ եղաւ արի.

ուխտին : Եւ վարձեցաւ նորօգարիսն զէք արս սրիկայս
 և զարհուրեցուցիչն , և գնացին զհետ նր : * և եմուտ 5
 'ի տուն հօր իւրոյ յերբա , և կոտորեաց զեղբարս իւր ,
 զորդիսն յերոբոազայ , արս եւթանասուն 'ի վր զիմօ
 միոյ : Եւ մնաց յովաթամ որդի յերոբոազայ կրտսեր ,
 քանզի թաքեաւ : * և ժողովեցան ամ արք սիկիմաց 6
 ւոյ , և ամ տունն մապղնայ , և չոգան թագաւորեցու
 ցին զարիմնէք 'ի թագաւոր , առ կաշնեալ կաւոյն որ
 'ի սիկիմայ : * Եւ անց եղև յովաթամայ . եւ գնաց և եւ 7
 կայ 'ի վր գլխոյ լերինն 'ի գարիզին . ամբարձ զձայն իւր
 և եւաց , և ասէ ցնոսա . լուարուք ինձ արք սիկիմացուոյ ,
 և լուիցէ ձեզ ամ : * Դնանով գնացին ծառք օծանել 8
 իւրեանց թագաւոր , և ասեն ցձիթենին . թագաւորեա
 'ի վր մեր : * Եւ ասէ ցնոսա ձիթենին . Թողից զպա 9
 բարտուծն իմ յորոյ փառաւորեաց զիս ամ և մարգիկ ,
 և երթացեմ իշխել ծառք : * Եւ ասեն ծառքն ցլծղե 10
 նին . Եկ թագաւորեա 'ի վերայ մեր : * Եւ ասէ ցնոսա 11
 թղենին . Թողեալ զքաղցրուի իմ , և զբերս բարուծն
 իմոյ , և երթացեմ իշխան լինել փայտից : * Եւ ասեն 12
 ծառքն ցործ . Եկ թագաւորեա 'ի վր մեր : * Եւ ասէ 13
 ցնն ործ . Թողեալ զգինի իմ և զուրպիսուի իշկ մարգ
 կան , և երթացեմ իշխան լինել փայտից : * Եւ ասեն 14
 ծառքն ցգժնիկ . Եկ թագաւորեա 'ի վր մեր : * և ասէ 15
 գժնիկ ցծառք , թէ արդարեւ օծանիցէք զիս թագաւ
 րել 'ի վր ձեր . եկայք ծածկեցարուք ընդ հովանեա
 իմով . եթէ ոչ ելանիցէ հուր 'ի դժնկէ աստի , և կերի
 ցէ զեղևնափայտս լիբանանու : * Եւ արդ եթէ չլմար 16
 տուք ' և բովանդակուծք արարէք , և թագաւորեցու
 ցիք զարիմնէք . և թէ որպէս արարէք չ յերոբոազ և
 չ տուն նր . և եթէ լծ հաաուցման ձեռին նր արարէք
 նմա . * որպէս կո պատերազմն հայր իմ փոխանակ ձեր , 17
 և ընկէց զանձն իւր յաւաջ , և ապրեցոյց զձեզ 'ի ձե
 ւոց մագիլամա : * և գուք յարեայք 'ի վր տան հօր իմոյ 18
 այսօր , և կոտորեցէք զորդիս նր արս եւթանասուն 'ի
 վր զիմօ միոյ , և թագաւորեցուցէք զարիմնէք զորդի
 ապահնոյ նր 'ի վր արանց սիկիմացուոյ , զի եղբայր ձեր
 է : * Եւ թէ չլմարտուծք և բովանդակուծք արարէք չ 19
 յեր

մեկէ նորօգ արս սրի' : (6) Ոման . Առ կաշնով կաւոյն
 որ 'ի սիկիմայ : (7) Ոման . Լերինն որ 'ի գարիզին : (9) Ո
 ման . Յորս փառաւ : և ոման . զոր փառաւորեաց յիս
 ամ և : (11) (12) Ոման . Եւ երթիցեմ իշխան լինել :
 (15) Ոման . Օծանէք զիս թգր 'ի վր ձեր : (16) Ոման .
 Եւ չ տուն իւր : (19) Ոման . Ընդ յերոբոազայ և չ որ
 գիս նր յաւուրս յայտ . . . և ուրախ լիցի 'ի ձեզ և նա :

- յերոքոտաղայ և ընդ տան նր յաւուրս յայտնի՝ օրհնեն
 ջնք դուք, և ուրախ լիջիք յաբիմեղէք. և ուրախ լիցի
 20 և նա՝ ի ձեզ: * Ապա թէ ոչ՝ ելցէ հուր յաբիմեղէքայ՝
 և կերիցէ զարս սիկիմացւոց, և զտունն մահողոնայ: ա-
 պա թէ ոչ՝ ելցէ հուր յարանց սիկիմացւոց և ի տանէն
 21 մահողոնայ՝ և կերցիցէ զաբիմեղէք: * Եւ փախեալ յովու-
 թամ և զերծեալ, և գնաց ընդ ճանապարհն ի բերդոյ.
 և թափեաց՝ անդ յերեսաց աբիմեղէքայ եղբոր իւրոյ:
 22 * և ի իսեայ աբիմեղէք ի վր ի լի ամս երես: * Եւ առա-
 23 քեաց ամ ռգի չար ի մէջ աբիմեղէքայ, և ի մէջ արանց
 սիկիմացւոց: և արհամարհեցին արք սիկիմացւոց ըզ-
 24 տունն արիմեղէքայ * ամէլ ի վր նր զանկրաւու թի իւ-
 թանասնից որդւոցն յերոքոտաղայ. և հասուցանել զա-
 րիւն նց ի վր աբիմեղէքայ եղբորն իւրեանց՝ որ կոտո-
 րեաց զնոսա. և ի վր արանց սիկիմացւոց՝ զի զօրացու-
 25 ցին զձեռս նր կոտորել զեղբարս իւր: * Եւ գործեցին
 նմա դարան արք սիկիմացւոց ի վր զլնոց լիւրանց, և
 յափշտակէին զամենեւին որսնցանէին առնորդք ընդ
 26 ճանապարհն: և անդ եղև արիմեղէքայ: * Եւ եկն գասա-
 րդի աբեղդայ և եղբարք նր. և անցին ի սիկիմ, և
 27 վստահեցին ի նա արք սիկիմացւոց: * և ելին յանդաւ-
 տանան և կթեցին զայդիս իւրեանց, և հարին հնձանս,
 և արարին պարանցիկս, և մօտն ի տուն աստուածոյն
 իւրեանց. և կերան և արբին՝ և անիծին զաբիմեղէք:
 28 * Եւ ասէ. գասաղ որդի աբեղդայ, ո՞ր է աբիմեղէք, և
 ո՞ր է որդին սիբեմայ՝ զի ծառայեմք նմա. ոչ նա է որ
 29 ծառայիցեմք նմա: * և ո՞րայր զժողովուրդս զայս ի
 ձեռս իմ, և փոխէի զաբիմեղէք. և ասէի յաբիմեղէք,
 30 բազմացո՞ զզօրս քո՝ և ելին: * Եւ լուսն զերուղ իշ-
 31 խան քաղաքին՝ զբանս գասաղայ որդւոյ աբեղդայ, և
 արտմտեցաւ բարկուի: * և առաքեաց առ աբիմեղէք
 հրեշտակս պատարագօք՝ և ասէ. Ահա ասիկ գասաղ
 32 որդի աբեղդայ և եղբարք նր եկին ի սիկիմ, և աշա-
 րեն զքաղաքս ի վերայ քո: * արդ արի զցայդ դու և
 33 զօրդ քո որ ընդ քեզ է, և դարանամուտ լեր յանդաւ-
 րանն. * և ելցի ընդ առաւօտան ի ծագել արեգա-
 կանն, կանխեսցես և հասցես զքաղաքաւս. և ասա՝ սա՝
 և

(24) Ոմանք. Եւ հասուցանել ի վր նոցա զարիւնն ա-
 բիմեղէքայ եղբորն իւրեանց որ կոտորեաց զնր ի վր
 արանց սիկիմ. զի զօրացուցին զնա կոտորել: (29) Ոմանք.
 Զժողովս զայս ... և ասէի ցնա բազմացոյ: (31) Ոմանք. Յա-
 բեղդայ և որդիք նր եկին: (33) Ոմանք. Եւ ասա զօրքս որ

և զորս որ ընդ սմա է ելանէ առ քեզ . և արտացեալ չ
սա ուն ինչ գտցէ՝ ձեռն քո : * Եւ յարեալ արիմնիկէ 34
և ձմ զօրն որ ընդ նմա զցայգ . և մտին՝ ի գարանս ըղ-
սիկիմաւ չորք առաջք : * Եւ եղև ընդ առաւօտն , եւ 35
գաազ որդի արեգդայ՝ և եկաց ի մմաւս դրան քաղա-
քին : Եւ յարեալ արիմնիկէ և ձմ զօրն որ ընդ նմա
՝ ի գարանացն : * և ետես գաազ որդի արեգդայ զզօրն , 36
և ասէ ցեբուղ , ահաւանիկ զօր իջանէ ի գլխոյ լե-
րանցն . և ասէ ցնա զեբուղ . զստուեր լերանցն ասե-
սանես գու իբրև զմարդիկ : * Եւ յաւել ևս խօսել 37
գաազ և ասէ . ահաւասիկ զօր իջանէ ընդ ծովակողմն
առ պորտով երկրին . և առաջ մի եւ ընդ ճանապարհ
կաղնւոյն դիտանոցաց : * Եւ ասէ ցնա զեբուղ . արդ՝ 38
ուր է բերան քո որ ասէր , թէ ո՞վ է արիմնիկէ , զի
ծառայեսցուք նմա . ոչ աւանիկ այն զօր է՝ զօր գուն
աղարտէի . արդ՝ եւ տուր ընդ նմա պատերազմն : * Եւ 39
եւ գաազ առաջի արանցն սիկիմացոց , և մարտեալ չ
արիմնիկէայ : * և հալածեաց զնա արիմնիկէ . և փա- 40
խեալ յերեսաց նր , և անկան վերաւորք բազումք մինչև
ցգրուսն քաղաքին : * Եւ նստաւ արիմնիկէ յարիմ , և 41
եհան զեբուղ զգաազ և զեղբարս նր՝ զի մի բնակեացեն
՝ ի սիկիմ : * Եւ եղև ի վաղիւ անգր՝ և եւ ժողովուրդն 42
՝ ի գաազն , և անգր եղև արիմնիկէայ . * և առ զզօրն՝ և 43
բաժանեաց յերիս առաջս , և եմուտնովաւ ՝ ի գարան :
և ետես՝ և ահա զօր ելանէր ի քաղաքէ անտա՝ . և յա-
րեալ ի վերայ նր՝ և եհար զնոսա՝ : * Եւ արիմնիկէ և 44
գունդքն որ չ նմա՝ ճակատեցան և կացին առ դրան
քաղաքին . և երկու գունդք սփռեցան ի վր ամենե-
ցուն որ յանգաստանսն էին , և հարին զնս : * Եւ ա- 45
բիմնիկէ պատերազմէր չ քաղաքին զօրն զայն ողոյն ,
և աւին զքաղաքն , և զժողովուրդն որ ի նմա կոտո-
րեցին , և զքաղաքն կործանեցին՝ և ալարա վարեցին :
* Եւ լուսն ձմ արք աշտարակին սիկիմացոց , և եւ 46
կին յամրոց տանն բնութի բերիթայ : * Եւ անգր եղև 47
արիմնիկէայ՝ եթէ ժողովեցան ձմ արք աշտարակին սի-
կի

չ սմա . . և արտացեալ չ նմ ուն ինչ գտցի ի ձեռս քո :
(34) Ո՛հնէ . Զսիկիմաւ ի չորս առաջս : (36) Յօրնալին .
Եւ ասէ ցեբուղ , ահաւա՛ : (36) Ո՛հնէ . Ահաւասիկ զօր
իջա՛ . . . զստուերս լերանց : (37) Ո՛հնէ . Առ պորտով
լերինն , և առաջ մի՛ գալր չ ճանա՛ : (38) Ո՛հնէ . Թէ
ուր է արիմնիկէ զի ծառայես՛ : (39) Ո՛հնէ . Եւ եւ գա-
ազ . . . և ետ չ նմ պարզմ . և հալածեաց : (40) Ո՛հնէ .
Մինչև ցմուսս քղաքն : (42) Ո՛հնէ . Եւ էր ժողդն ի
գաազն : (44) Ո՛հնէ . Եւ գունդք նր չ նմ ճակա՛ :

- 48 կէմացւոց : * Եւ եւ արիմեղէք 'ի լեառնն սեղմոն , ինքն
 և լամ զօրն որ ընդ նմա . և առ արիմեղէք տապար 'ի
 ձեռն իւր , և կոտորեաց բեռն մի փայտի' և առ զայն
 և եդ զայն 'ի վերայ ուսոց իւրոց : և ասէ ցօրն իւր ,
 զինչ տեսանիցէք յիս որ առնիցեմ , արասիք և դուք
 49 վաղվաղակի իբրեւ զիս : * Կոտորեցին և նոքա իւրաքան
 չիւրոք ամենեքին բեռն մի փայտ , և բարձին և զնա
 ցին զհետ արիմեղէքայ . և եդին 'ի վերայ ամրոցին , և
 այրեցին 'ի վերայ նց զամրոցն հրով : և մեռան լամ արք
 աշտարակին սիկիմացւոց ' իբրեւ հաղար մի ընդ այր և
 50 ընդ կին : * Եւ չոգաւ արիմեղէք 'ի Թեթէս , և նստաւ .
 51 շուրջ զնովաւ . և առ զնա : * և աշտարակ մի էր հօր
 'ի մէջ քաղաքին . և փախեան անդր լամ արք և կանայք ,
 և լամ գլխաւորք քաղաքին , և փակեցին ընդդէմ իւ
 52 րեանց , և ելին 'ի տանին աշտարակին : * Եւ եկն ա
 րիմեղէք մինչև ցաշտարակն , և մարտեան ընդ նմա , և
 53 մերձեցաւ արիմեղէք 'ի դուրս աշտարակին : * Եւ ըն
 կէց կին մի բեկոր երկանի 'ի վերայ գլխոյ նր , և ման
 54 րեաց զգազաթնն արիմեղէքայ : * Եւ աղաղակեաց վաղ
 վաղակի առ պատանեակն կապարճակիր իւր ' և ասէ
 ցնա . մերկեան զսուր քո և սպան զիս . գուցէ աօրիցեն
 Թէ կին սպան զնա : և խոցեաց զնա պատանին իւր ,
 55 և մեռաւ արիմեղէք : * Եւ ետնս այր ինչլայի' Թէ մե
 ռաւ արիմեղէք , զնացին այր իւրաքանչիւր 'ի տեղի
 56 իւր : * Եւ դարձոյց լամ զլարիսն արիմեղէքայ 'ի գլուխ
 իւր զոր արար հօր իւրում կոտորելով զեւթանասուն
 57 եղբարսն իւր : * և զլամ չարիսն սիկիմայ գարձոյց
 զարձոյց լամ 'ի գլուխս նց : և եկին 'ի վր նց անեծքն
 յովաթմայ որգւոյ յերոտաղայ :

ԳԼ. Ժ.

1. Եւ յարեաւ յետ արիմեղէքայ փրկել զէլ . Թովգա Թ
 որդի փուայ . որդի հօր եղբօր նր , այր յարաւ
 րոյ . և նա բնակէր 'ի սամարիա , 'ի լերինն եփթմայ :
 * Եւ

(48) Ո՛հնէ . Եւ լամ զօր նր ընդ նմ . . . տապար 'ի ձե
 ռն իւրում . . . փայտ , և առ զայն 'ի վր ուսոց իւրոց :
 (49) Ո՛հնէ . Եւ նք լամքն իւրաքանչիւր բեռն : (50) Յը
 ճիւսին . Եւ չոգաւ . . . 'ի բեթէս : (52) Ո՛հնէ . Մինչև
 յաշտարակն , և մարտեաւ լամ նմ . և մերձեցաւ . . . մինչև
 ցգրուան աշտարակին : Յոր ուխտ յաւելոյ . Աշտարակին ,
 զի այրեցի զիս հրով : (53) Ո՛հնէ . Բեկոր երկանի 'ի վր :
 (57) Ո՛հնէ . Եւ զլամ չարիսն սիկիմայ գարձոյց :
 ԴԼ. Ժ. (1) Ո՛հնէ . Եւ նա բնակեալ էր 'ի սամարիա :

- * Եւ գառեաց զիւն ամս քսան և երիս, և մեռաւ՝ և 2
Թաղեցաւ 'ի սամարիա :
- Ժ * Եւ յաբեաւ յեանն յայլի գաղաազացի, և դատեաց 3
զիւն ամս քսան և երկուս : * և եղեն նր որդիք՝ երեւ 4
սուս և երկու, որ հեծանէին յերեսուն և երկու յա
վանակս . և երեսուն և երկու քաղաքք նց : և կոնեաց
զնս աւանս յայլրայ մինչև ցայսօր, որ են 'ի գաղաազ :
* Եւ մեռաւ յայլր՝ և Թաղեցաւ 'ի կամոմի : 5
- ԺԱ * Եւ յաւելին որդիքն իսրայելի առնել չար առաջի ան, 6
և պաշտեցին զբահաղիման, և զսատարովմն, և զաստ
ուածս տսորւոց, և զաստուածս սիգոնայ, և զաստ
ուածս մովաբայ, և զաստուածս որդւոցն ամոնայ, և
զաստուածս այլազգեացն : և Թողին զտր, և ոչ ծա
ղայեցին նմա : * Եւ սրտմտեցաւ բարկուլ ԹԲ տր իւր, 7
և մատնեաց զնս 'ի ձեռս այլազգացն, և 'ի ձեռս որդ
ւոցն ամոնայ : * և խախտեցին խորտակեցին զորդիսն 8
Ելին 'ի Ժամանակին յայնմիկ ամս ութուտասն զամ իէլա
ցիս յայնկոյս յորդանանու, յերկրի ամովհնացւոցն 'ի
գաղաազ : * Եւ անցին որդիքն ամոնայ չորդանան
տալ պատերազմ ընդ յուգայ և ընդ բենիամինի, և չ
տանն եփրեմայ . և ներեցան որդիքն իւր յոյժ : * Եւ ա 10
զաղակեցին որդիքն իւր առ տր՝ և ասեն . մեզաք քեզ,
զի Թողաք զեծդ մեր՝ և պաշտեցաք զբահաղիման : * Եւ 11
ասէ տր ցորդիսն իւր . ոչ ապաքեն եգիպտացիք և ա
մուհհացիք, և որդիք ամոնայ, և մովաբ, և այլազգիք,
* և սիգոնայիք, և ամաղէկ և քանան՝ նեղեցին զձեզ, 12
և աղաղակեցէք առ իս' և փրկեցի զձեզ 'ի ձեռաց նց :
* Եւ գուր Թողէք զիս' և ծառայեցէք աստուածոց 13
տարաց . վն այնորիկ ոչ յաւելից փրկել զձեզ : * Եւ 14
երթայք աղաղակեցէք առ աստուածսն զոր ընտրեցէք
ձեզ . և նոքս փրկեցեն զձեզ 'ի Ժամանակի նեղուեց
ձերոց : * Եւ ասեն որդիքն իւր ցտր . մեզաք, արա դու 15
ընդ մեզ զեծ, որ ինչ հաճոյ Թուի առաջի քո . բայց
տր՝ մեզ ապրեցս զմեզ յաւուր յայսմիկ : * Եւ մերժե 16
ցին զամուսուածսն օտարոտիս 'ի միջոյ իւրեանց . և պաշ
տեցին զտր միայն : և ոչ հաշտեցաւ չ Ժողովորեանն :
և յցգիս ապաստան եղև յաշխատուէ իւր : * Եւ ելին 17
որդիքն ամոնայ, և բանակեցան 'ի գաղաազ : և ելին
որ

(5) Ոմանք . Եւ Թաղեցաւ 'ի կամոմի : (6) Ոմանք . Եւ
Թողին զտր ան, և ոչ : (7) Բաղադ : 'ի ձեռս այլազ
գեացն : և ոմանք . 'ի ձեռս Թնառեացն : (8) Այլ . Եւ
խախտեցին և խորտա : (14) Ոմանք . 'ի Ժամի նեղուե
րոյ : (15) Ոմանք . Որ ինչ հաճոյ Թուիք քեզ . բայց միայն .
յաւուրս յայսմիկ (16) Ոմանք . Յաշխատուեալ իւր :

- 18 որդիքն ելի, և բանակեցան 'ի դիտանոցին: * Եւ աւսեն իշխանք ժողովրդեանն գաղաադու: այր ցընկեր իւր-այր որ սկիզբն առնիցէ պատերազմել ընդ որդիսն աւմոնայ, եղիցի գլուխ ամ բնակչացս գաղաադու:

ԳԼ. ԺԱ.

- 1 Եւ յեփթայէ գաղաադացի, Էրայր հօր զօրուք, և նա որդի կնոջ պոռնկի. և ծնաւ գաղաադու.
2 զյեփթայէ: * Եւ ծնաւ կինն գաղաադու նմա որդիս, և հաստատեցան որդիք կնոջն, և մերժեցին զյեփթայէ, և ասեն ցնա. ոչ ժառանգեսցես 'ի տան հօր մերոյ, զի
3 որդի կնոջ պոռնկի ես դու: * Եւ փախաւ յեփթայէ յերեսաց եզարաց իւրոց, և բնակեցաւ յերկիր 'ի տովբ: և ժողովէին առ յեփթայէ արք սրիկայք. և ելանէին
4 ընդ նմա: * Եւ եղև յետ աւուրց, և պատերազմեցան
5 որդիքն ամոնայ ընդ իէլացիսն: * Եւ եղև յորժամ եւտուռ պատերազմ որդիքն ամոնայ չելին չոգան ծերք,
6 գաղաադու առնուլ զյեփթայէ յերկրէն տովբայ: * և ասեն ցյեփթայէ. եկ և եղիցես մեզ 'ի զօրավար. և
7 տացուք պատերազմ ընդ որդիսն ամոնայ: * Եւ ասէ յեփթայէ ցծերսն գաղաադու. ոչ ապաքէն դուք առեցէք զիս, և հանէք առաջի ան 'ի տանէ հօր իմոյ, և արձակեցէք զիս 'ի ձէնջ. և արդ' զի' եկիք առիս յոր
8 ժամ ներդցայիք: * Եւ ասեն ծերքն գաղաադու ցյեփթայի. ոչ այդպէս է. այլ եկաք առ քեզ, և երթիցես ընդ մեզ, և տացուք պատերազմ չ որդիսն ամոնայ: և
9 եղիցես մեզ 'ի գլուխ ամ բնակչացս գաղաադու: * Եւ ասէ յեփթայէ ցծերսն գաղաադու. եթէ դարձուցու ինչէք զիս պատերազմել ընդ որդիսն ամոնայ, և մառնեսցէ զնա ար առաջի իմ, ես եղէց իշխան: * Եւ աւսեն ծերքն գաղաադու ցյեփթայէ. ար կացցէ լսօղ 'ի միջի մերում, եթէ ոչ ըստ բանիդ քում նոյնպէս և աւ
11 բացուք: * Եւ գնաց յեփթայէ ընդ ծերսն գաղաադու. և կացուցին զնա ժողովուրդն 'ի վերայ իւրեանց գլուխ և առաջնորդ: և խօսեցաւ յեփթայէ զամ գրանս
12 իւր առաջի ան 'ի մասեփա: * Եւ առաքեաց յեփթայէ հրեշտակս առ Թադաուր օրդուոցն ամոնայ, և ասէ զի' կայ

ԳԼ. ԺԱ. (3) Ոմա. Թերկրին 'ի տովբ: (4) Ոմա. Ընդ ելի: (5) Ոմա. Ընդ որդիսն ելի: (7) Ոմա. Եփթայէ չ ծերս գաղաադու. և արդ' զի' եկէք առիս: (7) Այս. Եւ հանէք 'ի տանէ հօր իմոյ: (9) Ոմա. Եւ մառնեցէ զնա ար ա'... և ես եղէց ձեզ իշխան: (12) Երեւոյն. Զրեշտակ' առ Թադաուր: (12) Ոմա. Աւ որդիսն աւ

փայ իմ և քո, զեկեապեա աւին պատերազմել յերկրի
 մերում: * Եւ ասէ արքայ որդւոցն ամոնայ ցհրեշ 13
 ասկան յեփթայեայ. ընդէր ան իէլ զերկիր իմ յերա
 նել իւրում յեգիպտոսէ՝ յառնոնայ մինչև ցարբոկ, և
 մինչև ցյորդանան. և արդ՝ դարձս զնա առիս խաղա
 դուծի՝ և գնացից: և դարձան հրեշտակքն առ յեփ
 թայէ: * Եւ յաւել ևս յեփթայէ առաքել հրեշտա՛ւ 14
 առ արքայ որդւոցն ամոնայ, * և ասէ ցնա. արադէս 15
 ասէ իէլ և յեփթայէ. ոչ առ իէլ զերկիրն մովաբայ,
 և զերկիր որդւոցն ամոնայ * յելանել իւրեանց յե 16
 գիպտոսէ. այլ գնաց իէլ ընդ անապատն մինչև ցծոփն
 կարփր, և եկն մինչև ցկադէս. * և առաքեալ իէլ հր 17
 երշտակս առ արքայ եդոմայ՝ և ասէ. Թող անցից Ք
 երկիր քո: և ոչ անապատ արքայն եդոմայ, և առաքեալ
 առ արքայն մովաբու, և ոչ կամեցաւ: Եւ նստաւ իէլ
 ի կադէս. * և շրջեցաւ ընդ անապատն, և պատեցաւ 18
 զերկրաւն եդոմայ, և զերկրաւն մովաբայ: և եկն առ
 արեւելիք երկրին մովաբու. և բանակեցաւ յայնկոյս
 առնոնայ, և ոչ մօրին ի սահմանս մովաբու. քանզի առ
 նոփն էր սահման մովաբու: * Եւ առաքեալ իէլ հրեշ 19
 ասկա առ սեհոն արքայ ամուրհացւոց՝ Թադաւոր և
 սեբոնայ և ամուրհացւոց, և ասէ ցնա իէլ. Թող ան
 ցից Ք երկիր քո մինչև ցսեղի իմ: * Եւ ոչ կամեցաւ 20
 սեհոն զիէլ անցանել Ք սահմանս իւր: և Ժողովեաց
 սեհոն զեմ Ժողովուրդ իւր, և բանակեցաւ յասսա. և
 ետ պատերազմ ընդ իլի: * Եւ մատնեաց ար Խծ Ելի 21
 զսեհոն՝ և զեմ ազգն նր՝ ի ձեռս Ելի. և եհար զնա, և
 Ժառանգեաց իէլ զերկիր ամուրհացւոցն ընակելոյն
 յերկրին յայնմիկ: * և Ժառանգեաց իէլ զեմ սահմանս 22
 ամուրհացւոցն յառնոնայ մինչև ցարբոկ, և յանապա
 տէն մինչև ցյորդանան: * Եւ արդ ար Խծ Ելի եբարձ 23
 զամուրհացին յերեսաց Ժողովրդեան իւրոյ Ելի. և դմ
 Ժառանգիցես զնա: * Ոչ ապաքէն զոր Ժառանգեցոյց 24
 քեզ քամովս աստուածն քո՝ զայն Ժառանգեսցես. և
 զեմ զոր Ժառանգեցոյց ար Խծ մեր յերեսաց ձերոց՝
 զայն մէք Ժառանգեսցուք: * Իսկ արդ՝ միթէ լամ ինչ 25
 իցես գու քան զբազակ որդի սեպփոկոյ զարքայն մ
 վաբու. մի Թէ մարտիւ մարտեաւ ընդ Ելի, կամ պա
 տերազմաւ պատերազմեցամ Ք նոսա: * Ի բանակելն 26
 Ելի

մոնայ և առ Թգրն իւրեանց և ասէ. . յերկրի իմում:
 (13) Ոման. Ծառնոնայ մինչև ցարբոկ: (18) Ոման. Եւ
 ընակեցաւ յերկիրն առն: (21) Ոման. Եւ Ժառան
 գեաց իէլ զեմ եր: (22) Ոման. Ամուրհացւոյն. . մին
 չև ցարբոկ: (26) Աս. Ի բանակելն Ելի յսեբոն:

ԼԱ

- ելի յեսերան և 'ի դատերս նր, և յարուեր և 'ի դատերս
նր, և յամ քաղաքս որ առ եղերք յորդանանու ամս
երեքհարիւր - զի՞ է զի ոչ թափեցին զնա 'ի ժամանա
27 էին յայնմիկ: * և ես ոչ ինչ մեղայ քեզ և դա առնես
ընդիս չարութիւն, ապա ընդիս պատերազմ: Դատեսցէ՛
տր որ դատելոցն է այսօր՝ 'ի մէջ որդւոցն ելի և 'ի
28 մէջ որդւոցն ամենայ: * Եւ ոչ անսաց արքայ որդւոցն
ամենայ բանիցն յեփթայեայ՝ զորս առաքեաց առ նա:
29 * Եւ եղև 'ի վերայ յեփթայեայ հոգի տն, և անց ընդ
գաղապագ և ընդ մանատէ, և անց ընդ գիտանացսն գա
ղապագա, և 'ի դիտանոցէն գաղապագա յայնիդս որդւ
30 ոցն ամենայ: * Եւ ուխտեաց յեփթայէ ուխտս տն՝
և ասէ. եթէ մասնելով մասնեսցես զորդիսն ամենայ
31 'ի ձեռս իմ: * և եղիցի որ երանելով երանիցէ 'ի դրանց
տան իմոյ ընդ առաջ իմ, 'ի դառնալն իմում խապա
ղութի յորդւոցն ամենայ, եղիցի՝ զի մատուցից զնա
32 տն յողակէզ: * Եւ անց յեփթայէ առ որդիսն ամենայ
պատերազմել Ե. նա. և մատնեաց զնո տր 'ի ձեռս նր.
33 * և ևհար զնո յարուերայ մինչև 'ի մուտս սեմննիթայ,
քսան քաղաքս, մինչև ցարէզ այդեստանեացն՝ հար
սււածս մեծամեծս յոյժ: և վանեցան որդիքն ամենայ
34 յերեսաց որդւոցն ելի: * Եւ եկն յեփթայէ 'ի մասեփա
'ի տուն իւր: և ահա գուտար իւր երանել ընդ առաջ
նր թմբեզ և պարտաք. և նա էր միամօր սիրելի նր,
35 և ոչ գայր նր բաց 'ի նմանէ ուտար կամ գուտար: * Եւ
եղև իբրև կտես զնա՝ պատառեաց զհանդերձս իւր և
ասէ. վայ է ինձ գուտար իմ, ընկճեցեր զիս, խոջն
գանն եղեր ինձ. զի ես բացի զերան իմ զն քո առ
36 տր, և ոչ կարացից դարձուցանել: * Եւ ասէ ցնա.
եթէ վո իմ բացեր զերան քո առ տր, արա զիս ող
ել 'ի բերանոյ քումմէ. փոխանակ զի արար քեզ տր վը
րէժինգրութի 'ի թշնամեաց քոց յորդւոցն ամենայ:
37 * Եւ ասէ ցնայր իւր. արա ինձ զբանս զայս, թողա
ցո ինձ զերկուս ամիսս, և երթայց շրջեցայց ընդ լե
38 բինս, և լացից զկուսուէս իմ. ևս և ընկերք իմ: * Եւ
ասէ ցնա՝ երթ, և արձակեաց զնա զերկուս ամիսս: և
լողաւ ինքն և ընկերք իւր, և ելաց զկուսութի իւր 'ի
39 վերայ, Լերանց: * Եւ եղև յետ կատարելոյ երկուց ամ
սոցն, դարձաւ առ հայր իւր: և արար նովաւ զուխտն
զոր

(31) Ոման. Տէ յողակէզս: (33) Ոման. Եւ մինչև ցարէզ:
(34) Ոման. Եւ ահա գուտար նր երա... Թմբեզ և պա
րտաք: (35) Ոման. Չի ընկճեցեր զիս: (37) Ոման. Թա
ղապս ինձ զամիսս երկու... և ես և ընկե: (38) Ո
ման. Եւ արձակեաց զնա զամիսս երկու... և լացին

զոր ուխտեաց : և նա ոչ գիտէր զայր : Եւ եղև 'ի կրօնս
'ի մէջ ելի ողբալ զգուստրն յեփթայեայ * աւուրց յաւ 40
աւուրս : Ժողովէին դատելը ելի՝ ողբալ զգուստրն յեփ
թայեայ գաղաադացայ չորս աւուրս 'ի տարւոյ :

ԳԼ ԺԲ.

Եւ ժողովեցան որդիքն եփրեմի : և եկին 'ի սեփե 1
նա . և ասեն զյեփթայէ . զի՞ է զի ելեր պատե
րազմէ ընդ որդիսն ամենայ , և զմեզ ոչ կոչեցեր եր
թաւ ընդ քեզ : արգ՝ ալրեացուք հրով դառն քա՛ 'ի վթ 2
քո : * Եւ ասէ ցնն յեփթայէ . այր զբեկեալ էի եո , և
Ժողովուրդ իմ . և որդիք ամենայ տառապեցուցանէին
զիս յոյժ . և բողբ արկի առ ձեզ , և ոչ փրկեցէք զիս
'ի ձեռաց նոց : * և տեսի զի ոչ գրէր որ փրկէր , և եգի 3
զանձն իմ՝ 'ի ձեռին իմում , և անցի առ որդիսն ամե
նայ . և մատնեաց զնմ ար՝ 'ի ձեռս իմ : և արդ ընդէ՛ր ե
լէք առիս յաւուր յայտնիկ մարտնչէլ ընդիս : * Եւ Ժա 4
ղովեայ յեփթայէ զնմ արս գաղաադու . և տայր պա
տերազմ Է եփրեմի : և հարին արքն գաղաադու զեփ
րեմ . զի ասացին ապրեալքն եփրեմի , թէ գուք գա
ղաադացիք 'ի մէջ եփրեմի և 'ի մէջ մահառեի եք : * Եւ 5
կալաւ գաղաադ զկիրձս յորդանանաւ զեփրեմի . և եղև
կարև ասացին ապրեալքն եփրեմայ , թէ թող անցուք .
ասեն ցնն արք գաղաադու . մի՞թէ և դուք յեփրեմէ
իցէք : և ասեն , չեմք 'ի նոցն : * Եւ ասեն ցնն , ամե 6
մեզ նշան ինչ , և ասացէք , հասկ հասկ : և ոչ յաջողե
ցան խօսել այնպէս : և կալան և կոտորեցին քնն յանցան
յորդանանու : և անկան 'ի Ժամանակին յայտնիկ յեփրե
մէ քառասուն և երկու հազարք : * Եւ գատեաց յեփ 7
թայի զիէլ ամս վնց : և մեռան յեփթայէ գաղաադա
ցի՝ և Թադեցաւ 'ի քաղաքի իւրում՝ 'ի գաղաադ :
ԺԲ * Եւ գատեաց յիս նո զիէլ եսեբոն 'ի բեթղէհէմ : 8
* և եղին նո ուստերք երեսուն , և գատերք երեսուն 9
տուեալ արտաքս : և երեսուն կին ամ ուստերաց իւ
րոց արտաքուստ : Եւ գատեաց զիէլ ամս եւթն . * և 10
մեռան եսեբոն՝ և Թադեցաւ 'ի բեթղէհէմ :

* Եւ

զիւսուութի իւրեանց 'ի վերայ լե' : (39) (40) Ոհն . 'ի
կրօնս 'ի մէջ ելի , աւուրց յաւուրս Ժողովէին :

ԳԼ ԺԲ . (1) Ոհն . զի՞ է զի չոգար պնդուի : (3) Յ
բեկեալի պատմի . զնմ ար 'ի ձեռս իմ : (3) Ոհն . Յա
ւուրս յայտնիկ մար' : (4) Ոհն . Եւ 'ի մէջ մահառեի
եկէք : (6) Ոհն . Եւ ասացէք թէ հասկ հասկ : (8) Ո
հն . Եսեբոն 'ի բեթղէհէմ :

- 11 * Եւ գաղտնայ յառ նր զինէ՛լ եղան զարուզանացի ամէ ժԳ.
 12 տանն : * և մեռաւ եղան զարուզանացի , և թաղեցաւ
 յեղիմ յերկրին զարուզանի :
 13 * Եւ գաղտնայ յառ նորա զինէ՛լ , արգան որդի եղիւրայ ի
 14 փարաթոնացի : * և եղան նր որդիք քառասուն . և ե-
 ռեսուն որդիք որդւոց նր , որ հեծանէին յիւթանա-
 15 սուն յաւանախ . և գաղտնայ զինէ՛լ ամս մեծ : * Եւ
 մեռաւ արգան որդի եղիւրայ փարաթոնացի . և թաղեց-
 ցաւ յերկրին երկրեմայ 'ի լերինն ամաղեկայ :

ԳԼ. ԺԳ.

- 1 Եւ յաւելին որդիքն Ելի պանել չոր աստիկ տն . և
 մասնեաց զնոսա ար 'ի ձեռս այլաղջեացն ամս
 քառասուն :
 2 * Եւ եղև այր մի 'ի սարալս 'ի ցեղի գանայ , և անուն ի
 3 նր մանովէ . և կին նր ամուսն էր ' և ոչ ծնանէր : * Եւ
 երեւցաւ հրեշտակ տն կնոջն , և ասէ ցնա . ահա ա-
 գիկ դու ամուսն էս ' և ոչ է քո ծնեալ , և յղացիս և
 4 ծնցիս որդի : * Արդ՝ զգոյշ լեր՝ գուցէ ըմպիցես գե-
 5 նի և օղի . և մի ուտիցես զլամ անսուրբ : * զի ահա յղաւ
 ցիս գու և ծնցիս որդի , և երկամ մի ելլէ 'ի գլուխ
 նր . զի ուխտաւոր եյ եղիցի մանուկն անգատին յորոյ
 զայնէ . և նա սկսցի փրկել զինէ՛լ 'ի ձեռաց փղտաղւոցն :
 6 * Եւ եմուտ կինն և ասէ ցայր իւր , եթէ այր եյ եկն
 առիս , և տեսիլ նր իբրեւ զտեսիլ հրեշտակի եյ երեւ-
 լի յոյժ . և հարցի ցնա՝ Թէ ուտաի ես , և զանուն իւր
 7 ոչ պատմեաց ինձ : * Եւ ասէ ցիս . ահա յղացիս գու
 և ծնցիս որդի : և արդ՝ մի ըմպիցես գինի և օղի , և մի
 ուտիցես զլամ անսուրբ . զի ուխտաւոր եյ եղիցի մա-
 8 ճուկն անգատին յորովայնէ մօր իւրոյ մինչև ցօր մա-
 ճուկն իւրոյ : * Եւ աղաչեալց մանովէ զմր՝ և ասէ . յի՜մ
 ար . այրն եյ զոր առաքեցեր պո մեզ , եկեսցի՛ գաղտ-
 9 քան և ասէ մեզ և լուսաւորեսցի՛ զմեզ , թէ զի՛նչ արաւ
 9 ցաւք մանկանն որ ծնանիցի : * և լուաւ ամ ձայնի մա-
 ճովէ : Եւ եկն հրեշտակն եյ միւս անգամ առ կին նր
 մինչդեռ նստէր յանդի . և մանովէ այր նորա լեր առ
 10 նա : * և փութալցաւ կինն՝ և ընթացաւ պատմեաց
 առն իւրում , և ասէ ցնա . ահա երեւցաւ ինձ այրն որ
 եկն

(13) Ոման . Որդի եղալայ փարաթոնացւոյ : (14) Ոման . Եւ թաղեցաւ յաւանախ :

ԳԼ. ԺԴ. (3) Ոման . Ահա ասիւի . . . յղացիս և ծնցես :

(4) Ոման . Եւ արդ զգոյշ լեր . . . գինի և ուղի : (6) Ոման . Եթէ ուտաի իցես , և զա՛յ :

եկն առիս յառաւոր յայնմիկ : * Եւ յարեաւ զնայ մա 11
 նովէ զհետ կնոջ իւրոյ, և եկն առ այրն, և ասէ ցնա .
 եթէ գու իցես այրն որ խօսեցիս ընդ կնոջն : և ասէ
 'հրեշտակն' ես եմ : * Եւ ասէ մանովէ . արդ գալով 12
 չափ բանին քոյոյ, զի՞նչ լինիցին իրաւունք մանկանն
 և գործք նր : * Եւ ասէ հրեշտակն ան ցմանովէ . յա 13
 մնայնէ զոր ասացի կնոջ՝ զգոյշ լինիցի : * յամէ որ 14
 ելանէ յորթոյ՝ մի կերիցէ, և գինի և օղի մի արցցէ,
 և զամ անսուրբ մի կերիցէ . յամէ զոր պատուիրեցի
 նմա զգոյշ լինիցի : * Եւ ասէ մանովէ ցհրեշտակն . Թող 15
 բռնագատեսցուք զքեզ, և արապցուք առաջն քո ուլ
 մի յայծեաց : * Եւ ասէ հրեշտակն ան ցմանովէ . եթէ 16
 բռնագատեսցես զես՝ ոչ կերայց 'ի հացից քոց, և եթէ
 արասցես ողջակեզ՝ ան մատուցես զնա : զի զի գիտաց
 մանովէ Թէ հրեշտակ ան իցէ : * Եւ ասէ մանովէ ցհրեշ 17
 տակն ան . զի՞նչ անուն է քեզ, զի յարժամ եկեսցէ
 բանն քո՝ փառաւորեացուք զքեզ : * Եւ ասէ ցնա հը 18
 ղեշտակն ան . զի՞ հարցանես դանուանէ իմմէ, և նա է՝
 սքանչելի : * Եւ առ մանովէ զուրն այծեաց զգոհն, և 19
 մատոյց 'ի վերայ վիմին' ան սքանչելարարի : և մանովէ
 և կին նր հայէին : * Եւ եղև ընդ համառնալ բոցոյն 'ի 20
 վերուստ 'ի սեղանոյն յերկինս, ամբարձաւ հրեշտակն
 ան բոցով սեղանոյն . և մանովէ և կին նր հայէին : և
 անկան 'ի վերոյ երեսաց իւրեանց յերկիր : * և ոչ ևս 21
 յաւել երևել հրեշտակն ան մանովէ և կնոջ նր : յայն
 ժամ գիտաց մանովէ Թէ հրեշտակ ան է : * Եւ ասէ 22
 մանովէ ցկինն իւր . մահու մեռանիցիմք զի զամ տե
 սաք : * Եւ ասէ ցնա կին նր, եթէ կամեցեալէր ան 23
 սպանանել զմեզ, ոչ ընդունէր 'ի ձեռաց մերոց զողջա
 կեզն և զզոհն . և ոչ լուսաւորէր մեզ զայն ամ ք ժա
 մանակս ժամանակս, և ոչ լսելի առնէր մեզ զայն : * Եւ 24
 ծնաւ կինն որդի, և կոչեաց զանուն նր սամվուոն : և
 արնայ մանուկն, և օրհնեաց զնա ար : * Եւ սկսաւ 25
 հա

(11) Ոմանք . Որ խօսեցարն ք կնոջն : (13) Ոմանք . Չոր առ
 օացի ցկինք . 15, ցկինն : (14) Ոմանք . Յամէ որ ելանիցէ
 յորթոյ, մի ուսիցէ : (15) Ոմանք . Եւ ասէ . . ցհրեշ
 տակ ան : (16) Ոմանք . Ես ոչ կերայց 'ի հաց' . . և եթէ
 արասցես ուլ յողակէզս և մատուցես : (17) Յօրհա
 յի . Եւ ասէ մանովէ զհրեշտակն ան : (17) Բազմաք .
 Փառաւոր արապցուք զքեզ : (19) Ոմանք . Չուրն աչ
 ծեաց և զզոհն . . ան սքանչելի արարի : (19) Յօրհա
 յի . Եւ մանով և կին նր հայ : (20) Ոմանք . Ամբարձաւ
 և հրեշ : (21) Ոմանք . Մանովէ և կնոջ նր : (23) Ոմանք .
 Եւ ոչ լուսաւորեալ էր մեզ զայն ք ժամա :

հոգի ան շրջել ընդ նմա 'ի բանակին զանայ, 'ի մեջ
սարսառ, և 'ի մեջ եսթուռուլայ:

ԳԼ ԺԴ.

- 1 Եւ էջ սամիսոն 'ի թամնաթա' և ետես կին մի 'ի
թամնաթա' 'ի դստերացն այլազգեաց, և հաճոյ
2 թուռեցաւ առաջի նր: * և եւ պատմեաց հօր իւրում
և մօր իւրում և ասէ. կին մի տեսի 'ի թամնաթա' 'ի
դստերացն այլազգեաց. և արգ առէք զնա ինձ կնույ:
3 Թե: * Ասին ցնա հայր և մայր իւր, միթէ ոչ գուցի 'ի
դստերաց եղբարցոց' և յամ ժողովրդեան իմում կին,
զի երթիցեմ գու առնուլ կին յայլազգեաց անթլփա
տից: Եւ ասէ սամիսոն ցհայր իւր. զնա ամ ինձ, զի
4 նա՛ հաճոյ է աչաց իմոց: * Եւ հայր նր և մայր նր մէ
գիտացին թէ 'ի ասէ է, զի հատուցումն խնդրիցէ նա
յայլազգեացն: և 'ի ժամանակին յայնմիկ այլազգիքն
5 տիրէին ելի: * Եւ էջ սամիսոն և հայր նր և մայր իւր
'ի թամնաթա: և խոտորեցաւ սամիսոն յայգեստանն
թամնաթայ, և ահա կորին մի առիւծուց դռնաց ընդ
6 դէմ նր: * Եւ յաջողեցաւ 'ի վր նր հոգի ան. և ձեղ
քեաց զնա իբրեւ զուլ մի այծեաց, և ոչ ինչ գայր 'ի ձե
ռին նր: և ոչ պատմեաց հօր իւրում և մօր իւրում
7 զոր արար: * Եւ իջին խօսեցան ընդ կնոջն: և հաճոյ
8 թուռեցաւ առաջի սամիսոնի: * և դարձաւ յետաւուրց
առնուլ զնա. և խոտորեցաւ տեսանել զգէշ առիւծուն,
և ահա դուռնդ մեղուաց 'ի բերան առիւծուն' և մեղք:
9 * և առ զայն 'ի բերան իւր, և երթալով երթայր և ու
տէր: չոգաւ առ հայր իւր և առ մայր իւր, և ետ նց
և կերան. և ոչ պատմեաց նց' թէ 'ի բերանոյ առիւ
10 ծուն եհան զմեղքն: * Եւ էջ հայր նր առ կինն. և ա
րար անդ սամիսոն հարսանիս զեւթն օր. զի այնպէս
11 առնէին երիտասարդք: * Եւ եղև 'ի զարհուրել նց 'ի
նմանէ, կացուցին առ նա ընկերս երեսուն, և էին չ
12 նմա: * Եւ ասէ ցնն սամիսոն. արկից ձեզ առասպել,
եթէ առեղծանելով եղծանիցէք զնա ինձ զեւթն օր
խրա.

ԴԵ. ԺԴ. (3) Ո՛հնտ. Եւ ասէ ցնա հայրն և մայրն...
զի երթիցես գու երթալ առնուլ յայլազգեացն յանթլ"
(5) Ո՛հնտ. Եւ հայր նորա և մայր նր... կորին մի ա
ռիւծու. իմ, առիւծոյ: (9) Ո՛հնտ. Թէ 'ի փորոյ ա
ռիւծուն եհան զմեղքն: (10) Ո՛հնտ. Առ կին նր. և ա
րար անդ սամիսոն ի խրախուրս զեւթն օր: (11) Ո՛հնտ.
Կացուցին առ նմ ընկերս երեսուն, և էր նա չ նմ:
(12) Թօրեալին գոխտէր. Եղծանիցէք զնա ինձ զեւթն օ

խորհրդաւորս և գտանդեցէ, տաց ձեզ երեսուն պատաս,
 ռակալ և երեսուն պատմութեան հանգերձից: * ապա 13
 թէ ոչ կարիցէք առեղծանել ինձ. ապիկք գուք ինձ ե-
 րեսուն պատասռակալ և երեսուն պատմութեան հան-
 գերձից: Եւ ասէն ցնա՝ արկ մեզ դուստայելն քո, և
 ըսկիցուք զնա: * Եւ ասէ ցնոտա: 'Ի կերէ՛' ել կերաւ 14
 կուր, և 'Ի հորտե կը քաղցր: Եւ ոչ կարացին առեղծա-
 նել զառասպելննր զերթս աւուրս: * Եւ եղև յաւուրն 15
 շորորգի, և ասէն ցկինն սամփսոնի. պատրեալ զայր
 քո՝ և պատմեցէ քեզ զառասպելն, գուցէ՛ այրիցեմք
 զքեզ և զտուն հոր քոյ. թէ ազգատացուցանել կոճե-
 ցեր զմեզ այսր: * Եւ ելաց կինն սամփսոնի առնա՝ և 16
 ասէ ցնա. ասեցեր զիս և ոչ արեցեր զիս. զի զառաւ
 պելն դու արկեր արդւոց ժողովրդեան իմոյ՝ ինձ ոչ
 պատմեցեր: Եւ ասէ ցնա սամփսոն. ահա հոր և մօր
 իմոյ ոչ պատմեցի. և արդ՝ քեզ պատմիցեմ: * և ելաց 17
 առ նա զեւթն օր՝ յորս կը խորխուրթն: և եղև յա-
 ւուրն եւթնեկորդի պատմեաց նմա՝ քանզի թախան
 մեայց զնա: և նա պատմեաց արդւոց ազգին իւրոյ: * Եւ 18
 ասէն ցնա արք. քաղաքին յաւուրն եւթնեկորդի՝ յա-
 ւաթ քան զմասնեկ արեղտեանն: Զինչ քաղցրագոյն
 քան զմեզք. կամ զի՛նչ հզօրագոյն քան զառեւծ: և աս-
 ւէ ցնա սամփսոն. եթէ ոչ ճնշեալ էր զերինջն իմ, ոչ
 քտանեկէք զառասպելն իմ: * Եւ յաջողեցաւ 'ի վերայ 19
 նր հագի տն՝ և ել յասկազն, և եհար անդ արս երե-
 տուն: և առ նա զպատմութեանն առեղծանեղեաց ա-
 ռասպելին: Եւ բարկացաւ որոմաութի սամփսոն, և
 ել 'ի տուն հոր իւրոյ: * Եւ ամուսնացաւ կինն սամփ- 20
 սոնի ընդ հայրիկեանն նր՝ որ էր նր ընկեր:

ԳԼ. ԺԵ.

Եւ եղև յեա աւուրոց, յաւուրս հնձոց ցորենոց, ույց 1
 արար սամփսոն կնոջ իւրում, ամեալ ուլ մի յալ
 ծեաց. և ասէ՝ մոկից առ կին իմ՝ ի սենեակ: և ոչ եթող
 զնա հայրն նր մասնել առ նա: * Եւ ասէ հայրն նր. 2
 արեղով ասացի՝ թէ ասեցեր զնա, և ետու զնա ընկե-
 րի

(15) Ոմանք թէ ազգատացուցանել կամեցէք կոճիլ զմեզ
 այսր: (16) Ոմանք. Կինն սամփսոնի առ նմ, և ա՛...
 ահա հոր իմում և մօր իմում ոչ պատմեցի զնա: (17) Ո-
 մանք. Եւ ելաց յաւ. նմ... յորս էր 'ի խրա': (18) Ոմանք.
 Ճեւել էր ինձ երինջն իմ: (20) Ոմանք. Ընդ հայր երե-
 ցուն որ էր ընդ ընկեր:

ԳԼ. ԺԵ. (1) Երեսուն պատմութեան. Եւ ոչ եթող զնա հայրն

- 3 թի քում. ոչ աւանիկ քոր նորա կրճսեր լաւագոյն է
 քան զնա. եղիցի սա քեզ փոխանակ նորա: * Եւ ասէ
 սամփսոն. անպարտ եմ ես միանգամայն յայլազգեսցդ.
 4 եթէ արարից ես չե գոսա չարութի: * Եւ գնաց սամփ-
 սոն, և կալաւ երեքհարիւր ազուկո. և առ ջահ, և
 կապեաց զնմ ընդ միջեանն ձեռ չէ ձեռ, և եդ զջահն
 'ի մէջ երկնաց ձեռոցն, և կապեաց 'ի միջոցին զջահն:
 5 * և ելոյց հուր 'ի ջահն, և արձակեաց յոճայլազգեսցն.
 և այրեաց զաւրանն, և զյառաջագոյն հնձեալսն 'ի բար-
 գից մինչև ցիանգնաւորն, և մինչև ցայգիս և ձիթենիս:
 6 * Եւ ասեն այլազգիքն, ո՞ր արար զայս: և ասեն՝ սամփ-
 սոն փեսայ թամնացւոյն. զի եհան զկին նր՝ և եռ ըն-
 կերի նր: և ելին այլազգիքն և այրեցին զոտուն հորնր,
 7 և զկինն և զհայր նր հրով: * Եւ ասէ ցնմ սամփսոն.
 եթէ դոյն չափ ես առնիցէք, սախայն ոչ հանեցայց.
 ալ զլեզու իմ յուրաքանչիւր ումէք 'ի ձեռ խնցոյց-
 8 ցից: * և եհար զնմ 'ի սրաւնից մինչև ցերանս հար-
 ուածս մեծամեծս: Եւ էջ բնակեցաւ առ հեղեղատաւն
 9 յայրին ետեմայ: * և ելին այլազգիքն, և բնակեցան
 10 զյուզայիւ, և անկան զեղքեաւ: * Եւ ասէ ցնմ այր
 յուզայ. ընդէր ելէք 'ի վր իմ: և ասեն այլազգիքն.
 11 կապել զսամփսոն ելաք, և առնել ընդ նա զորօրինակ
 արար ընդ մեզ: * Եւ իջին երեք հազարք 'ի յուզայ 'ի
 ծակ վիմին ետեմայ. և ասեն ցսամփսոն. ոչ գիտեա
 զի իշխեն մեզ այլազգիքն, և ընդէր արարեր զայն չ
 մեզ: Եւ ասէ ցնմ սամփսոն. որպէս արարին ընդիս,
 12 նոյնպէս արարի ընդ նոսա: * Եւ ասեն ցնա. կապեք
 զքեզ իջաք, և մատնել 'ի ձեռս այլազգեսցն: և ասէ
 ցնոսա սամփսոն. երգուարութի ինձ գութ՝ չապանանիչ
 զիս և տուք զիս նց. և դուք մի երեք պատահիցէք
 13 ինձ: * Եւ երգուան նմա՝ և ասեն, ոչ. այլ կապելով
 կապեսցուք զքեզ, և ապուք 'ի ձեռսնց. բայց մահու
 ոչ սպանցուք զքեզ: Եւ կապեցին զնա երեք կարովք
 14 նորովք, և հանին զնա 'ի վիմէն. * և եկին մինչև ցծնտան.
 և այլազգիքն աղաղակեցին և ընթացան ընդգէմ նր:
 Եւ

(3) Ոման. Եւ ասէ ցնմ սամփսոն: (5) Ոման. Եւ այ-
 րեաց զորայն... 'ի բարաից մինչև... և ցձիթենիս:
 (8) Ոման. 'ի սրնոց մինչև... և բնակեցաւ առ ջահեղ-
 զաւն յայրին ետեմայ: (9) Ոման. Եւ բնակեցան առ
 յուզայիւ: (10) Ոման. Ելէք 'ի վր իմ... զորօրինակ
 արար նա չ մեզ: (11) Այս. Երեք հազարք արարց
 յուզայ: (12) Ոման. 'ի ծագ վիմին ետեմ': (13) Բայն.
 Եւ տուք զիս ցնմ: (14) Ոման. Երեք կապովք նո-
 րովք: (15) Այս. Եւ եկն մինչև ցծնտան: (16) 'ի լոս'

Եւ յաջորդեցաւ 'ի վր' նր' հոգի ան . և եղեն կապքն 'ի
բազումսն նր' իբրեւ զեմուծ' յորժամ 'ի հմւր հոստախ
ցի, և հալեցան կապանքն 'ի բազկաց նր' : * Եւ եղև 15
ծնօտ մի իշոյ ընկեցեալ . ձգեաց զմեռն իւր և առ զնա .
և եհար նովաւ հապար այր : * Եւ ասէ սամմիսն . ծնօ 16
աթւ իշոյ ընկելով ընկեցից զնն, զի ծնօտիւ իշոյ կոտ
րեցի հապար այր : * Եւ եղև իբրեւ կատարեաց զնա 17
մեռն, ընկէց զծնօսն 'ի մեռանէ իւրմէ . և կոշեաց ըզ
տեղեն կատարած ծնօտի : * Եւ ծարաւեցաւ յորժ, և 18
աղաղակեաց առ ար' և ասէ . զաւ յաջորդեցր մեռամբ
ծառայի քոյ զգիրկուիս զայս մեծ . և արգ մեռանիցիմ' 19
'ի ծարաւոյ, և անկանիցիմ' 'ի մեռս անթլգատից : * Եւ 19
երաց ար զծակ ծնօտին, և ել 'ի նմանէ ջուր, և ար .
և զարժառ ոգի իւր առ ինքն և զովացաւ : զմ այնորիկ
կոշեաց զանուան նր' աղբեր անուանեալ ծնօտի մինչև
ցոյցար : * Եւ դատեաց զիէլ յաւուրս այլապեհացն 20
անն քան :

ԳԼ ԺԶ:

Եւ չոգաւ սամմիսն անտի 'ի գաղա, և ետես անգ 1
կին մի պոռնիկ, և եմուտ առ նա : * Եւ անգ եղև 2
զաղաղուցն և ասեն, եկեալ է այսր սամմիսն . և պա
տեցին և զարանակալ եղեն նմա զգիշերն ողորոյն առ
դրան քաղաքին, և անշունչ կացին զգիշերն ողորոյն, և
ասեն ' անտ կացցուք մինչև ցառաւօտ, և սպանցուք 3
զնա : * Եւ ննջեաց սամմիսն մինչև ցմեջ գիշերոյն, և
յարեաւ զմեջ գիշերաւն, և թափեաց զգրունտ քաղա
քին հանգերձ անմեղքն, և երարձ զնն հանգերձ նգովքն,
և եգ 'ի վերայ ուսոց իւրոց, և եհան զնն 'ի գլուխ ը
րինն' ար է հանգէպ քերթոնի . և եգ զնն անգ : * Եւ 4
եղև յետ այսորիկ սիրեաց կինմ' առ եղերբ հեղեղա
տին սմբեկայ . և անուան նր' գալիկա : * Եւ երկն առ 5
նա նախարարը այլապեհացն' և ասեն . պատրեա զնա
և գես ' իւ իցէ զօրուի նր' մեծ, և կամ իւ կարացուք
նմա հնար գտանել և կապել զնա առ 'ի տկարացուցա
նիւ

Եւ եղեն չեթայքն 'ի բազումսն . կամայոյն օմտց 'ի Բնաբ' :
Ուր այլ օմտ . Եւ եղև կապքն 'ի բա' : (17) Ոմտ . Եւ
կոշեաց զտեղեն զայն կո' : (19) Ոմտ . Ոգի իւր առ
ինքն և զօրացաւ . զմ այնորիկ անուանեաց զանուան նր'
աղբեր ծնօտի մինչև :

ԳԼ ԺԷ. (2) Ոմտ . Եւ անշունչ կային զգիշերն ող' :
(3) Ոմտ . Սամմիսն մինչև ցկես գիշերոյն : (5) Ոմտ .
Եւ ասեն ցնա . . . և ասն թէ իւ իցէ :

- 6 և հարիւր արծաթոյ: * Եւ ասէ դալիւս ցաւմիտոն. պատմեալ ինձ, իւր իցէ զօրուծիք քո մեծ, և իւր կապիւ
 7 ցիս առ 'ի տկարացուցանելոյ զքեզ: * Եւ ասէ ցնա սամիտոն. և թէ կապիւցեն զիս հւսնի ջրք գալարովք զտակովք, տկարացայց և եղէց իբրև զքի 'ի մարդկաւ:
 8 Եւ: * Եւ բերին առնա նախարարքն այլազգեացն հւսնի
 9 ջիւս դալարս անվտիտս. և նա կապեաց զնա նորք: * և դարան նստիւր նմա 'ի շտեմարանի. և ասէ ցնա, այլազգիք հասեալ են 'ի վերայ քո սամիտոն: Եւ խղեաց զիւն՝ զոր օրինակ խղիցի քուզ 'ի թաթափելոյ յործած 'ի հուր հոտոտիցի: և ոչ ծանուցաւ զօրուծի նորա:
 10 * Եւ ասէ դալիւս ցաւմիտոն. ահա խաբեցեր զիս և խտեցար սուս. դանկ արդ պատմեալ ինձ, թէ ինչ կա
 11 պիցիս: * Եւ ասէ ցնա. և թէ կապիւով կապեացեն զիս եւսնի կարովք նորովք, սրովք չիցէ գործեալ քործ:
 12 տկարացայց և եղէց իբրև զքի 'ի մարդկանէ: * Եւ առ դալիւս կարոնորս, և կապեաց զնա նորք: և ասէ ցնա, այլազգիք հասեալ են 'ի վերայ քո սամիտոն: և դարան նստիւր նմա 'ի շտեմարանի: և խղեաց զայն 'ի բազկաց
 13 իւրոց իբրև պաղանի: * Եւ ասէ դալիւս ցաւմիտոն. մինչ ցերբ խաբիցես զիս, և խտիցիս ընդիս սուս. արդ պատմեալ ինձ ինչ կապիցիս: Եւ ասէ ցնա. եւ թէ անկցես զհւսնիսն գիտակս գլխոյ իմոյ լէ աղբին, և վարեացես ցցովք ընդ որմն՝ եղէց տկարացեալ
 14 իբրև զքի 'ի մարդկանէ: * Եւ ննջեցոյց զնա դալիւս և առ զհւսնիսն գիտակս գլխոյ նր հանգերձ աղբանին, և վարեաց ցցովք լէ որմն. և ասէ ցնա, այլազգիք հասեալ են 'ի վր քո սամիտոն: Եւ զարթեալ 'ի քնոյ իւրմէ, և կորզեաց զքիցան հանգերձ սաւայնիւն և ազրամին յորմոյ անտի. և ոչ ծանուցաւ զօրուծի նր:
 15 * Եւ ասէ ցնա դալիւս. զիարգ անեալ թէ տիրեցի ըզքեզ, և տիրա քո չէ ուղիւ ընդիս, այս երիցս անգամ խաբեցեր զիս, և ոչ պատմեցեր ինձ թէ ինչ իցէ զօրու
 16 թիք քո մեծ: * Եւ եղև իբրև վտանգեաց զնա բանիւք զգիւրն ողջոյն՝ և թափանձեցոյց զնա, և պարտասեցոյց
 17 զնա մինչ ցմահ. * պատմեաց նմա զնա ինչ 'ի սրտէ իւրմէ, և ասէ ցնա. Ածելի ոչ ելցէ 'ի գլուխ իմ. զի ուիւ

(9) Ոմանք. Այլազգիք հասին 'ի վր քո... զօրուծի իւր:

(10) Ոմանք. Եւ խտեցար լէ իս սուս: (11) Ոմանք. Եւ թէ կարեւր նորովք:

(13) Ոմանք. Եւ թէ արիցես զհւսնիս:

(13) Յօրինալիս պատկեր. Գլխոյ իմոյ լէ աղբ: (13) Ոմանք. Եւ վարեացես:

(17) Ոմանք. Եւ պատմեաց նմա: (17) Յօրինալիս.

ախտաւորն էր եւ յարուցին զոր խնայ. ապա Են
գերծուցում, մեկնեցի յինն զորում իմ, և ախտաւ
ցաց և եղէց իբրեւ զամ մարդիկ: * Իբրեւ տեսա զալի 18
լա եմէ պատմեաց նմա զամ ինչ 'ի սրտե իւրմէ, ա
պաքեաց կոշեաց զախտաւորս պղտպեացն' և ասէ. ե
րէք միանգամայն, զի պատմեաց ինձ զամ 'ի սրտե իւր
մէ: և ելին առ նա նախարարք պղտպեացն, և բերին
գարծաթն 'ի ձեռս իւրեանց: * Եւ ննջեցցց զնա 'ի 19
մէջ ծնգաց իւրոց. և կոշեաց զարտաւորայ, և եղբե
րեւ թանեախն գիտակա գլխոյ նորա. և սկսաւ Թշնել,
և մեկնեցաւ 'ի նմանէ զորում թէ նք: * Եւ ասէ զալի 20
լա. այլապէք հասեալ են 'ի վերայ քո ասմիսոն: և
գարծեաւ 'ի քնոյ իւրմէ, և ասէ. ելից և արարից ուղ
միտն, և Թ. Թափեցից: և նա մէ գիտեալ թէ ար մեկ
նեցաւ 'ի նմանէ: * Եւ կապան զնա այլապէքն, և բեր 21
ցին զաւա նորա, և իջուցին զնա 'ի գաղա. և կապեցին
զնա երկաթի կապանք. և ապաք 'ի ասն բանախն: * և 22
սկսաւ մեզ զիւրոյնք բաւանել յեա գերծեցն: * Եւ 23
իշխանք պղտպեացն ժողովեցան զոհել զոհ մեծ գա
ղանայ աստուծոյն իւրեանց, և ուրախ ընել: և ասէին,
մասնեաց աստուած մեր զասմիսոն Թշնաթ մեր 'ի ձեռս
մեր: * Իբրեւ տեսին ժողովուրդն՝ օրհնէին զաստուածս 24
իւրեանց. զի ասացին թէ մասնեաց աստուած մեր
զԹշնաթ մեր 'ի ձեռս մեր. և զապականել երկրի մե
րում, որ յաճախեաց զվերաւորս մեր: * Եւ եղև իբրեւ 25
զուարթացան սիրաք իւրեանց, ասեն. կոշեցէք ըզ
ասմիսոն 'ի ասնէ բանախն, և խաղ արարաց արաջի մեր:
և կոշեցին զասմիսոն 'ի ասնէ բանախն, և խաղային նա
վաւ. և կացուցին զնա 'ի մէջ երկունց սեանցն: * Եւ 26
որս ասմիսոն յպատանին որ ունէր զձեռանէ նորա.
Թիցլ տուր ինձ և զնեցից զսիւնս՝ յորոյ վերայ տունս
հաստատեալ կայ, և յեցալց 'ի նն: * Եւ տունն լի էր 27
արամեք և կանամեք. և անգ. ամ նախարարք այլապ
եացն. և 'ի տաքինն իբրեւ երեք հազարք, արք և կա
նայք որ տեսանէին զկապն ասմիսոնի: * Եւ ապա 28
կեաց ասմիսոն առ ար. և ասէ. ար ար զորում Թեյ յե
լեա

Չոր ուխտաւորն էր եւ: Ուր սմանտ. Վս զի ուխտաւոր:
(18) Օրիալ Գ. Չամ սիրա իւր... և ելին առ նա ամ
նախար: (19) Ոմանտ. Եւ կոշեաց զվարաւորայ: (20) Օ
րիալ Գ. Այլապէք յարաւացին 'ի վք քո ասմի: (23) Ո
մանտ. Եւ իշխանք այլապեացն սկսան զոհել... ասա
րումաց իւրեանց: (24) Ոմանտ. Եւ օրհնեցին զաստ...
զԹշնաթն մեր 'ի ձե: (25) Ոմանտ. Կոշեացուք զասմի: ...
և խաղացին նովաւ:

չեալ զիս, և զօրացո զիս զայն ևս մի նուազ ան՝ և խնդրեցից զգեթեմինդրուէ իմ փոխանակ երկուց աչաց ք
 29 մոց յայլազգեսնայ ատոի: * Եւ բաւուն եհար սամփառն զերկուց սեանցն միմեանց, յորոց վերայ տունն հաստաց տեալ կայր, և յեցան ինն՝ ի մին ալով իւրով, և ի
 30 միւսն ձախով իւրով: * Եւ ասէ սամփառն. մեռցի անձն իմ ընդ այլազգիս. և շարժեաց զօրուք: Եւ անկան տունն ի վր իմ նախարարացն, և ի վերայ իմ ժողովոցն որ ի նմա: և եկն մեռեալքն զորս մեռցց սամփառն ի մահուն իւրում, տուանել քան զորս սպան ի
 31 կենդանութե իւրում: * Եւ իջին եղբարք նք և իմ տուն հօր նք. և բարձին, և հանին թաղեցին զնա ի մէջ սարտայ և ի մէջ յետժառուկայ՝ ի գերեզմանի մաշ նովայ հօր իւրոց: Եւ նա դառեաց զեկէ ամս քսան:

Գ Լ Ժ Ե:

1 Եւ եղև այր ի յեռնէն եփրեմայ, և անունն նք մի Ժ. Զ
 2 քան: * Եւ ասէ ցմայր իւր. զհազար և զհարիւր ուր ծախցին զոր առեր առ քեզ, և երգուար՝ և ասես յաւ հանքս իմ թէ արծաթն առ իս է, ևս առ զայն: և ասէ մայր նք. օրհնեալ լիցիս դու որդեակ իմ ի տէ:
 3 * Եւ դարձոց անդրէն զհազար և զհարիւր արծաթն առ մայր իւր: և ասէ մայր նք. սրբերով սրբեցի զարծաթն տն ի ձեռանէ իմմէ, և առանձինս. առնել դրոշեալ և ձուլածոյ. և արգ՝ գարձուցից զնա առ քեզ:
 4 * Եւ դարձոց զարծաթն առ մայր իւր: Եւ առ մայր նք երկերիւր արծաթոյ, և ետ զայն ցձուլիչ, և արար 5 զայն դրօշեալ և ձուլածոյ. և եղև ի տան միջացի: * Եւ տուն միջացի՝ նմա տուն աստուծոյ: և արար եփուղ, և Թերսի. և ելից զձեռս մից յորդանաց իւրոց, և եղև 6 նմա ի քահանայ: * Յաւուրսն յայնոսիկ ոչ գոյր թաղաւոր էի. և այր իւրաքանչիւր զհաճոյս աչաց իւրոց 7 առնէր: * Եւ եղև պատանեակ մի ի բեթճահմէ յուր գոյ, յաղցէ տոհմն յուրայի, և ինքն զեռացի. և բնաւ 8 կէր նա անդ: * Եւ զնաց այրն ի քաղաքէ բեթճահմէ մի յուրայ պանդխտեղ ուր և գտանիցէ. և եկն մինչև ցլէ:

(29) Ոման. Զմիջոցն, յորոց վր... և ի մին ձախով իւր: (30) Ոման. Եւ ի վերայ իմ ժողովեան. Իս, Ժողովոցն... սամփառն ի մա:

Գ Լ Ժ Ե. (2) Ոման. Զհազար և զվեց հարիւր: (2) Ոման, Ես առի զնա: (3) Ոման. Սրբերով սրբեցի զար... և առնել զդրօշեալ և զձուլ: (4) Ոման. Եւ ետ զայն ցձուլիչսն: (6) Ոման. Զհաճոյս իւր առնէր:

ցեալունն եփրեմի, և մինչև ցառունն միջայ, աննել ըզ-
 անապարհ իւր: * Եւ ասէ ցնա միջա. առաքի՛ դաս: 9
 և ասէ ցնա. զհաւայի եմ'նս 'ի բեթլէհէմէ՛ յուգայ,
 և երթամ պանդխտանալ՝ ուր և գտանիցեմ: * Եւ ա- 10
 սէ ցնա միջա. նիստ աստ ատ իս, և ընր ինձ 'ի հայր և
 'ի քահանայ. և ես անց քեզ տանն արծաթոյ՝ աւուրց
 յաւուրս, և զոգա ձորձոց, և ռոճիկ որով կեցցես:
 Եւ չոգառ զհաւային. * և ակտաւ պանդխտանալ առ 11
 առնն. և եղև նմա պատանեակն իբրև զմի յորդոց նր:
 * Եւ ելից միջա զձեռս զհաւայեոյն, և եղև նմա պա- 12
 տանեակն 'ի քահանայ, և էր 'ի տանն միջայ: * Եւ ասէ 13
 միջա. այժմ գիտացի՛ եթէ բարի արար ինձ ար. զե
 եղև ինձ զհաւային 'ի քահանայ: * Զաւուրսն յայնու 14
 սիկ ոչ գոյր թագաւոր ելի:

ԳԼ. ԺԸ.

Եւ յաւուրսն յայնոսիկ ցեղն դանայ ինգրէր իւր 1
 Ժառանգութի բնակելոյ. զի ոչ հնա նմա ցա-
 աւուրսն ցայնոսիկ 'ի մէջ ցեղին իւր Ժառանգութի: * Եւ 2
 առաքեցին որդիքն դանայ 'ի առհմից իւրեանց արս հինգ,
 այր ըստ ցեղի իւրեանց որդիս զօրութի 'ի սարաայ և
 յեթաւուլայ, լրանել զերկիրն, և հնապազանել ըզ-
 նա: և ասնն ցնոսա, երթայք որոնեցեք զերկիրն: և չը-
 գան 'ի լեռանն եփրեմայ մինչև ցառունն միջայ, և հան-
 գեան անդ: * Եւ մինչդեռ եին նոքա 'ի տանն միջայ, 3
 ծանեան զձայն պատանեկին զհաւայեոյ, և խոտորեցան
 անդ. և ասնն ցնա. ո՛ր անդ քեզ այսր, և զի՛նչ գործես
 գառ աստ, և կամ զի՛նչ կայ քո աստ: * Եւ ասն ցնա. 4
 այսպէս և այնպէս արար ինձ միջա, և կալաւ զիս 'ի
 վարձու, և եղէ նմա 'ի քահանայ: * Եւ ասնն ցնա, ա- 5
 զի՛ հարց զանձ՝ և գիտացուք եթէ յաջողեսցի մեզ ճա-
 նապարհս մեր յոր երթամք: * Եւ ասն ցնոսա քահա- 6
 նայն. երթայք 'ի խաղաղութի. առաքի՛ ան է անա-
 պարհ ձեր զոր երթայք: * Եւ զնացին հնգեքին, արքն, 7
 և չոգան 'ի լայիտա. և տեսին զժողովուրդն որ 'ի նմա,
 որ բնակեալ նստեր յուսով, լը նմանութե սիդանաց
 ւոյն

(9) Ոման. Եւ ասէ ցնա զհաւային 'ի բեթլէհէմէ... եր-
 Թամ: (13) Ոման. Եւ ասէ միջայ, ո՛ր գիտացե արժմ
 բարի արարեր ինձ ար. և եղև ինձ զհաւայի 'ի բեթլէ:
 ԳԼ. ԺԸ. (1) Ոման. Բնակելու ժառանգելոյ... նմ' մինչև
 յաւուրսն յայնոսիկ. (2) Ոման. Որդւոցն զօրութե...
 և չոգան 'ի լեռանն եփրեմայ մինչև: (5) Ոման. Հարց
 ցանձ. Իմ, ան և գի... զձնեզնս մեր զոր երթամք:

- Այն հանգամանքն յուսով. և ոչ բաւական լինելոյ
խօսել ուսմբ բան մի յերկրի գանձոցն ժառանգաւո-
րի. քանզի հեռի էին ի սիրտնէ. և բանք ինչ ոչ գոյն
8 նց ընդ ասորիս : * Եւ եկին հնգեքին արքն առ եղ-
բայս իւրեանց ի սպրաաւ և յեւթաւաւ : և ասեն ցնձ
9 եղբայրք իւրեանց. զի նստեք դուք : * Եւ ասեն. ա-
րիք ելաւք ի վր նց, զի մտաք և շրջեցաք ընդ երկիրն
մինչև ցալիսա, և տեսաք ժողովարդ բնակեալ ի նմա
յուսով, հանգոյն սիգոնացոց, և հեռի են ի սիրտ-
նէ, և բանք ինչ ոչ գոյ նց ընդ ասորիս : արիք և ել-
ցաւք ի վր նց. զի ահա տեսաք զերկիրն, և բարի է
յոյժ. և դուք դադարեալ կայք : և արդ էր վառաւ
10 նայք երթալ մասանել ժառանգել զերկիրն : * և երեցն
յորժամ երթալք, ունիք զազգն յուլացեալ, և զերկիրն
ընդարձակ. զի մասունեաց զնա ամ ի ծեռս մեր : տեղի
յորում ոչ գոյ պակասուի ամ բանի որ ինչ իցե յերկ-
11 րի : * Եւ խաղացին անտի յաղգականութե՝ առհմցն
գանայ ի սարապ և յեւթաւաւայ, արք վեցհարիւրք
12 վառեալք զինու պատերազմի. * և եկին բանակեցան
ի կարիաթարիմ յուգայ. վն այնորիկ կոնցաւ տեղին
այն բանակեալ-գանայ՝ մինչև ցայսօր. որ է ի Թիկանց
13 կարիաթարիմայ : * Եւ անցին անտի, և եկին մինչև
ցեւանն եփրեմայ. և հասին մինչև ի առան միքայի :
14 * Պատասխանի ետուն արքն հնգեքին որ երթեալ էին
լքանել զերկիրն լալիսա, և պսնջ ցեղարախութեանց.
եթէ գիտեցէք զի ի տունս յայտոսիկ եփուգ, և թե-
բափ, և գրօշեալ, և ձուլածոյ. արդ գիտաւիք զինչ
15 ասնիցէք : * Եւ խոտորեցան անգ, և մտին ի տուն պա-
ռանեկին զևտացոյ, որ էր ի տան միքայ, և հարցին
16 զտղուէն նր : * և վեց հարիւր արքն վառեալք պատե-
րազմական զինու իւրեանց արձանացեալք կային առ
17 մուտս գրանն, որ էին յորդուցն գանայ : * Եւ եկին
հնգեքին արքն որ երթեալէին լքանել զերկիրն. յաղ-
ձակեցան և տոխնդգրօշեալն, և զեփուգ, և զթերափ,
և զձուլածոյ. և քահանայն արձանացեալ կայր ի մուտս
գրանն. և վեց հարիւր արքն վառեալք պատերազմաւ
կան

(8) Յօրեմայի. Եւ ասեն ցնա եղբայրք իւր : (9) Ոմանք. Եւ հեռի էին ի սիրտնէ : (10) Ոմանք. Յորժամ երթալէք ունիցեք զազգն յուսացել... մասունեաց զնա ամ ի... ոչ գոյր պակասի ամ որ ինչ իցե : (11) Ոմանք. Եւ բանակեցան ի կարիաթիմ : (12) Ոմանք. Եւ անցին և եփուգ և : Ուր օրինակի Ժ. Չի էին ի տունս յայտոսիկ եփուգ : (13) Ոմանք. Վառեալքն պատերազմական զինու իւրեանց արձանակացեալք կային :

զիւանն եփրեմի, և մինչ ցառնն միջայ, առնել ըզ-
 ձանադարհ իւր: * Եւ ասէ ցնա միջա. ուստի՞ դաս: 9
 և ասէ ցնա. զհաւացի եմ' եւս 'ի բեթղէհէն յուզայ,
 և երթամ պանդխտանալ՝ ուր և գտանիցեմ: * Եւ ա- 10
 սէ ցնա միջա. նիստ աստ աս իս, և ընդ ինձ 'ի հայր և
 'ի քահանայ. և ես ասց ընդ տանն արծաթոյ՝ աւուրց
 յաւուրս, և զոգա ձորձոց, և ռոճիկ որով կեցցես: 11
 Եւ չողաւ զհաւացին. * և սկսաւ պանդխտանալ առ
 առնն. և եղև նմա պատանեակն իբրև զմի յորդուոցն: 12
 * Եւ ելից միջա զձեռս զհաւացւոյն, և եղև նմա առ
 տանեակն 'ի քահանայ, և էր 'ի տանն միջայ: * Եւ ասէ 13
 միջա. այժմ գիտացի՝ եթէ բարի տրար ինձ ար. զի
 եղև ինձ զհաւացին 'ի քահանայ: * Զաւուրս յայնժ 14
 սիկ ոչ գոյր Թագաւոր ելի:

ԳԼ. ԺԸ.

Եւ յաւուրս յայնոսիկ քեղն դանայ ինդրէր իւր 1
 Ժառանգութի բնակելոյ. զի ոչ հաս նմա ցա-
 աւուրսն ցայնոսիկ 'ի մէջ ցեղին ելի Ժառանգութի: * Եւ 2
 առաքեցին որդիքն դանայ՝ ի տոհմից իւրեանց արս հինգ,
 այր ըստ ցեղի՝ իւրեանց որդիս զօրութե՝ 'ի սարաայ և
 'յեսթաւուլայ, լրանսն զերկիրն, և հետադառնել ըզ-
 նա: և ասնն ցնոսա, երթալք որոնեցեք զերկիրն: և չը 3
 գան 'ի լեռանն եփրեմայ մինչև ցառնն միջայ, և հան
 գեան անդ: * Եւ մինչդեռ ելին նորա 'ի տանն միջայ,
 Ժանեան զձայն պատանեկին զհաւացւոյ, և խոտորեցան 4
 անդ. և ասնն ցնա. ո՞ր ամ զքեզ այսր, և զի՞նչ գործես
 գառ ասա, և կամ զի՞նչ կայ քո ասա: * Եւ ասէ ցնն. 5
 այսպէս և այնպէս արար ինձ միջա, և կալաւ զիս 'ի
 վարձու, և եղէ նմա 'ի քահանայ: * Եւ ասնն ցնա, ա- 6
 ղի՝ հարց զեմ՝ և գիտացուք եթէ յաղողեսցի մեզ ճա-
 նապարհս մեր յոր երթամք: * Եւ ասէ ցնոսա քահա- 7
 նայն. երթալք 'ի խաղաղութե. առաջի ան է ճանա-
 պարհ ձեր զոր երթալք: * Եւ գնացին հնդեքին, աղքն,
 և չողան 'ի լայիսա. և տեսին զԺողովուրդն որ 'ի նմա,
 որ բնակեալ նստէր յուսով. և նմանութե սիդոնաց-
 ւոցն

(9) Ոմանք. Եւ ասէ ցնա զհաւացին 'ի բեթղէհէն. . . եր-
 Թամ: (13) Ոմանք. Եւ ասէ միջայ, ո՞ր գիտացէ այժմ
 բարի արարեր ինձ ար. և եղև ինձ զհաւացի 'ի քեզ: ԳԼ. ԺԸ. (1) Ոմանք. Բնակուի Ժառանգելոյ. . . նմ' մինչև
 յաւուրսն յայնոսիկ: (2) Ոմանք. Որդւոցն զօրութե. . .
 և չողան 'ի լեռանն եփրեմայ մինչև: (5) Ոմանք. Հարց
 ցեմ. իմ, ան և գի՞նչ. . . զձնեզնս մեր զոր երթամք:

- Այն հանգարեալցն յաւտով. և ոչ բաւական լինելոյ
խառնել ումէք բան մի յերկրի դանձմունցն ժառանգաւո-
րի. քանզի հեռի էին 'ի սիգունէ. և բանք ինչ ոչ գոյին
8 նոյ ընդ ասորիս : * Եւ եկին հնգեքին արքն առ եղ-
բարս իւրեանց 'ի սպրտաւ և յեսթաւաւ. և ասեն ցնա-
9 եղբարք իւրեանց. զի 'հառիք դուք : * Եւ ասեն. ա-
րիք եղբարք 'ի վր' նոյ, զի մտաք և շքեցաք ընդ երկիրն
մինչև ցալիսա, և տեսաք ժողովարդ բնակեալ 'ի նմա
յուսով, հանգոյն սիգունացւոց, և հեռի են 'ի սիգու-
նէ, և բանք ինչ ոչ գոյ նոյ ընդ ասորիս : արիք և ել-
ցաւք 'ի վր' նոյ. զի ահա տեսաք զերկիրն, և բարի է
յոյժ. և դուք գաղարեալ կայք : և արգ. էր զասաւ-
10 նայք երթալ մասնել ժառանգել զերկիրն : * և եղեցին
յորժամ երթալք, ունիք զաղցն յուշացեալ, և զերկիրն
ընգարձակ. զի մասնեաց զնա Թժ 'ի ծեռս մեր : տեղի
յորում ոչ գոյ պակասուի Թժ բանի որ ինչ իցէ յերկ-
11 րի : * Եւ խաղացին անտի յաղգականուծէ ասհմոյն
գանայ 'ի սարասայ և յեսթաւաւայ, արք վեցհարիւրք
12 զանաւայք զինու. պատերազմի. * և եկին բանակեցան
'ի կարիաթարիմ յուգայ. զմ' այնորիկ կողեցաւ տեղին
այն բանակեալ գանայ 'մինչև ցալսոր. որ է 'ի Թիկանց
13 կարիաթարիմայ : * Եւ անցին անտի, և եկին մինչև
ցլեանն եփրեմայ. և հասին մինչև 'ի առան միջոյի :
14 * Պատասխանի ետուն արքն հնգեքին որ երթեալ էին
լքտեալ զերկիրն լայիսա, և պսեն ցեղբարս խաբեանց.
եթէ գիտիցէք զի 'ի առան յայտոսիկ եփուգ, և Թե-
բափ, և գրօշեալ, և ձուլածոյ. արգ գիտասցիք զին-
15 ասնիցէք : * Եւ խոտորեցան անգ, և մտին 'ի առան պա-
տանեկին զետացւոյ, որ էր 'ի առան միջայ, և հարցին
16 զողջունէ նոյ : * և վեց հարիւր արքն վառեալք պատե-
րազմական զինու իւրեանց արձանացեալք կային առ
17 մուտս գրանն, որ էին յորգւոցն գանայ : * Եւ եկին
հնգեքին արքն որ երթեալ էին լքտեալ զերկիրն. յաղ-
ձակեցան և առին զգրօշեալն, և զեփուգ, և զԹերափ,
և զձուլածոյ. և քահանայն արձանացեալ կայր 'ի մուտս
գրանն. և վեց հարիւր արքն վառեալք պատերազմա-
կան

(8) Յօրնալին. Եւ ասեն ցնա եղբարք իւր : (9) Ոման. Եւ հեռի էին 'ի սիգունէ : (10) Ոման. Յորժամ եր-
թացէք ունիցիք զաղցն յուշացել... մասնեաց զնա
Թժ 'ի... ոչ գոյր պակասուի Թժ որին իցէ : (12) Ոման. Եւ
բանակեցան 'ի կարիաթիմ : (14) Ոման. Յայտոսիկ
է եփուտ և : Ուր օրինալ Բ. Զի էին 'ի առան յայտոսիկ
եփուտ : (16) Ոման. Վառեալքն պատերազմական զինու
իւրեանց արձանակացեալք կային :

կան զինու. * և նորա մահն 'ի տունն միայ. և առին 18
զգրօշեալն, և զեփուգ, և զթերափ, և զժուլածոյ: Եւ
սակն ցնասա քահանայն. զի'նչ գործեցէք գուր: * և որ 19
սեն ցնա. կարկեան, ասիրեքնն լիբ, և եկ ընդ մեզ, և
լեր մեզ 'ի հայր և 'ի քահանայ. միմե ըմբ իցե լինել
քեզ քահանայ տան մից տան, քան լինել քահանայ ցե-
զի միոյ' և ազգի էլ: * Եւ զուարթացաւ սիրա քա 20
հանային. և առ զեփուգն, և զթերափ, և զգրօշեալ,
և զժուլածոյ, և եմմա 'ի միջ զօրուն: * և զարձան և 21
զնային. և հարին համարէն զառուն, և զստացուածն
փայլուն նք առաքի նց: * Եւ 'ի հեռանալ նց 'ի տա 22
նէ միայ. և ահա միքա և արքն որ 'ի տունն նք ելին չ
միայ, բողբ բարձին և հասին որդւոցն դանայ. * Եւ 23
զարձացին զերես իւրեանց որդիքն դանայ, և ասե-
ցմբա. զի' է քեզ, զի' աղաղակես: * Եւ ասէ միքա 24
զի զստառւածան իմ զոր արարի ինձ' առեք և զքահա-
նայն և գնացեք. և զի'նչ կայ այսուհետեւ ինձ. զի'նչ
է այդ զոր ասեք ցիս' թէ զի' աղաղակես: * Եւ ասին 25
ցնա որդիքն դանայ. մի ըմբ իցի մայն քո զկնի մեր,
դուցէ պատահիցեն քեզ արք դառնացեալք ողւոմ, և
զնիցեն դանձն քո և զանձն ասան քոյ: * և գնացին որ 26
զիքն դանայ զձննապարհս իւրեանց: Եւ իբրեւ ետե-
մբա, եթէ բռնագոյն քան զնա են, դարձաւ 'ի տուն
իւր: * Եւ նորա առին զոր ինչ արարն միքա, և զքա 27
հանայն նք, և չօգան 'ի լայիսա, 'ի ժողովուրդն հան-
գարնացեալ և զստահացեալ յուսով: և հարին զնաս-
տով առստի, և զքաղաքն այրեցին: * և ոչ ոք էր որ 28
փրկէր. զի հեռի էին 'ի սիդոնացւոց, և բանք ինչ ոչ
կի նց ընդ ումբ 'ի մարդկանէ: և նա կայ 'ի հովտի
տանն առփայ: Եւ զնիցին զքաղաքն' և բնակեցան 'ի
նա. * և կռցցին զանունն նք գան, ըստ անունն հօրն 29
իւրեանց' որ եղև յիլի. և էր անուն քաղաքին յառա-
ջորդն Վոյիսա: * Եւ կանգնեցին իւրեանց որդիքն 30
գնանայ զգրօշեալն միայ: Եւ յովհաթման որդի դեմ-
առ

(18) Մայ. Զինչ գործեք գուր: (20) Ոման. Եւ զը-
ւարձացաւ սիրա: (22) Մայ. 'ի տունն նք էին չ մի-
այ: Ուր ոման. 'ի տունն նորա էին չ միայի: (24) Ու-
ման. Եւ զինչ կայցէ այսու. և զինչ է այդ զոր ասա-
ցեք ցիս: (25) Զօրիակն. Պատահիցեն մեզ: (25) Ոման.
Եւ զնիցես դանձն քո: (26) Ոման. Թէ բռնագոյն
քան զնա էին: (27) Ոման. Եւ գնացին 'ի լայիսա, և
Վեգին հանգար: (28) Ոման. Զի հեռի էր 'ի սիդոնաց':
կայ 'ի հովտի տանն առփայ. իմ, առվարայ: (30) Ոման.
Որդի դերսոնի որդւոյ մա:

տոնի որդւոյ մանասէի, ինքն և որդիք իւր էին քուրթ
31 ցեղին դանայ, մինչև ցօր գերութեն երկրին: * և Կար
գեցին իւրեանց զդրօշեալն միջայ, զամ աւուրս զորս
էր տունն նոյնիս և լոճ:

ԳԼԺԹ.

- 1 Եւ եղև յաւուրսն յայնսսիկ, և Թագաւոր ոչ գոյր ժԼ
յիւր: Եւ Էր այր զէտացի պանդխտեալ ի Էրկին եփրեմի:
2 Եւ մէ յուրայ: * Եւ ասարտեալ ի նմանէ հարձն իւր. և
գնաց ի նմանէ ի տուն հօր իւրոյ ի բեթղաէմ յուրայ:
3 Եւ եղև անդ զերիս ամիս: * Եւ յարուցեալ այրն. զ
գաւ զհետն, խօսել ի սիրտ նոյն հարտեցուցանել զնոյն
ընդ իւր, և ամեն միւսանգամ առ ինքն. և պատմեմ
իւր ընդ իւր, և զոյգք իւր: և չորսն մինչև ցառուն հօր
նոյն: Ի բերե ետես զնա հայր աղջկանն, և ընդ առաջ
4 նոյն: * և տարաւ զնա ի ներքս աներ իւր հայր աղջկանն,
և նստաւ առ նոյն աւուրս երիս. և կերան և արբին և
5 նիջեցին անդ: * Եւ եղև յաւուրն չորրորդի, կանխ
զին ը առաւօտն, և յարեան գնալ: և ասէ հայր աղջ
կանն ցփեսայ իւր. հաստատեալ զսիրտ քո պատառով
6 միով հացիւ, և ապա գնաւ իւր: * և նստան կերան և
արբին ի միտմէն երկոցին: Եւ ասէ հայր աղջկանն ցփե
սայ իւր. արդ՝ սկսեալ աստե՛ն իսկ ագիր, և զուարթ
7 թացի սիրտ քո: * և յարեալ այրն ի գնալ. և բռնա
դատեաց զնա աներ իւր, և նստաւ, և անգէն ագաւ:
8 * Եւ կանխեաց ընդ առաւօտն յաւուրն հիւսիսորդի
ի գնալ. ասէ հայր աղջկանն, հաստատեալ զսիրտ քո
հացիւ, և դրսիր, մինչև չորեացի օրն: և կերան և ար
9 բին երկոցին: * Եւ յարեալ այրն գնալ, ինքն և հարսն
և պատմեմ իւր: և ասէ ցնա հայր աղջկանն. ահա դար
ձաւ օրս յերեկս, պատե՛ն ագիր՝ և զուարթացի սիրտ
քո, և կանխեալ զագիր ի ճանապարհ քո, և երթի
10 ցես յարկս քո: * Եւ ոչ կանցաւ այրն ագանել անդ,
այլ

(31) Ոմանք յաւելան: Զքրօշեալն դո արաւ միջայ... եր
տունն նոյնիս և լոճ:

ԳԼԺԹ. (1) Ոմանք. Ոչ գոյր Ելի. և էր այր զէտացի
պանդխտեալ ի Էրկին եփրեմի: (5) Ոմանք. Կանխեաց
ը առաւօտն, և յարեալ: (6) Ոմանք. Հայր աղջկանն
ցայրն. արդ: (8) Ոմանք. Ասէ ցնա աներն իւր հայր
աղջկանն... չորեացի օրս: (9) Ոմանք. Եւ յարեալ այրն
ի գնալ... և կանխեալ զագիր զճանապարհս աներ
(10) Ոմանք. Մինչև հանգեալ յերեսայ:

պաշարեալ և դնայ . և եկն եհառ մինչև ցնանդէս յե-
րուսայ, այն է եհմ . և ընդ նմա զկողմ իւրոց համեա-
լաց . և հարձն իւր չ նմա : * և նոքա հանդէս յերու- 11
սայ . և որն խոնարհեցաւ յոյժ : Ասէ պատանին ցտեր
իւր . եկ խոտորեսցուք 'ի քաղաքն յերուսացուց , և ազ-
ցուք 'ի նմա : * Եւ ասէ ցնա տեր իւր . մէ խոտորես 12
ցուք 'ի քաղաքս օտարութեամբ , յորում ոչ գուցէ յորդ-
ւոցն եկ , այլ ահացուք մինչև ցարապա : * Եւ ասէ 13
ցարապանին իւր . եկ մերձեսցուք 'ի մի ուրեք 'ի տեղեաց
և անդ ազցուք 'ի դարապա կամ 'ի հոամա և անցին դը-
նացին : * Եւ եմուտ նց արեգակն մերձ 'ի դարապա , որ
է բեհիամինի : * և խոտորեսցան անդր մտանել աղանել 15
'ի դարապա . և եմուտ նուաւ 'ի հրապարակի քաղաքին .
և մէ էր այր որ ժողովէր զնորա 'ի տուն իւր ազանել :
* Եւ ասա այր մի ծեր , եմուտ 'ի դարձոյ իւրմէ յան- 16
գայ անազանի , և այրն 'ի լեռնէ եփրեմոյ , և ինքն
պանդխտեալ էր 'ի դարապա : և արք տեղւոյն որդիք բե-
հիամինի : * և ամբարձեալ զաս իւր ետես զայրն ուղևոր 17
'ի մէջ հրապարակի քաղաքին : Եւ ասէ այրն ծեր .
յով երթաս' և ուստի գաս : * Եւ ասէ ցնա . անցու 18
ներք մեք 'ի բեթզէհեմէ յուգայ , մինչև ցկողմանս լե-
րինն եփրեմոյ . քանզի անտի եմ ես . և չոգայ մինչ-
քան Բեթզէհեմ յուգայ , և 'ի տուն հօր իմոյ երթամ . և ի՞նչ
այր որ ժողովիցէ զմեզ 'ի տուն . * և յարգ' և խոտկայ 19
իւրց մերոց , և հաց և գինի ինձ և աղկանդ և պատան-
ւոյդ . և չի՞ ինչ պակասութիւն ամ իրաց ծառայից քոց :
* Եւ ասէ այրն ծեր . խաղաղութ ընդ քեզ . ամ պակա 20
տութիւն քո զնրի' բայց գու 'ի հրապարակիդ մի ագա ,
նիցին : * և տարու զնա 'ի տուն իւր , և արկ խոտ իւրոցն : 21
և լուսացն գոտի նց , և կերան և արբին : * Եւ 'ի գուար 22
Թանալ պրտից նց . Եւ ասա արք քաղաքին , արք' որ ,
գեք անօրինաց պատեցին զտունն և բախեցին զգուրսն ,
և խօսեցան ընդ առնն ծերոյ չ տեառն տանն' և ասեն .
հան զայրդ մտեալ 'ի տուն քո , զի գիտացուք զգա :
* Եւ եւ առ նն այրն տէր տանն , և ասէ ցնա . քաւ լի 23
36

(13) Ոմանք . Մերձեսցուք 'ի միում 'ի քաղաքաց և ազ-
ցուք 'ի դարապա : (14) Ոմանք : Աղանել 'ի դարապա . որ
է մերձ 'ի բե' : (16) Ոմանք . Եւ այրն էր 'ի լեռնէ եփր'
(17) Ոմանք . Երթաս' եմ ուստի գաս : (18) Ոմանք . Եւ ասեն
ցնա . անցանիցեմք ... այր որ ժողովեացէ ցնա : (19) Ո
բինուի . Եւ յարգ և խոտ տայ իւրոց : (20) Ոմանք . Խա-
ղաղութ չ ձեզ . ամ : (21) Ոմանք . Եւ տարաւ զնն 'ի :
(22) Ոմանք . Պատեցին զգուրսն և խօսեցան չ տանն . .
չայրդ զմտեալք 'ի տուն քո :

- յն ձեզ եղբարք, մի ինչ անողգամէք յետ մտանելոյ առնդ-
այգորիկ 'ի տուն իմ. մի առնէք զանդգամուեդ զայդ :
24 * անաւասիկ գուստր իմ կոյս, և հարձ'նք, հանից զնս
արտաքս. և լլկեցէք զնս, և արարէք զնս՝ զինչ հաճոյ
է յաչա ձեր. և առնս այսմիկ մի առնէք լն անդգամու-
25 ԹԷ բանիդ այգորիկ : * և ոչ կամեցան արքն անտալ :
Եւ առ այրն զհարձն իւր, և եհան զնա արտաքս. և
գիտացին զնա, և լլկեցին զնա զգիւրն ողջոյն մինչև ցաւ
26 ռաւօտ. և արձակեցին զնա 'ի ծագել առաւօտուն : * Եւ
Եկն կիրն չ առաւօտան, և անկաւ առ դրանդւոյ դրան
27 տան տուն, ուր էր տէր նք. և եհան զողին : * Եւ
յարեաւ տէր'նք չ առաւօտան, և երաց զգուրս տանն,
և ել զնալ զձանապարհս իւր, և հաւ կինն հարձ'նք
անկեալ կայր առ դրանն. և ձեռն իւր 'ի վր դրանդ-
28 ւոյն : * Եւ ասէ ցնա. արի և գնացուք. և ոչ ետ նմա
պատասխանի՝ քանզի մեռեալ էր. և առ եհան զնա յէշ,
29 և յարեաւ այրն և չողաւ 'ի տեղի իւր : * Իբրեւ եմուտ
'ի տուն իւր, առ սուր, և բուռն եհար զհարձէն իւր
մէ, և յօշեաց զնա ըստ ոսկերաց իւրոց յերկոտասան
30 մասն. և առաքեաց զայն ընդ ձմ ցեղան Ելի : * Եւ ե-
ղև զի ամենայն որ տեսանէր՝ ասէր, Թէ ոչ եղև, և
ոչ երեցաւ այսպէս յաւուրց ելանելոյ որդւոցն Ելի
երկրէն եգիպտացւոց մինչև ցայսօր. արդ առէք ձեզ
զն այգորիկ խորհուրդ, և խօսեցարուք :

ԳԼ. Ի.

- 1 Եւ ելին ձմ որդիքն Ելի, և եկեղեցացաւ Ժողովուրդն
Իբրեւ զայր մի 'ի գանայ մինչև ցերսաբեէ, և ել
2 կիրն գաղաազու՝ առ տր 'ի մասեփա : * Եւ եկաց կողմն
ձմ Ժողովրդեանն, և ձմ ցեղք Ելի յամ եկեղեցւոյ Ժո-
ղովրդեանն ձյ. չորեքհարիւր հազար արանց սուսե-
3 րամերկաց : * Եւ լուան որդիքն բենիամինի, ել Թէ ե-
լին որդիքն Ելի 'ի մասեփա : Եւ ասէն որդիքն Ելի,
4 խօսեցարուք Թէ ուր եղև այսպիսի չարութիւն : * Պա-
տասխանի ետ այրն զեապցի՝ այր կնոջն սպանելոյ, և
ասէ. 'ի գաբաա բենիամինի եկի ես և հարձ'նք իմ աչա
նել :

(24) Ոման. Եւ հանից զնս. և արարէք ընդ նս : (25) Ո-
ման. Եւ արձա՛. զնա չ ելանել առաւօտուն : (26) Ո-
ման. Եւ անկաւ 'ի վր դրանդւոյ դրան տան. որ էր
տէր տան նք, և : (29) Ոման. Եւ առաքեաց զնա չ ձմ.
Իմ, յամ ցեղան Ելի : (30) Ոման. Թէ ոչ երեցաւ, և
ոչ եղև այնպէս յաւուրց :

ԳԼ. Ե. (1) Ոման. Իբրեւ զմ այր 'ի գանայ մինչև :
ԼԳ. Kk

ներ : * և յարեան 'ի վթիմ' արք գարաացիք . և պատե- 5
 ցին շուրջ զինև զպուշն զցայդ , և զինս կամեցան սպա-
 նանել . և զհարձն իմ' լլկեցին և հեղձուցին , և մեռաւ :
 * և առի զհարձն իմ' և յօշեցի զնա , և առաքեց յիմ' 6
 սահմանս ժառանգուի . ելի . զի արարին մնաս մեծ և
 անդգամեւ թի 'ի մեջ ելի : * և ահա առիկ մեք ամենե- 7
 քեան որդիք ելի , տաք մեզ բան և խորհուրդ : * Եւ 8
 յարեաւ իմ' ժողովուրդն իբրև զայր մի , և ասին . ոչ
 մացուք այր իւրաքանչիւր ընդ յարեալ իւրով , և ոչ
 խառորեացուք այր իւրաքանչիւր 'ի տուն իւր : * Եւ 9
 արդ' այդ բան է զոր արսացուք ընդ գարաա . ելցուք
 'ի վթ նր' վեճախա : * Բայց առցուք տանն այր 'ի հա 10
 քիւրոց , յիմ' ցեղիցդ . ելի , և հարիւր 'ի հազարոց . և
 հազարս 'ի քիւրուց . առնուլ պաշար զաւուրս բովան-
 դակ երթողաց 'ի գարաա բենիամինի , ըն' իմ' անդգու-
 մուի զոր արարին 'ի մեջ ելի : * Եւ ժողովեցաւ իմ' 11
 իէլ իբրև զայր մի եկեալք 'ի քաղաքաց : * և առաքե- 12
 ցին ցեղքն իւն արս յիմ' ցեղն բենիամինի' . և ասին . զե'նչ
 է չարուիդ այդ եղեալ 'ի միջի մերում : * և արգ. տե- 13
 մէք զարսն զամպարիշտս զգարաացիս զորդիսն բերիւ-
 րայ , և սպանցուք զնն , և բարձցուք զչարիսն յելի :
 Եւ ոչ կամեցաւ որդիքն բենիամինի լսել ձայնի եւ-
 բայց իւրեանց որդւոցն ելի : * Եւ ժողովեցան որդիքն 14
 բենիամինի 'ի քաղաքս իւրեանց 'ի գարաա , ելանել 'ի
 պատերազմ ընդ որդիսն ելի : * Եւ հանդէս արարին 15
 որդիքն բենիամինի յաւուր յայնմիկ յիւրաքանչիւր քա-
 ղաքաց , քսան և հինգ հազար արանց մուսերսմերկաց .
 թող զբնակիւս գարաացւոց , * որ անցին 'ի հանդիսի 16
 եւ թնհարիւր այր երիտասարդք ընտիրք յիմ' ժողովը
 գենէն յերկոցունց մեռացն աշոգակք . ամենեքին նք
 պարսաւորք , որ ձգէին քարինս' և 'ի մազէ ոչ վրիպէին :
 * Եւ իմ' այր ելի անցին 'ի հանդիսի , առանց որդւոցն 17
 բենիամինի . չորեք հարիւր հազարք արանց սուսերաւ
 մերկաց , ամենեքին նոքա արք պատերազմուք : * Եւ 18
 յաւ

(5) Ոման . Լլկեցին' և հեղձուցաւ և մեռաւ : (7) Ոման .
 Եւ արգ. ահա առիկ մեք որդիք ելի , տուք մեզ բան և :
 (10) Այս . Եւ հարիւր 'ի հազարաց : (10) Ոման . Պա-
 շար զօրուս բովանդակ երթողացն 'ի : (11) Ոման . Եւ
 ժողովեցան իմ' այր ելի իբրև զայր մի 'ի քաղաքն եկելք
 'ի քղքացն : (12) Ոման . Որ եղել է 'ի միջի մե' : (14) Ո-
 ման . 'ի քղքաց իւրեանց 'ի գարաա' : (15) Ոման . Չբնա-
 կիսն գարաաց , որ : (16) Ոման . Եւ թնհարիւր այր
 երիտասարդք ընտիրք իմ' ժողովնէն . եւ արք ընտիրք
 յերկոցունց մեռացն աշո' . . . և 'ի մազոյ ոչ : (18) Ոմ-

- յարման ելին 'ի բեթէլ : և հարցին զամ և տան որ-
գիքն ելի . ո՞վ ելցե մեզ առաջնորդ պատերազմել ընդ
որդիան բնիամիսի : և ասե իմր՝ յուդայ ելցե առաջ .
19 նորդ : * Եւ յարեան որդիքն ելին ի առաւօտն՝ և բա-
20 նակեցան զգաբայաւ : * և եւլ այր ինչացի պատերազ-
մել ընդ բնիամիսի . և ճակատեցան ընդ նս այր ելի 'ի
21 պատերազմ առ դաբայաւ : * Եւ ելին որդիքն բնիա-
միսի 'ի քաղաքէն , և սատակեցին յեկէ քսան և երկու-
հազար արանց յաւուր յայնմիկ , և արկին տապասա յեր-
22 կիր : * Եւ զօրացան դարձեալ այր ինչացի՝ և յաւելին
ճակատել 'ի պատերազմի 'ի տեղւոյ ուր ճակատեցան
23 յաւուրն առաջնում : * Եւ ելին որդիքն ելի և լացին
առաջի ամմինք ցերեկոյ . և հարցին զմոր՝ և ասեն . ե-
թէ յաւելցուք մարտնչել 'ի պատերազմ ընդ բնիամի-
24 սի եղբոր մերում : և ասե իմր , ելէք 'ի վերայնց : * Եւ
եկին որդիքն ելի 'ի պատերազմ ընդ որդիսն բնիամի-
25 սի յաւուրն երկրորդի : * և եւլ բնիամիսն ընդգէմ նց
ի պատերազմ յաւուրն երկրորդի : Եւ սատակեաց
միւսանգամ 'ի ժողովրդենէ անտի ութ հազար արանց
26 յերկիր՝ տմնեքեան նոքա սուտերածիգք : * Եւ ելին
ամ որդիքն ելի և ամ ժողովուրդն՝ և եկին 'ի բեթէլ .
և նստան լացին արաջի ամ , և պահեցին յաւուր յայն-
27 միկ , և մատուցին ողջակէզս փրկուեալսն . * քան
զի անդ էր տապանակ ուխտին ամ այ յաւուրն յայնդ
28 սիկ : * Եւ փնեհես որդի եզիազարու որդւոյ անարդ-
նի , կայր առաջի նմ յաւուրն յայնոսիկ : Եւ հարցին
որդիքն ելի զմոր , և տան՝ յաւելցուք միւսանգամ ելա-
նել 'ի պատերազմ ընդ որդիսն բնիամիսի եղբոր մե-
րում՝ թէ գազարեցուք : և ասե իմր՝ ելէք , և վազի-
29 տաց զնա 'ի ձեռս ձեր : * Եւ եզին որդիքն ելի դա-
30 րանակալս շուրջ զգաբաւ : * և ելին որդիքն ելի 'ի
31 վր բնիամիսի յաւուրն երրորդի . և ճակատեցան ըն-
դ գաբաւ որդես , միմեզամն և միւսամեզամն : * Եւ ե-
լին

մահ . Ո՞ր ելցե մեր առաջնորդ : (19) Ո՞ման . Եւ բանակե-
ցան ի գաբաւ : (20) Ո՞ման . Եւ եւլ այր ելի : (21) Ո՞
ման . Արանց պարզմողաց յաւուր յայնմիկ : (22) Ո՞ման .
Այր ելի , և յաւելան ճակատել 'ի պարզմ 'ի նմին տեղ-
ւոյ ուր ձա' : (23) Ո՞ման . Եւ հարցին զմոր . . . եթէ յա-
ւելից պարզմել ի բնիամիսի : (25) Յօրմայիս համայն
այլապէս օրինակայ Ռուսթուք քնի . Եւ արանց յերկիր :
(25) Ո՞ման . Ամբն դք արք սուտն : (26) Ո՞ման . Գլուս-
տան և լացին : և ո՞ման . Եւ նստեալ լացին առաջի :
(28) Ո՞ման . Եւ արեն եթէ յաւելից միւր : . . . ելէք եւ
վազիւ տաց : (31) Այս , ո՞ման . Հարկանել վերաւորս

լին որդիքն բենիամօնի ընդդէմ ժողովրդեանն, և ձգեցան 'ի քաղաքէ անտի, և սկսան հարկանել 'ի ժողովրդեանն անտի, ոպ միանգամն և միւս անգամն, առ ճաշապարհօք որ մին ելանէր 'ի բեթել, և միւսն ելանէր 'ի գաբաա, և հարին յանդի անդ իբրեւ արս երեսուն յիշէ: * Եւ ասեն որդիքն բենիամօնի. կոտորելոց են 32 սոքա առաջի մեր իբրեւ զառաջինն: և որդիքն ելի առնեն. փախիցո՛ւք և մերժեցու՛ք զնա 'ի քաղաքէն և 'ի ճանապարհէն: * Եւ իմ այր ելի յարեան յիւրաքան շիւր տեղւոյն իւրմէ, և ճակատեցան 'ի բաալթամայ. և դարանակալքն ելի կռուէին 'ի տեղւոյն իւրեանց յարեմոյց գաբաա: * և եկին հանդէպ գաբաա տառն 34 հազար արանց ընտրելոց յիմ իէլէ. և ծանրացաւ պառտրաղան, և նոքա ոչ գիտէին թէ հասեալ են 'ի վթնց չարիք: * Եւ վանեաց մեր զբենիամօն առաջի որդւոցն ելի, և սառակեցին որդիքն ելի 'ի բենիամօնէ յաւուր յայնմիկ քառն և հինգ հոգար և հարիւր այր. առ մանեքին նոքա սուտերաձիգք: * Իբրեւ տեսին որդիքն 36 բենիամօնի' եթէ 'ի պարտութի մատնեալ են, տեղի ետուն այր իէլէան բենիամօնի. զի յուսացեալ էին 'ի դարանամուտսն որ էին զգաբաա: * Եւ յարձակեցան 37 դարանամուտքն՝ և հեզան զգաբաա. և մօրն և հարին զքաղաքն իմ արով սուտերի: * Եւ ժամագրու թի էր առն ելի առ դարանակալսն՝ հրով հանել նց զբոց ծխոյ քաղաքին: * և դարձաւ այր իէլացի 'ի պառտրաղմէն: Եւ բենիամօն սկսու հարկանել վերաւորս 'ի դարանակալացն իւր իբրեւ արս երեսուն. զի ասացին թէ վանելով վանին առաջի մեր այսոր իբրեւ զպառտերաղմն զառաջին: * Եւ նշանակն ամբարձաւ յոր 40 գեալ 'ի վերայ քաղաքին իբրեւ սխւն ծխոյ: և հայեցաւ բենիամօն 'ի թիկունս իւր, և ահա ելանէր վախճան քաղաքին յերկինս: * Եւ այր իէլացի դարձաւ անդ իրեն, և տագնապեցաւ այր բենիամօնի. զի տեսին հասեալ

'ի ժողովրդեանն: և անս. 'ի ժողովրդեանն անտի վերաւորս: (32) Ոման. Չնոսա 'ի քղքեն 'ի ճանապարհս: (33) Ոման. Յարեաւ... 'ի տեղւոյն իւրմէ... 'ի բաալթամայ: (35) Ոման. Յաւուրն յայնմիկ եւ է հազար և: (36) Ոման. Այր իտայելի տան բենիամի... 'ի դարաշապարհի որ եգին. իմ, եգեղ էին զգաբայա: (37) Ոման. Եւ արձակեցան գաբաա: (38) Ոման. Առ գաբաա նամուտսն հրով հանել: (39) Ոման. Եթէ վանելով անցին առաջի մեր իբրեւ զառաջինն: (40) Ոման. Եւ նշանակն սկսու յորդեղ 'ի վթ... 'ի թիկունս իւր, և տեսանէ զվախճան քղքին զի ելանէր յերկինս:

- 42 սեռւ 'ի վերայ նց զարեան : * և խնայ ետուն յերեսաց առնելի ընդ շանապարհ անապատին : և պատերազմն ժամանեաց նց . և ար'ի քաղաքացն եղանելն սատակելին
- 43 զնս 'ի մէջ իւրեանց : * Եւ հարին զբնիւսմին . և մօրն զհետ նր 'ի նուայ մինչև հանդէպ դարասայ , յարեւելից
- 44 կողմանէ : * Եւ անկան 'ի բնիւսմինէ ութուտանն հա
- 45 զար արանց . ամենեքեան նորա արք զօրաւորք : * Եւ տեսեալ միացորդացն փախեան յանապատն ապաստան 'ի վէմն ուեմնայ . և շուպքաղ արարին 'ի նմանէ 'ի շա նապարհին' հազարս հինգ արանց : և պնդեցան զհետ նց մինչև ցգաղաադ , և հարին 'ի բնիւսմինէ երկուս
- 46 հազարս արանց : * Եւ եղեն թմ անկեալքն 'ի բնիւս մինէ' քսան և հինգ հազար և հարիւր արանց սուսերալ մերկաց յաւուր յայնմիկ , ամենեքեան նորա արք զօրու
- 47 թե : * Եւ խուսեալ միացորդացն' փախեան յանապատն ապաստան 'ի վէմն ուեմնայ' արք վեցհարիւր . և նստան
- 48 'ի վերայ ուեմնի չորս ամիս : * Եւ այր ելի դարձան ք կրուկն յորդուոցն բնիւսմինի . և հարին զնս սրով սուսերի 'ի քաղաքէ կարգաւ մինչև ցանաասուն , մինչև ցնամ գտեալ յամ քաղաքս . և զքաղաքսն ապրեալս առաքեցին և այրեցին հրով :

ԳԼ ԻԱ

- 1 Եւ այր ելի երգուան 'ի մասեփաթ , և ասեն , այր որ 'ի մէջ մի տացէ զգուսար իւր բնիւսմինի կնու
- 2 թե : * Եւ եկին թմ ժողովուրդն 'ի մասեփայ 'ի բեթէլ : և նստան անդ մինչև ցերեկոյ առաջի ել . և ամբարձին
- 3 զձայնս իւրեանց և լացին լալիւս մեծ : * և ասին 'ընդէր մօր թմ ելի' եղև այս յիւր . բնաջինջ լինել այսօր
- 4 յիւր ցեղի միոյ : * Եւ եղև 'ի վաղիւ անգր կանխեաց ժողովուրդն և շինեցին անդ պեղան , և մատուցին զոդ
- 5 ջակէզս փրկութե : * Եւ ասեն որդեքն ելի . ով է որ

ոչ

(42) Ոման . Առն իսրայելի զճանապարհ անապատին : (43) 'ի լուսո . Չհետ նր 'ի նոմաց մին' . Կամայն ոմանց 'ի քնաթ' : Ուր ոմանք եւս . 'ի նուբայ : (44) Ոման . ի բրե ութ տուն հէր ար' : (45) Ոման . Ապաստանի 'ի վէմն . . . առարին զնս 'ի ճննորհան Էն արանց . . . և հարին 'ի նմե երկուս հա' : (46) Այս . Քսան և հինգ հազար արանց : (47) Այս , ոմանք . 'ի վէմն . եւ ոմանք . 'ի վիմն ուեմնայ չորս ամիս : (48) Ոման . Դարձաւ 'ի կրուկն յորդուոցն : ԳԼ ԻԱ . (1) Ոման . 'ի մասեփա , և ասէ պր իւրաքանչիւր մի տացէ . . 'ի կնութե : (3) Ոման . Եղև այր ելի : (5) Ոման . Որ ոչ եղանէր . առաջ 'ի մասեփա :

Բէ եւ յայտ եկեղեցի յամ ցեղեցն Ելի առ ար 'ի մասե
 փա : զի երգումն մեծ էր այնմ, որ ոչ ելանէր 'ի մա
 սեփա . և ասեին Թէ մահմա մեղքի : * Եւ միմեարե
 ցան որդիքն Ելի 'ի վր բենիամին եղբոր իւրեանց, և
 ասեն . բարձաւ այսօր ցեղ մի յելէ . * և արգ զինչ ա
 րասցուք մնացելոցն առանց կանանց, և մեք երգուաք
 'ի ար' չառն նց 'ի գառերաց մերոց կանայս : * Եւ ա
 սեն . մ' դք մի 'ի ցեղեցն Ելի օր ոչ եւ առ ար 'ի մասե
 փա : և ահա չէր դք եկեալ յաբիսայ գաղաադու 'ի բա
 նակ եկեղեցւոյն : * Եւ անց 'ի հանգիսի ժողովուրդն .
 և ոչ գոյր անգայր 'ի տանէ յաբիսայ գաղաադու : * Եւ
 առաքեցին անգր ժողովուրդն երկոտասան հազար ա
 րանց յորդադն զօրութի : և պատուիրեցին նց' և ա
 սեն . երթայք և հարեք զբնակիս յաբիսայ գաղաադու
 օրոճ սուսերի, և զկանայս և զժողովուրդ : * և այս բան
 է զոր առնիցէք . զամ արու, և զամ կին' որ գիտիցէ
 զանկողինս արուի, նզովեալք : * Եւ դոին 'ի տանէ
 յաբիսայ գաղաադու յորեհաբիւր ազնիկ կոյս' որ ոչ
 գիտէին զայր յանկողինս արուի : և ամին զնս 'ի բա
 նակն 'ի սեղով, որ է յերերին քանանու : * Եւ առա
 քեաց ամ ժողովուրդն և խոսեցան չ որդիսն բենիա
 մինի' որ էին 'ի վիմին ռեմոնայ, և կոչեցին զնս 'ի խա
 դաղուի : * և բարձաւ բենիամին 'ի ժամանակին յայն
 միկ առ որդիսն Ելի : Եւ ետուն նոցա կանայս զայն
 սիկ' որ էին 'ի կանանցն յաբիսայ գաղաադու . և հանց
 թուեցաւ նց այնպէս : * Եւ ժողովուրդն միմեարե
 ցաւ 'ի վերայ բենիամինի . զի արար արամատութի
 'ի մէջ ցեղեցն Ելի : * Եւ ասեն ծերք ժողովրդեանն .
 զինչ արասցուք և մե ոչոց անգանանցն . զի սատա
 կեցաւ կին 'ի բենիամինէ : * Եւ ասեն . ժառանգուի
 զերծեալ է 'ի բենիամինէ, և մի ջնիւսցի ցեղն յելէ :
 * և մեք ոչ կարեմք տալ նոցա կանայս 'ի գառերաց մե
 րոց . զի երգուաք որդիք Ելի' և ասեմք, Թէ անխնայ
 լիցի որ տացէ կին բենիամինի : * Եւ ասեն, ահա ասն
ան

(8) Ոմանք . Ով դք մի իցէ 'ի ցեղեցն Ելի : (10) Զօրնա
 քն գալտեի . Անգր ժողովուրդ : (12) Ոմանք . Զայր և
 զանկողինս արուի : (13) Ոմանք . Ընդ ամ որդիսն բենի
 'ի վիմին ռեմոն' և կոչեցին զնս 'ի խա' : (14) Ոմանք .
 Առ որդիսն Ելի 'ի ժամին յայնմիկ, որ էին 'ի կանանցն
 յաբիսայ գաղաադու, ետուն զայնոսիկ նց 'ի կանայս,
 և հանց թուեցաւ այնպէս : (15) Ոմանք . Զոր արար ար
 իրա' : (16) Ոմանք . Եւ վն ոչոց կանանցն : (18) Ոմանք .
 Երգուաք որդիք Ելի . . . և Թէ անխնայ լիցի որ տայցէ :
 (19) Ոմանք . Եւ հարաւայ 'ի լիբանանու յեսեբոնայ :

- ան է՛ի սեւոյն առաջոյ յառաջոյ որ է՛ի հիւսաւոյ բե-
թեւայ, ընդ արեւելս ճանապարհին որ հանէ՛ի բեթե-
27 լայ՝ի սիկիմ, և՛ի հարաւոյ լիբանանու յեզեբոնա : * Եւ
պատուիրեցին որդւոցն բենիամինի՝ և ասեն . երթայք
21 և դարանամուս լեւուք յայդեստանին . * և յորժամ
տեսանիցէք թէ ելանեն դատերը բնակացն սեւոյնայ
պար առեալ պարուք, ելլիք յայդեստանեացն, և յափշ-
տակեսցիք այր իւրաքանչիւր կին՝ի գատերաց սեւոյնայ .
22 և երթիլիք յերկիրն բենիամինի : * Եւ եղիցի յորժամ
գայցեն հարբն նց և եղբարբն նց դատել ընդ ձեզ , ա-
սացուք նց՝ թէ ողորմեցա՞ք նց . զի ոչ առ այր զկին
իւր՝ի պատերազմին , և ոչ դուք ետուք նց թէ յանցանք
23 ինչ իցեն : * Եւ արարին այնպէս որդիքն բենիամինի ,
և առին կանայս ըստ թուոյ իւրեանց , ի սարաւորացն
զորս յափշտակեցին . և գնացին՝ և դարձան յիւրաքան-
չիւր ժառանգու թին իւրեանց , և շինեցին քաղաքս և
24 բնակեցին ի նոյն : * Եւ գնացին որդիքն իւր ի ժամա-
նակին յայնմիկ այր յիւրաքանչիւր ցեղ իւր , և յաղա-
տոհմ իւր . և ելին անախ այր յիւրաքանչիւր ժառան-
գու թի իւր : Յաւուրսն յայնոսիկ ոչ գոյր թագաւոր
իլի . և այր իւրաքանչիւր զհաճոյս աչաց իւրոց առնէր :

Կաթարեցաւ Դաւաւորքս :

(21) Ոճանդ : Ի սեւոյն . . ելլիք յայդեստանէն , և այր
իւրաքանչիւր առցէ իւր կին ի գատերացն սեւոյնայ :
(22) Ոճանդ . Հարբ նոցա և կամ եղբարբն նց : (23) Ո-
ճանդ . Եւ շինեցին իւրեանց քաղաքս : (24) Ոճանդ . Եւ
գնացին անախ որդիքն . . այր իւրաքանչիւր ի ցեղ իւր
. . . զհաճոյն աչաց իւրոց առնէր :
Ի վերջոյն անստ . Կաթարեցաւ գիրք Դաւաւորաց :

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ ՀՈՒՈՒԹԱՅ

Պարսաւ գրացաւ հոռութայ : 'ի ծանանալն դադարեացն էլէ մէլէր սն քէնգաղէնացի 'ի քանի ժառիտի յադարէանց' նոռէնաւ քնաւ իւրով եւ եջիոռ որդաւոյ՝ իւր իւրեաց սովոյ ել առ ճաշեացիսն , եւ մոտաւայն անդէն : իսկ իբջիս որդիքն առին իանայտ ճաշեացիս , եւ անտանտ իանանցն՝ որքաւ եւ հոռութ : մոտան անդէն եւ որդիքն : Իբջիս իամէցաւ ճայր նոցա նոռին դառնալ 'ի քէնգաղէն , իբլային եւ հարստանքն ընդ նմա . զպս յորդորէացսլէ սոսն դառնալ յաւց իւրէանց . եւ դաշտաւ որքաւ անդրէն : իսկ հոռութ քնաց զնկար սլէնցին . եւ իսկին 'ի քէնգաղէն : եւ իք զնա սլէն սոսն մէրձաւոր սպգալանի առն իւրոյ եղիմէլ իտայ , եւ անտան միշտաւորին՝ բոս , իանգնէլ զանտան մոռէլոյ որդաւոյն նոռինայ առնն հոռութայ՝ ըստ օրինացն : եւ ծնաւ բոս 'ի հոռութայ զովքէր , եւ նա զլէտե , եւ յետե զլիւսալի : Աւր՝ զի սիրէաց հոռութ ճաշեացի իտանիլ յօրհնէալ սպգն աբրահամա , որպէս նախ քան զնա բամբ եւ առիւստ . եւ իքէն ան զհաստաւ նոցա , եւ արլ 'ի սիրքն բոսայ առնաւ զնա քնաւէ , եւ իտանէլ յաւցն յադարայ 'ի նահապէս ճաշեոյն քի : Եւ իւրեաց նախաւ զառ քն ինչան հիւնտնաց :

ՀՈՒՈՒԹ

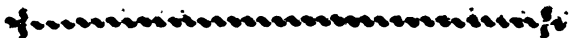

ԵՆԵՆԻՑԵՏ ԱՅՍՈՐԻԿ ՅԱ

- Լուրս դատելոյ դատաւորացն, եկն սով
 1 յերկիրն: Եւ գնաց այր՝ ի բեթգեհմէ յու
 2 դայ՝ պանդխտանս յազարակին մովաբայ. ինքն եւ կին
 3 իւր, եւ երկու որդիք իւր: * Եւ անուն առնն եղիմե
 4 զէք, եւ անուն կնոջ նր՝ նոոմին, եւ անուն երկուց որդ
 5 ւոց նր՝ մաազոն, եւ քեղզոն, եփրաթացիք ի ցեղէ յու
 6 դայ: Ընդան յազարակն մովաբու, եւ անդ էին: * Եւ
 7 մեռաւ եղիմեզէք այրն նոոմինայ. եւ մնաց կինն եւ եր
 8 կու որդիք նր: * Եւ աւին իւրեանց կանայս մովաբա
 9 ցիս. անուն միուան որփա, եւ անուն երկրորդին հոււթ.
 10 Եւ բնակեցին անդ իբրեւ ամս տան: * Եւ մեռան անդ
 11 երկոքին, մաազոն եւ քեղզոն. եւ մնաց կինն միայն յառ
 12 նէ իւրմէ եւ յորդուոց իւրոց: * Եւ յարեաւ ինքն եւ եր
 13 կոքին նուանք նր, եւ դարձան յազարակէն մովաբայ.
 14 Զե լուան Թէ այց արար տն ժողովրդեան իւրում տալ
 15 նց հաց: * Եւ ել՝ ի տեղւոյն ուր էր, եւ երկոքին նու
 16 անք նր Է նմա. եւ գնացին ճանապարհ գառնալ յեր
 17 կիրն յուդայ: * Եւ ասէ նոոմին ցերկոսին նուանս իւր.
 18 Իրեմայք դարձարուք յիւրաքանչիւր առան հօր իւրոյ.
 19 Եւ արասցէ ընդ ձեզ ար ողորմութի, ոնք արարէք ընդ
 20 մեռեալսն եւ ընդ իս: * Տացէ ձեզ ար՝ եւ գաղիք հան
 21 դիստ իւրաքանչիւր՝ ի տան հօր իւրոյ: Եւ համբուրեանց
 22 զնս: Ամբարձին զձայնս իւրեանց եւ լացին, * Եւ ասեն
 23 ցնա. « Եւ այգպէս, այլ Է քեզ դարձցուք ի ժողովուրդ
 24 քո: * Եւ ասէ նոոմին. դարձարուք դասերք իմ. ըն
 25 գէր գայցիք ընդիս. միթէ դարձեալ որդիք իցեն յա
 26 րա

Ոմանս ասին լէրնագիր. Գիրք Հոսեթայ:

ԳԼ Զ. (1) Ոմանս. Յաւուրս դատաւորացն: (2) Ու
 1 ան. Եւ անուն կնոջ նր նոեմ: (3) Ոմանս. Երկոցունց
 2 որդ: . . . եփրաթի ի բեթգեհմէ յուդայ: (6) Ոմանս.
 3 Եւ երկոքին նուանք իւր. . . եթէ այց արար ար ժո: (8)
 4 Ոմանս. իւրաքանչիւր ի տան: (9) Ոմանս. իւրաքան
 5 չիւրոք ի տան առն իւրոյ. . . Եւ ամբարձին: (11) Ոմանս.
 6 Ընգէր գայցիք տա իս:

ՆԱԽԱԴՐՈՒԹՅՈՒՆ ՀՈՒՈՒԹԱՅ

Պարսնաւ գրացո հոռւեայ : 'ի ժամանակս դաքաւորացն էլէն
 ձեւիտ ան Բէթղայէնացի 'ի քանի թաքիտի յաղայեանց՝ նոսր
 նաւ քնաւ իւրով եւ երկու որդւոյն՝ ինչ կարեաց ուղեյ եղ առ մը
 խաբարիս, եւ ձեռնաւ այլն անդէն : Իսկ Երկու որդիքն առին կանայս
 մալաքայիս, եւ անոանիտ կանանցն՝ որդիս եւ հոռւեայ : Զառն ան
 քէն եւ որդիքն : Իբրեւ կանայս մայր նոցա նոսրն դառնալ 'ի
 Բէթղայէն, Երեւոյն եւ հարստանքն ընդ նեւ . զորս յորդորեաց սկէ
 քաւսն դառնալ յազգի իւրեանց . եւ դաքնաւ որդիս անդէն : Իսկ
 հոռւեայ գնաց զնեք սկէսցին « եւ ինչիս 'ի Բէթղայէն : եւ եք զնա սկէ
 քաւսն ձեռնաւոր ազգայանի առն իւրոյ եղիմեղ իրաց, եւ անոան
 ձեռնաւորին՝ Բոսս, կանգնել զանոան ձեռնեւոյ որդւոյն նոսրնեայ
 առնն հոռւեայ՝ ըստ օրինացն : եւ ծնաւ Բոսս 'ի հոռւեայ զաբէր,
 եւ նա զլէսեկ, եւ յետեկ զիւսաիլ : Աբր' զի սիրեաց հոռւեայ
 մալաքայի խառնել յօրհնեալ ազգն աբրահամա, որպէս նախ քան
 զնա թամբ եւ ուխտաբ . եւ եքէս ան զհոռւեայս նորա, եւ արկ 'ի
 սիրքն Բոսսայ առնալ զնա քնաւէ, եւ խառնել յազգն յաղայ
 'ի նահապետս մարմոյն քի : Եւ նկարեաց նովնա զսա քն կոչաւ
 հիւնաւորաց :

ՀՈՒՈՒԹ

ԵՒԵՂԵՒՅԵՏ ԱՅՍՈՐԻԿ ՅԱ

1. Եւուրս դատելոյ դատաւորացն, եկն առ յիսրայէլիւն: Եւ գնաց այր՝ ի բեթզեհեմէ յուրայ՝ պանդխտանալ յազարակին մովաբայ. ինքն և կին իւր, և երկու որդիք իւր: * Եւ անուն առնն եղիմեփէք, և անուն կնոջ նր նոոմին, և անուն երկուց որդւոց նր՝ մաաղոն, և քեղզոն, եփրաթացիք ի ցեղէ յուրայ: Ընդան յազարակն մովաբու, և անդ էին: * Եւ մեռաւ եղիմեփէք այրն նոոմինայ. և մնաց կինն և երկու որդիք նր: * Եւ առին իւրեանց կանայս մովաբայիս. անուն միումն որքան, և անուն երկրորդին հուլթ:
2. Եւ բնակեցին անդ իբրեւ ամս տասն: * Եւ մեռան անդ երկուքին, մաաղոն և քեղզոն. և մնաց կինն մնայն յառնէ իւրմէ և յորդուց իւրոց: * Եւ յարեաւ ինքն և երկուքին նուանք նր, և դարձան յազարակէն մովաբայ. զի լուան թէ այցարար ԾԺ Ժողովրդեան իւրում տալ նց հաց: * Եւ ել ի տեղւորէն ուր էր, և երկուքին նուանք նր Է նմա. և գնացին ճանապարհ գառնալ յերկիրն յուրայ: * Եւ ասէ նոոմին ցերկոսին նուանս իւր. երթալք դարձարուք յիւրաքանչիւր տուն հօր իւրոյ. և արասցէ ընդ ձեզ ար ողորմութի, ոնց արարէք ընդ մեռեալսն և ընդ իս: * Տացէ ձեզ ար՝ և գաղիք հանդիսս իւրաքանչիւր ի տան հօր իւրոյ: և համբուրեաց զնս: Ամբարձին զձայնս իւրեանց և լացին, * և ասենցնաւ. Եւ այգպէս, այլ Է քեզ դարձցուք ի Ժողովուրդ:
3. Բայց * Եւ ասէ նոոմին. դարձարուք դասերք իմ. ընդէր գալիք ընդ իս. միթէ դարձեալ որդիք իցեն յառաջ:

Ոմանք առին լէւեադիք. Գիորք Հուլթաց:

ԳԼ. Բ. (1) Ոմանք. Յաւուրս դատաւորացն: (2) Ուրիշ. Եւ անուն կնոջ նր նոեմփ: (3) Ոմանք. Երկուց ուրդ. . . եփրաթի ի բեթզեհեմէ յուրայ: (6) Ոմանք. Եւ երկուքին նուանք իւր. . . եթէ այցարար ար ԺԺ: (8) Ոմանք. Իւրաքանչիւր ի տան: (9) Ոմանք. Իւրաքանչիւրոց ի տան առն իւրոյ. . . և ամբարձին: (11) Ոմանք. Ընդէր գալիք բա իս:

բաղայնի խնամ, և լինիցին ձեզ յամբ. * գարձարմաք 12
 գասերը իմ և երթայք, զի ես ներացեալ եմ, և չեմ
 լինելոյ առն. եթէ ասիցեմ թէ կայցէ ինչ ինձ աղերս՝
 և լինիցիմ առն աշխարհականացեալ և ծնանիցիմ որ
 գիտ. * և նոցա սպասիցէք մինչև գարգանայցեն, և ինք 13
 գրաւիցէք զլինել առն: մի գասերը իմ, զի առաւել
 քան զձեզ գառնացեալ եմ, զի եւ ընդիս ձեռն ան:
 * Եւ ամբարձին զձայնս իւրեանց միւսսանգամ, և լալ 14
 ցին: և համբուրեանց որսիս զսկեաւուր իւր, և գարձաւ
 ի ժողովուրդ իւր. բայց հռուեմ. դնաց զինի նր: * Եւ 15
 ասէ նոսմին ցհռութ. ահա ներ քո գարձաւ ի ժող
 վուրդ իւր՝ և առ. աստուածս իւր, գարձիւր և դու ըզ
 ձեռ նրին քոյ: * Եւ ասէ հռութ. մի պատահեցէ 16
 ինձ թողուլ զքեզ և դառնալ ի քէն. զի ուր դու եր
 թացես՝ երթայց, և ուր հանգչիցիս՝ հանգչայց, ժող
 վուրդ քո՝ ժողովուրդ իմ. և անգ թաղեցայց: օնեմ արաւ
 ցէ ինձ ար՝ և օնեմ յաւելցէ, բայց եթէ մահ մեկնեալ
 ցէ Ես և Է քեզ: * Եւ իբրեւ ետես նոսմին թէ պնդեալ 18
 է երթալ նա ընդ նմա, գաղարեայց ախուհեաւ ի խ
 սելոյ ընդ նմա: * և դնացին երկուքն մինչև գալ նց ի 19
 բեթղէհէմ: Եւ եղէ ի գալն նց ի բեթղէհէմ, հիշեաց
 ամ քաղաքն զնովա, և ասեն՝ թէ ամ իցէ նոսմին:
 * Եւ ասէ ցնս. մի կոչէք զիս նոսմին, այլ կոչեցէք զիս 20
 դառնացեալ, զի դառնացոյց զիս բաւականն յոյժ:
 * Այլ չալայ, և ունոյն գարձայց զիս ար: և արդ՝ ընդէր 21
 կոչէք զիս նոսմին, և ար նկուսն արար զիս, և բաւա
 կանն չարարեայց զիս: * Եւ գարձան նոսմին և հռութ 22
 մովաբացի նու իւր Է նմա՝ գնացեալ յազարակին մե
 վարայ: և եկին ի բեթղէհէմ ի սկիզբն հնոց գարալոյ:

ԳԼ. Բ.

Եւ անգ եր այլ ծանօթ առնե նոսմնայ, և այրն 1
 հզոր զորուք. յաղգէն էգիմիվիւրայ, և անուն նր
 բոս. և ետ նոսմնայ ասեն այրուե բնակելոյ ի նմա:
 * Եւ ասէ հռութ մովաբացի ցնոսմին. երթայց յանգ 2
 և քաղեցից հասկս զհեռ ուրուք, որոյ գտից շնորհս
 ասալ

(12) Ոհնտ. Վն զի ետեմքա՝: (14) Ոհնտ. Եւ հռութ
 դնաց զհեռ նր: (16) Ոհնտ. Մի տայցիթաղուլ. զքեզ:
 (19) Ոհնտ. Սմնայն քաղաքն նովա. և ասեն եկեմ:
 (21) Ոհնտ. Ընդէր կոչիցէք զիս նովին: (22) Ոհնտ.
 Եւ դնաց եւլ յազարալ. և եկն ի բեթղէհէմ յիսկիւրան:
 ԳԼ. Բ. (2) Սալ. Եւ քաղեցից հասկ զհեռ:

- 3 առաջի աշաց նր: և ասեց նա՝ երթ դուստար: * և գընաց: Եւ երթեալ քաղեր հասկ յանգի զհետ հնձողացն: և գիպելով գիպեցաւ զինասի անդին բոսոսայ՝ աղցաւ:
- 4 Կանի եղեմեղիքայ: * Եւ ահա բոսս եկն՝ ի բեթզահեմ: և ասեց ջհնձողս իւր. ՏՔ չձեղ: և ասենց նա. օրհնեաւ:
- 5 ցեղ զքեզ ար: * Եւ ասեց բոսս ցալատանին իւր զր կայք:
- 6 ի վերայ հնձողացն. զյր է աղջիկդ այգ: * Պատասխալ նի ետ պատանին որ կայր ի վերայ հնձողացն և ասեց. մովաբացի աղջիկն է՝ որ դարձաւ բնդ նոսմինայ յաղաւ:
- 7 Բակէն մովաբայ: * և ասեց. Թող քաղեցից և ժողովեցից հասկ ի մէջ որայոց զհետ հնձողացդ. և եկն եկաց յառաւօտէ մինչև ցայժմ, և ոչ դադարեաց՝ և ոչ սալ:
- 8 Կաւիկ ինչ յանգիս: * Եւ ասեց բոսս ցհաւթ. Լուսն գուտար. մի ալ ուրեք երթիցես քաղել հասկ յայլոց անգի, և մի բնաւ ուրեք զնասցես ստաի. ալ աստեն 9 իսկ յարեաց յաղջիտնս իմ: * և ալք քո յանգիս ուր և հնձեսցեն, և երթիցես զհետ նց: ոչ ապաքեն պառաւր ետու մանկաւոյ իմում չմերձենալ ի քեզ. և եթէ Ծառուեսցիս, երթիցես յամանն և տրցես՝ աւստի:
- 10 հանիցեն ջուր մանկարիդ: * Եւ անկեալ ի վերայ երեւաց իւրաց երկիր եպագ յերկիր ի խոնարհ, և ասեց. զի է զի գաի շորհս առաջի աշաց քոց ճանապըղ զիս:
- 11 և ես եմ կին մի օտար: * Պատասխանի ետ բոսս և ասեց նա. պատմելով պատմեցաւ ինձ ամ ինչ զոր արարեր սկեսրի քում յետ մարդու առնն քում. և զիարգ Թողեր զհայր քո և զմայր, և զերկիր ծննդեան քոյ. և եկիր ի ժողովուրդ զոր ոչ գիտէիր յերեկ և յեստ:
- 12 * հառուացէ քեզ ար բստ վաստակոց քոց. և եղեցի լի վարձք քո ի անն այլ ելի, յոր գիմեցերն ապաստան լի:
- 13 նեղ ընդ Թեօք նր: * Եւ նա ասեց. գտի շորհս առաջի աշաց քոց անէր. զի մխիթարեցեր զիս, և զի խօսեցաւ ի սիրտ աղախնոյ քոյ. և ետ եղեց երբև զմի յաղախ:
- 14 նանց քոց: * Եւ ասեց նա բոսս. ահա ժամ ճաշոյ է. մատիք այսր և կեր՝ ի հացեդ, և թացցես զպատառ քո ի քացախիդ: Եւ նստաւ հաւթ ի կողմանէ հնձողացն. և խառնեաց նմոս բոսս փոխինգ. և եկեր, և յաղեցաւ:
- 15 և եթող նրխար. * և յարեաւ քաղել հասկ: Եւ պատուիրեաց բոսս մանկաւոյ իւրում, և ասեց. այլն ի մէջ որայ:

- (3) Ոման. Գիպեցաւ անդ զինսկ անդի բոսոսաց:
 (6) Ոման. Թաղարացի է աղջիկն: (8) Ոման. Լուսն գուտար, մի ուրեք երթայցես քաղել հասկ յանգի այլոց:
 (10) Ոման. Եւ ասեց նա, զի է զի: (12) Աստ. Եւ եղեցին լի վարձք քո: (13) Աստ. Յաղախեաց. իմ, յաղախեաց քոց: (15) Ոման. Եւ յարեաւ ի քաղել:

որայոցն քաղիցէ . և մի պատկառեցուցանէք զնա : * այլ 16
 և բառնալով բարձուցիք , և արկանելով արկիկք արա-
 ջի նորա 'ի փոխնդոցն խառնելոց , և թոյլ սաղիք նմա
 և կերիցէ ' և քաղիցէ հասկ . և մի ինչ զգուցիցէք զնա :
 * Եւ քաղեալց յանդին մինչև ցերեկոյ . և ծեծեաց զոր 17
 քաղեացն , և եղև արգո՛ւ մի դարւոյ . * և առ և եմուտ 18
 'ի քաղաքն : Իբրև ետես սկեսուրն նք զոր քաղեացն .
 և եհան հռութ մա նմա 'ի նշարէն ' յորոյ յագեցաւ :
 * Առէ ցնա սկեսուրն իւր . ուր ժողովեցեր այսօր , 19
 և կամ ուր եղեր . եղիցի որ ծանեաւն զքեզ օրհնեալ :
 և պատմեաց հռութ սկեսրին իւրոյ թէ ուր եղև . և
 ասաց զանուն առնն առ որում եղև այն օր ' թէ բոհս
 է : * Առէ նոռմին ցնու իւր . օրհնեալ է նա 'ի տէ . զի 20
 ճշ պատկառեցոյց զգուց իւր 'ի կենդանեաց և 'ի մեռե-
 լոց : և ասէ ցնա նոռմին . մերձ է այրն 'ի մեզ , 'ի մեռ-
 ձաւորաց մերոց է : * Եւ ասէ հռութ ցսկեսուրն իւր . 21
 իրաւ է . ասաց ցնա թէ յաղկունսգ իմ յարեաց , մինչև
 վախճանեացն զչուճսգ ' որչափ իցին իմ : * Եւ ասեա 22
 նոռմին ցհռութ նու իւր . բարի է դուտոր զի եղեր լէ
 աղկունս նք , և մի պատահիցէ որ քեզ յալում անդի :
 * Եւ յարեցաւ հռութ յաղկունսն բոռաւք քաղել հասկ 23
 մինչև վախճանել հնձոցն դարեաց , և հնձոց ցորենոյ :
 և նոռաւ առ սկեսրի իւրում :

ԳԼ. Գ.

Եւ ասէ ցնա նոռմին սկեսուր իւր . դուտոր ' ինչ 1
 րեցից քեզ հանգիստ , զի բարի լինիցի քեզ : * Եւ 2
 արգ . ոչ ապաքէն բոռս ծանօթ մեր է , որոյ էիր ընդ
 աղկունս նք . ահաւասիկ նա արկանէ կալ 'ի դարւոյ 'ի
 գիշերիս յայսմիկ . * և գու լուսացիս և օծցիս , և արկ 3
 ցնա զհանդերձ քո զքեզ ' և ելցեն 'ի կալն , և մի տացես
 առնն ծանօթս մինչև վախճանեացէ զուտել և զբմալել 4
 իւր : * Եւ եղիցի 'ի մտաներն նք 'ի քուն , նշմարեացնս
 զտեղին ուր ննջիցէ . և երթիցես և բացցես յոտից կող-
 մանէ ' և ննջիցես . և նա պատմեացէ քեզ զինչ առնելոց 5
 իցես : * Եւ ասէ ցնա հռութ . զեւմ զոր ինչ ասանցես
 ցնա ' արարից : * Եւ 'ի կալն , և արար ըստ ձմի որպէս 6
 պալ

(16) Ոման . Առիկք նմա 'ի փոխնդ . : (18) Ոման . Եւ
 նմա 'ի նշարաց յորոց : (19) Յօգիմալիս . Որ ծանեաւն
 քեզ : (22) Ոման . Զի ելեր ընդ աղ՞ . և մի որ պատա-
 հեացէ քեզ :

ԳԼ. Գ. (3) Ոման . Մինչև վախճանէ զուտել իւր և
 զբմալել : (4) Ոման . Եւ երթայցես . . . և ննջեացես :

- 7 պատուիրեաց նմա սկեսուրն իւր: * Եկեր բոոս և արբ՝
և զուարթացաւ սիրտ նր, և չոգաւ ննջեաց առ եղերբ
դադչին: և նա եկն գաղտ, և մերկացողց յոտից կողմա
8 նէ՝ և ննջեաց: * Եւ եղև զհասարակածաւ գիշերոյց,
զարհուրեցաւ այրն և խռովեցաւ. և ահա կինն ննջեր
9 առ ոտիւք նր: * Եւ ասէ. ո՛վ էս գու: և ասէ՝ ես եմ
հուռթ աղախինքո, և արկցես գու զգրօշակ քս զաղախ
10 նովքով. զի մերձաւորիչ ես գու: * Եւ ասէ բոոս.
օրհնեալ ես գու ՚ի Թէ նոյ դուստր, զի աղնուացուցեր
դու զգուռթ քո զվերջինս քան զառաջինն. զի ոչ չոգար
զհետ երիտասարդաց, զաղքատաց՝ կամ զմեծամեծաց:
11 * Եւ արդ գուստր՝ մի երկնչիւր. զամ գոր ինչ առաւ
ցես ցես արարից քեզ. քանզի գիտէ ամ ցեղ ժողովբ
12 դեան իմոյ թէ կին զօրութե ես գու: * Եւ արգարե՝
եմ ես մերձաւորիչքո. բայց գոյ և այլ ևս մօտ մերձա
13ւորիչ՝ մօտագոյն քան զիս. * ագիւր աստ զգիշերազայս
և եղիցի այգուն, եթէ մերձաւորեցուցէ՛ զքեզ մեր
ձաւորիչն՝ բարբի է. ապա թէ ոչ կամիցի մերձաւորե
ցուցանել զքեզ, ես մերձաւորեցուցից զքեզ՝ կենդա
14 նի է Թր, ննջեալ այգր մինչև ցառաւօտ: * և ննջեաց
առ ոոս նր մինչև ցառաւօտն: Եւ յարեաւ կինն՝ մինչ
չէ ճանաչէր այր զընկեր իւր: և ասէ բոոս. մի դը գե
15 տասցէ՝ թէ կին ոք եկն առիս ՚ի կայս. * բեր զմեկնոցդ
որ ՚ի վերայք է՝ և կալ աստ. և նա կալաւ: և չափեաց
վեց չափովն դարի, և եդ ՚ի վր նր, և եմոտ ՚ի քաղաքն.
16 * և չոգաւ հուռթ առ սկեսուրն իւր: Եւ նա ասէ՝ զի՛
է գուստր: և պատմեաց նմա զամ ինչ զոր արար նմա
17 այրն. * և ասէ ցնա. զայս վեց չափ դարոյ ետ ինձ՝ և
ասէ, զի մի մտցես ունայնաձեռն առ սկեսուրն քո:
18 * Եւ նա ասէ. նիստ գու մինչև յայտլիցի մեզ. որպէս
զի ոչ վրիպէ բանն. զի ոչ դագարե այրն՝ թէ ոչ կա
տարէ սոյն օրին զբանն:

ԳԼ.

(7) Ոմանք. Եւ զուարթացաւ սիրտ նր, և չոգաւ ննջել
առ եղերբ դադչին: (8) Ոմանք. Զհարկածաւ գիշերոյցն...
և ահա կինն ննջէր: (9) Ոմանք. Եւ ասէ ցնա ո՛վ ես...
մերձաւորիչ իմ ես գու: (11) Ոմանք. Եւ արդ գու
դուստր իմ, մի: (12) Ոմանք. Բայց գոյ և այլ ևս մեր
ձաւորիչ մօտա՞ն: (13) Ոմանք. Աստ զայս գիշեր. և եղե
ցի այգունն... ապա թէ ոչ կամի մեր՛: (14) ՚ի քննապ
խաի. Զառաւօտ է և ննջեաց առ որս նորա մինչև ցառաւօտն:
(18) Ոմանք. Զայտ վեցէ քեզ՝ թէ որպէս ոչ վրիպէ...
եթէ ոչ կատարեցէ:

Եւ բոսս Կէ՛ ի գուռնն և նստաւ անդ . և ահա ան 1
 ցանէր առ նովաւ մերձաւորին՝ զորմէ խօսեցաւ
 բոսս : և ասէ ցնա բոսս՝ անց նխառ ասա վայր մի և մեռ .
 և նա անց նստաւ : * Եւ առ բոսս ասան այր՝ ի ծերոց քա 2
 զառքին՝ և ասէ . նոսարուք ասա, և նստան : * Եւ ասէ 3
 բոսս ցմերձաւորին . զբաժին անգոյ որ է եղբոր մերոց
 եղբորմիջայ՝ վաճառէ՛ նոսմին . որ զարձկայն է յազա
 բակին մովաբայ , * և ես ասացի՝ Թէ յարանցից յունկն 4
 քա . արդ՝ ստացիր նաւաքի սոցա որ նստինս , և առաջի
 փերոց ժողովրդէան իմոյ : Արդ՝ եթէ մերձաւորեցու
 ցանես՝ մերձաւորեցո՛ւ . առաւ Թէ ոչ մերձաւորեցուցաւ
 նես , պատմես ինձ և գիտացից . զի ոչ գոյ բաց ի քէն
 մերձաւորարար . և յիտ քո՝ ես եմ մերձաւորեցուցի :
 * Եւ ասէ բոսս . յաւուր ստանալոյ քոյ զառքարակն՝ ի 5
 մեռաց նոսմինայ , և ի հուսթոյ մովաբայոյ կնոջ մե
 ռելոյն և զնա պարտիս ստանալ և յարուցանել զանուն
 մեռելոյն ի ժառանգութե իւրում : * Եւ ասէ մերձա 6
 ւորին ցրոսս . ոչ կարեմ մերձաւորեցուցանել ես ինձ ,
 զուցէ՛ եղբանիցեմ զժառանգութե իմ . մերձաւորեմ
 գու քեզ զմերձաւորութե իմ . զի ես ոչ կարեմ մերձա
 ւորեցուցանել : * Եւ այս օրէն էր յառաջագոյն ի մէջ 7
 իւր զն մերձաւորութե , և զն գնելոյ առ ի հաստատե
 լոյ զեմ բան : բոկանայր այր զհօշիկ իւր , և ասայ ցըն
 կեր իւր՝ որ մերձաւորելոյ էր զմերձաւորութե նորա :
 և այն լինէր ի վկայութե ի մէջ իւր : * Եւ ասէ մերձա 8
 ւորին ցրոսս . ստացիր գու քեզ զմերձաւորութե իմ .
 և բոկացաւ զհօշիկ իւր և ետ ցնա : * Եւ ասէ բոսս ցներ 9
 աքն , և ցեմ ժողովուրդն . վկայք իմ էք գուք այսօր .
 զի ստացայ զեմ ինչ եղբորմիջայ , և զեմ ինչ որ է քեզ
 զոնայ և մաաղոնայ ի ձեռաց նոսմինայ : * Եւ և զհուսթ 10
 մովաբայի վկին մաաղոնայ ստեցայ ինձ կնուե , կանգ
 նել

ԳԼ. Գ. (1) Ոման . Եւ ահա եղանէր առ նա մերձաւորին :
 (2) Աստ . ի ծերոց քառին , և ասէ : (3) Ոման . Որ էր
 եղբոր մեր եղբորմիջայ : (4) Բեթ . Ես եմ մերձաւորիչ : և զ
 ման . ես եմ . և մերձաւորեցուցի : (5) Ոման . Ստանա
 լոյ քեզ զազա . կնոջէ մեռելոյն . և զն այսր պարտիս
 ստանալ յարուցանել մեռել : (6) Ոման . Գուցէ զեք
 փանիցեմ զժառ . (7) Ոման . Վն մերձաւորելոյ և զն
 գնէ : (7) Յօրինակն . Եւ ասայ ցընէր իւր : (8) Ոման .
 Եւ բոկացաւ զհօշիկ : (9) Ոման . Վկայք իմ երգուայր
 այսօր . . . որ էր քեզ զոնայ :

նել զանուն մեռելոյն 'ի ժառանգութիւն իւրում. և մի
 11 ընթացի անուն մեռելոյն յեղբարց իւրոց' և 'ի ցեղէ տեղ-
 12 ւոյ իւրոյ. և վկայք դուք էք այսօր : * Պատասխանի ետ
 13 իմ ժողովուրդն 'ի գրանն' և ասեն : մէք եմք վկայք : և
 14 ծերքն ասեն : Տացէ՛ ձոր զկէնն որ մտանէ 'ի տուն քո'
 15 իբրեւ գհուգէ՛լ և իբրեւ գլխա, որ շինեցին երկոցին ըզ-
 16 տունն իլի. աննել զօրութի յեփրաթա, և կոչել անուն
 17 'ի բեթղէմ : * և եղիցի տուն քո իբրեւ զանուն փարի-
 18 սի, զոր ծնաւ թամար յուղայի յայնմ զաւակէ, և տա-
 19 ցէ քեզ ձոր որդի յաղջկանէ գայդմանէ : * Եւ ան բոոս
 20 գհուութ, և եղև նմա 'ի կնուծի : և եմմա առ նա, և
 21 ետ նմա ձոր յղուի. և ծնաւ որդի : * Եւ ասեն կանայքն
 22 ցնոսմին : օրհնեալ ձոր, որ ոչ քակեաց 'ի քէն այսօր ըզ-
 23 մեռաւ որիչն, անուանել զանուն քո 'ի մէջ իլի : * և ե-
 24 ղիցի քեզ 'ի գարձուցանել զողի, և կերակրել զծերու-
 25 թի քո : զի՛ նու քո որ սիրեաց զքեզ ծնաւ որդի՝ որ
 26 լու է քեզ քան զեւթն որդի : * Եւ ան նոսմին զմա
 27 նուկն՝ և եգ 'ի ծոց իւրում. և եղև նմա դայեակ : * և
 28 կոչեցին անուն նմա գրացեքն՝ և ասեն : Ծնաւ որդի՛ն նոս
 29 մինայ. և կոչեցին զանուն նր՝ ովբէգ : նա է հայր յես
 30 սեայ հօր գաւթի : * Եւ այս են ծնունդք փարիսի : Փա-
 31 րէս ծնաւ զեսրոմ : * և Եսրոմ ծնաւ զարամ : Արամ
 32 ծնաւ զամինադար : * Ամինադար ծնաւ զսաուլ. և
 33 Սաուլ ծնաւ զսաղմոն : * Սաղմոն ծնաւ զբոոս : Բոոս
 34 ծնաւ զովբէթ : * Ովբէթ ծնաւ զեսայ : Եսայ ծնաւ
 35 զիսայի :

Ապարէլցաւ Հոռոմ :

- (11) Ոմանք. Պիւի ետուն. . և ասեն 'ի գրան. մէք եմք :
 (12) Ոմանք. Ուղ զտունն փարեսի : (14) Ոմանք. Օրհ-
 նեալ է ձոր : (15) 'ի լուս'. Ծնաւ քեզ որդի, որ. համ-
 յայն ոմանց 'ի բնաբ' : (15) Ոմանք. Ձիւաւ է քեզ քան ըզ-
 տասն որդի : (17) Ոմանք. Հայր յեսայէ՛ հայր գաւթի :
 (19) Ոմանք. Եւ արամ. և ամինադար. և նաասոմն. .
 սաղմ. և ն. :
 'ի իսայիանի ոմանք Դնէն. Ասատուրուն Հոռութայ :

**ԿԱՏԱՐԵՑԱԻ ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՏՈՐ
ԱՍՏՈՒԱԾԱԸՈՒՆՉ ՄԱՏԵՆԻՍ:**

**Յարտմ պարունակին ութ դրոք • սկսեալ 'ի ծննդոց
մինչև յհաւութ:**

UNIVERSITY OF MICHIGAN

100

UNIVERSITY OF MICHIGAN

400

Digitized by Google

